Brieven. Deel 9. 26 september 1920-9 mei 1940

E. du Perron

Editie Piet Delen, Jaap Goedegebuure, H.A. Gomperts en J.H.W. Veenstra

bron
E. du Perron, *Brieven. Deel 9. 26 september 1920-9 mei 1940* (eds. Piet Delen, Jaap Goedegebuure, H.A. Gomperts en J.H.W. Veenstra). G.A. van Oorschot, Amsterdam 1990

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/du_p001brie10_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. dp E. du Perron Genootschap

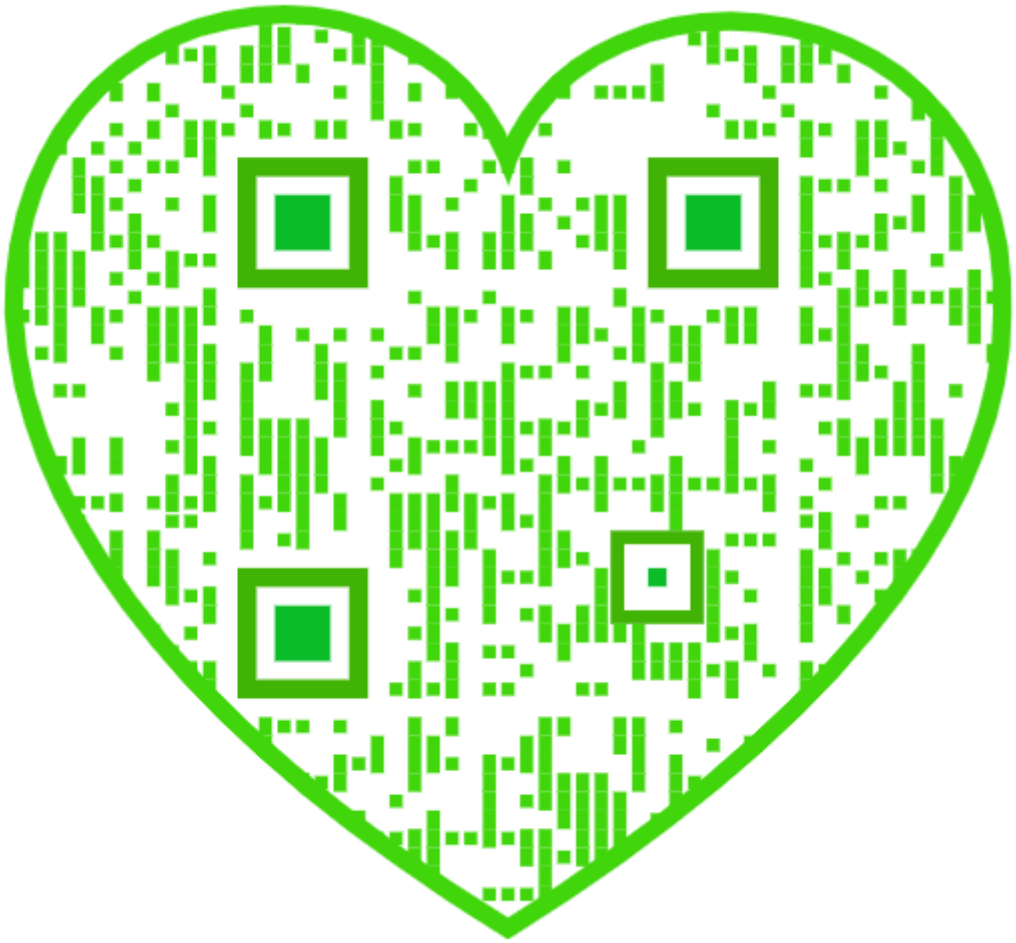

Woord vooraf

Dit negende en laatste deel van de editie van de *Brieven* van E. du Perron bevat in de Nalezing ruim 200 brieven en fragmenten, die na verschijning van de delen waarin zij chronologisch thuishoren, ontdekt werden of ter beschikking kwamen. Hoewel de redactie veel werk heeft gemaakt van het opsporen van brieven - zoals ook uit de omvang van de Nalezing blijkt - bevat deze uitgave, die naar volledigheid streeft, ondanks de medewerking van de haar bekende ontvangers en bezitters van brieven van Du Perron, niet alle brieven die hij schreef. Buiten deze editie vallen de al door H. van Galen Last gepubliceerde brieven aan Menno ter Braak in Menno ter Braak/E. du Perron, *Briefwisseling 1930-1940* (Amsterdam 1962-1968). Van Galen Last heeft hiermee pionierswerk verricht, waarop de editie van de *Brieven* kon voortbouwen. Wel heeft Van Galen Last de tol van een vroege publikatie moeten betalen: talrijke, soms zeer omvangrijke weglatingen, ondermeer omdat vele van de besproken publieke en niet-publieke personen destijds nog in leven waren. De editie van de *Brieven* is niet zo zwaar aan dergelijke beperkingen onderhevig geweest: op twee uitzonderingen na is in deze uitgave niets weggelaten. Ook voor de *Briefwisseling 1930-1940* is thans een integrale en complete uitgave wenselijk. Niet alle brieven van Du Perron zijn na lezing door de ontvangers bewaard, soms zijn de wel bewaarde brieven door hen of door hun erfgenamen op een later tijdstip geheel of gedeeltelijk vernietigd. Ook oorlogsomstandigheden in Nederland, België, Frankrijk, Nederlands-Indië/Indonesië zijn de oorzaak van het verloren gaan van vele brieven. Wij stellen het op prijs als brieven van Du Perron die na verschijning van deze negen delen tevoorschijn komen, bij de redactie (per adres uitgever) aangemeld worden.

De Nalezing in deel IX vormt een rijk geschakeerd geheel, dat een staalkaart biedt van Du Perrons epistolaire talent. De eerste twee brieven in de Nalezing zijn ouder dan de in deel I gepubliceerde. De eerste, ingezonden, brief aan het *Weekblad voor Indië* uit september 1920 documenteert Du Perrons stijl en ontwakend schrijverschap voor hij naar Europa vertrok. Half ongaarne en dus ook halfgaarne schrijft Du Perron zijn polemische brief, en bij een zo polemisch auteur als Du Perron verbaast het nauwelijks, dat zijn

verzamelde brieven met een polemiek openen. Andere brieven, zoals aan Ris en Bloys van Treslong Prins, geven achtergronden van *Het land van herkomst.* De geduldige brieven aan de Franstalige Vlaming Franz van Ermengem, die de eerste, mislukte, vertaling van *Het land van herkomst* maakte, zijn een proeve van rustig lesgeven, waarin Du Perron de broer van zijn vriend Franz Hellens uitlegt welke toon hij in zijn roman wilde bereiken. De brieven aan Antonini, Guilloux en Prampolini vormen een welkome aanvulling op de bij mondjesmaat teruggevonden buitenlandse correspondentie van Du Perron. De beide brieven aan Slauerhoff geven inzicht in Du Perrons leven op kasteel Gistoux en in zijn toenmalige stemming; zij laten ook de grote mate van vertrouwelijkheid zien die hun vriendschap kenmerkte. De meer dan 40 brieven aan E. Bouws werpen een nieuw licht op de geschiedenis van het tijdschrift *Forum.* In de bijlagen wordt de tekst van het prospectus voor de tweede jaargang van *Forum* voor de eerste maal herdrukt. De Nalezing bevat voorts opnieuw een groot aantal brieven aan Menno ter Braak ter aanvulling op de *Briefwisseling.*

Op tal van plaatsen in deze Nalezing komt Du Perrons houding tegenover het schrijverschap aan de orde. In de reeds aangehaalde brief aan het *Weekblad voor Indië* wijst Du Perron onder dankbetuiging de eretitel van schrijver af. Du Perron kijkt in 1925 in de enig teruggevonden brief aan zijn Indische vriend Paul Beynon al terug op zijn modernistische periode, wanneer deze nog niet afgelopen is. Zeven jaar later, in december 1932, wanneer zijn schrijverschap onomstotelijk vaststaat, speelt hij met de gedachte dat na zijn dood Ter Braak en Elisabeth de Roos zijn werk in twee dikke delen zullen uitgeven: een bloemlezing uit zijn gepubliceerde teksten en een keuze uit zijn brieven. Du Perron stelt dan zijn brieven op één niveau met zijn gepubliceerde literaire werk. Nauwelijks twee jaar later, in april 1934, verzoekt hij Ter Braak tijdens een hevige depressie het omgekeerde: ‘dat er *niets* van mij uitgegeven wordt, geen *Ducroo*, geen essays, vooral geen brieven’. Du Perron treft nog andere regelingen, zodat deze brief het karakter van een testament krijgt. In een brief van de volgende dag aan Ter Braak, opgenomen in de *Briefwisseling*, trekt hij zijn verzoek niet in, hij vraagt Ter Braak alleen hem er niet over terug te schrijven. Zes maanden later spreekt hij in een brief aan Guilloux ook zijn twijfels uit over het schrijven van brieven: ‘Jadis je croyais beaucoup aux lettres; maintenant je pense que c'est encore une espèce de mensonge’. Hij voegt eraan toe: ‘Mais ce qui est vrai, en communique aussi.’

In april 1940 zendt Du Perron negen brieven en kaarten aan Ter Braak over de uitgave van de *Verzamelde werken* van Slauerhoff. Hoewel hij na zijn breuk met Slauerhoff geen officiële verantwoordelijkheid voor deze editie op zich wilde nemen, drukt hij er nu toch zijn stempel op uit trouw aan de literaire kwaliteit van Slauerhoffs werk, dat hij zo van nabij begeleid had. (Een gesprek in Batavia met Slauerhoffs vroegere vrouw Darja Collin na diens dood had hem ook iets milder gestemd tegenover de persoon van Slauerhoff.) Terwijl de Duitse bommen op Noorwegen vallen, hetgeen Du Perron kwelt en zijn hartkwaal verergert, zet de gedachte aan een mogelijk slechte editie van Slauerhoffs werk hem in lichter laaie. Hij zelf noemt dit de erfzonde van de lettré, maar is het niet bij uitstek de verdediging van de cultuur in haar moeilijkste uur?

Tot de Nalezing behoren ook een briefkaart en twee lange fragmenten van brieven aan Elisabeth de Roos uit het begin van hun relatie. Dit is slechts een fractie van wat Du Perron haar geschreven heeft. Over zijn brieven aan Elisabeth de Roos schreef hij in de eerder aangehaalde brief aan Menno ter Braak van december 1932: ‘Ik geloof dat het allerbeste wat ik ooit schreef en wat ik überhaupt schrijven kàn, het meest *ware* en complete in mijn brieven aan Bep staat’. De brieven aan Elisabeth de Roos geven de groei in zijn schrijverschap en persoonlijke ontwikkeling aan.

In zijn brieven aan Gediking, zijn voormalige chef bij de bibliotheek van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen, formuleert Du Perron de ambitie om op zijn vijfenveertigste jaar de grote Indische roman te schrijven. Zijn beide brieven aan Walschap getuigen - net als die aan Ter Braak over de editie van Slauerhoffs oeuvre op een andere wijze - van zijn stimulerende rol in de produktie van Nederlandstalige literatuur in de jaren dertig.

In de bijlagen wordt ook voor de eerste maal het ontwerp van het prospectus voor het niet-verschenen tijdschrift ‘Noesantara’ gepubliceerd, dat in de nalatenschap van Hugo Samkalden is aangetroffen. Dit tijdschrift zou zich zowel op de Europese als op de inheemse culturen moeten richten. In deze tekst wordt van een Nederlands-Indische culturele identiteit uitgegaan.

Nadat de proeven van de Nalezing en het Algemeen register gecorrigeerd waren, kwamen nog enkele kleine maar belangrijke collecties brieven aan Mas Patah, S. Koperberg en D. Bolle, op verschillende tijdstippen ter beschikking. Zij documenteren Du

Perrons belangstelling voor enerzijds de Javaanse en Soendanese letterkunde en anderzijds de Nederlands-Indische letteren, als ook zijn samenwerking met Danny Bolle. Het was technisch niet meer mogelijk deze brieven op hun chronologische plaats in de Nalezing op te nemen. Wel zijn ze nog verwerkt in het Algemeen register, de lijst van brieven en het overzicht van correspondenties.

Bij de voltooiing van deze uitgave wil de redactie drie leden van de redactieraad herdenken, die tijdens het verschijnen van de *Brieven* zijn overleden. Fred Batten (1910-1980) deelde een Indische jeugd en een grote liefde voor de literatuur met Du Perron. Hij was vanaf 1930 bevriend met hem; Batten assisteerde Du Perron bij de uitgave van Daums *Goena-goena* en zijn bloemlezing van koloniale literatuur *De muze van Jan Companjie* door het kopiëren (en kiezen) van bronnen in de Koninklijke Bibliotheek en het Algemeen Rijksarchief in Den Haag. Du Perron wees hem als een van de voltooiers van het nooit verschenen tweede deel 'Van Kraspoekol tot Saïdjah' aan. Batten wijdde zich met grote toewijding en trouw aan het nagelaten werk van Du Perron. Met H.A. Gomperts en Elisabeth de Roos voerde hij de redactie over het *Verzameld werk*, waarbij hij ook tekende voor de voortreffelijke bibliografie. Fred Batten stak na zijn vervroegde pensionering een groot deel van zijn tijd in onderzoek ten behoeve van de uitgave van de *Brieven.*

Geert van Oorschot (1909-1987) mocht de voltooiing van de uitgave van Du Perrons *Brieven* evenmin beleven, hoewel de eerste proef van de Nalezing nog voor zijn overlijden gereed kwam. Van Oorschot heeft als uitgever het omvangrijke project van de *Brieven* gewild, waarbij zijn voorkeur uitging naar een complete en integrale uitgave van alle brieven met inbegrip van die aan Menno ter Braak. Geert van Oorschot heeft door zijn niet aflatende steun, aanmoediging en gedrevenheid er niet weinig toe bijgedragen dat na het ophouden van de financiële ondersteuning voor het redactionele werk de laatste twee delen van dit omvangrijke project voltooid werden en dat het in 1972 begonnen plan afgesloten kon worden.

H. van Galen Last (1921-1989) is het derde lid van de redactie, dat voor de verschijning van dit laatste deel overleed. Het pionierswerk dat hij met zijn uitgave van de *Briefwisseling 1930-1940* van Ter Braak en Du Perron verricht heeft, is in dit Woord vooraf al gememoreerd. In zijn publicistisch werk bleef Van Galen Last aandacht voor Du Perron en Ter Braak vragen.

De redactieraad heeft tot aan het slot de uitgave begeleid, alleen de editeur Piet Delen heeft zich na beëindiging van zijn contract met de Nederlandse organisatie voor zuiver-wetenschappelijk onderzoek (ZWO) in 1977 wegens het aanvaarden van een andere werkkring, niet meer met de uitgave bezig gehouden.

Het is onmogelijk om alle personen die op enigerlei wijze aan de voorbereiding en verwezenlijking van deze uitgave vanaf 1972 bijgedragen hebben, hier te danken. Zonder de bijdragen van talloos velen was deze uitgave niet mogelijk geweest.

Behalve aan de personen die in het Woord vooraf in deel I zijn bedankt voor het afstaan van de brieven die E. du Perron hen schreef, wordt hier dank betuigd aan Ant ter Braak-Faber, Gerard Walschap en Gisèle van Waterschoot van der Gracht. Verder aan hen die brieven van Du Perron uit privé-bezit voor publikatie beschikbaar hebben gesteld: Flor Bastaens, C. Buddingh' †, Nol Gregoor, Renée Guilloux, Manuel van Loggem, Andreas Oosthoek, mevrouw Frédéric Paulhan, Erven G. Prampolini, Ivo Samkalden, mevrouw M.W. Stols-Kroesen en Gerard Termorshuizen. De Erven D.A.M. Binnendijk, Erven E. Bouws, mevrouw Elsa Folkert-Loosjes, Henrik Scholte† en mevrouw A. Slauerhoff-Broersma stonden brieven aan het Letterkundig Museum af. Behalve de in deel I genoemde instituten, bibliotheken en archieven stelden ook het Arsip Nasional te Jakarta en de bibliotheek van de Rijksuniversiteit te Leiden brieven ter beschikking.

De redactie is opnieuw al diegenen erkentelijk die haar bij de opsporing van ontbrekende brieven hebben geholpen: J. Erkelens (Jakarta), antiquariaat Forum (B. Hesselink) te Utrecht, Éditions Gallimard te Parijs, antiquariaat H. Kraayenbrink te Deventer, Peter Kroone, Gilbert van de Louw (universiteit van Metz), Herman Liebaers (Brussel), J. Noorduyn (Koninklijk instituut voor taal-, land- en volkenkunde te Leiden), J.B.W. Polak, Gisèle de Ro (cultureel attaché van de Belgische ambassade te Madrid), Boris Rousseeuw (Antwerpen), T. Rooijakkers, antiquariaat Schuhmacher te Amsterdam, Kees Snoek (universiteit van Indonesië te Jakarta), die talrijke vondsten van zijn onderzoek ten behoeve van zijn dissertatie over Du Perron en Nederlands-Indië voor publikatie afstond, en Paul Vincent (University College, Londen).

De redactie is wederom al diegenen erkentelijk die gevraagde inlichtingen hebben verstrekt, in het bijzonder naast de medewerkers van de al in deel I genoemde instellingen ook de medewerkers

van het Algemeen Rijksarchief te Den Haag, de gemeentearchieven van Alkmaar, Den Haag en Hilversum, Joods Historisch Museum te Amsterdam, de Openbare Bibliotheek te Den Haag, de British Library te Londen, de Pustakaan Nasional te Jakarta en de uitgeverij Wolters-Noordhoff te Groningen. En verder gravin Karin Antonini (Petersfield, Engeland), Hilda van Assche, Frédéric Bastet, Loed van Bussel, Dorothée Buur, Mies Campfens, J. Charité, die vele biografische inlichtingen verschafte, Berry Dongelmans, Pierre H. Dubois, C. van Dijk, Henri A. Ett †, Eep Francken, C.J. Greshoff (Kaapstad), Tristan Haan, B.S. Han, Toke van Helmond, G.J.W. Hemmink, Frits Jaquet, Hans van der Kamp, K. Kelder-Ykema, P.J. Koets, Gerrit Kouwenaar, E.L. Kruyne, Françoise Lambert (Parijs), Arthur Lehning, K. Lekkerkerker, R.A.J. van Lier †, M.A.P. Meilink-Roelofsz †, Emile van Moerkerken, G.J. Resink, J.A. Roelfsema-Tenge (Multatuli-museum, Amsterdam), Corinna van Schendel †, Carel Schneider, Harry Scholten †, Frank Schröder, Reinder Storm, Hans van Straten, Garmt Stuiveling †, E.M. Uhlenbeck, Adriaan van der Veen, Sv. E. Veldhuijzen, K. Vogels, Beb Vuyk, H.A. Wage en J. Zwolsman-Reeser.

Philippe Noble (universiteit van Parijs) gaf toestemming om zijn vertaling van de brief aan Clara Malraux te herdrukken, Han van Berkel vertaalde alle overige Franse brieven in de Nalezing. Marga de Bolster, Leo Freeke, Jan Jaap Kelder, Bert Leeuwe en Riet Uding verrichtten collaties en correcties. Odile Heynders leverde een bijdrage aan het typen van de chronologische lijst van brieven in deze uitgave. Annie Borgers-van Poelgeest †, voor enkele delen geholpen door Ellen Krol, vervaardigde met enorme toewijding het werkregister.

Behalve de reeds in deel I genoemde subsidiegevers komt ook de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag en de Faculteit der Letteren van de Rijksuniversiteit te Leiden dank toe voor hun ondersteuning van deze uitgave.

De Erven E. du Perron, te weten Elisabeth de Roos †, Gille du Perron en Alain du Perron, hebben steeds onbekrompen hun toestemming voor de publikatie van de brieven gegeven.

Dit laatste deel wordt besloten door een aantal brieven van anderen en documenten. In de eerste plaats een groot aantal brieven van Elisabeth de Roos die niet op verzoek van of samen met E. du Perron geschreven zijn, maar die wel in onmiddellijk verband met

de brieven van Du Perron staan. Dank aan A.E. du Perron voor zijn toestemming voor publikatie. De Erven E. Bouws gaven toestemming tot publikatie van enkele brieven van Bouws aan Marsman, Du Perron en Zijlstra. K. Lekkerkerker stond de brieven van Menno ter Braak uit 1940 aan hem voor publikatie af, Ant ter Braak gaf toestemming voor publikatie.

De tekst van de negen delen *Brieven* van E. du Perron is verzorgd volgens het model, dat in 'Verantwoording van de tekstverzorging' in deel I op p. 15-18 uiteengezet is. Voor een aantal brieven geldt, dat het manuscript niet teruggevonden is. Enkele zijn naar gedrukte bronnen (in één geval twee elkaar aanvullende) of naar een afschrift afgedrukt. In de noten hebben wij in die gevallen de gevolgde tekstpresentatie verantwoord. In haar Utrechtse dissertatie *De brieven van De Schoolmeester, Documentair-kritische uitgave,* Amsterdam 1987, deel 3, *Verantwoording,* schrijft Marita Th. C. Matthijsen-Verkooijen in paragraaf 1 'Brievenedities' op p. 11: 'Natuurlijk zijn er wel enige uitgaven verschenen van een hoog wetenschappelijk niveau. Wie echter van mening is dat bij een verantwoorde brieveneditie ook varianten vermeld moeten worden, vindt weinig voorbeelden. Grote projecten als de publikatie van de brieven van P.C. Hooft en die van E. du Perron bevatten geen variantenapparaat.' Bij de editie van de *Brieven* van Du Perron is dit inderdaad het geval. Hier moet aan toegevoegd worden, dat ook de brieven van Du Perron geen varianten bevatten.

Bij het voltooien van de uitgave is het redactie-archief overgedragen aan het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum in Den Haag, waar het als één geheel bewaard wordt.

Ronald Spoor
Louis Uding

Nalezing
Brieven 26 september 1920-9 mei 1940

4115 (*voor* 1). *Aan Weekblad voor Indië: Batavia, 26 september 1920*[1]

aant. aant. aant. aant. aant.

Geachte Redactie,

Half ongaarne zet ik er mij toe om op het ‘ingezonden’ van Oud-Kangeanner (in uw blad van 12 Sept. j.l.) te antwoorden, - zij het ook meer om te voldoen aan *uwe* verwachting dat uw medewerkers het antwoord niet schuldig zouden blijven, dan om een andere reden. Het *te* pseudonieme van den inzender is naar mijn gevoelen, - bij een afbrekende critiek als de zijne, die haast het karakter aanneemt van een aanval op iemands persoon, - niet erg... aanlokkelijk. Overigens kon met uw commentaar[2] ruimschoots worden volstaan. Niet zeer ‘gelukkig’ en niet zeer ‘nobel’; - ik zie wáárlijk geen kans me beter uit te drukken.

Ik zal dan ook trachten naar kortheid.

Eerstens wil ik onmiddellijk toegeven dat Oud-Kangeanner, wat de locale aangelegenheden betreft, zeer goed ingelicht schijnt te zijn; zóó zelfs dat ik het oprecht betreur dat niet *zijn* vaardige pen eerder eene beschrijving van den Kangean-archipel leverde; mijn

1. Brief afgedrukt in het te Soerabaja uitgegeven *Weekblad voor Indië* 17 (1920-1921) 25 (26 september 1920), p. 395, in de rubriek Ingezonden onder de titel ‘Antwoord op het ingezonden stuk van “Oud-Kangeanner”’. Niet in *Vw*, evenmin in de Bibliografie van F.E.A. Batten in *Vw* 7. Zie Kees Snoek, ‘Aandacht voor een archipel: Du Perron op de Kangean-eilanden’ in *Indische letteren* 3 (1988) 2 (juni), p. 85-100.
   Aan deze brief gingen twee artikelen van P.A. Beynon vooraf: ‘Enkele aanteekeningen over de Kangean Archipel’ in *Weekblad voor Indië* 16 (1919-1920) 4 (4 mei 1919), p. 51-53, en ‘Kangean in nieuwe banen geleid’ in *Weekblad voor Indié* 16 (1919-1920) 14 (13 juli 1919), p. 178-179; en het artikel ‘Bârâs Kangean’ door S. in *Weekblad voor Indië* 16 (1919-1920) 49 (14 maart 1920), p. 730-732. DP had bij zijn bezoek in 1920 aan de Kangean-archipel vriendschap gesloten met de jonge bestuursambtenaar Paul Beynon, vgl. hoofdstuk 23 ‘Afscheid van Indië’ in *Het land van herkomst,* p. 303 (*Vw* 3, p. 337). DP publiceerde na zijn bezoek ‘Nóg iets over de Kangean-eilanden’ in *Weekblad voor Indië* 17 (1920-1921) 13 (4 juli 1920), p. 198-201. In *Weekblad voor Indië* 17 (1920-1921) 23 (12 september 1920), p. 365, kritiseerde een anonieme auteur onder het pseudoniem Oud Kangeanner de artikelen van Beynon en DP in zijn ingezonden ‘Controleur Beynon en de Kangean-eilanden’. DP's brief repliceerde hierop. Zie voor deze artikelen bijlagen 1a-e.
2. Zie voor ‘Naschrift’ van J.V. bijlage 1e.

bijdrage had dan gevoeglijk achterwege kunnen blijven. Als *bezoeker* der eilanden in kwestie kan ik in onderdeelen verkeerd of onvoldoende zijn ingelicht; als niet-Oud-Kangeanner (het woord is gecompliceerd!) ben ik ook niet in de gelegenheid geweest persoonlijk door te dringen tot iedere geringe bizonderheid. Dat bv. Gajam de hoofdplaats is van Sapoedi was mij geheel onbekend!! Evenzoo dat de leden van 'Bârâs Kangean' maandelijks f 0,05 (vijf centen) contribueeren! Voor deze verbeterende en aanvullende opmerkingen aanvaarde Oud-Kangeanner mijn dank...

Zijn verbolgenheid echter waar het de verdienste van den heer Beynon betreft, kan ik me niet recht verklaren. *D'où vient cette colère?*... Ik herinner me niet iemand (lezer of lezeres, om met de subtiele onderscheiding van Oud-Kangeanner meê te gaan) te hebben wijsgemaakt dat de heer B. de 'ontdekker' van Kangean zou zijn. Ook meen ik niet te hebben gerept van diens 'grootsche' verrichtingen, en aan 'roem' heb ik zelfs niet gedacht.

De heer Beynon kan er op bogen een kundig en ijverig bestuursambtenaar te zijn èn een fatsoenlijk man, daar sta ik voor in; of hij al dan niet '*zich* bogen' kan op 't een of ander laat ik aan inzender over te verklaren. Verder moet ik mijn onmacht bekennen om den zin te vatten van deze tirade:

Zoo heeft hij niet, zooals de schrijver du P. in zijn artikel, hetwelk Juli 1920 in het *Weekblad voor Indië* werd gepubliceerd, *een pier gemaakt,* doch slechts *de bestaande pier verlengd.*

Ontdaan van den tusschenzin, staat daar eene aantijging die lang niet aardig is! De 'schrijver' du P.* héέft geen pier gemaakt, nòch in zijn artikel, nòch ergens anders! Hij heeft, in zijn artikel, woorden achter elkaar geschreven, in de hoop dat zij logische zinnen zouden vormen, en dat nog met behulp van leesteekens, maar hij werpt de booze bedoelingen waarvan hij beticht wordt verre van zich!...

En waar oud-Kangeanner uitroept: 'De heer Beynon heeft *niet méér* gedaan als (lees: *dan*) een gedeelte van het werk van zijn vele voorgangers voltooid,' is hij van een patriarchische waarheidsliefde. Immers, - als ik me niet heel erg vergis - doet goedbeschouwd iedereen, tot de geniaalste ontdekker toe, hoogstens een stap verder

* Die, het zij aangemerkt, onder dankbetuiging dezen eeretitel aan zich laat voorbijgaan.

dan zijn voorgangers; alléén: de stap kan klein of groot zijn. En in dat *voltooien* van eens anders werk is het ook, nietwaar?... *il y a la manière.*

Dit kan het slot zijn. Bevoegdheid om degelijke critiek uit te oefenen waar het bestuurs-zaken betreft, ontbreekt mij geheel en al, en ik geloof (zonder een Sherlock Holmes te zijn) te mogen concludeeren dat ook het licht van Oud-Kangeanner daarover 'een weinig zwak' zal schijnen, zoodat een desbetreffend debat, geachte redactie, onvruchtbaar, pedant en dikdoenerig zou zijn.

U dankend voor de verleende plaatsruimte.

Du P.

4116 (*voor* 1). *Aan A.H. Ris: Den Haag, 20 juli 1922*

den Haag, 20 Juli '22.

Geachte Heer Ris,[1.]

Tot mijn spijt zal ik U vóór mijn vertrek naar Brussel dus niet meer kunnen zien: dit vertrek is n.l. op morgen vastgesteld. Mijn adres te Brussel is: 178 Chaussée de Haecht, Haren-Sud (Brui.); bij adresverandering zal ik U onmiddellijk daarvan in kennis stellen.

Ter nadere informatie bij Uw onderzoek kan ik U mededeelen:

1° dat de naam *Rocq* voorkomende in den naam Jean-Rocq du Perron,[2.] blijkbaar is een familienaam en geen doopnaam; bij wijze van onderscheiding aan den naam duPerron toegevoegd.

2° dat Jean Rocq duP., zonder twijfel Franschman van geboorte zijnde, zich heeft moeten laten naturaliseeren toen hij in Nederlandschen of Nederlandsch-Indischen militairen dienst treden wilde.

1. Adrianus Henricus Ris (1893-1980), Haags genealoog, zie *Het land van herkomst*, p. 34 (*Vw* 3, p. 35).
2. De Fransman Jean-Roch du Perron, ook gespeld als Jean Rocq Peron (1765-1808), trad in 1788 als soldaat in dienst van de Vereenigde Oostindische Compagnie. Hij diende de V.O.C. aan de Kaap en op Ceylon, tenslotte was hij kapitein van de genie op Java en commandant van het korps pioniers in Batavia. Hij had twee aangenomen zonen Nicolaas en Louis du Perron. Louis is DP's overgrootvader. Zie *Het land van herkomst*, p. 33 (*Vw* 3, p. 34), zie ook J.H.W. Veenstra, 'De pseudo-Du Perrons' in *Bzzlletin* 13 (1985) 125 (april), p. 16-25.

Wellicht kan het bewijs van naturaliseering, indien dit gevonden kon worden, aanwijzing geven ten opzichte van datum en plaats zijner geboorte.

3° dat wij in Fransche genealogische werken - bij onze onderzoekingen in Parijs - eenige malen verwezen zijn geworden naar den naam *Davy*,[3.] welke aan dien van duPerron voorafging, en er, in ieder geval, nauw mede betrokken scheen. Dit ten overvloede!

Heeft U na Uwen tocht naar Lexmond en 's Hertogenbosch nog iets betreffende het huwelijk van Jean (Rocq) en juffrouw Elisabeth de Caron[4.] gevonden? Mededeelingen dit, en eventueele andere détails, betreffende zie ik gaarne aan bovenvermeld adres tegemoet.

Met beleefde groeten,
Hoogachtend
Uw dienstwillige
CEduPerron

4117 (14a). *Aan J. Peeters: Brussel, 13 februari 1925*[1. aant.]

B.P. - Wat hieraan toe te voegen? Ik heb getracht de TAAK van Willink over te nemen, maar verklaar mij op voorhand nog meer verslagen! We hebben allebei zoo'n afgrijselijk ‘breede’ blik op de zaken, iets wat door samenspraken alleen maar verergert. We zijn er toe gekomen de jonge mannen van ‘De Distelvink’[2.] te benijden die zich samengeschaard hebben met zoo'n mooi geformuleerd program. Je mag ons voor slapl.llen uitmaken. Hartelijk je

D.

3. Kardinaal Jacques Davy du Perron (1556-1618), een katholiek geworden calvinist; geen familie van DP.
4. Lisabeth Caron, dochter van een koopman uit Colombo (Ceylon), was sinds 1790 met Jean-Roch du Perron getrouwd. Zij overleed in 1805.
1. Afgedrukt naar Paul de Vree, ‘Hendrik Marsman en het modernisme’ in *Nieuw Vlaams tijdschrift* 30 (1977) 9 (november), p. 776. Addendum onder een brief van Willink (zie bijlage 2). Dit is de in 15 n 1 (*Brieven* I, p. 49) verloren gewaande brief van Willink en DP. Willinks datering is onjuist, want 23 februari 1925 viel op een maandag.
2. Zie *Brieven* I, p. 60.

4118 (20a). *Aan P.A. Beynon: Brussel, 22 maart 1925*

Brussel, 3 rue Belle-Vue

22-3-25

Beste Paul,[1.]

Gisteravond kreeg ik je (verwachte) brief; het lieve meisje[2.] met wie je de weddenschap aanging die je, tussen haakjes, hebt verloren, had me ingelicht. Dus, je zit te Magelang, dat tiepe binnenplaatsje en tòch niet vrij van humbug, maar zo vlak bij de Boroboedoer. Groet de reliefs van me, en de heer Britt,[3.] zo die zijn rode baard nog langs de stoepa's mocht promeneren. Wanneer verschijnt in een-of-ander tijdschrift een studie[4.] van je hand, en krijg ik dat tijdschrift toegezonden? De archeologie was een liefde van me; ik heb er slechts voorlopig, en min of meer noodgedwongen, de rug aan toegedraaid. Voor 't ogenblik ben ik ‘modern’: een ziekte beweren sommigen - wat waar kan zijn; alleen zijn allen die deze ziekte *niet* doormaakten hopeloos chronies gekonstipeerd.[5.] Entre ces deux, vrai! men coeur se balance.

In een vorig schrijven kondigde ik je reeds een bezending schrifturen van ondergetekende aan; het wachten is op de ‘snotneusvaerzen’; deze n.l. zullen je in staat stellen een zekere ontwikkeling na te gaan; zend ik ze achteraf dan komen ze als mosterd na de maaltijd. De volgorde is zo:

1 De Behouden Prullemand (verzen, 1915-'22)
2 Manuscrit trouvé dans une Poche (hors-d'oeuvre, Juni '22)
3 Het Roerend Bezit (roman, Jan. '23)
4 Kwartier per Dag (reis journaal, Maart Juni '24)
5 Claudia (verhaal, Aug. '24)
6 Agath (zwijnerij tussen de bedrijven, Nov. '24)
7 Een tussen Vijf (spel, Dec. '24)
8 Het rijm komt weer (kwatrijnen, Febr. '25)

1. Paul Anne Beynon (Bandoeng 1888-Den Haag 1956), vriend van DP, was in dienst van het binnenlands bestuur, o.a. als controleur op de Kangean-eilanden en later als assistent-resident in Madioen op Java.
2. Niet geïdentificeerd.
3. Kapitein b.d. G.L.N. Britt, beheerder van de Boroboedoer te Magelang.
4. Beynon wilde een artikel over de oorsprong van de Kangean-eilanden schrijven; zie bijlage 1b, laatste alinea.
5. Zie ‘Herinneringen aan “modern” Vlaanderen’, *Vw* 7, p. 500-502.

N^{o}'s 1 & 5 zijn in druk, zullen ongeveer gelijktijdig verschijnen (d.i. n° 1 in strikte intimiteit!) en worden je dan, met alles wat je nog ontbreekt, opgezonden. N^{o}'s 7 en 8, ofschoon in manuskript voltooid, denk ik eerst later (i/h. najaar) uit te geven. 'Officieel' verschenen tot dusver alleen *Het Roerend Bezit* en *Kwartier per Dag*; de laatste tijd kreeg ik vele kritieken te zien: van litteraire dames die geestig trachten te doen, van direkt vlegelachtige journalistjes, van verbolgen katolieke dichteren, van veeleisende modernen. Van Carel Scharten (overigens voor mij prototiep ouwehoer), kreeg ik een vrindelik woordje, Paul van Ostaijen was tot dusver de enige die blijk gaf de bedoeling van het boekje (*H.R.B.*), vnl. wat vorm betreft, ingezien te hebben.[6.] Roel Houwink, van *de Vrije Bladen* (tijdschrift der Nederl. jongeren) schreef mij persoonlik en zal het zich tot een genoegen rekenen, zegt-ie, binnenkort mijn pedante recensent Van der Voorde,[7.] d.i. een van de boze katolieken, te lijf te gaan. Ik hou me zoveel doenlik buiten dat alles, heb goddank, de nodige onverschilligheid ten opzichte van al die meninkjes, en beloof me één ding: me coûte que coûte te houden buiten de schrijversbent. Geen vakkundig kontakt, wil je voor het Leven - dat instinktiever is dan de heren geloven - nog met enige vrijheid openstaan.

Ik geef je op als abonnent van *De Driehoek*, blad der Groot-Nederlandse modernen (met internationale medewerking) waarvan ik met Jozef Peeters voornaamste oprichter ben. Ab.-prijs voor Nederland fl. 1.50 per maand; het is dus niet veel. Gonda & Olga[8.], of Gonena zoals ik ze noem, moeten er ook maar aan geloven. Het 1^{e} nummer verschijnt 1 April.

Jane[9.] & Paul, vergeef me de enigszins eentonige inhoud van dit schrijven. Eerstdaags meer; maar schrijf me ook uitgebreider hoe jullie leven daar ingericht is; stuur me ook eens wat foto's. Je krijgt van mij eerlang een bloemlezing van, laat ons zeggen, 12 representatieve kiekjes uit mijn Europees bestaan. Mocht ik in Indië terugkomen (*but when?*) dan kom ik, als reeds gezegd, natuurlik jullie in beslag nemen. Maar voorlopig zal het zó moeten gaan.

6. Recensie in *Het overzicht* 22-23-24 (februari 1925), p. 171-172, bekort in *Vlaamsche arbeid* 15 (1925) 2 (februari), p. 76.
7. Urbain van de Voorde, recensie van o.a. *Het roerend bezit* in *NRC* van 7 maart 1925 (av.); recensie van Roel Houwink niet achterhaald.
8. Niet geïdentificeerd.
9. Jane Beynon-Don (Klakah 1897 - Den Haag 1979)

Nu, tot hier, vandaag. Krouw de ‘aapjes’ over de ‘koppetjes’ van me en ontvang beiden ‘toutes mes amitiés’. Als steeds je

Eddy

P.S. - Als je over mij mocht spreken geef me dan s.t.p. niet uit voor Vlaams auteur, zoals je boze voornemen was! Ik heb vrijwel een hekel aan die smakkers. Ik ben een in Vlaanderen publicerend Indies jongheertje.

4119 (82a). *Aan P. van Ostaijen: Gistoux, 3 oktober 1927*[1.]

Gistoux, Okt. '27

Beste P.v.O.

Zij hebben gelijk, degenen die beweren dat onze personages een eigen leven aannemen, zonder onze hulp voortbestaan en soms, op het onverwachts, ons overvallen. Aldus ging het mij met Nameno, zo onzeker in het begin van '23, zo vastberaden, ogenschijnlik, precies vier jaren later. Toen ik je het manuskript van de *Terugkeer*[2.] zond, schreef je: *Dit nieuwe opkomen en gaan past op het vorige als een twede verdieping op een eerste. Als Nameno nu voor een derde keer terugkomt, dan zal Musa wel heel oud geworden zijn, nietwaar?...*[3.] Het was onvoorzichtig zoiets te schrijven. Er is een soort scherts dat op sommige naturen dieper inwerkt dan de verwoedste, en zelfs de heiligste, ernst. Het was onwaarschijnlik ook dat Nameno voor een derde keer terug zou komen, maar het onwaarschijnlike, zoals je weet, gebeurt altijd.[4.] En zo ben je dus min of meer schuldig aan het

1. Deze brief in *Bij gebrek aan ernst*, Brussel en Maastricht 1928, tweede druk, p. 143, niet in *Vw.* Van Ostaijen aanvaardde op 5 oktober 1927 de opdracht van deze tweede druk, die tenslotte ‘Aan de nagedachtenis van Paul van Ostaijen’ zou luiden, zie ook 85 (*Brieven* I, p. 136). DP liet deze brief in de derde druk weg. Hiermee vervalt 85 n 2 (*Brieven* I, p. 136).
2. ‘Nameno's terugkeer’, geschreven te Villefranche, januari 1927, in *Bij gebrek aan ernst* 1928, p. 123-140 (*Vw* 1, p. 387-399). Dit verhaal zond DP vóór 26 april 1927 aan Van Ostaijen, zie G. Borgers, *Paul van Ostaijen, Een documentatie*, deel 2, Den Haag 1971, p. 799. Van Ostaijen zou aanvankelijk als uitgever van dit verhaal zijn opgetreden.
3. DP citeert uit het hoofd, zie voor de letterlijke tekst *Paul van Ostaijen, Een documentatie*, deel 2, p. 799-800.
4. ‘De derde Nameno’, geschreven te Gistoux, oktober 1927, in *Bij gebrek aan ernst*, p. 141-158 (*Vw* I, p. 413-425)

ontstaan van het volgende verhaal, waarvan ik alleen maar hoop dat het je niet te zeer zal tegenvallen. In tegenstelling met de twee vorige speelt het zich af binnen een etmaal, als een klassiek drama, zoals trouwens voegt aan de verminderde krachten van oudgeworden mensen.

4120 (91a). *Aan P. van Ostaijen: Brussel, 21 november 1927*

Brussel, 13 r. Lesbroussart
21 Nov. '27.
Beste van Ostaijen,

Laten we Dinger laten lullen en *beginnen* met het tijdschrift.[1] Alles schikt zich achteraf vanzelf: jij, Blijstra en ik, wij zijn het heus wel met elkaar eens. Als we met Januari uit willen komen (wat mij het best lijkt), dan moet ik uiterlik 10 Dec. de kopie voor Breuer hebben. Ik stel voor: voor nr. 1 en 2 *Het Drama van Huize-aan-Zee* als pièce de résistance (in nr. 1 hfdst I & II, in nr 2 III & IV). Het tijdschrift heeft 32 blz. en elk deel neemt ± 16 blz. in. Voor de rest: een paar gedichten van jou, een kort prozastuk van Blijstra, een gedicht of zoo van Dinger, en als er plaats overblijft, een prozastuk: krities of anders van jou. Is dit goed? zend me dan zo gauw mogelik je kopij. Je moet (we moeten) die Dinger niet meer au sérieux nemen dan hij verdient, al is hij zelf geneigd het te doen. Hij heeft rood haar, maar in laatste instantie is het eerder een beschroomde knaap. Met nr. 2, dat in Febr. uitkomt, kan jij je direkt meer bemoeien, hoop ik; anders doe ik ook dàt wel af: ik blijf toch deze winter in België. Dus, vooruit, denk er niet te lang over na en stuur me wat. Schrijf ook aan Burssens[2] of geef me zijn adres.

Met Greshoff de medewerking voor Duitse letteren besproken. Hij gaat akkoord. Je ontvangt eerstdaags een briefje[3] van hem. (Hij is voor het ogenblik alweer naar Holland; ik zag hem zeer vluchtig

1. *Avontuur*, naam die DP in 93 (*Brieven* I, p. 150) voorstelde. W.N. Dinger werd redactielid.
2. Van Ostaijen schreef Burssens op 28 november 1927, zie *Paul van Ostaijen, Een documentatie*, deel 2, p. 908. Burssens werd Vlaams redactielid.
3. Op 21 december 1927 schreef Van Ostaijen aan DP (zie *Paul van Ostaijen, Een documentatie,* deel 2, p. 942), dat hij nog geen brief van Greshoff had ontvangen. Greshoff werkte niet mee aan *Avontuur.*

gisteravond - maar hij had een ‘welsprekendheid’ nodig om aan te grijpen.) De poot van je

EdP

4121 (195a). *Aan H. Scholte: Gistoux, 30 augustus 1928*

Gistoux, 30.8.28.

Zeer geachte heer Scholte,[1.]

Ingesloten het gevraagde.[2.] Jany Holst is reeds naar Normandië doorgereisd, maar ik denk hem 8 of 10 Sept. a.s. te Parijs terug te zien en zal dan niet verzuimen hem aan uw wenschen te herinneren.[3.]

Onuitgegeven gedichten van P.v.O. zijn er eigenlijk niet meer - of zij zouden al zeer weinig ‘representatief’ zijn. Ik zend u dus mijn keuze uit het in Holland toch zoo goed als onbekende laatste nr. van *Avontuur*.[4.]

Ook ikzelf heb voor het oogenblik geen absoluut onuitgegeven werk, behalve twee of drie verhalen van veel meer dan 6 pagina's. Ik zend u het proza van een zeer kleine plaquette[5.] die verleden jaar in 20 exx. werd gedrukt! hopend dat u er genoegen mee kunt nemen. Mocht u er echter bezwaren tegen hebben, zoo doen wij wellicht beter een nieuwe gelegenheid af te wachten...

Inmiddels teekent met beleefde groeten gaarne uw dienstwillige

EduPerron

1. Mr. Henrik Scholte (1903-1988), publiceerde enkele bundels gedichten: *Refereinen* met Jan Campert (1922), *Chrysantheem* (1923) en *Intermezzo* (1927) en schreef kronieken o.a. in *Den gulden winckel* en *De groene Amsterdammer*, was redacteur van *Filmliga* en van *Erts, Letterkundige almanak* (Amsterdam 1929). Niet alle brieven van DP aan hem zijn teruggevonden, zie bijv. 1090 (122) in *Bw TB-DP* 1, p. 167.
2. De kopij van ‘Gebed bij de harde dood’, verschenen in *Erts* 1929, p. 201-206 (*Vw* 1, p. 69-74) en de portretschets van DP door Pascal Pia van 15.11.'26, afgebeeld op p. 202 van *Erts*.
3. Van A. Roland Holst verschenen in *Erts* 1929 ‘Liefde's aanblik’ en ‘Geen tweede Troje’, p. 55 en 56.
4. Het derde en laatste nummer van het tijdschrift *Avontuur* 1 (1928) 3 (april) was gewijd aan het nagelaten werk van Paul van Ostaijen. *Erts* 1929 nam hieruit het gedicht ‘Rijke armoede van de trekharmonica’ (p. 21) over.
5. *Alle de rozen of Het gesprek bij maanlicht*, Brussel 1927, bevatte behalve zes sonnetten ook acht prozastukken; in 1985 in 60 ex. te Baflo herdrukt. Deze prozastukken niet in *Vw*.

P.S. - Mag ik van dit schrijven gebruik maken om u nog wel te danken voor het vrijwel sympathiseerend necrologisch artikel dat u in '26 aan mij wijdde?[6.]

4122 (204a). *Aan H. Scholte: Gistoux, 3 oktober 1928*

Gistoux, 3 Oct.'28.

Waarde Heer,

In haast - ik sta op het punt naar Dinant te gaan - zend ik u het gevraagde gedicht,[1.] al voorzie ik op deze manier dat er een paradepaard uit groeit, wat mij niet dan onaangenaam kan zijn. Maar tant pis! ik zou evenmin te veel aan dergelijke bedenkingen willen toegeven. Alleen zult u met de Kollewijnsche spelling genoegen moeten nemen of de verzen zelf in de Vries en Te Winkel omzetten; ik heb er geen tijd voor, en overdrukken uit *De Gids* heb ik niet laten maken. Ik zend u de eenige lezing die ik er zelf van bezit, maar er komen eenige wijzigingen in voor, en - wat misschien interessanter voor u is - vier nieuwe strophen.

Aan Burssens heb ik gelijk met dezen[2.] geschreven. Zijn adres is: 57 Albertstraat, Wilrijck - Antwerpen. Ik heb hem om een onuitgegeven bijdrage van P.v.O.[3.] gevraagd - onmiddellijk naar u te zenden - en hem gezegd dat er haast bij is.

Geloof mij met beste groeten gaarne uw dienstw.

EduPerron

De onuitgegeven strophen heb ik met rood aangestreept.

- Zoudt u mij even de ontvangst van deze zending willen berichten?

6. Henrik Scholte schreef op p. 763-764 van zijn kroniek ‘De poëzie van de maand’ in *Nederland* 78 (1926) 8 (augustus), p. 759-764, over de dood van Duco Perkens; vgl. *Brieven* I, p. 383.
1. ‘Gebed bij de harde dood’ in *Erts* 1929, p.201-206; deze publikatie bevatte vier strofen meer dan de eerste publikatie in *De gids* 92 (1928) 9 (september), p. 320-323 (*Vw* 1, p. 69-74).
2. Brief 203 van 2 oktober 1928 (*Brieven* I, p. 281-282).
3. Paul van Ostaijens ‘Zelfbiografie’ werd postuum gepubliceerd in *Erts* 1929, p. 11, samen met de al eerder postuum gepubliceerde gedichten ‘Rijke armoede van de trekharmonica’ en ‘Souvenir’, p. 12-13.

4123 (208a). *Aan H. Scholte: Brussel, 20 oktober 1928*

Waarde Heer Scholte,

Gaarne vernam ik of u *Het Gebed bij den Harden Dood*, dat ik u een veertien dagen geleden opzond, ook ontvangen heeft, en of mij daarvan revisie zal worden toegestuurd.

Mijn adres is voortaan: 28, Avenue Emile Duray, Ixelles-Bruxelles.

Zoudt u mij ook het proza van *Alle de Rozen,* dat door de redactie van *Erts* minder op prijs werd gesteld, willen terug (doen) zenden? Met dank bij voorbaat en beste groeten, gaarne uw dienstwillige

EduPerron

Brussel, 20 Oct. '28.

4124 (229a). *Briefkaart aan G. Prampolini*[1]*: Lausanne, 11 januari 1929*

Lausanne, 11 Jan. '29

Zeer geachte heer,

Zooals jan Greshoff u zal hebben geschreven, sta ik op het punt mij aan u te vertoonen. Ik denk deze stad - Lausanne - morgen te verlaten tegen 2 uur 's middags, en in Milaan aan te komen tegen half 9 's avonds. Zoudt u mij dus tegen dien tijd bij u willen verwachten, want ik reken op uw hulp in het kiezen van een hotel (*in*

1. Dr. Giacomo Prampolini (1898-1975), Italiaans literatuur-historicus, dichter, vertaler en polyglot. Hij leerde zichzelf in 1917 aan het Italiaanse front Nederlands, en later ook Fries. In 1922 publiceerde hij vertalingen van Henriette Roland Holst, Boutens en Leopold in het Italiaans. Dit bracht hem in contact met Greshoff, die hem meer Nederlandse literatuur bezorgde en hem aan Van Schendel voorstelde (zie voor een portret van Prampolini met hen beiden in 1924 *Arthur van Schendel*, Schrijversprentenboek 19, 's-Gravenhage 1976, p. 37, nr. 116). Prampolini publiceerde in 1927 te Rome de bloemlezing *La letteratura olandese e fiamminga (1880-1924)* waarvan de inleiding als 'Nederlandsche literatuur in Italië II' verscheen in *DGW* 26 (1927) 6 (20 juni), p. 128-129, en een Nederlandse grammatica voor Italianen (*Grammatica teorico-pratica della lingua olandese,* Milaan 1928). In 1928 verscheen Van Schendels *Tamalone* in een vertaling van zijn hand. Prampolini werkte aan een vervolg op zijn eerste bloemlezing. In 1964 kreeg hij de Martinus Nijhoff prijs voor zijn vertalingen.

uw buurt).[2.] Tot het genoegen u te zien, geloof mij, zeer geachte heer, gaarne de uwe
EduPerron

4125 (231a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan G. Prampolini: Florence, 15 januari 1929*[aant.]

Florence, 15.1.
Cher Monsieur,
Encore mille fois merci pour votre bon accueil et toute la peine que vs vs êtes donné lors de ma visite à Milan. Veuillez transmettre à Mme Prampolini et à Mons. votre beau-père mon meilleur souvenir et me croire bien sincèrement à vous
EduPerron

[2.]Tante buone cose
da Annie van Schendel

4126 (235a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan G. Prampolini: Brussel, 4 februari 1929*[aant.]

Brux. 4.2.29.
Cher Monsieur, Je viens de faire l'article[2.] - enfin! (Tant pis pour le morceau que vs ne m'avez pas envoyé.) Mais écrivez-moi si j'ai bien

2. Prampolini woonde in de Via E. Besana 8, Milaan (114).
1. Foto van de Ponte Vecchio in Florence.
2. In het handschrift van Annie van Schendel.
1. Foto van een groep der Aniota uit het Museum van de Belgische Kongo in Tervuren.
2. 'Een vriend van Nederland in Italië, Dr. Giacomo Prampolini, Philoloog en dichter, Een interview' door A.L. van Kuyck (= E. du Perron) in *De Hollandsche revue* 34 (1929), p. 235-237 (niet in *Vw*). Het vraaggesprek is gedateerd 14 januari 1929. Bij het artikel zijn drie gedichten 'in Nederlandsche vertaling van den schrijver en E. du Perron' uit Prampolini's bundel *'Dall'alto silenzio'* (Milaan, 1928) afgedrukt. Een portret van Prampolini achter zijn schrijftafel en een foto van Greshoff, Van Schendel en Prampolini uit Santa Marguerita Ligure (september 1922) illustreren het.

écrit: *Orgiata*[3.]; et si c'est la même chose au pluriel; puis comment on dit en Italien: 'Dites-moi que vous m'aimez' (en employant la formule 'vouloir du bien'; donc: 'si vs me voulez du bien.') Je vs ai envoyé l'*Eldorado* de Slauerhoff que j'avais en double et j'ai dit à Gresh. de vs envoyer les Cahiers van een Lezer, au complet.[4.] Ecrivez-moi ici: 28 av. Emile Duray, Bruxelles et croyez-moi, ainsi que les vôtres, votre dévoué

EduPerron

4127 (246a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 15 februari 1929*

aant.

15.2.29.

Cher Monsieur,

Voulez-vous m'écrire par retour du courrier pour me dire votre réponse à cette question: 'Wat hebben mijn Cahiers v/e Lezer met Journalistiek te maken?'[1.] C'est une question que je pose à tous mes amis recevant les cahiers; c'est une enquête!

Merci de vos réponses précédentes. L'article est envoyé en Hollande et paraîtra sous peu (c'est une revue qui parait tous les 15 jours).

Quoi de neuf à part cela? Moi je suis bloqué par le froid. Il fait horrible ici!

Bien à vous

EduP.

Veuillez, je vous prie, transmettre mes respects à votre femme et à M. votre beau-père. Et la petite?[2.] Croyez-vous venir un jour en Belgique?

3. Blijkens het vraaggesprek dronken Prampolini en DP op zondagavond 14 januari 1929 bij Biffi in Milaan *orzata* (amandelmelk).
4. Op dat moment waren vier *Cahiers van een lezer,* gedrukt in 30 ex. voor de schrijver, verschenen.
1. DP schreef, na een verwijt van R. Herreman in de *NRC* dat de *Cahiers* journalistiek werk waren (vgl. 240 in *Brieven* I, p. 317-319), een enquête uit, zie *Cahiers van een lezer* 5 (Brussel, 1929), p. 12-16 (niet in *Vw*).
2. Zijn dochtertje Ilaria Prampolini.

4128 (254a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 26 februari 1929*

aant.

Brux. 26.2.29.

Cher Monsieur,

Merci de votre réponse.[1.] Vous avez sans doute recu maintenant la série complète des cahiers; Gr. m'affirme vous les avoir *enfin* envoyés. Vos commissions sont faites. Je ne sais pas ce qu'il faut faire pour vous procurer les plaquettes de poésies, etc.; mais si je puis vous être utile pour la confection de votre nouvelle anthologie,[2.] en copiant des textes par ex., comptez sur moi et ce serait avec plaisir. Il vous faudra prendre de toute façon: *De Ontkomen Zwerver* de A. Roland-Holst, *Terugkeer* de Theun de Vries (C'est un sonnet)[3.]; *De Ballade van de Dry-Gin-Drinkers* de A. den Doolaart[4.] (qui vient de paraître et qui est superbe!); *De Renegaat* de Slauerhoff (qui se troupe dans *Eldorado*),[5.] etc. Si vous prenez Van Geuns: il fait de meilleures choses que celles qui se trouvent dans *Het Uur der Sterren.* (E.a. le sonnet sur le Dauphin de France,[6.] qui se trouve dans l'anthologie de Greshoff et Mirande). Gr. et moi, nous chercherons volontiers, pour vous, sachant les difficultés qui Bont les vôtres pour ce genre de travail. Veuillez faire mes amitiés et compliments à votre famille et me croire bien à vous

EduP.

1. Prampolini antwoordde op 22 februari 1929: ‘Volgens mij hebben uw Cahiers niets met journalisme te maken, als men dit woord in de gewone betekenis neemt; zij zijn uitspraken van een *critischen maar vrijen* geest, iets als alleenspraken = rapporten van zichzelf’, *Cahiers van een lezer* 5, p. 15 (niet in *Vw*).
2. Niet gerealiseerd.
3. Het sonnet ‘Terugkeer’ uit Theun de Vries, *Terugkeer*, Bussum: A.A.M. Stols, 1927 (Trajectum ad Mosam: 21), p. 134.
4. A. den Doolaard, ‘De ballade der dry-gin-drinkers’ in *Vier balladen,* Maastricht 1928, p. 8-10.
5. DP had op 14 februari 1929 (*Vriend of vijand*, p. 72; *Vw* 2, p. 148) genoteerd, dat hij zelfdeze vier gedichten had willen schrijven.
6. Het sonnet ‘Louis de France’ van J.J. van Geuns is niet opgenomen in zijn bundel *Het uur der sterren*, Bussum 1928. Het verscheen in *De vrije bladen* 4 (1927) 10 (oktober), p. 277 en werd opgenomen in de bloemlezing *Lyriek*, verzameld door J. Greshoff en A.F. Mirande, Zwolle 1928, p. 286.

4129 (267a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 16 maart 1929*

16.3.29.

Waarde Heer Prampolini,

Ik heb Greshoff wederom gezegd dat hij u het pak zenden moest. Het schijnt dat het sedert lang bij Stols ligt die er nog eenige boeken bij moest doen, en dat ditmaal de schuld dus bij Stols ligt. Laten we hopen dat jan hem opport en dat alles nu snèl verzonden wordt. Voor de medewerking die u van ons wenscht zijn wij beiden gereed; dat blijft dus afgesproken. Heeft u de 'Ballade van de Dry-Gin-Drinkers' nu gelezen? Volgens mij heeft Den Doolaart niets beters gemaakt. Zijn mijn vertalingen van uw 3 gedichten u nog meegevallen toen u ze in druk vóór u zag? Ik verlaat u hier vanwege drukke bezigheden; ik heb deze week van alles en nog wat te doen gehad. Doet u mijn hartelijke groeten aan de uwen en geloof mij steeds

gaarne uw

EduPerron

4130 (269a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 19 maart 1929*[aant.]

Brux.19.3.29.

Cher Monsieur,

Stols vous enverra peut-être le 1er recueil de Den Doolaart, qu'il a édité: *De Verliefde Betonwerker.* Moi, aujourd'hui, je vous envoie son second, *De Wilde Vaart.* C'est un des jeunes qu'on aime beaucoup en Hollande, mais qui me tape assez sur le système. J'aime sa 'Ballade des Buveurs de Dry-Gin' et deux ou trois autres poèmes, c'est tout; le côté Hyperion[1.] de ce jeune homme me fait tout au plus transpirer. C'est *trop* beau pour moi! - Oserais-je vous demander de me renvoyer l'ex. de *Vier Balladen*, puisque ces quatre ballades se trouvent réimprimées dans le recueil que je vous envoie aujourd'-hui? Merci d'avance. - J'espère que Stols vous a enfin envoyé le paquet que Greshoff dit lui avoir apporté depuis longtemps? Veuil-

1. 'Hyperion' in *Erts, Almanak 1926*, Amsterdam (z.j.), p. 58. Den Doolaards expressionistische gedicht begon met de regels: 'Alleen, / Tusschen de waanzinswenteling der zonnen, / Die ondergaan aan mijn gestrekte naakt, /'; zie ook *Vw* 2, p. 200-201.

lez faire mes respectueuses amitiés aux vôtres et me croire bien à vous
EduPerron
13 rue Anoul
Ixelles-Bruxelles

4131 (305a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Gistoux, 27 juni 1929*[aant.]

Gistoux.27.6.29.
Cher Monsieur,
Oui, je suis à la campagne et mon Dieu, on n'a pas chaud ici. Depuis 3 jours les cieux nous régalent même de quelques jolies petites tempêtes assez réussies. Je reviens d'ailleurs de la Hollande, et même de la Frislande, ce pays dont vous connaissez si bien la langue, sans savoir, sans doute, que cette langue y a déformé à peu près toutes les bouches des femmes. Moi, je sais à présent ce que c'est qu'une bouche frisonne.
Chez Jacques Bloem, où j'ai logé pendant 3 ou 4 jours, j'ai eu tout mon saoul de vent et de pluie; ainsi à Bergen, chez Roland Holst, bien qu'un peu moins (mais lá on faisait de la bicyclette!) Mon roman va mal, mes cahiers sont arrêtés; je n'écris plus etje ne lis que pour me prouver que je sais encore m'occuper de quelque chose. Ce n'est pas comme jan Greshoff qui parcourt la Hollande, lui aussi, mais pour ‘examiner’ des centaines de pauvres enfants. Je vous fais mes cordiales amitiés ainsi qu'aux vôtres et vous prie de me croire votre
EdP.

4132 (318a). *Aan H. Scholte: Gistoux, 29 juli 1929*

Gistoux, 29.7.29.
Waarde Heer,
In antwoord op uw vraag, deel ik u mede dat ik gaarne bereid ben iets in te zenden voor *Erts 1930.*[1.] Zou ik meteen uw aandacht mogen vestigen op iemand die tot dusver in den almanak niet

1. ‘Drie sonnetten’ (I. ‘Het kind dat wij waren’, II. ‘Een grote stilte’ en III. ‘Leven is goed...’) in *Erts 1930, Letterkundig jaarboek, Verzen, proza, drama, essay*, Amsterdam 1930, p. 65-67, (*Vw* 1, p. 66-68).

voorkomt en er m.i. toch niet in mag ontbreken: den dichter jan van Nijlen? Mocht u er voor voelen hem ditmaal uit te noodigen,[2.] zijn adres is: rue du Zodiaque 22, Brussel (Uccle).

Geloof mij, met vriendelijke groeten, gaarne uw dw.
EduPerron

Wilt u mijn adresverandering noteeren: tot October minstens, is het uitsluitend: Château de Gistoux, Chaumont-Gistoux (België).

4133 (328a). *Aan G. Prampolini: Gistoux, 30 augustus 1929*[aant.]

Gistoux, 30 août '29.

Cher Monsieur,

Il me semble que notre ami Greshoff vous a envoyé d'abord le n° I des *Cahiers van een Lezer,* puis zoute la série. En ce cas, vous auriez de ce n° I *deux* exemplaires... Si cette supposition est juste, puisje vous demander d'expédier un de ces exemplaires à mon ami Mons. R. Blijstra, p/a Caspar Flick, O.Z. Voorburgswal 243, Amsterdam? Je lui ai retrouvé, avec beaucoup de paine, les n°s II à V, mais pas ce no I, auquel il a l'air de beaucoup tenir. Que voulezvous? On tient souvent à peu de chose...

Comment allez-vous? Comment se portent les vôtres? Vous me rappellerez, j'espère, à leur souvenir, ce qui implique que je crois que vous ne m'avez pas trop oublié vous-même. Que faites-vous? Je pense que vous êtes a Milan, je me trompe peut-être. J'aimerais bien vous revoir, mais ce ne sera sans doute pas avant cet hiver. J'ai toujours envie d'aller en Sicile pour y trouver de quoi remplir mon ‘roman’ qui n'avance plus du tout! oh! moins que rien.

Recevez, cher monsieur, mes sincères salutations et veuillez transmettre mes respects à Madame et à M. votre beau-père, puis embrasser pour moi la Piccina.[1.] Je suis toujours votre dévoué

EduPerron
Adresse:
Château de Gistoux
Chaumont-Gistoux (Belgique).

2. Van Nijlen werkte niet mee aan *Erts 1930.*
1. De kleine Ilaria Prampolini.

4134 (361a). *Aan M. Nijhoff: Gistoux, 14 december 1929*

Gistoux, Zaterdag.

Beste Nijhoff,[1.]

Om tijd te winnen zend ik je vandaag een ex. van mijn twee boekjes dat ik eens voor mijn telg[2.] opzij legde en datje voorlopig maar voor lief moet nemen. Over een tijdje verschijnt n.l. bij Sander een herziene 2e druk van *Bij Gebrek aan Ernst,* in grootere letter (deze letter is mij eigenlijk wat te miezerig); je krijgt dan een behoorlijk exemplaar, voorzien van een weidscher dedicacie.

Voor een event. 2e druk van *Poging tot Afstand* zou je mij eenige kostbare aanwijzingen kunnen geven - als je het 'schoolmeesteren' werkelijk zoo prettig vindt - n.l. door den bundel met eenigen aandacht door te gaan en mij diè 'gedichten' aan te wijzen, die jou geschikt lijken, niet om nogmaals afzonderlijk te worden gedrukt, maar om in een grooteren bundel opgenomen te worden, dien ik *Microchaos* noemen wou. *Ik* dacht: alles wat maat en (of) rijm heeft, d.w.z. sommige van de strophen uit *Kwartier per Dag,* gevolgd door een keuze uit *Filter* en dan de geheele *Windstilte*, waarvoor ik blijf voelen en dat ik persoonlijk verreweg het beste uit den tegenw. bundel vind. - Dus àl de langere dingen, die meer op proza lijken laten vervallen; en ook het heele *Boozige Boekje.* Wat ik wèl behoud wilde ik dan gewoon aanvullen met latere gedichten: de sonnetten, het *Gebed b/d Harde Dood*, enz. Zet je dus niet op het standpunt: 'afgeronde bundels in min of meer één toon (of karakter)', à la Verwey, maar denk aan dien titel, die verre van slecht zou zijn: *Microchaos*...

Ik schrijf je in haast en ga er hier dus met hartelijke groeten van door. Schrijf me naar Ascona, als je niet naar Parijs gaat. Steeds gaarne je

EdP.

1. Martinus Nijhoff (1894-1953), dichter en redacteur van *De gids.* DP had voor zijn eerste ontmoeting met Nijhoff (begin december 1929) al polemisch over hem geschreven. DP waardeerde zijn werk tot op zekere hoogte, erkende zijn charme in de omgang, maar verwierp zijn officiële literatendom. In 1035 (*Brieven* III, p. 238-240) beschreef DP zijn befaamde gevecht met Nijhoff voor Américain in Amsterdam op 20 december 1931. Enige teruggevonden brief.
2. In het exemplaar van *Bij gebrek aan ernst* (1928), p. 160, streepte DP onder het colofon zijn woorden 'Voor Gille.' door en schreef eronder: 'Voor M. Nijhoff als gevolg van een persoonlijke kennismaking. EduP.'

Ik heb kruisjes gezet bij de stukjes die ik dacht te houden (ook bij de kwatrijnen van *Filter*) en eenige correcties onderaan de blz. aangegeven.

P.S. - Je artikel over P.v.O.[3.] heb ik thuiskomend hier verslonden. Het is qua toon misschien wel het beste dat ooit over hem geschreven werd; hij zou het niet met je eens zijn geweest, als hij het had kunnen lezen, maar het zou hem oprecht goed hebben gedaan. - Ik blijf er toch voor voelen om eens in een plaquette apart de beste gedichten uit het *Eerste Boek van Schmoll* uit te geven, met *Barbaarse Dans* voorop. Misschien wil je mij daar, als het zoover komt, ook nog wel eens bij helpen?

4135 (482a). *Aan J.A. Antonini: Gistoux, 8 april 1930*

Gistoux, 8 April.

Waarde Heer Antonini,[1.]

Op mijn beurt ben ik u sedert eenigen tijd een antwoord schul-

3. M. Nijhoff, 'Moderne dichters, Paul van Ostaijen' in: *De gids* 93 (1929) 12 (december), P. 335-363.

1. Graaf Jacob Antonio (Gino) Antonini (1901-1983) werd in Venetië geboren; in 1914 kwam hij met zijn Nederlandse moeder naar Amsterdam. Zijn opleiding kreeg hij op een kostschool in Doetinchem en het gymnasium te Arnhem. In Amsterdam studeerde hij Italiaanse taal- en letterkunde m.o. Hij was vanaf 1922 bevriend met jan Greshoff, die hem stimuleerde om over Italiaanse letteren te schrijven. Antonini onderbrak zijn studie te Amsterdam in 1924 voor zijn dienstplicht in Italië. Hij publiceerde in Italië enkele bundels met essays onder de naam Giacomino resp. Giacomo Antonini en vervulde een correspondentschap te Rome voor het *Algemeen handelsblad* en werkte mee aan de *NRC* met boekbesprekingen van Italiaanse auteurs. Hij trouwde in het Zwitserse Ascona met de Nederlandse Hetty Marx en vestigde zich daar in Casa Stella; uit dit huwelijk werd Marco Ippolito geboren. Van 1933-1936 had hij in Parijs vrijwel dagelijks contact met DP in het café Le Murat. Sinds 1933 was hij correspondent van het Romeinse dagblad *L'Eco del mondo,* terwijl hij Elisabeth de Roos en DP opvolgde in 1936 als correspondent in Parijs voor *Het vaderland.* Op 18 augustus 1938 trad hij om den brode toe tot de afdeling buitenland van de Italiaanse Fascistische partij. Een eerdere brief van DP is niet teruggevonden. Noot 15 bij 377 (*Brieven* II, p. 12) is onjuist.

dig. - Indien er, evengoed in Italië als in Holland geen groote belangstelling (groot in de bet. van quantitatief) gevonden kan worden voor Gide,[2.] dan lijkt mij daarvoor inderdaad één reden de juiste: n.l. dat hij geen schrijver voor de menigte *is*. U en ik zijn het hierover trouwens geheel eens! Wat hem in Frankrijk een zeker publiek verschaft - en dan nog pas sedert de laatste 10 jaren - is zijn gevestigde beroemdheid: 7 op de 10 Gide-koopers, zooniet-lezers, zijn 'snobs'. In het buitenland gaat dezelfde oorzaak niet op en heeft men lang niet zooveel reden om ten opzichte van de vrienden en kennissen 'à la page' te zijn... Intusschen heeft een zelfde soort snobisme als in Frankrijk zich dan toch van Duitschland meester gemaakt!

Wat u mij zegt van de Italiaansche letteren interesseert mij zeer; alleen sta ik hier een beetje in het nadeel tegenover u, omdat mijn Italiaansche kennis lang niet toereikend is om uw literatuur in de oorspr. taal te kunnen bestudeeren. - Kunt u mij de 'meesterwerken' noemen van Verga[3.] en een Fransche vertaling opgeven van dezelve? Ook Manzoni las ik nooit; uit vrees misschien voor die 2 dikke deelen en voor een geur van Scott die mij - wellicht ten onrechte - er uit tegenwaaide. Is het nóódig *I Promessi Sposi* te lezen? - U spreekt overigens heelemaal niet van d'Annunzio? Niet dat ik erg veel voor hem voel, maar hij heeft toch een paar zeer knappe romans op zijn geweten. - U moest in D.G.W. een serie artikelen publiceeren[4.] - of 'brieven' bijv., dat is een boeiend genre - over den Italiaanschen roman, etc. - voortgaan over een bepaald onderdeel van de poëzie; van het theater; en desnoods over bepaalde auteurs. De Ital. letteren zijn in Holland veel te weinig bekend; zooals men er trouwens van *iedere* buitenl. literatuur een oppervlakkig schijntje afweet. De menschen die er de kronieken

2. Du Perron zette de discussie voort, die Antonini begon na lezing van zijn essay 'André Gide en de Hollandsche kritiek' in *Den gulden winckel* 29 (1930) 2 (20 februari), p. 32-36, opgenomen in *Vriend of vijand*, (*Cahiers van een lezer*)** (Brussel) 1931, P. 121-136 (*Vw* 2, p. 180-191).
3. Tot de bekendste werken van de Italiaanse naturalist Giovanni Verga (1840-1922) behoort het toneelstuk *Cavalleria rusticana* (1884).
4. Antonini had o.a. in *Den gulden winckel* 27 (1928) 4 (20 april), p. 121-123, 'Federico de Roberto †', een leerling van Verga, gepubliceerd, terwijl zijn artikel 'Hedendaagsche Italiaansche poëzie' op het punt van verschijnen stond in *Den gulden winckel* 29 (1930) 4 (20 april), p. 89-91.

krijgen van buitenl. letteren zijn meestal leeraars e, dgl. (als Premsela[5.]): zij zijn volkomen te goeder trouw, maar hun leeraarssmaak verloochent zich nooit. Vandaar dat we ellenlange artikelen kregen over France en Rolland, en dat diezelfde soort belangstelling zich nu op Duhamel, de Tharauds, André Maurois e. dgl. heeft overgeplant. Ik kan hierover oordeelen omdat ik toevallig jaren in Frankrijk en België heb doorgebracht; maar ik heb nu dan ook *ongezien* de overtuiging dat het voor alle andere landen precies hetzelfde is. Dit is de beroemde algemeene (Nederlandsche) belangstelling en welingelichtheid. Ze zijn er zoo tròtsch op, in de kleine lage landen, dat ze zoo *bij* zijn! En de jongeren, die ijveren voor hun 'vitaliteit', geven een nieuw woord voor een oude zaak, die nog altijd is: de Nederlandsche braafheid en weldenkendheid vóór alles. 'We zullen om braafheid schreeuwen en stampvoeten, als de preektoon dan wèrkelijk uit de mode is.'[6.]

Voor Buning[7.] als dichter heb ik ook *waardeering;* maar veel méér dan dat is het eigenlijk toch weer niet. Hij heeft móóie verzen geschreven. Moraal: men krijgt zijn verzamelde mooiigheid graag van me cadeau, voor vijf goede verzen van Slauerhoff.[8.] - De eenige figuur die in Holland het esthetisme domineert, die er doorheen breekt omdat hij werkelijk een *figuur* is - bijna malgré lui, in de kunst althans - is Adriaan Roland Holst. En als u in tegenstelling hiermee, iemand wil hebben, wiens leegheid, eigenlijk van het begin af, onder zijn groote en hooge woorden bezweken is, - iemand die alléén in Holland de rol heeft kunnen spelen, die hij

5. Martin J. Premsela (1896-1960) debuteerde in *Het getij*, behaalde de akte m.o. Frans en zou in 1933 op Edmond Rostand promoveren; zie ook DP's aantekening van december 1930 bij het in n 2 genoemde essay. Daarin ook zijn opinie over Coster, Duhamel en Maurois.
6. Citaat niet achterhaald.
7. Du Perron had in *Den gulden winckel* 29 (1930) 2 (20 februari), p. 43, zijn in januari 1930 geschreven sonnet 'Aen den heere J.W.F. Werumeus Buning' gepubliceerd naar aanleiding van diens bespreking van het letterkundig jaarboek *Erts* 1930 en Bunings eigen verzen daarin; opgenomen in *Vriend of vijand*, p. 156-157 (*Vw* 2, p. 206).
8. De hierna volgende opinies had Du Perron ook in zijn vraaggesprek met 's-Gravesande 'E. du Perron over proza, poëzie, kritiek' geformuleerd, dat nog in *Den gulden winckel* 29 (1930) 5 (20 mei), p. 107-110, moest verschijnen (licht gewijzigd in *Vriend of vijand,* p.137-147, in *Vw* 2, p. 192-199)

jaren lang gespeeld heeft, dan heb ik u Dirk Coster genoemd. Tusschen het geval Holst en het geval Coster, cirkelen alle andere mooi-schrijvers en -dichters daar in dat land. (Terwijl ik u dit schrijf, bedenk ik dat het een prachtig ding is om te zeggen in een interview!)

Wat ik denk van Helman? Sympathiek, maar zwak; en op het oogenblik overschat. Ik weet niet of we iets van Helman verwachten mogen: als die 'zwakheid' aan zijn jeugd toe te schrijven is, dan *ja*; moeten we daarentegen aannemen dat het zijn katholieke milieu is dat hem zoo beperkt, en *blijft* hij daarin, dan, zonder twijfel, *neen.* Kent u één groote katholieke figuur in de Nederl. letteren; behalve dan Vondel? Gezelle - maar die is eigenlijk zeer on-Nederlandsch. Het is waar dat Helman een West-Indiër is. Toch vrees ik voor zijn ontwikkeling, als hij een mannetje van de 'Gemeenschap' blijft, zoo in de schaduw van de Dom van Utrecht.

Van Genderen Stort? Het is de triomf van de beschaafde weldenkendheid; het sterkste in hem vind ik eigenlijk dat hij door-en-door héér is. Maar zijn 'archaïsme' slaat, al te veel, compleet in het groteske over, en een sterke figuur is hij allerminst. Een gedeelte van zijn proza zal blijven bestaan als een soort edele catalogue raisonné van de heerenkleeding uit onzen tijd; maar zijn conceptie van het leven, van sommige levensprobleemen, is wel èrg traditioneel, en dan die verdomde manie om die Haagsche jongemannen met elkaar te laten praten in den discourstoon van de *Wahlverwandschaften*! Au fond is V.G.S. nooit onder Goethe uitgekomen; of beter nog: Goethe tilt hem naar boven, maar hij komt uit Goethe's schoot en handen niet vandaan.

Over *Erts* zullen we zwijgen. - What next?

Met vriendelijke groeten, gaarne uw

E.du Perron

4136 (508a). *Aan J.J. Slauerhoff: Gistoux, 26 april 1930*

Gistoux, Zaterdag

Beste Slau,

Als je hier was geweest had je met mij genoten van een onovertreflijke pâté de lièvre, door mijn moeder gefabriceerd (met truffels en andere bijbehoorende heerlijkheden). Maar aangezien je verkiest de filer le parfait amour, heb ik bij het verorberen van mijn portie

alleen maar aan je gedacht. Probeer eens - al is het véél wat ik je vraag - aan mij te denken, als dezer dagen de een of andere buitengewone genieting jou te beurt valt!

Ik bestudeer als een gek Byron[1] - iets beters *kan* ik niet doen; dus ben ik zelfs gelukkig dit te hebben gevonden. Die noble Lord was niet zóó bête, als hij soms wel lijkt. Alleen zijn verzen zijn tenslotte doodelijk vermoeiend: een monotone dreun, altijd dezelfde gietvormpjes op dezelfde manier gevuld, op dezelfde manier van interpunctie voorzien - bref, een sterk maar verdomd grof instrument. ('A ready poet', maar èrg zelden a fine one, ik bedoel: a rather pure one.) Toch ga ik er koppig mee voort. En vanavond had ik je wat te vertellen, n.l. dat ik nu de heele avonturen-cyclus achter me heb, al die histories die heel Engeland - en de verdere 'wereld' - hebben doen *trillen*, en die iedereen nog van naam kent en niemand leest: *The Giaour, The Corsair, Lara* etc. en dat ik je met de hand op het hart vertellen kan dat er niet één bij is, die voor mij de helft bereikt van de hoogte waarop ik *Dschengis Khan* heb gezet. - En toch zie ik, evenmin als Jacques, een ander punt van vergelijking voor deze kant van jou, als juist Byron. Schrijf me dus eens (want het interesseert me *geweldig*): heb je hem weleens gelezen? - ik bedoel: andere dingen dan die in de bloemlezingen staan; heeft hij werkelijk nog eenigen invloed op je gehad? Ga eens na *hoe* je aan *Dschengis Khan* komt: er moet toch ergens een oorsprong zijn. De *Tamerlane* van Poe misschien? Maar dat is er ook kinderwerk naast. - Als ik bedenk dat Kelk mij zei dat hij je indertijd afgeraden had het te publiceeren, zijnde voor zijn gevoel te 'rhetorisch'. Hoe kòmt iemand daarbij? Als ooit een gedicht *schijn*-rhetorisch was, d.w.z. als ooit de noodige *uiterlijke* rhetoriek in een gedicht van deze inspiratie, door een zuiver (alleen méér dan levensgroot) gevoel werd gestuwd en levend gemaakt, dan is het hier. Ik zegje dit bij volle bewustzijn en na mij meer dan ooit 'rekenschap' te hebben gegeven; na mijn wroeten in Byron. Hij was als mensch anders een zeer belangwekkend potentaat: eigenlijk een vent vol verdomd goede eigenschappen, maar die zich aan alles wat hij aan grilligheden en karaktermisvormingen in zich had, overgaf, om nog Byroniaanscher te zijn dan zijn serie 'helden'. Maar je proeft dan ook in de verzen voortdurend het tooneel: je ruikt de verf van het décor en

1. DP berichtte hetzelfde op 23 april 1930 aan Van Vriesland in 503 (*Brieven* II, p. 183) en op 25 april aan Van Wessem in 505 (*Brieven* II, p. 184)

de schmink stroomt van de aangezichten (vertrokken wenkbrauwen, knarsetanden, rauw hoongelach!) Niet onvermakelijk en vanop een afstand gezien niet eens onsympathiek. - Ik raad je aan bij gelegenh. de Byron van Maurois te lezen. - Wat ben jij daarnaast toch een doodgewone, wat lastige, maar goede en hartelijke ziel. Je bent dan ook geen noble Lord en hoeft God zij dank vanwege je uiterlijk schoon niet die cabotinage te verkoopen van gevallen engel. - Het ga je wel, old boy: All hail! en denk maar het beste van de Liefde. Is het mij veroorloofd mevrouw Slauerhoff Jr.[2.] mijn 'respecten' te zenden? Voor jou een ferme poot van je

Ed.

(En grààg antwoord op mijn vraag.)

P.S. - Ik zou haast vergeten je het belangrijkste te vertellen. B. had een halfzuster - 4 jaar ouder - Augusta, en ging druk met haar naar bed. En die halfzuster is, als je 't boek v. Maurois leest, gewoon een SCHAT. Zoo'n halfzuster te hebben! de Goden zijn infaam geweest toen ze mij een half*broer* gaven!

[3.]Is *Saturnus* er nog niet? Wat teut die Hyman-Kroesen toch![4.] Of ben jij het?

4137 (531a). *Aan J.J. Slauerhoff: Gistoux, 22 mei 1930*

Gistoux, Donderdag

Beste Slau,

Hierbij twee boekjes die je wel aardig zult vinden - of die je vriendin misschien aardig zal vinden, in jullie tegenwoordige situatie. Je ziet dat ik op je ironische hint inga. - Gisteravond ontving ik (mijn brief aan jou[1.] was nauwelijks weg) een brief van Jany. Hij

2. Darja Collin, met wie Slauerhoff op 3 september 1930 in Den Haag zou trouwen.
3. Tekst bovenaan de brief geschreven.
4. *Saturnus, gedichten.* Bij Hijman, Stenfert Kroese & Van der Zande, boek-verkoopers, Arnhem 1930. Deze bundel is volgens het colofon in januari 1930 gedrukt. DP had blijkens 537 aan Roland Holst op 26 mei 1930 (*Brieven* II, p. 220) *Saturnus* nog niet ontvangen.
1. Niet teruggevonden.

heeft Florence verlaten en is nu in Ascona terug, in een eigen villaatje; adres ‘Villa Sole Mio’, Porto Ronco, supra Ascona.[2] Hij schreef mij heel voorzichtig over jou, wschl. niet wetend of ik er wel iets van wist; - aldus: ‘Van Slau kreeg ik een paar niet geheel onleesbare epistels, vervuld van een geluk, waarvoor ik zijn wezen nauwlijks bereikbaar achtte.’ - Ik heb gisteravond een lange en melancholieke wandeling gemaakt in den mist en gedacht aan dat geluk en de gevaren die je nu weer loopt, en aan allen die met mij langs deze zelfde weggetjes zijn gegaan: jij, Jany, Jan van Nijlen, en aan mijn eigen melancholieke jeugd in Indië. Ik heb loopen bedenken dat het eigenlijk verwonderlijk is dat ik met zoo'n jeugd zoo ‘satyriek’ gebleven (of geworden) ben, inplaats van ‘mystiek’ wat veel meer in de lijn had gelegen. Bref, de verteedering en de angsten van een oudwordend man, over zijn eigen verleden en voor de toekomst van zichzelf en zijn vrienden. (Mijn vrienden zijn *des points de repères* voor mijzelf.) Ik heb mij werkelijk over jou ongerust gemaakt, al ben ik nog altijd even verwoed afgunstig op je. En je wou de scherpe oogen van een vrouw hier brengen in mijn hybridische hottentottenkraal?[3] - Je hebt er geen idee van hoe grotesk deze omgeving mij eigenlijk voorkomt en hoe *onherstelbaar,* omdat alles tegenwerkt. Een voorbeeld dat ik dezer dagen weer kreeg: Herbert - de kapelmeester, jou bekend - heeft zich eindelijk verstout om Ina te vragen en denkt over zes maanden met haar te trouwen. En weet je welke treurige moed mijn moeder heeft? Te zeggen dat zij ‘toch niet geheel onverzorgd kan blijven’ en dien Herbert te vragen bij ons in te komen wonen, opdat Ina haar ideale femme de chambre kan blijven. - Ik heb haar dan ook gevraagd of zij *mij* heelemaal als een pion in haar schaakspelletje beschouwde (wat zij dan niet begrijpt) en haar uitgelegd welke risico zij op deze wijze liep (poenigheden van dien vent zoodra hij merkt dat hij en Ina ‘onmisbaar’ zijn geworden en zich bij ons *thuis* voelt; burgeroorlog naar aanleiding van Ina en Simone, enz. - dat het goede mensch

2. Roland Holst verbleef in maart 1930 in Ascona, april 1930 bracht hij in Italië door, voor mei en juni had hij ‘Villa Sole Mio’ gehuurd. Begin juni 1930 was hij al weer in Bergen: in een brief van 6 juni 1930 aan Marsman schrijft hij, dat hij ‘sinds 'n paar dagen’ in Bergen terug is.
3. Slauerhoff en Darja Collin logeerden in juni 1930 in Gistoux, zie ook *J. Slauerhoff*, Schrijversprentenboek 6, 's-Gravenhage 1961, p. 27, nr. 58, voor een portret van hen beiden met DP.

daar *niets* van voorziet!!) en bref, haar gezegd dat ik er niet over dacht mij zelfs tot de proefneming te leenen, en dat zij de keus had tusschen Herbert en Ina of Simone en mij. En nu komt het mooiste, old man: zonder het zelf te merken heeft zij al gekozen, en haar verdomde kinderachtige egoïsme, dat zij zoo lief 'zelfopoffering' noemt, verkiest de *nuttige* Herbert en Ina. Ik moest dan maar wat verderop gaan wonen - snap je - niet tè ver natuurlijk, en dan b.v. alle dagen komen eten. Hoe onlogisch dit je misschien lijkt, ik sta perplex van zooiets. Ik heb het natuurlijk direct aangenomen, maar zij kan opa dingen rekenen: dat ik een grooter maandgeld *eisch* om fatsoenlijk te kunnen leven en dat zij mij niet dan zéér sporadisch aan haar tafel zal zien. Ik schrijf deze inane historie voor je op, om je een kijk te geven op wat *er achter* ligt. En ik kan die goeie moeder van me niet eens verwijten doen, ik vind het alleen zoo teekenend en zoo alles-verklarend, deze klakkelooze preferentie van een nieuwen duvelstoejager en beproefde lijfmeid.

Enfin, we hebben nog 6 maanden den tijd en één ding is prettig voor mij in deze historie: dat ik mij absoluut *zeker* voel van wat *mij* te doen staat. Het is misschien zelfs een gemeene tactiek van mij, dat ik haar eerst heelemaal de zaken zal laten beredderen zooals *zij* zich die indenkt!

Nu, ik sluit voor vandaag met deze zure historie; - ik moet n.l. naar Brussel. Je vergeeft me wel 'de 2 druppels alsem in je nieuwe geluk' - dat er niet door geëntameerd zal worden, en je haalt er wel de - hm - menschkundige les uit die deze historie bevat. Ik geloof dat als ik niet dat andere anker had, ik na de installatie moeder-Ina-Herbert meteen naar Afghanistan[4.] zou gaan, met het gevoel alle verantwoordelijkheid aan de nieuwe verzorgers te hebben overgegeven. Maar ook zóó ben ik niet vrij. Ik heb n.l. het geld niet om te reizen èn mijn vrouw een maandgeld te geven, waarvoor *zij* in *haar* familie gelukkig kon zijn, bijv. Ik weet niet hoe ik hier uit kom, maar ik denk er om zoo te zeggen dag en nacht aan. En de ster die *jij* plotseling ontmoette, ontbreekt *mij*!

Houd haar in eere en geloof mij steeds je

Ed.

4. Malraux zou in juni 1930 naar Afghanistan vertrekken. Zie ook *Het land van herkomst* (1935), p. 142 (*Vw* 3, p. 154)

4138 (556a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 14 juli 1930*

Gistoux, Maandag 14.

Beste Bouws,

Ik ben weer in Gistoux terug, in afwachting dat ik mij in de 104 B^{d} Brand Whitlock geïnstalleerd heb(be). Over 4 of 5 dagen, een week misschien; als alles, zooals altijd in België, langzaam gaat... In de Ardennen begon ik mij wel erg te vervelen, ondanks al de lieflijkheid![*]

Ik heb in dezen tijd veel gehad aan het *Carnaval* van Ter Braak. Ik ben veel enthousiaster dan jij, après tout; ik vind het gewoonweg prachtig. Er is een wanhoop in, een intelligente, klaarheldere, wanhoop, die mij uit het hart is gegrepen, - (om langzaam, - en Coster zou zeggen 'schrijnend' - in datzelfde hart te worden teruggeduwd.) Het kan zijn dat dit boek als philosofie tekort schiet; maar wat bòmt *de* philosofie? Het eerste hoofdstuk, dat ik 2 of 3 × overlas, is meesterlijk: het begin en het einde zijn *lyrisch* suggestief, neen, overtuigend. De middenmoot: het uit elkaar nemen en dan weer ineenschuiven van 'dichter' en 'burger', voortreffelijk als uiteenzetting, essayistisch volmaakt. De rest las ik nog maar bij brokken; maar geen enkele pagina heeft mij tot dusver teleurgesteld. En àls er zwakheden mochten zijn - wat dan nog? het is me even een onderwerp dat T.B. hier aangepakt heeft! - voor ons allen, voor ons *halve*-bevrijden, die er ons rekenschap van geven dat wij maar half bevrijd zijn, dat wij nooit anders dan half (of 1/4, of 3/4) bevrijd zullen zijn, in één woord: poignant. - Natuurlijk, het boek wint erbij als men het langzaam, bij korte stukken, leest. Maar men dient het over te lezen: zich langzaam van de eenheid ervan te doordringen, en eerst dàn kan men zich veroorloven het sneller door te schieten. En hoe dan ook: er zijn vele pagina's in, die opzichzelf een heerlijkheid zijn, die men er uit zou kunnen lichten en als poème en prose lezen, geef je vooral dààr rekenschap van.

Als ik mij niet zoo lamlendig voelde zou ik er graag een groot artikel over schrijven; juist omdat ik Ter Braak *niet* ken. Ik merk hoe lastig het is te schrijven over het werk van menschen die men te goed kent: b.v. dat artikel over Slauerhoff. Ik heb er dit op gevonden, dat ik verdom het voor *De Gids* te doen. Het is mij tenslotte

* Kan jij mijn vulpen in Amsterdam niet opscharrelen en mij opzenden? ik schrijf met absolute òndingen, tegenwoordig!

onmogelijk een ‘serieus-beschouwend’ stuk over Slau te schrijven, dat aan een comité van serieuze redactieleden overgelegd moet worden; of liever, ik zou het kunnen, mais je m'en fous! Aanhoudend, als ik het in gedachten probeerde, heb ik gemerkt dat ik speciale draaien en presenteermiddeltjes zocht die mij tenslotte niet in het minst interesseeren, die van géén beteekenis zijn, noch voor mij, noch voor Slau, noch tusschen-mij-en-Slau. Als ik een stuk moet schrijven, waar *hij* iets aan heeft, dan moet ik het kunnen doen rechtuit, voor mijzelf; en dat moet dan ook maar gebeuren, in de *Cahiers* (deel 2).[1.] Voor *De Gids* zijn er nog wel Bloem of Donker, die door Nijhoff trouwens werden verkozen. Dat is, met het oog op het ‘in te lichten’ publiek, trouwens meer dan goed genoeg, en *beter dan ik*, als het daar op aankomt!

Over het boek van Ter Braak zou ik daarentegen wèl een ‘publiek artikel’ kunnen leggen: hier stel ik mij in, niet op een vriend, noch op een mensch, of ternauwernood, maar op een levensbeschouwing. Ik zou het daarom ook zoo graag doen, omdat T.B. natuurlijk *zijn* vrienden heeft, die er allemaal wel wat goeds van zullen zeggen: Donker, Marsman en zoo, - niet te vergeten Otten en Binnendijk! Maar ik vrees dat met dat alles, en met alle technische termen die deze heeren wschl. zullen gebruiken, het noodige enthousiasme in hun besprekingen ontbreken zal; dat het altijd zal worden: een lof van scholier tot medescholier, of van leeraar tot medeleeraar: ‘waarde vriend, of waarde collega, het is inderdaad voortreffelijk, uw thesis - of uw discours’. Ze zullen, vrees ik, de groote originaliteit, het ver over het essay heen-gaan, van dit boek *niet* zien. Jijzelf, bewonderaar van ‘Menno’, formuleert je bezwaren. En ik, die je in Scheveningen, schertsenderwijs zeide dat men in een bespreking Ter Braak natuurlijk zou moeten noemen: ‘de eerste onder de hedendaagsche Nederlandsche essayisten’[*]; ik verzeker je nu, als buitenstaander, als simpel lezer, in allen ernst, dat dit boek een grooteren, een *ander soort* lof verdient, dan diè; dat T.B. meer is geweest, hierin, dan een goed of slecht essayist, dat hij gewoonweg, volgens welke formule dan ook, een der allerbeste boeken geschre-

1. ‘Gesprek over Slauerhoff’ in tweede lezing in *DVB* 7 (1930) 12 (december), p. 337-362; met aanvullingen in *Tegenonderzoek,* (*Cahiers van een lezer*)***, p. 51-94 (*Vw* 2, p. 240-268).

* Want de oude knarren, die vroèger zoo goed waren, zetten we opzij.

ven heeft van heel ‘onzen tijd’. Et v'là. Je mag het hem vertellen, als mijn franctireurs-oordeel voor hem, Dr. in de Letteren en Geschiedenis, Secretaris-Generaal der Filmliga, etc. etc., van eenige beteekenis mocht zijn.

Overigens geen nieuws. Mijn huiselijke gebeurtenissen zijn niet vertellenswaard. Schrijf me spoedig wat jij uitvoert, denkt, droomt - bref, je stemmingen of handelingen van Aschwoensdag of Carnaval. - Voorloopig dus altijd naar Gistoux; ik schrijf je als ik opnieuw ‘Brusseleer’ geworden zal zijn. Kom je dan eens kijken?

Met hartelijke groeten, steeds je

EdP

P.S. Heb je *Les Conquérants*[2.] nu gelezen? Vóór, nà, of tegelijk met Döblin??

P.P.S. - Ik ben door mijn eigen élan meegesleept en heb Kramers geschreven of ik die bespreking op me mocht nemen.[3.] Hij heeft Houwink voor deze ‘kroniek’, maar het zal wel gaan. Alleen is W.Kr. zelf (God weet waarom) erg tegen dat *Carnaval* geporteerd: ja, zulke dingen gebeuren! - Ingesloten mijn brief aan hem, dien je mij direct terug moet zenden. Het komt er op een of twee dagen niet op aan, want wschl. zit hij nog wèl in München - o God, neen! ik merk: hij zit in het Mittenwald (waar kan dat zijn??) Ik heb zijn brief - die ik in Amsterdam kreeg - opgescharreld en sluit die ook maar hierin; dan heb je lectuur.

De Kramerij please met keerende post weerom!

Je E.

4139 (574a). *Aan D.A.M. Binnendijk: Brussel, 22 augustus 1930*

Brussel, 22 Aug. '30.

Zeer geachte heer,

Ingesloten een gedicht,[1.] dat ik, als het opgenomen wordt, gaarne

2. DP beval zijn vrienden de lezing van Malraux' *Les conquérants* aan, vgl. *Brieven* I, p. 356 en *Bw TB-DP* 1, p. 43.
3. ‘Carnaval en Aschwoensdag, Een levensbeschouwing van onzen tijd’ in *DGW* 29 (1930) 9 (september), p. 201-203 (*Vw* 2, p. 212-217).
1. ‘De wachtende’ in *Balans, Algemeen jaarboek der Nederlandsche kunsten, 1931-31* (Maastricht 1931), p. 98-100 (eerder in *GN* 28 (1930) 11 (november), p. 451-453 (*Vw* I, p. 102-106)). Binnendijk had als één der redacteuren van *Balans* DP om een bijdrage gevraagd, vgl. 602 (*Brieven* II, p. 296).

in zijn geheel geplaatst zag. Ik moet er u echter bij zeggen dat het ook naar *Gr. Nederland* gezonden werd, zoodat er kans is dat het daar eerder verschijnt. Gelijk hiermee schrijf ik naar dat blad[2.] dat ik het u zend. In ieder geval, iets anders heb ik niet.

Mijn adres is voortaan: 104, Boul[d]. Brand Whitlock, Woluwé-Bruxelles.
Met beleefden groet, hoogachtend,
EduPerron

4140 (615a). *Aan E. Bouws: Brussel, 21 oktober 1930*

Brussel, Dinsdag.

Beste Bouws,

Mijn 'gesprek over Slau' is als onplaatsbaar, ongewenscht, onverantwoord, etc., zelfs ongenietbaar, teruggekomen. Je krijgt een ex. vanuit Den Haag gezonden, hetzij door Kramers hetzij door Henri Mayer. Het is wel overal in ms. met aandacht gelezen, maar daar blijft het dan ook bij. Ditmaal schijnt de streep overschreden, zoowel wat de lengte betreft als de inhoud. Van Jany kreeg ik er een nogal Olympisch boos schrijven over, waarin hij de vrees uitsprak dat ik een soort Barbarossa[1.] in de literatuur zou worden.[2.] Dat heb je er nu van, als je *precies* schrijft wat je denkt, als je zonder rekening te houden met literaire normen, verhoudingen e.dgl. neerpent wat je zoo ongeveer gezegd zou hebben in de intimiteit van je huiskamer. Maar zóó is het ook goed; is het misschien beter ook, literair-politisch gesproken, voor Slau.

Ik begin trouwens vreemde ontdekkingen te doen, die mij van een tikje meer naieveteit zullen genezen. Soms krijg je van de literaire rotzooi wel èrg je bekomst, vooral als je al de menschelijke overweginkjes en vuile plekjes te zien krijgt. En het ergste is misschien wel dat iedereen tracht zoo 'sympathiek' te zijn, of zoo 'hoogstaand', zooal niet 'serieus'. Met of zonder talent zou ik al die

2. Brief niet teruggevonden; zie 574 n 1 en 2 (*Brieven* II, p. 260).
1. J.C. Schröder (1871-1938), chroniqueur van *De telegraaf,* ondertekende zijn artikelen met Barbarossa.
2. DP nam dit verwijt op in een Naschrift bij zijn 'Gesprek over Slauerhoff', dat op verzoek van Van Wessem niet in *DVB* opgenomen werd, zie *Tegenonderzoek*, p. 83 (*Vw* 2, p. 262).

deftigdoeners een modderbad willen voorschrijven, al die dragers van Taken voor wie ieder woord moet zijn ‘verantwoord’. Vroute et merdre! zooals le Père Ubu zei; qu'on amène le cheval à Phynances et qu'on leur fasse l'introduction du petit bout de bois dans l'oneille![3.] - Tot nader. De hand van je

E.

Ik heb mijn roman[4.] afgedraaid en ik zou eigenlijk een heele tijd lang niets met de papierbevuilerij te maken willen hebben. Maar wat stel ik ervoor in de plaats?

4141 (624a). *Aan E. Bouws: Brussel, 28 oktober 1930*[1.]

Brussel, Dinsdagmorgen.

Beste Everardus,

Dus ook jij bent niet tevreden over mijn Gesprek over Slau! Et tu, Brute! (en ik wou je het moois nogwel opdragen). Alleen de 2 Jannen - Greshoff en Van Nijlen - blijven mij dus trouw. Als Slau zelf er nu ook nog ontevreden over is, is het succes compleet.

Tant pis; ik laat de boel toch *lekker* zoo staan.* Nu ik toch de boel als brochure laat drukken kan ik mij ook de luxe permitteeren op en top ‘mijzelf te zijn’. - Zóó afgepast en verantwoord hoeft ieder woord in een Gesprek immers ook niet te zijn? Het is geen Studie; het is een Gesprek. En precies zooals ik in dit Gesprek sprak, zou ik in ieder gezelschap hebben kunnen spreken, dus - !

Ik antwoord nu op je bedenkingen, etc.

3. ‘Vrout, merdre’, woorden van Mère Ubu aan het eind van de eerste scène (eerste acte) van *Ubu roi.* In de achtste scène van de derde acte zegt Père Ubu: ‘Amenez, messieurs, le cheval à phynances’ en ‘...enfoncement du petit bout de bois dans les oneilles’. In de vertaling van Chasalle, Kelk en Vergé (1922) luiden deze passages: ‘Barst, verrèk’, ‘Brengt vóór, heren, het financieros’ en ‘...doorboring der oorlelletjes met het rietje’.
4. *Een voorbereiding, (omgewerkte druk),* Brussel & Maastricht 1931.
1. DP nam deze brief tot de alinea, die begint met ‘Ten slotte zeg je:’ in november 1930 enigszins bewerkt op in een nawoord bij zijn ‘Gesprek over Slauerhoff’ in *Tegenonderzoek*, p. 84-89 (sterk bekort in *Vw* 2, p. 263-266).

* Behoudens dan de reeds gemaakte wijzigingen, waarover ik je schreef.

1. ‘Het is nauwkeurig wat ik verwachtte’. - Daar had je ook eenige gegevens voor. En des te beter voor mij.

2. ‘Waarom die uitvoerige seitenhieb naar Uyldert?’ - Omdat ik behoefte heb hem te zeggen dat hij een kletskous is. Omdat hij zich verstout heeft over Slau te schrijven als over een debutantje dat niet in ‘De Beweging’ heeft gestaan. - Idem, of ongeveer, voor Borel. Bovendien ‘verlevendigt’ dit alles het Gesprek.

3. ‘Waarom die ridiculiseering van Leopold en Van de Woestijne?’ - Ze *zijn* niet geridiculiseerd.

4. ‘Dat jij tegenover deze twee dichters anders staat dan Greshoff en ik, enz. is je goed recht.’ - Waarom dan niet dat publiekelijk te getuigen? (met of zonder ‘recht’. Wat is tenslotte in gevallen als deze, ‘recht’?)

5. Waarom de eenzijdige belichting en déze citaten uit de duizenden prachtige strofen? - Omdat ik fel eenzijdig *wil* zijn, tegenover de stupiede en ergerlijke eenzijdigheid van de bewonderaars van die ‘andere poëzie’ - de gave-en-verhevene! Gelijke wapens.

6. ‘Om het beeld van Slauerhoff te verscherpen?’ - Neen; of hoogstens bijwijze van contrast.

7. ‘Heeft hij het noodig om aan anderen te worden opgeheschen?’ - Op deze direct gestelde vraag zou ik natuurlijk moeten antwoorden: Neen. Maar als wij even doordenken, eigenlijk: Ja. D.w.z. niet Slau afzonderlijk beschouwd, maar beschouwd in verband met de in Holland heerschende vooroordeelen ten opzichte van al of niet ‘groote’ poëzie. Ik zou het nu zoo scherp mogelijk willen zeggen, en als er een polemiek van komt zàl ik het ook zoo scherp mogelijk zeggen; het gaat minder om Slau en Leopold als om de twee door hen vertegenwoordigde poëzieën. Jany schrijft dat ik, door Leopold als tegenpool van Slau te nemen, juist ben in wat betreft de oppositie van de soorten, maar falikant mis, ‘omdat ik een zooveel grooteren tegenpool heb gekozen dat hij Slau tot een bevroren regenplas maakt.’ Hierop antwoord mijn binnenste met een *kreet*: - Het is een verdomde leugen! - Zooals het een verdomde en stupide leugen is dat Rossetti ‘grooter’ zou zijn dan Baudelaire. Het is altijd de oude kwestie, die nu, naar aanleiding van mijn bewondering voor Slau, immers een tijdgenoot en van Jany's standpunt bezien een ‘coming-man’, extra erg uitkomt. - Zóó gezien is het dus volgens mij hoognoodig - niet om Slau *aan* die anderen op te hijschen, maar om hem, voor zoover mijn bescheiden krachten mij dat veroorloven, minstens *naast* die anderen te

hijschen.* En laat de ‘grootheid’-specialisten maar lachen. Lachen alleen is misschien ook niet genoeg. Laten zij mij serieus aanvallen en in het publiek tot de orde roepen. Zoodra men vecht heeft men ongelijk, en het admetteeren van iedere waarheid ligt ook nog wel binnen *mijn* mogelijkheden, maar het exclusieve belichten van één soort ‘grootheid’ heeft mij nu al zoolang geërgerd, dat het mij nu lust voor deze zaak te strijden for all what I'm worth. Laten ze mij *bewijzen* dat de poëzie van Leopold ‘grooter’ is dan die van Slau, en *Cheops* een ‘grooter’ gedicht dan *Dsjengis*. Zoodra de ritueele stem en de hypnotiseurs-gebaren ophouden 80% van de illuzie te bewerken, tart ik een ieder om dat te doen. Mijn botsing in dezen met jany is - hoe meer ik erover nadenk - typisch een tijdsverschijnsel; *dit* nu scheidt onze generatie van de vorige, en mijn enthousiasme en grieven zouden eigenlijk die moeten zijn van Marsman (met zijn herhaalde sneers tegen ‘pre-rafaëlisme’[2], van Ter Braak, van alle jongeren, die wèrkelijk weerzin voelen tegenover een zekere ‘literatuur’. - Begrijp mij wel: het gaat er ditmaal nu eens om, niet om die andere schoonheid te begrijpen, en zelfs te ondergaan, maar om ronduit te bekennen voor welke schoonheid, voor welke toon men méér voelt.**) De actueele, de *nieuwe* kant van Slau is de inzet (en de reden) van dit debat. Wil je nu een andere houding aannemen en alles van de sterren uit bekijken, zoo in de lijn van: ‘let op alle barden in Der Wereld Letterkunde’ - dan wordt ieder debat - en dus ook dit - ongewenscht en ongepast. Mijn moedwilligheid is dus dat ik de kwestie agressief scherp stel, maar die agressiviteit is veroorzaakt door het eeuwig voortbestaan van (laat ons voor het gemak zeggen: verouderde) vooroordeelen - en die heerschen aan den ànderen kant. Niet aan Rossetti, maar aan Baudelaire heeft de XXe-eeuwsche poëzie iets te danken, niet aan Yeats, maar aan Corbière-Rim-

* Altijd beschouwd vanuit een standpunt van critisch commentaar! Soyons prudents.

2. In zijn artikel ‘Over De Afspraak van Roland Holst’ in *DVB* 4 (1927) 5 (mei), p. 156-160, noemde Marsman op p. 158 dit proza van de narcistische kant ‘een prae-rafaëlitisch narcoticum’ en in zijn opstel ‘Coster en wij (naar aanleiding van den derden druk van Nieuwe geluiden)’ in *DVB* 5 (1928) 2 (februari), p. 33-36, schreef hij op p. 34: ‘De moderne poëzie moet elke renaissancistische en prae-rafaelitische schijn-schoonheid, en wezenlooze schijn-geheimzinnigheid verliezen voor een onmiddellijke onschoon heid.....

** Voor de twee evenveel is onmogelijk!

baud. En het begint mij nu den keel uit te hangen dat je direct allerlei gemoederen kwetst als je doodeenvoudige waarheden zegt als: Baudelaire is minstens zoo groot als Rossetti en Rimbaud als Yeats. Als je nu zegt (tot zoover bèn ik trouwens nog niet): Slauerhoff is een dichter van minstens even 'groote' stof als Leopold,* wordt alles natuurlijk aanmerkelijk erger. Hier komen 1000 bedenkingen bij van Ievenskunstigen en bijna maatschappelijken, althans hiërarchischen aard. Coster heeft een loodrechte val der poëzie geconstateerd na de generatie van Jany. Daartegen mag men zacht protesteeren. Maar als men zegt: 'Meneer je lult, want Slauerhoff staat A. Roland Holst, Marsman is wschl. Nijhoff wel waard,** Donker is geen minder dichter dan Buning' - dan schrikt men en komt het niet meer te pas. Ik zal toch zoo vrij zijn dergelijke dingen te zeggen als het ertoe komt. En let wel, deze eeuwige 'grootheids'-vergelijkingen zijn de hobby van den *anderen* kant.

Over 5 of 6 jaar zeggen de voorzichtigen het mij na.

Ten slotte zeg je: 'het is onjuist appreciaties als concreta voor te stellen.' - Dat is zooals je het neemt. Mijn appreciatie staat tegenover die van mijn tegenspreker, maar Slau en Alie Smeding[3.] (of Slau en Leopold) zijn concreta. Dat die concreta andere appreciaties oproepen maakt ze opzichzelf niet minder concreet. Terwijl het allesbehalve concreet zou zijn als ik sprak van het nieuwe romantisme en bijv. de wierook-verhevenheid. Misschien is het woord concreta hier ook niet *heelemaal* juist, maar je begrijpt nu wat ik bedoel. - Kan je mij die fl.25. voorschieten tot je hier komt? Ik hoef je het geld dan niet over de post te zenden. Ja, die Holl. advocaten zijn heel wat duurder dan de Belgische, dat is zeker. Maar enfin, dank zij jou heeft het me in ieder geval een reis heen-en-terug met logeerkosten en eterij uitgespaard! - Het rapport van dien meneer Dun[4.] is overigens... magertjes; laat ons zeggen dat het den naam van de firma alle eer aandeed. Hij doet 'Herrebet' onrecht: die is interessanter dan dàt.

* Welke dan ook zijn verdere ontwikkeling moge zijn -

** Die chronologisch en zelfs poëtisch bij òns hoort, maar maatschappelijk-hiërarchisch zich bij de andere partij heeft aangesloten!

3. In de tweede lezing van het gesprek is de vergelijking Slauerhoff-Smeding geschrapt, zie *Brieven* II, p. 322; DP's kwalificatie van Smeding bleef.
4. Firma R.G. Dun & Co., Informatiën-Incasso's, te Den Haag heeft mogelijk een rapport over Herbert Philippeau uitgebracht, vgl. *Brieven* II, p. 286 en 323.

Het stuk van Kelk[5.] las ik.
Annie Salomons[6.] is een ‘aardige’ vrouw...
Tot ziens, al dan niet met Darja. Dat blijft dus afgesproken.
Steeds je
Ed

Geef mij dezen brief terug, althans voor eenigen tijd, ik heb er dingen in geformuleerd, ook voor mijzelf, die mij te pas kunnen komen in een mogelijk a.s. polemiek.

P.S. - Over Goethe en Yuan Sjen[7.] mondeling. Dat is een minder nijpende kwestie.

[8.]B.B. Hierbij den brief terug, dien ik gewijzigd overnam.

[9.]Als Gr. je niet ziet doet hij dezen brief in Rotterdam op de bus.

4142 (711a). *Aan E. Bouws: Brussel, 27 januari 1931*

Brussel, Dinsdag.
Beste Everardus,
Je bent werkelijk een bovenste-beste om die flauwe hint van mij over *N.V.* zoo au sérieux te nemen! De hemel verhoede dat jij het zou moeten vertalen: zulke werkjes doet men een vriend toch niet aan! en bovendien, ofschoon ik de Duitsche mentaliteit nog een heel stuk achter de Engelsche stel, in *dit* geval geloof ik dat het boek veel meer kans van ‘slagen’ heeft in het Duitsch dan in het Engelsch. *Schuim en Asch* is voor den doorsneê-Engelschman veel gemakkelijker, evenals voor den doorsneê-Hollander. Terwijl die perverse Duitschers... al voeden ze zich dan met Schund à la *Christiaan Wahnschaffe...* Maar we zijn er nog lang niet aan toe; tegen dat de herdruk uitkomt, met het toegevoegde verhaal, is het nog meer dan vroeg genoeg. Maar aanvaard nù reeds mijn Dank.

5. ‘E. du Perron, prozaïst en dichter’ in *DVB* 7 (1930) 10 (oktober), p. 291-295.
6. Annie Salomons publiceerde in september 1930 *Verhalen uit het Verre Oosten.*
7. J. Slauerhoff, ‘Po Sju I en Yuan Sjen bij de Yang Tse Kiang’, novelle uit *Het lente-eiland* (Kau-Lung-Seu), Brussel enz.: Stols 1930, p. 31-46 (Luchtkasteelen: 3).
8. Later boven de aanhef geschreven.
9. Dwars op de achterzijde van de brief geschreven.

Menno heeft niet precies gezegd dat een dichter, een Dichter dan met kolossale D, alleen maar taalgevoel noodig heeft; zóó stom is hij niet.[1] Ik begrijp zelfs niet hoe Vic[2] dat eruit heeft kunnen lezen. Er zijn Dichters (met groote D) en er zijn jongetjes die wel eens een mooi gedichtje (bijeen)schrijven. Voor dit laatste nu, poëtisch ook wel 'gewassen' genoemd, is vnl. noodig 'taalgevoel' - behalve assimilatievermogen. En Menno's term gaf hij eenvoudigweg tot vervanging van de gecompliceerde phraseologie à la Binnendijk. C'est tout.

Ik heb overigens veel plezier beleefd aan dit poëzierelletje, de laatste dagen. Ik schreef een soort vervolgopstel op Menno's stuk, een 'tactische' voortzetting ervan en stuurde het fraais met een geleidebriefje direct naar Marsman,[3] met verzoek het als aan hem persoonlijk gericht te willen beschouwen en erop te antwoorden. Ik ontving bijna omgaand een brief van Marsman, die half ontwijkend is, maar tegenover het epigonisme duidelijk genoeg - en die ik onder mijn art. mag afdrukken (hetzij in de *Vr. Bl.* - maar dat zal wel niet! - hetzij in *D.G.W.*, maar dan pas in Maart). Mooi. Gisteren ontvang ik een schrijven van Engelman, die 'toevallig bij Marsman op bezoek zijnde', mijn stuk gelezen had, en die, voor zoover het hèm betrof: ik heb n.l. het elkaar naschrijven van de heeren met vele voorbeelden aangetoond - allerlei rectificaties kwam aandragen. Ik heb hem nu een verneukeratief briefje teruggeschreven om hem te vragen wat nu precies zijn bedoeling is met die rectificaties. Benieuwd naar het antwoord. - Mijn stuk zelf, vooral nu met het wederwoord (na Marsman) voldoet mij zeer; het begint met al de stellingen uit Menno's artikel op een rijtje onder-

1. Ter Braak verweet Binnendijk onder meer in 'Prisma of dogma?' in *DVB* 8 (1931) 1 (januari), p. 15-23, dat hij de waarheid als een koe dat de dichter sensibel moet zijn voor de gevoelswaarde van taal tot dogma had verheven.
2. Van Vriesland besprak in de *NRC* van 24 januari 1931 (av.) *De modderen man* en *Het menschelijk brood* van Karel van de Woestijne. In een terzijde merkte hij over Ter Braaks essay op: '(welke buitenstaander der poëzie overigens tot de dwaze slotsom komt, dat de waarde van een gedicht in de kwestie van al of niet... "taalgevoel" ligt)'.
3. 'Over het "kreatieve" in onze nieuwe poëzie' in *De nieuwe eeuw* van 26 februari 1931 (opgenomen met aanvullingen als 'Over de "kreativiteit" in onze nieuwe poëzie' in *Tegenonderzoek*, p. 106-145, *Vw* 2, p. 775-305), op 22 januari 1931 aan Marsman verzonden.

een. De ‘Droits de l'Homme’ in de Fr. Revolutie werden niet met meer toewijding naar voren gebracht!

Het is idioot van die krantenprollen dat ze Vic niet precies zijn gang laten gaan.[4.] Als Vic zoo gepest wordt dat hij eruit gaat, beloof ik dien kruienier een artikel dat hij groen en geel ziet. Het ware dan te wenschen dat ook andere menschen zich met mij solidair verklaarden in dat protest tegen het limiteeren of wegpesten van zoowat onzen eenigen serieuzen poëzie-criticus. Ik zal dan ook Jany vragen, Menno, Slau, etc. etc. Verdòmd Hollandsch prollendom! (naar den ‘geest’ dan altijd.)

Kramers zal hoogstwschl. je stuk wèl opnemen. Je hebt er toch niemand voor ‘rotte appel’ in uitgescholden? Dan is het zoo erg niet. Als de ‘taal’ maar ‘parlementair’ is, zegt W.A.K.[5.]

Blijstra heeft inderdaad zijn aanschijn tegen, maar toch niet zóó als in den laatsten *D.G.W.* Zóó'n pooierstronie heeft hij niet.[6.] Hij valt trouwens erg mee, in de conversatie; probeer het maar eens.

Tenslotte Darja-Claartje. Ik vind die neukpartijtjes met vrouwen van vrienden ook nogal misselijk, vooral als ze niet gerechtvaardigd zijn door *L*aaiende *L*iefde's![7.] maar... in het geval Claartje was er toch een verzachtende omstandigheid, die ik je nog wel eens vertellen zal (als Slau het niet doet, want je zult hem nu wel eerder terugzien dan mij). En misschien was de vriendschap tusschen Jacques en Slau niet zoo hecht, als bijv. tusschen Slau en ons. Peu importe, ik geloof niet dat ik in zijn plaats dit tegenover Jacques zou hebben gedaan. Maar men beoordeelt de menschen nu eenmaal niet naar zichzelf, en in zulke gevallen zeg ik met Malraux: ‘de quel acte, commis par cet homme qui est des miens, puis-je affirmer que je ne l'aurais pas commis?’ - In hoeverre is Cl. zelf niet schuld geweest aan dit... hm... samentreffen?

Ik zou als ik jou was - tenzij je dan door een *L*aaiende *L*iefde[7.] voor Darja bevangen bent, het begint er soms wel op te lijken - maar eens gaan uitkijken naar een andere vriendin, ik bedoel: a new one, liefst *niet* te zoeken onder de luitenantes van Darja, omdat die

4. G.G. van der Hoeven, van 1910-1936 hoofdredacteur van de *NRC*, had zich met de teksten van Van Vriesland bemoeid, zie *Bw TB-DP* 1, p. 43.
5. *DGW* nam in 1931 geen artikel van Bouws op.
6. Bij Roel Houwinks bespreking ‘Nieuwe wegen’ van Blijstra's *IJzeren vlinders* en *Graphische voorstelling* in *DGW* 30 (1931) 1 (20 januari), p. 12-14, stond een tekening van Blijstra door H. Henriët.
7. De L's driemaal onderstreept.
7. De L's driemaal onderstreept.

hiërarchische inferioriteit daar al zoo storend werkt. Als je Lili Green[8.] eens opzat? of een ster geheel *buiten* de Danswereld, een soort 'filmster' (niet à la Gerversman[9.])? Ruth[10.] alleen houdt het niet, Anna Carey[11.] is ook al 'a waning moon glimmering in the past'. My dear Bows, take a *brand* new one! Waarom niet Elizabeth de Roos?[12.] en *maak* daar dan de Lady van, de Lebefrau, de Lionne entre Toutes, de Houri van Tuschinsky, Kempinski, Krasnapolski,[13.] de Diva van het Hôtel des Indes, the One and Only van Scheveningen, IJ en Nieuwe Waterweg, de Vrouw-Fregatschip, de Eenig Geslaagde Combinatie in Holland van Hersens en Japon, van Cultuur aan Binnen-en-Buitenkant! Inspireer je op Harriette Wilson,[14.] die toch lang niet Elizabeth's geestelijk magazijn had, en breng de rest er ààn door een goeduitgevoerde campagne van dandy-cathechisatie en jolly old fucking. Bedenk, my dear Bows, datje Darja nooit zou hebben 'gemaakt', terwijl *dit* een creatie van jezelf zou zijn! Lees er Brummell[15.] en Huxley[16.] op na. Word op een morgen wakker en zeg: 'Ik doe het.' Wees Pygmalion en maak van Bep de Roos the Twentieth-Century's Genuine and Unimitable

8. De danseres Lili Green (1885-1977), geboren in Londen uit een Nederlandse moeder, trad in de jaren '30 met haar groep in Amsterdam en Den Haag op.
9. Mogelijk dr. P.A.J.H. Gerversman (1892-1950), vanaf 1921 leraar Duits aan een h.b.s. in Rotterdam en aan de Volksuniversiteit. Hij publiceerde o.a. toneelstukken en in de *NRC* boekbesprekingen.
10. Mogelijk de danseres Ruth Hellmer.
11. Niet geïdentificeerd.
12. Ter Braak tekende hierbij op 31 januari 1931 aan: 'Bouws las je brief gisteren door de telefoon voor; je was op dreef, en je hebt het goed met hem voor! (E. de R.!)', *Bw TB-DP* 1, p. 43.
13. Tuschinski: een bioscoop, Kempinski: een restaurant en Krasnapolsky: een hotel en café in Amsterdam.
14. Harriette Wilson (1786-1846) publiceerde haar ervaringen als courtisane in 1825 onder de titel *Memoirs of Harriette Wilson, written by herself.* Tot haar vrienden behoorde ook Brummell. Deze annotatie vervangt 596 n 3 (*(Brieven* II, p. 285).
15. George Bryan Brummell (1778-1840), het prototype van de dandy, bekend als Beau Brummell, liet alleen brieven na, zie Lewis Melville, *Beau Brummell, his life and letters,* Londen 1924.
16. Vermoedelijk doelt DP op *Point counter point*, dat hij in november 1930 in zijn bezit kreeg (zie *Brieven* II, p. 340), maar nog niet gelezen had, toen hij deze brief schreef (zie *Brieven* III, p. 147).

Dutch Galathea! Of van een ander, maar please respect het kleine plekje grond, waar Slau zijn piratenvlag heeft geplant...

Met beste groeten en tot nader,

je E.

4143 (765a). *Aan P.C. Bloys van Treslong Prins*[1]*: Gistoux, 2 maart 1931*

Gistoux, 2 Maart 1931.

WelEdelgestrenge Heer,

Geheel toevallig kwam mij onder de oogen uw lijst van Indo-Europ. families, in *De Locomotief* van 31 Jan. 1931, bevattende o.a. een overzicht op de fam. du Perron.[2] Ik weet iets van deze familie - die de mijne is - af, maar u heeft mij opgeschrokken met de mededeeling betreffende de *aangenomen* zonen van Jean-Roch. Deze Jean-Roch was nog Franschman; mijn vader heeft nasporingen naar hem laten doen, maar is gestuit op de onbekendheid van zijn geboorteplaats. Misschien kan het testament, dat u in handen moet hebben gehad, mij ook daarover inlichten? Is er geen afschrift van te krijgen? U zoudt mij daarmee een gróót genoegen doen. Zou u mij anders kunnen opgeven wie die aangenomen kinderen Nicolaas en Louis (de laatste is mijn overgrootvader) eigenlijk zijn? - of geeft het testament daarover geen enkele aanwijzing? - Zou u mij ook kunnen zeggen hoede 3 broers van Jean-Roch heetten, en wààr zij, in Frankrijk, woonden?

1. Mr. Paul Constant Bloys van Treslong Prins (1873-1940) ging in 1909 naar Nederlands-Indië. Hij vervulde verschillende ambtelijke functies, van 1925-1931 was hij adjunct-landsarchivaris te Batavia. Talrijke genealogische publikaties. Zie ook *Brieven* VII, p. 312-313, en 3468 n 1 en 3522 n 1, resp. p. 377 en 464. In *Het land van herkomst* (Amsterdam 1935),P- 35 (*Vw* 3, p. 36) heet Prins mr. Van der Bie Vuegen. DP vermeldt daar deze brief.
2. 'Indo-europeesche families. Oorsprong en herkomst van Europeesche geslachten in Ned.-Indië' in *De locomotief* van 31 januari 1931. In *Het land van herkomst*, p. 32 (*Vw* 3, p. 34) komt dit dagbladartikel als boek voor: *'Indo-Europese Families, Oorsprong en Vestiging van Europese Geslachten in Ned. Indië'*. Het citaat uit dit artikel op p. 32-33 in *Het land van herkomst* (*Vw* 3, p. 34) loopt bij de laatste zinnen parallel met de eerste drie zinnen van Prins over de familie Du Perron, die als volgt luiden: 'Jean Roch du Perron, kap. genie, maakte 4 Maart 1807 te Batavia zijn testament. Universeele erfgenamen waren zijn twee geadopteerde zoons Nicolaas du P., oud 20 en Louis du P., oud 13 jaar, beide cadet genie. Zijn 3 broers woonden toen in Frankrijk.'

Ter aanvulling van uw lijst, kan ik u mijn eigen bestaan mededeelen. Ik ben de eenige zoon van Charles-Emile du Perron en Madeline Bédier de Prairie; mijn voornamen zijn Charles-Edgar, en ik werd geboren te Mr. Cornelis den 2^{en} Nov. 1899 in het groote huis te Kampoeng Melajoe, tegenover de Gang Menu - genaamd naar de fam. van mijn grootmoeder, Margaretha Catharina Menu, vrouw van Mr. Hendrik Willem du P., die ook op uw lijst voorkomt. Ik ben dus van dezelfde generatie als mijn 6 jaar ouderen neef 'Boy' (Hendricus Wilhelmus, de *laatste* op uw lijst), zoon van mijn oom Louis Henri.* Ik ben getrouwd met Simone-Elise Sechez, een Belgische, mijn eenige zoon, geb. 2 Maart 1926, te Brussel, heet Gille (zonder s).

Dit alles voor het geval u uw lijsten zoudt wenschen aan te vullen, voor een eventueele publicatie in boekvorm.

Nog iets: Jean-Roth, onze Fransche 'voorvader' - onechte voorvader, merk ik! - was gehuwd met een mej. de Caron. Ik meen dat zij iemand was uit Pondichéry of Ceylan; ik zou dit moeten nazien in papieren waar ik op het oogenblik niet bij kan; indien het u mocht interesseeren kan ik het voor u opzoeken. Maar de kwestie van die aangenomen kinderen is voor ons, begrijpelijkerwijs, van veel grooter belang!

In de hoop u niet te zeer te hebben gederangeerd en met veel dank, bij voorbaat, voor de gevraagde inlichtingen,[3.] verblijf ik, met de meeste hoogachting, uw dienstwillige

EduPerron.
adres: Château de Gistoux
Chaumont-Gistoux (België).

4144 (797a). *Aan E. Bouws: Brussel, 29 en 30 maart 1931*

Brussel, Zondag.

Beste Bouws,

Dank voor je twee brieven. De berichten zijn en blijven zorgwekkend, zoowel voor Slau als voor Menno. Toch ben ik al erg blij

* Hij moet ook een jongere zuster hebben: Betsy.

3. Op 16 mei 1931 zond Prins DP 'alles, wat tot nu toe over Uwe familie uit de fiches-collectie van het Landsarchief blijkt'. Zie voor de inhoud hiervan *Het land van herkomst,* p. 35 (*Vw* 3, p. 36). Prins ondertekende met wd. adj. Landsarchivaris.

dat het géén t.b.c. is. Laat ons nu maar het beste hopen. Ik kreeg twee potloodkrabbels van Slau, mat maar hoopvol.[1.]

Wat Menno betreft - dat is heel iets anders en nauwelijks minder onaangenaam. Voor het meisje in kwestie is het natuurlijk ook heel, héél zielig.[2.] Maar wat het zwaarste is, - etc.

Ik ben erg benieuwd om te weten wat er den 9^{en} April al of niet gaat gebeuren! Weet *jij* het?

Doe Menno mijn hartelijke groeten en ook Truida. Zeg dat ik beiden spoedig weer schrijven zal, maar mijn verdomde griep[*] (keelinfectie) heeft nu langs mijn neus mijn traanklieren aangetast, met het gevolg dat ik pijnlijke, melancholieke en roode oogen heb. Daarom maar dit enkele woordje.

Tot nader.

Je E.

Ik heb gisteravond - toen nog maar één oog was aangetast - een stuk geschreven over de revolutionaire poëzie in ons land en den heer Jef Last, waar die meneer zijn plezier aan zal hebben (als Kramers het tenminste niet weer weigert).[3.]

Maandag.

Ik heb van Menno eindelijk dat stukje kritiek op *Schuim en Asch*[4.] gekregen. Wil je even antwoorden op de volgende vragen?

1. Waarom kan een boot niet op een 'wharf' gebouwd worden? Een 'werf' is toch zeker goed. Is een 'wharf' iets anders? - 2. Slau schrijft dat een schip ergens 'sturdy' overligt. Dit moet zeker zijn 'steady'? - 3. Hij schrijft beurtelings 'wachtsman', 'wachtman' en 'watchman'; wat moet het eigenlijk zijn? - 4. In *Larrios* pag. 122

1. De diagnose van Slauerhoffs ziekte luidde voorlopig influenza pneumonia.
2. Ter Braak zou begin april 1931 in het huwelijk treden met zijn Berlijnse verloofde Gerda Geissel, maar zag tenslotte van dit voornemen af.

* Waaraan ik sedert Zondagavond, een week terug, heftig laboureer.

3. 'Nog iets over revolutionnaire poëzie' in *DGW* 30 (1931) 352 (april), p. 94-95, vgl. *Vw* 2, p. 405-409
4. Een stuk met bezwaren van een anonieme lezer tegen feitelijke onjuistheden in Slauerhoffs *Schuim en asch*, opgenomen in de rubriek 'Critische curiosa' van *Critisch bulletin* 2 (1931) 1 (januari), p. 22. Bouws was als scheepsbouwkundig ingenieur in dienst geweest van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij in Nederlands-Indië.

komt men drie jetties' van de stad af uit; wat is dat? het woord lijkt me verkeerd gespeld. Steiger? 'Jettee', meen ik? - 5. *Larrios* laatste blz. (132): 'met een roosterbaar aan de voeten'. Dat lijkt me geen Hollandsch. Roosters*taaf*? 'Barre'; of tòch wel 'baar'? - 6. Op blz. 77 (*Nyborg*): 'het schip dreef dwars weg met den wind, *kreeg* meer en meer slagzij'. Kan dat? 7. Op blz. 90 komt een rubberplantage voor, die na drie jaar groote oogst oplevert. Dit schijnt niet te kunnen. Wil je eens informeeren hoe lang het moet zijn? Zes jaar misschien? - 8. Blz. 96 staat: 'Parfum, with many compliments'; moet dit niet zijn 'Perfume'? Of neen, misschien is dit zoo ook wel goed; de rest is n.l. in het Hollandsch! - 9. Op blz. 141-142 twee Engelsche zinnen te controleeren: 'It transports me in the mediterranean middle ages' en 'So I feel nearer to my grand-grandfather Marco Polo'; - 10. Is het woord 'launch' goed geschreven? ik meen van wel, maar bevestig het even. - 11. Nog een Engelsche zin op blz. 147: 'It's the nighest time'. 12. Op blz. 149 moet Bruce een halve dollar aan een bediende geven als 'squeeze'; wat is dat? - 13. Blz. 150. 'We've not got it'. - Blz. 153. 'Doctor stays on board as long as whinches run'. - 14. Blz. 158. 'Boven de winch' - wat is dàt nu weer? - 15. Blz. 166. 'Shipping news' (onderaan), is dat goed? - 16. Een groote Engelsche zin op pag. 175. Voilà tout. Kijk alles goed na en schrijf.

In haast; de post moet weg. Mijn oogen zijn een beetje minder rood!

Je E.

4145 (831a). *Aan G. Burssens: Gistoux, 25 april 1931*

Gistoux, Zaterdagmiddag.

Beste Burssens,

Nauweliks in Gistoux, schrijf ik je met een pen die ik hier gevonden heb, ofschoon ik vrees dat je dit briefje toch Maandag of Dinsdag eerst krijgen zult, want morgen is het Zondag en de post hier is weinig aktief. - Het speet mij gisteravond werkelik *erg* toen ik je briefje kreeg; het begint erop te lijken alsof we elkaar niet meer terug mogen zien! Maar de dag van vertrek was sedert lang vastgesteld: ik ben vanmorgen om 10 u. met mijn moeder en een dokter in de auto uit Brussel gegaan, ontzettend langzaam rijdende zodat we 2 uur hebben gedaan over een afstand van gewoonlik 3 kwartier. Enfin, ze is behouden aangekomen en verwacht nu alles van de

buitenlucht om weer wat op te knappen. Het *blijft* een zielige historie; maar ik heb besloten mij de hele maand Mei altans aan haar te wijden. Alleen ga ik 3 dagen naar Holland (van 29 April tot 2 Mei ongeveer) om een soort aangenomen kind van mijn moeder, een inlands, d.w.z. Javaans meisje,[1] naar de boot te brengen. Schrijf mij dus na 2 Mei hier in Gistoux.

Het 2e deel *Krities proza* heb ik ontvangen.[2] Waarom staan die stukken over ons en zo (nagelaten papieren, in *VI. Arbeid* afgedrukt) er niet in?[3] Wat gebeurt er nu met het verhalend proza? Ik zou daarvan de proeven ook graag mee nakijken. Maar heeft DeBock[4] serieus toezegging gedaan?

Alles moet liefst chronologies, maar met in het ene deel *De Bende van de Stronk*[5] en in het andere *De Trust*[6] als eerste verhaal. Vind-je niet? De verdeling laat ik geheel aan jou over; alleen verdient het aanbeveling om het onuitgegevene zoveel mogelik in de 2e bundel te houden, omdat De B. anders plotseling 'genoodzaakt' zou kunnen zijn om de uitgave toch maar te staken, etc.

Ik hoop bij terugkomst een briefje van je te vinden en druk je nogmaals mijn spijt - en zelfs mijn ergernis uit - over het feit dat wij elkaar alweer moesten mislopen. Heb je het telegram[7] op tijd ontvangen? Mijn vrouw heeft het om half 11 verzonden (altans mij beloofd dat te doen).

Met hartelike groeten, steeds je

EdP.

1. Bétina (Ina) Koch, in *Het land van herkomst* Silvia.
2. Paul van Ostaijen, *Krities proza II,* Antwerpen: De Sikkel, Utrecht: De Gemeenschap (1931)
3. 'Burssens, Du Perron en ik', onderdeel van de reeks 'Self-defense', postuum afgedrukt in *Vlaamsche arbeid* 23 (1928) 3-4 (mei-augustus), p. 188-205. Burssens nam het op in Paul van Ostaijen, *Self-defense*, Antwerpen 1933, p. 23-25. Van Ostaijen schreef ook over hen beiden in 'Quelques notes sur la situation artistique en Flandre', gepubliceerd in *La nervie* 7 (1926) 5 (mei), p. 1-4, dat wel opgenomen werd in *Krities proza II,* ook in 'Le renouveau lyrique en Belgique' in *7 Arts* 4 (1925-1926) 5 (15 november 1925). Daarnaast schreef hij ook over Burssens en Duco Perkens afzonderlijk.
4. Eugène de Bock, directeur van uitgeverij De Sikkel.
5. *De bende van de stronk* verscheen bezorgd door Gaston Burssens in 1932 afzonderlijk te Wilrijk-Antwerpen en te Scheveningen bij Burssens' uitgeverij Avontuur.
6. *De trust der vaderlandsliefde* was in juli 1925 verschenen als tweede deel van de *Cahiers van de Driehoek* te Antwerpen.
7. Niet teruggevonden.

4146 (902a). *Aan M. ter Braak: Gistoux, 2 juli 1931*[1. aant.]

B.M.

Ik maak aanteekeningen[2.] bij dit schrijven, voor het geval je erover met Bouws spreken wil. Bespreek gerust *alles* met hem ook uit mijn naam. Neem er dit papier bij!

E.

4147 (904a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 7 juli 1931*

Gistoux, Dinsdag.

Beste Bouws,

Van Menno en jou tegelijkertijd ontving ik gisteren een verklaring. Het beste is inderdaad er verder niet over te correspondeeren. De zaak is en blijft voor mij een vervelende dreinhistorie,[1.] maar persoonlijke grieven heb ik tegen niemand, en zooals ik je zei, eenige scheiding tusschen ons, buiten de literaire regelarij, hoeft dit absoluut niet tengevolge te hebben. Vind jij van wel?

Schrijf me nu precies wanneer je hier komt. Als het eenigszins kan, kom je natuurlijk wèl *hier*, en niet in dat pension (hoe aardig dan ook).

Ik ben oneindig minder geduldig, geloof ik, dan Marsman. Ik had al lang gezegd dat ik niets meer voor het plannetje voelde. Wat mijn houding *nu* betreft (waar ik geen Marsman ben), ziehier: Ik wacht dus af of er iets van komt, en ben beschikbaar als jullie dat absoluut *blijven* wenschen. *Liefst niet.* Als ik, als toekomstig redacteur, een stem al uit te brengen heb, dan stem ik voor: Van Wessem wèl in de redactie; dit is zelfs een conditie van mij - en verder: jij in of naast de redactie, als secretaris, manager of hoe men het verder noemen wil, *met* adviseerende stem. Basta; meer schijn ik er toch niet van te begrijpen.

1. Deze regels zijn geschreven op een brief van E. Bouws aan H. Marsman van 1 juli 1931 (opgenomen als bijlage 3) over de eventuele uitgave van *De vrije bladen* door Nijgh en Van Ditmar. Dit stuk is met brief 902 aan Ter Braak gezonden, zie *Bw TB-DP* 1, p. 117 en komt aldaar na 73.
2. Zie bijlage 3.

1. Bouws onderhandelde namens uitgever Zijlstra van Nijgh & Van Ditmar over de reorganisatie en overname van *De vrije bladen.* Zie Ter Braaks brief van 4 juli 1931, *Bw TB-DP* 1, p. 119-121. De redactie van *DVB* bestond uit Binnendijk, Marsman en Van Wessem (redactie-secretaris). Bouws' positie als beoogd secretaris van het nieuwe blad werd bemoeilijkt door Van Wessems functie.

Ik zou nu graag alleen nog maar ervan willen hooren als er iets definitiefs gebeurd is: de knal van de abortis bijv.

Later meer en beter. Hart. gr. van je

E.

4148 (908a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 9 juli 1931*

Gistoux, Donderdag.

Beste Bouws,

Ik heb het over-en-weer geschrijf met stijgend dégoût gelezen. Je laatste brief, antwoord aan Marsman,[1.] maakt de zaak hier en daar *iets* duidelijker, meer ook niet. Er is één *feit*: dat je bemoeienis de reorganisatie tenslotte - om welke reden dan ook - heeft tegengewerkt; nu is het natuurlijk onzakelijk, en de rest, om dat beroerd te vinden, maar er zijn andere manieren van de dingen te zien dan de zakelijke alleen. Als jij schrijft: ‘een man als Zijlstra kan Van Wessem niet in de redactie tolereeren’, dan krijg ik een (onzakelijke) lachstuip. Kortom, ik vind alles goed en begrijp dat de man Zijlstra, bijgestaan door jou, nu een ander plannetje zal realiseeren, maar ik behoud mij het goed recht voor van niet heelemaal een pion te zijn in deze zakelijk-artistieke aangelegenheden, en ik zegje dit: *ik wil er verder absoluut buiten blijven.*

Tusschen jou en mij hoeft deze aangelegenheid verder geen scheiding te brengen. Ik geloof graag datje handelde uit overtuiging; niet om een ‘baantje’, zooals je zelf zegt. Maar die overtuiging van jou heeft dan onaangename zijden. Ik offer een vriend niet graag op aan een literaire kwestie, het beste voor ons om vrienden te blijven is dus, ons verder niet samen in literaire ondernemingen te steken. Want in deze affaire - het spijt mij dat het zoo geloopen is - kan ik niet anders voelen dan voor Van Wessem-Marsman en tegen ‘een man als Zijlstra’ en jou. Mijn ideeën over tijdschriften zijn blijkbaar dus ook nog kinderlijk on-modern-zakelijk.

Ik heb nog steeds een hekel aan alle correspondentie.

Over de plannen voor Augustus dus nader. Daarvoor hebben we nog alle tijd ook. In principe ga ik met alles accoord.

Ik wacht met verder schrijven tot de rotsmaak van deze mislukking voorbij zal zijn en wench je het beste met eventueele zakelijke organisaties. Beste groeten van je

E.

1. Zie bijlage 3

P.S. ‘Een man als Zijlstra’ deed beter met niet aan Greshoff te schrijven dat de schrijver van *Lessen in Charleston* inderdaad zijn belangstelling heeft, en van een man als jij verwondert het mij, als hij *mij* schrijft dat Zijlstra geheel onafhankelijk van hem tegen Van W. handelde, en dan aan Marsman ‘dat hij Zijlstra vroeg de zaak op te houden’. Op die manier kom je voor een vriend nòg niet direct in een valsch licht te staan, maar je slaat toch ook geen geflatteerd figuur. (Het lijkt me beter je dit ook nog te zeggen.)[2.]

Uitje brief aan Marsman lees *ik* overigens duidelijk dat, volgens jouw ideeën, minder een reorganisatie van tijdschrift bedoeld wordt dan een organisatie (onder zakelijken druk) van de redacteuren. Het was werkelijk een vondst van Stols toen hij je een ‘éminence grise’ noemde, Zijlstra wordt dan je Richelieu. Maar *ik* pas voor den rang van luitenant van de lijfgarde of zooiets in een dergelijke combinatie. Dan liever vrij medewerker aan een feuille-de-choux. Het is gek dat groote zakenmannen van *deze* mentaliteit zoo weinig begrijpen. Marsman en Menno zullen die toch zeker ook in ruime mate bezitten? Of dacht je dat zooiets even ‘zakelijk’ kon worden weggepraat?

4149 (1020a). *Aan G. Prampolini: Den Haag, 24 november 1931*[1. aant.]

Den Haag, mardi.

Cher Monsieur,

Je ne puis décider de l'échange[2.] que vous me proposez, mais je transmettrai cette proposition à notre éditeur, avec mon avis ‘pour’. De toute façon vous devriez alors envoyer *l'Italia Letteraria* à Nijgh & Van Ditmar, Wijnhaven 113, Rotterdam. Moi, je n'ai pas une adresse fixe; le 1er décembre je serai reparti d'ici, sans savoir moiméme pour quel lieu. Dommage que l'Italie soit tellement lointaine! Mais un jour ou l'autre, je vous reverrai certainement.

Les trois revues que vous aimeriez avoir me semblent à mei aussi les meilleurs, sauf peut-être *Elzevier's.* Il y a aussi *Groot-Nederland.* L'adresse de *De Gids* est facilement trouvable, de *Den Gulden Winckel* aussi; je ne les sais pas par coeur, mais Greshoff vous les dirait tout

2. Zie ook Ter Braaks brief van 4 juli 1931, *Bw TB-DP* 1, p. 120.
1. Antwoord op een briefkaart van Prampolini van 21 november 1931, aanwezig in het LM. Uit deze briefkaart blijkt dat DP kort tevoren een niet teruggevonden brief aan Prampolini had verzonden.
2. In ruil voor *Forum.*

de suite. Pour ces choses-là vous informer chez Greshoff, qui est de loin le mieux initié de nous tous.

Je me sens assez fatigué, ces jours-ci, et voudrais passer des vacances complètes. Malheureusement, il me faudrait plutôt sérieusement travailler, faire du journalisme peut-être, que sais-je? Tout le monde se plaint de la crise, qui finira par nous enterrer; sinon, les plaintes le feront.

A plus tard, cher monsieur, et croyez-moi bien vôtre

EduP.

[3.] Le second numéro de *Forum* ne paraîtra que le 1er février 1932. Ce numéro-ci est en somme le numéro de janvier.

EdP.

4150 (1041a). *Aan E.G. de Roos*[1.]*: Brussel, 28 (maandag) december 1931*

Zondagnacht

Lieve,

Ik hoop datje geen strafport hebt moeten betalen voor den brief[2.]

3. Regels geschreven op de achterzijde van de envelop.
1. Elisabeth Geertruida (Bep) de Roos (1903-1981), publicerend onder de naam Elisabeth de Roos. Zij studeerde Frans aan de universiteit van Amsterdam en promoveerde daar op 21 mei 1931 op het proefschrift *Het essayistisch werk van Jacques Rivière,* Amsterdam 1931. Zij was bevriend met Menno ter Braak, door wie zij in contact kwam met DP. Op 17 mei 1932 trouwde zij met DP, hun zoon Alain Eric werd op 8 april 1935 in Parijs geboren. Zij publiceerde o.a. in *Filmliga, De vrije bladen* en *Forum,* werkte mee aan de *NRC* met toneelrecensies en literaire kritieken en vervulde in Parijs met DP het correspondentschap van *Het vaderland* (1933-najaar 1936). DP schreef verschillende gedichten voor haar en droeg *Het land van herkomst* aan haar op. Zij komt als Jane in deze roman voor en als Ada in het toneelstuk *De nieuwe manier.* In 1940 vertaalde zij met DP Boris Souvarine, *Staline, Aperçu historique du bolchévisme* (Parijs 1935). Met F.E.A. Batten en H.A. Gomperts gaf zij DP's *Verzameld werk* (Amsterdam, 1955-1959) uit.
   Van de talrijke brieven van DP aan Elisabeth de Roos, die hij in een brief aan Ter Braak (4181) zijn beste werk noemde, zijn er tot nu toe slechts drie teruggevonden, waarvan er twee incompleet zijn. DP had als voorwaarde voor een mogelijke latere publikatie van een keuze uit zijn brieven uitdrukkelijk de instemming van de ontvanger genoemd, zie brief 1419 (*Brieven* III, p. 518). Elisabeth de Roos beschouwde deze brieven echter als een privéconversatie alleen tot haar gericht. DP respecteerde dit standpunt volledig, maar het speet hem wel, zie 4181 (*Brieven* IX, p. 108).
2. Niet teruggevonden.

dien ik vanavond postte; hij was nogal dik en ik had nog maar één postzegel. - Ik kom nu thuis[3] van Greshoff, die ook net uit Holland terugkwam; mijn 1e acte[4] heb ik bij hem maar aan juffrouw Angèle Manteau gegeven, die een beetje tijpwerk doet (zij woont bij de Greshoffs in en werkt bij Stols); zoo hoef jij het niet te doen, want 1o. kan je je tijd wschl. beter besteden aan eigen werk en 2o. ben ik bang dat je op deze manier *iedere* onbevangen kijk erop verliezen zult, als ikzelf bij de *J. Pz. Coen* van Slauerhoff. Het zal toch al moeilijk genoeg voor je zijn om er heelemaal - of zelfs tant soit peu - onbevooroordeeld tegenover te staan! Maar als je het nu getijpt ziet, heb je er toch in ieder geval meer 'overzicht' op, dan in een ms. dat *jij* zou moeten overtijpen. En je weet, zonder jouw imprimatur gebeurt er niets in dezen.

Ik ben ook nog even bij Hellens geweest waar ik Méral[5] vond; we hebben levendig over alles en nog wat gesproken, niet alleen om te zien of we het met elkaar eens waren of niet (wat in Holland toch de ondergrond vormt van iedere intellectueele conversatie) maar voor het plezier van hardop te denken, van elkaars gedachten van links naar rechts te duwen, van te zien 'wat er uit komt'. Ik heb ook het onderwerp van mijn stuk zoo'n beetje verteld (slecht) en de grootste oppositie ontmoet bij Méral. Hij vond V.d. Borght natuurlijk een idioot: 'tout à fait le genre jeune athlète américain et plutôt redresseur de torts!' - enfin, precies wat hij wel erg antipathiek moet vinden. Natuurlijk is dit ook het gevaar - maar zou ik dan heusch zoo idioot zijn dat ik het niet inzag en er dupe van werd? Ik heb mij trouwens behoorlijk verdedigd en Méral tot de erkenning gebracht dat zijn a priori zegevierende Casanova's die alle vrouwen ten val brengen en alle mannen afstraffen minstens even bête

3. Pension Herman, Eendrachtstraat 59, Elsene-Brussel.
4. Van het onvoltooide toneelstuk *De nieuwe manier, toneelspel in drie bedrijven* (*Vw* 5, p. 373-456). Deze comedie over de liefde en verleiden, waarvan het derde bedrijf ongeschreven bleef, bevat o.a. de volgende personages: de jonge Menno van den Borght (28j.), gebruind en zonder een cent, en zijn vriend de correcte, pedante en nerveuze diplomaat Evert Duysink (29) uit Brussel. Verder zijn nicht Ada Blanken (25), de grote dichter en verleider Gerard Rijckloff (40), gemodelleerd naar A. Roland Holst, die onder dezelfde naam in *Het land van herkomst* voorkomt, en de oude Theodoor van Rheen (57), scherp van tong en cynisch.
5. Paul Méral (ps. van Herman de Guchtenaere), Frans schrijvende Gentenaar, enige tijd bevriend met DP.

zijn als de Amerikaansche filmhelden die hij bedoelt. En tenslotte zijn we alle drie tot de slotsom gekomen (het was de moeite waard!) dat alles - in een tooneelstuk vooral - afhing van de behandeling, van de wijze van voorstellen van een *speciaal geval*, dat men alles kan verdedigen en aanvallen, of aannemelijk maken, en que tout est là. Het banale en burgerlijke zoo rakelings voorbijgaan, bewijzen (of aannemelijk maken) dat V.d.B., intellectueel de gelijke van Evert, gelijk heeft met toe te geven aan een primitief gevoel, en dat de brutaliteit daarvan for once tenminste het impertinente 'systeem' van den ander slaat, - desnoods in V.d.B. nogmaals het 'mi-co'[6] signaleeren, maar een 'mi-co' dat 'naar voren vlucht'; het is toch wel de moeite waard? Als ik Evert met de sigaret in den mond laat overwinnen, of, zooals Méral het wilde, laat doen alsof hij zelfs boven een klap verheven is, verval ik méér in het banale (dunkt mij) dan nu. Ik ben heusch niet zoo bête dat ik alleen maar aan mijn symen-antipathie toegeef; in laatste instantie is het de overwinning van een redelooze, primitieve kracht, tegen een methode, een systeem. De intelligente praatjes van Méral over het kinderachtige van klappen en het interessante van menschen die zien hoe hun vijanden het glas uitdrinken waarin *zij* vergift hebben gedaan (dit mag ook poignardeeren zijn), doen hier niets ter zake. In mijn opstelling van menschen en feiten heb ik te maken met 'jeunes Européens', met intellectueelen, die nu eenmaal kortgeknipte nagels hebben, niet met Italianen uit de Renaissance, of zelfs gangsters uit Chicago. Het is soms toch erg vervelend om allerlei 'rake' dingen te hooren zeggen *buiten* het terrein waarop ze behoorden te slaan. Het is duidelijk dat er in mij een reactie plaats heeft tegen een soort 'supreemheid' (lees nu heusch *The Second Man*)[7] die ik vroeger uiterst sympathiek vond en zelfs bewonderenswaardig. Dat ik daarom opeens idioot geworden zou zijn of weldenkend à la Albert Helman, lijkt mij toch onwaarschijnlijk!

Ik ben benieuwd wat Greshoff ervan zal zeggen, die in ieder geval kijk heeft op tooneel. Het beroerde is alleen dat *hij* altijd zoo erg gauw tevreden is, als iets van mij komt. Technisch zal hij mij wel een paar juiste dingen zeggen, maar verder? - Ik heb toch meer aan 'tegensprekers', omdat ik voel wanneer zij gelijk hebben en wanneer ik mij juist extra schrap moet zetten omdat ik 'gelijk heb'.

6. Mi-co of min-co, letterwoord voor minderwaardigheidscomplex.
7. S.N. Behrman, *The second man*, New York 1927, komedie in drie bedrijven; vgl. *Blocnote kleinformaat*, p. 58 (*Vw* 2, p. 616).

Greshoff heeft mooie berichten uit Holland, heeft Jany teruggezien, in Hilversum gelezen,[8] Beversen[9] misgeloopen (ofschoon ze beiden bij *Riche* zaten!) en zoo meer. Het bericht van Beversen is juist: Coster schijnt bij 'Eep en Annie'[10] geweest te zijn, absoluut ziek van een soort vervolgingswaanzin, waarvan ik de hoofdoorzaak schijn te zijn. Hij heeft aan iedereen gevraagd wat hij nu moet doen als dat stuk[11] van mij loskomt; iedereen heeft hem gezegd dat hij een kras stuk moest schrijven - Jany en zoo - maar hij schijnt bij voorbaat lamgeslagen te zijn. Dat ik niet op zijn brief heb geantwoord (die dus wel degelijk een toenadering beoogde) schijnt hem ook erg te hebben gedemoraliseerd. En vooral is hij doodsbenauwd dat *De Stem* 'de jeugd' verliezen zal. - Ik heb eigenlijk met den man te doen, wschl. omdat mijn haat in die polemiek compleet uitgevierd is, maar que faire? Vind je dat ik die stukken nog kan binnenhouden? Het gaat tenslotte toch niet tegen hem alleen, maar tegen een mentaliteit die in Holland tòch altijd de numerieke meerderheid voor zich zal krijgen; wat Bloem 'het slijm' noemt en 'het moeras'.[12] En toch - als hij dat stuk nu schrijft, waar iedereen hem toe opschroeft, en ik antwoord er weer op, zal ik het *misselijke* gevoel hebben van den bokser, die moèt slaan op een tegenstander die 4, 5 × down geweest is, maar op knikkende knieën nog een stomp teruggeeft. Ik kan me nu wel tot in het oneindige afvragen hoe iemand in diè mate 'revuedirecteur' kan zijn, - de man is nù al zenuwziek erdoor, naar het schijnt, en wordt morgen als Havelaar[13]

8. Greshoff sprak op 27 december 1931 voor de A.V.R.O. over de *Nagelaten gedichten* (Haarlem/Brussel, 1931) van Karel van de Woestijne.
9. N.J. Beversen (1860-1932), o.a. medewerker van de *NRC* en *DGW.*
10. Marius (Eep) Roland Holst (1889-1960), broer van A. Roland Holst, en zijn vrouw Annie Roland Holst-de Meester (1893-1987).
11. 'Uren met Dirk Coster' zou in elf afleveringen in *Forum* verschijnen, te beginnen met *Forum* 1 (1932) 7 (juli), p. 401-423.
12. J.C. Bloem, 'Het goed recht van het essay III' in *DGW* 30 (1931) 360 (december), p. 257. Bloem merkte over *Voor kleine parochie* en *Vriend of vijand* op, dat zijn afkeer van het vaag-religieuze, vaag-humanitaire een aansporing is, wanneer men twijfelt of men zich wil kanten tegen 'dit slijm, deze mist, dit moeras'. In hetzelfde opstel verwijst Bloem op p. 257 naar een niet teruggevonden brief van DP aan hem met DP's standpunten over Boutens en Leopold.
13. De humanitaire criticus Just Havelaar (1880-1930), samen met Dirk Coster redacteur van *De stem*, was kort voor zijn dood in 1929 zowel door Van Duinkerken als Bloem fel op zijn ideologie aangevallen. Ter Braak legde in zijn essay 'Just Havelaar en zijn tegenstanders' in *De vrije bladen* 7 (1930) 7 (juli), p. 218-221, de zwakke plekken in de betogen van Bloem en Van Duinkerken bloot, hoewel hij zich in bijna alles een tegenstander van hem wist. Toch staat Ter Braak dichter bij Havelaar dan bij Van Duinkerken: 'er *is* waarachtig moed voor noodig om "humanist" te zijn'. Zie verder *Brieven* II, p. 87-88.

tot slachtoffer van zijn overtuiging verheven. Vind jij dat wij - d.i. jij en ik, want jij staat toch ook hierin naast me? - hem dat aan kunnen doen? (Antwoord hierop: dit is voor mij heusch niet zuiver een literaire kwestie.)

Morgen, als je brief van Kerstdag er is, over andere dingen; en morgenavond hoogstwschl. over den advocaat.

***

Nu ik dit overlees heb ik het gevoel dat het bijna hypocriet van me is dat ik jou in deze kwestie consulteer, terwijl ik toch zelf weten moest wat ik wil. Het lijkt net of ik een deel van de 'verantwoordelijkheid' (als dit niet overdreven is) op jou wil overdragen. Maar dat is het niet, de kwestie is er veel meer een tusschen jou en mij; ik wil dat *jij* goedvindt wat hier gebeurt. Begrijp je dit gevoel? Ja toch zeker? Ik ben (vanuit de luciditeit à la Méral beoordeeld) een zoo groote idioot en Don Quichotte geworden, dat ik iedere nuance van 'laagheid' in jouw oog vermijden wil. Als dit overdreven is, tant pis. Ik ben liever een Don Quichotte met *dit* gevoel - dit gevoel voor jou - in me, dan een Vautrin[14.] met de liefdeloosheid waarop Méral zich beroemt. Die luciditeit verbaast me nergens meer - en, Beppe chérie, ik ben oneindig gelukkiger zooals ik *nu* ben. (En dit is nu *mijn* luciditeit!)[15.]

P.S. - Ik heb de ie acte heelemaal af, vanmiddag opeens nog even die laatste scène geschreven. Dat versje van mij voor juffr. Bolle geef ik er 'Jany' cadeau![16.]

14. Personage van de meester-boef in een aantal romans uit de serie *Comédie humaine* van Balzac.
15. Slot ontbreekt.
16. ''t Is goed dat jij de dichters niet gelooft' in *De nieuwe manier* (*Vw* 5, p. 411-412), afkomstig van Gerard Rijckloff; gepubliceerd als 'Voor een jong meisje' in *Helikon* 2 (1932) 1 (januari), p. 16 (niet afzonderlijk in *Vw*).

4151 (1046a). *Aan E.G. de Roos: Brussel, 3 en 4 januari 1932*

[1.]misschien was hij[2.] voor een groot deel zuiver crimineel: een beetje moordenaar, een beetje erotomaan, een beetje oplichter. Ik hoop dat ik nù onbillijk ben, maar dear Christ! als je dan ook zóó'n facie voor je krijgt! (voor den man die *mijn* 'held' was, als Wronsky[3.] dien van Nijhoff!)

Als ik geen ander portret van hem kan krijgen, publiceer ik dit portret zeker niet; dan laat ik Willink er een fantazie-teekening van maken, met dit als basis, soit, maar een klein snorretje en haar over den schedel, zooals hij eruit zag in den terroristischen tijd. - Als je me het ding terugstuurt, laat ik het ook nog even door Hellens verifieeren, die hem gekend heeft, want Otten kreeg dit van Rost, en een kleine kans van mystificatie is niet uitgesloten. Maar ik vrees het ergste. - En wat zal Méral een plezier hebben als hij het te zien krijgt! Ik hoor hem al: 'mais oui, je savais bien qu'il avait une gueule comme ça. *Ecoute!...*' en dan komt er een heele speech om te bewijzen dat Sawinkovs rotkerels zijn en après tout heusch veel erger dan Azevs.[4.]

Ik heb nog altijd het land over mijn *laffe* brief van vanmorgen.[5.] Die laatste scène met Simone (gistermorgen) was er ook niet heelemaal vreemd aan. Ik had het gevoel dat ik je beter heelemaal kon opgeven, dan je zoo half te hebben als nu, en dan - faute de mieux - op papier met je te leven; ik heb je in een vlaag van vermoeienis voorgesteld om maar niet meer in Antwerpen te komen; om niet nogmaals een 'afscheid' met jou te hebben en om sneller van *hier* te kunnen verdwijnen. Alsof ik elders opeens veel gelukkiger zou zijn!

1. Begin ontbreekt.
2. Boris V. Savinkov (1879-1925), sociaal-revolutionair, terrorist, intellectueel en avonturier (zie *Vw* 6, p. 204-205). DP was een tijd van plan om zijn roman *Ce qui ne fut pas* te vertalen.
3. Graaf Wronski is een knappe officier, op wie de getrouwde Anna Karenina in Tolstojs gelijknamige roman heftig verliefd wordt; de relatie tot Nijhoff is niet achterhaald. Zie ook DP, 'Gesprek over Anna Karenina' in *GN* 34 (1936) 7 (juli), p. 70-73 (*Vw* 5, p. 129-133)
4. Ewno Mayer Fischelewitz Azew (1869-1918), terrorist, sociaal-revolutionair. In 1909 ontmaskerd als spion van de Ochrana, de tsaristische geheime politie.
5. Niet teruggevonden.

Maar dat is het niet: maar het gevoel van opgeven brengt een ontspanning mee, een soort béatitude in het ongeluk, en zonder met jou rekening te houden, alsof jij dit alles eigenlijk wel prettig vond, heb ik je voorgesteld om elkaar liever heelemaal niet meer te schrijven en om op me te wachten tot ik werkelijk heelemaal vrij zou zijn. - In dit laatste is wel iets zuivers, ook wel iets moedigs, maar die moed der lafheid, je weet wel, de moed van het verwende jongetje dat zijn zin niet gauw genoeg krijgt. Als ik je ooit in een nieuwe vlaag van dien aard zooiets schrijf, wees jij dan intelligenter dan ik, Bep, en onthoud wat ik je *nu* zeg. Ik kan het 'beschamende document' nu wel verscheuren; het is er nu uit, op een veel minder dwaze manier. Ik heb een excuus: ik had een slapelooze nacht achter me; maar nà je dat geschreven te hebben, heb ik nog een uur of 4 geslapen, van 6 tot 10 ongeveer, en dààrna heb ik het nog bijna verzonden omdat ik het toch wel goed vond qua uiting, of eerlijk of zoo - met 4 regeltjes naschrift. Niets zoo goed als warme koffie en daarna wat frissche lucht voor zulke broeierigheden (ik als 'latijn' moest daar nu toch juist geen last van hebben!) Enfin, be my treasure, en àls ik ooit zooiets verzend, weet dan vooruit dat ik het *niet* wil, dat ik er èrg ongelukkig onder zou zijn, omdat ik er toch niet in slagen zou te vergeten dat er één *werkelijk* iets voor me bestaat: jij, jij, jij.

Iets anders nu, waar je antwoord op moet geven. Als het zoo uitliep, dat ik je alleen een heel 'burgerlijk' bestaan zou kunnen aanbieden, iets doodeenvoudigs dat alleen nog maar door hard werken bereikt werd, als ik dus nooit meer iets zou kunnen schrijven of doen, behalve misschien de bête-ste journalistiek (ik denk nu aan Greshoff, die een artikel per dag schrijft, puur om ze te plaatsen) zou je dan van me blijven houden, denk je? Als je *The Second Man* nu gelezen hebt, herinner je je misschien dat mijnheer Clark Storey hierover eenige zéér juiste dingen zegt tegen mevrouw Kendall.[6.] Als je samenleeft in bepaalde omstandigheden, worden allerlei gevoelens 'omgegist' - en niet tot 'poëzie', voor-

6. De tweederangs novellist Clark Storey zegt in het derde bedrijf van *The second man* (p. 172) tegen Mrs. Kendall Frayne over een huwelijk van hem met Monica: 'In time Monica will come to see that I haven't in me the great works which she suspects are secreted in my brain like bonds in a vault. She'll begin to despise me a little bit. And I'll begin - to deceive her a little bit. And there we'll be - a typical married couple.'

waar![7.] - je zou moeten houden van een Eddy die misschien alleen in je herinnering nog lijkt op de Eddy die je hebt leeren kennen. Zou dat lukken, denk je? Ik voor mij ben zeker dat ik van je zou blijven houden, hoe dan ook - tenzij zwaar verminkt in het gezicht, maar dat is dan ook het allerergste. Maar verder zou je verlamd kunnen zijn; oud worden in één trek, zooals dat soms gebeurt; zelfs als je een bochel kreeg (dit is niet zoo gek als je denkt, ik zie n.l. een beetje Annie van Schendel voor me), ik zou onverminderd van je houden. - Gisteravond sprak Greshoff naar aanleiding van de situatie met Simone, over mijn toekomstige 'mogelijkheden' en bleek het me dat ook hij gelooft dat ik 'nooit een vrouw gelukkig zal maken'. Ik heet autoritair, egoïst, verwend - ik vraag me zelfs af waarom mijn vrienden (waaronder hij dan toch) nog zoo op me gesteld zijn. Ik ben er niet op ingegaan, omdat het me eigenlijk amuseert dat mijn beste vrienden me zoo zien. En toch heb ik mijn ware gevoelens dikwijls genoeg uitgesproken, maar ze schijnen te denken dat dit schoone fantazieën van me zijn. En als ik zoo'n bui heb als die van vanmorgen, dan ben ik bang dat ze ook wel een beetje gelijk krijgen. Dat hèbben ze wschl, ook wel, ik zal wel niet altijd zóó lief voor je vermogen te zijn, als ik het zou willen. Maar jij bent toch verre van bête, en vooral, je hebt toch doorzicht genoeg: *geloof* je dat ik zoo tyranniek, egoïst, enz. zal zijn? (Atie Greshoff kwam me even te hulp: 'maar ten slotte héeft Eddy dan toch nooit met een vrouw samengeleefd van wie hij werkelijk hield.') Ik wou dat ik wist waarom je van me houdt, afgescheiden van mijn gevoel voor jou; ik heb nog voortdurend het idee dat jouw gevoel alleen maar een *antwoord* is op het mijne, en dat dit op den duur niet voldoende zal zijn.

Ik zou je *kameraad* willen zijn, onder welken 'titel' dan ook; nietje ietwat vaderlijke, koesterende bewonderaar. Ik zou mij in scherven willen vechten tegen wat jou aanrandt, maar zonder een zweem van het idee 'beschermer' daaraan te verbinden (gesteld zelfs dat dit niet a priori onmogelijk was). Ik zou alles bij je goed willen maken wat anderen mochten hebben misdaan - zooals ik je al schreef - maar dan op 1000 mijlen van het burgerlijke idee van 'reparatie' af,

7. Toespeling op Marsmans bekende uitspraak 'graan wordt omgestookt tot jenever (graan-des-levens tot jenever-der-poëzie)' in zijn manifest 'De positie van den jongen Hollandschen schrijver' in *DVB* 2 (1925) 1 (januari), p. 1-3.

of hoe dat heet, je weet wel.[8] Kortom, ik wil je *naast* me hebben, *altijd*, oneindig liever dan wat de burger verstaat onder: 'van' mij. Je vroeg me laatst of het idee van een naderend huwelijk me toch niet afschrikte; en ik zei neen, omdat ik hoop met jou het bovenstaande te bereiken, in welke uiterlijke vorm dan ook. En dit kan, *hoeveel* je ook van mij houdt; ik weiger aan te nemen dat ik daar (wetens althans) misbruik van zou maken. Als ik je zooveel van al mijn 'liefdes' heb verteld, op het ondelicate af, en een mindere intelligentie had me al veel méér dan ondelicaat gevonden, dan is het omdat ik - niet bewust, veeleer instinctief - voortdurend de wil had dat je zou begrijpen dat dit alles *niets* was, of, op zijn best, mislukkingen; dat ik met jou alles overnieuw begin, dat jij niet alleen de revanche bent van het geval Clairette, maar van *alles*. Dit is iets anders nog dan het 'waarom houd ik zooveel van je?' van die eersten avond; toèn bestond het voor mijzelf ook nog in die vragende vorm, al heb ik altijd geweten dat jij iets 'bizonders' voor me kon zijn; nu *is* het, op het samenzijn na. En nu: weetje zeker, Bep, dat je ongelukkig zou zijn als ik morgen - laat ons zeggen: verdween? dat je niet, achterin je, het gevoel zou hebben dat een samenblijven met je vader dit toch wel vervangen kan - in afwachting dan altijd van iemand die veel meer voor je zijn kan, dan ik nu? Ik heb dikwijls deze vrees in me. En - ditmaal is het heelemaal geen kwestie van trots, - maar ik zou dit akelig vinden, ik zou het gevoel dan niet kunnen verliezen dat jij, *vergeleken met wat jij voor mij bent*, dan tekort werd gedaan.

Enfin, ik ben nog altijd 'in groote gevoelsverwarring' (zooals Vic Vriesland zich uitdrukt). Tant mieux, en je moet het mij maar vergeven. Als *jij* er niet meer bent, dan zal ik probeeren te leven naar dien raad van papa Paulhan: 'en probeer niet te verlangen dat men veel van je houdt'.[9] Tot zoolang vecht ik liever met al mijn gevoelens, gelukkig dat ze er *zijn*! En nu zeg ik 100 ×: 'Bep, Bep, Bep...' (je weet wat dit beteekent.)

Je Ed.

8. Vgl. *De nieuwe manier* (*Vw* 5, p. 406). Ada reageert op deze ook door Evert geuite gedachte met: 'Wat een afschuwelijk woord!'
9. 'N'aime pas les gens beaucoup plus qu'ils ne t'aiment. Ceux qui ont de la délicatesse en seraient gênés, et tu serais exploité par les autres. Un peu plus, si tu veux. Cela les flatte. Et tâche de ne pas souhaiter qu'on t'aime beaucoup.' Zie Prédéric Paulhan, *Réflexions,* imprimé à l'île de Java en 30 exemplaires (in opdracht van DP in 1939).

Maandagmorgen, bij 12 uur.

Bep, ik heb den heelen nacht doorgewerkt en op een paar bladzijden na is de 2e acte klaar! Zeg nu niet dat ik mezelf niet overtref, soms. En alles lijkt mij 'best'; ik heb er ook van alles in gedaan: gevoelens, theorieën, belevenissen, - anders kàn ik het niet, anders heb ik toch het gevoel dat ik iets aan het *maken* ben en er is niets zoo erop berekend om mijn interesse te fnuiken als dat. Zelfs onze sigaretscène[10.] heb ik erin gebracht; voorloopig schrijf ik maar voor mijn eigen plezier (toch heusch zonder in Ada heelemaal jou, of in dien braven Van der Borght, die op verzoek van Greshoff niet meer Diederik maar Maurits heet, mij te zien). Wat er dan later voor jouw gevoel uit moet, kan nog altijd worden geschrapt. De scène tusschen V/d.B. en Ada *begint* prachtig, vind ik, en ik ben erin blijven steken omdat mijn moeder hier kwam, maar vanavond, of liever vannacht, maak ik alles af. Nog maar deze scène (ik heb er nog geen idee van hoe ze verder verloopen zal), dan: Ada, Mary; en Mary en Evert; twee nogal 'subtiele' scènes, maar beide vrij kort (2 blzn. elk, ongeveer). Evert valt in deze acte een beetje af; hij verveelt zich zoo in Hilversum en Oom werkt hem op de zenuwen (Oom Léautaud), maar Mary komt geweldig op, dat zal je gewaar worden![11.] Die was in de 1e acte nog wat bleek, volgens Greshoff dat is nu een deern van vleesch en bloed geworden! Voor Evert heb ik nog alle gelegenheid in de 3e acte, waar hij geen oogenblik van de planken gaat. Die 3e acte wordt hierna erg gemakkelijk; deze 2e was de moeilijkste. Oom heeft me hier geweldig geholpen; en Rijckloff, je moet eens kijken hoe Mary hem om haar vingertje windt en hem toch nog hoop overlaat de 'verleider' te blijven, the poor silly poet! Ik bloosde erbij toen ik het schreef; Jany is toch niet zóó goeiïg.

10. In *De nieuwe manier* (*Vw* 5, p. 446-447) gaat de slgaretscène als volgt: Ada zit alleen in het donker te roken, wanneer Van den Borght binnenkomt. Hij ziet alleen het puntje van haar sigaret en een stuk van haar hand. Hij vraagt of hij zijn hand erover mag leggen en dan haar hand even vast mag houden. De toenadering wordt toegestaan.
11. Mary Duysink (22) is de zuster van Evert. De eerste twee bedrijven spelen in het huis en de tuin van de familie Duysink in Hilversum. Oom Léautaud is oom Van Rheen (57); Léautaud had in 1932 de leeftijd van 60 jaar.

Dank voor *St. Saturnin*, dat ik vanmorgen kreeg.[12.] Ik ga morgenavond naar Antwerpen, omdat ik anders nooit overmorgen tijdig aan de 'Oosterstaatsie' kan zijn! Neem je vooral Vigny[13.] mee?

Ik kreeg een alleramusantste brief van Freddy Batten, en van R. van Lier; ook dàt zal je aanschouwen!

En hierbij de langaangekondigde préface van Malraux voor Lawrence.[14.] Uiterst intelligent, een béétje 'Sorbonnard' toch, als altijd in zijn essays; maar ik heb er van alles tegen te zeggen. Niet als theorie op zichzelf, maar als theorie toegepast op *dit* boek. Het wordt een mooi 'erotisch' artikel voor *Forum.* Neem het stuk weer voor me mee; misschien lees je het in den trein.

Dag, dearest of all! Tot overmorgen. Je

E.

Die Fernandez Ramon[15.] is toch een geleerd rùnd, en schrijft eigenlijk een onleesbaar charabia.[16.] De vervelende kant van Malraux 6 × vergroot en met complete afwezigheid van M's persoonlijkheid. - Maar ik ga lezen van Berl (en jij ook!) *Le Bourgeois et l'Amour.*[17.] En houden wij ons gedekt! (Misschien wordt ook dat een artikel voor *Forum*, - sinds ik op dit punt geen scherts meer versta!)

12. Jean Schlumberger, *Saint-Saturnin* (roman), Parijs 1931.
13. Niet achterhaald; in hoofdstuk 9 'Bella op de divan' van *Het land van herkomst* (*Vw* 3, p. 128) denkt Ducroo bij de lach van Jane aan het vers van Vigny: '*...ton pur sourire amoureux et souffrant*' uit 'La maison du berger' (*Les destinées*), zie *Poésies complètes* d'Alfred Vigny, Parijs 1928, p. 196.
14. Gallimard gaf twee edities uit van *Lady Chatterley's lover*: D.H. Lawrence, *L'Amant de Lady Chatterley*, Parijs 1932 in de Collection du monde entier en in de Collection Soleil, vertaald door Roger Cornaz en met een voorwoord van André Malraux. DP's essay 'D.H. Lawrence en de erotiek' verscheen in *Forum* 1 (1932) 6 (juni), p. 366-379, opgenomen in *De smalle mens*, p. 19-32 (*Vw* 2, p. 421-435).
15. Ramon Fernandez (1894-1944) was medewerker van de *NRF* en auteur van o.a. *André Gide* (Parijs 1931); hij liet zich in zijn bespreking 'Retour à l'Occident' (*NRF* 13 (1926) 157 (1 oktober), p. 487-492) nogal kritisch uit over *La tentation de l'Occident* van André Malraux.
16. Geklets.
17. *Le bourgeois et l'amour* (Parijs 1931) van Emmanuel Berl werd niet door DP besproken; Ter Braak besprak het in zijn artikel 'Moralisten als Donquichotes' in *Forum* 1 (1932) 4 (april), p. 264-266.

4152 (1063a). *Aan E.G. de Roos: Den Haag*[1]*, 3 februari 1932*

Woensdagavond.

Beplief,

Bouws was uit en Alexis[2] was bezet door Fenna de Meyier[3] (neen, niet andersom). Ik ben naar *Riche* gegaan en heb, ook ten jouwen believe, dit antwoord[4] geschreven aan Greshoff, dat ik meteen zond naar *Helikon.* (Krijg ik een goed cijfer van je?)

De Groote Vraag.

Aan Joannes Greshovius van Schaerbeek.

Gij zijt de pessimist der optimisten,
maar prijst het leven alsof ge altijd wist
dat zij die 't smaadden zich verwoed vergisten.
Ik ben onbruikbaar, zelfs als optimist.

Wanneer gij zegt: 'Ik voel het leven gisten
als wijn en cider', wil 'k met u geen twist.
Gij lost de vraag op die zoovelen misten,
ik hoor u aan en laat haar onbeslist.

Ik weet alleen: mijn leven is HET leven
niet, en dit mijne ken 'k ter nauwernood.

1. Geschreven op briefpapier van restaurant 'Café Riche' (Buitenhof 5) en grand café 'Regina' (Buitenhof 22).
2. Everard Bouws woonde evenals de Russische danser Alexeï Ormesson boven de dansstudio van Darja Collin in de Jozef Israëlslaan 7 te Den Haag. Ormesson kwam in november 1931 naar Den Haag en danste bij Darja Collin; zie verder over hem *Brieven* III, p. 315 en 380-381.
3. Mogelijk Fenna de Meyier (1874-1943), Nederlands schrijfster en vertaalster van o.a. Rolland, Pascal, Stendhal en Mauriac. Zij bekleedde van 1905 tot 1940 bestuursfuncties in de Vereeniging van Letterkundigen, de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde en de P.E.N.-club.
4. 'De groote vraag' verscheen gewijzigd als 'Antwoord', opgedragen aan Joannes Greshovius van Nieuw-Helvoet, in *Helikon* 2 (1932) 3 (maart), p. 40 (als 'Antwoord aan Greshoff' in *Vw* 1, p. 112) als reactie op J. Greshoff '"Es ist nicht wahr!"' in *Helikon* 2 (1932) 3 (maart), p. 38-39, dat was opgedragen aan Charles-Edgard du Perron. De eerste versie van zijn gedicht zond DP dezelfde avond aan Stols, zie 1063 (*Brieven* III, p. 256-257) en bijlage 10.

Gij, die mijn vriend zijt, zult mij licht vergeven
dat 'k hier niet spreek alsof 'k een deuntje floot.

Daarom slechts dit: ik zou *mijn* leven geven
aan die ik naast mij wenschte bij *mijn* dood.

Als je dit ook niet nog te lezen krijgt voor het naar bed gaan, dan morgen bij het wakker worden.

Arrividerci.

E.

[5.] Of vind je dit als slotregel beter? ‘Aan wie mij zou verzoenen met *mijn* dood’. Voor den buitenstaander wordt de gedachte dan algemeener, begrijpelijker, en wat men noemt ‘dieper’. Maar daarom juist... (Het idee dat men *jou* met *Jezus* zou kunnen verwarren!)

4153 (1098a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 10 april 1932*

Gistoux, Zondag.

Beste Bouws,

Daarnet krijg ik een briefje van Maurice, dat hij het vers van Engelman, als strijdig met onze ‘grondwet’, afwees.[1.] Ik begrijp er blijkbaar niets meer van. Ik dacht dat een *goed* vers, van een *persoonlijk* auteur, goed voor *Forum* was. Maar de anti-poésie-pure wordt ònze hobby en binnenkort ònze leeraars-katheder. - Het eenige wat we ermee winnen is dat we geen copy, of althans geen verzen meer krijgen van Engelman, van wien toch veel goeds te

5. Geschreven op de achterzijde van een ongefrankeerde envelop, die geadresseerd was aan ‘Mejuffrouw Elisabeth de Roos (2^{e} missive)’; de eerste is niet teruggevonden. DP koos met wijziging van ‘zou’ in ‘kon’ voor deze slotregel.

1. Roelants wees opname van ‘Ambrosia’ af; zijn voorstelling in *Roman van het tijdschrift Forum of les liaisons dangereuses* ('s-Gravenhage-Rotterdam 1965, p. 45) dat zijn afwijzing een verdediging van zijn standpunt door DP beoogde, strookt niet met het feit, dat DP al voor opname had gestemd, zie 1100 (*Brieven* III, p. 277). DP's brieven aan Roelants zijn niet teruggevonden. DP's brief 1098 aan Ter Braak, *Bw TB-DP* 1, p. 177-178, is van gelijke datum; de datering daarvan moet dus 10 in plaats van 9 april 1931 zijn.

verwachten viel. - En vanwaar jouw plotselinge antipathie* tegen Greshoff? Waarom in Godsnaam *niet* in elk nummer een stuk van hem, als die stukken goed zijn? Over deze *Bende v/d Stronk* moèten we iets zeggen; mijn persoonlijke positie tegenover dit en dergelijk werk heeft zich gewijzigd, en gegeven mijn ruzie met Burssens juist hierover, wil ik er geen enkele deprecieerende meening over zeggen - gegeven ook mijn vriendschap voor P.v.O. † -; daarnaast ben ik zeker dat Greshoff er een héél behoorlijk stuk over schrijven zal; hij wil het bovendien combineeren met een bespr. van een ander boekje, dat er qua 'Europeesche geest' geheel bij komt en ook Vlaamsch is, *De Exploten van Tabarijn* van Vriamont. Dat maakt m.i. een voortreffelijk *Forum*-stukje, en waarom dan 'liever niet' van Greshoff?[2.] Als je de 'buitenwereld' bekijkt, dan zie je die gesplitst in twee groepen: de begrijpers (genre Van Leeuwen) en de vijandigen. De laatsten vinden mij, Menno, iedereen die zich op 'onze manier' uitdrukt *even* 'erg'; de eersten ruimen, zooals je hebt kunnen zien, een goed plaatsje in voor Greshoff. Als *wij* Greshoff nu ook al zoo'n beetje afwijzend en uit de hoogte gaan behandelen, worden we idioot, d.w.z. aangestoken door een min-of-meer aesthetische literatoren-idiotie, waar we in *Panopticum* juist zoo tegen strijden. - En ook de liedjes van Greshoff, al schrijft hij dan misschien binnen zijn eigen productie wat te veel (dit is een 'voorbehoud' apart), blijven daarom toch niet minder, in het *genre*, van de beste!

Laat deze brief aan Menno zien en bespreek de zaak met hem.[3.] Als we Greshoff en Engelman gaan weren, moeten Menno en ik binnenkort *Forum* gaan volschrijven; met Slauerhoff en Vestdijk dan, zoolang zij nog genade vinden in onze oogen! In Godsnaam, laat er desnoods een *Forum*-geest zich 'ontwikkelen', maar laat ons die niet op Costeriaansch-Donkerslootsche manier gaan 'aankweeken', al is het dan met 'selectieve' principes en gevoelens. Èn Greshoff èn Engelman mogen er in Holland, als schrijver en dichter *zijn*,

* Of althans 'voorbehoud' om het mooie woord te gebruiken dat den tijdschriftleider bij uitstek onderscheidt van zijn medeschrijfdieren!

2. 'Pallieter en de Antipallieter' in *Forum* 1 (1932) 6 (juni), p. 392-395; zie ook *Bw TB-DP* 1, p. 178.
3. Ter Braak zag Bouws op 12 april 1932 in café Atlanta te Rotterdam.

en laat ons de menschen die *Forum* welgezind zijn (dat is Engelman óók, vergis je niet!) niet door ‘aesthetische’ en ‘principieele’ overwegingen afschrikken. Amen.

Dank voor het honorarium, dat goed van pas kwam.

Hartelijke groeten van steeds je

E.

4154 (1108a). *Aan M. ter Braak: Gistoux, 18 april 1932*[1. aant.]

B.M.

Dit stuk schreef ik ook nog; kan *dit* nog in Mei, als je 't goed vindt? Als het slot te ‘erg’ is, dan kappen onderaan blz. 2, waar ik het vierkante haakje zette.[2.] Goed? - Op dit laatste reken ik wel!

Je E.

4155 (1128a). *Trouwkaart aan E. Bouws: Voorburg, 17 mei 1932*[1.]

C'est pour prendre congé
Que nous vous écrivons;
Nous vous retrouverons
Un beau jour; oui, - au thé.

Et ce thé nous sera
Tellement délicieux,
Il nous pleuvra des cieux
Puisqu'il viendra d'Hertha.

Ja?...

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 1 na 143. Regels geschreven op blad 3 (bijlage 12) van het manuscript van DP's panopticum ‘De belezen tijdgenoot’, in *Forum* 1 (1932) 5 (mei), p. 335-336 (niet in *Vw*). DP reageerde op ‘De jongeren schrijven romans’ door Jacob Hiegentlich in *De nieuwe gids* 47 (1932) 4 (april), p. 405-414.
2. Het stuk werd zonder dit slot (zie bijlage 12) gepubliceerd.

1. Zie voor de gedrukte tekst van de trouwkaart 1128, *Brieven* III, p. 289.

4156 (1132a). *Prentbriefkaart*[1] *aan E. Bouws: Lugano, 21 mei 1932*

Lugano, 21.5.32.

Beste Everard,

Een week zitten we hier nog wel; als je de proeven dus nog niet verzonden hebt, kan je het *direct*[2] doen naar: Hotel du Midi, Lugano-Cassarate (Zwitserland). Anders vind ik ze eerstdaags wel, uit Voorburg doorgezonden, poste restante. Het is hier verrukkelijk en er zijn nog niet al te veel menschen. Hartelijke groeten, van je

E.

[3]en zijne wettige gade die geen eigen naam meer heeft. B.

4157 (1147a). *Aan E. Bouws: Lugano,*[1] *3 juni 1932*

Cassarate, Vrijdag.

Beste Bouws,

We snakken naar de *Forum*-exemplaren van Juni! Kan je ook een exemplaar zenden aan Gaston Burssens, 57 Albertstraat, Wilryck-Antwerpen (voor de bespreking door Greshoff van *De Bende van de Stronk*) en hem meteen vragen om een recensie-exemplaar van P.v.O.'s *Brieven*? Vraag hem mij *direct* een exemplaar te zenden - waar ik trouwens recht op heb, want verscheidene van die brieven waren aan mij gericht - en geef hem dan dit adres op, maar zeg er bij dat ik hier maar zit tot ± 20 juni, dus dat hij niet wacht met verzenden. Als die brieven de moeite waard zijn, schrijf ik er dan een stukje over, van ook een blz. Of 3, maar misschien gaat dit niet, gegeven de rol die ik er zelf in speel. In dat geval kunnen we een stukje vragen aan Maurice, die toch, als je zoo'n halve jaargang nu doorkijkt, bliksems weinig gedaan heeft, vind je niet?[2] (Eén novelle die niet van de allerbeste was en 2 slappe *Panopticum*-stukjes.[3]) Anders aan Engelman. Of zou Menno ervoor voelen?

1. Foto van Lugano - Lido - Bagno Spiaggia.
2. Tweemaal onderstreept.
3. Regel in handschrift van Elisabeth de Roos.

1. Briefhoofd: Hotel Du Midi, Lugano - Cassarate, met voorgedrukte plaatsnaam.
2. Geen bespreking in *Forum* verschenen.
3. 'Het negerbeeld' in *Forum* 1 (1932) 1 (januari), p. 44-51, en de panopticums 'Gerard Walschap en de dokters' in *Forum* 1 (1932) 2 (februari), p. 139, en 'Specialisten gevraagd' in *Forum* 1 (1932) 5 (mei), p. 334

Iets anders. Ik heb hier mijn ‘kritisch proza’ weer eens geschikt en gemerkt dat ik bijna een nieuwe bundel heb. Deze zal heeten: *Panoptikum en Forum.* Alle *Forum*-artikelen (dus ook Lawrence, wschl. met onuitgegeven bijvoegsel) en alle *Panoptikum*-stukjes, inbegrepen de geweigerde, komen erin; dus de titel kan niet beter en geeft ook precies de twee hoofdnuances van de bundel aan! - Voorin komt een gesprek over de poëzie, dat ik in 1920 schreef en dat heet: *Alle de Rozen of het Gesprek bij Maanlicht.* Verder de *Brieven van een Zwaarmoedig Auteur* (1930), dat chronologisch erop volgt; dan alle stukken over revolutionaire lectuur: de brief aan Malraux die we telkens hebben uitgesteld tot Coster eroverheen schoof, de stukken in *D.G.W.* over revolutionaire poëzie, over Lenin en over Vera Figner. - Dan, in het tweede cahier: de inleiding voor Menno's *Démasqué,* gevolgd door al mijn panoptikumpjes, waarbij dan ook nog het *Scenario te geef* en *Koek, Zand en Grind;* het ensemble wordt besloten door een groote polemiek[4.] die ik gisteren schreef, waarin ik het geweigerde stukje tegen De Vries en Donker opnam, en het uitbreidde door een volledige afrekening met die beide heeren èn met Anton van Duinkerken, zoodat deze tweede afdeeling een bijna doorloopend - alleen af en toe genuanceerd - polemisch karakter vertoont. - In het derde cahier komt dan het stuk over Lawrence, dat gevolgd zal worden door 4 of 5 stukken van een soortgelijk kritisch karakter: ik wil nog iets schrijven over de poëzie, over Sawinkov, en zoomeer. Dit derde cahier wordt wschl. het beste. In ieder geval is het een curieus ensemble, dunkt mij, en ik heb er je zoolang over geschreven omdat ik jou dit wou opdragen. *Tegenonderzoek* wijd ik dan aan Marsman, die er toch zoo ongeveer de ‘held’ van is. Ik vind deze nieuwe bundel tusschen jou en mij van veel meer ‘beteekenis’, omdat hij onze samenwerking in *Forum* bevat. Ik had er eerst over gedacht het aan Maurice op te dragen, maar jij vertegenwoordigt voor mij - nu reeds, maar zeker later, in de herinnering - véél meer de *Forum*-tijd; dus moet jij dit paketje ontvangen en niet hij. Komt er eventueel een 5e bundel, en blijft Maurice op dezelfde manier als nu onze ‘medeforummer’, dan komt *hij*, ook logischerwijs, aan de beurt. Ik vind dat deze opdrachten een andere beteekenis moeten hebben, dan alleen die van: getuigenis-van-waardeering of hoe dat heet.

4. Niet gepubliceerd; zie Ter Braaks commentaar van 14 juni 1932, *Bw TB DP* 1, p. 227-228.

Ik hoop dus dat je hiermee accoord gaat. Schrijf ons eens wat langer hierheen. Het weer was hier de laatste dagen niet al te best, maar we gaan toch veel uit (d.w.z. wandelen) en maken het opperbest. Met hartelijke groeten, ook van Bep, je

E.

(O ja, ik ben vóór het vers *Opdracht*[5.] van Jan Greshoff.)

P.S. - Ik hoor dat Alexis naar de Côte d'Azur is afgereisd. Schrijf ook eens hoe Slau en Darja het maken, en vraag ze ons te schrijven. We zonden 2 briefkaarten![6.]

P.P.S. - Morgen komt Jany hier, uit Ascona, en blijft bij ons lunchen. Hij neemt een oude Engelschman[7.] mee, die ik ook wel ken, maar ik hoop dat hij hem hier zal zien kwijt te raken zoolang.

4158 (1148a). *Aan E. Bouws: Lugano, 4 juni 1932*

Lugano, Zaterdag.

Beste Bouws,

Ik ontving zoonet de *Forums.* Ik weet niet of het voortaan de bedoeling is, in de zetterij, of onder verantwoordelijkheid van God weet welke idioot, om geen rekening meer te houden met mijn correcties, maar in dat geval kan men zich ook de moeite besparen mij drukproeven te zenden. Als ik 3 puntjes zet op de copie, heb ik rècht op *3* puntjes; een ezel bovendien, die niet weet dat in gevallen als deze (bij weglaten van tusschenzinnen in citaten) 3 puntjes *hooren,* maar ik *verdom*[1.] het bovendien om 'gecontroleerd' te worden door iemand, die vindt dat dìt wel verbeterd kan worden en dàt niet. Zoowel in het stuk van Bep[2.] als in mijn stuk[3.] is van allerlei onverbeterd gelaten, en van allerlei dat voor *mij* (G.v.d.!) van *belang*

5. 'Opdracht' in *Forum* 1 (1932) 7 (juli), p. 450; zie ook bijlage 15;
6. Niet teruggevonden.
7. Mogelijk de Engelse diplomaat Whitbrooke.
1. Tweemaal onderstreept.
2. Elisabeth de Roos, 'Terugblik op Schnitzler' in *Forum* 1 (1932) 6 (juni), p. 337-348.
3. 'D.H. Lawrence en de erotiek' in Forum 1 (1932) 6 (juni), p. 366-379 (*Vw* 2, p. 421-433); 'Engelschen' is in *De smalle mens,* p. 23, gewijzigd in 'Angelsaksen' (*Vw* 2, p. 426).

is. Ik ben absoluut razend; wil je zoo vriendelijk zijn ervoor te zorgen dat mijn opinie in dezen aan de betrokken mijnheer kenbaar wordt gemaakt en dat een herhaling van dit geval zich niet voordoet.

Dag. Een volgende keer beter misschien, maar deze *rotbehandeling* is me voor vandaag genoeg.

Je E.

P.S. Ik schreef ‘Angelsaksen’ inpl. van ‘Engelschen’ omdat dat Godbetere 't zoo moèst! Geen *enkele* stomkop heeft hier het recht om te oordeelen dat dat niet hoeft... Ik hoop dat ik niet te hooren krijg dat er geen tijd was. Als er tijd was voor het verbeteren van 10 fouten, was er ook tijd voor 20! Het is een verdomd *misselijk* optreden, van den meneer ‘die het beter wist.’ Mag ik weten *wie?*

P.P.S. - In het stuk van Slau[4.] werd ook absoluut geen rekening gehouden met mijn correcties. Heb ik daarvoor tot laat gewerkt aan dat ding? Ik geloof dat jullie me als koelie beschouwen. Het stuk kan verder verrekken! Doe *jij* het met Slau. *Mij* geen proeven meer.

4159 (1154a). *Aan E. Bouws: Lugano, 6 juni 1932*

Lugano, Maandag.

Beste Bouws,

Met verdriet las ik vanmorgen dat jij dus die correcties niet liet uitvoeren. Het spijt me dan erg, maar ik ben er nog altijd even weinig over gesticht en ik zou weer pisnijdig kunnen worden als we er weer over begonnen. Dit heele nummer, waar jij zoo mee in je sas bent is voor mij *bedorven,* en goed ook!

Met Slau's tekst bemoei jij je dan verder wel.

Hierbij Vic's verzen[1.] terug. Ik ben er ook voor, al is het lange Hollandsche, vooral met die datum, eig. een soort advertentie van ‘kom terug, ik heb het hier zoo beroerd’.

De bank hier kon me niet uitbetalen, met het gevolg dat de chèque terug is naar Rotterdam en ik minstens tot eind dezer week

4. De zesde aflevering van *Het verboden rijk* in *Forum* 1 (1932) 6 (juni), p. 350-360. Er zouden nog drie afleveringen volgen.
1. ‘Dialogue à contre jour’, ‘Dédicace’ en ‘Na een jaar’ in *Forum* 1 (1932) 7 (juli), p. 440-442.

moet wachten. Ook een practische manier, dat moet gezegd worden! (Zulke chèques zijn goed voor menschen die hier *wonen.*) Een volgend maal graag anders.

En ja, *alsjeblieft* nu Coster[2.] tijdig, en laat *iedere komma* er nu in veranderd worden, die *ik* op de proeven aangeef. Over die puntjes dus, voor eens en voor goed: *altijd* 3, *nooit* 4, voor mij; dit dan nog voor het gemak van de zetters.

Met beste groeten, ook van Bep, je

E.

Van verbuigings-*ns*[3.] alleen is niet bepaald sprake; *allerlei andere* correcties zijn niet aangebracht! Maar ook die *n*'s zijn van belang, als je een behoorlijke tekst wil hebben voor Slau, en niet hier wel goed en daar als snert. Ook die kleine alinea-tjes die hij zich heeft aangewend op de 'Arrenemmer' zijn van een zéér bête effect (genre feuilleton voor keukenmeiden). Maar ga je gooi; *ik* ben er dan verder van af.

4160 (1162a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 13 juni 1932*[aant.]

Gistoux, Maandag.

Beste Bouws,

Ik heb je op je omslachtige uiteenzetting van zaken, die mij sinds jaar en dag bekend zijn, één ding te zeggen: als een herhaling van het geval zich voordoet, weiger ik *iedere* medewerking aan *Forum.*[1.] Met beste groeten, overigens steeds je

E.

4161 (1172a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 21 juni 1932*

Gistoux, 21 Juni.

Beste Everard,

Dank voor het schrijven, en niet het minst voor de vaderlijke raadgevingen daarin vervat; en inderdaad, laten we allemaal maar probeeren niet meer te zondigen. Dat ik jou of Menno of wie ook

2. De eerste aflevering van 'Uren met Dirk Coster' verscheen in *Forum* 1 (1932) 7 (juli), p. 401-423.
3. De n is tweemaal onderstreept.
1. Bouws schreef op de keerzijde van dit blad een concept-antwoord, zie bijlage 14.

van rare gevoelens ‘verdacht’ zou hebben, is *de* idiotie van de eeuw, zooals de Franschen zeggen. Ik was gewoon woedend, toen ik die halfverbeterde tekst zag, en schreef woedend; bovendien was ik volstrekt *niet* zeker (zooals Menno vermoedde) dat daar niet de een of andere eigenwijze chef-corrector of weet-ik-het-wat achter zat, dus... Maar amen!

Wat je me over Slauerhoff schreef, zoowel in het vorige briefje als nu, vind ik *bedroevend*, maar niet alleen tégen Slauerhoff (verre van daar), ook als situatie *voor* hem. Ik ben er n.l. allerminst zeker van dat hij een ‘ploert’ zou zijn; ik voel in menig opzicht met hem mee; en hoe sympathiek ik Alexis ook op zichzelf vond, de situatie was lamentabel voor iedereen, niet het minst voor Slau! Om in de situatie van Slau volkomen goed op te treden, zou hij een meer dan levenswijs, Angelsaksisch-rustig man moeten zijn, met liefst een dikke huid en wat je noemt: magazijnen van tact en flair. Wij weten allemaal, en *wisten* het altijd, dat hij dat geenszins is, noch er eenige aanspraak op maakt; dat hij ontactvolle, onhandige, kapotmakende dingen begaat, is dus voor mij allesbehalve verwonderlijk. Ik zou hem allerminst willen veroordeelen; er zijn *Kring*-fluimen genoeg om dat te doen. En tant pis voor hem, als hij het kapot maakt met Darja; hij zal er zéér ongelukkig om zijn. Méér alweer dan menige *Kring*-vriend...

Het is heel gemakkelijk om van de sterren uit Slau's gedrag te beoordeelen. Het is iets geheel anders om zich in zijn plaats te denken en na te gaan wàt dan ongeveer zijn visie op Darja's ‘leven-en-kunstenaarsloopbaan’ moet zijn. Zijn grootste fout, voor mij, is: dat hij van Darja ging *houden*, inpl. van haar te nemen voor wat zij werkelijk volmaakt-bevredigend zou zijn: een charmante vriendin. Maar eenmaal gegeven zijn karakter èn zijn gevoel voor haar, kàn hij niet anders dan 100 × in botsing komen met ‘wat nog aan haar vastzit’. Ik heb groote sympathie voor Darja, maar haar fout is wschl. dat zij met Slau een verhouding begonnen is, die buiten hààr karakter en vermogen lag. Enfin, al dit gepraat over ‘fouten’ is ook idioot, maar ik tracht je mijn standpunt uiteen te zetten, nu het zóó gemakkelijk wordt om mee te huilen in het koor tegen Slau.

Dat volgende nummer wordt ook best. Maar ik kan het eerst goed zien, als ik het in handen heb. Wil je het, zoo gauw het uit is, hierheen sturen, en ook het geld, maar dit laatste dan niet meer op zoo'n onpractische manier? Ik heb die fl. 81. nu nog steeds niet! omdat ik ze nu weer uit Lugano terug moest laten halen door een Brusselsche bank.

Het gaat hier iets beter, maar ik heb de handen vol met het regelen van allerlei zaken, waaraan mijn moeder door haar bedlegerigheid niets meer heeft kunnen doen, en je weet hoe onpractisch (of om jouw lievelingsterm te gebruiken: 'weltfremd') ik in zulke dingen ben. Vanmiddag ga ik met Bep naar Nivelles, voor een bezoek aan mijn advocaat, en zal van daaruit weer briefkaarten versturen met Jan van Nijvel erop.

Tot spoedig. Hart. groeten, ook van Bep, je

E.

P.S. - Er is een nieuwe strijd Menno-Maurice[1.] ontbrand, voorloopig echter nog maar met bespiegelende vuren, met het Bengaalsche licht der philosofische analyse. Héél instructief om mee te maken. Steek er ook maar je licht bij op...

P.P.S. - Kan je me omgaand de eerste blzn. van *Uren met Coster* zenden, n.l. Fransche titel, titel, opdracht en epigraaf? Dank.

4162 (1174a). *Aan A. Faber: Gistoux, 21 juni 1932*

Beste Ant,[1.]

Hierbij een leerzame pennestrijd tussen Menno en Maurice Roelants, die Menno mij opdraagt aan jou door te zenden.[2.] Zeer leer-

1. Roelants had bezwaar gemaakt tegen een 'anti-klerikale' opmerking van Ter Braak in de kopij van zijn panopticum 'Vooroordeel tegen Schweitzer', dat in *Forum* 1 (1932) 7 (juli), p. 467-468, zou verschijnen. Ter Braak had hem vervolgens uitgenodigd te schrappen in het panopticum wat hem ergerde. Roelants deed dit, zoals hij op 17 juni 1932 aan Ter Braak schreef (alleen deze brief is door Roelants gepubliceerd in zijn uitgave *Roman van het tijdschrift Forum of les liaisons dangereuses,* 's-Gravenhage/Rotterdam (1965), p. 178-180). Roelants was van mening, dat Ter Braak zo 'tactvol' moest schrijven, dat hij geen censuur hoefde uit te oefenen.

1. Antje (Ant) Faber (geb. 1905), volgde een bibliotheekopleiding; zij ontmoette Menno ter Braak in november 1931 in Zutphen en trouwde met hem op 2 augustus 1933.

2. DP had zich altijd verzet tegen redactionele inmenging in panopticumstukken. Ter Braak en Roelants vonden daarentegen redactionele inmenging gewenst. Op de redactievergadering van *Forum* op 11 mei 1932 was dit thema uitgebreid aan de orde geweest, zie DP's brief 1126 van 12 mei 1932 aan Ter Braak (*Bw TB-DP* 1, p. 206-207).

zaam en wetenswaardig voor jou vooral, want *ik* hoorde den brief van Maurice tot in onderdeelen op een vergadering van nu minstens 2 maanden geleden.[3.] Laten we één ding hopen voor de beide combattanten: dat ze allebei aan hun eigen gevaren ontkomen; dat Maurice *niet* tot 'philister' en Menno *niet* tot 'querulant' ontaardt. Dan kunnen ze nog een tijdje voortgaan, dunkt me, met elkaar te waardeeren, zooals nu gebeurt.

Met hartelijke groeten, ook van Bep, je

Eddy

Gistoux, 21 Juni.

4163 (1226a). *Aan E. Bouws: Spa, 27 juli 1932*

Spa, Woensdag.

Beste Bouws,

Vanmorgen pas kwamen de proeven.[1.] Ik corrigeerde ze als de bliksem en stuur ze nu per expres terug. Kan je alsjeblieft *alles* laten corrigeeren, ook als *Forum* daardoor een dag vertraging had? In het stuk van Slau[2.] schrapte ik nu de helft, en het slotstuk verving ik dus maar niet.

De mss. gaan ook hierbij.

Marsman: *tegen.* (Ofschoon ik hem hierover nog schrijven zal.)[3.]

Menno nat. *voor.*[4.] Ik las het snel, met het oog op de haast! maar vond het alleraardigst.

Marsman's *vers*[5.]: voor. (Boven bedoelde ik het proza!)

Verhaal van Ter Borch[6.]: zwak voor. Er is wel iets aardigs in maar

3. DP vatte deze brief samen in 1178 aan Ter Braak van 22 juni 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 243).
1. Van het augustus-nr. van *Forum.*
2. 'Het verboden rijk', achtste hoofdstuk in *Forum* 1 (1932) 8 (augustus), p. 501-518.
3. 'Brief aan een criticus', (=Victor van Vriesland), ongepubliceerd ms. aanwezig in het LM. Marsman wees hierin elke verwantschap van zijn poëzie met die van J.I. de Haan af. Van Vriesland had deze verwantschap op 12 december 1930 in de *NRC* gesignaleerd. Zie hierover uitvoerig DP in 1228 aan Marsman (*Brieven* III, p. 368-369).
4. M.t.B., 'Welk vakje?', panopticum in *Forum* 1 (1932) 8 (augustus), p. 530-531
5. 'Vrees' in *Forum* 1 (1932) 10 (oktober), p. 662-664.
6. 'De bruiloft' in *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 691-696.

het geheel bevredigt mij toch niet. Zien wat Menno en Maurice ervan vinden.

- O ja, kan het panopt. van *De IJzeren Toren*[7.] in hetzelfde nr. als dat over de M[ij][8.]; laat het er dan aan voorafgaan. Anders de M[ij] in Aug., en de Toren in September. (Vind je dat zelf niet beter?)

Benieuwd naar laatste hfdst. van Slau. Waarom schrijft hij mij niet? Is hij boos? Op *mij*? - dat zou toch wel erg dwaas zijn!

Later beter. Ik rèn hiermee naar de post.

Je E.

P.S. - Kan je *Coster* niet vooruit laten zetten (net als het *Démasqué*) met het oog op mijn rondtrekken? Als je mij nu het 3e en 4e stuk zond?

P.P.S. - Dit gaat apart, omdat ik de rest als 'papiers d'affaires' verzend, naar *jou*, maar bij N. en Van D.!

4164 (1237a). *Aan J. Greshoff: Spa, 3 augustus 1932*[1. aant.]

Hotel Beauséjour, Spa. 3 Aug. '32.

Beste Jan,

Heb je de briefkaart[2.] ontvangen? Bij het overlezen van dit gedicht, trof het mij telkens weer hoeveel strakker en bondiger het had kunnen zijn; ik stuur het je nu maar met deze kantteekeningen. *Misschien* voel je ervoor om er zóóiets van te maken.[3.] Schrijf eens.

E.

7. 'De maker van de ijzeren toren' in *Forum* 1 (1932) 10 (oktober), p. 662-664 (*Vw* 2, p. 454-457).
8. 'Het publieke blauwtje' in *Forum* 1 (1932) 8 (augustus), p. 531-532, over de weigering van Ter Braak en anderen om het lidmaatschap van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te aanvaarden (niet in *Vw*).
1. Regels op een losse p. 450 van *Forum* 1 (1932) 7 (juli) boven en onder Greshoff's gedicht 'Opdracht'.
2. Zie 1235 van 1 augustus 1932 (*Brieven* III, p. 375)
3. DP had Greshoff met 1151 van 5 juni 1932 (*Brieven* III, p. 301-303) bedankt voor dit gedicht. Greshoff nam nog voor de *Forum*-publikatie DP's eerste tekstvoorstel over (zie *Brieven* III, p. 302). Onder de titel 'Opdracht aan Elisabeth en Charles Edgar du Perron' opende het Greshoff's bundel *Mirliton*, Haarlem 1932, P. 5-6. De definitieve versie 'Een opdracht' verscheen conform DP's commentaar in J. Greshoff, *Gedichten, 1907-1934*, 's-Gravenhage 1934, p. 183. Zie voor DP's aantekeningen bijlage 15.

4165 (1245a). *Aan E. Bouws: Spa, 11 augustus 1932*

Spa, 11 Aug.

Beste Everard,

Dank voor je briefkaart; het is mij een pak van het hart dat Coster III[1.] niet doorgekapt hoeft te verschijnen; en wat de poëzie[2.] betreft was mijn ideetje natuurlijk niets dan een ‘mogelijkheid’.

Maar kan je niet mevrouw Kuiper[3.] voor laten gaan en Doumer[4.] laten wachten tot October? Ten 1e is Doumer *langer*, 2e hoort mevr. Kuiper meer, vind ik, bij het stuk van Menno.[5.] Maar als het niet gáát, dan maar zoo.

Ik ga 15 dezer van hier weg; 16 uiterlijk. Zend dus niets meer op na die datum, of zend het naar Gistoux. (Drukproef panopticum).

Ik ontving de proeven van Slau,[6.] keek alles na en zond hem het pak door. Ik heb op van alles en nog wat gelet, en hoop dat het nu goed is. Hfdst III bv. was te lang en kon beter in tweeën gesplitst zijn; het boek krijgt dus 10 hfdst. inpl. v. 9, wat ook beter ‘staat’! Zend me de rest nu maar eerst als alles in *Forum* voorbij is. *Dit* hoef ik niet meer te zien; de rest gaat Slau aan, zoonoodig gecontroleerd door jou.

Het pak van Van Wessem[7.] kwam ook; ik lees het morgen.

1. ‘Uren met Dirk Coster’ (3) in *Forum* 1 (1932) 9 (september), p. 557-583, gewijzigd in *Vw* 2, p. 340-356.
2. DP's voorstel aan Bouws voor de samenstelling van het september-nr. van *Forum* bevatte twee sonnetten van Jan van Nijlen, één gedicht van Van Geuns en één of twee van Vestdijk (zie *Bw TB-DP* 1, p. 264).
3. DP's panopticum ‘De tee van Ludwig’ in *Forum* 1 (1932) 10 (oktober), p. 659-661 handelde o.a. over het vraaggesprek ‘Bij Ludwig’ van mevrouw C. Kuiper-de Jongh in de *NRC* van 28 juni 1932 (av.). (*Vw* 2, p. 462-466).
4. DP's panopticum ‘Het domste boek van de wereld’ in *Forum* 1 (1932) 9 (september), p. 605-607, over Paul Doumer, *Livre de mes fils* (*Vw* 2, p. 458-460).
5. Ter Braaks panopticum ‘Eckermann's Gespräche mit Eckermann’ over Ludwig's *Gespräche mit Mussolini* (1932) in *Forum* 1 (1932) 9 (september), p. 602-604. Bouws voerde DP's suggestie niet uit.
6. Van het eerste gedeelte van de boekuitgave van *Het verboden rijk*; in *Forum* 1 (1932) 9 (september), p. 533-552, verscheen het negende en laatste hoofdstuk.
7. Typoscript van de roman *De vuistslag*; DP's mening in 1247 (201) aan Ter Braak van 13 augustus 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 265).

Hierbij Menno's briefcopy terug. Graag dan een afdruk van Menno's panopticum.[8.]

**

Ik houd dit aan, omdat Bep's Virginia-essay[9.] hierbij kan. Weet je nu ook al of een kleurenreproductie event. mogelijk zou zijn? Bep's vader voelt alleen daarvoor. Antwoord gauw.

Hartelijke groeten van je

E.

P.S.[10.] Vanmorgen kwam je nieuwe brief (Bep is nog steeds aan het uitbroeden van een titel - ha! ze heeft hem!) - Op je brief valt niet veel te antwoorden; nu je 76 blzn. kon krijgen inpl. van 64, of zelfs maar 68, is alles 'perfect' inderdaad! En leve Brulez[11.] (Hollandsche uitspraak).

Kijkje toch nog even of je Mevr. Kuiper in het Pan. zet inpl. van Doumer? Het is, dunkt mij, *korter* ook.

Nogmaals dag.

E.

4166 (1268a). *Aan E. Bouws: Gistoux, 2 en 3 september 1932*

Gistoux, Vrijdagavond.

Beste Bouws,

Nog steeds geen antwoord op mijn laatste vraag, en geen *Hampton Court* (of 1e vel). Zorg je er voor? Daarentegen wel vele inzendingen, en zelfs het 1e nr. van *Links richten*, waarvoor veel dank! (wat een zoodje alweer!) Ik hoop nu dat de post van morgen wat naders brengt.

Ik las al het ingekomene. *Heineke Vos*[1.] vind ik over het algemeen heel aardig; ik ben in ieder geval vóór. Dit ding heeft de oudste

8. Ter Braaks panopticum 'Eckermann's Gespräche mit Eckermann'.
9. Elisabeth de Roos, 'De manier voor goede verstaanders' over Virginia Woolfin *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 39-49, verscheen zonder illustraties.
10. Tweemaal onderstreept.
11. Raymond Brulez, 'Sheherazade of literatuur als losprijs' in *Forum* 1 (1932) 9 (september), p. 586-601.
1. Richard Minne, 'Heineke Vos en zijn biograaf' in *Forum* 1 (1932) 9 (oktober), p. 609-626; het verhaal verscheen in drie afleveringen.

rechten en zou nu dus in *vier* keeren kunnen worden afgedraaid (± 25 blzn. copie per keer; er is veel wit bij!) Anders wordt het weer te lang. Maar vier keer, zelfs als je in October begint, brengt ons tot Februari '33.

Ik vraag me af of we goed doen met telkens *twee* vervolgstukken te plaatsen; mij dunkt, behalve in bizondere gevallen moesten we dat maar niet meer doen. (Iets anders is natuurlijk een groot stuk in *twee* deelen, als bv. de *Emily Dickinson*[2.] van Vestdijk.) Maar eigenlijk lijkt het mij steeds meer een verkeerd principe; de lezer stelt op deze manier het lezen uit!

Het beroerde is dat we een regen krijgen van vervolgstukken. Na *Heineke Vos* hebben we nu: Van Wessem, *Dr. Dumay,*[3.] en het tooneelstuk van Blijstra.[4.] Dit laatste vindt Maurice erg aardig, en ik las het ook - ik kan niet zeggen met geweldige bewondering, maar ik vind het toch heusch niet zoo slecht. Menno daarentegen vindt het heel erg. Gooien we het weg uit onze 'kreits', wat ik eig. onbillijk zou vinden, dan geeft het geen moeilijkheid; anders hebben we hier ook weer drie nummers mee vol! Van Wessem (als dàt nog doorgaat) mag m.i. *hoogstens* drie nummers duren; liefst twee, maar dat zal wel niet gaan - ook als we ons tot het allernoodzakelijkste over John en Jacques[5.] bepalen. Maurice vindt dat niet slecht, maar geeft er tenslotte niet om, Menno vindt het voortreffelijk, ik zeer matig, en ik ben sterk tegen opname van *alles* (ook als Van W. alleen die paar stukjes schrapt).

Hoe gaat ons volgend nr. nu eruit zien? Die novelle van Brulez[6.] vond ik bij het overlezen toch verdomd dun! Wanneer komt die dialoog van Blijstra nu? Ik hoop in October. Hij heeft nu toch lang genoeg gewacht, en een Hollander na een Vlaam lijkt mij erg mooi. Dat rotfragment van Putman[7.] zou je dan, voor de afwisseling, in November kunnen zetten; en dan Vestdijk's *Poppen*[8.] in December

2. 'Over de dichteres Emily Dickinson' in *Forum* 2 (1933) 5 (mei), p. 346-366 en 6 (juni), p. 432-452.
3. 'Dr. Dumay verliest...' verscheen in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 1-33, voortgezet in nog vijfafleveringen.
4. De dialoog 'Een improvisatie' in *Forum* 1 (1932) 10 (oktober), p. 632-641.
5. Personages uit *De vuistslag.*
6. Zie 4165 n 11.
7. Willens Putman, 'De maaltijd' in *Forum* 2 (1933) 2 (februari), p. 100-108.
8. ''s Konings poppen' in *Forum* 1 (1932) 12 (december), p. 745-755

misschien? Of komt eerst *Emily* aan de beurt? - Ik ben blij dat mijn Coster nu wat minder volumineus wordt per nummer. In October of November zou Jan Gr. ook nog over Willink schrijven (met 4 plaatjes),[9.] niet? Ik vind het wel nuttig dat dat nog in den eersten jaargang gebeurt.

Die novelle *De Bruiloft* van Terborgh[10.] vind ik ook veel aardigs hebben (vooral van 'atmosfeer'). Ik ben daar ook *voor.* Maar dat kan natuurlijk wachten tot volgend jaar. Ik ben opeens erg benieuwd naar je indeeling van de volgende nrs., 'in principe'. Kan je me niet een lijstje sturen?

Ik kreeg uit Indië (!) een nr. toegestuurd van *Le Divan* met een art. over *St. Mawr*[11.] erin, dat ik allang kende, van een mij onbekend advocaat. En *Forum* wordt geciteerd in het *Bataviaasch Nieuws-blad*![12.] Als het maar abonnés opbrengt; God weet of we het dan niet met bv. een vel kunnen uitbreiden? Zooals we er op het oogenblik voorstaan lijkt me dat haast dringend noodig! In ieder geval worden we dus zelfs in Indië gelezen. (Het citaat was mijn stuk over Potgieter - Multatuli.)

Menno wil volgende week-end in Brussel vergaderen. Ik vind dat ('in principe' alweer) prachtig, en *hoop* er te zijn. Het zou kunnen dat wij met onze verhuizerij er dan net zóó voorzitten, dat wij weg moeten; maar ik denk haast van niet, en dan kan ik natuurlijk best tot den 11^{en} blijven. In ieder geval houd ik tot nader order de copie maar aan; die neem *ik* ditmaal dan wel mee ter redactievergadering, dan kom jij minder 'bezwaard'.

O ja, de verzen van Engelman[13.] vind ik matig. Het lange gaat nogal, het kwatrijn vind ik flauwekul. Maurice is er voor, Menno onverschillig, ik slap voor het lange gedicht en slap tegen het kleintje.

9. 'A.C. Willink' in *Forum* 2 (1933) 2 (februari), p. 113-122.
10. 'De bruiloft' in *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 691-696.
11. François Bardin, 'Une clé de D.H. Lawrence' in *Le divan* 24 (1932-1933), vol. 20, no. 175-184, p. 97-101, toegezonden n.a.v. DP's panopticum 'Het ontmoedigende stokpaard' in *Forum* 1 (1932) 7 (juli), p. 466-467 (*Vw* 2, p. 434-435)
12. 'Du Perron over Potgieter en Multatuli' in *BN* van 22 juli 1932. In dit stukje werd het 'vrijmoedig oordeel' van DP over Potgieter gesignaleerd in het citaat van de eerste alinea van DP's panopticum 'Brief aan een leeraar' in *Forum* 1 (1932) 6 (juni), p. 397-398 (*Vw* 2, p. 448-449)
13. Alleen 'Afscheid' werd opgenomen in *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 697.

Schrijf me gauw wat jij van die vergadering in Brussel denkt, en ook wat over die nummers. Jij zit in de verhuizing, maar wij ook. - Ik stuur je dit nu naar je nieuwe adres. Hoe heb je het daar? Is Hertha al bij je?

Krijg ik ook nog gauw de laatste proeven van *Het Verboden Rijk?* Anders heb ik daar geen tijd meer voor, met al het gedoe wat hier ook nog voor mij klaar ligt.

Je schreef me dat het boek van Savinkov naar Voorburg werd gezonden. Dat moet een vergissing zijn, want daar is het nooit aangekomen. Wil je er bij gelegenheid nog eens naar vragen? Ik verzend dit morgen pas, omdat de ochtendpost misschien nog wat van je brengt.

Zaterdagmorgen.

Daarnet komt de gebonden *Forum.* Veel dank, het ziet er keurig uit. Ik wacht nu met spanning op het ontbrekende ex. *Hampton Court.* Nog iets: zou ik met het oog op mijn verhuizing van Zijlstra geen voorschot kunnen krijgen op mijn volgende *Coster* (en andere stukken)? Met een fl. 200. - zou ik zeer geholpen zijn. Mijn moeder staat zelf voor een verhuizing, wil haar meubels verkoopen om geld te maken, enz. - en kan vooreerst absoluut niet helpen. Schrijf mij *omgaand* hierover!

Met hartelijke groeten,

je E.

4167 (1273a). *Briefkaart aan E. Bouws: Den Haag, 7 september 1932*

Voorburg-Den Haag, Woensdag.

Beste Bouws,

Ik ben even in Holland gekomen voor die verhuizing; we zitten er nog *middenin*, en ik heb dan ook absoluut geen tijd voor iets anders. Morgen vroeg ga ik alweer naar Brussel terug. In ieder geval kan de vergadering[1] daar dus *deze* Zaterdag plaats hebben; ik had half en half afgesproken te vergaderen bij Greshoff waar Menno logeert. Als je dus *Zondag* eerst komt (Menno komt, meen ik, Zaterdag) rijd dan direct door naar Greshoff, met een taxi is het 5 minuten, en laat Maurice daar dan ook komen. Ikzelf kom dan van Gistoux. - Nu je indeeling. Zou je Putman's fragment[2] niet geven

1. De *Forum*-vergadering had op 11 september 1932 in Brussel plaats.
2. Zie 4166 n 7.

als een ‘verhaal’, en in dit nummer dus vervangen door *Heineke Vos* I,[3.] - verder wil Bep de eerste bladzij van haar novelle[4.] omwerken; het ‘aanloopje’ veel korter. Het is daarvoor beter dat je haar even de copy terugstuurt, want op de proeven wordt dat een heele correctie. Zend ons beiden de proeven uiterlijk 20 dezer naar het Bellevuesche adres: 24 rue du 11 Novembre 1918, Bellevue-Meudon. Vóór dien tijd hebben we de handen vol! - Ik ontving het geld van Zijlstra, neen, fl. 200. - voor *Forum* is alles - maar alleen in voorschot op *mijn* stukken, laat Bep maar gewoon het honorarium ontvangen. Misschien heb ik nog wel een fl. 100. noodig, - maar ik hoop van niet. Ik zal Z. weer schrijven[5.] om te bedanken. - Géén plaatje nu bij de novelle v. Bep dus. Ik zond een antwoord in vers voor Coster[6.] naar Menno. Hoe gaat het met jouw installatie?[7.] Nu, de rest mondeling. Hart. groeten, en tot Zondag.

Je E.

4168 (1281a). *Aan E. Bouws: Bellevue en Parijs, 23 september 1932*

Bellevue, Vrijdag.

Beste Everardus,

Ik begrijp *niets* van je briefje. Ben ik nu nòg niet coulant genoeg? Ik zei toch al dat er een stuk vervallen kon? Maar dat ik er de boekuitgave aan verbind, is nogal vanzelfsprekend[1.]; het is een zaak

3. Zie 4166 n 1.
4. Elisabeth de Roos, ’Opschorting’ in *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 720-723.
5. Niet teruggevonden.
6. Niet teruggevonden. Een antwoord op Costers bladvulling ‘Aan Ed. du Perron, Naar aanleiding van het thans verschijnend boek *Uren met Dirk Coster*’ in *De stem* 12 (1932) 9 (september), p. 892 (Vgl. ook *Bw TB-DP* 1, p. 518)
7. Bouws stond op het punt te trouwen; hij installeerde zich in de Zwolsestraat 319 te Scheveningen.
1. DP had Ter Braak op 18 september 1932 geschreven (*Bw TB-DP* 1, p. 286) akkoord te zijn met het weglaten van zijn stuk over Costers *Schetsboek* mits Zijlstra zijn *Uren met Dirk Coster* zou uitgeven. In *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 698-718, verscheen de 5e en laatste aflevering gewijd aan *Waarheen gaan wij?* met DP's ‘Konklusie’. Een voetnoot van DP op p. 698 gaf aan, dat het hoofdstuk over *Schetsboek* in de boekuitgave zou verschijnen. P.N. van Kampen & Zoon N.V. verzorgde tenslotte de uitgave.

tusschen mij en Z., inderdaad, maar dat was het eenige maanden geleden, toen we in Scheveningen zoo'n boeiende conversatie erover hadden, ook. Er werd toen - of iets later - tusschen jou, Menno en mij afgemaakt, dat, gegeven de weifeling juist van Z. voor het *boek*, de uitgave in het *tijdschrift* volledig zou zijn. - Uit een brief van Menno[2] is mij bovendien gebleken dat hij heelemaal niet zóó accoord gaat met het laten wegvallen van één Coster-stuk, dat hij dit hoogstens als 'mogelijkheid' ziet. Ik zie van mijn kant geen reden om op ons vroeger principe terug te komen en Z. terwille te zijn als hij zich, ook mèt het volledig zetsel, nog zoo weifelend - en laat ons dan maar gerust zeggen: tegenover het Nederlandsche publiek zoo schijterig - betoont. Dus, kort en goed: komt *Coster* wèl als boek bij Nijgh en Van Ditmar uit, dan laat ik graag een stuk vervallen. Anders, onder geen voorbeding. Ik heb geen lust om de dupe te worden van een man oeuvre waarbij gewerkt wordt op mijn 'goed hart' en zoo meer, en waarbij Z. tenslotte overal *zijn* bon plaisir doorzet; te minder waar hij ongelijk heeft, in naam van *Forum*, van de 'Nederl. letterkunde', en misschien zelfs wel van de uitgeverij als *zaak* (met wat hij, nà het volledige zetsel, dan nog riskeert!). En nogmaals: als hij *Coster* in deze omstandigheden weigert, heb *ik*, wat er verder ook gebeure, met de firma N. en Van D. niets meer te maken, daar geef ik je mijn hand op. Dat is dan tot mijn eigen schade, zal je zeggen, maar dat heb ik voor het principe verdomd graag over. - Bep zal je die 1e pagina tijdig zenden; we hebben onze handen nu vol met verhuizen. Zend toch nog wèl revisie. Hart. groeten, je
E.

Wil je deze zaak verder met Menno bespreken, als je dat noodig lijkt?

Parijs.
II

Hoe meer ik hierover nadenk, hoe onverkwikkelijker ik de historie vind. Dat geweifel van Zijlstra bij zoo weinig risico als hier, en een tenslotte zoo 'fatsoenlijke' tekst als deze, is een specimen van typisch-Hollandsche domheid, zoo groot, dat ik daarom alléén al

2. Van 20 september 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 288).

onhandelbaar zou worden. De reputatie van de firma Nijgh en Van Ditmar schijnt serieus bedreigd te worden! - maar ik *dirk* dan op die reputatie (die door 1001 publicaties allang *onder*gedirkt en -gecosterd is.) - Ik schrijf Menno gelijk hiermee; en maak verder de zaak met hem af.[3.] - Tusschen ons *dit*: ik wil vóór November nu weten of Zijlstra *Coster* als boek uitgeeft, ja dan neen. Doet hij het niet, dan zoek ik een anderen uitgever. En dan komt de boel ook volledig in *Forum*[*]. Je mag dit auteurskleinzieligheid noemen of wat je wilt, het is voor mij een principe tegen de Polderlandsche domheid. (In ieder land kreeg ik dit boek zonder slag of stoot uitgegeven!) - Ik wil hopen dat je mij nu beter begrijpt. Ik vind Zijlstra dan nòg een 'beste vent' (gegeven dat hij een Polderlandsche boerelul is dan), maar ik geef hem dan toch geen vinger toe; that is all. Hoe gauwer je me nu zeggen kunt of *Coster* als boek bij Nijgh uitkomt of *niet*, hoe beter. (Ik reken nu eig. al op *niet.*) Wil je je hiermee niet bezighouden omdat het 'een zaak is tusschen Z. en mij', best; schrijf me dat dan omgaand, dan schrijf ik er Z. zelf over.

Als voren. Je

E.

4169 (1286a). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 24 september 1932*[1.]

Beste Bouws,

Een brief van Menno die ik vanmorgen kreeg[2.] en waarop ik nu uitgebreid antwoordde, geeft eenige wijziging in mijn missive van gisteren. Wil je alles met Menno bespreken; ik heb hem gevraagd hierin voor mij op te treden, ook bij Zijlstra. Als het doorgaat dat *Schetsboek* in het tijdschrift komt en de bloemlezingen[3.] niet, wil mij

3. Brief 1282 (219) (*Bw TB-DP* 1, p. 291-292), dezelfde dag gevolgd door 1283 (220), p. 292-293.

* Of ik, èn Menno, èn jij zijn 3 (zegge drie) klooten.

1. Per expresse verzonden.
2. Brief van 22 september 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 288-290) door DP beant-woord met 1286 (221) (*Bw TB-DP* 1, p. 293-295).
3. In *Forum* 1 (1932) 10 (oktober), p. 643-656, verscheen 'Uren met Dirk Coster: twee bloemlezingen en een overzicht'.

dan omgaand *precies alles* opsturen wat volgens jou en Menno nu in het October-nr. komt.[4.] Dank.

Hart. groeten,

E.

Bellevue, Zaterdag.

4170 (1288a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 27 september 1932*

Bellevue, Dinsdag.

Beste Bouws,

Ik ben zeer geroerd door je aanbieding om eventueel mee te bloeden in een uitgave ter publieke ondersteuning van *Coster.* Maar de zaak is in orde: Menno heeft Zijlstra gesproken,[1.] *Coster* komt niet in boekvorm bij Z. uit, maar dit is tenminste klare wijn en voor de uitgave van *Coster* in het tijdschrift heeft Z. zich zéér geschikt betoond door de heele moeilijkheid met 1 vel meer op te heffen. Maar hoe nu? Ik had graag de bloemlezingen en het *Schetsboek* in één nummer, en de 2 slotstukken in November. Kan dat nog? Ik zou dan onmiddellijk de proeven van *Schetsboek* moeten hebben, want die kreeg ik nog geen enkele keer. En het is vandaag de 27e! Waarom zond je ze me ook niet, in ieder geval?!

Ik ben benieuwd te zien, hoe je deze zaak nu oplost.

We zitten hier ontzettend in de smerigheid, maar we komen er langzaam uit, dank zij hard geploeter. Ons geld raakt op, ook daarvoor moet een remedie gevonden worden. En mijn ameublement sukkelt nog aan...

We gaan nu buiten eten, dus dan doe ik dit meteen op de bus; per expresse zelfs. Later schrijf ik je werkelijk eens beter. - Hoe staat het met de aanvrage van Lawrence's *Collected Poems*?[2.]

Hartelijke groeten, ook van Bep, en steeds je

E.

4. DP's panopticums ‘De tee van Ludwig’ en ‘De maker van de ijzeren toren’, resp. in *Forum* 1 (1932) 10 (oktober), p. 659-661 en 662-664.
1. Ter Braak had DP uitvoerig verslag van dit gesprek gedaan op 26 september 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 298-300).
2. D.H. Lawrence, *The collected poems,* 1e uitg. 1928 in 2 delen; 2e uitg. 1932, Londen, in één deel. Niet door DP besproken.

P.S. Dit gebeurt werkelijk in haast! - Het ‘misverstand’ is voor mij allang weer opgeruimd (de ware moeilijkheid zat in de *publicatie*, niet in de waardeering of zoo - althans, dat heb ik van jou nooit gedacht!)

4171 (1302a). *Aan D.A.M. Binnendijk: Bellevue, 9 oktober 1932*[aant.]

Geachte Heer Binnendijk,

Laat het u niet te zeer bevreemden dat u nog eens een brief[1.] van me krijgt. Ik heb de behoefte u te zeggen dat het mij persoonlijk ook erg spijten zou, als het feit van mijn samenwonen met Bep een beletsel moest zijn voor uw vriendschap met haar. Het was mij reeds onaangenaam genoeg dat de historie tusschen u en Menno[2.] voor een dergelijke uitlegging vatbaar was. Wij hebben in den laatsten tijd nogal eens van elkaar moeten hooren dat wij zoo ‘aardig’ zijn; ik wil best aannemen dat het u grooter moeite zal kosten om dit aan te nemen dan mij, maar hoe het ook zij, en zonder uw rancune te willen wegpraten, wil ik u toch verzoeken om mij, in uw vriendschapsverhouding tot Bep,[3.] te willen beschouwen als ‘niet bestaand’, wanneer een ‘op de koop toe nemen’ ondoenlijk voor u is. Wij zijn zelfs niet verplicht elkaar te ontmoeten, ook als u hier op bezoek zou willen komen; bij een eventueel logeeren zou dit moeilijker gaan, maar ik wil hiermee zeggen dat *ik* geen enkel bezwaar zou hebben, als u dat zou willen doen; - kortom, het lijkt mij dwaas om een literaire vijandschap, ook waar die tot felle botsingen aanleiding gaf, door te voeren op een ander terrein, wanneer er tenminste, zooals bij ons het geval is, *eenige* waarborg moet bestaan dat wij niet heelemaal abruti's of hondsvotten zijn. Blijft uw rancune hierna bestaan, dan wasch ik mijn handen in onschuld

1. De laatste prentbriefkaart van DP aan Binnendijk was van 15 juli 1931 (912, *Brieven* III, p. 139). Deze brief was ingesloten bij een brief van Elisabeth de Roos van dezelfde datum, zie bijlage 16.
2. Zie voor de polemiek tussen Ter Braak en Binnendijk naar aanleiding van de door Binnendijk samengestelde poëzie-bloemlezing *Prisma* o.a. brief 684 en volgende (*Brieven* II, p. 378-379 en verder); zie ook J.J. Oversteegen, *Vorm of vent,* Amsterdam 1969, p. 229-284.
3. Elisabcth de Roos stond al sinds 1926 in correspondentie met Dick Binnendijk (Brieven in LM).

(waarmee ik niet eens zeggen wil dat ik u niet begrijpen zou); u verklaart zich hierover dan wel verder met Bep.

Met vriendelijken groet,

EduPerron

4172 (1304a). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 11 oktober 1932*

Bellevue, Dinsdag.

Beste Everard,

Dank voor de copy, die hierbij teruggaat. Zooveel rotzooi bij elkaar hebben we, geloof ik, nog nooit gehad. Ik heb 'Eddy tegen' gezet, netjes, bij het papiertje van Mathilde Visser's snertvulgarisatie van Picasso (nog te beroerd voor *Het Vaderland*!) - maar de rest was mij egaal antipathiek. Ik ben tegen alles, tegen de flutverhaaltjes van Blijstra, tegen de zwakke versjes van Bourbon, tegen de krachtige snert van Gilbert de Zigeuner[1.] en zelfs tegen de slag van Waterloo van Van Wessem,[2.] omdat ik 1°. de beschrijving ervan zéér matig vind; 2°. alleen bij een sublieme beschrijving eenig nut zou zien in het plaatsen van de millioenste slag van Waterloo in een tijdschrift. That is all.

Hart. groeten van je

E.

4173 (1304b). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 11 oktober 1932*

Beste Bouws,

Vanmorgen schreef ik je - zoonet kreeg ik het pak nieuwe copie; wat je noemt een dunne bestelling. Ik ben radicaal tegen alles; tegen de volmaakt *inepte* versjes van Van Geuns[1.] en tegen het slappe papje van Van Wessem, dat uit reminiscenties bestaat van Fabrice bij Waterloo (Stendhal) met absoluut gegapte effectjes uit Rilke's Cornet. God spare ons zulke bijdragen! En het sterke woord[2.] van Cambronne doet het hem heusch ook niet meer!

1. Niet achterhaald.
2. 'Het glorie-rijke oogenblik' voor *Forum* geweigerd, zie 1306 n 1 (*Brieven* III, p. 421).
1. Opgenomen werd 'Idibus Martii' in *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 719.
2. Merde.

Het stukje van het studentenblaadje was ook weer best.[3.] Als ik denk aan de ridders van hùn 'belangrijkheid' ben ik op slag getroost.

Ik kan je slecht helpen met je stuk over tijdschriften.[4.] Je 'theorie' lijkt mij heel gezond; voor het overige zit ik hier zelf te veel buiten Holland. Je moet in ieder geval *De Spectator* inzien op een groote bibliotheek (van Justus van Effen, dus 18e eeuw) om je een idee te vormen van een litt. tijdschrift van vóór *De Gids.* (Het model ervan was *The Spectator* van Addison en Steele.) Uitsluitend litt. tijdschriften als *Forum* bestaan nu toch ook wel? - in Frankrijk zeker. - Kijk ook in: Matthijs Siegenbeek, *Nederl. Letterkunde*,[5.] misschien vind je daarin nog aanwijzingen. Tot later. Hartelijke groeten, je

E.

4174 (1305a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 12 oktober 1932*

Bellevue, Woensdagavond.

B.B. - Het wordt een gecompliceerde correspondentie, want nadat ik mijn briefkaart klaar had, schreef Bep het panopticum dat ik hierbij insluit.[1.] Het zou wel aardig zijn als we in Januari een geheel nieuw karakter aan die rubriek konden geven (niet meer vrijwel uitsluitend hekelend of polemisch) en als ook anderen er meer aan meewerkten: Bep bv., Jan Greshoff, Hendrik de Vries, Vestdijk. Ik heb Menno gezegd dat hij eens met Vestdijk erover spreken moest; misschien heeft die wel een geniale inval.

Kan je me het adres van Hendrik de Vries[2.] geven?

Hoe heet toch weer die Terborgh? Slau heeft me den naam

3. Mogelijk 'Boekbespreking' van *Forum*-nr. van september 1932 door Br. in *Propria cures* 44 (1932-1933) 2 (24 september 1932): 'het delirische en rabiate proza van du Perron over Dirk Coster'.
4. Waarschijnlijk niet gepubliceerd.
5. Matthijs Siegenbeek, *Beknopte geschiedenis der Nederlandsche letterkunde,* Haarlem 1826, behandelt op p. 297-299 Van Effen en *The spectator* van Addison en Steele.
1. Niet gepubliceerd.
2. De eerste teruggevonden brief van DP is 1551 van 9 april 1933 (*Brieven* IV, p. 104). De Vries publiceerde in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 74-75, het panopticum in verzen 'Nagekomen opdrachten, te plakken in het nieuwste werk van Du Perron', door DP beantwoord met 'Perron spreekt' (p. 75, niet in *Vw*). Ook Greshoff en Vestdijk droegen een panopticum bij.

gezegd, maar ik ben hem totaal vergeten. En wat is hij? - secretaris aan de ambassade in Bern? of in Berlijn? De man schrijft nogal Duitsch Hollandsch. Sta jij in correspondentie met hem? Hoe is de toon van zijn brieven? Vertel me eens alles wat je van hem afweet, ook zijn leeftijd en zoo.[3.]

Over je lezing nog dit: een literair (of zelfs ander) tijdschrift dat van belang is voor anderen dan de 'initiated few' is ondenkbaar - *tenzij* het oppervlakkig, dus journalistiek of vulgariserend-wetenschappelijk wordt. De logica zegt het onweersprekelijk: zoodra jij van werkelijk belang wordt voor een mijnheer die niet 'initiated' is, is er erg veel kans op dat die mijnheer geen *werkelijk* belang stelt in je onderwerp, dus dat hij òf en passant een paar 'noties' van je wil hebben òf door je 'bezig gehouden' worden op *zijn* peil; - voldoe jij aan deze eisch, dan kan je voor jezelf uitmaken *hoe* 'werkelijk belangrijk' je bent. Je mag deze zin citeeren in je lezing, of uitbreiden, of tegenspreken - maar hij lijkt me in ieder geval *van belang* voor het onderwerp van je lezing. Dag!

Je E.

4175 (1329a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 28 oktober 1932*

Bellevue, 28 October.

(Menno komt morgenavond en blijft 3 dagen.)

Beste Everard,

Dank voor het opmerkelijke snapshotje waarop men je bruid[1.] van je ziet wegloopen, door jou en een knaapje met pijnlijke verbazing nagestaard. Reeds aan de aankondiging in rood-en-zwart konden we zien hoezeer àlles in stijl zou zijn. Ik hoop dat ook de kerk up to the situation was, en de hostie niet oudbakken[*].

3. In *Forum* 1 (1932) 11 (november), p. 691-696, zou 'De bruiloft' van F.C. Terborgh (ps. van Reijnier Flaes, 1902-1981) verschijnen. Flaes verbleef van 1907 tot 1916 te Hamburg, hij was in 1932 verbonden aan het gezantschap te Bern. Flaes had tegelijk met Elisabeth de Roos eindexamen gymnasium in Den Haag gedaan.

1. Hertha Else Westmann (1910-1985), verbonden aan de dansschool van Darja Collin, was op 20 oktober 1932 te Dresden met Bouws getrouwd.

* Of wòrdt er geen hostie bij het trouwen geslikt? - ik ben hiervan niet meer op de hoogte.

Als je thuiskomt, wil je dan, behalve de oude rekening, ook de nieuwe nazien? Maar als ik het, zooals vroeger, 1 pagina *korter* maak, dan moet je mij wel alle regels rekenen, maar trekje er dan ook de pagina af, die ik anders uitbetaald had gekregen? Ik zie het niet meer vóór me. Hoe het zij, wil je me *3 nrs Forum* zenden (aangezien mijn laatste *Coster*-stuk hierin staat) en een stel *proeven* van het uitgevallen stuk over *Schetsboek?* Dank.

Geef je me dan op hoeveel ik, alles bij elkaar, *nu* aan Zijlstra heb terugbetaald?[2.]

En schrijf je me dan ook nog over dat plannetje van me, waarover ik je per briefkaart[3.] berichtte?

En, tot slot, zou je met de volgende nummers ongeveer zóó kunnen doen, wat mijn inzendingen betreft? (Houd *dit* aan als 'leiddraad'):

In *December.* Géén panopticum over Colmjon-Verbraeck.[4.] (Mij dat terugsturen.) Daarentegen: *Anthonie Donker als Autoriteit*[5.] (artikel; 7 blzn?) en Panopticum over J.L. Boender[6.] (kort) en over Polemiek en tijdschriftleiderschap[7.] (nogal lang).

In Januari. Stuk over revolutie[8.] (± 20 blzn). - Wschl. geen panopticum.

In Februari. Drie sonnetten,[9.] die er nog steeds liggen. (Of stuur mij die terug.)

Zooals je weet(?), wordt jan Greshoff redacteur van *Groot-Neder-land.* Misschien kan hij dat tijdschrift ook eenigszins 'vernieuwen',

2. Bouws noteerde in de marge: 'afgetrokken fl. 9, -, October-fl. 45, -, November-fl. 69,-'.
3. Niet teruggevonden.
4. Niet gepubliceerd.
5. 'Anthonie Donker als autoriteit' in *Forum* 1 (1932) 12 (december), p. 801-806 (*De smalle mens*, p. 44-52; *Vw* 2, p. 436-442).
6. Door DP op verzoek van Stols teruggetrokken, zie 1347 (253) in *Bw TB-DP* 1, p. 343-344.
7. 'Polemiek en tijdschriftleiderschap' in *Forum* 1 (1932) 12 (december), p. 809-811, gedeeltelijk opgenomen in *Vw* 2, p. 460-462.
8. 'Flirt met de revolutie (Cahier, 1931-'32)', in *Forum* 2 (1933) 2 (februari), p. 81-99 (*De smalle mens,* p. 80-97; *Vw* 2, p. 482-500).
9. 'Drie sonnetten': 'De vooruitgang', 'Maar heden...' en 'Saint Just' werden opgenomen in *GN* 31 (1933) 4 (april), p. 289-290 (*Mikrochaos*, tweede, vermeerderde druk, p. 114-116; *Vw* 1, p. 116-117, waar 'Maar heden...' ontbreekt).

en zou het voor Menno en mij een uitstekende tweede haven kunnen worden.

Nu, het beste met Hertha toegewenscht in de nieuwe echt te Scheveningen. Groeten ook van Bep;

je E.

4176 (1358a). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 17 november 1932*

Bellevue, Donderdag.

B.B., Dank voor inlichtingen en stuk van Van W.[1.] Dit laatste zond ik direct door naar Menno, maar ik ben er tegen; het is een vulgariseerend artikel dat meer in *De Groene* thuishoort dan bij ons. Ik ga straks voor 3 dagen (tot Maandag a.s.) naar Brussel, dit dus in haast. *Poems* van Lawrence is te duur, fl. 20. - is het boek niet waard - maar *is* het zoo duur? *New Poems*[2.] bespreek ik niet, dat heeft geen zin. Ik stuurde Menno mijn artikel over Huxley en de poëzie[3.], jij krijgt het wel direct van hem. Van Uytvanck schreef een niet onaardig stuk[4.] over 'schilders-intelligentie', in een 10 × betere toon dan Van Wessem (het spijt me dat ik dit van den laatste zeggen moet!) Ik kreeg een ingeb. ex. van *Het Verboden Rijk*, maar kan je me nog een ingenaaid bezorgen? Wschl. bespreek ik het nog wel eens[5.] - misschien voor *Gr. Nederland*(?) Het is zeker lang niet slecht, al is het misschien niet geworden wat Slau zelf ervan maken wilde; Slau heeft een *toon* die toch verdomd veel goed maakt en tenslotte nog wel wat meer waard is dan zuiver gevoel voor compositie. Nu, het beste met de gastronomie![6.]

Je E.

1. Niet achterhaald; vgl. 1356 (258) in *Bw TB-DP* 1, p. 350.
2. D.H. Lawrence, *The collected poems,* Londen 1932; en *New poems*, Londen 1918, waarvan in 1931 een herdruk verscheen.
3. 'Over poëzie met voorbeelden' (naar aanleiding van Aldous Huxley, *Texts and pretexts,* Londen 1932) in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 61-73 (*De smalle mens*, p. 53-64; *Vw* 2, p. 468-480).
4. V.E. van Uytvanck, 'Schildersintelligentie' in *Forum* 1 (1932) 12 (december), p. 769-772.
5. J. Slauerhoff, *Het verboden rijk*, Rotterdam: Nijgh & van Ditmar 1932, werd niet door DP besproken.
6. DP schreefop 22 november 1932 aan Ter Braak (1366 (265)): 'ik heb hem liever als hij het over de "culinaire topprestaties" van Hertha heeft, moet ik zeggen, waarvan wij nu met iederen nieuwen briefkennis nemen.' Vgl. *Bw TB-DP* 1, p. 360.

4177 (1361a). *Briefkaart aan E. Bouws: Brussel, 18 november 1932*

Brussel, Vrijdagav.

B.B. - De *Nouvelle Revue Française* zou graag *Forum* ontvangen. Kan dat gebeuren? Je moet dan een brief schrijven dat je de 1e jaargang zendt, en graag daarvoor in de plaats uitwisseling hebt. Ze zenden dan de *N.R.F.* naar Rotterdam, - of als je vindt dat ik er meer aan heb, vraag ze dan de nummers naar mij te zenden. - Is die jaargang nog naar het Bat. Genootschap[1.] (Museum) gezonden? je antwoordde me daar nooit op. - Ik krijg voor de *N.R.F.* de tijdschriften te doen (o.a. *Gids* en *Stem)* en spreek dan ook over *Forum*.[2.] - Nog iets: mijn moeder's adres is tegenwoordig, 61, rue Charles-Quint, Bruxelles. Wil je dat opgeven a/h Kompas, want die beste menschen hebben *mij* weer een rekening gestuurd naar Bellevue! - Bezorg je me nog een ingen. ex. van *Het Verboden Rijk?* Ik hoor graag een en ander van je. Dit in haast; hart. groeten van je

E.

O ja, denk je er ook om dat de *inhoud* van *Forum* in het December-nr. moet worden gelegd, en niet in Januari (als we netjes willen zijn). Je zou nù dus alles moeten klaarmaken en bij de laatste proeven de laatste cijfers invullen, en dan aan de drukkerij geven; in 3 dagen is zoo'n ding toch wel klaar?

Zend je me wat Vic over het laatste nr. heeft verkondigd? Of zei hij niets?[3.]

1. De bibliotheek van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen bezit de vierjaargangen van *Forum.*
2. DP besprak geen Nederlandse tijdschriften voor de *NRF.*
3. In de niet-ondertekende rubriek Tijdschriften in de *NRC* van 22 november 1932 (av.) besprak Van Vriesland *Forum* 1 (1932) 11 (november). Hij was verrast door de ‘merkwaardige verzen’ van Elsschot en vond Ter Braak doordraven in zijn ‘philippica’ ‘Het schrijverspalet’. Hij noteerde, dat Arij Prins, Querido, Döblin, Theun de Vries, Kloos, Van Deyssel, Nijhoff, Lawrence, Potgieter, Homerus, Helman en anderen het moesten ontgelden tegenover Nietzsche, Stendhal, Multatuli ‘ditmaal vermeerderd met Malraux en Erasmus’. Iedere regel van Ter Braak provoceert tot fel verzet, maar Van Vriesland heeft toch bewondering voor de oorspronkelijke denkbeelden. Verder zijn de vermelding waard: ‘Afscheid’ van Engelman en de schets ‘Opschorting’ van Elisabeth de Roos.

4178 (1364a). *Briefkaart aan E. Bouws: Brussel, 20 november 1932*

Beste Bouws,

Menno is zeer te spreken over mijn poëzie-stuk[1.]; het zou *erg* aardig zijn als je *tegelijk* daarmee, in Januari, de Poe-vertalingen van Hendrik de Vries[2.] gaf: dat geeft zoo'n gevoel van samenwerking. (Er is n.l. in mijn stuk een heel gedeelte over de poëzie van Poe.) - Verder zou ik graag ter recensie ontvangen: *Maria Lecina* van Buning[3.] (uitg. Querido). Kan je dat aanvragen en naar Bellevue zenden? Het is erg aardig.

Ik sta op het punt terug te gaan, heb nog van alles af te doen en maak het dus kort.

Hart. groeten van je

E.

Brussel, Zondag.

4179 (1370a). *Aan A. Faber: Bellevue, 23 november 1932*

Bellevue, Woensdagmiddag.

Beste Ant,

Ik was werkelijk erg getroffen[1.] door je vriendelijkheid, en ik zeg ook niet dat ik het per se niet aanneem - maar, voordat ik daartoe overga, zou ik toch nog wat meer in de knel moeten zitten dan nu. Ik heb Menno gisteren geschreven (hij zal je dien brief wel laten zien) wat ik op het oogenblik nog 'verwacht', laat ons hopen dat een van die dingen lukt, dan gaat het weer redelijk goed.[2.] Die boeken kunnen me zóóveel niet schelen[3.]; nu ze weggedragen zijn,

1. Zie 4176 n 3.
2. 'Drie gedichten van Edgar Allan Poe' in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 57-60.
3. Zie 4181 n3.
1. Ter Braaks opinie over deze brief op 27 november 1932 aan DP (*Bw TB-DP* 1, p. 365).
2. In 1366 (= 1366a) (*Bw TB-DP* 1, p. 359): sollicitatie bij *NRC* als literair medewerker, als Parijs correspondent bij *Het vaderland*, eventueel vertaler of bibliothecaris bij de Hollandse Cité universitaire.
3. DP schreef Ter Braak op 19 november 1932 uit Brussel (1362, *Bw TB-DP* 1, p. 353), dat hij 'ten einde raad' 60 boeken naar zijn boekhandelaar Moens had gebracht, die hem evenwel een laag bod had gedaan.

zou ik het zelfs vervelend vinden om ze weer op te moeten halen. Als Menno dus werkelijk ervoor voelt, is het mij best. Eigenlijk ben ik al geholpen, als die rekening bij Nijhoff[4.] opgeheven is; de menschen daar zijn nogal geschikt en manen niet veel, dus misschien kan Menno zonder veel schade de rekening om zoo te zeggen overnemen - waarvoor *ik* hem dan boeken geef. Ik zond vanmorgen de complete lijst.[5.]

Dan zijn hier nog wel allerlei rekeningen te betalen en met Januari komt er dan nog van alles los: misschien een stevige belasting, en de 3 maandelijksche termijn en zoo, en natuurlijk alles tegelijk, maar tegen dien tijd hoop ik met artikelen weer wat te hebben verdiend, of, beter nog, misschien iets anders gevonden te hebben, na al mijn 'gesolliciteer'. Waar dient dàt anders voor?

Ik vind het heusch *bizonder* aardig van je, datje me direct zoo serieus en krachtig helpen wilt, maar mijn constitutie is blijkbaar zoo, dat ik me dan toch weer ellendig zou voelen vóór ik die 1000 gldn. aan jou terug had betaald, ook zonder dat ik me verbeelden zou dat jij iets om geld geeft. Als het nu eens werkelijk zou moeten - bv. Bep werd ziek of zoo - dan vind ik het een prettig idee dàt ik ze van je zou kunnen krijgen, maar zoo ver zijn we gelukkig nog niet! Misschien - als ik nu werkelijk wat krijg - waait dit alles over en zijn we in Januari weer geheel 'bij'. Je moet maar eens gauw komen logeeren, en neem dààr dan wat geld van de Spaarbank voor, want Menno zou ongelijk hebben als hij *niet* met je trouwde, en die cursus[6.] wordt dan alvast overbodig! Ken je Parijs? Maar ook Bellevue is de moeite waard - tenminste, als je niet zoo'n kille regendag treft, als Menno toen hij hier was.

Als Menno wat boekjes van me neemt, kan je je boekbindvaardigheid op een paar deeltjes voor hem beproeven. Het eig, bindwerk is daar meestal gedaan, alleen het kaftje moet er nog om worden gesmeed. Als je dat een beetje mooi doet... En één deeltje Meredith[7.] zou bedriegelijk moeten worden nagemaakt.

4. DP had een openstaande rekening van ± f 7S, - bij de firma Martinus Nijhoff te Den Haag. Ter Braak had al f 20, - terugbetaald en zou nog eens f 15, - betalen.
5. Niet teruggevonden; blijkens Ter Braaks brief van 27 november 1932 aan DP (*Bw TB-DP* 1, p. 365) had hij deze lijst weer aan DP geretourneerd.
6. De opleiding tot bibliothecaris.
7. Van een van de meerdelige edities van *The works* van George Meredith, vgl. *Bw TB-DP* 1, p. 354 en 369.

Ik hoop dat je mijn ‘weigering’ niet verkeerd uitlegt - ik heb uit verschillende dingen gemerkt dat je een uitstekend kameraad moet zijn, en in ieder geval, dat je mij, of ons, als vrienden van Menno, een bizonder goed hart toedraagt. Ik zou, als ik nu echt 1000 gldn. noodig had, dat geld dan ook liever van jou hebben, dan van vele anderen, gesteld dat die het mij geven wilden. Maar vooreerst hoeft het nog niet. Ik ben er je toch niet minder dankbaar voor en druk je hartelijk de hand. Bep zendt je haar hartelijke groeten; geloof me graag je

Eddy

4180 (1408a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 14 december 1932*

Bellevue, Woensdag.

Beste Everard,

Gelijk hiermee gaat de copy terug. Ik ben vóór Terborgh, - dat verhaal is niet goed, maar toch ook niet slecht, van ‘sfeer’ wel aardig, en kort.[1.] Tégen Slau's verhaal, dat ik erg vervelend en Kiplingachtig - Junglebook'sch vind.[2.] Vóór één vers van Bourbon maar: *Salome.*[3.] Vóór de verzen van Vestdijk, maar er zijn er te veel, en we hebben er nog andere, als die alleraardigste *Jardins sous la pluie*, die we nu wel gauw eens mogen geven. Van deze serie voel ik het meest voor: *Landsknecht, De Wordende Cycloop, De Schrijfster, De Meester, De derde Keer* en *De wals van Glazounoff* Dat zijn er dus zes.[4.] Benieuwd wat Menno en Maurice kiezen. - *Valéry en het Duistere Vers*[5.] vind ik best, maar ik durf niet zeggen dat ik alles begrepen heb, verre van daar! en après tout spijt het mij dat Vestdijk zóó van Valéry's suprematie overtuigd is, wschl. omdat hij niets kent van Apollinaire. Wie grooter en vooral wie rasechter dichter is van de twee, en vèruit, lijdt voor mij (en voor velen met mij) geen twijfel. Ik zal onzen Vestdijk *Alcools* eens zenden ter bestudeering; of anders bij gelegenheid zelf wijzen op Apollinaire, als *dit* stuk al verschenen is.

1. ‘De Grieksche’ in *Forum* 2 (1933) 5 (mei), p. 367-371
2. ‘De dood van Dutrou Bornier’ in *Forum* 2 (1933) 6 (juni), p. 417-428.
3. *Forum* 2 (1933) 2 (februari) bevatte van Louis de Bourbon behalve ‘Salomé’ (p. 110) ook nog drie andere gedichten.
4. ‘Jardins sous la pluie’ werd onder de titel ‘Tuinen bij wind en weer’ opgenomen in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 50-53; de overige gedichten niet opgenomen in *Forum.*
5. S. Vestdijk, ‘Valéry en het duistere vers’ in *Forum* 2 (1933) 11 (november), p. 761-779.

In mijn regeltjes onder H. de Vries[6.] moet je veranderen: ‘ter afbraak door de hoorn’ in: ‘tot voedsel onzer hoorns’ - dan heb ik zijn grapje niet overgenomen en wordt het ook duidelijker. Hierbij een flauw rijmpje.[7.] Wat is *Forum* onchristelijk laat! Wou je er een St. Nicolaascadeau[8.] van maken?

Nu, ik hoor wel weer iets en blijf benieuwd naar the collected Poems van Lawrence. Veel hartelijks van ons beiden, je

E.

Supplement.

B.E. - Ik moet meteen twee abonnementskwesties met je behandelen. De logé van mijn moeder, de heer Beynon, heeft zich, omdat hij destijds in België was, geabonneerd op *Forum* bij *Het Kompas;* zijn exemplaren worden nog altijd hierheen gestuurd, maar hij zit in Indië nu, zoodat wij hem die altijd na moeten sturen. Een rekening heeft hij nog niet betaald. Is het nu niet beter dat het abonnement gewoon door Holland teruggenomen wordt en dat zijn nummers hem van daaruit *direct* worden toegezonden, alsmede de rekening? Zijn adres is:

P.A. Beynon
assistent-resident van Madioen
te *Madioen (Java)*.

Verder krijgt mijn moeder geen *Forum* meer, wschl. omdat je haar voorletters verkeerd opgaf, zoodat de mannen van *Het Kompas* haar voor mij houden! Zij moet ook nog de rekening krijgen en voldoen, maar dan wèl uit België, omdat zij daar nog woont. Haar adres is:

Mevrouw M.M. du Perron-Bédier de Prairie
Château de Gistoux
Chaumont-Gistoux (België).

Zij moet dus nog ontvangen: nrs. 4, 5, 6, 7, tegelijk met de rekening. Kan jij (of kan Rotterdam) dit met *Het Kompas* behandelen?

Voor beide gevalletjes dank.[9.] Je

E.

6. Zie 4174 n 2.
7. Niet teruggevonden.
8. DP ontving het december-nr. van *Forum* op 9 december 1932.
9. Bouws tekende voor Titia van Dijk van Nijgh & Van Ditmar op deze brief aan: ‘Juf. van Dijk, wilt U dit aan de Administratie doorgeven? het is een brief van du Perron. B.’ Bij beide adressen is geschreven ‘genoteerd’ met een paraaf.

4181 (1412a). *Aan M. ter Braak: Bellevue, 16 december 1932*[1. aant.]

Bellevue, Vrijdag.

Beste Menno,

Ik schreef je nu al[2.] dat ik je vorige brieven ontving; het wachten was op de bespreking van *Mária Lécina*.[3.] Het debat met Vic, maar vooral de inmenging van de anderen, leek mij heel boeiend. Moet je toch een katterig gevoel geven van je moeite verloren te hebben, après tout. In dezen collectivistischen tijd zijn we heusch 'voorbije figuren'.

Ingesloten een kleine reactie van mij, die ik aan jou ter beoordeling overlaat. Zoo je het goed bevindt, dan nog in panopticum van deze maand.[4.]

Heb je Vestdijk al gesproken? Had hij iets aardigs, als plannetje voor panopticum?[5.] Bep schreef voor die rubriek een stukje over een gymnastiseerend duplicaat van *Mädchen in Uniform*; het is naar Bouws.[6.]

De verzen van H. de Vries vind ik èrg aardig, en vooral *Coster spreekt* is meesterlijk. Wat gek dat je daar nu tegen bent! Dat is nu iemand, die ons niet au sérieux neemt, - Coster ook niet, ik weet toevallig dat hij hevig de pest aan hem heeft - en die zich met geest, althans met niet goedkoope middelen uitdrukt. Ik hoop sterk, dat Maurice vóór zal zijn![7.]

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 1 na 282.
2. Antwoord op een vraag van Ter Braak in zijn brief van 15 december 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 392).
3. DP had Ter Braak op 11 december 1932 'Een Hollander dicht een Spaansche ballade' gezonden, opgenomen in *Forum* 2 (1933) 4 (april), p. 318-324 (*Vw* 2, p. 556-563); reactie hierop van Ter Braak in zijn brief van 16 december 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 395)
4. 'Noodkreet om voorlichting' in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 77-78 (niet in *Vw*), over het debat van Ter Braak en Van Vriesland op 14 december 1932. DP kende het verslag over 'Schoonheidszin en persoonlijkheid' in de *NRC* van 15 december 1932 (ocht.).
5. 'Fantast en occultist' in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 75-77, bij de dood van Gustav Meyrink.
6. E. de R., 'De amazone is coming man' in *Forum* 2 (1933) 3 (maart), p. 245-2-47, naar aanleiding van Erich Waschnek's film *Acht Mädels im Boot.*
7. Zie 4174 n 2.

Het prospectus[8.] kwam daarnet binnen en was inderdaad zeer fraai. Ik zend er eenige door, in de hoop iets te 'vangen'. Maar de menschen denken aan wat anders dan aan onzen frisschen toon, vrees ik.

Heeft Truida *Het Zijden Harnas* ontvangen?

Ik zend je vmdl. morgen[9.] mijn 2e stuk over de revolutie - het 1e is al lang terug naar Bouws; en doe je in den brief die daarbij gaat een voorstel om met Zijlstra te bespreken. Wat Z. doet voor *Dumay* is alleraardigst. - Zou je niet aan B. van Kampen vragen of *hij* niet voor fl. 50 mee wil doen: *persoonlijk* (het moet een erg geschikte kerel zijn) - hij zit er het dichtste bij om zichzelf terug te betalen. Ik ben er bijna zeker van dat hij het doet.

In *De Gids* die komen gaat, een voortreffelijk, althans uiterst sympathiek stuk van Marsman over Feuchtwanger.[10.] Ik las het in drukproef. Wordt *De Gids* ons toegezonden? dat zou toch moeten gebeuren, 'in ruil' dan. Waar is eig. het 'archief' van *Forum*? - Ik zal je de *N.R.F.* sturen, zoodra ik met mijn revolutiestuk klaar ben.

Ik snak naar proeven van *Coster.* Wordt de teekening[11.] ook gereproduceerd? In blauwe inkt bv. op het omslag? - alsof het met de vulpen erop gekrabbeld was, zooals het ook wàs.

Wat je van Mme de Mertueil zegt, is erg aardig (dat over Holland).[12.] Ik stel je voor onze correspondentie over de *Liaisons* tot een artikel voor *Forum* om te smeden. *Jij* schrijft het. Ik zend je de *N.R.F.*, daarin staat, als aanleiding bv., het stuk van Giraudoux. *Jij* gaat daarop in: bv. in een *gesprek*, onder een bepaalde naam. Ik kan je je brief terugzenden, waarin je je eerste bezwaren tegen de eroti-

8. Voor *Forum*, zie bijlage 17. Volgens Ter Braaks brief van 15 december 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 392) werd dit in 30.000 ex. verspreid.
9. Brief 1414 (283) van 17 december 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 396-398).
10. H. Marsman, 'Notitie over Feuchtwanger' in *De gids* 97 (1933) 2 (februari), p. 332-335.
11. Caricatuur van Dirk Coster met bijschrift: 'Waarheen? Waarheen?' door E. du Perron op p. 1 van *Uren met Dirk Coster* (niet in *Vw*).
12. In zijn in n 2 genoemde brief op p. 393; Ter Braak stelde zich voor dat Mme de Merteuil, verbannen naar Holland, in de armen van Coster zou vallen. DP verwerkte zijn brief aan Ter Braak van 10 december 1932 (1405 (277) in *Bw TB-DP* 1, p. 385-389) in 'Naar aanleiding van "Les liaisons dangereuses"'- in *Forum* 3 (1934) 5 (mei), p. 409-418 (*Vw* 2, p. 527-536).

Jean Giraudoux' stuk 'Choderlos de Laclos' in *NRF* 39 (december 1932), p. 854-870.

sche ernst erin formuleert. Dan ik. Dan weer jij. Gegevens van mij, licht je gewoon uit mijn brieven; als je me het MS. opzendt (getypt met *interlinie*) schrijf ik er hier en daar nog wat tusschen. Tenslotte weer jij - wat je me vandaag schreef 'opgewerkt' (maar laat vooral *Coster* eruit! Wij moeten diens naam nu volkomen begraven).

Op wat je vandaag zei, heb ik nog iets te zeggen: de ernst die M. en V. aan de erotiek wijden is niet zóó dom - niet dommer dan iedere zuivere temperamentskwestie - omdat zij bovendien een middel is om de ware ernst, die van het gevoel te overstemmen en weg te drukken. Door zich zóó blind te staren op de libertinage en het genot pur, hebben ze gedaan wat ook de pure aestheten doen: het hart, de ziel vergeten. Hierin juist is Mertueil zooveel meer geslaagd, lijkt mij, dan Valmont. - Als je het stuk maakt, mag je wel al mijn termen veranderen, verlatiniseeren of verliteraturen, naar keuze.

Ja, ik droom van het oogenblik - maar ik moet daarvoor dood zijn! - waarin mijn brieven[13.] door jou zullen worden 'bezorgd'. Gisteren, omdat er met Malraux vaag sprake van was om brokken uit mijn cahiers te vertalen voor de *N.R.F.*, hebben Bep en ik geprobeerd er een keuze uit te maken; maar het viel niet mee, want de echte dagboektoon is het aardigste, maar in andere stukken staan soms ook heele goede fragmenten. Denk je eens in dat ik spoedig kapot ging en dat jij en Bep dan twee dikke deelen van mij uitgaven, ieder met een inleiding: het eene, een bloemlezing van al mijn gepubliceerde teksten, het andere, een keuze uit mijn brieven. Ik geloof dat het allerbeste wat ik ooit schreef en wat ik überhaupt schrijven kàn, het meest *ware* en complete, in mijn brieven aan Bep[14.] staat; maar het menschdom zal daar dus zeker nooit een letter van zien, tenzij Bep zelf stierf - en dan nog zou het mij niet verwonderen als zij het pak in haar kist liet doen, of met zich mee liet verbranden, want het eerste zou nog aanleiding kunnen worden tot halve lijkenschennis, als in het geval van Rossetti met *The House of Life.* Wij kunstenaars zijn nu eenmaal in dit opzicht geboren verraders! Maar goed, de 'brieven aan Elisabeth' zouden een aparte roman vormen, die dan maar, àls ze ooit verschijnen, zouden moeten verschijnen 100 jaar na onzen dood, dus midden in het collectieve Jong-Holland, waarin dus alleen 2 of 3 nog niet totaal verstomp-

13. Ter Braak had DP's brieven herlezen, vgl. *Bw TB-DP* 1, p. 393.
14. Zie 4150 n 1.

te wezens er nog zooiets in zouden proeven van le ‘coeur humain’; de rest zou vinden dat het verdomd nutteloos was als machine-onderdeel van komsomollerigheid. - Het *beste* waartoe iemand als wij - van onze ‘formatie’, zooals dat heet - in staat is, kan alleen weer herkend worden over misschien 300 jaar, als de neo-individualisten klaar zijn met het terugkraken van de collectieven en de machinale verdwazing.

Je zou me een *groot* plezier doen met dat stuk over Mertueil en Valmont in elkaar te zetten (ik heb er heusch geen tijd meer voor) en verder: met me *uitgebreid* te schrijven wat je van mijn revolutiestuk[15.] en van Gide's ‘bekeering’[16.] en van het *cahier des revendications* (vooral dit laatste!)[17.] denkt. Niet zooals jij dat als debater zou formuleeren tusschen de Bielings, maar tegenover mij, van hart tot hart.

Van Schendel vond Vestdijk's verhaal ook erg aardig, en ook het andere verhaal, over de revolutie in Gistoux.[18.] Het doet mij genoegen voor V., want op het gebied van ‘knap’ werk, zooals hij het zelf noemt, is Van S. tenminste een eersteklas-beoordeelaar.

Ik stuur je dit maar bij jan, waar je morgen bent.
Amuseer je gesamenlijk, hartelijke groeten van je
E.

Bep zou willen weten of dat gymnastiek-trilbeeld: *Acht Mädels im Boot*, in Holland verboden is. Er komen nl., tusschen het roeien en zwemmen en sportief halfnaakt loopen door, eenige lesbische motiefjes en een abortus-thema. - ‘Neen, daar is het niet om!’ zegt Bep. Het is om een bizondere nuance in de abortus, zooals die nl. in Germanië officieus geoorloofd wordt beoefend. Voilà. - Laatste correctie van Bep: ‘neen, niet wordt beoefend, maar *is*.’ Alzoo: *is*.

15. Zie 4175 n 8.
16. DP schreef uitgebreid over Gide's bekering tot het communisme in ‘De smalle mens’, dat hij op 12 december 1932 begonnen was, gepubliceerd in *Forum* 2 (1933) 3 (maart), p. 163-188 (*Vw* 2, p. 501-526).
17. De *NRF* 39 (december 1932), p. 801-845, bevatte een ‘Cahier de revendications’ met gedachten over de toekomst van jonge schrijvers van verschillende politieke richting als Denis de Rougemont, Robert Aron, Emmanuel Mounier, Paul Nizan, H. Lefebvre en Thierry Maulnier; zie ook 1408 en 1415 (*Brieven* III, p. 504 en 508).
18. ‘Een, twee, drie, vier, vijf’ en ‘Ars moriendi’.

4182 (1415a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 19 december 1932*

Bellevue, Maandagavond.

Beste Bouws-Everard,

Ik schreef Menno* om Zijlstra een plannetje voor te leggen betreffende overdrukken uit *Forum*. Gelijk hiermee zend ik je een boekje, door Faber & Faber uitgegeven,[1.] om je te laten zien wat ik bedoel.[2.] Het kost 1 shilling. De 'Hogarth-Press' (van Leonard en Virginia Woolf) geeft op een dergelijke manier een serie zg. 'Letters' uit,[3.] in werkelijkheid gewoon artikelen, ook voor 1 shilling. Een andere uitgever, Wishart, geeft *The Here and Now Pamphlets,*[4.] meer 'wetenschappelijk'. Het lijkt mij aardig als Zijlstra van sommige artikelen iets dergelijks uitgaf, en hij zou eraan kunnen verdienen, want als hij ze verkocht voor 90 cts. bv. zou hij er al gauw wat voor terugkrijgen, omdat het drukken hem natuurlijk bijna niets kost. In aanmerking komen vooral langere stukken: bv. mijn twee revolutiestukken bij elkaar, en de groote essays over poëzie van Vestdijk.[5.] En eventueel weer eens wat van Menno. - (Voor de menschen die tòch geen abonnement nemen!)

Nog iets: zou Zijlstra eventueel niet voelen voor een klein boekje met de beste essays van Bep.[6.] Bv. *twaalf* essays, bijna alle over 'actueele' onderwerpen. We hebben voor de aardigheid alvast zooiets bijeen gebracht, en op het oogenblik hebben we zes of zeven dingen bij elkaar, nl. 1. Een stuk over de *Zauberberg* van Mann, getiteld: *De Tijd boven den Tooverberg.*[7.] - 2. Een stuk, getiteld: *De Ware en de Schijnbare Avonturenroman*, bestaande uit het stuk in

* Hoogstwschl. overdrukken uit *Criterion,* dat ook door F. & F. uitgegeven wordt.

1. Brief 1414 (283) van 17 december 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 396-397).
2. Faber & Faber gaf tussen 1929 en 1936 in de serie 'Criterion miscellany' 43 deeltjes uit.
3. 'The Hogarth letters'; vgl. *Bw TB-DP* 1, p. 528-529.
4. In 1932 werden door Wishart and Co. twee deeltjes in de serie 'The here & now pamphlets' uitgegeven.
5. 'Over de dichteres Emily Dickinson' en 'Valéry en het duistere vers' in *Forum* 2 (1933), resp. 5 (mei), p. 346-366 en 6 (juni), p. 432-452, en 11 (november), p. 761-779.
6. Niet gerealiseerd.
7. Mogelijk een bespreking van *De too verberg*, geautoriseerde vertaling door C.J.E. Dinaux, Amsterdam 1927, 2 delen; stuk niet achterhaald.

Balans over *A High Wind inJamaica*,[8.] en een voortreffelijke bespreking, als contrast daarvan, van Cendrars' *Le Plan de l'Aiguille.*[9.] - 3. *De Moderne Vrouw bij Verleidings- en Kookkunst*: a/ over Emily Hahn[10.]; b/ over Margaret Kornitzer.[11.] 4. *De Eéne Stap tusschen Scherts en Didactiek* (of zooiets: de juiste titel is anders); een groot artikel, bijeengebracht uit alles wat zij over Huxley schreef[12.] - dit is een van de beste geworden. Alle herhalingen zijn nauwkeurig geschrapt; en alles loopt prachtig in elkaar over, alsof het uit één inspiratie geschreven was. - 5. Het stuk over Schnitzler,[13.] dat 'verrijkt' zal worden, op mijn speciaal verzoek, met een 'onuitgegeven beschouwing' over *Reigen.* - 6. Het stuk over Virginia Woolf, dat nog een paar alinea's erbij krijgt over V.W. als essayiste (Bep schreef daarover nu net in de *N.R.C.*, naar aanl. van *The Common Reader,*[14.] en ofschoon dat stuk te lang is, zijn sommige opmerkingen eruit heel goed te trekken bij het *Forum*-artikel). - Ze gaat nu (wschl. voor *De Gids*) schrijven over de brieven van Lawrence[15.]; voor

8. 'Een werkelijke avonturenroman' in *Balans, Algemeen jaarboek der Nederlandsche kunsten, 1930-31,* p. 75-78, over Richard Hughes, *A high wind in Jamaica,* Londen 1929.
9. In de rubriek Fransche letteren van de *NRC* van 25 juni 1929 (av.) een bespreking door R. van Blaise Cendrars, *Le plan d'aiguille,* Parijs 1929.
10. Emily Hahn (geb. 1905), *Seductio ad absurdum, the principles and practice of seduction, a beginner's handbook,* New York 1930, besproken door E. de R. in de rubriek Amerikaansche letteren van de *NRC* van 23 mei 1931 (av.).
11. Margaret Kornitzer (geb. 1905), *The modern woman and herself,* Londen 1932, besproken door Elisabeth de Roos in de rubriek Feuilleton in de *NRC* van zo november 1932 (ocht.).
12. Drie artikelen achterhaald: een deel van het opstel 'Engelsch essayisme', getiteld 'Bij een toevallig citaat van Huxley' in *Forum* 1 (1932) 1 (januari), p. 61-64; een bespreking van Aldous Huxley, *Vulgarity in literature,* Londen 1930, in *De stem* 12 (1932) 2 (februari), p. 250-252; en een bespreking van Aldous Huxley, *Texts and pretexts,* Londen 1932, in de rubriek Engelsche letteren in de *NRC* van 21 december 1932 (av.).
13. 'Terugblik op Schnitzler' in *Forum* 1 (1932) 6 (juni), p. 337-348.
14. 'De manier voor goede verstaanders' in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 39-49, en een bespreking van Virginia Woolf, *The common reader, second series,* Londen 1932, in de *NRC* van 30 december 1932 (av.); in de rubriek Engelsche boeken van *De groene Amsterdammer* van 28 juni 1930, p. 6, had zij een bespreking van Virginia Woolf, *A room of one's own,* Londen 1929, gegeven.
15. 'D.H. Lawrence: de briefschrijver na de romancier' in *De gids* 97 (1933) 6 (juni), p. 379-388, over *The letters of D.H. Lawrence*, bezorgd door Aldous Huxley, Londen 1932.

Forum doe ik het[16]; en daarna over Belle van Zuylen,[17] wat haar reusachtig goed moet liggen. Het gaat erop lijken of ik reclame maak voor mijn gade, maar tusschen jou en mij is dat gelukkig onzin, aangezien jij haar waardeerde en las, lang vóór mij. Wat denk je hiervan? Ik zou ook wel bij Van Kampen kunnen probeeren, later; maar Nijgh & Van Ditmar is misschien beter? Voordat er twaalf essays bijeen zijn, wil Bep er niet over denken om ze uit te geven, maar die zijn er nog wel eens, en zelfs binnen afzienbaren tijd. Na Lawrence en Belle zijn er al negen!

Als Zijlstra die andere serie (overdrukjes) aan wil, laat hem dan het Engelsche boekje zien; het omslag moet ook zóó zijn, met een kort praatje aan den binnenkant, en een lijstje achterin van de andere brochures. - Mijn stukken over de revolutie zouden erg goed verkocht kunnen worden, in dezen tijd!

Nog iets: ik las mijn stuk over Lawrence in vertaling voor aan Buckland Wright, die zich zeer voor Lawrence interesseert (zoowel hij als zijn vrouw: they are very cultivated people!) en zij waren beiden enthousiast, vonden het verreweg het beste stuk dat zij ooit over *Lady Chatterley* en Lawrence zagen, enz. Zij stelden mij voor het te vertalen, maar ik kan dat slecht en heb er geen tijd voor. Wil jij het niet doen? B.W. kan het dan the finishing touch geven en aan die serie van Faber & Faber aanbieden als ‘a foreigner's look on Lady Chatterley’ of zoo. Er is véél kans dat ze het nemen. Het honorarium deelen wij dan. Maar dan moet je het zoo gauw mogelijk doen. En er een praatje bij maken, in den trant van: ‘Mr. E.du Perron is one of the leading Dutch critics of this time and editor of the etc. etc. review *Forum*’. Jou wel toevertrouwd! Antwoord eens op dit alles. Hartelijke groeten van je

E.

P.S. - Bep zegt dat je er voorloopig toch maar *niet* over spreken moet.* Zij weet nog altijd niet of zij wel voelt voor zoo'n uitgave (op het oogenblik geen bal, naar het schijnt.) Enfin, als de 12 volledig zijn, komt ook de lust misschien.

Verder zegt zij terecht dat als jij mijn Lawrence-artikel vertaalt, het toch werken met z'n drieën wordt, omdat jij hier niet bij de

16. Artikel van DP over *The letters of D.H. Lawrence* niet gerealiseerd.
17. Vermoedelijk niet gerealiseerd.

* Over die essays van haar - over de rest natuurlijk wel!

hand bent en B. Wright de boel dus toch met ons samen moet contrôleeren. In deze omstandigheden wil zij probeeren het stuk zelf te vertalen. Wat een toegewijde en zichzelf wegcijferende *sposa* heb ik toch!

En o ja, àls ze die essays nog eens uitgeeft, zegt ze, zou het moeten zijn om er voor onze armoê wat geld mee in huis te brengen, dan heeft ze het gevoel dat er een soort noodzaak voor was! Vreemde conceptie, maar 'wat wilt gij'? Ik denk dat ze er best nog wat mee zou kunnen verdienen - jij? Is het per se *noodig* dat zulke boekjes in Holland niet gaan? Als Zijlstra het aardig uitgaf: in het formaat en de letter van *Adelaïde* bv., maar op beter papier, bv. dat van *Dé-masqué,* zou het een aantrekkelijk boekje kunnen worden, dat toch wel koopers vinden zou. Maar laat *jij* eens uitvoerig je licht schijnen over deze aangelegenheid.

Zou je mijn tirade over het contact tusschen tijdschrift en publiek heusch niet in je lezing lasschen? Je zou het natuurlijk op waardige wijze moeten commenteeren, maar toch weer zeggen dat er een kern - je weet wel, die fameuze 'kern'? - van waarheid in zit. Dat maakt een goede indruk; als van iemand met satyrieke neigingen, maar die hij altijd door zijn gentlemanlike-heid weer terugdringt.

Nu, ditmaal echt Schlusz!

Je E.

P.P.S. - Bep laat je nog zeggen dat ze blij is, dat ze bijtijds voor *Filmliga* bedankt heeft.[18.]

4183 (1436a). *Aan H.F. Bieling: Voorburg, 11 januari 1933*

Voorburg, 11 Januari.

Geachte Heer Bieling,[1.]

Van een aanwezigheid van enkele dagen in Holland maak ik gebruik om u persoonlijk te antwoorden. De reddende waarheden

18. Elisabeth de Roos werkte vanaf 1927 mee aan *Filmliga*; evenals Ter Braak had zij in april 1932 het blad verlaten.

1. De Rotterdamse schilder Herman Friederich Bieling (1887-1964). Hij had deelgenomen aan de openbare discussie van Ter Braak en Van Vriesland over 'Schoonheidszin en persoonlijkheid', zie 4181 n 4; vgl. ook *Bw TB-DP* 1, p. 392 en p. 528.

waar ik om vroeg,[2.] heeft noch uw brief, noch het ingesloten papiertje, noch zelfs het epigraaf van Kurt Schwitters mij gebracht - maar wellicht was het ook niet uw bedoeling mij die zoomaar ineens te verstrekken. Het leitmotiv van uw brief was: 'Het begrip van slagen deugt niet'. Het begrip van slagen is inderdaad iets bizonder ingewikkelds, en verreweg de meesten komen er niet aan toe. Uw ernst is wschl. oorzaak dat u zich bezorgd maakt over allerlei dingen die heusch wel vanzelf terecht zullen komen, en waarvan het door de eeuwen heen juist karakteristiek was dat het er niets toe deed *als* er niets van terecht kwam. Ik denk dat ieder met zijn eigen 'begrip van slagen' nog het verst komt, verondersteld altijd dat hij *talent* genoeg heeft om èrgens te komen, überhaupt.

Geloof mij, met vriendelijken groet en de beste wenschen voor penseel-en-palet,
Uw dienstw.
EduPerron

4184 (1447a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan E. Bouws: Bellevue, 20 januari 1933*

Bellevue, Vrijdag

B.B. Je 2 brieven ontvangen. 1. Accoord om *Maria L.* op te schuiven tot Maart. 2. Onnoodig om Maurice te mobiliseeren of de vertragingstruc toe te passen; zend mij *alle* panopticums[2.] terug, ook, als het nog eenigszins kan, *Parijs bij nacht.*[3.] Het is 'oneervoller' voor *Forum* om een fragment v/h gehalte van Putman te publiceeren, dan het slechtste panopticum van mij; daarom: alles is best, maar die rubriek is nu voor mij definitief van de baan.[4.] Beste groeten, je

E.

2. In het panopticum 'Noodkreet om voorlichting' in *Forum* 2 (1933) 1 (januari), p. 77-78 (niet in *Vw*), reageerde DP op het verslag van de bijeenkomst. Bieling had de avond 'grappenmakerij' gevonden en n.a.v. zijn verdere opmerkingen had DP vijf vragen aan Bieling geformuleerd en hem uitgenodigd zijn ideeën op papier te zetten. Het epigraaf van Schwitters was vermoedelijk bedoeld als antwoord op DP's vraag 4 over de dadaïsten.

1. Foto van de Frauengasse in Danzig.
2. De niet gepubliceerde panopticums 'Als verschuldigd antwoord' en 'De pit der kristelike poëzie'. Ter Braak vond het eerste slecht, zie *Bw TB-DP* 1, p. 413 en p. 531.
3. 'Parijs bij nacht' in *Forum* 2 (1933) 4 (april), p. 325-327 (niet in *Vw*).
4. DP vatte deze kaart in 1447 (299) van 19-20 januari 1933 aan Ter Braak samen (*Bw TB-DP* 1, p. 418).

4185 (1449a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan E. Bouws: Bellevue, 23 januari 1933*

Bellevue, 23 Jan.

B.B. - *Parijs bij nacht* kreeg ik vandaag in proef en zend ik gelijk hiermee terug; daar het al gezet was, moet het nu nog maar in *Forum.* Overigens sta ik erop dat ik de 2 andere panopticums terugkrijg, ook als er nog over nagecorrespondeerd moet worden. Ik heb er *echt* genoeg van. -

Met beste groeten, je

E.

4186 (1451a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan J.A. Antonini: Bellevue, 24 januari 1933*

Bellevue, 24.1.

Beste Antonini,

Neem me niet kwalijk, dat ik je op deze kaart schrijf om je te danken voor den brief, dien ik bij thuiskomst hier vond. Ik zit in een onbeschrijflijke complicatie, en heb de handen vol om eruit te komen.[2.] Kom eens een avond hier, over een dag of tien bv. en neem het artikel[3.] dan mee. Waarschuw je dan 2 dagen vooruit, voor alle zekerheid?

Hart. gr. je

EdP.

4187 (1451b). *Prentbriefkaart*[1.] *aan E. Bouws: Bellevue, 24 januari 1933*

Bellevue, 24 Jan.

B.B. Tegen het eind van mijn stuk *Flirt met de Revolutie* moet ergens de naam *Proud'hon* staan: een vergelijking van Marx met hem en

1. Reproduktie van Goya's ets ‘Ya tienen asiento’ (‘Ils ont des sièges’).
1. Reproduktie van Goya's ets ‘Pobrecitas!’ (‘Pauvres filles!’).
2. DP's moeder was op 3 januari 1933 overleden; bij de afhandeling van de nalatenschap deden zich allerlei verwikkelingen voor, zie 1451 en 1455 (*Brieven* IV, p. 21 en 22-25).
3. Niet achterhaald.
1. Reproduktie van Goya's ets ‘Si quebró el cantaro’ (‘Le chant s'est arrêté’).

Bakoenin (ik meen in de laatste aanteekening).[2.] Die naam moet geschreven worden *zonder* apostrophe, dus: *Proudhon.* Wil je dit nog even voor mij veranderen? Veel dank. Beste groeten, je

E.

4188 (1500a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 26 februari 1933*

Bellevue, 26 Februari.

Beste Bouws,

Ik heb je verandering van 'politiek' in 'activiteit' gelezen,[1.] maar de rest van je toelichting maakt dat ik er nu *nog* minder van begrijp. Wat bedoel je nu met een tijdschrift 'in de rij'? Dat *Forum* een eigen karakter heeft, tusschen de andere karakters? dat had het altijd, en dat is juist heel goed. Dat het zijn karakter verliest? dat spreek ik pertinent tegen. (Getuige trouwens de reacties van de 'anderen'!) Wat wou je dàn? Dat het iedere keer een nieuwe phase *buiten* de 'rij' vertegenwoordigt? Dan moet je om het jaar een nieuw tijdschrift oprichten. Met *Forum*, evenals met ieder ander *goed* tijdschrift is het juist een eigenaardigheid dat het eigenlijke karakter (dat door de redactie wordt bepaald, als die redactie niet uit nullen bestaat) meer en meer uitkomt en door de jaren wordt geconsolideerd. Dus...?

Bedoel je gewoon dat *Forum* slechter wordt, dan spreek ik dit nogmaals pertinent tegen. Met uitzondering van de infamie van Putman, zijn de 2 laatste nummers van de allerbeste die we gegeven hebben.

Een ander punt - maar dan ook een *geheel* ander punt - is je bewering datje nu zoo weinig aan den gang van zaken doen kan. Hier zou ik 1°. willen weten, *hoezeer* je aan dien gang van zaken zou willen 'bedoen'; 2°. *wie* je daarin dan dwars zit. Ik zeker niet, want als ik het wel heb, ben ik juist de eenige geweest die in *Forum*, door jou evenzeer en soms zelfs meer dan door de anderen, ben tegengewerkt. - Slaat deze phrase op het onvoldoende vergaderen, - want misschien is het nu zoover met je gekomen datje niet alleen *Het Verboden Rijk* van Slauerhoff voor hem schrijft, maar ook de geheele *Forum*-vergadering, met ons allen erbij, beheerscht - dan

2. De door DP bedoelde passage in *Forum* 2 (1933) 2 (februari), p. 97 (*Vw* 2, p. 498).
1. Zie voor Bouws' brief van 24 februari 1933 aan DP bijlage 18.

kan ik alleen zeggen dat men ook *zonder* mij vergaderen kan, in Brussel of Holland, en dat wat *ik* voor te stellen heb, door Menno of jou kan worden voorgedragen; zoodat ik niet begrijp waarom dat niet gebeurd is. (Zoo was trouwens de afspraak.)

Voor de volgende vergadering[2.] nu heb ik alvast één voorstel, maar dan ook serieus: opheffen van de contrôle der redactieleden op elkaar. Òf iemand wordt voor vol genoeg aangezien om voor zijn eigen copie te kunnen instaan en men neemt hem tot redacteur, òf hij is niet vol, en dan neemt men hem niet of gooit hem eruit. In *hoogst*enkele gevallen - als van pornografie of zoo! - is misschien contrôle gewenscht, maar aan een nieuwe wrijving als ik er nu 5 of 6 maal heb gehad, stel ik mij als redacteur niet bloot. Het verschil tusschen mij en Maurice is dat ik een redacteur ben die meewerk, en die mijn beste krachten aan *Forum* wijd en niet aan Van de Woestijn-huldigingen etc. Mijn 2e voorstel is, dat Maurice - nu V.d.W. dan in optima forma gehuldigd is,[3.] effectief aan *Forum* meewerkt, zoodat er geen spotversjes op hem geschreven worden in *De Stem,*[4.] en zooals trouwens hij met zooveel élan beloofd heeft op onze eerste vergadering. - Wordt mijn 1e voorstel afgeslagen, dan ga *ik* met 1 Jan. '33[5.] uit de redactie. Voor zoover je dus van mij last hebt, kan die datum voor jou juist een verlossing zijn.

Ik geloof dat dit alles is.

Ik had graag 2 bedrukte omslagen van den 1en jaargang: een van de 3 eerste nrs. (dus oranje) en een van de 3e drie, dus lichtgeel; het doet er niet toe welke maand precies.

De proeven heb ik expresse teruggezonden. Dank daarvoor en voor de omslagen.

Beste groeten van je

E.

2. De *Forum*-vergadering had op zaterdag 4 maart 1933 in Rotterdam plaats.
3. Op 18 en 19 december 1932 vond te Gent een herdenking plaats, georganiseerd door het Karel van de Woestijn-genootschap. Roelants was hiervan secretaris.
4. 'Grafschriften' door Hans Hermans in *De stem* 13 (1933) 1 (januari), p. 56-60. Dat op Maurice Roelants luidt: 'Ik heb mijn naam het plebs geleend,/ dat op het Forum was vereend./ Mijn naam, meer niet. Waarom? Waarom?/ Ach, kwel mij er niet langer om!'
5. Lees: 1 januari 1934.

4189 (1501a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 27 februari 1933*

Bellevue, 27 Februari.

Beste Bouws,

Ik heb nu ook Maurice[1.] en Menno[2.] beide geschreven, met het oog op de vergadering. Laten we nu maar eens een goed uitgesproken vergadering hebben! Misschien wil je een-en-ander wel met Menno bepraten, vooraf.

Ingesloten een rekening van Mayer, waaruit je blijken kan dat Lawrence's *Poems* niet uitverkocht zijn, zooals die uitgever beweerde. Daar ik dit boek voor een bespreking in *Forum* gevraagd heb,[3.] wou ik het wel graag vergoed hebben, als dat kan. D.w.z. niet de volle prijs, maar de prijs van uitgevers onderling. De Eng. prijs is 10/6. Misschien kan je het wel uitrekenen wàt ik terug mag hebben.

Krijg ik dus nog 2 omslagen? Bij voorbaat dank.

Beste groeten van je

E.

Hoe meer ik over dat bezwaar van *Forum* ‘in de rij’ nadenk (het is ook zoo'n *revolutionair* bezwaar!!) hoe idioter ik het vind. Maar misschien krijgen we op de vergadering sensationeele onthullingen hierover?

Ik heb Menno geschreven[4.] dat ik naar Holland moet voor zaken en dus ook dáár kan vergaderen. Wil je dat nog in orde maken of gaat het per se niet? Zooniet, dan maar 12 Maart, in Holland of Brussel; liefst Holland, omdat ik daar dan toch ben. Maurice en ik tot R'dam komt Zijlstra precies op evenveel als Menno, jij en ik tot Brussel (+ de retours).

1. Niet teruggevonden en evenmin door Roelants in zijn *Roman van het tijdschrift Forum* gepubliceerd. DP verweet Roelants in deze brief *Forum* tekort te doen, eenjaar lang geen regel voor het blad geschreven te hebben en zijn wel beschikbare tijd voor Van de Woestijne-huldigingen uit te trekken, zie 1502 (334) (*Bw TB-DP* 1, p. 469).
2. 1502 (334).
3. Geen bespreking in *Forum* verschenen.
4. 1501 (332) (*Bw TB-DP* 1, p. 465-466).

4190 (1517a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 15 maart 1933*

Bellevue, Woensdag.

Beste Bouws,

De vergadering heeft mij ook opgelucht, omdat we er eindelijk eens bepraat hebben wat tot dusver te veel werd weggehouden. Je eerlijkheid heeft mij veel 'deugd' gedaan. Je positie in *Forum* is er een die mij uiteraard wel prikkelen moest en de deftige toon van je brieven deed natuurlijk de rest. Ik ben blij dat deze onaangename verhouding achter ons ligt, en dat als ik voortaan ruzie met je krijg het tenminste voor eigen rekening (van ieder van ons) zal mogen zijn! Ruzie hebben om redactioneele aangelegenheden vind ik wel erg onaangenaam; maar zoolang ik, eenmaal zijnde zooals ik ben, in de redactie zit, komt het er natuurlijk toch weer van. Daarom vind ik het besluit van verleden Zaterdag ook verreweg het beste. Ik ben benieuwd wie mij volgend jaar zal vervangen op het omslag.

Gelijk hiermee zend ik je wat copy terug, waarbij ik de artikelen doe van J. Gans.[1.] Hij heeft zijn oude artikel gehandhaafd en er een bijgeschreven dat ik veel minder vind. De man kan (met een vrij sympathiek eigen accent, als je wilt) in één lijn denken, maar zoodra hij iets anders moet inzetten, als in zijn bestrijding van *De Smalle Mensch*, valt hij af, en wordt het verschil van persoonlijkheid (houd mij deze ijdelheid ten goede) tusschen hem en mij te duidelijk. Toch ben ik er wel voor om zijn beide stukken te plaatsen - maar als één artikel, met bv. de titels rechts, en onder één anderen titel: 'Bestrijding van E.du Perron' of zooiets.[*] Reken je er dan op dat ik nog 1 blz. moet hebben als naschrift; dat schrijf ik dan wel als ik de proeven krijg. Ik zal het kort en principieel maken, en daarin dan ook vermelden wie J. Gans is en wat hij vertegenwoordigt (dit is n.b. voor den gewonen lezer het interessantste!)

Je mag er wel haast mee maken, als het ding nog in April verschijnen moet! - Dus *mij* ook proeven ervan.

Vergeet je nu niet mij die 2 omslagen te zenden? En ook wel graag het honorarium en de reiskosten!

Hartelijke groeten, ook van Bep,

je E.

1. J. Gans, 'Contraflirt met de revolutie', een reactie op DP's *Forum*-essays 'Flirt met de revolutie' en 'De smalle mens', in *Forum* 2 (1933) 4 (april), p. 304-316 met een 'Nawoord' van DP op p. 316-317 (gewijzigd in *Vw* 2, p. 500).

* Liever iets anders.

4191 (1518a). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 16 maart 1933*

Bellevue, Donderdag.

Beste Bouws,

Gelijk hiermee zend ik je mijn stuk over de planken terug; ik las het over, maar bij nader inzien, vind ik den z.g. briefvorm toch het beste.[1.] Als *artikel* zou ik het meer moeten verantwoorden, het langer maken, en de aardige, directe toon die het nu heeft, zou dan misschien verloren gaan. Nu is het èn positief, èn toch en passant verteld. Wel schreef ik er een blz. bij, die ik vergeten had (blz. 5b). Kan je het zoo schikken dat het ding in Mei verschijnt? Voor Augustus maak ik dan wel een andere brief. Reinald Godius[2.] neem ik hoogstwschl. terug; ik geloof dat ding toch maar ga versmelten in mijn 'roman'.

Nu, vergeet je de omslagen niet? ik hunker ernaar om naar den binder te gaan. Je zond me fl.4. te veel voor de reis, maar misschien is dit voor het eten in de trein bedoeld??? Je kan nooit weten!... Het honorarium daarentegen bleef nog uit.

Hart. groeten van je

E.

Ik wil die fl.4. ook wel beschouwen als bestemd voor al de postzegels die ik aan *Forum* verdoe!

4192 (1540a). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 3 april 1933*

Bellevue, Maandag.

Beste Bouws,

Ik zend de copy[1.] direct door naar Maurice, omdat hij tusschen Menno en mij beslissen moet. Menno vindt nl. de roman van Marsman 'bizonder slecht' is absoluut *tegen* en vindt dat er geen letter van in *Forum* hoeft[2.]; ik was eerst erg geschrokken, vooral na dat 1e fragment dat ik carrément beroerd vond. Maar ik vind de rest verre van slecht, en heb zéér geboeid alles gelezen. Er staan 'fouten in',

1. 'De grote dingen van de planken' in *Forum* 2 (1933) 9 (september), p. 641-658 (*Vw* 2, p. 537-555), oorspronkelijk bestemd voor een door DP voorgesteld speciaal brievennummer van *Forum*.
2. '...E poi muori'.
1. Van *De dood van Angèle Degroux* (Amsterdam 1933); er verscheen geen fragment in *Forum*.
2. Zie *Bw TB-DP* 2, p. 18.

maar met de criteria van Menno kan ik mij in dit geval absoluut niet vereenigen. Voor mijn part kan *alles* in *Forum.* Gaat dat om de plaatsruimte niet, dan moeten we kiezen, maar dat zal dan vnl. van Maurice afhangen. Tusschen Menno's *niets* en mijn *alles* heeft hij de keus! Wil je Menno opbellen[3.] om hem dit te zeggen; ik schreef hem eergisteren en doe het nu niet nogmaals. Ik ben erg benieuwd wat er 'en définitive' besloten zal worden.

Nogmaals, ik zie heel best de tekortkomingen van dien roman: te golvende phrasen soms, gesprekken verre van meesterlijk, vergissingen in toon - maar er zit iets *in* of *onder* dat ik alleszins de moeite waard acht.[4.] We hoeven niet alleen het genre Elsschot te lanceeren.

Met beste groeten,
je E.

4193 (1589a). *Aan J. van Nijlen: Bellevue, 28 april 1933*

Bellevue, Vrijdagavond.

Beste Jan,

Zou je me een groot plezier willen doen? Je hebt zulke mooie etiketjes gemaakt voor je boeken - met geel en rood papier; zou je er een paar voor mij willen maken?[1.] Het hoeft niet *erg* mooi! wel had ik graag dat je de kleuren varieerde. Ik had graag:[*2.]

3. Bouws belde Ter Braak op 6 april 1933 op, zie *Bw TB-DP* 2, p. 21.
4. Bouws tekende op deze briefkaart aan: 'Welk fragment eventueel?'.
1. DP schreef Van Nijlen op 30 april (zie 1590, *Brieven* IV, p. 144), dat deze geen etiketten hoefde te maken en dat het papier alleen voldoende was.
* deze breedtes onderaan zijn de juiste; je kunt de titel verdeelen zooals je wilt.
2. Tekst van DP verkleind.

Zou je die 8 etiketjes voor me willen maken? Als geen Chineesche inkt hebt, neem dan gewone inkt, dat is ook best. Je kunt ze gewoon in een brief sluiten. Neem als hoogte: □

Veel dank! Ik schrijf je spoedig
nader. Hart. groeten van je
E.

Als je het vervelend vindt, zend me dan alleen een paar stukjes van dat mooie glanzende papier. Ik zocht het hier, maar kon het niet krijgen; wel gekleurd papier, maar leelijk en dof.

Als je het zonder moeite doet - het hoeft heelemaal niet mooi! - dan waag ik het erop je over een tijdje nog een 'bestelling' te doen!

Veel dank vooruit, zoowel voor papier als voor de kant-en-klare etiketten.

Als je hier bent, moet je werkelijk Maurits lezen. Je hoeft je niet te haasten, je krijgt ze naar Brussel mee als je wilt. Ik schrijf je in haast.

4194 (1606a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 12 mei 1933*[aant.]

Bellevue, Vrijdag.

Beste Bouws,

Gelijk met je brief kreeg ik van Greshoff de delireerende kritiek van Borel over de laatste *Forum*[1.] gestuurd. Het gaat goed met ons, voor Neêrlands oude dames!

Die stukjes 5, 6, 7 hadden inderdaad net zoo goed *niet* in *Tegenonderzoek* kunnen staan; d.w.z. 7 is nog zoo kwaad niet, maar ze hooren inderdaad niet bij de rest. Maar voor één ding is het goed: om mijn belangstelling voor 'revolutionaire dingen' te bewijzen, nog vóór het kritiekje op de revolutionaire poëzie in n°. 8, dat wèl bij de rest hoort.[2.]

1. In de rubriek 'Inhoud van de tijdschriften' in *Het vaderland* van 5 mei 1933 (av.) stond een niet-ondertekend overzicht van de inhoud van het meinummer van *Forum.* In het ochtendblad van 7 mei 1933 besprak Henri Borel onder de titel 'Nieuwe bundels gedichten' o.a. *Verzen* van Vestdijk. Borel schreef hierin: 'Evenmin als ik van de gedichten van den door hem begrijpelijkerwijze zoo hoog geschatten du Perron houd.'
2. Bouws' commentaar in zijn niet bewaarde brief had betrekking op DP's derde bundel cahiers, *Tegenonderzoek*, die begin mei 1933 bij Stols in Brussel was verschenen. Bij zijn bewerking voor de herdruk (*Cahiers van een lezer*, 's-Gravenhage 1946) liet DP de essays 5 over *Rhum* van Blaise Cendrars, 6 over *Lenin* van Valeriu Marcu, 7 over *Nacht over Rusland* van Vera Figner en 8 'Jef Last en onze revolutionaire poëzie' weg. Het stuk over *Rhum* is herdrukt in *Vw* 6, p. 45-47, de overige werden niet in het *Vw* herdrukt, maar zijn voor een gedeelte verwerkt in het nieuwe openingsessay van *De smalle mens* 'Politieke literatuur' in *Vw* 2, p.397-409.

Ik ben benieuwd naar wat de kritiek over mijn ‘stellingen’ zeggen zal. Die voortgang van Van Sch. op Multatuli (esthetisch beschouwd) lijkt mij een vondst, die door geen ander nog werd gedaan; ik ben dus nogal ‘trotsch’ op deze stelling, ‘academisch’ of niet.[3.]

De brief van Last vind ik ‘verklarend’, maar niet ‘draaierig’; ik ben in ieder geval er sterk voor om hem dat wederwoord te gunnen.[4.] Ik schreef er een mooie titel[5.]

Ik heb *Java* toch liever in *Forum*, al komt het laat.[6.] Laat ons zoo afspreken, voor de volgorde:

Juni: Trio Tooneel.[7.]

Juli: Stuk over Malraux.[8.]

Augustus: Aan Ambrosia.[9.]

September: Groote Dingen van de Planken.[10.]

3. Stelling 4 bij *Uren met Dirk Coster*, ongepagineerd, gaat over Van Schendel (zie *Vw* 2, p. 389).
4. Jef Last, ‘De verdediging van het linksche inzicht’ in *Forum* 2 (1933) 6 (juni), p. 495-496 in de rubriek Panopticum. Last verweerde zich als redactielid van *Links richten* tegen Marsmans panopticum ‘S. Waas, mijn proletarische dubbel-ik’ in *Forum* 2 (1933) 5 (mei), p. 407-409. Marsman onthulde dat hij onder de naam S. Waas zgn. revolutionaire verzen had ingezonden, waarvan *Links richten* ‘Rood front’ had afgedrukt. DP's nawoord hierbij was ondertekend Red. Forum, zie bijlage 20.
5. De onderzijde van het blad is afgescheurd. Het vervolg van deze passage ontbreekt. Niet na te gaan valt, of het blad aan de andere zijde een postscriptum bevatte.
6. ‘Java in onze letteren’ in *De gids* 97 (1933) 12 (december), p. 335-347 (*Vw* 2, p. 564-582).
7. ‘Bij een trio toneelprestaties’ in *Forum* 2 (1933) 6 (juni), p. 478-487 (*Vw* 2, p. 564-582).
8. ‘De menselike staat bij kookpunt’ in *Forum* 2 (1933) 8 (augustus), p. 581-592 (*Vw* 2, p. 537-555).
9. ‘Aan Ambrosia’ in *Forum* 2 (1933) 7 (juli), p. 550-555 (*Vw* 2, p. 583-590).
10. ‘De grote dingen van de planken’ in *Forum* 2 (1933) 9 (september), p. 641-658 (*Vw* 2, p. 537-555).

October: Java in de Kunst.

November: Brief over *Liaisons Dangereuses.*[11.]

December: Zwanenzang over...?[12.]

Ik weet nu, dat ik vóór December geen essay meer hoef te schrijven. Daarna, als ik dan nog leef en niet door den strijd om het bestaan ben opgezogen, stuur ik wschl. fragmenten: uit den 'roman' - verhalen, herinneringen of iets anders. Mijn 2 jaren redacteurschap van *Forum* zijn dan vnl. essayistisch uitgevallen; zooals het een redacteur betaamt; als los medewerker word ik weer 'creatief', wie weet?

In December hoop ik dan ook te weten waar ik practisch en maatschappelijk aan toe ben - in October reeds, als wij in ieder geval uit dit appartement moeten: waarheen?

Hartelijke groeten, ook van Bep, je

E.

4195 (1607a). *Aan P.N. van Kampen & Zoon N.V.: Bellevue, 12 mei 1933*[1.]

Hierbij de voorzichtige aanvrage tot losbarsten van de heer de Vries terug.[2.] Wat zijn optreden voor 'infaams' in zich heeft, schijnt zoo iemand nu eenmaal volkomen te ontgaan. Ik ben blij dat U hem de autorisatie verleende.

4196 (1644a). *Briefkaart aan E. Bouws: Bellevue, 11 juni 1933*

Bellevue, 11 Juni.

Beste Bouws, Ik heb je brief onmiddellijk in den mijne gesloten en

11. 'Naar aanleiding van "Les liaisons dangereuses"' in *Forum* 3 (1934) 5 (mei), p. 409-418 (*Vw* 2, p. 527-536).
12. DP zou in december uit de redactie treden. Zijn afscheidstuk: 'Afscheid van Kostersloot' in *Forum* 2 (1933) 12 (december), p. 896-899 (*Vw* 2, p. 680-685).

1. Verblijfplaats van deze brief is onbekend; afgedrukt naar *Bw TB-DP* 2, p. 481-482.
2. Theun de Vries had van uitgeverij Van Kampen een exemplaar van *Uren met Dirk Coster* ter recensie ontvangen. De Vries protesteerde bij Van Kampen tegen de uitgave van dit 'infaam schriftuur' en vroeg toestemming om een scherpe bestrijding te schrijven, zie *Bw TB-DP* 2, p.481. De Vries schreef deze bestrijding niet. DP zond De Vries' brief aan Van Kampen met deze brief terug.

naar Wassenaar gestuurd*. Ik schrijf vandaag een briefkaart er achteraan,[1] dat je mij nog gezegd hebt dat je hem *niet* schreef en dat gesprek toch zeker niet had als *Forum*-secretaris, datje er dus officieel ook niets van begrijpt. - Met je opinie over Slau ben ik het, ondanks dit alles, toch niet eens; het is niet zóó ongecompliceerd als jij het voorstelt, en de omgeving van D. heeft er zeker niets mee te maken, omdat S. voor die omgeving niets voelt. Eerder de materieele moeilijkheden, maar soit. Ik wacht het antwoord af, als S. van de reis terug is. - Ik geloof verder, zooals ik Menno schreef,[2] dat Vestdijk niet aangetast is, zooals jij veronderstelt; hij wil probeeren geld te verdienen met de literatuur, om niet verder arts te zijn (zijn physieke toestand is hiervoor excuus genoeg); dit heeft niets te maken met de P.E.N.-eer-najagerij. Ne confondons pas. Ik schreef Menno uitgebreid over deze kwestie; bespreek die dus met hem. Voor *mij* is de zaak volgend jaar afgeloopen (als redacteur tenminste); het zou de ergste 'onzindelijkheid' zijn als ik die contrôle van Zijlstra via jou verder verdroeg, om andere redenen dan om geen spelbreker te zijn. Je

E

4197 (1674a). *Aan E. Bouws: Parijs, 6 juli 1933*

Parijs, 6 Juli.

Beste Bouws,

Ik heb met eenige weemoed - en au fond een onbedaarlijke lol - je brief[1] gelezen. Het zou mij voor *Forum* hevig spijten als je nu nog

* Er stond niets 'ergs' in; het is waar of niet.

1. Brief en briefkaart aan Slauerhoff niet teruggevonden. Blijkens DP's brief 1647 aan Greshoff (*Brieven* IV, p. 193) had Bouws met Slauerhoff over diens briefje aan Henri Borel gesproken. Borel had in een polemiek met Greshoff in *Het vaderland* van 17 mei 1933 (av.) gezinspeeld op een bedankbrief van Slauerhoff na zijn gunstige bespreking van *Het verboden rijk.* Zie ook 1616 n 1 (*Brieven* IV, p. 162).
2. Brief 1640 (388) in *Bw TB-DP* 2, p. 73.

1. Bouws' brief van 4 juli 1933 bevindt zich in het Letterkundig Museum (P. 346 B. 2), zie ook 1676, *Brieven* IV, p. 212. DP zond deze brief met dezelfde post naar Ter Braak, 1675 (402) (*Bw TB-DP* 2, p. 96), met commentaar. Bouws had Ter Braak op 4 juli 1933 aan het diner hetzelfde verhaal over de opheffing van *Forum* gedaan, zie *Bw TB-DP* 2, p. 93
   Bouws schreef DP: 'Van Menno heb je al gehoord, dat Zijlstra te kennen heeft gegeven, dat hij op deze voet niet met "Forum" door kan gaan: het verlies over dit jaar is fl 5000. - over '32 was het fl 5500. - [...] Als we doorgaan bij Nijgh en v. Ditmar (of überhaupt, want welke uitgever zou dit zaakje willen overnemen?) zal het waarschijnlijk zijn in kleinere omvang b.v. 3 vel, en met geringere honoraria, ook met lagere abbonementsprijs. Overigens, tusschen ons (d.w.z. Menno jou en mij) gezegd: van doorgaan kan, voorzoover het de uitgeverij betreft, alleen sprake zijn als ik in Holland blijf, ga ik naar Indië dan zet Zijlstra de uitgave stop aan het eind van deze jaargang. Je zult het misschien wel onjuist achten, dat het bestaan van een tijdschrift afhangt van het al dan niet aanblijven van een secretaris; bedenk daarbij evenwel dat ook het totstandkomen van de uitgave van "Forum" van de bezetting van het secretariaat afhankelijk is geweest. Ook al is, literair gesproken "Forum" het tijdschrift van Menno en van jou; voor Zijlstra's gevoel is mijn aanwezigheid als "schakel" beslissend voor het bestaan van het tijdschrift.'

naar Indië ging; voor ons allen natuurlijk, maar voor *Forum* toch het meest! Die arme menschen, die zich verbeelden in de literatuur wat te presteeren, krijgen af en toe tenminste nog een 'veeg der rechtvaardigheid' om hun te wijzen op hun ware staat. Met jou is *Forum* begonnen; uit jou en Zijlstra is *Forum* geboren; met jou zal het niet alleen inkrimpen, maar ondergaan. Het eenige wat overblijft is: de demonstratie[2.] - door jou! - van die 'mogelijk- en onmogelijkheid', die je zoo mooi aangeeft.

Het zij dan zoo; de zaak interesseert mij dan verder geen bal meer. Doek *Forum* vooral op, en zeg maar niets aan Zijlstra van al die bescheiden en welwillende en bijna zelfverzakende woorden die je hem zeggen ging.[3.] Jij wordt leider van de radio-omroep in Indië, Menno zal nog wel voortgaan ergens te publiceeren, zooals hij wschl. gedaan zou hebben als er niet alleen geen *Forum*, maar zelfs als er geen Zijlstra bestaan had; ik zal me ook wel debrouilleeren als

2. Bouws schreef DP aan het slot: 'Aan de redenen voor opheffing welke ik al eerder aanvoerde, zou ik willen toevoegen, dat deze tweejaar als demonstratie voldoende zijn geweest, dat dus literair de mogelijkheid van bestaan van een goed Nederlandsch tijdschrift is aangetoond. Maar evenzeer, dat economisch de bestaan*son*mogelijkheid is bewezen.'
3. Bouws schreef: 'Mijn standpunt is dat "Forum" ook zonder mij zal kunnen bestaan en ik zal dit Zijlstra nog eens met nadruk zeggen zoodra vast staat dat ik naar Indië ga, hetgeen in de loop van deze maand het geval zal zijn.' (Deze passage volgt onmiddellijk op de in noot 1 aangehaalde).

'partikulier sadja'[4] in de schrijverij, gesteld dat mijn veranderde omstandigheden mij niet te veel werk geven elders.

Je brief is zóó duidelijk, dat verder praten overbodig wordt. Tant pis voor iedereen: Zijlstra inbegrepen, met zijn 11500 fl. schade, en het voor een 'goed tijdschrift' (gelukkig dat *jij* dit nog zegt) onvatbare Nederland. Misschien wijd ik over eenigen tijd wat 'herinneringen' aan deze literaire periode van ons leven, die ons 'verbonden' heeft; ik zal dan niet nalaten te verkondigen dat *jij*, onder de bedrieglijke titel van 'secretaris' (maar Lenin was wel 'commissaris') in wezen *Forum* zèlf was.

Je zou me werkelijk tegenvallen, als je Zijlstra nu nog wat toepraten ging van *Forum* toch maar voortzetten en zoo meer. Evenals Zijlstra, maar ik denk eigenlijk: beter, moetje beseffen dat *Forum* zonder jou iets anders zou zijn, iets dat bijv. heelemààl niet meer een 'goed tijdschrift' genoemd kan worden, zelfs in Nederland. Die voorstellen van verminderde plaatsruimte en honorarium lijken mij in de gegeven omstandigheden niet alleen te poover, maar ook te idealistisch; één waarheid springt uit dit alles naar voren: *Forum* en Bouws heffen elkaar op.

***

Na deze klaagzang, nog antwoord op de zaak[5] waar Zijlstra 'wel voor voelt'. - Als hij zijn voorstel spoedig wil doen, heeft hij kans, anders is Meulenhoff hem vóór geweest. Dat is alles wat ik ervan zeggen kan; het is mij nl. onverschillig of ik dat boek te vertalen krijg voor Meulenhoff of voor Zijlstra, de betaling zal wel ongeveer hetzelfde zijn.

De *N.R.F.* vraagt fl. 150. (1500 frs.) voorschot en wschl. een percentage per verkocht exemplaar. Als Zijlstra dat voorschot dus aanbiedt, moet hij erbij opgeven hoe groot de oplage wordt en

4. Niet-ambtelijk persoon; de uitdrukking verwijst naar de argwaan van ambtenaren voor niet-ambtenaren in de kolonie, toen na 1870 het staatsmonopolie op de handel werd opgeheven en de weg voor de partikuliere ondernemers openstond.
5. De vertaling van Malraux' *La condition humaine*; Bouws was letterkundig adviseur van Nijgh & Van Ditmar. Hij schreef DP over Zijlstra's voorwaarden: 'Vermoedelijk zou het dus voor ongeveer fl 2. - verkocht worden. Als honorarium voor de vertaling dacht hij zich ± fl 250. -, voor de auteur één franc per verkocht exemplaar met een voorschot van 1500 francs.'

hoeveel de prijs wordt per exemplaar.* Hij moet schrijven, niet aan Malraux, maar aan Gallimard. (N.R.F. 5 rue Sébastien-Bottin, Paris 7e).

Voilà. Gelijk hiermee verzond ik mijn copy voor Augustus. Dit schrijf ik in een café[6.] met een Fransche rotpen. Denk niet dat ik kwaad ben; je zou je vergissen. Ik vind de klucht van *Forum* een beetje treurig (in iedere beteekenis) maar tenslotte logisch; en ik ben er nu van overtuigd dat opdoeken verreweg het beste is.

Beste groeten.

Je E.

4198 (1689a). *Aan P. Gediking: Bellevue, 17 juli 1933*

Bellevue, 17 Juli.

Waarde Gediking,[1.]

Hartelijk dank voor je prompte reactie. Ik schrijf ditmaal niet lang, omdat ik de handen vol heb. Alles gaat even slecht; en naar Indië gaan op eigen kosten kan ik wschl. ook niet meer. Mijn vrouw zou zeker meegaan, en zal informeeren op het Departement, maar met die aardigheid van 'kostwinster' wordt het toch ook weer lastig. Bovendien, de voornaamste moeilijkheid is inderdaad: dat wij geen geld hebben voor de reis. En ook verder, *liefst* zou mijn vrouw niet naar Indië gaan; als het is om te ploeteren in een meer of minder vernederende situatie (Van Bovene[2.] schreef mij bv. dat ik moest solliciteeren naar een plaats van corrector desnoods), dan hebben we er liever Europa bij, waar we tenminste nog af en toe een

* Wil hij 1 franc per verkocht ex. voorstellen, afgezien van den prijs per ex., laat hem dit doen; - maar de oplage moet hij er liever bij zeggen.

6. Café de Flore te Parijs, op de hoek van de boulevard St. Germain en de rue St. Benoît.

1. Pieter Gediking (1878-1955) was na zijn studie theologie aan de universiteit van Amsterdam vanaf *1908* verbonden aan de universiteitsbibliotheek van Leiden. Van 1916 tot 1934 was hij bibliothecaris van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen. DP was in 1920 enige tijd bibliotheekassistent bij Gediking. Eerdere brieven zijn niet teruggevonden.

2. G.A. (Gé) van Bovene (1898-1945), journalist bij het *Algemeen Indisch dagblad De Preangerbode,* een kennis van DP, vgl. 1652 n 1 (*Brieven* IV, p. 197). Brieven van DP aan hem zijn niet teruggevonden.

kleine schadeloosstelling kunnen vinden op ander gebied. Het idee van: ‘alles aanpakken in de journalistiek en toonen wat men kan’ klinkt ook nogal heroïsch-romantisch, maar het komt erop neer om als oud vuil behandeld te worden door een individu dat in alle opzichtert je mindere is, een wat-je-noemt ‘gearriveerd journalist’. Het ‘tonnen wat je kan’, beteekent: of je slecht genoeg kan schrijven in een toon en volgens een levensopvatting van het laagste soort, en natuurlijk vóór het Gouvernement en tegen den inlander. Corrector is dan inderdaad heel wat beter, after all. Maar misschien krijg ik zooiets in Europa ook nog wel; in Holland is het moeilijk, en in Parijs door de syndicaten onmogelijk, maar aangezien Indië ook al zoo pijnlijk afgesloten doet...

Voorloopig moeten wij probeeren, om van onze Parijsche brieven (aan *Vaderland* en Prov. Pers) te leven. Dat is van fl. 100 in de maand, plus wat ik er aan losse artikelen bij verdienen kan. Als wij op één kamer gaan wonen, gaat zelfs dàt! - Ik heb mijn ex-vrouw in Brussel nu geschreven[3.] dat ik haar geen geld meer kan sturen, maar wel moet ik nog een 500 belg. frs. = ± fl.40. 's maands extra zien te verdienen voor mijn zoontje, dat nu naar kostschool gaat.

Ik probeer nu maar van allerlei, in de hoop ééns op iets behoorlijks terecht te komen. Ik werk, als ik tijd over heb, ook aan een soort ‘roman’ - een boek met Indische herinneringen, verhalen en alles door elkaar. Of het romantisch wordt weet ik niet; hier en daar - misschien.

Het romantisch-heroïsche wordt in mijn generatie met zeer veel talent vertegenwoordigd door Slauerhoff. Maar hij verdient er ook niets mee! De menschen die verdienen, beschikken over iets anders: een solide banaliteit van denken en voelen, en een soort ‘gezelligheid’ van schrijven daarbij; wàt verder ook het onderwerp zij. Zoo Ina Boudier-Bakker met *De Klop op de Deur,* zoo Johan Fabricius met zijn namaak Casanova.[4.] - Neen, als ik kan, word ik heusch direct corrector, maar dan in Europa, en schrijf wat ik wil. - Mijn kritische werkzaamheid beantwoordt aan een bepaalde logica binnen de hedendaagsche Holl. literatuur; maar het zou te lang duren als ik het je hier moest uitleggen. Ter Braak en ik vertegenwoordi-

3. Brief niet teruggevonden.
4. Johan Fabricius, *Melodie der verten,* 's-Gravenhage 1932. Dit tweede deel van zijn Italiaanse trilogie, die geopend was met *Komedianten trokken voorbij* ('s-Gravenhage 1931), is opgedragen ‘aan den jongen Giacomo Casanova’. De hoofdpersoon, de schelm Benedetto, is naar hem gemodelleerd.

gen een oppositie, die ook de reden van bestaan is van *Forum.* Maar ook hier is de crisis fataal; wschl. zal het tijdschrift in '34 overlijden. Ikzelf heb in ieder geval na 2 jaar werkzaamheid als redacteur dringend behoefte aan nieuwe vrijheid; ik bedoel: ten opzichte van mijzelf.* Het ellendige is dat het afzetgebied in Holland uiterst beperkt is. Een blad als *De Gids* is saai maar 'behoorlijk', maar *Groot-Nederland* bijv. bestaat bijna integraal uit snert.

Hoe het zij, ik ben je toch werkelijk echt dankbaar voor de gedane moeite en het bezoek bij Van Bovene. Hem zal ik ook schrijven, maar zonder haast - hij is natuurlijk ook een 'gearriveerd journalist'. Hij houdt er een andere logica op na dan ik, die niet eens een 'gearriveerd auteur' ben en oprecht hoop het nooit te zullen worden; hij meent dat men een vriend in nood best 4 maanden te laat schrijven kan, als men 'nu eenmaal niets voor hem weet'. De houding van Van Bovene, en het gemak waarmee hij mij een correctorsplaatsje aanraadt, is misschien wel het sterkste argument tegen Indië, dat ik kreeg. - Toch zou ik het in andere omstandigheden nog probeeren; maar het feit dat ik nu niet eens meer weet hoe aan het reisgeld te komen, beslist.

Laat af en toe eens wat van je hooren, en vergeet niet mij te waarschuwen als je weer eens in Europa komt. Zijn er nog plannen, of zijn die ook door de crisis vermoord? - Het beste met de gezondheid van je vrouw, en met hartelijke groeten steeds je

EduP.

(Ik schrijf nu maar niet meer met de luchtpost, om een paar francs uit te sparen en omdat er nu toch geen haast bij is).

Wil je altijd mijn groeten doen aan Patah,[5.] als hij er nog is?

4199 (1700a). *Aan E. Bouws: Bellevue, 25 juli 1933*

Bellevue, 25 Juli.

Je schijnt op de eenige oplossing tusschen ons te willen vooruitloo-

* Daarmee zet ik dan ook mijn 'geëssayeer' stop; maar mijn omstandigheden dwingen me nu tot het produceeren van allerlei 'artikelen'!

5. Mas Patah, zie 3643 n 1 (*Brieven* VIII, p. 96).

pen, en je hebt gelijk. Het lijkt mij nu ook onnoodig om je precies uit te leggen waarom het voor mij niet meer gaat om een ‘onverkwikkelijke historie’, maar dat ik nu inderdaad tot de *conclusie* ben gekomen dat ik te doen heb met een onverkwikkelijk individu. Daar ik dezulken meteen iedere relatie opzeg, doe ik het jou graag hierbij.

EdP.

4200 (1812a). *Aan L. Guilloux*[1.]: *Bellevue, 30 september 1933*[aant.]

Cher Monsieur,

Votre description me paraît si belle, qu'il ne me reste qu'une seule chose à vous demander: est-ce que la chambre est bien chauffée? Si le seigneur du Manoir[2.] vous répond affirmativement à cette question, je vous prierai de conclure pour un mois. Nous viendrons très probablement le 14 ou le 15 octobre.[3.]

Je vous remercie cordialement pour ce que vous avez fait et serai content de vous revoir.

Bien à vous,

EduPerron

Je vous écrirai encore pour vous dire notre arrivée; voulez-vous me mettre encore un mot concernant cette question de température?

Bellevue, 30 septembre 1933.

1. Louis Guilloux (1899-1980), romanschrijver uit Saint-Brieuc aan de Golf van St. Malo in Bretagne. Socialist, korte tijd journalist bij *L'intransigeant* (1921-1924); in 1924 getrouwd met Renée Tricoire (geb. 1895). Hun dochter Yvonne werd in 1932 geboren. Hij debuteerde met de autobiografische roman *La maison du peuple* (1927), gevolgd door *Dossier confidentiel* (1930), *Compagnons* (1931), *Hyménée* (1932) en *Angélina* (1934) die bij Bernard Grasset te Parijs werden uitgegeven. Zijn belangrijkste roman *Le sang noir* (1935) kwam bij de N.R.F. uit. Met Gide en Jef Last maakt hij in 1936 een reis naar de Sovjet-Unie. In zijn *Carnets 1921-1944* (Parijs 1978) vermeldt hij DP niet, wel citeert hij op p. 273 een brief van Malraux uit april 1942: ‘Oui, j'ai eu de nouvelles de du Perron. En tout point contradictoires: on m'a annoncé sa mort, *puis* son arrivée à Amsterdam...’.
2. L'Hostellerie du Manoir, Le Roselier-en-Plérin.
3. 15 oktober 1933.

4201 (1817a). *Aan J.A. Antonini: Bellevue, 3 oktober 1933*

Beste Gino,

Je moet mij even je nieuw adres[1.] opgeven, anders weet ik niet waar mijn kaart van St. Brieuc heen moet. Je kunt mij daar in ieder geval bereiken:

aux bons soins de M. Louis Guilloux

1cr Impasse Pasteur, St. Brieuc

(Côte du Nord).

Bep is nog heelemaal terneergeslagen over het mislukken van die appartementenkwestie! Misschien hebben we wat meer chance als we terugkomen.

Hartelijke groeten, ook van Bep en aan Maria,[2.] een hand van je

E.

Bellevue, Dinsdag.

4202 (1821a). *Aan J.A. Antonini: Bellevue, 5 oktober 1933*

Beste Gino,

Wij gaan Zaterdag weg, over 8 dagen dan, en ik moet volgenden Donderdag al naar Brussel. Kan je bijv. Maandagmiddag komen in het kleine groene cafétje op den hoek van Bd. St. Germain en rue du Bac (het heet *Le St. Germain*) om ± half 5? Ik breng je dan ook de beste roman van Duranty, *La Cause du Beau Guillaume*, dat ik zelf zeer goed vind. Je kunt het mij dan naar Bretagne terugzenden!

Als ik niets hoor, houd ik het hierop.

Hartelijke groeten van je

E.

Het wordt dan een afscheid voor minstens 2 maanden. Bep zal af en toe even naar Parijs moeten voor de krant, maar ik blijf in Bretagne hard werken.[1.]

Bellevue, Donderdag.

1. Antonini woonde tot 1937 in de rue Corot 6 in Parijs (16e), tegenover de kerk van Auteuil; DP vestigde zich 1 december 1933 in dezelfde wijk, zie 4204 n 2.
2. Maria Borovsky, geboren Syla-Novitzky (1895-1959), levensgezellin van Antonini.
1. Aan *Het land van herkomst.*

4203 (1829a). *Briefkaart aan H. Marsman: Bellevue, 9 oktober 1933*

B.H. - Wij hadden vanavond een voordrachtkunstenares[1] hier, die ook verzen van jou voorleest (in besloten kring). Ze begreep niet goed de beteekenis van de 4 laatste verzen van *Twee vrienden.*[2] Bep en ik hebben hiervoor een verschillende uitleg.

Bep: een vrouw (voor vriend I); nog een vrouw (voor vriend II); een verterend gemis (voor allebei)[3] want één hart blijft thuis (b.v. van de 2 mannen), en één hart gaat op reis (van de 2 vrouwen dan), en geen van bei vindt het paradijs (= dus alle vier in de beroerdigheid).

Ik: een vrouw; nog een vrouw; een verterend gemis (hetzelfde verhaaltje, dat geldt voor allebei; dus 4 vrouwen in totaal!) want één hart blijft thuis (van vriend I) en één hart gaat op reis (van vriend II); maar geen van twee (van de II vrienden) etc....

[4] *Voordr.-kunstenares*: 2 vrienden, zelfde vrouw. Die 2 vrouwen zijn er dus eigenlijk maar één die met vriend II op reis gaat.

Wat is de goede uitleg (niet dat het er veel toe doet!) - of is er nog een derde lezing, die de ware is?

Graag hierover spoedig antwoord, anders is de aardigheid eraf. Hart. groeten, ook aan Rina (toch niet een van de 2 - event. 4 - vrouwen?)[5] van een IIIe vriend.

E.

1. Iris Zeilinga-Doodeheefver (1900-1957). DP had haar op haar verzoek een hotel in Parijs aangeraden, vgl. *Bw TB-DP* 2, p. 175, waar X = Iris Zeilinga.
2. 'Twee vrienden' in *DVB* 3 (1926) 5 (mei), p. 121, in *Paradise regained,* Utrecht 1927, p. 81 (*Verzameld werk*, Amsterdam 1960, p. 50). Zie voor de interpretatie Marsmans brief aan Arthur Müller-Lehning van 26 (= 23) november 1926 in: Jaap Goedegebuure, *Op zoek naar een bezield verband*, Amsterdam 1981, 1, p. 186-187. Blijkens een brief van Arthur Lehning van 14 september 1987 aan Ronald Spoor heeft hij altijd als vanzelfsprekend aangenomen, dat het gedicht 'Twee vrienden' betrekking had op Marsman en hemzelf (zie ook de bovengenoemde brief van Marsman aan Lehning). Wat de twee vrouwen betreft gaat hij ervan uit, dat het om een algemene verzuchting gaat. Als men echter de twee vrienden biografisch duidt als Lehning en Marsman, dan is het volgens Lehning aannemelijk te maken, dat de ene vrouw Annie Grimmer is en de andere Elisabeth de Roos, met wie Marsman de verhouding in de loop van maart 1926 verbrak.
3. Vanaf hier is de beweerde visie van Elisabeth de Roos doorgehaald.
4. Twee zinnen in handschrift van Elisabeth de Roos toegevoegd.
5. Marsman had zijn vrouw Rina Louisa Barendregt eerst in september/oktober 1926 leren kennen; 'Twee vrienden' was toen al gepubliceerd.

Gelijk hiermee gaat Pont Caulaincourt[6.] terug. Het hfdst. lijkt mij nu uitstekend! Is dit ‘waar’?

[7.]Die Eddy is gek! Van daaraf[8.] ben ik het met hem eens!

4204 (1842a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 25 oktober 1933*

Le Roselier, 25 October.

Beste Gino, Dank voor je aardige brief. Bep gaat zeker nog naar Parijs en zal jullie dan graag opzoeken. Zij is erg gevoelig voor de aangeboden hulp, en zal zelf wel uitleggen wat ze zoekt.[2.] Ons adres is: Hostellerie du Manoir, Le Roselier en Plérin, par St. Brieuc (Côte du Nord). Het is een 1½ uur loopen van St. Brieuc, in een volstrekte eenzaamheid. Eigenlijk is St.Br. onbereikbaar voor menschen als wij, want iedere verbinding is slecht en 3 uur loopen hebben wij er niet voor over. Het is hier nogal koud; ik schrijf je in den tuin met een verkleumde hand. Maar de zee is vol kleurschakeeringen (een enkele maal ook compleet blauw als de Middellandsche Zee) en het landschap charmant (als het niet regent).[3.] Hartelijke groeten, ook onder de vrouwen, veel succes! een hand van je

E.

4205 (1858a). *E. du Perron-de Roos en E. du Perron aan J. Greshoff: Le Roselier-en-Plérin, 6 november 1933*

Le Roselier, 6-XI-'33.

Beste Jan,

Eddy is sinds gister weer goed op gang en zit tot over zijn ooren

6. Hoofdstuk van *Angèle Degroux,* Amsterdam 1933, p. 72-93.
7. Tekst in handschrift van Elisabeth de Roos, in de marge bij de doorgehaalde passage.
8. Vanaf: ‘en één hart gaat op reis’, blijkens een lijn met een haak.
1. Foto van de twee parochiekerken in St. Brieuc: de kathedraal en St. Michel.
2. Elisabeth de Roos ging op zoek naar woonruimte in Parijs; per 1 december 1933 betrok de familie DP een kamer van een appartement in de rue de I'Yvette 19, Parijs (16^{e}).
3. Vgl. het begin van hoofdstuk 27 ‘Contact met de wet’ van *Het land van herkomst*, Amsterdam 1935 p. 362 (*Vw* 3, p. 402).

in Ducroo; zoo juist komt de post en hij is bang om er door brieven schrijven weer uit te raken; vandaar dat ik het doe. Je gunstige berichten over Grt. Nederland[1.] (antwoord je mij ook nog even over die Kroniek van mij?)[2.] wekken hier natuurlijk afwachtende vreugde; en je bericht over je bundel[3.] al evenzeer. En dat in deze tijden!

Eddy vraagt of je het volgende nog voor hem zou willen doen: naar Timmers Verhoeven gaan en hem vragen hoe dat zit met de Royale Belge? Hij heeft Eddy geschreven dat hij nog eens uitstel zou vragen; sindsdien is er nog een dreigbrief van de R.B. gekomen die Eddy naar Timmers heeft opgezonden, maar waarover hij van Timmers niets meer heeft gehoord. En vandaag deze derde. Zou Timmers weer uit de stad zijn? Kun je daar achterkomen en als hij er is, hem de brief brengen? Eddy zou het prettig vinden als je zelf naar hem toe kon gaan.

Veel dank, en nu nog een paar woorden van Eddy zelf, hartelijke groeten,
Bep.

B.J. - Ja, ga alsjeblieft even naar T.V. of bel hem op. Hierbij de brief van de *Royale* en een paar regels die ik nu maar teruggeschreven heb.[4.]

Het bericht over je bundel is heerlijk. *Precies* wat ik altijd verlangd heb!

1. Greshoff, redacteur van *GN,* had DP geschreven over reorganisatieplannen van *GN* en hem uitzicht geboden op voorpublikatie van enkele hoofdstukken (‘verhalen’) uit *Het land van herkomst*: ‘Retrospektief van mijn ouders’ in *GN* 32 (1934) 5 (mei), p. 418-435 (hoofdstuk 5 ‘Voorhistorie van mijn ouders’ van *Het land van herkomst*); ‘De eerste jaren’ in *GN* 32 (1934) 6 (juni), p. 499-514 (hoofdstuk 7 ‘Het kind Ducroo’ van *Het land van herkomst*); ‘Gedong Lami’ in *GN* 32 (1934) 7 (juli), p. 58-70 en 8 (augustus), p. 156-165 (hoofdstuk 8 van *Het land van herkomst*); en ‘Dubbelportret van Arthur Hille’ in *GN* 33 (1935) 3 (maart), p. 235-252 (hoofdstuk 25 van *Het land van herkomst*).
2. Elisabeth de Roos behandelde in de kroniek Buitenlandsche literatuur in *GN* 32 (1933) 5 (mei), p. 467-474, o.a. *The fountain* van Charles Morgan en *Ma vie et mes amours* van Frank Harris.
3. *Gedichten 1907-1934*, 's-Gravenhage: Boucher 1934 (Folemprise 2).
4. Brief 1858 (*Brieven* IV, p. 368-369).

Pia heeft misschien geen geld voor het porto.[5] Wacht nu maar wat. Zoodra ik in Parijs terug ben (dus voor Sinterklaas) zend ik je het werk.

Wil je Menno nu maar voor alle zekerheid *omgaand* het stuk over de *Liaisons* sturen? Dan moet dàt maar in *Forum*; dat is mij ook liever. Schrijf hem[6] dan een woordje erbij om te zeggen dat ik de verhalen terugtrek.

Dank, dank, dank. Steeds je

E.

4206 (1872a). *Prentbriefkaart*[1] *aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 21 november 1933*

Le Roselier, 21 Nov.

Beste Gino,

Bep is even naar Parijs gegaan, maar had het zoo razend druk met haar journalistieke besognes dat ze absoluut geen tijd heeft kunnen vinden om jullie op te zoeken. Maar wij zullen elkaar nu wel gauw terugzien; zij heeft nl. nog in alle haast een *kamer* gehuurd, die opeens erg meeviel. Vanaf 1 Dec. is ons adres: chez Mme Nossovitch (beteekent dit niet: Neuszoon?),[2] 19 rue de l'Yvette, Paris 16e. Veel hartelijks, ook onder de vrouwen, van je

E.

5. Voor de verzending van *Bouquet poëtique des médecins, chirurgiens, dentistes & apothicaires*, poëmes recueillis et annotés par Pascal Pia, Parijs 1933. DP zond deze bundel tenslotte zelf op 12 november 1933 (*Brieven* IV, p. 373).
6. DP schreef op 7 november 1933 ook zelf aan Ter Braak, 1859 (482) (*Bw TB-DP* 2, p. 213-214).
1. Foto van het park bij l'Hostellerie du Manoir, Le Roselier-en-Plérin, Saint-Brieuc.
2. Mevrouw Nossovitch, vrouw van een gevluchte Russische senator, oud procureur-generaal van het hooggerechtshof, die kamers verhuurde. ‘Nos’ betekent inderdaad neus in het Russisch, het achtervoegsel wijst op witrussische of Poolse afkomst. DP schreef over haar dochter Sofka (Sophie) in ‘Blocnote klein formaat’ in *GN* 34 (1936) 7 (juli), p. 69 en p. 70-73, en 11 (november), p. 506-508 (*In deze grootse tijd*, 's-Gravenhage 1946, p. 68-69, 70-72 en 113-116 (*Vw* 5, p. 127-128, 129-132 en 189-192)). Zie ook Sophie Nossovitch, ‘Portret van mijn grootmoeder’, vertaald en ingeleid door Elisabeth de Roos, in *Libertinage* 2 (1949) 6 (november-december), p. 401-416.

4207 (1896a). *Aan L. en R. Guilloux: Parijs, 5 december 1933*[aant.]

Paris 16e
19 rue de l'Yvette.
Mardi.
Chers amis,

Ci-joint je vous envoie les 200 francs[1]; excusez-nous du retard, mais tout va très mal à Get égard. A d'autres aussi, du reste. Malraux est sombre et fermé, Clara était partie quand nous sommes venus. On verra Malraux vendredi, peut-être qu'il parlera davantage? Il part pour Mareb (vous aviez raison, c'est sans g) le 8 janvier.[2] Clara sera de retour ici, le 21 décembre; retenez ces dates.

Nous regrettons infinement votre compagnie et même le Manoir. On est tombé ici dans une famille de russes touchants mais bavards, qui Grient tout le jour; on n'est pas libre, je ne puis travailler et suis dans un marasme indicible.

Il faut refoutre le camp ou aller en Hollande ou Dien sait quoi.
Excusez ces quelques lignes. On vous écrira mieux bientôt.
Votre EdP.

Chers Renée et Louis, Vous nous manquez, et j'ai la nostalgie de Bretagne, et nous resterons sales jusqu'au 1er février parce qu'il n'y pas assez d'eau chaude, et la patrie nous menace de loin. Ecriveznous tous les deux, et longuement.
Bep.
Est-ce que vous-avez gagné le Mon-Savon, Renée?

4208 (1902a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 11 december 1933*[aant.]

Paris, lundi.
Mon cher ami,

Voici les photos, c.à.d. celles qui ont quelque prétention d'être réussies. On a revu Malraux, mais le jour après la distribution des

1. Zie *Bw TB-DP* 2, p. 260 en 264.
2. Ontdekkingstocht van Malraux met édouard Corniglion-Molinier, begonnen op 22 februari 1934. Zij vlogen van Parijs naar Jemen, waar hij de ontdekking van Mareb, de legendarische hoofdstad van de koningin van Scheba, voor zich opeiste. Malraux keerde op 23 maart 1934 terug op het vliegveld Orly bij Parijs. De Magreb is de benaming voor (liet toenmalige Frans) Noord-Afrika: Marokko, Algerije en Tunesië.

prix[1]; on a parlé de ce prix que vous connaissez mieux que personne, et longuement de vous deux, et à peu près rien des explorations par voie d'air du pays de la reine de Saba. Maintenant, que je me précipite pour corriger deux erreurs, ou plutôt deux falsifications de choses justes, je veux dire: qui étaient justes dans votre entendement. 1°. Malraux n'est pas agrégé, mais licencié-es-lettres; 2°. le pays de la Reine s'appelle Mareb, comme vous me l'aviez dit, en non Magreb, comme l'avait enregistré mon oreille javanaise. Je me sens *trè-è-s* soulagé après vous avoir mandé ceci.

Nous nous préparons à partir pour la Hollande, pays des ancêtres de Bep, sinon des miens. Il faut pour cela 'travailler d'avance', c.à.d. fréquenter théatres, musiques, expositions et autres ventes publiques, jusqu'à abrutissement complet, ce qui ne peut qu'être utile à la 'correspondance'. Cela vous expliquera aussi pourquoi je vous quitte maintenant. Je pense vous écrire longuement du pays des Polders. On pense souvent à vous deux, on parle souvent de vous, et s'il ne tenait qu'à nous, vous nous reverriez bien vite dans vos Bretagnes briochines.

Amitiés à vous deux de nous 1 + 1; la main de votre

EdP.

4209 (1916a). *Aan De Wereldbibliotheek (P. Endt): Voorburg, 29 december 1933*

Voorburg, 29 December.

Zeer geachte Heer,

Ingesloten het contract terug. De drukproeven van *Straat zonder Zon* zult u hebben ontvangen.

Wij zijn maar menschen heeft voor mijn gevoel een akelig ethisch bijsmaakje (om van de populair-didactische draai nog niet eens te spreken) die uitstekend zou zijn voor Barbusse, maar zeer slecht past bij Malraux. *Het menschelijk tekort* kan ook verwarrend werken, omdat het zou kunnen worden opgevat als een tekort *aan* menschelijkheid. Voor rhythme en klank zou het anders wel goed zijn. Ik voel in uw lijn wel iets voor *Menschelijke Grenzen*, maar ook dit is mij nog te ethisch-christelijk gekleurd.

Ik stel u dus voor, te wachten tot ik in Parijs terug ben en met Malraux gesproken zal hebben (uiterlijk 6 Januari). Kunt u mij

1. De toekenning van de Prix Goncourt aan André Malraux voor *La condition humaine* had op 7 december 1933 plaats; DP lunchte met Malraux op 8 december.

hierheen een afdruk bezorgen van het portret in *Vooruit?* ik zal dan probeeren u een photo van ditzelfde cliché te bezorgen. Een en ander kan dus vóór 10 Januari in uw bezit zijn.

Met beleefden groet, hoogachtend,
EduPerron

4210 (2023a). *Aan C. Malraux-Goldschmidt (Clara Malraux): Parijs, maart 1934*[1. aant.]

Paris, samedi, 11 heures.

Ma chère Clara,[2.]

Je tiens à vous dire que Bep et moi nous avons été *remplis* de ce que vous nous avez dit, jusqu'aujourd'hui, et ce n'est pas du tout fini. Tout ce que je vous ai dit[3.] hier, je l'ai dit en somme contre ce que je sens; avec le sentiment je suis entièrement à côté de vous. Mais en tâchant de m'expliquer André, ce n'est pas seulement l'amitié qui travaille, c'est un véritable besoin que j'ai de croire qu'André aura toujours raison contre moi-même. C'est vous dire que vous et moi, nous sommes plus dans le même cas que vous ne le croyez peut-être après hier soir; il y a seulement cette différence qu'André est 100 fois plus près de vous que de moi, que là où je peux me permettre de le 'comprendre' (par cette intelligence justement, dont je me méfie

1. Zie voor datering en commentaar Philippe Noble 'Bij een teruggevonden brief van Du Perron aan Clara Malraux' in *Juffrouw Idastraat 11* 7 (1981) 1 (maart), p. 12-18. Voor deze datering pleit ook de inhoud van DP's brief 2022 (*Brieven* IV, p. 499-501) aan Roland Holst. Andere brieven aan Clara Malraux zijn niet teruggevonden.
2. Clara Malraux-Goldschmidt (1897-1982), geboren in Parijs van Duitsjoodse afkomst, was van 1921-1947 getrouwd met André Malraux. DP portretteerde haar als Bella in *Het land van herkomst.* Clara Malraux schreef over DP o.a. in *Voici que vient l'été* (deel vier van haar herinneringen *Le bruit de nos pas*), Parijs 1973, p. 83-85 en 162-164. In *Java-Bali* (Parijs 1963), p. 102-103, beschreef ze een gesprek met Sjahrir over DP in Djakarta, dat de zegswijze 'Eddy liet ons zijn vrienden na' bevestigt, vgl. W. Walraven, *Brieven*, p. 734 en 780. Zie voor een portret van André Malraux, Elisabeth de Roos en Clara Malraux in Bellevue, *Album Malraux* (Parijs 1986), p. 166. Het jaartal 1939 bij dit portret is onjuist, dit moet zijn: omstreeks 1933.
3. Een crisis in haar relatie met Malraux: 'Later speelde Eddy, getrouwd, door zijn houding en theorieën over de relatie tussen partners in het huwelijk, een grote rol in de crisis, die op een scheiding tussen André en mij uitliep.' (vert. uit *Voici que vient l'été*, p. 85).

beaucoup plus que vous), pour vous c'est très simplement et très honnêtement impossible. Votre exemple de la jeune fille[4.] de 20 ans, admiratrice de *la C.H.*, est trop juste, et par conséquent faux; il est faux par ce qu'il a de trop restreint. Votre cas à vous est complet, et par conséquent compréhensible - et pour des gens comme moi à peu près inattaquable - sur toute la ligne. Je n'ai pas su vous expliquer hier soir ce qu'il y a de pénible, selon moi, dans les justifications par l'intelligence; ce n'est que depuis que je parle de ces choses avec vous (à la Mosquée[5.] déjà, mais surtout hier soir) que je le sens pourtant de plus en plus nettement; et du reste, vous qui ne voulez pas des 'vérités du sang', vous ne refusez pas des 'vérités animales'; mais vous croyez aux justifications[*] par l'intelligence; moi en somme, pas. Cc qu'il y a de terrible dans l'intelligence, c'est qu'on peut toujours l'employer comme avocat pour les instincts, les besoins, les convictions du moment (de telle phase dans notre développement). Il y a des choses que je sens intensément depuis 2 ans, depuis que je vis avec Bep, et alors mon intelligence fonctionne admirablement *pour* ces choses-là. La fidélité par exemple. Dans 10 ans peut-être, quand j'aurai le besoin d'une autre femme,[6.] ou simplement de quitter Bep, mon intelligence se fera aussi admirablement l'avocat de mes instincts. C'est la même intelligence, elle est seulement autrement employée. Même chose pour les applications dans les cas où l'on vent 'se dépasser soi-même'.[**] Ce qu'il y a de *vrai*, c'est que je sens vis-à-vis du monde et des gens dont nous avons parlé, exactement comme vous, comme les Guilloux, comme Bep, comme André *au fond.* Car le ridicule serait si je me mettais à vouloir 'défendre' André contre vous: d'abord il n'y a personne qui le comprend mieux que vous, ensuite, ce que j'essaie de faire (et contre moi-même et *mes* instincts), c'est seulement de le comprendre. Je ne

4. Josette Clotis (1912-1944) debuteerde in 1932 met de roman *Le temps vert*; ze werkte mee aan het progressieve weekblad *Marianne* van Emmanuel Berl. Malraux begon in december 1932 een verhouding met haar die tot haar dood zou duren. Zij kregen twee zoons.

5. Arabisch restaurant bij de moskee van Parijs in het 5e arrondissement, waar DP met zijn vrouw en Clara Malraux voor 10 maart 1934 had gegeten, vgl. 1999 aan Ter Braak, *Bw TB-DP* 2, p. 357.

* et même aux grandes modifications

6. Vgl. *Het land van herkomst*, p. 21-22 (*Vw* 3, p. 22).

** Il y a d'abord *l'instinct* de vouloir cela.

le fais même pas pour vous dire des choses pleines d'espoir, car cet espoir, vous *l'avez,* même en la mettant au bout de cinq ans! - non, je suis beaucoup plus 'égotiste', je pense que si *moi*, je pense comme vous contre André sur ce point, *je* dois avoir tort, *je* ne peux avoir raison que parce que je s[uis plus][7] borné, plus bête qu'André - ou surtout, beaucoup moins séduit; enfin, plus 'bourgeoise vertueuse'.

Vous avez pensé que l'aventure de Mareb passée, vous vous sentiriez éloignée d'André; et vous voyez, ou verrez mieux encore, que cette intelligence prévoyante ne tient pas debout, qu'au contraire vous le sentez plus près de vous maintenant. Tout ce qui souffre en vous, en ce moment, sont heureusement aussi des instincts *d'une phase déterminée*; et je souhaite de tout coeur que la guérison de tout cela sera accomplie bien avant les cinq ans que vous avez mis comme terme actuellement. Et là aussi, je compte sur la plus grande intelligence d'André, qui ne peut pas ne pas se fatiguer des 'agréments' que nous détestons et revenir à *ses* 'vérités du sang' à lui, sans lesquelles il n'aurait écrit aucun de ses livres. André devenant Goethe (dans le sens que vous donnez à ce grand monsieur allemand) c'est tout de même *impossible.* Vous le savez mieux que moi.

Excusez-moi si je vous ai tant parlé de moi dans une histoire qui ne doit avoir que deux personnages, mais que serait pour vous ce que j'aurais à vous dire, si pour moi ce n'était qu'un puzzle à croquer avec l'intelligence, si je ne sentais rien? - Or, ce qui fait peur à Bep et à moi, ce sont les possibilités pour nous-même, mais nous sentons aussi très nettement *avec vous*; j'espère que vous l'avez senti.

Reposez-vous chez les Guilloux, qui Bont les meilleures gens que vous auriez pu choisir, je pense, pour cette petite cure de repos; oubliez autant que possible les télégrammes et téléphones, et faites nous signe, voulez-vous? dès que vous serez rentrée à Paris.

Toutes nos amitiés à Guilloux, croyez-nous votre

Bep* et Eddy

7. Onleesbaar door een vouw van het papier, zie het in n 1 genoemde artikel van Noble.

* (Bep n'est pas la pour le moment, mais puisque nous avons parlé longuement de tout ceci après vous avoir quittée et encore ce matin, je sais que je peux signer pour elle!)

4211 (2024a). *Aan Den gulden winckel: Parijs, maart 1934*[1. aant.]

Den Gulden Winckel zit altijd zoo vol verrassende dingen, dat men zich als lezer soms niet weerhouden kan sommige ervan te willen verdiepen. Maar waar men dan altijd gevaar loopt dit niet in de lijn van de auteurs zelf te doen...

Ik zou naar aanleiding van 2 punten in het Maart-nummer vragen willen stellen.

In het interview van Jef Last,[2.] zegt deze: 'De Nederlandsche schrijvers bekijken op zijn best het leven uit een venster en nog liever onder de loupe. Men bewondert hier Malraux, maar niemand neemt er een voorbeeld aan.'

Dat van het venster en de loupe weten we nu zeker wel, maar zou Last niet nader willen uitleggen *hoe* hij zich zoo'n 'voorbeeld nemen' aan Malraux precies voorstelt? Het is makkelijker een voorbeeld te nemen aan Dos Passos, Döblin of Ehrenburg dan aan Malraux, omdat het gemakkelijker is een methode na te volgen dan een authentieke en persoonlijke inhoud, om niet kortweg te zeggen: een genialiteit. Dat de heer Revis onze kleine Ehrenburg wordt, omdat hij zand[3.] verwerkt volgens het procédé van de auto-filme-etc.- verwoording[4.] van den heer Ehrenburg, is volkomen normaal, en geheel in de traditie van ons land sinds de navolging van de middeleeuwsche ridderromans (met die problematische uitzondering natuurlijk van *Karel en Elegast*!) Dat de heer Wagener zich uit de krant een goekoope genialiteit bijeenplakt,[5.] is nog minder ontstellend, en de binnenlandsche verbazingen daarover zijn het eenige touchante van de heele vertooning. Maar *hoe* wenscht Jef Last Malraux ten onzent nagevolgd te zien? En door wie? Door welke journalisten of groote reizigers of dito revolutionairen? Door Maurits Dekker in een nieuwe rol, na 'Boris Robatzki'? Door Johan Fabricius, als hij teruggekomen zal zijn van Casanova en zijn Na-

1. Deze ingezonden brief werd gepubliceerd onder de titel 'Twee vragen' in *DGW* 33 (1934) 388 (april), p. 68 (niet in *Vw*).
2. G.H. 's-Gravesande, 'Jef Last over zijn leven en zijn werk' in *DGW* 33 (1934) 387 (maart), p. 41-44.
3. M. Revis, *8.100.000 M³ zand*, Utrecht 1932.
4. Ilja Ehrenburg, *10 P.K., Het leven der auto's,* Utrecht 1931.
5. W.A. Wagener, *Sjanghai*, Rotterdam 1933. Deze montageroman werd door Gerard van Eckeren besproken: 'De hel van Tsjapei' in *DGW* 33 (1934) 386 (februari), p. 29-31.

pelsche leeuwen?[6.] Misschien moet ik Last zelf de grootste kansen geven, als ik zijn levensloop in het interview in aanmerking neem. Laat hij het eens probeeren. Hoezeer het hem ook mislukken mag, misschien overtreft hij *Partij Remise*[7.]...

Tweede probleem: de heer Gerard van Eckeren, die mij werkelijk al te uitbundig over hartsaangelegenheden citeert,[8.] schrijft o.a.: 'Bij ons had Multatuli zulk een hart (men mag dit constateeren ook als men meent dat hij vele eigenschappen miste die hem tot een waarlijk groot kunstenaar hadden kunnen maken)', enz. - Zou de heer Van Eckeren, met de filosofische denkkracht die hem karakteriseert, voor mij en anderen hier niet een les willen aanknoopen? *Welke* zijn dan deze eigenschappen die Multatuli miste? *Wat* is een 'waarlijk groot kunstenaar' in dit verband? en vooral (want de voorbeelden zijn altijd nog het duidelijkst in zulke gevallen) aan welke 'groote kunstenaars' denkt de heer Van Eckeren, als hij zooiets, tusschen zulke bedachtzame haakjes, opschrijft? Ik voor mij geloof dat ons land *geen enkel* grooter kunstenaar - ja, zelfs 'kunstenaar'... - dan Multatuli heeft opgeleverd, al haalde men er Vondel en Hooft bij, en Kloos en van Deyssel natuurlijk, en de groote menschenkenners De Meester en Robbers... Maar de heer Van Eckeren heeft op deze kwestie wellicht een 'wereldaanzicht'.

Met spanning en vertrouwen wachtend,[9.]
E. du Perron

4212 (2050a). *Aan K. Mann: Parijs, 20 april 1934*[aant.]

Sehr geehrter Herr Mann![1.]

Das Artikelchen des Herrn Defresne[2.] ist für die Mentalität einer

6. Johan Fabricius, *Melodie der verten*, 's-Gravenhage 1932 (zie 4198 n 4), en *Leeuwen hongeren in Napels*, 's-Gravenhage 1934.
7. Jef Last, *Partij remise,* Amsterdam 1933, in *DGW* 33 (1934) 385 (januari), p. 20, besproken door W.A.K(ramers). Kramers stelde *Partij remise* op één lijn met de 'documentaire romans' *Sjanghai* en *10 P.K., Het leven der auto's.*
8. Gerard van Eckeren, '"Uit het hart" geschreven', kroniek van het proza in *DGW* 33 (1934) 387 (maart), p. 45-46, recensie van Albert Kuyle, *Harten en brood*, Hilversum 1933. Het citaat op p. 45.
9. Zie bijlage 26 voor het nawoord van G. van Eckeren bij DP's brief.
1. Klaus Mann (1906-1949), vluchtte in 1933 uit Duitsland; hij was redacteur van het door Querido uitgegeven emigrantentijdschrift *Die Sammlung.* DP had contact niet hem in Parijs, zie 2060 (*Brieven* IV, p. 521).
2. Onder de titel 'Zu dem Aufsatz "Holländische Literatur von E. du Perron"' werden in *Die Sammlung* 1 (1933-1934) 9 (mei) Defresne's ingezonden brief (zie bijlage 27) op p. 507-508 en dit antwoord van DP op p. 508 (niet in *Vw*) afgedrukt. Defresne klaagde dat DP in zijn stuk 'Holländische Literatur' in *Die Sammlung* 1 (1933-1934) 8 (april 1934), p. 400-411 (*Vw* 6, p.641-655), Werumeus Buning en Van Vriesland niet genoemd had. Zie voor de Nederlandse vertaling door Ruth Wolf van het stuk van DP: *Die Sammlung, Een bloemlezing uit het emigranten-maandblad* enz., Amsterdam 1983, p. 135-136.

gewissen Sorte Amsterdamer Künstler so enthüllend, dass Sie wirklich Unrecht hätten, es Ihren Lesern vorzuenthalten. Für das warme Interesse, mit dem dieser Herr Ihre Holland-Nummer gelesen hat, freut es mich vor alleen, dass er selber darin genannt ist; Sie finden ihn auf Seite 425 in dem Theater-Artikel von Henrik Scholte[3.] als 'einen mittelmässigen Autor, der sich zu einem erstklassigen Regisseur entwickelte'. Das ist so eine von den Karrieren, die jemanden davon abhalten kann, genauer zu lesen.

Die Neugierde dieses Herrn hätte übrigens in den ersten Zeilen meines literarischen *Briefes* entdecken können, dass es nicht meine Absicht war, eine vollständige Übersicht zu geben and sicher nicht, eine Parade von Berühmtheiten zu montieren, wie es vielleicht mehr in seiner Kompetenz gelegen hätte; dass ich vielmehr die ältere Literatur nur behandelt habe, um die Situation für Ausländer deutlicher zu machen, and dass mein Vorsatz im übrigen war, mein eigene literarische Generation darzustellen, zu der weder J.W.F. Werumeus Buning noch Victor E. van Vriesland gehören. Ich habe die Dichtergruppe, der diese beiden sowohl nach Alter als nach Talent zuzurechnen sind, nicht als Ganzes Dargestellt, sondern nur im Vorubergehen den genannt, der ohne Zweifel der bedeutendste ist: A. Roland Holst. Andernfalls würde ich nicht nur J.W.F. Werumeus Buning genannt haben sondern auch Geerten Gossaert, J.C. Bloem and Jan van Nijlen: Dichter, die ich samt und sonders für genau so bedeutend halte wie J.W.F. Werumeus Buning, auch wenn Herr Defresne es mir noch so sehr verübeln sollte.

Was die Bedeutung betrifft, die ich dem Werke J.W.F. Werumeus Buning's zuerkenne, verweise ich Herrn Defresne auf meinem Artikel über diesen Dichter im 'Forum' April 1933.[4.] Er möge

3. H. Scholte, 'Bühne in Holland' in *Die Sammlung* 1 (1933-1934) 8 (april 1934), p. 423-429.
4. 'Een Hollander dicht een Spaanse ballade' in *Forum* 2 (1933) 4 (april), p. 318-324 (opgenomen in *De smalle mens, Vw* 2, p. 556-563).

mit den Angaben, die er in diesem Artikel finden kann, statt meiner ‘den Fehler korrigieren’; womit ich gleichzeitig die ‘unumwundene Mitteilung’ mache, dass ich ihn, Herrn Defresne, sei es als Autor oder Regisseur - genau wie er das selber am liebsten hat, - an ‘Redaktionen ernsthafter Zeitschriften’ stets mit Liebe empfehle.

E. DU PERRON

4213 (2057a). *Aan M. ter Braak: Parijs, 26 april 1934*[1.]

26 April 1934.

Beste Menno,

Ik schrijf je dit in een oogenblik van ellende. *Als* mij iets overkomt, wil jij er dan voor zorgen:

1. dat er *niets* van mij uitgegeven wordt, geen *Ducroo*, geen essays, vooral geen brieven.

2. dat mijn schoonzuster gewaarschuwd wordt: mevr. E. van Polanen Petel-Britt, Dagoweg 62, Bandoeng (Java).

3. dat er voor Gille gezorgd wordt (Instituut Monada, 80 avenue Floréal, Uccle-Bruxelles) totdat mijn schoonzuster dat doen kan. Dank.

Je E.

Houd dit papier in ieder geval voor later; het kan zijn dat Jan toch lust in uitgeven krijgt. - Als voogd voor Gille moet jij maar optreden; ik heb in den laatsten tijd het idee gekregen dat ik verkeerd zou doen als ik Jan vroeg het te zijn. Moet ik dit bij den notaris laten ‘vastleggen’?

4214 (2069a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan L. en R. Guilloux: Grenoble, 7 mei 1934*[aant.]

Grenoble, 7 mai.

Chers amis,

Nous aussi, nous pensons à vous. Mais où - mais où - mais où

1. Deze briefkomt in *Bw TB-DP* 2 na 587. DP gaf een kort commentaar op deze brief in 2058 (588) van 27 april 1934 aan Ter Braak en vroeg hem ook er niet over te schrijven (*Bw TB-DP* 2, p. 395).
1. Foto van een portret van Stendhal, naar de ronde gouache door Dedreux-Dorcy.

reste *Angelina*?[2.] Voici un portrait de Beyle, qu'on vous envoie de sa ville natale, qu'il aimait un pen moins, je crois, que vous Saint Br. Le portrait est des plus laids, mais il ne faut pas seulement répandre les jolis. Comment va *le* Cripure[3.] (comme Trotsky[4.] dit: *le* Clappique[5.])? Ecrivez-nous, on sera rentré vers le 15. Votre

Bep EdP.

Le musée Stendhal ici est ouvert depuis avant-hier. Assez bien.

4215 (2092a). *Aan G. Walschap: Parijs, 17 mei 1934*

Parijs, 17 Mei 1934.

Geachte Heer Walschap,[1.]

Ingesloten een drama,[2.] dat mij voor u geknipt lijkt. Misschien wordt het uw *Rouge et Noir*! Ik ben vol bewondering voor uw *Celibaat*,[3.] dat misschien wel uw sterkste boek is; althans het eerste dat mij op dezelfde manier vasthoudt als *Adelaïde.*

In het laatste nr. van *Forum* hebt u het beestachtige, zelfs voor mijn 'corrupte smaak', bijna overdreven: als God André met een obus op zijn smoel sloeg, hebt ù de straf voor dien armen jongen nog erger gemaakt - is het om te doen uitkomen dat er een verschil bestaat tusschen dezen 'gestrafte' en de velen die van God een obus

2. *Angélina*, roman van Guilloux uit 1932, door DP besproken in de *NRC* van 22 januari 1935 (av.) (*Vw* 6, p. 164-166), vgl. *Brieven* V, p. 171 en 190.
3. Cripure, geïnspireerd op Guilloux' leermeester Georges Palante, is de hoofdpersoon van *Le sang noir* (1935). Guilloux noemde zijn toneelbewerking van *Le sang noir* in 1962 *Cripure.*
4. Trotski publiceerde in april 1931 in de *Nouvelle revue française* een artikel over Malraux' *Les conquérants*, dat Malraux in hetzelfde nummer beantwoordde. Hij ontmoette Trotski op 26 juli 1933 in Saint-Palais bij Royan; hij was in de jaren 1933-1934 trotskistisch sympathisant.
5. Baron de Clappique, personage uit *La condition humaine.*
1. Gerard Jacob Lodewijk Walschap (1898-1989) debuteerde als Gerard Walschap in 1923 met de bundel *Liederen van leed.* Hij maakte als romancier naam met o.a. *Adelaïde* (1929) en *Trouwen* (1933). De toen nog katholieke Walschap was sinds januari 1934 redacteur van de Vlaamse afdeling van *Forum.* DP heeft niet meer dan twee brieven aan hem geschreven.
2. Knipsel niet teruggevonden.
3. *Celibaat* verscheen in zes afleveringen in *Forum* vanaf januari 1934.

op het smoel kregen als 'beproeving'?[4.] Hoe het zij, de scène russchen André en 'Uhi'[5.] is misschien iets meer dan gewaagd, iets dat zelfs de toon van de rest verkracht en tot de monsterliteratuur gaat behooren. Maar dit doet er niet toe: ik maak u mijn compliment voor de uitstekende manier waarop u zich *voortdurend* van de opgave kwijt.

Op blz. 462, alinea 3, staat, dunkt mij, een vergissing: Ursule moet ergens Octavie zijn of andersom. Leest u het zelf maar na, als het u interesseert.

Met vriendelijke groeten, uw tegenstander-in-den-Heere,

EduPerron

4216 (2103a). *Aan G. Walschap: Parijs, 25 mei 1934*

Parijs, 25 Mei 1934

Zeer geachte Heer Walschap,

Ik antwoord nog even op uw schrijven. Inderdaad had ik misschien moeten zeggen 'Uw tegenstander *om* den Heer', maar dan ook alleen daarom. En *indien* hij bestond, inderdaad! Ik ben in dit opzicht geheel van het gevoelen van Stendhal, wiens woord ik u als epigraaf voor het droeve bestaan van André d'H. aanbeveel: 'Ou il n'existe pas, ou il est méchant'.[1.]

Het zou mij toch aan het hart gaan als u die passage[2.] erg 'purifieerde'. De scène is nl. bizonder goed geschreven, geserreerd en beeldend, en wij kunnen er allemaal zeker van zijn dat zulke dingen *precies zoo* gebeuren. Ik geloof dan ook allerminst dat u zich ongerust hoeft te maken over 'ernaast' zijn; 1°. is dit geen euvel, want als men naast het eene is, is men allicht op iets anders, en zelfs een

4. Tijdens de eerste wereldoorlog is de helft van het gezicht van André d'Hertenfeldt (de hoofdpersoon van *Celibaat*) weggeschoten: 'Als de God, waaraan André niet gelooft, bestaat, dan heeft hij hem met een obus op zijn smoel geslagen om te zeggen: hebt ge nu genoeg?' in *Forum* 3 (1934) 5 (mei), p. 476.
5. Als André voor verder herstel woont bij de bejaarde vrouw Lucie (wier naam hij door zijn verminkingen als Uhi uitspreekt), trekt hij haar haar kleren uit en poogt haar te beminnen.
1. Niet achterhaald.
2. De passage over André d'Hertenfeldt en 'Uhi' verscheen ongewijzigd in de boekuitgave: *Celibaat*, Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1934, p. 174-177.

'realisme' dat *de*[3] waarheid geeft, is een hersenschim, er is alleen maar een *schijn* van 'realiteit'; 2°. is *uw* waarheid voldoende, mits uw talent voldoende is, waarover, dunkt mij, geen twijfel bestaat. De eenige moeilijkheid met dat stuk was om - terwijl het als onderwerp bijna in een geheel andere 'wereld' ging - het toch in harmonie te houden met de rest, maar juist nu ik de eigenlijke lectuur achter mij heb en op de nasmaak afga, kan ik u verzekeren dat u dat volkomen gelukt is. Het lichaam van de oude vrouw, dat wat het leven (of God) André alleen gunt, hebt u in 2, 3 trekken meesterlijk gegeven. Misschien verzwakt u de waarschijnlijkheid van alles, wanneer u, omderwille van de kuischheid, het *beeldende* verzwakken ging. Ik weet natuurlijk niet of dit zoo is, maar wijs u op het gevaar.

Ik kan mij overigens voorstellen dat u het zich, als katholiek, niet gemakkelijk maakt met deze literatuur. Maar voor uw manier van vertellen heb ik sinds jaren werkelijk meer dan waardeering. In mijn *Tegenonderzoek* (blz. 40) schreef ik over u[4] en eindigde met een vergelijking tusschen u en Albert Kuyle. Wat daar staat - ik weet niet of u het kent - is zeer vleiend voor u, en ik kende toen alleen *Adelaïde.* Maar wat ik toen schreef is voor mij nu 3 × zoo waar, sinds ik aan den eenen kant *Celibaat* ken en aan den anderen *Harten en Brood.* Dit laatste is voor mij zoo geprezen moderne proza en de poème-en-prose-righeid van bepaalde stukken. De psychologie en de waarheid zijn bij Kuyle op kinderkamer-peil; terwijl er niet één personage is in *Celibaat* dat ik niet totaal aanvaard. De eenige schrijver in Vlaanderen die ik voor het boeiende, knappe en natuurlijke met u gelijk stel is Willem Elsschot. Zijn talent is het uwe trouwens niet onverwant; het uwe is soms knapper en scherper, het zijne natuurlijker nog. En een boek van hem is minder hermetisch dan een boek van u; ik bedoel: 'er blijft een wereld achter', waar u *alles* geeft.

Neem deze haastige en ongevraagde opmerkingen voor lief en geloof mij, met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

3. Tweemaal onderstreept.
4. 'Van *Adelaïde* gesproken: zou de auteur zich rekenschap geven in hoever hij het katolicisme met dit boek een knauw heeft toegebracht?' in *Tegenonderzoek*, Brussel: Stols, 1933, p. 40 (*Vw* 2, p. 235).

4217 (2177a). *Aan T.M. van Dijk: Parijs, 26 juli 1934*

Parijs, 26 Juli.

Geachte juffrouw van Dijk,[1.]

Gelijk hiermee zend ik u 2 pakken. Het 1e bevat de proeven van het 1e deel van Slauerhoff's boek.[2.] Ik heb niet *alles* nagezien, omdat ik daarvoor geen tijd heb, maar wel alle correcties *van Slauerhoff zelf* (van het andere stel copy) erop aangebracht. Verder de hoofdstukken ingedeeld; er zijn er nu 8.

Slauerhoff schreef mij dat deze proeven niet meer naar hem hoeven te gaan. Er is dus één ding te doen: zich precies te houden aan dit stel proeven dat ik u nu zend. Zou u zelf de laatste correcties dan willen controleeren en misschien ook op eventueele drukfouten letten? Ik vraag u dit omdat ik weet dat het oorspr. MS. geheel door uw handen is gegaan. Het ie deel 1e daarmee dan klaar.

Het 2e pak bevat het heele 2e deel: in proeven en in MS. - minus het ontbrekende fragment[3.] dat ik tot dusver noch van u noch van Slauerhoff ontving. Met de beste wil kan ik mij op het oogenblik hier niet aan wijden.[4.] Het beste is dus dat u deze tekst persklaar maakt, zooals u het de vorige copy deed, en mij en Slauerhoff dan proeven zendt van *alles* wat tot het 2e deel behoort.

Dit lijkt mij ook de snelste manier. Maar ± 15 Aug. ga ik van Parijs weg. Van ± 25 Aug. tot 10 Sept. ben ik echter in Tanger bij Slauerhoff.

Met vriendelijke groeten hoogachtend,

EduPerron

1. Titia Maria van Dijk (geb. 1908) was in 1934 directie-secretaresse bij Nijgh & Van Ditmar, uitgeverij van *Forum* en van Slauerhoffs romans. Deze brief is afgedrukt in *Het China van Slauerhoff, aantekeningen en ontwerpen voor de Cameron-romans*, ed. W. Blok en K. Lekkerkerker, 's-Gravenhage 1985, p. 133-134. Dit is de enige brief van DP aan haar.
2. *Het leven op aarde* werd in 1934 door Nijgh & Van Ditmar in boekvorm gepubliceerd; het Eerste deel op p. 5-131.
3. 'Epiloog', in *Het leven op aarde*, p. 249-264.
4. DP werd de gehele maand overstroomd door de drukproeven van *De smalle mens* en van *Het menschelijk tekort*, vgl. o.a. 2167 (*Brieven* V, p. 70-7l). De veronderstelling van Blok en Lekkerkerker op p. 134 van *Het China van Slauerhoff*, dat DP 'geen tijd of geen lust' had, mist voor het gebrek aan lust de onderbouwing.

4218 (2188a). *Aan De Wereldbibliotheek (P. Endt): Pars*[1.]*, 7 augustus 1934*

17bis rue Erlanger
Paris (16e)
Zeer geachte Heer,

Gelijk hiermee zend ik u de revisie[2.] van het voorlaatste pak (vanmorgen per expresse ontvangen) gecorrigeerd terug. Het is zéér noodig dat er nog een laatste revisie gedaan wordt - er zijn weer regels (en zelfs een heele bladzij) uitgevallen.

Als u, wanneer u dit nog niet gedaan hebt, mij onmiddellijk het laatste pak in revisie en per expresse zendt, kan ik ook dat nog nazien, want ik ga pas 12 Augustus - Zondag a.s. - van hier weg.

Met vr. groeten hoogachtend
EduPerron

Parijs, 7 Augustus.

4219 (2188b). *Aan J.A. Antonini: Parijs, 8 augustus 1934*

Parijs, 8 Augustus.

Beste Gino,

Dank voor je beschrijving van St. Nectaire.[1.] Ik kreeg een briefje van Greshoffuit Sestri om ‘tot eiken prijs’ (!) je adres voor hem op te scharrelen; dat heb ik dus per keerende post verraden. Moge het niet voor dramatische doeleinden zijn.

Bep en ik zijn meer dan ooit flapi. Vandaar ook dat ik dit kort maak. Schrijven doe ik niet, lezen ook niet; niets dan drukproeven. Gelukkig komt vandaag of morgen de laatste portie van *La C.H.*; en dan gaan we de Marokkaansche dreven op. Wij dachten ook nog 1 dag te blijven in Montpellier, niet zoozeer om het stadje zelf, maar om Palavas-les-Flots en het verdere decor van *Amants, heureux*

1. Geschreven op briefpapier van Le Murat, rue d'Auteuil 83, Parijs 16e.
2. Van *Het menschelijk tekort.*
1. Klein kuuroord in Auvergne, waar Antonini en zijn vrouw enige tijd doorbrachten in liet Hôtel Moderne, zoals DP op 7 augustus 1934 aan Greshoff berichtte (zie 2188, *Brieven* V, p. 86-87).

amants.[2.] Touchante verliteratuurdheid... maar het ligt op den weg en wij moeten toch ergens slapen!

Wij zijn blij te hooren dat Maria zoo goed opknapt. Geniet en rust maar flink uit, en laat de eenzaamheid op de een of andere manier toch 'vruchtbaar werken'. Het is hier anders ook opeens erg herfstachtig geworden; niets dan regen, nu al 2 dagen lang.

Wij gaan Zondag a.s. weg; blijven dan tot ± 15 Sept. in Tanger, of althans op reis. Hierbij voor alle zekerheid mijn adres daar: chez le Dr. Slauerhoff, 6 rue Garibaldi (ja, ook daar!), Place du Marshan, Tanger (Marot).

Hartelijke groeten tusschen ons vieren, een hand van je

E.

P.S. - Je ziet, ik heb eigenlijk *niets* te vertellen; dan dat ik snak naar vacantie, wat zeggen wil: om in een andere omgeving aan *Ducroo* te werken.

4220 (2214a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan L. Guilloux: Tanger, 7 september 1934*[aant.]

Tanger, 7 septembre.

Ne fût ce que pour les rendre jaloux
Encor un coup saluons les Guilloux.
Votre EdP.

4221 (2224a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan J.A. Antonini: Bosvoorde, 28 september 1934*

Boitsfort, 28 Sept.

Beste Gino, Ik vermoed datje weer thuis bent. Wij zijn hals over kop uit Tanger weggeroepen omdat Bep's vader plotseling overleden is.[2.] Dit beteekent een totaal verpeste vacantie, geen rust en veel nieuwe misère en regelingen. Wij waren zoo moe dat wij hier een

2. Valery Larbauds novelle 'Amants, heureux amants...' (in *Amants, heureux amants...*, précédé de *Beauté, mon beau souci...* et suivi de *Mon plus secret conseil*, Parijs 1923) speelt in het kuuroord Palavas-les-Flots niet ver van Montpellier.
1. Foto van de grote moskee in Tanger.
1. Foto van vijvers en hotels in Bosvoorde.
2. Op 8 september 1934 overleed in Voorburg dr. J.R.B. de Roos.

week zijn weggekropen[3.] om toch nog eenigszins frisch in Parijs terug te komen. Volgende week zijn we er wel weer.[4.] Tot ziens dus. Hart. gr. van je

E.

Groeten ook van Bep en aan Maria.

4222 (2225a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan L. Guilloux: Bosvoorde, 30 september 1934*[aant.]

Boitsfort, 30 sept.

Cher ami,

Nous avons été rappelés de Tanger par la mort subite du père de Bep. En ce moment on est en Belgique pour se reposer tout de même un petit peu. Mettez-nous un mot à notre retour, pour nous dire comment va *l'Indésirable.*[2.] Mon ami Greshoff a fait un article flamboyant[3.] sur vos oeuvres parues; on va tâther de vous rendre célèbre dans les Pays-Bas! Amitiés de nous 2 à vows 2. Rentrerons vers le 4 ou 5 octobre.

Votre EdP.

4223 (2251a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan L. Guilloux: Parijs, 16 oktober 1934*[aant.]

Paris, 16 octobre.

Mon cher ami,

Voici notre adresse: 17bis rue Erlanger, Paris (16e). Et ce qu'il faut envoyer, c'est *Souvenirs sur Pallante*[2.] à Greshoff, et *Maison du Peuple*

3. Voor rust en behandeling met leverinjecties (zie 2220, *Brieven* V, p. 101).
4. DP was op 3 oktober 1934 in Parijs terug.
1. Foto van vijvers en hotels in Bosvoorde.
2. ‘sinds jaren werd de geschiedenis van Cripure aangekondigd onder de titel *L'Indésirable*’, DP in de laatste alinea van zijn bespreking van *Le sang noir*, ‘Een groot, bitter boek’ in *De groene Amsterdammer* van 22 februari 1936, p. 8 (*Vw* 6, p. 177-179).
3. ‘Louis Guilloux, De “populistische richting”, Guilloux' meesterwerk: “Dossier confidentiel”’ in *Het vaderland* van 23 september 1934 (ocht.).
1. Foto van het strand bij Cesson.
2. Louis Guilloux, *Souvenirs sur Georges Palante*, Saint-Brieuc 1931; DP beschreef het graf van de filosoof Palante in hoofdstuk 27 van *Het land van herkomst*, p. 362 (*Vw* 3, p. 403), zonder diens naam te noemen; zie ook *Brieven* VI, p. 64.

et *Dossier* à M.G. Antonini, 6 rue Corot.* C'est un critique d'art italien qui a fait un très bon article[3.] sur la *Cond. Hum.*, à qui j'ai parlé de vous et du futur Cripure et qui veut dès à présent vous signaler longuement à l'Italie. Alors... Ecrivez-nous, et croyez-nous sincèrement à vous.

EdP.

4224 (2268a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 29 oktober 1934*[aant.]

Paris, lundi.

Cher ami,

Greshoff est très content avec Palante. Je vous traduirai un jour son article, qui est un peu genre réclame; mais ce n'est pas mal, étant donné ce que eet imbécile de Premsela avait écrit antérieurement sur *la Maison du Peuple.*[1.] On attend tous impatiemment Cripure, et je suis sûr - surtout en y repensant - que vous ne pouvez pas le rater. En vous écoutant, j'étais moins sûr qu'*après*, mais c'est bon signe, car c'est sur ses impressions d'après qu'on peut souvent le mieux se fier. Pour ma part, j'attends le résultat sans inquiétude; c'est *votre* livre, comme dit Malraux, et quand vous cessez de rechercher avant tout la simplicité prolétarienne, comme dans *Dossier C.*, vous avez des qualités d'écrivain trop supérieures pour vous permettre de rater une histoire aussi poignante que celle de 'Cripure' - et que vous connaissez si bien. Reste les autres parties... Mais si vous ne réussissiez pleinement que la partie 'Cripure', cela pourrait déjà être inoubliable.

Moi, j'ai été trop dérangé par un tas de choses; ce n'est que depuis quelques jours que je me suis remis au travail. Il y avait d'abord aussi la traduction de *la Condition Humaine*, qui m'a pris 4 mois et qui n'est pas rien. Mais vous parler de bouquins hollandais n'a aucun sens. J'ai du reste d'autres projets; à partir du 13 novembre je vais

* à Paris (16e).

3. Niet achterhaald.

1. M.J. Premsela besprak *La maison du peuple* in één alinea, die besluit met: 'behoort ten slotte tot die jonge, goed bedoelde boeken die men, waren zij onuitgegeven gebleven, niet al te erg zou missen' in de rubriek 'Nieuwe romans' XXIII in *Het Fransche boek* 7 (1927-1928) 9 (mei 1928), p. 146.

suivre ici un cours de persan, dans l'espoir de pouvoir trouver quelque chose en Perse, d'ici 2 ans. On en reparlera, quand on se reverra. Mais où? probablement à Paris. J'aimerais *beaucoup* vous voir à Saint-Brieuc, mais c'est quasi-impossible, à cause du voyage, du travail et de l'argent. La mort du père de Bep nous a apporté, à ce point de vue-là aussi, quelques complications.*

J'ai dit à l'ami italien de s'adresser à Grasset[2], ce qu'il fera. Sinon, je pourrai toujours lui prêter mes exemplaires - mais il préfère les avoir.

Bep aimait beaucoup son père, mais elle se tient très bien. La Hollande, pour elle, est maintenant complètement le passé; tant mieux peut-être, puisqu'il faut dormer son attention à tant de choses présentes.

Comment va Renée? Et Yvonne? On ne vous oublie nullement, même en n'épistolant que de temps à autre. Jadis, je croyais beaucoup aux leftres; maintenant je pense que c'est encore une espèce de mensonge. Mais ce qui est vrai, on le communique aussi.

Au revoir, et croyez à notre très sincère amitié.

Votre EduP.

Bep rêve très souvent au Roselier et à la mer bretonne qu'on avait là.

4225 (2312a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 27 november 1934*[aant.]

Paris, mardi.

Mon cher ami,

Si je ne vous écris plus, et si vous êtes d'accord, je viendrai samedi, le 1er décembre, avec un train qui partira par exemple à 11 heures d'ici. Inutile de me prendre à la gare; comme j'aurai une valise, je prendrai un taxi pour aller chez vous. Je resterai alors tout le dimanche, pour repartir lundi au Roselier, car il *faut* que je me remette au travail, et que je fasse vite et bien! (presto et bello).

Voulez-vous téléphoner encore au Roselier pour prévenir, mais surtout pour leur demander si la chambre sera bien chauffee? Si vous

* Passagères, du reste.

2. Zie 4200 n 1.

ne téléphonez pas, ils sont capables de me tenir au froid pendant la moitié de mon séjour chez eux.

Au revoir et bien à vous deux,

EdP.

4226 (23362). *Aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 13 december 1934*

Hôtel du Manoir

Le Roselier-en-Plérin

par St. Brieuc (Côtes-du-Nord)

Donderdag 13

Beste Gino,

Heel veel dank voor je bemoeienis in die kwestie en voor het overnemen van de krant.[1] Ik ben gisteren met Bep naar den dokter gegaan in St. Brieuc; met het gewone resultaat! Ik heb te lage bloeddruk - 12 - en mijn hart werkt zwak, overigens ‘geen gebrek’, ‘geen gevaar’, enz. Wat niet wegneemt dat zoo'n ‘syncope’, zooals dat heet, alles behalve aardig is voor het gevoel. Mijn lever schijnt ook niet in orde te zijn; ik heb nu weer een regiem, en ik ben au fond, daar komt het op neer, overwerkt en zou rust moeten nemen, maar dat gaat nu eenmaal niet. Ik heb hier erg hard gewerkt aan *Ducroo* (60 blzn.) en wou er nu ook maar mee doorgaan; als ik dan geluk heb ben ik er mee klaar als ik in Parijs terugkom, d.w.z. met de eerste lezing. Het nazien, als de boel getypt is, beteekent natuurlijk niets meer. Ik ben er nu goed ‘in’, en wil daarvan profiteeren. Ik denk dat het boek 670 blzn. ms. wordt, dus zeker een kleine 500 in druk. Ik moet nog zoowat 120 blzn. schrijven.

Bep vertelde me dat je bizonder aardig was en dat ze zonder jou zeker niet direct had kunnen komen, terwijl ze innerlijk toch wel ongerust was. Sinds ze hier is, is mijn hart weer zoo rustig als iets; idioot is dat, maar tenslotte begrijpelijk! Bep zal van hier nog één

1. Antonini had Elisabeth de Roos geholpen bij het zoeken van nieuwe woonruimte (zie ook 2308, *Brieven* V, p. 171). Aanvankelijk zou DP alleen in Le Roselier verblijven om *Het land van herkomst* te voltooien, terwijl zijn vrouw de Parijse correspondentie voor *Het vaderland* zou blijven verzorgen. Vanwege DP's hartkwaal moest zij onmiddellijk naar Le Roselier. Antonini nam het correspondentschap in de maand december waar.

brief sturen naar *Het Vad.*,[*] jij kunt dus 3 à 4 brieven schrijven, als je de stof ervoor hebt, wat nog een kleine bijverdienste oplevert; over de condities en de kolommen heeft Bep je ingelicht. Vertaal doodgewoon je italiaansche artikelen, als je die toch schrijven moet, want niemand daar heeft eenig benul van Italië of italiaansch. Bovendien is Menno ingelicht, door Bep. Ik vind het vervelend hem hierover te schrijven en officieel heb ik 'griep'. Ik heb zelf erg het land over die stomme hartcapriolen, maar het is een feit dat ik van de 8 dagen dat ik hier alleen was, zeker 4 nachten wat gehad heb - met allerlei variaties! Maar er is zeker heel wat bij van: a) surmenage, b) neurasthenie, c) Frau Sorge,[3.] sinds de laatste 2 jaar; ik heb mij alles bij elkaar misschien vrij goed gehouden, maar innerlijk 'wen' ik slecht. Nu is er één ding dat me ontzettend verlichten zal: dat is als *Ducroo* afgeleverd is, en dan ook naar mijn bevrediging en niet alleen die van Querido. Maar daar loopt het nu hard naar toe, goddank.

Wij dachten nu hier te blijven tot ± 5 Januari; zoodra we terug zijn zie je ons natuurlijk. Behalve mij bewijsje Bep een dienst, want ze vindt het hier heerlijk, en deze volstrekte eenzaamheid - zelfs tot St. Brieuc is het nog een *reis*! - is natuurlijk direct anders als je met z'n tweeën bent. Als je weer eens met Maria aan vacantie toe bent kan ik je dit hotel erg aanraden: ze vragen maar 25 frs. per dag en het eten is voortreffelijk en zelfs overdadig, de cider verrukkelijk, de streek zeer mooi, de menschen van het hotel - twee oudjes - erg aardig. Alleen de reis is een beetje duurder, maar toch ook niet zoo heel erg.

Schrijf me eens gauw wat je doet, hoe Maria is, enz. Ga je nu nog dagelijks naar de *Murat*? Ga je spoedig beginnen aan Buop[4.] en stuur je me dat dan?

* over Crommelynck (dat is dus het eenige wat jij niet moet doen)[2.]

2. 'Tooneel van Lenormand, Theaterschemering te Parijs, Crommelynck koud en warm' in van 1 februari 1935 (av.) over o.a. van Fernand Crommelynck.
3. Allegorische figuur uit de roman *Frau Sorge* (1887) van Hermann Sudermann (1857-1928); uitdrukking voor ernstige moeilijkheden (DP's geldzorgen).
4. 'Il signor Buob', kort verhaal gepubliceerd in het Romeinse blad *L'eco del mondo* in het jaar XIII (= 28 oktober 1934-27 oktober 1935), vertaald door Yolanda Bloemen als 'Meneer Bob' in *Het oog in 't zeil* 4 (1986-1987) 3 (februari 1987), p. 17-19; zie ook Ronald Spoor, 'Antonini en de vrijheid van Ascona', p. 15-16 in hetzelfde nummer.

Ik eindig hier nu maar, met nogmaals dank, ook namens Bep, met ons beider hartelijke groeten ook voor Maria en een extrastevige hand voor jou van

steeds je
Eddy

4227 (2336b). *Aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 15 december 1934*

Bretagne, 15 Dec. 's midd.

Beste Gino,

Dank voor je schrijven. Over boeken - dus over Chardonne[1], - mogen we niet schrijven, omdat dat het terrein van Jan Gr. is.[*] Over de 'actualiteit van Richelieu' is best; welke actualiteit is dat?[3] Zooveel mogelijk moet alles tot een parijsch evenement(je) opgeblazen worden!

Ik heb gisteren weer hard gewerkt, met het gevolg dat 's nachts mijn hart weer protest aanteekende. Dit is wel vervelend. Ik troost me ermee dat je zooiets ook compleet weer kwijt kan, - volgens menschen die er soms jaren aan gesukkeld hebben. Het is een rare spier; even raar en minder uitsluitend geschikt voor plezier - véél minder! - dan die andere die door sommigen zoo 'raar' gevonden wordt.

Op dit 3^{e}rangs-mopje eindig ik voor vandaag. Bep laat je zeggen dat je gerust kunt insturen zooveel als je wilt, maar dat het voor haar niet hoeft; voor haar zijn die 2 stukken voldoende. Bewijs-exx. zal ik je sturen; je kunt ook Menno een briefk. schrijven dat hij ze jou direct zendt, dan heb je ze eerder.

Hartelijke groeten, ook aan Maria, van ons beiden, een hand van je

E.

1. Jacques Chardonne (ps. van Jacques Boutelleau, 1884-1968), auteur van de trilogie *Les destinées sentimentales* (1934-1936).

* Behalve over de 'Goncourt'[2], die als gebeurtenis beschouwd wordt.

2. 'De Goncourtprijs 1934, Roger Vercel, zijn persoonlijkheid en werk' door Antonini in van 15 december 1934 (av.).
3. Kardinaal Richelicu (1585-1642) had in 1634 de Académie française opgericht. Antonini schreef hier niet over.

Noth[4.] kan alles zelf met Menno behandelen wat hij wenscht, dus ook zijn 2e roman. Menno schreef mij dat hij hem uit zijn brieven al heel wat aardiger vond dan 'Klaüseli'[5.], wat ik met kracht heb bevestigd.

4228 (2338a). *Aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 17 december 1934*

Bretagne, 17 Dec.

Beste Gino,

Wat een pestilent geval met die *N.R.C.*! Je zult wel gelijk hebben wat de slordigheid betreft, maar toch gelooven Bep en ik niet dat hij[1.] jou eruit wil hebben; hij schrijft dit redacteurstoontje als hij zelf in de knoop zit. Mij heeft hij gemaand om stukken, maar sinds ik ze inzond heeft hij er niet één geplaatst. Het is een treurig iets om van de *N.R.C.* af te hangen, maar wij hebben dit sinds lang dan ook door en rekenen er niet meer op. Die heele kunstrubriek wordt zonder eenig systeem bestuurd, en is qua resultaat een bric-à-brac van je welste, maar àls je er wat aan verdient, is het inderdaad zonder veel moeite en altijd meegenomen. Het kàn ook zijn dat Vic van hoogerhand een wenk heeft gekregen om niet zoo veel te plaatsen over italiaansche letteren, maar dat lijkt me toch minder waarschijnlijk dan de slordigheid.

Hoe het zij, ik zie niet wat eraan gedaan zou kunnen worden, behalve een brief van jou aan Vic die natuurlijk toch ook niet helpen zal. Het is een rotzooi voor je en je krijgt in dezen tijd wel alles tegelijk.[2.] In ieder geval krijg je nu volgende maand wat van *Het Vaderland.*

4. Ernst Erich Noth (ps. van Paul Krantz, geb. 1909) was in 1929 in Berlijn van moord beschuldigd, maar na een proces vrijgesproken. Hij vluchtte uit Nazi-Duitsland, publiceerde in 1934 *La tragédie de la jeunesse allemande.* DP had hem op 6 november 1934 ontmoet, zie *Bw TB-DP* 3, p. 61 en *Brieven* V, p. 145. Op 30 november had DP Noth opnieuw gesproken en Ter Braak geschreven, dat Elisabeth de Roos zijn eerste roman wilde vertalen. Zijn tweede roman *Die Mietskaserne* kwam in 1935 in Franse vertaling uit; Ter Braaks opinie in *Bw TB-DP* 3, p. 95-96.
5. Klaus Mann.
1. Victor E. van Vriesland was redacteur letteren van de *NRC* van 1932 tot 1938.
2. Proces aangespannen in Rome tegen zijn eerste vrouw Hetty Marx om scheiding van tafel en bed.

Heeft *De Groene* niets opgeleverd? Kan je niet een kroniek van ital. letteren aan Jan voorstellen voor *Gr. Ned.? Forum* leent zich voor dergelijke stukken slecht, maar stuur me gauw het verhaal van Buop!

Ik werk weer stevig; tot dusver dan, sinds mijn laatste brief. Houd je taai, het beste, een hand van je

E.

P.S. Wij komen uiterlijk 3 Januari terug. Van hier tot dan kan je gerust 3 stukken voor *Het Vad.* maken, bv. over tentoonstellingen en tooneel.

4229 (2346a). *Aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 24 december 1934*

Beste Gino,

Zou je mij omgaand willen opgeven waar het boek van P. Martino over Stendhal uitgegeven is? Ik zal probeeren het van den uitgever te krijgen voor een recensie,[1.] omdat ik geen 30 frs. ervoor betalen wil. Is het goed?

Geef me het complete adres op.

Heb je nog wat gemaakt voor de krant? Bep heeft nog wat over de Kerststemming geschreven.[2.] Een bewijsnr. van je brieven heb ik nog niet, maar zal ik je nasturen zoodra het er is. Hoe gaat het verder?

Ik werk nog altijd met animo.

Hartelijke groeten, ook van Bep en aan Maria, en een hand van je

E.

Ducroo komt, als alles goed gaat, tegen 15 April uit. Wat zeg je van deze bekwame spoed?

Bretagne, 24 December 1934.

1. Pierre Martino, *Stendhal*, nieuwe en geheel herziene uitgave, Parijs: Boivin & Cie (1934). DP besprak het in de *NRC* van 19 februari 1935 (av.) (*Vw* 6, p. 169-170).
2. Niet aangetroffen in *Het vaderland.*

Daarnet komt je brief met bijlagen. Het is allemaal nogal zuur, maar inderdaad is ‘italiaansche literatuur’ voor Holland een van de eerste dingen die als minder noodig op zij worden gezet. Als ik in Parijs terug ben, zal ik een en ander nader met je bespreken. Heb je voor *De Gids* al een kroniek gemaakt, en Jan al gevraagd om een kroniek te nemen voor *Gr. Ned.*?[3.] Verder is het *Haagsche Maandblad* misschien wel iets. *Schrijf Jan daarover.*

Ik stuur dit gauw weg, op je andere vragen antwoordde ik al bij voorbaat. Het beste met de feesten!

Je E.

4230 (2355a). *Aan M. ter Braak: Parijs, 5 januari 1935*[1.]

Beste Menno,

Je brief met de fraaie bijlagen[2.] ontvangen; ik stuur ze hierbij terug. Het gezwam van Pom is merkwaardig; wat heeft hij dan wèl bedoeld met die opsomming? De brief van den lezer van *Het Vad.* is werkelijk een lange meditatie waard. Wat het Vlaamsche stuk betreft, ik ben er minder door getroffen dan jij, omdat ik zulke kranten misschien vaker gezien heb.

Maar het beroerdste van alles komt nu: wij hebben heelemaal geen brief gekregen met het antwoord over de poëzie[3.] en de dialogen[4.]; ditmaal is er dus eens een brief weggeraakt. Wschl. door de nieuwjaarsdrukte. Maar misschien komt hij toch nog terecht.

3. Antonini publiceerde ‘Luigi Pirandello Nobelprijs 1934’ in *GN* 33 (1935) 1 (januari), p. 86-93. Hoewel hij later meer artikelen aan *GN* bijdroeg, schreef Antonini geen vaste kroniek.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 3 na 726.
2. Brief 726 van 3 januari 1935 (*Bw TB-DP* 3, p. 107), de bijlagen zijn niet teruggevonden. Nijhoffs brief aan Ter Braak was een reactie op DP's panopticum ‘Kijk waar hij zit’ in *Forum* 3 (1934) 12 (december), p. 1202-1203 (*Vw* 5, p. 61-64), waarin DP Nijhoffs bijdrage aan de enquête van *Het vaderland* over onderschatting en overschatting in de literatuur had gekritiseerd. Ter Braak zond ook een brief van een abonnee van *Het vaderland* en een Vlaamse kritiek op Walschap mee.
3. DP had Ter Braak's artikel ‘Poëzie als roes’ in *Het vaderland* van 16 december 1934 (ocht.) in 2343 (723) (*Bw TB-DP* 3, p. 102-105) van 20 december sterk gekritiseerd. Ter Braak stelde op 22 december (*Bw TB-DP* 3, p. 106) een antwoord in het vooruitzicht.
4. Ter Braak had in *Forum* 3 (1934) 12 (december), p. 1152-1168, de dialoog ‘Het gesprek over den zin des levens’ gepubliceerd, volgens een noot een tweede gesprek uit een boek in dialogen. DP vond het geen geschikt genre voor Ter Braak (*Bw TB-DP* 3, p. 97). Ter Braak vroeg op 15 december 1934 de opinie van Elisabeth de Roos (*Bw TB-DP* 3, p. 101); een reactie van haar is niet gevonden.

Ik wacht met ongeduld op *Forum*[5] en op het stuk van Henny.[6] Verder tracht ik mij weer in *Ducroo* te werpen, na de onderbreking door de reis. Vandaar dit in haast en kort. Ik denk niet dat ik vóór Februari met schrijven klaar ben; het valt toch nooit mee.

Hart. groeten onder ons vieren,
je E.

Het stuk over V. Sch.[7] ontvangen. Het was erg aardig en Bep glom van trots over het geciteerde sprookje.

Heb je mijn laatste briefkaart[8] nog ontvangen?

Parijs, 5 Jan.

P.S. - Ik heb nog wat moois voor je: een brief[9] van een bewonderaarster die zichzelf 'maar een stom kind' noemt, maar overigens 'mij zielverwan*d*' meent te zijn. Heel touchant. Hij kan hier niet meer bij door de andere bijlagen, maar gaat de volgende keer.

4231 (2377a). *Aan D.A. de Graaf Parijs, 24 januari 1935*

Parijs, 24 Jan. '35

Geachte Heer[1],

Hierbij stuur ik u uw 'portret' van Slauerhoff[2] terug. Ik kan er u weinig van zeggen, omdat het een opsomming in poëtisch-proza is

5. DP ontving vóór 12 januari 1935 het januari-nr. van *Forum*.
6. 'Critiek van de blauwe knoop, Menno ter Braak over verzen.' in *Forum* 4 (1935) 2 (februari), p. 165-170, over het in n 3 genoemde artikel van Ter Braak.
7. 'Een vernieuwde Van Schendel' in *Het vaderland* van 23 december 1934 (ocht.), recensie van *Herinneringen van een dommen jongen.* Ter Braak citeerde uitvoerig uit 'een scherpzinnig opstel' van Elisabeth de Roos, 'Het sprookje voor het sprookje' in *Forum* 2 (1933) 10 (oktober), p. 725-731.
8. Briefkaart 2353 (725) van 1 januari 1935, *Bw TB-DP* 3, p. 10.
9. Niet teruggevonden.
1. Waarschijnlijk Daniël Adriaan de Graaf (1906-1981), romanist. Hij promoveerde in 1948 op een dissertatie over Rimbaud.
2. Niet teruggevonden.

van wat Slauerhoff in zijn werken uitdrukt, zoodat het inderdaad onvermijdelijk is dat het in zekeren zin 'lijkt'. Daarnaast ken ik Slauerhoff persoonlijk te goed om hier een goed beoordeelaar te zijn, wil mij voorkomen.

Ik heb het zeer druk en dus zoo goed als geen tijd voor correspondentie. Maar als u mij op het punt van epigonisme iets dringends te zeggen hebt, kunt u dat natuurlijk gerust doen en hoop ik u te antwoorden.

Met vriendelijke groeten,
hoogachtend, uw dw.
EduPerron

4232 (2380a). *Aan D.A. de Graaf Parijs, 2 februari 1935*

Parijs, 2 Febr. '35.

Geachte Heer,

Is u *ook* de heer De Graaf van inliggend schrijven?[1.] Het adres is anders, maar gegeven de voorletters en het soort belangstelling... Mocht dit een andere heer De Graaf zijn, misschien voelt u er dan voor met hem van gedachten te wisselen en kunt u deze brief daarvoor gebruiken als aanknoopingspunt. *Le Coffret de Santal* is m.i. nl. een niet onaardige bundel van een typisch-fransche onbeduidendheid, en waarom ik over Cros[2.] had moeten schrijven, liever dan over Germain Nouveau[3.] bijv., is mij een raadsel.

Wat uw brief over het epigonisme betreft, ik dacht dat ik duidelijk genoeg had geschreven dat men beïnvloed kan zijn, zonder daarom dadelijk voor epigoon door te moeten gaan: de door u geciteerde regel van Marsman (die ik vergeleek met Cocteau) citeerde ik in *dit* verband![4.] Er is, als je het goed nagaat, misschien niet

1. Waarschijnlijk de brief, die DP met 4231 beantwoordde.
2. Charles Cros (1842-1888), dichter en uitvinder, publiceerde zijn bundel *Le coffret de Santal* in 1873; in 1879 kwam een zeer vermeerderde druk uit. Echo's van Rimbaud en van Verlaine klinken in *Le coffret* door.
3. Germain Nouveau (1851-1920), dichter en schilder. Zijn debuut was minder zoetelijk dan Verlaine en muzikaler dan Cros. *Le coffret de Santal* was voor veel van zijn vroege verzen het geheime model. Kritiek van DP op Nouveau is niet achterhaald.
4. DP had in zijn essay 'Over de "kreativiteit" in onze nieuwe poëzie' (zie 4142 n 3) geschreven over creativiteit en epigonisme. Hij haalde hierin Marsmans regel 'De morgen en nacht [zijn] twee blauwe matrozen' aan, die hem altijd had doen denken aan een regel van Cocteau: 'Le ciel est un marin assis sur les maisons'. DP noemde dit als één van de voorbeelden van zijn categorie 'reminiscenties', die poëtische winst opleveren (*Vw* 2, p. 280). DP had eerder in *Vriend of vijand*, p. 29 (*Vw* 2, p. 120), genoteerd, dat hij vroeger Marsman een sous-Cocteau had gevonden, maar dat hij daar volledig van terug was gekomen.

één kunstenaar die niet meer of minder sterk beïnvloed werd. Maar om hieruit de triomf te distilleeren van den *epigoon* is alleen het voorrecht van een naïeven geest.

Ik raad u aan over deze delicate kwestie Gide te lezen; over den invloed in de literatuur (vóórin *Prétextes*),[5.] waar u 10 × betere dingen in zult vinden dan wij zouden kunnen opwerpen per brief.

Met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

4233 (2384a). *Aan J. Greshoff: Parijs, 5 februari 1935*

5 Februari.

Beste Jan,

Ik ben nu weer een paar dagen terug. Het was heel aardig in Holland[1.]; ik zag er Menno en Vestdijk en 2 indische vrienden.[2.] Ik heb Menno alle Varangotiana in voegende kleuren verteld en hij was volkomen overtuigd.[3.] - Nu is de vacantie weer afgeloopen en moet *Ducroo* definitief afgewerkt worden, maar ik kom er maar met moeite in, deels omdat Slau hier nog rondspookt, boordevol besluiteloosheid. Hij spreekt er nu van om wat in Parijs te blijven studeeren (aan de Sorbonne en in medicijnen!) - de arme kerel is

5. André Gide's Brusselse lezing uit 1900 ‘De l'influence en littérature’ opent zijn essaybundel *Prétextes, Réflexions critiques sur quelques points de littérature et de morale*, Parijs 1903, p. 7-35. Hij hield daarin een pleidooi voor de invloed. In *Een voorbereiding* wordt op p. 136 (*Vw* 1, p. 236) naar deze tekst van Gide verwezen.
1. DP was van 30 januari tot en met 1 februari 1935 in Nederland.
2. Ferdy de Grave en Wim van Reyen.
3. Victor Varangot, zwager van Ter Braak, auteur van de novelle ‘Virginia’, die bij de Vlaamse redactie van *Forum* op ernstige bezwaren wegens vermeende zedeloosheid stuitte. Varangot was als secretaris van Greshoff opgevolgd door A.E. van Rantwijk.

erg ‘disponibel’[4] en vindt alles eigenlijk even leeg en beroerd op aarde. Hij is het wandelende portret van zijn eigen laatste boek. Toch is hij weer aan een nieuw verhaal begonnen.

Boucher schreef me dat hij voor *Zwart op Wit* (of hoe heet dat blaadje) een stuk aan jou gevraagd had over *Ducroo*, en of ik dan maar vast losse vellen wou zenden. Het beste is dat ik de revisie hier houd, tot er genoeg van bij elkaar ligt, en jou dan telkens een pakje stuur. Is dat goed?

Ik moet nu weer ernstig pogen. De laatste 40 blzn., liefst vóór 15 Februari te maken. Als ik ‘op slag’ kom, kan dat ook best. Anders is het nog niet erg.

Bep zendt je hartelijke groeten, en natuurlijk weer aan Annie en Arthur! (niet vergeten!) Ze is erg ‘touchy’ op het punt van het komende[5] en zou er liefst zelf niets van weten tot het kind er is. De revelatie van Mary[6] heeft haar de duvel ingejaagd, met het gevolg dat ze Mary nu niet meer wenscht te zien vóór de ‘blijde gebeurtenis’ heeft plaats gehad. Ik moet trouwens zeggen dat ik die oververtellerij van Greet en Stols (uitgerekend!) ook maar matig apprecieer; alleen, zulke dingen kunnen me tenslotte niets verdommen, terwijl ze Bep erg hoog kunnen gaan zitten. Dat ik het jullie verteld heb, vindt ze natuurlijk niet erg. Maar ze heeft een speciale kleine antipathie tegen Mary op dit gebied (van ‘scherp kijken’ en roddelen).

Verder geen nieuws, na alles wat we in Brussel afgeboomd hebben. De vacantie heeft me toch wel goed gedaan en het logeeren bij jullie was, als gewoonlijk, wel het rustigste en prettigste van alles. Ook Annie en Arthur zie ik altijd met de innigste vreugde.

Houd je taai met de vele beslommeringen en bid in stilte voor de goede aflevering van *Ducroo* en het andere. Veel liefs, ook aan Aty, van ons beiden,

je E.

Als je dus om de zooveel tijd een pakje proeven van me krijgt, dan gaat dat zonder verder commentaar.

4. Sleutelbegrip van Gide: los zijn van elke band met personen of ideeën, voorwaarde voor een intens leven, het genieten van het ogenblik en het beschikbaar zijn voor elke nieuwe ervaring.
5. Elisabeth de Roos was zwanger; op 8 april 1935 werd Alain Eric du Perron geboren.
6. Mary Buckland Wright-Anderson.

4234 (2393a). *Prentbriefkaart*[1] *aan L. Guilloux: Parijs, 15 februari 1935*[aant.]

Paris, 15 février

Mon cher ami,

Un mot en vitesse pour vs dire qu'on vous a envoyé un paquet contenant des hardes pour vos chômeurs[2]. Clara nous a donné de bonnes nouvelles de Cripure. Ici aussi, on travaille toujours[3]. Amitiés entre nous 5,

votre EdP.

4235 (2435a). *Prentbriefkaart*[1] *aan J.A. Antonini: Parijs, 26 maart 1935*

Parijs, 26 Maart

Beste Gino,

Dank voor de kaart en brief uit Tanger. Wij zijn verhuisd naar 88 *boulevard Murat*; gegeven Bep's toestand heeft het nogal lang geduurd, ook om andere redenen. ‘De’ gebeurtenis zal nu wel niet lang meer uitblijven. Wil je me waarschuwen zoodra je terug bent?

Hartelijke groeten van je

E.

4236 (2463a). *Aan De Wereldbibliotheek (P. Endt): Parijs, 9 april 1935*

Parijs, 9 April 1935.

Zeer geachte heer Endt,

Naar ik verneem gaat de W.B. *Goena-Goena* van Daum uitgeven. Zooals u weet verzorgde Daum zijn teksten heel slecht; hij schreef ze voor het feuilleton van zijn krant en achteraf werden deze

1. Foto van het strand bij Le Roselier.
2. Guilloux was hoofd van de sectie Saint-Brieuc van de internationale Secours Rouge (= Rode hulp). Deze organisatie hield zich bezig met steun aan buitenlandse vluchtelingen. Op 24 december 1934 had de Secours Rouge in Saint-Brieuc een kerstboom voor kinderen van werklozen opgericht. Uit deze activiteit kwam een comité voor werklozen voort.
3. DP schreef aan het laatste hoofdstuk (34) ‘Het open einde’ van *Het land van herkomst*, p. 486-494 (in *Vw* 3, p. 534-541, waar dit hoofdstuk samengevoegd is met hoofdstuk 33 ‘Voor pessimisten’).

1. Reproduktie van El Greco's schilderij ‘San Bernardino’ in het Museo del Greco te Toledo.

feuilletons au petit bonheur aan elkaar geplakt voor de boekuitgave.[1.] Gevolg dat er soms geen hfdstn. zijn (de eerste uitgave van *Uit de suiker in de tabak*[2.] is bv. tot hfdst. 4 'ingedeeld' en verloopt daarna zonder eenige verdere indeeling), dat er witte regels midden in een gesprek staan, en dat elders deze rustig doorgaat, terwijl er een heel tijdvak tusschen ligt. Met *Goena-Goena* (uitgave Sijthoff)[*] is dit nogal sterk het geval. Ik heb mijn ex. nogal zorgvuldig gelezen, en deze euvelen trachten te verhelpen; kan het u van eenige dienst zijn, dan stuur ik het u graag op.

Met vriendelijken groet, hoogachtend,

EduPerron

Mijn adres is tegenwoordig: 88 boulevard Murat, Paris (16e).

Dat Daum gewoon uit slordigheid zijn boeken zoo liet verschijnen en volstrekt niet omdat hij het zoo 'wilde', blijkt uit allerlei. Zoo gaf hij van *Uit de suiker* een herziene druk, toen hij wat meer tijd had. En *Aboe Bakar*[3.] bv. heeft hij ook met meer zorg behandeld, misschien omdat hij toen minder voor de krant schreef.

4237 (2471a). *Aan P. Gediking: Parijs, 15 april 1935*[1.]

Parijs, 15 April '35.

Waarde Gediking,

Ik heb je nog steeds niet bedankt voor je brief, waarin je me o.a.

1. *Goena goena* verscheen als feuilleton in het *Bataviaasch nieuwsblad* (1887) onder het ps. Maurits, en als boek te Leiden: A.W. Sijthoff (1889). De tweede herziene druk eveneens te Leiden: A.W. Sijthoff (1895). DP bezorgde de tweede (= derde) druk en schreef het 'Voorwoord', Amsterdam: Wereldbibliotheek 1936, p. 5-9 (herziene versie in *Vw 7, p.* 135-138).
2. *Uit de suiker in de tabak* verscheen als feuilleton onder het ps. Maurits in *Het Indisch vaderland* (1883-1884) en als boek in Enschede, 1885; tweede herziene druk: Batavia/Amsterdam, 1899.

* (van 1889, volgens prof. Brom)

3. *Aboe Bakar* verscheen onder het ps. Maurits als feuilleton in het *Bataviaasch nieuwsblad* (1893) en als boek te 's-Gravenhage/Batavia, 1894

1. DP zond deze brief naar Monsieur P. Gediking, Bibliothecaris Genootschap van K. en W., Museum, Koningsplein, Weltevreden-Batavia. Aankomststempel: Batavia-C. 1.5.35. Deze brief werd Gediking, die naar Europa was teruggekeerd, nagezonden naar Villa Charlotte, 3 Avenue St. Martin, Monaco-ville, Principauté de Monaco. Aankomststempel: Monaco-ville Principauté 22-5-35. Zie ook 2478 aan Marsman van 18 april 1935 (*Brieven* V, p. 297).

wees op die krant in Indië. Ik heb daar geïnformeerd, en een kennis van me, journalist aan *'Het Vaderland'* in Den Haag,[2] die iemand bij die krant in Indië kende, heeft zelfs (per vliegpost) gesolliciteerd voor me, maar alle berichten waren ongunstig: de krant zelf was nog maar in de maak en werd al door faillissement bedreigd, ze hadden allerminst iemand noodig, enz. Bovendien was ik bezig met een boek, dat ik ongeveer als mijn 'levenswerk' tot op heden beschouwen mag, en dat heel dik geworden is. Het verschijnt eerstdaags bij Querido en heet *'Het Land van Herkomst'* - als je het gelezen hebt (ik heb een ex. naar het Genootschap laten sturen, dat eig. voor jou bestemd is, maar dat kon ik zóó niet opgeven) zal je alles beter en 'dieper' weten wat er allemaal met me gebeurd is, deze laatste jaren, dan ik het je hier schrijven kan. Practisch gesproken heb ik, deze 2½ jaar na mijn moeders dood, geleefd van dat boek, + een paar vertalingen, + brieven voor *'Het Vaderland'* die ik met mijn vrouw schreef. Alles bijeen voor een miniem loon; maar mijn vrouw had een fl. 50. in de maand van haarzelf, en wij hebben geleefd op één kamer (z.g. studio), zoodat het wel 'ging'. Daarna is mijn schoonzuster in Holland gekomen en heeft - voorloopig althans - de opvoeding van mijn zoon Gille (nu 9 jaar en in Brussel op kostschool) voor haar rekening genomen. En daarna is mijn schoonvader gestorven, zoodat mijn vrouw een klein erfenisje kreeg, dat heel wankel staat, maar ons een paar jaar veroorloven kan wat menschwaardiger te leven. Van deze verbetering in onze omstandigheden heeft mijn vrouw geprofiteerd om zelf moeder te worden: zij verlangde altijd een kind en het was werkelijk 'nu of nooit'. Dit kind is nu een week geleden hier geboren: het is een jongetje en het heet Alain. (Terwijl ik je dit schrijf liggen moeder en kind nog in de kliniek.) Wij gaan door met 'brieven' schrijven voor de krant, ik ben alweer bezig aan een nieuwe vertaling[3] (fl. 150. voor 250 blzn., dus allesbehalve goed betaald, maar de boeken die ik tot dusver vertaald heb zijn tenminste nog geen snert en ook dat troost); en daarna heb ik weer een boek in het hoofd dat op papier moet; en dààrna... Als de nieuwe oorlog er dan nog niet is, zoodat wij nog niet door gassen of bommen of microben opgeruimd zijn, en als ons geld dan niet totaal op is, kunnen we verder kijken. Ik heb perzisch geleerd, en leer het nog, met de bedoeling een paar jaar in

2. Vermoedelijk G.H. 's-Gravesande.
3. *Fermina Marquez* voor Stols.

Teheran en Ispahan te zitten, daarvandaan brieven te schrijven of er een boek te maken dat ‘gaan’ kan, enz. Maar alles wat je op het oogenblik bedenken kan komt neer op niets, d.w.z. bestaat alleen zoolang het niet door één stoot van elders kaf op de wind geworden is. Je zou je 5 jaar in kunnen spannen met een bewust doel voor oogen, en dan je inspanning en jezelf zien weg blazen alsof er nooit sprake van was geweest. Aan de andere kant geeft de geboorte van het nieuwe kind mij een nieuw besef van verantwoordelijkheid: je moet dan toch doen wat je kàn, en doen alsof de wegblazerij definitief zou kunnen uitblijven. Deze brief gaat een beetje uit van deze gedachtengang. Je schreef me laatst dat het baantje van assistent op de bibliotheek nog maar fl. 150. opbracht, en wschl. opgedoekt ging worden. Ik kan het mij niet uit het hoofd zetten dat ik mij, als ik eenmaal in Indië terug ben, daar toch altijd beter zal redden dan hier, en fl. 150. 's maands *vast* zou een ongehoorde rust voor me zijn. Kan je me dus schrijven of die post nog bestaat, vacant is of vacant zou kunnen komen, of je er wat voor zou voelen mij (wijzer, ouder, niet luier toch) weer als medewerker te hebben? Zoo niet, zie je geen andere mogelijkheden - bv. bij de oudheidkundige dienst? Al zou ik maar *vooreerst* ergens ‘ondergebracht’ worden, dan zou ik toch al geholpen zijn. Mijn vrouw en ik kunnen dan verder toch altijd wat *bij* zien te verdienen, hetzij in Holland - ‘brieven’ of andere artikelen - hetzij in Indië zelf. Het idee dat er - ingeval van *werkelijke armoede* (la misère pure et simple!) - in Indië althans geen winter is, geeft op zichzelf al een steun; en dan, het is *daar* tenslotte toch mijn land, ik kan daar nuttiger zijn, daar méér doen wat mijzelf en anderen interesseert, dan in Holland. Bv. ik kan me voorstellen dat ik het nog eens probeer om eindelijk *de* ‘groote’ indische roman te maken (als ik 45, 50 zal zijn?), maar *de* hollandsche roman is *mijn* zaak niet, en bovendien heeft Couperus die al geschreven, zooals Van Schendel *het* hollandsche groote verhaal op zijn actief heeft (*Boeken der Kleine Zielen; Fregatschip Johanna Maria* en *De Waterman*). Ook voor de hindoe-javaansche kunst heb ik altijd erg veel gevoeld, zooals je weet. Kortom, ik wou je vragen om voor me uit te zien, maar dan in alle ernst, d.w.z. om met het oog op de komende moeilijkheden - die onontkoombaar zijn - nu al het noodige te doen voor een eventueele terugkomst van mij in Indië. Mijn boek heeft niets om het ‘populair’ te maken, het is van a tot z op de ‘happy few’ berekend, maar je kunt nooit weten, misschien heeft het tòch een grootere weerklank dan mijn uitgever en

ik nu aannemen, en dit soort reputatie kan natuurlijk ook altijd helpen. Maar versta mij goed: ik heb niet de minste bedoeling om den grooten auteur in Indië te gaan uithangen (lezingen, enz.) - ik heb daarvoor èn te veel trots èn te weinig theater in me. Mijn ideaal zou zijn: een rustig werk, met iemand van jouw soort, waarop ik door-en-door vertrouwen kan als op een honnête homme, buiten allerlei 'gedoe', dat bij mij toch altijd op onaangename reacties uitloopt, - en voor mijzelf, daarnaast, met de grootst mogelijke moreele vrijheid te kunnen schrijven. Mijn vrouw, die vroeger bezwaren had tegen Indië, is nu - nu ik haar verzekerd heb dat men ook dààr curieuze en aardige menschen ontmoeten kan - en vooral na haar vaders dood, geheel bereid mee te gaan. Ik heb in haar iemand gevonden op wie ik reken als op mijzelf, en die in laatste instantie compleet *mijn* 'wereld' vertegenwoordigt; ik zou gelukkiger zijn met mijn vrouw in een kampoenghuis dan hier in het verpolitiekte gedoe van de meest 'belangrijke' intellectueelen. Ik geloof zelfs dat deze 2 à 3 jaar Parijs ons flink rijp gemaakt hebben voor een bestaan dat in Indië juist zeer goed mogelijk is en een maximum bevrediging kan opleveren. En bovendien, ik geloof nu niet dat wij, als wij gaan, ons daar zullen laten begraven (tenzij de dood zich haast, op weg naar ons toe[4]); maar àls wij later in Europa terugkomen, zal hier alles wschl. genoeg veranderd zijn om ook menschen van ons soort een 'nieuwe kans' te geven. Op het oogenblik bestaat die alleen voor overtuigde communisten of fascisten, en ik kan mij met de beste wil van de wereld niet in het eene noch in het andere omzetten (ondanks ièts meer cerebrale sympathie voor het communisme - voor de 'mythe' daarvan, vèr, vèr achter de 'personen'!)

Laat in ieder geval zoo spoedig mogelijk van je hooren: *vooral* ook hoe jij en je vrouw het nu stellen, hoe het leven in het algemeen zich voor jullie laat aanzien, of het je lukt buiten de politiek te leven, althans zóó dat je nog ademen kan voor jezelf. Mijn adres is nu: *88, boulevard Murat, Paris (16^{e})*. Heb je nog plannen om in Europa te komen? denk erom dat ik er ditmaal op reken je terug te zien, en dat ik heelemaal tot je beschikking ben. Ik hoop dat deze briefje 'thuis' vindt; de onzekerheid daarvan is ook een reden om mij direct te schrijven, ook als je me vooreerst niets 'zekers' kunt zeggen. Geloof me, met hartelijke groeten, steeds je toegenegen

Edu Perron

4. Toespeling op P.N. van Eyck, 'De tuinman en de dood' in *Erts, Almanak 1926, Verzen, proza, drama, essay,* Amsterdam 1926, p. 72.

P.S. Dat ik niet eerder schreef, is voor een groot deel omdat ik weinig prettigs had te vertellen.

4238 (2539a). *Aan P. Gediking: Parijs, mei 1935*[1.]

Zeer geachte Heer,

Zou u mij omgaand kunnen zeggen of u de heer P. Gediking is, die bibliothecaris was van het Bataviaasch Genootschap te Weltevreden; en indien ja, wilt u dan het contact herstellen met uw exassistent

E.duPerron

Ik schreef op 15 April een lange brief naar het Bat. Genootschap, die zonder antwoord is gebleven. Eerst onlangs hoorde ik dat de heer P. Gediking een jaar geleden als bibliothecaris was vervangen door een Dr. Verhoeve of Voorhoeve[2.]; uw adres wordt mij door denzelfden zegsman uit Den Haag gezonden.

afz.

E. du Perron

88 boul[d.] Murat

Paris (16[e])

4239 (2606a). *Aan Het vaderland: Parijs, 11 juli 1935*[1.]

Naar aanleiding van een verstoord stuk van den heer A.M. de Jong in *Het Volk* van 10 juli (Avondblad),[2.] waarin deze zich allerlei

1. Deze brief was geadresseerd aan Monsieur P. Gediking, Dunklerstraat 8, Den Haag, Pays-Bas en doorgezonden naar Hotel France, La Turbie, aankomststempel: La Turbie (Alpes-Mmes) 1-6-35, en vandaar doorgezonden naar Villa Charlotte in Monaco-Stad, doorgangsstempel: Cannes 31-VII-35, aankomststempel: Monaco-Ville Principauté 1-8-35.
2. Dr. P. Voorhoeve volgde per 1 juli 1934 Gediking als bibliothecaris op.

1. 'Het schrijverscongres te Parijs. (ingezonden).' In *Het vaderland* van 13 juli 1935 (av.). DP zond deze ingezonden brief aan Ter Braak bij 2601 (827), *Bw TB-DP* 3, p. 260 (niet in *Vw*).
2. DP had op verzoek van Malraux de samenstelling van de Nederlandse delegatie naar het Internationale congres van schrijvers voor de verdediging van de cultuur (Parijs, 21-25 juni 1935) op zich genomen. Jef Last had ineen vraaggesprek met *Het volk* van 27 juni 1935 (av.), Utrechtse editie, geklaagd, dat DP op zijn uitnodigingen geen belangstelling of zelfs geen antwoord had gekregen, zodat liberale, rechtse, sociaal-democratische en andere schrijvers uit Nederland ontbroken hadden. A.M. de Jong reageerde hierop met 'Voor het karretje van Moscou' in de Utrechtse editie van *Het volk* op 3 juli 1935 (av.); DP kreeg zijn tekst in de Amsterdamse editie van later datum onder ogen. De Jong wilde graag weten, wie er voor het congres waren uitgenodigd: 'Ook de sociaal-democratische schrijvers worden in gebreke gesteld, maar ik persoonlijk b.v. ontving geen uitnodiging, noch van Jef Last noch van Duperron. En al weet ik mij bij die heren weinig bemind en dienovereenkomstig diep veracht, geheel onbekend met mijn bestaan kunnen zij niet zijn.' DP ging niet op De Jong's verwijt in dat de burgerlijke schrijvers zich voor het karretje van Moskou hadden laten spannen. Zie verder Ronald Spoor, 'Vijf vraaggesprekken met Du Perron' in *Het oog in 't zeil* 3 (1985-1986) 5 (juni 1986), p. 1-22, in het bijzonder p. 9-10.

vermoedens permitteert over de voor dit Congres uitgenoodigde personen, heb ik het volgende mee te deelen:

Uitnoodigingen[3.] voor het Congres heb ik persoonlijk verzonden aan: Arthur van Schendel, Henriette Roland Holst, Frans Coenen, prof. Huizinga, Menno ter Braak, J. Greshoff, H. Marsman, Albert Helman en Maurits Dekker voor Holland; en aan: Stijn Streuvels, prof. August Vermeijlen, Gerard Walschap en Lode Zielens voor Vlaanderen. Jef Last en ik zelf waren eerder uitgenoodigd door de organisatoren van het Congres; Nico Rost maakte deel uit van de Hollandsche 'delegatie' door met Jef Last mee te komen. Het bestaan van den heer A.M. de Jong was mij inderdaad bekend - zooals door hem zelf wordt aangenomen - maar ik heb niet aan hem gedacht, wellicht uit een oude gewoonte niet aan hem te denken.

Henriette Roland Holst deelde ons later mede, dat zij de haar gestuurde uitnoodiging niet had ontvangen, daar zij, ongesteld en van adres veranderd zijnde, niet al haar post kreeg doorgezonden. Om verschillende redenen, niet het minst in dit geval haar bekendheid in het buitenland, was haar afwezigheid een oneindig grooter verlies voor Congres en Nederlandsche 'delegatie', dan het verlies, dat de heer De Jong boven alles schijnt te betreuren.

E. du Perron.

Parijs, 11 Juli.

3. Niet teruggevonden.

4240 (2610a). *Aan A. ter Braak-Faber: Parijs, 13 juli 1935*

Parijs, 13 Juli.

Beste Ant,

Dank voor je lange uiteenzetting,[1] maar het meeste hiervan wist ik nu, zoodat ik je vnl. op je vragen moet antwoorden. Maar gisteren schreef ik weer een ellenlange uiteenzetting,[2] na de 2 brieven van Menno die hier tegelijk aankwamen, zoodat ik moeilijk nog eens alles zeggen kan. Het beste is dus dat je met Menno samen mijn brief leest en mij daarna zegt wat er nog te verklaren overblijft.

In deze brief van je toch nog een paar punten.

Zelfs de karakterloosheid van Vestdijk heeft bepaalde grenzen niet te overschrijden - zelfs voor de vriendschapsgevoelens die ik hem toch werkelijk toedroeg. Natuurlijk heb ik nooit *sterk* op hem gerekend, al heb ik het hem bv. nooit kwalijk genomen dat hij als *Forum*-redacteur meteen publiceeren ging in *De Stem*.[3] Ik zou het zelfs 'begrepen' hebben als hij lid van de M[ij] was geworden op een ander moment dan dit; maar niet nu, na die drastische vuiligheid tegenover Marsman?[4] Een kind zou moeten begrijpen dat het hier *over* de grens gaat, voor iemand die dan toch ook nog de vriendschap opneemt in zijn 'anale' levensbeschouwing.[5] En zoo niet, dan heb *ik* mij vergist; maar dat is dan een reden om aan die vergissing meteen een eind te maken.

Ik kan je niet 3 blzn. schrijven over mijn opvatting van vriend-

1. De brief van Ant ter Braak van 8 juli 1935, half op instigatie van Menno ter Braak geschreven, is volledig afgedrukt in *Bw TB-DP* 3, p. 260-265.
2. Brief 2610 (828) van 12 juli 1935 aan Ter Braak (*Bw TB-DP* 3, p. 260-265).
3. Vestdijk was redacteur van de laatste twee jaargangen (1934 en 1935) van de Nederlandse afdeling van *Forum.* Hij publiceerde in Dirk Costers blad *De stem* 14 (1934) 4 (april), p. 366-368, drie verzen en in hetzelfde nummer een fragment van *Meneer Visser's hellevaart,* p. 388-394, en in *De stem* 15 (1935) 4 (april) een niet ondertekende kritiek op p. 415-416.
4. Vestdijk had zijn benoeming tot lid van de Maatschappij der Nederlandsche letterkunde aanvaard kort nadat de Maatschappij geweigerd had Marsman de Van der Hoogtprijs voor *Porta nigra* uit te reiken (zie verder 2567 n 1, *Brieven* V, p. 358).
5. Ant ter Braak had geschreven: 'Met iemand als Vestdijk kan je alleen als "vriend" verkeeren als je een even anaal karakter met wat er bij hoort bezit en even weinig "karakter" bezit.' (*Bw TB-DP* 3, p. 243).

schap.[6] Wat ik Menno schreef en vroeg naar aanleiding van *zijn* verhouding tot Vestdijk, geeft er anders toch wel een idee van. Ik heb geen oogenblik getwijfeld aan de eerlijkheid van Menno. Maar jij hebt niet alle gesprekken gehoord die hij met Greshoff en mij over deze 'vlaamsche kwestie' gehad heeft, anders zou je mijn teleurstelling *beter* 'begrijpen'. Noem het 'mildheid', 'begrijpen', 'dégoût' (van zijn 2 mederedacteuren), 'laksheid' - het resultaat blijft hetzelfde. Menno kan niet niet-geweten hebben wat het voor Greshoff en mij beteekende als die vlaamsche bende het 'won'. Wij hebben daarover de onverkwikkelijkste brieven gewisseld[7] - toen ik in Bretagne zat - en toen ik er ook al uit wilde; toen ik Menno waarschuwde dat die Vlamingen zich tòch breed zouden gaan maken. Hij heeft mij toen, en tot laatst nog, in Parijs gezegd dat hij *dat* zou beletten, dat *Forum* dàn zou springen. Dat oogenblik is nu gekomen, en het valt samen met een oogenblik waarop Vestdijk laat zien hoe weinig hij waard is.

Menno had mij ook gezegd dat Vestdijk en Van Vriesland er eerst volstrekt niet over dachten om de inmenging van de vlaamsche redactie te dulden.[*] Hij had dus het volste recht om zich tot het uiterste tegen hun draaierij te verzetten. Niet alleen voor zichzelf, maar voor Greshoff en mij.

Greshoff noch ik konden Zijlstra en Van Vriesland schrijven, omdat zij ons terecht zouden gezegd hebben dat wij niet in de redactie zaten en dat de redactie nog geen beslissing genomen had.[8] Maar ik heb Menno wel 4 ½ gezegd dat ik eruit zou gaan als de Vlamingen *Virginia* wegdrukten. Hij heeft mij hierover een verklaring gegeven: dat hij niet begrepen had dat dit ook van kracht bleef als *hij* uit de redactie ging. Dat is dan het misverstand geweest.

Nu nog die kwestie van de fl. 1000.; waar Vestdijk ook zijn heil in zoekt! Ik vind dit iets absoluut anders dan lid te worden van die M[ij]. Die fl. 1000. zijn een prijs die uitgekeerd wordt door het lijk van een

6. Na enkele opmerkingen over DP en Vestdijk, Slauerhoff en Marsman vroeg Ant ter Braak: 'Wat jij onder vriendschap verstaat moet je me eens uitleggen.' (*Bw TB-DP* 3, p. 244)
7. Verschillende brieven van DP uit november 1933 aan Ter Braak.

* (Dit heeft trouwens Vestdijk zelf ons geschreven.)

8. 'Waarom hebben jij en Greshoff niet eens aan Vic en Vestdijk geschreven, dat je in ieder geval achter Menno stond bij het bedanken voor *Forum.* Of aan Zijlstra.' (*Bw TB-DP* 3, p. 244).

mijnheer Van der Hoogt, meen ik, en waarvan wij nu 1000 ½ gelezen hebben dat de M[ij] maar de 'trustee' was. Waarom die niet aannemen, als men vindt dat men dat doen kan? Ik zeg niet dat *ik* het doen zou; Menno wschl. ook niet. Maar er is een consequentie in de houding van Slauerhoff[9], die eerst - en met een geopenbaard en zeer ironisch briefje - voor het lidmaatschap van de M[ij] bedankt, en daarna, als hij tòch bekroond wordt, uitgaat van het idee: 'Jullie *konden* blijkbaar niet anders', en de prijs aanneemt. Er is een absoluut verschil in tusschen dit, en *lid* te worden van die troep; maar nogmaals, ook daarin alleen wil ik het niet zoeken, en als Vestdijk lid was geworden op een ander moment had ik hem niet eens verwijten gemaakt.

Je schrijft: 'Ze hebben zich alle drie gewoon door de Vlamingen laten overrompelen' - maar dààr wringt hem voor mij de schoen. Dàárvoor heb ik Menno altijd gewaarschuwd, en Greshoff ook; dàt dat niet gebeuren zou was voor ons de *eenige* conditie om de samenwerking met die heeren te verdragen. Als door mijn onaangenaam, dictatoriaal, imperialistisch, abrupt, querulantistisch, enz. optreden deze 'overrompeling' nog in iets anders veranderd kan worden, dan vind ik dat wij er tenslotte maar allemaal blij om moeten zijn. Aan mijn vriendschap voor Menno zal het niets veranderen, al moet je één ding niet vergeten: dat ik met eenig recht zéér teleurgesteld was en zéér gegriefd toen ik die brieven schreef die hem dan zoo griefden en die nu dan op mijn schaduwzijde gezet (mogen) worden.

Ik hoop van harte dat *Forum* nu barst,* voordat die vlaamsche lummels met of zonder roomsche contrôle het heelemaal 'overrompeld' zullen hebben. Maar ondanks ons optreden, ik vertrouw geen snars op Vic van Vriesland, die een even ruggegraatloos iemand is als Vestdijk; wat er voor behoorlijks uit hem komt kan mij alleen maar meevallen. De eenige op wie ik vertrouw is Menno. Ik geloof dat voor Menno alle verhaaltjes van solidariteit met zijn mederedacteuren enz. voorbij zijn, waar die mederedacteuren in het begin ook zoo positief neen hebben gezegd tegen de Vlamingen en nu gedraaid zijn; ik geloof dat het er voor Menno nu op aankomt om zoo scherp mogelijk te kiezen: òf Vriesland en Vestdijk, òf Greshoff en mij.

9. Slauerhoff had in juli 1932 de uitnodiging om lid te worden van de Maatschappij afgeslagen; in juni 1934 ontving hij de Van der Hoogtprijs voor *Soleares.*

* als het niet anders kan

En àls die Vlamingen het toch nog ‘winnen’, op de een of andere manier, dan stel ik Menno *dit* voor: hen met Greshoff en mij te bestrijden, in *Gr. Ned.* of waar dan ook. En mijnheer Vestdijk mag dan de partij van Vlaanderen kiezen. Ik zie heusch nog altijd geen enkele reden om zich klakkeloos door die lieden uit een blad te laten drukken dat aan Menno en mij zijn *naam* dankt; en dat, terwijl zij dat blad oneindig meer noodig hebben voor hùn prestige en hùn naam, dan wij. Maar ook hierover schreef ik gisteren uitvoerig aan Menno zelf.

Nog één ding: als je denkt dat ik met plezier zulke brieven schrijf aan Menno en deze eindelooze uitleggingen ook nog, dan veronderstel je het ongerijmde. Maar ik ben *nu* heelemaal bang geworden dat men zich niet kan laten verstaan, ook als men iets 4 keer herhaalt, en met de uitvoerigheid van een gepensioneerd overste.

Als ik mij nu toch nog verklaren moet over iets wat je onduidelijk is gebleven, of ‘onzuiver’, zeg mij dat dan toch zonder aarzelen.

Met Bep en Alain gaat het best.[10.] Wij hopen allen jou ook nog eens gauw terug te zien; jammer dat je laatst niet meekwam. *Ducroo* ken je toch al voor een groot deel uit het MS., is het noodig om die turf nog eens heelemaal te lezen? In ieder geval vergt ‘de vriendschap’ dat allerminst van je!

Hartelijke groeten van ons beiden, natuurlijk ook voor Menno,’ en geloof me, zuchtend van de geleverde verklaring, je

Eddy

4241 (2638a). *Aan P. Gediking: Parijs, 5 augustus 1935*

Parijs, 5 Aug. '35

Waarde Gediking,

Niets was verder van mij dan je op een onaangename toon te schrijven; ik was dus erg verbaasd toen ik las van die ‘zweepslag’, etc. De kwestie is dat die brief[1.] eig. niet aan jou gericht was, maar aan een problematisch iemand. Ik was er allerminst zeker van dat jij die heer P.G. van de Dunklerstraat zou zijn; het had even goed een naamgenoot, neef, of wie dan ook kunnen zijn; ik wist zelfs niet dat

10. Elke zin in deze alinea is een antwoord op vragen van Ant ter Braak (zie *Bw TB-DP* 3, p. 245).
1. 4238.

je Indië verlaten had! En daar mijn andere, en lange, brief misschien ook al was weggeraakt, wilde ik ditmaal een ‘proef’ nemen met enkele regels. Achteraf bedacht ik, dat ik zelfs dien onbekenden heer P.G. misschien een verklaring schuldig was en schreef er toen het staartje bij. Als je die brief nog hebt en nu overleest, zal je zien dat het onaangename dat je erin vond, volkomen vervliegt. Als ik zeker was geweest dat jij het was, had ik je natuurlijk een absoluut andere brief gestuurd!

En nu: ik ben erg blij te weten dat je in Europa bent, en verlang er even erg naar je terug te zien. Niet met het oog op allerlei details van meer of minder practischen aard, maar doodgewoon van mensch tot mensch. De berichten die je me over jezelf en je vrouw geeft, versterken dit verlangen nog; en in ieder geval, als ik iets voor jullie doen kan - wat dan ook - aarzel niet om mij dat dadelijk te zeggen. Denk je nog lang in dat plaatsje boven Monte-Carlo te blijven? Is het in een hotel daar niet schrikbarend duur? Ik mag natuurlijk, op de enkele gegevens in je brief afgaande, niet oordeelen, maar zou je niet eens een anderen dokter raadplegen? Ik heb in Nice een uitste-kende dokter gekend die Calvi heette, en in Parijs zou ik voor je kunnen informeeren, ook als het om een specialist zou moeten gaan. Maar misschien is het vertrouwen dat die ééne dokter jullie geeft, meer waard dan alle verandering.

Ik vind het erg aardig van je dat je, in de gegeven omstandigheden, toch nog naar Indië geschreven hebt. Maar wat je me verder schreef is verre van hoopvol; eigenlijk biedt Indië vooral het voordeel om zonder winter arm te kunnen zijn. Van die stand-vooroor-deelen zal ik niet veel last hebben; de vraag is hoe mijn vrouw zich in Indië houden zal... maar dit alles kunnen we nu bij gelegenheid beter bepraten. (Ik ben als jij en heb, door mijn verdere inktarbeid, een groeiende hekel gekregen aan briefschrijven.)

De gegevens die je me vroeger zond, heb ik onderzocht. Maar dat blad[2.] bestond nog niet, en zelfs àls het zou worden opgericht, had het niemand noodig. Daarna heb ik zooveel doorgemaakt, dat ik aan bijhouden per brief niet kon denken. Maar mijn gevoelens voor je zijn nooit veranderd; ik zag je in gedachten altijd nog even duidelijk voor me als wanneer ik je in Batavia verliet om naar Bandoeng te gaan.

2. Vgl. 4237.

Over een tijdje zal ik mijn uitgever - die nu met vacantie is - vragen je een ex. *Land v. H.* te sturen. Ikzelf denk eerstdaags voor een 14 dagen rust te nemen, eerst naar de Morvan, 4 uur van hier; maar misschien ga ik nog naar Aix-en-Provence, en als ik het tot daar breng, waarom zou ik dan niet doorreizen tot de Côte d'Azur om je daar te zien? *Als* ik naar Aix ga, moet ik daar zijn vóór de 20e (met het oog op de vrienden bij wie ik logeer); tegen dien tijd zou ik je dan per briefkaart kunnen 'waarschuwen'. Maar ik heb afgeleerd om te gelooven aan de realisatie van dingen die ik graag zou willen; er zal wel geen geld zijn, of iets anders roept me misschien hals over kop naar Parijs terug, tegen dien tijd.[3] - Ik heb bovendien voortdurend het gevoel dat ik me weer eens in Holland moet vertoonen, ook met het oog op het een of andere 'postje' daar. Op het oogenblik is mijn vriend Ter Braak, redacteur kunstrubriek *Vaderland*, ongeveer de eenige die niet heelemaal vergeet dat ik 'beschikbaar' blijf; van de anderen krijg ik alleen maar vele oproepen om te logeeren!

Later beter misschien. Mocht je hierlangs komen, verzuim nu vooral niet om ons op te zoeken; en als je met een divanbed tevreden bent, kom hier inplaats van in een hotel. Ik eindig met de beste wenschen voor jullie beiden, en een hartelijke hand, - en blijf me vleien met het vooruitzicht dat ik je misschien toch nog vóór het eind van deze maand zien zal, perchè no? als de demonen éven slapen.

Je EduP.

4242 (2656a). *Aan P. Gediking: Parijs, 24 augustus 1935*

Parijs, 24 Aug. '35.

Waarde Gediking,

De demonen hebben niet geslapen. Dùs heeft het kind pijn in zijn buik gekregen, dùs zijn we overhaast uit de Morvan opgebroken en naar Parijs teruggekeerd, en werd Aix opgegeven, en La Turbie evenzoo... Hier in Parijs gaat alles weer best; als wij nu moed ge-

3. De ontmoeting ging niet door. DP verbleef van 10-17 augustus 1935 in de Morvan bij Clara Malraux. Wegens ziekte van Alain en reumatische klachten van hemzelf reisde hij niet naar Noth in Aix-en-Provence, maar keerde naar Parijs terug.

noeg krijgen, probeeren we de vakantie nog eens bij kennissen in Brussel, in de eerste dagen van September. -

Als mijn uitgever gedaan heeft wat ik hem vroeg, ben je nu in het bezit van *Het Land v. H.* Misschien vind je het goed, misschien vind je het infaam; dit hangt van een kleinigheid van 'dispositie' af, geloof ik. Hoe het zij, voor mijn natuur was het een noodzakelijkheid het 'af te werpen'; nu is het echt verleden geworden.

Schrijf, als je tijd hebt, weer eens hoe het gaat. Het spijt mij dat ik niet bij je heb kunnen komen: 1° om je weer te zien, 2° om met je vrouw[1.] kennis te maken. Maar mag ik erop rekenen dat je me zult waarschuwen als je hierheen komt? Al zou ik je maar even aan den trein spreken. Ik hoop dat we elkaar - ook dieper-in - herkennen!

Met beste wenschen, als altijd,
je toeg.
EduP.

4243 (2688a). *Aan M. ter Braak: Parijs, 12 oktober 1935*[1.]

Parijs, Zaterdag.

Beste Menno,

Dank voor je brief.[2.] Ik vraag me af voor welk tijdschrift ik met mijn notities door moet gaan, als *D.G.W.* nu ook al vervalscht is. Jan[3.] moèt het in orde brengen, voor ons allemaal![*]

Ik heb het MS. van 70 blzn. *Blocnote* naar Querido gestuurd, omdat hij er 'misschien wel een boekje van wou maken'. Dit toen ik hem gezegd had dat Boucher het wel wilde. Dus wie weet wat dat wordt. - Ik zal er voorloopig toch maar mee doorgaan.

1. Gabrielle Gediking-Ferrand (1888-1984)
1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 3 na 857
2. In 857 schreef Ter Braak dat *Den gulden winckel* aan De Bijenkorf verkocht was (*Bw TB-DP* 3, p. 302).
3. Greshoff was vanaf 1933 redakteur van *Groot-Nederland*, en door de uitgever belast met de reorganisatie van het blad.

* Vestdijk is, hoe meer ik erover denk, eigenlijk uitstekend in die combinatie. En jij hebt dan wat rust.

Je hebt volkomen gelijk dat je die rotzooi met de Vlamen[4.] even au sérieux neemt. Laat ze in ieder geval hun figuur hebben. Als je een opgewekte lezing geeft van de vergadering met de ‘allez's!’ en ‘ge moet toch ook van onzen standpunt kunnen vertrekken’ kom je een heel eind. Die brief van jou aan mij is bij jou; je zou hem kunnen citeeren! Geef vooral een *komische* kijk op die heeren, als het zoover komt. Al moet het *beginsel* natuurlijk hooge ernst blijven!!!

Antonini[5.] is terug - belt daarnet op dat hij ons zien wil.

Ik heb met Malraux tegenwoordig ook lange discussies over de hiërarchie. Hij wil nl. ook hiërarchieloosheid, maar dan vanwege het communistische beginsel van gelijkheid. Ik vraag je! Er zijn dus intelligente menschen die zulke hypocriete leugens slikken. - Ik ga er bepaald over schrijven; de vraag is maar weer: waar?[6.]

Jij wilt geen ladder - geen ‘échelle de valeurs’.[7.] Maar je wilt misschien een centrum: de honnête homme. Dat Nietzsche een honnête homme is en Zijlstra niet, kan jij wschl. niet tegenspreken. Zijlstra valt dan buiten het centrum.

Kan je mij 1 ex. bezorgen van Huizinga's boek?[8.] Hij stuurtje wschl. een ex., kan ik dan dat krijgen van de krant? Anders gewoon te leen? - Geef het dan aan Bep als je haar ziet (ze logeert die ééne avond bij broertje Bob[9.]). Ze wil ook graag van je leenen: *The Egoist* van Meredith. Geef je haar dat dan ook?

Later meer, en steeds hartelijk je

E.

4. Over *Forum*, zie de in n 2 genoemde brief.
5. Antonini was waarschijnlijk uit Rome teruggekeerd, waar de scheiding van tafel en bed met zijn eerste vrouw was uitgesproken.
6. Zie ‘Blocnote klein formaat’ in *GN* 34 (1936) 7 (juli), p. 73-74; *In deze grootse tijd*, 's-Gravenhage 1947, p. 73 (*Vw* 5, p. 133)
7. In Nederland hadden Ter Braak en DP opnieuw over hiërarchie en geest gediscussieerd, zie 2674 (849) (*Bw* TB-DP 3, p. 294-295) en Ter Braaks brief (*Bw TB-DP* 3, p. 295).
8. *In de schaduwen van morgen, Een diagnose van het geestelijk lijden van onzen tijd,* Haarlem 1935, dat DP op 23 oktober 1935 zou ontvangen (zie *Bw TB-DP* 3, p. 308).
9. Elisabeth de Roos ging voor twee dagen naar Nederland, op 16 oktober zou ze Ter Braak opbellen; ze logeerde bij haar broer Robert de Roos.

4244 (2696a). *Aan M. ter Braak: Parijs, 20 oktober 1935*[1.]

Parijs, 20 Oct. '35.

Beste Menno,

Hierbij een stuk[2.] dat ik gisteren schreef, naar aanleiding van het schoften-artikel van Van Duinkerken.[3.] Ik hoop dat je je ermee vereenigen kunt; het neemt je misschien een hoop werk uit de hand! Schrijf er, als je wilt, iets boven - of onder; mijn *bedoeling* is het als ingezonden stuk aan te bieden aan *Het Vaderland.* Kan het niet als zoodanig, kan je er dan een gewoon artikel van maken? Het is tenslotte te mal dat al die klungels overal over deze *Forum*-kwestie loskomen, terwijl wij niets zouden zeggen. Laat ze er dan van hebben wat ze ervan hebben kunnen: tegen jou en mij samen hebben ze 'hard werk', als je het ook daarop zet!

Wil je over dit stuk nog correspondeeren, graag - maar probeer wel het zoo gauw mogelijk te plaatsen. Als het niet in *Het Vaderland* kan, waar dan wel? - Mochten er een paar dingen zijn die je liever veranderd hebt, doe dat dan gerust, maar *houd deze lezing dan voor mij aan*, want dan publiceer ik dit nog eens in *Blocnote* of zoo.

Op mijn andere vragen krijg ik zeker nog antwoord. Geloof me hartelijk je

E.

4245 (2696b). *Aan M. ter Braak: Parijs, 21 (maandag) oktober 1935*[1.]

Zondag.

Beste Menno,

Gisteravond nog postte ik een groote enveloppe met een repliek van mij tegen V.D.; en het stukje van V.D. zelf erin. Stel me even gerust, want gegeven de Zondag heb ik het maar zóó op de bus gedaan.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 3 na 860.
2. 'Kleine bijdrage tot de kennis van een katholieke voorlichting en strijdmethode' werd door Ter Braak niet in *Het vaderland* geplaatst; eerste publikatie in *Vw* 6, p. 631-640.
3. '"Forum" gaat verdwijnen, Welkom afscheid' in *De tjd* van 10 oktober 1935 (av.); dit artikel was niet ondertekend.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 3 na 860, en na 4244; deze brief is waarschijnlijk zondagnacht geschreven.

Hierbij een bespreking van *Dr. Dumay*[2.] in een Indisch blad, *De Orient*! Lijkt het je mooi? Zag je het al eerder? Ik kreeg het van Rudie, dus het zou me verwonderen als hij het jou niet vertoond had. Maar als je het nog niet hebt, kan je het houden.

Het boek van Guilloux - zond hij het je al? - is uitstekend.[*] Maar het benieuwt me wat je zeggen zal van *La Vie de Famille* van Pascal Rose! Een van de gekste boekjes die ik ooit las. Het zijn de 'mémoires' van een vriendin van Clara M., zekere Rosy Ternova,[3.] een volslagen malloot eigenlijk, met een soort lucide humor - overigens een soort wrak nu, na 3 alleronmogelijkste echtgenooten. Pia heeft deze mémoires voor haar 'in elkaar gezet' - hoopen geschrapt en zoo, - en er een 'roman' van gemaakt. Maar tenslotte is alles van *haar*, wat ik wel prettig vind voor Pia, onder ons gezegd. - Het gekste van alles is dat je, als je dit leest, tenslotte *alles* verwacht; als ze opeens door een olifant gevioleerd zou worden, zou je ook zeggen: 'het is best'. Dan staat er zoowat geen enkele bespiegeling bij, - want die waren allemaal zoo bête, dat Pia ze zonder uitzondering geschrapt heeft. Het 'zuiver verhalende' van dit toontje is nu ook wel merkwaardig! - Pia zou het je zenden; lees het in ieder geval.

***

Kijk dat stuk van me[4.] nog eens na, als je het plaatst. Als je vindt dat de opmerkingen over Slauerhoff[5.] verzacht moeten worden, mij best. - Verder heb ik 'beursheid' geschreven (bij het stukje over *Nachttrein* van Walschap) dit moet wschl. beur*sch*heid zijn? - Maar nu nog iets: als het stuk niet in *Het Vad.* komt, zal ik wschl. de heele spelling nog moeten veranderen???

Was het Van Duinkerken of Van Heugten, die ons vroeger '18e

2. In de rubriek 'Van boeken en schrijvers' van *D'Oriënt, Indië's geïllustreerd weekblad* 12 (1933) 52 (30 december), p. 20, besprak Tr. *Dr. Dumay verliest*....

* Er is soms iets van Gogol in, maar in het bittere, en de figuur van Cripure (in werkelijkheid Georges Pallante) is eersterangs.

3. Zie 2753 n 2 (*Brieven* VI, p. 48).
4. DP's repliek, zie 4244 n 2.
5. DP's opmerkingen over Slauerhoff, zie *Vw* 6, p. 639; over Walschap, zie *Vw* 6, p. 638.

eeuwschheid' verweet?[6] Dat was oneindig intelligenter, maar het vloekt tegen de 'auto en avion'.[7] Als je dus zeker weet dat het V.D. was, kan je dat er ook nog bij zetten. Maar noodig lijkt het mij niet.

Ik zou wel eens willen weten of deze kloot jou werkelijk nog een beetje goedgezind is, of alleen: vergeleken met mij, en omdat hij *mij* zoo ontzettend haat! Maar het is werkelijk waar, en allerminst komedie, als ik zeg dat ik 's mans haat oneindig beter verdragen kan dan zijn leugens en zijn botheid. Ik zou het wèrkelijk bijna jammer voor de katholieken vinden dat ze 'voorgevochten' worden, niet door een behoorlijk polemist (als Van Heugten misschien), maar door twee dorpspastoors-met-een-bibliotheek, als deze V.D. en de unspeakable Knuvelder.

Hier laat ik het bij, voor vandaag. - O neen, dit nog, dat je misschien niet weet: ik kreeg vanmorgen een briefje van Greshoff met deze zin tot begin: 'Coenen heeft op de allerbeschetenste manier toegestemd in Vestdijk'. Gr. zegt dat hij er eig. nù al genoeg van heeft, maar het belang van het tijdschrift gaat voor en hij heeft 'Simon' nu geschreven om naar Brussel over te komen voor een voorafgaande bespreking. Por jij nu, zoonoodig, gezegden 'Simon' aan. Maar het zal wel niet noodig zijn, want als redacteur van *Gr. Ned.* wordt hij 'aandeelhouder', 'mede-bezitter' of zooiets. Dat is op zichzelf al niet te verwaarloozen voor iemand die 'geldzucht' boven 'eerzucht' laat gaan. (Ik zeg dit overigens zonder hatelijkheid.) - Hartelijke groeten, ook voor Ant, van je

E.

4246 (2700a). *Briefkaart aan M. ter Braak: Parijs, 25 oktober 1935*[1]

Parijs, 25 Oct. '35.

B.M. - Ik begon me net ongerust te maken, toen je brief[2] kwam.

6. Pater J. van Heugten S.J. schreef in zijn artikel 'De dood van het vitalisme?' in *Boekenschouw* 26 (1932-1933) 10 (15 februari 1933), p. 437, opgenomen in zijn bundel *Met peillood en kompas*, Rotterdam 1936, p. 200, afwijzend over Forum: '*Forum* doet door en door achttiende-eeuwsch aan in zijn eenzijdig rationalisme, zijn rheumatisch aristocratisme, zijn frivool Greshoffisme, in zijn litterair voortzetten van het oud-Hollandsche regentendom'.
7. Citaat uit het in 4244 n 3 genoemde artikel.
1. Deze briefkaart komt in *Bw TB-DP* 3 na 863.
2. Brief 863 van 24 oktober 1935 (*Bw TB-DP* 3, p. 308-311).

Tant pis voor het verweer[3.]; voor de moeite ook, die ik me gaf. Om er een panopt. van te maken zie ik nu geen kans. Maar het afdoende is: je mededeeling dat Ton Ton niet is, of niet kàn zijn; ik dacht dat dat zeker was. Ik voor mij *ben* zeker dat hij het is, jij trouwens ook, maar ja... - Ik ben verder ijverig bezig met notities over het Congres,[4.] maar voel me ook hier erg onzeker, omdat ik niet weet of dit ook tenslotte niet voor de prullemand geschreven wordt. Voor *Gr. Ned.* zal het wel te veel zijn, en iets anders is er niet. Enfin, we wisten wat we deden toen we *Forum* lieten opvliegen; maar we zullen even moeten wennen! Ik kan me overigens voorstellen dat je je bekomst van het heele gedoe hebt; Dit is de smeerlapperij geweest van *onze* 'politiek', toen we iets 'bereiken' wilden. - Jan is hier, maar op het oogenblik uit; toch zal ik je ook namens hem veel succes wenschen met de voorstelling![5.] Aan Huizinga ben ik nog niet toe. Later meer dus.

Hartelijk je

E.

Veel dank voor het theerecept.[6.] Het moet hem in het aanpakken met de vingers liggen, want de rest doe ik net zoo. Maar het *is* iets als poésie pure! Hart. gr.

Bep

4247 (2704a). *Aan L. en R. Guilloux: Parijs, 31 oktober 1935*[aant.]

Mon cher Guilloux,

Nous nous préparons à venir au Roselier. Voulez-vous téléphoner aux Legrand et leur demander si tout peut aller comme les autres fois? Seulement ceci: puisqu'il y a un gosse maintenant, Bep voudrait être sûre que la chambre sera chauffée *continuellement*[1.*]; voulezvous bien conditionner cela?

3. Zie 4244 n 2.
4. 'Verdediging der kultuur I en II' in *GN* 34 (1936) 1 (januari), p. 66-79 en 2 (februari), p. 167-181 (*Vw* 5, p. 51-61 en 77-92).
5. Première van Ter Braaks stuk *De pantserkrant* op 31 oktober 1935 (zie de aantekening in *Bw TB-DP* 3, p. 474).
6. Door DP in brief 2697 (861) gevraagd (*Bw TB-DP* 3, p. 307). 1. In de marge geschreven door Elisabeth de Roos.

1. In de marge geschreven door Elisabeth de Roos.

* ou au moins à partir de sept heures du matin

Ecrivez-moi ensuite quand je pourrai venir. Je viendrai probablement 4 à 5 jours avant Bep.

Amitiés à Renée, et croyez que nous sommes bien contents de vous revoir.

Votre EduP.

Nous pensons rester 15 jours environ.

Paris, ce 31 octobre 1935

88 boulevard Murat (16e).

Ma chère Renée,

Auriez-vous par hasard un berceau d'Yvonne hors d'usage? Sinon, j'envoie le mien, je l'ai déjà fait plusieurs fois. Je serai trés contente de vous revoir et Yvonne.

Bep

4248 (2712a). *Aan M. ter Braak: Parijs, 5 november 1935*[1.]

Parijs, 5 Nov. '35.

Beste Menno,

Dank voor je lange brief.[2.] Schrijf me vooral alsjeblieft hoe de zaak verloopt. Als uitgever kan je natuurlijk zoo naar Querido of Van Kampen of een ander - maar Q. zal wel heel blij zijn met je.

Die opvoering-historie[3.] is ook teekenend. Ik zou daarover langer schrijven als de *Forum*-zaak niet zoo drong. Dus ditmaal alleen daarover.

Als je *Forum* met November verlaat, zet de kranten dan ook vol met de zaak en laat Zijlstra het figuur slaan van Strengholt. De achterbaksche ploertigheid in dit alles is prachtig: *Forum* wèl opheffen, maar voor een niet eens geplaatst *Virginia.* Ik hoop dat èn Vic èn Vestdijkje ditmaal zullen steunen; de zwaarste slag voor den ploert Zijlstra zou zijn als Vestdijk ook naar een anderen uitgever ging, wat *ik* in zijn plaats zeker zou doen aangezien hij mèt jou hier die schop krijgt ten believe van de Vlaampjes. Spreek hem er in ieder geval over, en laat hèm Zijlstra duidelijk zeggen hoe hij over deze handelwijze denkt.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 3 na 867.
2. Brief 866 van 3 november 1935 (*Bw TB-DP* 3, p. 314-317).
3. De persreacties op de première van *De pantserkrant*, waarbij Ter Braaks nawoord bij de tekst, ‘Brief aan een vijandin van het tooneel’, tegen hem uitgespeeld werd, zie *Bw TB-DP* 3, p. 315-316.

Dat mijn blocnotes[4.] niet zouden verschijnen is zoo erg niet. Maar waarschuw mij wel, want dan probeer ik ze zoo gauw mogelijk te sturen naar *Gr. Ned.* - Stuur mij ook de 3 blzn. over Alexandroff (den man van *Murat*) terug, want die waren niet bedoeld voor *Forum*, maar om in de copy geschoven te worden die je naar Boucher zou brengen.[5.] En stuur mij ook de blaadjes terug over Fernandez,[6.] die ik je gisteren zond (als *Forum* onverhoedsch knalt), want dan kan ik die nú nog zenden voor *Commentaar* aan *Gr. Ned.* Het beste is dat je je even vergewist òf mijn blocnotes nog in Nov.-*Forum* komen of niet, omdat ik anders het heele Mussolini-deel[7.] naar *Gr. Ned.* zend voor December. Maar dan moet ik die blaadjes van Fernandez uiterlijk overmorgen hier hebben.

Houd me dus *precies* op de hoogte.

Nu verder. Als het bittere oorlog worden moet, dan stel ik je voor - het was een idee van Jan - om in België een brochure[8.] te laten drukken, op onze eigen kosten, waarin met *Forum* wordt afgerekend en dat òns afscheidsnummer wordt. Niet alles daarin hoeft polemisch te zijn. Ik zou zeggen:

1. Een stuk van Jan (over *Forum* in het algemeen).
2. Een stuk van jou (idem, of over wat je wilt: bv. wat Forum, het redacteurschap of zoo, voor je geweest is.)
3. Een stuk van Vestdijk.
4. Mijn stuk tegen Van Duinkerken. (Nà het volgende).
5. Jouw *complete* verklaring over de *Forum*-affaire, (uit de kranten? aangevuld of wat je wilt; althans je heele verklaring van het geval + de correspondentie met Zijlstra).
6. Virginia natuurlijk.

4. ‘Blocnote klein formaat’ in *Forum* 4 (1935) 12 (december), p. 1208-1218 (gedeeltelijk in *In deze grootse tijd* in *Vw* 5). Het fragment ‘Wie zijn leven verliest’ en de fragmenten over Baudelaire en Goelam Mohammed in *Blocnote klein formaat*, 's-Gravenhage: Boucher 1936, p. 139-140 en 153-156.
5. ‘*3 Juli* - Gesprek in *Le Murat*’ in *Blocnote klein formaat*, p. 101-106 (*Vw* 2, p. 738-740). De Nederlandse letterkundige Juzo Alexandroff werd daarin niet met name genoemd; zie over hem *Brieven* V, p. 65.
6. DP's notitie over een beschouwing van Ramon Fernandez in de *NRF* verscheen in *GN* 34 (1936) 1 (januari), p. 93-94, als ‘Politiek, moraal en juist denken’ (niet in *Vw*).
7. DP's ‘Blocnote klein formaat’ in het slotnummer van *Forum* (zie n 4) bevatte drie fragmenten: ‘Mussolini ha semper ragione’, ‘G. die tegen Mussolini is’ en ‘11 Okt. Bij het begin van de Italiaans-Abessijnse oorlog’.
8. Niet gerealiseerd.

7. Een paar fragmenten van de *Vlaamsche* redactie: de dingen die ik genoemd heb.

Het geheel kan gerust 4 vel worden, zooiets kost bij Breuer in Brussel heel goedkoop, en zeker met de belg. frs. van nu! Jan moet dan een behoorlijk uitgever vinden die de brochure krachtig verspreidt, en zich niet laat omkoopen door katholiek geld, dus liever in Holland dan in België. Misschien kan je Boucher er warm voor krijgen.

Overweeg dit in ieder geval. Ik stuur je brief door aan Jan, dat bespaart je 2 × schrijven.

Hartelijke groeten van je

E.

P.S. - Otten belde nog op, maar ik was uit en Bep had geen lust hem alleen te ontvangen dus heeft gezegd dat ze ook op het punt stond uit te gaan. Het is daarbij gebleven, wat me spijt om de vraag die ik hem stellen wou.

4249 (2727a). *Briefkaart aan L. en R. Guilloux: Parijs, 13 november 1935*[aant.]

Chers amis,

Voilà: je m'amène vendredi, avec un train qui part d'ici vers 9 heures (je crois) et qui doit être chez vous vers 4 heures (?). Je m'invite à dîner chez vous, puis partirai le même soir au Roselier, pour m'y sentir *installé* le lendemain.

Au revoir,

votre EdP.

mercredi soir.

4250 (2736a). *Briefkaart aan J.A. Antonini: Le Roselier-en-Plérin, 20 november 1935*

Le Roselier, 20 Nov. '35

Beste Gino,

Waar zit je eigenlijk? Wij zijn sinds 4 à 5 dagen weer in Bretagne, waar wij tot begin December blijven en waar ik al heel wat achterstallig werk heb bijgespijkerd. Eenigen tijd geleden - ongeveer een week nadat ik je het laatst zag - was Jan Greshoff in Parijs en wilde

je zien; ik belde je dus op maar hoorde van je portierster dat je uit de stad was. Sindsdien niets meer gemerkt. Maar je zei: ± 3 weken, dus dan zou je nu toch al een tijdje terug moeten zijn.

Als dat zoo is, laat het dan weten. Bep kreeg een brief van Annie v. S., om jou te zeggen dat Marco met zijn moeder bij haar in Sestri geweest is.[1.]

Hier is ons adres: Hôtel du Manoir, Le Roselier-en-Plérin, par Saint-Brieuc (Côtes du Nord). Heb je *Le Sang Noir*[2.] al gelezen? er zijn daverende artikels over verschenen, o.a. van Gabriel Marcel.[3.]

Mevrouw Noth is in Parijs, we zagen haar kort voor ons vertrek. Verder geen nieuws. Hartelijke groeten, ook aan Maria, van ons beiden, en een hand van je

E.

4251 (2757a). *Aan F. van Ermengem*[1.]*: Le Roselier-en-Plérin, 1 december 1935*

Bretagne, 1 December 1935.

Geachte Heer,

Ik schrijf u in het hollandsch, aangezien u deze taal verstaat. - En in de eerste plaats: mijn excuses dat ik u niet eerder schreef. Ik was nl. in Bretagne toen ik uw brief[2.] kreeg en bezig aan het uitwerken

1. Een logeerpartij van Antonini's eerste vrouw Hetty Marx en hun zoon Marco (geb. 1926) bij de familie Van Schendel in Sestri Levante.
2. Zie voor DP's bespreking 4222 n 2; DP vatte zijn visie op *Le sang noir* samen in 'Blocnote klein formaat' in *GN* 34 (1936) 11 (november), p. 504-505 (*In deze grootse tijd*, p. 112 (*Vw* 5, p. 187-188)).
3. Gabriel Marcel, 'La vie intellectuelle' in *l'Europe nouvelle* 18 (1935) 927 (16 november), p. 1118-1119.

1. Franz van Ermengem (1893-1985), broer van DP's vriend Franz Hellens (ps. van Frédéric van Ermengem, 1881-1972). Hij studeerde scheikunde in Gent, kunstgeschiedenis en archeologie in Brussel en volgde schilderlessen aan de Akademie te Gent. Onder de naam François Maret publiceerde hij in het Frans verhalen en essays (vanaf 1937) en kunsthistorische opstellen (vanaf 1944). Afschriften van zijn brieven aan DP bevinden zich in het Letterkundig Museum. Een ontmoeting met DP heeft niet plaatsgevonden.
2. Van Ermengem schreef DP over de vertaling van *Het land van herkomst* in het Frans na bemiddeling door Greshoff. (Deze eerste brief aan DP ontbreekt in het LM). DP formuleerde zijn voorwaarden voor de vertaling op 6 november 1935 in 2715 aan Greshoff (*Brieven* VI, p. 17-18). In 2746 van 26 november (*Brieven* VI, p. 40) informeerde hij bij Greshoff of Van Ermengem akkoord was met het bedrag van *f* 250, -.

van allerlei notities. (Ik zit er op dit oogenblik nog, maar denk overmorgen in Parijs terug te zijn.)

De zaak zit zoo: ik wil dit boek vertaald hebben om het een franschen uitgever aan te bieden; ik heb er nog volstrekt geen uitgever voor en de kans dat ik er een vind is zelfs niet zoo èrg groot. Ik zou het boek nu zelf vertaald kunnen hebben met een franschen vriend,[3] maar dit zou ons eenige maanden gekost hebben die ik zelf liever voor wat anders gebruik. Toch is wat ik van u vraag minder een complete vertaling dan een 'grondtekst'. D.w.z. mijn bedoeling is die vertaling nog eens heelemaal door te nemen, te bewerken, misschien hier en daar uit te breiden, enz. Het komt dus hierop neer dat u niet voor een uitgever zou werken, maar voor mij.

Het spreekt vanzelf dat ik toch een zoo getrouw mogelijke vertaling zou wenschen, in zoo goed mogelijk fransch.[4] Hoe beter de vertaling is, hoe meer werk het bespaart. Ik had de tekst dan ook graag *getypt*, en met een vrij groote kantlijn en groote interlinie (om ertusschen te kunnen schrijven). De vraag is nu: voor hoeveel zou u dit werk kunnen doen? Het is een dik boek en gegeven de onzekerheid van een uitgever, en van succes, kan ik u er niet veel voor aanbieden. Het beste is dus dat Greshoff u een exemplaar stuurt[5] en dat wij allereerst deze zakelijke conditie regelen. Worden wij het erover eens, dan zou ik de vertaling zoo spoedig mogelijk willen hebben, en zelfs bij kleine beetjes, naarmate u ermee klaar bent, dus bv. in pakjes van 50 à 60 blzn.

Zou u ook, vrijblijvend, een blzij of tien willen vertalen? Bijv. 5 blzn. uit hfdst. I en 5 uit een indisch hoofdstuk, bijv. *Gedong Lami.* Er zijn twee moeilijkheden voor den vertaler, in dit boek: 1° de indische gedeelten, die ik wschl. voor een fransch publiek nog heelemaal zal moeten herzien, 2° de stijl weer te geven, juist in de mate waarin die quasi-nonchalant en niet 'literair' is. Als u hier éénmaal de toon te pakken hebt, is dit laatste wschl. gemakkelijk, is de toon ernaast, dan wordt alles banaal. Aan de andere kant heeft mijn manier van schrijven zooveel 'fransch', dat een heeleboel zich wschl. zonder moeite in die taal juist laat omzetten.

3. Pascal Pia.
4. Van Ermengem antwoordde DP op 9 december 1935: 'D'autre part vous demandez la quadrature du cercle: une traduction qui soit en même temps très fidèle et très bon français.'
5. Van Ermengem schreef in zijn brief van 9 december 1935 dat Greshoff dit vergeten was.

Kortom, deze aanwijzingen zijn misschien overbodig, maar daar ik u niet ken wilde ik u er toch iets van zeggen. Het zou mij veel genoegen doen indien wij tot een accoord konden komen. Ik schrijf Greshoff gelijk hiermee[6.] dat hij u het boek zendt. Graag hoor ik dan van u wat u er op zijn minst voor hebben moet, als het voor u niet een zuiver verlies moet worden van inspanning en tijd.

Geloof mij, met vriendelijke groeten, gaarne uw dw.

EduPerron

4252 (2762a). *Briefkaart aan M. ter Braak: Parijs, 5 december 1935*[1.]

Parijs, 5 December.

Beste Menno,

Veel dank voor je lange brief, en dank Ant inderdaad hartelijk voor de lieve bedoeling.[2.] Dank ook voor alle adressen en alle moeite die je je gegeven hebt. Ik hoopje vooreerst met rust te laten. Uit Bretagne zond ik je nog een cadeautje: *Mon premier Testament* van Benda. Àls die Benda nog vertaald wordt: het beste is een *keuze* uit *Trahison* en *Fin de l'Eternel*, samen in één band, wil Bep het best vertalen, zegt ze. Ik kan ook probeeren bij Q., die wel neen zal zeggen. - Ik ben erg benieuwd naar je *Haman.*[3.] Ik ken een photo van Paap, hij ziet er ongeveer zoo uit: een kruising tusschen Kelk,

zooals hij vroeger was en Cornelis Veth. Op mijn krabbel lijkt hij ook op Balzac - maar dat komt niet uit, want Paap is blond. - Wat die kunstenaars[4.] betreft, ik geef me voorlopig dus

6. Briefkaart 2759, Brieven VI, p. 58.
1. Deze briefkaart komt in *Bw TB-DP* 3 na 886.
2. In zijn brief van 3 december 1935 (*Bw TB-DP* 3, P. 339) schreef Ter Braak dat Ant een St. Nicolaas-pakket had willen verzenden.
3. M. ter Braak, 'Inleiding' in W.A. Paap, *Vincent Haman*, Amsterdam 1936. (De Salamander).
4. Ter Braak had blijkens zijn agenda op 15 november 1935 in hotel Parkzicht te Amsterdam een lezing gehouden voor de anti-fascistische Bond van Kunstenaars ter Verdediging van de Kultuur (B.K.V.K.), waarvan Annie Romein-Verschoor secretaris was. DP had op 20 februari 1935 (*Bw TB-DP* 3, p. 141) Ter Braak gevraagd of zij lid moesten worden en deze vraag op 26 november 1935 herhaald (*Bw TB-DP* 3, p. 335).

niet op als lid. Hoe is de rel bij de *Beul*[5.] verloopen? kan je me daar een verslag van sturen? Ook graag je stuk tegen de *Tel.*[6.] en eventueel antwoord daarop. Je stuk over Top[7.] was uitstekend; ik bewonder je werkelijk dat je dit telkens weer zóó goed kunt. - Alijn wordt gekweld door de geboorte van zijn tandjes. Verder alles best, - maar nu druk, na terugkeer. Later meer en beter. Hart. groeten onder ons 4,

je E.

P.S. Ook benieuwd naar het doodsnummer[8.] natuurlijk!

4253 (2784a). *Aan F. van Ermengem: Parijs,*[1.] 14 december 1935

Parijs, Zaterdag 14 Dec. '35

(88b[d]. Murat, *16e)*

Geachte Heer,

Dank voor de gezonden velletjes[2.] die hierbij teruggaan.

Ik heb alles gisteravond met een fransche vriend doorgenomen en stel nu het volgende voor:

U vertaalt currente calamo,[3.] maar zoo *trouw* mogelijk en in zoo goed mogelijk fransch. Dit bespaart u dubbel werk, en ons ook, want uw tweede vertaling: er-denken en over-

5. Rel bij de opvoering van het anti-fascistische toneelstuk *De beul* van P. Lagerkvist op 1 december 1935 in de Stadsschouwburg te Amsterdam; zie ook *Brieven* VI, p. 64.
6. Ter Braak verweet in *Het vaderland* van 2 december 1935 (av.) *De telegraaf* mee te waaien met de NSB-wind en een hetze tegen de opvoering van *De beul* te hebben gevoerd.
7. 'Uit en toch in de rij' in *Het vaderland* van 1 december 1935 (ocht.) over Top Naeff, *Een huis in de rij*, Amsterdam 1935.
8. Van *Forum.*
1. Briefhoofd: Le Murat, café te Parijs.
2. Een proefvertaling van acht bladzijden, aanwezig in het Letterkundig Museum.
3. Van Ermengem schreef DP op 5 december 1935 dat hij niet helemaal tevreden met zijn proeve was. Hij had tussen twee uitersten gekoerst: '1°/Je traduis, currente calamo, votre texte d'une façon à peu près littérale. 2°/le livre fermé, je reprends ce premier jet - une espèce de galimatias - je le relis et le repense en français.'

formuleeren van mijn tekst, verwijdert u daarvan, zoodat het voor ons dan lastig worden kan om de juiste toon terug te vinden. Over het algemeen hebt u, in deze eerste proef, *te* correct* vertaald, wat een zekere stijfheid geeft. Het komt minder aan op het maken van fouten of niet, omdat die altijd nog het gemakkelijkst te herstellen zijn, dan wel op het treffen van de juiste *toon.* Uw toon is meer 'literair', minder 'gesproken' dan de mijne.

Ik denk dat, als u het boek heelemaal gelezen hebt, dit euvel gemakkelijk vermeden zal worden. Ik ben ook erg gesteld op, zooveel mogelijk althans, een exacte weergave van mijn zinnen; d.w.z. dat u niet twee zinnen maakt van één, als dat eenigszins vermeden kan; dat u alle punt-komma's, dubbele punten, enz. houdt, zooals ik die gebruik. Als voorbeeld wijs ik u hier op uw vertaling van de 1e zin van de 2e alinea van de 1e blzij., beginnende met: 'Gisteren, op dit uur, viel de schaduw vroeg'[4]. Bij mij wordt dit, in de zin opgenomen, behandeld als een opmerking in het voorbijgaan, nl.: *'in dit seizoen* is het vroeg donker', enz.; bij u, op deze manier los gezet, valt een groote nadruk op dit vroeg donker worden, terwijl het bovendien is alsof dit donker niet een gewoon verschijnsel was van het seizoen (wintertijd, Februari) maar heel speciaal *gisteren* zoo vroeg gevallen was. Er is over het algemeen minder nadruk bij mij dan in uw vertaling, - vooral in de dialoog.

Aan de andere kant schrijft u een zoo duidelijke hand dat een getypte copie eigenlijk onnoodig is.[5] Te meer waar ik hier met mijn fransche hulp toch alles nog eens bewerk. Zooals ik u zeide: wat ik van u verwacht is *niet* een definitieve vertaling, maar een tegelijk zoo trouw en zoo fransch *mogelijke* 'grondtekst'.

Ik hoop dat deze opmerkingen door u zullen worden opgenomen zonder de nadruk die zij, zoo geschreven, krijgen en op de manier zooals ik ze u - wanneer ik u had kunnen ontmoeten - zou hebben gezegd. Het vervelende van brieven als deze, als men elkaar

* Ik bedoel niet: te correct ten opzichte van mijn tekst, maar ten opzichte van de fransche grammatica.

4. Vertaling door DP van 'Hier après-midi, - à cette heure -, l'ombre était venue vite'; de weergave door Van Ermengem van DP's zinnetje: 'Ondanks het vroege donker kon ik gistermiddag op dit uur', *Het land van herkomst*, p. 7 (*Vw* 3, p. 7)
5. Van Ermengem verlangde een toeslag voor een getypte vertaling.

niet kent, is dat men de schijn kan wekken schoolmeesterachtig te zijn[6.] uit vrees te worden misverstaan.

Ik ben er zeker van dat u dit werk uitstekend zult doen, wanneer u zich - zooals u zelf zegt - met mijn stijleigenaardigheden ‘verzoend’ hebt. Ik heb zelf bij herhaling vertaald, en soms stijlen die zeer van de mijne verschilden; en ik weet dus bij ondervinding dat men meestal eerst over de helft van een boek moet zijn om het juiste vocabularium te vinden, zoodat men vaak de 1e helft aan de eigen vertaling van de 2e helft hertoetsen moet. Voor u is dit niet noodig. Ik stel u voor om, als wij het over den prijs eens worden, mij telkens de vertaalde tekst van 2 hfdstn. te sturen, dat is ook voor ons hier de gemakkelijkste manier van werken. (De verzendkosten zijn natuurlijk voor mijn rekening.) De copy graag met groote kantlijn en interlinie.

Graag zou ik nu dus van u vernemen hoe u het ‘commercieele’ deel opvat.

Met vriendelijke groeten, gaarne uw dw.

EduPerron

P.S. Mocht ik erin slagen een fransche uitgever te vinden, dan stel ik u voor om - gesteld dat u als vertaler genoemd wenscht te worden - de verantwoording aldus te redigeeren: ‘traduit du néerlandais par F.(?) Ermengem, revu par l'auteur et Pascal Pia’. Lijkt dit u goed?[7.]

4254 (2786a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 18 december 1935*

Parijs, 18 Dec. '35.

Geachte Heer,

Dank voor uw brief; maar ik vrees dat wij niet tot een vergelijk

6. Zo had Van Ermengem in zijn brief aan DP van 5 december 1935 een verhandeling opgenomen over het verschil tussen de latijnse en de noordelijke geest: de Franse lezer is levendiger, ongeduldiger en intellectualistischer. Hij heeft daarom praktisch gesproken minder behoefte aan bijvoegelijke naamwoorden, bijwoorden enz.
7. Van Ermengem antwoordde DP in zijn brief van 15 december 1935 ‘je tiens à ce qu'à aucun prix il ne soit question de mon nom à propos de ce travail’. Dit gezien het gekozen model van de letterlijke vertaling en de bewerking door Pia en DP.

zullen komen. Ditmaal buiten mijn schuld, meen ik. Voordat Greshoff u over deze vertaling sprak, heb ik hem gezegd dat ik er fl. 250. -, *uiterlijk* fl. 300 (3000 fransche frcs.) aan zou kunnen besteden. Het leek hem niet noodig prijzen te noemen alvorens een proef van de vertaling geleverd zou zijn; en u zelf trouwens bleek het daar geheel mee eens, toen ik u in mijn eerste brief schreef voor hoeveel u het werk zou kunnen doen. Als ik zeker was van een uitgever, zou de zaak misschien anders staan; hoewel mijn hollandsche uitgever in ieder geval ¼ bedingt van wat ik voor een eventueele vertaling zou ontvangen. Gegeven de omstandigheden, en het werk dat Pia en ik er zelf nog aan moeten doen, alvorens de fransche tekst te kunnen aanbieden, is 3000 fransche francs werkelijk het maximum dat ik eraan kan besteden. Volgens uw berekening zou het neerkomen op ± fl. 365., zoodat het verschil nog vrij groot is.

Schrijft u mij dus omgaand wat u ervan denkt, of, ingeval u er niets meer voor voelt, zou u Greshoff dan erover willen opbellen (tel. 33.54.16) en hem het boek terugsturen; hij weet dan dat hij een anderen vertaler moet zoeken. Het zou mij in dit geval zeer spijten voor het werk dat u voor niets gedaan hebt, maar ik ben bereid u daarvoor schadeloos te stellen.

Geloof mij met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

4255 (2793a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 19 december 1935*[aant.]

Paris, ce i9 décembre 1935.

Men cher Guilloux,

Voici l'article de Greshoff[1.]

Je vous le résume:

Peyré, parfaitement insignifiant, a obtenu le prix.[2.] Si la valeur du livre avait compté, ce serait Le Sang Noir qui l'aurait en. Mais les vieux messieurs de l'Ac. Gonc. n'aiment pas le talent et puis Guilloux est ‘révolutionnaire’. - ‘Donc, tout va bien: un plumitif zélé (appliqué) a obtenu le gâteau, et un grand artiste, qui est en même

1. J. Greshoff besprak *Le sang noir* in *Het vaderland* van 15 december 1935 (ocht.) onder de kop ‘Het boek dat den prix Goncourt had moeten hebben’.
2. Joseph Peyré (1892-1968) kreeg op 5 december 1935 de Prix Goncourt voor zijn roman *Sang et lumières.*

temps un homme libre, a eu la verge'.[3.] (Allusion à notre père Noël, qui est Saint-Nicolas, et dont le jour est le 5 décembre.)

Greshoff ne comprend pas qu'on dit que vos personnages sont des caricatures. Il trouve que vous voyez la vie sans vous raconter des histoires, mais que les gens sont peints au naturel et n'ont que ce qu'ils méritent. C'est nous qui avons besoin du mensonge, si nous voulons voir ces gens et ces choses autrement. - Il compare votre manière de voir a la vie à des anciens tableaux nettoyés, c.à.d. sans la couche de vernis qui répand sur tout une lumière chaude d'une belle couleur dorée. Les gens habitués à voir ces tableaux sous le vernis, sont bouleversés quand ils le voient nettoyés, les trouvent crus, etc. Bon, vous êtes aussi vrai, aussi peu caricaturiste, selon Gr., que Daumier.

Cripure est magnifique; parfois héroïque dans un sens plus élevé, parfois méprisable par sa lâcheté. Vous l'avez créé avec des moyens magnifiques, puissants, absolument éloignés des règles des petits créateurs psychologues. (Il veut dire: genre Bourget ou Mauriac.) Ce qui frappe dans le livre est sa *richesse*. - Ensuite il raconte un peu l'histoire de Cripure. Et pour finir, il dit que Cripure est fait d'après Palante, sur lequel vous avez fait un autre livre, les 'Souvenirs'. Mais il ne faut pas confondre, car Cripure est beaucoup plus: plus riche, plus complexe que Pallante.

Tout ceci n'est dit que pour attirer l'attention sur ce livre. Il reste beaucoup de choses à dire. (Il m'a écrit qu'il avait fait cet article en hâte, qu'il n'en est pas content, qu'il va relire *Le Sang Noir*, et qu'il compte faire un meilleur article pour une revue; ceci est un quotidien.) 'Lorsque Peyré et les 9/10 des autres lauréats seront oubliés depuis longtemps, des jeunes gens liront encore ce livre, qui n'est désespéré que pour des lecteurs superficiels'[4.]

Voila.

Avez-vous bien voyagé? Comment va Renée? Yvone? Mettez-

3. Greshoff schreef in zijn in n 1 genoemde bespreking: 'Nu is alles weer in orde: een vlijtige penneknecht heeft de koek en een groot kunstenaar, die tegelijkertijd een vrij man is, krijgt de gard.'
4. Greshoff schreef: 'Wanneer Peyré als negentienden van zijn medebekroonden reeds lang vergeten en vergeven is, zullen jonge menschen nog grijpen naar dit boek, dat alléén voor de oppervlakkigen een wanhopig boek is.'

nous un mot quand vous repenserez à nous. Je travaille beaucoup et ne fait qu'étudier le Caucase[5.] - 'avec fruit' du reste.

Si vous avez envie d'écrire à Greshoff son adresse est: 130 Boulevard Auguste Reyers, Schaerbeek-Bruxelles, (Belgique). Son prénom est: Jan.

Bep, Alain et moi nous unissons pour vous saluer cordialement. (Ché bella combinazione!)

Votre EdP.

L'article de Bep,[6.] envoyé du Roselier, n'a toujours pas paru. On vous l'enverra tout de suite. Avecques translation.

4256 (2794a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 21 december 1935.*

Parijs, Zaterdag 21 Dec. '35.

Geachte Heer,

Uw brief met zorg gelezen, en overwogen wat ik u beloven kan. In geen geval kan ik mij verbinden tot het u laten uitbetalen van die 22½%. Ten 1e weet ik niet met welke uitgever ik te maken zal hebben en hoe *zijn* condities zullen zijn; ten 2e geloof ik werkelijk allerminst aan een groot succes; ten 3e is daar mijn holl. uitgever die, hoe dan ook, ¼ moet hebben van wat *ik* krijg, ten 4e moet de overige ¾ (van misschien 12%?) nog iets opbrengen aan Pia en mijzelf, die tot op dit oogenblik *niets* gehad hebben voor ons werk, terwijl ik, als ik het zuiver commercieel beschouw, persoonlijk dan nog een schade in te halen heb van de aan u verstrekte 6000 belgische francs. Ik ben, precies als uzelf, een 'intellectueele proletariër' en niet, wat ik 4 jaar geleden nog was, iemand 'met geld achter zich'. Als u de situatie nu duidelijk vóór u neemt, dan zult u toegeven dat het een hachelijke onderneming is, waarin ik werkelijk niets garandeeren kan dan de 6000 belg. frs. die ik nu eenmaal hiervoor opzij heb gelegd.

Bovendien, hier hebt u bijv. al de eerste tegenslag: gisteren sprak ik Pia, die mij mededeelde dat hij een betrekking heeft gekregen bij een krant[1.] in Lyon. Hij moet er 2 Januari a.s. zijn. Het werk dat ik

5. DP bestudeerde blijkens nagelaten aantekeningen voor 'De onzekeren' de Russische expedities tegen de bewoners van de Kaukasus in de jaren 1830-'40.
6. Bespreking van *Le sang noir* in de *NRC* van 9 januari 1936 (av.) door Elisabeth de Roos.
1. Een vaste betrekking bij *Le progrès de Lyon.*

met hem wilde doen wordt op deze manier dus wel erg bemoeilijkt, zal wschl. worden vertraagd en in ieder geval supplementaire kosten meebrengen van verzenden en terugzenden van copie, correspondentie, etc.

Al wat ik u dus beloven kan is dat ik *probeeren* zal u nog een supplement te geven van bijv. 1000 belg. frs. - ineens of bij gedeelten - indien het boek inderdaad een succes bleek te zijn. Maar het lijkt mij zeer onverstandig om daarop te rekenen; zoodat ik u, eerlijkheidshalve, aanraad u tot de 6000 belg. frs. te bepalen die u althans *zeker* hebt. Voor mij en Pia bestaat deze zekerheid allerminst.

Indien u het op deze voet probeeren wilt, zal ik u eerstdaags een postwissel of aanget. brief sturen met 1500 belg. frs. De rest volgt dan in 3 even groote zendingen, telkens wanneer een kwart van het boek in uw vertaling in mijn bezit zal zijn; met dien verstande dat het laatste kwart mij door u gezonden zal worden *na* mijn laatste geldzending, gegeven het door u gewenschte procédé van vooruitbetaling.

Schrijft u mij omgaand dus nog even wat u, na deze uitleg mijnerzijds, wenscht.

Met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

Het spijt mijzelf ook dat ik deze zaak op deze manier behandelen moet, maar ik heb de omstandigheden niet in de hand. Het beste zou dus inderdaad zijn geweest dat wij, zooals ik u in mijn eerste brief voorstelde, *vóór alles* overeengekomen waren wat u voor een eventueele vertaling op zijn minst hebben moest en wat ik er op zijn best voor geven kon.

4257 (2799a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 25 december 1935*

Parijs, 25 December.

Geachte Heer,

Van uw tweeden brief af heb ik mogen merken, inderdaad, dat deze geschiedenis zoo ergerlijk[1.] voor u was, - en aangezien dit er

1. Van Ermengem schreef DP op 24 december 1935 dat hij vierentwintig uur had gewacht met het beantwoorden van DP's brief 4256 om de scherpte van zijn reactie wat af te kunnen zwakken. Zie ook 2800 aan Greshoff, *Brieven* VI, p. 97-99

niet op schijnt te verminderen, geloof ik dat het, daarom alleen al, zoowel voor u als voor mij verstandiger is er tijdig mee uit te scheiden. Het kan niet alléén aan de correspondentie liggen; ik denk dat het, literair en menschelijk, op een 'incompatibilité d'humeurs' tusschen ons neerkomt. Ondanks mijn eersten brief, die, meen ik, duidelijk genoeg was, hebt u zich misschien ook ideeën gevormd over dit vertaalwerk, waarvan het dan weer *mijn* schuld niet is wanneer zij niet met de werkelijkheid kloppen.

Ik heb nu bovendien van mijn kant geïnformeerd naar betaling van vertaalwerk hier, en het blijkt mij dat de Nouvelle Revue Française voor een boek als het mijne (ik heb het daarop laten nazien) 3000 (fransche) francs maximum betaalt, voor een *definitieve* vertaling, zonder verdere percentages. Terwijl het, gegeven uw verhouding tot mijn hollandsch[2.] - om de kwestie van het fransch buiten beschouwing te laten - volstrekt onmogelijk zou zijn om een vertaling van uw hand zonder verdere revisie aan den drukker te geven. Ik zeg u dit niet om u onaangenaam te zijn, en te minder waar u het zelf erkent, maar om aan te stippen dat uw gekwetstheid als vertaler, uw ergernis over het feit dat niet u de literaire verantwoording draagt, enz. niet bizonder gefundeerd zijn.[3.] Het feit dat u als Vlaam niet erg vertrouwd is met mijn hollandsch is evenmin mijn schuld, bedoel ik, als het uw schuld is dat Pia naar Lyon vertrekt.

Het was allerminst mijn bedoeling u te beschoolmeesteren; als u dit verondersteld hebt ligt de fout bij u. Terwijl u mij, alsof u voor de klas stond, hebt meenen te moeten uitleggen wat vertalen is en er zelfs de linguistiek bij gehaald hebt! Ik weet niet of dit alles uit uw ergernis voortkwam, maar het is een onfeilbare methode, dit merk ik langzaam maar zeker, om die ergernis op mij over te dragen.

Uw opmerkingen over wat mij voegt als auteur en welke opofferingen ik mij daarvoor heb te getroosten laat ik daar; maar wat Pia betreft kan ik u althans verzekeren dat het voordeel voor hem om als eenige vertaler op het omslag te staan fictief is, gegeven het feit dat hij dit voordeel kan hebben zooveel hij het verlangt en dat hij op

2. Op 15 december 1935 had Van Ermengem geschreven dat DP's Hollandse woordenschat hem als Vlaming weinig vertrouwd was.
3. Van Ermengem beklaagde zich dat hij alleen maar de technische vertaler was.

diverse omslagen in ‘voordelige rollen’ heeft gestaan.[4.] - Uw veronderstelling dat het doen volgen van uw naam door ‘revu par l'auteur et X.’ een publieke bekentenis van onmacht zou zijn, is onjuist; ik verwijs u naar de vertalingen van *Ulysses* en *Don Segundo Sombras;*[5.] zooiets maakt hier alleen een indruk van conscientieusheid en beter werk, waaraan ook u dan uw deel hebben zou. Te meer waar het hier een veel minder courante taal betreft, als nederlandsch.

Uw preciseering: 1000 belg. frs. vanaf het 500e verkochte ex., uit te betalen als 1% van de auteursrechten, wil ik in beginsel best aanvaarden. Hoewel - ook dit weet ik nu - de door mij veronderstelde 12% optimistisch waren, want de N.R.F. bijv. zou hoogstens 10% geven (waarvan 2½% dus naar mijn holl. uitgever zouden gaan).

Schrijft u mij hierna dus nogmaals hoe u er nu tegenover staat en of het niet beter is verdere ergernissen te vermijden. Geloof mij, tot nader order, uw dw.

EduPerron

4258 (2801a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 28 december 1935*

Parijs, 28 Dec. '35.

Geachte Heer,

Het is inderdaad mogelijk dat men zich met brieven in de toon vergist, als men elkaar nooit heeft gesproken. Maar hoe dan ook, ik merk tot genoegen uit den brief dien u mij nu schreef dat u niet gekwetst bent.[1.] Ik heb erover nagedacht wat men zou kunnen doen

4. Van Ermengem had zich opgewonden over de verwijzing naar de positie van DP en Pia in 4256. DP kwam er beter af volgens hem, want hij zou naambekendheid verwerven en Pia eveneens als de vertaler.
5. *Ulysses* van James Joyce werd in het Frans vertaald als *Ulysse* door Auguste Morel met medewerking van Stuart Gilbert, geheel herzien door Valery Larbaud onder toezicht van de auteur (Parijs 1929); de roman *Don Segundo Sombra* van de Argentijn Ricardo Güraldes verscheen in 1930 in de vertaling van J. Slauerhoff en R. Schreuder.
1. Van Ermengem liet DP op 27 december 1935 weten, dat hij zich niet in het minst gekwetst had gevoeld, en dat hij alleen vrijmoedig had opgeschreven wat hij met een glimlach had gedacht. Ook berichtte hij nu akkoord te zijn met het geboden bedrag.

om u niet het gevoel te geven heelemaal 'nègre'[2] te zijn, en stel u voor om u tòch op het omslag te zetten, in een andere combinatie, als bv. 'traduit par [F. van] Ermengem et Pascal Pia et revu par l'auteur', of zelfs zonder dit laatste.* Ik ben er zelfs zeker van dat Pia met genoegen zijn naam zal laten vervallen, zoodat men dan krijgt 'traduit par Ermengem et [revu par] l'auteur' of iets dergelijks. Dit kunnen wij nog alleszins schikken, als wij inderdaad in het 'cordiale' werken en niet doorgaan op het 'misverstand'.

De zaak is voor mij dat ik het boek, hoe dan ook, nog geheel wil herzien vóór het in het fransch verschijnt. Er zijn stukken, zoowel in de herinneringen als in de dialogen, die tegen een fransche achtergrond anders moeten uitkomen dan tegen een hollandsche; hoogstwschl. zal er heel wat moeten worden geschrapt (indische dingen die in het fransch als ballast aandoen bv.) en sommige dingen gewijzigd. Vandaar de onmogelijkheid iets anders te vragen dan een 'grondtekst'. Als ik het minder druk had, had ik die 'grondtekst' zelf geleverd, met Pia als corrector, maar gegeven dat ik van *dit* boek nu natuurlijk meer dan genoeg heb, na het geschreven te hebben en tweemaal gecorrigeerd, en dat ik aan een ander bezig ben, heb ik gezocht naar een vertaler voor wie het fransch bovendien natuurlijker was dan voor mij. Ik dacht dat Greshoff u dit alles gezegd had, toen hij u zei dat ik een vertaler zocht.

Dit om u nogmaals precies de 'staat van zaken' te doen zien. Met kleine fouten hoeft u het zich werkelijk niet te druk te maken, - u kunt Greshoff overigens gemakkelijk opbellen, - hoofdzaak is dat niet de *toon* van het boek van a tot z verkeerd overkomt. (Het schijnt tusschen ons bepaald een kwestie van 'toon' te moeten worden!)

Ingesloten stuur ik u nu de eerste 1500 francs. U vertaalt hiervoor dus ±¼ van het boek, d.w.z., in complete hoofdstukken gezien, t/m hfdst 9. (blz. 122). Tegen dien tijd stuur ik u nogmaals 1500 frs. + wat u uitgegeven zult hebben aan papier en porto.

2. Van Ermengem op 24 december 1935 aan DP: 'Mais moi je ne suis que le nègre (l'Ethiopien, en grec)'.

* Ik zag gisteren nog een boek uit het hongaarsch vertaald (van Körmendi) met 'traduit par A. et revu par B.' erop.[3] Volgens u zou die A. dus 'geblameerd' moeten zijn.

3. François (Ferenc) Körmendi, , vertaald uit het Hongaars door G. Strem, herzien door A. Sauvageot, Parijs 1935.

Dat ik u, ingeval van succes, - maar werkelijk, rekent u op de mogelijkheid dat het heele boek niet uitkomt, ik ben in die dingen nogal pessimistisch - 1000 frs. extra wilde zenden, was om te voorkomen dat u in kleine scheutjes uitbetaald zou worden, dus om u ter wille te zijn. Maar u hebt misschien gelijk dat u het op den uitgever houdt; dus ik zal tegen dien tijd voor die schikking van 1% na het 500e exempl. tot een bedrag van 1000 belg. frs. zorgen. Ik veronderstel dat u nu een en ander tot uw tevredenheid geregeld ziet. Wilt u mij omgaand even de ontvangst van het geld berichten?

Met vriendelijke groeten, uw dw.
EduPerron

II

Om geen tijd te verliezen, voor het geval u er toch mee voort wil gaan, beantwoord ik uw verdere vragen.

1. Een goede nederl.-fransche dictionnaire is die van Gallas.[4.] Maar mij lijkt dit punt van geen belang, waar ik uw tekst hier toch nazie.

2. Met Pia het 1e hfdst. nazien vóór 2 Jan. a.s. is vrijwel ondoenlijk. Bovendien vertrekt hij wschl. al den 31en, en voordat uw tekst hier is zijn er ook weer een paar dagen om. En de eerste dagen van zijn verblijf in Lyon zal hij wel de handen vol hebben met zijn nieuwe werk. Dit is dus (ofschoon het uw schuld niet is) practisch en feitelijk een vervelend iets, ook in verband met uw wensch.

3. De door mij aangegeven manier om het papier te beschrijven is inderdaad voor mij de meest practische. Tant pis dus voor meerder papier en verzendkosten (beide, wel te verstaan, voor mijn rekening).

4. Ik zal u het geld telkens sturen per aanget. brief met *aangegeven waarde.* Tenzij u ook daar bezwaar tegen hebt? De kwestie is dat ik hier nog wat belgisch geld heb, zoodat het mij slecht uitkomt om dat voor een postwissel eerst weer in fransch om te zetten. En ik heb geen bankrekening. -

Ik schrijf u dit alles niet omdat ik au fond toch wel erg graag met u zou doorgaan; ik blijf erbij dat het mij het liefste zou zijn als u mijn inzicht deelde, dat het noodeloos is elkaar te ergeren, - vooral waar

4. K.R. Gallas en C.R.C. Herkenrath, *Fransch woordenboek*, Groningen enz. 1979-1930, 2 delen. Op 24 december 1935 had Van Ermengem aan DP gevraagd welk Nederlands-Frans woordenboek hij gebruikte.

het voor u tòch geen lucratief werk worden kan. - Ik vestig er nogmaals uw aandacht op dat ik, in mijn eersten brief al, u duidelijk gezegd heb dat het niet ging om een 'beklonken zaak' met een uitgever en dat ik niets anders verlangde dan een 'grondtekst'. En dat vertaalwerk over het algemeen slecht betaald wordt - ook dat weet ik bij ondervinding - is noch uw, noch mijn schuld, voor zoover ik kan nagaan.

4259 (2804a). *Briefkaart aan F. van Ermengem: Parijs, 3 januari 1936*

Parijs, 3 Jan. '35.

Geachte Heer,

Dank voor uw goede wenschen die ik u natuurlijk van harte terug doe. Greshoff schreef mij dat hij geheel tot uw dienst staat voor mogelijke aanwijzingen, iederen dag van ± half 12 tot half 1 in de 'Taverne du Passage'. Met dien 'toon' zal het wschl. ook wel gaan, wanneer u verder in het boek bent doorgedrongen. Overigens zal ik geheel handelen naar uw wensch en Pia zoo spoedig mogelijk het eerste hfdst. zenden met mijn notities. Wat het vertalen betreft, ik sprak Pia vóór zijn vertrek en hij beschouwt zich als niets anders dan *mijn* fransche hulp, dus opgenomen in het 'revu par l'auteur'. In dit geval stel ik u dus voor om doodgewoon te zetten: 'traduit par F. van Ermengem et revu par l'Auteur' (vooral waar dit laatste zich niet alleen tot het *vertalen* bepalen zal).

Geloof mij, met vriendelijke groeten, uw dw.

EduP.

P.S. Greshoff is uit Brussel van 20 Jan-20 Febr. a.s.

4260 (2807a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 5 januari 1936*

Geachte Heer,

Ik heb het adres van Pia in Lyon nog niet, maar zal morgen uw eerste zending[1] nazien en hem spoedig alles doorsturen. Ikzelf moet wschl. eenige tijd van hier weg, maar kom niet in Brussel; zoodra ik

1. Van Ermengem had op 2 januari 1936 de eerste 20 bladzijden van zijn vertaling van *Het land van herkomst* gezonden.

dat doe, zal ik u zeker waarschuwen, opdat wij elkaar kunnen ontmoeten.

Uw brief getuigt van groote nauwgezetheid, die ik alleen maar apprecieeren kan. Zoodra Pia klaar is met zijn eerste bewerking, stuur ik u die; maar als het u te lang duurt, gaat u dan gewoon voort, op deze manier of zooals u het de eerste keer deed. Het komt er niet zóó erg op aan, waar ik toch alles nazie. Al doende zal alles zeker vlotter gaan.

Ik heb het heel druk, vandaar kort.

Geloof mij met vriendelijk groeten, uw dw.

EduP.

Het is misschien veiliger om volgende zendingen aan te teekenen, vooral wanneer u er geen copy van aanhoudt.

Parijs, Zondag.

4261 (2823a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 27 en 28 januari 1936*

Parijs, Maandagavond.

Geachte Heer,

Dank voor uw schrijven en de vertaling van die enkele bladzijden in 2 lezingen.[1] - Dat ik u niet eerder schreef, kwam omdat ik geen bericht had van Pia; eerst gisteren kreeg ik een brief van hem. Door zijn nieuwe werk, verhuizen, enz. zal hij zich niet met deze vertaling kunnen bezighouden vóór half Februari, maar dan ook zeker, naar hij mij schrijft.

Van de 2 lezingen die u mij nu voorlegt, prefereer ik het mot à mot, hoewel u dit zóó strict hebt doorgevoerd dat het wel erg naïef aandoet. Bv. u vertaalt dan: ‘als moeder dat eens wist’ door ‘si mère savait *un jour* cela’, terwijl ‘un jour’ toch zeker overbodig is? Aan den anderen kant vertaalt u in de vrije lezing: ‘aan mijn lot overlaten’ door ‘m'abandonner à mon *malheureux* sort’, wat mij ook niet bepaald noodzakelijk lijkt (de toevoeging, bedoel ik). Het beste vind ik uw vertaling waar het mot à mot wel trouw is maar niet expres slaafsch, bv. als u ‘toen wij op Balekambang terug kwamen/waren’

1. Van Ermengem had een fragment in twee lezingen opgezonden: een woord voor woord-vertaling in zwart en een vrije vertaling in rood (aanwezig in het LM).

vertaalt door ‘rentrés à Balekambang’ (*niet*: ‘quand nous fumes revenus à B.’). Maar tenslotte zijn al deze opmerkingen niet van zooveel belang. Ik zou willen dat u zoo *trouw* mogelijk den hollandschen tekst weergaf, zonder te vervallen in een kluchtig mot à mot; maar als het niet anders kan is dit laatste mij best, zijnde makkelijker te herstellen dan een door u gewijzigde tekst.

Dat u *Henri Brulard* weer ter hand nam[2.] is geen slechte zet; ook lijkt het gevaar van naar Anatole France af te wijken mij niet bijster groot; het *rhythme* van Stendhal behoedt m.i. voor de gearticuleerde gestoldheden à la France. Maar u hebt natuurlijk volkomen gelijk waar u de *woordkeus* van Stendhal wantrouwt in verband met een boek van 1936. Het proza van Multatuli is in de holl. literatuur meer levend dan alles wat de z.g. ‘mannen van '80’ (en van '90, en eigenlijk tot 1910) als fraaie letteren hebben uitgegeven; maar als iemand zich zóó idioot op Multatuli inspireerde dat hij ook zijn woordkeus nauwgezet overnam, zou hij ondanks alles schrijven als zijn grootpa van 1860. Ik bedoel met ‘losheid van toon’, etc. inderdaad vrij precies wat *Brulard* kenmerkt, mits natuurlijk overgebracht in onzen tijd; een equivalent, niet een calque.

Toch schrijf ik u ook dit meer volledigheidshalve dan om u nu een soort *Brulard*-régime op te dringen! Ik stel u voor om met alle verdere omstandigheden, als werk van Pia, geen rekening meer te houden en mij gewoon toe te zenden wat u klaar hebt. *Zoodra* ik u een aantal herziene bladzijden kan toesturen, zal ik dat doen, dat blijft afgesproken.

Met dank voor al de moeite die u zich geeft en mijn excuses voor de toch ontstane vertraging, blijf ik gaarne uw dw.

EduPerron

P.S. - Tenslotte kàn ik ook uw vrije lezing gebruiken, die wschl. andere voordeelen heeft dan het mot à mot, dat ik er zelf ook nog altijd bij kan zetten. Dus: doet u precies wat u zelf het liefste is, mits ik het recht behoud alles te herzien.

P.P.S. - In de gesprekken met Goeraëff, Héverlé, Viala kunt u beter ‘je’ en ‘jij’ vertalen door ‘vous’, inpl. van door ‘tu’, zooals u gedaan

2. Gestimuleerd door *Het land van herkomst* was Van Ermengem *Vie de Henri Brulard* gaan lezen, maar hij vond deze stijl voor een lezer uit 1936 niet meer vertrouwd: iemand die in 1936 nog als Stendhal zou willen schrijven, zou de indruk wekken France te willen imiteren.

hebt. In het hollandsch is ‘u’ wanneer men geen ‘mijnheer’ meer zegt onmogelijk; dit in tegenstelling met het vlaamsch waarin ‘je’ niet bestaat, meen ik, althans practisch.

Dinsdag.

Alvorens dezen brief te verzenden heb ik uw twee lezingen nog eens goed met elkaar vergeleken. Mijn indruk is dat ze allebei even goed of slecht zijn, nl. wat mij het beste lijkt, is een kruising van de twee.

Bijv. - woordelijke vertaling:

‘Oh, Toine, si mère savait *un jour* cela! - *Inutile*, [‘Geen nood’ = ‘T'en fais pas’, of ‘Aies pas peur’ of zooiets] celle-là en sait plus long *là-dessus* [is dit na ‘en’ niet dubbel?] que toi![3.] - ... Qu'est ce que *mère* devait mieux savoir?... Et dans quelles circonstances ma mère’, etc.

Vrije vertaling:

‘Oh, Toine, si *ma* mère savait cela! - *Inutile*, [zelfde als boven] elle en sait *bien* [overbodig] plus long que toi. - Cette gravure resta pour moi un mystère (inplaats van ‘mystérieuse’, - ik zie niet in dat dit een verbetering is, maar tenslotte komt het er niet op aan), malgré toutes les révélations indigènes. [Is ‘*des* indigènes’ niet juister?] Qu'est-ce que la mère aurait du savoir de plus?’... enz.

Hier is de vrije lezing beter, hoewel nòg te nadrukkelijk, omdat de kinderachtigheden van het mot à mot eruit zijn; omdat ‘qu'est ce que la mère’ beter is, lijkt mij, dan ‘qu'est-ce que mère’, etc. Maar waarom niet:

‘Oh, Toine, [de naam kan gerust anders worden, “Toon” is een typische hollandsche *boeren*-naam] si mère savait cela! - T'en fais pas, elle en sait plus long que toi! - Cette gravure resta pour moi mystérieuse, malgré toutes les révélations [des] indigènes. Qu'est-ce que la mère aurait dû mieux savoir? me disais-je.... Et dans quelles circonstances ma mère,’ etc.

‘Mère’, bij het meisje, ‘la mère’ [van het meisje immers], als *ik* erover nadenk; ‘ma mère’ in het 3e geval. Bij u staat in het 1e geval ook ‘ma mère’ - terwijl het aardiger èn waarschijnlijker is dat dat boerenmeisje van ‘mère’ spreekt.

3. *‘O, Teun, als moeder dat eens wist! - Geen nood, die weet er meer van dan jij! -’,* bijschrift bij een gravure, hoofdstuk 16 van *Het land van herkomst*, p. 193 (*Vw* 3, p. 213). In de vertaling van Philippe Noble: *‘Oh, Teun, si la mère savait ça! - T'en fais pas, elle en sait plus long que toi!’, Le pays d'origine*, p. 220.

Verder begrijp ik werkelijk uw behoefte niet om zinnetjes die heel eenvoudig van constructie zijn om te zetten, als in het begin van de vrije lezing:

'Rentrés à Balekambang, [dit is op een *goede* manier vrij vertaald], c'est mon père qui me fit la classe: il s'en chargerait bien luiméme, puisque les Demoiselles n'avaient rien su faire de bon.'[4.] Waaròm die omzetting, die samenvoeging van 2 zinnen tot één, die dubbele punt waar ik een punt heb, die afschuwelijke hoofdletter voor 'demoiselles'? Ik heb, als ik Malraux of Larbaud vertaalde, nooit de minste behoefte gehad om dergelijke wijzigingen aan te brengen, en zie ook niet dat de *taal* - het linguistische deel van vertalen, zooals u zegt - dat noodzakelijk of zelfs maar wenschelijk maakt. Ik weet wel dat er vertalers zijn die graag zoo te werk gaan, maar dit zijn voor mijn gevoel slechte vertalers, die niet over genoeg taalmiddelen beschikken om een auteur zijn eigen gedachtegang en rhythme te geven in hun eigen taal. Waarom bv. - ik maak nu een kruising tusschen uw 2 teksten - staat er niet:

'Rentrés à Balekambang, c'est mon père qui me fit la classe. [Of: qui me donna des leçons.] Les demoiselles n'avaient rien valu [of: n'avaient rien su faire, of: s'étaient montrées insuffisantes], il le ferait maintenant [bien] lui-même'.

U begrijpt dat het grammaticale hierin voor mij van niet zooveel belang is: als u vindt, of als het eenvoudig zoo *is*, dat de fransche grammatica een wijziging voorschrijft, dan spreekt het geheel vanzelf dat u die wijziging maakt. Daarom is het slaafsche mot à mot eigenlijk een overbodige luxe, en een overbodige moeite die u zich geeft, omdat u uitgegaan bent van het standpunt dat *ik* dat wenschte - terwijl ik nooit zoo kinderlijk en ongeletterd was, meen ik, om dat standpunt ook maar voor mogelijk aan te zien. Ik verzet mij alleen tegen omzettingen en wijzigingen als hierboven aangegeven. Verderop nogmaals: 'Quelle chance que je ne me sois pas montré lent d'esprit'[5.] lijkt mij juist en is alweer *goed* vrij vertaald; maar u

4. Deze openingszinnen van hoofdstuk 16 werden door Philippe Noble vertaald als: 'A notre retour à Balekambang, c'est mon père qui me donna des leçons. Les demoiselles n'avaient rien valu, désormais il en faisait son affaire.', *Le pays d'origine*, p. 219.
5. 'Het was een geluk voor mij dat ik niet traag van geest bleek te zijn,' in het begin van hoofdstuk 16 van *Het land van herkomst*, p. 193 (*Vw* 3, p. 212), door Philippe Noble vertaald als: 'Ce fut une chance pour moi de ne pas me révéler lent d'esprit,' *Le pays d'origine*, p. 219.

maakt dan opeens ervan: ‘que je ne me sois pas montré “dur de comprenure”’ - wat m.i. een volmaakte overbodige wijziging is.

Ik heb nu vrij lang over deze dingen geschreven om u nog eens duidelijk te maken wat mijn bezwaren zijn, en voorzie een lange brief van u waarin u mij weer verklaren zult hoezeer ik mij vergis. Maar op die manier geeft het alleen veel overbodige moeite voor u en mij, al gebeurt dit dan met de loffelijkste bedoelingen.

Mijn slotsom is dus nogmaals: doet u wat u het liefste is, maar als u met *mij* rekening wilt houden, geeft u mij dan een mot à mot dat niet zóó strict is doorgevoerd en dus niet zóó ridicuul aandoet. Kortom een *trouwe* vertaling, zonder te vervallen in het ongerijmde, - zooals ik u al eerder schreef. De enkele voorbeelden die ik u nu gaf, en waarvan ik het grammaticale deel *bij voorbaat* door u laat beslissen, zijn misschien toch nog van nut, in zooverre als zij u kunnen laten voelen wat ik bedoel, wanneer u zich niet bij voorbaat schrap zet.

Met vriendelijke groeten nogmaals uw

EdP.

Wilt u dat ik u de 2 lezingen terugzend, of zal ik die gewoon aanhouden tot uw vertaling aan die passage toe is?

4262 (2830a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 1 februari 1936*

Parijs, Zaterdag.

Geachte Heer,

Gelijk hiermee zend ik u alles wat u mij nu gezonden hebt terug. Op één bladzij rood heb ik met een franschen vriend *hier* (Malraux) correcties aangebracht, maar het is te weinig, dunkt mij om u van nut te kunnen zijn.[1.]

Dus, wat uw vragen betreft: vertaalt u, zooveel mogelijk, als op de ‘zwarte lezing’, maar, waar het fransch u onmogelijk lijkt, wijzigt u als op de ‘roode lezing’. - Dus precies wat u mij nu, in punt 1 en 2 van uw laatste brief, voorstelt.

Ik zend u de zwarte blzn. ook terug, omdat ik die liever terugkrijg op de plaats waar zij hooren.

1. Aantekeningen in handschrift van Malraux bevinden zich alleen op de eerste bladzijde van de vertaling door Van Ermengem van het hoofdstuk ‘Derniers temps à Balékambang’.

Stuurt u mij zoo spoedig mogelijk alles wat u vertaald hebt. Zoodra ik het eerste kwart van mijn boek ontvangen heb, stuur ik u weer 1500 frs. Wilt u *tegelijk* de helft zenden die u nu al vertaald hebt, dan stuur ik u, na ontvangst daarvan, 3000 frs., zijnde betaling voor het 2e kwart en vooruitbetaling van het 3e.

Met vriendelijke groeten, uw dw.
EduP.
In haast.

4263 (2832a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 4 februari 1936*

Geachte Heer,

Ik heb vergeten u te zeggen dat u de folio-vellen, waarop u uw vertaling schrijft, aan *twee* kanten beschrijven kunt. Er is nl. toch geen sprake van om *dit* ex. voor de pers te houden, zoodat de definitieve tekst toch overgetypt moet worden. Dus wèl met interlinies, maar beide kanten beschreven - dat scheelt ons dan nog de helft op het porto.

Met vriendelijke groeten, uw dw.
EduP.
Parijs, Dinsdag.

4264 (2835a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 8 februari 1936*

Parijs, Zaterdag.

Geachte Heer,

Dank voor de gezonden copy.[1.] Zooals u het gedaan hebt van blz. 1-64 is het mij best. Die enkele woorden die u mij hebt opgegeven zijn gemakkelijk genoeg te wijzigen als ze niet goed zijn, ook witte plekken zijn gauw genoeg ingevuld.

'Honderib' (= rib van een hond) is een scheldwoord, dus eig. te vervangen door wat men wil, bv. door 'chien' alleen, of 'fels de chien'. Een 'grasweger'* is een machine (primitief overigens!) om

1. Manuscript in LM.

* vgl. 'briefweger', het is nogal vreemd dat de beteekenis van dit woord zoo mysterieus bleef -.

gras mee te wegen; dus ‘pèse-herbe’ of zooiets?[2] - Van meer beteekenis is het weergeven van de stijl in de brieven en brieffragmenten, die nl. heel bizonder is: ouderwetsch en defectueus. Het is misschien moeilijk om in het fransch equivalenten te vinden voor die woordkeus en wendingen, maar daar moet het toch op uitdraaien, omdat er anders niet veel meer aan is.

Ergens vertaalt u ‘een leuke historie’ door ‘une histoire fade’. Het moet zijn: ‘une histoire drôle’ of zelfs ‘rigolotte’.[3]

Schrijft u mij omgaand of ik u *nu* geld moet zenden of wanneer u mij de voorgaande blzn. zult hebben gestuurd; u schrijft nl. dat u mij die zenden zult ‘dans quelques jours’. In dat geval komt het mij beter uit als ik u ineens 3000 frs. kan zenden, in één brief, ook omdat ik geen biljetten van 500 en van 100 meer heb (alleen van 1000). Ik kan u ook eerst 1000 zenden en dan 2000, of andersom, zooals u wilt. Geeft u mij dit dus nog even op, en ook hoeveel ik u schuldig ben voor papier, porto, etc.

Met vriendelijke groeten uw dw.

EduPerron

4265 (2838a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 11 februari 1936*

Parijs, Dinsdag 11 Febr. '36.

Geachte Heer,

Ingesloten dan 2000 frs. Ik zend u de overige 1000, als u aan de helft van het boek toe bent, en daarna 1500 als u voor het laatste kwart staat. Als u het goedvindt verreken ik al het porto dan ook maar later; misschien stuur ik u het laatste geld per postwissel, zoodat ik dan geen rekening meer te houden heb met biljetten en lakstempels!

Wat u mij over ‘leuk’ bij Kramers schrijft is zeer amusant[1]. Geen

2. Philippe Noble vertaalt honderibben met fils de chien en grasweger met la bascule à fourrage in hoofdstuk 16 ‘Laatste tijd op Balekambang’, *Het land van herkomst*, p. 207 en p. 202 (*Vw* 3, p. 228 en p. 223); *Le pays d'origine,* traduit du néerlandais par Philippe Noble, préface d'André Malraux (Parijs 1980), p. 234 en p. 229.
3. ‘loh! dat moet wel een leuke historie wezen!’, Flora's commentaar op het boek *Pieter Simpel* in de laatste zin van hoofdstuk 16 in *Het land van herkomst*, p. 210 (*Vw* 3, p. 233), door Noble vertaald als ‘oh! la belle histoire que ça doit être’, *Le pays d'origine*, p. 237. Fade = flauw, saai.
1. J. Kramers Jz. omschreef ‘leuk’ nog als ‘lauw’ in zijn *Nieuw Nederlandsch-Fransch woordenboek*, Gouda 1862, p. 752; de tweede druk, *Nouveau dictionnaire néerlandais français*, bezorgd door H.W.F. Bonte, Gouda 1884, p. 681, is bij ‘leuk’ ongewijzigd.

enkele Hollander kent ‘leuk’ nog in deze beteekenis, die zeker bestaan moet hebben, vgl. het engelsch *luke*-warm = lauw. Alleen in ‘zich leuk houden’ leeft het nog een beetje. - ‘Simpel’ is tegelijk eenvoudig (simple) en een beetje idioot (innocent, of simple als in *Goha le Simple*)[2.]; Flora, die alleen het eenvoudigste gesproken hollandsch kent, weet geen andere beteekenis dan de laatste. Ze gelooft dus dat die zeemanshistorie een grappig boek moet zijn over een idioot. Ik weet niet goed hoe dit in het fransch weer te geven, omdat her wschl. niet meer met den titel klopt. *Pierre Simple? Pierre Simplet?* Kent u dit boek in een fransche vertaling en hoe luidt de titel daarvan?[3.]

Met vriendelijke groeten, uw dw.
EduPerron

P.S. Daarnet de gezonden blzn. ontvangen, waarvoor dank. Ik krijg nu dus nog: blz. 53-152 van het boek, ± 100 blzn. Stuurt u mij die gewoon in één keer.

4266 (2841a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 18 februari 1936*

Parijs, 18 Febr. 1936.

Geachte Heer,

Dank voor de nieuwe bezending. Ingesloten nogmaals 1000 frs. Ik zend u de laatste 1500 frs. nu na ontvangst van het derde kwart, dus van blz. 2S9 tot 375 ongeveer. Stuurt u mij deze bladzijden *tegelijk*; voorloopig heb ik genoeg met wat hier al is. Als u werkelijk ± 30 blzn. per week doet, kan ik dit pak dus verwachten over ±6 weken = begin April. (Voor het laatste kwart van het boek zou u dan begin Juni klaar kunnen zijn, altijd volgens deze berekening en als er geen kink in de kabel komt.)

Geloof mij met vriendelijke groeten uw dw.
EduP.

Valeur assurée 2000 frs. belges = 400 belgas (= 1000 frs. français)

2. A. Adès en A. Josipovici, *Le livre de Goha le Simple* (Parijs 1919).
3. F. Marryat, *Peter Simple* (1e uitg. Londen 1834), in het Nederlands: *Avonturen van Pieter Simpel* (1e uitg. Amsterdam 1837), in het Frans: *Pierre Simple* (1e uitg. Parijs 1834), door Philippe Noble vertaald als *Pierre le Simple, Le pays d'origine*, p. 237.

4267 (2856a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 5 maart 1936*[aant.]

Paris, jeudi.

Mon cher ami,

Monsieur Schoup[1] est, paraît-il, un Belge qui a écrit un livre de guerre, et qui, à part cela, est un grand inconnu dans la littérature néerlandaise. Je ne sais pas de quelle revue mensuelle il peut être le rédacteur et Greshoff ne le sait pas non plus. (On peut s'en informer.) Mais ce qui est pire, c'est lui qui a traduit le *journal d'un Homme de 40 Ans*, non seulement très médiocrement, mais en faussant le ton d'un bout à l'autre. Je crois vous en avoir parlé.

Donc: que voulez-vous? Que le 'public littéraire' vous lira à cause de lui, est une rigolade. Mais ce public vous lit déjà, et en français. - M. Schoup peut certainement toucher un autre public, celui qui se fout complètement d'une traduction bonne ou mauvaise. Il se donne du mal, et quoique le *Steenuil* est une maison d'édition de 4e ordre, mieux vaut être édité que non.

Si vous tenez à une bonne traduction, il faut (si vous le pouvez) défendre à M. Schoup de toucher à votre livre. - Si vous estimez que cela a peu d'importance, puisque le 'public littéraire' vous lit en français, et que par la traduction de M. Schoup vous pouvez tout aussi bien toucher par exemple le prolétariat hollandais, - alors, pourquoi pas?

Ceci dit, je suis assez amer de vous avoir vu si peu, non pas à cause de Greshoff, mais pour mon compte personnel. Mais je me suis dit que, décidément, Paris n'est pas Saint-Brieuc. Vous aviez notre numéro de téléphone...

Greshoff vous envoie son meilleur souvenir - lui est carrément contre le Schoup, parce que, comme il dit, il a soigneusement comparé la traduction de Guéhenno avec l'original, - Bep et moi nous vous saluons, sans oublier Renée et Yvone. Je ne veux pas terminer en supposant que si le Roselier n'a rien perdu de son charme, l'ami-

1. De Belg Jean Gustave Schoup (1893-1944) vocht na zijn studie in Antwerpen als sergeant in de eerste wereldoorlog. Hij richtte in 1929 in Brussel het weekblad *De Nederlander* op. In 1932 vestigde hij zich voorgoed in Nederland, waar hij zijn autobiografische oorlogsroman *In Vlaanderen heb ik gedood* (Rotterdam 1932) publiceerde. Hij vertaalde o.a. Jean Guéhenno, *Nu ik 40 ben*, Amsterdam: De Steenuil 1935.

tié peut avoir perdu de son éclat.[2] Ça doit être plutôt le 'tourbillon de Paris', pour parler avec d'autres auteurs à gros tirage.

Bien à vous,

EduP.

Bep, qui donne la bouillie à Alain, me dicte: 'Renée, merci beaucoup de vos nouvelles et de la culotte blanche, dans laquelle Alain sera portraicturé.' - Il paraît que c'est tout. Ah non, il y a encore qq. chose:

'C'est pas Germaine mais Parry[3] qui a le négatif (?) de cette photo agrandie.'

Ça me paraît très rouletabillesque aussi. Bon, je me retire.

4268 (2862a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 13 maart 1936*[1] aant.

Paris, vendredi.

Mon cher ami,

La *Wereld-Bibliotheek* (une des plus grandes maisons d'édition de Hollande, la méme qui a édité la trad. de la *Cond. Hum.*) m'écrit qu'elle vent bien éditer une trad. du S. *Noir.* Ce serait pour le début de 1938; l'année 1937 est probablement entièrement remplie. Qu'en pensez-vous? Comme éditeur, c'est 10 fois mieux que le *Steenuil* de M. Schoup. Mais puisque ce M. s'en est occupé, vous devrez peut-

2. Toespeling op 'Le presbytère n'a toujours rien perdu de son charme ni le jardin de son éclat', een sleutelzin uit de roman *Le mystère de la chamhre jaune* (1907) van de succesvolle auteur Gaston Leroux (1868-1927). Dit zinnetje helpt de verslaggever-detective Rouletabille om de oplossing van zijn zaak te vinden. Leroux ontleende deze zin aan George Sand: 'Le presbytère n'a rien perdu de sa propreté ni le jardin de sen éclat.' (*Mélanges* 1837). De 18-jarige reporter Rouletabille is in *Het land van herkomst* (p. 295; *Vw* 3, p. 328) een voorbeeld voor de jonge Arthur Ducroo, wanneer hij bij de krant werkt.
3. De fotografe Germaine Krull (1897-1985), die enige tijd met de cineast Joris Ivens (geb. 1898) getrouwd was, en de fotograaf Roger Parry (1905-1977), auteur van het Parijse portret van DP, dat bij de publikatie van *Het land van herkomst* verspreid werd, en van het affiche voor *La condition humaine.* DP bewoonde vanaf 15 maart 1935 een 2-kamer-appartement in het flatgebouw boulevard Murat 88, waar Parry zijn onderbuurman was (zie *Brieven* V, p. 297)
1. Vgl. 2863 van 13 maart 1936 aan Jan Greshoff (*Brieven* VI, p. 136); 2864 n 1 vervalt.

être vous arranger avec lui ou le mettre en rapport avec la *W.B.* Voici l'adresse: *Dr. Nico van Suchtelen, Directeur Wereld-Bibliotheek, Postbus 6, Sloterdijk-Amsterdam.*

Bien à vous,

EduPerron

4269 (2869a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 20 maart 1936*[aant.]

Paris, vendredi.

Mon cher ami,

Vous vous accusez si copieusement que je n'ai qu'à rentrer dans ma coquille. Non pas que je n'y trouve encore un peu d'amertume - je suis un peu 'oriental ombrageux' parfois - mais qu'importe, puisque nous ferons comme si tout était dissipé. Je n'ai qu'à me dire que l'amitié ne donne pas des droits, pas plus que l'amour. Et votre lettre était très gentille.

Je suis heureux d'apprendre que les Greshoff vous aient été, et vous sont sympathiques, et qu'il y a des rapports établis. Greshoff est un 'coeur chaud' et un ami sûr, c'est pour moi une affaire établie depuis 9 ans, et dans 9 ans vous le direz peut-être aussi.

Mon article[1.] était tout ce qu'il y a de superficiel, ou du moins d'extérieur. Il s'agissait de ne pas dépasser la limite de vette colonne et ½ et encore moins le niveau des lecteurs de vet hebdomadaire. Et j'étais fatigué et nullement inspiré. J'ai donc tâché de faire pour le mieux dans ce 'cadre'. Je n'ai pas le courage de vous traduire cela, mais ici Kees[2.] s'impose. Il connaît le hollandais et mieux le français que moi, et il sera probablement heureux de pouvoir vous rendre ce petit service. Envoyez-lui l'article. Mais je vous préviens que, pour tous les copains en Hollande, celui de Bep[3.] est 10 fois mieux et jusqu'ici de loin le meilleur article qui a paru sur *Le S.N.* en Hollande. Je le dis sans fierté de mari; plutôt humilié.

Reste maintenant la traduction. J'ai écrit à Greshoff,[4.] qui me répond que pour lui c'est chose impossible, vu tout le travail qu'il a déjà. Moi, je suis à votre disposition, comme je vous l'ai dit, et Bep

1. Zie 4222 n 2.
2. Kees Greshoff zou blijkens 2863 (*Brieven* VI, p. 134) bij Guilloux gaan logeren.
3. Zie 4255 n 6.
4. Brief 2867 aan Greshoff van 18 maart 1936 (*Brieven* VI, p. 145-146).

aussi. Disons que nous le ferons ensemble et que ce n'en sera que mieux. J'écris par le même courrier au directeur du W.B., pour dire que vous disposez encore des droits, que vous n'avez rien cédé au Schoup et qu'il doit vous écrire.[5.]

À part cela, rien de neuf. On a assisté ici à de grands exposés sur le réalisme socialiste,[6.] d'où il est ressorti que ce réalisme particulier est exactement tout ce qu'on veut. C'est une bête avec une tête sociale, des pattes romantiques, un ventre plein de réalité et une queue lyrique; avec ça on n'a qu'à le monter. En apparence il ne se fera monter que par des écrivains de gauche, mais il ne faut jurer de rien et je ne jurerai pas que Mauriac et Maurois ne sont pas, à tout considérer, des réalistes puissamment socialistes. Aragon a été grotesque comme d'ordinaire, André fort cruel avec le public - qui vraiment tirait la langue à force de courir à travers tous les arts de tous les siècles - mais comme toujours consistant et brillant. J'ai regretté l'absence de Benda, car le reste n'était que des professeurs. Le niveau de la discussion était plus élevée, disait André; aussi avons nous remarqué qu'on dormait beaucoup dans la salle. Le pauvre Bourotte[7.] a dû s'embarquer le lendemain, n'ayant pas dormi du tout, lui, et pourtant encore chargé de tous ses doutes sur le réalisme en question.

Lundi prochain je partirai pour Lyon, ou je resterai une semaine environ pour essayer *to start* (comment dit-on en français) la traduction de men quasi-roman avec Pia. S'il y 'entre', il pourra faire le reste seul. Il est plein de bonne volonté, veut y consacrer 3 heures par jour, en dehors de son travail,[8.] et me remplit, moi, de remords.

Je ne pense pas que je pourrai aller au Roselier. Mais vous viendrez à Paris et peut-être qu'alors vous trouverez le chemin, du moins du téléphone. Parlons alors de votre roman futur.[9.] Je comprends tout à fait l'angoisse dont vous me parlez, et je ne suis

5. Brief 2870 van 20 maart 1936 (*Brieven* VI, p. 148).
6. De discussie over het socialistisch realisme vond op 17 maart 1936 plaats in de Mutualité te Parijs, zie *Vw* 5, p. 202, en 2857 en 2867 (*Brieven* VI, p. 133 en 145)
7. Frans bestuursambtenaar uit Laos en kennis van Malraux wiens Europees verlof afgelopen was.
8. Bij de krant *Le progrés de Lyon.*
9. DP had in zijn bespreking van *Le sang noir* (zie 4222 n 2) genoteerd: 'dit boek, waarin zo grondig met een onmogelijke wereld wordt afgerekend, vraagt een *vervolg*' (*Vw* 6, p. 179)

toujours pas foutu moi-même de commencer *mon* futur,[10.] que pourtant je porte depuis longtemps sous mon coeur d'écrivain.

Amitiés entre nous 6, et bien à vous,

EduP.

Tenons-nous au courant des réactions de la W.B.

4270 (2880a). *Prentbriefkaart[1.] van E. du Perron-de Roos aan H. Marsman: Parijs, 29 maart 1936*

Zondag.

Beste Henny,

Eddy die in Lyon is vraagt me jou de Groene's terug te sturen die ze hem gezonden hebben; hij had gevraagd om twee exemplaren van het stuk over Guilloux, en ze sturen nog eens Napoleon![2.] En of jij hem nu 2 × Guilloux zou kunnen bezorgen? - Ik heb uit de litteraire gids van Rien de laatste keer hoopen boeken genoteerd, maar Kranendonck,[3.] aan wie ik vroeg wat ik ervan bespreken kon, zwijgt als het graf. Zie jij hem soms op een vergadering?

Ik las vanmorgen met veel plezier in Wevers[4.], hoewel ik p'rincipieele bezwaren heb!! Het is, zooals Antonini van Vestdijk zegt, zeer Mitteleuropa... Voorts ben ik momenteel geheel abrutie door het moederschap!

Veel hartelijks voor jullie beiden,

Bep.

4271 (2883a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 31 maart 1936*

Geachte Heer Van Ermengem,

Dank voor uw nieuwe bezending. Daar ik op het oogenblik

10. DP dacht na over 'Terug en terug'; zie *Brieven* VI, p. 237.
1. Foto van La tour Saint Jacques te Parijs.
2. 'Napoleon en het vrije woord' in *De groene Amsterdammer* van 8 februari 1936, p. 5-6 (enigszins uitgebreid in *In deze grootse tijd*, p. 43-48 (*Vw* 5, p. 94-101)). Over John Charpentier, *Napoléon et les hommes de lettres de son temps*, Parijs 1935
3. A.G. van Kranendonk (1884-1957), buitengewoon hoogleraar Engelse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam, medewerker Engelse letteren van *De groene Amsterdammer*.
4. Personage uit *Heden ik, morgen gij* van H. Marsman en S. Vestdijk (Amsterdam 1936).

volstrekt geen geld hier heb, moet ik u ditmaal vragen een paar dagen geduld te hebben. Mijn vrouw schrijft vandaag aan de Rotterdamsche Bankvereeniging te Den Haag om u 1500 belg. frs. over te maken. Wilt u mij even berichten als u die ontvangen hebt?

Met de woorden die u mij opgeeft, zal ik rekening houden.

Vriendelijke groeten van uw dw.

EduPerron

Parijs, 31 Maart '36.

4272 (2883b). *Aan G. Jean-Aubry*[1.]*: Parijs, maart 1936*[2. aant.]

Je tâcherai d'écrire ces pages sur Larbaud[3.]; il y a longtemps que j'ai voulu raconter mes impressions de lui et de Léautaud (les seuls écrivains français que j'ai eu envie de connaître *personnellement*),[4.] mais comme ce sera en hollandais, langue mystérieuse entre toutes... Merci pourtant de m'avoir encouragé.

4273 (2925a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 4 mei 1936*

Parijs, Maandag.

Geachte Heer,

Dank voor uw laatste zending. Ik heb met Pia nu 2 hfdstn. klaar,

1. Georges jean-Aubry (1882-1950), vriend en biograafvan Larbaud. Frida Weissman bezorgde Valery Larbaud - G. Jean-Aubry, *Correspondance 1920-1935* (Parijs 1971). DP ontmoette Jean-Aubry begin 1936, zie *Brieven* VI, p. 104-105. Brieven van DP aan hem zijn niet teruggevonden.
2. Dit brieffragment is ontleend aan de inleiding van S. G.-L. (= Serge Guy-Luc, ps. van Dolf Verspoor) op zijn vertaling van drie korte stukken van DP over Larbaud: ‘Notes sur Valery Larbaud’ in: *Confluences* 5 (1944-1945), 37-38 (Larbaudnr, december-januari), p. 257-262.
3. Larbaud was vanaf november 1935 gedeeltelijk afatisch, na een lichte verbetering in het begin van 1936 trad volledige afasie op. DP noteerde in ‘Blocnote klein formaat’ het relaas van zijn betrekkingen met Larbaud in *GN* 35 (1937) 5 (mei), p. 508-510 (opgenomen in zijn bundel *In deze grootse tijd*, 's-Gravenhage 1946, p. 135-137; *Vw* 5, p. 220-223). Larbaud tekende in zijn *Journal 1912-1935*, bezorgd door Robert Mallet (Parijs 1955), p. 298-299, zijn ontmoeting met DP op 2 mei 1934 op.
4. Deze tussenzin loopt parallel met de openingszin van het in n 3 genoemde stuk van DP. Hij ontmoette Léautaud tenminste tweemaal: op 25 oktober 1932 (zie 1326, 1327, 1328 en 1330 in *Brieven* III, p. 433-435 en 437) en op 12 december 1933 (zie 1905 in *Brieven* IV, p. 405).

zoodat het werk *langzaam* gaat, maar dat kan, gegeven de afstand, niet anders. Ik stel voor om op het boek mijn 'revisie' te laten vervallen en te zetten: 'traduit par F. van Ermengem et Pascal Pia'; hoè precies is een kwestie die het publiek niet aangaat. - Met uw aanteekeningen zal ik t.z.t. rekening houden.

Geloof mij, met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

P.S. - Ben ik u niets schuldig voor de verschillende porti?

4274 (2934a). *Aan F. van Ermengem: Parijs, 14 mei 1936*

Parijs, Donderdag.

Geachte Heer,

Dank voor uw vriendelijk schrijven, en vooral voor uw gunstige meening over mijn boek[1]. Ik zal u graag op de hoogte houden van de verdere avonturen van dit werk. Op het oogenblik gaat alles nogal slecht. Het werk met Pia in Lyon schiet *zeer* langzaam op; Malraux is ontevreden over de dialoog, zoodat het best kan dat ik dat deel nog heelemaal in Parijs met hem opwerk; en ten slotte zal de fransche uitgever (*N.R.F.* of een ander) hoogstwschl. aandringen op bekorting, zoodat het nog een heeleboel tijd en inspanning zal vergen vóór er een persklare tekst kan worden ingeleverd. Als ik merk dat het werken met Malraux vlot gaat, kan het zijn dat ik het boek heelemaal met hèm doe (wat het voordeel heeft van ons beider aanwezigheid in Parijs), en niet met Pia. Zoodat ik, ook wat de 'medewerkers' betreft, niet meer weet wat er op het omslag moet komen te staan. U hebt in ieder geval alle tijd om te beslissen wat u wenscht.

Ik zou u aanraden: F. van Ermengem. Hellens is onder dien naam absoluut niet bekend; Ermengem alleen staat nogal raar, en als u juist *niet* als schilder 'ontdekt' wil worden in dit verband, is 'F. van' heel goed, dunkt me, omdat deze F. een familielid van den schilder Ermengem en zelfs van Hellens kan zijn. Maar zooals u zelf wilt; dat hoor ik dan nog wel.

1. In zijn brief van 10 mei 1936 zwaaide Van Ermengem DP, nu hun zakelijke relatie afgesloten werd, lof toe voor *Het land van herkomst*, ook al kon hij de stijl niet beoordelen. De verhalen, de sterke personages en de Indische herinneringen waardeerde hij het meest.

Ik zond u gisteren een mandaat van 14½ belgas; misschien hebt u die nu reeds ontvangen?

Geloof mij, met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

(Ik schrijf u dit op mijn knie op een caféterras en in haast.)

4275 (2943a). *Aan de Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen): Parijs, 28 mei 1936*

Parijs, Donderdag 28 Mei '36.

Geachte Heer Van Suchtelen,

Tot mijn spijt hoorde ik dat ik ook bij u niet 'gebruikt' kan worden.[1.] Dit is nu al 4 jaar zoo; ik vraag mij af waar het op uit moet loopen en of ik misschien in Indië gelukkiger zal zijn, ondanks de crisis. Maar *soedah*, zooals de heer Maurits op bijna iedere bladzij verzucht.

Die hoofdstukken[2.] zijn in de war geraakt, denk ik, omdat ik een nieuw hoofdstuk heb laten aanbrengen, dat mij noodig leek. De tekst werd daar anders wat raar, kwam mij voor.

Hierbij alvast het maleisch tot op blz. 240; misschien kunt u dit meteen laten zetten; de rest komt er dan later onder. Lijkt het u niet wat kinderachtig, deze complete collectie? Enige 'paggers' en 'pasars', door Daum niet gecursiveerd heb ik onvertaald gelaten; daarentegen liet ik hier en daar een woord cursiveeren dat mij moeilijker leek, bij v. 'djaïd' en 'dj oeroetoelis' en 'grobak', en dat ik wèl vertaalde.[3.] Als u vindt dat een gedeelte van mijn vertalingen kan vervallen, schrapt u maar; u bent hierin beter beoordeelaar dan ik.

1. DP had op 7 mei 1936 bij Van Suchtelen gesolliciteerd in 2929 (*Brieven* VII, p. 193-194)
2. De eerste druk van *Goena-goena* (1889) bevatte geen hoofdstukindeling. DP maakte een indeling in 36 hoofdstukken voor de door hem bezorgde herdruk. Deze indeling correspondeert dikwijls niet met het door Daum gebruikte wit. Zie *Goena-goena, oorspronkelijke roman*amste001were01 met het voorwoord bij de derde uitgave van E. du Perron en een nawoord van Ronald Spoor, Amsterdam 1987 (Salamander: 32)
3. Pagger: schutting van bamboe; pasar: markt; djaïd: naaister; djoeroetoelis: klerk, schrijver; en grobak: kar. Deze laatste drie woorden werden verklaard in het lijstje op p. 297.

Kunt u (laten) nazien of het woord ‘idjoek’ op bizij 144 staat? Anders staat het wschl. op bizij 157. - Wat voor dier een ‘koekang’ is, weet ik niet, en in de maleische dictionnaires schijnt het woord niet voor te komen.[4.]

De 3 blzn. inleiding stuur ik u gelijk met de laatste bladzijden. Ik moet toch ook nog een proef hebben van het maleische lijstje.

Tot nader dus en met vriendelijke groeten

uw dw.

EduPerron

P.S. Zoudt u mij en mijn vrouw niet wat te vertalen kunnen geven, nu *Le Sang Noir* niet doorgaat? Is er al iemand voor den Flaubert?[5.] Ook engelsch kunnen wij best doen, en mijn vrouw beter dan ik nog. Maar wilt u niet iets door mij vertaald hebben van Stendhal?

4276 (2946a). *Aan de Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen): Parijs, 2 juni 1936*[1.]

Zeer geachte Heer Van Suchtelen,

Hierbij dan het voorwoord. Ik hoop dat het niet te lang is, maar voor deze *eerste* herdruk van Daum kon ik mij niet tot minder beperken.[2.]

Met vriendelijke groeten uw dw.

EduPerron

4. Idjoek: vezels van de arenpalm; koekang: luiaard. DP had op 26 mei 1936 in 2943 (*Brieven* VII, p. 204) aan Van Lier gevraagd om deze woorden voor hem op te zoeken. Idjoek en koekang waren ingrediënten voor een tovermiddel, zie *Goena-goena*, hoofdstuk XXI, Wereldbibliotheek, p. 163. In 2943 n 2 staat ten onrechte dat het woord koekang niet in *Goena-goena* voorkomt. Idjoek werd in het lijstje verklaard, koekang niet.
5. De Wereldbibliotheek gaf geen nieuwe vertaling van Flaubert uit; in 1938 werd een tweede druk van *Salammbô* in de vertaling van Andries de Rosa uitgegeven.
1. Gedeeltelijk gereproduceerd in Manuel van Loggem, *Handschrift en karakter*, Amsterdam 1987, p. 27
2. De Wereldbibliotheek had DP op 5 mei 1936 gevraagd ‘een kleine inleiding te schryven over Daum en zyn werk, by van 2 of 3 bladzyden’. DP's Voorwoord voor *Goena-goena*, Amsterdam 1936, tweede (= derde druk), p. 5-9, werd in hetzelfde korps als de roman afgedrukt.

P.S. Misschien kunt u het voorwoord ook in kleinere letter laten drukken dan de tekst van Daum, wat mij nogal geschikt voorkomt.

Parijs, Dinsdag.

4277 (2958a). *Aan de Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen): Parijs, 8 juni 1936*

Parijs, 8 Juni 1936.

Zeer geachte Heer van Suchtelen,

Zou u mij, als wij daaraan toe zijn, de fl.25.[1.] voor Daum willen zenden in een gewoon hollandsch bankbiljet per aangeteekenden brief?

U bij voorbaat dankend en in afwachting van de proeven van inleiding en maleische lijst,

hoogachtend uw dw.[2.]

4278 (3050a). *Aan J.A. Antonini: Brussel, 12 september 1936*

Brussel, 12 Sept. 1936.

Beste Gino,

Dit in groote haast. Ik zit bij Jan en moet in allerijl nog allerlei regelen, menschen begroeten, etc. Onze boot gaat 13 October uit Marseille, dus vroeger dan wij zelf dachten. Er was nl. op de volgende booten geen plaats meer.

Bep en ik schrokken erg van het laconieke bericht van je overrijding.[1.] Maar je hand leek vast en de toon deed ons denken dat het doodsgevaar niet alleen voorbijgeflitst, maar ook in je gemoed geheel overwonnen, is. Mogen de ‘onbeduidende hoofd- en rugwonden’ spoedig zijn genezen!

1. Honorarium voor het corrigeren, bezorgen en inleiden van Daums *Goena goena*, zie 2933 (*Brieven* VII, p. 198).
2. Blad hieronder afgescheurd.
1. Antonini was in de Franse badplaats Evian aan het meer van Genève aangereden door een achteropkomende auto en vervolgens door een hem tegemoet rijdende auto. Hij kwam in een greppel terecht en werd in bewusteloze toestand naar Genève vervoerd, waar hij per ongeluk een dubbele anti-tetanusinjektie kreeg.

Bep is naar Schilt gegaan en heeft, terwijl zij afzegde, *jou* warm aanbevolen. Van Gans heeft zij niet gerept. Ook Menno heeft, alles welbeschouwd, liever jou dan Gans. Wat ons betreft ziet de zaak er dus best uit. Je kunt nu persoonlijk bij Schilt solliciteeren (C. Schilt, Het Vaderland, Parkstraat 25, Den Haag). Of bij Menno, als je dat verkiest.

Wij denken tusschen 16 en 20 dezer in Parijs terug te zijn. Er valt ook dààr nog van alles te regelen! - Wanneer ben jij er weer?

Vergeef dit slordig briefje. Mondeling beter. Het beste in je bedje - of elders - knap gauw op, en heb met Maria de hartelijke groeten van Bep en je

E.

Jan laatje ook groeten. Hij is nu uit, maar als hij terugkomt voor ik dit post, schrijft hij er nog wat bij.

4279 (3055a). *Aan J.A. Antonini: Parijs, 19 september 1936*

Parijs, Zaterdag 19 September.

Beste Gino,

Ik haast mij je te antwoorden. Gelukkig dat je brief een bewijs is dat het je beter gaat!

De brief van Maria bereikte mij nu 4 dagen geleden in Brussel (bij Jan), toen ik op het punt stond hierheen te gaan. Zoodra wij hier waren (eergisteren) zijn Bep en ik naar de rue Corot gegaan, denkende er Maria te vinden, maar er was alleen maar een dienstmeisje, dat ons zei dat Maria Zondag (dus morgen) zou thuiskomen. Vanmorgen kwam je brief, die gelukkig beter nieuws brengt.

Heb je den brief[1] niet meer gekregen dien ik je schreef naar Evian-les-Bains, en waarin ik schreef dat Bep bij Schilt geweest is en haar woordje voor je heeft gedaan? Je hebt alle kans, dunkt mij; tenzij De Lang iemand anders heeft uit zijn eigen relaties. In ieder geval treft het uitstekend dat je naar Den Haag gaat; je kunt dan in persoon solliciteeren en er met Menno heengaan[2].

Wat een rotzooi is het met je geweest. Maar ik denk dat die

1. Zie 4278.
2. Giacomo Antonini volgde Elisabeth de Roos en DP op als correspondent van *Het vaderland*, zie 4135 n 1.

antitetanos-injectie op zichzelf heel veel akeligheid heeft veroorzaakt. Daar schijnt een behoorlijk mensch sowieso van te moeten spoegen! Enfin, het is alles bij elkaar toch wel een heel beleven voor je geweest; na het opgewekte briefje dat ik van je had, maakten wij ons allerminst ongerust en dachten wij dat het avontuur tenslotte komisch was uitgevallen. De brief van Maria veroorzaakte dus zoowel bij jan als bij ons een groote schrik.

Wij zijn nu weer hier en merken dat er nog van *alles* te doen valt. Onze boot gaat 13 October uit Marseille, en wij moeten wschl. nog even naar Brussel terug, dus je begrijpt dat er een reeks wissewasjes moeten 'geregeld' worden; telkens ontdek je er nieuwe bij! Maar ik ben blij weg te gaan, en nu er eenmaal toe besloten is, hoe gauwer hoe beter. Wij gaan hoogstwschl. 12 October met den nachttrein van hier naar Marseille (de boot gaat 's *middags* weg), zoodat je ons zeker nog zien zult als je 8 October hier terugkomt.

Nu, Gino, het beste! schrijf nog eens hoe je vooruitgaat en wanneer je precies naar Holland vertrekt. Wij zullen Maria hier Maandag opbellen om iets met haar af te spreken en mondeling nog een en ander te hooren. Heel veel hartelijks, ook van Bep, en een stevige hand van je

Eddy

Heb ik je al eens gezegd dat Bep mij, zichzelf en Alain allerlei prikken wil laten toedienen tegen typhus, cholera, pest enz., met het oog op de indische reis. Ik heb verklaard dat ik het hartstikke verdom, geen giften in mijn lijf vóór ik ziek ben. Je ongeval versterkt mij in deze meening. Het is nog tijd genoeg om beroerd te worden van gifinspuitingen als het volstrekt noodig geworden *is*!

4280 (3090a). *Aan J.A. Antonini: Tjitjoeroeg, 11 december 1936*

Tjitjoeroeg, 11 Dec. '36.

Beste Gino,

Vanmorgen kwam hier je brief van 7 Nov., die er dus meer dan een maand over heeft gedaan. Op die manier heb je dit antwoord tegen 15 Januari; wat zal er dàn alweer een hoop veranderd zijn! Madrid, waar je over schrijft, en waarvan de val al een week na ons vertrek, dus tegen 20 October verwacht werd, vecht nog steeds, en dat niet alleen, maar men krijgt zelfs in dit land met eenzijdige

berichtgeving sterk den indruk dat de witten het niet meer zullen halen, n'en déplaise held Franco.[1] Intusschen, wat mij het gróótste plezier deed in je brief was het bericht dat Chiaro[2] terug was, en gezond en levend. Ik heb een rare droom over hem gehad aan boord, en heb opgeteekend wanneer, nl. in den nacht van 16 op 17 October, tegen den morgen (het staat nog op mijn ex. van *Meneer Visser*!). De droom was kort en duidelijk: ik sloeg een hoek om en zag opeens Chiaro, maar dan zóó duidelijk als op een scherpe foto: hij stond half met den rug naar mij toe bij een straatfontein, zooals je die in Italië hebt, en hij was bezig daar zijn handen te wasschen, die roetzwart waren. Hij keek over zijn schouder naar mij om terwijl hij dat deed; toen kwam hij op mij af, maar liep rechts van mij door; ik wou met hem praten, maar hij zei, moeilijk sprekend: - Ik kan op het oogenblik niet goed, ik heb pijn aan mijn mond. - Ik was er erg beroerd van, toen ik wakker werd en vertelde het aan Bep, die mij met groote pertinentheid voorhield dat droomen flauwe kul zijn. Maar ik was daar toch niet zeker van, - tot nu vanmorgen je brief kwam.

Als Chiaro nu nog in Parijs zit, en als je hem ziet, vertel hem dit dan, en vraag hem mij te schrijven. Mijn adres is: Pasir Djeding, Tjitjoeroeg, Java[3]; dus nogal kort.

Het Slauerhoff-nr. heb ik gezien en met instemming gelezen, en toch miste ik er de verrotte kant in die ik nu altijd met hem in verband zal brengen, of ik wil of niet. Daarom ook vond ik jouw bij drage[4] een van de beste; daarin werd die tenminste in zekere mate vermeld. Maar hoe handig ook om die dominee-historie als door Slauerhoff aanjou gezegd te vermelden (en niet door mij!), psycho-

1. Antonini was in juli 1936 door Terborgh uitgenodigd om naar Madrid te komen. Vervolgens kreeg hij een telegram met het verzoek zijn komst een paar weken uit te stellen, omdat een opstand onder leiding van Franco uitgebroken was. Antonini's bezoek is afgesteld; Franco nam Madrid eerst in maart 1939 in. Franco's opstandelingen werden witten genoemd.
2. Nicola Chiaromonte (1905-1972), Italiaans toneelcriticus, sinds juli 1934 naar Frankrijk uitgeweken, getrouwd met Annie Pohl. DP noteerde zijn droom op 17 oktober in *Scheepsjournaal van Arthur Ducroo*, p. 31-32 (*Vw* 5, p. 306-307). Zie ook 3090 van 10 december 1936 (*Brieven* VI, p. 319) en 3101 van 6 januari 1937 (Brieven VI, p. 336).
3. Huis van oom en tante Crone in het dorp Tjitjoeroeg bij Buitenzorg.
4. 'Getuigenissen VII' in *GN* 34 (1936) 11 (november), p. 438-442; het citaat aldaar op p. 441.

logisch is dit onjuist. Slauerhoff, tegen iemand zeggende: ‘die dominee leeft ook in mij’, is ondenkbaar. En dat is één van de dingen, die ik tegen hem heb, die zucht om uitsluitend voor den conquistador-outcast-romantische held door te gaan.

Ik schrijf je niets van hier, omdat ik dat nu al 10 ½ deed. Alleen dit: het huisje van Tissing is ons tegengevallen; en een oude oom en tante hebben ons hun vroegere huis aangeboden, een ruim, ouderwetsch huis, compleet gemeubeld, in een verrukkelijke streek. De indische herinn. van Ducroo beginnen daarmee, in hfdst 2: de berg Salak, de sawahs, etc. Het is hier ook heel eenzaam. Ik hoop er spoedig te kunnen werken. Bep moet zich nog acclimatiseeren, voelt zich nog uitgeput; Alain maakt het best. Van het leven dat wij in Parijs leidden, dat van ‘kunst en geest’, weet men hier *niets*. Misschien een beetje op Batavia, maar ook daar ben je dankbaar als je een 3e-rangs-vent ontmoet die maar even dit leven met je deelt. Aardige menschen hebben we al genoeg ontmoet, menschen van ons soort, 2 × ½ of zoo, en wat er voor acteert.

De Rijke Man las ik nog niet, en ik ben er zeer benieuwd naar, ook door het meeningsverschil. Er is nu: kant I Menno, Jan, kant II Atie, Marsman, jij. Benieuwd waar ik bij kom te staan![5.]

Laat Chevasson mij Gide over *U.R.S.S.* zenden, zoodra het uit is.[6.] Ik hoor van Menno dat je Montherlant interviewde; hoe was hij en hoe werd het interview?[7.] Kan je het mij zenden?

Bep zendt hartelijke groeten aan Maria en jou, en dankt voor de moeite van den bontmantel; zij vraagt ook of je wilt opgeven wat het gekost heeft. Is er iets wat jullie van hier willen hebben? Veel hartelijks voor jullie 2, ook van je

E.

P.S. - Zie je Annie Pohl? Hoe maakt zij het? Veel hartelijke groeten ook aan haar!

5. Menno ter Braak verdedigde in ‘Tragische liefhebberij’ in *Het vaderland* van 1 november 1936 (ocht.) Van Schendel tegen verwijten van monotonie. Marsman kraakte de roman in zijn recensie in *De groene Amsterdammer* van 7 november 1936. Na lezing sloot DP zich bij kant II aan, zie 3101 (*Brieven* VI, p. 335), maar zie ook 4283.
6. DP's recensie van André Gide, *Retour de l'U.R.S.S.* (Parijs 1936), ‘Zaak van intellectueel geweten’ in *BN* van 1 september 1937 (av.) (niet in *Vw*).
7. ‘Henry de Montherlant, Een interview bij Grasset’ in *Het vaderland* van 19 november 1936 (av.).

4281 (3096a). *Aan R. Nieuwenhuys: Tjitjoeroeg, 24 december 1936*

Tjitjoeroeg, 24 Dec. '36.

Zeer geachte Heer,

Dank voor uw vriendelijk schrijven. Maar werkelijk, laat u zich in niets door mijn plannen weerhouden.[1] Voorloopig heb ik zeker geen tijd mij met die studie van Daum bezig te houden, en ook in de toekomst is het voornemen vaag. Mocht u er iets voor voelen om zelf een degelijke studie over 'Maurits' te schrijven, doet u dit dan, en wees overtuigd dat u in dat geval alleen met mijn belangstelling en niet met concurrentie mijnerzijds zult hebben te rekenen.

In de bibliotheek van het Genootschap ontbreekt maar één boek van Daum: *Hoe hij Raad van Indië werd.* Vindt u niet dat het de plicht is van ons, Daum-apprecieerders, om een ex. van dit boek te vinden en dat het Gen. aan te bieden?[2] Volgens prof. Brom (*Java in onze Kunst*, Brusse, blz. 115, voetnoot) bezit alleen de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag een complete Maurits. Maar op het Bat. Gen. zag ik dat men daar, al is het op een wat grillige manier, er toch bijna ook is; met de grilligheid bedoel ik dat de cyclus *In en uit 's Lands Dienst* (4 dln.) er wel compleet is, maar vmdl. in verschillende uitgaven. (Ik had geen tijd de exx. in te zien, maar de jaartallen waren vreemd, zoodat ik vermoed dat sommige exx. overdrukken zijn uit het *Bat. Nwsblad* (?) en andere herdrukken direct-in-boekvorm. Voor de juiste volgorde verwijs ik u weer naar Brom.)[3]

U zult binnenkort over dit alles heel wat meer weten dan ik. Misschien wilt u er dan wel eens met mij over praten? Geloof mij, met nogmaals dank voor uw welwillend schrijven en vriendelijke groeten, hoogachtend,

EduPerron

1. Eerdere brieven van DP niet teruggevonden, vgl. 3499 (*Brieven* VII, p. 420-421). Nieuwenhuys woonde in Meester-Cornelis (Batavia-C) en was toen leraar aan de Koning Willem III-school te Batavia. DP had hem nog niet ontmoet.
2. Dit werk ontbreekt nog steeds in de collectie van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in de Nationale Bibliotheek te Jakarta.
3. In de collectie van het Bataviaasch Genootschap is het tweede deel, *Mevrouw L. van Velton-van der Linden*, een premie-uitgave van het *Bataviaasch nieuwsblad* (1886); de drie andere delen in deze collectie zijn te Leiden uitgegeven.

4282 (3096b). *Aan R. Nieuwenhuys: Tjitjoeroeg, 27 december 19.36*

Tjitjoeroeg, 27 Dec. '36.

Geachte Heer Nieuwenhuys,

U hebt het woord concurrentie veel te zwaar opgenomen. Ik bedoelde het als tusschen aanhalingsteekens gezet.

Wat de samenwerking betreft, die lijkt mij voor een geval als dit toch overbodig. Althans op 'officieele' manier. Zooals ik u zei, heb ik voorloopig zeker den tijd niet, en aan den anderen kant zou het toch te dwaas zijn dat u het onderzoekwerk deed om daarna nog met mij een stuk in elkaar te zetten. Ik stel u het eenige logische voor: u gaat rustig door, en zoo langzaam als u zelf maar wilt, met het verzamelen van gegevens, lezen, notities maken, etc. - daarna redigeert u het stuk; en als het u dan plezier kan doen dat ik het lees en er mijn opmerkingen bij maak, ben ik daarvoor geheel tot uw dienst. Maar dit absoluut tusschen u en mij; het te publiceeren stuk is van *u*, en als u het niet in een ander blad geplaatst wenscht, zetten wij het in *Groot-Nederland.*

Die gegevens voor mijn inl. tot *Goena-Goena* haalde ik in Brussel uit een oud biografisch woordenboek[1], maar ik laat me kielhalen als ik nog weet welk. Ik vermoed dat Daum voor het *Bat. Hdlsblad* naar Indië is uitgekomen, en eenmaal op Batavia, daar het *Nieuwsblad* heeft opgericht (hij was er immers de oprichter van?) - maar als dit onjuist blijkt te zijn heeft dat biogr. wdbk. zich gewoon vergist. Dat tooneelstuk[2] stond er ook in vermeld; ik vermeldde het niet, omdat het in samenwerking met een ander was geschreven en eruit zag als een buitenissigheidje in het werk van Daum.

Als ik op Batavia was, zou ik alle 2e-h. boekhandels afloopen voor de daar misschien aanwezige Mauritsen; oude soos-bibliotheken is ook een idee. Laten we beiden, waar de gelegenheid zich aanbiedt, 'op jacht' gaan. Lukt het ons zelf hier in Indië niet, dan kunnen we nog altijd in Holland laten zoeken.

Met vriendelijke groeten uw dw.

EduPerron

1. E. Zuidema, 'Daum (Paul Adriaan)' in *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek* 6, Leiden 1924, kolom 376-377. Daum heeft niet aan het *Bataviaasch handelsblad* meegewerkt, hij was oprichter en de redacteur (1885-1898) van het *Bataviaasch nieuwsblad.*
2. P.A. Daum en J.J. Estor, *De Hogerveldt's, oorspronkelijk tooneelspel in 3 bedrijven*, 's-Gravenhage (1886).

4283 (3117a). *Aan J.A. Antonini: Tjitjoeroeg, 25 februari 1937*

Tjitjoeroeg, 25 Febr. '37.

Beste Gino,

Dank voor je brief. Met de beste wil kan ik je niet per luchtpost antwoorden, ofschoon dat *de* manier zou zijn. De kwestie is: dat ieder van jullie (mijn vrienden in Europa) *mij* per luchtpost schrijft, maar ik ben alleen; ik echter moet jullie eig. *allemaal* per luchtpost antwoorden! en afgescheiden van het feit dat die hier ook al duurder is, maakt het aantal het voor mij 'terlaloe berat' (te zwaar)! Dus maar zoo, en op dit rare papier, het eenige wat ik op het oogenblik in huis heb. Ik pende nl. 10 à 12 uur per dag aan een werk over Multatuli, dat vandaag af is (althans op het schaven na). Ik schreef[1] dit vanmorgen vol blijdschap aan Jan Gr., en dat ik vanmiddag, ter belooning, mezelf wou toestaan wat te zwemmen in de Tjimelatti, op de helling van de Salak (dat is diezelfde berg waar Ducroo zijn indische herinneringen mee begint).[2] Maar zie, het mag niet van O.L. Heer, want terwijl ik dit schrijf regent het bij bakken; ik zou hier kunnen gaan zwemmen op mijn eigen 'erf'. Je hebt geen idee van zoo'n pluie-torrentielle-tout-à-fait-tropicale; in huis word je er doof van. Mooi is dat, dat je over een maand Jan nu kunt vertellen dat ik toch *niet* ben gaan zwemmen in de Tjimelatti. - Maar ik antwoord op je andere vragen.

Met Bep gaat het best; het zou ons plezier doen te hooren dat het met Maria niet erger gaat. B. is alleen maar soms moe; als jullie hier zouden kunnen komen zou het voor M. misschien ook zoo zijn, - wat een verschil met die noodige kuurtochten in Europa altijd. Ik hoop dat de volgende keer de berichten beter zullen zijn. Alain maakt het uitstekend, alleen is hij, als in Parijs, af en toe slapeloos. Hij praat ook al, hollandsch, soendaneesch en maleisch door elkaar.

Hierbij wat postzegels van hier, al is 't niet veel.

Inderdaad herinner ik mij nu dat Sl. je dat verhaal verteld heeft van die juffrouw die met haar achterwerk in de tobbe werd gezet - die tobbe is dan in een kachel veranderd, met de wetmatigheid die vuur van water maakt. Maar ik heb hem in Tanger gezegd, beweert Bep (ik herinner het mij zelf niet meer) dat het verhaal niet veel

1. Brief 3117 in *Brieven* VI, p. 355-357.
2. *Het land van herkomst*, hoofdstuk 2, p. 26 (*Vw* 3, p. 26).

fraais maar dat hij die ds.[3.] was. Bon. - De *Rijke Man* las ik, maar hoewel ik 't ook zéér goed vind, echt contact heb ik er niet mee kunnen vinden; je vroegere opinie dat het de *Merona* leek van deze periode geeft meer aan hoe ik ertegenover sta. Hoewel ik het veel beter - of vooral: veel belangrijker vind in het oeuvre van Arthur - dan *Merona.* Misschien wordt het mijn lievelingsboek als ik zestig ben; ik bewaar het goed!

Van Chiaro kreeg ik een brief. Ik moet hem antwoorden, maar aangezien hij nu uit Parijs gaat, weet ik niet waarheen. Het beste is misschien maar den brief naar jou te adresseeren. Groet Weidlé[4.] en Bonfantini[5.] allervriendelijkst van me, als je ze weer ziet of schrijft.

Hoe wij het hier zullen stellen is een tweede. Ik solliciteer op alle fronten: om zoo te zeggen pro- en anti-goevernementaal zonder het echt tot politiek gedoe te laten komen. Maar dat is te lang om te vertellen. Vraag Jan of Menno. Ik zal je *resultaten* melden, als die er zijn. Op het oogenblik houden wij ons doodrustig hier, en als ik zoo kan werken als nu, is het nog prachtig ook. Het klimaat is hier goed, de streek mooi en mooi, verder is het *heel* stil. Maar op Batavia en in de steden is het: prollen geen gebrek. Als ik een baan krijg, moèten we natuurlijk verhuizen. Voorgoed in Indië blijven lijkt zoowel Bep als mij nu uitgesloten; als Europa weer ‘mogelijk’ wordt, vooral met het oog op ‘werk’ = ‘een baan’, een ‘salaris’, dan gaan wij *zeker* terug. Maar wie kan zeggen wat ons allemaal... etc? Ik hoop van harte dat jullie het in Parijs niet te kwaad zullen krijgen en dat deze verdwazing overwaait. Heel veel hartelijke groeten, ook van B. en aan Maria - en aan Natacha,[6.] van wie je niets schrijft! - een hand van je

E.

Wàt is er allemaal ‘uitgekomen’ in P.? Ik weet van niets en hoor niets; dus schrijf!

3. Zie 4280 n 4.
4. De uitgeweken Rus Wladimir Weidlé (geb. 1895) publiceerde studies in het Frans.
5. Mario Bonfantini (geb. 1904), literair criticus, vriend van Antonini, woonde in Parijs, schreef studies over Franse en Italiaanse letterkunde.
6. Maria Natacha Borovsky (geb. 1924), dochter van Antonini's vrouw uit haar eerste huwelijk.

4284 (3147a). *Aan J.A. Antonini: Tjitjoeroeg, 3 april 1937*

Tjitjoeroeg, 3 April '37.

Beste Gino,

Het schijnt dat de luchtpost binnenkort op ‘normaal’ tarief zal worden gebracht en dan wordt alles veel gemakkelijker voor ons, arme klerken, beleedigde en vernederde intellectueelen. Jouw brief, waarop met groote letters ‘par avion’ is hier zonder strafport bezorgd voor 1 fr. 50; rara hoe zit dat? Maar hoe dan ook, het echtscheidingsbericht[1.] zou me 3 × een luchtposttarief doen trotseeren, om jou en Maria zoo spoedig doenlijk geluk te wenschen. Wat een vreugde dat je van die vervelende madam afbent! En verder wat een geruststelling dat voor *jullie* accordeeren geen toekomstvreezen of zoo behoeft te bestaan, als toen Bep en ik zouden trouwen en iedereen in Holland voorspelde (op de werkelijke vrienden na) dat het geen 4 maanden zou duren, omdat ik Bep op zou vreten of wegtyranniseeren, terwijl zij mij assommeeren zou met het meest onuitroeibare aestheticisme!

Het bericht van Zamiatin's dood[2.] is akelig. Hij was mij zeer sympathiek; een mensch, geen lakei vermomd als voorvechter. Ik hoop *zeer* dat die brief aan Joesoef Djoegasjwili in *G.N.* zal compareeren; laat Jan dat vooral doen, denzelven beschouwend als literatuur. Ik las hier geboeid de brochure[3.] tegen de processen in S.R. van de trotskystische (?) groep van Boulogne (Sedoff auteur?) -

1. Antonini had in april 1935 te Rome een scheiding van tafel en bed van zijn vrouw Hetty Antonini-Marx verkregen; op 9 februari 1937 gevolgd door een echtscheiding te Riga (Letland), waar hij op 2 september 1937 hertrouwde met Maria (Moussia) Syla-Novitzky.
2. Eugeni Zamjatin (1884-1937) was op 10 maart in Parijs overleden. Hij lag zowel met het tsaristische als het communistische regime overhoop, maar bleef zich sovjet-schrijver voelen. Auteur van de roman *Wij*. DP ontmoette hem in Parijs, waar Zamjatin in ballingschap leefde. Antonini noteerde in zijn artikel ‘Evgenij Zamiatin overleden’ in *Het vaderland* van 12 maart 1937 (av.), dat Zamjatin in Parijs verschillende Nederlandse schrijvers had leren kennen en zich de dood van Slauerhoff erg had aangetrokken. De brief aan Stalin verscheen niet in *GN*.
3. Lev Sedov, *Livre rouge sur le procès de Moscou*, uitgegeven door de Parti ouvrier internationaliste, Parijs, Editions populaires (1936). Sedov (1906-1938) was een zoon van Leo Trotski.

maar één ding is onaangenaam in dit overigens voortreffelijke werkje: die methode om Kamenev, Zinovjev[4.] etc. (door Trotsky zelf in zijn mémoires van alle lafheden beticht en uitgemoerd) nu opeens te gaan poneeren als het ware van het ware, de onvervalschte bolsjewik-heroën, etc. Dergelijke kerels zijn allemaal, meer of minder dan de crapuleuze Radek,[5.] toch ook maar politiek rapalje. Overigens blijf ik van meening dat Joesoef de monumentaalste schavuit blijft van de heele komedie. Men zou een *Ubu roi* aan dezen Joesoef kunnen wijden, even goed als aan den hysterischen stalknecht met het Charlot-snorretje van de concurrentie. Deze tijd is op één punt onthullend: het kranten-procédé is zoo alles overheerschend geworden dat onder alle z.g. ideeën in slogan-vorm maar één ding telt: de banaalste concurrentie. Buiten deze realiteit, geloof ik *niets* meer. De rest is niets dan meer of minder met waarheid aangelengde laster, met meer of minder talent verspreid. Bah, *bah,* en *bah*![6.]

Mijn essai over Multatuli zal je wschl. amuseeren, maar is overigens als 'essai' een boek geworden van 300 blzn. En het gaat alleen nog maar over den ambtenaar, niet over den schrijver (behalve dan de paar dingetjes die hij schreef toen hij nog ass.resident en controleur was, en natuurlijk, in zooverre als het boek in verband met de Lebak-zaak staat, de *Havelaar*). Ik wou dat dit boek, het allercompleetste over Multatuli tot 1857, nu eens succes had, dan maakte ik een 2e deel over den eigenlijken Multatuli, van 1857-1887 - misschien zou dat wel een boek van 2 deelen moeten worden, als ik ook zijn werken een beetje volledig bespreken moet. Maar zoover zal 't wel nooit komen, want nu al heb ik een zeer deprimeerend gedonder gehad om een uitgever te vinden. Voor ingespannen werk dat

4. Lev Borissovitsj Kamenev (ps. van L.B. Rosenfeld, 1883-1936) maakte met Grigori Ievsejevitsj Zinovjev (ps. van G.I. Apfelbaum, 1883-1936) en Stalin deel uit van de trojka die Trotski uitschakelde. Later verzoenden zij zich met Trotski. Beiden werden in het schijnproces van Moskou (1935) ter dood veroordeeld en na afloop geëxecuteerd.
5. Karl Radek (ps. van K. Sobelsohn, 1885-1939), Pools communist, lid van het centrale comité van de CPSU en van de Komintern. In 1924 als trotskist van zijn post ontheven. In 1936 werd hij gearresteerd en na een schijnproces tot tienjaar veroordeeld; hij stierf in de gevangenis. In 1988 werd zijn vonnis, evenals dat van Kamenev en Zinovjev, door het opperste gerechtshof van de Sovjet-Unie vernietigd.
6. Dubbel onderstreept.

après tout 2 volle maanden geduurd heeft, krijg ik *f* 150. van Querido, en dan schijn ik er nog op mijn knieën voor te moeten danken als voor een straal hemelgoud van God den Vader in persoon. Ik begin mij af te vragen wat ons nog belet om ook maar aan de ploertigheden mee te doen; hier in Indië is gelegenheid te over om geld te verdienen, als je je maar tot het noodige leenen wilt. Het zou *mij* zelfs lukken, als ik mij bijv. maar zou willen aansluiten bij een van de hier heerschende kranten van 'rechts', uitgesproken N.S.B.-ig of alleen maar z.g. liberaal-koloniseerend. Maar 'aansluiten' beteekent dan: dat je je heelemaal in dienst stelt van deze 'leidende gedachten', die van zoo'n eminent heil voor de kolonie schijnen te zijn.

Ik heb me zelfs hier in Indië, nog geen enkele keer 'bevrijd' gevoeld, dat is zeker; zelfs niet hier buiten, want de N.S.B. is bij de planters als koek ingegaan, - que veux tu? het is de koloniseerende halfbeschaving par excellence. Batavia is op dit gebied nog het verdragelijkst.

(Dit tweede velletje zal ik maar niet aan 2 kanten vol schrijven, want dit speciale papier is toch wel wat sigaretachtig.)[7.]

Met Bep gaat het, wat het acclimatiseeren betreft, nu weer wat minder goed: de regentijd is nu voorbij, en de hitte put haar nog wel erg uit. Maar verder gaat alles redelijk. Op dit eene punt na, dat ik je *spaar*: ik zoek op alle manieren naar een 'baan', en er wordt veel gekletst en geparadeerd, maar tot dusver met geen resultaat. Alleen bij een krant zou wel lukken, maar dat verdom *ik* alsnog. En als bibliothecaris hier of daar - waar wel kans op is - zou het werk best zijn, maar dan ben ik ambtenaar.

Misschien komt er een plotselinge oplossing; dat hoor je dan wel!

Van de boeken die je me schreef, zou Bep alleen willen lezen dat van Monique St. Hélier.[8.] Ik niets; R.M. du Gard[9.] lees ik later wel, in de in-8°-editie; verder verslind ik hier zooveel 'studiemateriaal', dat ik aan fransche literatuur niet toe kom: sinds een maand ligt hier nu *Jeunesse d'un Clerc* van Benda, waarnaar ik echt verlangde, en waarvan ik nog niet meer las dan io blzn. nu het er ligt.

7. De tekst van de achterzijde schijnt door het dunne luchtpostpapier heen, zodat beide teksten moeilijk leesbaar zijn.
8. Monique Saint-Hélier, *Le cavalier de paille*, Parijs 1936.
9. In november 1936 verscheen *L'été 1914* in 3 delen, de 7*e* serie van *Les Thibault.*

Dat Noth op de planken trad - als wat? émigré-Duitscher? rol, door G. Marcel speciaal voor hem geschreven? - vind ik zeer indrukwekkend: ce que c'est que d'avoir une femme de théâtre pour épouse - la femme de théâtre mène à tout! etc. etc. Maar complimenteer hem, als je hem ziet. Heeft men geen reclame gemaakt met verwijzing naar het proces in Duitschland? ‘de hoofdrol wordt vervuld door den protagonist in het geval-Krantz?’[10.]

Als ik in Europa terugkom, - over *hoeveel* jaar? - zal ik in een heeleboel opzichten ‘vervreemd’ zijn, nog meer dan ik 't misschien altijd was. En ten voordeele van wie? van wat? Ik *hoop* toch niet: van het vee dat hier de kolonie op zware hoeven doorstapt (versta onder deze ‘hoeven’ vooral ook veel autobanden, want Java is *ingericht* op den auto-prol).

Tot zoover. Hartelijke groeten aan Weidle, Felzen,[11.] Noth, vooral aan Maria-Natacha natuurlijk, ook v. Bep en aan de lieve Elena Noth-Fels, van wie wij toch veel houden, al *zou* zij Noth op de planken hebben gebracht (brengt hij haar tot schrijven?), en verder vooral ook aan Chiaro-Annie (heb je hun mijn brief[12.] gegeven?). En de schandaaltjes? Hartelijk je

E.

P.S. Bep zegt, je moet lezen: *De Lachende Cupido* van Rie Cramer (mevr. Verkade), dat over Ascona handelt, en waarin niet onmogelijk mevr. Hetty Marx, juffrouw Schill(?) en zelfs jij(?) voorkomt. Vraag 't aan Jan... Het is flink onbenullig, maar toch...[13.]

10. Ernst Erich Noth (ps. van Paul Krantz) stond model voor de Duitse anti-nazistische zanger Werner Schnee in *Le dard*, toneelstuk in drie bedrijven van Gabriel Marcel (Parijs 1936). Schnee's wedervaren is niet geënt op Noth's geschiedenis, vgl. 4227 n 4.
11. Youri Felzen, Russisch romancier.
12. Niet teruggevonden.
13. Rie Cramer, *De lachende Cupido*, Den Haag 1936. In deze sleutelroman beschrijft Rie Cramer (Maria Cramer, 1887-1977, van 1922-1933 getrouwd met de toneelspeler Eduard Verkade) het leven in Casa Stella te Ascona, dat zij Casa Bianca noemt. De dominerende Hetty Antonini-Marx neemt als Nina Rode een centrale plaats in, geflankeerd door de knappe causeur Geo Rode (Giacomo Antonini) en Ietje de Werff (Anke Schill), de eigenares van Casa Stella, die onder de ban van Nina Rode verkeert. Rie Cramer verbleef met Eduard Verkade in 1928 in Casa Stella.

4285 (3175a). *Aan J.H. Ritman: Tjitjoeroeg, 28 april 1937*[1.]

In de krant van gister staat in uw hoofdartikel[2.] iets dat ik een paar minuten met stomme verbazing heb zitten overpeinzen: ‘Er zijn waarlijk al beduimelde plekken genoeg in ons politieke leven...’ Na veel moeite heb ik begrepen wat u bedoelde. Maar mijn eerste reactie, als ik zooiets lees, is dezelfde die u misschien zou hebben als u las dat iemand ermee inzat omdat er een paar geurtjes teveel waren aan zijn ontlasting. Achteraf begrijp je dan dat misschien deze ontlasting voor hem niet qua talis stinkt, omdat het dan ook de *zijne* is. Zoo verklaar ik althans uw ‘ons’. Maar een beetje raar blijft het. Overigens lijkt mij wat u van de socialisten zegt treffend juist. De Sovjet-Russen waren ook zoo leuk toen ze verontwaardigd deden omdat ze immers *altijd* het individualisme hadden gepredikt!

4286 (3192a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan J.A. Antonini: Bali, 19 mei 1937*

Bali, 19 Mei '37.

Beste Gino, Dank voor je brief, waarop ik zal antwoorden zoodra ik (we) van de reis terug ben. Dit landschap (z.o.z.) dat in Bali schijnt te zijn, is ook representatief voor heel Java, het zou in de buurt van ons huis in Tjitjoeroeg kunnen zijn. Maar ik zend je geen borsten of tempels, 1° omdat ik van het eerste gelijk hiermee al wat aan Chiaro zendt[2.]; 2° omdat ik geen andere kaarten meer heb.

Heel veel hartelijke groeten onder ons 4, steeds je

E. Bep

1. J.H. Ritman zond dit fragment op 29 april 1937 aan zijn vriend Hugo Samkalden: ‘Hierby de helft van een briefje van du Perron, dat je misschien zal interesseeren.’
2. ‘Etalage’ in *BN* van 27 april 1937. Ritman verweet de SDAP een vat vol tegenstrijdigheden te zijn en geen doelbewuste democratische politiek te voeren. Haar halfslachtigheid corrumpeert de democratie, terwijl zij zich juist luidruchtig als de ware verdediger van de democratische cultuur opwerpt. ‘Dit alles is zeer jammer. Er zijn waarlijk al beduimelde plekken genoeg in ons politieke leven om niet te wenschen, dat er nu eindelijk eens niet meer vuile vingers op werden gezet.’
1. Foto van een boer, die sawahs bewerkt, met vijf hoge palmbomen en een laag huis op de achtergrond.
2. Niet teruggevonden.

4287 (3213 a). *Aan R. Nieuwenhuys: Tjitjoeroeg, 16 juni 1937*

Tjitjoeroeg, 16 Juni.

Geachte Heer Nieuwenhuys,

Ditmaal kan ik u misschien beter inlichten. Tjitrap - i/h Buitenzorgse, (eig. Tjiteureup) - u kunt daar de geschiedenis (hoewel met foute details) van vinden in *Oud-Indische Landhuizen* door V.I. van de Wall - heeft inderdaad aan mijn familie toebehoord, een tijdlang. Mijn oom Louis (de L.H. du P. dien u bedoelt), oudere broer van mijn vader, heeft daar eenigen tijd administrateur van gespeeld, meen ik (niet lang). Maar mijn vader, Ch. E. du Perron, was ook landheer, later van kampoeng Melajoe (Mr. Cornelis), maar daarvóór - in den tijd van Daum - van Villa Nova, op den weg naar Buitenzorg (iets verder dan Bidara Tjina, geloof ik).

U hebt dus de keus tusschen *twee* landheeren du P: Ch. E. (mijn vader) en L.H. (mijn oom). Beiden kunnen vriend van Daum zijn geweest; ik weet dat mijn vader stukken schreef in het *Bat. Nwsbl.* tegen zijn zwager den ass. resident Couperus (John, broer van Louis C.)[1], wat wel wijst op eenige 'compliciteit' met den hoofdredacteur[2]. Ik herinner mij niet mijn vader over zijn vriendschap met Daum te hebben hooren spreken, maar dat zegt niets, want de naam Daum zelf zei mij in dien tijd niet veel.

Met mijn beste wenschen voor uw werk en vriendelijke groeten, gaarne uw dw.

EduPerron

1. 'Ambtelijke indrogings-statistieken', ingezonden brief van Ch. E. du Perron, superintendent van de landen 'Telok-Poetjoeng' en Babalan onder Bekassie, in *BN* van 27 juni 1899. Du Perron sr. protesteerde tegen de invoering door de niet met name genoemde assistent-resident van Meester Cornelis (John Ricus Couperus jr., 1853-1940, gehuwd met Camille Clémentine Bédier de Prairie, 1857-1906) van een indrogingstabel voor de verplichte inlevering van de natte oogst aan de landheer door de opgezetenen van zijn land. Du Perron sr. omschreef Couperus jr. als 'een kundig en kranig ambtenaar, doch die een absence totale van tact heeft om met particulieren om te gaan en dit steeds bewezen heeft, in welke afdeeling ZEdG. ook geweest is, en waar dit niet ging met erfpachters en landhuurders daar is ZEd. natuurlijk nog veel minder de right man in the right place, tegenover landeigenaren.' Couperus heeft hierop niet geantwoord in het *BN*.
2. P.A. Daum was na zijn dood in 1898 door mr. Ph. S. de Laat de Kanter als de redacteur van het *Bataviaasch nieuwsblad* opgevolgd.

4288 (3220a). *Aan J.A. Antonini: Tjitjoeroeg, 30 juni 1937*

Tjitjoeroeg, 30 Juni 1937.

(Hierbij 2 postzegels voor Marco Ippolito).

Beste Gino,

Daar deze brief nu weer per gewone mail gaat, zal je hem niet krijgen vóór 30 Juli ongeveer. Schrijf mij dan per luchtpost, want zoowel Bep als ik branden van verlangen naar *details* over de moord op Roselli. Wiè heeft hem vermoord? waar? (in Parijs zelf?) en je zegt: *de* Roselli's - is zijn vrouw ook vermoord?[1.] Ik ben er koud van geworden toen ik het las, misschien vooral omdat het zoo onaangekondigd was. Je doet maar net of we alles nog weten, maar beste Gino, we leven *uit* alles, weten *niets* meer! Dat is de prijs voor deze betrekkelijke rust - die we overigens ook nog wel anders betalen.

Overigens weetje niet hoe blij ik ben, te lezen dat er vooruitgang is voor jullie. De square waar ik deze brief nu al naar adresseer, getuigt daar dus van, al is Henry-Paté (wie *is* dat?)[2.] een heel wat minder mooie naam dan Corot. Jammer dat we nu niet even bij jullie op bezoek mogen.

Hier gaat alles zéér matig. We maakten een mooie reis over Java naar Bali en terug; daarna zat Bep 3 weken in een eindexamencommissie in Bandoeng; gedurende welke tijd ik in Batavia krachtig heb loopen solliciteeren. Met het gevolg dat er nu eindelijk een *vrij* serieuze kans is dat ik geplaatst zal zijn met 1 Januari '38.[3.] Maar dit alles is moeilijk, weinig verkwikkelijk, en het tractement gering. Het idee blij te moeten zijn met zóó weinig verblijdende dingen is fnuikend. Daarbij *zeker* is niets, hier. Als ik *zeker* was, zou ik de mij

1. De gebroeders Carlo en Nello Rosselli, Italiaanse anti-fascisten, stichters in 1929 van de anti-fascistische beweging Justizia e Libertà, werden in opdracht van de geheime dienst van het Italiaanse leger op 9 juni 1937 vermoord door het Franse fascistische Comité secret d'action révolutionnaire (beter bekend als La Cagoule). Antonini kende Carlo Rosselli vanaf 1935 in Parijs; Antonini werd er zelfs van verdacht betrokken te zijn bij de moord, maar de Sûreté Générale zuiverde hem van deze verdenking.
2. Antonini had een appartement gekocht, 6, square Henry Paté, Parijs 16e. Paté (1878-1942) was politicus en president van de bouwonderneming die in 1929 het plein gebouwd had. Antonini woonde daarvoor in de rue Corot, zie 4201 n 1.
3. Op het Landsarchief van Nederlandsch-Indië te Batavia.

resteerende 5 maanden van vrijheid benutten om eindelijk hard aan die verhalen te schrijven (je weet wel), maar nu - ik acht me verplicht om verder te zoeken, vóór Jan. '38. Ik mag niets verzuimen, omdat de extra-rekeningen van Gille me ook telkens herinneren dat het zoo niet door kan gaan.

Van de menschen hier vertel ik je maar niet veel. Men kan zich overal voor interesseeren, en er *zijn* een paar aardige menschen. Maar wat we als vrienden in Europa hebben gelaten is onvervangbaar, dat voelen we alle dagen. Ik heb zoolang ik hier ben ook nauwelijks meer een goed boek gelezen; niets dan 'literatuur' over Indië, om op de hoogte te komen. Eenige dingen daaronder zijn interessant, bij het meeste suggereer je je dat het zoo is - wat ook wel helpt.

Alijntje maakt het best, praat nu honderd uit, zingt zelfs, is dol op javaansch vrouwvolk. Bep is minder goed: veel moe, - slaagt er niet in te acclimatiseeren. Van Bandoeng terug vond zij het hier warm; wat zal dat moeten zijn als we (voor mijn werk) in Batavia gaan wonen? - Soms denk ik dat van al onze plannen hier niets terechtkomt en dat we plotseling, door ziekte van Bep of zoo, hals over kop naar Europa terug zullen moeten. Dat we langer dan nog 2 jaar maximum zullen blijven lijkt mij *nu* - tenzij door catastrofe's, wereldoorlog etc. - uitgesloten.

Ik verzamel materiaal voor een boek over Indië[4], misschien later uit te geven. Maar het is van een niet zóó groot gehalte, wat je krijgt, en vrij tijdroovend om te verzamelen.

Kortom, alles bij elkaar ben ik allesbehalve opgewekt. Zelfs dit huis, dat 's morgens allerliefst is en in een allerliefste omgeving, werkt tenslotte op de zenuwen: 's avonds is het luguber, hol en krakend, Poe-achtig, en zelfs Bep, die toch volbloed europeesch is, gaat het wonen hier fnuikend vinden. De eenzaamheid is op dezelfde manier prettig en onprettig tegelijk. Ik moet overigens zeggen dat 'men' mij erg begint te zoeken, dat ik als ± 'beroemdheid' in Batavia alle logeergelegenheid vind die ik maar zou wenschen, - bij 'armen en rijken'! - zoodat we zelfs hier nu weleens 'gezelschap' hebben. Maar alles bijeen is het toch wat 'miteux', - wat bloedarmoedig. Jan en Menno, die mij een vreeselijke kankeraar vinden, kunnen zich dat niet voorstellen.

Groet Chiaro voor ons, en Annie, en zeg hun dat we er echt

4. *De muze van Jan Companjie.*

verdrietig om zijn, dat zóó'n dikke brief: 4 kantjes van Bep voor Annie en 6 van mij voor Chiaro, weg moest raken. En dan nogwel in Frankrijk zelf. Vmdl. ook om politieke rotzooi. Ook hier schijnt de geheime politie zich met mij - d.w.z. met mijn correspondentie te bemoeien. Ik heb er nog geen pertinente bewijzen van, maar er zijn aanwijzingen. Men denkt hier òf dat ik 'communist' ben (wschl. door mijn vriendschap met Malraux, wiens trouw aan Stalin ik mij juist steeds minder kan verklaren, maar hij is groot genoeg om het buiten mijn appreciaties te stellen), òf dat ik op een andere manier conspireer, omdat ik bevriend ben geraakt hier met een zekeren Douwes Dekker, achterneef van Multatuli, die onder de 'nationalistische' gevaarlijke elementen wordt gerekend. Gebrek aan psychologie is die kaffers van de politie nu eenmaal ingeboren.

Ik ben als jij, beste Gino, ik walg van deze lage, goedkoope doordrijverij, van al dit gelieg met groote woorden, gebaseerd op het platste eigenbelang, *altijd*, dat politiek heet. Als je kapot moet, dan toch tégen dat, nooit vóór dat, aan welke kant dan ook! Dat iemand gewoon menschelijk belang kan stellen in bepaalde dingen, is geen enkel partijlid *in staat* te begrijpen. Ik merk het keer op keer. Het zal mij niet beletten mijn eigen weg te gaan, al wordt het wschl. steeds moeilijker. Ik heb niet veel illuzies over Colijn, maar heb 10 × liever Colijn dan Stalin. Onder voorwaarde altijd dat ik praktisch *niets* met die rotzooi te maken heb.

Ziedaar. Vertel over Roselli en over allerlei andere parijsche dingen. Hartelijke groeten aan Maria, Natacha, iedereen 'van *Murat*', een hand van steeds je

Eddy

[5.] *Noot.*

Vanwege wat ik hierin gezet heb over de politie, laat ik dezen brief aanteekenen. Als ze mijn proza dan willen verzamelen, krijg ik fl. 25. per verdwenen brief; misschien geeft dàt me nog een kleine bijverdienste! Maar het schijnt ook dat de heeren kunnen fotografeeren. Déze brief zal daar intusschen toch niet belangrijk genoeg voor zijn; als hij de openstoom-inrichting passeert, zou me dat - nu hij aangeteekend is - niet verwonderen.

5. Op een afzonderlijk strookje papier geschreven.

4289 (3362a). *E. du Perron en E. du Perron-de Roos aan A.C. Greshoff-Brunt: Garoet, 4 december 1937.*

Lieve Atie,[1.]

Héél veel dank voor al je moeite! Ik ben verder als vader natuurlijk blij dat Gille's dikte volgens Bouché niet aan euneuchachtigheid moet worden toegeschreven. Wat je verder over Indië zegt, is volkomen juist: zelfs als 't niets dan mislukking oplevert, is er toch winst bij - 1° om wat ik erover schrijven kan, vroeger of later, - 2° om wat je zelf zegt: ik *weet* dan tenminste dat ik hier niet meer hoef te zijn. Met-dat-al is Batavia nog absoluut een nieuwe belevenis voor ons en God weet wat ervan komt, 'physiek en sociaal'. Nu, Bep gaat nu verder. Nogmaals dank en steeds je

Eddy

Lieve Aty,

En ook dat Gille op school vooruitgaat is een heuchelijk teeken; die school schijnt toch wel goed te zijn. Iets wat ons voortdurend dwars zit, maar waar we nooit iets op hoorden van jullie of Pepi en Jean, is of hij een beetje zakgeld krijgt? Dat zullen de andere jongens toch ook wel hebben? Hoe denken jullie eigenlijk over het idee van een studieverzekering? {Ingeval dat laatste stuk grond van Eddy in Buitenzorg,[2.] waarover de brutale Ina[3.] (geschilderd in alle kleuren van de regenboog en met schelle stem sprekend over 'Slauerhoff', en 'Darja[4.] die nu wel wat knapper lijkt dan vroeger', alles in een jurk bedrukt met grammofoonplaten en daar hupsch afgevallen notebalken) nu een advocaat op zijn dak gestuurd heeft, niet erg gevaarlijk overigens, - ingeval die grond dus, verkocht kan worden}. Je loopt natuurlijk kans op een failliet van de verzekeringmij - dat is mijn Tante overkomen - maar het is de vraag of

1. Agatha Christina Brunt (1887-1987) trouwde in 1917 met Jan Greshoff. Aty Greshoff schreef onder de naam Rosine 'Brieven uit Brussel' voor *De locomotief* en *Het nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië.* Deze brieven gericht aan Elsie, waren vanaf 27 maart 1937 gericht aan 'Lieve Bep'. Zij publiceerde in 1975 *Mijn herinneringen aan E. du Perron* ('s-Gravenhage/Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar); 3362 n 2 vervalt (*Brieven* VII, p. 224)
2. Een stuk grond aan Gang Crone in het centrum van Buitenzorg, zie 3779 n 1 (*Brieven* VIII, p. 247)
3. DP's beschrijving van haar in 3330 van 6 november 1937 aan Jan Greshoff (*Brieven* VII, p. 180).
4. Darja Collin, de ex-vrouw van Slauerhoff, had van juni tot september 1937 een tournee door Nederlands-Indië gemaakt.

het andere risico, studiekosten en geen geld, niet nog grooter is.

Erg veel dank, Aty, voor de moeite van het huizenzoeken. Inderdaad heb je schoon gelijk dat Tervueren[5.] voor ons geen zin heeft als België niet goedkoop meer is. Indië is het al evenmin; ik neem me voor iedereen te waarschuwen die er onder dat voorwendsel naartoegestuurd wordt! Maar ik verval in de Elsie-stijl[6.]; zoo jammer dat we je nu niet meer geregeld lezen. Hoe we in Batavia onderdak komen, weet de hemel, maar enfin. Ik zou toch ook Indië niet gemist willen hebben, al zou ik op den duur Annie Salomons[7.] gelijk worden. Alle kleine ergernissen - en die zijn hier in het practische leven vele - nemen zulke afmetingen aan in een land waar je je physiek aldoor in minderwaardige conditie voelt. Als ik boven de 1200 M. kom, kan ik huilen van bevrijding. Maar dit zijn natuurlijk allemaal dingen die je vergeet zoodra je op de boot bent, en dan houd ik vast nog wel een soort heimwee over naar het overal ongelooflijk mooie landschap.

Je krijgt hier wel vaak een groot gevoel van verloren tijd, hoewel Eddy dat minder heeft, want die heeft hier veel gewerkt. Maar als ik zie hoe gemakkelijk Alain nu maleisch en soendaneesch leert, spijt het me toch wel erg dat het geen fransch is. Dit knaapje maakt het overigens best; hij vindt het *Garoetsche* stadsleven heerlijk na de Tjitjoeroegse stilte; opent de conversatie met iedereen die hem bevalt, en is ongehoord bewegelijk. Hij lijkt noch op mij, noch op Eddy, is ook veel handiger en technischer aangelegd dan wij; vermoedelijk is hij in de kliniek verwisseld! Ik kan me gewoon niet voorstellen dat ditzelfde Alijntje eens student zal zijn zooals de jouwe nu; hoe voelt dat toch? Zit er voor jou een continuïteit in? Ik vind het beroerd dat jullie het zoo druk hebben en met een zoo vervelende drukte - als er nu maar eens een beetje schot in zat.

Heel veel hartelijks voor jullie allen, en tot ziens(!), je

Bep

5. DP had Jan en Aty Greshoff in 3313 van 23 oktober 1937 (*Brieven* VII, p. 154) herinnerd aan zijn vraag om een huisje in Tervuren te zoeken; hij had op 30 november 1937 gerappelleerd (*Brieven* VII, p. 209).
6. Vgl. 3110 (*Brieven* VI, p. 347-348) van Elisabeth de Roos aan Aty Greshoff-Brunt.
7. De schrijfster Annie Salomons (1885-1980) kwam in december 1924 voor een driejarig verblijf in Nederlands-Indië aan. Zij publiceerde over haar Indische periode *Ballingen* (1927), waarin geen van de hoofdpersonen in Nederlands-Indië aarden kan, *Verhalen uit het Verre Oosten* (1930) en *Het huis in de hitte, drie jaar Deli* (1933).

4290 (3398a). *Aan J.A. Antonini: Batavia, 4 februari 1938*

Batavia, 4 Feb. 1938.

Beste Gino,

Met moeite kom ik weer tot schrijven. Met moeite antwoordde ik uit Garoet,[1] waar ik van de twee maanden die ik er doorbracht 1 ziek was, op den brief van Chiaro, want vooral fransch schrijven valt mij ongelooflijk zwaar. Je zult het misschien gek vinden, maar ik voel mij steeds meer *uitgesloten.* Bovendien ben ik physiek 'très bas' en een oud mannetje gelijk. In Garoet ontdekten ze dyssenterie, die zelfs de lever al zou hebben aangetast; ik maakte daartegen een zware kuur door en kwam als een vod in Batavia. Hier ben ik, tot nu toe, aan het kwakkelen gebleven. Mijn heele 'drama' komt neer op een dom en eng drama-van-geld-moeten-verdienen. Ik ga nu naar bureau, waar ik geestdoodende dingen doe, voor *f* 145 's maands, na aftrek van alle 'loonbelasting'. Batavia is zoo duur, dat een jonggezel hier, om eenigszins behoorlijk te leven, *f* 300. hebben moet; allerlei mindere ambtenaren hebben *f* 500. 'Aangekeken' word je hier pas vanaf *f* 1000. Het is door-en-door een samenleving van parvenu's, of anders van specialisten: leeraren, professoren, enz. En allerlei 3e en 4e-rangslieden worden hier krachtig opgeblazen tot onvervangbare Grootheden.

Daarbij is Bep nog alles behalve fleurig. Zij is, na al het voorgaande gesukkel, hier in Batavia niet *zoo* afgetakeld als ik gevreesd had, maar briljant is toch anders.

Ik wil met dit land 'afrekenen' - dat is één. Verder: ik heb in Europa *niets*, hier tenminste dit baantje, en mijn 'chef'[2] is zéér geschikt en op mij gesteld. Maar overigens snak ik terug naar Europa. Aangezien het hier tòch nooit luxe worden kan, verkies ik het benepen leven daar, al was 't alleen omdat daar het idee bestaat, voor *mij*, dat hier - al ontmoet je nog zoo aardige menschen - onzin lijkt: dat van 'strijdkameraden'.

Van plannen kan ik helaas niet reppen. Als 't van mij afhing, zouden we in Juli of Augustus al teruggaan. Ik schreef Menno weer om voor me uit te kijken in Holland,[3] maar van hier gezien zie je dat mooier als wanneer je daar zit. Toch zou ik er haast alles voor geven om weer eens wat te praten met de parijsche vrienden, daarna met

1. Niet teruggevonden.
2. F.R.J. Verhoeven.
3. Brief 3398 (1051) van 2 februari 1938 (*Bw TB-DP* 4, p. 234)

die in Brussel, en dan verder door naar die in Holland. Bij het minste menschwaardige postje in een van die 3 steden, zou ik direct van hier opbreken.

Vertel mij liever van jullie. Hoe gaat het Chiaro en Annie? (van de laatste kregen we een *alleraardigste* lange brief, waarop Bep binnenkort zal antwoorden). En jullie zelf? En Natacha? Zijn de moordenaars van Rosselli gepakt en *zijn* het werkelijk cagoulards?[4.] Is Caffi[5.] weer in Parijs? Hoe maakt Mario Levi[6.] het? Antwoord mij zoo goedje kan op dit alles (vraag Chiaro wat je niet weet.) Met ontroering las ik je interview met Malraux,[7.] dat Menno mij per luchtpost had opgezonden. *Waar is Malraux nu?* Weetje ook - of kan je - van Chevasson bv. - te weten komen waar mijn vriend Pia[8.] nu zit? Je weet niet hoeveel plezier je me doet, als je me op dit alles uitvoerig antwoordt.

Verder zou ik graag wat boeken hebben. Als je toch eens bij Chevasson moet zijn, vraag hem dan mij te zenden: *Gens d'Eglise* van Ljeskov, dat ik nog steeds niet kreeg. Verder (als hij nog wat geld heeft, van die vendutie van ons),[9.] zou ik willen dat hij voor mij kocht: een goedkoope editie van Froissart[10.] en een dito van

4. Letterlijk gemaskerden, leden van La Cagoule, zie 4288 n 1.
5. Andrea Caffi (1887-1955), Italiaans auteur en anti-fascistisch verzetsstrijder, week in 1926 uit Rusland naar Parijs uit. DP was met hem bevriend (zie *Brieven* VI, p. 86).
6. Volgens Antonini bedoelde DP de schilder en schrijver Carlo Levi (1902-1975), eveneens een anti-fascist.
7. ‘Een ontmoeting met André Malraux, Een roman van den Spaanschen burgeroorlog, Psychologie de l'art.’ in *Het vaderland* van 29 december 1937 (av.). Malraux pendelde tussen Parijs en het front in Spanje heen en weer. Begin 1938 bereidde hij de film *Sierra de Teruel* voor, die hij vanaf juli 1938 in Barcelona opnam (Zie *Brieven* VII, p. 489).
8. Pia was terug uit Lyon in Parijs, waar hij op uitnodiging van Louis Aragon hoofd van de algemene nieuwsdienst was van het linkse avondblad *Ce soir*, dat vanaf 2 maart 1937 in Parijs verscheen. Op 25 november 1937 was zijn dochter Colette geboren. In augustus 1938 vertrok hij naar Algiers, waar hij hoofdredakteur werd van het linkse ochtendblad *Alger républicain*, dat voor het eerst in oktober uitkwam.
9. Antonini had de meubelen van DP verkocht; Chevasson beheerde een deel van de opbrengst.
10. Jean Froissart (1337?-1410?), dichter en schrijver van de *Chroniques* in vier boeken.

Commines,[11.] maar *vooral* Froissart. En zou je ook willen kijken of de 'Pot Cassé' of hoe die collectie verder heeten mag, nog wat heeft uitgegeven van de werken v. Erasmus.[12.] Ik bezit deel 1 t/m 5, zijnde de *Lof der Zotheid* en de 4 dln. *Samenspraken.* Maar de *Brieven* en zoo zou ik ook graag hebben. Tenslotte, zeg Chev. dat hij niet vergeet mij de verz. werken v. Gide verder te zenden. Nu V. van Vriesland bij de *N.R.C.* vervangen is door Vestdijk, hoop ik weer krachtiger mee te werken, en zoodra ik het volgende deel heb (het laatste dat ik ontving is deel XII) schrijfik een groot stuk over XI-XIII tegelijk.[13.] Excuseer mij bij hem - ook deze brief is geschreven terwijl ik met koorts thuis lig. Men is niet meer zeker van wat ik heb: òf nog steeds dyssenterie, òf lever, òf een blindedarm die binnenkort eruit moet. En dat, in deze samenleving en met mijn gedwongen naar kantoor gaan, voor 't eerst na mijn 19e jaar, je begrijpt dat mij dit alles een beetje dégouteert van alles, *ook* van mezelf. Ik kan, alles bezien, heusch niet zeggen dat de tocht nr Indië veel heeft verbeterd. Alleen heb ik nu over dit land *zekerheid.* Anders was ik in de 'poëzie' blijven leven. Inlander worden kan ik helaas niet; zéker niet met Bep.

Als *jij* eenige kansen ziet in Europa voor me, schrijf dadelijk. Maar als je me van alles en nog wat vertelt van jullie allen, geef je me lepels vol leven.

Véél hartelijks van ons 2 voor jullie allen, steeds je

E.

Adres, vanaf 16 Febr. (tot 1 Juli): Molenvliet West 9a, Batavia-C. (Java). [ook voor Chevasson!]

4291 (3542a). *Briefkaart aan R. Nieuwenhuys: Bandoeng, 8 oktober 1938*

Bandoeng, 8 Oct. '38

Beste Nieuwenhuis,

Ik laatje door *Krit. en Opbouw* een nr. zenden, waarin een bespr. van Z.'s *Atjeh* door mij. Je mopjes over 'djempol' en 'keurig ge-

11. Philippe de Commines (1447-1511), diplomaat en auteur van *Mémoires* (1464-1498), waarin hij politieke lering trekt uit de door hem beschreven gebeurtenissen.
12. Collection OEuvres d'Erasme van uitgeverij A l'Enseigne du Pot Cassé te Parijs.
13. DP besprak André Gide, *OEuvres complètes XI, XII, XIII, XIV* in *NRC* van 12 januari 1939 (av.) (*Vw* 6, p. 339-342)

schreven' gaf ik er ook een plaats in, - zelfs tot besluit.[1] Moge het geheel je stichten. Wil je je niet op dit *K. en O.* abonneeren? het is toch het eenige fatsoenlijke, dwz. werkelijk 'onafhankelijke' orgaan hier in Indië, al is 't wat saai. En wil je mijn vriend Ferdy die bespr. van Z. laten lezen en mij zijn indruk erover geven (zelf doet hij 't toch niet)?

Kom je niet hier nog langs? Op de bonnefooi stuur ik dit nog nr. Semarang. Het blad wordt je naar de H.B.S. gestuurd, vraag het daar dus op als ze vergeten het je te geven.

Greshoff schijnt nu zeer verlangende te zijn naar je copie.[2] Zend mij dus zoo gauw je zelf kunt de heeleboel; dat inspireert me dan tot een stukje. De Van Harens zijn af en naar *Gr. Ned.* gezonden.[3] ik had nog wat aan het deeltje brieven[4] dat je me gaf.

Verder weinig nieuws. Ik hoop je toch spoedig te zien, als dat kan.

Hartelijke groeten,

EdP.

Om den zooveel tijd zeg ik tegen Nix: 'Hebt u die 2 deeltjes Ido[5] nu al gezonden?' Dan zegt hij: Nog niet...

4292 (3546a). *E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak en J. Greshoff Bandoeng, 21 oktober 1938*

21-X-'38

Beste Menno,

Met Eddy is het goddank goed. Hij is sinds gisteren koortsvrij, en

1. 'Atjeh's epos in proza' in *K&O* 1 (1938-1939) 15-16 (1 oktober 1938), p. 237-239 (*Vw* 7, p. 7-12). Djempol = geweldig.
2. 'Maurits, romancier van Tempo Doeloe' in *GN* 37 (1939) 9 (september), p. 201-237.
3. 'Schandaal in Holland' in *GN* 37 (1939) 1 (januari), p. 61-86, de eerste twee hoofdstukken (licht gewijzigd in *Schandaal in Holland*, Amsterdam (1943), *Vw* 3, p. 545-573). De roman verscheen maandelijks in afleveringen in *GN* 1939. Het cursief gedrukte voorwoord op p. 61 verscheen als 'Noot' aan het slot van de boekuitgave op p. 212-213 (*Vw* 3, p. 687-688).
4. Willem Bentinck, heer van Rhoon, *Briefwisseling en aanteekeningen (tot aan de dood van Willem IV 22 October 1951*), uitgeg. door C. Gerretson en P. Geyl, deel I, Utrecht 1934.
5. Victor Ido (ps. van H. van de Wall), *Indië in den goeden ouden tijd, Radiovoordrachten voor de NIROM gehouden*, Bandoeng: Nix 1936, 2 delen.

de dokter tevreden. Hij zat vanmorgen ook opgewekt in bed, een A.J. Cer gelijk, met een grieksche rand in zijn haar geschoren door de goedwillende maar onhandige tondeuse van 'Zuster Leonardus'. Nu nog zoowat een week in het ziekenhuis, dan een week naar buiten, naar een minder verraderlijke lucht dan de Bandoengsche. Ook ik zelf voel me een ander mensch. Eddy blijkt ergens onder de oppervlakte een zeer behoorlijk reservoir van weerstand te bezitten. Dat is 'het fransche brio', beweert hij zelf. Of het polemisten-temperament. Want de eerste dagen waren zoo afschuwelijk dat ze als psychische klap gemakkelijk hadden kunnen tegenwerken in het 'gevecht met de ziekte'. Hij is ook nu natuurlijk nog zwak, maar hij interesseert zich alweer voor de buitenwereld. Als je nu dit briefje aan Jan doorstuurt, dan laat ik hier het antwoord volgen, namens Eddy, op een vraag van Jan in zijn laatste brief, n.l.

De inleiding van de *Muze van J.C.* is *niet* geschikt om als afgerond artikel gebruikt te worden. Wel heeft hij nog copie over Indië, oudheden etc.[1.] liggen, die nu bij *Kritiek en Opbouw* is, maar die hij terug zal vragen ten behoeve van het boll. Weekblad. Die krijg je dus eerstdaags gestuurd, Jan. En dit heeft mij er aan herinnerd dat ik *maanden* geleden eens een stukje zond aan Kron. van K. en K., waarvan nooit meer iets is vernomen.[2.]

Schrijven jullie beiden gauw, en ook, jan, over het examen van Kees. En dat van Jan J^{r}?

Veel hartelijks aan Aty en Ant, en groeten van Eddy,
Bep

P.S. Menno, ik heb althans een van de vriendjes hier *onderschat*: Hugo Samkalden heeft een zeer onhebbelijk schrijven aan Z. gericht, met verzoek dat op te nemen in de J.-B. Dat is natuurlijk niet gebeurd, maar hij heeft een antwoord gekregen dat kostelijk is van kindsche beleedigdheid. Inmiddels heeft een ander schendblaadje[3.] zich in de rel gemengd om te zeggen dat Z nu ook zoo'n Zedemeester niet is. Het wordt kostelijk. Later bizonderheden.

1. DP, 'Oudheden op West Java I en II' en 'De versteenden op het land Tjikoppo' in *Het Hollandsche weekblad* van 25 maart, 15 april en 29 april 1939 (*Vw* 7, p. 332-346).
2. Elisabeth de Roos, Java', zie 3620 n 11 (*Brieven* VIII, p. 66).
3. *De ochtendpost*, zie 3549 n 1 (*Brieven* VII, p. 501)

4293 (3567a). *Aan L.F. Jansen: Buitenzorg, 23 november 1938*[1.]

Het is moeilijk met je discussieëren, zoo op papier, omdat je mijn termen blijkbaar misverstaat. Zoo heb je 't over ‘razen’ als ik van de bekwerken, stank etc. van die Hitlerploerten spreek. Neen, beste, dat is geen razen, dat zou ik, hòe koel ook constateerend en formuleerend, niet anders *kunnen* zeggen. Een koeiebil is een koeiebil. Een paarden*hoef* is geen paarden*voet*. Een bekwerk geen gelaat, stank geen geur etc. Verder zeg je dat ik het woord ideologen introduceer. In jouw voorlaatste brief... heb je 't over ‘de ideologie van de Hitler-heilstaat.’ Iemand met een ideologie is een ideoloog (niet een idealist). Het woord is van Napoleon, meen ik, niet van mij. Je hebt het over den taak van den ‘clerc’. Ik heb je al eerder gezegd dat je me de keel uithangt als je daarover begint; ik zou je bijvallen als je zelf een ‘clerc’ probeerde te zijn, maar dat is niet te rijmen met je radio-activiteit.[2.] Bovendien, dit ‘clerc’-standpunt komt van Benda. Doe mij het genoegen zijn laatste boek te lezen, *Un régulier dans le siècle*, dat één excuus is omdat hij als ‘clerc’ tòch militant moest zijn[3.]. Maar, zegt hij erbij, ik vecht voor de eenige waarden[4.] waarvoor de ‘clerc’ vechten moet (niet alleen: mag) en dat zijn juist mijn waarden van ‘clerc’.[1.] Die zijn nu in gevaar! Hij is minder naïef dan jij, die telkens schijnt te suggereren dat men onder een regiem als dat van Hitler, of Mussert, of hoe de smakker heeten mag, ‘clerc’ zou *kunnen* zijn.[4.] Ik ben zo goedgelovig niet en geloof

1. Het eerste deel van de tekst is ontleend aan *Bw TB-DP* 4, p. 489. Van Galen Last citeert de oorspronkelijke spelling van DP. De drie punten geven mogelijk een weglating aan. Van Galen Last heeft kort voor het einde van zijn citaat enkele woorden weggelaten. Deze zijn toegevoegd uit de in noot 4 genoemde bron en aangeduid met 4. De laatste twee zinnen zijn weer ontleend aan *Bw TB-DP* 4. Origineel niet teruggevonden.
2. Jansen was jarenlang commentator van de Bataviaasche Radio-Vereeniging.
3. Julien Benda, *La trahison des clercs*, Parijs 1927, en *Un régulier dans le siècle*, Parijs 1938.
4. Het tweede deel van de tekst is ontleend aan C. Binnerts, ‘Herinneringen aan E. du Perron in Indië II’ in *Het boek van nu* 6 (1952-1953) 12 (augustus 1953), p. 224. Binnerts moderniseerde DP's spelling en liet de naam van Jansen weg. Hij omschreef hem als ‘een gemeenschappelijke kennis, die nazi-achtige sympathieën had en speelde met de “ideologie” van het Hitler-regime Hitler-regime’.

1. Het eerste deel van de tekst is ontleend aan *Bw TB-DP* 4, p. 489. Van Galen Last citeert de oorspronkelijke spelling van DP. De drie punten geven mogelijk een weglating aan. Van Galen Last heeft kort voor het einde van zijn citaat enkele woorden weggelaten. Deze zijn toegevoegd uit de in noot 4 genoemde bron en aangeduid met 4. De laatste twee zinnen zijn weer ontleend aan *Bw TB-DP* 4. Origineel niet teruggevonden.
4. Het tweede deel van de tekst is ontleend aan C. Binnerts, ‘Herinneringen aan E. du Perron in Indië II’ in *Het boek van nu* 6 (1952-1953) 12 (augustus 1953), p. 224. Binnerts moderniseerde DP's spelling en liet de naam van Jansen weg. Hij omschreef hem als ‘een gemeenschappelijke kennis, die nazi-achtige sympathieën had en speelde met de “ideologie” van het Hitler-regime’.

dat ieder ‘clerc’-schap onder die lieden alleen verstikt en vermoord kan worden. Dus vecht ik, en daar ik nooit me op mijn ‘clerc’-schap beroepen heb, zelfs meer dan een Benda.

Je begrijpt niet dat Ter Braak en ik een beroep kunnen doen op Erasmus. Primo: We deden dat maar hoogst zelden[5.] (onze mannetjes zijn meer, zoals je weet: Diderot, Stendhal, Multatuli, Nietzsche, en daar is weinig erasmiaans bij), maar bovendien: je ziet de z.g. lafheid van Erasmus wel erg schools. Je schijnt te vergeten dat hij tenslotte gevochten *heeft*, toen de stank van Luther hem te bar werd, dat hij èn Luther èn Ulrich von Hutten zo goed hij kon van repliek heeft gediend. Was hij 20 jaar jonger geweest en minder wereldberoemd, hij zou 't waarschijnlijk vlugger en beter hebben gedaan. Ziedaar wat stank vermag, en werkelijk, bij Hitler vergeleken, was Luther een hyper-ideoloog.

Maar ik zie niet goed in waarom we verder zouden praten. Ik ben van plan - ben *doende* - mij tegen deze rotzooi te verzetten, en als ik zoiets doe, doe ik 't 100%. Jij bent doende om, voor je amusement (?) op bescheiden wijze mee te knoeien aan de verbreiding van die rotzooi in Indië. Ik vind dit een treurige bezigheid en een behoorlijk en intelligent mens onwaardig.

4294 (3585a). *Aan J.A. Antonini: Bandoeng, 10 december 1938*

Bandoeng, 10 Dec. '38.
(Wajanglaan 25)
Beste Gino,

Dit keer zal je mij dan zelf lezen. Toen Bep je antwoordde,[1.] had ik wel met groote vreugde je brieven gelezen, maar zelf schrijven lukte me toen nog niet. Ook nu herstel ik maar langzaam. Schrijven gaat best - tenminste, als 't niet ingespannen werk moet zijn, of dat langer concentratie vergt (zooals dat boek over Dirk van Bogendorp, waaraan ik nog maar niet durf beginnen) - maar de algemeene physieke toestand is toch nog vrij treurig. Wij hebben 't weer niet mee: dit zijn nu je tropische regens en wind, soms overal

5. Ter Braak schreef bij herhaling over Erasmus, met name in *Het tweede gezicht* (1935) en in *Van oude en nieuwe christenen* (1937)
1. Zie bijlage 33.

ellendig kil. Zoo hebben wij een herstellingsreisje geprobeerd, omdat klimaatsverandering zoo goed heet, en 't is één mislukking geworden. In Buitenzorg heb ik, om op mijn verhaal te komen, zelfs weer een paar dagen in 't ziekenhuis gelegen. Eindelijk had ik er schoon genoeg van en wou met alle geweld naar huis; hier is 't tenminste goedkooper, al is 't klimaat hier voor mij absoluut je ware niet. Soms, als 't buiten tè beroerd is, sluit ik me dagen lang op.

Terwijl we dat mislukte reisje maakten, verscheen Flaes[2.] hier. Hij vond mijn huis en liet je groeten achter op een visitekaart met omgevouwen hoek. Et v'là toute la trace de ce grand diplomate.

Wat een rottijd[3.] jullie daar in Parijs moeten hebben doorgemaakt, ik kan 't me voorstellen; wij *hier* waren er innig ellendig van. En is 't nu over? Op 't oogenblik dat ik je dit schrijf is er alweer 3 × nieuwe dreiging geweest.

Met groot plezier las ik dat 't jullie persoonlijk tenminste goed gaat. Hoe waren de Binnertsen[4.] in Parijs? Heb je met hem in *Murat* gezeten? Hij schreef me dat hij ontzettend de pest had gekregen aan de Hollanders in Holland, dat hij 't au fond allemaal burgerlijke rotlui vond! En dat voor zoo'n edel-Hollander als hij zelf is. Dat heeft Indië nu weer gedaan!

Onze plannen zijn en blijven vaag. Er is sprake van oprichten van een cultureel tijdschrift[5.] hier; wordt het geld daarvoor gevonden, dan krijg ik de leiding voor *f* 250 à *f* 300 's maands, en dat kan ik dan niet zoomaar weigeren, afgescheiden nog van het nut dat zoo'n blad hier hebben kan. Maar wschl. wordt het geld *niet* gevonden; ook hier spreekt iedereen alleen nog maar van de defensie. Dan gaan we òf naar Europa, òf naar Z. Afrika. Dit laatste trekt ons, Bep en mij, sedert eenigen tijd. Die algemeene moordlust in Europa *niet.* Maar... de vrienden weer wel!

In *Gr. Ned.* verschijnt van mij het 1e verhaal van ‘De Onzekeren’,

2. De diplomaat dr. Reijnier Flaes, schrijvend onder de naam F.C. Terborgh, was onderweg naar zijn post in Peking. Antonini was sinds 1935 bevriend met hem.
3. De conferentie van München (28-30 september 1938), en de daaraan door Nazi-Duitsland verbonden oorlogsdreiging.
4. Mr. Coert Binnerts (1903-1954) en zijn vrouw hadden vanaf mei 1938 Europees verlof; Ter Braak ontmoette hen in december 1938.
5. ‘Noesantara’.

waar ik je in Parijs van sprak. Ik denk ze nl. in losse deelen te publiceeren, niet als dikke turven tegelijk. Dit is een 18e-eeuwsch verhaal over de gebroeders Van Haren (Willem en Onno Zwier); O. Zw. is de grootvader van mijn eig. held: Dirk v. Hogendorp, die hier in Indië een groote rol heeft gespeeld, maar ook generaal was van Napoleon. Via hem kom ik dan op de napoleontische huzaren, en zoo voort.

Ik stelde verder een 'bloemlezing' samen van verzen en andere literatuur uit den tijd van de Oostindische Compagnie (*1600-1780*) met doorloopend commentaar. Literair is 't niets, maar psychologisch en sociologisch uiterst onthullend. Het ziet ernaar uit of dit boek hier groot succes hebben zal. Ik heb er hard aan gewerkt, dus mag er wel iets aan verdienen, vind ik.

Och ja, gewerkt heb ik wel, maar verder heeft deze indische historie toch weinig voor ons méé gehad. Voor mij haast nog minder dan voor Bep. Bep is doorloopend moe en vaak uiterst terneergeslagen, maar ziek is zij eig. nooit geweest. Terwijl ik feitelijk in Nov. vorig jaar (in Garoet) ben onklaar geraakt. Ik ben door die amoeben-dyssenterie toen uitgeput in Batavia gekomen en heb 't toen in de hitte afgelegd: toen ik op het Landsarchief werkte had ik dagelijks hoofdpijn enz. Daarom zijn we hier gekomen, en na een maand hier had ik die longontsteking te pakken. Geen wonder dat ik weg wil!

Dit is ook de reden dat ik je niet schreef. De menschen en dingen hier ken je niet - dààrover te vertellen zou een boekdeel vergen - en voor de rest al die rotberichtjes, neen. Als je met elkaar praat, kan je erbij lachen, maar per brief is 't zoo'n nare boel. Maar jouw brieven las ik altijd met plezier. Vertel me geregeld wat over de vrienden. Groet ze allemaal. En vooral, véél dank voor je hartelijke belangstelling. Geloof één ding: als ik nu zóó met je een kop koffie of thee kon drinken in *Le Murat*, wat zou ik hollen! Heel veel hartelijks van ons aan jullie, en een hand van steeds je

E.

Stuur je me je boek[6] *in de fransche uitgave?*

6. Antonini stelde met G.B. Angioletti de bloemlezing *Narratori italiani d'oggi* (Florence 1939) samen en leidde deze in. De Franse uitgave bracht het niet verder dan een drukproef.

4295 (3640a). *Aan onbekend: Bandoeng, 14 februari 1939*[1. aant.]

Deze missive zoonet van Koperberg ontvangen. Graag terug.
E.

De Muze is uit.[2.] Ik zend jullie begin volgende week een ex. Zou je Belonje willen vragen of hij een bespr. wenscht of niet mag?[3.] Dan wéten we dat!

4296 (3698a). *Aan J. Greshoff: Bandoeng, na 8 april 1939*[1.]

geval graag. - Hieronder een antwoordje op *Drie op een Perron*,[2.] dwz. op de 'klacht der Du-Perronsten'; misschien is dat ook iets voor je rubriek 'echo's':

1. Regels geschreven op een afschrift van de brief van de Bond van Kunstkringen aan S. Koperberg van 6 februari 1939 (bijlage 36). De tekst heeft geen aanhef, wat er op kan wijzen, dat dit document met DP's commentaar bij een brief van DP hoorde. De geadresseerden zijn niet bekend. Op grond van het postscriptum zouden Koch en zijn vrouw de geadresseerden kunnen zijn. Daniël Marcellus George Koch (1881-1960) was blijkens 3636 van 8 en 10 februari 1939 (*Brieven* VIII, p. 87) trait-d'union tussen DP en W.J. Belonje, directeur-hoofdredacteur van *Het nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië.* De informatie, die DP van Koperberg ontving, had echter betrekking op de subsidieweigering voor het nieuwe tijdschrift 'Noesantara'. Samkalden, Van Leur, DP, Koets en Thomas Nix zouden de Nederlandse leden van de redactie vormen (*Brieven* VIII, p. 432). Koch, die de leiding van *Kritiek en opbouw* had, dat door hem in februari 1938 was opgericht, was niet bij 'Noesantara' betrokken.
2. Op 14 februari 1939 was *De muze van Jan Companjie* verschenen.
3. In 3636 (*Brieven* VIII, p. 85-86) beschreef DP Belonje's gedeeltelijke afhankelijkheid van de richting Zentgraaff. Zijn Wormser-concern bezat de helft van de aandelen van Belonje's *Het nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië.*
1. Fragment van een brief aan Greshoff, door deze aan K. Lekkerkerker gegeven; na het vers ging de brieftekst door. De rest van de brief is niet teruggevonden.
2. *Drie op één perron, verzen* van Gerard den Brabander, Jac. van Hattum, Ed. Hoornik (Maastricht: Stols 1938), bevatte op de achterzijde van de Op het omslag waren de drie dichters afgebeeld op een leeg perron van het Centraal Station in Amsterdam, zie ook *Brieven* VII, p. 480. DP's tegenklacht werd door LECQ. (= K. Lekkerkerker), samen met de 'Klacht der Du-Perronnisten', in de rubriek Echo's van *Het Hollandsche weekblad* 7 (1939) 19 (13 mei), p. 5, afgedrukt (niet in *Vw*).

Tegenklacht van het Perron:

Wat heb ik gedaan om te worden bevracht
Met deze drie opstandige jonge heeren?
Zij staan, zij *blijven* staan - en, Heer, ik dàcht
Er niet aan om hun kunstjes, wat dan ook, te leeren!

Ach, neem hen van mij af! en laat hen vliegen,
Zoo zij dat willen, als gewiekte beeren,
En mij weer kaal en eenzaam: ik zou liegen
Als ik beweerde iets anders te begeeren.

4297 (3715a). *Aan Soeroto: Bandoeng, 15 mei 1939*[1.]

En dan is er mijn post in Holland - in den strijd dààr - waar ik weer nodig word. Was ik gezond hier en was het in Europa rustig, dan bleef ik *graag* nog eenjaar of wat... en ziet u, al is dit land ook van de Indonesiërs en al voel ik het zelf zo, ik werd hier toch geboren, en alleen in de omgeving van Mr. Cornelis voel ik me werkelijk, voel ik me met een duidelijke herkenning van binnen, 'thuis'.

titelpagina: 'Klacht der Du-Perronnisten'

Verwezen naar dit triest en kaal Perron,
zingen er drie bedroefd hun eigen wijzen...
Ei, ziet der dichtren hairen zorglijk grijzen:
Hoe zal hun ziel na 't sterven lichtwaarts rijzen?
Als dàt op d'eigen wieken wezen kon!

1. Fragment ontleend aan Soeroto, 'Over Du Perron' in *K&O* 3 (1939-1940) 17 (oktober 1939), p. 261. Soeroto over dit fragment: 'Waarom is hij toch naar Europa vertrokken? Het antwoord dat hij in zijn 'Brief aan een Indonesiër' gegeven heeft heb ik hierboven al aangehaald. Het is hetzelfde wat hij mij drie maanden tevoren schreef, toen ik hem vroeg waarom hij zo'n haast had om naar Europa te gaan, en wàt hij toch tegen dit schone land kon hebben.'

4298 (3735a). *Aan M.R. Dajoh: Bandoeng, 23 juni 1939*[1.]

Bandoeng, 23 Juni '39.

Beste Dajoh,[2.]

Dank voor je alleraardigste brief. Ja, in de huidige phase van politiek, gezag en cultuurontwikkeling, hebben jullie zeker het nederlandsch noodig, maar toch een indonesisch auteur die hollandsch schrijft, is en blijft een curiosum. Hij zou zijn werken toch zelf (of door een ander wien het volkomen is toevertrouwd) in het indonesisch moeten (laten) vertalen. Blijft hij consequent en wilof kan - hij niet anders dan hollandsch schrijven, dan moet hij ook 100% beoordeeld worden als hollandsch auteur, dan is hij vreemdeling door zijn nationaliteit, maar deelnemer toch aan de *nederlandsche* letterkunde. Het feit dat vele indonesische intellectueelen beter hollandsch dan maleisch lezen en daarom dat werk in het hollandsch liever 'tot zich nemen', verandert hier niets aan. Als ik morgen fransch ga schrijven, moet men mij beoordeelen als fransch schrijver, - al zouden alle hollandsche lezers die ik nu heb mij met even veel of nog meer plezier lezen.

Deze inleiding komt eenvoudig hierop neer: dat ik constateeren moet dat je mijn briefje[3.] volkomen juist hebt opgevat en dat ik het

1. Verblijfplaats origineel onbekend. Afgedrukt naar een typoscript met handschriftelijke correcties, vervaardigd voor prof. dr. A.A. Cense te Makassar in 1946, vermoedelijk door Dajoh; aanwezig in het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde te Leiden. In afwijking van het door de redactie gehanteerde editiemodel is dit document weergegeven overeenkomstig de door DP gebezigde spelling. De spellinginconsistenties in het afschrift hebben vooral betrekking op het naast elkaar voorkomen van 'westers' en 'westersch'. Dajoh publiceerde deze brief, met weglating van de eerste zin en de laatste alinea en het slot, in het Nederlands en het Indonesisch in het te Makassar verschijnende blad *Boedaja* 1 (1946-1947) 8 (februari 1947), p. 1-2, onder de titel 'Bouwen aan een Indonesische cultuur'.
2. Marius Ramis Dajoh (1909-1975), Menadonees onderwijzer en dichter. Dajoh noemde DP in zijn korte inleiding 'een warm vriend van Indonesië'; zijn opmerkingen in zijn brief sloten volkomen aan bij 'het streven van Boedaja'. DP schreef over hem in 'Indies memorandum X' in *K&O* 2 (1939-1940) 6 (1 met 1939), p. 85-87 (*Vw* 7, p. 77-79). Zie voor een foto van Dajoh met DP: J.H.W. Veenstra, *D'Artagnan tegen Jan Fuselier*, Amsterdam 1962, t.o.p. 145.
3. Niet teruggevonden.

in ieder opzicht eens ben met wat je zelf zegt over de taak van indonesische schrijvers. *Hier* moet jullie cultuur gemaakt worden, een eigen cultuur, met eigen krachten, in zoo gauw mogelijk een eigen algemeen-literaire (of beschaafde) taal. Dit belet niemand om westersche dingen te lezen en te bestudeeren, maar het westersche moet *verwerkt* worden, niet *klakkeloos nagevolgd.* Dat is ook mijn bezwaar tegen programmaatjes als die van Takdir,[4.] die platweg naar het allerbanaalste sovjet-schrijvers-programma zijn gecopieerd, - naar een strooming dus die, hoe groot ook, een europeesche *mode*strooming mag heeten. Het is de taak van den indon. schrijver om - al is hij hoezeer ook westersch gevormd - *hier* uit eigen oogen te kijken, en in zichzelf na te gaan (te 'beluisteren' zou men in fraaie-literatuurtaal zeggen!) wat *dit* land en *dit* volk noodig heeft. Die westersche vorming heeft groote waarde, als hij verder meer dan genoeg indonesische persoonlijkheid bezit. Anders loopt hij 99% kans een gehandicapte epigoon te worden van zijn westersche 'kunstbroeders'. (Niet alleen: hollandsche).

Natuurlijk kunnen we verder nog uitvoerig praten over nederlandsch. Laten we *De Stem der Millioenen*[5.] met het oog daarop samen eens doorkijken, als ik in B'zorg zit. Ik ben er zeker van dat ik je voor een paar gevaren makkelijk 'te wijs' kan maken! Vertaal me dan ook de indon. verzen achterin je eerste roman. En 'bewonder' me maar niet te veel, - dat loopt altijd verkeerd aft Ik kan van jou leeren, zóóals jij 't van mij kunt. Wat telt is: sympathie.

Hartelijke groeten, ook aan de Samsoedins,[6.] en tot ziens.

Je EdP.

4299 (3739a). *Aan Soeroto: Bandoeng, voor 30 juni 1939*[1.]

Weet U wat grappig is? Ik, die U dit zoo schrijf, ga, hoor ik, bij de

4. Soetan Takdir Alisjahbana, in 1933 medeoprichter van *Poedjangga baroe*, voorstander van modernisering van de Indonesische cultuur door overname van positieve elementen uit de westerse cultuur. De verwijzing naar hem verviel in *Boedaja*.
5. Niet verschenen.
6. Artinah Samsoedin en haar man. Zij was één van de oprichtsters van de vereniging Istri Sedar (De bewuste vrouw). Zij was aanwezig op de bijeenkomst in april 1939 van Istri Sedar, waar Dajoh zijn poëzie voorlas. DP gaf een verslag van deze bijeenkomst in zijn 'Indies memorandum X'.
1. Fragment ontleend aan Soeroto, 'Ervaringen met blanken' in *K&O* 2 (1939-1940) 13 (16 augustus 1939), p. 206. Soeroto leidde het briefcitaat in met: 'Maar blijkbaar vindt men deze kommunistenneurose niet enkel onder de heren pedagogen. De heer Du Perron schreef mij, na de "vrijheid" in Stalin-Rusland aan de kaak te hebben gesteld:'. Nauwkeuriger datering niet gelukt.

Centrale Recherche door voor ‘communist’. Enfin, een groot man van de P.I.D. hier vertelde Koch onlangs in alle ernst dat Soetomo[2.] communist was. Ook dáár is het: als het kind maar een naam heeft!

4300 (3783a). *Aan Het vaderland: Amsterdam, 3 oktober 1939*[1. aant.]

Geachte Redactie,

In het vraaggesprek betreffende mijn verblijf in Indië, dat in uw blad van Zondag jl. werd afgedrukt en dat mij eerst heden onder de oogen kwam,[2.] heb ik met eenige bevreemding gelezen, dat overal waar ik het woord ‘Indonesiër’ had gebruikt, dit door ‘Inlander’ vervangen werd. Waar dit woord nu *mij* in den mond wordt gelegd, zie ik mij genoopt tot een nadere uiteenzetting.

Vermoedelijk werd het woord ‘Inlander’ door u gebezigd als zijnde het duidelijkste, en om de vele lezers niet in verwarring te brengen die, van ‘Indonesiërs’ nooit gehoord hebbende, daarbij noodeloos verontrust zouden zijn geworden door bijgedachten aan exotische, half-patagonische, half-papoeasche volksstammen. Het feit blijft er echter niet minder waar om, dat in Indië, door ieder hoffelijk Nederlander, het woord ‘Indonesiër’ meer en meer gebruikt wordt. Ik zelf schreef in ‘Het Land van Herkomst’ doorloopend over Inlanders (de hoofdletter is dan ook een niet zeer verantwoord versiersel); maar dat was conform de mentaliteit van nu bijna 20 jaar geleden. Menschen, die men tot zijn vrienden rekent, nu nog Inlanders te noemen, komt vrijwel neer op: hen te beleedi-

2. De arts R. Soetomo (1888-1938) was o.a. oprichter van de nationalistische beweging Boedi Oetomo.

1. ‘“Inlander” of “Indonesiër”? Ingezonden’ in *Het vaderland* van 5 oktober 1939 (ocht.). DP zond deze ingezonden brief aan Ter Braak bij 3783 (1122), *Bw TB-DP* 4, p. 390 (niet in *Vw*).
2. ‘E. du Perron terug in Nederland’ in *Het vaderland* van 1 oktober 1939 (ocht.); zie voor teksten commentaar Ronald Spoor, ‘Vijf vraaggesprekken met Du Perron’ in *Het oog in 't zeil* 3 (1985-1986) 5 (juni 1986), in het bijzonder p.16-21; (vgl. ook G.H. 's-Gravesande, *E. du Perron, Herinneringen en bescheiden,* 's-Gravenhage: Stols 1947, p. 141-149)

gen. Het doet er in zulke gevallen immers minder toe wat men zelf bij het gebruik van zoo'n woord denkt of voelt, als wat de aangesprokenen (of besprokenen) daarbij denken of voelen.

De regeering zelf, de behoorlijke Indische bladen, hebben ‘inlandsch’ en ‘inlanders’ laten vallen, om te spreken over ‘inheemschen’ (meestal ook met hoofdletter). Dit is een halfslachtig woord en een diplomatieke omzeiling van het woord ‘Indonesiër’, dat door de Europeanen alleen niet gebruikt wordt omdat het - ten onrechte - vereenzelvigd wordt met politieke, nationalistische of ‘communistische’, in ieder geval gezagsvijandige bedoelingen. Maar er zijn genoeg Nederlanders, die hun ‘inlandsche’ vrienden zonder politieke bijoogmerken den naam geven dien zij zelf wenschen; uit hoffelijkheid, zooals ik reeds zeide; uit vriendschap; zelfs om redenen van elementaire beleefdheid; uit een niet meer dan normale behoefte om, in een verhouding van gelijke tot gelijk, iedere vooropgezette superioriteit te doen verdwijnen, zelfs waar deze zich nog slechts zou voordoen in versleten termen. Versleten is deze term immers maar voor één van de partijen, en zoolang men rasonderscheid maakt, zou alleen logisch zijn wanneer men niet ‘Hollanders’ plaatste tegenover ‘inlanders’, maar de eersten aanduidde als: geimporteerden, uitheemschen, buitenlanders.

Van ‘inlanders’ spreken in Indië alleen nog maar menschen tot wie ik mij vlei niet te behooren. Met politieke overtuigingen heeft dit *niets* uitstaande.

U dankend voor het plaatsen van deze rectificatie,[3.] teekent,
Hoogachtend,
E. du Perron
Amsterdam, 3 Oct. 1939

4301 (3787a). *Aan F.I. Herbet*[1.]*: Ukkel, 7 of 8 oktober 1939*[aant.]

Uccle, le octobre 1939
Monsieur le Directeur,
Je me trouve en ce moment à Bruxelles et loge chez mon cousin,

3. Zie bijlage 38 voor het nawoord van de redactie van *Het vaderland.*
1. Franz Isidore Herbet (1902-1958) was directeur van het Pensionnat de l'Athénée Provincial du Centre te Morlanwelz-Mariemont in België, waar Gille, de zoon van Simone Sechez en DP, vanaf september 1936 (zie 3054 in *Brieven* VI, p. 288) intern op school was. Het gaat hier om een niet-ondertekend, getikt concept; het is niet zeker, dat de brief is verzonden.

M. Jean de S.,[2] lequel m'a mis au courant de l'état d'avancement des études de mon fels Gille, élève et pensionnaire de l'Athénée du Centre.

J'ai appris avec regret que Gille n'a pu passer en septième cette année, en raison de l'insuffisance de ses résultats. Toutefois l'enfant nous ayant formellement assuré, aujourdhui-même, qu'il était malgré tout en 'sixième', sans pouvoir spécifier s'il s'agissait d'une classe primaire ou moyenne,[3] je vous serais très reconnaissant de bien vouloir me confirmer clairement en queue classe Gille se trouve effectivement à présent, quel est le rang que cette classe occupe dans l'ensemble des années d'études et queues sont les perspectives qui s'ouvrent ainsi pour mon fils, compte tenu des programmes.

En ce qui concerne les bulletins de classe, puis-je vous prier de me dire s'il serait possible de les envoyer régulièrement, mensuellement par exemple, à M. DE ST., comme cela doit être pratiqué sans doute pour les élèves-pensionnaires qui ne rentrent pas chez eux au cours du trimestre? De même il me serait agréable de recevoir, en deux exemplaires, la liste officielle des congés de l'année scolaire. Sauf exception, à déterminer par M. de St., l'enfant ne doit être autorisé à rentrer à Bruxelles chez sa mère, qu'aux dates des vacances et congés réguliers. Dès à présent toutefois, je prévois qu'il pourra passer un week-end à Bruxelles aux environs de la Saint-Nicolas.

[4]Enfin je tiens à vous confirmer l'autorisation donnée en mon absence, en vue de la rentrée de septembre, par mon ex-épouse Madame S. SECHEZ, mère de l'enfant et agissant en qualité de subrogée-tutrice, et par mon cousin M. de St.

Envisageant le cas où la situation internationale amènerait une évacuation de l'Athénée et le renvoi des pensionnaires, je tiens à vous faire savoir dès à présent que mon désir est que Gille soit dirigé vers la résidence de la mère de mon ex-épouse prénommée, Madme LEGAI-LIBER, 26, rue Estelle Chaudron á MONTIGNIES-LE-TILLEUL (Hainaut), où mon ex-épouse ira le rejoindre; au cas où cette solution se révélerait impraticable, il conviendrait de renvoyer l'enfant à l'adresse de sa mère prénommée, 127, rue du Noyer, Bruxelles.

2. Jean Victor de Sturler, een achterneef van DP, was na diens vertrek in oktober 1936 naar Nederlands-Indië voogd van Gille.
3. De zevende klas was een brugklas tussen de hoogste klas (= de zesde) van het lager onderwijs en de eerste klas (ook zesde genoemd) van het gymnasium.
4. Deze alinea met potlood doorgehaald, evenals de eerste op p. 255.

[4.]Vous avez fait observer à M. de St. que le bulletin de réinscription au pensionnat n'a pas encore été rempli. Vous m'obligerez en m'envoyant cette pièce, que je vous renverrai remplie le plus tôt possible.

Dans l'attente de votre réponse, que je vous prie de m'envoyer à l'adresse ci-dessus,[5.] chez M. de St., veuillez agréer, Monsieur le Directeur, l'expression de ma considération très distinguée.

4302 (3791a). *Briefkaart aan S. Vestdijk: Bergen, 10 oktober 1939*[aant.]

Bergen, 10 Oct. '39

B.S. -

Hierbij[1.] wat fatsoensrakkerswerk[2.] in de *Telegraaf* v. 4 Oct. We zitten hier rustig. Ik ben al in België geweest. Hartelijke groeten voor jullie 2, ook van Bep (die *geniet* van Emily[3.]) -

je E.

Adres: Bij juffr. Meuter, Nesdijk 19, Bergen binnen

4303 (3802a). *Briefkaart aan J.A. Antonini: Bergen, 20 oktober 1939*

Bergen, 20 Oct. '39.

Beste Gino,

Inderdaad, ik wil probeeren in P. te komen. Als 't lukt zie je me misschien plotseling voor je staan. Plannen hebben we niet; hoe zou het? We kunnen niet eens beslissen waar te wonen; voorloopig blijven we hier, in een huisje dat we goedkoop gehuurd hebben. Bep *begint* op te knappen; ik ben al 100% beter, Alijntje is overal

4. Deze alinea met potlood doorgehaald, evenals de eerste op p. 255.
5. Ontbreekt.
1. Op de voor- en achterkant van deze briefkaart was het artikeltje ‘Beschamende lectuur’ (zie bijlage 37) geplakt, een niet-ondertekende recensie van *Schandaal in Holland* uit *De telegraafvan* 4 oktober 1939 (av.).
2. Vestdijk reageerde onmiddellijk met zijn stuk ‘De fatsoensrakker’ in *GN* 37 (1939) 11 (november), p. 451-458, tegen de verantwoordelijk kunstredacteur van *De telegraaf* J.W.F. Werumeus Buning, die hij voor de auteur van de in noot 1 genoemde recensie hield. Zie hierover ook S. Vestdijk, *Verzamelde gedichten* III, ed. Martin Hartkamp, Amsterdam-'s-Gravenhage 1971, p. 547-552.
3. De *Gedichten* van Emily Dickinson, vertaald door S. Vestdijk, verschenen in november als Schrift XI van *DVB*, jaargang 16 (1939)

best. Als er bizonderheden zijn, vertel ik je die wel (op 't oogenblik is alles inderdaad te vaag om langer over te praten). Ik verlang in ieder geval erg naar mijn parijsche vrienden, dat begrijp je. Maar deze manier van correspondeeren is niet inspireerend. Veel hartelijks alvast, ook aan Maria en van Bep, en ik hoop *bij voorbaat* een hand van je

Eddy.

4304 (3837a). *Aan W. Walraven: Bergen, 2 november 1939*[1.]

Verder heb ik in de papieren van Multatuli-zelf allerlei hoogst curieuse stukken gevonden, ongepubliceerd nog, en die hier en daar werkelijk nog ‘een nieuw licht’ op de Lebak-affaire werpen. Ik heb ze al overgeschreven en toegelicht en het pak kan eerstdaags naar een uitgever, - dien ik overigens nog vinden moet. Morgen ontmoet ik in Amsterdam den ouden heer Gobée, die 1 document, in Arabische karakters geschreven,[2.] voor me zal lezen, en Garmt Stuiveling, die de zaak ook ‘bekijken’ gaat. Dan ben ik ermee klaar, hoop ik. - Er is een Maleische brief bij van den regent in antwoord op de vraag van den controleur, of hij sakit hati[3.] heeft tegen den assistent-resident of niet, die onbetaalbaar is als staal van ‘Ooster-sche’ breedsprakige en quasi-verhulde vileynigheid. Die neem ik in extenso op, met een vertaling, waarin ik geprobeerd heb den toon te treffen, wat niet makkelijk is. Overigens schreven ze in dien tijd een veel vulgairder - en voor mij dus makkelijker te begrijpen - Maleisch dan tegenwoordig.

1. Dit fragment werd door Walraven gepubliceerd in zijn artikel ‘Multatuli's Saïdjah-lied in het Maleisch’, ondertekend M.C. in *De Indische courant* van 16 november 1940. Niet uit te sluiten valt, dat dit fragment samen met de fragmenten die onder 3872 (*Brieven* VIII, p. 332) zijn opgenomen tot één brief behoorde, vgl. Walraven, ‘Du Perron overleden’, in Willem Walraven, *Op de grens* (Amsterdam 1952), p. 219. In dat geval moet 3872 eveneens op 2 november 1939 gedateerd worden.
2. DP publiceerde dit document als ‘Multatuli's Saïdjah-lied in het Maleis’ in *Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde* 80 (1940) 1, p. 110-117 (*Vw* 4, p. 649-655). Zie voor de afspraak met Gobée en Stuiveling 3826 en 3831 (*Brieven* VIII, p. 283-284 en p. 296-297).
3. Hartzeer; zie de brief van de regent van Lebak, Raden Adipati Karta Nata Negara, aan de controleur Langeveld van Hemert, *De bewijzen uit het pak van Sjaalman*, Rijswijk (Z.H.) (1940), p. 36 en 123 (vertaling), (*Vw* 4, p. 295 en 444).

4305 (3920a). *Aan E. Hoornik: Den Haag, 20 december 1939*

Den Haag, 20 Dec. '39.

Geachte Heer Hoornik,[1.]

Als dat gedicht[2.] klaar was, kreeg u het zóó. De kwestie is echter dat het *niet* klaar is (de eerste helft ligt nu bij Vestdijk, maar ik vraag me af wanneer ik de tweede helft zal schrijven); en bovendien zou 't weleens langer kunnen worden dan 48 blzn. En iets anders heb ik niet, aan poëzie althans. Dus daarover nader. -

Heeft Stols u gevraagd mij uw bundels[3.] te doen bezorgen? Ik schrijf voor het *Bataviaasch Nieuwsblad* een literaire kroniek, artikelen van 3 tot 5 kolom, en wilde daarin menschen als Van Hattum, Den Brabander, u, en anderen volledig behandelen[4.]; maar daarvoor moet ik het werk van al deze dichters zoo volledig mogelijk hebben. Kunt u daar niet voor zorgen? Ook zou u mij den bundel van Achterberg kunnen zenden, die immers door uw zorgen is uitgekomen? (Is dit zijn *complete* poëzie?)[5.] Wat bij Stols verschenen is, van u en van Van Hattum,[6.] kan ik natuurlijk makkelijk krijgen, maar al die andere uitgevers ken ik niet, en er zijn zeer 'obscure' onder.

Mijn adres is tot 15 Januari en misschien zelfs nog wat later: Laan v. Meerdervoort 835, Den Haag.

Met vriendelijke groeten,

uw dw. EduPerron

1. De dichter Ed. Hoornik (1910-1970) bereidde vanaf 9 december 1939 de tiende jaargang voor van *Helikon, tijdschrift voor poëzie.* Hij was de enige redacteur; elke aflevering bestond uit werk van één dichter. Hoornik had DP om zijn medewerking gevraagd.
2. 'De grijze dashond'. Dit gedicht verscheen postuum als *De grijze dashond, gedicht*, met een inleiding door S. Vestdijk, in *Helikon* 11 (1941) 11 (november); het verscheen eerder postuum in *GN* 38 (1940) 7 (juli), p. 661-671.
3. *Drie op één perron, verzen*, van Gerard den Brabander, Jac. van Hattum, Ed. Hoornik (Maastricht 1938); *Steenen, gedichten* (Maastricht 1939) en *Geboorte, gevolgd door Mattheus en andere gedichten* (Maastricht 1939, tweede druk). Deze bundels verschenen bij A.A.M. Stols.
4. DP schreef over hen 'Poëzie op Amsterdamsch peil' in *BN* van 18 mei 1940 (av.) en 'Dichters van het berijmd cynisme' in *BN* van 25 mei 1940 (av.) (*Vw* 6, p. 533-546).
5. *Eiland der ziel*, ingeleid door Ed. Hoornik. Maastricht: Stols (1939); eerder waren verschenen: met A.J. Dekker, *De zangen van twee twintigers*, Wageningen (1924), en *Afvaart*, Bussum 1931.
6. *Gedichten*, in *Helikon* 6 (1936) no. 2, p. 25-48.

4306 (4010a). *Aan De avondpost: Den Haag, 14 februari 1940*[1. aant.]

Den Haag, 14 Febr. '40

Mijnheer,

U bent een braaf mensch; dat proeft men uit eiken regel dien u schrijft. Multatuli was voorzeker het tegendeel van wat u bent. Zijn schoondochter echter, die in staat bleek 500 blz. lang te krijschen, moet weer heel braaf zijn. Tot zoover klopt alles als een bus.

Zonderling is echter de wijze waarop u in uw blad de zaak behandelt, die ik kortheidshalve de rel van de wrekende schoondochter wil noemen. U begint met in 2 artikelen te verklaren,[2.] dat dit alles zoo onverkwikkelijk is en veel te lang heeft geduurd. Daarna nam u een ingezonden stuk op van een toegewijde kennis van de schoondochter, die er een schep bovenop doet, maar vooral in den zin van dat men er niet ernstig genoeg op is ingegaan. Dat is u blijkbaar weer niet genoeg, want u doet er een nieuwe en even groote schep op en dankt den inzender voor zijn 'steun'. De behoefte aan bekorting van het onverkwikkelijks, die uit dit alles spreekt, is treffend.

Laat mij u en uw inzender mogen geruststellen, in het gegeven verband: er *zal* ernstig op de 'historische waarheid' van de schoondochter worden ingegaan. Mij is bekend, dat dr. Julius Pée een antwoord[3.] voorbereidt; en wat mijzelf betreft, er ligt een brochure van mij ter perse, getiteld *Multatuli en de Luizen*, uit welken titel u reeds blijken kan hoeveel ernst door mij aan de zaak werd besteed. Als u en de uwen daar dan weer met gepaste vlijt op ingaan en daarna weer op het antwoord van dr. Pée, zal het Nederlandsche volk zeker niet tekort komen aan wijsheden over Multatuli, terwijl

1. Dit ingezonden stuk verscheen in de rubriek 'Kunst en letteren' onder het kopje 'Multatuli-kabaal' in *De avondpost* van 16 februari 1940 (met inleiding en slotcommentaar in *Vw* 4, p. 627-628). Voor het antwoord van de hoofdredacteur D. Hans zie bijlage 41.
2. 'Multatuli-kabaal' in *De avondpost* van 29 januari 1940 (niet ondertekend) en S.J. von Wolzogen Kühr, 'Multatuli-kabaal (Ingezonden)' gedagtekend Lunteren, 31 januari 1940, in *De avondpost* van 12 februari 1940, met een redactioneel nawoord, waarin Von Wolzogen Kühr wordt bedankt voor de steun.
3. J. Pée, 'Edu' in *Revue des langues vivantes/Tijdschrift voor levende talen* 6 (1940) no. 2, p. 64-71.

de geestelijke en moreele herbewapening[4.] er ongetwijfeld ook zéér door zal worden gediend.

Ik schrijf u dit, Mijnheer, met de prettige voorsmaak dat mijn brochure niet voor niets geschreven zal zijn en u dankend voor de kortheid, die ik in de toekomst van u verwacht en voor de plaatsruimte die u mij nu wellicht reeds verleenen wilt.

Met beleefden groet, Uw dw.

E. du Perron.

4307 (4038a). *Briefkaart aan G. van Waterschoot van der Gracht*[1.]: *Den Haag, 11 maart 1940*[aant. aant. aant.]

La Haye, ce 11 mars 1940

Chère Mademoiselle,

Jany m'a envoyé le golden limerick[2.] et comme je me trouve au

4. Toespeling op de internationale religieus-zedelijke Beweging voor morele herbewapening van Frank Buchman, die oorlog wilde voorkomen met ‘morele herbewapening’.

1. Gisèle van Waterschoot van der Gracht (geb. 1912), schilderes, woonde van 1915 tot 1928 met haar ouders in de Verenigde Staten. Van 1930 tot 1934 studeerde zij in Parijs aan de Ecole des Beaux Arts. Daarna vestigde zij zich bij haar ouders in Limburg, die in 1939 vanwege de mobilisatie verhuisden naar Huize Jachtduin aan de Eeuwigelaan 12 te Bergen (N.H.). Zij maakte kennis met DP in Bergen via A. Roland Holst. DP tekende haar portret (zie bijlage 39) op 27 januari 1940 in het Indisch restaurant ‘Brastagi’ in Huize Johan de Witt, Kneuterdijk 6 te Den Haag; vgl. 3938, *Brieven* VIII, p. 467 (noot 3 aldaar is niet juist). Toen begin mei 1940 DP zijn huis aan de Nesdijk moest verlaten, omdat het in de militaire zone bij het vliegveld Bergen lag, vond hij onderdak in Huize jachtduin. Terwijl Roland Holst en DP's vrouw manuscripten van DP ophaalden, waakte Gisèle van Waterschoot van der Gracht bij DP, die haar foto's uit zijn leven liet zien. Tijdens zijn verhaal kreeg hij hartkramp en terwijl zij Roland Holst die juist terugkeerde, te hulp riep, overleed DP.
2. Limerick van Gisèle van Waterschoot van der Gracht (zie bijlage 40), geïnspireerd op DP's portret met aangeplakte snor door Emile van Moerkerken, vgl. 3821 n 3 (*Brieven* VIII, p. 278). Zie voor een afbeelding: S. Vestdijk, *Gestalten tegenover mij*, Den Haag 1961, p. 151 (rechts). De limerick is geschreven op de achterzijde van een prentbriefkaart met twee Mickey Mouse-figuren, waarvan het mannetje een snor heeft.

lit, sujet à zoutes les petites explosions (nasales et gutturales) d'une grippe, j'ai eu le temps de tourner s vers en retour. Voici.

Si je ne disais: mademoiselle,
Je dirais: ma petite Gisèle,
Révérez la moustache,
Car si on la détache,
Les mots d'*or* vont tomber comme grêle.

Quand est-ce qu'on vous revoit à Bergen?

Ici on a le projet d'y partir vers le 18 de ce mois, mais peut-être qu'à cause de cette sacrée grippe, ce sera quelques jours plus tard. Enfin, mettons qu'à partir du 23 nous y serons, Nesdijk 19, chez la Meuter[3.], où vous nous avez vus pour la 1ere fois.

Faites de bien religieuses fenâtres[4.] et croyez-nous vos
duPerron

4308 (4080a). *Briefkaart aan M. ter Braak: Bergen, 11 april 1940*[1. aant.]

Bergen, 11 April '40

B.M. - Gisteravond kreeg ik de proeven v. Slauerhoff.[2.] Ik zal alles *goed nazien*, maar het is eig. een hopeloos werk, omdat L.[3.] altijd zich kan beroepen op een tekst (al of niet inderdaad door Slauerh. zelf verbeterd) die ik niet gezien heb! Ik zal straks bij Jany de oude bundels ophalen, ter vergelijking, maar kan daar ook niet werkelijk op afgaan, omdat Sl. - en ik mèt hem - achteraf inderdaad nog allerlei dingetjes verbeterd hebben. - Aan den anderen kant lijkt

3. Maria Johanna Meuter (1897-I975), huishoudelijke hulp van A. Roland Holst.
4. De gewone Franse uitdrukking is: vitraux. Gisèle van Waterschoot van der Gracht, een leerling van de glazenier Joep Nicolas, werkte aan een opdracht van 7 à 9 gebrandschilderde glas-in-loodramen voor de kerk in Oostrum bij Venraij. Deze gingen bij een bombardement in de tweede wereldoorlog verloren.
1. Deze briefkaart komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149.
2. De drukproeven van *Verzamelde werken* I, *Gedichten* I van Slauerhoff.
3. De tekstverzorging was uitgevoerd door K. Lekkerkerker, secretaris van de Slauerhoff commissie; zie voor de samenstelling hiervan 3117 n 6 (*Brieven* VI, p. 356).

het mij niet twijfelachtig dat L. hier en daar verbeterd heeft op eigen houtje, leesteekens en ook een enkel woord. Nu heeft hij dit m.i. vaak *goed* gedaan en het best is dan maar het te laten staan, omdat Sl. zelf voor zulke verbeteringen meestal dankbaar was, en omdat het kleinigheden zijn. Maar hier en daar is L. te kwistig geweest met komma's en vooral gedachtestrepen (voor 't aspect v/d blzij *leelijk* ook), zoodat ik daar zal 'ingrijpen' als ik merk dat het geen leest. v. Sl. zijn. Enfin, ik stuur jou de revisie; kijk S. zei tegen mij ook altijd: 'één ding, niet te veel komma's'.

H.gr.

je E.

4309 (4080b). *Briefkaart aan M. ter Braak: Bergen, 11 april 1940*[1.]

Vervolg andere kaart.

B.M. - Ik weet niet goed wat ik met de indeeling door Lekk. moet beginnen. Zijn *teksten* zijn goed; zelfs de verbeteringen die hij heeft aangebracht eig. op de *soms* te vele leesteekens na volkomen aanvaardbaar, maar de man houdt er een soort klasseermanie op na die m.i. onvereenigbaar is met Slauerhoff. Overal volkomen overbodige titels van onderafdeelingen: *Le Poète Maudit, Vrouwen, Maagden, Amour*! etc.[2.] - Wat is dat voor dwaasheid? Ik vind dat dit hersteld moet worden in de eenvoudigste vorm, maar hoe dan met de klachten van Zijlstra? Dat Lekk. titels gaat geven aan al die afdeelinkjes is toch wat mal! En het staat zoo 'administratief'. Bovendien deugt hier en daar zijn verdeeling niet; zoo heeft hij bij *zijn* afd. 'Le Poète Maudit' (die bovendien '[Les] Poètes Maudits' zou moeten heeten m.i.) een rondeel v. Villon en een van Slauerh.[3.] gezet, die daar absoluut niet bij hooren, al mag die Villon dan een poète maudit zijn. Ik zou deze indeeling ongedaan willen maken. Kan dat?

E.

1. Deze briefkaart komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149
2. Deze titels zijn weggelaten in J. Slauerhoff, *Verzamelde werken* I, *Gedichten* I, Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar 1940
3. In J. Slauerhoff, *Saturnus*, *gedichten*, Arnhem 5930, wordt 'Ballade', gewijd aan Villon, Rimbaud, Verlaine, Du Plessys ('behoorend/ in 't heilloos gilde der Poètes Maudits') gevolgd door 'Sépulture d'un poète maudit' (Baudelaire), 'Voor den meestbiedende' (Villon) en 'Rondeel'. DP had geen *Saturnus* bij de hand, zie 4314

4310 (4080c). *Aan M. ter Braak: Bergen, 11 april 1940*[1. aant.]

Bergen, 11 April '40
('s middags)
Beste Menno,

Na mijn 2 briefkaarten van vanmorgen heb ik de zaak nog wat meer bestudeerd en het gevolg is dat ik je de proeven terug stuur met mijn krabbels erop. Ik weiger me met de zaak in te laten, ook wil ik geen inleiding schrijven voor het proza, als de boel zóó uitgegeven wordt. Ik vind dit een aanfluiting v/d Sl-commissie, dit gepruts van den heer L., die zoo'n beetje als novellist of romancier met Sl.'s gedichten omspringt. Zijn teksten zijn *zeer goed*, - zèlfs zijn verbeteringen, daar blijf ik bij en daarvoor hulde. Maar de 'démon mesquin' van de klassificatie heeft hem verder bepaald meegesleurd. Zijn indeeling is kwajongensachtig èn pedant tegelijk, in één woord *mallootig.*

Wil je dit aan de Commissie doorsturen, best.[2.] Kan je zelf een beslissing nemen, ook goed. Maar ik doe niets meer, als ik geen plein pouvoir krijg, van de Comm. en van Nijgh & V. Ditmar om de *heele ordening te herzien en te ontlekkerkerkeren.*

Excuseer dit briefje, dat ik alleen tot dit onderwerp beperk. Als je de proeven met mijn aant. hebt doorgezien, zal je duidelijker worden wat ik precies bedoel.

Hartelijke groeten,
je E.

4311 (4083a). *Aan M. ter Braak: Bergen, 12 april 1940*[1.]

Bergen, 12 April '40.
Beste Menno,

Gisteren kwamen de artikelen over Mann,[2.] die Bep en ik met

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149
2. Ter Braak stuurde op 13 april 1940 de proeven door aan Lekkerkerker, zie bijlage 43.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* na 1149
2. 'Goethe en Weimar' over Thomas Manns roman *Lotte in Weimar* in *Het vaderland* van 30 en 31 maart 1940 (resp. av. en echt.). Thomas Mann vond dit de beste recensie over deze roman: 'voll Scharfsinn und Sympathie, ein Musterbeispiel schöpferischer Kritik'. (zie Thomas Mann, 'In memoriam Menno ter Braak' in *Over Menno ter Braak*, Amsterdam 1949, p. 8).

veel genoegen lazen. Typisch weer van de ‘betere inspiratie’, en grappig, ook het stuk over de *Luizen*[3] krijgt hierna een heel ander smaakje. Het hoort er eig. bij; het is er, in je ‘inspiratie’, duidelijk de voortzetting, de ‘tegenzang’ van. Om later samen te bundelen, als I en II onder één titel; Goethe en Multatuli voorop, Mann, en natuurlijk nog veel meer E.d.P., op den achtergrond.

Verder heb ik me den heelen verderen dag werkelijk belabberd gevoeld, dwz. uit mijn doen, door die Slauerhoff-mislukking. Want dat het wel een mislukking moet worden, betwijfel ik niet meer gegeven de klachten van Zijlstra en het gevoel van den Holl. uitgever voor zulke dilemma's. Nu heb je één keer de kans om een werkelijk goede uitgave van complete werken te zien - en het geknoei van zoo'n snertvent als die meneer Lekkerkerker zal er *dit* van maken! Het is om te huilen.

Jany was vanavond hier, daagde uit Amsterdam op. Hij was nl. vanmorgen en gisteravond al uit Bergen, vandaar dat ik hem van de staat van zaken niet eerder iets vertellen kon. Hij zei me dat de indeeling door de Commissie was goedgekeurd; maar dat er van zulke mooie titeltjes bij stonden herinnerde hij zich niet. En *Amour*, en *Moments de Lassitude*, en *Verkondiging* vond hij ook wel dwaas, terwijl die indeeling in *Maagden* en *Vrouwen* bepaald op zijn lachspieren werkte. We hebben gedelibereerd waar die ontmaagde Jonkvrouw uit dat fameuse *Rondeel* van den ‘geschaden staat’ bij moest, bij de maagden of juist niet meer bij de maagden, en zijn nog niet tot een oplossing gekomen daarover.[4] Misschien moet ze dààrom dan ook maar bij *Le* Poète Maudit blijven, zooals de Kerker, wiens kerkerzucht ik allesbehalve lekker vind, misschien nog eens zal betoogen. - Enfin, Jany is slaperig en moe de discussie ontvlucht, hoewel het niet later dan 10 uur 's avonds was. Maar zulke akkefietjes zijn, zooals je weet, zijn sterkste kant niet.

Met dat al zit *jij* nu met dit prettige geval! Kan je me iets redelijks voorstellen, dan blijf ik bereid mee te werken (Jany stelde zoo en passant voor om althans die malle titels te schrappen bijv.); maar ik blijf er toch óók verdomd weinig voor voelen om *mee te prutsen* aan deze uitgave, die tenslotte tòch flink lekkerkersch eruit zal komen te zien, als er niet overgegaan wordt tot het ééne definitieve redmiddel: herordening zonder te moeten ‘schipperen’ met Zijlstra. Het

3. ‘Schrijver en mensch’ in *Het vaderland* van 7 april 1940 (ocht.).
4. ‘Ik ben de verte ingedreven / en gij zijt onbeschermd gebleven, / Jonkvrouw, geschaad in uwen staat.’ uit ‘Rondeel’, *Saturnus* 1930, p. 41.

begin kan inderdaad, met schrappen van die titels, worden gered en vrijwel zoo behouden (dwz. zonder verschuiven van bladzijden); maar vanaf de onderafdeeling *Contes Cruels*[5] begint het gedonder! Want die afd. is *fout*, doodgewoon en ondanks alle of- en defensief materiaal dat de Kerkerverlekkerde voor zijn belager van Toledo[6] al heeft opgezameld, stom en onverantwoordelijk *fout*[7]; die gedichten uit *Saturnus*, die hij in die afd. heeft gekwakt, hooren daar niet; uit. Daar valt zelfs niet over te praten.

Bekijk jij de zaak met 'rustige intelligentie', want ik heb er alleen maar de smoor over in en heb eig. maar één behoefte: dien zich zoo important voelenden heer in Brussel precies te vertellen wat ik van hem denk. Ik heb zelfs een stille hoop dat hij zich met dat importanterige toontje, dat hij zich heeft aangemeten, om nadere verklaring tot mij wendt - van mijn kant wensch ik liefst *niets* met hem te doen te hebben - alswanneer ik hem zwart op wit een zoo duidelijke verklaring over zijn persoon zal geven dat hij geen herhaling noodig heeft. Want uit het heele optreden van den man is mij duidelijk geworden dat hij zich *uniek* voelde in deze Slauerhoff bezorgerij. (Helaas hebben de andere heeren van de Comm. hem ook niet zuinig in dien waan gesterkt.)

Als je ± weet wat er gedaan kan/moet worden, schrijf mij dan. Ik heb wel de pest in, maar kan er nog iets *behoorlijks* gedaan worden, dan wil ik best nog meewerken. Maar moet het prutswerk blijven, dan houd ik mij liever vrij t.o.v. de heele editie; zoodat ik dan ook van het schrijven van die inl. voor het proza en überhaupt iedere verdere bemoeienis moet afzien. Vriend *of* vijand, nl. van *deze*

5. Deze titel is ontleend aan de gelijknamige bundel uit 1883 van de door Slauerhoff bewonderde Villiers de l'Isle Adam. In de eerste druk van *Archipel* (1923) bevatte de onderafdeling 'Contes cruels' zes verzen, in de door DP en Slauerhoff verzorgde tweede druk (1929) omvatte de afdeling na herschikking en uitbreiding 10 verzen. Het is niet bekend welke verzen uit *Saturnus* Lekkerkerker in deze afdeling wilde opnemen. In de *Verzamelde werken* I, *Gedichten* I (1940) kwam de titel te vervallen.
6. Pl. J. van Toledo kritiseerde in zijn ingezonden stuk in het *Algemeen handelsblad* van 28 januari 1939 (av.), 'Verknoeiing van het vers', de door Lekkerkerker bij Stols in 1938 verzorgde tweede druk van Slauerhoffs *Serenade*. Hij constateerde niet alleen de toevoeging van de buigings-n, maar ook de vervanging van woorden uit de eerste druk door andere en riep dc Slauerhoff commissie op deze wijze van werken los te laten.
7. Dubbel onderstreept.

editie. Je zult de juistheid van dat standpunt inzien. - Als je nu maar begrijpt, dat hier geen haar 'pestlust' of zoo van mij in steekt, integendeel. Ik was gisteravond eerst prettig verrast, en toen ik die verzen weer las, heelemaal veroverd. Maar vanaf vanmorgen ging het mis, en steeds meer mis, naarmate ik meer lette op wat Lekkerk., niet als tekstkundige, maar als indeeler, 'meegewerkt' had.

Is er nog wat aan te doen, stuur mij dan ook de *Slauerhoff-herinn.* van Van Wessem, voor de teksten die dààrin staan.[8.] (Jany heeft dat boekje niet.) - Vind je zelf dat het tenslotte toch nog het 'verstandigst' is om de zaak maar door te laten gaan, nu ja, dan ben ik er van af. Behalve dat de *editie* voor mij totaal verpest is, verliezen jullie aan mijn inleiding niet zóóveel, ik bedoel dat het verlies daarvan voor de verpesterij weinig beteekenis heeft, want jij of Binnendijk schrijven gerust wel een inleiding die de mijne zeer honorabel vervangt. De vraag is dus vooral of jij - en de anderen? - met deze lekkerkerkerij genoegen neemt. (Voor *mij* ziet het eruit of hij de heele Comm. belazerde.) Hartelijk gegroet en tot lezens!

Je E.

4312 (4083b). *Aan M. ter Braak: Bergen, 12 april 1940*[1.]

II

Beste Menno,

Bijgaande brief schrijf ik maar niet over, hoewel hij misschien wat 'kras' is, maar ik heb hem in een oogenblik van tegelijk ergernis en ontmoediging opgeschreven. In ieder geval is hij wel goed voor de commissie, wat mij aangaat; dan kunnen ze zien dat ik me de zaak heb aangetrokken! Entre nous: de commissie had dien Lekkerk. toch ook niet zóó zijn gang moeten laten gaan! Als de anderen dan niet veel van S.'s werk afwisten, waarom zijn ze dan in de Comm. gaan zitten? en had *Henny* dan in ieder geval de boel niet kunnen controleeren? Die wist dan toch wèl het noodige van S.'s paperassen, den tijd waarin zijn verzen ontstonden, etc. af?

8. Constant van Wessem, *Slauerhoff-herinneringen*, Den Haag 1938 (= *DVB* 15 (1938) schrift so (oktober)), bevat op p. 18-30 een afdeling Jeugdverzen (1918-1921)'.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149. Ter Braak heeft hierop aangetekend: 'beantwoord 12 April 40'; dat antwoord is niet teruggevonden. DP bevestigt de ontvangst in 4313

Ik vind dat de uitgave desnoods een maand vertraagd moet worden, dat de Comm. Zijlstra zoonoodig moet schadeloosstellen of wat ook, maar dat *deze definitieve uitgave* van S.'s werk *niet zoo*, op deze kinderachtige manier (in vakjes met kleurige opschriftjes verdeeld) mag uitkomen. Nu je laatst schreef dat Z. al zoo geklaagd had en de bedoeling van Z., toen hij mij erin haalde, wel zal geweest zijn: zoo *min* mogelijk veranderingen, stuur ik je alles terug. Want het is aan jou te beslissen en zoo kan je het *vlugst* zien wat eraan hapert.

Ik had gedacht dat L. in de tekst geknoeid kòn hebben. Dat heeft hij ook wel, maar op een heel enkel plekje na m.i. volkomen verantwoord (grammaticale fouten verbeterd, de punctuatie verduidelijkt). Maar de *indeeling*, die moet totaal herzien kunnen worden; is dat te duur en te bezwaarlijk, dan pruts ik er ook liever niet verder aan.

Verschijnt de uitgave tòch zoo, dan beloof ik den heer L. een artikeltje van mij, dat hem misschien nog minder aangenaam zal zijn dan dat van dien heer Van Toledo.[2.] Maar dat is dan toch ook het minste wat ik dan nog doen kan! Wat mij nog het meest ergert is de *vrijpostigheid* van 's mans gepruts.

Nu, lees dezen brief niet verkeerd, niet als ‘ultimatum’, ‘bedreiging’ etc. - althans niet tegen jou - maar doodgewoon als het *noodzakelijke* dat ik met je te bespreken had.

Je E.

4313 (4084a). *Aan M. ter Braak, 12 april 1940*[1. aant.]

Bergen, 12 April 's avonds.

Beste Menno,

Daarnet je expresse. Vanmorgen schreef ik je weer. Als het alleen maar om ‘een indeeling’ ging! Maar deze indeeling verpest de heele ‘definitieve editie’, als ze gehandhaafd blijft. Dat is toch wel wat erger, hoewel inderdaad niet zóó erg als het gedonder in Noorwegen.[2.]

2. Van Toledo was op 2 februari 1939 in het *Algemeen handelsblad* (av.) door K. Lekkerkerker gedeeltelijk beantwoord met ‘Slauerhoff's verzen en de spelling’.

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149
2. Nazi-Duitsland was op 9 april 1940 Denemarken en Noorwegen binnengevallen.

Maar goed. Wat mij verwondert, in je expresse-brief is dat je *niets van Zijlstra* zegt. Want wat mij nog het meest dwars zit, is de (begrijpelijke!) onwil van dien kant. Met Lekkerkerker is zeker af te rekenen, als wij *tijd* hebben. Maar hoe te doen met de herordening, die *noodig* is?

En moet L. zich daar, als commissielid, ook tegen gaan verzetten en zoo? Praten met Jany is best, maar levert niets op. Hij kènt de data en saamhoorigheid v. bepaalde groepen v. S.'s gedichten nu eenmaal niet. Henny is de eenige die daarover met kennis v. zaken had kunnen 'gaan', en V. Wessem een beetje, maar alleen voor de jeugdgedichten.

De kwestie is dus doodgewoon zóó: dat de Comm. 'zit' met meneer Lekkerkerker die als importante wijsneus optreedt, maar dat L. zit tegenover een Comm. waarin niemand hem werkelijk controleeren kan. Als je één vergadering[3] kunt beleggen met L. en mij erin kunnen we de zaak uitvechten met de Comm. als arbiter. Maar als L. vanuit Brussel met veto's kan gaan werken, en aangeschreven moet worden en terug moet schrijven wordt de zaak hopeloos.

Zeg dus zelf wat je gelooft dat gedaan moet worden. Ik wil - als er *tijd* is - dien man wel schrijven, maar dan duurt het geen 2 brieven of ik heb slaande ruzie met hem. Vergeet niet dat hij zoo'n beetje in de gewoonte geraakt is van alles te zien gebeuren zooals *hij* het zich heeft voorgesteld en misschien denkt hij dat ik Van Toledo ben. Ik van mijn kant heb maar één lust: dien vent precies te vertellen wat ik van dit geknoei van hem denk. Daar zou ik gesteld dat ik met hem moest correspondeeren zelfs mee willen *beginnen*, om klare wijn te schenken voor we verder gaan.

Gesteld dat ik me voor dit alles vinden laat - dus d'égal à égal harrewarren over Slauerhoff's werk met zoo'n man - hebben we *tijd* ervoor? En hoe staat Zijlstra dan *nog* tegenover de te nemen 'eindbeslissing'?

Dus: wil je dat ik er me verder mee bemoei, geef even op wat er *gedaan* kan worden. Schrappen van die mallootige titels is één ding. Maar daarmee is de zaak nog niet goed. Die indeeling van L. deugt

3. Deze bijeenkomst vond op 20 april 1940 plaats ten huize van Ter Braak; alleen DP, Lekkerkerker en Ter Braak waren, op voorstel van Ter Braak, aanwezig, zie 4088 (1150), *Bw TB-DP* 4, p. 413; zie ook bijlage 43 en 44. Een vervolgbijeenkomst was nodig op 25 april, zie bijlage 45.

dan nog niet; is telkens *fout.* Gesteld: jij en ik brengen de zaak in orde zonder Lekkerk., is Z. geneigd een nieuwe ordening te laten doorgaan? De toorn van L., daar heb ik lak aan en zijn argumentatie wacht ik ook zeer gerust af, - vooral sinds ik zoonet de 2 bundels *Archipel* bestudeerd heb. Maar als dit niet kan en niet mag, omdat eerst heel de Comm. inclusief L. erin gekend moet worden, dan wordt het, behalve de goede of kwade wil van Z. wat het drukken betreft, ook nog een kwestie van *tijd.*

Kortom je hebt me laatst gezegd dat Z. haast had en juist al zoo geklaagd had over al het gepeuter van L., maar in je brief rep je met geen woord over dat probleem.

Bestaat dat probleem niet; doe dan zoo: waarschuw Z. dat de boel niet deugt, - roep een vergad. v/de Comm. bij elkaar, mèt L. en mij en laten we daarna beslissen; dwz. de Comm. beslist op *die* vergadering, en Z. hoort dan achteraf wel het resultaat. Dat is nog het beste, als het kàn.

Moet er geprutst worden, met concessies aan de fouten van L., dan doe ik liever niet mee, dan ben ik liever niet *mee* verantwoordelijk aan deze editie, zoodat ik mijn volle vrijheid èn tegenover de editie èn tegenover L. behoud. Dat zal je toch kunnen begrijpen en ik zou zelfs niet begrijpen als je *mij* anders adviseerde. Ik zie stomme fouten en verknoeierij die jullie niet zien. Dat geeft het heele verschil aan.

Tot nader. Hartelijk je

E.

P.S. Jany deze brieven laten zien. Hem lijkt het best: die vergad. met L. en mij erbij. Hoe nu met Z.?

4314 (4084b). *Briefkaart aan M. ter Braak: Bergen, 13 april 1940*[1.]

Bergen, 13 April '40

B.M. - Als ik door moet gaan met de Sl.affaire, zend me dan: V.

Wessem, *Slauerh. Herinneringen*

Slauerhoff, *Saturnus.*

(Jany bezit nr 1 niet en leende nr. 2 uit en mijn exx. zijn in de kist!)

Kan ik een velletje van je eigen brief in de envelop gestoken

1. Deze briefkaart komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149

hebben die ik gisteravond nog buste, precies vóór de lichting van 20 u.5? Zoo ja, stuur mij dat dan terug.

Ik bedenk nog iets: ik kan, 'in correcte termen', een nieuw rapport voor de Sl.Comm. opstellen over de staat van *Poëzie dl. I* als door mij bevonden. Die kan ik dan primo Jany en jou laten lezen, en jij kunt die doorzenden aan de anderen, inbegrepen Lekkerk. Daar ontkom je tòch niet aan, als je zelf niet beslissen kunt. Of een vergadering, of dit, of allebei. Dan weet L. ook wat ik tegen zijn gedoei heb, zonder dat ik hèm schrijf.

Zend me dan: die 2 dln. + mijn stel proeven v/de *Ged. I* met de krabbels erop (als je die genoeg bekeken hebt).

Hartelijke groeten, door de pestboel heen!

Je E.

4315 (4084e). *Aan M. ter Braak: Bergen, 13 april 1940*[1.]

Bergen, Zaterdagavond.

Beste Menno,

Wat een geduvel, - maar dit is misschien inderdaad nog de beste oplossing. En als die L. zich niet àl te hevig au sérieux is gaan nemen als onweersproken Sl.-gezaghebbende, schikt de zaak zich onder ons drieën misschien nog vlugger en beter dan met 6 man erbij die min of meer verbouwereerd luistert en dan toch ook allemaal wat oordeelen moet.

Enfin, allereerst ben ik benieuwd wat L. antwoorden zal. Je brief zal hem wel als een koude douche op het bleeke lijf gevallen zijn en mijn aanteekeningen op de proeven als een hagelbuitje daarbovenop. Vergeet niet: hij lurkt al aan het cadeau dat hij zichzelf gegeven had - en nu *dit*, zoo kort voor het einde.

Ik zou haast medelijden met hem krijgen (zulk soort gevoelens óók goed kennende) als het hier niet om betere belangen ging dan die des Lekkerkerkers. Tenslotte gaat het dan toch om het nagelaten werk van Slauerhoff.

Wil je me die 2 boeken zenden die ik op mijn kaart van vanmorgen vroeg: *Saturnus* en Van Wessem *Sl. Herinn.* Ik moet de zaak nu precies voor me zien - ook in details - vóór ik L. ontmoet. Toen ik je mijn eerste brief schreef had ik nog niets dan mijn geheugen

1. Deze brief komt in *Bw TB-DP* 4 na 1149.

geconsulteerd, maar helaas gaven de 2 drukken van *Archipel*[2] en wat ik verder bij Jany vond dat pijnlijk en overvloedig gelijk. Maar de ordening van *Saturnus* is een kapitaal punt in dit debat!

Stuur mij dan een nieuw stel proeven ook, als L. het mijne heeft - ook ter studie! Het stel van L., maar liever een blank. Had jij niet ook een stel?

Ik moest zooeven wel erg lachen toen ik je brief aan L. las, en dat allemaal opeens op het geel-en-zwarte *Forum*-papier, waarvan jij nog altijd stockhouder schijnt te zijn, terwijl mij onwaardige héél in 't begin eens 5 of 6 blaadjes ervan zijn uitgedeeld, en toen nooit weer![3]

Straks komt Jany hier een sherry drinken en zal ik hem van je voorstel vertellen. Ik denk dat hij persoonlijk het zalig zou vinden als het dan maar inderdaad tusschen L. en mij met jou als eenige toehoorder werd 'afgemaakt'. Hij trekt wel een ernstig gezicht en doet wel zijn best, maar ik kan je op papier geven wat hij erbij denkt. En eig. heeft hij gelijk en ben ik de dwaas, om mij zoo te sappel te maken. Ik denk trouwens ook telkens: en die arme Noren! en die rotmoffen!! en de engelsche vloot!!! maar ziedaar mijn 'erfzonde' van lettré, dat alles kwelt mijn hoofd en kriebelt mijn hartspier ook wel, maar een verpeste defin. uitg. van Slau zet me in lichtelaaie. Wil je gelooven dat ik beroerd naar bed ben gegaan en beroerd opgestaan met het beeld van de gerealiseerde Lekkerkerker-editie voor oogen? Een mensch moest grooter geworden zijn (in iederen zin) op zijn 40e jaar!

Enfin, ik heb één excuus: ik kan hier wat aan doen, misschien zelfs de zaak compleet redden, terwijl ik geen haar vermag tegen Hitler of zelfs voor Churchill.

Verder ben ik bek-af van proeven nazien. De laatste proeven en revisies van *Stalin*, die door elkaar en in stormpas-tempo binnenvallen, de proeven v. *Hogendorp* voor Leopold, proeven van de Indonesische roman bij De Haan[4]. En dan las ik de complete poëzie van de Amsterdamsche School - wat ook een lauwe lol is. Als de tocht-

2. *Archipel*, Amsterdam: P.N. van Kampen & Zoon 1923; tweede door DP herziene uitgave: Brussel 1929. Blijkens de bibliografie van 's-Gravesande in Van Wessems *Slauerhoff, Een levensbeschrijving*, Rijswijk Z.-H.: Stols 1940, p. 149, bestond er bovendien nog een door DP verbeterd ex. van de tweede druk, dat in het bezit van Stols was.
3. Zie bijlage 43.
4. Soewarsih Djojopoespito, *Buiten het gareel.*

jes naar de Oude Prins er niet waren, was ik volmaakt een letterzeef geweest en niets meer. Maar daar krijg ik tusschen 12 en 1 meestal een chocomel, en Jany houdt me daar dan gezelschap bij, en de kroegradio verkondt het laatste nieuws.

Als alles goed gaat kom ik dus 20 dezer bij je, d.i. a.s. Zaterdag. Hartelijk gegroet, ook namens Bep en met Ant,

je E.

P.S. Je moet bepaald meewerken aan *Elsevier's*! Ik kreeg daar even f56. voor mijn Mult.-stuk. Verder een lieve bedankbrief van Hein.

Els. betaalt f4. per blzij, en die blzijen zijn niet zoo groot als ze lijken, want in flinke letter en goed geïnterlinieerd.

4316 (4091a). *Briefkaart aan M. ter Braak: Bergen, 17 april 1940*[1. aant.]

Bergen, 17 April '40.

B.M. -

Daarnet kwamen de 2 boeken. Die L. komt er steeds lummeliger naast te staan; zóó indeelen kan mijn poes! Ook heeft hij titels *geschrapt*, bv. boven een wèrkelijke 'conte cruel' (naar Villiers de l'Isle Adam) die *Duke of Portland* heet.[2.] Dat had Sl. erboven gezet. Daar dat L. niks zei, in verband m/h vers zelf, heeft hij dat 'toen maar' geschrapt. Terwijl hij er onder had behooren te zetten: naar het verhaal door V. de l'IA. bv., ter verklaring. Deze verklaring ontbreekt ook bij de nadichting v/d roman v. Henri de Régnier, *Le Passé Vivant*,[3.] die L. overigens bij... de afd. *Vrouwen* heeft gezet! Enfin, Zaterdagmiddag over dat alles, in 's mans bijzijn.

Ik zal *Archipel* 2e druk meebrengen.[4.] Maar wat *daast* die man toch telkens over een *Verboden Rijk* met 'aanteekeningen' van mij? Wat *is* dat toch voor een mallootig verhaal? Ik heb *Verb. R.* en *Leven op*

1. Deze briefkaart komt in *Bw TB-DP* 4 na 1150.
2. Het woord 'Een' in de tiende regel van het titelloze gedicht, dat begint met 'Een baak, geboeid aan een korte ketting', kreeg in *Gedichten* I, p. 76, de voetnoot: *Duke of Portland (Villiers de l'Isle-Adam)*.
3. 'Le passé vivant' in *Gedichten* I, p. 126-127, kreeg een voetnoot, die naar de gelijknamige roman van Henri de Régnier verwees.
4. Ter Braak leende een tweede druk van *Archipel* bij 's-Gravesande, zie het antwoord van G.H. 's-Gravesande bij de ingezonden brief van K. Lekkerkerker in *Het vaderland* van 20 februari 1941 (av.).

Aarde beide doodgewoon op de leesteekens nagezien + een paar fouten (slordigheden) en Sl. heeft dat alles goedgekeurd.[5.] Dus wat *wil* dit dikdoenerige gevraag daarnaar? Freddy B. had het er ook al over.

Tot Zaterdag!

Hartelijk gegroet.

Je E.

4317 (4105a). *Aan N. van Suchtelen (De Wereldbibliotheek): Den Haag*[1.]*, 28 april 1940*

Zondag

Zeer geachte Heer van Suchtelen,

Onder ons gezegd: ik vrees dat het literaire nieuwtjesjagersvak, door den heer 'Lecq' beoefend, hem noodeloos onbescheiden maakt, en aanleiding geeft tot pijnlijke situaties die vermeden hadden kunnen worden. De heer Lecq maakt misbruik van zijn positie van hulp in een uitgeverij of boekhandel om dingen in de krant[2.] te zetten die niet voor publicatie bestemd waren. En liet hij het daar dan maar bij! Maar hij gebruikt zijn literaire relaties dan ook nog, om zich weer in uitgeverskringen welingelicht te betoonen.

Vergeeft u mij deze kleine inleiding, maar u wenscht van mij vertrouwelijk bericht[3.] en uw vertrouwen in mij gaat niet verder dan dat u mij meedeelt 'redenen' te hebben om... te vermoeden wat u nu dan vermoedt. De heer Lecq had mij sindsdien echter alweer ingelicht dat hij u had ingelicht.

5. DP corrigeerde de proeven van *Het verboden rijk*, zie 4165 (*Brieven* IX; p. 86) en van *Het leven op aarde*, zie 2450 (*Brieven* V, p. 269) en 4217 (*Brieven* IX, p. 149)
1. Geschreven op briefpapier van café-restaurant 'Riche', Buitenhof 5 te Den Haag.
2. In de rubriek Echo's van *Het Hollandsche weekblad* 8 (1940) 14 (6 april) was ondertekend door LECQ. (= K. Lekkerkerker) het bericht opgenomen: 'Bij de Uitgeverij Contact te Amsterdam zal van de hand van *E. du Perron* de eerste volledige Nederlandsche vertaling van het hoofdwerk van Stendhal verschijnen onder den titel "Rood-Zwart".'
3. Van Suchtelen had na het bericht van LECQ. Contact gevraagd hoe ver DP met zijn vertaling was. Volgens Contact had DP zijn vertaling al voor de helft af. Op 25 april 1940 schreef Van Suchtelen DP, dat hij aan deze mededeling twijfelde en vertrouwelijk bericht wilde. De vertaling van Mary Pit was volgens zijn zeggen al voor driekwart af.

Ik heb mij doodgewoon tot Contact gewend om te hooren wat dit alles te beduiden had. Hun antwoord is voor *mij* bevredigend geweest. Ik schrijf u hier nu precies hoe ik denk dat de vork in de steel zit.

Inderdaad heeft Contact mij nu al maanden geleden gevraagd[4.] *Le Rouge et le Noir* voor hen te vertalen. Ik heb aangenomen, maar onder voorwaarde dat ik niet op een bepaalde tijd klaar *moest* zijn. Intusschen had ik inderdaad aangenomen, en zij schrijven nu dat zij dat als een definitieve toezegging mijnerzijds hadden opgevat. Ik van mijn kant werd ziek, moest verhuizen, maakte ander werk af en wachtte nog steeds op een accoord dat voor *mij* definitief zou zijn. Intusschen hadden zij dat boek met mij als vertaler op hun aanbiedingslijst gezet (maar ze schrijven mij nu, dat die lijst *niet* voor publicatie bestemd was). Een dag of tien geleden hoorde ik van iemand dat ik in het *Holl. Weekbl.* als vertaler van dat boek opgegeven was, nl. door den heer 'Lecq'. Toen ik den heer Lecq nu een week geleden hier ontmoette, heb ik hem gevraagd hoe hij eraan kwam en hem daarbij verteld dat volgens mij nog niets vaststond. Contact heb ik over die zaak toen niet geschreven, omdat het mij eig. niet zooveel schelen kon en omdat ik in beginsel best bereid bleef dat boek te vertalen; graag zelfs. Mijn bedoeling was *niet* dat de heer Lecq weer van mijn mededeeling bij ù gebruik zou maken.

Na uw brief heb ik mij met Contact dus hierover in verbinding gesteld. Het blijkt nu, dat zij meenden dat ik allang begonnen was en zij meenen dat zij mij zelfs aan mijn toezegging van toen kunnen 'houden'. Ik heb hun geschreven[5.] - meteen - dat ik geen lust had tegenover u erom te liegen en dat ik u dus ronduit zeggen zou dat ik nog heelemaal niet aan die vertaling begonnen ben. Dit zeg ik u nu dus, conform de waarheid.

De rest is, dunkt mij, iets dat u beter met Contact kunt regelen. Ik voor mij zie niet in waarom u niet doodgewoon de vertaling van mej. Pit zoudt publiceeren. *Wil* Contact per se dat ik dat boek dan toch nog voor hen vertaal en beroepen zij zich op mijn toezegging (van Januari jl. meen ik), dan zie ik niet goed dat ik weigeren kan. Maar ik zie er óók met plezier van af. Voor mij zou de zaak pas

4. Vgl. 4005 van 11 februari 1940 (*Brieven* VIII, p. 484-485). Contact publiceerdetenslotte in 1942 in de reeks De onsterfelijken: *Rood en zwart, kroniek van de XIX^{de} eeuw*, in de vertaling van D[avid] de Jong jr.
5. Niet teruggevonden.

interessant worden wanneer mej. Pit bleek een slechte vertaling van Stendhal te hebben gegeven. In dat geval zou het zin hebben dat ik probeerde een betere te leveren. Maar voor een competitie ‘in den blinde’, met tot resultaat 2 vertalingen van hetzelfde boek van Stendhal op ongeveer hetzelfde tijdstip, voel ik begrijpelijkerwijs een maar matige geestdrift.

Uitgevershistories nu daargelaten: gelooft u erg aan juffrouwen die Stendhal kunnen vertalen op de manier waarop hij recht heeft? Alles kàn natuurlijk maar ik had, eerlijk gezegd, eerder van u verwacht, dat u zich voor deze vertaling tot mij zou wenden, dan van een mij toen nagenoeg onbekende uitgeverij als Contact. Of vindt u dat *L'Abbesse de Castro* een stendhaliaansche tournure behouden heeft in het Hollandsch van mej. de Meyier?[6.] Daarin zouden wij dan van meening verschillen.

Mij op het standpunt ‘Stendhal’ plaatsend, zou ik dus zeggen: geeft mej. Pit hem niet beter weer dan mej. de Meyier het deed, dan zal ik graag gebruik maken van de uitnoodiging van welken uitgever ook, om te probeeren het anders te doen, - en in het bizonder voor een boek dat mij zoo lief is als *Le Rouge et le Noir*. Maar is mej. Pit de ééne vrouw in Holland die stendhaliaansch nederlandsch van zich weet te geven, dan zou ik alleen nog maar lust hebben om haar en u complimenten te maken, - met een heerlijk opgelucht gevoel van zelf thuis te kunnen blijven.[7.]

Beschouwt u dezen brief niet als aan een uitgever geschreven, maar aan u persoonlijk, en, zooals u mij vroeg, ‘vertrouwelijk’. Daar ik nu eenmaal a heb gezegd tegen Contact, wacht ik nu verder af of ze mij dwingen willen ook b te zeggen. Misschien denken ze dat ze er zelf niet meer af kunnen, omdat ze die vertaling nu eenmaal op hun aanbiedingslijst hebben gezet. Krijgt u gedaan dat ze daar nog iets aan veranderen, dan hoor ik dat dus wel.[8.]

Met beleefde groeten, hoogachtend,

EduPerron

6. *De abdis van Castro*, Amsterdam 1922, vertaald door Fenna de Meyier.
7. Stendhal, *Rood en zwart, Kroniek van de negentiende eeuw*, vertaald door Mary A. Pit, Amsterdam: Wereldbibliotheek, 1948.
8. Van Suchtelen antwoordde op 2 mei 1940, dat hij zijn informatie niet van LECQ. had, maar van iemand die hem kende. Hij had overleg gevoerd met Contact en was van plan de vertaling van Mary Pit in 1941 te publiceren. Een regeling met Contact ‘waardoor we elkaar niet in de wielen behoeven te ryden’ was niet uitgesloten.

4318 (4106a). *Aan E. de Willigen-Vuyk (Beb Vuyk)*[1]*: Den Haag, eind april 1940*[2]

Nu wat ons betreft, wat zal ik je vertellen. Wij werken hard en probeeren te gelooven dat alles normaal door zal gaan, al worden we om de drie weken met nieuwe dreigingen opgeschrikt. Als het hier wordt als in Finland, zal het werken van zelf wel ophouden; in afwachting daarvan is het nog de beste - en zeker de nuttigste - afleiding.

Jouw ‘groep’ is ongetwijfeld *Criterium*, Cola Debrot, als auteur van *Mijn Zuster de negerin* en jij hebben ook wel iets met elkaar gemeen; ook zijn jullie zoowat van den zelfden leeftijd en gelijk begonnen, dus ‘generatie-genooten’ in ieder opzicht. Ontmoette je hem nooit?

‘In Aanbouw’ is wat algemeen en vaag, maar dat is altijd een beetje zoo met dat soort jaarboekjes. Behalve voor publiek van tegen Sint Nicolaas en Kerstmis kan ik er het belang niet goed van zien: degenen met talent verdwijnen tusschen de meedoeners. Op het oogenblik zijn volgens ons (d.w.z. groep ter Braak - du Perron etc.) de meest ‘interessanten’ onder de echte jongeren: M. Vasalis (een dichteres die Leenmans heet, is getrouwd met Droogleever Fortuin en heet dus Mevrouw aldus), Hans Gomperts, Adriaan van der Veen. Maar alles kan natuurlijk spaak loopen en over drie jaar zie je misschien heele andere. ‘Men’ in *Criterium* is nogal verrukt van Bertus Aafjes. En Lehman, 19 jaar gaat zoo'n beetje door voor

1. Elisabeth (Beb) Vuyk (Rotterdam, geb. 1905) vertrok in 1929 als lerares naar Nederlands-Indië, waar ze in hetzelfde jaar met de planter Fernand de Willigen trouwde. Zij debuteerde in 1932 met het verhaal *Vele namen* in *DVB* 9 (1932) schrift 1. Haar roman *Duizend eilanden* verscheen in 1937, gevolgd door *Het laatste huis van de wereld* (1939) Zij ontmoette DP voor het eerst in april 1938 in Batavia en ontving terug in Boeroe en later te Batavia 8 à 9 brieven, die tijdens de tweede wereldoorlog verloren gingen. Na DP's vertrek uit Indië nam zij het voor hem op in *De ochtendpost* en *K&O* (zie 4004 n 7, *Brieven* VIII, p. 483). DP schreef over haar romans in *BN* van 4 augustus 1937 (*Vw* 6, p. 190-193) en 28 oktober 1939 (av.) (*Vw* 6, p. 419-424). Brieven van haar aan DP in het LM.
2. Dit fragment is ontleend aan Beb Vuyk ‘In memoriam Ed. du Perron’ in *BN* van 12 augustus 1940 (av.): 'Ik herlees du Perrons brief van eind April, een kostbaar bezit deze brief’. Eerder had zij uit een van zijn laatste brieven geciteerd: ‘Pommetje is in Ede’.

den Slauerhoff en-Rimbaud van deze jongste generatie, maar tot dusver vind ik zijn verzen nogal vol kouwe drukte en zijn ‘effecten’ nogal goedkoop. Gomperts, Dingtaal (verzen) is charmant. Een eenvoudige, stille jongen, die het misschien nog een heel eind zal brengen is Adriaan Morriën. Knaldingen gebeuren er niet, maar is dit er een tijd voor?

Je schrijft en gelooft niet eens, dat je nog terug zult zien wat de deur uitgaat. Maart zou heel gevaarlijk zijn voor ons, zei iedereen. Nu het April is, voelt opeens iedereen zich opgelucht, alsof het nu voorgoed alleen nog maar de buren aanging.

4319 (4106b). *Aan M. van Crevel: Bergen, 5 mei 1940*

Bergen, 5 Mei 1940.

Waarde Heer Van Crevel,[1.]

Hoewel laat, kom ik u toch van harte gelukwenschen met uw promotie. Menno zal u gezegd hebben dat ik Donderdagavond min of meer ziek uit Den Haag naar hier ben gegaan. De 3 dagen hier hebben me wel goed gedaan, maar door de verhuistoestand waarin wij hier verkeerden heb ik toch niet de rust kunnen nemen die ik noodig had.

Een en ander is ook oorzaak geweest dat ik u vandaag pas schrijven kon. Toch vond ik hier bij thuiskomst, als een herinnering aan mijn verzuim, uw als dissertatie vermomd standaardwerk over Coclico.[2.] Ik had er althans in willen lezen alvorens u te schrijven, maar ben er niet toe gekomen één bladzij tot me te nemen, noch uit dat boek noch uit eenig ander. Ik hoop er later op terug te komen, liefst mondeling, omdat mij dat dan ook het plezier geeft u als doctor terug te zien. Heeft het u belangrijk veranderd?

1. De Haagse musicoloog Marcus van Crevel (1890-1974) was bevriend met Ter Braak, die hij in 1934 op de Cultureele Club in Den Haag ontmoet had. Ter Braak had hem bij het schrijven van zijn kronieken als ideale lezer voor ogen (*Bw TB-DP* 3, p. 75). Hij was lid van het Comité van waakzaamheid en van de redactiecommissie voor de uitgave van Ter Braaks *Verzameld werk.*
2. *Adrianus Petit Coclico, Leben und Beziehungen eines nach Deutschland emigrierten Josquinschiülers*, 's-Gravenhage 1940, 440 p. Van Crevel was op 3 mei 1940 te Utrecht op deze dissertatie gepromoveerd.

Maar over één ding ben ik verrukt: het portret van Coclico. Ik vind het schilderij (dat tegenover den titel staat) suggestiever dan die andere plaat,[3.] die ‘echter’ moet zijn. Dat mannetje voorin is een kruising tusschen Faust en Rigoletto; en Balzac zou een krankzinnig verhaal over hem hebben kunnen schrijven in zijn rommeligsten stijl over alchemistenmysteriën. - Over een ander ding ben ik vol respect: den omvang van het boek, en dat er heel wat blzn. in staan waarvan ik vast niets zal begrijpen, ook als ik er hard op studeer. Als alle candidaat-geleerden promoveerden op zulke dissertaties zouden de professoren het er bij afleggen.

> En de professor sprak: Dit proefschrift is te dik,
> Bij iedre stelling geef'k, dood-op, maar een knik,
> En het cum laude met mijn laatste snik...

Maar - al liep het ditmaal dan minder dramatisch af - ik ben er van overtuigd dat u het c.l. ten volle verdiend hebt. Menno rekende er trouwens al op, lang vóór hij naar Utrecht ging. Hij schreef mij vanmorgen[4.] dat alles bizonder prettig verloopen was en ook tot uw genoegdoening. Het spijt mij nu dubbel dat ik er niet bij kon zijn, maar u van uw kant hebt weinig aan me verloren, want ik was door al dat roezemoezig gedoe in Den Haag van archiefwerk, meubels koopen en verhuizen toch geen behoorlijk mensch meer.

Ik hoop u eerlang terug te zien. Morgen ga ik voor 2 of 3 dagen weer naar Den Haag terug, maar het archief zal me dan wel opslokken. Niettemin, mocht u lust hebben in een telefoongesprek, belt u mij dan bij Menno op; ik *hoop* 's avonds ‘thuis’ te zijn.

Met vriendelijke groeten, ook aan uw vrouw en van de mijne,
gaarne uw
EduPerron

Nogmaals veel dank voor het boekwerk: ik ben er werkelijk zeer blij mee en apprecieer het zeer dat u ook mij bedacht hebt.

3. Tegenover de titelpagina is een anoniem schilderij uit de achttiende eeuw uit het Liceo Musicale te Bologna afgebeeld, op p. 273 een houtsnede die de kleine Coclico in dezelfde pose toont.
4. Niet in *Bw TB-DP.*

4320 (4114a). *Briefkaart aan H. Samkalden*[1.]: *Bergen, 9 mei 1940*

Bergen, 9 Mei '40.

Beste Hugo,

De dokter hier[2.] heeft me onderzocht en neemt zich voor me in orde te krijgen. Als het nu maar mooi weer wordt. Belangrijk is het in geen enkel opzicht, maar rust en veel buiten natuurlijk hoofdschotel. - Schrijf eens hoe 't was bij de Welters, bij M.R.[3.] en bij de Damsté's? Ik ben zeer benieuwd naar je avonturen op dit terrein - oneindig meer dan of je Melsert als Gerhart Hauptmann goed of slecht gevonden hebt. Ik hoop intusschen dat het uitgaan met Menno je plezier gedaan heeft.[4.] Nu, ik moet op zoek naar een schrijftafel in Alkmaar, dat hoort ook bij het in open lucht zijn.

Schrijf gauw.

Hartelijke groeten, ook van Bep -

je E.

1. Blijkens een aantekening van Hugo Samkalden, aangetroffen in zijn nalatenschap, ontving hij van DP en Elisabeth de Roos tijdens zijn gevan genschap in Batavia in 1939-1940 vijftien brieven, gedateerd 19 juni, 5 juli, 17 juli, 2 augustus, 9 augustus, 14 augustus, 2 september, 6 september, 30 september, 14 oktober, 2 november, 20 november, 9 december en 22 december 1939, en 17 januari 1940. In een brief van 21 juni 1942 aan zijn vader uit de Deutsches Untersuchungs- und Strafgefängnis te Utrecht (waarheen Samkalden na zijn ter dood veroordeling wegens spionage voor de geallieerden was overgebracht) schreef Hugo Samkalden, dat hij brieven van DP in Nederlands-Indië bewaarde. Deze brieven zijn niet teruggevonden.
2. Adolf Henri van Gelder (1899-1965).
3. J.W. Meyer Ranneft (1887-1968) was oud-voorzitter van de Volksraad (1929-1933) en oud-vice-president van de Raad van Nederlands-Indië (1933-1936) en was redacteur van *Koloniale studiën*, waarin Samkalden gepubliceerd had. DP ontmoette hem op 3-4 maart 1940 in Leiden.
4. Samkalden was op 3 mei 1940 met Europees verlof uit Nederlands-Indië aangekomen; DP zag hem op 5 mei 1940 terug, zie 4108 (*Brieven* VIII, p. 594). Hugo Samkalden verbleef in Hotel du Passage in Den Haag en bezocht op 8 mei 1940 met Ter Braak in de Koninklijke Schouwburg Gerhart Hauptmann's *Voor zonsondergang.* Cor van der Lugt Melsert speelde de rol van Matthias Clausen. Samkalden was zelf een bekend amateurtoneelregisseur en acteur.

Bijlage
Vertaling van Franse brieven

4125 (231a). *Prentbriefkaart aan G. Prampolini: Florence, 15 januari 1929*

Florence, 15.1

Waarde heer,

Nogmaals duizend maal dank voor uw onthaal en voor alle moeite die u zich hebt gegeven tijdens mijn bezoek aan Milaan. Wilt u mevr. Prampolini en uw schoonvader mijn allerhartelijkste groeten doen? Geloof mij gaarne uw

EduPerron

Veel goede wensen van Annie van Schendel

4126 (235a). *Prentbriefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 4 februari 1929*

Bruss. 4.2.29.

Waarde heer, Ik heb het artikel eindelijk af! (Jammer van het stuk dat u mij niet hebt gestuurd.) Schrijft u me wel even of ik goed heb geschreven: *Orgiata*; en of het in het meervoud hetzelfde blijft; en dan, hoe zegje in het Italiaans: ‘Zeg eens dat je van me houdt’ (met gebruikmaking van de term ‘graag mogen’; dus ‘of je me graag mag’.) Ik heb u *Eldorado* van Slauerhoff gestuurd, die ik dubbel had en ik heb Gresh. gezegd dat hij u de Cahiers van een Lezer moet sturen, alles. Schrijft u mij op dit adres: Emile Duraylaan 28, Brussel en geloof mij, u en de uwen, uw toegenegen

EduPerron

4127 (246a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 15 februari 1929*

15.2.29.

Waarde heer,

Wilt u mij per omgaande schrijven wat uw antwoord is op de volgende vraag: ‘Wat hebben mijn Cahiers v/e Lezer met Journalistiek te maken?’ Die vraag stel ik aan al mijn vrienden die de cahiers ontvangen; een enquête dus.

Dank voor uw voorgaande antwoorden. Het artikel is naar Nederland gestuurd en verschijnt binnenkort (het is een tijdschrift dat iedere veertien dagen verschijnt).

Wat is er verder voor nieuws? Ik zit vast door de koude. Het is hier vreselijk weer.
Met vriendelijke groet
EduP.

Mag ik u verzoeken mijn groeten over te brengen aan uw vrouw en aan uw schoonvader? Hoe is het met uw dochtertje? Denkt u eens een keer naar België te komen?

4128 (254a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 26 februari 1929*

Bruss. 26.2.29.
Waarde heer,
Dank voor uw antwoord. U zult nu wel de gehele serie Cahiers hebben ontvangen; Gr. beweert dat hij u die *eindelijk* heeft gestuurd. Uw bestellingen zijn uitgevoerd. Ik weet niet wat ik moet doen om u de gedichtenbundeltjes enz. te bezorgen; maar als ik u bij de samenstelling van uw nieuwe bloemlezing van dienst kan zijn, bijv. door teksten over te schrijven, dan graag; u kunt op me rekenen. In ieder geval moet u opnemen: *De Ontkomen Zwerver* van A. Roland-Holst, *Terugkeer* van Theun de Vries (een sonnet!); *De Ballade van de Dry-Gin-Drinkers* van A. den Doolaart (die net verschenen is, en voortreffelijk is!); *De Renegaat* van Slauerhoff (dat in *Eldorado* staat), enz. Als u Van Geuns opneemt: die heeft betere dingen gemaakt dan wat er in *Het Uur der Sterren* staat. (O.a. het sonnet over de kroonprins van Frankrijk dat in de bloemlezing van Greshoff en Mirande staat). Omdat wij de moeilijkheden die u bij dit soort werk te wachten staan, kennen, willen Gr. en ik graag voor u op zoek gaan. Breng mijn hartelijke groeten en complimenten over aan uw gezin en geloof mij uw toegenegen
EduP.

4130 (269a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Brussel, 19 maart 1929*

Bruss. 19.3.29.
Waarde heer,
Stols stuurt u misschien de 1e bundel van Den Doolaart, die hij heeft uitgegeven: *De Verliefde Betonwerker.* Ik stuur u heden zijn

tweede, *De Wilde Vaart.* Hij is een van de jongeren met wie men in Holland nogal wegloopt, maar hij werkt mij nogal op mijn zenuwen. Ik houd van zijn 'Ballade van de Dry-Gin-Drinkers' en van een stuk of wat andere gedichten, meer niet; het jongmens heeft een Hyperion-kant, waarbij me alleen maar het zweet uitbreekt. Voor mij is het *al te* mooi! - Mag ik u verzoeken het ex. van de *Vier Balladen* terug te sturen, aangezien die vier balladen herdrukt zijn in de bundel die ik u heden toestuur? Bij voorbaat dank. - Heeft Stols, naar ik hoop, eindelijk het pakket gestuurd, dat Greshoff hem volgens zijn zeggen al lang geleden heeft gebracht? Mijn beleefde groeten aan de uwen en geloof mij gaarne uw

EduPerron
Anoulstraat 13
Elsene-Brussel

4131 (305a). *Briefkaart aan G. Prampolini: Gistoux, 27 juni 1929*

Gistoux. 27.6.29.

Waarde heer,

Ja, ik ben op het platteland en, mijn god, we hebben het niet erg warm hier. Sedert 3 dagen vergast de hemel ons zelfs op een paar stormpjes die er mogen zijn. Ik ben trouwens net terug uit Holland, uit Friesland zelfs, het land waarvan u de taal zo goed kent, zonder te weten, waarschijnlijk, dat zowat alle vrouwenmonden naar die taal zijn gaan staan. Nu weet ik wat een Friese mond is!

Bij Jacques Bloem, waar ik een paar dagen heb gelogeerd, heb ik meer dan genoeg mijn hart opgehaald aan wind en regen; in Bergen ook, bij Roland Holst, zij het wat minder (maar daar hebben we gefietst!). Met mijn roman gaat het slecht, mijn cahiers zijn gestaakt; ik schrijf niet meer en lees alleen nog om mezelf te bewijzen dat ik althans nog ergens toe in staat ben. Nee, dan Jan Greshoff, die trekt ook door Holland, maar om honderden arme kinderen te 'examineren'. Met hartelijke groeten aan u en de uwen, geloof mij uw

EdP.

4133 (328a). *Aan G. Prampolini: Gistoux, 30 augustus 1929*

Gistoux, 30 augustus '29.

Waarde heer,

Ik meen dat onze vriend Greshoff u eerst nr I van de *Cahiers van een Lezer* heeft gestuurd en daarna de hele reeks. In dat geval moet u van dat nr I *twee* exemplaren hebben... Als die veronderstelling juist is, mag ik u dan vragen één van deze exemplaren te zenden aan mijn vriend, de heer R. Blijstra, p/a Caspar Flick, O.Z. Voorburgswal 243, Amsterdam? Ik heb met veel moeite voor hem de nrs II tot V kunnen opduiken, maar niet dat nr I, waarnaar zijn hart schijnt uit te gaan. Tja. Een mens is vaak gesteld op kleinigheden...

Hoe gaat het met u? En met de uwen? U wilt hen wel, naar ik hoop, uit mijn naam groeten, wat ook betekent dat ik aanneem dat uzelf mij niet al te zeer bent vergeten. Wat hebt u onderhanden? Ik neem aan dat u in Milaan bent, maar wellicht vergis ik mij. Ik zou u graag weer eens willen zien, maar dat gebeurt waarschijnlijk niet voor deze winter. Ik heb nog steeds zin om naar Sicilië te gaan om er stof op te doen voor mijn roman, die volstrekt niet meer vordert, maar dan ook helemaal niet!

Ontvang, waarde heer, mijn oprechte groeten en wil mijn beleefde groeten overbrengen aan uw vrouw en uw schoonvader, kus voor mij Piccina. Steeds uw toegenegen

EduPerron

Adres:

Kasteel Gistoux Chaumont-Gistoux (België).

4149 (1020a). *Aan G. Prampolini: Den Haag, 24 november 1931*

Den Haag, Dinsdag.

Waarde heer,

Ik kan niets beslissen inzake de ruil die u mij voorstelt, maar ik zal uw voorstel doorgeven aan onze uitgever, met mijn advies ‘voor’. U zou dan in ieder geval *I'Italia Letteraria* aan Nijgh & Van Ditmar, Wijnhaven 113, Rotterdam, moeten sturen. Ik heb geen vast adres; per 1 december ga ik hier vandaan, zonder zelf te weten naar welk oord ik ga. Jammer dat Italië zo ver is! Maar ooit zal ik u zeker weerzien.

De drie tijdschriften die u graag wilt hebben, lijken ook mij de beste, behalve misschien *Elzevier's.* Dan is er ook nog *Groot-Nederland.* Het adres van *De Gids* is gemakkelijk te vinden, dat van *Den Gulden Winckel* ook; ik weet ze niet uit mijn hoofd, maar Greshoff zou ze u meteen kunnen zeggen. Informeert u voor die dingen bij Greshoff, die is van ons allemaal verreweg het beste daarin thuis.

Ik voel me nogal vermoeid, dezer dagen, en zou graag uitgebreid met vacantie willen gaan. Maar helaas, ik moet eigenlijk serieus aan de slag, misschien journalistiek werk, wie weet? Iedereen klaagt over de crisis, die ons uiteindelijk vast er allemaal onder krijgt; en anders die klachten wel.

Tot de volgende keer, waarde heer, en geloof mij gaarne de uwe EduP.

Het tweede nummer van *Forum* verschijnt pas op 1 februari 1932. Dit nummer is eigenlijk het januarinummer.

4200 (1812a). *Aan L. Guilloux: Bellevue, 30 september 1933*

Geachte heer,

Uw beschrijving lijkt mij zo mooi, dat ik nog maar één ding te vragen heb: is de kamer goed verwarmd? Als de heer van het Manoir u op deze vraag bevestigend antwoordt, verzoek ik u voor een maand te bespreken. We komen hoogst waarschijnlijk 14 of 15 oktober.

Ik dank u hartelijk voor wat u hebt gedaan en zal blij zijn u weer eens te zien.

Met vriendelijke groet

EduPerron

Ik schrijf u nog nader om u te zeggen wanneer we aankomen; wilt u mij nog een briefje sturen over die temperatuurkwestie?

Bellevue, 30 september 1933.

4207 (1896a). *Aan L. en R. Guilloux: Parijs, 5 december 1933*

Parijs 16e
Rue de l'Yvette 19.
Dinsdag.
Beste vrienden,
Hierbij stuur ik jullie de 200 frank; vergeef ons de vertraging, maar alles gaat heel slecht in dit opzicht. In andere opzichten ook, overigens. Malraux is somber en stuurs, Clara was vertrokken toen we kwamen. We zien Malraux vrijdag, misschien is hij dan wat spraakzamer? Hij vertrekt op 8 januari naar Mareb (je had gelijk, het is zonder g). Clara komt de 21ste december terug; onthoud die data.
We missen jullie gezelschap enorm en ook het Manoir. We zijn hier verzeild geraakt in een Russische familie, aandoenlijk maar kletsgraag, die de hele dag schreeuwen; je bent niet vrij, ik kan niet werken en zit onbeschrijfelijk in de puree.
Het enige is: weer opdonderen of naar Holland toe of God weet wat.
Verontschuldigingen voor deze paar regels. Ik schrijf jullie gauw weer en beter.
Jullie EdP.

Beste Renée en Louis, We missen jullie, en ik verlang naar Bretagne, en we blijven tot 1 februari vuil, omdat er niet genoeg warm water is, en het vaderland dreigt van verre. Schrijven jullie tweeën ons, en uitgebreid.
Bep.

Heb je de Mon-Savon gewonnen, Renée?

4208 (1902a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 11 december 1933*

Parijs, maandag.
Beste vriend,
Hierbij de foto's, dat wil zeggen die, welke enigszins geslaagd zijn. We hebben Malraux weer ontmoet, maar de dag na de prijsuitreiking; we hebben gesproken over die prijs die jij beter dan wie ook kent, en uitgebreid over jullie beiden, en nauwelijks over

de verkenningsvluchten boven het rijk van de koningin van Scheba. Laat ik nu onmiddellijk twee vergissingen rechtzetten, of liever gezegd twee verdraaiingen van juiste gegevens, ik bedoel: die je goed in je hoofd had. 1°. Malraux heeft geen onderwijsbevoegdheid maar is doctorandus in de letteren; 2°. het land van de Koningin heet Mareb, zoals je me al had gezegd, en niet Magreb, zoals mijn Javaanse oor het opgevangen had. Ik voel mij *èèèrg* opgelucht je dit te hebben bericht.

Wij bereiden ons vertek naar Holland voor, het land der vaderen van Bep, zo niet van die van mij. Daarom moeten we 'vooruitwerken', dat wil zeggen schouwburgen, muziekuitvoeringen, tentoonstellingen, veilingen... en de rest, bezoeken, tot volslagen afstomping volgt, wat de 'brieven' alleen maar ten goede kan komen. Dan begrijp je ook waarom ik je nu ga verlaten. Ik ben van plan je uitgebreid te schrijven vanuit het land van de Polders. We denken veel aan jullie beiden, we praten veel over jullie en als het aan ons lag, zouden jullie ons heel gauw weer zien in jullie Saint-Brieucse Bretagne.

Vriendelijke groeten aan jullie beiden van ons 1 + 1; een hand van je
EdP.

4210 (2023a). *Aan C. Malraux: Parijs, maart 1934*[1.]

Parijs, zaterdag, 11 uur.

Beste Clara,

Ik wil je met nadruk zeggen dat Bep en ik tot vandaag *vervuld* zijn geweest van wat je ons gezegd hebt, en dat het nog helemaal niet over is. Alles wat ik je gisteren gezegd heb, zei ik uiteindelijk tegen mijn eigen gevoel in: met mijn gevoel sta ik volkomen aan je zijde. Maar als ik voor mezelf André probeer te verklaren, dan is het niet alleen onze vriendschap, maar voel ik echt een behoefte om te geloven dat André altijd gelijk zal hebben tegen mij. Hiermee bedoel ik dat jij en ik meer in dezelfde situatie zijn dan je na gisteravond misschien denkt; er is alleen dit verschil, dat André honderd

1. De vertaling van deze brief door Philippe Noble werd eerder gepubliceerd in zijn artikel 'Bij een teruggevonden brief van Du Perron aan Clara Malraux' in *Juffrouw Idastraat 11* 7 (1981) 1 (maart), p. 13-15. De redactie heeft met toestemming van Noble enkele wijzigingen aangebracht.

maal dichter bij jou staat dan bij mij, en dat, terwijl ik me kan permitteren hem te 'begrijpen', (met precies die intelligentie, die ik veel meer dan jij wantrouw), wat voor jou eerlijk gezegd eenvoudig onmogelijk is. Je voorbeeld van het jonge meisje van twintig, dat de *C.H.* bewondert, is te goed gekozen, en daardoor al onjuist; het is onjuist door het al te beperkte karakter ervan. Je eigen geval is completer en daarom ook over de gehele lijn begrijpelijk - en voor mensen als ik vrijwel onaanvechtbaar. Gisteravond heb ik je niet weten uit te leggen wat voor pijnlijks er volgens mij schuilt in de rechtvaardigingen door de intelligentie; pas sinds ik met je over deze dingen praat (bij de Mosquée al, maar vooral gisteravond) voel ik het toch steeds duidelijker; overigens, al wil je van de 'waarheden van het bloed' niets horen, je verwerpt toch de 'dierlijke waarheden' niet; maar je gelooft aan de rechtvaardigingen* door de intelligentie; ik eigenlijk niet. Het verschrikkelijke van de intelligentie is, dat men haar altijd kan gebruiken als pleitbezorgster voor de instincten, de behoeftes, de overtuigingen van het moment (van een bepaalde fase in onze ontwikkeling). Er zijn dingen die ik de laatste twee jaar intens voel, sinds ik met Bep leef, en dan werkt mijn intelligentie op bewonderenswaardige wijze *ten gunste* van deze dingen. Trouw bijvoorbeeld. Over 10 jaar misschien, als ik de behoefte voel aan een andere vrouw, of alleen de behoefte om Bep te verlaten, zal mijn intelligentie op net zo bewonderenswaardige wijze voor mijn instincten pleiten. Het is dezelfde intelligentie, alleen anders aangewend. Hetzelfde geldt voor de toepassingen in de gevallen waarin men 'zichzelf wil overwinnen'.** Wat hierin *waar* is, is dat ik in wezen ten opzichte van de wereld en de mensen waarover we het hebben gehad, precies als jij, als de Guilloux, als Bep, als André voel. Want het zou pas echt belachelijk worden als ik André tegen jou ging proberen te 'verdedigen': om te beginnen is er niemand die hem beter begrijpt dan jij, ten tweede is het enige wat ik probeer te bereiken (en dit tegen mezelf en mijn eigen instincten in): hem begrijpen. Ik doe het niet eens om je hoopvolle woorden te zeggen, want deze hoop *heb* je, al is het misschien voor over vijf jaar! - nee, ik ben veel meer een 'egotist', ik denk dat, als ik het op dit punt met je eens ben tegen André, ik ongelijk moet hebben; *ik* kan alleen gelijk hebben omdat ik geborneerder, dommer dan

* en zelfs aan de grote veranderingen

** Er is eerst het *instinct* dat zoiets wil.

André ben - en vooral, veel minder verliefd; enfin, meer ‘burgerlijk deugdzaam’.

Je dacht dat als het Mareb-avontuur eenmaal voorbij zou zijn, je verwijdering ten opzichte van André zou voelen; maar je ziet of zult in de toekomst nog beter zien, dat deze vooruitziende intelligentie het aardig mis heeft, dat je hem nu juist dichter bij je voelt staan. Alles wat op het ogenblik in je lijdt, is gelukkig ook instinct *uit een bepaalde fase*; en ik wens van harte dat de genezing van dit alles lang voor de door jou gestelde termijn van vijfjaar zal zijn voltrokken. Ook hier reken ik op de grotere intelligentie van André, die onvermijdelijk genoeg móét krijgen van de ‘bekoorlijkheden’ die wij verafschuwen, en tot zijn eigen ‘waarheden van het bloed’ zal terugkeren, zonder welke hij geen van zijn boeken had kunnen schrijven. André die Goethe zou worden (met de betekenis die je aan deze grote Duitse meneer hecht), dat is toch *onmogelijk.* Dat weet jíj beter dan ik. Neem me niet kwalijk dat ik zoveel over mezelf heb gesproken in een verhaal dat over maar twee personen zou moeten gaan, maar wat zou wat ik te zeggen heb voor je betekenen, als het voor mij niets anders was dan een met intelligentie te leggen puzzel, als ik niets voelde? - Waar Bep en ik nu bang voor zijn, dat zijn de mogelijkheden voor onszelf, maar we voelen ook erg duidelijk *met je mee*; ik hoop dat je het hebt gemerkt.

Hopelijk zul je tot rust komen bij de Guilloux, die zeker de beste mensen zijn die je had kunnen kiezen voor zo'n rustkuur; probeer zoveel mogelijk de telegrammen en de telefoontjes te vergeten. Wil je iets laten horen zodra je terug in Parijs bent?

Doe van ons de groeten aan Guilloux, en geloof ons je

Bep* en Eddy

4214 (2069a). *Prentbriefkaart aan L. en R. Guilloux: Grenoble, 7 mei 1934*

Grenoble, 7 mei.

Beste vrienden,

Wij van onze kant denken ook aan jullie. Maar waar - o waar - blijft *Angelina*? Hier is een portret van Beyle, dat ik jullie stuur

* (Bep is er op het ogenblik niet, maar aangezien we vlak nadat we bij je waren geweest en ook vanmorgen nog lang over dit alles hebben gesproken, weet ik dat ik ook voor haar kan tekenen!)

vanuit zijn geboortestad, waar hij wel een beetje minder van hield, denk ik, dan jullie van Saint Br. Het portret is buitengewoon lelijk, maar we moeten niet alleen de mooie verspreiden. Hoe staat het met *de* Cripure (zoals Trotsky zegt: *de* Clappique)? Schrijf ons, we zijn tegen de 15e weer thuis. Jullie

Bep EdP.

Het Stendhal-museum hier is eergisteren opengegaan. Heel aardig.

4220 (2214a). *Prentbriefkaart aan L. Guilloux: Tanger, 7 september 1934*

Tanger, 7 september.

Al was het alleen om jaloers te maken Guilloux's nogmaals het beste.

Jullie EdP.

4222 (2225a). *Prentbriefkaart aa aan L. Guilloux: Bosvoorde, 30 september 1934*

Bosvoorde, 30 sept.

Goede vriend,

We zijn uit Tanger teruggeroepen door de plotselinge dood van Beps vader. Op het ogenblik zitten we in België om toch nog wat uit te rusten. Zorg dat er bij onze thuiskomst een briefje ligt over hoe het met *l'Indésirable* staat. Mijn vriend Greshoff heeft een heel enthousiast artikel geschreven over je tot nu verschenen werk; we gaan proberen jou in Nederland beroemd te maken! Vriendelijke groeten van ons 2-en aan jullie 2-en. Komen tegen 4 of 5 oktober thuis.

Je EdP.

4223 (2251a). *Prentbriefkaart aan L. Guilloux: Parijs, 16 oktober 1934*

Parijs, 16 oktober.

Beste vriend,

Dit is ons adres: rue Erlanger 17bis, Parijs (16e). wat je nu moet opsturen, dat is *Souvenirs sur Pallante* aan Greshoff, en *Maison du*

Peuple en *Dossier* aan de heer G. Antonini, rue Corot*. Dat is een Italiaanse kunstcriticus, die een heel goed artikel heeft geschreven over la *Cond. Hum.*, met wie ik over jou en over Cripure in wording heb gesproken en die jou nu al in Italië op grote schaal wil introduceren. Dus... Schrijf ons, en geloof ons jullie oprecht toegenegen

EdP.

4224 (2268a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 29 oktober 1934*

Parijs, maandag.

Goede vriend,

Greshoff is opgetogen over Palante. Ik zal zijn artikel wel eens voor je vertalen, weliswaar een beetje in het reclame-genre, maar het is niet gek, als je ziet wat die sukkel van een Premsela eerder over *la Maison du Peuple* schreef. We wachten allemaal met ongeduld op Cripure, die je - en dat weet ik zeker, vooral nu ik erover nadenk -, eenvoudig niet kunt verknoeien. Toen je het erover had was ik er minder zeker van dan *naderhand*, maar dat is een goed teken, want vaak kan je het beste vertrouwen op je indrukken achteraf. Wat mij betreft, ik wacht het resultaat rustig af, het is *jouw* boek, zoals Malraux zegt, en als je eens ophoudt in de eerste plaats proletarische eenvoud na te streven, zoals in *Dossier C.*, dan zijn je kwaliteiten als schrijver te goed om een zo aangrijpend verhaal als dat van 'Cripure' te kunnen verknoeien - en dat je zo voortreffelijk kent. Dan zijn er nog die andere delen... Maar al zou je alleen maar het 'Cripure'-deel lukken, dan zou dat alleen al onvergetelijk kunnen zijn.

Wat mij betreft, een hoop dingen heeft me behoorlijk dwars gezeten; ik ben pas weer een paar dagen aan het werk. Eerst had ik nog de vertaling van *la Condition Humaine*, waarvoor ik 4 maanden nodig heb gehad en die niet niks is. Maar het heeft geen enkele zin met jou over Hollandse boekjes te praten. Ik heb trouwens andere plannen; met ingang van 13 november ga ik hier een cursus Perzisch volgen, in de hoop dat ik de komende 2 jaar iets in Perzië kan vinden. Bij onze volgende ontmoeting spreken we elkaar nader. Maar waar? Waarschijnlijk in Parijs. Ik zou je *graag* weer eens willen

* in Parijs (16e).

zien in Saint-Brieuc, maar dat is bijna onmogelijk wegens de reis, het werk en het geld. Ook uit dat oogpunt heeft de dood van Beps vader ons het een en ander aan complicaties* bezorgd.

Onze Italiaanse vriend heb ik gezegd zich tot Grasset te wenden, en dat zal hij wel doen. Anders kan ik hem nog altijd mijn exemplaren lenen - maar hij wil ze liever zelf hebben.

Bep hield veel van haar vader, maar ze houdt zich zeer goed. Voor haar is Holland nu helemaal verleden tijd; des te beter misschien, omdat we immers onze blik moeten richten op zoveel dingen van nu.

Hoe gaat het met Renée? En Yvonne? We vergeten jullie bepaald niet, al schrijven we maar sporadisch epistels. Vroeger geloofde ik zeer in brieven; nu denk ik dat het eens te meer een soort van leugen is. Maar wat waar is, breng je ook over.

Tot ziens, en geloof in onze zeer oprechte vriendschap.

Jullie EduP.

Bep droomt vaak van Le Roselier en van de Bretonse zee daar.

4225 (2312a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 27 november 1934*

Parijs, dinsdag.

Beste vriend,

Zonder nader bericht van mij, en als je het goed vindt, kom ik zaterdag 1 december met een trein die, ongeveer, om 11 uur hiervandaan vertrekt. Het is niet nodig, dat je me van het station afhaalt; omdat ik een koffer bij me heb, neem ik een taxi naar jou toe. Dan blijf ik de hele zondag en ga dan maandag naar Le Roselier, want ik *moet* weer aan het werk, en vlug en goed! (presto en bello).

Wil je nog even bellen naar le Roselier om ze dat te zeggen, maar vooral om ze te vragen of de kamer goed verwarmd zal zijn? Als je niet belt, zijn ze in staat mij de helft van de tijd daar in de kou te laten zitten.

Tot ziens en groeten voor jullie beiden.

EdP.

* Van voorbijgaande aard overigens.

4234 (2393a). *Prentbriefkaart aan L. Guilloux: Parijs, 15 februari 1935*

Parijs, 15 februari

Beste vriend,

Snel een woordje om je te zeggen dat we je een pak met oude kleren voor je werklozen hebben gestuurd. Clara had goed nieuws over Cripure. Ook hier gaat het werk steeds door. Groeten tussen ons vijven,

je EdP.

4247 (2704a). *Aan L. en R. Guilloux: Parijs, 31 oktober 1935*

Beste Guilloux,

Wij komen binnenkort naar Le Roselier. Wil je de familie Legrand bellen en vragen of alles kan gaan als de andere keren? Alleen dit: aangezien we nu ons joch hebben, wil Bep zekerheid hebben, dat de kamer permanent* is verwarmd; wil je dat als voorwaarde stellen?

Schrijf me dan wanneer ik kan komen. Ik kom waarschijnlijk 4 of 5 dagen voor Bep.

Groeten aan Renée, en weet dat we er naar uitzien jullie weer te zien.

Jullie EduP.

We zijn van plan ongeveer twee weken te blijven.

Parijs, 31 oktober 1935 boulevard Murat 88 (16e).

Lieve Renée,

Heb je toevallig een wieg van Yvonne over? Anders stuur ik de mijne op, dat heb ik al verscheidene malen eerder gedaan. Ik ben blij jullie en Yvonne weer te zien.

Bep

* of tenminste vanaf zeven uur s'ochtends

4249 (27272). *Briefkaart aan L. en R. Guilloux: Parijs, 13 november 1935*

Beste vrienden,

Ziehier: Vrijdag kom ik aanzetten, met een trein die tegen 9 uur van hier vertrekt (geloof ik) en die tegen 4 uur (?) bij jullie aankomt. Ik nodig mezelf uit op het avondeten bij jullie, om vervolgens dezelfde avond nog naar Le Roselier te gaan, en me daar dan de volgende dag *thuis* te voelen.

Tot ziens,

je EdP.

woensdagavond

4255 (2793a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 19 december 1935*

Parijs, 19 december 1935.

Beste Guilloux,

Hier is het artikel van Greshoff.

Ik vat het voor je samen:

Peyré, een volstrekte onbenul, heeft de prijs gekregen. Als de waarde van het boek had geteld, dan zou Le Sang Noir hem hebben gekregen. Maar de oude heren van de Ac. Gonc. houden niet van talent en daarbij komt dat Guilloux een ‘revolutionair’ is. - ‘Nu is alles weer in orde: een vlijtige penneknecht heeft de koek en een groot kunstenaar, die tegelijkertijd een vrij man is, krijgt de gard.’ (Toespeling op onze kerstman, dat is Sint Nicolaas, wiens feestdag 5 december is.)

Greshoff begrijpt niet dat ze zeggen, dat je personen karikaturen zijn. Hij vindt dat je het leven beziet zonder jezelf voor de gek te houden, en dat de mensen juist naar de natuur zijn geschilderd en alleen maar krijgen wat ze verdienen. *Wij* hebben juist de leugens nodig, als wij die mensen en die dingen anders willen zien. - Hij vergelijkt jouw manier van het leven bekijken met schoongemaakte oude schilderijen, dat wil zeggen zonder de laag vernis die over alles een warm, mooi goudgeel gekleurd licht verspreidt. De mensen die gewend waren die schilderijen onder het vernis te zien, zijn ondersteboven als ze die in gereinigde staat zien, ze vinden ze grof van kleur, enz. Goed, jij bent net zo waarachtig en even weinig karikaturist, volgens Gr., als Daumier.

Cripure is prachtig; soms heldhaftig in een hogere betekenis van het woord, soms verachtelijk in zijn lafheid. Je hebt hem neergezet in prachtige, krachtige lijnen die de regels van de kunst van onze kleine psychologiserende schrijvers beslist ver te buiten gaan. (Hij bedoelt: Bourget of Mauriac en hun soort.) Wat opvalt in het boek is de *rijkdom* ervan. - Vervolgens vertelt hij een beetje het verhaal van Cripure na. En tenslotte, zegt hij dat voor Cripure Palante model heeft gestaan, over wie je een ander boek hebt geschreven, de 'Souvenirs'. Maar, men moet zich niet vergissen, want Cripure is veel meer: rijker, complexer dan Palante.

Hij vertelt dit alles alleen maar, om dit boek onder de aandacht te brengen. Er valt nog meer over te zeggen. (Hij schreef me, dat hij dat artikel inderhaast had neergepend, dat hij er niet tevreden over is, dat hij *Le Sang Noir* nog eens gaat lezen, en dat hij vast van plan is een beter artikel voor een tijdschrift te maken; dit is een dagblad.) 'Wanneer Peyré als negentienden van zijn medebekroonden reeds lang vergeten en vergeven is, zullen jonge menschen nog grijpen naar dit boek, dat alléén voor de oppervlakkigen een wanhopig boek is.'

Dat is het.

Heb je fijn gereisd? Hoe is het met Renée? En Yvonne? Laat ons eens wat horen als je weer eens aan ons denkt. Ik werk hard en bestudeer niets anders dan de Kaukasus - 'met vrucht' overigens.

Mocht je zin hebben Greshoff te schrijven, zijn adres is: August Reyerslaan 130, Schaarbeek-Brussel, (België). Zijn voornaam is: Jan.

Bep, Alain en ik zenden jullie één hartelijke groet van ons drieën gezamenlijk. (Chè bella combinazione!)

Jullie EdP.

Het artikel van Bep, dat ze vanuit Le Roselier heeft verzonden, is nog altijd niet verschenen. We sturen je het meteen. Met translacie.

4267 (2856a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 9 maart 1936*

Parijs, donderdag.

Beste vriend,

De heer Schoup is, schijnt het, een Belg die een oorlogsboek heeft

geschreven, en die, behalve dat, een grote onbekende is in de Nederlandse literatuur. Ik weet niet van welk maandblad hij redacteur zou kunnen zijn en Greshoff weet het ook niet. (Ik kan eens informeren.) Maar wat erger is, hij is degene die het *Journal d'un Homme de 40 Ans* vertaald heeft, en dat niet alleen heel matig, maar ook van begin tot eind in de verkeerde toon. Ik meen dat ik het er al eens met je over heb gehad.

Dus: wat wil je? Dat het 'literaire publiek' je door hem zou gaan lezen is een goede grap. Dat publiek leestje immers al, en wel in het Frans. - De heer Schoup kan zeker een ander publiek bereiken, dat wat er volstrekt lak aan heeft of een vertaling goed of slecht is. Hij doet erg zijn best, en al is de *Steenuil* een vierderangs uitgeverij, het is beter wel te worden uitgegeven dan niet.

Als je echt een goede vertaling wilt, moetje, (als je kunt) de heer Schoup verbieden aan je boek te komen. - Als je dat van weinig belang vindt, omdat het 'literaire publiek' je toch in het Frans leest, en je via de vertaling van de heer Schoup bijvoorbeeld net zo goed het Hollandse proletariaat kunt bereiken, - nu, waarom dan niet?

Dit gezegd zijnde, ik ben nogal bitter gestemd dat ik je zo weinig heb gezien, niet wegens Greshoff, maar om mijzelf persoonlijk. Maar ik heb mezelf voorgehouden dat Parijs waarachtig Saint-Brieuc niet is. Je had wel ons telefoonnummer...

Greshoff laatje zeer hartelijk groeten - *hij* is ronduit tegen deze Schoup, omdat, naar hij zegt, hij de vertaling van Guéhenno zorgvuldig met het origineel heeft vergeleken, - Bep en ik groeten je, met inbegrip van Renée en Yvonne. Ik wil niet eindigen zonder te veronderstellen dat Le Roselier dan wel niets van zijn betovering heeft verloren, maar de vriendschap wel iets van haar glans. Dat zal dan wel de 'maalstroom van het Parijse leven' zijn, om met andere successchrijvers te spreken.

Geheel de jouwe,

EduP.

Bep, die Alain zijn papje voert, dicteert me: 'Renée, zeer bedankt voor je bericht en voor het witte broekje, waarin Alain gekonterfeit wordt'. - Dat schijnt alles te zijn. O nee, er komt nog iets:

'Parry, en niet Germaine, heeft het negatief van die vergroting'.

Dat lijkt me ook 100% Rouletabille. Goed, ik trek me terug.

4268 (2862a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 13 maart 1936*

Parijs, vrijdag.

Beste vriend,

De *Wereld-Bibliotheek* (een van de grootste uitgeverijen van Holland, dezelfde die de vert. van la *Cond. Hum.* heeft uitgegeven) schrijft me, dat ze bereid is een vert. van le *S. Noir* uit te geven. Dat zou dan begin 1938 worden; waarschijnlijk zitten ze voor het jaar 1937 helemaal vol. Wat vind je ervan? Als uitgever is het 10 × beter dan de *Steenuil* van de heer Schoup. Maar omdat die heer zich er mee is gaan bemoeien, zul je je misschien moeten verstaan met hem of hem in contact brengen met de *W.B.* Hier is het adres: *Dr. Nico van Suchtelen*, *Directeur Wereld-Bibliotheek*, *Postbus 6*, *Sloterdijk-Amsterdam.*

Met vriendelijke groet,

EduPerron

4269 (2869a). *Aan L. Guilloux: Parijs, 20 maart 1936*

Parijs, vrijdag.

Beste vriend,

Je beschuldigt je zo rijkelijk dat ik alleen maar in mijn schulp kan kruipen. Niet dat ik nog niet wat bitterheid voel - soms ben ik een beetje de 'lichtgeraakte oosterling' - maar wat geeft het, we gaan immers net doen of alles uit de wereld is. Laat ik mezelf maar voorhouden dat vriendschap nergens recht op geeft, evenmin als liefde. En je brief was erg aardig.

Blij te vernemen dat je de Greshoffs sympathiek vond en nog vindt en dat jullie een goed contact hebben gekregen. Greshoff is een 'warmvoelend' mens en een vriend op wie je kunt rekenen, dat staat voor mij al 9 jaar vast, en over 9 jaar zal jij dat misschien ook zeggen.

Mijn artikel was behoorlijk oppervlakkig, of kwam tenminste niet verder dan de buitenkant. Het ging erom de limiet van die 1½ kolom niet te boven te gaan en al helemaal niet het niveau van de lezers van dat weekblad. En ik was moe en totaal niet geïnspireerd. Ik heb dus getracht in dat 'kader' het zo goed mogelijk te doen. Ik heb niet de moed dat voor je te vertalen, maar daarvoor moet je echt bij Kees zijn. Hij kent Hollands en beter Frans dan ik, en hij zal

je waarschijnlijk graag deze kleine dienst willen bewijzen. Stuur hem het artikel. Maar denk eraan dat, van alle kameraden in Holland, dat van Bep 10 × beter is en tot nu toe verreweg het beste artikel dat over *Le S.N.* in Holland is verschenen. Ik zeg het zonder echtelijke trots; eerder nederig.

Blijft nu nog de vertaling. Ik heb Greshoff geschreven en hij antwoordt me dat hij niet kan, gezien al het werk dat hij al heeft. Ikzelf sta tot je beschikking, zoals ik al zei, en Bep ook. Laten we afspreken dat we het samen doen en dat het er alleen maar beter van wordt. Ik schrijf met dezelfde post aan de directeur van de W.B. om hem te zeggen dat je nog over de rechten beschikt, dat je niets aan die Schoup hebt overgedragen en dat hij je moet schrijven.

Afgezien daarvan, heb ik geen nieuws. We hebben hier enkele grote lezingen over het socialistisch realisme gehoord, met als slotsom dat men in dat soort realisme precies kan vinden wat men wil. Het is een beest met een sociale kop, romantische poten, een zeer realistische buik en een lyrische staart; met dat al hoef je het dus alleen nog maar te berijden. Op het eerste gezicht laat het zich alleen maar berijden door schrijvers van links, maar je weet maar nooit en ik zou niet weten waarom Mauriac en Maurois niet, wel beschouwd, sterk socialistische realisten zouden kunnen zijn. Aragon was even belachelijk als gewoonlijk, André zeer wreed jegens het publiek - dat werkelijk met de tong op de schoenen liep na al dat gehol door alle kunsten aller tijden - maar zoals altijd consistent en briljant. Het speet me dat Benda er niet was, want voor de rest waren het alleen maar leraren. Het niveau van de discussie was betrekkelijk hoog, zei André; we merkten dan ook dat er heel wat geslapen werd in de zaal. Die arme Bourotte moest de volgende ochtend aan boord, terwijl *hij* helemaal niet had geslapen en dan ook nog gebukt ging onder al zijn twijfels over het realisme in kwestie.

Aanstaande maandag vertrek ik naar Lyon, waar ik ongeveer een week blijf om te proberen de vertaling van mijn zogenaamde roman met Pia *to start*, (hoe zegje dat in het Frans). Als hij er ‘vat’ op krijgt, kan hij het verder alleen wel. Hij is vol goede wil, bereid er 3 uur per dag aan te besteden, naast zijn werk, en maakt, dat ik me schuldig voel. Ik denk niet dat ik naar Le Roselier kan komen. Maar jij komt zeker naar Parijs en misschien dat je dan de weg vindt, tenminste telefonisch. Laten we dan over je nieuwe roman praten. Ik begrijp de angst; waarover je het had, volkomen, en ik ben

verdomd nog altijd niet in staat *mijn* nieuwe roman te beginnen, die ik toch allang onder mijn schrijvershart draag.

Groeten tussen ons zessen, jullie

EduP.

Houd ons op de hoogte van de reacties van de W.B.

4272 (2883b). *Aan G. Jean-Aubry: Parijs, maart 1936*

Ik zal proberen dat stuk over Larbaud te schrijven; ik wilde allang eens mijn indrukken geven van hem en van Léautaud (de enige Franse schrijvers die ik ooit behoefte had *persoonlijk* te leren kennen), maar aangezien dat in het Hollands gaat gebeuren, een geheimzinnige taal bij uitstek... Niettemin bedankt voor de aansporing.

4301 (3787a). *Aan F.I. Herbet: Ukkel, 7 of 8 oktober 1939*

Ukkel, oktober 1939

Mijnheer de directeur,

Ik ben op het ogenblik in Brussel en logeer bij mijn neef, de heer Jean de S., die mij heeft ingelicht omtrent de vorderingen van mijn zoon Gille, intern leerling van het Athénée du Centre.

Tot mijn spijt heb ik vernomen, dat Gille dit jaar niet kon overgaan naar de zevende klas wegens onvoldoende resultaten. Aangezien de jongen ons echter vandaag nog uitdrukkelijk heeft verzekerd, dat hij desondanks in de ‘zesde’ zit, zonder precies te kunnen aanduiden of het een klas voor beginners of gevorderden betreft, zou ik u zeer erkentelijk zijn als u mij duidelijk wilt meedelen in welke klas Gille nu eigenlijk zit, welke plaats die klas inneemt in de totale cursusduur en welke vooruitzichten er aldus voor mijn zoon bestaan, mede in verband met de studieprogramma's.

Wat betreft de rapporten verzoek ik u mij mee te delen of het mogelijk zou zijn die regelmatig, bijvoorbeeld eens per maand, op te sturen naar de heer DE ST., zoals dit waarschijnlijk gebruikelijk is bij kostleerlingen, die niet naar huis gaan in de loop van het trimester? Tevens zou ik graag in tweevoud de officiële lijst van verlofperioden tijdens het schooljaar willen ontvangen. Uitzonderingen

daargelaten - het is aan de heer de St. dat uit te maken - is het de jongen uitsluitend in de vakanties en op officiële vrije dagen toegestaan bij zijn moeder thuis in Brussel te komen. Ik kan echter nu al wel zeggen, dat hij omstreeks Sint-Nicolaas een weekeinde in Brussel mag doorbrengen.

Tenslotte bevestig ik graag de machtiging, u tijdens mijn afwezigheid verleend door mijn ex-echtgenote mevrouw S. SECHEZ, moeder van het kind en optredend als toeziend voogdes, en door mijn neef, de heer de St., in verband met het begin van het nieuwe schooljaar in september.

Voor het geval dat de internationale toestand de ontruiming van het Atheneum noodzakelijk maakt en de kostleerlingen naar huis moeten worden gestuurd, deel ik u graag nu al mee, dat ik wil dat Gille naar de woning van de moeder van mijn ex-echtgenote voornoemd wordt gebracht, mevrouw LEGAI-LIBER, rue Estelle Chaudron 26 te MONTIGNIES-LE-TILLEUL (Henegouwen), waar mijn exechtgenote zich bij hem zal voegen; voor het geval dat die oplossing onuitvoerbaar blijkt te zijn, zou het beste zijn de jongen te sturen naar het adres van zijn moeder voornoemd, Notelaarstraat 127, Brussel.

U hebt de heer de St. erop gewezen, dat het herinschrijvingsformulier voor het internaat nog niet is ingevuld. Wilt u zo vriendelijk zijn mij dat papier te zenden, dan zal ik het u zo spoedig mogelijk ingevuld en wel terugbezorgen.

In afwachting van uw antwoord dat ik u verzoek naar bovengenoemd adres, p/a de heer de St., te sturen, verblijf ik met gevoelens van hoogachting jegens u, mijnheer de Directeur,

4307 (4038a). *Briefkaart aan G. van Waterschoot van der Gracht: Den Haag, 11 maart 1940*

Den Haag, 11 maart 1940

Geachte Mejuffrouw,

Jany heeft me de golden limerick toegestuurd en aangezien ik in bed lig, blootgesteld aan alle kleine uitbarstingen (neus- en keel-) van een griep, had ik de tijd om 5 verzen ten antwoord te dichten. Hier zijn ze:

Als ik niet al zei: mejuffrouw,
Zou ik zeggen: kleine Gisèle,
Houdt de snor in ere,
Want als men die lostrekt,
Vallen de *gouden* woorden als hagelstenen.

Wanneer zien we u weer eens in Bergen?

Hier zijn we van plan er tegen de 18de van deze maand weer heen te gaan, maar misschien wordt het door die verdomde griep een paar dagen later. Enfin, laten we zeggen dat we er vanaf de 23ste zijn, Nesdijk 19, bij mej. Meuter, waar u ons voor het eerst heeft ontmoet.

Maakt u maar heel religieuze ramen en gelooft u ons de u toegenegen
duPerrons

Bijlagen 1-46
Documenten en brieven

Overzicht van bijlagen

1a P.A. Beynon, ‘Enkele aanteekeningen over de Kangean Archi pel’ in *Weekblad voor Indië* van 4 mei 1919.
1b P.A. Beynon, ‘Kangean in nieuwe banen geleid’ in *Weekblad voor Indië* van 13 juli 1919.
1c S., ‘Bârâs Kangean. (Nog eens: Kangean in nieuwe banen geleid)’ in *Weekblad voor Indië* van 14 maart 1920.
1d [E.] Du P[erron], ‘Nóg iets over de Kangean-eilanden’ in *Weekblad voor Indië* van 4 juli 1920.
1e Oud Kangeanner, ‘Controleur Beynon en de Kangean-eilanden’ in *Weekblad voor Indië* van 12 september 1920.
2 A.C. Willink aan J. Peeters, Brussel, 13 februari 1925.
3 E. Bouws aan H. Marsman met aantekeningen van E. du Perron, 's-Gravenhage, 1 juli 1931.
4 E. du Perron aan F.E.A. Batten, tekst op verso van foto van Ter Braak en Du Perron, Gistoux, 7 augustus 1931.
5 E. Bouws aan D. Zijlstra, Gistoux, 9 augustus 1931.
6 Concept-overeenkomst tijdschrift, 21 augustus 1931.
7 E. Bouws aan D. Zijlstra, 's-Gravenhage, 24 augustus 1931.
8 M. ter Braak aan E. Bouws, Eibergen, 25 augustus 1931.
9 M. ter Braak aan E. du Perron, Eibergen, 25 augustus 1931.
10 E. du Perron, ‘De grote vraag’, 3 februari 1932.
11 Lijst met financiële voorwaarden van Du Perron voor de uitgave van zijn werken door Stols, ongedateerd.
12 Ongepubliceerd fragment van een tekst door E. du Perron van 18 april 1932 bestemd voor het panopticum ‘De belezen tijdge noot’ in *Forum* van mei 1932.
13 S. Vestdijk, *‘Voor E. en B.*:’, 24 mei 1932.
14 Concept-antwoord van E. Bouws op Du Perrons brief van 13 juni 1932.
15 Facsimile van an Greshoffs vers ‘Opdracht’ in *Forum* van juli 1932 met aantekeningen van Du Perron d.d. 3 augustus 1932.
16 E. du Perron-de Roos aan D.A.M. Binnendijk en M.G. Binnendijk-Paauw, Bellevue, 9 oktober 1932.
17 Prospectus door M. ter Braak voor de tweede jaargang van *Forum*, december 1932.
18 E. Bouws aan E. du Perron, Scheveningen, 24 februari 1933.

19 Aantekening van E. Bouws over *Forum,* 'Punten Eddy', 4 maart 1933.
20 Nawoord van E. du Perron bij Jef Last, 'De verdediging van het linksche inzicht' in *Forum* van juni 1933.
21 E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Le Roselier-en-Plérin, 25 oktober 1933.
22 E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Le Roselier-en-Plérin, 7 november 1933.
23 E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Le Roselier-en-Plérin, 27 november 1933.
24 E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Parijs, 22 januari 1934.
25 F. Timmers Verhoeven aan E. du Perron met aantekeningen van Du Perron, Brussel, 7 februari 1934.
26 Naschrift van Gerard van Eckeren bij Du Perrons 'Twee vragen' in *Den gulden winckel* van april 1*934-*
27 A. Defresne, 'Zu dem Aufsatz "Holländische Literatur von E. du Perron"', in *Die Sammlung* van mei 1934
28 E. du Perron-de Roos aan C.M. Schilt, Parijs, 10 november 1934
29 E. du Perron, Ontwerp voor het prospectus van het niet-verschenen tijdschrift 'Noesantara', omstreeks 10 september 1938, en definitieve versie van deze circulaire uit november 1938.
30 E. du Perron-de Roos aan H. Samkalden, Bandoeng, 13 oktober 1938.
31 E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Bandoeng, 14 oktober 1938.
32 E. du Perron-de Roos aan Soejitno Mangoenkoesoemo, Bandoeng, 15 oktober 1938.
33 E. du Perron-de Roos aan J.A. Antonini, Bandoeng, 20 oktober 1938
34 E. du Perron-de koos aan H. Samkalden, Bandoeng, 27 oktober 1938.
35 E. du Perron-de Roos aan Soejitno Mangoenkoesoemo, Bandoeng, 29 oktober 1938.
36 J. van Hasselt (Bond van Kunstkringen) aan S. Koperberg, Batavia, 6 februari 1939.
37 [J.W.F. Werumeus Buning], 'Beschamende lectuur' in *De telegraaf* van 4 oktober 1939 (av.).
38 Nawoord van de redactie in *Het vaderland* van 5 oktober 1939 (ocht.).

39 Portret van Gisèle van Waterschoot van der Gracht door Du Perron, Den Haag, 27 januari 1940.
40 G. van Waterschoot van der Gracht, ‘To a sprouter of whiskers’.
41 Naschrift van D. Hans bij Du Perrons brief van 14 februari 1940 in *De avondpost* van 16 februari 1940.
42 E. du Perron-de Roos aan J.A. Antonini, Bergen, 11 april 1940.
43 M. ter Braak aan K. Lekkerkerker, Den Haag, 13 april 1940.
44 M. ter Braak aan K. Lekkerkerker, Den Haag, 16 april 1940.
45 M. ter Braak aan K. Lekkerkerker, Den Haag, 23 april 1940.
46 E. du Perron, ontwerp voor Slauerhoffs Verzamelde werken, ongedateerd.

Bijlage 1a

P.A. Beynon, ‘Enkele aanteekeningen over de Kangean Archipel’ in *Weekblad voor Indië* 16 (1919-1920) 4 (4 mei 1919), p. 51-53, bij 4115. De vier foto's en het kaartje bij dit artikel kunnen hier niet gereproduceerd worden.

Enkele aanteekeningen over de Kangean Archipel.

Een uitgebreide verhandeling zal over deze eilandengroep niet worden gegeven. Het doel van dit schrijven is echter, enkele bijzonderheden weer te geven. Moge de lezer er toe komen, ook eens in dien, zoo verafgelegen, voor de meesten onbekenden, doch merkwaardigen, en zeer rijken archipel, een kijkje te nemen.

Zooals op bijgaanden kaart te zien is, behoort tot den Kangean archipel een 30 tal eilandjes gelegen ten Oosten van Madoera, tussen 8° 22′ en 9° 8′ OL en 6° 30′ en 7° 18′ ZB.

Tot de voornaamste eilanden moeten gerekend worden het groote eiland Kangean en het zeer kleine schier overbevolkte eiland Sapeken.

De *Loewoek,* de boot die 4 x 's maands de verbinding met Soemenep tot stand brengt, voert den reiziger in 12 uren in de natuurlijken haven van Kalisangka, waarna na 3 palen oostwaarts langs uitgestrekte klapperaanplantingen en rijstvelden te hebben gereden, de tourist zich bevindt ter afdeelingshoofdplaats Ardjasa.

De pas gerestaureerde pasanggrahan biedt hem daar een goed onderdak. Tot de merkwaardigheden, die een bezoek aan deze eilanden overwaard maken, behooren: een uitstapje naar de Gowa Koening en de Gowa Peteng, twee grotten, waarvan de eerste drie palen ten Noorden van Ardjasa gelegen is en de tweede zes palen daarvan is verwijderd, hetzij per motorboot, hetzij te paard te bereiken.

De eene grot, de Gele, wellicht de schoonste van Java, is een stalagtiet-stalagmiet formatie, heeft haar naam te danken aan het lichteffect, dat erin wordt waargenomen, waardoor de druipsteen een geelachtig-groenen tint verkrijgt.

Zij is niet uitgestrekt, maar bestaat toch uit twee groote zalen, waarin de stalagtieten coulissen vormen, tusschen welke het van verscheidene zijden invallende licht een eigenaardig, feeërisch theaterdecor veroorzaakt.

Zuilengroepen, uit den bodem oprijzende pilaren, welke hier en daar besloten zijn in nissen, verhoogen dan nog den schilderachtigen aanblik.

De voorhal van dezen grot, welke behoort tot de 1e zaal, bevat een dikke druipsteen, welke een frappante gelijkenis vertoont met een opgestapelde hoop padie, wordt daarom dan ook de 'Loemboeng' genoemd.

Volgens zeggen, heerschte vroeger bij de Kangeaners het bijgeloof, dat de Hollanders van deze grot zouden afstammen. Want, iedere Hollander gaat, bij een bezoek aan Kangean, steeds naar zijn afstammingsplaats ter bedevaart.

De tweede zaal omvat de geheele Oostzijde van den grot, door een nauw gangetje van de eerste gescheiden.

De stalagtieten, laaghangend, hebben hier den vorm van geplooid kantwerk. Ter linkerzijde opgaande langs groote stalagmieten, komt men aan den rand van het schaarsch begroeide bosch, en verder dalende tot een diep gat, welke volgens de gids, de uitmonding vormt van een gang, die de 2 grotten met elkaar verbindt, en wel 100 M. diep onder den beganen grond ligt.

In den Oostelijken zaal bevindt zich nog een druipsteen, die de vorm heeft van een ingebakerd kind, hetgeen natuurlijk het noodige bijgeloof heeft doen ontstaan.

Het eigenaardige is nog, dat de jonge stalagmieten van een doorschijnende lilagekleurden harden steensoort gevormd zijn.

De tweede of de zwarte grot is wellicht wel even mooi, maar kan slechts met licht van stormking lampen of toortsen betreden worden, ligt ten Noorden van de havenplaats, nabij het Noordelijk zeestrand, voorbij den N.W. hoek van het eiland.

De opening ligt schier op den heuveltop, die vooraf beklommen moet worden, waarvandaan een indrukwekkend gezicht geboden wordt. In tegenstelling met de eerste is deze grot uitermate groot. Strekt zich, volgens zeggen, uit, tot het midden van het eiland. Na de vóórvestibule te zijn doorgegaan, komt men ter rechterzijde aan een donkere spelonk, die vrij steil benedenwaarts gaat. Dit is het eigenlijke begin van de grot.

Een weinig ter zijde treft men een kleine druipsteen aan van merkwaardigen vorm, alwaar meestal wierook gebrand wordt, om de grotgeesten gunstig voor de bezoekers te stemmen.

Een glibberig steil afdalend pad verbindt boven genoemd gedeelte met een reusachtig grooten zaal, ter linkerzijde waarvan, zich

een door den natuur gevormde waterbak, in een druipsteen kegel ingehouden, bevindt.

Deze djeding (waterbak) moet, als de geesten den bezoeker goedgunstig gestemd zijn, vol water zijn.

Het Kangeansch bijgeloof wil, dat dat glasheldere water door den bezoeker, bij wijze van vriendschappelijken daad, gedronken wordt. Steeds treft men verder gaande nog kleinere in druipsteenen uitgehouden waterbakken aan.

De groote en zware stalagtieten beletten dan een weinig het dieper doordringen.

Al dalende, komt men in een grootere en ruimere zaal, waarvan het gewelf ± 30 meter hoog is.

Zooals bij de meeste grotten, is ook bij deze grot de grond bedekt met guano, in het bijzonder deze zaal, terwijl in het midden er van iets ter linkerzijde zich een 5 meter hooge berg vleermuizenmest bevindt. De vleermuizen, die zich in ontelbaren getale in deze grot ophouden, vliegen door het licht in hun rust gestoord, heen en weer tegen het licht op, en het is dan alsof een orkaan woedt.

Het dieper doordringen is meestal onmogelijk. Ook hier, zijn de druipsteenen van ontzaglijke schoonheid: de melkwitte, en groenachtig gele kegels, schitteren in honderde kleuren, waarin het rosa overheerschend is, bij het toch flauwe licht der stormkings, leveren een fantastischen aanblik.

Terwijl de jonge stalagmieten der gele grot van een licht-lila doorschijnende steen gevormd schijnt, zijn die in deze grot grijswit.

Het gevaarlijke bij het bezoeken van deze grot is het veelvuldig voorkomen van slangen. De bevolking beweert, dat er twee heele groote in huizen, en dat, bij het tegenkomen er van, den bezoeker zeer veel geluk en voorspoed te beurt zal vallen.

Ook dat moet den tourist veel waard zijn. Allicht zullen er wel lezers gevonden worden, die zich alleen daardoor laten overhalen, een bezoek aan het onbekende eiland ten Oosten van Madoera te brengen. De zeer interessante tocht naar Tambajangan in het midden van het eiland gelegen, alwaar zich op 100 voet hoogte een Pasanggrahan van het boschwezen bevindt, is vooral ten zeerste aan te bevelen. Een karretje brengt den tourist tot Paseraman, vier paal ten Oosten van Ardjasa, terwijl daarna de verdere tocht (d.w. acht paal) te paard gedaan moet worden. In den Oostmoesson echter is de boschweg bijna in zijn geheel met een bendy te bereiken.

De uitgestrekte rijst-velden hebben op paal 4 opgehouden; men komt in een oerwoud, waarin de zoo bekende veel kostende Kangeaner boschhaan huist. Het typische gekraai is van verre reeds te hooren.

Na 4 palen door dit dichte oerwoud gereden te hebben, komt men, steeds stijgende, aan een prachtig djatibosch: de weg zwenkt om, breekt door een geweldigen steenrots heen, en loopt verder langs den Zuidrand van den Kangeaner bergrug. Van hier ziet men over de djatiboschkruinen heen de zee, die de zuidzijde van het eiland bespoelt, waarin zich verheffen de zoo vele kleine en groote groene eilanden: rechts Sepapan, dan een witten streep zee, dan recht Zuid Saoebi en tusschen Saoebi en Kangean, tal van kleinere uit zee opgerezen stukken grond. Bij goed weer is zelfs Saboenten met zijn rood gedakte huisjes zichtbaar.

De Pasanggrahan ligt even als de weg aan den Zuidkant van de bergketen.

Het vergezicht is hier vooral vroeg in den ochtend met zonsopgang onvergetelijk schoon, achter de Pasanggrahan verheft zich pijlrecht een witte kalk rotsketen, waarvan de top slechts begroeid is.

Deze witte bergketen, goenoeng Batoepoetih, is van heel ver uit zee te zien en dient ook menig visschersprauwtje tot baken.

Ten slotte zij nog even opgemerkt, dat tot de Kangeansche merkwaardigheden behooren: de statige Boschhanen, de Bagisars, een zeer fraaie haansoort gekweekt uit de paring van een boschhaan met een gewone kip, en het loophen, manoek kossong, een megapodiussoort, die een egaalrose ei legt, zoo groot als het beest zelf is (lectuur hieromtrent is te over).

Ik zou later nog wel terug willen komen op een beschrijving van de visscherij, industrie, in het bijzonder die van de Sapekensche wateren, de hoofdbron van bestaan voor de Sapekeners, welk volk in tegenstelling met het Kangeaner, een buitengewoon flink, krachtig en energiek volk is. Het is met vrij groote zekerheid te zeggen, dat Noord Bali en W. Lombok voor het grootste gedeelte de visch betrekken van uit Sapeken, welke visch, gezouten (ikan kannas), gedroogd en gezouten (ikan kering) en als pindang (gekookt en gezouten) in enorm groote hoeveelheden aldaar, een zeer goed afzetgebied vindt.

P.A. BEYNON.

Bijlage 1b

P.A. Beynon, 'Kangean in nieuwe banen geleid' in *Weekblad voor Indië* 16 (1919-1920) 14 (13 juli 1919), p. 178-179, bij 4115. De vier foto's bij dit artikel kunnen hier niet gereproduceerd worden.

Kangean in nieuwe banen geleid.

Een artikeltje in dit *Weekblad* behandelde enkele bezienswaardigheden der Kangean-archipel, in het bijzonder in verband met het touristen verkeer.* Het volgende stukje heeft echter ten doel de rijkdommen van dezen archipel meer bekend te maken.

Het is, alsof tot heden toe alle middelen te baat werden genomen deze zoo interessante eilanden groep onbekend te houden. Het tegenwoordige Gewestelijke Bestuurshoofd, Mr. S. Cohen is echter van meening, dat deze nog zoo onbekende eilandenwereld door openstelling aan de vergetelheid moet worden ontrukt, voorwaar een kloek besluit, waarvan binnen afzienbaren tijd de Kangeaner de vruchten zal genieten! Binnen een overzichtelijken tijd zal het particuliere initiatief alhier de vrije hand worden gelaten. Hoevele duizenden bouws grond zullen dan kunnen worden uitgegeven in erfpacht!

De *klappercultuur* is hier nog steeds bevoorrecht; geen plaag van eekhoorns, torren of wilde varkens; die is hier onbekend.

Het zuidelijk deel van het groote eiland bevat duizenden bouws *sawah's*, ofschoon irrigatie er nog onbekend is. Ja, zelfs zal het in den toekomst wellicht mogelijk zijn, Oost-Madoera in tijden van nood te voorzien van padi uit de Kangeangroep.

De *visscherij* in de Sapekensche wateren, die voor den Inlander schier volmaakt te noemen is, werpt enorme winsten af.

Hoe gemakkelijk zou ook hier voor particulieren een arbeidsveld kunnen worden gevonden, bijv: verkoop van touw, pik, spijkers, zeildoek, blik en andere voor de visscherij bestemde artikelen. Honderdduizenden klapperboomen leveren jaarlijks den Javaanschen Oliefabriéken goeden grondstof, terwijl Inheemsche oliepletters een deel van het jaar de handen vol hebben met het pellen, drogen en verwerken van kesambi-pitten. Kangeans bosschen bevatten

* Zie No. 4 van het *Weekblad voor Indië* dd. 4 Mei 1919.

enorme hoeveelheden *kesambi-boomen*, waarvan de hoeveelheid pitten geschat moet worden op 6- tot 10000 pikol per oogst.

Op Soerabaja wordt voor dit product een goed afzetgebied gevonden.

Een eilandenbevolking, zooals hier gevonden wordt, zoekt haar afzetgebied van producten ‘over there’ en tracht, waar ze kan, de verkeersmiddelen zoo volmaakt mogelijk te maken. *Sapekeners* of liever genoemd *Kambangers*, hebben de bouw van visschersprauwen, soppeks en lemesas tot een zeer groote hoogte opgevoerd.

De grootere voor de vrachtvaart zoo noodige prauwen, *padawa's, lemesa's* en *palari's* komen van Makassar en worden grif voor vijfhonderd, zeshonderd, ja duizend gulden aan Kambangers verkocht.

Plaatsgebrek en het gemis aan een leerschool voor de scheepsbouw zijn oorzaken, dat ook deze genoemde prauwen in de Sapekensche archipel niet kunnen worden gebouwd.

Toch breidt de visschersvloot zich geleidelijk uit. Het afgeloopen jaar waren natuurlijk de tijdsomstandigheden de rem voor een grootere uitbreiding, maar toch bestaat deze vloot nu reeds uit 103 pedjala's, 18 djoekongs en ongeveer 600 soppeks. De jaarlijksche verkoop van ± 1 500000 KG visch bedraagt ongeveer ¼ millioen gulden en dan nog onder vrij moeilijke omstandigheden door dure grondstoffen.

Ter opheldering diene nog de mededeeling dat de visch door de visschers zelf wordt geconserveerd, waarvoor een nu pas uitgebreid inzoutingsetablissement, dat tevens los zout verstrekt, de noodige ruimte biedt voor het opbewaren en het vervaardigen van pindang (gezouten en gekookte visch en kannas) terwijl de pajangvisch, dagen zeilen van Sapeken, reeds in de prauwen, direct na de vangst, gezouten wordt.

De Sapekener is - hetgeen uit bovenstaande cijfers duidelijk genoeg blijkt - door de visscherij een onafhankelijk, welgesteld burger geworden; vrij in zijn spreken, toch ietwat achterdochtig, maar uiterst slim.

Merkwaardig is het, dat zij, ofschoon zij zelf meestal wel een beetje geld bezitten, toch liever van Chineezen van Bali geld leenen, om daarmee hun bedrijf voort te zetten, dan met eigen geld te beginnen: ze noemen zich al heel gauw arm.

Zoo vertelde me een tijdje geleden een Kambanger, dien ik aanzegde zijn schuld te voldoen, dat hij arm was, doch dat hij moeite

zou doen om zijn gouden djimats, vijf en twintig dollarstukken en gouden sieraden te verkoopen, welke slechts een bedrag vertegenwoordigden van f 1750 terwijl hij mij dringend verzocht, hem aan geld te helpen, wanneer het niet genoeg was. Zijn schuld bedroeg niet meer dan 300 rijksdaalders!

De standaardmunt is hier de rijksdaalder, alles wordt daarin uitgerekend, doch er moet zoowel mogelijk in goud betaald worden.

Er is dan ook zeer veel goud op dit kleine eiland te krijgen: kinderen van 5 tot 8 jaar krijgen veelal geen jakje aan: dat wordt zoo gauw vuil en slijt zoo erg! Het liefst loopen ze rond slechts getooid met een gouden halssnoer, waaraan dan nog een tiental gouden munten worden gehangen. Toch noemen ze zich arm! Het is met hen als met dien Amerikaansche studievriend van me, die te Little Rock (New Orleans) eigenaar van een Cotton-estate was, en die na terugkomst in Nederland beweerde, dat hij in het geheel niets bezat, hoewel hij een millioen dollar op de Cincinnati Trust Bank had staan!...

Een mooie karaktertrek is, dat de Sapekener niet naar zijn stadje terug durft varen, alvorens een mooie winst te hebben geboekt, uit vrees van door zijn vrienden daarvoor scheef aangekeken te worden. Zoo bleef een rijk Kambanger *acht maanden* weg, omdat hij een groote partij visch had gekocht voor f 5. de pikol, terwijl de verkoop ervan slechts f 12,50 bedroeg!

De huizen zijn er alle op palen gebouwd en zoo mogelijk geheel van zink opgetrokken. Ook deze verraden duidelijk de rijkdom van het volk.

Van de geheele Kangeangroep werd tot heden toe systematisch alle bekendmaking geweerd. Lof daarom den tegenwoordigen resident, die Kangean uit de vergetelheid wenscht te rukken, en het in nieuwe banen wil leiden!

Het laatste bezoek in gezelschap van Mevrouw Cohen, den Assistent-Resident en eenige hooge gasten, aan dezen archipel gebracht, leidde den resident tot volharden bij zijn voorgenomen plannen.

Kangean herbergt nog veel nieuws, de bosschen werden kortgeleden door den botanist van de Java-flora in onderzoek genomen, merkwaardige nog onbekende, zeldzame en ook tevens alleen op Kangean voorkomende planten werden meegenomen om ze in den plantentuin van Buitenzorg op te kweeken. Bosschen *Phalaenopsis amabilis* (anggrek boelan) behooren tot de meest alledaagsche vondsten.

Er is nog veel om over te verhalen, de kleurrijke zeetuinen ten Noorden van het eiland Saeboes, de schildpaddenteelt te Sapeken, penjoe's van 1 meter diameter, die slechts twaalf - twintig gulden kosten, en last not least de oorsprong van alles, wel de minst populaire, maar toch zeer belangwekkende geschiedenis van Kangean, waarover in het geheel niets, ook zelfs niet in de Javaansche en Soemenepsche *Babads* geschreven staat, kan weldra worden bekend gemaakt, hoewel slechts uit overlevering bekend, en door ouden van dagen ververteld, doch een geschiedenis, die gestaafd wordt door bewijsstukken in den vorm van graven, welke voorzien zijn van grafschriften, door mij in een der desa's in West-Kangean door een toeval gevonden.

P.A. BEYNON.

Bijlage 1c

S., ‘Bârâs Kangean. (Nog eens: Kangean in nieuwe banen geleid)’ in *Weekblad voor Indië* 16 (1919-1920) 49 (14 maart 1920), p. 730-732, bij 4115. De vijf foto's bij dit artikel kunnen hier niet gereproduceerd worden.

Bârâs Kangean.[*]
(Nog eens: Kangean in nieuwe banen geleid)

Voorwaar een bestuursman, de tegenwoordige controleur van de Kangean-archipel, die weet, wat een bestuurstaak inderdaad is! In het begin van het vorig jaar aldaar geplaatst, stelde ZEd. een programma van werkzaamheden op tot economische opheffing van de Kangeaners. Deze bestuursambtenaar overzag zoowel de factoren, die hiertoe kunnen bijdragen, als de redenen die deze belemmeren. Heil verwachtte de jonge controleur allereerst van een beter exploiteeren der hulpbronnen, de redenen die deze economische opheffing tegenhouden zocht hij echter niet in de eerste plaats, zooals gewoonlijk wordt aangenomen in ‘de luiheid en domheid van het volk’, doch voornamelijk in de aldaar heerschende volksziekten, met name framboesia tropica (pateh), wormziekten en schurft. Zeker pleitend voor het economisch inzicht van dezen jongen ambtenaar!

Bij de plaatsing van dokter Fanggideaj, Indisch arts, te Kangean, zag de controleur na een korte kennismaking in, dat hij met dezen ambtenaar niet alleen gekregen had een medisch adviseur van een wetenschappelijken aanleg en plichtsbetrachting, maar ook een helper om zijn plannen ten uitvoer te brengen. De controleur en de dokter gunden zich geen rust; men zag ze steeds bij elkaar, berg op, berg af, dessa's in, dessa's uit, nu eens per rijtuig, dan weer te paard of te voet. Toen eenmaal voldoende materiaal was verzameld, werd een schrijven tot de respectievelijke chefs gericht, waarin werd aangetoond de stilstand der toename van het zielen-aantal gedurende de laatste 10 jaren als gevolg van aldaar heerschende volksziekten en waarin ten slotte voorgesteld werd een campagne te voeren tegen deze ziekten. Voorwaar: *Kangean in nieuwe banen geleid* om te komen tot een economische vervolmaking, uitgaande van het

* Van een inlandsche medewerker.

standpunt, *dat deze eerst mogelijk is, als het volk gezond is*. Dat de genoemde volksziekten niet van heden ten dage dateeren, blijkt reeds uit een mededeeling in een wetenschappelijk rapport van den medischen dienst in 1897:

'Schurft en framboesia kwamen veel bij de bevolking voor, vooral de laatste is algemeen bij hen, zoodat men kan zeggen, dat er geen één kind van Kangean is, dat niet behept is met framboesia.

Onder de kinderen neemt de helminthiasis (wormziekte) een voorname plaats in; deze schijnt een constant verschijnsel te zijn bij de kinderen van dit eiland met buikaandoeningen.'

Ook thans is de toestand nog als een kwart eeuw geleden; men kan het den kinderen, opvallend bleek met een dikke z.g. 'rijstbuik', dikwijls voor zich uitstarend, alsof alle levenslicht is uitgedoofd, aanzien, dat zij lijdend zijn.

***

Waar juist de Burgerlijke Geneeskundige Dienst bezig is met de strijdwijze te ontwikkelen tegen de framboesia, viel het voorstel in goede aarde. Reeds werd door bovengenoemden dienst Neo-Salvarsan gezonden, met de mededeeling van zijn principe in dit opzicht, n.l. 'de bevolking moet de noodzakelijkheid gaan beseffen voor eigen en algemeen welzijn offers te brengen; gratis verstrekking van het middel zal daarom groote uitzondering moeten blijven.'

De eerste intra-veneuze Neo-Salvarsan-injecties (direct in het bloed ingespoten) te Kangean gaven na 3 dagen zulke schitterende resultaten, dat het reeds den zevenden dag op de polikliniek storm liep, terwijl moeders met zuigelingen, zelfs van uit het verre Zuiden van het eiland, kwamen opdagen om ook den zegen te ontvangen van dit wondermiddel, te voren nog nooit gezien te Kangean. En dit voor een volkje, dat lijdende is aan injectie-naald-vrees, een ervaring van den medischen dienst bij de cholera-bestrijding in 1918. Deze groote polikliniek-opkomst, waarbij pure belangstellenden en nieuwsgierigen ook goed vertegenwoordigd zijn, heeft echter dit gevolg gehad, dat de door den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst toegezonden voorraad Neo-Salvarsan-buisjes smelt als sneeuw voor de zon.

Met het principe van den geneeskundigen dienst voor oogen is zeker de vraag gerechtvaardigd: 'Hoe zal men aan een nieuwe voorraad Neo-Salvarsan komen?'

Een volksvergadering op den 7den Februari jl. te Ardjasa gehouden, waarin door den controleur, den wedono en den geneesheer de onmogelijkheid tot gratis-verstrekking van het dure Neo-Salvarsan werd uiteengezet, bracht de bevolking er toe om denzelfden dag nog een vereeniging te stichten, genaamd 'Bârâs Kangean' of te wel 'gezond Kangean' bestuurd door Kangeaners, met het doel om de volksgezondheid van de Kangean-archipel te bevorderen.

De schoone resultaten met een 20-tal behandelde patienten verkregen na slechts ééne injectie, op deze vergadering gedemonstreerd, deed het volk begrijpen dat de volksgezondheid het uitgangspunt zal moeten zijn van een economische opheffing. En dat het ernst is bij hen, blijkt hieruit, dat enkele uren na genoemde volksvergadering het bestuur der vereeniging f 500. - aan den geneesheer kon overhandigen voor den inkoop van Neo-Salvarsan. Reeds is een request ingediend door deze vereeniging om rechtspersoonlijkheid, terwijl een klein ziekenhuis als nummer 1 op het programma staat.

***

Naast de framboesia-bestrijding is Dr. Fanggideaj bezig zijn plannen uit te werken om eveneens in het groot tegen de hinderlijke schurft en de wormziekten, die speciaal ook vele kinderen ten grave slepen, den strijd aan te binden. Tegen de schurft zal o.a. de methode van het zwaveldampbad gedurende een uur toegepast worden.

Verder meende Dr. Fanggideaj verscheidene verschijnselen te hebben vastgesteld, die beschouwd moeten worden als de hoofdfactoren, die de vermeerdering van het zielen-aantal tegenhouden, n.l.

1. de miskraam en vroeggeboorte
2. het groote aantal dood-geborenen
3. de groote zuigelingen-sterfte.

Bestaat er eenig verband tusschen deze verschijnselen en de framboesia-tropica, vraagt onze geneesheer zich af. Dit is een vraag, waarop niet direct geantwoord kan worden. Laten wij hopen, dat Dr. Fanggideaj in zijne poging moge slagen om het al of niet be-

staande verband wetenschappelijk vast te stellen en zoodoende te komen tot een radicale opheffing van de factoren, die op de bevolkingscijfers drukken.

Helaas heeft Kangean zijn controleur niet mogen behouden; naar mij is medegedeeld, zal de heer P.A. Beynon een dezer dagen worden overgeplaatst naar Sampang. Laten wij verder de hoop uitspreken *dat zijn opvolger het onkruid-wieden voor zijne rekening zal willen nemen, waar zijn voorganger reeds de groote boomen van het ontginningsterrein heeft omgekapt.*

S.

Bijlage 1d

E. du Perron, ‘Nóg iets over de Kangean-eilanden’ in *Weekblad voor Indië* 17 (1920-1921) 13 (4 juli 1920), p. 198-201, bij 4115 (niet in *Vw*). De zeven foto's bij dit artikel kunnen hier niet worden gereproduceerd.

Nóg iets over de Kangean-eilanden.

Meer en meer trekken zij de aandacht. Zij verdienen het. De artikelen van controleur Beynon, welke Mei en Juni 1919 in het *Weekblad voor Indië* werden gepubliceerd, hebben het hunne er toe bijgedragen, om Kangean meer bekend te maken. Van grooter-wordende belangstelling voor den kleinen archipel getuigt ook het wetenschappelijk artikel van S. over de bestrijding der sloopende ziekte op deze eilanden, - een zéér lezenswaard artikel over een grootschopgevatte taak.*

En tòch...

‘De Kangean-eilanden zegt u?’

‘Ja zeker... de *Kangean* eilanden.’

‘Neem me niet kwalijk,’ - hier hoort een verlegen glimlachje bij, - ‘maar waar liggen die eigenlijk?’

...Toch is dàt zoo-ongeveer-altijd het gesprek, wanneer men het met een burger-van-Java over den Kangean-archipel heeft. Terwijl deze eilanden, tot de residentie Madoera behoorende en getrouw op de kaart weergegeven, ongetwijfeld enkele der schoonste steenen zijn uit onzen vaak geciteerden ‘gordel van smaragd.’ Enkele der schoonste, - voor wie ze kent!

Stadsmenschen, menschen uit den handel, - pardon, het ware juister te zeggen: menschen *in* den handel, - menschen uit de Soerabaiasche en andere handels-centra, menschen, die zich wellicht jaren-aan-één-stuk het centrum van zulk een centrum gevonden hebben, wil ik Kangean als vacantie-oord met graagte aanbevelen. Uit Soerabaja vooral is het gemakkelijk te bereiken. Men kan de K.P.M.-boot nemen, die rechtstreeks naar Kalianget stevent, òf men kan, het gevaar trotseerend van een weinig geradbraakt te worden, in de Madoera Stoomtram stappen en ook dàt eiland bezien. West-Madoera vooral loont de moeite, en zoowel Pamekasan als Maren-

* *Weekblad voor Indië* van 24 Maart 1920.

gan - de ‘faubourg’ van Soemenep - heeft een Europeesch hotel. Mèt een badkamer.

Te Marengan kan men een goed bed krijgen, zeer goede koffie en thee, groenten zonder zout, op z'n Engelsch en misschien hierom alleen reeds voor velen een attractie; en men kan er onderwijzers vinden en (zooals bijv. met mij het geval was) het een en ander opsteken uit een taalkundige discussie aan uw deur. Nuttig is reizen *altijd!*

De afstand Marengan-Kalianget rijdt ge, met een karretje, in twintig minuten. Te Kalianget vindt de reiziger naar Kangean viermaal in de maand een boot, de *Loewoek* van het Marine-Etablissement te Soerabaja als gewestelijk vaartuig aan Kangean afgestaan. Hij slaat te Kalianget eenigen onontbeerlijken mondvoorraad in,want op de *Loewoek* wordt géén eten verstrekt, - begeeft zich aan boord en - ziet, na een reis van twaalf tot veertien uur, na het eiland Sapoedi even te hebben aangedaan en na Raäs gepasseerd te zijn, Kangean vóór zich liggen, aanvankelijk als een rechte streep.

Maar het gezicht verandert. Vóór ge het goed weet, terwijl ge nog ingespannen tuurt naar het witte strand, dat ge links vóór u ziet, hebt ge rechts náást u reeds een arm, die in een bocht het water, waarin de *Loewoek* vaart, omvat. Een oogenblik later is de boot ook aan de linkerzijde geflankeerd, en wel door het eilandje Memboerit, bekend om zijn prachtige zeetuinen. Gij zijt reeds in de haven van Kalisangka.

De zee hier is zeer ondiep; overal is door bakens het vaarwater aangegeven. In tegenstelling met Kalianget, waar de *Loewoek* op enkele honderden meters van wal kan ankeren, stopt de boot op aanzienlijken afstand van de pier. Want Kangean heeft een pier, en een pier met een geschiedenis. De volgende:

De motorboot, die u komt halen, was reeds in 1915 te Kalisangka, maar wanneer ge het ongeluk hadt gehad van tòen deze kanten uit te komen, zoudt ge viermaal de kans hebben geloopen om een zeebad te krijgen. Ge zoudt u gevoeld hebben als iemand die, van steen op steen springende, een rivier over moet; ge zoudt een zuiver denkbeeld hebben gekregen van Eliza's vlucht over de Ohio. Want: uit de boot zoudt ge in de barkas, uit de barkas in een tambangan en uit de tambangan in een speciaal modderbootje hebben moeten overstappen. Ieder vaartuig op zichzelf stopt, zoodra het water te ondiep ervoor wordt. De laatste vijftig meter is geen water, maar modder. En over die modder werd men, met wat ik ‘een speciaal modderbootje’ noemde, voortgeschoven.

Thans wordt u deze verschrikking bespaard. De tegenwoordige controleur van Kangean, de heer P.A. Beynon, is eenjong man en bezit de jeugdige energie, noodig om verandering te brengen in een ouden wantoestand, - dit zij even aangestipt met alle respect voor de bejaarde practici. De heer Beynon was jong genoeg om zich geprikkeld te gevoelen door de bestaande, de traditioneele, moeilijkheden. Wat miste men? Een pier. Hij heeft een pier gemaakt.

En zoo vaart de tegenwoordige bezoeker met de motorboot rechtstreeks naar een stellage, die zich 438 M. in zee uitstrekt en die nog wat langer zal worden.

Ik vernam, hoe een impressionist, bij het naderen van Kalisangka's strand, de volgende dichtregelen aan zich voelde ontstijgen:

> Een dichte rij van klapperboomen.
> Dáárvoor een pier...
> We zijn te Kangean aangekomen:
> 'Kalisangka hier.'

Maar ik verlaat alle 'poëzie,' en op het natuurschoon zal ik later terugkomen. Eerst moet ik u wat *handel* geven, handelsmenschen van Soerabaja en elders, aan wie ik den welgemeenden raad gaf eens, met vacantie, naar Kangean te gaan. Want, zoo héélemaal zonder cijfers, zoudt ge u wat erg onwennig kunnen gevoelen, en zoudt ge de vacantiereis wat *te* onnuttig kunnen vinden...

Dus: opgelet!

De pier van Kalisangka is niet alleen met een gewoon-practisch, maar ook met een commerciëel doel opgericht. Kangean voert namelijk per jaar uit: - d.w.z. sinds 1918! - 40.000.000 klappers en 6 tot 10.000 picols kesambi-pit, 3 tot 4.000 kubieke Meter djattihout en eenige duizenden stapelmeters brandhout, want Kangean's djatti-rijkdom is groot. In 1918 lagen de kapok-pitten als niets-waardzijnd over den grond verspreid; thans zamelt men ze in en ontvangt de Kangeanner van f 6 tot f 7 per picol. Kapok werd in 1918 evenmin ingezameld, thans voert het eiland 2.000 picols 's jaars uit. Djarak werd in 1918 als waardeloos beschouwd; men kwam er niet aan uit vrees voor rupsen; thans bedraagt de jaarlijksche uitvoer omstreeks 600 picol, met een prijs van 4 á 5 cents per batok.

Nog daargelaten de visscherij van het eilandje Sapĕkĕn, bevolkt door zeevaarders bij uitnemendheid, waarover ik misschien later meer zal zeggen.

Daar is wat handel, nietwaar, al is de handels-*stijl* er wellicht wat náást.

Kangean is het voornaamste en grootste eiland van de groep, die ge op de kaart moet opzoeken, indien ge het althans niet reeds lang hebt gedaan. De hoofdplaats is Ardjasa, 2¾ paal van Kalisangka gelegen. De rit van de haven naar Ardjasa is voldoende om den reiziger een denkbeeld te geven van Kangean's klapperrijkdom. Met een karretje langs den landweg rijdend, tusschen desa's en kampongs door, ziet men aan weerszijden veel tropisch groen, maar het is voornamelijk groen van klapperboomen. Als men eindelijk aan een aloon-aloon komt, met een pracht van een waringin, is men te Ardjasa.

De passanggrahan, een goed bewoonbaar huis, staat aan den eenen kant van het plein, daarnaast het passer-terrein, daar weer naast de woning van den wedono; aan de overzijde van de aloonaloon het controleurshuis en de eerste Gouvernements-school, welke Kangean gekregen heeft, en welke 1 November 1919 geopend werd. Ook deze inrichting van onderwijs heeft de Kangeansche bevolking aan haar controleur te danken.

In het geheel heeft de eilandengroep vijf scholen, waarvan drie op het hoofdeiland; t.w. behalve de Gvts. school tweede klasse te Ardjasa, nog twee desascholen. Alle zijn overvol, - met uitzondering van die op Sapĕkĕn, waar de jeugd meer voor zeevaart voelt dan voor geleerdheid. Reeds heeft de heer Beynon voorgesteld nog acht desa-scholen op te richten; terwijl het eiland Sapoedi nog dit jaar een Gvts. school krijgt. Voor de geestelijke ontwikkeling der jeugdige eilanders wordt dus zorg gedragen.

Maar er is meer, en ernstiger. Nagenoeg de geheele bevolking van Kangean is ziek, verkeert, met een door *framboesia tropica* ondermijnd, neen, *langzaam wegrottend* lichaam, in een staat, onmachtig tot het verrichten van degelijken arbeid. Ik verwijs slechts naar het artikel van S, dat nog te kort geleden in het *Weekblad voor Indië* heeft gestaan, om nu reeds vergeten te zijn. Men heeft daarin kunnen lezen, op welke wijze de vereeniging 'Bârâs Kangean,' - Kangean Gezond! - en in de eerste plaats de bekwame arts, de heer O.L. Fanggidaej,* zich geeft aan de taak deze ziekte met kracht te

* Aldus - en niet: Fanggideej - schrijft men den naam van den dokter.

bestrijden. Dokter Fanggidaej is, nù reeds, tot zéér bevredigende resultaten gekomen, en hij zal, zonder twijfel, meer bereiken.

Hij heeft het wat eenzaam, deze jonge man. Maar hij heeft iets vóór zich, dat hem belet zich te vervelen!...

Kangean was eertijds een strafoord; het was dus niet het beste deel van Insulinde's bevolking, dat daar bijeengebracht werd en waarvan de tegenwoordige Kangeanners afstammen. Brachten die eerste ballingen en uitgeworpenen de kwalen mede, die thans nog het eiland teisteren? Ontstonden zij eerst later? Dit blijft een vraagpunt. Zeker is, dat sinds 1890 door de Indische artsen herhaaldelijk werd gewezen op het bestaan van meer-dan fnuikende ziekten onder de bevolking. Wat heeft men hiervoor gedaan? Tot het jaar 1919 zoo goed als niets!

Als eenig asyl van ernstige patiënten, tevens polykliniek van den Kangeanschen arts, deed aanvankelijk dienst een soort bordpapieren huisje: een optrek met wanden van pakpapier voor zoutbriketten. De geringste storm sloeg gaten in dezen ‘wand’, die bij zonneschijn weder werd opgelapt. Eindelijk werd dit sprookjeshuis vervangen door een ietwat solider, dat intusschen geenszins voldeed. Soms was de geneesheer verplicht zwaar-zieken uit de ligplaats naar huis te zenden, omdat, waar twaalf menschen opeengepakt lagen in een ruimte voor vier, onmogelijk genezing te verwachten was.

Hoe thans, door de uiterst goede samenwerking tusschen controleur en plaatselijken arts aanmerkelijk verbetering is gekomen in dien toestand, heeft men in het meergenoemde artikel van S. kunnen lezen. Tijdens mijn verblijf te Ardjasa was men druk bezig met den bouw van een nieuw ziekenhuis, ditmaal geheel uit djatti-hout opgetrokken en grenzende aan de oude ‘polykliniek’, welke in lighuis zal worden getransformeerd.

Voor den tourist zal evenwel in de eerste plaats het natuurschoon van belang zijn. Alweer, om herhalingen te voorkomen, zal ik de beide grotten in de omstreken van Ardjasa slechts even noemen. De heer Beynon heeft zoowel de Gowa Koening als de Gowa Peteng uitgebreid in het *Weekblad* behandeld.

Ook de tocht - te paard - naar Tambajangan, waar men den nacht kan overblijven in de kleine, nette passanggrahan van het Boschwezen, heeft zijn bekoring voor wie van natuurschoon willen genieten. Het uitzicht vanuit Siampé, een klein plaatsje, dat men in het voorbijgaan aandoet, is inderdaad grootsch, terwijl men te

Tambajangan-zelf, geriefelijk neergezakt in een wipstoel, zonder een vin te verroeren en alleen door over de balustrade te kijken, zich moe kan staren op een tafereel, dat - hoewel minder overweldigend dan dat van Siampé - toch indrukwekkend genoeg is om nooit te vergeten.

De helft van Kangean's breedte strekt zich daar uit, in nuancen van groen, doorplekt met rood van pannen daken en met lange grijze strepen er doorheen van de dichte rijen djattistammen. En dáárachter de zee met de kleinere eilandjes in het Zuiden: het kleine, bijna geheel ronde Kêrinting, waar gedurende het vorstenbestuur een Radhen Toemenggoeng, vertegenwoordiger van den Panembahan van Soemenep, door de destijds Boegineesche bevolking werd vermoord; en Saoebi en Sepapan, Saboenten en Palliat, plus nog verscheiden kleinere eilanden.

En achter het 'hotel' de kalkrotsen van den bergrug Batoepoetih, waarvan één top, de Goenoeng Montjong - puntige berg - zich recht achter de passanggrahan, en een andere top, de Goenoeng Ettèng - trappenberg - zich wat meer schuin dito verheft. De laatste is, zooals de naam reeds aanduidt, te beklimmen: eerst langs een houten ladder, daarna langs in den wand uitgehouwen trappen, met hier en daar een lange bamboe, bijwijze van leuning. Lijders aan ruimtevrees kan men den tocht echter niet aanbevelen.

Het vèrgezicht, dat men van boven heeft, is - meerdere uitgestrektheid uitgezonderd - vrijwel gelijk aan dat van Tambajangan. Maar het oerwoud, waardoor men loopt, en dat zóó dichtbegroeid is en woest als men, bijv. in den Preanger, alleen nog maar aan de grens van enkele ondernemingen aantreft, loont de moeite van het klimmen ruimschoots. Het is machtiger nog dan het uitgestrekte bosch, dat men doorrijdt vóór men te Tambajangan komt, en waarin de paarden soms zoodanig in de modder wegzakken, dat men zich afvraagt, of men langs een weg of door een moeras trekt, - wat onaangenaam is, ja, maar toch altijd verkieslijker dan de modder van sommige hoofdplaatsen.

Onbetwistbaar: Kangean is *mooi*! Maar vóór alles is het *rijk*, en ik wil de aandacht vestigen op de hint in het tweede artikel van den heer Beynon: Welk een prachtterrein deze eilanden zijn voor het particulier initiatief, wanneer duizenden bouw gronds zullen zijn uitgegeven in erfpacht.

En wanneer een nieuwe generatie van Kangeanners, - als resul-

taat van dokter Fanggidaej's werk, - zal blijken te zijn: een generatie van *arbeiders*.

Du P.

Bijlage 1e

Oud Kangeanner, ‘Controleur Beynon en de Kangean-eilanden’ en ‘Naschrift’ van J.V. in *Weekblad voor Indië* 17 (1920-1921) 23 (12 september 1920), p. 36, bij 4115.

Controleur Beynon en de Kangean-eilanden.

Met belangstelling heb ik de artikelen over de Kangean-archipel van Controleur Beynon en du P. gelezen. Het deed mij als oud-Kangeanner werkelijk goed mijn hart weer eens opgehaald te heb-ben aan de frissche beschrijving van deze bewonderenswaardige eilandengroep, doch heb ik tegelijkertijd mij helaas een weinig geërgerd, waarde lezers en lezeressen, over de z.g. grootsche dingen, die de Heer Beynon als Controleur van Kangean daar tot stand heeft gebracht. De Heer Beynon heeft *niet méér* gedaan op Kangean als een gedeelte van het werk van zijn vele voorgangers voltooid. Het ondervolgend artikeltje stelt zich dan ook enkel en alleen ten doel om U allen niet in de waan te doen verkeeren, alsof Controleur Beynon de ontdekker is geweest van Kangean, *hij* alles *op* en *voor* Kangean gedaan heeft. Zoo heeft hij niet zooals de schrijver du P. in zijn artikel, hetwelk Juli 1920 in het *Weekblad voor Indië* werd gepu-bliceerd, *een pier gemaakt*, doch slechts *de bestaande pier verlengd.* Op het lumineuze idee van het maken van een pier was één zijner voorgangers reeds gekomen.

Evenmin kan de Heer Beynon zich bogen op den roem, die hem in het laatste Weekbladnummer te beurt gevallen is, n.l. Gouvernements-scholen te hebben opgericht. De noodige voorstellen tot oprichting van de thans voltooide Gouvernements Inlandsche School der 2de klasse te Ardjasa en die te Gajam (hoofdplaats van het district Sapoedi) waren eveneens van de hand van één zijner voorgangers, die, nadat de voorstellen met gunstig advies der Regeering waren aangeboden en naderhand goedgekeurd, werd overgeplaatst. Voor de geestelijke ontwikkeling der jeugdige eilanders werd dus niet door Controleur Beynon *alléén* zorg gedragen; hij heeft slechts het geluk gehad, dat in zijn tijd met den bouw van eerstgenoemde school begonnen werd. - Van de zóó overvolle scholen in de Controle-afdeeling Kangean heeft echter nooit een Controleur van Kangean last gehad, tenminste niet in werkelijkheid, wèl op papier misschien.

Verder wensch ik het nog te hebben over de vereeniging: Bârâs Kangean: ‘Kangean gezond’, die eveneens door Controleur Beynon was opgericht. Zeker, nagenoeg de geheele bevolking van Kangean lijdt aan framboesia tropica, waarvoor de Regeering tot voor kort bijna niets of in het geheel niets heeft gedaan of kunnen doen. Toen in 1919 het Neo-Salvarsan met gunstige resultaten als geneesmiddel voor bovengenoemde ziekte was aangewend en alle Bestuursambtenaren waren aangeschreven om in overleg met alle artsen proeven te demonstreeren met het hen ter beschikking gestelde Neo-Salvarsan praeparaat, toen ontstond niet lang daarna Beynon's vereeniging: ‘Bârâs Kangean’ en toen ontstond in geheel overig Indië: niets. De eerste proeven, die onder leiding van den bekwamen arts, den Heer O.L. Fanggidaej, werden genomen, hadden natuurlijk als overal elders verrassende resultaten. Het middel sloeg dadelijk bij de bevolking in, er werden redevoeringen gehouden, reusachtige meetingen vonden plaats en omdat Neo-Salvarsan zoo duur is en de Regeering in principe dit geneesmiddel niet gratis verstrekken kan, heeft Kangean's bevolking de bovengenoemde vereeniging gesticht, die zich hoofdzakelijk ten doel stelt om voor het door haar bijeengezamelde geld, dit wonderbaarlijk geneesmiddel van ‘Kandjeng Goepernemen’ te koopen. De contributie bedraagt ongeveer vijf centen per lid in de maand zoodat men als lid van deze vereeniging kan toetreden voor het enorme bedrag van f 0,60 's jaars.

De erfpacht- en concessiejagers, die op de hint in het 2de artikel van den Heer Beynon: ‘Welk een prachtterrein deze eilanden zijn voor het particulier initiatief wanneer duizenden bouw gronds zullen zijn uitgegeven in erfpacht’, zijn toegestroomd en afgestormd, zijn met spoed weer van Kangeans bodem verdwenen en zullen wel niet terugkeeren, vóór en aleer: het arbeiders-, water- en communicatie-vraagstuk voor Kangean zal zijn opgelost, waaraan alle Controleurs van Kangean, niet de Heer Beynon alleen, doch de Heeren Hoedt, Lindhout en Ch. O. van der Plas in het bijzonder, hunne beste krachten hebben gewijd.

OUD KANGEANNER.

NASCHRIFT We hebben dit artikel geplaatst - natuurlijk! zouden we bijna zeggen, want onze lezers kunnen weten dat wij niemand het recht ontzeggen er een meening op na te houden, welke afwijkt van de onze of die van een onzer medewerkers. Kritiek is

ons welkom, is ons zelfs zeer welkom, want er blijkt althans belangstelling van onze lezers, van het *publiek* uit, in dit land, waar belangstelling een zoo schaarsch en dies zoo waardevol artikel is.

Bovendien, wijzelven kunnen zoo moeilijk, kunnen eigenlijk in het geheel niet artikelen als die in dit *Weekblad* werden geschreven over de Kangean-eilanden-groep, op hun juiste waarde schatten: wij missen de kennis van locale toestanden, welke voor een dergelijke schatting onontbeerlijk is. Daarom is deze kritiek ons dubbel welkom: ongetwijfeld zullen onzen medewerkers op deze woorden het antwoord niet schuldig blijven.

Maar Oud-Kangeanner vergeet - hij houde ons deze wellicht wat minder prettig aandoende opmerking ten goede - dat de *vorm* waarin hij zijn kritiek gaf, een zeer gelukkige noch een zeer nobele was; daarvoor verraden zijn woorden teveel wrok, teveel... nijd zouden wij haast zeggen. Waarmee de zaak, die Oud-Kangeanner heet te dienen - die van recht en rechtvaardigheid nimmer gebaat kan zijn. Mogen zij die over deze kwestie nog willen schrijven, zich dit vooral goed voor oogen houden; alleen dan kan het debat iets goeds bewerken.

J.V.

Bijlage 2

A.C. Willink aan J. Peeters: 13 februari 1925 (?), bij 4117. Tekst afgedrukt naar Paul de Vree, ‘Hendrik Marsman en het modernisme’ in *Nieuw Vlaams tijdschrift* 30 (1977) 9 (november), p. 775-776.

Vrijdag 23 Febr. 1925

Beste Peeters

Gij zult het afgesproken artikel voor het eerste nummer van de Driehoek niet ontvangen. Elke avond van de afgeloopen week, schreef ik een bladzijde om haar tenslotte met een hartelijk gelach te verscheuren.

Mij komt elke zin over ‘moderne beweging’ elke wijsheid, elke beschuldiging zoo lachwekkend, onbenullig en onbelangrijk voor, dat ik als het ware de pen uit de vingers voel glijden [letterlijk]. Zelfs onze bespreking [du Perron en ik] leidden tot een negatief resultaat. Het eenige wat ik werkelijk op papier zou kunnen brengen, zouden onbeheerschte en ongecontroleerde gevoelsuitingen zijn, die een dusdanig onsamenhangend geheel zouden vormen, dat gij dit heterogeen scheldpartijtje zeker niet capeeren zoudt.

Beste groeten dus; het gaat reeds beter met mijn gezondheid.

T à T Willink

Bijlage 3

E. Bouws aan H. Marsman: 's-Gravenhage, 1 juli 1931, bij 4146.

1 Juli 1931

Beste Marsman,

Je brief van 29 Juni maakt de positie inderdaad onmisvatbaar duidelijk, hij bevestigt mij de volgende stellingen:

1/ Jij, Binnendijk en van Wessem missen inderdaad het gezicht op het tijdschrift als organisme,[1.] jullie ziet de exploitatie geheel los van de redactie.[2.]

2/ Een tijdschrift bestaat volgens jullie inzicht uit een aantal bedrukte pagina's door een redactie bijeengelezen uit hetgeen bij de red.secr. binnenwaait.[3.]

Verder leert hij mij:

1/ dat jullie (met uitzondering van ter Braak, du Perron[4.] en van Vriesland) niet anders wenschten, dan de zaak op de oude voet voort te zetten. Alleen met hooger honorarium[5.] en met meer pagina's,

2/ dat voor jullie een literair tijdschrift van, door[6.] en voor de literatoren bestaat en dus,

3/ dat outsiders, als ik, ueberhaupt geen associatie met redactionele aangelegenheden kunnen en mogen hebben.[7.]

Ik persoonlijk prefereer deze formuleering boven die van jouw brieven aan mij en aan Zijlstra, ik wensch geen tegenstelling van Wessem-Bouws in persoonlijke zin.

1. De onderstrepingen in deze brief van Bouws aan Marsman zijn door DP aangebracht. DP's commentaar in de marge voor Menno ter Braak was bedoeld om aan Bouws doorgegeven te worden en volgt hieronder in de voetnoten.
2. Ik ook! - althans vrijwel.
3. Ma foi, ik ook! (het 'binnenwaaien' misschien uitgezonderd.)
4. DP had zijn naam tussen rechte teksthaken gezet.
5. Ik ook!
6. *Van* en *door* voor zoover het de literatuur betreft, ja; *voor* niet, omdat er menschen zijn (dacht ik) die zich interesseeren kunnen voor idem *zonder* literator te zijn!
7. DP plaatste hier een vraagteken achter, gevolgd door: niet als redacteur, is een standpunt; - overigens heeft Marsman zeer terecht gesproken van *manager*.

Het komt mij overbodig voor om over deze kwestie verder te discuteeren, jullie standpunt, d.w.z. dat van Binnendijk, van Wessem en jou, staat toch immers, vide je brief aan Zijlstra, volkomen vast? Dat ik er anders over denk en dat enkele anderen als Menno en Slau[8.] er anders over denken, is zeer evident van geen beteekenis, ik leg me er volkomen bij neer. Dat heb ik trouwens in mijn vorige brief al te kennen gegeven, ik wensch geen 'baantje' ik heb niet anders, dan volmaakt, *ook geestelijk,*[9.] belangeloos, de mogelijkheid willen scheppen voor het bestaan van een goed jong tijdschrift. Dat jij aan mijn oprechtheid twijfelt spijt me, ik ben niet gewoon om de dingen anders te zeggen, dan ik ze bedoel.

Je moet één ding goed begrijpen: ik heb me met deze historie ingelaten op nadrukkelijk verzoek van Zijlstra, dit heb ik in mijn brieven aan van Wessem duidelijk te kennen gegeven, overigens met veel genoegen omdat deze dingen mij werkelijk ter harte gaan. Ik heb me, wederom op verzoek van Zijlstra en met instemming van Menno en Eddie, voor een eventueele functie als red.secr. zonder stem beschik baar gesteld.[10.] Omdat ik mezelf inderdaad geschikt acht om als schakel, als officier de liaison, tusschen de ideeele en de commercieele belangen op te treden.

Ik heb Zijlstra verzocht er geen persoonlijke kwestie van te maken, vanmiddag, toen hij mij over jouw brief sprak, heb ik daarop nog eens de nadruk gelegd. Ik heb hem verzocht om, zoo hij van Wessem als persoonlijkheid en als niet-Rotterdammer, ongeschikt bleef achten, jullie een tegen-voorstel te doen en ik heb zelfs een paar namen genoemd van menschen die misschien in jullie oogen voldoende kwalificaties zouden hebben. Die althans in de redactioneele kolommen regelmatig paraisseeren. O.a. Otten en Bep de Roos.[11.]

8. DP plaatste in de kantlijn twee vraagtekens.
9. Cursivering van Bouws.
10. Voor mijn part zelfs mèt stem. Maar daar gaat het hier niet meer om. Er is een kwestie: reorganisatie Vrije Bladen en een andere kwestie: positie van Bouws daarin. Of vergis ik mij en is 1 *eigenlijk* een onvermijdelijk gevolg van 2?
11. Er is geen enkele reden om deze menschen, in een reorganisatie van de *V.Bl.* boven Van Wessem te stellen. Ik ben er *tegen.*

Of hij hierop ingaat weet ik niet, hij wilde de zaak, alvorens jou verder te schrijven eerst nog eens overwegen.[12.]

Tenslotte wil ik nog enkele directe vragen uitje brief beantwoorden. Waarom ik de zaak heb doen ophouden? Omdat ik de zaak niet onmiddelijk wilde doen stranden en o.a. met Menno overleg wilde plegen omtrent een modus. Menno deelt mijn opvattingen,[13.] hij verwachtte niet dat jij een secretariaat van van Wessem onherroepelijk aan de plannen zou vast koppelen. Ik wist niet precies wat jouw standpunt was, daarom heb ik je geschreven. Ik heb dus gewacht op een feitelijke verklaring van jou, je voorstel op die bijeenkomst was duidelijk genoeg maar ik had er op gerekend, dat Menno of Eddie je van de onjuistheid van je standpunt zouden overtuigen.[14.]

Zijlstra heeft in Utrecht niet gesproken, omdat hij door de wijze van inleiding en bespreking door jou en je vrienden in het onzekere was geraakt over de mogelijkheden ueberhaupt, ik heb hierop trouwens in mijn vorige brief al gewezen. Hij prefereerde nader overleg buiten jullie om, alvorens zich, zij het slechts principieel, te binden. Zijn beslissing, die o.a. afhankelijk was van de mijne, heeft hij zooals boven vermeld, op mijn verzoek opgeschort.

Ten leste je informeele laatste vraag. Als jij meent, dat je om welke reden dan ook een tijdschrift zonder mijn directe inmenging prettiger en beter kunt doen marcheeren, dan heb je te allen tijde mijn volle steun en medewerking voor zoover je die mocht verlangen ofnoodig hebben. Dat ik sommige dingen anders zie dan jij, dat ik getracht heb je formeel te zeggen, dat ik jullie onzakelijke idioten[15.] vind, heeft met mijn warme genegenheid voor je persoon en je werk niets te maken. Sans rancune, Marsman, wederzijds!

Beste groeten,

B.

12. Onnoodig. Ik voor mij althans blijf (d.w.z. *kom*) er in als Van W. blijft, anders niet.
13. DP plaatste één vraagteken.
14. DP plaatste drie vraagtekens, gevolgd door: Van wèlk standpunt? Er is maar één verschil: M. wil Bouws er niet in hebben (*is* dit zelfs zoo?), ik wel. Dat wordt dus hoogstens een kwestie van voor of tegen stemmen. Dat het heele plan zonder Bouws niet zou doorgaan, heb ik zelf ook eerst later gehoord!
15. Ik graag *ook*! Over de zakelijke idem kunnen we het dan later nog eens hebben.

Bijlage 4

E. du Perron aan F.E.A. Batten: Gistoux, 7 augustus 1931.

[1.]Hierbij nog een photootje, van Nietzsche; gemaakt in Italië in den tijd waarin hij *Der Fall Wagner* schreef. De man naast hem is zijn vriend Peter Gast (en lijkt eenigszins op Dr. Menno ter Braak). Kloos tegen Nietzsche lijkt mij een goede ruil voor jou!

1. Tekst op het verso van deze foto van Ter Braak en DP met aangeplakte snorren in de tuin van kasteel Gistoux. In bijschriften wordt ten onrechte veelal meegedeeld dat Ter Braak Hitler uitbeeldt (bijv. *Menno ter Braak*, Schrijversprentenboek 5, 's-Gravenhage 1961, p. 18-19; en *Forum, Brieven, citaten, dokumenten en knipsels*, verzameld door Willem Mooijman, 's-Gravenhage 1969, p. 107, waar alleen de bovenhelft van deze foto afgedrukt is). DP zond deze foto aan Fred Batten met 937 van 7 augustus 1931 (*Brieven* III, p. 164) in ruil voor een portret van Kloos, waarom DP gevraagd had.

Bijlage 5

E. Bouws aan D. Zijlstra: Gistoux, 9 augustus 1931, naar een doorslag. Zie 944 (*Brieven* III, p. 168, tweede alinea van onderen).

Chateau de Gistoux.
CHAUMONT-GISTOUX.
9 Augustus 1931
Beste Zijlstra,

We (ter Braak, du Perron en ik), hebben de tijdschriftkwestie hier nogeens uitvoerig besproken en zijn tot de slotsom gekomen, dat al de complicaties van persoonlijke en andere aard aan een overname van de Vrije Bladen verbonden, het inderdaad bezwaarlijk maken om de zaak als iets aantrekkelijks te zien, speciaal voor jou. Voor mijn vrienden is deze geschiedenis nu, evenals trouwens allang voor mij, iets van de verleden tijd. Ik heb me in dit stadium afgevraagd of niet het moment gekomen is om het subsidiaire plan, dat jij indertijd opperde, een tijdschrift onder leiding van ter Braak, du Perron en mij, op te halen. Want de feitelijke noodzaak van een nieuw tijdschrift in de lijn van mijn memorandum is niet minder groot dan een paar maanden geleden. Ik zou je met 100% zekerheid durven voorspellen, dat de kans op *al* het goede werk niet minder groot is, dan bij een V.B.-overname. Natuurlijk zou Marsman daar wel aan blijven hangen, maar hij zou dan toch de eenige zijn. En op hem kan een tijdschrift zeker alleen niet drijven. Trouwens, het zou misschien nog niet zoo onmogelijk zijn om hem ook naar ons toe te krijgen, hij voelt wel dat hij zich strategisch nogal vergist heeft in zijn houding tegenover jou en tegenover mij. In het laatste geval zouden meest waarschijnlijk de V.B. toch nog mee komen, nu in de correcte stijl...

Ik geloof werkelijk dat, nu de lucht gezuiverd is, er iets goeds te maken is, denk er eens over na, misschien kunnen we het er de volgende week eens nader over hebben. Ik bel je op als ik in de buurt ben.

Inmiddels met beste groeten, je

Bijlage 6

Bij 950 van DP aan E. Bouws, Gistoux, 23 en 24 augustus 1931
(*Brieven* III, p. 172)
21 Augustus 1931
Concept-overeenkomst tijdschrift.

1/ De overeenkomst luidt tusschen Nijgh & van Ditmar N.V., hier na te noemen: de Uitgever, en een nader te definieeren groep personen, hierna te noemen: de Redactie.

2/ De overeenkomst omvat stichting en instandhouding van een onafhankelijk, periodiek te verschijnen tijdschrift voor kunst en letteren.

3/ Het tijdschrift zal omvatten ten minste 800 bladzijden tekst per jaargang, welke worden verdeeld over maandelijks te verschijnen oplagen. Elke maandelijksche oplage omvat ten minste 64 bladzijden tekst, aan de daarbuiten beschikbare 32 blz. wordt de bestemming aan de redactie overgelaten, met dien verstande, dat twee malen een nummer met 16 blz. kan worden uitgebreid.[1]

4/ De uitgever verbindt zich telkens op den 1sten van den maand een nummer te laten verschijnen, waartegenover de Redactie zich verplicht de voor dat nummer benoodigde tekst uiterlijk op de 15 den van de voorafgaanden maand in het bezit van den Uitgever te doen zijn.

5/[2] De Uitgever verbindt zich de onder 3 bedoelde 800 bladzijden tekst te honoreeren met een totaal bedrag van fl. 3250. -, hetwelk door hem in maandelijksche termijnen groot fl. 250. - ter beschikking van de Redactie wordt gesteld. Hiervan is een bedrag groot fl. 50. - per maand bestemd als honorarium van den redactie-secretaris, de honorarieering van den tekst wordt berekend op een gemiddelde van fl. 3. - per bladzijde. Afwijkingen hierop worden door de Redactie bepaald.

1 Bijschriften van Bouws:
‘met dien verstande-uitgebreid’ is doorgehaald en vervangen door: ‘welke voor illustratie kunnen worden gebruikt.’
2. in de marge: ‘Onkosten redactie f 200: per jaar’.

6/ Het[3] tijdschrift zal zijn eigendom van den Uitgever, het wordt door hem voor eigen rekening en risico ge-exploiteerd.

7/ De Uitgever verbindt zich op generlei wijze invloed uit te oefenen op de inhoud van de redactioneele bladzijden op andere dan zuiver typografische gronden, hij laat de Redactie met machtname van het onder 8 bepaalde volkomen vrijheid in hare beslissingen betreffende de te plaatsen tekst.

8/ De Redactie verbindt zich naar eer en geweten bij beoordeeling van aangeboden tekst slechts door overwegingen van kwaliteit van het betreffende werk te zullen laten leiden. Hare maatstaven zullen daarbij als finaal moeten gelden.

Echter zal zij er rekening mede houden dat het tijdschrift bestrijkt het gebied van kunst en letteren, en dat dus werk van religieuse of politieke *strekking* niet in hare kolommen thuis hoort. D.w.z.: werk dat vanuit eenig politiek of religieus gezichtspunt andere richtingen bestrijdt of aanvalt, of de eigen richting verdedigt. Artikelen van literair-filosofische aard welke religieuse of politieke stelsels of kwesties behandelen, behoeven uiteraard niet te worden geweerd, (hetzelfde geldt voor werk in andere vorm, romans) wel zal de Redactie toezien dat de *terminologie* noch stuitend, noch onwelvoegelijk is. Zij zal zich hierbij laten leiden door de overweging, dat het tijdschrift bestemd is voor een zoo ruim mogelijke verspreiding onder een ontwikkeld publiek. De beslissingen van de Redactie zijn ook in dit opzicht finaal. Eveneens zal de Redactie bepalen of en in hoeverre werk als pornografie moet worden beschouwd en als zoodanig geweigerd.

9/ Beslissingen omtrent eenigerlei redactioneele aangelegenheid moeten berusten op meerderheid van stemmen.[4]

10/ De Redactie wordt voor de administratieve zijde van haar taak bijgestaan door een onder 5 bedoelde secretaris, onder wien de redactioneele administratie en correspondentie is gecentraliseerd. Deze secretaris kan eventueel deel uitmaken van de Redactie. Hij zal zich er toe bepalen besluiten van de redactie uit te voeren en verder het contact onderhouden tusschen de Redactie en den Uitgever. Onder het laatste wordt ook verstaan: overleg

3. in de marge: ‘afrekening met auteur geschied door de uitgever.’
4. aangevuld met: ‘, bij oneven getal. Bij even getal wordt een stuk geweigerd bij staking van stemmen. Dit geldt ook voor werk der Redacteuren.’

en eventueel beslissing inzake typografische aangelegenheden, eindbeslissing uitgever. Door de Redactie wordt een lid gedelegeerd om in samenwerking met de secretaris spoedeischende beslissingen te nemen, omvattende plaatsing van werk van actueele aard, binnengekomen na de 22sten van den maand voorafgaande aan de plaatsing.

11/ Deze overeenkomst wordt aangegaan voor den tijd van 5 jaren, gerekend vanaf de datum van verschijnen van het eerste nummer, gedurende dien tijd heeft de Uitgever geenerlei invloed op de samenstelling van de Redactie. De secretaris wordt door de Uitgever aan de Redactie ter benoeming voorgedragen, de Redactie beslist met meerderheid van stemming over zijn aanstelling.[5.]

12/ Indien gedurende deze periode van 5 jaren leden der Redactie aftreden, zal het overblijvende deel der Redactie nieuwe leden tot toetreding uitnoodigen en omtrent deze toetreding met meerderheid van stemming beslissen.

13/[6.] Nieuwe leden kunnen slechts zij zijn, die op grond van hun werk of hun persoonlijkheid geacht kunnen worden een oorspronkelijk oordeel te bezitten. Zij moeten de bepalingen van deze overeenkomst onderschrijven en verklaren zich daaraan ten volle te zullen onderwerpen.

14/ De Redactie is gevestigd in het gebouw waarin de Uitgever zetelt. Door de Uitgever wordt[7.] de ruimte en kantoorinrichting alsmede het personeel beschikbaar gesteld door den secretaris benoodigd voor de uitoefening van zijn functie, alle kosten van drukwerken, porti en dergelijke zijn voor rekening van den Uitgever.[8.] Tot de voor het secretariaat bestemde ruimte hebben alle redacteuren gedurende de kantoor-uren van den Uitgever voortdurend toegang, zij zijn evenwel niet gemachtigd om buiten de secretaris om correspondentie uit te zenden, redactioneele bescheiden te verwijderen of over het, door den Uitgever aan het secretariaat toegewezen personeel te beschikken.

5. aangevuld met: ‘voor de eerste maal 2 jaar E. Bouws.’
6. bij dit artikel in de marge: ‘vervallen’.
7. toegevoegd: ‘zo mogelijk’.
8. bij de zin ‘Tot de-beschikken’ in de marge geschreven: ‘vervallen’.

15/ In voorstellen van den Uitgever tot wijziging of aanvulling dezer overeenkomst beslist de Redactie met meerderheid van stemmen.

16/[9] Bij ingebreke zijn van een der partijen op een of meerdere bepalingen dezer overeenkomst, kan de andere partij haar vervallen doen verklaren met een opzeggingstermijn van 3 maanden.

9. bij dit artikel in de marge: ‘vervallen’.

Bijlage 7

E. Bouws aan D. Zijlstra: 's-Gravenhage, 24 augustus 1931, naar een doorslag.

VERTROUWELIJK

24 Augustus 1931.

Amice,

Ik stuur je hierbij ter overweging een concept-overeenkomst[1] waarin ik zooveel mogelijk de door jou gestelde deciderata heb verwerkt alsmede de onzerzijds bestaande wenschelijkheden. Natuurlijk is dit slechts een geraamte en ik weet ook nog niet of mijn vrienden er geheel mede in zullen stemmen. Ter voorkoming van vertraging stuur ik het je evenwel, ik denk niet dat er van hun kant veel bezwaren tegen zullen kunnen zijn.

Van Gistoux kreeg ik inmiddels bericht dat Marsman, alhoewel hij graag zou willen, niet mee kan doen, natuurlijk is hij aan zijn fatsoen verplicht om de Vrije Bladen zelf de oogen toe te drukken.

Du Perron gaat met een opname van Roelants geheel accoord, op die manier zal er dus een geschikte combinatie zijn waarbij ik min of meer achter de schermen kan blijven. Misschien kunnen wij er tegen het einde van de week nog eens over praten, ik ga evenwel a.s. Zaterdag verhuizen zoodat ik Vrijdagavond moet pakken. Als je Donderdagavond vrij bent dan zou ik graag de zaak verder bespreken.

Concept voor een eerste nummer[2] ligt al klaar, er moeten evenwel uiteraard nog verschillende menschen die nergens van weten, zooals Willem Pijper en Joris Ivens, aangepord worden om met spoed een goed stuk te leveren.

Ik ben de geheele week op kantoor, mocht ik er evenwel niet zijn dan kun je een boodschap achterlaten bij de telefonist.

I bijl.

1. Zie bijlage 6.
2. Zie voor DP's commentaar 950 aan E. Bouws (*Brieven* III, p. 172 en 174); Ter Braak had dit concept nog niet ontvangen, zie ook *Bw TB-DP* 1, p.132.

Bijlage 8

M. ter Braak aan E. Bouws: Eibergen, 25 augustus 1931.

Eibergen, 25 Aug. 1931

Beste Bouws

Hulde voor je snelle en diplomatieke bereiktheden! Er zit nu schot in; ook zonder Schotman gelukkig.

Hierbij een doorslag van een brief aan Eddy.[1] Je kunt daaruit lezen, dat ik alle pogingen wil doen, om versnippering tegenover het publiek te voorkomen. Hoe de redactie, bij meedoen van Marsman, zou worden gevormd, is m.i. pas een tweede; of Roelants er dan bij zou komen, kunnen we later beslissen. Dat jij een stem hebt, schijnt mij geen bezwaar, integendeel.

Het concept-contract zend ik vandaag door aan Eddy.[2] Hierbij eenige kantteekeningen; als geheel lijkt het me zeer goed.

Sub 3. Moet hier niet iets over de hoeveelheid regels en de illustratie (eventueel toch mogelijk) worden toegevoegd?

Sub 6. Is het wenschelijk, dat wij ieder eigendomsrecht op het tijdschrift laten vallen? vgl. verhouding Spieghel-V. Bladen!

Sub 8. Is het niet wenschelijk de term ‘kunst en letteren’ (ook sub. 2) te vervangen door ‘cultureele stroomingen’ of iets dergelijks? Zoo vaag mogelijk, om alle cultureele dingen te kunnen zeggen. In dat geval lijkt mij ook de precaire paragraaf over de religie en de politiek onschadelijk.

Sub 13. Is de eerste regel niet overbodig?

Sub 14. Moet hier ook niet iets staan over cv. onkosten der redacteuren? Het is toch b.v. billijk, dat eens per maand een reis van Eddy subs. Roelants naar Rotterdam wordt vergoed. En porti en telefoon kunnen, zelfs bij een zoo actief mogelijk redactiesecretariaat, oploopen.

De naam is nog een lastige kwestie. Het is werkelijk zeer belachelijk, dat Schotman en Vic samen een ‘blaadje’ gaan openen[3]; maar dat belet inderdaad het kiezen van den naam ‘Criterium’. Hoe

1. Brief van dezelfde datum; zie *Bw TB-DP* 1, p. 132-1342.
2. Zie bijlage 9.
3. Zie 950 n 1 en 954 (Brieven III, resp. p. 173 en 176).

het zij, wij kunnen dat in September in Atlanta of Sandeman[4] trachten uit te vechten. Voorloopig moet het accent vallen op de formatie, en dan, zoo spoedig mogelijk, op de verdeeling van den inhoud en den algemeenen opzet.

Ik kom Zondag weer in Rotterdam, zit tot zoolang nog hier.

Hart. gr., tt.

Menno

4. Etablissementen in Rotterdam.

Bijlage 9

M. ter Braak aan E. du Perron: Eibergen, 25 augustus 1931. Niet in *Bw TB-DP.* Eerder gepubliceerd door Louis Uding in *Tirade* 18 (1974) 193-194 (januari-februari), p. 114-116.

Eibergen, 25 Aug. 1931

Beste Eddy

Je brief als contrapunt van dien van Marsman vond ik gisteren bij thuiskomst, met de Costeriana, die door den bibliothecaris van mijn bibliotheek in hartelijken dank aanvaard worden. Mary Anderson is wat je noemt een fraai meubel.

Nu het antwoord van Marsman. Het heeft me eenigszins teleurgesteld. Ik neem aan, en begrijp volkomen, dat hij de V. Bl. niet wil 'verraden'; maar is dat noodig? Wat mij hindert is, dat wij zelf de kogel door de kerk hebben gejaagd, omdat wij beu waren van alle persoonlijke hinderlagen, die gelegd waren, en dat *nu* opnieuw een persoonlijk motief (n.l. het 'verraad' van Marsman) de vorming van een zo sterk mogelijk tijdschrift komt dwarsboomen! Omdat M. zekere ridderlijke gevoelens heeft tegenover zijn collega-redacteuren, wordt een veel belangrijker formatie van een nieuwe groep onmogelijk gemaakt! Ik acht dit fout, om verschillende redenen. Vooreerst stuit mij de te voeren concurrentie met de V.Bl. tegen de borst, ook al winnen wij het gemakkelijk. Dan schijnt het mij tegenover het publiek, dat wij willen bereiken, verkeerd, om de leuze der 'versnippering' een kans te geven; vergeet niet, dat wij nu wel precies weten wat wij willen, maar dat het publiek (in dit eéne geval een factor!) begint met een aantal concurreerende tijdschriften te zien; er is geen 'jongere' meer, die niet óók redacteur is. In dit geval zou het mogelijk zijn, dat geklep althans te vermijden; als Marsman met ons meedoet, zijn de V.Bl. ten doode opgeschreven; blijft hij bij de V.Bl., dan zullen ze misschien nog een jaargang halen, wordt concentratie voorloopig weer ondoenlijk. Het is mijn stellige overtuiging, dat alle vitale elementen, die in de V.Bl. schreven, ook in dit nieuwe tijdschrift onder dak zullen kunnen komen; de aanwezigheid van Marsman in de redactie zou voor ons zelf een stimulans zijn, om ondogmatisch te blijven, terwijl, aan de andere kant, een gemeenschappelijk programma zeer wel te formuleeren is. Moet nu op chevalereske gronden deze mogelijkheid verloren gaan? Dat lijkt mij werkelijk onzinnig: Marsman nog 'plichts-

getrouw' meesukkelend met de 'sloome affaire', die toch onderwijl beide partijen maar weer flink schade zal doen.

Ik zou nog eens dringend willen vragen: overweeg de zaak nog eens aan alle kanten. Laat geen persoonlijke belangen den voorrang hebben als het om principes gaat. Een weg van de ridderlijkheid is er altijd wel te vinden. De verschillen, die tusschen Marsman en ons bestaan, zijn van geen belang en eerder stimuleerend, tegenover de Coster-groep en derzelve mentaliteit. Mijn persoonlijke opinie is, dat de V.Bl. dit jaar moeten worden opgeheven en door het nieuwe tijdschrift vervangen. In godsnaam geen onnoodige splitsingen!

Ingesloten het contract,[1] zooals Bouws het zich voorstelt. Ik sluit ook een doorslag in van mijn commentaar daarop aan Bouws[2] (die van deze brief weer een doorslag krijgt). Het lijkt me noodzakelijk, in ieder geval eerst de deelname van Marsman veilig te stellen, voor we over het redacteurschap van Roelants gaan praten. Ik heb ook geen enkel bezwaar tegen hem, maar prefereer het driemanschap, dat mij organisch lijkt. Misschien zegt het je nog iets, dat mijn broer Wim, een buitenstaander dus, van de plannen hoorend, dit driemanschap ook als het eenig-aanvaardbare beschouwde. Op dit moment dit triumviraat: zoo zie ik het.

In ieder geval heeft de zaak haast. Laat mij dus gauw iets hooren. Je wilt deze brief wel aan Marsman laten lezen en mijn opvatting met hem bespreken?

Ik laat het vanwege de haast bij deze onpersoonlijke tikkerij. Tot Zaterdag zit ik nog in Eibergen, daarna weer in Rotterdam.

Hart. gr., ook voor den anderen triumvir en eegade, je

Menno

1. Zie bijlage 6.
2. Zie bijlage 8.

Bijlage 10

Bij 1063 (*Brieven* III, p 256-257) van DP aan Stols van 3 februari 1932; zie voor een andere versie van dit gedicht 4152 aan Elisabeth de Roos van dezelfde datum.

DE GROTE VRAAG.

Aan Joannes Greshovius van Schaerbeek

Gij zijt de pessimist der optimisten,
maar prijst het leven alsof ge altijd wist
dat zij die 't smaadden zich verwoed vergisten.
Ik ben onbruikbaar, zelfs als pessimist.

Wanneer gij zegt: ‘Ik voel het leven gisten
als wijn en cider’, wil 'k met u geen twist.
Gij lost de vraag op die zovelen misten,
ik hoor u aan en laat haar onbeslist.

Ik weet alleen: mijn leven is *het* leven
niet, en dit mijne ken 'k ter nauwernood.

Gij die mijn vriend zijt, zult mij licht vergeven
als 'k hier niet spreek alsof 'k een deuntje floot.

Daarom slechts dit: ik zou *mijn* leven geven
aan die ik naast mij wenste bij *mijn* dood.

E. du Perron.

Bijlage 11

Bij 1064 van 6 februari 1932 aan A.A.M. Stols (*Brieven* III, p. 257). DP wist niet precies meer hoe lang geleden hij dit document (‘een papier’) aan Stols overhandigd had. De affaire met neef Herbert Philippeau speelde zich af in maart 1930 (*Brieven* II, p. 99 en 113), een ontwerp voor de titelpagina van *Een voorbereiding* komt ook voor in 778 van 10 maart 1931 (*Brieven* II, p. 468).

Poging tot Afstand
drukkosten + 10% per verkocht ex. voor mij (wordt verder niet herdrukt)

Bij Gebrek aan Ernst
drukkosten + 10% per verkocht ex. voor mij.
Wordt later opgedoekt en herdrukt.
De kosten van de herdruk schiet jij mij voor tot bijv. 2 jaar later.
Dan zuiver ik zoo noodig aan.

Nutteloos Verzet
gegeven de verdachte manoeuvres van Herbert wil ik hiervan *alleen* 15% per verkocht ex. hebben.
Zoo maak jij je drukkosten misschien nog een beetje goed. - Wordt later herdrukt; voor condities zie Bij Gebr. aan Ernst (herdruk).

Parlando
hiervan krijg ik 10% per verkocht ex.
Wordt niet herdrukt.

Mikrochaos
Kosten voor jou. Ik ontvang 10% per verkocht ex.

Een voorbereiding
Kosten voor mij. Ik ontvang drukkosten + 15% per verkocht ex.

Voor Kleine Parochie;
Vriend of Vijand.
als de rest van de serie: kosten voor jou, ik ontvang 10% per verkocht ex.

Pouchkine
1/3 van de zuivere winst

Omslagen voor de nieuwe serie:

Bijlage 12

Fragment bij 4154 van 18 april 1932 aan M. ter Braak.

voortreffelik schilderij, werd voor de heer H. een openbaring. Ik zou niet geheel durven zeggen of het een schilderkunstige is; ofschoon Baudelaire ook hier aan te pas komt, het onderwerp ligt buiten de literatuur. De heer Hiegentlich die slechte, maar ietwat ‘speciale’ verzen schrijft - niet speciaal genoeg overigens om ze niet op te nemen als ze niet zo heel slecht waren - onderging hier misschien een openbaring buiten iedere kunst: de rustende Venus van Willink heeft brede heupen maar een knapenlichaam, zij is een Venus die bij Zeus zelf desgewenst Ganymedes vervangen kan.

E.d.P.

Bijlage 13

Bij 1146 van 30 mei 1932 aan S. Vestdijk (*Brieven* III, p. 295-297). Kwatrijn van S. Vestdijk, geschreven op 24 mei 1932, als reactie op een niet teruggevonden prentbriefkaart met een afbeelding van de Monte San Salvatore, door DP uit Lugano verzonden (vgl. 1134, *Brieven* III, p. 291). Tekst ontleend aan Anne Wadman, *De grote explosie*, Garrelsweer (1987), p. 37 (Rondom S. Vestdijk-reeks: IV).

Voor E. en B.:

Meer nog dan bij dien berg de blauwe regen
(Want regen detoneert in 't land der zon)
Vind ik een Roos die bloeit op het Perron
Het schoonste resultaat der entstrategen!

Bijlage 14

Concept-antwoord van E. Bouws op DP's brief 4160 van 13 juni 1932. DP gaf Ter Braak op 19 juni 1932 (*Bw TB-DP* 1, p. 241) het volgende commentaar: ‘Het ultimatum van Bouws was inderdaad “smartelijk”, maar “kwaad” is hij, tegenover mij althans, heelemaal niet geweest’. DP's antwoord aan Bouws is niet teruggevonden, zie *Bw TB-DP* 1, p. 241.

Antwoord

Ik heb je met die omslachtige uiteenzetting lastig gevallen omdat jij blijkens de ervaring de eenige medewerker was, die *niet* op de hoogte scheen te zijn. Het spijt me dat ik, ongewild, bij herhaling je misnoegen heb gewekt; is het niet beter dat we nu maar schluss maken? Ik heb er genoeg van om voortdurend in deze atmosfeer van misverstanden te verkeeren, het verpest de herinnering aan de vele goede uren die ik in je gezelschap mocht doorbrengen.

Aangezien mijn aanblijven als secretaris dus een verdere medewerking van jou uitsluit zal ik moeten aftreden; ik zal ten spoedigste met Menno en Zijlstra overleggen. Stuur mijn brief van Zaterdag aan Menno ter inzage.

E.

Bijlage 15

Bij 4164 van 3 augustus 1932 aan J. Greshoff. Facsimile van Greshoffs vers ‘Opdracht’ in *Forum* 1(1932) 7 (juli), p. 450, met de aantekeningen van DP; de tekst van 4164 op hetzelfde blad is hier niet gereproduceerd.

OPDRACHT

I.

De lucht is somber en hangt laag,
In Schaerbeek plasregent het weer vandaag,
Terwijl in de klassieke kano
Gij minziek wiegt op 't water van Lugano.

Ik voel mij tot op mijn geraamte koud,
Ontgoocheld en voortijdig oud,
~~En ik ben moe van heimwee naar het zuiden~~,
~~(O dronkenschap, o bruine huiden!)~~

Geen loonschriftuur meer voor de krant,
De zon laat iedereen de vrije hand;
En eindlijk zonder plicht en zorgen
Zijn wij ontslagen van de vrees voor morgen.

Aanvaard dit hoek gelijk het eenmaal is:
Kleinmoedig klagende om gemis;
Met mijn gering vertrouwen in het leven
Valt er helaas niet veel te geven.

En mijn fidutie in de dood
Is, zeer onchristelijk, nog minder groot,
Zooda ik u niets kan beloven
Van aardsch plezier of zielsverpnaak hierboven.

Ik ~~schrijf dus~~, zonder weet van goed of slecht,
Over détails; maar wel oprecht:
Een bries die over zee waait uit het noorden
Geeft die aluinsmaak aan de woorden.

J. GRESHOFF

Bijlage 16

E. du Perron-de Roos aan D.A.M. Binnendijk en M.G. Binnendijk Paauw: Bellevue, 9 oktober 1932. DP's brief 4171 werd met deze brief meegezonden.

9-X-32

24 Avenue du 11 Novembre 1918 Bellevue (S. et O.)

Lieve Dick en Enny,

Een historisch[1] adres, dat zul je me moeten toegeven. Voorts hartelijke gelukwenschen met Dicks verjaardag. Maar wat zwijgen jullie, wat zwijgen jullie. Is de litteraire kant van mijn huwelijk onoverkomelijk? Het zou kunnen zijn, maar het zou me spijten. De echtelijke staat heeft mij m.i. nog niet van het genoegen beroofd er een eigen correspondentie op na te houden. Althans - ik heb niet duidelijk verstaan op welke geloften en afpersingen precies ik *ja* gezegd heb op het stadhuis, maar ik geloof niet dat ik in déze materie mijn neus voorbij gepraat heb. Wij zijn sinds een week klaar met verhuizen, een afschuwelijk werk, vooral in een ander land; we konden niets van te voren laten doen, en kampeerden dagen in de vuiligheid, wachtend op onze meubels. Want denk niet dat we ons hier in stalen ameublementen bewegen; vooralsnog moesten we roeien met de aanwezige riemen. Het huisvrouwschap vind ik matig aardig, maar we zitten hier erg plezierig, heel provinciaalsch en buitensch, en met Parijs vlakbij. En dit is misschien het mooiste seizoen voor deze streken. Een gezegend land overigens, een 'broednest van cultuur': terwijl normale menschen 100 frs voor een carte d'identité moeten betalen, kost het ons als '*hommes*[2] de lettres' (zoo noemt het papier van het consulaat het), maar *20*. De banlieue van Parijs wemelt van buitenlanders, maar er is tot nu toe weinig van te merken. Van Uytvanck schijnt nog in Parijs te wonen en kondigde voor deze week zijn bezoek aan.

Hartelijke groeten,

Bep

1. Een pijl verwijst naar het adres.
2. De *s* tweemaal onderstreept.

Bijlage 17

Prospectus door Menno ter Braak voor de tweede jaargang van *Forum*, december 1932. Bij 4181 van DP aan M. ter Braak, Bellevue, 16 december 1932.

Toen door ons, een jaar geleden, de oprichting van het tijdschrift 'FORUM' werd aangekondigd, hebben wij onmiddellijk de verheugende ervaring mogen opdoen, dat er inderdaad een zeer levendige belangstelling bleek te bestaan voor een tijdschrift met een nieuw standpunt ten opzichte van de hedendaagsche cultuur-problemen. In hoeverre de nu beëindigde eerste jaargang beantwoord heeft aan den opzet willen wij zelf niet beoordeelen; maar het feit, dat het tijdschrift er in geslaagd is, zich in een tijdperk van bittere economische malaise een vasten lezerskring te scheppen, geeft ons goede hoop, dat het aan de verwachtingen heeft voldaan.

De naam FORUM is in het afgeloopen jaar meer geworden, dan alleen een klank; het leidende standpunt, dat de persoonlijkheid het eerste en laatste criterium is bij de overweging van het begrip kunst, en het medewerkers-ensemble hebben in Nederland en Vlaanderen, ook in Zuid-Afrika en Ned. Indië, ruime algemeene bekendheid verworven. Er is veel voor, misschien meer nog tegen, maar altijd *over* FORUM geschreven in periodieken van allerlei aard. 'Ondanks de bezwaren, die men tegen menig stuk van den inhoud mag koesteren', schreef het R.K. weekblad '*De Nieuwe Eeuw*' onlangs, 'blijft het tijdschrift FORUM boeien; *het is een levend tijdschrift en het stelt kwesties aan de orde, die breede lagen van de intelligentia hanteeren.'* Dit oordeel lijkt ons een juist beeld te geven van het gemiddelde der in den loop van 1932 over FORUM uitgesproken opinies.

Getrouw aan de maatstaven van het, in het eerste nummer opgenomen, programma is bij de beoordeeling van bijdragen afgewezen wat talentloos of gewild-litterair scheen; overigens waren noch leeftijd, noch overtuiging van belang, wanneer de persoonlijkheid zich 'in het werk bevestigde'. Dat er aldus iets is ontstaan, wat men als den FORUM-toon heeft aangeduid, kan daarom slechts als een compliment worden beschouwd; wanneer in aanmerking wordt genomen dat deze 'toon' blijkbaar kan varieeren tusschen Greshoff en Elsschot eenerzijds, Marsman en Hendrik de Vries anderzijds.

Niet in de laatste plaats is er naar gestreefd om van FORUM een leesbaar tijdschrift te maken, de zeer ruime keuze welke door de

medewerking van nagenoeg alle Noord- en Zuid-Nederlandsche schrijvers van beteekenis mogelijk bleek, heeft tot de verwezenlijking daarvan veel bijgedragen. FORUM heeft zich in het bijzonder gericht tot menschen als zoodanig, niet tot specialisten in een of ander vak; daarom is meerdere malen het gebied der literatuur in engeren zin overschreden. Er is getracht de lezers te oriënteeren op belangrijke verschijnselen en figuren in het buitenland, bijdragen over D.H. Lawrence, Aldous Huxley, Arthur Schnitzler, Henri de Montherlant, Dostojewski, Oswald Spengler en zooveel anderen mogen daarvan getuigenis afleggen. En al is er in FORUM protest aangeteekend tegen een klompen-en-molentjes-literatuur, het werk van eigen bodem is toch geenszins verwaarloosd; een literatuur op het peil van die onzer naburen moge vooralsnog een onbereikbaar ideaal schijnen, het is althans een ideaal, dat de moeite van het streven loont, en allerminst in strijd behoeft te zijn met het eigen karakter, dat ons van andere volken blijft onderscheiden.

In dezen geest zal FORUM werkzaam blijven, maar daarvoor heeft het noodig de voortdurende en steeds groeiende belangstelling van sympathiseerende schrijvers en lezers beiden!

Aan den jaargang 1932 werkten mede:

R. van Aart, Man Arnet, Cl. Bloem, R. Blijstra, Louis de Bourbon, Menno ter Braak, Raymond Brulez, André Demedts, Jan H. Eekhout, Willem Elsschot, Jan Engelman, Jaap van Gelderen, J.J. van Geuns, J. Greshoff, A.M. Hammacher, Louis van Loo, H. Marsman, Ernest Michel, Richard Minne, M. Mok, G.J. van Nieuwenhuyzen. J. van Nijlen, E. du Perron, Maurice Roelants, Elisabeth de Roos, Henrik Scholte, J. Slauerhoff, F.C. Terborgh, Jan Vercammen, S. Vestdijk, Hendrik de Vries, Van Uytvanck, Victor E. van Vriesland.

WAT DE PERS ZEGT:

'Forum' keert zich vooral tegen De Stem (trouwens het eenige literaire tijdschrift dat nog eenigszins probeert richting te houden) en Dirk Coster, en tegenover de ethische leegheid en het humanitaire gebazel van dien kant slaat het bepaald een frisschen toon aan.

DE TRIBUNE (Comm. Dagbl.)

Juist in ons land is het zoo weldadig schrijvers te ontmoeten, die al

de ellendigste Nederlandsche eigenschappen: zijn sexueel moralisme, zijn weeë braafheid, zijn gebrek aan moed, gispen niet alleen, maar dat doen onomwonden, met een bitsen, hoonenden toon, ook wel met een spottend woord, maar nooit met de hier zoo gebruikelijke omslachtigheid en plichtplegingen... Die toon van politici en sociale congressisten, waarbij, hoezeer zij elkaar ook voor de galerij te lijf gaan, altijd verondersteld blijft, dat zij elkaar in hun diepste hart evenzeer au sérieux nemen (in tegenstelling met hun eigen en elkaars meeningen). Dit is ongetwijfeld het verfrisschende in het werk van 'Forum', zijn redacteuren en de door dezen voorgestane richting.

DEN GULDEN WINCKEL.

Daartegen gaan nu (in 'Forum') Greshoff, Du Perron en Ter Braak te keer. Zij verzetten zich tegen de nieuwe dichterlijke taal, valsche rhetoriek, die zich is gaan vormen in de poëzie zoowel als in de litteraire kritiek; zij doen dit heftig, fel, op voor velen ergerlijke wijze. Maar zij die zich ergeren, moeten zich ook ergeren: zij zijn juist degenen, die vol zitten van vaste opvattingen, van dogma's; van zwaarwichtigheid, dommen ernst...

...Verworpen door de aestheten, verworpen door de wereld van burgers... inderdaad, men hoeft de kritiek op 'Forum' maar op te slaan in de kranten en tijdschriften of men hoort ze allen direct te keer gaan. Heilige huisjes immers worden aangetast!

Een heel enkele luistert beter, tracht te doorgronden, begrijpt... en verbaast zich dan hoogstens er over, dat zooveel woorden noodig waren om de eenvoudige waarheid begrijpelijk te maken...

TUBANTIA.

Het is te hopen dat dit onpartijdig, niet zeer stemmig, gansch niet Gidsachtig, stevig-bladig, en lang niet groen tijdschrift de jonge generatie zijn verdeeldheid zal doen vergeten en een duurzaam bolwerk zal worden.

NIEUWE ARNH. COURANT.

'Forum' - het soms wel geestige en *altijd leesbare* onafhankelijke tijdschrift...

ROEPING (R.K.)

Men zal het niet unaniem eens zijn met dergelijke opvattingen, verblijdend is echter dat in deze lustelooze tijden nog het initiatief voor een daad wordt gevonden.

PROV. OVER. EN ZWOLSCHE COURANT.

Bijlage 18

E. Bouws aan E. du Perron: Scheveningen, 24 februari 1933. DP tekende achter het gedrukte briefhoofd EVERARD BOUWS aan ‘als zijn telegramstijl ophoudt:’ en zond Bouws’ brief op 26 februari 1933 met 1501 (332) (*Bw TB-DP* 1, p. 464-466) aan Ter Braak. DP's brief van 23 februari 1933 aan Bouws is niet teruggevonden.

24-2-'33

Beste Eddy,

Ik ontving je brief van gisteren; waar ik klaarblijkelijk met de nacorrectie onvoldoende attent ben zal ik haar op jouw stukken niet meer uitvoeren, zoowel *De Smalle Mens* als *De Prins Weergekeerd* heb ik vanmiddag per expres naar Bellevue gezonden. Het nummer moet dan maar wat later verschijnen.

In de zinsnede ‘verslapping van de redactioneele politiek’ moet voor het laatste woord ‘activiteit’ gelezen worden; dit was een schrijffout. Wat ik daarmee bedoel? Dat voor mijn gevoel ‘Forum’ op weg is naar zijn plaats ‘in de rij’, dat ik mezelf wel eens afvraag of het nut heeft om na de afloop van deze jaargang de zaak nog voort te zetten. Laat het vooral duidelijk zijn, dat ik noch jou, noch Menno, noch Maurice individueel iets verwijt; door het gebrek aan geregeld contact *moest* er een verwatering komen. De ervaring van de laatste maanden heeft mij verder het gevoel gegeven, dat ik in de huidige constellatie eigenlijk geen deel meer heb aan de ontwikkeling van de gang van zaken. Indien daaraan niet een eind kan worden gemaakt (ik bedoel aan deze afzijdige positie) zal ik me verder tot eind '33 geheel tot de administratieve taak beperken en me daarna (als het tijdschrift dan blijft bestaan) geheel terugtrekken.

Het is mij onmogelijk om vóór 12 Maart naar Brussel te komen, wel een Zondag daarna. Inderdaad wordt de reis vergoed.

Je vroeg laatst om een paar omslagen. Bedoel je bedrukt of onbedrukt?

Hart. groeten,

je B.

P.S. Stuur de proeven naar de Uitgeverij, adres Secretariaat ‘Forum’ zonder mijn naam.

Bijlage 19

Aantekening van E. Bouws over *Forum* d.d. 4 maart 1933, vgl. *Bw TB-DP* 1, p 473.

Punten Eddy

Met ‘in de rij’ bedoelde ik: in de rij van de tijdschriften zonder lezers (BEWEGING. HET GETIJ. DE VRIJE BLADEN)

In deze toestand geraakt men als alleen rekening wordt gehouden met de voorkeur van iemand als Eddy, die op enkele uitzonderingen na, alleen zijn eigen stukken bij de samenstelling in aanmerking neemt. Meerdere lezers hebben te kennen gegeven dat ze Eddy zeker waardeeren, maar dat er teveel van hem opeenvolgend geplaatst is.

‘Onthullingen’

Bij de voorbereidende besprekingen heeft Zijlstra te kennen gegeven, dat hij overwegend bezwaar had tegen een redactie welke door Eddy en Menno beheerscht werd. Hij verlangde daarom aanvankelijk, aannemende dat Maurice mee zou doen, dat ook ik in de redactie zitting zou hebben en dat bij staking der stemmen over een inzending of over een kwestie deze als verworpen zou worden beschouwd.

Ik achtte een redacteursplaats voor mij om taktische redenen ongewenscht en heb aangevoerd dat een dergelijk formeele regeling in de bestaande vriendschapsverhouding overbodig was. Jammer genoeg heeft de ervaring geleerd, dat een verhouding zooals die in najaar '31 bestond, niet blijvend is.

Mijn bij de oprichting ingenomen standpunt betreffende het redacteurschap neemt overigens niet weg, dat ik het beginsel verwerp, dat *alleen* literatoren redacteur van een literair tijdschrift kunnen en mogen zijn.

Als een tijdschrift aan het publiek wordt aangeboden, impliceert dit dat het publiek voor vol wordt aangezien en dus evenzeer partij is als de medewerkende auteurs. Er is dus geen reden om een vertegenwoordiger van dit publiek het recht van oordeel en keuze te ontzeggen.

Staat men op het standpunt dat alleen auteurs redacteur kunnen zijn, dan neemt men aan: 1 dat het tijdschrift alleen voor en door

schrijvers bestaat of 2 dat bij talent ook vanzelfsprekend de gave des oordeels aansluit. Om van andere dingen te zwijgen.

In verband met wat in de eerste alinea gezegd wordt zal het duidelijk zijn dat de Uitgeverij bezwaar zal maken tegen een wijziging van het contract behelzende dat redactioneele inzendingen zonder meer geplaatst worden.

Oplaag

De oplaag is na de jaarswisseling beduidend teruggeloopen van 450 tot 300.

Er hebben 120 abonnees bedankt, nu zijn er nog 240.

Er zijn 20 nieuwe abonnees gekomen als resultaat van de 30000 circulaires, het meerendeel daarvan leestrommels. Er wordt minder dan in '32 ‘over’ gedrukt omdat nu geen toename van eenige omvang meer verwacht wordt.

‘De Gemeenschap’ 1500.

Bijlage 20

Bij 4194 van 12 mei 1933 aan E. Bouws, 4e alinea. Nawoord van DP in *Forum* 2(1933) 6 (juni), p. 496, bij Jef Last ‘De verdediging van het linksche inzicht’, zie 4194 n 4 (niet in *Vw*).

Wij plaatsen dit ingezonden stuk voornamelijk om de interessante kijk die het geeft op de *verschillende* opvattingen omtrent literatuur in den boezem van de ‘linksche intelligentsia’, en zelfs op de kweekschool voor zelfexpressie die als een soort kindercourant in 1/3 deel van het Hollandsche *Links Richten* werd ondergebracht. Deze uiteenzettingen van den heer Last lijken ons reëeler dan zijn verdediging inzake het plaatsen van het gedicht *Rood Front.* Welke ook de kritiek van den heer Last op dat gedicht moge zijn geweest, *de redaktie*, met meerderheid van stemmen dus, *plaatste het.* Waarmee aan de bedoeling van Marsman, dunkt ons, meer dan voldoende werd beantwoord.

(Red. Forum)

Bijlage 21

E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Le Roselier-en-Plérin, 25 oktober 1933, bij 1843 (473), *Bw TB-DP* 2, p. 196-197. Ter Braak reageerde op deze regels in zijn brief van 30 oktober 1933 (*Bw TB-DP* 2, p. 207).

L.M.

Afschuwelijk dat die heer ook E.d.R. heet[1]. Ikzelf zal ons pas werkelijk beklagen als wij onze broodschrijverij zouden moeten onderteekenen, zelfs maar met initialen. Maar helaas, onze (mijn) reputatie is dus nu al niet eerbaar meer? Voor het echter aan deze laatste catastrofe toe is, zal ik nog een beroep probeeren te doen op het Willem Kloosfonds.

Ik zou dolgraag in je aanteekenboekje over de kalenderij willen gluren. Je formule voor Céline geeft me er smaak in. Onze vriend Guilloux hier spreekt al met vlijt en behagen over de notarissen; hij voelde zich met dat woord direct zoo thuis alsof hij alle gesprekken in de Feuilleraie had bijgewoond. Het wordt steeds waarschijnlijker dat wij omstreeks Kerstmis in Holland komen (ik in ieder geval); zien we jullie dan in R'dam? Dag aan beiden.

B.

1. E. de R., 'Paris, Paris, paradis des femmes!' in *De nieuwe pers*, onafhankelijk weekblad, Amsterdam, 1(1933-1934) 3(20 oktober 1933), p. 12. E. de R. droeg zeven artikelen bij die alle over Parijs gingen; op 5 januari 1934 hield *De nieuwe pers* op te verschijnen. Zie ook *Bw TB-DP* 2, p. 196, 205 en 209.

Bijlage 22

E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Le Roselier-en-Plérin, 7 november 1933, bij 1859 (482), *Bw TB-DP* 2, p. 213-214.

L.M.

Leve de victorie van de gentlemen. Wat vindt Ant ervan? Blij met het vooruitzicht van wonen in Scheveningen, of ga je eerst forenzen? Ik merkte bij het lezen van je brief dat het me toch wel eenigszins dwars zat me misschien te moeten meten met eventueele vrouwelijke machtswellust van Top, of de Amerikaansche manieren van Scholte! Fontenelle vind ik, nu ik hem uitgelezen heb, veel aardiger dan ik eerst dacht. Als je overigens ooit epigrafen noodig hebt, hoef je daar maar te zoeken.

Zouden wij voor December weer het Forum-honorarium een weekje vooruit kunnen krijgen, als het aantal paginas bekend is? Behalve mijn maandgeld van thuis, komt er nooit iets precies op de 1e binnen, en de eerste moet altijd de school van Gille betaald worden, en dit keer een hotelrekening. Dag! Veel liefs voor jullie beiden,

B.

P.S. Wil Ant niet eens nakijken of ik in mijn stukken in Forum de citaten* al of niet cursief druk? Ik heb daarover een weddenschap loopende met Eddy. Dank!

* De *citaten*, niet de titels.[1.]

1. In handschrift van DP.

Bijlage 23

E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Le Roselier-en-Plérin, 27 november 1933, bij 1884 (493) (*Bw TB-DP* 2, p. 245-246).

L.M.

Ik wou dolgraag weten of Musschert de bestrijding van de vrijheid van de drukpers uitgesproken op zijn programma heeft staan. Dan blijf ik voorgoed uit Holland weg, hoewel ik er persoonlijk niet eens veel last van zou hebben. En de neutraliteit gaat er zeker ook aan? Antwoordje hier op? Henny zegt n.l. dat hij zich al als een net-holl. en voor ons onschadelijke politieke partij gearrangeerd heeft. Excuseer dat mijn epistolaire activiteit zoo parasietachtig wordt.

Veel hartelijks voor jullie beiden,

B.[1.]

1. Aantekeningen van Elisabeth de Roos in de marge van 1884:
a) Bij de tweede alinea 'Iets-"omkomt"', p. 245: Dàt er een rivier bij Warschau is, heb ik met eigen oogen gezien, maar hoe hij heette is natuurlijk niet tot mijn wat trage geest kunnen doordringen.
b) Bij 'stalen ramen voor haar', p. 246: of de ramen met het meeste staal.
c) Bij 'dan toch wèl [...]', p. 246 (N.B. De drie punten tussen deze rechte haken zijn van DP; er zijn geen woorden van DP weggelaten): Zelfs de Gulden Winckel schrijft al over hem! En die man uit de woestijn zou denken: 'die auteur *beteekent* iets in dit verband' (als hij tenminste subtiel genoeg was om bescheiden te zijn), en zich voor de eerste de beste boeketalage op de hoogte stellen!

Bijlage 24

E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Parijs, 22 januari 1934, bij 1934 (520) (*Bw TB-DP* 2, p. 288).

L.M.,

Ik zie het niet zóó zwaar voor je in als Eddy, omdat ik geloof dat je, een minder 'entier' temperament hebbende misschien (wat niet hetzelfde is als een minder 'entier' karakter), je gemakkelijker kunt splitsen in een oppervlakte en een diepte. Het hollandsche temperament misschien, dat tòch twee rythme's heeft, één voor iedere-dag en een voor het essentieele. Ik bedoel dit niet als hatelijkheid, dus maak niet de associatie met je filosoof-zwager[1] die koekjes snoept. Overigens, dit ter completeering, wil ik niet zeggen dat ik zelf graag in je schoenen zou staan, vanwege het onderteekenen - wat misschien een ijdelheidscomplex is.

Maar eigenlijk reserveerde ik P.-S.-ruimte om je dit van Gide te vertellen wat ik nogal aardig vind: Hij zei: Tusschen mijn 30e en 35e jaar heb ik ook geloofd dat intelligentie bij intellectueelen *en* niet-intellectueelen gezocht moest worden, dat wij beperkt waren en naar anderen moesten luisteren. *Maar het is niet waar*; alleen onder intellectueelen komt de intelligentie voor, heb ik gemerkt nu ik zestig ben.

Dag, veel groeten aan jullie beiden,

B.

Ik word kindsch en kan niet meer zonder fouten schrijven.

1. D. Bartling.

Bijlage 25

F. Timmers Verhoeven aan E. du Perron: Brussel, 7 februari 1934.[1.] Deze brief werd door DP voorzien van twee aantekeningen doorgezonden aan J. Greshoff op 9 februari 1934, zie 1957 in *Brieven* IV, p. 442.

Bruxelles, le 7 février 1934.

30 B^{d} Adolphe Max

Cher ami,

J'ai fait le nécessaire en ce qui concerne le paiement au docteur de ROOS, et ferai la même chose pour Madame S.[*.]

En ce qui concerne la note de Herman, je préfère la tenir en suspens etje garderai cette somme en caisse.

Ne vaut-il pas mieux que vous vérifiez le compte lors de votre visite à Bruxelles parce que je vous montrerai en même temps les pièces, quittances, etc...?

Au plaisir de vous revoir, veuillez présenter mes respects à Madame, et croire vous-même à mes sentiments les meilleurs.

Timmers Verhoeven

1. Op briefpapier van de Compagnie d'Assurances sur la Vie “UTRECHT”, enz.

*. Ik heb nog eens over die betaling van fr 10.000. - à Madame S. nagedacht; ik geloof, dat jouw bedoeling om haar die som ineens te betalen, niet in haar belang is en ben bang, dat zij niet in staat is, dat kapitaaltje te beheeren, zoodat zij na eenigen tijd weder in den zelfden toestand is. Ik geloof, dat je haar daarmede een slechte dienst bewijst; ik besprak die questie gisteren met de Greshoff's en zij deelden geheel[2.] mijn oordeel, en acht het daarom verstandiger nog eens het met jou te bespreken, aangezien je toch over eenige weken in B. bent. Mij dunkt, daar is best een anderen[3.] mouw aan te passen, zoodat zij toch tevreden kan zijn; ik bezie deze zaak uitsluiting in haar belang en daardoor in zekeren zin ook in het jouwe.
Saluut tot ziens
tav.

2. Aantekening van DP in de marge met een pijl verwijzend naar ‘geheel’: ‘Ik wil dat oordeel óók geheel deelen, maar DAAR GAAT HET NIET OM!’Aantekening van DP onderaan de brief met een pijl verwijzend naar ‘anderen’: ‘Dat wil ik niet. Ik wil - stomweg misschien, maar precies - geven wat ik heb; nu ik het, misschien voor de laatste maal in mijn leven,

T.V.

Bijlage 26

Naschrift van Gerard van Eckeren bij 4211 in *Den gulden winckel* 33(1934) 388 (april 1934), p. 68.

Mijn ‘philosophische denkkracht’ heeft al zooveel ongevraagde en mogelijk wel ongewenschte ‘lessen’ uitgedeeld, dat ik onheusch zou zijn met zulk een ‘les’, nu er mij speciaal om wordt verzocht, te weigeren. Of zij den heer du Perron zal blijken te voldoen is iets anders. Om met zijn tweede en derde vraag te beginnen. Wat is een groot kunstenaar in dit verband? Gelukkig voegt de heer du P. er die laatste drie woorden aan toe, want ik zou niet graag met hem redekavelen over de vraag wat ‘een groot kunstenaar’ in 't algemeen precies is. Ik bedoelde dan ‘in dit verband’: een groot schepper van menschen in hun onderlinge geestelijke verhouding. We hoeven daarbij toch niet dadelijk met Querido of Robbers aan te komen - we mogen desnoods ook Shakespeare of Dostoievsky of Stendhal noemen. Juist omdat het geniale in Multatuli alleen met het geniale der zeer grooten te meten valt, dacht ik, toen ik het gewraakte zinnetje neerschreef, aan zulke kunstenaars. Door de Max Havelaar vaart een edele drift, die Multatuli's verbeelding vleugelde; in de Wouter-geschiedenis gaf hij ons enkele kostelijke typen; maar een Hamlet, een Karamasow, zelfs een Eline Vere gaf hij ons niet. Daarvoor (en zoo kom ik op de eerste vraag) miste M. te zeer dien wijden blik op, dat ruime begrip van het leven, in 't kort: die ‘hoogere objectiviteit’ welke hem ook andere geestelijke vormen dan die onmiddellijk binnen zijn gezichtskring vielen, zou hebben doen begrijpen. Daarvoor stond hij te veel ‘zichzelven in den weg’. Doe ik met dit naar voren te brengen een groot auteur als Multatuli onrecht? Ik meen van niet. Maar hij is voor mij nu eenmaal niet een dier schrijvers wier genie zóó al-omvattend is, dat men eenvoudig nimmer de behoefte zou voelen om er, zij het dan in een onnoozel tusschenzinnetje, de grenzen van te bepalen.

G.v.E.

Bijlage 27

Bij 4212 van 20 april 1934 aan K. Mann. Vgl. voor deze ingezonden brief van Defresne aan de redactie van *Die Sammlung* 4212 n 2; de Nederlandse vertaling door Ruth Wolf in: *Die Sammlung, Een bloemlezing uit het emigranten-maandblad,* enz., Amsterdam 1983, p. 135.

ZU DEM AUFSATZ 'HOLLÄNDISCHE LITERATUR VON E. DU PERRON'

Sehr geehrte Redaktion!

Mit Interesse las ich das 'Holland-Heft' der 'Sammlung'. Im Artikel von du Perron über die Holländische Literatur fiel mir jedoch eine äusserst schädliche Unvollkommenheit in der Bewertung der holländischen Literatur auf. In dem genannten Artikel fehlten Name und Werk unseres, wenn nicht grössten so doch mitbedeutendste Dichters J.W.F. Werumeus Buning; ebenso suchte ich umsonst nach den Namen von Victor E. van Vriesland.

Es sind für das Fehlen - vor allem des ersten Namens - zwei Erklärungen möglich: entweder das Urteil des Herrn du Perron über die heutige Dichtung ist so, dass er die Arbeit von J.W.F. Werumeus Buning ohne Bedeutung findet, oder persönliche Urnstände sind die Ursache dieses Verschweigens. - Beide Möglichkeiten müssten für die Redaktion einer ernsthaften Zeitschrift Grund genug sein, jede Mitarbeit des Herrn du Perron abzulehnen, bis er seinen Fehler korrigiert hat. Es scheint mir im Interesse der holländischen Literatur notwendig, dass Herr du Perron unumwunden mitteilt, welche von den beiden Möglichkeiten die zutreffende ist; während ich schon jetzt scharf gegen den Schreiber einer Übersicht protestierte, der seine verantwortungsvolle Aufgabe so erfüllen zu müssen glaubt, wie Herr du Perron es getan hat.

Mit Dank für die Aufnahme dieser Zeilen.

A. DEFRESNE

Bijlage 28

E. du Perron-de Roos aan C.M. Schilt, Parijs, 10 november 1934, bij 2289 (699) (*Bw TB-DP* 3, p. 65-67 en 421). Afgedrukt naar een niet ondertekende doorslag.

Parijs, 10-XI-'34.

Zeer geachte Heer Schilt,

Helaas moet ik weer eens komen klagen, en constateeren dat de voorwaarden van mijn correspondentschap mij vager dan ooit lijken.

Ik ontving heden een chèque van 476 francs. Er zijn in October van mij geplaatst 6 1/2 kolom:

Wereldtentoonstelling te Parijs in 1937.		1 1/3	kolom
Herfst te Parijs	ruim	1 1/2	kolom
Café's en Litteratuur		1 1/2	kolom
Teekeningen en Grafiek van een Kind	ruim	1/2	kolom
Parijsche Schrijvers berichten over het Litteratuurcongres van Moskou.		1 1/2	kol.
		6 1/2	kolom

Ik heb dus recht op fl. 65.

Ik heb bovendien in den loop van October, ze, evenals nu deze brief, aan U adresseerende omdat ik de betrokken redacteuren niet ken, twee artikelen gezonden die nooit geplaatst zijn: een kort over de anti-Doumergue-stemming in Frankrijk die nu door het aftreden van het ministerie bevestigd is; mijn stuk was echter niet 'politiek' genoeg om op het terrein van den Heer van Loon te komen, en gaf voornamelijk waarnemingen door mijzelf of door een mij bekende fransche publicist die tijdens de recente verkiezingen in het Noorden reisde, gedaan.

Het tweede behandelde het proces-Nozières, dat een week lang op de meest intense manier de Parijsche belangstelling in beslag heeft genomen, en behandelde dat van een kant waaraan de berichtgeving der pers-agentschappen niet kon toekomen. Is het dus de bedoeling dat het Vaderland door zijn Parijsche correspondent *niet* wordt ingelicht over de dingen die de sfeer van het publieke leven op een gegeven moment (voorbijgaand is zoo'n belangstelling na-

tuurlijk in alle gevallen, maar mede daarom juist typisch Parijsch) beheerscht?

Bovendien is het mij bizonder onaangenaam dat in gevallen als deze beide mij niet op zijn minst de copie p.o. teruggezonden wordt. Ik weet wel dat dit aan een krant geen gebruik is, maar wanneer ik in dit toch al krap gehonoreerde correspondentschap bovendien nog werken moet zonder de zekerheid dat mijn werk geplaatst en betaald zal worden, begrijp ik niet waarom ik tot Parijsch correspondent benoemd moest worden terwijl het in werkelijkheid op een bijna los, en van de zijde van het Vaderland min of meer facultatief, medewerkerschap neerkomt.

Met vriendelijken groet en de meeste hoogachting,

Bijlage 29

Bij 3529 van 13 september 1938 (*Brieven* VII, p. 473) . Ontwerp in handschrift van Du Perron voor het prospectus van het niet-verschenen tijdschrift ‘Noesantara’. DP haalde de naam *Stentor* in de tweede alinea achter ‘maandschrift’ door. De tekst is in potlood geschreven. Zie ook 3531 (*Brieven* VII, p. 475).

Er bestaat hier te lande behoefte aan een tijdschrift dat uiting kan geven aan een zich steeds meer ontwikkelend Indisch cultureel leven. *Koloniale Studiën*, het *Koloniaal Tijdschrift*, de *Indische Gids*, de publicaties van het Kon. Bat. Genootschap v. K. en W. en het Java-Instituut, bieden veel wetenschappelijks en wetenswaardigs op het gebied van staatsrecht en staathuishoudkunde, geschiedenis en volkenkunde; tal van organen vragen aandacht voor staatkundig en maatschappelijk leven, maar een algemeen tijdschrift, gewijd aan Indische letterkunde, schilder- en bouwkunst, kortom, wat bezig is een eigen Indische cultuur te worden, ontbreekt.

Het maandschrift wenscht in deze behoefte te voorzien.

Het wil zijn een kompas voor die Inheemsche kringen waar de wensch leeft naar een beter verstaan van Europeesche cultuurwaarden.

Het wil zijn een gids voor die Nederlanders, die, naast het onderhouden van hun op Europa gerichte belangstelling, het cultureele leven van de Inheemsche wereld nader willen kennen.

Het wil het waardevolle vasthouden van schilderijententoonstellingen, muziek- en tooneeluitvoeringen, lezingen, enz., waaraan de herinnering gemakkelijk verloren gaat.

Het stelt zich ten doel door het afdrukken van fragmenten uit vergeten Indische belletrie, het verleden van dit land te doen herleven.

Het wil moderne Indische gedichten, novellen en romans publiceeren, vertalingen van Inheemsche literatuur, en literair en wetenschappelijk essayistisch werk waarin algemeene cultureele vraagstukken bezien worden in hun beteekenis voor de Indische samenleving.

Het vertegenwoordigt geen politiek beginsel en staat open voor elke levende en eerlijke uiting.

S. Koperberg publiceerde in zijn bijdrage ‘Een cultureel tijdschrift’ in *Kritieken opbouw* 3 (1939-1940) 21 (16 december 1940), p. 335, de definitieve versie door DP van de circulaire voor ‘Noesantara’ uit november 1938 (niet in *Vw*).

Al geruimen tijd leeft hier te lande de behoefte aan een tijdschrift, waarin het zich hier steeds meer ontwikkelende cultureele leven kan uiten. Een tijdschrift gewijd aan letterkunde, muziek, schilderen beeldhouwkunst, kortom aan alle uitingsvormen van geestelijk werken, die in Indië de belangstelling hebben van de cultuurdragers van Oost en West.

Reeds hebben de plannen nadere vorm aangenomen om tot de uitgave te geraken van zoo'n tijdschrift, dat haar kolommen evenzeer openstelt voor uitingen van Westersche als van Oostersche cultuur, dat een wegwijzer wil zijn voor die Inheemsche kringen, waar de wensch leeft naar een beter verstaan van Europeesche cultuurwaarden en voor die Europeesche, die naast het onderhouden van hun op Europa gerichte belangstelling, het cultureel leven van een Inheemsche wereld nader willen leren kennen.

Naast de meer wetenschappelijk gerichte tijdschriften zal het op meer litteraire en essayistische wijze de cultureele vraagstukken behandelen, die leven in de Indische samenleving in hun geheele uitgebreidheid. Hierom zal de inhoud zich niet beperken tot de strikt eigenlijke Nederlandsche en Inheemsche cultuur, maar zich uitstrekken over alle geestelijk leven van Westen en Oosten. Zoo zal de aandacht gevraagd worden evengoed voor Indische gedichten, novellen en romans, vertellingen van oude en moderne Inheemsche litteratuur, als voor studies en recensies over letterkunde, muziek, dans en toneel, bouw-, schilder- en beeldhouwkunst.

Enkele prominenten uit Europeesche en Inheemsche samenleving hebben zich bereid verklaard tot de redactie van zoo'n tijdschrift toe te treden, dat men zich voorstelt maandelijks te laten verschijnen in quarto-formaat met 48 blz. druks en ongeveer 12 cliché's tegen den abonnementsprijs van f 12. - per jaar.

Slechts de financieele zijde behoeft een nadere regeling.

De promotors stellen zich voor dat een bedrag van f 10.000. - voldoende zal zijn om tot de uitgave over te gaan. In de overtuiging dat hun streven verwant is aan het werk der Kunstkringen hier te lande hebben zij zich tot ons gewend met het verzoek of de Bond van Nederlandsch-Indische Kunstkringen voor dit bedrag garant zou willen zijn.

In principe kan het hoofdbestuur met dit verzoek instemmen, mits de leden der Kunstkringen reductie verkrijgen op de abonnementsprijs tot bv. f 10. - per jaar. Voor dit garantiefonds zal echter deelname der afdeelingen noodzakelijk zijn. Hierom wenden wij ons tot U met verzoek ons te willen berichten of Uw Kunstkring de oprichting van een dergelijk tijdschrift voorstaat en tot welk bedrag gij in dat geval bereid zijt hiertoe deel te nemen aan het garantiefonds.

Voor eventueele suggesties betreffende tijdschrift en deelname der Kringen houden wij ons gaarne aanbevolen.

Bijlage 30

E. du Perron-de Roos aan H. Samkalden: Bandoeng, 13 oktober 1938.

Bandoeng, 13-X-'38.

Beste Hugo,

Eddy is erg ziek en in Borromeus[1]. Hij heeft een hart-aanval gehad, door influenza en oververmoeidheid veroorzaakt waarschijnlijk, die zich een paar keer herhaald heeft. Hij heeft pijn, koorts, en is volkomen uitgeput. Veel meer is er op het oogenblik niet van te zeggen. Wil jij het ook aan de anderen zeggen? Van naar Batavia gaan volgende week kan geen sprake zijn, want ook als hij dan beter is, zal hij nog volkomen rust moeten houden. Maar ik zal Maud[2] wel even opbellen, die geloof ik dezer dagen al in Bandoeng is.

Als jij in Bandoeng bent, bel dan op, we hebben nu een telefoon in huis: 2830.

Hartelijke groeten,

Bep

P.S. Vanavond zegt de dokter dat het waarschijnlijk longontsteking is.

1. Aantekening van Samkalden op de buitenkant van dit postblad, verwijzend naar 'Borromeus': Ik heb het ziekenhuis opgebeld en daar ook Bep gesproken. Er is geen dadelijk gevaar, zei de zuster, maar hij heeft rust noodig. Het is inderdaad longontsteking.
2. Louise Maud Ritman-Earle Purvis (geb. 1902).

Bijlage 31

E. du Perron-de Roos aan M. ter Braak, Bandoeng, 14 oktober 1938, na 3544 (1091) (*Bw TB-DP* 4, p. 338).

Bandoeng, 14-X-'38.

Beste Menno,

Je brief is vandaag gekomen. Helaas moet ik er op antwoorden met beroerde tijding: Eddy is met longontsteking in het ziekenhuis. Hij is kort nadat hij je de brief schreef die de jouwe kruisde, zwaar ziek geworden, heeft eerst, Dinsdag en Woensdag, hartaanvallen gehad die afschuwelijk waren, ontzettend pijnlijk en verzwakkend, en moreel deprimeerend. Daarna is de koorts uitgebroken en is het hart, voorzoover dat bij een longontsteking het geval kan zijn, weer normaal. Hij was, vóór hij die ziekte opliep, overwerkt, en had bovendien een paar dagen achter elkaar gezwommen, na in tijden niets aan sport gedaan te hebben. Nu is hij door en door ziek, en koortsig en moe. Hij slaapt veel, krijgt daar injecties voor. Er zal vermoedelijk de eerste dagen weinig verandering in komen, misschien pas over een week. Dan schrijf ik je weer. Ik kan hem ook nog niet je brief voorlezen; het is te vermoeiend en hij vraagt daar nu ook nog niet naar. Misschien morgen of overmorgen de kiekjes, die aardig zijn. Zeg jij het ook aan de anderen? Jan, Jany, Fredje. Hij is in het R.K. ziekenhuis; ik ben er de heele dag. Alain is uit logeeren.

Veel hartelijks voor jullie beiden, in haast voor vliegpost,

Bep

Je kent mijn tante.[1] Mocht je haar bij toeval ontmoeten in A'dam, denk erom dat zij van *niets weet.*

B.

1. Mw. Simons-Posthumus.

Bijlage 32

E. du Perron-de Roos aan Soejitno Mangoenkoesoemo: Bandoeng, 15 oktober 1938.

Bandoeng 15-X-'38

Waarde Heer Soejitno,

Hartelijk dank voor uw belangstelling. Ik herinner mij niet precies op welke dag ik u schreef, en of de dokter toen al geconstateerd had dat het longontsteking was. De hartaanval is daarvan een eerste symptoom geweest. Nadat de longontsteking zich gelocaliseerd had, is het hart ook verder rustig gebleven voorzoover de koorts dat dan toelaat, maar mijn man voelt zich nu ontzettend zwak en ellendig van de koorts en de doorgestane pijn. Er zal vermoedelijk de eerstkomende dagen niet veel anders van te melden zijn dan ik u nu zeg; pas over ongeveer een week is de crisis te verwachten. De dokter zegt dat de ziekte haar normaal verloop heeft en op het oogenblik naar omstandigheden geen speciale reden tot ongerustheid geeft. Hij zal zeker begin volgende week nog geen bezoek mogen hebben; hij slaapt zooveel mogelijk, en ik zelf die de heele dag in het ziekenhuis ben, praat ook maar weinig met hem. Zoodra er een wending is zal ik het u laten weten, en dan zal hij ook zeker uw voornemen om direct naar B. te komen, erg apprecieeren.

Met vr. gr. voor u beiden,

E. duP-deR.

Bijlage 33

E. du Perron-de Roos aan J.A. Antonini: Bandoeng, 20 oktober 1938.

Bandoeng, 20-X-'38

Beste Gino,

In afwachting dat Eddy je zelf schrijft, moet ik het vast even doen om je te vertellen waarom hij je nog niet kan antwoorden: hij ligt met een longontsteking, die goddank sinds gisteren een goede wending heeft genomen, in het ziekenhuis. Hij is verleden week heel erg ziek geweest; gisteren en vandaag is de temperatuur goed, en de dokter verwacht dat hiermee de crisis voorbij is. Maar hij is natuurlijk nog te zwak om te schrijven, al las hij met plezier je brief. Alleen zijn we geschrokken van de *4* onbeantwoorde brieven waarover je schrijft: Eddy zegt dat er maar twee gekomen zijn. Het zou helaas niet de eerste keer zijn dat er brieven van of naar Europa wegraakten. Hij verslofte de laatste tijd zijn correspondentie wel eens omdat hij zich allang moe voelde, vandaar ook waarschijnlijk dat hij - na 't zwemmen, denken we - zoo vatbaar voor kou bleek. Ik voel me vandaag voor het eerst opgelucht; hij was zelf ook heel opgewekt, vanmorgen.

Wat prettig dat bij jullie alles goed is. Ik zou graag eens een kiekje van Natacha zien - is ze, zooals we toen vermoedden, une grave jeune fille geworden met veel charme? Laat Maria vast eens zeggen wat we voor haar mee moeten brengen; verzamelt ze nog cosmopolitische poppen? Maar zouden we mekaar eigenlijk niet allemaal rendez-vous moeten geven in een nieuw werelddeel - niet in dit backwater, maar ook niet in het sombere Europa?

Zeg aan Annie dat ze recht heeft op een antwoord van mij op een brief van haar die bijna een jaar oud is - een zoo amusante brief dat ik er tenslotte zelfs in geslaagd ben hem te ontcijferen!

Kun je me die Chevalier de Paille niet eens laten sturen, op rekening van Louis, die nog enkele stuivers van ons beheert? (Hoewel hij die lectuur zal afkeuren). Maar 't is zoo prettig om op Java over sneeuw te lezen. Als je schrijft, doe het dan toch maar liever weer c/o de uitgever Nix, want het kan wel zijn dat we uit dit huis gaan om in een minder tochtige buurt te gaan wonen.

Van Eddy en mij veel hartelijke groeten voor Maria en jou,

Bep

P.S. Als de echtelieden Binnerts nog in Parijs zijn, en je ze ziet, zeg dat Eddy ook zijn brief met genoegen ontvangen heeft. En groeten.

Bijlage 34

E. du Perron-de Roos aan H. Samkalden: Bandoeng, 27 oktober 1938.

27-X-'38

Beste Hugo,

Eddy wandelt alweer kleine endjes over de gang, maar de dokter is nog erg voorzichtig met hem naar buiten te laten gaan. Hij verveelt zich kras, maar ziet er goed uit.

Overigens, we zijn alweer zoo ver. Je hebt zeker al gehoord dat de redactie van K. en O. (Knudde en Onmacht) je ‘stuk’ zooals ze die brief noemen, niet ‘erg geschikt’ vinden. Ik zei tegen Koch: het *is* ook geen stuk, het is een documentatie, die twee brieven; maar ja, hij was dan ook vóór geweest, maar de meerderheid tegen. Leve de democratie. Ze vinden je brief wat verontwaardigd en studentikoos. Het schijnen vooral Delacour en *Koets* geweest te zijn, die tegen waren.

Eén van de redenen waarom ik me altijd gedrukt voel in Holland, is dat ook de sympathieke al na zoo korte tijd laten merken: ‘tot hier toe ben ik mezelf, van hier af gemiddeld Bataaf’. Enfin, ik ben daarnet ziedend van de brave Koch vandaan gekomen. Dat van Koets schrijf ik je voor 't geval je hem er nog over schrijven wilt.

Ik had me er nu zoo over verheugd, om Eddy alles tegelijk te kunnen laten zien - dat het vuurtje aangeblazen bleef tot hij zelf aan de gang mocht. Nu komt er alleen een ingezonden stuk in van een leeraar de Vries uit Batavia, de plaatsvervanger van Bernet Kernpers, geloof ik, sympathiek overigens, maar van een m.i. studentikoze eenvoud, en nogal omslachtig geschreven. Hij kauwt naarstig Meyer Ranneft na. In combinatie met andere dingen zou het best geweest zijn; nu dit de éénige reactie van K. en O. wordt, kan de lezer alleen denken dat Z. de groep der halfzachten tegenover zich heeft gekregen.[1.]

Naast ons klinkt de ‘booming voice’ van Pater Boromeus de Greve, die hier te logeeren is, en een geregelde conversatie bijna onmogelijk maakt.

Eddy zegt dat ik moet trachten er tegenin te praten; ik eindig dus.

Hartelijke groeten,

Bep

1. Zie voor DP's opinie: *Brieven* VII, p. 530.

Bijlage 35

E. du Perron-de Roos aan Soejitno Mangoenkoesoemo: Bandoeng, 29 oktober 1938.

29-X-'38

Waarde Heer Soejitno,

Het gaat nu heel goed met mijn man, en over een paar dagen mag hij naar huis. Nu hebben wij het plan om dan tegen het eind van de volgende week nog een paar dagen naar Soekaboemi te gaan, omdat hij nog flink rust moet houden om op te knappen, en thuis komt daar toch niets van. Eddy denkt nu dat het voor u veel gemakkelijker is om hem daar te bezoeken dan hier in Bandoeng, wat weer een zooveel langere reis is. Hij wil u dus volgende week nog even schrijven wanneer we gaan, om een afspraak te maken. Maar houdt het dan verder een beetje als een 'incognito', want hij moet er dan nog niet teveel bezoekers hebben!

Mocht u vóór die tijd soms tòch voor het een of ander nog te Bandoeng komen, dan hopen we u natuurlijk te zien, hetzij thuis of in Boromeus. U kunt ons huis opbellen om te vragen of mijn man er alweer is, dan doet u geen vergeefsche tocht: *2830.*

Met vriendelijke groeten van ons beiden, ook aan uw vrouw,

E.duP-deR.

Bijlage 36

J. van Hasselt (Bond van Kunstkringen) aan S. Koperberg (*secretaris Java-Instituut te Jogjakarta*): *Batavia, 6 februari 1939.* Afschrift op briefpapier van de Bond van Kunstkringen. Bij 4295, over het op te richten tijdschrift 'Noesantara', zie 3499 n 4 (*Brieven* VII, p. 421) en 3676 (*Brieven* VIII, p. 132-133).

BATAVIA-C 6 Februari 1939. -

WelEdelGestrenge Heer.

Uw brief van 1 dezer met de daarbij gevoegde concept-circulaire[1.] bracht ik ter sprake in de bestuursvergadering van den Bat. Kunstkring d.d. 2 dezer, in welke vergadering ook het dagelijksch Bestuur van den Bond van Kunstkringen aanwezig was (behalve helaas de Heer Verboom, die uitstedig was).

Het Bestuur bleek van oordeel, dat hier te lande geen behoefte werd gevoeld aan het door U voorgestelde tijdschrift en dat zulk een tijdschrift naar alle waarschijnlijkheid geen levensvatbaarheid zou blijken te hebben.

In alle gevalle bleek de Bat. Kunstkring niet bereid geld voor de uitgifte van zulk een tijdschrift beschikbaar te stellen en ook de Bond kan dit niet doen, naar ik U reeds mede-deelde.

Daar mij bekend is, dat de kring Soerabaia en de kleine kringen om financieele redenen geen steun kunnen bieden aan Uw Plannen heb ik in overleg met het bestuur van het zenden van een circulaire afgezien.

U zoudt bij den welvarenden Kring Bandoeng steun kunnen trachten te vinden, doch daar naar alle waarschijnlijkheid tevergeefs.

Het spijt me u dus te moeten mededeelen, dat de Kringen Uw plannen niet kunnen steunen.

Hoogachtend,

w.g. J. van Hasselt.

1. Zie bijlage 29 voor eerste en tweede versie.

Bijlage 37

Artikel uit *De telegraaf* van 4 oktober 1939 (av.) geplakt op briefkaart 4302 aan S. Vestdijk van 10 oktober 1939.

BESCHAMENDE LECTUUR.

'Schandaal in Holland,' door

E. Du Perron - Uitg. H.P. Leopold.

Du Perron's 'Schandaal in Holland' is een historische roman en behandelt het leven van Willem en, speciaal, Onno Zwier van Haren. Het is tevens een uiterst onsmakelijk boek.

De onsmakelijkheid overvalt den lezer omstreeks bladzijde 100. Voordien beteekent het werk weinig meer dan een geschiedenisles: de auteur vertelt van den regententijd en de periode van Willem den Vierden in een trant die niet beter is dan het verhaal van een goed soort middelbaren leeraar voor zijn klas - met dien verstande dat hier en daar een precieuze, geforceerde zinsconstructie het besef wakker houdt, dat we met 'Kunst' te doen hebben - en van een 'roman' is in dit gedeelte al zeer weinig sprake. De gebeurtenissen volgen elkander, onbewogen voortgaand, op, en ternauwernood één figuur begint te leven of wordt een karakter.

Dan verschijnt plotseling de genoemde onsmakelijkheid, in den vorm van Onno's, overigens kwestieuze, zedenmisdrijf, en de auteur wordt iets opgewekter. Hij laat een van Onno's dochters pardoes het verhaal van 's vaders ontaarding doen - niets tevoren in dezen 'roman' heeft ook maar de geringste tendenz in deze richting geïndiceerd - en het tempo van het boek krijgt mèt dat verhaal een onverwachte levendigheid. Als goed modern Nederlandsch literator rakelt Du Perron met ijver en lust in allen achterklap en gesmoes waarmee de treurige historie omgeven is, en het kan den lezer opeens duidelijk zijn waarom het boek überhaupt geschreven werd: wij likkebaarden om een schandaal. De schrijver heeft thans zijn prikkel en schrijft leesbare bladzijden; later, over Onno's ouderdom, zelfs mooie.

Met dat al is het wel een zéér triest teeken voor de vitaliteit van een artiest, dat hij prikkels van dit soort behoeft om op gang te komen. Nog beschamender wordt dat feit, wanneer men hem, in een noot aan 't einde van het boek, zichzelf uiterst voldaan op de borst ziet kloppen, terwijl hij zijn product in één adem noemt met...

Shelley's ‘Cenci’.[1] En beangstigend wordt het wanneer men in diezelfde noot leest, dat dit verhaal een eerste episode is van een reeks. Beangstigend, want Du Perron heeft blijkbaar nog een heele trommel vieze geschiedenissen in petto en hij gaat ze ons allemaal als ‘Kunst’ vertellen.

1. In de ‘Noot’ op p. 213 van *Schandaal in Holland* (*Vw* 3, p. 688) had DP eendissertatie uit 1931 aangehaald, waarin de achttiende-eeuwse belangstelling voor het geval-Van Haren een onsmakelijke onkiesheid werd genoemd. DP schrijft: ‘Het drama van de Cenci's had ook nooit opgerakeld moeten worden.’ Hij noemde Shelley's toneelstuk niet en dacht vermoedelijk aan Stendhals prozabewerking ‘Les Cenci’ in *Chroniques italiennes*, vgl. 3577 n 2 (*Brieven* VIII, p. 10).

Bijlage 38

Nawoord van de redactie bij 4300 in *Het vaderland*, 5 oktober 1939 (ocht.).

Gaarne geven wij den heer du Perron gelegenheid zijn bezwaren uiteen te zetten, waartegenover wij echter ons de vrijheid moeten voorbehouden zijn zienswijze niet te deelen. Het lijkt ons overbodig nu weer opnieuw te gaan uiteenzetten, waarom wij de benaming ‘Indonesië’ en ‘Indonesiër’ onjuist achten.

Ook de regeering heeft in de jongste Volksraadszitting nog eens verklaard niet te kunnen toegeven aan den aandrang van nationalistische zijde om Ned. Indië en Inheemschen door de genoemde woorden te vervangen. Met den besten wil kunnen wij overigens niet inzien wat er beleedigends zou schuilen in ‘Inheemschen’.

Aan den anderen kant kunnen wij ons echter voorstellen dat iemand, die de benamingen Indonesië en Indonesiër meent te moeten gebruiken, het minder aangenaam vindt dat men hem bij de weergave van *een interview* andere woorden in den mond legt, en dat hij er prijs op stelt, dit te doen uitkomen.

Red.

Bijlage 39

Bij 4307. Portret van Gisèle van Waterschoot van der Gracht getekend op 27 januari 1940 door E. du Perron; zij had blond haar en grijs-blauwe ogen.

Bijlage 40

Bij 4307. Limerick van G. van Waterschoot van der Gracht op achterkant van prentbriefkaart.

To a sprouter of whiskers.

Of all the moustachised men
That flourish a spirited pen,
  Only he could beguile
  With his fierce bushy smile
Golden ladies now and again.

a photo of Mr. du Perron inspired these lines.

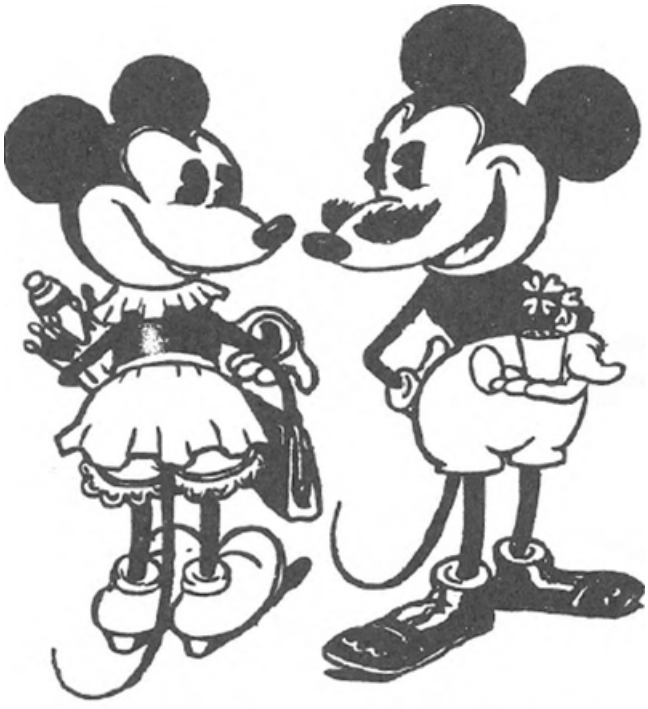

Bijlage 41

Naschrift van D. Hans, hoofdredacteur van *De avondpost*, bij 4306 van 14 februari 1940, in *De avondpost* van 16 februari 1940.

Wij zouden dit hooghartige stukje van ‘mijnheer’ du Perron niet gaarne aan onze lezers onthouden. Het typeert zich-zelf.

Aardig is, dat deze menschen twee artikelen, aan deze zaak gewijd, lang en veel vinden, nadat ze er zelf een boek, brochures en andere publicaties over deden verschijnen. En een minzame aanbeveling vormt het voor hun mentaliteit, dat zij, als een weduwe antwoordt op beschuldigingen jegens haar man (die voor ‘dief en oplichter’ is uitgemaakt) en anderen, dit ‘de rel van de wrekende schoondochter’ noemen. De rel - maar deze vrouw zou gezwegen hebben als de anderen geen ‘rel’ tegen Multatuli's gezin waren begonnen.

Dat ons nog méér van dit liefelijks te wachten staat hebben we reeds medegedeeld en wordt hierboven door den heer du Perron bevestigd. Hebben de heeren niets beters te doen? Iets, waarmee ze b.v. onze literatuur een beetje zouden verrijken? Wat een malle vraag![1.]

1. DP beantwoordde deze vraag in zijn Nawoord bij *Multatuli en de luizen*, p. 71 (*Vw* 4, p. 625).

Bijlage 42

E. du Perron-de Roos aan J.A. Antonini: Bergen, 11 april 1940.

Nesdijk 19
Bergen N.H. 11-IV-'40.
Beste Gino,

Je hebt in lang niets van Eddy gehoord: hij heeft het ook de heele winter ontzettend druk gehad + een paar keer griep. Nu hebben we een gemeubeld huis in Bergen gehuurd (vanaf 1 Mei: *Doorntjes 32*; tot dan zie boven), en hopen daar als de lieve toestand het ook maar eenigszins toelaat, een rustig jaar te hebben. Intusschen had het feit dat het voor toeristen de laatste tijd makkelijker werd gemaakt naar Frankrijk en zelfs naar Parijs te komen, ons weer aangespoord om een poging te wagen, want we zouden toch wel erg graag alle mogelijke vrienden terugzien. Intusschen heeft de nieuwste charmante verrassing zich voorgedaan, en wat òns de eerste weken te wachten staat weet natuurlijk ook niemand. Maar gesteld dat hier in Holland niets verandert, en de reis naar Parijs in principe mogelijk blijft, dan hopen we dat werkelijk te doen. Wat er noodig is, is het overleggen van brieven van kennissen om te laten zien dat je werkelijk vrienden hebt die je wilt opzoeken; verder een 'referentie' in Holland - die hebben we wel; èn een dito in Frankrijk. Voor dit laatste wend ik me nu tot jou om raad. Ken jij niet een of ander zoo *decoratief* mogelijk persoon die ons daaraan zou willen helpen, wiens naam wij dus zouden kunnen opgeven? Pieker er eens ernstig over, wil je? Eddy en ik zouden dan ieder om de beurt een week komen - zoodat we niet ingeval van een inval hier, alle twee van Alain afgesneden zouden zijn.

Maak dan gelijk van de gelegenheid gebruik ons weer eens het een en ander over jezelf te schrijven, over Maria en Natacha. Mocht de reis niet lukken dan schrijft Eddy je gauw weer uitvoeriger, maar tot zoolang, zegt hij, hoopt hij maar op 'bijpraten', wat heel wat gezelliger zou zijn. Intusschen al vast dank voor wat je zou kunnen doen, en veel hartelijks van ons beiden, ook aan Maria,

BepduP.-deR.

Bijlage 43

M. ter Braak aan K. Lekkerkerker: Den Haag, 13 april 1940[1], bij 4310.

Den Haag, 13 April 40
Kraaienlaan 36
Amice L.

Per aangeteekende post zend ik je door Du Perron van eenige aanteekeningen voorziene proeven van het eerste Slauerhoff-deel terug. Uit een en ander zal je blijken, dat hij voor je tekstverzorging alle respect heeft, maar dat hij tegelijkertijd zeer ernstige bezwaren heeft tegen je indeeling, die volgens hem willekeurig is en in strijd met de bedoelingen van Slauerhoff. Deze bezwaren zijn van zoo principieelen aard, dat hij, als de indeeling gehandhaafd blijft, zich van de geheele editie wenscht te distantieeren, d.w.z. zich de vrijheid voorbehouden er tegen te schrijven en dus ook niet de inleiding tot het proza op zich wil nemen.

Geheel afgezien van de vraag, wie gelijk heeft: ik moet dit standpunt eerbiedigen. Als iemand een editie niet goedkeurt, kan hij er niet aan meewerken, en moet hij de volle vrijheid hebben haar te critiseeren. Maar een andere quaestie is, dat ik dezen gang van zaken uiterst betreurenswaardig zou vinden, en dat het welslagen van de uitgave er gevaar door loopt. Ik meen dus, dat het de taak van de Commissie is, te trachten deze tegenstellingen te verzoenen. De uitgave aan het publiek voorleggen met de wetenschap, dat onmiddellijk daarna een van Slauerhoffs intimi haar scherp zal aanvallen, kunnen wij m.i. onmogelijk verantwoorden. Overigens lijken mij de verschillen niet onoverbrugbaar, maar het is zaak, dat in dit stadium snel gehandeld wordt en geen tijd vermorst met correspondentie. Ik zou dan ook willen voorstellen, dat Du Perron en jij met mij als arbiter erbij de volgende week in Den Haag samenkomen om de volgorde-quaestie te bespreken; ook dan zal er helaas vertraging ontstaan, maar beter een vertraagde editie dan een aanvechtbare. A.s. Zaterdag *20* April is Du Perron in Den Haag; misschien is het mogelijk dien dag bijeen te komen. M.i. moet de Slauerhoff commissie voor deze reis van jou uit Brussel de kosten dragen.

1. Op briefpapier van het tijdschrift *Forum.*

Wil je mij even omgaand antwoorden? De zaak lijkt mij zeer urgent!
m.v. gr.
Menno ter Braak

Bijlage 44

M. ter Braak aan K. Lekkerkerker: Den Haag, 16 april 1940[1], bij 4313

16 April, '40

Amice L.

Uitstekend. Laten wij afspreken dat je ± *2 uur ten mijnent* komt; wij hebben dan den heelen middag om den boel door elkaar te gooien en weer op te stellen als het noodig is. Inmiddels zul je de proeven wel ontvangen hebben. De eenigszins polemische vorm van de aanteekeningen van Du Perron behoef je niet als onaangenaamheden te beschouwen; hij was eenigszins geprikkeld over de 'tusschen-koppen' en maakte die notities zonder de bedoeling, er een rapport van te maken. In ieder geval is hij bezield met de beste bedoelingen: n.l. om deze editie zoo onaanvechtbaar mogelijk te maken.

Zonder tegenbericht jouwerzijds reken ik dus op je komst. Je blijft dan zeker bij ons eten?

m.v.gr.

Menno ter Braak

1. Op briefpapier van Dr. Menno ter Braak.

Bijlage 45

M. ter Braak aan K. Lekkerkerker: Den Haag, 23 april 1940, bij 4316.

Den Haag, 23. IV. '40
Kraaienlaan 36
Amice Lecq

Wij rekenen erop, dat je Donderdagmiddag ± 2 uur hier bent. Volgens Du Perron is er aan het tweede deel zeer veel minder werk, dus dat is bemoedigend. Tot mijn spijt kan ik je ditmaal niet vragen te blijven eten, aangezien wij nog iemand aan tafel hebben; deze tafel is vrij klein, helaas.

Zijlstra belde mij vanmorgen op en vroeg mij, of hij zoo spoedig mogelijk ook nog de eerste proeven van I kon krijgen om het geheel nog even door te laten nemen. Wil je hem die even *omgaand* sturen uit Amsterdam? N. & v.D., Wijnhaven 113, Rotterdam.

In overleg met Du Perron heb ik de opdracht bij Chlotarius toch maar weer geschrapt. Ik voel toch weinig voor al die opdrachten, en de Commissie was er ook tegen. Ze zijn overbodig en kunnen evengoed vervallen.

Tot Donderdag dus,
v.gr. tt.
Menno ter Braak

Bijlage 46

Dit ontwerp voor de delen proza van de *Verzamelde werken* van Slauerhoff werd samen met de brieven en briefkaarten 4308 t/m 4316 aan Menno ter Braak aangetroffen in de nalatenschap van D.A.M. Binnendijk. Zie ook DP's ontwerp van 2 april 1940, *Brieven* VIII, p. 554-555

VERHALEN

Schuim en Asch

De Erfgenaam
Het Eind van het Lied
De laatste reis van de Nyborg
Larrios.
Such is life in China.

Het Lente-eiland en andere Chineesche Verhalen.

Het Lente-Eiland
Legende van de Zee.
Uit het Leven van Po Sju I.
Po Sjo I en Yuan Sjen bij de Yang Tse.
De Doodsstrijd van den Dwazen Oude, in 't schrijven Verliefde.
Het Uitgewischte Manuscript
De Verzuimde Liefde.

Verspreide Verhalen.

De Amphoor
De Tweede Keuze van Paris.
De Erebos
Cherchez la Femme
De Dood van Du Trou Bornier
Rudolf de Mepsche?
Het Paarlensnoer
Escale
De dubbele Vergissing
Kolibries.
Waar de Levensvreugde vandaan komt.
De Cognacflesch en het Bed van de Keizerin.

Coen

De Opstand in Guadalajara.
± 400 blzn.

Misschien kan in één deel: de Roman.
{Het Verboden Rijk.
{Intermezzo: Laatste Verschijning van Camoëns.
{Het Leven op Aarde.
±400 blzn.
of:
In 4 dln. van 200 blzn. ongeveer elk:

I	Schuim en Asch		Schuim en Asch
	Verspreide Verhalen.		Het Lente-eiland
		of	
II		Het Lente-Eiland	Verspreide Verhalen
	Opstand in Guadalajara		Opst. in Guadalajara
III	Het Verboden Rijk		
	appendix: Laatste Verschijning van Camoëns.		
IV	Het Leven op Aarde		

Aanvulling 1

4321 (1745a). *Prentbriefkaart*[1.] *aan D.A.M. Binnendijk: Parijs, 30 augustus 1933*

Café Napolitain, 30 Aug. '33.

> Heer Binnendijk, onze migraine
> smelt bij de tranche napolitaine;
> zooiets maar in *Napolitain*!
> Slacht al 't geklooy van Maritain.[2.]
> Heer Greshoff, niet zóo erg en veine,
> Signeert dit slechts, et non sans peine.
>
> [3.]Wilt u van mij nog meer sixainen?

EduP.

[4.]Aty, J. Greshoff, Bep

4322 (3101a). *Aan Patah: Tjitjoeroeg, 7 januari 1937*

Tjitjoeroeg, 7 Januari '36.

Beste Patah,[1.]

Kan je me helpen met het volgende werk? (Er is geen haast bij; je kan iederen dag een béétje doen, tusschen de bedrijven door, als je het druk mocht hebben op bureau.)

[2.]Ik wou zooveel mogelijk javaansche legenden lezen, maar kan dit alleen in vertalingen doen; ik moet dus weten welke er vertaald zijn, maar ook: welke (beroemde) er nog bestaan, die niet vertaald zijn).

1. Foto van het Parijse stadhuis en de Arcole-brug over de Seine.
2. Jacques Maritain (1882-1973), conservatief katholiek essayist (*De la philosophie chrétienne*, Parijs 1933).
3. In de marge geschreven en met een pijl verwijzend naar Heer Greshoff
4. Ondertekeningen in eigen handschrift.

1. Patah was Javaans assistent bij de bibliotheek van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Hij werd in 1958 gepensioneerd als hoofd van de staatsbibliotheek Perpustakaan Negara te Jogjakarta.
2. Patah tekende in de marge aan: ‘Bezemer, Pleyte, de Vries’.

Hieronder een lijstje van wat ik ken:

[3.]*Ken Arok* (Pararaton); *Raden Widjaja* (Pararaton)[4.]; *Ardjoena Wiwaha*,[5.] Smaradahana[6.] en *Tjalon Arang*[7.] (vert. Poerbatjaraka); *Koendjarakarna* (vert. Kern)[8.]; *Kidoeng Soenda* (vert. Berg)[9.]; *Raden Kamandaka* (1e deel van de Babad Pasir; vert. Knebel).[10.]

3. Patah noteerde in de marge: 'Gunning-Roorda-Babad Kediri, de Vries'. Patah dacht o.a. aan *De geschiedenis van het rijk Kediri* opgeteekend door Mas Soema-Sentika, met vertaling door P.W. van den Broek, Leiden 1902.
4. *Pararaton*, uitgegeven door J.L.A. Brandes, 1896. De Middeljavaanse kidoeng *Pararaton* bevat o.a. de 'Geschiedenis van Ken Angrok' en de 'Roman van raden Wijaya'. Tot de kortere verhalen behoort 'Rangga-Lawe'. Kidoeng is een gedicht in Javaanse versmaten. Zie ook *Brieven* VI, p. 135, n 3
5. 'Arjuna-Wiwaha', tekst en vertaling door R. Ng. Poerbatjaraka in *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde*, deel 82 (1926), p. 181-305. *Arjuna Wiwaha*, dat de ascese van Arjoena in 36 zangen behandelt, is een Oudjavaanse kakawin, een kunstdicht, waarvan de inhoud teruggaat op de Sanskriet letterkunde. Andere kakawins: *Bharatayuddha, Smaradahana* en *Ramayana. Arjuna-Wiwaha* is geschreven door Mpu Kanwa voor 1035.
6. *Smaradahana*, Oud Javaansche tekst met een vertaling uitgegeven door R. Ng. Poerbatjaraka, Bandoeng 1931 (Bibliotheca Javanica 3). De auteur is Mpu Dharmaja.
7. 'De Calon-Arang', tekst en vertaling door R. Ng. Poerbatjaraka in *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde*, deel 82 (1926), p. 110-180.
8. *De legende van Kuñjarakarna*, met Oudjavaanschen tekst, vertaling en aanteekeningen door H. Kern in *Verhandelingen der Koninklijke akademie van wetenschappen*, Afd. Letterkunde, N.R. deel III, No 3, Amsterdam 1901.
9. 'Kidung Sunda', inleiding, tekst en vertaling van C.C. Berg in *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde* 83 (1927), p. 1-161.
10. De kroniek *Babad Pasir*, volgens een Banjoemaasch handschrift, met vertaling van J. Knebel, *Verhandelingen van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen*, deel LI, 1e stuk, 1900. Hierin speelt Raden Kamandaka de hoofdrol.
Blijkens DP's 'Aantekeningen' in *Het land van herkomst*, Amsterdam, dertiende [= veertiende] druk, 1989, p. 562 (niet in *Vw*), heeft DP Knebel (Ströbl in de roman) goed gekend. DP noteerde: 'Daarentegen las ik met verering zijn vertaling van de *Babad Pasir*, een Kaman-Daka-roman, die eindigt niet de nogal getrouwe beschrijving van hoe de Islam op Java kwam.'

Ik zou nu willen lezen:

[11.] *'Ardjoena Sasra-Baoe* (vert. Palmer v.d. Broek)[12.]; *Babad Tjerbon* (Brandes, maar bevat dit ook een *vertaling?*)[13.]; Rangga Lawè (vertaald (?) door Berg)[14.]; *Loetoeng Kasaroeng, Njai Soemoer Bandoeng* en *Tjioeng Wanara* (tesamen uitg. door Pleyte, maar ook vertaald?)[15.]; *Raden Moending Laja* (uitg. Pleyte, vertaald?)[16.]; *Damar Woelan* (is de vert. van Hinloopen Labberton al verschenen of is er een andere lezing die ik in het holl. kan leeren kennen?).[17.]

Dan is er een 3e afdeeling van legenden, die mij van belang lijken, maar die mij in de nogal kinderachtige weergave van mevrouw

11. Voor deze alinea staat een accolade met de aantekening: 'Verz. 11/1 37 M.P.'. Voor alle titels is een plusteken gezet, behalve voor *Damar Woelan.*
12. *Ardjoenå-Såsrå-Baoe*, Javaansch gedicht in kleine dichtmaten opgesteld door R.N. Sindoesastrå, bewerkt en vertaald door W. Palmer van den Broek, Batavia 1870. DP las tenslotte de vertaling van D.L. Mounier, 'Ardjoena-Sosro-Bahoe' (Naar het Javaansch) in *De kopiïst* 2 (1843-1844), p. 300-331. Doordat dit deel van *De kopiïst* soms bijgebonden is bij zijn opvolger *Het Indisch magazijn* geeft Palmer van den Broek een foutieve verwijzing, die DP in zijn volgende brief aan Patah volgt.
13. *Babad Tjerbon*, uitvoerige inhoudsopgave enz. door J.L.A. Brandes, met inleiding en tekst uitgegeven door D.A. Rinkes (*Verhandelingen van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen*, LIX, 2e stuk, 1e ged., 1911).
14. *Rangga Lawe*, Middeljavaansche historische roman, critisch uitgegeven door C.C. Berg, Weltevreden 1930 (Bibliotheca Javanica 1), bevat een prozavertaling.
15. *De ballade Njai Soemoer Bandoeng*, een Soendasche pantoenvertelling, *De lotgevallen van Tjioeng Wanara*, en *De legende van den Loetoeng Kasaroeng*, een gewijde sage uit Tjirebon werden door C.M. Pleyte bezorgd in de *Verhandelingen van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen*, LVIII, 1e-3e stuk, 1910. Pleyte gaf alleen uitvoerige samenvattingen van deze Soendanese teksten in zijn voorwoorden.
16. 'Raden Moending Laja di Koesoema', een oude, Soendasche ridderroman met eene inleiding door C.M. Pleyte in *Tijdschrift voor Indische taal-land- en volkenkunde*, deel 49 (1907), p. 1-158.
17. D. van Hinloopen Labberton, *Lajang Damar Woelan tanpa tembang*, Batavia 1905. Deze liefdesroman is artistiek verwant met de Pandji-verhalen. DP las blijkens zijn 'Lectuurlijst 1937' (*Bw TB-DP* 4, p. 430) een vertaling van P.P. Roorda van Eysinga; deze is niet achterhaald.

Meyboom-Italiaander[18.] niet voldoen, o.a.[19.]:

Legenden van Ratoe Loro Kidoel; Legenden van Kiai Belorong; Raden Pandji en Dèwi Angreni; Legende van de Tangkoeban Prahoe (Poetri Dajang Soembi en Sang Koeriang).

[20.]Ken jij andere stukken javaansche literatuur of mythologie, die van belang zijn? Een vertaling van het javaansche *Ramayana*[21.] bestaat, meen ik, niet; ook niet van de *Bråtå-Joedå*, of is de uitgave van Cohen Stuart tevens een vertaling?[22.] Ik hoop dat je mij hiermee

18. *Javaansche sagen, mythen en legenden*, verzameld door Jos. Meijboom-Italiaander, Zutphen 1924. Hierin o.a. navertellingen van de 'Sagen van Ratoe Loro Kidoel', p. 204-233, van 'Eenige sagen van Kjai Belorong', p. 234-268, en van 'De legende van Radèn Pandji' p. 16-47. De Javaanse koningszoon Pandji is de held van de wereldlijke ridderroman, Dèwi Angrèni is zijn geliefde. J.G.H. Gunning bezorgde *Roorda's Pandji-verhalen in het Javaansch*, Leiden 1896. *Javaansche sagen* bevat verder onder meer: 'Hoe de bergen Tangkoeban-Prahoe, Boerangrang en Boekit Toenggoel zijn ontstaan', p. 166-169, en '2de legende van den Tangkoeban Prahoe', p. 170-173. Poetri Dajang Soembi en Sang Koeriang zijn personages uit deze bergenlegenden.
19. Patah noteerde in de marge: 'Poensen, Roorda, Gunning'.
20. Patah noteerde hier in de marge: 'XXXI 484/ XXXV 14 /XXXIII 735/ 1158/B 25 dl. 28/ *Poerbo-*/Knebel, Maier/ Wongsotomo maling/ manikmaja/Ts NI'. Patah dacht mogelijk aan L. Th. Mayer, 'Vier Javaansche legenden uit de residentie Madioen' in *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde* 42 (1893), p. 41-70, of aan Mayers *Een blik in het Javaansche volksleven*, Leiden 1897, 2 din. Wongsotomo maling verwijst naar A. Jonkers, *Wangsatama mamaling* (Wongsotomo gaat uit stelen) *en vijftien andere lakon's*, Leiden 1934, een verzameling van zestien wajangverhalen met korte samenvatting in het Nederlands. *Manik maja* is de titel van een Javaanse rijstmythe.
Ts NI verwijst naar het *Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië.*
21. *Ramayana kakawin/ Ramayana*, Oudjavaansch heldendicht, uitgegeven door H. Kern, 's-Gravenhage 1900, bevat geen vertaling. H. Kern gaf 'Zang I-VI van 't Oudjavaansche Ramayana in vertaling' in *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde*, 73 (1917), p. 1-29, p. 155-174 en p. 472-494. H.W. Juynboll, 'Vertaling van sarga VII-XXVI van het Oudjavaansche Ramayana' verscheen in verschillende afleveringen van *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde* 78-94 (1922-1936).
22. *Bratajoeda* is een Nieuwjavaanse bewerking van het Oudjavaanse kunstdicht *Bharatayuddha*, geschreven door Mpu Sedah en Mpu Panuluh rond 1150. Nederlandse vertaling door R. Ng. Poerbatjaraka en C. Hooykaas in *Djåwå* 14 (1934), p. 1-87. De inhoud gaat terug op het Sanskriet epos *Mahabharata.* De kern van het repertoire van het Javaanse toneel (wajang) wordt door de stof van de *Bharatayuddha* gevormd. DP las ook de Oudjavaanse tekst in vertaling: *Bråtå-Joedå*, Indisch javaansch heldendicht bewerkt door A.B. Cohen Stuart, Batavia 1860, 2 dln. (*Verhandelingen van het Bataviaaschgenootschap van kunsten en wetenschappen*, XXVII-XXVIII).

helpen kunt. Geef mij alles op, wat je op dit gebied weet of kunt vinden; vooral nu ik hier zit en moeilijk op Batavia in de bibliotheek kan werken, bewijsje mij er een groote dienst mee.

Bij voorbaat veel dank, en hartelijke groeten van je
EdP.

Ik zou erg graag Dr. Poerbatjaraka over al deze literatuur willen 'consulteeren'. Is hij vaak op het Genootschap aanwezig? En waar? in de Bibliotheek? Een tijdje geleden, hoor ik, was hij hier op Tjitjoeroeg. Het spijt mij ontzettend dat ik hem net misgeloopen ben. Doe hem mijn hartelijke groeten, als je hem ziet, en als hij zich mij van vroeger nog herinnert.

Voor zoover het niet met deze lijst samenvalt, zou ik ook graag (hoewel later) een boek willen lezen met wajang-lakons,[23.] liefst zoo compleet mogelijk en zoo dicht mogelijk bij den 'oer-tekst' als die bestaat - ik bedoel hiermee niet iets hindoesch, maar javaansch. Bestaat zooiets? Wat is dat boek van Kats: een studie *over* de wajang of (tegelijkertijd?) een verzameling lakons.[24.] En hoe? vertaald van pakems,[25.] of naverteld?

4323 (3101b). *Aan Patah, Tjitjoeroeg, 15 januari 1937*

Tjitjoeroeg, 15 Jan. '37.

Beste Patah,

Dank voor al het gezondene! Ik heb het ijverig doorgewerkt,[1.] op

23. Een wajangverhaal heet lakon.
24. J. Kats, *Het Javaansche tooneel* I, *Wajang poerwa*, Weltevreden 1923, (Commissie voor de volkslectuur).
25. Handboeken.

1. DP las blijkens zijn 'Lectuurlijst 1937' (zie *Bw TB-DP* 4, p. 430) behalve *Javaansche sagen: Ardjoena Wiwaha, Smaradahana, Tjalon Arang, Rangga Lawè, Kidoeng Soenda, Damar Woelan, Njai Soemoer Bandoeng - Tjioeng Wanara - Loetoeng Kasaroeng, Raden Moending Laja di Koesoema, Bharata Yuddha* en *Bråtå Joedå*, en *Raden Pandji.* Van het nieuwe lijstje las hij tenslotte ook *Soelandjana.*

de *Ardjoenå Sasrå Baoe* na, die wel wat copieus is; bovendien is het niet prettig dat deze tekst er een is van 1830 *naar* een oudere Kawitekst, die volgens Palmer v/d Broek van Jodisjwara zelf is. Hij zegt dat er een vertaling van een kortere (oudere) tekst voorkomt in *Indisch Magazijn*, 1e twaalftal, 1e deel (bizij 300); maar misschien is dat erge snert.[2.]

Ik ben van plan Maandag of Dinsdag a.s. op Batavia te komen; ik breng dan alle geleende boeken mee en zou graag ervoor in de plaats hebben:

1. [3.*]Lévy-Bruhl, *La Mentalité primitive*
2. Freud, *Totem und Tabu.*
3. *Soendasche Schetsen* van Pleyte.
4. *Wawatjan Soelandjana* (van Pleyte, indien er een vertaling of bewerking of résumé bij is).[4.]
5. Badak Pamalang (als daar een vertaling van bestaat).[5.]

Verder wou ik allerlei boeken komen nakijken, omdat ik ervan profiteeren moet, àls ik op Batavia ben en in de Bibliotheek werken kan. Ik moet altijd veel te gauw weer terug. Ook Kats, *Javaansch Tooneel* wou ik graag inzien.

Tot spoedig dus. Hartelijke groeten van je

EdP.

Die koloniale literatuur zal ik dan ook zelf wel nakijken, als je het papiertje maar meebrengt.

2. Van de kawi-tekst (= Oudjavaans) *Ardjoenå - Såsrå - Baoe* bestaat volgens Palmer van den Broek een modern Javaanse bewerking door M. Ng. Jåsådi-poera I, zijn naamgenoot en opvolger M. Ng. Jåså-di-poera II hernam dit werk in 1810. DP las blijkens zijn 'Lectuurlijst 1937' de bewerking van Mounier in *De kopiïst.*
3. Voor de nummers 1 t/m 5 staat een accolade.

* Deze kan je, voor zoover aanwezig, misschien al voor me klaar leggen.

4. 'De Soelandjanasage' (met de oorspr. tekst 'Tjarita Soelandjana') in C.M. Pleyte, *De inlandsche nijverheid in West-Java als sociaal-ethnologisch verschijnsel*, vierde stuk, Batavia 1913, p. 18-35.
5. *Badak Pamelang* is een Soendanese pantoen-zang van West-Java. Deze legendarische of mythische verhalen werden door een zanger, die zich op een cyther begeleidt, voorgedragen (meestal gedurende een avond en een nacht). De *Badak Pamelang* behoort tot de orale literatuur, pas in 1971 bezorgde Ajip Rosidi een eerste (gestencilde) uitgave. Niet in het Nederlands vertaald.

Bijlage!

B.P.,

Een ander werkje, dat *ik* tusschen de bedrijven door entameer, is onze koloniale bellettrie (een oude hobby van me). Ik ben van plan om allerlei boeken op dit gebied, die het Bat. Gen. nog niet heeft en die mij in handen komen - uit 2e h.-winkels en zoo, - aan het Gen. aan te bieden. Wil je beginnen te zien wàt er op de Bibl. aanwezig is van ommestaande lijst? wat je van Daum (Maurits) hebt, weet ik; daar ontbreekt nog maar één boek van: *Hoe hij Raad van Indië werd.* (De heer Nieuwenhuys en ik zullen hiernaar zoeken.) Stuur mij dit papier gewoon terug, met erop aangestreept wat er wel en wat er niet is. Als er andere werken zijn van de door mij genoemde auteurs, schrijf die er dan even bij (vooral van Hoëvell, Brumund, Annie Foore en Creusesol.) Dank!

EdP.

Zijn de *Herinneringen* van den ex-regent Djajadiningrat in de Bibliotheek? Ik kreeg er een prospectus van, maar is het boek zelf al uit? Zoo ja, dan zou ik het over eenigen tijd willen lezen.

[6.]N.B. Dit papiertje was al oud; ik stuur het maar in dezelfde enveloppe. Er is *heelemaal* geen haast bij!

Van Hoëvell, Uit het Indische Leven (?).
Brumund, Indiana (hierin: De Dochter van den Bekel? of in een ander boek?)
Creusesol, In en Om Soeka Sepi.
Ruzius, Heilig Indië.
Bas Veth, Het Leven in Nederl. Indië.
Augusta de Wit, Natuur en Menschen in Indië.
-, Orpheus in de Desa.
-, De Wake bij de Brug.
-, De Godin die Wacht.
J.J.B. Ostmeyer, Karjani, de Loerah van Tjibodas.
[7.]Annie Foore, Bogoriana.

6. Deze bijlage is op een afzonderlijk vel geschreven.
7. Met een nootcijfer 1 was hierbij door Bernet Kempers aangetekend: ‘Zeer gewenscht!/De heer Nieuwenhuys heeft van ‘Hoe hij R.v.I. werd’ een ex. ontdekt bij Kolff. Vermoedelijk kunnen wij dat present krijgen BK’.

W.A. van Rees, Herinneringen uit de Loopbaan van een Indisch Officier.
-, Vermeulen Krieger.
-, Toontje Poland.
E.F.E. Douwes Dekker, Het Boek van Siman den Javaan.
Victor Ido (Hans van de Wall), De Paupers.
Kartini, Door Duisternis tot Licht.
W.A. van Rees, De Bandjermassinsche Krijg.

4324 (3186a). *Aan S. Koperberg: Denpasar (Bali), 17 mei 1937*

Geachte Heer Koperberg,[1.]

Dank voor de brieven,[2.] die ik in Denpasar al dadelijk bij aankomst vond. Den heer Spies heb ik ontmoet. Ik vrees dat ik niet naar Karangasem[3.] zal kunnen, maar zal nog probeeren in Singaradja Dr. Goris[4.] te ontmoeten. Wat het *Soerab. Hdlsbl.* betreft, daar

1. Samuel Koperberg (1886-1957) vertrok in 1915 naar Nederlands Oost-Indië, waar hij via H. van Kol en D.M.G. Koch aangesteld werd bij het departement van nijverheid en handel (1915-1917). Het jaar daarop was hij in dienst van de gemeente Semarang. Hij was betrokken bij de oprichting van de tijdschriften *Koloniale Studiën* (1916) en *De taak* (1917). Hij behoorde tot de gematigde SDAP-groep binnen de Indische Sociaal Democratische Vereeniging. Bij de oprichting van het Java-Instituut in 1919 werd hij secretaris-penningmeester (de eerste en de laatste), evenals later van de museumcommissie van het Java-instituut. Als zodanig had hij de dagelijkse leiding van het museum Sånå Boedåjå (geopend op 6 november 1935) in Djokjakarta, waar hij ook woonde. Koperberg was ook secretaris-penningmeester van het tijdschrift *Djåwå*, dat sinds 1921 door het Java-instituut werd uitgegeven.
2. Koperberg zond DP op 10 mei 1937 uit Djokjakarta schriftelijke aanbevelingen voor enkele personen op Oost-Java en Bali, die DP wilde ontmoeten.
3. Vermoedelijk om de vorst van Karangasem te ontmoeten, Anak Agoeng-Agoeng Bagoes Djlantik, een groot kenner van de Balinese cultuur, die een lezing hield op het Bali-congres.
4. Dr. R. Goris, taalambtenaar op Bali, adviseur bij het curatorium van de stichting Kirtya Liefrinck van der Tuuk te Singaradja. Koperberg schreef DP in zijn brief van 10 mei: ‘Spreekt U er met Dr. Goris eens over de jongste literaire producties over Bali, misschien kunt U daarover in Djawa eene bespreking leveren na Uw bezoek aan Bali.’

ik de aangekondigde copie van uw schrijven aan den heer Versteeg niet vond, veronderstel ik dat u niet geschreven hebt en zal ik daar dus maar geen bezoek afleggen.

Bovendien, we kunnen die zaak,[5.] dunkt me, gerust uitstellen tot later. Als ik in Djokdja terugkom, kunnen u en ik er misschien nog over beraadslagen. Evenzoo wat mijn medewerking aan *Djåwå* betreft. Ik wil graag iets voor u schrijven, maar over balineesche literatuur, of zelfs europeesche dito over Bali, voel ik me vooreerst allerminst competent. Ik begin mij eenige opinie te vormen, maar nauwelijks genoeg voor z.g. 'losse indrukken'; en als ik voor u schrijf doe ik het liever meteen goed.

Met vriendelijke groeten,
EduPerron
Denpasar, 17 Mei '37.

4325 (3196a). *Aan S. Koperberg: Tji joeroeg, 28 mei 1937*

E. du Perron
Tjitjoeroeg
Tjitjoeroeg, 28 Mei 19370
Geachte Heer Koperberg,

Voor alle zekerheid heb ik in Soerabaja den heer Versteeg toch nog opgebeld, maar noch op het redactiebureau noch thuis kreeg ik hem te pakken, om de eenvoudige reden dat hij naar Semarang was. Ik ben dus onverrichter zake doorgegaan.

Karangasem en Singaradja heb ik niet meer bezocht. Mijn vrouw had te Dènpasar zoo te lijden van de warmte, dat wij ons de laatste dagen in Badoegoel zijn gaan herstellen. In S. kwamen we dus net even vóór de boot vertrok.

Gelijk hiermee stuur ik u *De Smalle Mens*; ik merk dat ik van *Het Land v. Herkomst* geen ex. meer over heb. Als u erop gesteld bent, zal ik u een ex. laten zenden door den uitgever. - Mag ik het nr. van *Djåwå* met de polemiek van Bosch en Kraemer[1.] nog even houden?

5. Het tijdschrift 'Noesantara'.
1. F.D.K. Bosch, 'Bali en de zending' in *Djåwå* 13 (1933), p. 1-39 en H. Kraemer, 'Repliek op "Bali en de zending"', idem, p. 40-77.

Als u een aparte uitgave van het Bali-nr.[2.] hebt teruggevonden, stuurt u mij dat dan? Het tijdschriftnr. van *Djåwå*, dat ik nu van u heb, stuur ik u dan in één paket met het polemische nr. terug. Kunt u mij ook een lijst bezorgen waarop ik kan nagaan wat *Djåwå* tot dusver heeft gepubliceerd? U zou mij daar een groot genoegen mee doen.

U bij voorbaat dankend, met vriendelijke groeten, uw dw.

EduPerron

4326 (3203a). *Aan S. Koperberg: Tjitjoeroeg, 2 juni 1937*

Tjitjoeroeg, 2 Juni '37.

Geachte Heer Koperberg,

Dank voor uw vriendelijk schrijven. Ja, om iets behoorlijks over Bali te schrijven - vooral na al wat er nu reeds over geschreven werd! - zou men er heel wat langer moeten verblijven dan een week. Ik heb wel enkele indrukken opgedaan, maar meer dan terreinverkenning mag dit toch niet heeten.

Ik hoop later zeker nog eens van uw aanbod gebruik te maken en dan ook Djokdja wat beter te leeren kennen. Maar allerlei problemen van praktischen aard houden mij nu vast en op. Er bestaat zekere kans dat ik te Batavia werk vind[1.]; in dat geval kom ik wschl. niet zoo gauw weer los voor reizen en dgl.

Zoo niet, zou er kans zijn mij voor het Bali-congres[2.] te laten uitsturen - en onder welke condities? Ik vraag het u maar terloops; ziet u er geen heil in of geen mogelijkheid, bespaar u de moeite mij te antwoorden.

Een ex. *Land v. Herkomst* laat ik u zenden. Echter niet ‘voor rekening[3.]; gewoon ‘v.d.s.’, zooals men dat in wetenschappelijke milieus op gedrukte schrifturen pleegt te zetten.

Als u tegen half Juni hierlangs komt, hoop ik u te zien. Waarschuwt u mij wèl even vooruit, anders ben ik misschien net weg op den dag dat u hier komt. Wilt u mijn hartelijke groeten doen aan

2. *Djåwå* 18 (1938), nr 1-2.
1. DP kreeg in juli 1937 een betrekking op het Landsarchief te Batavia aangeboden.
2. Het Bali-congres, 18-23 oktober 1937.
3. Zoals Koperberg DP op 30 mei 1937 had gevraagd.

den heer Moens,[4.] als u hem weer ziet; hij is - en was altijd - een bizondere sympathie van me. Zal hij zijn artikelen nog bundelen?

- Gaarne uw dw.

EduP.

P.S. Wat moet ik nu met het Bali-nr. van *Djåwå* doen? Hebt u nog een ex. 'hors série' gevonden? Stuurt u mij dat dan - of zal ik *dit* nu maar houden? Ik heb op uw verzoek, ondanks het kofferleven, erg goed op dit ex. gepast.

4327 (3345a). *Briefkaart aan S. Koperberg: Garoet, 23 november 1937*

Geachte Heer Koperberg,

Tot mijn spijt krijg ik heden eerst uw briefkaart[1.] doorgestuurd. Ik ben nl. niet meer in Tjitjoeroeg, doch sinds 1½ maand in Garoet, hotel Papandajan. Vanaf 15 Dec. a.s. hoogstwschl. te Batavia, adres nog niet zeker. Dit voor 't geval u mij een volgende keer nog eens vinden wilt. In dit geval zou u mij toch misgeloopen zijn.

Met vriendelijken groet,

EduPerron

Garoet, 23 Nov. '37.

[2]bij afwezigheid doorzenden s.v.p.

4328 (3486a). *Aan S. Koperberg: Batavia, 2 juli 1938*

Bat., 2 Juli 1938.

Geachte Heer Koperberg,

Indertijd zei u mij dat ik u om nummers van *Djåwå* mocht

4. Ir. J.L. Moens (1887-1954), hoofdingenieur, voorzitter van de waterschapsraden in de Vorstenlanden, lid van de Oudheidkundige commissie te Batavia, vertegenwoordiger van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, ondervoorzitter van de museumcommissie van het museum Sånå Boedåjå te Djokjakarta.
1. Koperberg schreef DP op 20 november 1937 uit Djokjakarta dat hij op 23 of 24 november DP zou willen opzoeken, maar niet wist waar hij hem treffen kon.
2. Onder het adres in een kader geschreven. De briefkaart werd inderdaad van Paroengkoeda naar Batavia (C), Hôtel des Galeries, doorgezonden.

vragen, wanneer er iets was waar ik op gesteld zou zijn. Als u daarbij blijft, zou u mij een groot genoegen kunnen doen met het nr. waarin Pigeaud schrijft over den *Baron Sakèndèr*: 'Alexander, Sakèndèr en Sénapati' - ik meen in 1927 (het nr. heb ik nu niet hier).[1.] Verder met het nr. waarin Stutterheim het heeft over Pandjiverhalen (dit is veel recenter).[2.] Overdrukken zijn natuurlijk ook best.

Wij blijven hier tot 15 Juli a.s. Daarna gaan wij hoogstwschl. een maand naar Mr. Cornelis, daarna naar Buitenzorg of Bandoeng, dat is nog onbekend. Eind van het jaar terug naar Europa, tenzij ik hier nog iets vind.

Zie ik u nog als u weer in Batavia komt?

Met vriendelijke groeten uw dw.

EduPerron

Ik stuur u binnenkort mijn *Multatuli, tweede Pleidooi*, dat nu ter perse is. Ze beginnen eerstdaags met afdrukken, meen ik.

4329 (3492a). *Aan S. Koperberg: Meester Cornelis, 20 juli 1938*

Mr. Cornelis, 20 Juli '38.

Geachte Heer Koperberg,

Veel dank voor de gezonden overdrukken. Hoe grappig, overigens, dat u die nog had, - en zelfs van dat oude artikel van Pigeaud! *Ik* heb ze liever zoo dan in de tijdschriftnummers. Iets anders is, dat ik u een artikel van Stutterheim vroeg met Pandji-beelden erin en dat u mij iets stuurde met Bhima-beelden.[1.] Ik beklaag mij allerminst erover en dank u integendeel extra hiervoor: het artikel las ik nog niet, maar de foto's van de Bhima-beelden zijn prachtig. Mag ik u nu echter lastigvallen om die Pandji-beelden, waar onze wederzijdsche vriend Poerba[2.] mij erg begeerig naar heeft gemaakt? Het artikel heet: *Enkele interessante Reliefs van Oost Java*, en komt voor

1. Th. Pigeaud, 'Alexander, Sakèndèr en Sénapati' in *Djåwå* 7 (1927), p. 321-361.
2. W.F. Stutterheim, 'Enkele interessante reliëfs van Oost-Java' in *Djåwå* 15 (1935), p. 130-144. Stutterheim besprak vondsten van o.m. enkele Pandji-beelden en Pandji-reliëfs, maar geen Pandji-verhalen.

1. W.F. Stutterheim, 'Een Oud-Javaansche Bhima-cultus', *Djåwå* 15 (1935), p. 37-64.
2. R. Ng. Poerbatjaraka.

in Jrg. XV (1935). Mocht u mij hiervan geen ‘waarloos’ ex. - overdruk of compleet nr. - meer kunnen sturen, dan wil ik met genoegen het verschuldigde bedrag per postwissel u overmaken.

Behalve *Multatuli, tweede pleidooi*, waarin ik, behalve mijn afrekening met Saks, mevr. Romein, Noordenbos en vele anderen (definitief, naar ik zelf hoop!) ook nog alle nieuwe dokumenten gaf die ik op het Archief vond (Menado en Ambon betreffende) en die mij van eenig belang leken, - geeft Nix binnenkort uit een eerste bloemlezing, als je 't tenminste zoo noemen mag, uit Compagniesdichters en soortgelijken, van 1600-1780, dus getuigend van de meest volstrekte V.O.C.-mentaliteit. Het boek zal heeten *De Muze van Jan Companjie*, en u ook worden toegezonden. Ik hoop in Bandoeng binnenkort de eerste proeven ervan te kunnen nakijken. Heeft het eenig succes, dan komt een volgend en veel dikker deel, veel ‘leesbaarder’ ook, dat de periode van de Verlichting zal weergeven: van 1780-1860, dwz. van Willem van Hogendorp t/m Multatuli. Dit deel zal heeten: *Van Kraspoekol tot Saïdjah* - en een betere omvatting van het Harriet Beecher Stowe-thema is moeilijk te bedenken. - Heb ik ook dàt klaar, dan zal het wel tijd zijn naar Europa te verdwijnen. Mijn vrouw is nu weer flink sukkelende.

Gaat dit door, dan gaan wij per 1 Aug. al naar Bandoeng (dus blijven *niet* tot 15 Aug. hier in Meester). Komt u ons in Bandoeng eens opzoeken? U kunt mij daar altijd bij Nix (Landraadweg 3) bereiken.

Et voilà. Als u niet te lang wacht, kunt u de Pandji-dingen nog hierheen zenden: p/a fam. Scheltens, Pasarstraat 142, Mr. Cornelis. Ik zeg u bij voorbaat dank en blijf gaarne uw dw.

EduPerron

Die *Muze van J.C.* is niet zóó vervelend als 't wel lijkt; de gekkigheid redt een heeleboel! Er zijn saaier wetenschappelijkheden bijeen gebracht en als ‘belangrijk’ uitgegeven. En ‘onthullend’ is het in hooge mate.

4330 (3539a). *Aan S. Koperberg: Bandoeng, 6 oktober 1938*

Bandoeng, 6 October '38.

Geachte Heer Koperberg,

Met belangstelling uw aanmerkingen gelezen, waarvoor dank. In het huidige stadium lijkt het mij beter, niets meer te doen voor

wij elkaar weer hebben gesproken. Wij kunnen dan verder beraadslagen.

Intusschen toch reeds dit: ik dacht dat u een tijdschrift wilde met ‘jongeren’, met ‘nieuw bloed’, vandaar dat ik me als leeftijdsgrenzen gesteld had: zoowat tusschen 30 en 40. De heer Karsten[1], die u noemt, lijkt mijzelf een bizonder aardig iemand, bovendien zit ik nu met hem in de redactie van *Kritiek en Opbouw*; verder is ook Koch een groote sympathie van me, maar ik liet ze in dit geval buiten beschouwing vanwege die leeftijdsgrens. Mevr. de Loos zou ik ook best in de redactie willen (zij is de schoonmoeder van Van Leur), maar 1° zelfde overweging als hierboven, 2° staat zij op het punt te vertrekken naar Europa. Als medewerkster is ze reeds gevraagd en de heer Karsten zal ik morgenavond vragen. Ook Bernet Kempers vroeg ik in principe al een maand geleden. Bij hem telt het leeftijdsbezwaar niet, maar ik dacht hem meer iemand voor de redactie van *Djåwå* en wilde juist zooveel mogelijk vermijden hetzelfde terrein te betreden. Bovendien zou Stutterheim dan ‘meer naam’ hebben. Maar afgescheiden hiervan, in wetenschappelijke, vooral historische milieu's van Batavia (en Bandoeng) zijn Koets en zelfs Van Leur zeker niet minder bekend dan B. Kempers. Wat mijn persoonlijke sympathie en waardeering betreft zou ik Kempers graag gehad hebben, maar Koets lijkt mij in de organisatie die ik mij gedacht had, van veel meer belang en dus gaf ik de voorkeur aan hem, hoewel ik hem persoonlijk niet kende. Hij heeft onlangs een zeer groeten indruk gemaakt door een lezing over de objectiviteit van de geschiedenis[2] voor de historische afdeeling van 't Bat. Gen.; verder leek mij zowel als Samkalden van zooveel belang dat hij, behalve historicus, classicus is.

De 2 Indonesiërs koos ik, na te Batavia en Bandoeng zorgvuldig

1. Ir. Thomas Karsten (1884-1945), architect te Bandoeng en Semarang, bestuurslid van het Java-instituut en ontwerper van het museum Sånå Boedåjå.
2. P.J. Koets hield op 27 mei 1938 een inleiding voor de Afdeeling geschiedenis van het Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in een gecombineerde vergadering met de Afdeeling rechtswetenschap over ‘Het vraagstuk der objectiviteit in de geschiedschrijving’. Aanleiding waren de opmerkingen van het Hooggerechtshof over dit onderwerp in het arrest van 1937 in de zaak tegen dr. E.F.E. Douwes Dekker. Koets' aantekeningen bevinden zich in zijn papieren in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage onder nr. 546

geïnformeerd te hebben. U denkt misschien iets teveel aan Djokdja en Solo, maar het is voor een goede samenwerking van de redactie van belang dat de menschen niet te ver van elkaar wonen. Gegeven deze altijd ietwat beperkende omstandigheid, moest ik mij dus tot West-Java (dus in feite Batavia) bepalen.

Het prospectus[3.] kan natuurlijk makkelijk worden uitgebreid. Een nagenoeg complete berekening zal ik u ook voorleggen, mij baseerend op prijzen van den heer Nix. Overigens: als Kolff er zich financieel voor wil interesseeren (of Van Dorp of een ander) en Nix niet, dan hebt u natuurlijk gelijk dat wij *die* moeten nemen.

De rest dus mondeling. Wij kunnen er, indien absoluut noodig, nog wat redacteuren bij vragen (Karsten bv. is tout trouvé), maar zal dit niet zeer vertragend werken in de praktijk? We zijn nu al met 7,[4.] en als we met 9 of to of 11 zijn, wordt samenwerking practisch een corvée. Aan den anderen kant kan ik moeilijk de menschen die nu gevraagd zijn weer 'afdanken'. Laat dus uw gedachten hierover gaan; misschien vindt u ook hiervoor een oplossing.

Tot spoedig ziens, en steeds gaarne uw

EduP.

Vriendelijke groeten van mijn vrouw.

4331 (3548a). *E. du Perron-de Roos aan S. Koperberg: Bandoeng, 29 oktober 1938*

29-X-'38

Geachte heer Koperberg,

Namens mijn man hartelijk dank voor uw aardige attentie. Hij maakt het goed, en mag waarschijnlijk over een paar dagen naar huis.[1.]

Het boek Multatuli Tweede Pleidooi is onderweg naar u.

Met vriendelijke groeten, ook van mijn man,

E. du Perron-de Roos

3. Zie bijlage 29, p. 367-369.
4. Als redacteuren van 'Noesantara' waren kandidaat P.J. Koets, H. Sam-kalden, J.C. van Leur, E. du Perron, A.K. Pringgodigdo, A. Soebardjo en Th. Nix.
1. E. du Perron-de Roos had Koperberg op 13 oktober 1938 op de hoogte gesteld van DP's ernstige ziekte: 'Er kan dus vooreerst geen sprake zijn van een bespreking met hem. Ik zal u op de hoogte stellen van het verdere verloop.'

4332 (3604a). *Aan S. Koperberg: Bandoeng, 30 december 1938*

Bandoeng, 30 Dec. '38.

Geachte Heer Koperberg,

Ik kom u nieuwjaar wenschen: het beste enz.

Daarna u vragen of u mij al *iets* positiefs kunt zeggen in verband met dat tijdschrift[1]. Als wij met Maart wegwillen, wordt het tijd nu reeds naar een bootgelegenheid uit te zien, dus...

Gelooft u dat de zaak zich niet goed laat aanzien, doet u er dan verder geen moeite voor; dan begin ik mij ernstig met andere mogelijkheden te bemoeien. Ik mag overigens niet zeggen dat Europa in dezen tijd mij aantrekt.

Met beste groeten, ook van mijn vrouw, steeds gaarne uw dw.

EduPerron

Wajanglaan 25, Bandoeng.

1. 'Noesantara'.

Aanvulling 2

4333 (1905a). *Briefkaart aan D. Bolle: Parijs, 15 december 1933*

Zeer geachte juffrouw Bolle,
U kunt het MS. houden zoolang u wilt.[1.]
Zoodra ik in Holland ben zal ik u opbellen.
Dit in groote haast.
Hartelijke en beleefde groeten van uw dw.

EduP.
Parijs, 15 Dec.

4334 (1918a). *Aan D. Bolle: Den Haag, 31 december 1933*

EduP.
Geachte Juffrouw Bolle,
Toevallig hoorde ik hier dat de Wereldbibliotheek het probeeren gaat met een herdruk van de romans van Maurits. Ze beginnen met één (ik weet niet precies met welke), maar dan zullen ze wschl. beslag gelegd hebben op de rest, ingeval het goed gaat. En gaat het slecht, dan hoeven 'wij' het niet meer te probeeren. Dat is dus één plannetje minder op onze lijst.
Moet ik u de boeken toch nog zenden?
Hebt u *Trent's Last Case* nu gelezen?
Schrijft u mij naar de rue de l'Yvette, waar ik 5 Jan. hoop te zijn. Tot 3 Jan. ('s morgens) ben ik nog in Voorburg, dan komen 2 dagen Brussel.
In Amsterdam kreeg ik wel allerlei voorstellen in verband met te
leveren schrijfsel, maar *niets* in den trant van een 'baan'.
Tot later. Met vriendelijke groeten, uw dw.
E.du Perron
Den Haag, 31 Dec.

4335 (1924a). *Aan D. Bolle: Parijs, 12 januari 1934*

Geachte Juffrouw Bolle,
Dank voor uw schrijven. Het is dus zooals ik verwacht had. Mocht er zich later nog iets voordoen...

1. Door DP afgestaan manuscript voor de Forumtentoonstelling in boekhandel Bolle te Rotterdam.

Neem mij dit korte briefje niet kwalijk, ik heb het erg druk, ook met de Stavisky-schandaaltjes.

Met vriendelijke groeten, steeds uw dw.

EduPerron

Gelukkig dat de tentoonstelling zoo meevalt. Ter Braak schreef er mij een woordje over.[1.]

Parijs, 12 Januari '34.

4336 (2380b). *Aan P.N. van Kampen & Zn: Parijs, 2 februari 1935*

Parijs, 2 Febr. '35.

Geachte Heer Van Kampen,

Natuurlijk juich ik het toe, dat u een complete herdruk van Couperus' *Kleine Zielen* waagt, in dit land waar zelfs de grootste schrijvers alleen schijnen te moeten voldoen aan de voorbijgaande lusten van den gemiddelden 'boekenkooper'. Ik beschouw dit boek, zooals u weet, als een van de beste van Couperus, zeker als een van de meest representatieve - op het 4e deel na (*Het Heilige Weten*) dat veel zwakker is, 'administratief' voor zoover het de verdere verantwoording van het familieleven betreft, en gelijkend op iedere andere hollandsche roman over een ongelukkig huwelijk, als men het apart beschouwt. Maar u hebt natuurlijk de keuze niet en moet dit deel bij de andere doen, ook in een dundruk-editie.

Zou u namens mij 1 ex. *Uren met Dirk Coster* en 1 ingen. ex. *Nutteloos Verzet* willen zenden aan: F. de Grave, Werkhoefstraat 17ii, Rotterdam.[1.]

Als ik u hiervoor iets schuldig ben, wilt u dat misschien wel verrekenen met wat ik eventueel nog aan royalty van u krijg. Bij voorbaat dankend en met beleefde groeten, hoogachtend,

EduPerron

1. Zie *Bw TB-DP* 2, p. 281. Ter Braaks brief is gedateerd: 17 januari 1934.
1. Van Kampen tekende hierop aan: Gezonden.

Aanvullingen en verbeteringen

In dit overzicht worden fouten, verschrijvingen of eigenaardigheden van E.du Perron zelf, conform het gekozen editiemodel, niet verbeterd. Voor het overige bevat het alle correcties en tekstaanvullingen op de teksten van de brieven in de eerste acht delen.

Bij de correctie op de teksten van de redactie (inleidingen, annotaties) kon soberheid worden betracht. In de regel zijn alleen aperte fouten, foutieve verwijzingen en belangrijke omissies hersteld, tenzij dit al elders is gebeurd: in een eerder deel, in de Nalezing of in het Algemeen register. Het register bevat de laatste kennis die de redactie heeft kunnen vergaren.

Dit overzicht herhaalt gewoonlijk de foute versie niet, maar biedt alleen de correctie of aanvulling, bijvoorbeeld (in deel l):

42,3 v.o.: maintenant

betekent: lees op p. 42, regel 3 van onderen ‘maintenant’ voor ‘maintenant’.

Een volledig overzicht van aanvullingen en verbeteringen bevindt zich in het editie-archief van de *Brieven* van E.du Perron, dat is te raadplegen in het Letterkundig Museum.

Brieven I

15,15 v. o.: aanpassing aan
26,13 v.o.: te Batavia in december 1937.
26,9 v.o.: 1 juni
29,2: 9 SEPTEMBER 1922
36, n.1: vallée de l'Alzette
42,3 v.o.: maintenant
49,1 v.o.: openingsrede
49, n.1: zie *Brieven* IX, p. 19, br. 4117.
52,6 v.o.: boekspreking, arm.: In *De driehoek* zijn geen boekbesprekingen van P. van Ostaijen opgenomen.
59,6: route chose
59,9: regel hoort onderaan de blz., boven de noten.
59, n.3 r.3: vrinden!
63, n.1: frontispice
66,9 v.o., het portret door Topp, ann.: Zie voor een reproductie van deze portrettekening van Van Ostaijen door Arnold Topp: Gerrit Borgers, *Paul van Ostaijen, Een documentatie*, deel 1, Den Haag 1971, p.261.
71,2 v.o.: boeken:
72,11 v.o.: Happy
77,8: wanneer
79,10 v.o., *koning*, arm.: Dit is het gedicht ‘Oefenplaats’ (*Vw* 1, p. 17).
84,5: perfekt
87,8: persoonlik
88, n.4: (juni), p. 145-152.
93,2 v.o.: Jacques
95,6 v.o.: na het sterretje begint een nieuwe alinea.
101,15: interesseeren
101, n.3: *Het overzicht*, 22/23/24, febr. 1925, p. 181.
115,20: teruggebracht
120, 24/25: Anatole
125,4 v.o.: men ziet
127,10 v.o.: werkzaamheden')
128, n.2 r.3: ‘Al pratende met... Alie Smeding’ van G.H. Pannekoek Jr. stond in nr.8 (20 augustus 1927).
133,19: in gevaar
136, n.1: *Vw* 2, p. 30-31.
136, n.2: zie *Brieven* IX, p. 22 (br.4119) en het erratum bij p. 859 in G. Borgers, *Paul van Ostaijen, Een documentatie*, deel 2, Den Haag 1971.
140,7, ann.: Van Ostaijen antwoordde op 27 oktober 1927: ‘Het laatste woord van “Alpenjagerslied” is, meen ik, zo te lezen: “niet te lezen in gezelschap van niet... duizelvrije mensen”, ofwel “duizelvrijen”.’ Zie Borgere, a.w., p. 880.

142.3 v.o.: gelijk met deze
149,12, arm.: Van Ostaijen had o.a. uitstel tot februari voorgesteld. Zie Borgers, a.w., p. 900-902.
160, n.2 r.2: nogmaals
160, n.2 r.3: spreekwoord
162,3 v.o.: Gobineau
164,7: Dostojevski, ann.: Zie br. 78.
164,7: bundeltje
168,7 v.o.: geweest
168,1 v.o., arm.: Volgens een brief van Van Ostaijen aan DP van 21 december 1927 heeft Greshoff hem geen brief geschreven. Zie Borgers, a.w., p. 942.
177,1 v.o., ann.: Het aandeel van Burssens, evenals van de andere redacteuren, in de kosten van de circulaire voor *Avontuur* bedroeg 24 Belgische frank (Borgers, a.w., p. 940)
187,2 v.o., arm.: Van Ostaijen schreef DP op 28 december 1927: 'Maar misschien heb ik me vergist, bedacht ik. Het is toen dat ik deze Lecocqhinderlaag gebruikte en je schreef, "dat ik als redakteur wel niet goed verkiesbaar was".' Zie Borgers, a.w., p. 953-954
190,2: du P.-over-v.O.
190,3-191,16, ann.: Vgl. *Cahiers van een lezer*, *Vw* 2, p. 70-72
198,13, ann.: Van Ostaijen aan DP, 7 januari 1928: Ja, dat woord van Creixams, het is prachtig als je het zo hoort!' Maar wat het was, vermeldt de brief niet (Borgers, a.w., p. 978).
200,11, arm.: Van Ostaijen had meer dan 38 graden koorts en mocht niet vervoerd worden.
206, 17/18, ann.: De tekening van Ch. Roelofsz werd op één bladzijde opgenomen in het tweede nummer van *Avontuur* (p.2).
233, n.2: Choura was de Russische koosnaam voor hun zoontje Alexander.
239,2: elkaar
243, 15/16, ann.: De aanhaling komt uit Gide, *Lesfaux-monnayeurs*. Vgl. DP, *Vw* 2, p.45.
256, n.4 r.2: 1929
257, n.6 r.2: tweede cahier niet opgenomen. Wel die uit het eerste
269,11: September
270,10: carte blanche
283, n.2: Mogelijk *Cécile et ses amours* (Parijs 1923), roman van Jean Pellerin (1885-1921).
284, n.2: De jongste broer
297,19: dit
302, n.3: van Van Nijlen en van Greshoff, wiens portret hij schilderde.
303,3 v.o.: Littéraires
306, 7/8 v.o.: cursief vanwege een streep ernaast, niet eronder.
307, 8 en 9: de nootcijfers hadden hier aan het begin van de regel moeten staan.

312, n.2: Bétina
320,13 v.o.: *Brussel, 14 februari 1929*
321, n.3: p.61
324,17, jongedame, ann.: Victor J. Brunclair, 'Pantalonnade', in *Vlaamsche arbeid* 23 (1928) 6bis, p. 329, met de regels 'Colombine met de crinoline/ Gwendoline met de mandoline'.
325, boven de noten: onderaan br. 251 is weggevallen de regel: Réflexions faite, attends. Je lirai le plus vite possible L'Enfant Sauvage (die doorloopt op de volgende bladzijde).
326,3: vervalt.
327,14 v.o.: ethische
341,3 v.o.: steeds
352, n.2 bij br.281: p.349-351
367, n.1: *Werk van Louis Couperus* (1931)
383, n.2: *Nederland* 78 (1926) 8 (augustus), p.763-764.
392,4 v.o.: iets anders
393,12: *D.G.W.*
394,3: met wien ik
396,15: de regel achter het sterretje hoort onderaan de bladzijde, boven de noten.
414, n.l.: *Vw* 3, p.274
415,5 v.o.: monologue
415, n.2: *Lady Chatterley's Lover.*
416, n.5: Maison Blok: boekhandel, uitgeverij en antiquariaat in de Prinsestraat
416, n.6: Anonieme detective-serie. Niet bekend of het om vertaalde of oorspronkelijk Nederlandse verhalen gaat.
428, n.5 r.1. 22-jarige
431,11: op dezelfde manier
437, n.1 bij br.359: Harry Domela. Zie *Brieven* VIII, p.573 n.7.
442,6 v.o.: *Lugano, 26 december*
443, n.4: Frederik A.A. van der Hoeven (1869-1950).
444,9 v.o.: zoover
450,1 en 451,6 v.o.: *R. Petrucci-Verwée*
459,1: *Alpha corrompu*
460,16: toen
468,5 v.o.: Norine
473,14: maken
477,11: volgende

Brieven II

8,11/12: *Binnendijk, 'Prisma of dogma?',*
12,8/9 v.o.: troost je
20,6 v.o.: foto, arm.: Zie G.H, 's-Gravesande, *E du Perron*, 's-Gravenhage 1947, t.o. p.49: A. Roland Holst en E.du Perron te Ascona.
22,2 v.o.: Nederlander
29,4 prijs
43, n.4: *DGW* van december 1929
51, n.4: *DGW* van oktober 1930
59,14 v.o.: gevaarlijker ziek dan
94, n.6: een repliek
99, n.1 bij br.442: Herbert Philippeau
111,13: *G. Wauters*
140, n.2: de zestigste verjaardag
161,4: votre
183, n.2: *DGW* zelf: het april-nr., dat DP nog niet ontvangen had.
185, n.4: André Maurois, *Byron*, Parijs 1930.
196, n.1. De Engelse Boekhandel W.H. Smith had sinds 1920 een filiaal aan de Grasmarkt (rue du Marché aux Herbes) in Brussel.
211, n.1: *DGW* van mei 1930
214,8: het nootcijfer 1 vervalt.
214, onderaan: noot 1 toevoegen: Dubbel onderstreept.
226, n.8: Rie Gilhuys
248, n.3: Maar zie *Vw* 2, p.191 (noot van december 1930) en 5, p.267
268, n.5: *DVB* van mei en juli 1930
285, n.3: DP doelt hier op de *Memoirs of Harriette Wilson, written by herself* (1825). Harriette Wilson-Dubochet (1786-1846) was een beroemde courtisane en schreef twee sleutelromans.
313, n.1: J.C. Schröder (1871-1938)
331,5: het nootcijfer 1 vervalt.
338,3: ook hen even
377,10 v.o.: signaleer ik
377, n.3: De ingezonden brief aan de redactie van *Het vaderland* werd onder de titel 'Een kwalijke beschuldiging' afgedrukt in *DGW* 30 (1931) 1 (20 jan.), p.20. Niet in *Vw.*
380, n.7: verteller = vertaler
400, n.4: *DVB*, februari 1931
407, n.1: *Leiding* 2 (februari 1931)
421, n.4: in 1932 verschenen
444, n.1: *DGW* 30 (1931) 350
467,13: Vriesl.[4]
469, n.1: C.C. Bender
470, n.1: Jeanne Ney

Brieven III

14, n.1: 796
19, n.1 r: *Souvenirs d'un terroriste*
19, n.12: p.78-82; *Vw* 2, p.61-64)
36, n.2: Tula da Vista
52, n.4: 136 = 154-159
60, n.4: een spotnaam voor Borel.
63, n.1 r.1/2: Maar zie 4136 en 4137 in *Brieven* IX, p. 37 en 39.
93, n.1: Grotendeels gebaseerd op Maurits Wagenvoort.
106/107: het P.S. en P.P.S. horen niet hier, maar bij br.520 (11), waar zij ook zijn afgedrukt.
128, n.5: 766 n 2 = 907 n 1
133, n.2: Op 5 juh 1931 sprak Greshoff van 14 uur tot 14.30 uur in de AVRO-rubriek ‘Boekenhalfuur’ over ‘De Nederlander en het boek’.
161,6 v.o.: *Gistoux, eind juli 1931*
185,6 v.o.: *ter Braak* () *29 augustus 1931*
206, n.1: *Vw* 1, p. 109). De ‘Onverschenene’ (r.9 v.o.) verwijst naar J.H. Leopolds slotregel ‘eene, onverschenene, ademloos gewacht’ van ‘Gij, eersteling’ uit ‘Scherzo’ in *Verzen,* Rotterdam 1913, p.23. DP citeerde de volledige regel in *Het land van herkomst*, p.439 (*Vw* 3, p.489).
208,16: beter doen dan dit
213, n.1: p.130
223,18: ‘Panopticum’, ann.: In dit geval: DP, ‘De dichter en de denker’, over Nijhoff, in *Forum* 1 (1932) 1 (11 november 1931) p.75-76 (*Vw* 2, p.447-448)
246, n.3: en *Nutteloos verzet.*
252, n.3: p.114).
255, n.2: *Vw* 1
257, n.2: *Vw* 1
258,10 v.o.: Br. 1066 had gedateerd moeten worden *8 mei 1932.*
260, n.1: *Vw* 1
272, 5 en 6 v.o.: *1932*
274, n.1: H. Scholtes ‘Critiek’ in *Filmliga* van maart 1932, p.81-84, was een bespreking van de films *Twenty four hours* en *Shanghai Express*; de reactie van Ter Braak hierop in zijn artikel ‘Naar een Concertgebouw voor de filmkunst? Ten afscheid’, *Filmliga*, april 1932, p.89-92.
296, n.4: Wilhelmine Heimburg (pseud. van Berthe Behrens, 1850-1912), populair Duits schrijfster.
298,13: stukje is over
302, n.5: P. Louÿs, *Pibrac, quatrains e'rotiques*, Parijs 1932.
305,12 v.o.: niet eens
317, n.1 bij br. 1166, r.3: Van Geuns
368,10 v.o.: Je stuk, arm.: Zie 4163 n.3 in *Brieven* IX, p. 84

371,3 v.o.: Edgaar er
376,4 v.o.: *S. Leclercq-Moens*
408,15: *gelijk*
413,9: Dat is dat
415,10 v.o.: Van Kampen
442,18: een kritiek
446,10: pastiche
457,2: *Aan H. Marsman: Bellevue, 17 november 1932*
465,5 v.o.: *Bellevue, 23 november 1932*
476,18: filosofia nova, arm.: Verwijzing naar Stendhal *(Pensées, Filosofia nova*, éd. Martineau, Parijs 1931, 2 delen).
485,7 v.o.: Mijn moeder
488,9 v.o.: blijkt. (Ook geen aanhalingsteken.)
498, n.4 r.1/2: p.318-324
507,7 v.o.: de val van het ministerie, arm.: Op 14 december 1932 was het kabinet Edouard Herriot (juni-december 1932) gevallen, op 18 december trad het kabinet van de radicaal-socialist Joseph Paul-Boncour aan (dat op 28 januari 1933 al ten val kwam).
522,2: Malraux
528,13: *Aan F. Hellens*

Brieven IV

61, n.2: p.177-183 () een stuk tegen *Forum*, Ter Braak en DP
65,3: nootcijfer 1 vervalt.
83, n.3 en 6: maar in *GN*, zie br.1926 n.4
86,14: Amerikaansche vriendin, ann.: Claire Parker.
139,2 v.0. t/m 140,5: deze regels (Ik denk wel... je EdP) komen te vervallen. Ze zijn afkomstig uit br.1606.
154,5 v.o.: vraaggesprek met Marsman door Den Doolaard, zie n.3 bij br. 1585.
154,5 v.o.: Is dat
157, mi bij br.1610 r.3: *Vw* 5 = 6.
182,12: het nootcijfer 6 vervalt.
212,10/11: ann.: Zie br.4197 in *Brieven* IX, p. 125-128.
212,4 v.o.: en tante de Sturler
241, n.2: (*Vw* 2, p.621-634)
248,15: Simone est
253,3 v. o.: *Emaux et Camées*
254,6/7: arm.: Van der Bosch = E.van der Borch van Verwolde.
267,8 v.o.: is het idee om
283,7: afdeeling
286,11.3: vervalt (Bittericon = Pikinkut).
304, n.3: (*Vw* 2, p.653-665).

307,11: 1796. *Aan H. Marsman en J. Greshoff*
328,18: Kol Nidrei, ann.: Aramees gebed, dat op de vooravond van Grote Verzoendag door de voorzanger in de synagoge wordt gezongen. E.du Perron-de Roos hoorde Kol Nidrei op 9 september 1933. De vluchtelingen waren, al naar gelang de Parijse synagoge die zij bezochten, Duitse of Poolse Joden. De zanger Al Jolson (1883-1950), wiens oorspronkelijke naam Joseph Rosenblatt of Asa Yoelson was, zong Kol Nidrei in een van de eerste geluidsfilms, *The jazz Singer* (1927).
342,2: 1841 () *22 en 24 oktober 1933*
359, n.1 r.5: ('Hôtel Legrand')
442,19: *onmiddellijk*
473,1/2 v.o.: December-*Forum*
491, n.1: Olivier Patru, *La vie de Monsieur d'Ablancourt, suivie du discours et des lettres de M. d'Ablancourt à Monsieur Patru.* Préface par M. Valery Larbaud. Maestricht: A.A.M. Stols, 1934
494, 1: 2013. *Aan V. Larbaud: Parijs, 22 maart 1934*
494, na 11 (EdP.) toevoegen: Paris, ce 22 mars 34.
533,17: 1689. *Aan P.F.R. Shiell*
537,1: 2013. *Aan V. Larbaud: Parijs, 22 maart 1934*
537, na 12 (EdP.) toevoegen: Parijs, 22 maart 34.

Brieven V

10, n.1 bij 2065; 11, n.1 bij 2067; 12, n.1 bij 2069: Cl. Piccardy is de fotograaf van de reproductie. 'Portrait de Stendhal en costume de consul' (1836) werd geschilderd door Silvestro Valeri (1814-1902).
38,4 v.0.: en er
65, n.1: In *Blocnote kleinformaat*, p.101-106; vgl. 4248 n.5 in *Brieven* IX, p. 185.
65, n.2: de rubriek 'Commentaren' (ook 119, n.2)
67,3: 2161 (643)
68,1 v.o.: 2163 (644)
83,7 v.o.: Place du Marshan
86,9 v.o.: *Parijs, 5 augustus 1934*
90,1 v.o.: Hôtel
103,15: o vriend en En [...]
104, n.1 bij br.2229: Inmiddels aanwezig in het Letterkundig Museum.
108, n.1 bij br.2236: Elisabeth de Roos, 'Kroniek der Fransche letteren', op p.325-336.
114, n.2: koning Alexander I
130,6: nieuwe inrichting, arm.: Piscine Molitor (zie br.2607).
131,1: symptomen
146,1/2: niet dat over Perzië, ann.: Niet gerealiseerd romanproject. Malraux verbleef in juni/juli 1929 in Ispahan en keerde er terug in 1931 en 1932.

196, n.1: De Koninklijke Bibliotheek bezit een exemplaar van *Het land van herkomst* met het prospectus. De tekst werd afgedrukt in *Tirade* 29 (1985) 300 (september/december 1985), p.861-863
202, n.8: *Balans* verscheen in 1931.
205,11: Alphonse Daudet
217,12: *Aan M. ter Braak: Parijs, 15 en 19 januari 1935*
231,8: na-Varangot
243,11 v.o.: Boekengemeenschap, ann.: De Nederlandse vereniging De Boekengemeenschap wilde boeken gaan uitgeven voor haar leden en voor de boekhandel. Het lag in de bedoeling om zonder winstbejag tegen een contributie van 6 gulden per jaar 5 goede romans van plm. 14 vel te leveren in een uitstekende uitvoering.
261,5: België-poëzieboek: nootcijfer 1 toevoegen.
261,8: nootcijfer 1 vervalt.
297,2 v.o.: mijn onderbuurman, ann.: de fotograaf Roger Parry.
308,15: 'Goya'-kant
325,13: Ducroo in 3 dln., arm.: Het met witte bladen doorschoten exemplaar van *Het land van herkomst*, waarin DP vele aantekeningen maakte. Een groot deel daarvan werd opgenomen in de 13de [= 141de] druk van de roman (Amsterdam 1989).
329, n.2: *E.du Perron*, Schrijversprentenboek 13 (Den Haag 1969), p.8, afb.19 (vgl. br. 3240, *Brieven* VII p.47)
332, n.1: en 'Een getuigenis van een generatie' in *DGW* 34 (1935) 4 (april), p.35-36
338,18: die fotograaf, ann.: Roger Parry.
340, n.2: P.H. Ritter jr. besprak *Het land van herkomst* in de AVRO-rubriek 'Boekenhalfuur' op zondag 2 juni 1935 van 14 uur tot 14.30 (tekst in L.M.).
347,3 v.o.: We zitten hier
348, n.2: op 2 juni
370, n.3: 2565 = 2606.
371,1 v.o.: Nijhoff). Het is verder een genot, en van een griezelig soort, om een afle-
374,2: fascisme
374,12: overwinning, arm.: Bij gemeenteraadsverkiezingen op 12 mei 1935.
378, n.3: Chiaromonte (1905-1972)
387,16: wat je
447, n.2: De eerste uitgave is van , 860.
453, n.4: Vrijdag 1 november 1935 was Allerheiligen.

Brieven VI

10,4/5: *werkte DP aan het eerste deel van zijn novelle* (), *dat hij*
17, n.1: Maar zie *Brieven* IX, vanaf p. 187, br. 4251.

25,12 ook aan Rien
60, n.2: Robert Aren (1898-1975), secretaris van de directeur van de uit geverij Nouvelle Revue Française, Gaston Gallimard.
62, n.3: Johan de Meester (1860-1931)
67, na 23, je EdP: P.S.-Ik doe morgen alles op de bus, vandaag is het Zondag.
68,5: emigrant, arm.: A. Parfentieff.
68, n.1 bij br. 2771: Pensionnat de l'Athénée Provincial du Centre te Morlanwelz-Mariemont, België.
69,6 v.o.: voor schrijven
75,16: dan u het zelf zou kunnen
81, n.2: van 1933
109, n.2: en Homeros, *De Ilias.* Vert. door C. Vosmaer, Leiden 1880.
127,1: *Aan R.A.J. van Lier*
139,12: Saint-Brieuc
146, n.3: Gaston Vidal, *Saint Just*, Parijs, 1923
151, n.2: 2847 n 1 = n 2.
192,2/3: rotkanes
202,9 v.o.: dit boek, arm.: *Nieuw Nederlandsch biographisch woordenboek.*
215, n.1 r.3-5: vervallen. De portretten zijn die van Hardy, zie br.2974; de brief waarin DP vragen over Hardy stelde is niet teruggevonden.
257, n.6: hotel Parkzicht.
264, n.4: 7 (juli) = 35 (1937) 7 (juli)
271, n.1 r.2/3: met een brief van oktober 1936 (3069) en een van 23 juni 1937 (3215)
293, n.1: Werk van Creixams; zie br.1810 (*Brieven* IV), 1992 (*Brieven* IV) en 2320 (*Brieven* V).
331,n.5: 3082 n3 = n2.
333, n.4: Foto gepubliceerd in *Actueel wereldnieuws en sport in beeld* van 5 december 1936; overgenomen in *E. du Perron*, Schrijversprentenboek 13 (Den Haag 1969), p.42, afb.112.
335, n.2: vervalt.
336,20: dan dat we ieder
337, n.5: 'De grijze dashond', eerste deel (29 gedichten); ook in GNingeleid door Vestdijk.
364,n-3: Bespreking door H. Marsman van J. Greshoff, *Gedichten, 1907-1936* in de *NRC* van 5 november 1936.
387,20: mijn poëem
387, n.4: G.L. Funke (1836-1885)
408,2 v.o.: één sterretje
409, n.3: Mr. A.J. van Kesteren, inspecteur van de Pandhuisdienst te Batavia.
412, n.1 r.8: Op 3 mei 1940 keerde hij in Nederland terug.
433, n.2: P.J.A. Idenburg (1896-1976), directeur van het Departement van Onderwijs en Eeredienst.

437,21: hebben me
443, n.1: E.F.E. Douwes Dekker (1879-1950)
444, n.7 r.3: de verwijzing naar *Vw* 4 vervalt.
445, 3 v.o.: klaviervirtuozen
449, n.z: Onder het kopje ‘Tijdschriften’ in de rubriek Letteren en Kunst in de *NRC* van 24 april 1937 (av.).
476, n.1: DP schreef deze brief (3207) achterop een drukproefpagina van Marsmans *Nieuwe gedichten.*
499,12: 3084 = 3085

Brieven VII

20,9 v.o.: Menno schreef me
31, n.4: François Porché, *Verlaine tel qu'il fut*, Parijs 1933.
54,3 bij elkaar opgeteld.
54, n.1 r.4: Armijn Pané (1908-1970)
62,6: ‘wereldwijs’
67, n.1: De Sumatraan Soetan Takdir Alisjahbana, de op Timor uit Sumatraanse ouders geboren Soetan Mohammed Sjah en de Batakker Armijn Pané.
70,9: verkeerd van me zijn
79, n.9: vervalt; zie de aanvulling bij 67 n.1.
90, n.3: *Het onvoltooid verleden, Kultuur-historische studies*
109,3 v.o.: dat ik me
116, n.1: 3268 = 3269 n 4.
119, n.7: En van 16 november tot 3 december 1935 (zie br.2726-2760, *Brieven* VI).
128,5: Morier, *Hadj Babi*
128,11: Hume, *The Mystery of a Hansom Cab*
134,n.9: 3135 n1 = n2.
164, n.5: 3268 = 3269 n 4
186, n.6 r.4/5: Een eerdere herdruk verzorgde Stols voor de Nederlandsche Boekenclub, Den Haag 1941.
188,8 v.o.: Anders slaat
198,10: zweert bij
200, n.11: *Vw* 3, p. 118 en 205
200, n.3: Ragnar is een personage in de roman *Flucht in den Norden* van Klaus Mann: ‘es gibt nichts mehr von ihm zu erzahlen, als dass er da stand, Jüngling mit dem ragenden Geschlecht, die schmalen Augen schimmernd, die feuchten dunklen Lippen halb offen wie aufeinem Vasenbilde’ (Querido Verlag, Amsterdam 1934, p.140).
223, n.11 v.o.: wie betaalt
224, n.2: Zie br.4289 in *Brieven* IX, p. 237-238.
225, n.4: J. Greshoff, *Gedichten*, 4e verm. uitg.; Stols, Maastricht 1938.

227, 1 v.o.: zijn zoowat
236,12: *Blocnote*13
236,19: nootcijfer 13 vervalt, essay over autobiografie, ann.: Dat is niet gebeurd (vgl. 3313 n.9).
255, n.8: Muller, *Handleiding voor de archiefambtenaar.*
264,7 v.o.: in de
270, n.8 r.3/4: 12 februari en 29 januari 1938 (*(Vw* 6, p.228-233 en 221-224).
282, n.4 r.2/3 v.o.: dl.99
307,5: moet 't bij
311,12: nootcijfer 1 vervalt.
311, n.1: landsarchivaris van 1922 tot 1937
314,1: bij-versnaperingen
321, n.1: jrg. 6 (1938) nr.2, p.14.
331, n.1: H. Marsman, 'Menno ter Braak', in *GN* 36 (1938) 7 (juli), p.55-97.
346,1 v.o.: den lande
348, n.2 r.2: 13 november 1935 (av.) en 5 juni 1936 (av.)
348, n.2 r.3: 152-156, 172-177 en 180-183
350, n.1: Een grottencomplex waar een rivier met donderend geraas doorheenstroomt, in de omgeving van Sitoe Goenoeng.
374, n.7 r.4: (*Vw* 6, p.275-280)
377, n.1 r.3: G.G. van der Kop (1892-1941)
388, n.1: Van Stein Callenfels heeft model gestaan voor de geleerde in *Het land van herkomst* die 'toean boetò' wordt genoemd (p.305-306; *Vw* 3, p.340-341). Zie ook br.2525 (*Brieven* V, 330).
402,4/5 v.o.: *Kraspoekol*
408, n.6 r.4: 201-261
414,7 v.o.: Als ik u op uw vragen
415,6: ideeën
417,6 v.o.: leering
418,6: het eerste is nuttiger
418,9 v.o.: *Mr. Cornelis, zondag.*
419,13: reële
424,9 v.o.: wat doe diè
434,6: nootcijfer 1 hoort bij *variatie* (r.5).
434, boven de noten noot 1 en 2 toevoegen: Dubbel onderstreept.
437,6: dubbele reactie, ann.: J. Greshoffbesprak in een bijdrage in de rubriek Memorandum onder de titel 'Letterkundig leven in Nederland' *Het vide zegel* van Vestdijk en *De man van Lebak* van DP in *Kroniek van kunst en kultuur* 3 (1937-1938) 3 (januari 1938), p.85-86.
452, n.10: Zie br.3055 n.1 (*Brieven* VI, 289).
453,15 v.o.: *Sibylle*
457, n.5: 1934 = 1939.
461,10: V.C.-club
463,2 v.o.: ik moet er u helaas

464,1: van mijn vrouw ook, en
470, n.1: Zie over het verhaal Jeannine's luciditeit' van Van Moerkerken br.3964 n.3 (*Brieven* VIII, 448)
475,3 v.o.: verschrikkelijk
477,5: Indonesische
477,13: nú tenminste
477,11 v.o.:spraakgebruikig
478, n.3: 'Het smalle ravijn'
480, n.5: Stols 1938
492, n.6: Zie 3519 n 4 en 5 (3464 vervalt).
494 n.1: *Vw* 3, p.687-688.
497,14: (évanouissement)
498,17: t.o.v. iemand als u,
498,10 v.o.: Noesantara
498,5 v.o.: 'brilliant
498,4 v.o.: 'eerlijke vechter'
498,2 v.o.: mijne
499, n.3: Budihardjo Mangoenkoesoemo (1886-1938) of Samsoel Maarif Mangoenkoesoemo (1897-1938).
501, n.5: 'Een werkelijke functie had ik in Brussel niet. Ik was niet verbonden aan *Het Hollandsche Weekblad*, zoals Adriaan van der Veen was geweest, of Greshoffs "secretaris", waarvoor enkele anderen zijn doorgegaan. Ik was iemand die bij hem zijn leerschool vond, als het ware op het atelier. Hij liet mij stukjes schrijven die hij zelf, al of niet, geschreven zou hebben als kunstcorrespondent van *Het Vaderland* en de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, over tentoonstellingen, een toneelstuk, een boek, een literaire bijeenkomst.' Pierre H. Dubois: *Memoranda. Hermetisch en besterd. Literair leven in jaren van onrust*, Den Haag 1987, p.85-86.
502, n.3: Zie 3519 n 4 en 5 (de rest vervalt).
508, n.2 r.2: (enigszins gewijzigd in *Vw* 7, p.447-453)
512, n.1 bij br.3558: Zie de aanvulling bij p.499, n.3.
513,8: zéker
513,17: wat hierin 'oostersche ziel' is
513,20: Dit wil niet zeggen
514, n.2: de rubriek 'Kritische aantekeningen'
523,11: 3565. *Briefkaart aan*
523,8 v.o.: bij je aan in Buitenzorg
529, n.7 r.4: 1938 = 1939
533,1 v.o.: het nootcijfer 3 vervalt.
536,15 v.o.: Wees maar blij
536,13 v.o.: den volgenden dag
536,2 v.o.:logeeren
536, n.2: 3766 = 3767 n 1.
537,12: dat onder je landgenooten
537,22: een fraaie algemeene

Brieven VIII

29, n.4 r.4: Wél nog, ook door Hugo Samkalden, in *Djåwå*, juni 1939.
59,18: Le Mariage
76 n.1 = n.2 en n.2 = n.1.
100, n.1: Kartono Mangoenkoesoemo (1907-1939)
115,5: al eens gepubliceerd
122,7/8 v.o.: nootcijfer 5 vervalt; Heb je die 3 stukken van mij over oude stenen nog geplaatst?: niet cursief.
122, n.5: vervalt.
144, n.1: en 3653 n 3.
150, n.1 r.3: Soenilo = Soesilo
150, n.3: Soejitno = Soeroto
179, n.3: Zie ook 3664 n.3
188,5: *liever* toch
193, n.7 r.3: *Actueel wereldnieuws*
207, 6: 2 + de helft
278, n.3: De eerste foto in S. Vestdijk, *Gestalten tegenover mij*, Den Haag 1961, p.151 (rechts).
337, n.1: Maria Dorothea (Mies) Schieveen Borgman-Roland Holst (1865-1929), een tante van A. Roland Holst, en haar man Piet Jacob Schieveen Borgman (1868-1924).
339, n.5: Guurtje Meijer (1908-1989), kindermeisje bij de familie DP in Bergen.
357, n.6 r.3: die op jeugdige leeftijd met zijn ouders uit de Oekraine naar Parijs was gekomen en later tot Fransman werd genaturaliseerd.
395,10: Artinah
395, n. 10: Artinah Samsoedin (1913-1985).
467, n.3: ‘Brastagi’, in Huize Johan de Witt, Kneuterdijk 6.
535, n.3: *Haagsch maandblad* 14 (1937)
556, 2 v.o.: gelachen
591,18: ‘e’'s
595,13 v.o.: *Bergen, 8 mei 1940*

Lijst van brieven

Brieven I

(In deze lijst staan de brieven uit deel IX in de juiste chronologische volgorde)

4115	26 sept 1920, Batavia	*Weekblad voor Indië*	16 (IX)
4116	20 juli 1922, Den Haag	A.H. Ris	18 (IX)
1	9 sept 1922, Brussel	R. Petrucci-Verwée	32
2	5 nov 1922, Brussel	R. Petrucci-Verwée	33
3	12 juni 1923, Dijon	J.E.E.P. Duboux	34
4	21 apr 1924, Brussel	A.C. Willink	35
5	25 apr 1924, Luxemburg	A.C. Willink	36
6	21 aug 1924, Monte Brè	J. Peeters	36
7	29 aug 1924, Monte Brè	J. Peeters	38
8	16 sept 1924, Brussel	J. Peeters	38
9	9 okt 1924, Brussel	J. Peeters	39
10	20 dec 1924, Pallanza	A.C. Willink	40
11	26 dec 1924, Nice	C. Wolfers-Petrucci	42
12	dec 1924 of jan 1925, Cap-Martin	A.C. Willink	44
13	8 febr 1925, Brussel	J. Peeters	45
14	9 febr 1925, Brussel	J. Peeters	47
4117	13 febr 1925, Brussel	J. Peeters	19 (IX)

15		13 febr 1925, Brussel	J. Peeters	49
16		14 febr 1925, Brussel	M.J. Premsela	51
17		16 en 17 febr 1925, Brussel	J. Peeters	52
18		12 mrt 1925, Brussel	C. Wolfers-Petrucci	54
19		16 mrt 1925, Brussel	P. van Ostaijen	55
20		18 mrt 1925, Brussel	R. Houwink	57
4118		22 mrt 1925, Brussel	P.A. Beynon	20 (IX)
21		26 mrt 1925, Brussel	P. van Ostaijen	58
22		7 apr 1925, Brussel	A.C. Willink	60
23		11 apr 1925, Brussel	A.C. Willink	61
24		1 mei 1925, Brussel	A.C. Willink	61
25	begin	mei 1925, Amsterdam	J. Peeters	62
26		13 mei 1925, Brussel	A.C. Willink	62
27		19 mei 1925, Brussel	A.C. Willink	63
28	eind	mei/begin juni 1925, Brussel	P. van Ostaijen	64
29		8 juli 1925, Brussel	P. van Ostaijen	65
30		26 juli 1925, Brussel	P. van Ostaijen	67
31		6 aug 1925, Brussel	R. Houwink	69
32		1 nov 1925, Brussel	C. van Wessem	71
33		3 nov 1925, Brussel	A.C. Willink	72

34	tussen	3 en 27 nov 1925, Brussel	A.C. Willink	73
35		27 nov 1925, Brussel	A.C. Willink	75
36	tussen	27 nov en 1 dec 1925, Brussel	A.C. Willink	76

37		1 dec 1925, Brussel	A.C. Willink	76
38		12 dec 1925, Brussel	A.C. Willink	77
39		15 dec 1925, Brussel	A.C. Willink	78
40		21 en 22 dec 1925, Brussel	A.C. Willink	79
41		2 jan 1926, Brussel	A.C. Willink	82
42		26 febr 1926, Brussel	A.A.M. Stols	83
43		4 mrt 1926, Brussel	A.A.M. Stols	84
44		8 mrt 1926, Brussel	A.A.M. Stols	85
45	verm.	14 mrt 1926, Brussel	A.C. Willink	86
46		19 mrt 1926, Brussel	P. van Ostaijen	87
47		16 apr 1926, Brussel	A.A.M. Stols	88
48		19 juni 1926, Brussel	A.A.M. Stols	89
49		23 of 30 juni 1926, Brussel	A.C. Willink	89
50	verm.	26 juni 1926, Brussel	O.-J. Périer	90
51	verm.	3 juli 1926, Gistoux	O.-J. Périer	91
52		5 juli 1926, Gistoux	O.-J. Périer	93
53		8 juli 1926, Gistoux	O.-J. Périer	94
54		9 juli 1926, Gistoux	A.C. Willink	95
55	tussen	9 en 17 juli 1926, Gistoux	A.C. Willink	96

56		17 juli 1926, Gistoux	A.C. Willink	97
57		14 aug 1926, Parijs	A.C. Willink	98
58		21 en 26 aug 1926, Gistoux en Brussel	A.C. Willink	98
59		24 nov 1926, Bazel	A.C. Willink	100
60		16 dec 1926, Menton	A.C. Willink	102
61		1 jan 1927, Nice	A.C. Willink	103
62		21 jan 1927, Villefranche-sur-M.	A.C. Willink	104
63		28 jan 1927, Villefranche-sur-M.	A.C. Willink	106
64		3 febr 1927, Villefranche-sur-M.	A.C. Willink	107
65		13 mrt 1927, Villefranche-sur-M.	A.C. Willink	107
66		18 apr 1927, Gistoux	A.C. Willink	109
67		22 apr 1927, Gistoux	P. van Ostaijen	110
68	verm.	7 mei 1927, Gistoux	A.C. Willink	111
69		16 mei 1927, Brussel	P. van Ostaijen	112
70		28 mei 1927, Gistoux	A.C. Willink	113
71		3 juni 1927, Brussel	P. van Ostaijen	113
72		11 juni 1927, Parijs	R. Houwink	116
73		11 juni 1927, Parijs	C. Wolfers-Petrucci	118
74		14 Juni 1927, Brussel	R. Houwink	121
75		20 juni 1927, Gistoux	A.C. Willink	122

76	23 of 30 juni 1927, Gistoux	A.C. Willink	123
77	17 juli 1927, Gistoux	A.C. Willink	124
78	2 sept 1927, Gistoux	A.C. Willink	125

79	4 sept 1927, Gistoux	P. van Ostaijen	26
80	6 sept 1927, Gistoux	A.C. Willink	127
81	24 sept 1927, Gistoux	R. Houwink	129
82	3 okt 1927, Gistoux	P. van Ostaijen	130
4119	3 okt 1927, Gistoux	P. van Ostaijen	22 (IX)
83	4 okt 1927, Gistoux	A.C. Willink	131
84	5 okt 1927, Gistoux	A.C. Willink	132
85	6 okt 1927, Gistoux	P. van Ostaijen	134
86	10 okt 1927, Gistoux	A.C. Willink	138
87	20 okt 1927, Brussel	P. van Ostaijen	139
88	29 okt 1927, Brussel	P. van Ostaijen	142
89	7 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	142
90	10 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	143
91	15 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	147
4120	21 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	23 (IX)
92	23 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	149
93	24 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	150
94	26 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	151
95	29 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	152

96	29 nov 1927, Brussel	P. van Ostaijen	154
97	1 dec 1927, Brussel	A.C. Willink	155
98	3 dec 1927, Brussel	A.C. Willink	157
99	3 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	159
100	8 dec 1927, Brussel	A.A.M. Stols	160
101	9 dec 1927, Brussel	A.A.M. Stols	161
102	10 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	164
103	10 dec 1927, Brussel	A.C. Willink	164
104	11 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	165
105	14 dec 1927, Brussel	A.A.M. Stols	166
106	14 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	167
107	15 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	169
108	16 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	171
109	22 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	172
110	22 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	175
111	23 dec 1927, Brussel	A.C. Willink	176
112	25 dec 1927, Brussel	G. Burssens	177
113	26 dec 1927, Brussel	O.-J. Périer	180
114	28 dec 1927, Brussel	A.C. Willink	181
115	28 en 29 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	186

116		30 dec 1927, Brussel	P. van Ostaijen	193
117		3 jan 1928, Brussel	P. van Ostaijen	193
118		6 of 7 jan 1928, Brussel	P. van Ostaijen	196
119		10 jan 1928, Brussel	P. van Ostaijen	197
120	omstr.	19 jan 1928, Brussel	P. van Ostaijen	198
121		22 jan 1928, Brussel	P. van Ostaijen	200
122		29 jan 1928, Brussel	G.H. 's-Gravesande	200

123		29 Jan 1928, Brussel	P. van Ostaijen	201
124		3 febr 1928, Brussel	A.C. Willink	202
125		3 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	204
126		11 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	205
127		14 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	205
128	verm.	16 febr 1928, Brussel	A.A.M. Stols	207
129		18 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	207
130		20 febr 1928, Brussel	G. Burssens	209
131		24 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	209
132		26 febr 1928, Brussel	R. Houwink	211
133		26 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	211
134		28 febr 1928, Brussel	P. van Ostaijen	212
135		1 mrt 1928, Brussel	P. van Ostaijen	213
136		7 mrt 1928, Brussel	P. van Ostaijen	215
137		17 mrt 1928, Brussel	P. van Ostaijen	216
138		17 mrt 1928, Brussel	A.C. Willink	217
139	verm.	20 mrt 1928, Brussel	A.A.M. Stols	217
140		20 mrt 1928, Brussel	A.C. Willink	218
141		21 mrt 1928, Brussel	G. Burssens	218

142	24 mrt 1928, Brussel	G. Burssens	220
143	24 mrt 1928, Brussel	G. Burssens	220
144	24 mrt 1928, Brussel	R. Herreman	222
145	26 mrt 1928, Brussel	G. Burssens	222
146	29 mrt 1928, Brussel	G. Burssens	223
147	31 mrt 1928, Brussel	G. Burssens	224
148	mrt of apr 1928, Brussel	F. Hellens	225
149	3 apr 1928, Brussel	J. van Nijlen	226
150	3 apr 1928, Brussel	G. Burssens	226
151	3 apr 1928, Brussel	A.C. Willink	227
152	3 apr 1928, Brussel	J. van Nijlen	227
153	5 apr 1928, Brussel	G. Burssens	228
154	6 apr 1928, Brussel	G. Burssens	228
155	10 apr 1928, Brussel	J. van Nijlen	229
156	11 apr 1928, Brussel	A. Roland Holst	230
157	17 apr 1928, Gistoux	F. Hellens	233
158	19 apr 1928, Gistoux	G. Burssens	234
159	21 apr 1928, Gistoux	G. Burssens	235
160	21 apr 1928, Gistoux	F. Hellens	236
161	23 apr 1928, Gistoux	A.C. Willink	237

162		25 apr 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	237
163		29 apr 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	238
164		apr 1928, verm. Gistoux	G. Burssens	240
165		10 mei 1928, Gistoux	A. Roland Holst	240
166	verm.	12 mei 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	246
167	verm.	15 mei 1928, Gistoux	G. Burssens	246
168		23 mei 1928, Gistoux	G. Burssens	248
169		28 mei 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	250

170	1 juni 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	250
171	4 juni 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	252
172	7 juni 1928, Gistoux	G. Burssens	252
173	10 juni 1928, Gistoux	J. van Nijlen	253
174	10 juni 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	253
175	11 juni 1928, Gistoux	G. Burssens	254
176	11 juni 1928, Gistoux	A. Roland Holst	255
177	12 juni 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	260
178	13 juni 1928, Gistoux	J. van Nijlen	260
179	14 juni 1928, Gistoux	G. Burssens	261
180	23 juni 1928, Gistoux	J. van Nijlen	262
181	26 juni 1928, Gistoux	J. van Nijlen	263
182	29 juni 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	263
183	29 juni 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	264
184	1, 8, 15, 22 of 29 juli 1928, Gistoux	F. Hellens	264
185	1, 8, 15, 22 of 29 juli 1928, Gistoux	J. van Nijlen	265
186,	7, 14, 21 of 28 juli 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	266
187	juli 1928, Etterbeek	A.C. Willink	267

188		8, 15,22 of 29 juli 1928, Gistoux	A.C. Willink	269
189		17 aug 1928, Gistoux	J. van Nijlen	270
190		18 aug 1928, Gistoux	F. Hellens	270
191	verm.	omstr. 20 aug 1928, Gistoux	A. Roland Holst	272
192	verm.	22 aug 1928, Gistoux	A.C. Willink	273
193		26 aug 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	274
194	verm.	28 aug 1928, Gistoux	G. Burssens	274
195		28 aug 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	275
4121		30 aug 1928, Gistoux	H. Scholte	24 (IX)
196		31 aug 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	276
197		1 sept 1928, Gistoux	F. Hellens	277
198	verm.	5 sept 1928, Gistoux	A.C. Willink	278
199	verm.	1e helft van sept 1928, Gistoux	G. Burssens	279
200		18 sept 1928, Gistoux	J. Muls	279
201		27 sept 1928, Gistoux	A.A.M. Stols	280
202		30 sept 1928, Gistoux	J. van Nijlen	280
203		2 okt 1928, Gistoux	G. Burssens	281
204		3 okt 1928, Gistoux	J. van Nijlen	282
4122		3 okt 1928, Gistoux	H. Scholte	25 (IX)
205		4 okt 1928, Dinant	J. van Nijlen	283

206	8 okt 1928, Gistoux	F. Hellens	283
207	9 okt 1928, Brussel	G. Burssens	284
208	12 okt 1928, Brussel	G. Burssens	284
4123	20 okt 1928, Brussel	H. Scholte	26 (IX)

209		20 okt 1928, Brussel	A.C. Willink	285
210	verm.	21 okt 1928, Brussel	J. van Nijlen	286
211		1 nov 1928, Brussel	A.C. Willink	287
212		3 en 4 nov 1928, Brussel	A.A.M. Stols	288
213		15 nov 1928, Brussel	C. van Wessem	289
214		17 nov 1928, Brussel	C. van Wessem	290
215		18 nov 1928, Brussel	G. Burssens	292
216		22 nov 1928, Brussel	A.C. Willink	293
217		24 nov 1928, Brussel	C. van Wessem	295
218		30 nov 1928, Brussel	N.A. Donkersloot	296
219		30 nov 1928, Brussel	A.C. Willink	298
220		11 dec 1928, Brussel	A. Roland Holst	301
221		12 dec 1928, Brussel	J. van Nijlen	302
222		19 dec 1928, Brussel	G. Burssens	302
223		19 dec 1928, Brussel	G. Burssens	303
224		28 dec 1928, Brussel	G. Burssens	304
225		30 dec 1928, Brussel	G. Burssens	305
226		2 jan 1929, Brussel	J. van Nijlen	306
227		4 jan 1929, Brussel	A.C. Willink	307

228		5 jan 1929, Brussel	N.A. Donkersloot	308
229		9 jan 1929, Parijs	A.A.M. Stols	309
4124		11 jan 1929, Lausanne	G. Prampolini	26 (IX)
230		15 jan 1929, Florence	L. Chevasson	310
231		15 jan 1929, Florence	J. van Nijlen	310
4125		15 jan 1929 Florence	G. Prampolini	27 (IX)
232		24 jan 1929, Milaan	A. van Schendel-de Boers en C. van Schendel	310
233	verm.	1 febr 1929, Brussel	F. Hellens	311
234		4 febr 1929, Brussel	J. van Nijlen	312
235		4 febr 1929, Brussel	J. van Nijlen	313
4126		4 febr 1929, Brussel	G. Prampolini	27 (IX)
236		9 febr 1929, Brussel	R. Herreman	313
237		9 febr 1929, Brussel	H. Mayer	314
238		9 febr 1929, Brussel	A.A.M. Stols	315
239		13 febr 1929, Brussel	A.C. Willink	315
240		14 febr 1929, Brussel	R. Herreman	317
241		14 febr 1929, Brussel	J. Muls	319
242		14 febr 1929, Brussel	A.A.M. Stols	320
243		14 febr 1929, Brussel	A.A.M. Stols	320

244	15 febr 1929, Brussel	G. Burssens	321
245	15 febr 1929, Brussel	H. Mayer	321
246	15 febr 1929, Brussel	J. van Nijlen	322
4127	15 febr 1929, Brussel	G. Prampolini	28 (IX)
247	17 febr 1929, Brussel	J. Muls	322
248	16 febr 1929, Brussel	J. van Nijlen	322
249	18 febr 1929, Brussel	A.A.M. Stols	323
250	20 febr 1929, Brussel	G. Burssens	324

251	2, 9, 16 of 23 febr 1929, Brussel	F. Hellens	325
252	24 febr 1929, Brussel	N.A. Donkersloot	326
253	24 febr 1929, Brussel	J. van Nijlen	329
254	4, 11, 18 of 25 febr 1929, Brussel	F. Hellens	330
4128	26 febr 1929, Brussel	G. Prampolini	29 (IX)
255	27 febr 1929, Brussel	G. Burssens	331
256	27 febr 1929, Brussel	J. van Nijlen	331
257	27 febr 1929, Brussel	A.A.M. Stols	332
258	28 febr 1929, Brussel	G. Burssens	332
259	5 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	333
260	6 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	333
261	6 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	336
262	8 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	336
263	8 mrt 1929, Brussel	W.A. Kramers	337
264	11 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	338
265	12 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	338
266	13 mrt 1929, Brussel	A.C. Willink	339
267	15 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	340
4129	16 mrt 1929, Brussel	G. Prampolini	30 (IX)
268	17 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	340
269	18 mrt 1929, Brussel	H. Mayer	341

4130	19 mrt 1929, Brussel	G. Prampolini	30 (IX)
270	20 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	342
271	20 mrt 1929, Brussel	N.A. Donkersloot	342
272	23 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	344
273	26 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	345
274	26 mrt 1929, Brussel	H. Mayer	345
275	27 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	346
276	29 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	346
277	31 mrt 1929, Brussel	G. Burssens	347
278	2 apr 1929, Brussel	N.A. Donkersloot	347
279	2 apr 1929, Brussel	F. Hellens	351
280	2 apr 1929, Brussel	R. Herreman	351
281	3 apr 1929, Brussel	G. Burssens	352
282	14 apr 1929, Brussel	G. Burssens	353
283	19 apr 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	354
284	20 apr 1929, Gistoux	G. Burssens	357
285	29 apr 1929, Gistoux	J. van Nijlen	357
286	2, 9, 16, 23 of 30 apr 1929, Gistoux	J. van Nijlen	358
287	1 en 2 mei 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	359
288	7 mei 1929, Gistoux	F. Hellens	364
289	8 mei 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	365
290	14 mei 1929, Gistoux	H. Mayer	367
291	16 mei 1929, Gistoux	H. Mayer	368

292	verm.	2e helft van mei 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	370
293		23 mei 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	370
294		25 mei 1929, Gistoux	G. Burssens	373
295		30 mei 1929, Gistoux	G. Burssens	375
296		31 mei 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	376
297		5 juni 1929, Gistoux	G. Burssens	379
298		6 juni 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	381
299		7 juni 1929, Gistoux	F. Hellens	381
300		10 juni 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	382
301		21 juni 1929, Beetsterzwaag	F. Hellens	385
302	verm.	23 juni 1929, Amsterdam	F. Hellens	385
303		27 juni 1929, Gistoux	G. Burssens	386
304		27 juni 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	387
305		27 juni 1929, Gistoux	J. van Nijlen	389
4131		27 juni 1929, Gistoux	G. Prampolini	31(IX)
306		27 juni 1929, Gistoux	A. Roland Holst	389
307		30 juni en 1 juli 1929, Gistoux	W.A. Kramers	391
308		2 juli 1929, Gistoux	J. van Nijlen	393
309		4 juli 1929, Gistoux	H. Mayer	394

310		5 juli 1929, Gistoux	J. van Nijlen	396
311		8 juli 1929, Gistoux	N.A. Donkersloot	396
312		12 juli 1929, Gistoux	J. van Nijlen	399
313	verm.	13 juli 1929, Gistoux	G. Burssens	400
314	verm.	half juli 1929, Gistoux	G. Burssens	400
315	verm.	18 juli 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	401
316		23 juli 1929, Gistoux	G. Burssens	401
317	tussen	18 en 24 juli 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	402
318		24 juli 1929, Gistoux	F. Hellens	402
4132		29 juli 1929, Gistoux	H. Scholte	31(IX)
319		12 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	403
320	tussen	12 en 20 aug 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	404
321		18 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	404
322		21 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	405
323		21 aug 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	406
324		22 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	406
325		23 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	407
326		25 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	407
327		28 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	408
328		28 aug 1929, Gistoux	J. van Nijlen	409

4133		30 aug 1929, Gistoux	G. Prampolini	32(IX)
329		31 aug 1929, Gistoux	F. Hellens	409
330	eind	aug 1929, Gistoux	G. Burssens	410
331		sept 1929, Gistoux of Amsterdam	*Den gulden winckel*	410

332		8, 15 of 22 sept 1929, Amsterdam	G. Burssens	411
333		14 sept 1929, Amsterdam	A.A.M. Stols	411
334		23 sept 1929, Gistoux	J. van Nijlen	412
335		1 okt 1929, Gistoux	G. Burssens	413
336		2 okt 1929, Gistoux	H. Mayer	414
337		2 okt 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	416
338		2 okt 1929, Gistoux	J. van Nijlen	417
339		4 okt 1929, Gistoux	F. Hellens	418
340		5 okt 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	419
341		11 okt 1929, Gistoux	G. Burssens	419
342		11 okt 1929, Gistoux	J. van Nijlen	420
343	verm.	18 okt 1929, Gistoux	A.C. Willink	421
344		19 okt 1929, Gistoux	G. Burssens	422
345		25 okt 1929, Gistoux	G. Burssens	423
346	verm.	25 okt 1929, Gistoux	A.A.M. Stols	424
347		27 okt 1929, Gistoux	J. Greshoff	424
348	eind	okt 1929, Gistoux	A.C. Willink	426
349		3 nov 1929, Gistoux	G. Burssens	427
350		5 nov 1929, Oxford	A. Roland Holst	427

351	5 nov 1929, Oxford	A. Roland Holst	429
352	8 nov 1929, Gistoux	A. Roland Holst	430
353	24 nov 1929, Gistoux	J. Greshoff	432
354	25 nov 1929, Gistoux	A.C. Willink	434
355	27 nov 1929, Gistoux	C.J. Kelk	435
356	3 dec 1929, Amsterdam	A.A.M. Stols	436
357	6 dec 1929, Gistoux	A.C. Willink	436
358	10 dec 1929, Gistoux	G. Burssens	436
359	10 dec 1929, Gistoux	A.C. Willink	437
360	11 dec 1929, Gistoux	W.A. Kramers	438
361	12 dec 1929, Gistoux	G. Burssens	438
4134	14 dec 1929, Gistoux	M. Nijhoff	33 (IX)
362	15 dec 1929, Gistoux	G. Burssens	439
363	20 of 23 dec 1929, Ascona	J. van Nijlen	440
364	23 dec 1929, Ascona	J. en A.C. Greshoff-Brunt	440
365	23 dec 1929, Ascona	A.C. Willink	440
366	24 dec 1929, Lugano	A.A.M. Stols	441
367	25 dec 1929, Lugano	A.A.M. Stols	441
368	26 dec 1929, Lugano	G. Burssens	441
369	26 dec 1929, Lugano	L. Chevasson	442

370	26 dec 1929, Lugano	J. Greshoff	442
371	26 dec 1929, Lugano	J. Greshoff	444
372	26 dec 1929, Lugano	J. van Nijlen	445
373	26 dec 1929, Lugano	W.A. Kramers	445
374	26 dec 1929, Lugano	N.A. Donkersloot	446
375	26 dec 1929, Lugano	A.A.M. Stols	446
376	28 dec 1929, Lugano	G. Burssens	447

Brieven II

377	1 jan 1930, Lugano	J. Greshoff	9
378	3 jan 1930, Amsterdam	J. van Nijlen	12
379	3 jan 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	13
380	5 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	13
381	5 jan 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	18
382	8 jan 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	19
383	9 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	20
384	10 jan 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	22
385	12 jan 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	22
386	12 en 13 jan 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	24
387	13 jan 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	24
388	13 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	28
389	13 jan 1930, Amsterdam	A. Roland Holst	30
390	16 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	31
391	16 jan 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	33
392	17 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	34
393	17 jan 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	37
394	17 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	38

395		17 jan 1930, Amsterdam	J. van Nijlen	39
396		18 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	41
397		18 jan 1930, Amsterdam	J. van Nijlen	45
398		20 en 21 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	45
399		21 jan 1930, Amsterdam	Boosten & Stols	49
400		21 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	49
401		24 jan 1930, Amsterdam	J. Greshoff	51
402		25 jan 1930, Amsterdam	J. van Nijlen	57
403		26 jan 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	59
404		27 jan 1930, Amsterdam	G. Burssens	60
405		27 jan 1930, Amsterdam	F. Hellens	61
406		30 jan 1930 Amsterdam	W.A. Kramers	62
407		2 febr 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	63
408	verm.	3 febr 1930, Amsterdam	F. Hellens	63
409		5 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	64
410		6 febr 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	65
411		6 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	66
412		6 febr 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	66
413		7 febr 1930, Amsterdam	L. Chevasson	67
414		7 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	68

415	8 febr 1930, Amsterdam	H. Mayer	69
416	10 febr 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	70
417	13 febr 1930, Amsterdam	H. Mayer	71
418	14 febr 1930, Amsterdam	G. Burssens	72
419	15 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	73
420	15 febr 1930, Amsterdam	H. Mayer	74
421	15 febr 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	75
422	18 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	76

423	18 febr 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	77
424	19 febr 1930, Amsterdam	J. van Nijlen	77
425	20 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	78
426	20 febr 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	79
427	21 febr 1930, Amsterdam	W.A. Kramers	80
428	22 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	81
429	22 febr 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	82
430	23 febr 1930, Amsterdam	G. Burssens	84
431	23 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	84
432	23 febr 1930, Amsterdam	N.A. Donkersloot	86
433	23 febr 1930, Amsterdam	J. Greshoff	89
434	27 febr 1930, Amsterdam	G. Burssens	90
435	1 mrt 1930, Amsterdam	N.A. Donkersloot	91
436	1 mrt 1930, Amsterdam	J. van Nijlen	94
437	1 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	95
438	2 mrt 1930, Amsterdam	H. Mayer	96
439	5 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	97
440	5 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	98
441	6 mrt 1930, Amsterdam	G. Burssens	98

442	6 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	99
443	6 mrt 1930, Amsterdam	H. Mayer	101
444	6 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	101
445	7 mrt 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	102
446	11 mrt 1930, Amsterdam	G. Burssens	103
447	11 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	104
448	11 mrt 1930, Amsterdam	A. Roland Holst	106
449	12 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	110
450	13 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	111
451	14 mrt 1930, Amsterdam	G. Wauters	111
452	15 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	112
453	16 mrt 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	113
454	16 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	117
455	18 mrt 1930, Amsterdam	H. Mayer	120
456	18 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	121
457	18 mrt 1930, Amsterdam	C. van Wessem	122
458	19 mrt 1930, Amsterdam	G. Burssens	123
459	19 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	124
460	19 mrt 1930, Amsterdam	C. van Wessem	125
461	19 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	126

462		20 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	127
463		20 mrt 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	129
464		21 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	132
465		21 mrt 1930, Amsterdam	H. Mayer	133
466		23 mrt 1930, Amsterdam	J. Greshoff	134
467		23 mrt 1930, Amsterdam	H. Mayer	135
468		23 mrt 1930, Amsterdam	C. van Wessem	136
469	vóór	25 mrt 1930, Amsterdarm	L. Chevasson	136

470	18 of 25 mrt 1930, Amsterdam	L. Chevasson	137
471	25 mrt 1930, Amsterdam	G. Burssens	137
472	26 mrt 1930, Amsterdam	A.A.M. Stols	138
473	27 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	139
474	29 mrt 1930, Amsterdam	G.H. 's-Gravesande	141
475	29 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	141
476	29 mrt 1930, Amsterdam	G. Burssens	143
477	29 mrt 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	144
478	3 apr 1930, Gistoux	C.J. Kelk	145
479	4 apr 1930, Gistoux	N.A. Donkersloot	147
480	5 apr 1930, Gistoux	W.A. Kramers	150
481	5 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	150
482	7 apr 1930, Gistoux	G.H. 's-Gravesande	153
4135	8 apr 1930, Gistoux	J.A. Antonini	34 (IX)
483	8 apr 1930, Gistoux	G.H. 's-Gravesande	153
484	8 apr 1930, Gistoux	J. Greshoff	154
485	8 apr 1930, Gistoux	G.H. 's-Gravesande	155
486	9 apr 1930, Gistoux	G.H. 's-Gravesande	155
487	9 apr 1930, Gistoux	H. Mayer	156

488		9 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	156
489		10 apr 1930, Gistoux	G. Burssens	157
490		10 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	159
491		10 apr 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	159
492		12 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	160
493		13 apr 1930, Gistoux	W.A. Kramers	162
494		14 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	163
495		15 apr 1930, Gistoux	H. Mayer	165
496		15 apr 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	166
497		17 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	167
498		18 apr 1930, Gistoux	W.A. Kramers	170
499		18 apr 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	172
500		18 apr 1930, Gistoux	A.C. Willink	172
501		21 apr 1930, Gistoux	C. van Wessem	173
502		22 apr 1930, Gistoux	H. Mayer	175
503		23 apr 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	176
504		23 apr 1930, Gistoux	W.A. Kramers	183
505		25 apr 1930, Gistoux	C. van Wessem	184
506		25 apr 1930, Gistoux	G. Burssens	185
507	verm.	26 apr 1930, Gistoux	C.J. Kelk	186

508	26 apr 1930, Gistoux	H. Mayer	186
4136	26 apr 1930, Gistoux	J.J. Slauerhoff	37 (IX)
509	28 apr 1930, Gistoux	G. Burssens	187
510	28 apr 1930, Gistoux	N.A. Donkersloot	188
511	29 apr 1930, Gistoux	H. Mayer	191
512	1 of 8 mei 1930, Gistoux	H. Mayer	193
513	3 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	193

514	3 mei 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	195
515	3 mei 1930, Gistoux	G. Burssens	196
516	5 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	197
517	5 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	199
518	8 mei 1930, Gistoux	G.H. 's-Gravesande	201
519	12 mei 1930, Gistoux	G.H. 's-Gravesande	202
520	12 mei 1930, Gistoux	C.J. Kelk	203
521	12 mei 1930, Gistoux	J. Greshoff	204
522	12 mei 1930, Gistoux	H. Mayer	205
523	12 mei 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	206
524	16 mei 1930, Gistoux	W.A. Kramers	207
525	16 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	208
526	16 en 26 mei 1930, Gistoux	N.A. Donkersloot	209
527	17 mei 1930, Gistoux	A.C. Willink	212
528	19 mei 1930, Gistoux	W.A. Kramers	212
529	19 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	214
530	21 mei 1930, Gistoux	C.J. Kelk	214
531	22 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	215
4137	22 mei 1930, Gistoux	J.J. Slauerhoff	39 (IX)

532	23 mei 1930, Gistoux	H. Mayer	216
533	23 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	217
534	23 mei 1930, Gistoux	A.C. Willink	218
535	24 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	218
536	24 mei 1930, Gistoux	J. van Nijlen	220
537	26 mei 1930, Gistoux	A. Roland Holst	220
538	26 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	223
539	27 mei 1930, Gistoux	A.C. Willink	226
540	28 mei 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	227
541	28 mei 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	227
542	29 mei 1930, Gistoux	A.A.M. Stols	229
543	30 mei 1930, Gistoux	H. Mayer	230
544	30 mei 1930, Gistoux	W.A. Kramers	231
545	31 mei 1930, Gistoux	J. Greshoff	232
546	2 juni 1930, Gistoux	V.E. van Vriesland	233
547	3 juni 1930, Gistoux	C. van Wessem	233
548	27 juni 1930, Amsterdam	V.E. van Vriesland	235
549	27 juni 1930, Amsterdam	C. van Wessem	236
550	7 juli 1930, La Roche	J. van Nijlen	236
551	7 juli 1930, La Roche	A. Roland Holst	236

552		7 juli 1930, La Roche	C. van Wessem	237
553		9 juli 1930, La Roche	A.A.M. Stols	237
554	omstr.	11 juli 1930, Gistoux	G. Burssens	238
555		13 juli 1930, Gistoux	C.J. Kelk	238
556		14 juli 1930, Gistoux	W.A. Kramers	239
4138		14 juli 1930, Gistoux	E. Bouws	42 (IX)
557		14 juli 1930, Gistoux	J. Greshoff	240
558		16 juli 1930, Gistoux	J. Greshoff	242

559	18 juli 1930, Gistoux	H. Mayer	243
560	21 juli 1930, Gistoux	C.J. Kelk	243
561	21 juli 1930, Brussel	J. Greshoff	245
562	30 juli 1930, Brussel	J. van Nijlen	245
563	2 aug 1930, Brussel	W.A. Kramers	246
564	4 aug 1930, Brussel	G. Burssens	246
565	8 aug 1930, Brussel	W.A. Kramers	247
566	11 aug 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	247
567	12 aug 1930, Brussel	G. Burssens	249
568	14 aug 1930, Brussel	G. Burssens	249
569	14 aug 1930, Brussel	W.A. Kramers	250
570	15 aug 1930, Brussel	H. Mayer	251
571	15 aug 1930, Brussel	A. Roland Holst	253
572	16 aug 1930, Brussel	H. Mayer	257
573	16 aug 1930, Brussel	W.A. Kramers	258
574	21 aug 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	260
4139	22 aug 1930, Brussel	D.A.M. Binnendijk	44 (IX)
575	23 aug 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	261
576	26 aug 1930, Brussel	W.A. Kramers	262

577		30 aug 1930, Brussel	J. Greshoff	263
578		6 sept 1930, Brussel	J. van Nijlen	265
579		7 sept 1930, Brussel	W.A. Kramers	265
580		9 sept 1930, Brussel	J. van Nijlen	267
581		9 sept 1930, Brussel	C. van Wessem	267
582	verm.	11 sept 1930, Brussel	H. Mayer	269
583		12 sept 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	269
584		12 sept 1930, Brussel	W.A. Kramers	271
585		13 sept 1930, Brussel	H. Mayer	271
586		15 sept 1930, Brussel	G. Burssens	272
587		15 of 16 sept 1930, Brussel	H. Mayer	273
588		16 sept 1930, Brussel	G. Burssens	274
589		16 sept 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	275
590		18 sept 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	278
591		23 sept 1930, Brussel	H. Mayer	278
592		23 sept 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	279
593		24 sept 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	282
594		25 sept 1930, Brussel	H. Mayer	283
595		29 sept 1930, Brussel	C.J. Kelk	283
596		1 okt 1930, Brussel	H. Mayer	284

597	verm.	2 okt 1930, Brussel	G. Burssens	286
598		4 okt 1930, Brussel	C.J. Kelk	288
599		9 okt 1930, Brussel	W.A. Kramers	293
600		10 okt 1930, Brussel	J. Greshoff	293
601		11 okt 1930, Brussel	F. Hellens	294
602		11 okt 1930, Brussel	C.J. Kelk	295
603		12 okt 1930, Brussel	C. van Wessem	296
604		13 okt 1930, Brussel	J. Greshoff	298

605		14 okt 1930, Brussel	W.A. Kramers	298
606		15 okt 1930, Brussel	J. Greshoff	299
607		15 okt 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	300
608		15 okt 1930, Brussel	C. van Wessem	305
609	midden	okt 1930, Brussel	J. Greshoff	308
610		16 okt 1930, Brussel	H. Mayer	308
611		18 okt 1930, Brussel	H. Mayer	309
612		19 okt 1930, Brussel	C. van Wessem	310
613		19 of 20 okt 1930, Brussel	H. Mayer	311
614		20 okt 1930, Brussel	C. van Wessem	312
615		20 okt 1930, Brussel	W.A. Kramers	313
4140		21 okt 1930, Brussel	E. Bouws	45 (IX)
616		21 okt 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	315
618		21 okt 1930, Brussel	A. Roland Holst	318
619		23 okt 1930, Brussel	H. Mayer	320
620		23 okt 1930, Brussel	J. Greshoff	320
621		23 okt 1930, Brussel	A.A.M. Stols	320
622		23 okt 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	321
623		25 okt 1930, Brussel	A.C. Willink	323

624		26 okt 1930, Brussel	G. Burssens	324
4141		28 okt 1930, Brussel	E. Bouws	46 (IX)
625		28 okt 1930, Brussel	H. Mayer	325
626	eind	okt 1930, Brussel	J. Greshoff	326
627		31 okt 1930, Brussel	J. van Nijlen	327
628		31 okt 1930, Brussel	C. van Wessem	328
629		31 okt 1930, Brussel	H. Mayer	330
630		1 nov 1930, Brussel	G. Burssens	330
631		1 en 2 nov 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	331
632		3 nov 1930, Brussel	H. Mayer	334
633		3 nov 1930, Brussel	C. van Wessem	334
634		3 nov 1930, Brussel	A.C. Willink	335
635		5 nov 1930, Brussel	J. van Nijlen	337
636		5 nov 1930, Brussel	C. van Wessem	337
637		6 nov 1930, Brussel	W.A. Kramers	339
638		7 nov 1930, Brussel	H. Mayer	339
639		8 nov 1930, Brussel	H. Mayer	340
640		9 nov 1930, Brussel	C. van Wessem	341
641		9 nov 1930, Brussel	H. Mayer	344
642		10 nov 1930, Brussel	G. Burssens	345

643	10 nov 1930, Brussel	J. Muls	346
644	10 nov 1930, Brussel	C.J. Kelk	346
645	10 nov 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	347
646	13 nov 1930, Brussel	H. Mayer	350
647	15 nov 1930, Brussel	C. van Wessem	350
648	16 nov 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	351

649		17 nov 1930, Brussel	F. Hellens	354
650		17 nov 1930, Brussel	H. Mayer	355
651		18 nov 1930, Brussel	A.C. Willink	356
652	(2)	18 nov 1930, Brussel	M. ter Braak	357
653		19 nov 1930, Brussel	D.A.M. Binnendijk	357
654		19 nov 1930, Brussel	C. van Wessem	358
655		19 nov 1930, Brussel	C. van Wessem	358
656		21 nov 1930, Brussel	H. Mayer	359
657		22 nov 1930, Brussel	D.A.M. Binnendijk	360
658	(4)	25 nov 1930, Brussel	M. ter Braak	361
659		26 nov en 2 dec 1930, Brussel	C. van Wessem	361
660		29 nov 1930, Brussel	F. Hellens	361
661		4 dec 1930, Brussel	C. van Wessem	362
662		5 dec 1930, Brussel	C. van Wessem	363
663		5 dec 1930, Brussel	F. Hellens	364
664		5 dec 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	364
665		6 dec 1930, Brussel	H. Mayer	365
666		10 dec 1930, Arnhem	V.E. van Vriesland	366
667		15 dec 1930, Den Haag	C. van Wessem	367

668		20 dec 1930, Brussel	J. van Nijlen	367
669		21 dec 1930, Brussel	C. van Wessem	368
670		23 dec 1930, Brussel	V.E. van Vriesland	368
671		30 dec 1930, Brussel	C. van Wessem	371
672	(7)	31 dec 1930, Brussel	M. ter Braak	371
673		31 dec 1930, Brussel	C. van Wessem	371
674	verm.	dec 1930, Brussel	A.A.M. Stols	372
675	verm.	dec 1930, Brussel	A.A.M. Stols	373
676		1 jan 1931, Brussel	W.A. Kramers	374
677		1 jan 1931, Brussel	H. Mayer	374
678		3 jan 1931, Brussel	H. Mayer	374
679		4 jan 1931, Brussel	J. van Nijlen	375
680		5 jan 1931, Brussel	H. Mayer	375
681	(9)	6 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	376
682		6 jan 1931, Brussel	G.H. 's-Gravesande + redactie *Het vaderland*	376
683		6 jan 1931, Brussel	W.A. Kramers	377
684		7 jan 1931, Brussel	V.E. van Vriesland	378
685		8 jan 1931, Brussel	H. Mayer	380
686		8 jan 1931, Brussel	C. van Wessem	381

687		9 jan 1931, Brussel	G.H. 's-Gravesande	382
688		9 jan 1931, Brussel	W.A. Kramers	383
689		10 jan 1931, Brussel	H. Mayer	384
690	(11)	11 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	385
691		13 jan 1931, Brussel	J. Greshoff	385
692		13 Jan 1931, Brussel	W.A. Kramers	387

693		13 en 14 jan 1931, Brussel	C. van Wessem	387
694		14 jan 1931, Brussel	A.A.M. Stols	389
695	(13)	15 jan 193 1, Brussel	M. ter Braak	390
696		16 jan 1931, Brussel	J. Greshoff	390
697		16 jan 1931, Brussel	W.A. Kramers	391
698		16 jan 1931, Brussel	C. van Wessem	391
699		17 jan 1931, Brussel	H. Mayer	393
700	(14)	19 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	394
701		20 jan 1931, Brussel	H. Mayer	394
702		20 jan 1931, Brussel	C. van Wessem	395
703	(15)	22 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	397
704		22 jan 1931, Brussel	H. Marsman	397
705	(17)	23 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	397
706		24 jan 1931, Brussel	W.A. Kramers	398
707		24 jan 1931, Brussel	H. Mayer	398
708		25 jan 1931, Brussel	H. Marsman	399
709	omstr.	25 jan 1931, Brussel	A.A.M. Stols	400
710		26 jan 1931, Brussel	J.A.A. Engelman	401
711		26 jan 1931, Brussel	G. Burssens	402

4142		27 jan 1931, Brussel	E. Bouws	50 (IX)
712	(19)	28 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	402
713		29 jan 1931, Brussel	G. H. 's-Gravesande	402
714		29 jan 1931, Brussel	J. Greshoff	404
715		29 jan 1931, Brussel	C. van Wessem	404
716		29 jan 1931, Brussel	A.A.M. Stols	405
717	(20)	29 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	406
718		30 jan 1931, Brussel	H. Mayer	406
719	(21)	30 jan 1931, Brussel	M. ter Braak	407
720		30 jan 1931, Brussel	J.A.A. Engelman	407
721		31 jan 1931, Brussel	C. van Wessem	410
722		jan of febr 1931, Brussel	J. Greshoff	412
723	(23)	3 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	412
724		3 febr 1931, Brussel	W.A. Kramers	412
725		3 febr 1931, Brussel	C. van Wessem	414
726		4 febr 1931, Brussel	H. Marsman	416
727		5 febr 1931, Brussel	J. Batten-Rijpstra	417
728	(25)	5 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	418
729		5 febr 1931, Brussel	A. Roland Holst	418
730	(26)	5 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	421

731	6 febr 1931, Brussel	F. Hellens	421
732	7 febr 1931, Brussel	W.A. Kramers	422
733	7 febr 1931, Brussel	H. Marsman	423
734	7 febr 1931, Brussel	H. Mayer	429
735	7 febr 1931, Brussel	C. van Wessem	430
736	8 febr 1931, Brussel	H. Mayer	430
737	9 febr 1931, Brussel	H. Mayer	431

738	(27)	9 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	431
739	(28)	10 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	431
740		10 febr 1931, Brussel	J.A.A. Engelman	432
741		10 febr 1931, Brussel	H. Mayer	433
742		10 febr 1931, Brussel	H. Mayer	433
743	(30)	11 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	433
744		11 febr 1931, Brussel	H. Marsman	434
745		12 febr 1931, Brussel	H. Marsman	435
746		12 febr 1931, Brussel	W.A. Kramers	436
747		12 febr 1931, Brussel	J.A.A. Engelman	436
748		12 febr 1931, Brussel	H. Mayer	436
749		13 febr 1931, Brussel	W.A. Kramers	437
750	(31)	14 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	437
751		14 febr 1931, Brussel	G.H. 's-Gravesande	437
752		14 febr 1931, Brussel	H. Marsman	438
753		15 febr 1931, Brussel	H. Mayer	440
754		15 febr 1931, Brussel	C. van Wessem	441
755		15 febr 1931, Brussel	H. Mayer	442
756		16 of 17 febr 1931, Brussel	H. Mayer	443

757	(33)	17 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	444
758		17 febr 1931, Brussel	W.A. Kramers	444
759		17 febr 1931, Brussel	H. Marsman	445
760	(34)	18 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	448
761		18 febr 1931, Brussel	H. Mayer	448
762		18 febr 1931, Brussel	C. van Wessem	449
763		19 febr 1931, Brussel	H. Marsman	451
764		20 febr 1931, Brussel	H. Marsman	452
765	(35)	28 febr 1931, Brussel	M. ter Braak	453
4143		2 mrt 1931, Gistoux	P.C. Bloys van Treslong Prins	54 (IX)
766		2 mrt 1931, Brussel	H. Mayer	454
767	(36)	3 mrt 1931, Brussel	M. ter Braak	455
768		3 mrt 1931, Brussel	C. van Wessem	455
769		4 mrt 1931, Brussel	F.E.A. Batten	458
770	(38)	5 mrt 1931, Brussel	M. ter Braak	459
771		5 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	459
772		5 mrt 1931, Brussel	C. van Wessem	462
773	omstr.	5 mrt 1931, Brussel	A.A.M. Stols	463
774		9 mrt 1931, Brussel	F.E.A. Batten	464
775		9 mrt 1931, Brussel	G. Burssens	465

776		10 mrt 1931, Brussel	G. ter Braak	466
777		10 mrt 1931, Brussel	J. van Nijlen	467
778		10 mrt 1931, Brussel	Boosten & Stols	468
779	(40)	12 mrt 1931, Brussel	M. ter Braak	469
780		12 mrt 1931, Brussel	W.A. Kramers	469
781		17 mrt 1931, Brussel	G. ter Braak	470
782		17 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	471

783		20 mrt 1931, Brussel	W.A. Kramers	473
784		20 mrt 1931, Brussel	H. Mayer	474
785		21 mrt 1931, Brussel	G. Burssens	475
786	(43)	21 mrt 1931, Brussel	M. ter Braak	476
787		21 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	476
788		22 mrt 1931, Brussel	G. Burssens	477
789		24 mrt 1931, Brussel	G.H. 's-Gravesande	478
790		24 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	479
791		26 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	482
792	(45)	27 mrt 1931, Brussel	M. ter Braak	485
793		27 mrt 1931, Brussel	G. Burssens	485
794		27 mrt 1931, Brussel	H. Mayer	486
795		28 mrt 1931, Brussel	W.A. Kramers	486
796		28 mrt 1931, Brussel	W.A. Kramers	488
797		28 mrt 1931, Brussel	A.A.M. Stols	489
4144		29 en 30 mrt 1931, Brussel	E. Bouws	55 (IX)
798		29 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	489
799	(47)	30 mrt 1931, Brussel	M. ter Braak	491
800		31 mrt 1931, Brussel	H. Marsman	491

801	31 mrt 1931, Brussel	C. van Wessem	493

Brieven III

802		1 apr 1931, Brussel	G. Burssens	10
803		1 apr 1931, Brussel	W.A. Kramers	12
804		1 apr 1931, Brussel	H. Mayer	13
805		1 apr 1931, Brussel	J. van Nijlen	13
806		1 apr 1931, Brussel	A.A.M. Stols	14
807		2 apr 1931, Brussel	W.A. Kramers	14
808		3 apr 1931, Brussel	H. Mayer	15
809		4 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	16
810	(48)	5 apr 1931, Brussel	M. ter Braak	17
811		5 apr 1931, Brussel	H. Marsman	17
812		6 apr 1931, Brussel	V.E. van Vriesland	20
813		7 apr 1931, Brussel	G. ter Braak	21
814		7 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	23
815		8 apr 1931, Brussel	H. Marsman	25
816		9 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	28
817		9 apr 1931, Brussel	A. Roland Holst	30
818		10 apr 1931, Brussel	G. ter Braak	33
819	(51)	10 apr 1931, Brussel	M. ter Braak	36
820	(52)	10 apr 1931, Brussel	M. ter Braak	36

821		tussen 10 en 15 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	36
822		15 apr 1931, Brussel	J. van Nijlen	37
823		16 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	39
824		19 apr 1931, Brussel	G. ter Braak	40
825		20 apr 1931, Brussel	F.E.A. Batten	42
826		20 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	44
827		22 apr 1931, Brussel	C. van Wessem	45
828		23 apr 1931, Brussel	G. ter Braak	47
829	(53)	23 apr 1931, Brussel	M. ter Braak	48
830		24 apr 1931, Brussel	W.A. Kramers	48
831		24 apr 1931, Brussel	H. Marsman	50
4145		25 apr 1931, Gistoux	G. Burssens	57 (IX)
832	(55)	26 apr 1931, Gistoux	M. ter Braak	51
833		27 apr 1931, Brussel	W.A. Kramers	51
834		27 apr 1931, Brussel	W.A. Kramers	53
835		28 apr 1931, Gistoux	W.A. Kramers	53
836	(56)	3 mei 1931, Gistoux	M. ter Braak	54
837		4 mei 1931, Gistoux	A.A.M. Stols	54
838		4 mei 1931, Gistoux	C. van Wessem	55
839	(57)	5 mei 1931, Gistoux	M. ter Braak	56

840		5 mei 1931, Gistoux	H. Marsman	56
841		5 mei 1931, Gistoux	J. van Nijlen	58
842		6 mei 1931, Gistoux	W. A. Kramers	59
843		6 mei 1931, Gistoux	H. Mayer	59
844		7 mei 1931, Gistoux	D. Coster	61
845		7 mei 1931, Gistoux	J.J. Slauerhoff	63
846	(59)	8 mei 1931, Glstoux	M. ter Braak	63
847		8 mei 1931, Gistoux	J. Greshoff	63

848	(62=60)	9 mei 1931, Gistoux	M. ter Braak	64
849		9 mei 1931, Gistoux	J.A.A. Engelman	64
850		9 mei 1931, Gistoux	J. Greshoff	66
851		9 mei 1931, Gistoux	J. van Nijlen	67
852		10 mei 1931, Gistoux	G. Burssens	68
853		10 mei 1931, Gistoux	C. van Wessem	69
854		11 mei 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	71
855		11 mei 1931, Gistoux	W.A. Kramers	72
856		11 mei 1931, Gistoux	S. Vestdijk	72
857		12 mei 1931, Gistoux	F. Hellens	74
858	(61=62)	14 of 15 mei 1931, Gistoux	M. ter Braak	76
859		15 mei 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	76
860		15 mei 1931, Gistoux	C. van Wessem	78
861		17 mei 1931, Gistoux	W.A. Kramers	79
862		17 mei 1931, Gistoux	H. Marsman	80
863		18 mei 1931, Gistoux	A.A.M. Stols	87
864		25 mei 1931, Gistoux	W.A. Kramers	88
865		26 mei 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	88
866		25 of 26 mei 1931, Gistoux	C. van Wessem	89

867		27 mei 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	90
868		1 juni 1931, Gistoux	G. ter Braak	91
869		1 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	91
870	(64)	1 juni 1931, Gistoux	M. ter Braak	93
871		2 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	93
872		2 juni 1931, Gistoux	H. Marsman	94
873		2 juni 1931, Gistoux	W.A. Kramers	95
874		4 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	96
875		4 juni 1931, Gistoux	G. ter Braak	97
876	(66)	4juni 1931, Gistoux	M. ter Braak	98
877		4 juni 1931, Gistoux	W.A. Kramers	99
878		7 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	99
879	tussen	6 mei en 9 juni 1931, Gistoux	H. Mayer	102
880	(67)	9 juni 1931, Gistoux	M. ter Braak	103
881		9 juni 1931, Gistoux	H. Mayer	103
882		10 juni 1931, Gistoux	H. Marsman	104
883		11 juni 1931, Gistoux	C.J. Kelk	105
884		11 juni 1931, Gistoux	H. Marsman	107
885		13 juni 1931, Gistoux	H. Mayer	109
886		14 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	109

887		15 juni 1931, Gistoux	G. ter Braak	111
888		15 juni 1931, Gistoux	J.A.A. Engelman	112
889	(69)	16 juni 1931, Brussel	M. ter Braak	114
890		16 juni 1931, Brussel	H. Marsman	114
891		17 juni 1931, Brussel	E. Bouws	117
892		17 juni 1931, Brussel	A. Lehning	119

893		17, 18 en 20 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	120
894		19 juni 1931, Gistoux	J. Greshoff	123
895	(71)	25 juni 1931, Gistoux	M. ter Braak	123
896		25 juni 1931, Gistoux	H. Marsman	124
897		27 juni 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	124
898	(73)	1 juli 1931, Gistoux	M. ter Braak	125
899		1 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	125
900		2 Juli 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	126
901		2 juli 1931, Gistoux	E. Bouws	129
902	(74)	2 juli 1931, Gistoux	M. ter Braak	130
4146		2 juli 1931, Gistoux	M. Ter Braak	59 (IX)
903		6 juli 1931, Gistoux	*Het vaderland*	131
904		7 juli 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	131
4147		7 juli 1931, Gistoux	E. Bouws	59 (IX)
905		7 juli 1931, Gistoux	W.A. Kramers	133
906		7 juli 1931, Gistoux	C. van Wessem	134
907		8 juli 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	134
908		9 juli 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	136
4148		9 juli, 1931, Gistoux	E. Bouws	60 (IX)

909		10 juli 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	137
910		10 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	137
911		14 juli 1931, Gistoux	G. Burssens	138
912		15 juli 1931, Nijvel	D.A.M. Binnendijk	139
913		15 juli 1931, Nijvel	H.C. van Houten	140
914		16 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	140
915		18 juli 1931, Gistoux	J. Greshoff	142
916		18 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	143
917		20 juli 1931, Gistoux	G. ter Braak	143
918		22 juli 1931, Brussel	F.E.A. Batten	144
919		24 juli 1931, Brussel	H. Marsman	145
920	(76)	25 juli 1931, Gistoux	M. ter Braak	149
921		26 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	149
922		26 juli 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	150
923		27 juli 1931, Gistoux	G. ter Braak	152
924		28 juli 1931, Gistoux	G. Burssens	153
925		28 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	154
926	verm.	28 juli 1931, Gistoux	H. Mayer	156
927		28 juli 1931, Gistoux	J. van Nijlen	156
928		28 juli 1931, Gistoux	A.A.M. Stols	157

929		28 juli 1931, Gistoux	C. van Wessem	158
930		31 juli 1931, Gistoux	H. Marsman	159
931		31 juli 1931, Gistoux	H. Mayer	160
932		31 juli 1931, Gistoux	V.E. van Vriesland	161
933	eind	juli 1931, Gistoux	A.A.M. Stols	161
934		1 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	162
935		3 aug 1931, Gistoux	C. van Wessem	163
936		6 aug 1931, Gistoux	G. ter Braak	163

937		7 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	164
938		9 aug 1931, Gistoux	V.E. van Vriesland	165
939		9 aug 1931, Gistoux	C. van Wessem	165
940		10 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	166
941		13 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	166
942	(78)	13 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	167
943		14 aug 1931, Gistoux	J. Greshoff	167
944		14 aug 1931, Gistoux	A.C. Willink	167
945	(79)	14 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	170
946	(81)	17 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	170
947		14 of 21 aug 1931, Gistoux	H. Mayer	170
948	(83)	21 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	171
949		22 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	171
950		23 en 24 aug 1931, Gistoux	E. Bouws	172
951		24 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	175
952	(84)	24 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	175
953	(85)	24 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	175
954		24 aug 1931, Gistoux	J. Greshoff	175
955		24 aug 1931, Gistoux	E. Bouws	177

956		25 aug 1931, Gistoux	H. Mayer	177
957	(87)	26 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	178
958		5, 12, 19 of 26 aug 1931, Brussel	G. Burssens	178
959		27 aug 1931, Gistoux	G. ter Braak	179
960		28 aug 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	181
961	(88)	28 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	182
962		28 aug 1931, Gistoux	J. Greshoff	182
963		28 aug 1931, Gistoux	J. Greshoff	183
964		28 aug 1931, Gistoux	H. Mayer	184
965		28 aug 1931, Gistoux	A.A.M. Stols	184
966		29 aug 1931, Gistoux	C. van Wessem	185
967	(90)	29 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	185
968		29 aug 1931, Gistoux	F. Hellens	185
969		29 aug 1931, Gistoux	W.A. Kramers	186
970		29 aug 1931, Gistoux	A.C. Willink	187
971	(91)	30 aug 1931, Gistoux	M. ter Braak	187
972		2 sept 1931, Gistoux	J. Greshoff	187
973		2 sept 1931, Gistoux	W.A. Kramers	188
974		2 sept 1931, Gistoux	F.E.A. Batten	189
975		4 sept 1931, Bergen	H. Marsman	189

976	5 sept 1931, Amsterdam	G. ter Braak	190
977	6 sept 1931, Bergen	H. Marsman	190
978	7 sept 1931, Amsterdam	A.A.M. Stols	190
979	8 sept 1931, Den Haag	C. van Wessem	191
980	10 sept 1931, Voorburg	J. Greshoff	192
981	10 sept 1931, Voorburg	C. van Wessem	193

982		29 sept 1931, Den Haag	A. Lehning	194
983		2 okt 1931, Den Haag	J. Greshoff	195
984		2 okt 1931, Den Haag	H. Marsman	196
985		2 okt 1931, Den Haag	V.E. van Vriesland	197
986		2 okt 1930, Den Haag	A.C. Willink	198
987		2 okt 1931, Den Haag	A.A.M. Stols	199
988		5 okt 1931, Den Haag	A.A.M. Stols	200
989		5 okt 1931, Den Haag	C. van Wessem	201
990		8 okt 1931, Den Haag	A. Lehning	202
991		8 okt 1931, Den Haag	A.A.M. Stols	202
992		12 okt 1931, Den Haag	F.E.A. Batten	203
993	(94)	12 okt 1931, Den Haag	M. ter Braak	204
994		12 okt 1931, Den Haag	J. Greshoff	204
995		13 okt 1931, Den Haag	G. ter Braak	204
996		13 okt 1931, Den Haag	G. Burssens	205
997		13 okt 1931, Den Haag	H. Marsman	206
998		14 okt 1931, Den Haag	J. Greshoff	208
999		14 okt 1931, Den Haag	C. van Wessem	209
1000	(96)	16 okt 1931, Den Haag	M. ter Braak	211

1001	17 okt 1931, Den Haag	G. Burssens	211
1002	23 okt 1931, Den Haag	A.A.M. Stols	213
1003	23 okt 1931, Den Haag	J. Greshoff	214
1004	24 okt 1931, Den Haag	J. Greshoff	216
1005	25 okt 1931, Den Haag	G.H. 's-Gravesande	217
1006	25 okt 1931, Den Haag	J. Greshoff	217
1007	27 okt 1931, Den Haag	F.E.A. Batten	218
1008	27 okt 1931 Den Haag	J. Greshoff	219
1009	7, 14, 21 of 28 okt 1931, Den Haag	F. Hellens	219
1010	6 nov 1931, Den Haag	H. Marsman	220
1011	6 nov 1931, Den Haag	V.E. van Vriesland	220
1012	8 nov 1931, Den Haag	A. Roland Holst	221
1013	9 nov 1931, Den Haag	J. Greshoff	224
1014	9 nov 1931, Den Haag	V.E. van Vriesland	225
1015	12 nov 1931, Den Haag	H. Marsman	226
1016	16 nov 1931, Den Haag	H. Marsman	226
1017	17 nov 1931, Den Haag	F. Hellens	227
1018	19 nov 1931, Den Haag	C. van Wessem	227
1019	20 nov 1931, Den Haag	F.E.A. Batten	228
1020	23 nov 1931, Den Haag	V.E. van Vriesland	229

4149	24 nov 1931, Den Haag	G. Prampolini	61 (IX)
1021	24 nov 1931, Den Haag	A.A.M. Stols	230
1022	25 nov 1931, Den Haag	F. Hellens	231
1023	20 of 27 nov 1931, Den Haag	J. Greshoff	231
1024	28 nov 1931, Den Haag	G. Burssens	232
1025	30 nov 1931, Den Haag	C. van Wessem	233
1026	2 dec 1931, Brussel	H. Mayer	233

1027		3 dec 1931, Brussel	H. Marsman	234
1028	(99)	4 dec 1931, Brussel	M. ter Braak	235
1029		5 dec 1931, Brussel	G. ter Braak	235
1030		6 dec 1931, Brussel	J. Greshoff	235
1031		9 dec 1931, Den Haag	H. Marsman	236
1032		10 dec 1931, Amsterdam	J. van Nijlen	237
1033	(101)	12 dec 1931, Amsterdam	M. ter Braak	237
1034		12 dec 1931, Amsterdam	J. Greshoff	237
1035		15 dec 1931, Amsterdam	A. Roland Holst	238
1036		20 dec 1931, Gistoux	G. ter Braak	241
1037		22 dec 1931, Brussel	G.H. 's-Gravesande	241
1038		24 dec 1931, Brussel	V.E. van Vriesland	242
1039	(102)	25 dec 1931, Brussel	M. ter Braak	243
1040		25 dec 1931, Brussel	G.H. 's-Gravesande	243
1041		26 dec 1931, Brussel	S. Vestdijk	243
4150		28 dec 1931, Brussel	E.G. de Roos	62 (IX)
1042	(105)	29 dec 1931, Brussel	M. ter Braak	244
1043		29 dec 1931, Brussel	H. Marsman	245
1044	(106)	2 jan 1932, Brussel	M. ter Braak	245

1045		2 jan 1932, Brussel	R.A.J. van Lier	245
1046		3 jan 1932, Brussel	H. Marsman	246
4151		3 en 4 jan 1932, Brussel	E.G. de Roos	67 (IX)
1047	(107)	10 jan 1932, Utrecht	M. ter Braak	247
1048		10 jan 1932, Utrecht	A.A.M. Stols	247
1049		10 jan 1932, Utrecht	C. van Wessem	248
1050		15 jan 1932, Utrecht	C. van Wessem	248
1051		16 jan 1932, Utrecht	F.E.A. Batten	249
1052	(110)	17 jan 1932, Utrecht	M. ter Braak	250
1053		17 jan 1932, Utrecht	C. van Wessem	250
1054		20 jan 1932, Utrecht	J. Greshoff	251
1055	(112)	22 jan 1932, Utrecht	M. ter Braak	251
1056		22 jan 1932, Utrecht	A.A.M. Stols	251
1057		24 jan 1932, Den Haag	J.A.A. Engelman	252
1058		28 jan 1932, Utrecht	C. van Wessem	254
1059		3 febr 1932, Voorburg	F.E.A. Batten	254
1060	(113)	3 febr 1932, Voorburg	M. ter Braak	254
1061		3 febr 1932, Voorburg	J. Greshoff	254
1062		3 febr 1932, Voorburg	H.C. Kool	255
1063		3 febr 1932, Den Haag	A.A.M. Stols	256

4152		3 febr 1932, Den Haag	E.G. de Roos	73 (IX)
1064		6 febr 1932, Voorburg	A.A.M. Stols	757
1065		12 febr 1932, Utrecht	C. van Wessem	258
1066 zie nab 1123				
1067	(115)	20 febr 1932, Voorburg	M. ter Braak	260
1068		20 febr 1932, Voorburg	J. Greshoff	260
1069	(116)	22 febr 1932, Den Haag	M. ter Braak	260
1070		22 febr 1932, Den Haag	A.A.M. Stols	260

1071		23 febr 1932, Den Haag	J. Greshoff	261
1072		24 febr 1932, Den Haag	F.E.A. Batten	262
1073		26 febr 1932, Voorburg	H. Marsman	263
1074		26 febr 1932, Den Haag	F.E.A. Batten	264
1075		27 febr 1932, Voorburg	J. Greshoff	264
1076		27 febr 1932, Voorburg	H. Marsman	265
1077		6 mrt 1932, Voorburg	H. Marsman	266
1078		6 mrt 1932, Den Haag	A. Roland Holst	267
1079		6 mrt 1932, Den Haag	A.A.M. Stols	268
1080		7 mrt 1932, Voorburg	F. Hellens	269
1081		11 mrt 1932, Voorburg	H. Marsman	269
1082		13 mrt 1932, Voorburg	G. Burssens	270
1083		15 mrt 1932, Den Haag	F.E.A. Batten	270
1084		15 mrt 1932, Scheveningen	J. Greshoff	271
1085		18 mrt 1932, Den Haag	H. Marsman	272
1086	(118)	21 mrt 1932, Scheveningen	M. ter Braak	272
1087	(119)	21 mrt 1932, Scheveningen	M. ter Braak	272
1088		24 mrt 1932, Scheveningen	H. Marsman	272
1089		25 mrt 1932, Scheveningen	H. Marsman	273

1090	(122)	26 mrt 1932, Scheveningen	M. ter Braak	274
1091	(123)	2,6 mrt 1932, Scheveningen	M. ter Braak	274
1092		26 mrt 1932, Scheveningen	J. Greshoff	274
1093	(1153)	30 mrt 1932, Voorburg	M. ter Braak	276
1094	(1154)	31 mrt 1932, Voorburg	M. ter Braak	276
1095	(127)	6 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	276
1096	(129)	7 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	276
1097	(131)	9 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	276
1098	(132)	9 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	276
4153		10 apr 1932, Gistoux	E. Bouws	74 (IX)
1099	(133)	11 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	276
1100		11 apr 1932, Gistoux	J.A.A. Engelman	276
1101	(136)	12 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	278
1102	(137)	13 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	278
1103		14 apr 1932, Gistoux	J.A.A. Engelman	278
1104	(139)	15 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	279
1105	(141)	16 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	279
1106	(142)	16 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	279
1107		18 apr 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	279
1108	(143)	18 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	280

4154		18 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	76 (IX)
1109		18 apr 1932, Gistoux	J.A.A. Engelman	280
1110	(145)	19 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	282
1111		19 apr 1932, Gistoux	H. Marsman	282
1112		21 apr 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	283
1113	(146)	21 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	283
1114	(148)	22 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	283
1115	(150)	24 apr 1932, Gistoux	M, ter Braak	283
1116		25 apr 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	283

1117	(151)	25 apr 1932, Gistoux	M. ter Braak	284
1118		28 apr 1932, Amsterdam	J. Greshoff	284
1119	(154)	29 apr 1932, Bergen	M. ter Braak	284
1120		3 mei 1932, Voorburg	A.A.M. Stols	284
1121		4 mei 1932, Voorburg	A.A.M. Stols	285
1122		8 mei 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	286
1123		8 mei 1932, Gistoux	H. Marsman	286
1066*		8 mei 1932, Gistoux	S. Vestdijk	258
1124		8 mei 1932, Gistoux	C. van Wessem	288
1125		11 mei 1932, Voorburg	A.A.M. Stols	288
1126	(156)	12 mei 1932, Voorburg	M. ter Braak	288
1127		16 mei 1932, Voorburg	H. Marsman	288
1128		17 mei 1932, Voorburg	(tekst trouwkaart)	289
4155		17 mei 1932, Voorburg	E. Bouws (trouwkaart)	76 (IX)
1129		17 mei 1932, Voorburg	H. Mayer (trouwkaart)	289
1130		17 met 1932, Voorburg	A. Roland Holst (trouwkaart)	290
1131		17 mei 1932, Voorburg	A. van Schendel (trouwkaart)	290

* Zie voor gewijzigde datering: *Vestdijkkroniek* 46 (maart 1985), p. 14-15, en 47 (juni 1985), p. 48.

1132		21 mei 1932, Lugano	F.E.A. Batten	290
4156		21 mei 1932, Lugano	E. Bouws	77 (IX)
1133		21 mei 1932, Lugano	J. Greshoff	290
1134		21 mei 1932, Lugano	H. Marsman	291
1135		21 mei 1932, Lugano	J. van Nijlen	291
1136		21 mei 1932, Lugano	A.C. Willink	292
1137	(157)	21 mei 1932, Lugano	M. ter Braak	292
1138		24 mei 1932, Lugano	A.A.M. Stols	292
1139	(158)	25 mei 1932, Lugano	M. ter Braak	293
1140	(160)	27 mei 1932, Lugano	M. ter Braak	293
1141		29 mei 1932, Lugano	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	293
1142		29 mei 1932, Lugano	A. van Schendelde Boers	293
1143	(161)	30 mei 1932, Lugano	M. ter Braak	293
1144		30 mei 1932, Lugano	W.A. Kramers	294
1145		30 mei 1932, Lugano	A.A.M. Stols	294
1146		30 mei 1932, Lugano	S. Vestdijk	295
1147		2 juni 1932, Lugano	H. Marsman	298
4157		3 juni 1932, Lugano	E. Bouws	77 (IX)
1148		3 juni 1932, Lugano	H. Marsman	300

4158		4 juni 1932, Lugano	E. Bouws	79 (IX)
1149	(163)	4 juni 1932, Lugano	M. ter Braak	300
1150	(164)	5 juni 1932, Lugano	M. ter Braak	300

1151		5 juni 1932, Lugano	J. Greshoff	301
1152		5 juni 1932, Lugano	A.A.M. Stols	303
1153		5 juni 1932, Lugano	S. Vestdijk	304
1154		5 juni 1932, Lugano	F.E.A. Batten	305
4159		6 juni 1932, Lugano	E. Bouws	80 (IX)
1155	(165)	6 juni 1932, Lugano	M. ter Braak	306
1156	(166)	6 juni 1932, Lugano	M. ter Braak	306
1157		6 juni 1932, Cassarate	R.J.A. van Lier	306
1158	(168)	8 juni 1932, Morcote	M. ter Braak	312
1159		8 juni 1932, Lugano	H. Marsman	312
1160		9 juni 1932, Lugano	J. Greshoff	316
1161	(169)	9 juni 1932, Lugano	M. ter Braak	316
1162	(171)	11 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	316
4160		13 juni 1932, Gistoux	E. Bouws	81 (IX)
1163		13 juni 1932, Gistoux	H. Marsman	316
1164	(172)	13 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	317
1165	(174)	14 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	317
1166	(175)	15 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	317
1167	(177)	16 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	317

1168 zie na 1178				
1169	(178)	17 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	319
1170	(180)	18 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	319
1171	(181)	19 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	319
1172		21 juni 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	319
4161		21 juni 1932, Gistoux	E. Bouws	81 (IX)
1173	(182)	21 juni 1932, Nijvel	M. ter Braak	320
1174		21 juni 1932, Nijvel	J.A.A. Engelman	321
4162		21 juni 1932, Gistoux	A. Faber	83 (IX)
1175		21 juni 1932, Gistoux	J. Greshoff	321
1176		21 juni 1932, Gistoux	H. Marsman	322
1177		22 juni 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	323
1178	(183)	22 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	324
1168*		23 juni 1932, Gistoux	S. Vestdijk	317
1179	(184)	24 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	324
1180		24 juni 1932, Gistoux	J. Greshoff	324
1181		24 juni 1932, Gistoux	H. Mayer	325
1182	(186)	27 juni 1932, Gistoux	M. ter Braak	326
1183		27 juni 1932, Gistoux	H. Marsman	326

* Zie voor gewijzigde datering: *Een hartversterking*, De reacties op Vestdijks eerste dichtbundel, ingel. en toegel. door Anne Wadman en Gerben Wynia, Groningen (1984), Litteraire reeks XIV (Rondom S. Vestdijk, 1), p. 55.

1184	27 juni 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	327
1185	28 juni 1932, Gistoux	C. van Wessem	328
1197*	30 juni 1932, Gistoux	S. Vestdijk	336
1186	1 juli 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	328
1187	2 juli 1932, Gistoux	H. Marsman	329

* Zie voor gewijzigde datering: *Een hartversterking*, De reacties op Vestdijks eerste dichtbundel, ingel. en toegel. door Anne Wadman en Gerben Wynia, Groningen (1984), Litteraire reeks XIV (Rondom S. Vestdijk, 1), p. 55.

1188		2 juli 1932, Gistoux	J. van Nijlen	331
1189		2 juli 1932, Gistoux	C. van Wessem	332
1190		3 juli 1932, Gistoux	H. Marsman	333
1191	(187)	4 juli 1932, Gistoux	M. ter Braak	333
1192	(190)	6 juli 1932, Gistoux	M. ter Braak	333
1193		6 juli 1932, Gistoux	J. van Nijlen	333
1194		6 juli 1932, Gistoux	C. van Wessem	334
1195	(191)	7 juli 1932, Gistoux	M. ter Braak	335
1196		7 juli 1932, Gistoux	H. Mayer	335
1197 zie na 1185				
1198		7 juli 1932, Gistoux	F. Hellens	336
1199		8 juli 1932, Gistoux	H. Marsman	337
1200		8 juli 1932, Gistoux	J. van Nijlen	339
1201		8 juli 1932, Gistoux	S. Vestdijk	340
1202		9 juli 1932, Gistoux	H. Mayer	341
1203		11 juli 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	341
1204	(192)	11 juli 1932, Gistoux	M. ter Braak	343
1205		12 juli 1932, Gistoux	F. Hellens	343
1206		13 juli 1932, Gistoux	H. Marsman	345

1207		13 juli 1932, Gistoux	H. Mayer	347
1208		13 juli 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	348
1209		14 juli 1932, Gistoux	J. Greshoff	348
1210		14 juli 1932, Gistoux	S. Vestdijk	352
1211		15 juli 1932, Gistoux	F.E.A. Batten	354
1212	(1155)	15 juli 1932, Gistoux	M. ter Braak	355
1213		15 juli 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	355
1214		15 juli 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	355
1215		16 juli 1932, Gistoux	S. Vestdijk	356
1216		16 juli 1932, Gistoux	S. Vestdijk	358
1217		16 juli 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	360
1218		18 juli 1932, Gistoux	S. Vestdijk	360
1219		19 juli 1932, Gistoux	H. Mayer	361
1220	(195)	21 juli 1932, Melreux	M. ter Braak	362
1221		21 juli 1932, Melreux	S. Leclercq-Moens	362
1222	(196)	23 juli 1932, Spa	M. ter Braak	363
1223		25 juli 1932, Spa	A.A.M. Stols	363
1224		26 juli 1932, Spa	J. Greshoff	364
1225		26 juli 1932, Spa	V. Larbaud	365
1226		26 juli 1932, Spa	S. Leclercq-Moens	367

4163	27 juli 1932, Spa	E. Bouws	84 (IX)
1227	27 juli 1932, Spa	J. Greshoff	367
1228	27 juli 1932, spa	H. Marsman	368
1229	28 juli 1932, Spa	J. Greshoff	370
1230	28 juli 1932, Spa	F. Hellens	372
1231	28 juli 1932, Spa	H. Mayer	373
1232	29 juli 1932, Spa	J. Greshoff	373
1233	29 juli 1932, Spa	A.A.M. Stols	373
1234	1 aug 1932, Spa	J.A.A. Engelman	374

1235		1 aug 1932, Spa	J. Greshoff	375
1236		1 aug 1932, Spa	V.E. van Vriesland	375
1237		2 aug 1932, Spa	H. Marsman	375
4164		3 aug 1932, Spa	J. Greshoff	85 (IX)
1238		3 aug 1932, Spa	S. Leclercq-Moens	376
1239	(197)	5 aug 1932, Spa	M. ter Braak	377
1240		5 aug 1932, Spa	J. Greshoff	377
1241		8 aug 1932, Spa	S. Vestdijk	377
1242	(200)	9 aug 1932, Spa	M. ter Braak	379
1243		9 aug 1932, Spa	J. Greshoff	379
1244		9 aug 1932, Spa	A. Roland Holst	380
1245		10 aug 1932, Spa	J. Greshoff	381
4165		11 aug 1932, Spa	E. Bouws	86 (IX)
1246		12 aug 1932, Spa	A.A.M. Stols	384
1247	(201)	13 aug 1932, Spa	M. ter Braak	384
1248		13 aug 1932, Spa	C. van Wessem	384
1249		14 aug 1932, Spa	A.A.M. Stols	386
1250		16 aug 1932, Spa	F. Hellens	387
1251	(203)	20 aug 1932, Garches	M. ter Braak	387
1252		20 aug 1932, Parijs	H. Marsman	387
1253		21 aug 1932, Parijs	J. Greshoff	388
1254		21 aug 1932, Parijs	A.A.M. Stols	389

1255		22 aug 1932, Parijs	A.C. Willink	389
1256		23 aug 1932, Parijs	H. Marsman	390
1257		25 aug 1932, Parijs	H. Marsman	391
1258		25 aug 1932, Brussel	J. Greshoff	392
1259		26 aug 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	392
1260		26 aug 1932, Gistoux	S. Vestdijk	393
1261	(205)	27 aug 1932, Gistoux	M. ter Braak	394
1262	(206)	28 aug 1932, Gistoux	M. ter Braak	394
1263	(207)	29 aug 1932, Gistoux	M. ter Braak	394
1264		29 aug 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	394
1265		31 aug 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	394
1266		31 aug 1932, Gistoux	S. Vestdijk	395
1267	(209)	2 sept 1932, Gistoux	M. ter Braak	396
1268		2 sept 1932, Gistoux	V. Larbaud	396
4166		2 en 3 sept 1932, Gistoux	E. Bouws	87 (IX)
1269		3 sept 1932, Gistoux	G. ter Braak	396
1270		3 sept 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	398
1271		3 sept 1932, Gistoux	S. Vestdijk	398
1272		4 sept 1932, Gistoux	S. Vestdijk	399
1273		6 sept 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	400

4167		7 sept 1932, Den Haag	E. Bouws	90 (IX)
1274		9 sept 1932, Gistoux	S. Vestdijk	400
1275	(212)	12 sept 1932, Gistoux	M. ter Braak	401
1276		12 sept 1932, Gistoux	H. Marsman	401
1277		13 sept 1932, Brussel	A.A.M. Stols	403

1278		16 sept 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	403
1279	(214)	18 sept 1932, Gistoux	M. ter Braak	403
1280		20 sept 1932, Gistoux	A.A.M. Stols	404
1281	(216)	21 sept 1932, Gistoux	M. ter Braak	404
4168		23 sept 1932, Bellevue en Parijs	E. Bouws	91 (IX)
1282	(219)	23 sept 1932, Parijs	M. ter Braak	404
1283	(220)	23 sept 1932, Bellevue	M. ter Braak	404
1284		23 sept 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	404
1285		23 sept 1932, Bellevue	V.E. van Vriesland	405
1286	(221)	24 sept 1932, Bellevue	M. ter Braak	407
4169		24 sept 1932, Bellevue	E. Bouws	93 (IX)
1287		24 sept 1932, Bellevue	J. Greshoff	407
1288		26 sept 1932, Bellevue	J. Greshoff	408
4170		27 sept 1932, Bellevue	E. Bouws	94 (IX)
1289	(224)	27 sept 1932, Bellevue	M. ter Braak	410
1290		27 sept 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	410
1291		27 sept 1932, Bellevue	J. Greshoff	411
1292		29 sept 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	412
1293		30 sept 1932, Bellevue	J. van Nijlen	413

1294		30 sept 1932, Bellevue	A.C. Willink en W. Willink-Jeuken	414
1295	(226)	1 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	415
1296	(228)	4 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	415
1297		4 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	415
1298	(229)	5 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	416
1299		6 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	416
1300		6 okt 1932, Bellevue	C. van Wessem	416
1301	(231)	7 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	417
1302		8 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	417
4171		9 okt 1932, Bellevue	D.A.M. Binnendijk	95 (IX)
1303		9 okt 1932, Bellevue	H. Marsman	419
1304		9 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	419
4172		11 okt 1932, Bellevue	E. Bouws	96 (IX)
4173		11 okt 1932, Bellevue	E. Bouws	96 (IX)
1305	(234)	12 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	420
4174		12 okt 1932, Bellevue	E. Bouws	97 (IX)
1306		12 okt 1932, Bellevue	C. van Wessem	420
1307		13 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	421
1308		13 okt 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	422
1309	(236)	14 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	424

1310	(237)	14 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	424
1311		14 okt 1932, Bellevue	H. Mayer	424
1312		15 okt 1932, Bellevue	H. Marsman	425
1313		15 okt 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	426
1314	(240)	16 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	428
1315		16 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	428
1316		16 okt 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	430
1317		16 okt 1932, Bellevue	C. van Wessem	430

1318	(241)	17 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	431
1319	(242)	17 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	431
1320		20 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	431
1321	(244)	22 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	432
1322		22 okt 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	432
1323	(245)	23 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	433
1324		24 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	433
1325	(246)	25 okt 1932, Bellevue	M. ter Braak	433
1326		25 okt 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	433
1327		26 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	434
1328		26 okt 1932, Bellevue	J. van Nijlen	435
1329		27 okt 193z, Bellevue	H. Mayer	436
4175		28 okt 1932, Bellevue	E. Bouws	98 (IX)
1330		28 okt 1932, Bellevue	H. Marsman	436
1331		29 okt 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	437
1332		29 okt 1932, Bellevue	J. Greshoff	438
1333		31 okt 1932, Bellevue	R.A.J. van Lier	439
1334		31 okt 1932, Bellevue	J. van Nijlen	439
1335		1 nov 1932, Bellevue	H. Mayer	440

1336		2 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	441
1337		2 nov 1932, Bellevue	H. Mayer	443
1338		3 nov 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	444
1339	(249)	4 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	445
1340		4 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	445
1341		5 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	447
1342	(251)	6 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	448
1343		7 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	448
1344		8 nov 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	449
1345		9 nov 1932, Bellevue	G. ter Braak	449
1346		9 nov 1932, Bellevue	F.E.A. Batten	450
1347	(253)	10 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	450
1348		10 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	450
1349		10 nov 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	452
1350	(255)	12 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	453
1351		12 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	453
1352		12 nov 193z, Bellevue	H. Marsman	454
1353		12 nov 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	454
1354	(256)	13 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	455
1355		13 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	455

1356	(258)	16 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	456
1357		16 nov 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	456
1358	(259)	16 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	457
4176		17 nov 1932, Bellevue	E. Bouws	100 (IX)
1359		17 nov 1932, Bellevue	H. Marsman	457
1360		17 nov 1932, Bellevue	H. Mayer	460
1361		17 nov 1932, Bellevue	F. Hellens	460
4177		18 nov 1932, Brussel	E. Bouws	101(IX)
1362	(261)	19 nov 1932, Brussel	M. ter Braak	461

1363		19 nov 1932, Brussel	H. Mayer	461
1364		19 nov 1932, Brussel	A.A.M. Stols	462
4178		20 nov 1932, Brussel	E. Bouws	102 (IX)
1365	(263)	21 nov 1932, verm. Brussel	M. ter Braak	463
1366	(264)	22 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	463
1366a	(265)	22 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	463
1367		22 nov 1932, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	463
1368		22 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	464
1369		22 nov 1932, Bellevue	A.C. Willink	465
1370		23 nov 1932, Bellevue	F.E.A. Batten	465
4179		23 nov 1932, Bellevue	A. Faber	102 (IX)
1371		23 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	466
1372		23 nov 1932, Bellevue	H. Mayer	470
1373		23 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	470
1374	(267)	24 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	472
1375	eind	nov 1932, Bellevue	*Den gulden winckel*	472
1376		25 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	473
1377		26 nov 1932, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	474
1378		26 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	475

1379	(269)	27 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	477
1380		27 nov 1932, Bellevue	H. Marsman	477
1381		28 nov 1932, Bellevue	G. ter Braak	478
1382		28 nov 1932, Bellevue	F. Hellens	480
1383		28 nov 1932, Bellevue	W.A. Kramers	481
1384	(270)	29 nov 1932, Bellevue	M. ter Braak	481
1385		29 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	481
1386		29 nov 1932, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	484
1387		29 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	484
1388		30 nov 1932, Bellevue	J. Greshoff	485
1389		1 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	485
1390		2 dec 1932, Parijs	G.H. 's-Gravesande	487
1391	(272)	3 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	489
1392		3 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	489
1393		3 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	491
1394		4 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	491
1395		5 dec 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	492
1396		5 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	493
1397		5 dec 1932, Bellevue	S. Vestdijk	494
1398		6 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	495

1399		6 dec 1932, Bellevue	H. Marsman	497
1400		7 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	499
1401		7 dec 1932, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	499
1402		7 dec 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	500
1403	(274)	8 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	502
1404		9 dec 1932, Parijs	J. Greshoff	502
1405	(276)	9 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	502
1405a	(277)	10 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	502
1406	(278)	11 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	502

1407		11 dec 1932, Parijs	J. Greshoff	502
1408		13 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	503
4180		14 dec 1932, Bellevue	E. Bouws	104 (IX)
1409		14 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	504
1410	(280)	15 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	505
1411		15 dec 1932, Bellevue	H. Mayer	505
1412		15 dec 1932, Bellevue	A.A.M. Stols	506
4181		16 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	106 (IX)
1413		16 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	507
1414	(283)	17 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	507
1415		18, 19 en 20 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	508
4182		19 dec 1932, Bellevue	E. Bouws	110(IX)
1416	(285)	19 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	511
1417	(287)	21 en 23 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	511
1418		22 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	512
1419		22 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	515
1420		28 dec 1932, Brussel	S. Vestdijk	519
1421	(289)	28 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	519
1422		29 dec 1932, Bellevue	J. van Nijlen	519

1423	(290)	30 dec 1932, Bellevue	M. ter Braak	520
1424		30 dec 1932, Bellevue	H. Marsman	520
1425		30 dec 1932, Bellevue	J. van Nijlen	521
1426		31 dec 1932, Bellevue	J. Greshoff	521
1427		31 dec 1932, Bellevue	H. Mayer	522

Brieven IV

1428	(292)	2 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	10
1429		2 jan 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	10
1430		2 of 3 jan 1933, Bellevue	G. ter Braak	10
1431		4 jan 1933, Brussel	F.E.A. Batten	11
1432		6 jan 1933, Brussel	H. Mayer	11
1433		6 jan 1933, Brussel	R.A.J. van Lier	12
1434		8 jan 1933, Voorburg	F.E.A. Batten	12
1435		10 jan 1933, Voorburg	J. Greshoff	13
1436		10 jan 1933, Voorburg	A. Roland Holst	13
4183		11 jan 1933, Voorburg	H.F. Bieling	113 (IX)
1437		11 of 12 jan 1933, Voorburg	J. Greshoff	14
1438		12 jan 1933, Voorburg	A.A.M. Stols	15
1439		14 jan 1933, Brussel	J.A.A. Engelman	15
1440	(296)	15 jan 1933, Brussel	M. ter Braak	16
1441		17 jan 1933, Bellevue	J. Greshoff	16
1442		17 jan 1933, Bellevue	R.A.J. van Lier	16
1443		17 jan 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	17
1444		18 jan 1933, Bellevue	J. Greshoff	17
1445		18 en 19 jan 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	18

1446	(298)	19 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	19
1447	(299)	19 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	19
4184		20 jan 1933, Bellevue	E. Bouws	114 (IX)
1448		21 jan 1933, Bellevue	J. Greshoff	19
1449		23 jan 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	20
4185		23 jan 1933, Bellevue	E. Bouws	115 (IX)
1450	(301)	23 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	20
1451		23 jan 1933, Bellevue	J. Greshoff	20
4186		24 jan 1933, Bellevue	J.A. Antonini	115 (IX)
4187		24 jan 1933, Bellevue	E. Bouws	115 (IX)
1452	(303)	24 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	21
1453		24 jan 1933, Bellevue	J.A.A. Engelman	22
1454	(304)	25 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	22
1455		25 en 27 jan 1933, Bellevue	J. van Nijlen	22
1456		26 jan 1933, Bellevue	J. Greshoff	26
1457	(306)	28 jan 1933, Bellevue	M. ter Braak	28
1458		28 jan 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	28
1459		30 jan 1933, Bellevue	J. van Nijlen	29
1460		31 jan 1933, Parijs	J. Greshoff	30
1461	(308)	jan/febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	31

1462	(309)	2 febr 1933, Parijs	M. ter Braak	31
1463	(310)	verm. febr 2 1933, Parijs	M. ter Braak	31
1464		2 febr 1933, Bellevue	V. Larbaud	31

1465	(312)	4 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	32
1466	(313)	5 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	32
1467		5 febr 1933, Bellevue	H. Marsman	32
1468		6 febr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	34
1469	(314)	7 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	36
1470	(315)	8 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	36
1471	(316)	9 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	36
1472	(318)	11 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	36
1473	(319)	11 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	36
1474		12 febr 1933, Bellevue	V.E. van Vriesland	36
1475	(320)	13 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	37
1476		13 febr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	38
1477	(321)	15 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	38
1478		15 febr 1933, Bellevue	J.A.A. Engelman	38
1479		15 febr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	39
1480	(323)	16 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	39
1481		16 febr 1933, Bellevue	H. Marsman	39
1482	omstr.	17 febr 1933, Bellevue	A. Roland Holst	41
1483		17 febr 1933, Bellevue	J. Greshoff	43

1484		17 febr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	45
1485		17 febr 1933, Bellevue	A.C. Willink	46
1486	(324)	18 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	47
1487		18 febr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	47
1488	(326)	19 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	47
1489	(327)	20 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	47
1490		21 febr 1933, Bellevue	J. Gans	48
1491		21 febr 1933, Bellevue	A. Roland Holst	49
1492	(329)	22 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	51
1493		22 febr 1933, Bellevue	J. Greshoff	51
1494		22 febr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	52
1495		23 febr 1933, Bellevue	H. Mayer	52
1496		24 febr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	53
1497	(331)	25 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	54
1498		25 febr 1933, Bellevue	J. Gans	54
1499		25 febr 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	55
1500		25 febr 1933, Bellevue	J. Greshoff	56
4188		26 febr 1933, Bellevue	E. Bouws	116 (IX)
1501	(332)	26 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	59
4189		27 febr 1933, Bellevue	E. Bouws	118 (IX)

1502	(334)	28 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	59
1503	(335)	28 febr 1933, Bellevue	M. ter Braak	59
1504	(337)	1 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	59
1505		1 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	59
1506		1 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	61
1507		2 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	62
1508		3 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	62
1509		9 mrt 1933, Bellevue	J.A.A. Engelman	64
1510		9 mrt 1933, Bellevue	J. Gans	66

1511		9 mrt 1933, Bellevue	H. Marsman	68
1512		11 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	68
1513		11 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	69
1514	(339)	12 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	71
1515	(340)	14 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	71
1516		14 mrt 1933, Bellevue	H. Marsman	71
1517		15 mrt 1933, Bellevue	J. Gans	75
4190		15 mrt 1933, Bellevue	E. Bouws	119 (IX)
1518	(342)	16 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	75
4191		16 mrt 1933, Bellevue	E. Bouws	120 (IX)
1519		17 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	76
1520	(344)	19 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	76
1521		19 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	76
1522	(345)	20 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	77
1523		20 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	77
1524		21 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	78
1525		22 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	78
1526		23 mrt 1933, Bellevue	H. Marsman	81
1527	(346)	24 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	82

1528	(348)	25 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	82
1529		25 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	82
1530		26 en 27 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	86
1531	(349)	27 mrt 1933, Bellevue	M. ter Braak	87
1532		28 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	87
1533		29 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	87
1534		30 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	88
1535		30 mrt 1933, Bellevue	F. Hellens	89
1536		31 mrt 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	91
1537		31 mrt 1933, Bellevue	J. Greshoff	92
1538	eind	mrt 1933, Bellevue	F. Hellens	93
1539	(351)	1 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	94
1540		1 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	94
4192		3 apr 1933, Bellevue	E. Bouws	120 (IX)
1541		3 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	95
1542		3 apr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	95
1543	(352)	5 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	96
1544		5 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	96
1545		6 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	98
1546		7 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	98

1547		8 apr 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	100
1548	(354)	8 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	101
1549		8 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	101
1550		8 apr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	103
1551		9 apr 1933, Bellevue	H. de Vries	104
1552		10 apr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	104
1553	(356)	11 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	106
1554	(357)	11 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	106

1555		11 apr 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	106
1556		11 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	107
1557		13 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	108
1558		13 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	110
1559		15 apr 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	112
1560		15 apr 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	113
1561		15 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	115
1562		15 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	116
1563		16 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	116
1564		16 apr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	117
1565	(360)	17 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	118
1566		17 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	118
1567		18 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	118
1568		19 apr 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	119
1569		19 apr 1933, Bellevue	R.A.J. van Lier	121
1570		19 apr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	122
1571		19 apr 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	123
1572		20 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	124
1573	(361)	20 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	125

1574		21 apr 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	126
1575	(362)	21 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	126
1576		21 apr 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	126
1577		21 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	127
1578		22 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	131
1579		22 apr 1933, Bellevue	S. Vestdijk	132
1580		23 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	134
1581	(364)	24 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	136
1582		24 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	136
1583		25 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	137
1584		25 apr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	138
1585		26 apr 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	139
1586		26 apr 1933, Bellevue	J. Greshoff	140
1587	(366)	27 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	140
1588	(367)	28 apr 1933, Bellevue	M. ter Braak	140
1589		28 apr 1933, Bellevue	H. Marsman	140
4193		28 apr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	121 (IX)
1590		30 apr 1933, Bellevue	J. van Nijlen	144
1591		apr/mei 1933, Bellevue	H. de Vries	144
1592		1 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	144

1593	(369)	1 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	145
1594		2 mei 1933, Bellevue	R.A.J. van Lier	145
1595		3 mei 1933, Bellevue	H. Marsman	146
1596		3 mei 1933, Bellevue	J. van Nijlen	148
1597		5 mei 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	149
1598	(371)	6 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	149
1599	(372)	7 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	149
1600		7 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	149

1601		8 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	150
1602	(373)	10 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	151
1603		10 mei 1933, Bellevue	H. Marsman	151
1604		10 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	152
1605		10 mei 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	153
1606		11 mei 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	154
4194		12 mei 1933, Bellevue	E. Bouws	122 (IX)
1607	(376)	12 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	154
4195		12 mei 1933, Bellevue	P.N. van Kampen	124 (IX)
1608		12 mei 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	155
1609		12 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	155
1610		15 mei 1933, Bellevue	H. Mayer	157
1611		16 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	158
1612		17 mei 1933, Bellevue	J. Gans	159
1613		17 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	161
1614	(378)	18 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	162
1615		18 mei 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	162
1616		20 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	162
1617		20 mei 1933, Bellevue	J. van Nijlen	164

1618		21 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	165
1619		22 of 29 mei 1933, Bellevue	J. Gans	166
1620		23 of 30 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	168
1621	(380)	24 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	171
1622	(381)	25 mei 1933, Bellevue	M. ter Braak	171
1623		26 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	172
1624		29 mei 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	172
1625		29 mei 1933, Bellevue	J. Greshoff	173
1626		31 mei 1933, Bellevue	H. de Vries	174
1627	(383)	1 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	174
1628	(385)	2 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	174
1629		2 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	175
1630		2 en 3 juni 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	175
1631		3 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	176
1632	(386)	4 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	178
1633		6 juni 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	178
1634		6 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	179
1635		6 juni 1933, Bellevue	J. van Nijlen	180
1636		7 juni 1933, Bellevue	H. Marsman	180
1637		8 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	183

1638		8 juni 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	184
1639		8 juni 1933, Bellevue	S. Vestdijk	185
1640	(388)	9 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	186
1641		9 juni 1933, Bellevue	H. Marsman	187
1642		10 juni 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	187
1643		10 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	188

1644		10 juni 1933, Bellevue	J. van Nijlen	190
4196		11 juni 1933, Bellevue	E. Bouws	124 (IX)
1645	(389)	11 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	191
1646		11 juni 1933, Bellevue	H. Marsman	191
1647		14 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	193
1648	(391)	14 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	195
1649		14 juni 1933, Bellevue	H. Marsman	195
1650		14 juni 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	196
1651		14 juni 1933, Bellevue	H. de Vries	196
1652		15 juni 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	197
1653	(392)	15 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	198
1654		15 juni 1933, Bellevue	J.A.A. Engelman	199
1655		15 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	199
1656	(393)	15 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	199
1657		16 juni 1933, Bellevue	J. van Nijlen	199
1658		16 juni 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	200
1659		19 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	200
1660		19 juni 1933, Bellevue	J. Greshoff	202
1661		20 juni 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	203

1662	(396)	20 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	204
1663		20 juni 1933, Bellevue	H. Marsman	204
1664		21 juni 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	205
1665		21 juni 1933, Bellevue	H. de Vries	206
1666	(398)	23 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	206
1667		23 juni 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	207
1668	(399)	26 juni 1933, Bellevue	M. ter Braak	207
1669		1 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	207
1670		5 juli 1933, Bellevue	V.E. van Vriesland	207
1670	(400)	5 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	207
1671		5 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	208
1672		5 juli 1933, Bellevue	H. Mayer	208
1673		5 juli 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	209
1674		5 juli 1933, Bellevue	H. de Vries	210
4197		6 juli 1933, Parijs	E. Bouws	125 (IX)
1675	(402)	6 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	210
1676		7 juli 1933, Bellevue	J. van Nijlen	210
1677	(404)	7 en 8 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	212
1678		9 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	212
1679		10 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	214

1680	(405)	11 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	215
1681		11 juli 1933, Bellevue	F. Hellens	215
1682		11 juli 1933, Bellevue	H. Marsman	218
1683		13 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	219
1684	(407)	14 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	220
1685		14 juli 1933, Bellevue	H. Marsman	220
1686		15 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	222
1687		16 juli 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	223

1688		16 juli 1933, Bellevue	J. van Nijlen	223
1689		17 juli 1933 Bellevue	P.F.R. Shiell	224
4198		17 juli 1933, Bellevue	P. Gediking	128 (IX)
1690		17 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	225
1691		17 juli 1933, Bellevue	H. Marsman	227
1692		17 juli 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	229
1693	(409)	17 en 18 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	229
1694		19 juli 1933, Bellevue	H. de Vries	229
1695	(412)	22 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	231
1696		22 juli 1933, Bellevue	H. Marsman	231
1697	(413)	22 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	232
1698		22 juli 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	232
1699		23 juli 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	232
1700		23 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	233
4199		25 juli 1933, Bellevue	E. Bouws	130 (IX)
1701	(414)	25 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	234
1702		25 juli 1933, Bellevue	H. Mayer	234
1703	(416)	26 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	236
1704	(417)	26 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	236

1705	(418)	27 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	236
1706		27 juli 1933, Bellevue	J. Greshoff	236
1707		27 juni 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	237
1708		29 juli 1933, Bellevue	H. Mayer	238
1709		29 juli 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	239
1710	(420)	30 juli 1933, Bellevue	M. ter Braak	239
1711		30 juli 1933, Brussel	J. Greshoff	239
1712		1 aug 1933, Bellevue	J. van Nijlen	240
1713		4 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	241
1714		4 aug 1933, Bellevue	H. Marsman	242
1715		4 aug 1933, Bellevue	S. Vestdijk	243
1716		4 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	245
1716		4 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	245
1717		6 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	247
1718		6 aug 1933, Bellevue	H. Marsman	247
1719		7 aug 1933, Bellevue	F. Hellens	248
1720		7 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	248
1721		8 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	249
1722		8 aug 1933, Bellevue	A. Roland Holst	250
1723		10 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	251

1724		11 aug 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	252
1725		11 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	253
1726		11 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	253
1727		11 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	253
1728		12 aug 1933, Bellevue	H. Marsman	254
1729		13 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	255
1730	(423)	17 aug 1933, Bellevue	M. ter Braak	258
1731		17 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	258

1732	(424)	18 aug 1933, Bellevue	M. ter Braak	259
1733		18 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	259
1734		20 aug 1933, Bellevue	J. van Nijlen	261
1735		21 aug 1933, Bellevue	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	262
1736	(425)	21 aug 1933, Bellevue	M. ter Braak	263
1737		21 aug 1933, Bellevue	H. Marsman	263
1738		24 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	264
1739		24 aug 1933, Bellevue	H. Marsman	265
1740		24 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	267
1741	(428)	25 aug 1933, Bellevue	M. ter Braak	268
1742		27 aug 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	268
1743		28 aug 1933, Bellevue	A. Roland Holst	269
1744	(429)	29 aug 1933, Bellevue	M. ter Braak	270
1745		29 aug 1933, Bellevue	H. Marsman	270
4231		30 aug 1933, Parijs	D.A.M. Binnendijk	392 (IX)
1746		31 aug 1933, Bellevue	J. Greshoff	271
1747	(1156)	31 aug en 1 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	273
1748		1 sept 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	273

1749		1 sept 1933, Bellevue	J. van Nijlen	274
1750	(431)	2 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	276
1751		2 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	276
1752		3 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	277
1753	(433)	5 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	278
1754		5 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	278
1755		5 of 6 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	278
1756		6 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	279
1757	(435)	7 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	279
1758		7 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	279
1759	(436)	8 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	280
1760		8 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	280
1761	(438)	10 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	281
1762		10 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	281
1763		10 sept 1933, Bellevue	H. Marsman	281
1764		11 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	283
1765		12 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	285
1766	(440)	13 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	286
1767		13 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	286
1768		13 sept 1933, Bellevue	V.E. van Vriesland	287

1769	(441)	14 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	288
1770		14 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	288
1771	(442)	14 sept 1933, Chantilly	M. ter Braak	290
1772		14 sept 1933, Chantilly	J.A.A. Engelman	290
1773		14 sept 1933, Chantilly	J. Greshoff	291
1774		14 sept 1933, Chantilly	H. Marsman	291
1775		16 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	291

1776		17 sept 1933, Bellevue	H. Marsman	292
1777		17 sept 1933, Bellevue	J. van Nijlen	294
1778		18 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	294
1779	(444)	19 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	297
1780		19 sept 1933, Bellevue	A.C. Willink	297
1781		20 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	298
1782		20 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	298
1783	(445)	21 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	299
1784		21 sept 1933, Bellevue	R.A.J. van Lier	299
1785		21 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	299
1786		21 sept 1933, Bellevue	A.C. Willink	300
1787		22 sept 1933, Bellevue	F.E.A. Batten	301
1788	(447)	22 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	301
1789		22 sept 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	301
1790		22 sept 1933, Bellevue	H. Marsman	303
1791	(448)	23 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	303
1792		23 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	304
1793		23 sept 1933, Bellevue	H. Marsman	304
1794		24 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	305

1795	(451)	25 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	307
1796		25 sept 1933, Bellevue	H. Marsman en J. Greshoff	307
1797		25 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	312
1798		25 sept 1933, Bellevue	H. Marsman	314
1799	(452)	26 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	315
1800		26 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	315
1801	(453)	26 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	315
1802		27 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	315
1803		27 sept 1933, Bellevue	G.H. 's-Gravesande	316
1804		27 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	317
1805		27 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	318
1806	(454)	27 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	319
1807		27 sept 1933, Bellevue	A. Roland Holst	319
1808		28 sept 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	320
1809	(455)	29 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	321
1810		29 sept 1933, Bellevue	J. Greshoff	321
1811		29 sept 1933, Bellevue	J. van Nijlen	323
1812	(457)	30 sept 1933, Bellevue	M. ter Braak	324
4200		30 sept 1933, Bellevue	L. Guilloux	131 (IX)
1813		30 sept 1933, Bellevue	C.J. Kelk	324

1814		30 sept 1933, Bellevue	H. Marsman	325
1815		1 okt 1933, Bellevue	G. ter Braak	327
1816		1 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	328
1817		2 en 3 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	330
4201		3 okt 1933, Bellevue	J.A. Antonini	132 (IX)
1818	(458)	3 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	332
1819	(460)	4 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	332

1820		4 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	332
1821		4 okt 1933, Bellevue	J. van Nijlen	334
4202		5 okt 1933, Bellevue	J.A. Antonini	132 (IX)
1822		6 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	335
1823	(462)	6 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	336
1824		6 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	336
1825	(464)	7 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	337
1826		7 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	337
1827	(465)	8 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	338
1828		8 okt 1933, Bellevue	J. van Nijlen	339
1829	(466)	9 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	339
4203		9 okt 1933, Bellevue	H. Marsman	133 (IX)
1830		9 okt 1933, Bellevue	J. Greshoff	339
1831	(467)	10 okt 1933, Bellevue	M. ter Braak	339
1832		10 okt 1933, Bellevue	A.A.M. Stols	340
1833		15 okt 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	340
1834		15 okt 1933, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	340
1835	(468)	16 okt 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	341
1836		16 okt 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	341

1837		16 okt 1933, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	341
1838	(469)	17 okt 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	341
1839	(470)	21 okt 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	341
1840	(471)	22 okt 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	342
1841		22 en 24 okt 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	342
1842		22 okt 1933, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	344
4204		25 okt 1933, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	134 (IX)
1843	(473)	25 okt 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	344
1844		26 okt 1933, Le Roselier-en-P.	A. Roland Holst	344
1845	(476)	2,6 en 27 okt 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	346
1846	verm.	27 okt 1933, Le Roselier-en-P.	*Het vaderland*	346
1847		27 okt 1933, Le Roselier-en-P.	F.E.A. Batten	346
1848		27 okt 1933, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	348
1849		27 okt 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	351
1850		29 okt1933, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	354
1851	(479)	1 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	354
1852		1 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	354
1853	(480)	2, 3 en 4 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	357
1854		2 nov 1933, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	357

1855	3 nov 1933, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	358
1856	3 en 21 nov 1933 en 19 jan 1934, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	359
1857	4 en 5 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	364
1858	6 nov 1933, Le Roselier-en-P.	La Royale Belge	368
4205	6 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	134 (IX)

1859	(482)	7 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	369
1860	(483)	8 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	369
1861		8 nov 1933, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	369
1862		9, 10 en 11 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	370
1863	(485)	11 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	373
1864		12 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	373
1865		15 nov 1933, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	373
1866	(486)	15, 16, 17 en 19 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	374
1867		16 nov 1933, Le Roselier-en-P.	F.E.A. Batten	374
1868		17 nov 1933, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	374
1869		17 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	375
1870		17 nov 1933, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	377
1871		19 nov 1933, Le Roselier-en-P.	H. Mayer	377
1872		20 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	378

4206		21 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	136 (IX)
1873		21 nov 1933, Le Roselier-en-P.	F.E.A. Batten	381
1874	(488)	21 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	381
1875		21 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J.A.A. Engelman	381
1876		21 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	382
1877		23 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	382
1878	(490)	23 en 24 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	384
1879		24 nov 1933, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	384
1880		24 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	385
1881		24 nov 1933, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	386
1882	(491)	25 en 26 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	386
1883		26 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	386
1884	(493)	27 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	388
1885		27 nov 1933, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	388

1886	(494)	28 nov 1933, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	390
1887		28 nov 1933, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	390
1888	(497)	2 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	392
1889		2 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	392
1890		3 dec 1933, Parijs	F.E.A. Batten	393
1891	(498)	3 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	394
1892		4 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	394
1893	(499)	5 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	396
1894		5 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	396
1895		5 dec 1933, Parijs	D. Bolle	396
1896		5 dec 1933, Parijs	G.H. 's-Gravesande	399
4207		5 dec 1933, Parijs	L. en R. Guilloux	137 (IX)
1897	(501)	6 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	399
1898	(502)	7 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	399
1899	(503)	7 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	399
1900	(505)	9 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	400

1901		10 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	400
1902	(507)	11 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	403
4208		11 dec 1933, Parijs	L. en R. Guilloux	137 (IX)
1903		12 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	403
1904	(508)	12 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	404
1905		13 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	404
4333		15 dec 1933, Parijs	D. Bolle	410(IX)
1906	(509)	15 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	405
1907		15 dec 1933, Parijs	J. Greshoff	405
1908		15 dec 1933, Parijs	H. Mayer	406
1909	(510)	16 dec 1933, Parijs	M. ter Braak	407
1910		17 dec 1933, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	407
1911		21 dec 1933, Voorburg	J. Greshoff	407
1912		21 dec 1933, Voorburg	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	408
1913		23 dec 1933, Voorburg	J. Greshoff	409
1914		23 dec 1933, Voorburg	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	410
1915		27 dec 1933, Voorburg	F.E.A. Batten	411
1916		29 dec 1933, Voorburg	J. Greshoff	411

4209		29 dec 1933, Voorburg	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	138 (IX)
1917		30 dec 1933, Voorburg	A. C. Willink	411
1918		30 dec 1933, Den Haag	J. Greshoff	412
4334		31 dec 1933, Den Haag	D. Bolle	410(IX)
1919		2 jan 1934, Voorburg	De Wereldbibliotheek(P. Endt)	414
1920		7 jan 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	414
1921		8 jan 1934, Parijs	D. Bolle	415
1922		8 jan 1934, Parijs	V. Larbaud	415
1923	(512)	10 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	416
1924	(513)	11 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	416
4335		12 jan 1934, Parijs	D. Bolle	410(IX)
1925	(514)	12 en 13 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	416
1926		14 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	417
1927		16 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	419
1928	(515)	16 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	421
1929	(517)	18 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	421
1930		18 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	421
1931	(518)	19 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	422
1932		19 jan 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	422

1933		20 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	424
1934	(520)	22 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	425
1935		22 jan 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	425
1936	(521)	22 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	426

1937		23 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	426
1938		24 Jan 1934, Parijs	J. Greshoff	427
1939	(523)	26 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	428
1940		26 jan 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	428
1941		26 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	430
1942		27 jan 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	430
1943	(524)	28 jan 1934, Parijs	M. ter Braak	433
1944		28 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	434
1945	(526)	29 Jan 1934, Parijs	M. ter Braak	434
1946		29 Jan 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	434
1947		30 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	435
1948		31 jan 1934, Parijs	J. Greshoff	436
1949	(527)	1 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	437
1950		1 febr 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	437
1951		1 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	438
1952	(528)	1 en 2 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	439
1953	(530)	3 en 4 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	439
1954	(531)	5 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	439
1955		5 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	439

1956	(533)	7, 8 en 9 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	441
1957		8 en 9 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	441
1958	(535)	10 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	442
1959		10 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	442
1960		13 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	445
1961	(536)	15 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	447
1962		15 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	447
1963		15 febr 1934, Parijs	A. Roland Holst	448
1964	(538)	16 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	452
1965		16 febr 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	452
1966		16 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	453
1967	(539)	17 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	454
1968		17 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	454
1969		18 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	455
1970		18 febr 1934, Parijs	H. Mayer	456
1971		18 febr 1934, Parijs	A.C. Willink	457
1972	(541)	19 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	458
1973		19 febr 1934, Parijs	P.N. van Kampen	458
1974	(542)	20 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	460
1975		21 febr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	460

1976	(543)	23 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	460
1977		23 febr 1934, Parijs	J. Greshoff	461
1978		24 febr 1934, Parijs	H. Marsman	462
1979		24 febr 1934, Parijs	H. Mayer	464

1980	(545)	24 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	464
1981		25 febr 1934, Parijs	H. Marsman	464
1982	(546)	25 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	467
1983	(547)	26 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	467
1984		27 febr 1934, Parijs	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	467
1985	(549)	28 febr 1934, Parijs	M. ter Braak	468
1986		28 febr 1934, Parijs	H. Mayer	469
1987		28 febr 1934, Parijs	A.A.M. Stols	470
1988	(550)	3 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	470
1989		3 mrt 1934, Parijs	J. Greshoff	470
1990		3 mrt 1934, Parijs	A. Roland Holst	471
1991		5 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	475
1992		5 mrt 1934, Parijs	J. Greshoff	476
1993	(552)	6 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	477
1994		8 mrt 1934, Parijs	A.A.M. Stols	477
1995		9 mrt 1934, Parijs	F.E.A. Batten	478
1996		9 mrt 1934, Parijs	G. ter Braak	478
1997	(554)	9 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	478
1998		9 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	478

1999	(555)	10 en 12 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	479
2000		12 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	479
2001		12 mrt 1934, Parijs	J. Greshoff	482
2002		12 mrt 1933, Parijs	J. van Nijlen	483
2003		14 mrt 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	484
2004		16 mrt 1934, Parijs	G. ter Braak	485
2005	(557)	16 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	487
2006		16 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	487
2007	(558)	17 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	489
2008		17 mrt 1934, Parijs	J. Greshoff	489
2009		17 mrt 1934, Parijs	A.A.M. Stols	490
2010		18 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	491
2011		19 mrt 1934, Parijs	J. Greshoff	491
2012		20 mrt 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	492
2013 zie na 2016				
2014	(560)	21 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	494
2015		22 mrt 1934, Parijs	J. Gans	494
2016		22 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	497
2013		22 mrt 1934, Parijs	V. Larbaud	494

2017		22 mrt 1934, Parijs	A.A.M. Stols	498
2018	(561)	24 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	498
2019		24 mrt 1934, Parijs	A.A.M. Stols	498
2020	(562)	28 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	499
2021		29 mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	499
2022		29 mrt 1933, Parijs	A. Roland Holst	499

2023	(564)	31 mrt 1934, Parijs	M. ter Braak	501
4210		mrt 1935, Parijs	C. Malraux-Goldschmidt	139 (IX)
2024		mrt 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	501
4211		mrt 1934, Parijs	*Den gulden winckel*	142(IX)
2025		1 apr 1934, Parijs	J. Greshoff	502
2026		2 apr 1934 Parijs	V. Larbaud	502
2027		2 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	503
2028	(565)	2 apr 1934, Brussel	M. ter Braak	504
2029	(566)	3 apr 1934, Brussel	M. ter Braak	504
2030	(567)	4 apr 1934, Brussel	M. ter Braak	504
2031	(569)	7 apr 1934, Brussel	M. ter Braak	504
2032		9 apr 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	504
2033		9 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	505
2034	(570)	10 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	505
2035		10 apr 1934, Parijs	J. Greshoff	506
2036	(571)	11 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	508
2037		11 apr 1934, Parijs	A.A.M. Stols	508
2038		11 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	508

2039	(572)	11 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	509
2040	(573)	12 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	509
2041	(576)	13 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	509
2042		13 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	509
2043	(577)	13 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	510
2044	(578)	15 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	510
2045		16 apr 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	510
2046	(579)	16 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	513
2047		17 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	514
2048	(581)	18 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	514
2049		18 apr 1934, Parijs	J. Gans	514
2050	(582)	20 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	56
4212		20 apr 1934, Parijs	K. Mann	143 (IX)
2051		20 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	516
2052	(584)	22 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	517
2053		22 apr 1934, Parijs	J. Greshoff	517
2054		22 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	518
2055	(585)	23 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	519

2056	(586)	25 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	519
2057		25 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	519
4213		26 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	145 (IX)

2058	(588)	27 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	520
2059	(590)	29 apr 1934, Parijs	M. ter Braak	520
2060		30 apr 1934, Parijs	J. Greshoff	520
2061	eind	apr 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	522
2062		30 apr 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	524

Brieven V

2063		2 mei 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	10
2064	(591)	4 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	10
2065		7 mei 1934, Grenoble	F.E.A. Batten en R.A.J.	10
2066		7 mei 1934, Grenoble	G. ter Braak	11
2067		7 mei 1934, Grenoble	J.A.A. Engelman	11
2068		7 mei 1934, Grenoble	G.H. 's-Gravesande	11
2069		7 mei 1934, Grenoble	J. Greshoff	12
4214		7 mei 1934, Grenoble	L. en R. Guilloux	145 (IX)
2070		7 mei 1934, Grenoble	F. Hellens	12
2071		7 mei 1934, Grenoble	V. Larbaud	13
2072		7 mei 1934, Grenoble	J. van Nijlen	13
2073		7 mei 1934, Grenoble	A.A.M. Stols	13
2074		7 mei 1934, Grenoble	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	14
2075	(592)	8 mei 1934, Grenoble	M. ter Braak	14
2076		9 mei 1934, Grenoble	J. Greshoff	14
2077		9 mei 1934, Grenoble	G.H. 's-Gravesande	18
2078		11 mei 1934, Grenoble	G.H. 's-Gravesande	18
2079	(593)	15 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	18
2080	(594)	15 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	18

2081		15 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	19
2082		15 mei 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	20
2083		15 mei 1934, Parijs	J. van Nijlen	21
2084		15 mei 1934, Parijs	Uitg. Em. Querido (Em. Querido)	22
2085		15 mei 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	24
2086		16 mei 1934, Parijs	F.E.A. Batten	24
2087	(596)	16 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	25
2088		16 mei 1934, Parijs	H. Mayer	25
2089		16 mei 1934, Parijs	A. C. Willink	26
2090		17 mei 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	27
2091		17 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	27
2092		17 mei 1934, Parijs	A.A.M. Stols	29
4215		17 mei 1934, Parijs	G. Walschap	146 (Ix)
2093		18 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	30
2094		19 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	31
2095		19 mei 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	31
2096		20 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	32
2097		21 mei 1934, Parijs	R.A.J. van Lier	32
2098		23 mei 1934, Parijs	F.E.A. Batten	33

2099	(597)	23 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	33
2100		23 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	34
2101	(598)	25 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	34
2102		25 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	34
2103		25 mei 1934, Parijs	J. van Nijlen	35

4216		25 mei 1934, Parijs	G. Walschap	147 (IX)
2104	(600)	26 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	35
2105	(601)	27 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	36
2106		28 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	36
2107	(602)	29 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	36
2108		29 mei en 2 juni 1934, Parijs	H. Marsman	36
2109		30 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	41
2110		31 mei 1934, Parijs	J. Greshoff	41
2111		31 mei 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	42
2112	(604)	31 mei 1934, Parijs	M. ter Braak	43
2113	(605)	1 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	43
2114	(606)	1 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	43
2115		2 juni 1934, Parijs	J. Greshoff	43
2116	(607)	2 en 3 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	45
2117		4 juni 1934, Parijs	J. Greshoff	45
2118		4 juni 1934, Parijs	A.A.M. Stols	46
2119	(609)	4 en 5 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	47
2120	(610)	5 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	47

2121	(612)	6 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	47
2122	(613)	6 en 7 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	47
2123	(614)	8 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	47
2124		8 juni 1934, Parijs	A.A.M. Stols	47
2125	(616)	9 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	48
2126	(617)	10 en 11 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	48
2127		12 juni 1934, Parijs	J. Greshoff	48
2128	(619)	12 en 13 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	49
2129		15 juni 1934, Parijs	J. Greshoff	50
2130	(620)	16 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	51
2131	(622)	17 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	51
2132	(623)	18 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	51
2133		18 juni 1934, Parijs	J. Greshoff	51
2134	(624)	20 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	52
2135		20 juni 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	52
2136	(625)	22 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	53
2137		22 juni 1934, Parijs	A.A.M. Stols	53
2138	(627)	24 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	54
2139		24 juni 1934, Parijs	A.A.M. Stols	54
2140		25 juni 1934, Parijs	G. ter Braak	54

2141	(628)	25 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	56
2142		25 juni 1934, Parijs	A.A.M. Stols	56

2143	(629)	26 en 27 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	57
2144	(631)	29 en 30 juni 1934, Parijs	M. ter Braak	57
2145		30 juni 1934, Parijs	H. Marsman	57
2146		1 juli 1934, Parijs	F.E.A. Batten	58
2147	(633)	1 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	58
2148		1 juli 1934, Parijs	R.A.J. van Lier	58
2149		1 juli 1934, Parijs	A.A.M. Stols	59
2150	(634)	2, 3 en 4 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	59
2151		4 juli 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	59
2152	(637)	5 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	62
2153		5 juli 1934, Parijs	A.C. Willink	62
2154	(638)	6 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	63
2155	(639)	7 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	63
2156		7 juli 1934, Parijs	J. Greshoff	63
2157		7 juli 1934, Parijs	J. Greshoff	64
2158		8 juli 1934, Parijs	F.E.A. Batten	65
2159	(640)	8 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	67
2160	(641)	9 en 10 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	67
2161	(642)	11 en 12 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	67

2162		11 juli 1934, Parijs	J. Greshoff	67
2163	(645)	13 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	68
2164		14 juli 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	69
2165	(645)	15 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	69
2166		16 juli 1934, Parijs	J. Greshoff	69
2167		17 juli 1934, Parijs	H. Marsman	70
2168	(646)	18 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	72
2169		18 juli 1934, Parijs	J. Gans	72
2170		18 juli 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	73
2171	(648)	21 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	74
2172		21 juli 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	74
2173		21 juli 1934, Parijs	J. Gans	75
2174		21 juli 1934, Parijs	A.C. Greshoff-Brunt	77
2175 (649)		22 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	77
2176		22 juli 1934, Parijs	H. Marsman	77
2177		22 juli 1934, Parijs	A.A.M. Stols	77
4217		26 juli 1934, Parijs	T.M. van Dijk	149 (IX)
2178		26 juli 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	78
2179	(650)	27 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	82

2180	27 juli 1934, Parijs	J. Greshoff	82
2181	30 juli 1934, Parijs	A.A.M. Stols	82
2182	30 juli 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	83

2183	(651)	31 juli 1934, Parijs	M. ter Braak	84
2184		1 aug 1934, Parijs	A.A.M. Stols	84
2185		1 aug 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	84
2186		5 aug 1934, Parijs	F.E.A. Batten	85
2187	(653)	5 aug 1934, Parijs	M. ter Braak	86
2188		7 aug 1934, Parijs	J. Greshoff	86
4218		7 aug 1934, Parijs	De Werelbibliotheek (P. Endt)	150 (IX)
4219		8 aug 1934, Parijs	J. A. Antonini	150 (IX)
2189		8 aug 1934, Parijs	A. de Kom	87
2190		10 aug 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	89
2191		11 aug 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	90
2192		11 aug 1934, Parijs	A.A.M. Stols	91
2193	(654)	16 aug 1934, Barcelona	M. ter Braak	91
2194		20 aug 1934, Granada	G. ter Braak	91
2195		20 aug 1934, Granada	J. van Nijlen	92
2196		21 aug 1934, Granada	G.H. 's-Gravesande	92
2197		21 aug 1934, Granada	A.C. Willink	92
2198		22 aug 1934, Granada	J.A.A. Engelman	93

2199		23 aug 1934, Algeciras	F.E.A. Batten	93
2200	(655)	24 aug 1934, Tanger	M. ter Braak	94
2201		25 aug 1934, Tanger	J. Greshoff	94
2202	(656)	27 aug 1934, Tanger	M. ter Braak	94
2203		28 aug 1934, Tanger	F.E.A. Batten	94
2204		28 aug 1934, Tanger	R.A.J. van Lier	95
2205		29 aug 1934, Tanger	G.H. 's-Gravesande	95
2206		29 aug 1934, Tanger	J. Greshoff	95
2207		1 sept 1934, Tanger	J. Gans	96
2208		4 sept 1934, Tanger	M. ter Braak	98
2209		4 sept 1934, Tanger	G.H. 's-Gravesande	98
2210		4 sept 1934, Tanger	J. van Nijlen	98
2211		4 sept 1934, Tanger	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	98
2212		5 sept 1934, Tanger	G. ter Braak	99
2213		5 sept 1934, Tanger	J. Greshoff	99
2214	(659)	7 sept 1934, Tanger	M. ter Braak	99
4220		7 sept 1934, Tanger	L. Guilloux	151 (IX)
2215		19 sept 1934, Parijs	F.E.A. Batten	99
2216	(660)	19 sept 1934, Parijs	M. ter Braak	100
2217	(661)	19 sept 1934, Parijs	M. ter Braak	100

2218		19 sept 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	100
2219		19 sept 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	101
2220		19 sept 1934, Parijs	J. Greshoff	101
2221	(662)	21 sept 1934, Parijs	M. ter Braak	102
2222		27 sept 1934, Bosvoorde	F.E.A. Batten	102
2223	(665)	27 sept 1934, Bosvoorde	M. ter Braak	102

2224		27 sept 1934, Bosvoorde	J.A.A. Engelman	102
4221		28 sept 1934, Bosvoorde	J. A. Antonini	151 (IX)
2225	(666)	30 sept 1934, Bosvoorde	M. ter Braak	103
4222		30 sept 1934, Bosvoorde	L. Guilloux	152 (IX)
2226		3 okt 1934, Parijs	F.E.A. Batten	103
2227	(668)	3 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	103
2228		3 okt 1934, Parijs	H. Mayer	104
2229		3 okt 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	104
2230	(670)	4 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	105
2231		4 okt 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	105
2232	(672)	6 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	107
2233		6 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	107
2234	(673)	7 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	107
2235		7 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	107
2236		7 okt 1934, Parijs	A. Roland Holst	108
2237		7 okt 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	112
2238		8 okt 1934, Parijs	J. van Nijlen	112
2239	(675)	9 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	113

2240		10 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	114
2241		10 okt 1934, Parijs	H. Marsman	114
2242	(677)	11 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	115
2242		11 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	116
2243		11 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	116
2244		11 okt 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	118
2245		13 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	119
2246		14 okt 1934, Parijs	S. Vestdijk	119
2247	(679)	15 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	120
2248	(680)	15 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	120
2249		15 okt 1934, Parijs	J. Gans	121
2250		15 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	122
2251	(682)	16 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	122
4223		16 okt 1934, Parijs	L. Guilloux	152 (IX)
2252	(683)	17 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	122
2253		17 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	122
2254	(685)	18 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	122
2255		18 okt 1934, Parijs	J. van Nijlen	123
2256		18 okt 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	123

2257	(686)	19 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	124
2258	(687)	19 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	124
2259		20 okt 1934, Parijs	A.A.M. Stols	124
2260		22 okt 1934, Parijs	J. van Nijlen	125
2261		24 okt 1934, Parijs	F.E.A. Batten	126
2262		24 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	127
2263	(689)	25 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	129

2264	(690)	26 okt 1934, Parijs	M. ter Braak	129
2265		26 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	129
2266		26 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	129
2267		28 okt 1934, Parijs	F.E.A. Batten	130
2268		28 okt 1934, Parijs	J. Greshoff	132
4224		29 okt 1934, Parijs	L. Guilloux	153 (IX)
2269		31 okt 1934, Parijs	F.E.A. Batten	132
2270		31 okt 1934, Parijs	H. Marsman	133
2271	(692)	1 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	135
2272		1 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	135
2273		1 nov 1934, Parijs	S. Vestdijk	135
2274		1 nov 1934, Parijs	A.C. Willink	137
2275		2 nov 1934, Parijs	F.E.A. Batten	139
2276		3 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	139
2277		4 nov 1934, Parijs	H. Mayer	139
2278	(693)	5 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	140
2279		5 nov 1934, Parijs	R.A.J. van Lier	140
2280	(695)	7 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	141
2281		7 nov 1934, Parijs	J. Gans	141

2282	(696)	8 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	143
2283		8 nov 1934, Parijs	J. Gans	143
2284		8 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	144
2285		8 nov 1934, Parijs	J. van Nijlen	146
2286	(698)	9 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	148
2287		9 nov 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	148
2288		9 nov 1934, Parijs	R.A.J. van Lier	151
2289	(699)	10 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	152
2290		10 nov 1934, Parijs	J. Gans	152
2291		10 nov 1934, Parijs	A. Roland Holst	153
2292	(701)	11 en 12 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	156
2293		11 en 14 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	156
2294		12 nov 1934, Parijs	A.C. Willink	158
2295	(703)	13 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	159
2296	(704)	13 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	159
2297	(705)	14 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	159
2298		14 nov 1934, Parijs	Uitg. Em. Querido (Em. Querido)	159
2299		15 nov 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	160
2300		15 nov 1934, Parijs	A. van Schendel de Boers	164

2301	(706)	16 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	165
2302		16 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	166
2303		16 nov 1934, Parijs	R.A.J. van Lier	166
2304		19 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	166
2305		20 nov 1934, Parijs	A. Roland Holst	166
2306		21 nov 1934, Parijs	J.A.A. Engelman	168

2307		21 nov 1934, Parijs	S. Vestdijk	169
2308		23 nov 1934, Parijs	G.H. 's-Gravesande	170
2309	(708)	24 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	171
2310		24 nov 1934, Parijs	J. Gans	171
2311		26 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	172
2312		27 nov 1934, Parijs	J. Greshoff	173
4225		27 nov 1934, Parijs	L. Guilloux	154 (IX)
2313	(710)	28 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	174
2314		28 nov 1934, Parijs	S. Vestdijk	174
2315		28 nov 1934, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	177
2316	(711)	29 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	178
2317		29 nov 1934, Parijs	H. Marsman	178
2318	(712)	30 nov 1934, Parijs	M. ter Braak	180
2319		30 nov 1934, Parijs	A. Roland Holst	180
2320		1 dec 1934, Parijs	J. Greshoff	183
2321		1 dec 1934, Parijs	A. Roland Holst	184
2322	(713)	3 dec 1934, Parijs	M. ter Braak	186
2323		3 dec 1934, Parijs	J. Greshoff	187
2324	(714)	6 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	187

2325	(715)	7 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	187
2326		8 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	188
2327		8 dec 1934, Le Roselier-en-P.	A.C. Willink	189
2328		9 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Gans	189
2329		9 dec 1934, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	190
2330	(717)	10 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	190
2331	(718)	10 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	191
2332		10 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	191
2333		10 dec 1934, Le Roselier-en-P.	H. Mayer	191
2334		10 dec 1934, Le Roselier-en-P.	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	191
2335	(719)	12 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	192
2336	(720)	12 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	192
4226		13 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	155 (IX)
4227		15 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	157 (IX)
2337		15 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	192
2338		16 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	193
4228		17 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	158 (IX)
2339		17 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	193
2340	(722)	18 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	194
2341		18 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	194

2342		19 en 20 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	195
2343	(723)	20 dec 1934, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	196
2344		20 dec 1934, Le Roselier-en-P.	A. Roland Holst	196
2345		22 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	198
2346		23 dec 1934, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	200
4229		24 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	159 (IX)

2347		25 dec 1934, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	200
2348		25 dec 1934, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	206
2349		27 dec 1934, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	208
2350		29 dec 1934, Le Roselier-en-P.	H. Mayer	209
2351		30 dec 1934, Le Roselier-en-P.	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	210
2352		31 dec 1934, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	210
2353	(725)	1 jan 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	211
2354		2 jan 1935, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	211
2355		2 jan 1935, Le Roselier-en-P.	J. van Nijlen	212
4230		5 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	160 (IX)
2356		5 jan 1935, Parijs	V. Larbaud	212
2357		5 jan 1935, Parijs	J. Greshoff	213
2358		6 jan 1935, Parijs	A.C. Willink	214
2359		7 jan 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	214
2360	(727)	8 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	214
2336		8 jan 1935, Parijs	J. van Nijlen	214
2362	(729)	9 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	215
2363		9 jan 1935, Parijs	A.A.M. Stols	215
2364	(730)	10 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	215

2365		10 jan 1935, Parijs	J. van Nijlen	215
2366		10 jan 1935, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	215
2367	(731)	12 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	216
2368		12 jan 1935, Parijs	A. Lehning	216
2369		12 jan 1935, Parijs	J. van Nijlen	216
2370		13 jan 1935, Parijs	A.A.M. Stols	217
2371	(735 en 736)	15 en 19 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	217
2372		15 jan 1935, Parijs	A.A.M. Stols	217
2373	(734)	17 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	218
2374		20 jan 1935, Parijs	J. Greshoff	218
2375		23 jan 1935, Parijs	J. Greshoff	218
2376	(738)	23 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	219
2377	(739)	24 jan 1935, Parijs	M. ter Braak	219
4231		24 jan 1934, Parijs	D. A. de Graaf	161 (IX)
2378		24 jan 1935, Parijs	J. Greshoff	219
2379		25 jan 1935, Parijs	A.A.M. Stols	219
2380	(741)	2 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	219
4336		2 febr 1935, Parijs	P.N. van Kampen &. Zn.	411 (IX)
4232		2 febr 1935, Parijs	D. A. de Graaf	162 (IX)
2381		2 febr 1935, Parijs	H. Marsman	220

2382		2 febr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	223
2383	(742)	3 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	223
2384		4 febr 1935, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	223
4233		5 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	163 (IX)

2385		5 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	224
2386		6 febr 1935, Parijs	H. Marsman	225
2387		7 febr 1935, Parijs	A.C. Willink	227
2388		8 febr 1935, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	228
2389	(743)	8 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	228
2390		9 febr 1935, Parijs	H. Marsman	228
2391		11 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	230
392		14 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	231
2393	(744 en 1157)	14 en 17 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	231
4234		15 febr 1935, Parijs	L. Guilloux	165 (IX)
2394		17 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	232
2395		18 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	232
2396		18 febr 1935, Parijs	R.A.J. van Lier	232
2397		18 febr 1935, Parijs	A.C. Willink	233
2398		19 febr 1935, Parijs	R. Brulez	233
2399		19 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	234
2400	(746)	20 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	235
2401		21 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	235
2402		21 febr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	235

2403		23 febr 1935, Parijs	A.C. Willink	236
2404	(748)	25 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	238
2405	(749)	26 febr 1935, Parijs	M. ter Braak	238
2406		28 febr 1935, Parijs	J. Greshoff	238
2407		2 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	238
2408		3 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	239
2409	(750)	5 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	240
2410		5 mrt 1935, Parijs	R.A.J. van Lier	240
2411		5 mrt 1935, Parijs	A.C. Willink	241
2412		6 mrt 1935, Parijs	H. Marsman	242
2413	(752)	8 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	244
2414	(753)	8 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	244
2415		8 mrt 1935, Parijs	H. Mayer	244
2416	(755)	9 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	244
2417		10 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	244
2418		11 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	245
2419		12 mrt 1935, Parijs	A.A.M. Stols	245
2420	(756)	13 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	246
2421		13 mrt 1935, Parijs	S. Vestdijk	246
2422	(758)	16 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	247

2423		16 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	247
2424		16 mrt 1935, Parijs	H. Mayer	247
2425		16 mrt 1935, Parijs	J. van Nijlen	248
2426	(759)	16 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	248
2427		18 mrt 1935, Parijs	A.C. Willink	248
2428	(760)	20 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	248
2429		21 mrt 1935, Parijs	L.J.C. Boucher	249

2430		21 mrt 1935, Parijs	H. Mayer	249
2431		22 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	250
2432		22 mrt 1935, Parijs	A.A.M. Stols	250
2433		23 mrt 1935, Parijs	A.C. Willink	251
2434		23 mrt 1935, Parijs	S. Vestdijk	252
2435		25 mrt 1935, Parijs	J. Greshoff	254
4235		26 mrt 1935, Parijs	J.A. Antonini	165 (IX)
2436	(763)	26 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	254
2437		26 mrt 1935, Parijs	H. Marsman	254
2438		26 mrt 1935, Parijs	H. Mayer	256
2439		27 mrt 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	257
2440		28 mrt 1935, Parijs	H. Marsman	257
2441		29 mrt 1935, Parijs	E.K.M. de Bock	260
244	(764)	30 mrt 1935, Parijs	M. ter Braak	261
2443		30 mrt 1935, Parijs	A.A.M. Stols	261
2444		1 apr 1935, Parijs	J.A.A. Engelman	262
2445		1 apr 1935, Parijs	H. Mayer	262
2446		1 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	262
2447	(766)	2 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	263

2448		3 apr 1935, Parijs	F. Hellens	263
2449		3 apr 1935, Parijs	H. Marsman	263
2450		4 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	267
2451	(768)	5 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	271
2452		6 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	271
2453		8 apr 1935, Parijs	S. Vestdijk	272
2454		8 apr 1935, Parijs	H. Marsman	274
2455	(770)	8 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	276
2456		8 apr 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	276
2457		8 apr 1935, Parijs	H. Mayer	277
2458		8 apr 1935, Parijs	J. van Nijlen	277
2459		8 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	277
2460		8 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	277
2461		8 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	278
2462		9 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	278
2463	(771)	9 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	280
4236		9 apr 1935, Parijs	De Wereldbibliotheek (P. Endt)	165 (IX)
2464		10 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	280
2465	(1158)	11 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	282
2466		11 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	282

2467	11 apr 1935, Parijs	S. Vestdijk	282
2468	12 apr 1935, Parijs	H. Marsman	287
2469	12 apr 1935, Parijs	J. van Nijlen	289
2470	14 apr 1935, Parijs	H. Marsman	290
2471	14 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	290
4237	15 apr 1935, Parijs	P. Gediking	166 (IX)
2472	16 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	291
2473	17 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	291

2474		17 apr 1935, Parijs	S. Vestdijk	291
2475		17 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	293
2476		17 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	294
2477		18 apr 1935, Parijs	J.A.A. Engelman	294
2478		18 apr 1935, Parijs	H. Marsman	294
2479		19 apr 1935, Parijs	F.E.A. Batten	298
2480		19 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	298
2481		20 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	299
2482	(773)	21 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	300
2483		21 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	301
2484		21 apr 1935, Parijs	A.C. Willink	301
2485		22 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	302
2486		22 apr 1935, Parijs	De Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen)	303
2487	(774)	23 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	303
2488		23 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	303
2489		23 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	304
2490		24 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	305
2491		24 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	305

2492		24 apr 1935, Parijs	S. Vestdijk	305
2493	(775)	25 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	306
2494		25 apr 1935, Parijs	H. Marsman	306
2495		25 apr 1935, Parijs	H. de Vries	307
2496	(776)	26 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	308
2497		26 apr 1935, Parijs	J. Greshoff	309
2498		27 apr 1935, Parijs	A. Roland Holst	310
2499		29 apr 1935, Parijs	A.A.M. Stols	311
2500	(778)	30 apr 1935, Parijs	M. ter Braak	311
2501		30 apr 1935, Parijs	S. Vestdijk	311
2502		1 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	313
2503	(780)	2 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	314
2504		2 mei 1935, Parijs	H. Marsman	314
2505		3 mei 1935, Parijs	F.E.A. Batten	320
2506	(781)	3 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	320
2507		3 mei 1935, Parijs	A.C. Willink	320
2508		3 mei 1935, Parijs	A.A.M. Stols	321
2509	(782)	5 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	321
2510		5 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	321
2511		5 mei 1935, Parijs	H. Marsman	322

2512	(784)	6 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	322
2513	(785)	6 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	322
2514		7 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	322
2515	(786)	7 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	323
2516		8 mei 1935, Parijs	F.E.A. Batten	323
2517		8 mei 1935, Parijs	A.A.M. Stols	323
2518	(787)	13 mei 1935, Spa	M. ter Braak	324
2519		13 mei 1935, Spa	J. Greshoff	324
2520		17 mei 1935, Spa	J. Greshoff	325

2521		18 mei 1935, Parijs	A.C. Greshoff-Brunt	325
2522		18 mei 1935, Parijs	H. Marsman	326
2523	(788)	19 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	327
2524		20 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	327
2525		22 mei 1935, Parijs	F.E.A. Batten	328
2526	(789)	22 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	331
2527		22 mei 1935, Parijs	J. Gans	331
2528		22 mei 1935, Parijs	H. de Vries	333
2529	verm.	23 mei 1935, Parijs	Em. Querido (A. van Nahuys)	333
2530	(791)	24 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	334
2531		24 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	334
2532		25 mei 1935, Parijs	A.C. Willink	334
2533	(793)	28 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	335
2534		28 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	335
2535		28 mei 1935, Parijs	J. van der Meulen	337
2536		28 mei 1935, Parijs	F.E.A. Batten	337
2537	(794)	29 mei 1935, Parijs	M. ter Braak	339
2538		29 mei 1935, Parijs	J. Greshoff	339
2539		29 mei 1935, Parijs	H. Marsman	339

4238		mei 1935, Parijs	P. Gediking	170 (IX)
2540		1 juni 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	340
2541		1 juni 1935, Parijs	A.A.M. Stols	340
2542		1 juni 1935, Parijs	S. Vestdijk	341
2543		3 juni 1935, Parijs	F.E.A. Batten	344
2544	(796)	3 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	344
2545	(797)	3 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	344
2546		3 juni 1935, Parijs	J. Greshoff	344
2547		3 juni 1935, Parijs	F. Hellens	345
2548	(798)	4 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	345
2549		4 juni 1935, Parijs	A.A.M. Stols	345
2550		5 juni 1935, Parijs	J. Greshoff	346
2551		5 juni 1935, Parijs	H. Marsman	346
2552		5 juni 1935, Saint-Germain-en Laye	J. Greshoff	347
2553	(799)	6 juni 1935, Saint-Germain-en-Laye	M. ter Braak	347
2554		7 juni 1935, Saint-Germain-en-Laye	G.H. 's-Gravesande	348
2555	(800)	10 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	348
2556		10 juni 1935, Parijs	J. Gans	348
2557		10 juni 1935, Parijs	J. Greshoff	349

2558		10 juni 1935, Parijs	H. Marsman	351
2559		10 juni 1935, Parijs	R.A.J. van Lier	352
2560	verm.	11 juni 1935, Parijs	J. Greshoff	354
2561		11 juni 1935, Parijs	H. Marsman	354
2562	(802)	13 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	355

2563		13 juni 1935, Parijs	J. Greshoff	355
2564	(803)	13 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	356
2565		13 en 14 juni 1935, Parijs	J. Greshoff	356
2566	(805)	16 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	358
2567		16 juni 1435, Parijs	J. Greshoff	358
2568		16 juni 1935, Parijs	H. Marsman	360
2569		19 juni'935, Parijs	F.E.A. Batten	361
2570		19 juni 1935, Parijs	H. Marsman	363
2571		20 juni 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	364
2572		21 juni 1935, Parijs	M. R. Radermacher Schorer	365
2573		23 juni 1935, Parijs	J. Gans	365
2574	(807)	24 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	366
2575	(808)	26 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	366
2576		26 juni 1935, Parijs	E.P. van Lokhorst	367
2577		26 juni 1935, Parijs	H. Marsman	367
2578	(809)	26 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	369
2579	(810)	28 juni 1935, Parijs	M. ter Braak	369
2580		29 juni 1935, Parijs	H. Marsman	369
2581		30 juni 1935, Parijs	H. Marsman	370

2582	(811)	1 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	371
2583		2 juli 1935, Parijs	F.E.A. Batten	371
2584	(812)	2 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	373
2585		2 juli 1935, Parijs	J. Gans	373
2586	(813)	2 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	374
2587	(814)	3 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	374
2588		4 en 5 juli 1935, Parijs	H. Marsman	374
2589	(816)	4 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	376
2590		5 juli 1935, Parijs	H. Mayer	376
2591		6 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	377
2592	(817)	6 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	381
2593		6 juli 1935, Parijs	H. Marsman	381
2594		6 juli 1935, Parijs	J. van Nijlen	383
2595		7 juli 1935, Parijs	S. Vestdijk	384
2596	(819)	7 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	384
2597	(822)	9 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	384
2598		9 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	384
2599	(823)	9 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	385
2600		10 juli 1935, Parijs	J. van Nijlen	385
2601	(826)	11 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	386

2602	(827)	13 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	386
2603		13 juli 1935, Parijs	H. Marsman	386
2604		11 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	388
2605		11 juli 1935, Parijs	H. Marsman	389
2606		11 juli 1935, Parijs	H. Mayer	390
4239		11 juli 1935, Parijs	Het vaderland	170 (IX)

2607		12 juli 1935, Parijs	F.E.A. Batten	391
2608	(828)	12 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	393
2609		12 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	393
2610		12 juli 1935, Parijs	H. Marsman	393
4240		13 juli 1935, Parijs	A. ter Braak-Faber	172 (IX)
2611		13 juli 1935, Parijs	A.A.M. Stols	396
2612	(830)	16 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	396
2613		16 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	396
2614		16 juli 1935, Parijs	A.A.M. Stols	397
2615	(831)	17 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	397
2616		17 juli 1935, Parijs	A.A.M. Stols	397
2617		18 juli 1935, Parijs	F.E.A. Batten	398
2618		18 juli 1935, Parijs	H. Marsman	400
2619		19 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	401
2620		19 juli 1935, Parijs	W.L.M.E. Van Leeuwen	402
2621		19 juli 1935, Parijs	W.L.M.E. Van Leeuwen	406
2622		20 juli 1935, Parijs	H. Marsman	409
2623		23 juli 1935, Parijs	F.E.A. Batten	410
2624		25 juli 1935, Parijs	V. Larbaud	410

2625		25 juli 1935, Parijs	A.A.M. Stols	411
2626		26 juli 1935, Parijs	J. Greshoff	412
2627	(834)	27 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	413
2628	omstr.	27 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	413
2629		27 juli 1935, Parijs	A.A.M. Stols	413
2630		29 juli 1935, Parijs	A.A.M. Stols	413
2631		29 juli 1935, Parijs	V. Larbaud	414
2632	(836)	31 juli 1935, Parijs	M. ter Braak	414
2633	(837)	1 aug 1935, Parijs	M. ter Braak	414
2634		1 aug 1935, Parijs	A.A.M. Stols	415
2635		2 aug 1935, Parijs	J. Greshoff	415
2636		2 aug 1935, Parijs	H. Marsman	415
2637	(839)	3 aug 1935, Parijs	M. ter Braak	417
2638	(840)	5 aug 1935, Parijs	M. ter Braak	417
4241		5 aug 1935, Parijs	P. Gediking	175 (IX)
2639		5 aug 1935, Parijs	J. Greshoff	417
2640		6 aug 1935, Parijs	A.A.M. Stols	418
2641		10 aug 1935, Lévèque	J. Greshoff	418
2642		10 aug 1935, Lévèque	J. Greshoff	418
2643		10 aug 1935, Lévèque	Jongeren Vredes Actie	419

2644	10 aug 1935, Lévèque	A.C. Willink	419
2645	15 aug 1935, Lévèque	J. Greshoff	420
2646	15 aug 1935, Lévèque	V. Larbaud	420
2647	15 aug 1935, Lévèque	H. Mayer	422
2648	15 aug 1935, Lévèque	A.A.M. Stols	422
2649	17 aug 1935, Lévèque	M. ter Braak	422

2650		17 aug 1935, Lévèque	A.A.M. Stols	423
2651		19 aug 1935, Parijs	J. Greshoff	423
2652		19 aug 1935, Parijs	E.P. van Lokhorst	424
2653		20 aug 1935, Parijs	J. Greshoff	424
2654		20 aug 1935, Parijs	H. Mayer	426
2655		21 aug 1935, Parijs	H. Marsman	426
2656	(843)	22 aug 1935, Parijs	M. ter Braak	427
4242		24 aug 1935, Parijs	P. Gediking	177 (IX)
2657		24 aug 1935, Parijs	A. van der Veen	427
2658		24 aug 1935, Parijs	J. Greshoff	429
2659		24 aug 1935, Parijs	E.P. van Lokhorst	429
2660		27 aug 1935, Parijs	J. Greshoff	430
2661		28 aug 1935, Parijs	V. Larbaud	431
2662		28 aug 1935, Parijs	A. van der Veen	431
2663	(845)	29 aug, 1 en 6 sept 1935, Parijs	M. ter Braak	432
2664		29 aug 1935, Parijs	A.A.M. Stols	432
2665		1 en 2 sept 1935, Parijs	J. Greshoff	432
2666		4 sept 1935, Parijs	E.P. van Lokhorst	434
2667		4 sept 1935, Parijs	A.C. Willink	435

2668		6 sept 1935, Parijs	J. Greshoff	435
2669	(847)	10 sept 1935, Brussel	M. ter Braak	436
2670	(848)	11 sept 1935, Brussel	M. ter Braak	436
2671		14 sept 1935, Brussel	Uitg. De Spieghel	436
2672		19 sept 1935, Amsterdam	J. Greshoff	437
2673		21 sept 1935, Bergen	E.P. van Lokhorst	438
2674	(849)	28 sept 1935, Parijs	M. ter Braak	438
2675		28 sept 1935, Parijs	J. Greshoff	438
2676		28 sept 1935, Parijs	J. van Nijlen	438
2677		30 sept 1935, Parijs	H. Mayer	439
2678		30 sept 1935, Parijs	A.A.M. Stols	440
2679	(851)	3 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	440
2680		4 okt 1935, Parijs	H. Marsman	440
2681	(853)	5 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	441
2682		5 okt 1935, Parijs	H. Mayer	441
2683		5 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	441
2684	(854)	7 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	442
2685	(855)	7 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	442
2686	(856)	9 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	442
2687		9 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	442

2688		9 okt 1935, Parijs	J. van Nijlen	443
4243		12 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	178 (IX)
2689		12 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	444
2690		14 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	445
2691		14 okt 1935, Parijs	R.A.J. van Lier	446
2692	(858)	16 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	447
2693		16 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	447

2694	(859)	17 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	447
2695		17 okt 1935, Parijs	H. Mayer	447
2696		18 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	448
4244		20 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	180 (IX)
4245		21 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	180 (IX)
2697	(861)	22 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	448
2698		22 okt 1935, Parijs	J. Greshoff	448
2699		23 okt 1935, Parijs	J.A.A. Engelman	449
2700	(862)	23 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	450
4246		25 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	182 (IX)
2701		29 okt 1935, Parijs	F.E.A. Batten	450
2702	(864)	29 en 30 okt 1935, Parijs	M. ter Braak	451
2703		29 okt 1935, Parijs	H. Marsman	451
2704		31 okt en 1 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	452
4247		31 okt 1935, Parijs	L. en R. Guilloux	183 (IX)

Brieven VI

2705		1 nov 1935, Parijs	J. Gans	11
2706	(865)	2 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	12
2707		2 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	13
2708	(867)	3 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	13
2709		3 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	13
2710		3 en 4 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	14
2711		4 of 5 nov 1935, Parijs	A.A.M. Stols	15
2712		5 nov 1935, Parijs	F.E.A. Batten	15
4248		5 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	184 (IX)
2713		5 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	16
2714		6 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	17
2715		6 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	17
2716	(869)	7 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	19
2717		7 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	19
2718		8 nov 1935, Parijs	F.E.A. Batten	20
2719	(871)	8 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	21
2720	(872)	8 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	21

2721		10 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	21
2722	(873)	11 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	22
2723		12 nov 1935, Parijs	F.E.A. Batten	22
2724	(875)	12 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	23
2725	(876)	13 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	23
2726		13 nov 1935, Parijs	H. Marsman	24
2727		13 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	25
4249		13 nov 1935, Parijs	L. en R. Guilloux	186 (IX)
2728		14 nov 1935, Parijs	J. Greshoff	25
2729		14 nov 1935, Parijs	H. Mayer	26
2730		14 nov 1935, Parijs	H. Marsman	26
2731	(877)	15 nov 1935, Parijs	M. ter Braak	27
2732	(878)	16 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	27
2733		17 nov 1935, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	27
2734		17 nov 1935, Le Roselier-en-P.	A. Roland Holst	30
2735		18 nov 1935, Le Roselier-en-P.	A. van der Veen	33
2736	(879)	19 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	34
4250		20 nov 1936, Le Roselier-en-P.	J.A. Antonini	186 (IX)

2737		20 nov 1935, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	35
2738		20 nov 1935, Le Roselier-en-P.	R.A.J. van Lier	35
2739	(881)	21 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	36
2740	(882)	21, 23 en 24 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	36
2741		23 nov 1935, Le Roselier-en-P.	F.E.A. Batten	36
2742		23 nov 1935, Le Roselier-en-P.	H. Mayer	37
2743		25 nov 1935, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	38
2744	(883)	26 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	39
2745	(884)	26 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	39
2746		26 nov 1935, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	39

2747		26 nov 1935, Le Roselier-en-P.	R.A.J. van Lier	40
2748		27 nov 1935, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	40
2749	(885)	28 nov 1935, Le Roselier-en-P.	M. ter Braak	42
2750		28 nov 1935, Le Roselier-en-P.	A.A.M. Stols	42
2751		28 nov 1935, Le Roselier-en-P.	A. van Schendel	43
2752		29 nov 1935, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	46
2753		29 nov 1935, Le Roselier-en-P.	H. Mayer	47
2754		30 nov 1935, Le Roselier-en-P.	F.E.A. Batten	48
2755		30 nov 1935, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	50
2756		30 nov 1935, Le Roselier-en-P.	H. Marsman	52
2757		30 nov 1935, Le Roselier-en-P.	A. Roland Holst	53
4251		1 dec 1935, Le Roselier-en-P.	F. van Ermengem	187 (IX)
2758		1 dec 1935, Le Roselier-en-P.	G.H. 's-Gravesande	56
2759		1 dec 1935, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	58

2760		2 dec 1935, Le Roselier-en-P.	J. Greshoff	58
2761		3 dec 1935, Parijs	H. Mayer	59
2762		4 dec 1935, Parijs	A.A.M. Stols	59
4252		5 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	189 (IX)
2763		5 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	60
2764		5 dec 1935, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	61
2765		6 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	63
2766		7 dec 1935, Parijs	H. Marsman	64
2767		7 dec 1935, Parijs	A. van der Veen	66
2768		7 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	67
2769	(870)	8 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	68
2770		8 dec 1935, Parijs	J.A.A. Engelman	68
2771		8 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	68
2772		8 dec 1935, Parijs	A.A.M. Stols	69
2773		9 dec 1935, Parijs	F.E.A. Batten	70
2774		9 dec 1935, Parijs	H. Mayer	70
2775		10 dec 1935, Parijs	J. Gans	71
2776		10 dec 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	71
2777		11 dec 1935, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	72
2778	(887)	11 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	75

2779		11 dec 1935, Parijs	R.A.J. van Lier	75
2780		12 dec 1935, Parijs	R.A.J. van Lier	76
2781		13 dec 1935, Parijs	Em. Querido (A. van Nahuys)	77
2782	(888)	14 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	78
2783		14 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	78
2784		14 dec 1935, Parijs	A. Roland Holst	78
4253		14 dec 1935, Parijs	F. van Ermengem	190 (IX)
2785		16 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	81
2786		17 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	81
4254		18 dec 1935, Parijs	F. van Ermengem	192 (IX)
2787		18 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	82

2788		18 dec 1935, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	83
2789		18 dec 1935, Parijs	H. Marsman	85
2790		18 dec 1935, Parijs	H. Mayer	88
2791	(891)	18 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	89
2792	(892)	19 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	89
2793		19 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	90
4255		19 dec 1935, Parijs	L. Guilloux	193 (IX)
2794	(893)	20 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	90
4256		21 dec 1935, Parijs	F. van Ermengem	195 (IX)
2795		21 dec 1935, Parijs	G.H. 's-Gravesande	90
2796		21 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	91
2797		23 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	95
2798	(895)	23 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	97
2799		24 dec 1935, Parijs	A.C. Willink	97
4257		25 dec 1935, Parijs	F. van Ermengem	196 (IX)
2800		25 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	97
2801		27 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	99
4258		28 dec 1935, Parijs	F. van Ermengem	198 (IX)
2802		28 dec 1935, Parijs	J. Greshoff	100

2803	(897)	30 dec 1935, Parijs	M. ter Braak	101
2804		31 dec 1935, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	101
4259		3 jan 1936, Parijs	F. van Ermengem	201 (IX)
2805		3 jan 1936, Parijs	G.H. 's-Gravesande	103
2806		4 jan 1936, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	103
287	(899)	4 jan 1936, Parijs	M. ter Braak	104
4260		5 jan 1936, Parijs	F. van Ermengem	201 (IX)
2808		5 jan 1936, Parijs	J. Greshoff	104
2809		6 jan 1936, Parijs	J. Greshoff	105
2810	(1159)	7 jan 1936, Parijs	M. ter Braak	105
2811		7 en 8 jan 1936, Parijs	A.A.M. Stols	105
2812	(900)	8 jan 1936, Parijs	M. ter Braak	106
2813		8 jan 1936, Parijs	A. Roland Holst	106
2814		13 jan 1936, Utrecht	F.E.A. Batten	107
2815	(901)	13 jan 1936, Utrecht	M. ter Braak	107
2816	(902)	17 jan 1936, Parijs	M. ter Braak	107
2817		17 jan 1936, Parijs	J. Greshoff	107
2818		19 jan 1936, Parijs	H. Mayer	108
2819		21 jan 1936, Parijs	F.E.A. Batten	108
2820	(903)	22 jan 1936, Parijs	M. ter Braak	109

2821		22 jan 1936, Parijs	H. Mayer	109
2822		25 jan 1936, Parijs	H. Marsman	110
2823	(905)	26 jan 1936, Parijs	M. ter Braak	111
4261		27 en 28 jan 1936, Parijs	F. van Ermengem	202 (IX)

2824		28 jan 1936, Parijs	F.E.A. Batten	112
2825		28 jan 1936, Parijs	H. Mayer	113
2826		28 jan 1936, Parijs	M.B.B. Nijkerk	114
2827	(907)	31 jan 1936, Lisieux	M. ter Braak	114
2828	verm.	jan of febr 1936, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	115
2829	(908)	1 febr 1936, Parijs	M. ter Braak	115
2830		1 febr 1936, Parijs	J.A.A. Engelman	115
4262		1 febr 1936, Parijs	F. van Ermengem	206 (IX)
2831		2 febr 1936, Parijs	H. Mayer	116
2832		3 febr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	117
4263		4 febr 1936, Parijs	F. van Ermengem	207 (IX)
2833		5 febr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	118
2834		6 febr 1936, Parijs	H. Marsman	118
2835		6 febr 1936, Parijs	H. Mayer	118
4264		8 febr 1936, Parijs	F. van Ermengem	207 (IX)
2836		8 febr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	119
2837		8 febr 1936, Parijs	A.A.M. Stols	121
2838		10 febr 1936,Parijs	H. Marsman	121
4265		11 febr 1936, Parijs	F. van Ermengem	208 (IX)

2839		13 febr 1936, Parijs	J. Greshoff	121
2840	(909)	15 febr 1936, Parijs	M. ter Braak	122
2841		15 febr 1936, Parijs	H. Mayer	122
4266		18 febr 1936, Parijs	F. van Ermengem	209 (IX)
2842		18 febr 1936, Parijs	H. Mayer	123
2843	(911)	22 febr 1936, Parijs	M. ter Braak	123
2844		23 febr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	123
2845		23 febr 1936, Parijs	J. Greshoff	124
2846		24 febr 1936, Parijs	J. Greshoff	124
2847		24 febr 1936, Parijs	R. Brulez	124
2848	verm.	24 febr 1936, Parijs	J. Greshoff	126
2849		26 febr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	126
2850		26 febr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	127
2851		26 febr 1936, Parijs	J. Greshoff	127
2852	(912)	28 febr 1936, Parijs	M. ter Braak	129
2853		28 febr 1936, Parijs	H. Mayer	129
2854	(913)	1 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	129
2855		5 mrt 1936, Parijs	F.E.A. Batten	129
2856	(915)	5 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	131
4267		5 mrt 1936, Parijs	L. Guilloux	210 (IX)

2857		6 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	132
2858		6 mrt 1936, Parijs	H. Marsman	133
2859	(916)	7 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	135
2860	(917)	7 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	135
2861	(918)	9 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	135
2862	(920)	10 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	135
4268		13 mrt 1936, Parijs	L. Guilloux	211 (IX

2863		13 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	135
2864		13 mrt 1936, Parijs	De Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen)	139
2865		15 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	140
2866		17 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	141
2867		18 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	145
2868		20 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	146
2869		20 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	147
4269		20 mrt 1936, Parijs	L. Guilloux	212 (IX)
2870		20 mrt 1936, Parijs	De Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen)	148
2871		20 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	148
2872	(922)	21 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	149
2873		22 mrt 1936, Parijs	H. Mayer	149
2874		22 mrt 1936, Parijs	A. van Schendel en A. van Schendel-de Boers	149
2875		23 mrt 1936, Parijs	J. Greshoff	150
2876	(923)	25 mrt 1936, Lyon	M. ter Braak	150
2877		25 mrt 1936, Lyon	J. Greshoff	151

2878		26 mrt 1936, Lyon	F.E.A. Batten	151
2879		27 mrt 1936, Lyon	A. van Schendel-de Boers	151
2880		28 mrt 1936, Lyon	J. Greshoff	152
4270*		29 mrt 1936, Parijs	H. Marsman	214 (IX)
2881		29 mrt 1936, Lyon	H. Mayer	152
2882		30 mrt 1936, Lyon	F.E.A. Batten	153
2883	(924)	31 mrt 1936, Parijs	M. ter Braak	155
4271		31 mrt 1936, Parijs	F. van Ermengem	214 (IX)
4272		mrt 1936, Parijs	G. Jean-Aubrey	215 (IX)
2884	(926)	3 apr 1936, Parijs	M. ter Braak	155
2885		4 apr 1936, Parijs	R. Brulez	155
2886		4 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	155
2887		4 apr 1936, Parijs	H. Mayer	156
2888		4 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	157
2889		5 apr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	157
2890	(927)	5 apr 1936, Parijs	M. ter Braak	160
2891		6 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	161
2892		6 en 8 apr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	162
2893		7 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	165
2894		7 en 8 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	166

* Geschreven door E. du Perron-de Roos

2895		8 apr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	168
2896	(929)	8 apr 1936, Parijs	M. ter Braak	169
2897		9 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	169

2898		9 apr 1936, Parijs	H. Mayer	170
2899		10 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	171
2900		10 apr 1936 Parijs	A.A.M. Stols	172
2901	vervalt			172
2902		11 en 13 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	172
2903		12 apr 1936, Parijs	H. Mayer	174
2904		14 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	174
2905		15 en 16 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	174
2906		16 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	177
2907		17 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	177
2908		17 apr 1936, Parijs	F.E.A. Batten	178
2909		17 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	180
2910		19 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	181
2911		20 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	182
2912		21 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	183
2913		22 apr 1936, Parijs	J. Greshoff	184
2914		22 apr 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	184
2915		24 apr 1936, Avignon	J. Greshoff	185
2916	(930)	25 apr 1936, Avignon	M. ter Braak	185

2917		25 apr 1936, Aix-en-Provence	J. Greshoff	185
2918		26 apr 1936, Cagnes-sur-Mer	J. Greshoff	186
2919	(931)	27 apr 1936, Hyères	M. ter Braak	186
2920		27 apr 1936, Hyères	J. Greshoff	186
2921	(932)	28 apr 1936, Hyères	M. ter Braak	186
2922		28 apr 1936, Hyères	J. van Nijlen	187
2923		28 apr 1936, Hyères	J. Greshoff	187
2924		29 apr 1936, Toulon	J. Greshoff	187
2925		3 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	188
4273		4 mei 1936, Parijs	F. van Ermengem	215 (IX)
2926		4 mei 1936, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	189
2927	(934)	5 mei 1936, Parijs	M. ter Braak	191
2928		6 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	191
2929		7 mei 1936, Parijs	De Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen)	193
2930		8 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	194
2931		8 mei 1936, Parijs	W.L.M.E. van Leeuwen	196
2932		10 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	197
2933		11 mei 1936, Parijs	H. Marsman	198
2934		13 mei 1936, Parijs	H. Marsman	200

4274		14 mei 1936, Parijs	F. van Ermengem	216 (XI)
2935		14 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	201
2936		17 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	201
2937		17 mei 1936, Parijs	J. van Nijlen	202
2938	(935)	19 mei 1936, Parijs	M. ter Braak	203

2939		20 mei 1936, Parijs	G.O. Tissing	203
2940		21 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	204
2941	(937)	22 mei 1936, Parijs	M. ter Braak	204
2942	(939)	24 mei 1936, Parijs	M. ter Braak	204
2943		26 mei 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	204
4275		28 mei 1936, Parijs	De Wereldbiblotheek (N. van Suchtelen)	217 (IX)
2944		29 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	205
2945		29 mei 1936, Parijs	R.A.J. van Lier	206
2946		30 mei 1936, Parijs	J. Greshoff	206
4276		2 juni 1936, Parijs	De Wereldbiblotheek (N. van Suchtelen)	218 (IX)
2947	(941)	3 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	206
2948		3 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	207
2949	(942)	3 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	209
2950		4 juni 1936, Parijs	H. Marsman	209
2951		4 juni 1936, Parijs	H. Mayer	210
2952		5 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	210
2953		5 juni 1936, Parijs	W. Moll	212

2954	(944)	5 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	212
2955	(946)	7 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	212
2956		7 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	212
2957		7 juni 1936, Parijs	C. van Wessem	213
2958		8 of 15 juni 1936, Parijs	H. Mayer	214
4277		8 juni 1936, Parijs	De Wereldbiblotheek (N. van Suchtelen)	219 (IX)
2959		8 juni 1936, Parijs	C. van Wessem	215
2960	(947)	10 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	216
2961		10 juni 1936, Parijs	G.O. Tissing	216
2962		11 juni 1936, Parijs	C. van Wessem	218
2963		12 juni 1936, Parijs	C. van Wessem	220
2964		14 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	220
2965		16 juni 1936, Parijs	Boosten & Stols	222
2966		16 juni 1936, Parijs	C. van Wessem	222
2967		17 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	224
2968		17 juni 1936, Parijs	H. Marsman	224
2969	(948)	18 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	225
2970	(949)	18 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	225
2971		18 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	225

2972		18 juni 1936, Parijs	H. Marsman	226
2973		18 juni 1936, Parijs	G.O. Tissing	227
2974		19 juni 1936, Parijs	H. Mayer	227
2975		20 juni 1936, Parijs	J. Greshoff	228
2976	(951)	21 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	229
2977	(952)	22 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	229
2978	(954)	29 juni 1936, Parijs	M. ter Braak	229
2979	eind	juni 1936, Parijs	E. van Moerkerken	229

2980		2 juli 1936, Parijs	A.A.M. Stols	229
2981		3 juli 1936, Parijs	G.O. Tissing	230
2982		4 juli 1936, Parijs	J. Greshoff	231
2983		5 of 12 juli 1936, Parijs	E. van Moerkerken	232
2984		6 juli 1936, Parijs	J. Greshoff	233
2985		7 juli 1936, Parijs	C. van Wessem	234
2986		7 juli 1936, Parijs	H. Marsman	235
2987		8 juli 1936, Parijs	J. Greshoff	239
2988		9 juli 1936, Parijs	C. van Wessem	240
2989		9 juli 1936, Parijs	C. van Wessem	241
2990		10 juli 1936, Parijs	C. van Wessem	241
2991	(955)	11 juli 1936, Parijs	M. ter Braak	242
2992		11 juli 1936, Parijs	J. Greshoff	243
2993		11 juli 1936, Parijs	A. Roland Holst	244
2994		13 juli 1936, Parijs	J. Greshoff	245
2995		13 juli 1936, Parijs	H. Marsman	245
2996		14 juli 1936, Parijs	A. Roland Holst	246
2997		14 juli 1936, Parijs	G.O. Tissing	248
2998	(957)	15 juli 1936, Parijs	M. ter Braak	248

2999		16 juli 1936, Parijs	N. Debrot	249
3000		16 juli 1936, Parijs	H. Marsman	250
3001		18 juli 1936, Parijs	J. Greshoff	254
3002		18 juli 1936, Parijs	H. Mayer	255
3003	(959)	20 juli 1936, Parijs	M. ter Braak	256
3004		20 juli 1936, Parijs	E. van Moerkerken	256
3005		21 juli 1936, Parijs	H. Marsman	257
3006	(961)	24 juli 1936, Parijs	M. ter Braak	260
3007		24 juli 1936, Parijs	C.M. Schilt	260
3008		24 juli 1936, Parijs	G.H. 's-Gravesande	261
3009		27 juli 1936, Parijs	G.H. 's-Gravesande	262
3010		27 juli 1936, Parijs	H. Marsman	262
3011		27 juli 1936, Parijs	A.A.M. Stols	264
3012		29 juli 1936, Parijs	G.H. 's-Gravesande	265
3013	(962)	29 juli 1936, Parijs	M. ter Braak	265
3014		29 juli 1936, Parijs	N. Debrot	266
3015		29 juli 1936, Parijs	H. Mayer	266
3016		29 juli 1936, Parijs	G.O. Tissing	267
3017		31 juli 1936, Parijs	C. van Wessem	269
3018		3 aug 1936, Parijs	G.H. 's-Gravesande	269

3019		3 aug 1936, Parijs	J. Greshoff	270
3020		3 aug 1936, Parijs	G.O. Tissing	270
3021	(964)	4 aug 1936, Parijs	M. ter Braak	271
3022		4 aug 1936, Parijs	J.V. de Sturler	271
3023		4 aug 1936, Parijs	H. Mayer	272
3024		5 aug 1936, Parijs	G.H. 's-Gravesande	272
3025		7 aug 1936, Parijs	G.O. Tissing	273
3026		9 aug 1936, Parijs	C. van Wessem	273

3027		9 aug 1936, Parijs	H. Marsman	274
3028	(965)	12 aug 1936, Bosvoorde	M. ter Braak	274
3029		12 aug 1936, Bosvoorde	G.O. Tissing	274
3030		14 aug 1936, Bosvoorde	J. Schepens	275
3031		16 aug 1936, Amersfoort	N. Debrot	275
3032		16 aug 1936, Amersfoort	H. Mayer	276
3033		16 aug 1936, Amersfoort	E. van Moerkerken	276
3034	(966)	17 aug 1936, Amersfoort	M. ter Braak	277
3035		18 aug 1936, Amersfoort	N. Debrot	277
3036		20 aug 1936, Amersfoort	H. Marsman	277
3037		21 aug 1936, Amersfoort	H. Mayer	278
3038		23 aug 1936, Amersfoort	J. Greshoff	279
3039		26 aug 1936, Amersfoort	N. Debrot	280
3040	(967)	27 aug 1936, Amersfoort	M. ter Braak	281
3041		27 aug 1936, Amersfoort	R.A.J. van Lier	282
3042		29 aug 1936, Amersfoort	C. van Wessem	282
3043		2 sept 1936, Den Haag	N. Debrot	283
3044		3 sept 1936, Den Haag	A.A.M. Stols	283
3045		4 sept 1936, Den Haag	E. van Moerkerken	283

3046		4 sept 1936, Den Haag	C. van Wessem	284
3047		7 sept 1936, Den Haag	J. Greshoff	284
3048		11 sept 1936, Brussel	H.C. Kool	284
3049		11 sept 1936, Brussel	A. Lehning	285
3050		11 sept 1936, Brussel	G.O. Tissing	286
4278		12 sept 1936, Brussel	J.A. Antonini	219 (IX)
3051		12 sept 1936, Brussel	E. van Moerkerken	287
3052	(968)	17 sept 1936, Parijs	M. ter Braak	287
3053		17 sept 1936, Parijs	H. Marsman	287
3054		17 sept 1936, Parijs	H. Mayer	288
3055		18 sept 1936, Parijs	J. Greshoff	288
4279		19 sept 1936, Parijs	J.A. Antonini	220 (IX)
3056		19 sept 1936, Parijs	F.E.A. Batten	289
3057		20 sept 1936, Parijs	F. de Grave	290
3058		20 sept 1936, Parijs	G.O. Tissing	291
3059		20 sept 1936, Parijs	H. Marsman	292
3060		21 sept 1936, Parijs	J. Greshoff	292
3061	(969)	23 sept 1936, Parijs	M. ter Braak	293
3062		23 sept 1936, Parijs	J. Greshoff	293
3063		24 sept 1936, Parijs	J. Greshoff	294

3064	24 sept 1936, Parijs	H. Marsman	294
3065	26 sept 1936, Parijs	J. Greshoff	296
3066	29 sept 1936, Parijs	J. Greshoff	297
3067	29 sept 1936, Parijs	N. Debrot	297
3068	2 okt 1936, Brussel	A.A.M. Stols	299
3069	5 okt 1936, Parijs	J.V. de Sturler	299
3070	5 okt 1936, Parijs	H. Mayer	300
3071	6 okt 1936, Parijs	A. Roland Holst	300
3072	6 okt 1936, Parijs	H. Marsman	301

3073		7 okt 1936, Parijs	A. Roland Holst	302
3074		7 okt 1936, Parijs	J. Greshoff	304
3075		7 okt 1936, Parijs	H. Marsman	304
3076		11 okt 1936, Parijs	H. Mayer	308
3077		11 okt 1936, Parijs	H. Mayer	308
3078		13 okt 1936, Marseille	N. Debrot	309
3079		13 okt 1936, Marseille	J. Greshoff	309
3080		18 okt 1936, Port Said	J. Greshoff	310
3081	(974)	27 okt 1936, Indische Oceaan	M. ter Braak	310
3082		28 okt 1936, Indische Oceaan	J. Greshoff	310
3083	(975)	1 nov 1936, Indische Oceaan	M. ter Braak	313
3084	(976)	4 nov 1936, Penang	M. ter Braak	313
3085		4 nov 1936, Penang	L. Chevasson	313
3086		4 nov 1936, Penang	J. Greshoff	313
3087		4 nov 1936, Penang	A.C. Willink	313
3088		17 nov 1936, Bandoeng	J. Greshoff	314
3089	(978)	10 dec 1936, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	316
3090		10 dec 1936, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	316

4280		11 dec 1936, Tjitjoeroeg	J.A. Antonini	221 (IX)
3091		11 dec 1936, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	319
3092		12 dec 1936, Tjitjoeroeg	N. Debrot	321
3093		12 dec 1936, Tjitjoeroeg	H. Marsman	323
3094		15 dec 1936, Tjitjoeroeg	N. Debrot	325
3095		15 dec 1936, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	325
3096		23 dec 1936, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	327
4281		24 dec 1936, Tjitjoeroeg	R. Nieuwenhuys	224 (IX)
4282		27 dec 1936, Tjitjoeroeg	R. Nieuwenhuys	225 (IX)
3097		1 jan 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	329
3098	(980)	1 jan 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	332
3099	(981)	2 jan 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	332
3100		2 en 23 jan 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	332
3101		6, 8 en 11 jan 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	335
4322		7 jan 1937, Tjitjoeroeg	Patah	392(IX)
4323		15 jan 1937, Tjitjoeroeg	Patah	396 (IX)
3102		17 jan 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	339
3103		21 jan 1937, Tjitjoeroeg	H. Mayer	342
3104		21 jan 1937, Tjitjoeroeg	De Wereldbibliotheek	344

			(N. van Suchtelen)	
3105	(983)	23 Jan 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	345
3106		28 jan 1937, Tjitjoeroeg	H. Mayer	345
3107	(984)	29 jan 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	346
3108		29 jan 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	346
3109	(985)	30 Jan 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	347
3110		30 jan 1937, Tjitjoeroeg	A.C. Greshoff-Brunt en J. Greshoff	347

3111	(986)	31 jan 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	351
3112		1 febr 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	351
3113		3 febr 1937, Rantjasoeni	G.O. Tissing	352
3114	(987)	5 febr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	352
3115	(989)	8 febr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	352
3116		19 febr 1937, Tjitjoeroeg	A.C. Willink	352
3117		25 febr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	354
4283		25 febr 1937, Tjitjoeroeg	J.A. Antonini	226 (IX)
3118		25 febr 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	357
3119		26 febr 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	360
3120		26 febr 1937, Tjitjoeroeg	J. van Nijlen	360
3121	(991)	2 en 3 mrt 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	363
3122		2 mrt 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	364
3123	(992)	3 mrt 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	365
3124		3 mrt 1937, Tjitjoeroeg	Uitg. Em. Querido (A. van Nahuys en Em. Querido)	365
3125		3 mrt 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	367
3126		4 mrt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	371

3127		5 mrt 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	375
3128		5 mrt 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	376
3129		6 mrt 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	380
3130		6 mrt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	381
3131		6 mrt 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	382
3132		8 mrt 1937, Tjitjoeroeg	C. de Hart	383
3133	(993)	8 mrt 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	385
3134		11 mrt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	385
3135		12 mrt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	388
3136		12 mrt 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	390
3137		12 mrt 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	391
3138	(995)	16 en 17 mrt 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	392
3139		16 mrt 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	392
3140		16 mrt 1937, Tjitjoeroeg	R.A.J. van Lier	393
3141		16 mrt 1937, Tjitjoeroeg	H. Mayer	393
3142		25 mrt 1937, Proempang	J. Greshoff	395
3143	(996)	25 mrt 1937, Proempang	M. ter Braak	399
3144		27 mrt 1937, Proempang	J. Greshoff	399

3145		27 mrt 1937, Proempang	J. Greshoff	402
3146	(998)	2 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	403
3147		2 apr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	403
4284		3 apr 1937, Tjitjoeroeg	J.A. Antonini	228 (IX)

3148	(999)	3 en 4 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	406
3149		3 en 4 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	406
3150		5 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	408
3151		5 apr 1937, Tjitjoeroeg	R.A.J. van Lier	410
3152	(1000)	6 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	410
3153		6 apr 1937, Tjitjoeroeg	R.A.J. van Lier	410
3154		7 apr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	411
3155	verem.	tussen 7 en 14 apr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	412
3156		8 apr 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	412
3157		10 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	413
3158		13 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	414
3159		13 apr 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	415
3160	(1002)	14 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	415
3161		14 en 15 apr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	416
3162		15 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	420
3163		16 apr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	421
3164		16 apr 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	423

3165	(1003)	17 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	423
3166		17 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.H. 's-Gravesande	424
3167	(1004)	20 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	425
3168		20 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	426
3169	(1005)	22 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	427
3170		22 apr 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	428
3171		24 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	428
3172		25 apr 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	430
3173		27 apr 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	431
3174		28 apr 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	432
3175		28 apr 1937, Tjitjoeroeg	L.F. Jansen	436
4285		28 apr 1937, Tjitjoeroeg	J.H. Ritmen	232 (IX)
3176	(1006)	30 apr 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	438
3177		3 mei 1937, Tjilatjap	J. Greshoff	438
3178		6 mei 1937, Wonosobo	G.O. Tissing	439
3179	(1007)	7 mei 1937, Boroboedoer	M. ter Braak	439
3180		7 mei 1937, Boroboedoer	J. Greshoff	439
3181		7 mei 1937, Magelang	S. Vestdijk	440
3182		7 mei 1937, Magelang	A.C. Willink	440

3183	(1008)	8 mei 1937, Djokjakarta	M. ter Braak	441
3184		9 mei 1937, Blitar	J. Greshoff	441

3185		14 mei 1937, Denpasar, Bali	G.M.G. DouwesDekker	443
3186		17 mei 1937, Denpasar, Bali	R. Bonnel	445
4324		17 mei 1937, Denpasar, Bali	S. Koperberg	399 (IX)
3187		17 mei 1937, Denpasar, Bali	H. Marsman	445
3188		17 mei 1937, Denpasar, Bali	G.O. Tissing	446
3189	(1009)	18 mei 1937, Denpasar, Bali	M. ter Braak	446
3190		18 mei 1937, Denpasar, Bali	J. Greshoff	446
3191		18 mei 1937, Denpasar, Bali	S. Vestdijk	447
3192		18 mei 1937, Denpasar, Bali	A.C. Willink	447
4286		19 mei 1937, Bali	J.A. Antonini	232 (IX)
3193		19 mei 1937, Denpasar, Bali	J. van Nijlen	448
3194		27 mei 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	448
3195	(1010)	28 mei 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	450
3196		28 mei 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	450
4325		28 mei 1937, Tjitjoeroeg	S. Koperberg	400 (IX)
3197	(1011)	30 mei 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	451
3198		30 mei 1937, Tjitjoeroeg	L.P.J. Braat	451
3199		30 mei 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	452
3200		30 mei 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	453

3201		1 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	454
3202		2 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	455
3203		2 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	456
4326		2 juni 1937, Tjitjoeroeg	S. Koperberg	401 (IX)
3204		7 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	457
3205	(1013)	8, 9, 10, 11 en 14 juni 1937, Tjitjoeroeg en Bandoeng	M. ter Braak	461
3206		8 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	461
3207		8 juni 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	476
3208		9 juni 1937, Tjitjoeroeg	Uitg. Em. Querido (Em. Querido)	476
3209		9 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	477
3210		11 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	478
3211		15 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	479
3212		15 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	480
3213		15 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. van Nijlen	481
4287		16 juni 1937, Tjitjoeroeg	R. Nieuwenhuys	233 (IX)
3214		17 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	486
3215		23 juni 1937, Tjitjoeroeg	J.V. de Sturler en J. Greshoff	487

3216	23 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	488
3217	25 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	493

3218		27 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. van Nijlen	494
3219		28 juni 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	495
3220	(1016)	29 Juni 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	496
4288		30 juni 1937, Tjitjoeroeg	J.A. Antonini	234 (IX)
3221		30 juni 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	496

Brieven VII

3222		2 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	11
3223		3 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	17
3224		6 juli 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	18
3225		7 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. van Nijlen	18
3226		7 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	22
3227		10 juli 1937, Tjitjoeroeg	R.A.J. van Lier	23
3228		15 juli 1937, Tjitjoeroeg	G.H. 's-Gravesande	26
3229		15 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	27
3230		17 juli 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	35
3231		17 juli 1937, Tjitjoeroeg	F.R.J. Verhoeven	36
3232		18 juli 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	38
3233	(1017)	18 juli 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	38
3234		18 juli 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	38
3235		20 juli 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	39
3236		20 juli 1937, Tjitjoeroeg	A.A.M. Stols	39
3237		26 juli 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	40
3238		26 juli 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	41

3239		27 juli 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	42
3240		30 juli 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	45
3241		30 juli 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	50
3242		30 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. van Nijlen	51
3243		30 juli 1937, Tjitjoeroeg	A.A.M. Stols	52
3244	omstr.	30 juli 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	53
3245		3 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	53
3246		5 aug 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	54
3247		6 aug 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	55
3248	(1021)	7 aug 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	63
3249		7 aug 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	63
3250		9 aug 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	67
3251		9 aug 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	72
3252		9 en 10 aug 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	73
3253	(1022)	10 aug 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	74
3254		11 aug 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	74
3255		12 aug 1937, Tjitjoeroeg	A. Roland Holst	75
3256		12 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	81
3257		13 aug 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	82

3258	19 aug 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	82
3259	20 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	83
3260	22 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	84
3261	26 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	85

3262		27 aug 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	87
3263		27 aug 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	90
3264		28 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	91
3265		29 aug 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	93
3266		29 aug 1937, Tjitjoeroeg	A. Roland Holst	94
3267		31 aug 1937, Tjitjoeroeg	J.H. Ritmen	99
3268	omstr.	1 sept 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	100
3269		1 sept 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	101
3270		2 sept 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	105
3271		3 sept 1937, Tjitjoeroeg	L.F. Jansen	106
3272		8 sept 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	108
3273		9 sept 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	109
3274		11 sept 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	110
3275		11 sept 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	111
3276		12 sept 1937, Tjitjoeroeg	L.F. Jansen	112
3277		12 sept 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	115
3278		13 sept 1937, Tjitjoeroeg	F.E.A. Batten	115
3279	(1023)	13 sept 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	116

3280		15 sept 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	116
3281	omstr.	15 sept 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	118
3282		17 sept 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	121
3283		18 sept 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	126
3284		22 sept 1937, Tjilatjap	G.O. Tissing	127
3285		26 sept 1937, Tjitjoeroeg	G.M.G. Douwes Dekker	127
3286		26 sept 1937, Tjitjoeroeg	H. Mayer	128
3287	(1026)	28 sept 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	128
3288		28 sept 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	128
3289	(1027)	29 sept 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	129
3290		30 sept 1937, Tjitjoeroeg	H. Mayer	129
3291		30 sept 1937, Tjitjoeroeg	F.R.J. Verhoeven	130
3292		5 okt 1937, Tjitjoeroeg	G.O. Tissing	131
3293		6 okt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	132
3294		6 okt 1937, Tjitjoeroeg	H. Samkalden	136
3295		8 okt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	137
3296	(1028)	8 okt 1937, Tjitjoeroeg	M. ter Braak	138
3297		10 okt 1937, Tjitjoeroeg	H. Marsman	138
3298		11 en 12 okt 1937, Tjitjoeroeg	J. Greshoff	139

3299	15 okt 1937, Garoet	J. Greshoff	141
3300	15 okt 1937, Garoet	H. Mayer	142
3301	17 okt 1937, Garoet	H. Samkalden	143
3302	18 okt 1937, Garoet	H. Marsman	144
3303	19 okt 1937, Garoet	H. Mayer	146
3304	19 okt 1937, Garoet	H. Samkalden	147

3305		20 okt 1937, Garoet	J. Greshoff	147
3306		20 okt 1937, Garoet	J. van Nijlen	149
3307		20 okt 1937, Garoet	H. Samkalden	149
3308		21 okt 1937, Garoet	H. Samkalden	150
3309	(1030)	22 okt 1937, Garoet	M. ter Braak	152
3310		22 okt 1937, Garoet	G.O. Tissing	153
3311	(1031)	23 okt 1937, Garoet	M. ter Braak	153
3312		23 okt 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	153
3313		23 okt 1937, Garoet	J. Greshoff	154
3314		23 okt 1937, Garoet	J.H. Ritmen	159
3315		23 okt 1937, Garoet	L.F. Jansen	159
3316		24 okt 1937, Garoet	H. Samkalden	162
3317		27 okt 1937, Garoet	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	163
3318		27 okt 1937, Garoet	J.A.A. Engelman	165
3319		28 okt 1937, Garoet	L.F. Jansen	165
3320		29 okt 1937, Garoet	J. Greshoff	167
3321	(1032)	30 okt 1937, Garoet	M. ter Braak	168
3322		30 okt 1937, Garoet	L.F. Jansen	168

3323		31 okt 1937, Garoet	G.H. 's-Gravesande	169
3324	(1034)	3 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	170
3325		3 nov 1937, Garoet	G.O. Tissing	171
3326	(1035)	4 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	171
3327		4 nov 1937, Garoet	H. Samkalden	172
3328		4 nov 1937, Garoet	F.R.J. Verhoeven	177
3329		6 nov 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	179
3330		6 nov 1937, Garoet	J. Greshoff	180
3331	(1036)	9 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	181
3332		9 nov 1937, Garoet	L.F. Jansen	181
3333		9 nov 1937, Garoet	H. Samkalden	182
3334		9 nov 1937, Garoet	G.O. Tissing	183
3335	(1037)	10 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	184
3336		11 nov 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	184
3337		11 nov 1937, Garoet	A.A.M. Stols	185
3338		12 nov 1937, Garoet	L.F. Jansen	187
3339		15 nov 1937, Garoet	F.E.A. Batten	189
3340		15 nov 1937, Garoet	G.O. Tissing	192
3341	(1038)	18 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	193

3342		19 nov 1937, Garoet	J. Greshoff	193
3343	(1040)	20 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	195
3344		21, 22 en 23 nov 1937, Garoet	L.F. Jansen	195
3345		22 nov 1937, Garoet	H. Samkalden	200
4327		23 nov 1937, Garoet	S. Koperberg	402 (IX)
3346		25 nov 1937, Garoet	J. Greshoff	201

3347		25 nov 1937, Garoet	L.F. Jansen	202
3348		27 nov 1937, Garoet	*Bataviaasch nieuwsblad*	202
3349	(1041)	27 en 29 nov 1937, Garoet	M. ter Braak	203
3350		27 nov 1937, Garoet	C. Binnerts	204
3351		27 nov 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	207
3352		29 nov 1937, Garoet	L.F. Jansen	208
3353		30 nov 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	209
3354		30 nov 1937, Garoet	J. Greshoff	209
3355		30 nov 1937, Garoet	H. Marsman	210
3356		2 dec 1937, Garoet	F.E.A. Batten	214
3357		2 dec 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	218
3358	(1043)	3 dec 1937, Garoet	M. ter Braak	219
3359		3 dec 1937, Garoet	J. Greshoff	219
3360		3 dec 1937, Garoet	H. Marsman	221
3361		3 dec 1937, Garoet	H. Marsman	223
3362		4 dec 1937, Garoet	J. Greshoff	224
4289		4 dec 1937, Garoet	A.C. Greshoff-Brunt	237 (IX)
3363		8 dec 1937, Garoet	A.C. Willink	227

3364		10 dec 1937, Garoet	H. Samkalden	229
3365		11 dec 1937, Garoet	G.M.G. Douwes Dekker	229
3366	(1045)	12 dec 1937, Garoet	M. ter Braak	232
3367		12 dec 1937, Garoet	J. Greshoff	232
3368		12 dec 1937, Garoet	H. Marsman	236
3369		12 dec 1937, Garoet	F.R.J. Verhoeven	237
3370		13 dec 1937, Garoet	G.O. Tissing	239
3371		15 dec 1937, Garoet	J. Greshoff	241
3372		15 dec 1937, Garoet	H. Samkalden	242
3373		15 dec 1937, Garoet	F.R.J. Verhoeven	246
3374	(1046)	20 dec 1937, Batavia	M. ter Braak	246
3375		23 dec 1937, Batavia	J. Greshoff	246
3376		23 dec 1937, Batavia	H. Samkalden	248
3377		26 dec 1937, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	248
3378		26 dec 1937, Batavia	Uitg. De Ploeg	249
3379		28 dec 1937, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	249
3380		28 dec 1937, Batavia	J. Greshoff	250
3381		30 dec 1937, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	251

3382		31 dec 1937, Batavia	H. Marsman	252
3383	(1048)	31 dec 1937, Batavia	M. ter Braak	257

3384		1 jan 1938, Batavia	S. Vestdijk	257
3385		2 jan 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	261
3386	(1049)	8 en 9 jan 1938, Batavia	M. ter Braak	262
3387		8 jan 1938, Batavia	H. Samkalden	262
3388		8 jan 1938, Batavia	G.O. Tissing	263
3389		12 jan 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	264
3390		17 jan 1938, Batavia	H. Mayer	265
3391		18 jan 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	265
3392		24 Jan 1938, Batavia	F.E.A. Batten	266
3393		24 jan 1938, Batavia	J. Greshoff	267
3394		24 jan 1938, Batavia	S. Vestdijk	268
3395		29 jan 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	271
3396		29 jan 1938, Batavia	J. Greshoff	275
3397		31 jan 1938, Batavia	J. Greshoff	277
3398	(1051)	2 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	278
4290		4 febr 1938, Batavia	J.A. Antonini	239 (IX)
3399	(1052)	4 en 5 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	278

3400		4 en 5 febr 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	278
3401		10 febr 1938, Batavia	F.E.A. Batten	280
3402		11 febr 1938, Batavia	W.L.M.E. van Leeuwen	284
3403		12 febr 1938, Batavia	P.H. Dubois	286
3404	(1054)	13 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	290
3405	(1055)	13 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	290
3406	(1056)	15 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	291
3407		15 febr 1938, Batavia	J. van Nijlen	291
3408		18 febr 1938, Batavia	H. Marsman	291
3409		18 febr 1938, Batavia	H. Samkalden	292
3410		19 febr 1938, Batavia	J. Greshoff	292
3411		21 febr 1938, Batavia	F.E.A. Batten	293
3412	(1057)	21 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	293
3413		21 febr 1938, Batavia	H. Samkalden	294
3414	(1058)	23 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	294
3415		24 febr 1938, Batavia	H. Samkalden	294
3416	(1059)	25 febr 1938, Batavia	M. ter Braak	295
3417		26 febr 1938, Batavia	J. Greshoff	295
3418	(1061)	1 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	299
3419	(1062)	3 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	299

3420	5 mrt 1938, Batavia	H. Marsman	299
3421	6 mrt 1938, Batavia	J. Greshoff	300

3422	(1063)	7 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	302
3423		7 mrt 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	302
3424		12 mrt 1938, Batavia	J. Greshoff	303
3425		14 mrt 1938, Batavia	F.E.A. Batten	307
3426	(1065)	14 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	310
3427	(1006)	15 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	310
3428	(1067)	15 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	311
3429		16 mrt 1938, Batavia	J. Greshoff	311
3430	(1069 = 1068)	16 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	317
3431		17 mrt 1938, Batavia	K. Lekkerkerker	317
3432	(1069)	20 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	318
3433	(1070)	21 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	318
3434		22 mrt 1938, Batavia	F.E.A. Batten	318
3435		26 mrt 1938, Batavia	J. Greshoff	321
3436	(1072)	26 mrt 1938, Batavia	M. ter Braak	33
3437		27 mrt 1938, Batavia	H. Marsman	331
3438		31 mrt 1938, Batavia	H. Samkalden	336
3439	(1073)	31 mrt en 2 apr 1938, Batavia	M. ter Braak	337
3440		3 apr 1938, Batavia	H. Samkalden	337

3441	(1074)	4 apr 1938, Batavia	M. ter Braak	338
3442		6 apr 1938, Batavia	G.O. Tissing	338
3443	(1076)	11 apr 1938, Batavia	M. ter Braak	339
3444	(1077)	12 apr 1938, Batavia	M. ter Braak	339
3445		14 apr 1938, Batavia	H. Mayer	339
3446		19 apr 1938, Batavia	F.E.A. Batten	340
3447	(1079)	19 apr 1938, Batavia	M. ter Braak	340
3448		19 apr 1938, Batavia	J. Greshoff	340
3449		19 apr 1938, Batavia	G.O. Tissing	344
3450		24 apr 1938, Sitoe Goenoeng	F.R.J. Verhoeven	346
3451		25 apr 1938, Sitoe Goenoeng	S. Vestdijk	347
3452		26 apr 1938, Sitoe Goenoeng	H. Samkalden	350
3453		28 apr 1938, Sitoe Goenoeng	F.R.J. Verhoeven	351
3454		29 apr 1938, Sitoe Goenoeng	F.E.A. Batten	354
3455	(1080)	29 apr 1938, Sitoe Goenoeng	M. ter Braak	355
3456		30 apr 1938, Sitoe Goenoeng	H. Mayer	355
3457		5 mei 1938, Batavia	F.E.A. Batten	358
3458		8 mei 1938, Batavia	J. Greshoff	360
3459		8 mei 1938, Batavia	H. Samkalden	364
3460	(1082)	9 mei 1938, Batavia	M. ter Braak	365

3461		9 mei 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	365
3462		9 mei 1938, Batavia	A. Roland Holst	367
3463		12 mei 1938, Batavia	F.E.A. Batten	371
3464	(1083)	13 mei 1938, Batavia	S. Vestdijk	373
3465		17 mei 1938, Batavia	M. ter Braak	375

3466		22 mei 1938, Batavia	H. Mayer	375
3467		24 mei 1938, Batavia	G.O. Tissing	376
3468		29 mei 1938, Batavia	F.E.A. Batten	377
3469	(1085)	29 mei 1938, Batavia	M. ter Braak	380
3470		29 mei 1938, Batavia	J. Greshoff	380
3471		29 mei 1938, Batavia	K. Lekkerkerker	382
3472		31 mei 1938, Batavia	J. Greshoff	383
3473		1 juni 1938, Batavia	G.M.G. Douwes Dekker	384
3474		1 juni 1938, Batavia	P.H. Dubois	386
3475		2 juni 1938, Batavia	H. Samkalden	387
3476		7 juni 1938, Batavia	F.E.A. Batten	388
3477		13 juni 1938, Batavia	F.E.A. Batten	390
3478		14 juni 1938, Batavia	F.E.A. Batten	391
3479		17 juni 1938, Rantjasoeni	J. Greshoff	392
3480	(1086)	17 juni 1938, Rantjasoeni	M. ter Braak	395
3481		21 juni 1938, Rantjasoeni	H. Marsman	395
3482		23 juni 1938, Rantjasoeni	F.R.J. Verhoeven	399
3483		26 juni 1938, Batavia	F.E.A. Batten	400
3484		29 juni 1938, Batavia	F.E.A. Batten	401

3485	30 juni 1938, Batavia	F.E.A. Batten	401
3486	2 juli 1938, Batavia	F.E.A. Batten	402
4328	2 juli 1938, Batavia	S. Koperberg	402 (IX)
3487	7 juli 1938, Batavia	F.E.A. Batten	403
3488	7 juli 1938, Batavia	G.O. Tissing	405
3489	8 juli 1938, Batavia	M. ter Braak en J. Greshoff	406
3490	11 juli 1938, Batavia	J. Greshoff	409
3491	11 juli 1938, Batavia	H. Samkalden	409
3492	15 juli 1938, Batavia	F.E.A. Batten	410
4329	20 juli 1938, Meester Cornelis	S. Koperberg	403 (IX)
3493	24 juli 1938, Meester Cornelis	F.E.A. Batten	410
3494	25 juli 1938, Meester Cornelis	J. Greshoff	412
3495	26 juli 1938, Meester Cornelis	S. Mangoen-koesoemo	414
3496	27 juli 1938, Meester Cornelis	S. Mangoen-koesoemo	416
3497	28 juli 1938, Meester Cornelis	S. Mangoen-koesoemo	417
3498	31 juli 1938, Meester Cornelis	S. Mangoen-koesoemo	418
3499	1 aug 1938, Meester Cornelis	R. Nieuwenhuys	420

3500	1 aug 1938, Meester Cornelis	J. van Nijlen	422
3501	2 aug 1938, Meester Cornelis	P.H. Dubois	425
3502	2 en 6 aug 1938, Meester Cornelis	H. Marsman	427
3503	2 aug 1938, Meester Cornelis	A.C. Willink	429
3504	3 aug 1938, Meester Cornelis	H. Samkalden	431

3505		8 aug 1938, Meester Cornelis	G.O. Tissing	432
3506		9 aug 1938, Meester Cornelis	R. Nieuwenhuys	433
3507	(1088)	10 aug 1938, Meester Cornelis	M. ter Braak	434
3508		10 aug 1938, Meester Cornelis	J. Greshoff	434
3509		11 aug 1938, Meester Cornelis	F.E.A. Batten	441
3510		13 aug 1938, Meester Cornelis	R. Nieuwenhuys	442
3511		17 en 21 aug 1938, Rantjasoeni	H. Marsman	444
3512		20 aug 1938, Rantjasoeni	F.E.A. Batten	448
3513		24 aug 1938, Rantjasoeni	H. Samkalden	449
3514		25, 27 en 28 aug 1938, Rantjasoeni	J. Greshoff	450
3515		25 aug 1938, Rantjasoeni	H. Mayer	455
3516	(1089)	26 aug 1938, Rantjasoeni	M. ter Braak	455
3517		26 aug 1938, Rantjasoeni	A.A.M. Stols	455
3518		28 aug 1938, Rantjasoeni	C. de Hart	458
3519		30 aug 1938, Rantjasoeni	H. Samkalden	459
3520		31 aug 1938, Rantjasoeni	J. Greshoff	462

3521	5 sept 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	463
3522	5 sept 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	464
3523	5 sept 1938, Bandoeng	H. Samkalden	465
3524	6 sept 1938, Bandoeng	J. Greshoff	466
3525	6 sept 1938, Bandoeng	H. Mayer	469
3526	7 sept 1938, Bandoeng	E. van Moerkerken	469
3527	9 sept 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	472
3528	13 sept 1938, Bandoeng	H. Samkalden	472
3529	13 sept 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	473
3530	14 sept 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	474
3531	16 sept 1938, Bandoeng	H. Samkalden	475
3532	17 sept 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	476
3533	17 sept 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	478
3534	18 sept 1938, Bandoeng	A.A.M. Stols	479
3535	19 sept 1938, Bandoeng	W.L.M.E. van Leeuwen	480
3536	27 sept 1938, Bandoeng	J. Greshoff	484
3537	27 sept 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	486
3538	27 sept 1938, Bandoeng	D. de Vries	487
3539	3 okt 1938, Bandoeng (Dago)	J. Greshoff	488
4330	6 okt 1938, Bandoeng	S. Koperberg	404 (IX)

3540		6 okt 1938, Bandoeng	H. Samkalden	491
3541		6 okt 1938, Bandoeng	H. Samkalden	493
3542		7 okt 1938, Bandoeng	J. Greshoff	494
4291		8 okt 1938, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	241 (IX)
3543		10 okt 1938, Bandoeng	F.E.A. Batten	495
3544	(1091)	10 okt 1938, Bandoeng	M. ter Braak	497

3545		10 okt 1938, Bandoeng	H. Mayer	497
3546		11 okt 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	498
4292*		21 okt 1938, Bandoeng	M. ter Braak en J. Greshoff	242 (IX)
3547	(1095)	26 okt 1938, Bandoeng	M. ter Braak	500
3548		26 okt 1938, Bandoeng	J. Greshoff	500
4331*		29 okt 1938, Bandoeng	S. Koperberg	406 (IX)
3549		30 okt 1938, Bandoeng	H. Samkalden	501
3550		30 okt 1938, Bandoeng	J.C. van Leur	503
3551	(1096)	2 nov 1938, Bandoeng	M. ter Braak	505
3552		2 nov 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	505
3553		3 nov 1938, Bandoeng	H. Samkalden	506
3554		5 nov 1938, Bandoeng	J. Last	508
3555		5 nov 1938, Bandoeng	H. Samkalden	510
3556	(1097)	6 nov 1938, Bandoeng	M. ter Braak	512
3557		6 nov 1938, Bandoeng	H. Mayer	512
3558		6 nov 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	512
3559		8 nov 1938, Bandoeng	J. Greshoff	514
3560		9 nov 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	516

* Geschreven door E. du Perron-de Roos
* Geschreven door E. du Perron-de Roos

3561		12 nov 1938, Bandoeng	H. Samkalden	518
3562	(1098)	13 nov 1938, Bandoeng	M. ter Braak	521
3563		13 nov 1938, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	521
3564		15 nov 1938, Bandoeng	P.J. Koets	522
3565		15 nov 1938, Soekaboemi	S. Mangoen-koesoemo	523
3566	(1099)	16 nov 1938, Soekaboemi	M. ter Braak	523
3567		18 nov 1938, Soekaboemi	S. Mangoen-koesoemo	523
4293		23 nov 1938, Buitenzorg	L.F. Jansen	244 (IX)
3568		29 nov 1938, Bandoeng	G.M.G. Douwes Dekker	524
3569		30 nov 1938, Bandoeng	F.E.A. Batten en R.A.J. van Lier	525
3570		30 nov 1938, Bandoeng	J. Greshoff	528
3571		30 nov 1938, Bandoeng	Uitg. Van Holkema en Warendorf	531
3572		30 nov 1938, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	532
3573		30 nov 1938, Bandoeng	H. Samkalden	534
3574		30 nov 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	536

Brieven VIII

3575	(1101)	3 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	9
3576		3 dec 1938, Bandoeng	*De Preanger post*	9
3577		3 dec 1938, Bandoeng	S. Vestdijk	10
3578		5 dec 1938, Bandoeng	A.M. de Voogt-Blume	13
3579		7 dec 1938, Bandoeng	J. Greshoff	14
3580	(1102)	7 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	15
3581		7 dec 1938, Bandoeng	H. Samkalden	15
3582		7 dec 1938, Bandoeng	H. Samkalden	17
3583		7 dec 1938, Bandoeng	A.M. de Voogt-Blume	18
3584		8 dec 1938, Bandoeng	P.H. Dubois	19
3585		8 dec 1938, Bandoeng	H. Mayer	20
4294		10 dec 1938, Bandoeng	J.A. Antonini	245 (IX)
3586		10 dec 1938, Bandoeng	J. Last	21
3587		10 dec 1938, Bandoeng	H. Samkalden	23
3588		10 dec 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	24
3589		11 dec 1938, Bandoeng	J. van Nijlen	26
3590		15 dec 1938, Bandoeng	H. Samkalden	28
3591		17 dec 1938, Bandoeng	J. Greshoff	30

3592		18 dec 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	31
3593	(1104)	19 en 20 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	33
3594		19 dec 1938, Bandoeng	H. Samkalden	33
3595	(1105)	21 en 22 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	34
3596		24 dec 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	35
3597		26 dec 1938, Bandoeng	H. Marsman	35
3598		26 dec 1938, Bandoeng	S. Vestdijk	37
3599		27 dec 1938, Bandoeng	A.C. Willink	39
3600	(1106)	28 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	41
3601	(1107)	28 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	41
3602		29 dec 1938, Bandoeng	H. Samkalden	41
3603		29 dec 1938, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	42
3604	(1108)	30 dec 1938, Bandoeng	M. ter Braak	43
4332		30 dec 1938, Bandoeng	S. Koperberg	407 (IX)
3605		31 dec 1938, Bandoeng	Uitg. Van Holkema en Warendorf	43
3606		2 jan 1939, Bandoeng	J. Last	44
3607		3 jan 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	45
3608		3 jan 1939, Bandoeng	R.A.J. van Lier	47
3609		4 jan 1939, Bandoeng	H. Samkalden	48

3610	4 jan 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	49
3611	5 jan 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	50

3612		6 jan 1939, Bandoeng	J. Greshoff	52
3613		6 jan 1939, Bandoeng	H. Samkalden	54
3614	(1110)	17 jan 1939, Bandoeng	M. ter Braak	55
3615		17 jan 1939, Bandoeng	H. Samkalden	55
3616		17 jan 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	57
3617		18 jan 1939, Bandoeng	H. Samkalden	60
3618		19 jan 1939, Bandoeng	D. de Vries	60
3619		20 jan 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	61
3620		20 jan 1939, Bandoeng	J. Greshoff	63
3621		22 jan 1939, Bandoeng	J. van Nijlen	66
3622		22 jan 1939, Bandoeng	A.A.M. Stols	67
3623		22 jan 1939, Bandoeng	D. de Vries	68
3624		23 jan 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	69
3625		24 jan 1939, Bandoeng	D. de Vries	75
3626		26 jan 1939, Bandoeng	D. de Vries	75
3627		27 jan 1939, Bandoeng	J. Greshoff	76
3628		28 jan 1939, Bandoeng	H. Mayer	77
3629		30 jan 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	78
3630		2 febr 1939, Bandoeng	A. Greebe	78

3631	4 febr 1939, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	79
3632	4 febr 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	81
3633	6 febr 1939, Bandoeng	H. Samkalden	82
3634	6 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	84
3635	7 febr 1939, Bandoeng	H. Mayer	85
3636	8 en 10 febr 1939, Bandoeng	J. Greshoff	85
3637	8 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	88
3638	10 febr 1939, Bandoeng	H. Samkalden	90
3639	11 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	91
3640	12 febr 1939, Bandoeng	A. van der Veen	92
4295	14 febr 1939, Bandoeng	Onbekend (D.M.G. Koch?)	248 (IX)
3641	14 febr 1939, Bandoeng	H. Samkalden	94
3642	14 febr 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	94
3643	14 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	96
3644	15 febr 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	97
3645	15 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	98
3646	17 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	98
3647	18 febr 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	100
3648	18 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	101

3649	20 febr 1939, Bandoeng	S. Vestdijk	102
3650	20 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	103
3651	21 febr 1939, Bandoeng	A.A.M. Stols	103
3652	21 en 22 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	104

3653		22 en 25 febr 1939, Bandoeng	J. Greshoff	106
3654		22 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	109
3655		23 febr 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	110
3656	(1111)	25 febr 1939, Bandoeng	M. ter Braak	112
3657		26 febr 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	112
3658		27 febr 1939, Bandoeng	H. Mayer	113
3659		27 febr 1939, Bandoeng	D. de Vries	114
3660	(1112)	4 mrt 1939, Bandoeng	M. ter Braak	114
3661		4 mrt 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	114
3662		4 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	116
3663		5 mrt 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	117
3664		5 mrt 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	118
3665		5 mrt 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	119
3666		5 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	120
3667		6 mrt 1939, Bandoeng	J. Greshoff	120
3668		6 mrt 1939, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	122
3669		7 mrt 1939, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	124
3670		9 mrt 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	126
3671		9 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	127

3672		10 mrt 1939, Bandoeng	J. Greshoff	129
3673		11 mrt 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	130
3674		11 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	131
3675		15 mrt 1939, Bandoeng	W.S.B. Klooster	132
3676		15 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	132
3677		16 mrt 1939, Bandoeng	J. Greshoff	134
3678		16 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	134
3679		17 mrt 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	136
3680		17 mrt 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	137
3681	(1113)	22 mrt 1939, Bandoeng	M. ter Braak	138
3682		23 mrt 1939, Bandoeng	C.J. Kelk	138
3683		23 mrt 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	140
3684		23 mrt 1939, Bandoeng	S. Vestdijk	141
3685		24 mrt 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	143
3686		24 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	143
3687		25 mrt 1939, Bandoeng	R.A.J. van Lier	144
3688		25 mrt 1939, Bandoeng	H. Marsman	147
3689		27 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	149
3690		28 mrt 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	149
3691		29 mrt 1939, Bandoeng	D. de Vries	151

3692	31 mrt 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	153

3693		31 mrt 1939, Bandoeng	S. Vestdijk	154
3694		1 apr 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	156
3695		4 apr 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	161
3696		5 apr 1939, Bandoeng	D. de Vries	162
3697		8 apr 1939, Bandoeng	J. Greshoff	163
3698		8 apr 1939, Bandoeng	E.H. Verhoeven-Mingram	165
4296	na	8 apr 1939, Bandoeng	J. Greshoff	248 (IX)
3699		13 apr 1939, Giridjaja	F.E.A. Batten	165
3700		13 apr 1939, Giridjaja	D. de Vries	168
3701		19 apr 1939, Bandoeng	J. van Nijlen	169
3702		26 apr 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	170
3703		27 apr 1939, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	170
3704		27 apr en 7 mei 1939, Bandoeng	G. Stuiveling	171
3705		27 apr 1939, Bandoeng	G.O. Tissing	175
3706		29 apr 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	175
3707		2 mei 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	176
3708		5 mei 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	177
3709		9 mei 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	178
3710		10 mei 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	179

3711		10 mei 1939, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	180
3712		11 mei 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	181
3713		12 mei 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	183
3714		13 mei 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	183
3715	(1114)	15 mei 1939, Bandoeng	M. ter Braak	185
4297		15 mei 1939, Bandoeng	Soeroto	249 (IX)
3716		16 mei 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	185
3717	(1115)	18 mei 1939, Bandoeng	M. ter Braak	187
3718		mei 1939, Bandoeng	W. Walraven	187
3719		25 mei 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	188
3720		27 mei 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	189
3721		28 mei 1939, Bandoeng	F.R.J. Verhoeven	190
3722		29 mei 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	191
3723		31 mei 1939, Bandoeng	S. Mangoen-koesoemo	195
3724		1 juni 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	195
3725		2 juni 1939, Bandoeng	J. van der Woude	197
3726		4 Juni 1939, Bandoeng	J. Paulhan	198
3727		5 juni 1939, Bandoeng	R. Nieuwenhuys	199
3728	(1117)	6 juni 1939, Bandoeng	M. ter Braak	200
3729		6 juni 1939, Bandoeng	P.H. Dubois	200

3730	7 juni 1939, Bandoeng	G.H. 's-Gravesande	201
3731	8 juni 1939, Bandoeng	S. Vestdijk	203
3732	9 juni 1939, Bandoeng	G. Stuiveling	204

3733		15 jun 1939, Buitenzorg	F.E.A. Batten	206
3734		20 juni 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	206
3735	(1118)	20 juni 1939, Bandoeng	M. ter Braak	209
4298		23 juni 1939, Bandoeng	M.R. Dajoh	250 (IX)
3736		23 juni 1939, Bandoeng	H. Marsman	209
3737		24 juni 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	210
3738		26 juni 1939, Bandoeng	J. van Nijlen	210
3739		27 juni 1939, Bandoeng	D. de Vries	211
4299	voor	30 juni 1939, Bandoeng	Soeroto	251 (IX)
3740		30 juni 1939, Bandoeng	F.E.A. Batten	211
3741		2 juli 1939, Buitenzorg	D. de Vries	212
3742		3 juli 1939, Buitenzorg	G. Stuiveling	213
3743		5 juli 1939, Buitenzorg	D. de Vries	215
3744	(1120)	6 juli 1939, Buitenzorg	M. ter Braak	216
3745		12 juli 1939, Buitenzorg	F.E.A. Batten	216
3746		15 juli 1939, Buitenzorg	F.E.A. Batten	217
3747		16 juli 1939, Buitenzorg	D. de Vries	218
3748		16 juli 1939, Buitenzorg	R. Nieuwenhuys	219
3749		17 juli 1939, Buitenzorg	P.J. Koets	220

3750	20 juli 1939, Buitenzorg	F.E.A. Batten	222
3751	20 juli 1939, Buitenzorg	H. Marsman	224
3752	24 Juli 1939, Buitenzorg	D. de Vries	225
3753	31 juli 1939, Buitenzorg	D. de Vries	226
3754	1 aug 1939, Buitenzorg	D. de Vries	227
3755	3 aug 1939, Buitenzorg	Soeroto	230
3756	3 aug 1939, Buitenzorg	D. de Vries	231
3757	4 aug 1939, Buitenzorg	F.E.A. Batten	231
3758	5 aug 1939, Batavia	D. de Vries	232
3759	6 aug 1939, Batavia	J. Greshoff	232
3760	6 aug 1939, Batavia	D. de Vries	233
3761	7 aug 1939, Batavia	F.E.A. Batten	234
3762	9 aug 1939, Batavia	P.J. Koets	235
3763	12 aug 1939, Tandjong Priok	J. van der Woude	236
3764	14 aug 1939, Straat Malakka	P.J. Koets	237
3765	14 aug 1939, Straat Malakka	S. Mangoen-koesoemo	238
3766	14 aug 1939, Straat Malakka	F.R.J. Verhoeven	239
3767	14 aug 1939, Straat Malakka	L.J. Welter	240
3768	3 sept 1939, Port Said	F.E.A. Batten	241
3769	6 sept 1939, Port Said	F.E.A. Batten	241

3770	6 sept 1939, Port Said	L.J. Welter	241
3771	7 sept 1939, Port Said	G.O. Tissing	242
3772	17 sept 1939, ms. Indrapoera	F.E.A. Batten	243
3773	23 sept 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	243
3774	30 sept 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	243
3775	30 sept 1939, Amsterdam	C. de Hart	244
3776	30 sept 1939, Amsterdam	H. Marsman	244
3777	30 sept 1939, Amsterdam	S. Mangoen-koesoemo	245

3778		30 sept 1939, Amsterdam	F.R.J. Verhoeven	246
3779		30 sept 1939, Amsterdam	L.J. Welter	247
3780		1 okt 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	247
3781		1 okt 1939, Amsterdam	M. ter Braak	248
3782		3 okt 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	249
3783	(1122)	3 okt 1939, Amsterdam	M. ter Braak	250
4300		3 okt 1939, Amsterdam	*Het vaderland*	252 (IX)
3784		4 okt 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	250
3785	(1123)	5 okt 1939, Amsterdam	M. ter Braak	250
3786		5 okt 1939, Amsterdam	G. Stuiveling	250
3787		6 okt 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	252
4301		7 of 8 okt 1939, Ukkel	F.I. Herbet	253 (IX)
3788		9 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	252
3789		10 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	253
3790		10 okt 1939, Bergen	E. Gobée	253
3791		10 okt 1939, Bergen	J. van Nijlen	254
4302		10 okt 1939, Bergen	S. Vestdijk	255 (IX)
3792		11 okt 1939, Bergen	C. de Hart	255
3793		11 okt 1939, Bergen	S. Mangoen-koesoemo	256

3794		11 okt 1939, Bergen	G. Stuiveling	257
3795		12 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	262
3796	(1125)	12 okt 1939, Bergen	M. ter Braak	263
3797		12 okt 1939, Bergen	C. de Hart	263
3798		12 okt 1939, Bergen	H. Mayer	263
3799	(1126)	13 okt 1939, Bergen	M. ter Braak	264
3800		14 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	264
3801	(1127)	14 okt 1939, Bergen	M. ter Braak	264
3802		19 okt 1939, Amsterdam	F.E.A. Batten	264
4303		20 okt 1939, Bergen	J.A. Antonini	255 (IX)
3803		20 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	265
3804	(1129)	20 okt 1939, Bergen	M. ter Braak	266
3805		20 okt 1939, Bergen	P.H. Dubois	266
3806		20 okt 1939, Bergen	C. de Hart	267
3807		20 okt 1939, Bergen	H. Mayer	267
3808		20 okt 1939, Bergen	G. Stuiveling	268
3809		21 okt 1939, Bergen	C. de Hart	270
3810		22 okt 1939, Bergen	G. Stuiveling	270
3811		24 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	271
3812	(1131)	24 okt 1939, Bergen	M. ter Braak	272

3813	24 okt 1939, Bergen	E. Gobée	272
3814	24 okt 1939, Bergen	C. de Hart	273
3815	25 okt 1939, Bergen	L.P.J. Braat	273
3816	25 okt 1939, Bergen	P.N. van Eyck	274
3817	26 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	275
3818	26 okt 1939, Bergen	C. de Hart	276
3819	26 okt 1939, Bergen	G. Stuiveling	276

3820		27 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	277
3821		27 okt 1939, Bergen	E. van Moerkerken	278
3822		28 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	279
3823		28 okt 1939, Bergen	W.L.M.E. van Leeuwen	280
3824		28 okt 1939, Bergen	A.F.E. van Schendel	281
3825		28 okt 1939, Bergen	A.A.M. Stols	282
3826		29 okt 1939, Bergen	G. Stuiveling	283
3827		30 okt 1939, Bergen	F.E.A. Batten	286
3828		30 okt 1939, Bergen	S. Djojopoespito	287
3829		30 okt 1939, Bergen	L.J. Welter	291
3830		31 okt 1939, Bergen	J. van Nijlen	295
3831		31 okt 1939, Bergen	G. Stuiveling	296
3832		1 nov 1939, Bergen	F.E.A. Batten	297
3833	(1132)	1 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	298
3834		1 nov 1939, Bergen	A.A.M. Stols	298
3835		1 nov 1939, Bergen	De Wereldbibliotheek (N. van Suchtelen)	299
3836		2 nov 1939, Bergen	F.E.A. Batten	300
3837	(1133)	2 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	301

4304		2 nov 1939, Bergen	W. Walraven	256 (IX)
3838		2 nov 1939, Bergen	R.A.J. van Lier	301
3839		3 nov 1939, Bergen	F.E.A. Batten	301
3840		3 nov 1939, Bergen	P.H. Dubois	301
3841	(1135)	4 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	302
3842		4 nov 1939, Bergen	E. van Moerkerken	302
3843		6 nov 1939, Bergen	P.N. van Eyck	302
3844		6 nov 1939, Bergen	E. van Moerkerken	303
3845		7 nov 1939, Bergen	F.E.A. Batten	304
3846	(1137)	7 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	305
3847	(1138)	7 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	305
3848	(1139)	7 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	305
3849		7 nov 1939, Bergen	A.F.E. van Schendel	306
3850		8 nov 1939, Bergen	E. van Moerkerken	306
3851		9 nov 1939, Bergen	P.H. Dubois	307
3852		9 nov 1939, Bergen	J. Greshoff	307
3853		9 nov 1939, Bergen	E. van Moerkerken	310
3854		9 nov 1939, Bergen	N.E. van Eyck-Benjamins	311
3855		9 nov 1939, Bergen	E. van Moerkerken	311
3856		9 nov 1939, Bergen	F.R.J. Verhoeven	312

3857	(1140)	10 nov 1939, Bergen	M. ter Braak	314
3858		10 nov 1939, Bergen	P.J. Koets	314
3859		10 nov 1939, Bergen	W.L.M.E. van Leeuwen	317
3860		10 nov 1939, Bergen	H. Marsman	321

3861		10 nov 1939, Bergen	C. van Wessem	323
3862		11 nov 1939, Bergen	F.E.A. Batten	324
3863		11 nov 1939, Bergen	H. Mayer	324
3864		11 nov 1939, Bergen	G. Stuiveling	325
3865		11 nov 1939, Bergen	G.O. Tissing	325
3866		12 nov 1939, Bergen	F.E.A. Batten	328
3867		12 nov 1939, Bergen	G. Stuiveling	328
3868		12 nov 1939, Bergen	G. Stuiveling	329
3869		13 nov 1939, Bergen	C. de Hart	329
3870		13 nov 1939, Bergen	W.L.M.E. van Leeuwen	331
3871		13 nov 1939, Bergen	E. van Moerkerken	331
3872	omstr.	15 nov 1939, Bergen	W. Walraven	332
3873		16 nov 1939, Den Haag	G. Stuiveling	332
3874		17 nov 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	333
3875		18 nov 1939, Den Haag	C. de Hart	333
3876		19 nov 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	334
3877		20 nov 1939, Den Haag	G. Stuiveling	334
3878		21 nov 1939, Den Haag	G. Stuiveling	336
3879		22 nov 1939, Den Haag	A. Roland Holst	337

3880	23 nov 1939, Den Haag	G. Stuiveling	340
3881	23 nov 1939, Den Haag	G.H. 's-Gravesande	341
3882	24 nov 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	342
3883	24 nov 1939, Den Haag	G. Stuiveling	342
3884	26 nov 1939, Den Haag	C. de Hart	343
3885	27 nov 1939, Den Haag	C. de Hart	345
3886	27 nov 1939, Den Haag	A.E. van Rantwijk	347
3887	27 nov 1939, Den Haag	T.S. Rot	348
3888	27 nov 1939, Den Haag	J. van der Woude	348
3889	28 nov 1939, Den Haag	P.H. Dubois	349
3890	28 nov 1939, Den Haag	G. Stuiveling	350
3891	29 nov 1939, Den Haag	G.O. Tissing	351
3892	2 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	353
3893	3 dec 1939, Den Haag	L.P.J. Braat	354
3894	5 dec 1939, Den Haag	F.E.A. Batten	355
3895	5 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	356
3896	5 dec 1939, Den Haag	G. Stuiveling	357
3897	7 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	359
3898	7 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	359
3899	7 dec 1939, Den Haag	H. Mayer	361

3900	9 dec 1939, Den Haag	G.H. 's-Gravesande	362
3901	10 dec 1939, Den Haag	P.H. Dubois	363
3902	10 dec 1939, Den Haag	E. Gobée	367
3903	11 dec 1939, Den Haag	H.A. Ett	368
3904	11 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	370
3905	12 dec 1939, Den Haag	A.A.M. Stols	371
3906	12 dec 1939, Den Haag	J. van der Woude	373
3907	13 dec 1939, Den Haag	M. ter Braak	374

3908	13 dec 1939, Den Haag	H.A. Ett	374
3909	13 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	375
3910	13 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	376
3911	13 dec 1939, Den Haag	A.C. Willink	377
3912	14 dec 1939, Den Haag	F. Schamhardt	378
3913	15 dec 1939, Den Haag	P.J. Koets	379
3914	16 dec 1939, Den Haag	P.H. Dubois	380
3915	16 dec 1939, Den Haag	H.A. Ett	380
3916	16 dec 1939, Den Haag	H. Marsman	381
3917	16 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	381
3918	17 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	382
3919	18 dec 1939, Den Haag	J. Romein	382
3920	20 dec 1939, Den Haag	F. Gobée	385
4305	20 dec 1939, Den Haag	E. Hoornik	257 (IX)
3921	21 dec 1939, Den Haag	H.A. Ett	386
3922	21 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	388
3923	22 dec 1939, Den Haag	J. Romein	389
3924	22 dec 1939, Den Haag	S. Mangoen-koesoemo	391
3925	dec 1939, Den Haag	C.E.L. Batten-Beynon	395

3926	23 dec 1939, Den Haag	J. Greshoff en A.C. Greshoff-Brunt	395
3927	26 dec 1939, Den Haag	H.A. Ett	400
3928	26 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	401
3829	26 dec 1939, Den Haag	E. van Moerkerken	401
3930	28 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	403
3931	29 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	403
3932	29 dec 1939, Den Haag	D. de Vries	406
3933	30 dec 1939, Den Haag	J. Last	407
3934	31 dec 1939, Den Haag	C. de Hart	409
3935	2 jan 1940, Den Haag	A. Greebe	413
3936	2 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	413
3837	2 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	414
3938	2 jan 1940, Den Haag	G. Stuiveling	416
3939	2 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	419
3940	3 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	420
3841	3 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	420
3942	3 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	421
3943	4 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	421
3944	4 jan 1940, Den Haag	J. van der Woude	421
3845	5 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	422

3946	5 jan 1940, Den Haag	H.A. Ett	423
3947	5 jan 1940, Den Haag	*De tijd*	425
3948	6 jan 1940, Den Haag	J.B. Tielrooy	427
3949	8 jan 1940, Den Haag	J. van der Woude	428
3950	10 jan 1940, Den Haag	J. Pée	429
3951	10 jan 1940, Den Haag	G. Stuiveling	431

3952	12 jan 1940, Den Haag	L.P.J. Braat	433
3953	13 jan 1940, Den Haag	A. Greebe	433
3954	13 jan 1940, Den Haag	A.A.M. Stols	434
3955	13 jan 1940, Den Haag	G. Stuiveling	434
3956	13 jan 1940, Den Haag	J.B. Tielrooy	435
3957	14 jan 1940, Den Haag	J. Last	439
3958	15 jan 1940, Den Haag	J.A.A. Engelman	440
3959	16 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	441
3960	16 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	442
3961	17 jan 1940, Den Haag	J.H. Boeke	443
3962	17 jan 1940, Den Haag	J. Pée	444
3963	19 jan 1940, Den Haag	H.A. Ett	446
3964	19 jan 1940, Den Haag	Chr. J. van Geel	447
3965	19 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	448
3966	19 jan 1940, Den Haag	J. Pée	449
3967	19 jan 1940, Den Haag	A.A.M. Stols	449
3968	19 jan 1940, Den Haag	J.A.A. Engelman	450
3969	20 jan 1940, Den Haag	M. ter Braak	452
3970	20 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	452

3971	22 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	453
3972	22 jan 1940, Den Haag	J.B. Tielrooy	454
3973	23 jan 1940, Den Haag	J.A.A. Engelman	456
3974	24 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	458
3975	24 jan 1940, Den Haag	S. Mangoen-koesoemo	458
3976	26 jan 1940, Den Haag	F.E.A. Batten	462
3977	26 jan 1940, Den Haag	J. Pée	462
3978	26 jan 1940, Den Haag	A.E. van Rantwijk	463
3979	27 jan 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	463
3980	28 jan 1940, Den Haag	L.P.J. Braat	464
3981	28 jan 1940, Den Haag	J.A.A. Engelman	465
3982	28 jan 1940, Den Haag	A.F.E. van Schendel	465
3983	29 jan 1940, Den Haag	J.A.A. Engelman	466
3984	29 jan 1940, Den Haag	J. Pée	468
3985	30 jan 1940, Den Haag	Chr. J. van Geel	470
3986	30 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	470
3987	30 jan 1940, Den Haag	A.A.M. Stols	471
3988	31 jan 1940, Den Haag	L.P.J. Braat	472
3989	31 jan 1940, Den Haag	C. de Hart	472
3990	1 febr 1940, Den Haag	H.A. Gomperts	473

3991	2 febr 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	473
3992	2 febr 1940, Den Haag	J. Pée	474
3993	3 febr 1940, Den Haag	C. de Hart	475
3994	4 febr 1940, Den Haag	A.C. Willink	475
3995	6 febr 1940, Den Haag	H.A. Ett	476
3996	6 febr 1940, Den Haag	J. Pée	477
3997	7 febr 1940, Den Haag	H.A. Gomperts	478

3998	7 febr 1940, Den Haag	H.A. Ett	478
3999	8 febr 1940, Den Haag	C. de Hart	479
4000	8 febr 1940, Den Haag	J. van der Woude	480
4001	8 febr 1940, Den Haag	J. van der Woude	480
4002	9 febr 1940, Den Haag	H.A. Ett	480
4003	11 febr 1940, Den Haag	P.H. Dubois	481
4004	11 febr 1940, Den Haag	E. Gobée	481
4005	11 febr 1940, Den Haag	P.J. Koets	484
4006	11 febr 1940, Den Haag	F.R.J. Verhoeven	487
4007	11 febr 1940, Den Haag	D. de Vries	491
4008	13 febr 1940, Den Haag	F.E.A. Batten	493
4009	13 febr 1940, Den Haag	H.A. Ett	493
4010	13 febr 1940, Den Haag	A.C. Willink	495
4306	14 febr 1940, Den Haag	*De avondpost* (D. Hans)	258 (IX)
4011	16 febr 1940, Den Haag	G. Stuiveling	496
4012	17 febr 1940, Den Haag	F.E.A. Batten	498
4013	18 febr 1940, Den Haag	G. Stuiveling	499
4014	19 febr 1940, Den Haag	H.A. Ett	500
4015	20 febr 1940, Den Haag	E. Gobée	500

4016	21 febr 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	503
4017	21 febr 1940, Den Haag	A.A.J. Stols	503
4018	22 febr 1940, Den Haag	E. Gobée	504
4019	25 febr 1940, Den Haag	J. Greshoff	505
4020	26 febr 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	509
4021	28 febr 1940, Den Haag	A.H.M. Romein-Verschoor	510
4022	28 febr 1940, Den Haag	A.A.M. Stols	510
4023	1 mrt 1940, Den Haag	F.E.A. Batten	511
4024	1 mrt 1940, Den Haag	A.A.M. Stols	511
4025	2 mrt 1940, Den Haag	H.A. Ett	512
4026	2 mrt 1940, Den Haag	C. de Hart	512
4027	2 mrt 1940, Den Haag	A.A.M. Stols	513
4028	5 mrt 1940, Den Haag	H.A. Ett	514
4029	6 mrt 1940, Den Haag	L.P.J. Braat	514
4030	6 mrt 1940, Den Haag	J. Pée	515
4031	7 mrt 1940, Den Haag	G.M.G. Douwes Dekker	515
4032	8 mrt 1940, Den Haag	J.A.A. Engelman	518
4033	8 mrt 1940, Den Haag	C. de Hart	519
4034	9 mrt 1940, Den Haag	H.A. Ett	519
4035	9 mrt 1940, Den Haag	H. Marsman	520

4036	11 mrt 1940, Den Haag	P.N. van Eyck	522
4037	11 mrt 1940, Den Haag	E. Gobée	525
4038	11 mrt 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	526
4307	11 mrt 1940, Den Haag	G. van Waterschoot van der Gracht	259 (IX)
4039	12 mrt 1940, Den Haag	L.J. Welter	526

4040		13 mrt 1940, Den Haag	H.A. Ett	530
4041		13 mrt 1940, Den Haag	P.N. van Eyck	530
4042		13 mrt 1940, Den Haag	A. Greebe	531
4043		14 mrt 1940, Den Haag	C. de Hart	532
4044		14 mrt 1940, Den Haag	D. de Vries	532
4045		15 mrt 1940, Den Haag	J.F. Otten	534
4046		21 mrt 1940, Bergen	F.E.A. Batten	535
4047	(1143)	21 mrt 1940, Bergen	M. ter Braak	536
4048		21 mrt 1940, Bergen	P.N. van Eyck	536
4049		21 mrt 1940, Bergen	H. Marsman	536
4050		22 mrt 1940, Bergen	P.H. Dubois	537
4051		22 mrt 1940, Bergen	R. van Eyck	538
4052		22 mrt 1940, Bergen	Evan Moerkerken	538
4053		23 mrt 1940, Bergen	J. van der Woude	539
4054		27 mrt 1940, Bergen	J. Pée	539
4055		28 mrt 1940, Bergen	P.N. van Eyck	540
4056	(1144)	29 mrt 1940, Bergen	M. ter Braak	542
4057		29 mrt 1940, Bergen	C. de Hart	542
4058		29 mrt 1940, Bergen	J. Pée	543

4059		29 mrt 1940, Bergen	G. Stuiveling	543
4060		29 mrt 1940, Bergen	D. de Vries	544
4061		29 mrt 1940, Bergen	J. van der Woude	545
4062		30 mrt 1940, Bergen	G. Stuiveling	546
4063		31 mrt 1940, Bergen	J. Pée	546
4064		2 apr 1940, Bergen	F.E.A. Batten	550
4065		2 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	551
4066	(1145)	2 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	555
4067		2 apr 1940, Bergen	J. Otten	555
4068		3 apr 1940, Bergen	G. Stuiveling	556
4069	(1146)	4 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	557
4070		5 apr 1940, Bergen	E. Gobée	557
4071		5 apr 1940, Bergen	A.A.M. Stols	558
4072		5 apr 1940, Bergen	A.A.M. Stols	558
4073		5 apr 1940, Bergen	A.A.M. Stols	559
4074		6 apr 1940, Bergen	F.E.A. Batten	559
4075	(1147)	7 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	560
4076	(1148)	9 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	560
4077		10 apr 1940, Bergen	F.E.A. Batten	560
4078	(1149)	10 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	562

4079	10 apr 1940, Bergen	C. de Hart	562
4080	10 apr 1940, Bergen	E. van Moerkerken	563
4308	11 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	260 (IX)
4309	11 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	261 (IX)
4310	11 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	262 (IX)
4081	11 apr 1940, Bergen	H.A. Ett	563
4082	11 apr 1940, Bergen	J. van Nijlen	564
4083	11 apr 1940, Bergen	S. Vestdijk	565
4311	12 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	262 (IX)

4312		12 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	265 (IX)
4084		12 apr 1940, Bergen	E. van Moerkerken	565
4313		12 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	266 (IX)
4314		13 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	268 (IX)
4315		13 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	269 (IX)
4085		15 apr 1940, Bergen	J. Greshoff	566
4086		15 apr 1940, Bergen	J. Pée	572
4087		15 apr 1940, Bergen	A.A.M. Stols	574
4088	(1150)	16 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	576
4089		16 apr 1940, Bergen	P.H. Dubois	576
4090		16 apr 1940, Bergen	J. van der Woude	578
4091		17 apr 1940, Bergen	F.E.A. Batten	578
4316		17 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	271 (IX)
4092	(1151)	17 apr 1940, Bergen	M. ter Braak	579
4093		17 apr 1940, Bergen	J.E. van der Meulen	579
4094		18 apr 1940, Bergen	G. Stuiveling	580
4095		18 apr 1940, Bergen	D. de Vries	580
4096		19 apr 1940, Bergen	H.A. Ett	584
4097		19 apr 1940, Bergen	J. Pée	584

4098		19 apr 1940, Bergen	A.A.M. Stols	585
4099		23 apr 1940, Den Haag	H.A. Ett	586
4100		24 apr 1940, Den Haag	C. de Hart	586
4101		24 apr 1940, Den Haag	E. van Moerkerken	587
4102		24 apr 1940, Den Haag	G. Stuiveling	587
4103		27 apr 1940, Den Haag	G. Stuiveling	588
4104		27 apr 1940, Den Haag	E. Gobée	589
4105		27 apr 1940, Den Haag	K. Lekkerkerker	590
4317		28 apr 1940, Den Haag	N. van Suchtelen	272 (IX)
4106		28 apr 1940, Den Haag	D. de Vries	591
4318	eind	apr 1940, Den Haag	E. de Willigen-Vuyk	275 (IX)
4319		5 mei 1940, Bergen	M. van Crevel	276 (IX)
4107		5 mei 1940, Bergen	E. Gobée	592
4108		5 mei 1940, Bergen	H. Marsman	593
4109		5 mei 1940, Bergen	M.W. Stols Kroesen	594
4110		7 mei 1940, Bergen	A.A.M. Stols	595
4111	(1152)	8 mei 1940, Bergen	M. ter Braak	595
4112		9 mei 1940, Bergen	R.A.J. van Lier	595
4113		9 mei 1940, Bergen	F.E.A. Batten	596
4114		9 mei 1940, Bergen	E. van Moerkerken	597

4320	9 mei 1940, Bergen	H. Samkalden	278 (IX)

Overzicht van correspondenties

ANTONINI, J.A., IX: 4135, 4186, 4201, 4202, 4204, 4206, 4219, 4221, 4226, 4227, 4228, 4229, 4235, 4250, 4278, 4279, 4280, 4283, 4284, 4286, 4288, 4290, 4294, 4202

Avondpost, De (D. Hans), IX: 4306

Bataviaasch nieuwsblad, VII: 3348

BATTEN, F.E.A., II: 769, 774; III: 825, 854, 859, 865, 867, 869, 871, 874, 878, 886, 893, 897, 900, 904, 907, 908, 909, 918, 922, 934, 937, 940, 941, 949, 951, 960, 974, 992, 1007, 1019, 1051, 1059, 1072, 1074, 1083, 1107, 1112, 1116, 1122, 1132, 1141, 1154, 1172, 1203, 1211, 1346, 1370; IV: 1431, 1434, 1449, 1547, 1560, 1568, 1574, 1597, 1633, 1642, 1652, 1661, 1687, 1699, 1724, 1735, 1787, 1847, 1867, 1873, 1890, 1915, 1984, 1995; V: 2065, 2086, 2098, 2146, 2158, 2186, 2199, 2203, 2215, 2222, 2226, 2261, 2267, 2269, 2275, 2479, 2505, 2516, 2525, 2536, 2543, 2569, 2583, 2607, 2617, 2623, 2701; VI: 2712, 2718, 2723, 2741, 2754, 2773, 2814, 2819, 2824, 2832, 2844, 2849, 2855, 2878, 2882, 2889, 2892, 2895, 2908, 3056, 3091, 3128; VII: 3232, 3237, 3240, 3268, 3269, 3274, 3278, 3317, 3339, 3356, 3392, 3401, 3411, 3425, 3434, 3446, 3454, 3457, 3463, 3468, 3476, 3477, 3478, 3483, 3484, 3485, 3486, 3487, 3492, 3493, 3509, 3512, 3543, 3569; VIII: 3607, 3619, 3624, 3644, 3673, 3679, 3694, 3695, 3699, 3707, 3710, 3713, 3716, 3719, 3722, 3724, 3733, 3734, 3737, 3740, 3745, 3746, 3750, 3757, 3761, 3768, 3769, 3772, 3773, 3774, 3780, 3782, 3784, 3787, 3788, 3789, 3795, 3800, 3802, 3803, 3811, 3817, 3820, 3822, 3827, 3832, 3836, 3839, 3845, 3862, 3866, 3894, 3976, 4008, 4012, 4023, 4046, 4064, 4074,4077,4091,4113

BATTEN-BEYNON, C.E.L., VIII: 3925, 4077

BATTEN-RIJPSTRA, J., II: 727

BEYNON, P.A., IX: 4118

BIELING, H.F., IX: 4183

BINNENDIJK, D.A.M., II: 653, 657; III: 912; IX: 4139, 4171, 4321

BINNERTS, C., VII: 3350

BLOYS VAN TRESLONG PRINS, P.C., IX: 4143
BOCK, E.K.M. DE, V: 2441

BOEKE, J.H., VIII: 3961

BOLLE, D., IV: 1895, 1921; IX: 4333, 4334, 4335

BONNEL, R., VI: 3186

BOOSTEN & STOLS, II 399,778; VI: 2965

BOUCHER, L.J.C., V: 2429

BOUWS, E., III: 891, 901, 950, 955; IX: 4138, 4140, 4141, 4142, 4144 , 4147, 4148, 4153, 4155, 4156, 4157, 4158, 4159, 4160, 4161, 4163, 4165, 4166, 4167, 4168, 4169, 4170, 4172, 4173, 4174, 4175, 4176, 4177, 4178, 4180, 4182, 4184, 4185, 4187, 4188, 4189, 4190, 4191, 4192, 4194, 4196, 4197, 4199

BRAAK, G. TER, II: 776, 781; III: 813, 818, 824, 828, 868, 875, 887, 917, 923, 936, 959, 976, 995, 1029, 1036, 1269, 1345, 1381; IV: 1430, 1815, 1996, 2004; V: 2066, 2140, 2194, 2212

BRAAK, M. TER, II: 652 (2), 658 (4), 672 (7), 681 (9), 690 (11), 695 (13), 700 (14), 703 (15), 705 (17), 712 (19), 717 (20), 719 (21), 723 (23), 728 (25), 730 (26), 738 (27), 739 (28), 743 (30), 750 (31), 757 (33), 760 (34), 765 (35), 767 (36), 770 (38), 779 (40), 786 (43), 792 (45), 799 (47); III: 810 (48), 819 (51), 820 (52), 829 (53), 832 (55), 836 (56), 839 (57), 846 (59), 848 (62 [= 60]), 858 (61 [=62]), 870 (64), 876 (66), 880 (67), 889 (69), 895 (71), 898 (73), 920 (76), 942 (78), 945 (79), 946 (81), 948 (83), 952 (84), 953 (85), 957 (87), 961 (88), 967 (90), 971 (91), 993 (94), 1000 (96), 1028 (99), 1033 (101), 1039 (102), 1042 (105), 1044 (106), 1047 (107), 1052 (110), 1055 (112), 1060 (113), 1067 (115), 1069 (116), 1086 (118), 1087 (119), 1090 (122), 1091 (123), 1093 (1153), 1094 (1154), 1095 (127), 1096 (129), 1097

(131), 1098 (132), 1099 (133), 1101 (136), 1102 (137), 1104 (139), 1105 (141), 1106 (142), 1108 (143), 1110 (145), 1113 (146), 1114 (148), 1115 (150), 1117 (151), 1119 (154), 1126 (156), 1137 (157), 1139 (158), 1140 (160), 1143 (161), 1149 (163), 1150 (164), 1155 (165), 1156 (166), 1158 (168), 1161 (169), 1162 (171), 1164 (172), 1165 (174), 1166 (175), 1167 (177), 1169 (178), 1170 (180), 1171 (181), 1173 (182), 1178 (183), 1179 (184), 1182 (186), 1191 (187), 1192 (190), 1195 (191), 1204 (192), 1212 (1155), 1220 (195), 1222 (196), 1239 (197), 1242 (200), 1247 (201), 1251 (203), 1261 (205), 1262 (206), 1263 (207), 1267 (209), 1275 (212), 1279 (214), 1281 (216), 1282 (219), 1283 (220), 1286 (221), 1289 (224), 1295 (226), 1296 (228), 1298 (229), 1301 (231), 1305 (234), 1309 (236), 1310 (237), 1314 (240), 1318 (241), 1319 (242), 1321 (244), 1323 (245), 1325 (246), 1339 (249), 1342 (251), 1347 (253), 1350 (255), 1354 (256), 1356 (258), 1358 (259), 1362 (261), 1365 (263), 1366 (264, 265), 1374 (267), 1379 (269), 1384 (270), 1391 (272), 1403 (274), 1405 (276, 277), 1406 (278), 1410 (280), 1414 (283), 1416 (285), 1417 (287), 1421 (289), 1423 (290); IV: 1428 (292), 1440 (296), 1446 (298), 1447 (299), 1450 (301), 1452 (303), 1454 (304), 1457 (306), 1461 (308), 1462 (309), 1463 (310), 1465 (312), 1466 (313), 1469 (314), 1470 (315), 1471 (316), 1472 (318), 1473 (319), 1475 (320), 1477 (321), 1480 (323), 1486 (324), 1488 (326), 1489 (327), 1492 (329), 1497 (331), 1501 (332), 1502 (334), 1503 (335), 1504 (337), 1514 (339), 1515 (340), 1518 (342), 1520 (344), 1522 (345), 1527 (346), 1528 (348), 1531 (349), 1539 (351), 1543 (352), 1548 (354), 1553 (356), 1554 (357), 1565 (360), 1573 (361), 1575 (362), 1581 (364), 1587 (366), 1588 (367), 1593 (369), 1598 (371), 1599 (372), 1602 (373), 1607 (376), 1614 (378), 162, (380), 1622 (381), 1627 (383), 16z8 (385), 1631, 1632 (386), 1640 (388), 1645 (389), 1648 (391), 1653 (392), 1656 (393), 1662 (396), 1666 (398), 1668 (399), 1670 (400), 1675 (402), 1677 (404), 1680 (405), 1684 (407), 1693 (409), 1695 (412), 1697 (413), 1701 (414), 1703 (416), 1704 (417), 1705 (418), 1710 (420), 1730 (423), 1732 (424), 1736 (425), 1741 (428), 1744 (429), 1747 (1156), 1750 (431), 1753 (433), 1757 (435), 1759 (436), 1761 (438), 1766 (440), 1769 (441), 1771 (442), 1779 (444), 1783 (445), 1788 (447), 1791 (448), 1795 (451), 1799 (452), 180, (453), 1806 (454), 1809 (455), 1812 (457), 1818 (458), 1819 (460), 1823 (462), 1825 (464), 1827 (465), 1829 (466), 1831 (467), 1835 (468), 1838 (469), 1839 (470), 1840 (471), 1843 (473), 1845 (476), 1851 (479), 1853 (480), 1859 (482), 1860 (483), 1863 (485), 1866 (486), 1874 (488), 1878 (490), 1882 (491), 1884 (493), 1886 (494), 1888 (497), 1891 (498), 1893 (499), 1897 (501), 1898 (502), 1899 (503), 1900 (505), 1902 (507), 1904 (508), 1906 (509), 1909 (510), 1923 (512), 1924 (513), 1925 (514), 1928 (515), 1929 (517), 1931 (518), 1934 (520), 1936 (521), 1939 (523), 1943 (524), 1945 (526), 1949 (527), 1952 (528), 1953 (530), 1954 (531), 1956 (533), 1958 (535), 1961 (536), 1964 (538), 1967 (539), 1972 (541), 1974 (542), 1980 (545), 1982 (546), 1983 (547), 1985 (549), 1988 (550), 1993 (552), 1997 (554), 1999 (555), 2005 (557), 2007 (558), 2014 (560), 2018 (561), 2020 (562), 2023 (564), 2028 (565), 2029 (566), 2030 (567), 2031 (569), 2034 (570), 2036 (571), 2039 (572), 2040 (573), 2041 (576), 2043 (577), 2044 (578), 2046 (579), 2048 (581), 2050 (582), 2052 (584), 2055 (585), 2056 (586), 2058 (588), 2059 (590); V: 2064 (591), 2075 (592), 2079 (593), 2080 (594), 2087 (596), 2099 (597), 2101 (598), 2104 (600), 2105 (601), 2107 (602), 2112 (604), 2113 (605), 2114

(606), 2116 (607), 2119 (609), 2120 (610), 2121 (612), 2122 (613), 2123 (614), 2125 (616), 2126 (617), 2128 (619), 2130 (620), 2131 (622), 2132 (623), 2134 (624), 2136 (625), 2138 (627), 2141 (628), 2143 (629), 2144 (631), 2147 (633), 2150 (634), 2152 (637), 2154 (638), 2155 (639), 2159 (640), 2160 (641), 2161 (643), 2163 (644), 2165 (645), 2168 (646), 2171 (648), 2175 (649), 2179 (650), 2183 (651), 2187 (653), 2193 (654), 2200 (656), 2202 (656), 2208 (658), 2214

(659), 2216 (660), 2217 (661), 2221 (662), 2223 (665), 2225 (666), 2227 (668), 2230 (670), 2232 (672), 2234 (673), 2239 (675), 2242 (677), 2242a, 2247 (679), 2248 (680), 2251 (682), 2252 (683), 2254 (685), 2257 (686), 2258 (687), 2263 (689), 2264 (690), 2271 (692), 2278 (693), 2280 (695), 2282 (696), 2286 (698), 2289 (699), 2292 (701), 2295 (703), 2296 (704), 2297 (705), 2301 (706), 2309 (708), 2313 (710), 2316 (711), 2318 (712), 2322 (713), 2324 (714), 2325 (715), 2330 (717), 2331 (718), 2335 (719), 2336 (720), 2340 (722), 2343 (723), 2353 (725), 2360 (727), 2362 (729), 2364 (730), 2367 (731), 2371 (735, 736), 2373 (734), 2376 (738), 2377 (739), 2380 (741), 2383 (742), 2389 (743), 2393 (744, 1157), 2400 (746), 2404 (748), 2405 (749), 2409 (750), 2413 (752), 2414 (753), 2416 (755), 2420 (756), 2422 (758), 2426 (759), 2428 (760), 2436 (763), 2442 (764), 2447 (766), 2451 (768), 2455 (770), 2463 (771), 2465 (1158), 2482 (773), 2487 (774), 2493 (775), 2496 (776), 2500 (778), 2503 (780), 2506 (781), 2509 (782), 2512 (784), 2513 (785), 2515 (786), 2518 (787), 2523 (788), 2526 (789), 2530 (791), 2533 (793), 2537 (794), 2544 (796), 2545 (797), 2548 (798), 2553 (799), 2555 (800), 2562 (802), 2564 (803), 2566 (805), 2574 (807), 2575 (808), 2578 (809), 2579 (810), 2582 (811), 2584 (812), 2586 (813), 2587 (814), 2589 (816), 2592 (817), 2596 (819), 2597 (822), 2599 (823), 2601 (826), 2602 (827), 2608 (828), 2612 (830), 2615 (831), 2627 (834), 2628, 2632 (836), 2633 (837), 2637 (839), 2638 (840), 2649, 2656 (843), 2663 (845), 2669 (847), 2670 (848), 2674 (849), 2679 (851), 2681 (853), 2684 (854), 2685 (855), 2686 (856), 2692 (858), 2694 (859), 2697 (861), 2700 (862), 2702 (864); VI: 2706 (865), 2708 (867), 2716 (869), 2719 (871), 2720 (872), 2722 (873), 2724 (875), 2725 (876), 2731 (877), 2732 (878), 2736 (879), 2739 (881), 2740 (882), 2744 (883), 2745 (884), 2749 (885), 2769 (870), 2778 (887), 2782 (888), 2791 (891), 2792 (892), 2794 (893), 2798 (895), 2803 (897), 2807 (899), 2810 (1159), 2812 (900), 2815 (901), 2816 (902), 2820 (903), 2823 (905), 2827 (907), 2829 (908), 2840 (909), 2843 (911), 2852 (9,2), 2854 (913), 2856 (915), 2859 (916), 2860 (917), 2861 (918), 2862 (920), 2872 (922), 2876 (923), 2883 (924), 2884 (926), 2890 (927), 2896 (929), 2916 (930), 2919 (931), 2921 (932), 2927 (934), 2938 (935), 2941 (937), 2942 (939), 2947 (941), 2949 (942), 2954 (944), 2955 (946), 2960 (947), 2969 (948), 2970 (949), 2976 (951), 2977 (952), 2978 (954), 2991 (955), 2998 (957), 3003 (959), 3006 (961), 3013 (962), 3021 (964), 3028 (965), 3034 (966), 3040 (967), 3052 (968), 3061 (969), 3081 (974), 3083 (975), 3084 (976), 3089 (978), 3098 (980), 3099 (981), 3105 (983), 3107 (984), 3109 (985), 3111 (986), 3114 (987), 3115 (989), 3121 (991), 3123 (992), 3133 (993), 3138 (955), 3143 (996), 3146 (998), 3148 (999), 3152 (1000), 3160 (1002), 3165 (1003), 3167 (1004), 3169 (1005), 3176 (1006), 3179 (1007), 3183 (1008), 3189 (1009), 3195 (1010), 3197 (1011), 3205 (1013), 3220 (1016); VII: 3233 (1017), 3248 (1021), 3253 (1022), 3279 (1023), 3287 (1026), 3289 (1027), 3296 (1028), 3309 (1030), 3311 (1031), 3321 (1032), 3324 (1034), 3326 (1035), 3331 (1036), 3335 (1037), 3341 (1038), 3343 (1040), 3349 (1041), 3358 (1043), 3366 (1045), 3374 (1046), 3383 (1048), 3386 (1049), 3398 (1051), 3399 (1052), 3404 (1054), 3405 (1055), 3406 (1051), 3412 (1057), 3414 (1058), 3416 (1059), 3418 (1061), 3419 (1062), 3422 (1063), 3426 (1065), 3427 (1066), 3428 (1067), 3430 (1069 = 1068), 3432 (1069), 3433 (1070), 3436 (1072), 3439 (1073), 3441 (1074), 3443 (1076), 3444 (1077), 3447 (1079), 3455 (1080), 3460 (1082), 3465 (1083), 3469 (1085), 3480

(1086), 3489, 3507 (1088), 3516 (1089), 3544 (1091), 3547 (1095), 3551 (1096), 3556 (1097), 3562 (1098), 3566 (1099); VIII: 3757 (1101) 3580 (1102), 3593 (1104), 3595 (1105), 3600 (1106), 3601 (1107), 3604 (1108), 3614 (1110), 3656 (1111), 3660 (1112), 3681 (1113), 3715 (1114), 3717 (1115), 3728 (1117), 3735 (1118), 3744 (1120), 3781, 3783 (1122), 3785 (1123), 3796 (1125), 3799 (1126), 3801 (1127), 3804 (1129), 3812 (1131), 3833 (1132), 3837 (1133), 3841 (1135), 3846 (1137), 3847 (1138), 3848 (1139), 3857 (1140), 3907, 3969, 4047 (1143), 4056 (1144), 4065, 4066 (1145), 4069

(1146), 4075 (1147), 4076 (1148), 4078 (1149), 4088 (1150), 4092 (1151), 4111 (1152); IX: 4146, 4154, 4181, 4213, 4230, 4243, 4244, 4245, 4246, 4248, 4252, 4292, 4308, 4309, 4310, 4311, 4312,4313,4314,4315,4316

BRAAK-FABER, A. TER, IX: 4162, 4179, 4240

BRAAT, L.P.J., VI: 3198; VIII: 3815, 3893, 3952,3980,3988,4029

BRULEZ, R., V: 2398; VI: 2847, 2885

BURSSENS, G., I: 112, 130, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 150, 153, 154, 158, 159, 164, 167, ,68, 172, 175, 179, 194, 199, 203, 207, 208, 215, 222, 223, 224, 225, 244, 250, 255, 258, 259, 260, 261, 262, 264, 265, 267, 268, 270, 272, 273, 275, 276, 277, 281, 282, 284, 294, 295, 297, 303, 313, 314, 316, 330, 332, 335, 341, 344, 345, 349, 358, 361, 362, 368, 376; II: 404, 418, 430, 434, 441, 446, 458, 471, 476, 489, 506, 509, 515, 554, 564, 567, 568, 586, 588, 597, 624, 630, 642, 711, 775, 785, 788, 793; III: 802, 852, 911, 924, 958, 996, 1001, 1024, 1082; IX: 4145

CHEVASSON, L., I: 230, 369; II 413, 469, 470; VI: 3085

COSTER, D., III: 844

CREVEL,M. VAN, IX: 4319

DAJOH, M.R., IX: 4298

DEBROT, N., VI: 2999, 3014, 3031, 3035, 3039, 3043, 3067, 3078, 3092, 3094

DJOJOPOESPITO, SOEGONDO, VIII: 3828

DONKERSLOOT, N.A., I: 218, 228, 252, 271, 278, 283, 287, 289, 293, 296, 300, 304, 311, 374; II: 432, 435, 479, 510, 526

DOUWES DEKKER, E.F.E., VI: 3185

DOUWES DEKKER, G.M.G., VI: 3127, 3136, 3139, 3149, 3157, 3158, 3168, 3171, 3196, 3202, 3206, 3210, 3214, 3217, 3221; VII: 3224, 3230, 3234, 3241, 3245, 3259, 3260, 3261, 3264, 3265, 3275, 3285, 3312, 3329, 3336, 3351, 3353, 3357, 3365, 3377, 3379, 3381, 3385, 3389, 3391, 3395, 3400, 3423, 3461, 3473, 3568, 4031

DUBOIS, P.H., VII: 3403, 3474, 3501; VIII: 3584, 3729, 3805, 3840, 3851, 3889, 3901, 3914, 4003, 4050, 4089

DUBOUX, J.E.E.P., I: 3

DIJK, T.M. VAN, IX: 4217

ENDT, P., zie Wereldbibliotheek, De

ENGELMAN, J.A.A., II: 710, 720, 740, 747; III: 849, 888, 1057, 1100, 1103, 1109, 1174, 1234; IV: 1439, 1453, 1478, 1509, 1654, 1772, 1875, 1935, 1940, 2045; V: 2063, 2067, 215I, 2172, 2178, 2198, 2218, 2224, 2231, 2287, 2299, 2306, 2444, 2477, 2699; VI: 2770, 2830; VII: 3318; VIII: 3958, 3968, 3973, 3981, 3983, 4032

ERMENGEM, F. VAN, IX: 4251, 4253, 4254, 4256, 4257, 4258, 4259, 4260, 4261, 4262, 4263, 4264, 4265, 4266, 4271,4273,4274

ETT, H.A., VIII: 3903, 3908, 3915, 3921, 3927, 3946, 3963, 3995, 3998, 4002, 4009, 4014, 4025, 4028, 4034, 4040, 4081,4096,4099

EYCK, P.N. VAN, VIII: 3816, 3843, 4036, 4041, 4048, 4055

EYCK, R. VAN, VIII: 4051

EYCK-BENJAMINS, N.E. VAN, VIII: 3854

FABER, A., zie Braak-Faber, A. ter

GANS, J., IV: 1490, 1498, 1510, 1517, 1612, 1619, 2015, 2049; V: 2169, 2173, 2207, 2249, 2281, 2283, 2290, 2310, 2328, 2527, 2556, 2573, 2585; VI: 2705, 2775

GEDIKING, P., IX: 4198, 4237, 4238, 4241, 4242

GEEL, CHR. VAN, VIII: 3964, 3985

GOBÉE, E., VIII: 3790, 3813, 3902, 3920, 4004, 4015, 4018, 4037, 4070, 4104, 4107

GOMPERTS, H.A., VIII: 3990, 3997

GRAAF, D.A. DE, IX: 4231, 4232

GRAVE, F. DE, VI: 3057

GRAVESANDE, G.H. 'S-, I: 122; II: 474, 482, 483, 485, 486, 518, 519, 682, 687, 713, 751, 789; III: 1005, 1037, 1040, 1367, 1377, 1386, 1390, 1401; IV: 1429, 1458, 1499, 1536, 1555, 1559, 1576, 1585, 1606, 1624, 1630, 1748, 1789, 1803, 1855, 1861, 1865, 1868, 1879, 1887, 1896, 1932, 1942, 1946, 1950, 1965, 1991, 1998, 2000, 2006, 2010, 2016, 2021, 2024, 2032, 2061; V: 2068, 2077, 2078, 2082, 2090, 2191, 2196, 2205, 2209, 2219, 2308, 2346, 2359, 2439, 2456, 2540, 2554, 2571; VI: 2755, 2758, 2776, 2795, 2805, 3008, 3009, 3012, 3018, 3024, 3166; VII: 3228, 3323; VIII: 3730, 3881, 3900

GREERE, A., VIII: 3630, 3935, 3953, 4042

GRESHOFF, J., I: 347, 353, 364, 370, 371; II: 377, 380, 383, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 401, 409, 411, 414, 419, 422, 425, 428, 431, 433, 439, 442, 447, 449, 450, 454, 459, 462, 464, 466, 484, 521, 545, 557, 558, 561, 577, 600, 604, 606, 609, 616, 620, 626, 691, 696, 714, 722; III: 847, 850, 894, 915, 943, 954, 962, 963, 972, 980, 983, 994, 998, 1003, 1004, 1006, 1008, 1013, 1023, 1030, 1034, 1054, 1061, 1068, 1071, 1075, 1084, 1092, 1118, 1133, 1151, 1160, 1175, 1180, 1209, 1224, 1227, 1229, 1232, 1235, 1240, 1243, 1245, 1253, 1258, 1287, 1288, 1291, 1297, 1299, 1302, 1304, 1307, 1315, 1320, 1324, 1327, 1332, 1336, 1340, 1341, 1343, 1348, 1351, 1355, 1368, 1371, 1373, 1376, 1378, 1385, 1387, 1388, 1389, 1392, 1393, 1394, 1396, 1398, 1400, 1404, 1407, 1408, 1409, 1413, 1415, 1418, 1419, 1426; IV: 1435, 1437, 1441, 1444, 1448, 1451, 1456, 1460, 1483, 1493, 1500, 1505, 1506, 1507, 1508, 1512, 1513, 1519, 1521, 1523, 1524, 1525, 1529, 1530, 1532, 1533, 1534, 1537, 1540, 1541, 1544, 1545, 1549, 1556, 1557, 1561, 1563, 1566, 1577, 1580, 1582, 1586, 1592, 1600, 1601, 1604, 1609, 1611, 1613, 1616, 1618, 1620, 1623, 1625, 1629, 1634, 1637, 1643, 1647, 1655, 1659, 1660, 1669, 1671, 1678, 1679, 1683, 1686, 1690, 1700, 1706, 1711, 1713, 1716, 1717, 1721, 1733, 1738, 1746, 1751, 1754, 1756, 1760, 1762, 1764, 1765, 1767, 1770, 1773, 1775, 1778, 1781, 1792, 1794, 1796, 1797, 1800, 1804, 1805, 1810, 1816, 1817, 1820, 1822, 1824, 1826, 1830, 1833, 1836, 1841, 1849, 1852, 1857, 1862, 1864, 1872, 1877, 1880, 1883, 1885, 1889, 1892, 1894, 1901, 1903, 1905, 1907, 1911, 1913, 1916, 1918, 1926, 1927, 1930, 1933, 1937, 1938, 1941, 1944, 1947, 1948, 1951, 1955, 1957, 1959, 1960, 1962, 1966, 1968, 1969, 1977, 1989, 1992, 2001, 2008, 2011, 2025, 2035, 2053, 2060; V: 2069, 2076, 2081, 2091, 2093, 2094, 2096, 2100, 2102, 2106, 2109, 2110, 2115, 2117, 2127, 2129, 2133, 2156, 2157, 2162, 2166, 2180, 2188, 2201, 2206, 2213, 2220, 2233, 2235, 2240, 2243, 2245, 2250, 2253, 2262, 2265, 2266, 2268, 2272, 2276, 2284, 2293, 2302, 2304, 2311, 2312, 2320, 2323, 2332, 2338, 2339, 2341, 2342, 2352, 2357, 2374, 2375, 2378, 2385, 2391, 2392, 2394, 2395, 2399, 2401, 2406, 2407, 2408, 2417, 2418, 2423, 2431, 2435, 2460, 2462, 2472, 2475, 2480, 2481, 2483, 2488, 2489, 2490, 2497, 2502, 2510, 2514, 2519, 2520, 2524, 2531, 2534, 2538, 2546,

2550, 2552, 2557, 2560, 2563, 2565, 2567, 2591, 2598, 2604, 2609, 2613, 2619, 2626, 2635, 2639, 2641, 2642, 2645, 2651, 2653, 2658, 2660, 2665, 2668, 2672, 2675, 2683, 2687, 2689, 2690, 2693, 2696, 2698, 2704; VI: 2707, 2709, 2710, 2713, 2714, 2715, 2717, 2721, 2727, 2728, 2733, 2737, 2746, 2752, 2759, 2760, 2763, 2765, 2768, 2771, 2783, 2785, 2786, 2787, 2793, 2796, 2797, 2800, 2801, 2802, 2808, 2809, 2817, 2839, 2845, 2846, 2848, 2851, 2857, 2863, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2871, 2875, 2877, 2880, 2886, 2888, 2891, 2893, 2894, 2897, 2899, 2902, 2905, 2910, 2913, 2915, 2917, 2918, 2920, 2923, 2924, 2925, 2928, 2930, 2932, 2935, 2936, 2940, 2944, 2946, 2948, 2952, 2956, 2964, 2967, 2971, 2975, 2982, 2984, 2987, 2992, 2994, 3001, 3019, 3038, 3047, 3055, 3060, 3062, 3063, 3065, 3066, 3074, 3079, 3080, 3082, 3086, 3088, 3090, 3095, 3096, 3097, 3101, 3102, 3110, 3117, 3126, 3130, 3134, 3135, 3142, 3144,

3145, 3147, 3154, 3155, 3161, 3163, 3174, 3177, 3180, 3184, 3190, 3194, 3203, 3204, 3211, 3212, 3215, 3216, 3219; VII: 3222, 3223, 3226, 3229, 3244, 3247, 3250, 3252, 3254, 3262, 3280, 3282, 3293, 3295, 3298, 3299, 3305, 3313, 3320, 3330, 3342, 3346, 3354, 3359, 3362, 3367, 3371, 3375, 3380, 3393, 3396, 3397, 3410, 3417, 3421, 3424, 3429, 3435, 3448, 3458, 3470, 3472, 3479, 3489, 3490, 2494, 3508, 3514, 3520, 3524, 3536, 3539, 3542, 3548, 3559, 3570; VIII: 3579, 3591, 3612, 3620, 3627, 3636, 3653, 3667, 3672, 3677, 3697, 3759, 3852, 3926, 4019, 4085; IX: 4164, 4205, 4233, 4292, 4296

GRESHOFF-BRUNT, A.C., I: 364; V: 2174, 2521; VI: 3110; VIII: 3926; IX: 4289

GUILLOUX, L., IX: 4200, 4207, 4208, 4214, 4220, 4222, 4223, 4224, 4225, 4234, 4247, 4249, 4255, 4267, 4268, 4269

Gulden winckel, Den, I: 331; III: 1375; IX: 4211

HART, C. DE, VI: 3132; VII: 3518; VIII: 3775, 3792, 3797, 3806, 3809, 3814, 3818, 3869, 3875, 3884, 3885, 3897, 3904, 3909, 3918, 3928, 3930, 3931, 3934, 3936, 3939, 3940, 3942, 3943, 3959, 3970, 3974, 3986, 3989, 3993, 3999, 4026, 4033, 4043, 4057, 4079, 4100

HELLENS, F., I: 148, 157, 160, 184, 190, 197, 206, 233, 251, 254, 279, 288, 299, 301, 302, 318, 329, 339; II: 405, 408, 601, 649, 660, 663, 731; III: 857, 968, 1009, 1017, 1022, 1080, 1198, 1205, 1230, 1250, 1361, 1382; IV: 1535, 1538, 1681, 1719; V: 2070, 2448, 2547

HERBET, F.I., IX: 4301

HERREMAN, R., I: 144, 236, 240, 280

HOLKEMA & WARENDORP, UITG. VAN, VII: 3571; VIII: 3605

HOORNIK, E., IX: 4305

HOUTEN, H.C. VAN, III: 913

HOUWINK, R., I: 20, 31, 72, 74, 81, 132

IRA, VII: 3340

JANSEN, L.F., VI: 3175; VII: 3271, 3276, 3315, 3319, 3322, 3332, 3338, 3344, 3347, 3352, IX: 4293

JEAN-AUBRY, G., IX: 4272

JONGEREN VREDES ACTIE, V: 2643.

KAMPEN & ZOON N.V., UITG. P.N. VAN, IV: 1973; IX: 4195, 4336

KELK, C.J., I: 355; II: 478, 507, 520, 530, 555, 560, 595, 598, 602, 644; III: 883; IV: 1813; VIII: 3682

KLOOSTER, W.S.B., VIII: 3675

KOETS, P.J., VII: 3564; VIII: 3749, 3762, 3764, 3858, 3913, 4005

KOM, A. DE, V: 2189

KOOL, H.C., III: 1062; VI: 3048

KOPERBERG, S., IX: 4324, 4325, 4326, 4327, 4328, 4329, 4330, 4331, 4332

KRAMERS, W.A., I: 263, 307, 360, 373; II: 385, 386, 391, 393, 403, 406, 407, 410, 427, 480, 493, 498, 504, 524, 528, 544, 556, 563, 565, 569, 573, 576, 579, 584, 599, 605, 615, 637, 676, 683, 688, 692, 697, 706, 724, 732, 746, 749, 758, 780, 783, 795, 796; III: 803, 807, 830, 833, 834, 835, 842, 855, 861, 864, 873, 877, 905, 969, 973, 1144, 1383

LARBAUD, V., III: 1225, 1268; IV: 1464, 1922, 2013, 2026; V: 2071, 2356, 2624, 2631, 2646, 2661

LAST, J., VII: 3554; VIII: 3586, 3606, 3933, 3957

LECLERCQ-MOENS, S., III: 1221, 1226, 1238

LEEUWEN, W.L.M.E. VAN, V: 2620, 2621; VI: 2764, 2777, 2788, 2804, 2806, 2828, 2926, 2931; VII: 3402, 3535; VIII: 3823, 3859, 3870

LEHNING, A., III: 892, 982, 990; V: 2368; VI: 3049

LEKKERKERKER, K., VII: 3431, 3471; VIII: 4105

LEUR, J.C. VAN, VII: 3550

LIER, R.A.J. VAN, III: 1045, 1141, 1157, 1333; IV: 1433, 1442, 1569, 1594, 1735, 1784, 1984; V: 2065, 2097, 2148, 2204, 2279, 2288, 2303, 2396, 2410, 2559, 2691; VI: 2738, 2747, 2779, 2780, 2833, 2836, 2850, 2904, 2906, 2907, 2909, 2911, 2912, 2914, 2943, 2945, 3041, 3091, 3128, 3140, 3151, 3153; VI: 3227, 3317, 3569; VIII: 3608, 3687, 3838, 4112

LOKHORST, E.P. VAN, V: 2576, 2652, 2659, 2666, 2673

MALRAUX-GOLDSCHMIDT, C., IX: 4210

MANGOENKOESOEMO, SOEJITNO, VII: 3495, 3496, 3497, 3498, 3521, 3529, 3532, 3546, 3552, 3558, 3565, 3567, 3574; VIII: 3588, 3592, 3596, 3603, 3611, 3632, 3642, 3647, 3655, 3663, 3670, 3680, 3683, 3685, 3690, 3709, 3712, 3720, 3723, 3765, 3777, 3793, 3924,3975

MANGOENKOESOEMO, TIS, VIII: 3975

MANN, K., IX: 4212

MARSMAN, H., II: 704, 708, 726, 733, 744, 745, 752, 759, 763, 764, 771, 782, 787, 790, 791, 798, 800; III: 811, 815, 831, 840, 862, 872, 882, 884, 890, 896, 899, 910, 914, 916, 919, 921, 925, 930, 975, 977, 984, 997, 1010, 1015, 1016, 1027, 1031, 1043, 1046, 1073, 1076, 1077, 1081, 1085, 1088, 1089, 1111, 1123, 1127, 1134, 1147, 1148, 1159, 1163, 1176, 1183, 1187, 1190, 1199, 1206, 1228, 1237, 1252, 1256, 1257, 1276, 1303, 1312, 1330, 1352, 1359, 1380, 1399, 1424; IV: 1467, 1481, 1511, 1516, 1526, 1546, 1558, 1562, 1567, 1572, 1578, 1583, 1589, 1595, 1603, 1636, 1641, 1646, 1649, 1663, 1682, 1685, 1691, 1696, 1714, 1718, 1728, 1737, 1739, 1745, 1763, 1774, 1776, 1790, 1793, 1796, 1798, 1814, 1848, 1856, 1978, 1981; V: 2108, 2145, 2167, 2176, 2241, 2270, 2317, 2329, 2347, 2349, 2354, 2381, 2386, 2390, 2412, 2437, 2440, 2449, 2454, 2468, 2470, 2478, 2494, 2504, 2511, 2522, 2539, 2551, 2558, 2561, 2568, 2570, 2577, 2580, 2581, 2588, 2593, 2603, 2605, 2610, 2618, 2622, 2636, 2655, 2680, 2703; VI: 2726, 2730, 2748, 2756, 2766, 2789, 2822, 2834, 2838, 2858, 2933, 2934, 2950, 2968, 2972, 2986, 2995, 3000, 3005, 3010, 3027, 3036, 3053, 3059, 3064, 3072, 3075, 3093, 3100, 3118, 3122, 3125, 3129, 3187, 3199, 3207; VII: 3249, 3281, 3288, 3297, 3302, 3355, 3360, 3361, 3368, 3382, 3408, 3420, 3437, 3481, 3502, 3511; VIII: 3597, 3688, 3736, 3751, 3776, 3860, 3916, 4035, 4049, 4108; IX: 4203, 4270

MAYER, H., I: 237, 245, 269, 274, 290, 291, 309, 336; II: 415, 417, 420, 438, 443, 455, 465, 467, 487, 495, 502, 508, 511, 512, 522, 532, 543, 559, 570, 572, 582, 585, 587, 591, 594, 596, 610, 611, 613, 619, 625, 629, 632, 638, 639, 641, 646, 650, 656, 665, 677, 678, 680, 685, 689, 699, 701, 707, 718, 734, 736, 737,

741, 742, 748, 753, 755, 756, 761, 766, 784, 794; III: 804, 808, 843, 879, 881, 885, 926, 931, 947, 956, 964, 1026, 1129, 1181, 1196, 1202, 1207, 1219, 1231, 1311, 1329, 1335, 1337, 1360, 1363, 1372, 1411, 1427; IV: 1432, 1495, 1610, 1672, 1702, 1708, 1871, 1908, 1970, 1979, 1986; V: 2088, 2228, 2277, 2333, 2350, 2415, 2424, 2430, 2438, 2445, 2457, 2590, 2606, 2647, 2654, 2677, 2682, 2695; VI: 2729, 2742, 2753, 2761, 2774, 2790, 2818, 2821, 2825, 2831, 2835, 2841, 2842, 2853, 2873, 2881, 2887, 2898, 2903, 2951, 2958, 2974, 3002, 3015, 3023, 3032, 3037, 3054, 3070, 3076, 3077, 3103, 3106, 3141; VII: 3286, 3290, 3300, 3303, 3390, 3445, 3456, 3466, 3515, 3525, 3545, 3557; VIII: 3585, 3628, 3635, 3658, 3798, 3807, 3863,3899

MEULEN, J.E. VAN DER, V: 2535; VIII: 4093

MOERKERKEN, E. VAN, VI: 2979, 2983, 3004, 3033, 3045, 3051; VII: 3526; VIII: 3821, 3842, 3844, 3850, 3853, 3855, 3871, 3874, 3876, 3882, 3892, 3895, 3898, 3910, 3917, 3922, 3929, 3937, 3941, 3945, 3960, 3965, 3971, 3979, 3991, 4016, 4020, 4038, 4052, 4080, 4084, 4101, 4114

MOLL, W., VI: 2953

MULS, J., I: 200, 241, 247; II: 643

NAHUYS,A. VAN, zie Quendo, Uitg. Em.

NIEUWENHUYS, R., VII: 3499, 3506, 3510, 3572; VIII: 3631, 3668, 3669, 3703, 3711, 3727, 3748; IX: 4281, 4282, 4287,4291

NIJHOFF, M., IX: 4134

NIJKERK, M.B.B., VI: 2826

NIJLEN, J. VAN, I: 149, 152, 155, 173, 178, 180, ,81, ,85, 189, 202, 204, 205, 210, 221, 226, 231, 234, 235, 246, 248, 253, 256, 285, 286, 305, 308, 310, 312, 319, 321, 322, 324, 325, 326, 327, 328, 334, 338, 342, 363, 372; II: 378, 395, 397, 402, 424, 436, 536, 550, 562, 578, 580, 627, 635, 668, 679, 777; III: 805, 822, 841, 851, 927, 1032, 1135, 1188, 1193, 1200, 1293, 1328, 1334, 1422, 1425; IV: 1455, 1459, 1468, 1494, 1542, 1550, 1570, 1584, 1590, 1596, 1617, 1635, 1644, 1657, 1676, 1688, 1712, 1734, 1749, 1777, 1811, 1821, 1828, 1834, 1869, 1876, 2002; V: 2072, 2083, 2103, 2195, 2210, 2238, 2255, 2260, 2285, 2326, 2337, 2345, 2355, 2361, 2365, 2369, 2425, 2458, 2469, 2594, 2600, 2676, 2688; VI: 2922, 2937, 3120, 3193, 3213, 3218; VII: 3225, 3242, 3306, 3407, 3500; VIII: 3589, 3621, 3701, 3738, 3791, 3830, 4082; IX: 4193

ONBEKEND (D.M.G. KOCH?), IX: 4295

OSTAIJEN, P. VAN, I: 19, 21, 28, 29, 30, 46, 67, 69, 71, 79, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 99, 102, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 125, 126, 127, 129, 131, 133, 134, 135, 136, 137; IX: 4119, 4120

OTTEN, J.F., VIII: 4045, 4067

PATAH, IX: 4322, 4323

PAULHAN, J., VIII: 3726

PÉE, J., VIII: 3950, 3962, 3966, 3977, 3984, 3992, 3996, 4030, 4054, 4058, 4063, 4086, 4097

PEETERS, J., I: 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 17, 25; IX: 4117

PÉRIER, O.-J., I: 50, 51, 52, 53, 113

PETRUCCI-VERWÉE, R., I: 1, 2

PLOEG, UITG. DE, VII: 3378

PRAMPOLINI, G., IX: 4124, 4125, 4126, 4127, 4128, 4129, 4130, 4131, 4133, 4149

Preanger post, De, VIII: 3576

PREMSELA, M.J., I: 16

QUERIDO, UITG. EM., V: 2084, 2298, 2529; VI: 2781, 3124, 3208

QUERIDO, EM., zie Querido, Uitg. Em.

RADERMACHER SCHORER, M.R., V: 2572

RANTWIJK, A.E. VAN, VIII: 3886, 3978

RIS, A, H., IX: 4116

RITMAN, J.H., VII: 3267, 3314; IX: 4285

ROLAND HOLST, A., I: 156, 165, 176, 191, 220, 306, 350, 351, 352; II: 389, 448, 537, 551, 571, 618, 729; III: 817, 1012, 1035, 1078, 1130, 1244; IV: 1436, 1482, 1491, 1722, 1743, 1807, 1844, 1963, 1990, 2022; V: 2236, 2291, 2305, 2319, 2321, 2344, 2450, 2461, 2464, 2466, 2473, 2491, 2498; VI: 2734, 2757, 2784, 2813, 2993, 2996, 3071, 3073; VII: 3255, 3266, 3462; VIII: 3879

ROMEIN, J., VIII: 3919, 3923

ROMEIN-VERSCHOOR, A.H.M., VIII: 4021

ROOS, E.G. DE, IX: 4150, 4151, 4152

ROT, T.S., VIII: 3887

ROYALE BELGE, LA, IV: 1858

SAMKALDEN, H., VI: 3156, 3159, 3164, 3170, 3173; VII: 3235, 3239, 3246, 3251, 3257, 3258, 3263, 3272, 3277, 3294, 3301, 3304, 3307, 3308, 3316, 3327, 3333, 3345, 3364, 3372, 3376, 3387, 3409, 3413, 3415, 3438, 3440, 3452, 3459, 3475, 3491, 3504, 3513, 3519, 3523, 3528, 3531, 3540, 3541, 3549,

3553, 3555, 3561, 3573; VIII: 3581, 3582, 3587, 3590, 3594, 3602, 3609, 3613,3615,3617,3633,3638,3641, IX: 4320

SCHAMHARDT, F., VIII: 3912

SCHENDEL, A. VAN, III: 1131; VI: 2751, 2879

SCHENDEL, A.F.E. VAN, VIII: 3824, 3849, 3982

SCHENDEL, C. VAN, I: 232

SCHENDEL-DE BOERS, A. VAN, I: 232, 1142; V: 2300; VI: 2874, 2879

SCHEPENS, J., VI: 3030

SCHILT, C.M., VI: 3007

SCHOLTE, H., IX: 4121, 4122, 4123, 4132

SHIELL, P.F.R., IV: 1689

SLAUERHOFF, J.J., III: 845; IX: 4136, 4137

SOEROTO, VIII: 3755; IX: 4297, 4299

SPIEGHEL, UITG. N.V. DE, V: 2671

STOLS, A.A.J., VIII: 4017

STOLS, A.A.M., I: 42, 43, 44, 47, 48, 100, 101, 105, 128, 139, 162, 163, ,66, 169, 170, 171, 174, 177, 182, 183, 186, 193, 195, 196, 201, 212, 229, 238, 242, 243, 249, 257, 292, 298, 315, 317, 320, 323, 333, 337, 340, 346, 356, 366, 367, 375; II: 379, 381, 382, 384, 387, 412, 416, 421, 423, 426, 445, 453, 463, 472, 491, 496, 499, 514, 523, 540, 542, 553, 621, 674, 675, 694, 709, 716, 773, 797; III: 806, 837, 863, 928, 933, 965, 978, 987, 988, 991, 1002, 1021, 1048, 1056, 1063, 1064, 1070, 1079, 1120, 1121, 1125, 1138, 1145, 1152, 1177, 1184, 1186, 1208, 1213, 1214, 1217, 1223, 1233, 1246, 1249, 1254, 1259, 1264, 1265, 1270, 1273, 1277, 1278, 1280, 1284, 1290, 1292, 1308, 1313, 1316, 1322, 1326, 1331, 1338, 1344, 1349, 1353, 1357, 1364, 1395, 1402, 1412; IV: 1438, 1443, 1445, 1476, 1479, 1484, 1487, 1496, 1552, 1564, 1571, 1605, 1608, 1615, 1638, 1650, 1658, 1664, 1667, 1673, 1692, 1698, 1707, 1709, 1716, 1720, 1723, 1725, 1726, 1727, 1729, 1731, 1740, 1742, 1752, 1755, 1758, 1782, 1785, 1802, 1808, 1832, 1837, 1842, 1850, 1854, 1870, 1881, 1987, 1994, 2009, 2017, 2019, 2037; V: 2073, 2092, 2118, 2124, 2137, 2139, 2142, 2149, 2177, 2181, 2184, 2192, 2259, 2348, 2363, 2370, 2372, 2379, 2382, 2402, 2419, 2432, 2443, 2446, 2452, 2459, 2471, 2476, 2485, 2499, 2508, 2517, 2541, 2549, 2611, 2614, 2616, 2625, 2629, 2630, 2634, 2640, 2648, 2650, 2664, 2678; VI: 2711, 2743, 2750, 2762, 2772, 2811,

2837, 2900, 2980, 3011, 3044, 3068; VII: 3236, 3243, 3337, 3517, 3534; VIII: 3622, 3651, 3825, 3834, 3905, 3954, 3967, 3987, 4022, 4024, 4027, 4071, 4072, 4073, 4087, 4098, 4110

STOLS-KROESEN, M.W., VIII: 4109

STUIVELING, G., VIII: 3704, 3732, 3742, 3786, 3794, 3808, 3810, 3819, 3826, 3831, 3864, 3867, 3868, 3873, 3877, 3878, 3880, 3883, 3890, 3896, 3938, 3951, 3955, 4011, 4013, 4059, 4062, 4068, 4094, 4102, 4103

STURLER, J.V. DE, VI: 3022, 3069, 3215

SUCHTELEN, N. VAN, zie Wereldbibliotheek, De

TIELROOY, J.B., VIII: 3948, 3956, 3972

TISSING, G.O., VI: 2939, 2961, 2973, 2981, 2997, 3016, 3020, 3025, 3029, 3050, 3058, 3108, 3112, 3113, 3119, 3131, 3137, 3150, 3162, 3172, 3178, 3188, 3200, 3201, 3209; VII: 3238, 3256, 3270, 3273, 3283, 3284, 3292, 3310, 3325, 3334, 3340, 3370, 3388, 3442, 3449, 3467, 3488, 3505; VIII: 3705, 3771, 3865, 3891

Tijd, De, VIII: 3947

Vaderland, Het, II: 682; III: 903; IV: 1846; IX: 4239, 4300

VEEN, A. VAN DER, V: 2657, 2662; VI: 2735, 2767; VIII: 3640

VERHOEVEN, F.R.J., VII: 3231, 3291, 3328, 3369, 3373, 3450, 3453, 3482, 3522, 3527, 3530, 3533, 3537, 3560,

3563; VIII: 3610, 3616, 3629, 3657, 3661, 3664, 3665, 3692, 3702, 3706, 3708, 3714, 3721, 3766, 3778, 3856, 4006

VERHOEVEN-MINGRAM, E.H., VIII: 3698, 4006.

VESTDIJK, S., III: 856, 1041, 1066, 1146, 1153, 1168, 1197, 1201, 1210, 1215, 1216, 1218, 1241, 1260, 1266, 1271, 1272, 1274, 1397, 1420; IV: 1579, 1639, 1715; V: 2246, 2273, 2307, 2314, 2421, 2434, 2453, 2467, 2474, 2492, 2501, 2542, 2595; VI: 3181, 3191; VII: 3384, 3394, 3451, 3464; VIII: 3577, 3598, 3649, 3684, 3693, 3731, 4083; IX: 4302

VOOGT-BLUME, A.M. DE, VIII: 3578, 3583

VRIES, D. DE, VII: 3538; VIII: 3618, 3623, 3625, 3626, 3634, 3637, 3639, 3643, 3645, 3646, 3648, 3650, 3652, 3654, 3659, 3662, 3666, 3671, 3674, 3676, 3678, 3686, 3689, 3691, 3696, 3700, 3739, 3741, 3743, 3747, 3752, 3753, 3754, 3756, 3758, 3760, 3932, 4007, 4044, 4060, 4095, 4106

VRIES, H. DE, IV: 1551, 1591, 1626, 1651, 1665, 1674, 1694; V: 2495, 2528

VRIESLAND, V.E. VAN, II: 429, 437, 440, 444, 452, 456, 461, 473, 475, 477, 481, 488, 490, 492, 494, 497, 503, 513, 516, 517, 525, 529, 531, 533, 535, 538, 541, 546, 548, 566, 574, 575, 583, 589, 590, 592, 593, 607, 617, 622, 631, 645, 648, 664, 666, 670, 684; III: 812, 932, 938, 985, 1011, 1014, 1020, 1038, 1236, 1285; IV: 1474, 1670, 1768

VUYK, BEB, zie Willigen-Vuyk, E. de

WALRAVEN, W., VIII: 3718, 3872; IX: 4304

WALSCHAP, G., IX: 4215, 4216

WATERSCHOOT VAN DER GRACHT, G. VAN, IX: 4307

WAUTERS, G., II: 451

Weekblad voor Indië, IX: 4115

WELTER, L.J., VIII: 3767, 3770, 3779, 3829, 4039

WERELDBIBLIOTHEEK, DE, IV: 1910, 1912, 1914, 1919, 1920, 1975, 2003, 2012, 2027, 2033, 2038, 2042, 2047, 2051, 2054, 2057, 2062; V: 2074, 2085, 2095, 2111, 2135, 2164, 2170, 2182, 2185, 2190, 2211, 2229, 2237, 2244, 2256, 2315, 2334, 2351, 2366, 2384, 2388, 2486; VI: 2864, 2870, 2929, 3104; VIII: 3835; IX: 4209, 4218, 4236, 4275, 4276, 4277, 4317

WESSEM, C. VAN, I: 32, 213, 214, 217; II: 457, 460, 468, 501, 505, 547, 549, 552, 581, 603, 608, 612, 614, 628, 633, 636, 640, 647, 654, 655, 659, 661, 662, 667, 669, 671, 673, 686, 693, 698, 702, 715, 721, 725, 735, 754, 762, 768, 772, 801; III: 809, 814, 816, 821, 823, 826, 827, 838, 853, 860, 866, 906, 929, 935, 939, 966, 979, 981, 989, 999, 1018, 1025, 1049, 1050, 1053, 1058, 1065, 1124, 1185, 1189, 1194, 1248, 1300, 1306, 1317; VI: 2957, 2959, 2962, 2963, 2966, 2985, 2988, 2989, 2990, 3017, 3026, 3042, 3046; VIII: 3861

WILLIGEN-VUYK, E. DE, IX: 4318

WILLINK, A.C., I: 4, 5, 10, 12, 22, 23, 24, 26, 27, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 49, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 75, 76, 77, 78, 80, 83, 84, 86, 97, 98, 103, 111, 114, 124, 138, 140, 151, 161, 187, 188, 192, 198, 209, 211, 216, 219, 227, 239, 266, 343, 348, 354, 357, 359, 365; II: 500, 527, 534, 539, 623, 634, 651; III: 944, 970, 986, 1136, 1255, 1294, 1369; IV: 1485, 1780, 1786, 1917, 1971; V: 2089, 2153, 2197, 2274, 2294, 2327, 2358, 2387, 2397, 2403, 2411, 2427, 2433, 2484, 2507, 2532, 2644, 2667; VI: 2799, 3087, 3116, 3182, 3192; VII: 3363, 3503; VIII: 3599, 3911, 3994, 4010

WOLPERS-PETRUCCI, C., I: 11, 18, 73

WOUDE, J. VAN DER, VIII: 3725, 3763, 3888, 3906, 3944, 3949, 4000, 4001, 4053, 4061, 4090

WOUTERS, G., ZIE WAUTERS,G.

Lijst van brieven met bijschriften van anderen

Batten, F.E.A., IV: 1784

Bloem, J.C., I: 191

Braak, M. ter, III: 912, 913, 1236; IV: 1733; VI: 3035; VIII: 4105

Chiaromonte, N., V: 2672

Gans, J., V: 2189

Guilloux, L., V: 2339

Marsman, H., IV: 1785

Perron-de Roos, E. du, III: 1133, 1134, 1146, 1153, 1235, 1236, 1255; IV: 1525, 1613, 1643, 1784, 1786, 1789, 1803, 1815, 1887, 1926; V: 2285, 2300, 2576, 2677; VI: 2751, 3008, 3082, 3110, 3116; VII: 3317, 3363, 3462, 3546, 3553, 3558; VIII: 3727, 3765, 3793, 3924, 3926, 3975, 4006, 4039, 4077; IX: 4156, 4203, 4205, 4207, 4246, 4247, 4270, 4289, 4292

Roland Holst, A., I: 363, 364

Schendel-de Boers, A. van, IX: 4125

Slauerhoff J.J., I: 301; V: 2201, 2203, 2204

Lijst van voornamen, bijnamen en initialen

A., Alexis, Alexeï	Alexis Ormesson (Ormuszon)
Ad, Adriaan, Ad, v.d.V.	Adriaan van der Veen
Ada van Holland	A. Schelling
Adé	G.O. Tissing
Adri, Adria	A. Koets-van Oordt
Aemilius	E. van Moerkerken
Agatha, Agatha-Christina, Athie, Ati, Atie, Atij, Aty	A. Greshoff Brunt
Al., Alanus, Alin, Alijntje	Alain Eric du Perron
Alex	A. Leclercq
Alexander	A.A.M. Stols
Alice	A. van Nahuys
Alie, Alie S.	A. van Wijhe-Smeding
A.M.L., Arthur, Arthur M.L.	A. Lehning
André	A. Malraux
Angèle	A. Manteau
Annette	A. Douwes Dekker-Post van Leggeloo
Annie	A. Batten-Rijpstra
Annie	A. Chiarmonte-Pohl
Annie, Annie v.S.	A. van Schendel-de Boers
Ant	A. ter Braak-Faber
Anthonie, Anthonie (Director), Antonius	Anthonie Donker
A.R.H.	A. Roland Holst
Arthur, Arthur v. Sch.	Arthur van Schendel
Arthur jr.	A.F.E. van Schendel
Augusta	Augusta Leigh-Byron
A.v.D.	Anton van Duinkerken
A.v. Gogh-K.	Anna van Gogh-Kaulbach
B.	A.A. Balkema
B., Bel.	W.J. Belonje
B.	Fernand Berckelaers
B.	N.J. Beversen

B.	M. Beversluis
B.	P.A. Beynon
B., Binnendito	D.A.M. Binnendijk
B.	C. Binnerts
B.	F. Bordewijk

B.	P.C. Boutens
B.	E. Bouws
B., Bep, Bep ex-de Roos, Bepje, Bepje Jane	Elisabeth du Perron-de Roos
B.	J.W.F. Werumeus Buning
Bas	B. Tissing
B.B., B. Brouwer	A.J. Bothenius Brouwer
Ben	B. Crone
Betje	M.E. van Haren
Betty	B. Batten
B.K., B. Kempers	A.J. Bernet Kempers
bleeke Theun	Theun de Vries
Bob, B. van Kampen	P.N. van Kampen jr.
Bob, broertje Bob	R. de Roos
Bob	F.R.J. Verhoeven
bolle Ton	Anton van Duinkerken
Br.	Gerard Bruning
Bram, Bram J.	A. Jansen
Br. v.K., B.v.K.	P.C. Brest van Kempen
B. Wright	John Buckland Wright
C.	Uitgeverij Contact
C.	Dirk Coster
C.	Louis Couperus
Carel	A.C. Willink
Caroline	C.W. van Haren
Caroline V.	C. Versteegh
Carry, Carry v.B., Carry v. Br.	Carry van Bruggen-de Haan
C.D., Cola	Cola Debrot
Ch.	F. Chasalle
Ch., Chev.	L. Chevasson
Ch., Charl, Charles	Karel-Benoît van Nijlen
Charley T.	Charley Toorop

Chiaro	N. Chiaromonte
Choura	A. Hellens
Christa	Christa de Roos-von Falkenhayn
Cl., Claartje	Clara Eggink
Clairette	C. Wolffers-Petrucci

Clara, Clara M.	Clara Malraux-Goldschmidt
Cléo	Cléo de Mérode
Clinge D.	J.I. Clinge Doorenbos
Coert	C. Binnerts
Comtesse	M. Antonini-Syla Novitzky
Constant, Constantijn	Constant van Wessem
Corinne	C. van Schendel
C.S.W.v.H.	C.S.W. van Hogendorp
C.V.	Cornelis Veth
D., Darja	Darja Collin
D.	H.T. Damsté
D.'s, Dj.'s	Soegondo en Soewarsih Djojopoespito
D.	Anthonie Donker
D.	G.M.G. Douwes Dekker
D., Dirk, Dirk v.H., D.v.H.	Dirk van Hogendorp
Danny B.	D. de Glopper-Bolle
Darmawan	D. Mangoenkoesoemo
D.D.	A. den Doolaard
D.D.	E.F.E. Douwes Dekker
D.D.-H. Sch.	M.F.C. Douwes Dekker-Hamminck Schepel
D.d.V.	D. de Vries
Dé	G.O. Tissing
De B.	Eugeen de Bock
De Br. Pr., De Br. Prince	P.L.M. de Bruyn Prince
De C.	S. de Coninck
De G.	P.A. de Génestet
De K.	W.G.N. de Keizer
De M.	Johan de Meester
demang v.P.K.	Wira Koesoema, demang van Parang Kudjang
Den B.	C. den Besten

Den Brab.	G. den Brabander
Denis de R.	Denis de Rougemont
de St.	J.V. de Sturler
Dick	R.J.C. Batten
Dirk	Dirk Coster
d.K.	Jacques de Kadt

D.M.	J.A. dèr Mouw
Do	Do Beynon
Doekje	D. van Haren
Dora	Th.E. van der Groen-Pichel
duitschen gigolo	Bernhard, prins van Lippe-Biesterfeld
Duym. v.T., D.v. Twist	A.J. Duymaer van Twist
E.	Jan Engelman
E.	F. van Ermengem
E., Emiel, Emil, Emile, Emilius	E. van Moerkerken
E. de R., Elisabeth	Elisabeth du Perron-de Roos
Edu	P.J.C.E. Douwes Dekker
Eduard	J.E. van Polanen Petel
Edy	A.E. Batten
Eef (Lidth), E.v.L. de J.	Eef van Lidth de Jeude
Eep	M. Roland Holst
Egbertina	Egb. C. van de Mandele
Ellen	E. Verhoeven-Mingram
Emmy	Emmy Mulder
Engeltje Manteltje	Angèle Manteau
Ernest	O.E. van Polanen Petel
F., F.B., Freddie, Fredje B., Freddy B.	F.E.A. Batten
F.B.	Fernand Berckelaers
Feick, Feicko, F.T.	D.F. Tissing
Ferdy, Ferdy de G.	F. de Grave
Flip	F. Mayer
‘forumneger’	R.A.J. van Lier
Frans	F.C. Coenen
Frans	F. Schamhardt
G., Geertruida, G.t.B.	G. ter Braak

G., Guido	G.M.G. Douwes Dekker
G.	H.A. Gomperts
G.	Herman Gorter
G.	Louis Guilloux
G., Gilius, Gille	Gille du Perron
Gé, Gé van B.	G.A. van Bovene

Gerda	Gerda Geissel
Germaine W., Germ. W., G.W.	G. Chevasson-Wauters
Gino	J.A. Antonini
G. Karel, Gijsbert Karel	G.K. van Hogendorp
Gondo	Soegondo Djojopoespito
Gr., Gresh.	Jan Greshoff
Gr.	H. Groeneveldt
grafschenner, Graven-krabber	P.C. Bloys van Treslong Prins
Greet	M. Stols-Kroesen
Griet	M. van Nijlen-van Eekhoven
Grootmeester, grootmeester met het roode strikje	Arthur van Schendel
Guurtje	G. Meijer
Guus	August Defresne
G.v.E.	Gerard van Eckeren
H.	Alfred Haighton
H.	J.H. Halbertsma
H., Hit	Adolf Hitler
H.	W. van Hogendorp
H.	Johan Huizinga
H., Hennie, Henny, H.M.	H. Marsman
H., Hendrik den Maayer, Henri M., Henry, H.M.	H. Mayer
Han	Henriëtte E. Nijkerk-van den Bergh
Hanno	Hanno van Wagenvoorde
H.B.	Henri Beyle
H.B.	Henri Borel
H. de V.	Hendrik de Vries
Hein, Hein P., Hein 's Gr., Henriquez	G.H. 's-Gravesande
Héloise	H.P. de Neef
Henri	Henri Mayer
Henriette R.H.	H. Roland Holst-van der Schalk

Herbert	H. Philippeau
Herman G.	Herman Gorter
Hertha	H. Bouws-Westmann

Holst	A. Roland Holst
H. S., Hugo Sk.	Hugo Samkalden
Ies	Israël Querido
Ina	Ina Boudier-Bakker
Ina	B. Koch
Ivo	I. Samkalden
J.	L.F. Jansen
Jaak, Jac., Jacob van Breukelen, Jacques, J.C.B.	J.C. Bloem
Jaak, Jacques	Jacques Perk
Jan	J. Douwes Dekker
Jan, Jantje	J.H. Greshoff
Jan, Jan Gr., J. Gr.	Jan Greshoff
Jan, Jan v.N., J.v.N.	Jan van Nijlen
Jan E., Joannes	Jan Engelman
Jane	J. Beynon-Don
jam, Jany, Jany R. Holst	A. Roland Holst
J.B.W., John, John B.W.	John Buckland Wright
J.D., Jo, Jo D.	J.M. Donkersloot
J. de S., Jean, Jean de S.	J.V. de Sturler
Jef	Jef Last
Jèn Doolert	A. den Doolaard
Jetty	H.D. van Emmerick-du Perron
Jit, Jitno	Soejitno Mangoenkoesoemo
Jo, Jo Küller	Jo van Ammers-Küller
Jo	Jo F. Otten
Job, Jobius, Jobus, Job v.L.	J.C. van Leur
Jobs	J.W.F. Werumeus Buning
Joesoef	Djoegasjwili (Stalin)
Joke	J. Welter-Bijl
J.P.	Jean Paulhan

K.	D.M.G. Koch
K.	Pyke Koch
K., Koperb.	S. Koperberg
Karel de Groote, Karel van Vlaanderen, K.v.d. W.	Karel van de Woestijne

Karim	Abdoel Karim Pringgodigdo
Kees	C.J. Greshoff
Ken, Kennie	C. van Schendel
Klausje, Kläuseli	Klaus Mann
Kr.	W.A. Kramers
Kriek	L.J. Welter
Kuller	Jo van Ammers-Küller
Kwee, De	H. Borel
L.	Valery Larbaud
L.	Jef Last
L., Lekk., Lekkerk.	K. Lekkerkerker
L.	Lou Lichtveld
lady	A. Douwes Dekker-Post van Leggeloo
L.C., Louis C.	Louis Couperus
Leo, Leo J.L.	F. Jansen
Lodewijk	Lodewijk van Deyssel
Louis, Louis G.	Louis Guilloux
Louise	Louise Labé
M., Maria	M. Antonini-Syla Novitzky
M., Menno, Menno t.B.	Menno ter Braak
M.	H.F.P. Maasland
M.	André Malraux
M., Marsm.	H. Marsman
M., Miel, Moer	E. van Moerkerken
M., Mul., Mult.	Multatuli
Mabel	M. Batten
Marco, Marco Ippolito	M.I. Antonini
Maria	M.C. Binnerts-Spikerman
Marianne	M.E. van Haren
Marie A.	Marie Anderson
Maroussia	M. Hellens-Miloslavsky
Martheli	M. Donkersloot-Magnani

Mary, Mary B.W.	Mary Buckland Wright-Anderson
Matthijs	Matthijs Vermeulen
Mauk, Maurits	Maurits de Vries
Maurice, Maurieske, M.R.	Maurice Roelants

M. du G.	Roger Martin du Gard
M. du P.	M.M.M. du Perron-Bédier de Prairie
Mick	M.J. van Rijckevorsel
Mieltje	E. Bron
Mies	M. Blijstra-van der Meulen
Mimi	M.F.C. Douwes Dekker-Hamminck Schepel
Mina	Mina Kruseman
Minnie	M. van Lidth de Jeude-Veder
Minny	M. Ie Grom
Mock	Maurits Mok
M.R.	J.W. Meijer Ranneft
N., Nico, Nicolaas Sloot	N.A. Donkersloot
N.	Friedrich Nietzsche
N., Nieuwenh.	Rob Nieuwenhuys
N.	M. Nijhoff
N.	M.B.B. Nijkerk
N.	George Nypels
Nan, Nen	Nen 's-Gravesande
Natacha	Maria Natacha Borovsky
Nelly	N. van Eyck-Benjamins
N. en Van D., N. en V.D.	Nijgh en Van Ditmar
Nettie, Netty N.	A.H. Nijhoff Wind
Niels	N.A. Douwes Dekker
Nike	N. van Rantwijk
Nini	M.P. van Krimpen-Brunt
Nining	Soewarni Pringgodigdo
Non	Etienne Jeannette Koezen-Tissing
Nonnie	E. Bassani-Douwes Dekker
Norine	H.M. van Hecke-Deschrijver
‘onbekende heer N’	Rob Nieuwenhuys

Onno, O.Z., O.Z.v.H., O.Zw.	Onno Zwier van Haren
Oom Frans, oude heer Frans	F.C. Coenen
Oom Frits	F.A. Bédier de Prairie
Ottilie	O. Coss

P.	M.H.Ph. Bloys van Treslong Prins-Callenfels
P., Pannekoek van Buitenzorg, P.-'s Gr.	G.H. 's-Gravesande (Pannekoek)
P.	Jozef Peeters
Paul, Paul B.	P.A. Beynon
Paul, Paul van O., P.v.O.	Paul van Ostaijen
Pepi	M.M. de Sturler-Raemaekers
Peu	J. van Leur-de Loos
P.G.v.H.	P.-G. van Hecke
P.J.	P.J. Koets
Pom, Pomme, Pom N.	M. Nijhoff
Pop Buning	G.J. Werumeus Buning-Ensink
Post v.L.	A. Douwes Dekker-Post van Leggeloo
P.P.R.v.E.	P.P. Roorda van Eysinga
Q.	Em. Querido
R., Rudie, Rudy	R.A.J. van Lier
R., Rien, Rina	R.L. Marsman-Barendregt
R., Rit., Ritm., Rtm.	J.H. Ritman
R.	Herman Robbers
Rad. Schorer	M.R. Radermacher Schorer
Rein	R. Blijstra
Renée	R. Guilloux-Tricoire
R.H.	A. Roland Holst
Ric	R.N. Roland Holst
Rie	Rie Gilhuys
Robbie, Robert	R. van Eyck
Robbie N., Robby	Rob Nieuwenhuys
Roel	Roel Houwink
Ruth	Ruth Hellmer
R.v.E.	S.E.W. Roorda van Eysinga

S., Suzie	Suzie Kelk-van Hall
S., Swiet	S. Mangoenkoesoemo
S.	J. Saks

S.	J. Salti-Goetz
S., Sk.	Hugo Samkalden
S., Simona, Simone	Simone Sechez
S.	Soetan Sjahrir
S., Sl., Slau, Slauerh.	J.J. Slauerhoff
S.	F.W. Stapel
S., St.	Stendhal
S., Sander	A.A.M. Stols
Saskia	Saskia van Uylenburch
Schorer	M.R. Radermacher Schorer
Sg.	Soegondo Djojopoespito
's Gr.	G.H. 's-Gravesande
Sicco, Sikko	S. Roorda van Eysinga
Sietske	E. Wienecke-Swart Abrahamsz
Simon	S. Vestdijk
Sjeu	A.F.E. van Schendel
Sl.	B. Sluimers
Sloot	N.A. Donkersloot
Sn. H., Snouck	C. Snouck Hurgronje
Soewarsih	S. Djojopoespito
Sofie, Sophie	S. van Nijlen
St.	G. Stuiveling
Stan	C. van Wessem
Str.	A.J.G. Strengholt
Suzon	L.E.C. van Bovene-Beynon
T.	S. Takdir Alisjahbana
T., Tilloesjka	M. Lowies
tante de St.	A.E. de Sturler-Verstege
tante Henny	A.E. Henny-du Perron
tante Jet	H. Roland Holst-van der Schalk
tante Mimi	M.F.C. Douwes Dekker-Hamminck Schepel

Tatie	Rajati Mangoenkoesoemo
T.B., T.Br., Ter Br.	Menno ter Braak
Ter Borch	F.C. Terborgh
Theewinkel	Jan te Winkel
Theun	Theun de Vries

Thomas	Thomas Nix
Thonie	Anthonie Donker
Thijs	Matthijs Vermeulen
Timmers, Timmers V., T.V., T. Verhoeven	H.L. Timmers Verhoeven
Tis	Tis Mangoenkoesoemo
Tj., Tjitjih	S. Djojopoespito
Tjipto	T. Mangoenkoesoemo
T.M., Tr.M.	S. Tromp Meesters
Top	Top Naeff
Toussaint	F.V. Toussaint van Boelaere
Troost de Br.	C.A.L. van Troostenburg van Bruyn
Trui	A.H.G. Welter
Truida	G. ter Braak
Urbaaf, Urbaan, Urbanus, Ur bave	Urbain van de Voorde
V.	F.R.J. Verhoeven
V.	Paul Verlaine
V., Verm.	J.Th. Vermeulen
V.	G. Vermeylen
V., Vestd.	S. Vestdijk
V., Vg.	C.J.J. Versteeg
V., Vic, Victor E., Vic Vr., V.Vr., V.v.Vr., V.V.V.	Victor E. van Vriesland
Valentijn	Valentijn van Uytvanck
Van Chandelles, Van S., Van Sch., V. Sch., V.S.	Arthur van Schendel
Van D., V.D., V. Deyss.	Lodewijk van Deyssel
Van D., V.D., v. Duink.	Anton van Duinkerken
Van den Borghen, Van den Borght, Van der Borg, Van der Borghdt van den Verwoolde, V.d.B.	Emile van der Borch van Verwoolde
Van der Hoop, v.d.H.	A.N.J. Thomassen à Thuessink van der Hoop
Van der M., v.d.M.	J.E. van der Meulen

Van de W., v.d.W.	Karel van de Woestijne
Van E., V.E.	Gerard van Eckeren
Van E.	F. van Ermengem
Van E., V.E.	P.N. van Eyck
Van K., V.K.	P.N. van Kampen
Van O., v.O.	Paul van Ostaijen
Van S.	Nico van Suchtelen
Van W., V.W.	Constant van Wessem
v/der Veen, v.d.V.	Adriaan van der Veen
V.d.H.	F.A. van der Hoeven
v.d.K.	G.G. van der Kop
v.d.L.	B. van der Linde
V.d.V.	A.E.M. van der Ven
V.d.V.	Urbain van de Voorde
v.d.W.	Johan van der Woude
Vera, Vera F.	Vera Figner
v.G.	Chr. J. van Geel
V.G.S.	R. van Genderen Stort
V.H.	Van Haren
v.H.	W.R. van Hoëvell
V.H. en W., V. Holk. en W.	Van Holkema en Warendorf
Vic	Victor E. van Vriesland
V.L.	J.C. van Leur
v.M.	E. van Moerkerken
V.R.	A.E. van Rantwijk
V.S., V. Sch., Van Sch.	A. van Schendel
v.Tw.	A.J. Duymaer van Twist
V.V.	V. Varangot
W., W.A.K., W.Kr., Wijnand, Wijnandt, Wijnandius	W.A. Kramers
W.	A.C. Willink
W.	G. Chevasson-Wauters

Walter	W.R. Verhoeven
W.B.	J.W.F. Werumeus Buning
Wies	L. Perelaer
Willem	Willem van Haren
Willem E.	Willem Elsschot
Wilma, Wim	W. Willink Jeuken

Wim	Wim Pichel
Wim, Wim v.R., W.V.R.	Wim van Reijen
Woutertje	E.W. Bernhold
Yvonne	Y. Guilloux
Z.	H.C. Zentgraaff
Z.	D. Zijlstra
Zusje, zusje Rina	R.L. Marsman-Barendregt

Algemeen register

Het register ontsluit de tekst van de negen delen *Brieven* van E. du Perron, de inleidingen op elk deel en de annotaties. Het bevat persoonsnamen, titels van publikaties, namen van boekhandels, commissies, uitgeverijen, verenigingen, hotels, café's, enz.

- Wessem, Constant van, I: 60 n. De toevoeging n aan een paginanummer betekent, dat naar een noot van de redactie wordt verwezen.

- Antonini, Jacob Antonio, IX: 34 *n.* Een cursief paginanummer met een gecursiveerde n verwijst naar een korte biografische aantekening over de ontvanger, in de regel bij de eerste aan hem of haar gerichte brief.
- Wereldbibliotheek (uitgeverij), VI: 146 x. Een x achter een paginanummer betekent, dat een naam of titel op één pagina in twee of meer verschillende brieven of kaarten voorkomt.
- Braak, Menno ter, II: 7 i. Een i achter een paginanummer geeft een verwijzing naar de tekst van de inleiding.
- *Groot-Nederland* (periodiek), II: 260 (redactiebureau). Toevoegingen tussen ronde haken achter het paginanummer zijn omschrijvingen van Du Perron.
- Kelk, C.J.: *Spelevaart*, II: 291-292 (*inhoudsopgave*). Gecursiveerde toelichtingen tussen ronde haken achter het paginanummer zijn afkomstig van de redactie.

Fictieve personages zijn slechts opgenomen als uit de tekst hun herkomst niet blijkt. Indien uit de context de auteur van een titel niet duidelijk is, lost een verwijzing in het register dit op. Omschrijvingen van personen en titels (de drukker, mijn oom, jouw roman, de laatste Greshoff) zijn, indien mogelijk, geïdentificeerd. Niet opgenomen zijn personen die in de aanhef voorkomen of in de cursief gezette redactionele kopjes boven een brief of briefkaart, evenals personen aan of van wie groeten worden overgebracht.

Bij auteurs die alleen bij hun pseudoniem genoemd worden, zoals bijv. Anton van Duinkerken, is de naam volgens de burgerlijke stand niet toegevoegd. Secundaire literatuur verschenen na de dood van Du Perron is in het algemeen niet opgenomen.

Foutieve namen en corrupte titels in de briefteksten en annotaties zijn verbeterd of door een verwijzing naar de juiste naam of titel gecorrigeerd.

A.F.S.C., zie Anti-Fascistisch Studenten Comité
A.I.D., zie *Algemeen Indisch dagblad De Preangerbode*
A.R., zie Algemeen Rijksarchief
A.V.R.O. (Algemeene Vereeniging Radio Omroep), II: 203 (groepje letters), 274 + n; V: 340 n; IX: 65 n
'A. C. Willink': Greshoff
A.J. Duymaer van Twist: Zwart
À la Vierge Poupine (galerie te Brussel), I: 87 + n
À l'Enseigne du Pot Cassé (uitgeverij), IX: 241 + n
'A.-M.B.': Marsman
A.O. Barnabooth: Larbaud
Aafjes, Bertus (geb. 1914), IX: 275
Aagen-Moro, Taï (ps. van W.J.Th. van Aggelen, geb. 1890), IV: 98 n, 129 + n, 397, 420; VI: 167 416; VII: 69
'Aantekeningen Madrid 1932', IV: 129 + n
'Aan Albert Plasschaert': Engelman
'Aan Ambrosia': DP
'Aan Arthur Rimbaud': Slauerhoff
'Aan de redactie van "het Vaderland"': Coster
'Aan de redactie van "het Vaderland"': DP
'Aan Ken...': Roland Holst, A.
'Aan m'n vriend René Victor': v. Ostaijen
Aangezicht der aarde, Het: v. Nijlen
'Aanslag op Leiden, De' VII: 517, 518 n
'Aantekeningen bij drie jubilea', VII: 234 + n
Aart, R. van (ps., zie ook Lier, Rudie A.J. van), III: 246 n, 502 + n; IX: 351
'De ballade van Mientje Maanster', VIII: 71 + n, 72, 145
'De gestorven scholier', III: 246; VI: 63; VIII: 145
'Op een scheikundeleeraar', IV: 12 + n; VIII: 145
'Scherzo', V: 32 n; VIII: 145 + n 146
'Uit vrees...', IV: 145 + n; VIII: 145
Aarts, J., VII: 184 n
Abbe, Henri van (1880-1940), VII: 228 n
Abbé Aubain, L': Mérimée
Abbing, Justine (ps., zie ook Bruggen-de Haan, Carry van)
Uit het leven van een denkende vrouw, VI: 85, 101 n
Abd-el-Kader (1808-1883), II: 420
Abelone, VI: 263 + n
Ablaincourt, d', zie Perrot d'Ablancourt, Nicolas en Patru, Olivier
Ablaing van Giessenburg, Rudolf Charles d' (1826-1904), VIII: 438,464
Aboe Bakar: Maurits
Abrahamsz, Sietske, zie Wienecke-Swart Abrahamsz, E.
'Abschied -: Siodmak': Batten
'Académie des inscriptions', zie Courier, *Lettre à messieurs de l'Académie des inscriptions et belles-lettres*
Acción Popular, V: 147 n
Acht Mädels im Boot (film), III: 504 + n; IX: 106 + n,109

Achterberg, Gerrit (1905-1962), II: 420
Afvaart, IX: 257 n
Eiland der ziel, IX: 257 + n
De zangen van twee twintigers (met A.J. Dekker), IX: 257 n
Action Française, I: 232 + n; IV: 9 i, 417 n, 473
Activités (periodiek), IV: 461, 462 490, 502, 517

Actueel wereldnieuws en sport in beeld (periodiek), VI: 333, 335; VIII: 18, 193 n
Adam, Paul (1862-1920), I: 358
Adama van Scheltema, C.S. (1877-1924), VI: 444
Adama van Scheltema-Kleefstra, Anna C. (1884-1977), VIII: 490 + n
Addicks, C.J. (1871-1962)
'Max Havelaar's toespraak tot de hoofden van Lebak', VIII: 211 + n
Addison, Joseph (1672-1719) en Richard Steele (1672-1729)
The spectator (periodiek), IX: 97 + n
Adelaide: Walschap
Adès, Albert (1893-1921) en Albert Josipovici (1892-1932)
Le livre de Goha le Simple, VIII: 398 + n; IX: 209 + n
Adolphe: Constant
Adolphe: Rodker
Adwaita (ps., zie ook Mouw, Johan Andreas Dèr), II: 126, 198; III: 377 + n; VII: 117
'Adwaita', zie ter Braak, 'Dat ben jij'
Aegerter, Emmanuel
La vie de Saint-Just, II: 479 + n; VI: 394 + n
'Aen den heere J.W.F. Werumeus Buning': DP
Aeneas, II: 15
Aeschylus (525-456 v. Chr.), V: 182; VI: 109, 113, 119, 120, 129
Prometheus geboeid (vert.), VI: 127, 128
Aesthetic Movement, II: 184 + n
'Afrikaansche taalbeweging, De': Mulder, E.
Afscheid (Epiloog in memoriam): Werumeus Buning
Afscheid van de wereld in drie dagen, Het: v. Vriesland
Afscheid van domineesland: ter Braak 'Afscheidsgroet aan P.G. te Winkel': Douwes Dekker, Eduard
Afspraak, De: Roland Holst, A.
Agath: DP
Agon, Sulthan van Bantam: Haren, O.Z. van
Ahmadiah-beweging, VIII: 111 + n, 112, 117 (details)
Aigle noir, L' (film), I: 276
Aimard, Gustave (ps., 1818-1887), III: 330
Aimienne, ou Le détournement de mineure: Tinan
Ajalbert, VI: 29
Ajalbert, Jean (1863-1447), VI: 29 n
Aker, Willem van den (geb. 1901), I: 151
Alain (ps., zie ook Chartier, Emile Auguste), V: 298, 368, 372
L'histoire de mes pensées, VI: 199
Alain-Fournier (ps., 1886-1914), III: 329; V: 289, 298
Le grand Meaulnes, V: 40; VI: 247; VIII: 60
'Albatross Modern Continental Library, The' (serie), III: 302; V: 125 + n, 207, 262, 420
Alberdingk Thijm, J.A. (1820-1889), VI: 178
Albert I, koning der Belgen, (1875-1934), IV: 462 + n

Alberts, Joh. C.P. (1893-1967)
Kwatrijnen, IV: 418 n
Alcalà'sche moordverwarring, De, zie Chasalle en Kelk, *De terugkeer van Don Juan*
Alcan (uitgeverij), VII: 339
Aldes, Aux (uitgeverij van Malraux en Chevasson), I: 207; VI: 106 (Aldi)
Aldewereld, Simon (1899-1974), VI: 457 n; VII: 23 n

Alex' vrouwen: v. Vorden
Alexander I, koning van Joegoslavië, (1888-1934), V: 114 n, 117 (smeerkeezen)
Alexander I, tsaar van Rusland, (1777-1825), VI: 81, 87
Alexandroff, Juzo, V: 65; IX: 185 + n
Alexeïeff, Alexandre (1901-1982), I: 139 n, 207, 266, 276, 402; IV: 86, 97, 104, 105, 247, 267, 349, 358, 370, 375, 399, 512; V: 42, 45, 194 + n, 195, 304, 331
Algemeen-Democratische Bond, VII: 152 n
Algemeen handelsblad (periodiek), I: 395 + n, 433 n; VIII: 479 n; IX: 34 n
Algemeen Indisch dagblad De Preangerbode (periodiek), IV: 113 + n, 197 n; VII: 507 n, 534 n, 535; VIII: 16, 25, 30 + n, 33, 38 + n, 200, 575; IX: 128 n
Algemeen Rijksarchief, VII: 403; VIII: 8 i, 115, 119, 120, 163, 166, 193 n, 194, 202, 214, 223 n, 224, 233, 246 n, 291 + n, 309, 312, 333, 349, 352, 362, 480, 482, 485, 489, 492, 493, 499, 500, 503, 506, 516, 521, 528, 529, 533, 564, 570, 583, 586, 590, 592-594; IX: 10 i, 277, 405 n
'Algemeen verslag over de residentie Mengdo': Multatuli
Algemeen weekblad voor christendom en cultuur (periodiek), VIII: 263, 267
Algemeene Secretarie (+ archief), VI: 485; VII: 30, 36 n, 43 n, 135, 273, 279, 283; VIII: 66, 153, 160, 172, 190 + n, 251
Alger républicain (periodiek), VII: 489 + n; IX: 240 n
Alhambra (Granada), V: 92 x
Alhambra (theater te Brussel), I: 289
Ali-Baba, IV: 433
Alide, IV: 357
Alima(h), VII: 422; VIII: 156
Alinari, VII: 497; VIII: 21 + n
Alkema, Wobbe (1900-1984), I: 61 n
Allan, John (1780-1834), VI: 201
Alle de rozen of het gesprek bij maanlicht: DP
Allebé, Augustus (1838-1927), VI: 475; VIII: 471, 474
'Alleen de boomen zijn gebleven': DP
Alleenspraak: de Graaff
Allen, Hervey (1889-1949)
Anthony Adverse, VI: 248, 268, 273
Israfel, VII: 213
'Aller et retour', zie DP, 'Terug en terug'
Almayer's folly: Conrad
'Alpejagerslied': v. Ostaijen
Alsia (schip), VI: 8 i, 270, 271, 274, 280, 282 x, 285-287, 289, 290, 301, 309-314 + n (overtocht); IX: 219, 221, 222
Alwi Soetan Osman (1910-1968), VIII: 95 n, 117, 126, 137, 138, 140, 178, 181, 189, 395
Amants, heureux amants...: Larbaud
Americain, zie Café's
Amethyst, Der (periodiek), I: 406 + n, 411
Ammers-Küller, Jo van (1884-1966), II 44 + n , 46 + n, 47, 51, 59 n, 70, 74, 84, 87, 89, 93; III: 368; IV: 177 + n; VI: 48; VII: 82 (Jo Kuller), 451

De opstandigen, II: 87
Prins incognito, VI: 42 + n, 48, 79 + n
Amorie van der Hoeven, Abraham des (1821-1848), VI: 479, 494
Amorie van der Hoeven, Herman

A. des (1829-1897), VI: 479 (advokaat), 494
Amours jaunes, Les: Corbière
Amsterdamsche bohème: v. Vriesland en A.C. Willink
Amsterdamsche School (zie ook den Brabander, van Hattum en Hoornik), IX: 270
Amsterdamsche Tooneelvereeniging, VI: 64 n
Amyntas: Gide
Amyot (uitgeverij), VIII: 342
Anak Agoeng-Agoeng Bagoes Djlantik, vorst van Karangasem, IX: 399 n
Anatomische les, De: Marsman
Anatomy of murder, The, VII: 107 + n, 131, 171
Ancient mariner, The, zie Coleridge, 'The rime of the ancient mariner'
Andere land, Het: Binnendijk
Andersen, Hans Christian (1805-1875), I: 368, 395; IV: 363 n
Sprookjes (vert. door Chr. Doorman), I: 368 + n
Sprookjes (vert. door M. van Eeden-van Vloten), I: 368 + n, 395; IV: 52
Sprookjes en vertellingen (vert. door W. van Eeden), IV: 52, 53
Anderson, Marie (1842-1912), VIII: 424, 470, 562 + n; IX: 340 *Uit Multatuli's leven, Bijdrage tot de kennis van zijn karakter*, III: 169 + n; VII: 282 + n; VIII: 405, 409, 424, 470
Andler, Charles (1866-1933), VII: 327
Nietzsche, sa vie et sa pensée, V: 347 + n; VI: 254 (*inhoudsopgave*), 366, 417; VII: 327
'André en de Slag bij Waterloo': v. Wessem
André Gide, VI: 117 + n
'André Gide en de Hollandsche kritiek': DP
André Walter, zie Gide, *Les cahiers d'André Walter*
Anecdotes italiennes et françaises: Stendhal
Angenot, Marcel (1879-1963), I: 120 + n
Angers, David d', V: 11 n
Angioletti, G.B.
Narratori italiani d'oggi (bloemlezing): zie aldaar
Angst, Dierbare vijandin:
Otten Anna, I: 422
Anna Karenina: Tolstoj
Anna van Hannover (1709-1759), VII: 197
Annenkoff, Georges (1890-1971), III: 186
Annunzio, Gabriele d' (1863-1938), I: 82, 214; IX: 35
Anquetil-Duperron, A.H. (1731-1805), V: 247 + n, 363, 449
Anseele jr, Edward F.R. (geb. 1902), VIII: 574 + n
Anthologie de la littérature soviétique, 1918-1934 (= *Anthologie russe*?), V: 453; VI: 13
Anthologie jüngster Dichtung (bloemlezing door O. Henschele), III: 18 n
'Anthonie Donker als autoriteit': DP
Anthony Adverse: Allen
Anti-Fascistisch Studenten Comité (A.F.S.C.), zie ook *De sleutel*, VI: 20 + n, 23, 25 x, 27, 28, 37, 40, 64, 66, 94, 108

Anti-Schund, I: 202 + n
Antieke verhalen: Couperus
Antonides van der Goes, Joannes (1647-1684), VII: 411
De IJstroom, VII: 401, 404, 411, 528
Antonini, Jacob Antonio (Gino, Giacomo, 1901-1983), II: 12 +

n, 105, 265 + n, 344 + n; IV: 301, 348, 396, 444, 446, 466, 474; V: 17, 38, 48, 67, 82, 86, 94, 130, 14S, 173, 234, 268, 364, 365, 367, 384-385, 413, 433, 446; VI: 127, 132, 135, 137, 206, 305, 308, 318 n, 319, 3z6, 335; VII: 12, 208; VIII: 224, 225; IX: 8 i, *34 n*, 35 n, 132 n, 150 n, 153, 154, 155 n, 157 n, 160 n, 179 + n, 214, 219, 220 n, 222 n, 231 n, 234 + n, 240 n, 246 n, 373, 384
'Alexander Sergejewitsch Puschkin', VI: 381 n
'Evgenij Zamiatin overleden', IX: 228 n
'Federico de Roberto †', IX: 35 n
'Getuigenissen VII', VI: 318 n, 319; IX: 222 + n, 223
'De Goncourtprijs 1934', enz., IX: 157 + n
'Hedendaagsche Italiaansche poëzie', IX: 35 n
'Henry de Montherlant, Een interview bij Grasset', IX: 223 + n
'Herinnering aan Ascona', V: 413
'Luigi Pirandello Nobelprijs 1934', IX: 160 n
Narratori italiani d'oggi (bloemlezing), zie aldaar
'Een ontmoeting met André Malraux', IX: 240 + n
'Pilar', VI: 132 (stuk), 135 (novelle)
'Il Signor Buob', IX: 156 + n, 159
'Traditie en experiment in de Europeesche literatuur van heden', II: 344 + n
Antonini, Marco Ippolito (geb. 1926), IX: 34 n, 187 + n
Antonini-Marx, Henriette (Hetty), IX: 34 n, 158 n, 179 n, 187 + n, 228 + n, 231 + n
Antonini-Syla Novitzky, Maria († 1959), V: 130 (Comtesse); IX: 151, 156, 220, 221, 226-228 + n, 373, 384
'Antwoord aan Dirk Coster', zie DP, 'De vijand meldt zich'
'Antwoord van Hein Boeken': Slauerhoff
Apicius, V: 291 n
Apocalypse, L' (Bijbelboek), zie *De openbaring van Johannes*
Apol, Jan, II: 273
De gouden poort, II: 269 + n
Phaëton en de dwaas, II: 269
Apollinaire, Guillaume (ps., 1880-1918), I: 191, 239, 300, 305; III: 302, 445; VIII: 44; IX: 104
Alcools, Poèmes, 1898-1913, I: 232 n, 300; VIII: 58; IX: 104
Le bestiaire, IV: 114; VIII: 58
Calligrammes, Poèmes de la paix et de la guerre, 1913-1916, I: 301; II: 209; VIII: 58
'La chanson du mal-aimé', I: 232 + n
Cortège priapique (door Pia), VII: 515 + n; VIII: 31 (*Pia's*), 103 x + n, 210, 595 x
L'hérésiarque et Cie, IV: 114; VIII: 58
Le jeune Don Juan, I: 239
Les onze mille verges, I: 110, 157 + n, 158, 164, 239; IV: 114
Le poète assassiné, IV: 114; VIII: 58
'Vitam impendere amori', II: 209
Apuleius, Lucius (± 120-± 180)
Asinus aureus, I: 368 + n

Metamorphoses, I: 368 + n
'Aquarium': Kuyle
Aragon, Jean, I: 319
Aragon, Louis (1897-1982), I: 35 n, 58, 305, 319, 391; II: 197, 427; III: 446, 458; V: 181, 350, 378; VI: 66 n, 133, 145; IX: 213, 240 n
Cloches de Bâle, V: 279

Le libertinage, III: 446
Arbeiderspers, De (uitgeverij), VIII: 351
Archief der gemeente 's-Gravenhage, VI: 212 + n, 464 (museum); VIII: 573 + n
Archipel: Slauerhoff
Ardjoenå-Såsrå-Baoe, IX: 394 + n, 397 + n
Ardjoena Wiwaha, IX: 393 + n, 396 n
Arène, Paul (1843-1893), V: 205
'Arenosius of moordende onnozelheit' (anon.), VIII: 468 + n
Aretino, Pietro (1492-1556), I: 133, 136, 170
Sonetti lussoriosi, I: 170
Ariël, Het leven van Shelley: Maurois
Ariosto, Ludovico (1474-1533), I: 170
Orlando furioso, I: 170; III: 325 + n
Aristophanes (± 445-388 v. Chr.), II: 54; VIII: 318
Aristoteles (384-322 v. Chr.), VI: 119
Arland, Marcel (1899-1986), I: 155, 162; III: 454
Essais critiques, III: 457 + n, 520 (twee boeken)
L'ordre, I: 421 + n
'Sur un nouveau mal du siècle', III: 457 n
La vigie, V: 425
Armante: Stendhal
Arme hemdenmaker, De: Larbaud; DP
Armorial de Bourgogne, II: 192
Arndt, Ernst Moritz (1769-1860), I: 125
Arnet, Man (ps., geb. 1910), IX: 351
'L'histoire se répète', III: 455 + n
Arnhemmer, zie *Nieuwe Arnhemsche courant*
Arnhemsche courant (periodiek), II: 384
Arnim, Achim von (1781-1831), I: 66, 68; V: 206, 209
Les héritiers du majorat (vert. van *Die Majoratsherren*), V: 209 + n
Arnold, Matthew (1822-1888), II: 205 + n, 206 x
Aron, Robert (1898-1975), VI: 60 + n; IX: 109 n
Arp, Hans (1888-1966), I: 271
'Arsène Guillot': Mérimée
Artagnan, Charles de Batz de Castelmore, comte d' (± 1611-1673), zie ook DP, 'De werkelike d'Artagnan', IV: 276, 286
Artaud, Antonin (1896-1948), V: 127
Arthur Ducroo, zie DP, *Het land van herkomst*
Artiste par lui-même, L', zie Willink, *Zelfportret* (1926)
Arts et métiers graphiques (periodiek), III: 464, 474-476, 484, 488
Asselin, Henry (1884-1979), VIII: 384 + n
Association Guillaume Budé (uitgeverij), I: 233 + n, 236
Association mondiale contre la guerre et le fascisme, VI: 260
Astra (periodiek), I: 393; IV: 209 + n, 227, 235, 238, 240
Astrea (periodiek), VIII: 63 + n

Astrid: Böhtlingk
Astrid, koningin der Belgen, (1905-1935), V: 432 + n; VI: 204
Atje, VII: 353
Atjeh: Zentgraaff
'Atjeh's epos in proza': DP
Atlanta, zie Café's
Au disque vert, zie *Disque vert, Le*
Au Lys Rouge (uitgeverij), III: 455
Au nom de la loi (film), III: 432
Au Sans Pareil (uitgeverij), II: 241; III: 149, 354
Aub, Max, VII: 489 n
Auberge de l'abîme, L': Chamson

Aubry, Georges Jean (1882-1950, ps. Jean-Aubry, G.), VI: 104 + n, 105, 167; IX: *215 n*
Joseph Conrad, Life and letters, I: 134 n
Aubry, Octave (1881-1946), IV: 267
Auclair, Marcelle (geb. 1899)
Naissance, précédé de Changer d'étoile, V: 206 + n
Auerbach, Berthold, VI: 192 n
Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge, Die: Rilke
Augustin, Elisabeth (geb. 1903), V: 372
Augustinus (354-430), I: 197
Aumale, Henri Eugène Philippe van Orléans, hertog van (1822-1897), II: 420, 421; III: 364; IV: 291 + n
Aurevilly, B. de, zie Barbey d'Aurevilly
Aurora Leigh: Browning
Austen, Jane (1775-1817)
Pride and prejudice, III: 341, 347; VI: 217, 227 (dat boek)
Aux Deux Magots, zie: Café's
'Avant et après': Hogendorp, C.S. W. van
Aveline, Claude (ps., geb. 1901)
La double mort de Frédéric Belot, III: 420, 424, 425
Avenir d'esprit européen, L', V: 163 + n
Avenir de la science, L': Renan
Avondpost, De (periodiek), VIII: 128 n, 152, 186 n, 575; IX: 258, 383
'Avonturier, De', DP, 'De onzekeren'
'Avonturiers, De': DP
Avonturiers: Schendel, A. v.
Avontuur (periodiek), I: 31 i, 110 (blaadje), 116 (tijdschrift), 130 (blaadje), 143-159 + n, 164-169 + n, 171-173, 175-180 + n, 186, 187, 190, 192-194, 196-200, 202, 204-206, 208-214 + n, 216 + n, 218-220, 223-228 + n, 235-237, 240, 248, 249, 252-254, 261, 262, 269 + n, 274, 275, 290 n, 291, 292 n, 295, 299, 304 + n, 324 n, 325, 336, 338, 339, 357, 373, 417; II: 172 n, 249, 491; III: 329; IX: 23 + n, 24 + n
Avontuur (uitgeverij), III: 232; V: 187 + n
'Awater': Nijlioff M.
Azaïs, Marcel (1888-1924), IV: 164
Le chemin desgardies, IV: 164 + n
Azev, Evno M.F. (1869-1918), III: 47, 202; IX: 67 + n

B.B., zie Departement van Binnenlandsch Bestuur
B.K.V.K. (Bond van Kunstenaars ter Verdediging van de Kultuur), VI: 36 + n; IX: 189 + n
Baanbreker-N.V. Servire, De (uitgeverij), III: 15, 53, 88, 173
Baane, J.C. (1762-1823)
Reis door een gedeelte van de Nederlandsche bezittingen in Oost Indië, VIII: 115-117, 129
Babad Kediri, IX: 393 n
Babad Pasir, IX: 393 + n

Babad Tjerbon, IX: 394 + n
Babel, Isaak (1894-1941), III: 75
Babel: Couperus
Babelon, Jean (geb. 1889), II: 376; IV: 267
Babels, A. (ps., zie ook Dekker, Maurits), II: 492
Badak Pamelang, IX: 397 + n
Baer, Maximilian A. (1909-1959), V: 59 + n
Baert, René (1903?-1945), V: 346
Baffo, Giorgio (1694-1768), I: 170
Bagatelle, La, zie Café's
Bailby, Léon (1867-1954), IV: 443

Bainville, Jacques (1879-1936), IV: 164
Baisieux, Jacques de, II: 430
'Des trois chevaliers et del chainse (chamise)', II: 68, 165-166 + n, 170, 260 + n, 430, 447
'Van de drie ridders en het liemd', vert. door DP van 'Des trois chevaliers et del chainse', zie DP
Het zijden harnas, vert. door DP van 'Des trois chevaliers et del chainse (chamise)', zie DP
Bakliuizen van den Brink. R.C. (1810-1865), VIII: 503, 529
Cartons voor de geschiedenis van den Nederlandschen vrijheidsoorlog, VII: 357 + n, 375; VIII: 77, 113 *Studiën en schetsen over vaderlandsche geschiedenis en letteren*, VII: 357 + n, 375
Bakker, Ina, zie Boudier-Bakker, Ina
Bakker Niemeyer, H.J., V: 442 + n; VI: 492; VII: 74
Bakoenin, M.A. (1814-1876), III: 28, 30; VIII: 377; IX: 116
Bal du comte d'Orgel, Le: Radiguet
Balans, Algemeen jaarboek der Nederlandsche kunsten, 1930-31, II: 227 n, 262 + n, 296, 300, 321, 323 + n, 324, 336, 357, 375 x + n, 378 + n, 382 + n; V: 202 + n, 288, 428; IX: 44 n, 111
Bali-congres, IX: 399 n, 401 + n
Balkema, A.A. (geb. 1906), VIII: 495, 514 + n
'Ballade der dry-gin-drinkers, De': den Doolaard
'Ballade van Mientje Maanster, De': v. Aart
'Ballads': Coleridge
Balzac, Honoré de (1799-1850), I: 83, 152, 162, 163, 198, 368; II: 54, 516; IV: 143, 259; V: 44; VI: 73, 196, 381; VIII: 524 n, 548; IX: 189, 277
Le colonel Chabert, I: 162; V: 212
Comédie humaine, IV: 143 (Vautrin); IX: 66 + n
Le cousin Pons, VIII: 59
La cousine Bette, III: 162; VIII: 59
L'enfant maudit, I: 162
Eugénie Grandet, VIII: 59
La fille aux yeux d'or, I: 162
La grenadière, I: 162
L'histoire de la grandeur et de la décadence de César Birotteau, VIII: 59
Les illusions perdues, III: 162; VIII: 59
Jane la Pâle, I: 162, 163, 167
La maison Nucingen, VIII: 59
Le père Goriot, III: 162; VIII: 59
La rabouilleuse, VIII: 59
Splendeurs et misères des courtisanes, III: 162; VIII: 59
'Bandong': Nagel
Bangoen (periodiek), VIII: 100 + n
Bankoville: Julienne
'Bantam en de 'Max Havelaar'': Kielstra
'Barbaarsche rhapsodie': v. Schaik-Willing
'Barbaarse dans': v. Ostaijen

Barbarossa (ps. van J.C. Schröder, 1871-1938), II: 313 + n, 315, 317, 319, 328; IX: 45 + n
Barbé, Georgette (Chiara), III: 222
Barbellion, W.N.P. (ps., 1889-1919), V: 262 n, 266
Journal d'un pomme déçu (vert. van *The journal of a disappointed man*), V: 262 + n
The journal of a disappointed man, V: 262 + n, 266, 273, 277, 291, 292
Barbey d'Aurevilly, Jules A. (1808-1889), I: 162, 281, 329, 332; II: 332, 409, 422

‘La bague d'Annibal’, I: 281 + n, 282
‘Le bonheur dans le crime’, V: 205
Ce qui ne meurt pas I + II, suivi de
La bague d'Annibal: 281 n
Les diaboliques, I: 281 n
Memoranda, I: 302, 329
Une vieille maîtresse, I: 302
Barbusse, Henri (1873-1935), IV: 493; V: 88; VII: 415; IX: 138
L'enfer, I: 415 + n
Barclay, Florence (1862-1921)
The rosary, I: 83 n
De rozenkrans (vert. van *The rosary*, I: 83 + n
Bardin, François
‘Une clé de D.H. Lawrence’, IX: 89 + n
Barmettler-Emmenegger, Th., I: 444 n, 446 n
Barmhartige Samaritaan, De: Leroux, K.
Barnabooth (*Barnabotte, Barnabousse*), zie Larbaud, *A.O. Barnabooth*
Barnum, Phineas T. (1810-1891), I: 69; II: 420 + n; III: 381; VII: 76 + n
‘Barokke leven, Het’: Chasalle
Barrès, Maurice (1862-1923), I: 356 *Culte du moi*, VII: 490
‘Du sang, de la volupté et de la mort’, VII: 497 + n
Sous l'oeuil des barbares, VI: 336 + n
Barrymore, John (1882-1942), V: 80
Barrymore, Lionel (1878-1954), I: 148
Barthou, Louis (1862-1934), IV: 443; V: 114 + n, 117 (smeerkeezen)
Bartling, D., IX: 360
Bashkirtseff; Marie (1860-1884), III: 433 + n; IV: 74 *Journal*, III: 433 n; VI: 74 + n
Bassani, Francesco (1853-1916), VIII: 474 n
Bassani, Guido (geb. 1881), VIII: 474 + n
Bassani, Mario (geb. 1887), VIII: 474 + n
Bassam-Douwes Dekker, Everdine (Nonnie, 1857-1933), VII: 459; VIII: 409, 474 + n, 477, 547 + n
Bast, E.M. de (1788-1827), III: 442
Basteman, Saleh Sjarief (1814-1880), VIII: 65 + n, 180
Bastert, Dirk (1860-1950), VII: 76 + n
Bastiaanse, Frans (1868-1947) ‘Gedichten’, VIII: 107 + n
Bataille, Henry (1872-1922), III: 354
Le beau voyage, III: 522; VII: 495
Bataviaasch Genootschap/Museum, zie Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen
Bataviaasch handelsblad (periodiek), IX: 225 + n
Bataviaasch nieuwsblad (periodiek), VI: 10 i, 421, 422 + n, 425, 430, 433, 457 n, 458 + n, 492; VII: 7 i, 91, 26, 40, 42, 52, 54 n, 64, 65, 78, 79, 82, 99 + n, 115, 116, 138, 142, 151, 154, 155, 159, 167, 169, 170, 172, 183, 186, 199, 200, 216, 219, 221, 226, 233, 236, 241, 244 n, 245, 248, 251, 255, 259, 268, 270, 274, 275, 291, 309, 310, 319, 332, 337 n, 343, 359, 369-371, 374, 379, 388, 390,

394, 396, 407, 411, 414 n, 423, 427-429, 439, 440, 445, 446, 448, 453, 457, 466, 480, 483, 486, 493, 496, 502, 508, 511 + n, 516, 519 (kroniek), 525, 526; VIII: 7 i, 13, 21, 27-30, 46, 47, 53, 54, 63, 68, 73, 82, 87, 92, 94, 124, 127, 132, 133, 135, 136,

139, 141-145, 149, 152, 154, 156, 161, 212 + n, 218-220, 223, 225 n, 262, 272, 274, 275, 281, 283, 291, 299, 309, 312, 324, 327, 350, 352, 372, 396, 397 + n, 417, 418, 427, 435, 484, 492, 493, 496 + n, 497, 499, 507, 508, 516, 521, 528 + n, 533, 566, 575, 581; IX: 89, 165, 166, 224 + n, 225 + n, 233 + n, 257
Bataviaasche Radio-Vereeniging, IX: 244 + n
Bataviaase nouvelles en politique raisonnementen, VII: 403
Bataviasche koloniale courant (periodiek), VIII: 190
Bataviasche Kunstkring, zie Bond van (Nederlandsch-Indische) Kunstkringen
Bataviase nouvelles (periodiek), VII: 402-404, 407 n, 412, 442
'Bataviase nouvelles' (rubriek in *De ochtendpost*), VII: 406, 407 n
Bates, E. Stuart (geb. 1876)
Inside out, An introduction to autobiography, VII: 158
Batiks, Les: Liger-Belair
Batten, A.E. (Edy, 1900-1972?), II: 361, 365 (Ind. vrienden), 417 n; IV: 378; V: 126 + n, 130-132, 213, 329-331 + n, 450 + n; VI: 48, 158; VII: 47
Batten, Betty (1903-1945?), V: 131, 139, 330, 338
Batten sr., F.B. (1872-1928), VIII: 47 + n, 74
Batten, F.E.A. (Fred, 1910-1980, zie ook ps. Sonneborn, J.), II: 417 + n, *458 n*; III: 43 n, 76 n, 83, 87, 93 n, 142, 144 n, 162 n, 245 n, 246, 255 + n, 290 n, 306, 439, 505 x; IV: 12, 20 n, 115, 117, 121, 140, 146, 262, 263 + n, 299 n, 301 n, 306, 307, 406, 468, 470, 506; V: 24 n, 59, 85 n, 126 n, 256, 298 n, 340 n, 379, 398 n, 450 n; VI: 15 n, 35, 49 n, 113, 117, 127, 130 n, 146, 177, 180-185, 282, 323, 341 n, 393; VII: 23, 25, 47 n, 48 n, 53, 91 (vriend), 125, 169, 190 n, 194, 241, 267 n, 276, 300, 310 n, 414 n, 427, 440 + n, 442 n, 486, 489; VIII: 48, 52, 53, 69 n, 78, 93, 104, 119, 136, 144, 154, 155, 162 n, 193 + n, 201, 202, 211, 227, 230, 231, 233, 236, 245, 249, 273, 282, 310, 321, 323, 325, 329, 331, 350, 351, 353, 354, 357, 360, 363, 364, 389 + n, 390, 391, 395 + n, 396, 398, 401 + n, 433, 443 n, 460, 489, 511 n, 517, 528, 536, 578 n, 585-587; IX: 9-10 i, 62 n, 72, 272, 331 + n, 371
'Abschied-: Siodmak', III: 164 n; IV: 115 n
'Afscheidstroost', IV: 233
'Antwoord aan M. Nijhoff' (geschreven door DP), III: 144 + n, 145 (*tekst*), 162 + n, 164, 166, 182
'Couperus-bloemlezing', zie Couperus, 'Bloemlezing' (ongepubl.)
'Humeur mineure', IV: 233
'Het land van lierkomst, Een Europeesche roman over Indië', V: 363 + n, 371, 379, 391-392, 398 (andere), 399
'Mémoires van een jongeman', III: 280 + n; V: 65 + n, 66, 85 + n, 86, 127, 132, 298, 391, 392, 398-400 + n ('Verlies van tijd')
'Notities bij het portret van Louis Couperus geschilderd door Antoon van Welie', III: 182 n
'Weerzien', IV: 233
Batten, Mabel, V: 450 (?); VI: 107; VII: 215 + n
Batten, R.J.C. (Dick, 1907-1941), III: 100; V: 410 + n; VI: 15 + n, 289, 379; VII: 49, 359, 371, 442 n,

496, 526, 527; VIII: 74, 75, 161, 208, 459-460.
Batten-Beynon, Christine E.L. (1887-1951), V: 450; VI: 22 n, 117; VII: 24, 45, 101, 359, 379, 412, 442 n; VIII: 130, 136, 157, 162, 194, 216, 222, 223, 243, 244, 249, 260, 265, 272, 274, 275, 277, 280, 297, 331, 355,*395 n*, 535, 560, 561, 578
Batten-Hendriks, A. (geb. 1918), VII: 442 n
Batten-Rijpstra, Annie (1902-1932), II: 367, *417 n*; III: 77, 89, 110, 125, 129, 134, 159 + n, 171, 175, 181, 182, 189, 203, 254, 283, 286, 290, 305, 306; V: 126 + n, 132, 329; VII: 189
Baud, A. Th., VII: 527; VIII: 66
Baud-Allachidze, A., VIII: 66
Java en poèmes, VII: 527 + n; VIII: 66
Baudelaire, Charles (1821-1867), I: 162, 174, 194, 232, 242, 243, 300, 359 n; II: 36, 194, 426, 428, 453; III: 85, 86, 319, 499, 507 n, 518; IV: 65, 129 + n, 256, 277; VI: 130, 207; VII: 59, 103, 104, 348, 424; VIII: 222, 424; IX: 47-49, 185 n, 261 n, 345
Amoernitates Belgicae, I: 358, 359 + n
'La fanfarlo', V: 205; VIII: 58
Les fleurs du mal, I: 259; II: 180; III: 65; VII: 326; VIII: 58
'Harmonie du soir' (vert. door A.B. Douglas van 'Harmonie du soir'), I: 259
Les journaux intimes, VIII: 58 *OEuvres complètes*, III: 507 n
Le spleen de Paris, Petits poèmes en prose, I: 55; III: 46; VIII: 58
'Le voyage', I: 191
'Baudiade, De', VIII: 62
Baudoux, Jean (ps., zie ook Schepens, Jan), V: 355 + n, 363
'Lettres néerlandaises' (kroniek in *Mercure de France*), V: 355 + n, 363; VI: 275 n
Baum, Vicki (1888-1960), V: 68; VI: 175
Liefde en dood op Bali (vert. van *Liebe und Tod auf Bali*), VII: 428 + n, 432, 439, 460, 483
Bayle, Pierre (1647-1706)
Dictionnaire historique et critique, VII: 417
Bazin, René (1853-1932), VI: 196
Beach, Sylvia (1887-1962), IV: 49 + n
Beardsley, Aubrey (1872-1898), VI: 452
Beatrix, prinses der Nederlanden, enz. (geb. 1938), VII: 257 n, 275 n, 277 (Oranjefeesten)
Beatrijs: Boutens
Beatrijs, Een middeleeuwsche legende, VIII: 373 + n
Beaufort, W.H. de (1845-1918) 'Gijsbert Karel van Hogendorp', VIII: 101 + n
Beaux messieurs Goloubov, Les: Saltykov
Bech, Willem
'Met Greebe's kalf geploegd', II: 200 + n
Becht, H.J.W. (uitgeverij), II: 272; VI: 12 + n, 309
Bed en wereld: Otten
Bédier, Joseph (1864-1938), II: 68, 430
Beduwé-van Ermengem, Jeanne (geb. 1884), IV: 91 + n (ta soeur)

Been, Joh. H. (1859-1930), VII: 518
‘Beeld uit liet verleden’: DP
Beernink, J.J. Ph. (geb. 1888, zie ook ps. Vorden, Johan van), IV: 347 + n
Beethoven, Ludwig van (1770-1827), I: 256; III: 140

Beets, Nicolaas (1814-1903, zie ook ps. Hildebrand), II: 23; III: 127; VI: 130
'Behouden hotelsleutel, De', zie v. Ostaijen, 'De gehouden hotelsleutel of de kleine, domme daad'
Behouden prullemand, De: DP
Behrens-Hangeler, Herbert (1898-1980), I: 61 n, 125 + n, 139
'De plaatselijke redakteuren' (vert. door A.C. Willink), I: 278 + n, 285, 287 (pampleren), 298 (drama)
Behrman, S.N. (1893-1973)
The second man, IX: 64 + n, 68 + n
Beisliuizen, P.
'Met Maurits Dekker in gesprek', VI: 98 + n, 243-244
Bekking, Henri Charles, VIII: 471
Belcampo (ps., 1902-1990), V: 371, 375
Belinfante, J.E. (geb. 1865)
Ons auteursrecht, VII: 443
Bellamy, Jacobus (1757-1786), VIII: 389, 390
Bellay, Joachim du (1522-1560), I: 233; II: 166, 191
La deffence & illustration de la langve francoyse, I: 84 + n
Les regrets, VII: 19
Bellman, Carl M. (1740-1795), III: 342 + n
Belonje, Willem J. (1887-1968), VIII: 41 + n, 43 + n, 54, 85-87, 106, 107, 130, 393 n; IX: 248 + n
Onschuldig veroordeeld, Beschouwingen over de zaak-Margadant, VIII: 25 n
Ben Ik Tjiang, V: 329; VII: 47
Benda, Julien (1867-1956), V: 234; VI: 52-55, 65, 66, 76 + n, 105, 254, 331; VII: 174, 175 n, 176, 189; IX: 213, 244, 245
Dialogue d'Eleuthère, V: 334 + n, 335, 339
'Le dilemme de l'heure présente, Divinisme ou humanisme', VI: 76 + n
Discours à la nation européenne, VI: 64
La fin de l'éternel, VI: 52, 54, 64, 65; IX: 189
La jeunesse d'un clerc, VI: 390 + n, VII: 73; IX: 230
Mon premier testament, IX: 189
Précisions, VIII: 148 n
Un régulier dans le siècle, IX: 244 + n
Les sentiments de Critias, V: 453 + n
La trahison des clercs, VI: 27 + n, 29, 52, 54; IX: 189, 244 + n
Bende van de stronk, De: v. Ostaijen
Bender, C.C., II: 469 n
Beng Ik Tjang, zie Ben Ik Tjiang
Benjamin Harz Verlag (uitgeverij), III: 460
Benoît, Pierre (1886-1962), II: 336; III: 484 x, 487; IV: 59, 60, 63; VI: 63
Le roi lépreux, II: 336, 357
Mademoiselle de la ferté, VIII: 60
Bénosèr, I: 393 (gouvernante), 399 + n, 402 (cuisinière)
Bentinck, Willem (1704-1774)
Briefwisseling en aanteekeningen, IX: 242 + n
Bentley, E.C. (1875-1956)

L'affaire Manderson (vert. door Marc Logé van *Trent's last case*), II: 99, 124
Trent's last case, II: 99; IX: 410
Bérard, Victor (1864-1931), IV: 426
Berckelaers, Fernand (geb. 1901, zie ook ps. Seuphor, Michel), I: 30 i, 35 + n, 36 x + n, 38 (B.), 45 n, 47, 60 (F.B.), 101 + n, 380, 386; IV: 343

Berg, C.C. (geb. 1900), VI: 439 n; VIII: 179 + n; IX: 393 + n, 394 + n
Berg, K.F. van den, VII: 441, 495, 517
Berg, N.P. van den (1831-1917), VII: 411 + n, 441, 495, 496, 517; VIII: 116, 117, 196
Berg van licht, De: Couperus
Bergamin, José (geb. 1895), VII: 288
Berge, Willem ten (1903-1969), II: 51 n, 183, 378 + n, 391 n
De reiziger, II: 51 n, 75, 79
De zoon van het hemelsche rijk, II: 51 (pak poëzij), 79
Berger, Rodolplie (1858?-1916), I: 157
Bergeret: France
Bergerette, II: 109 + n
Bergh, Herman van den (1897-1967), II: 293, 302, 316, 388, 389, 392, 441; III: 138; IV: 72, 492; VI: 492
Nieuwe tucht, II: 293, 302; III: 164
Bergh van Eysinga, J. van den (1880-1957)
Multatuli, VI: 288, 300, 475 + n; VII: 40 + n
Berghen, René, (geb. 1901), V: 346 n
Het jeugdavontuur van Leo Furkins, V: 376 + n
De overjas, V: 346 + n, 352, 355, 371, 375, 376, 395
'Bergsche plas': Speenhoff
Bergson, Henri (1859-1941), VI: 128
Les deux sources de la morale et de la religion, VI: 253
Berl, Emmanuel (1892-1976), III: 420, 457; IV: 156, 459; IX: 140 n
Le bourgeois et l'amour, IX: 72 + n
Bernanos, Georges (1888-1948), VI: 132
Les grands cimetières sous la lune, VII: 440 + n
Bernanose, Georges (geb. 1898)
Bonasse, IV: 358
Bernard, Tristan (1866-1947), IV: 392, 393 (*tekst kwatrijn*)
Bernet Kempers, August Johan (geb. 1906), V: 297 n; VI: 344 + n, 394; VII: 25 (bibliothecaris hier), 218, 487 n, 491; VIII: 96, 99, 106, 163, 226-228 + n, 231, 234, 532; IX: 375, 398 n, 405
Bernhard, prins van Lippe-Biesterfeld (geb. 1911), VI: 336 + n; VII: 122, 389; VIII: 168 n, 313
Bernhold, E.W. (Woutertje, 1875-1945), VI: 479
Bernini, Giovanni Lorenzo (1598-1680), VII: 497 + n; VIII: 21 (foto's)
Bernouard, François (1884-1949), I: 281
Berretty, D.W. (1890-1934), VI: 401 + n; VIII: 106
Berrichon, Paterne (1855-1922), I: 174 + n; II: 266, 327 n
Jean-Arthur Rimbaud, le poète, I: 174 n
Bertram, Ernst (1884-1957
Nietzsche, Versuch einer Mythologie, VI: 140 + n
Bertrand, VI: 404
Bertrand, Aloysius (1807-1841), V: 205
Gaspard de la nuit, Fantaisies à la manière de Rembrandt et de Callot, II: 476, 490; III: 46

Beschrijving van Tjandi Singasari en de wolkentooneelen van Panataran, VIII: 105 + n
Besnard, Albert (1887-1966), II: 219; VI: 57, 293 + n, 294, 317; VIII: 152, 575
'Bespiegeling': Dinger
Besselaar, Herman (geb. 1904)

Reis naar de volwassenheid, VI: 403
Besten, C. den, III: 263 + n, 265, 266 x, 269, 272-274, 289, 347, 370, 454, 477 + n; IX: 66 (?)
'Beteekenis van Multatuli, De': DP
Bette, I: 289 (?); II: 232 (?); IV: 22-24, 34, 35, 52 (tabellions), 84-86, 137, 223, 226, 295, 335, 337, 364, 424, 427, 435, 437
'Bettelweib von Locarno, Das': v. Kleist
Betz, Maurice (1898-1946), I: 102 n, II: 58
Beusechem, J.M. van (geb. 1775), VII: 487
Beve, VIII: 582 n
Beversen, N.J. (1860-1932), II: 189 + n, 365; III: 303, 323, 328, 362 + n, 374, 417 + n, 418; IX: 65 + n
Beversluis, Martien (1894-1966), II: 303, 304, 308, 435, 436; VIII: 498
Aanklacht, II: 304 n, 308 n
Chimera's, Een dramatisch gedicht, VII: 255 + n
'Multatuli herdacht', VI: 389 + n, 396, 411, 435, 436
Beweging, De (periodiek), I: 374, 410; II: 129, 201; V: 362; VII: 53; IX: 47, 354
Beweging voor moreele herbewapening, VIII: 187; IX: 259 + n
Bewijzen uit het pak van Sjaalman, De: DP
Beyle, Henri (1783-1842, zie ook ps. Stendhal), I: 215; II: 49, 267 + n; III: 75; IV: 315; V: 10-12, 14, 288; IX: 146
Beynon, Do, IV: 11 + n, 178, 187, 197, 198, 203, 223; VI: 108
Beynon, Paul Anne (1888-1956), III: 216 + n, 218, 236, 249, 250, 447; IV: 197 + n, 223; VII: 47 + n, 525; IX: 8 i, 16 n, 17, *20 n*, 105 'Enkele aanteekeningen over de Kangean Archipel', IX: 16 n, 305-308 (*tekst*)
'Kangean in nieuwe banen geleid, IX: 16 n, 309-312 (*tekst*)
Beynon-Don, Jane (1897-1979), VII: 525; IX: 21 n
Bezemer, T.J. (1869-1944), IX: 392 n
Bezette stad: v. Ostaijen
'Bezoek aan de giraffe, Het', zie v. Wessem, *De vuistslag*
'Bezoeker, De': Marsman
Biang-lala (periodiek), VIII: 61 + n, 163, 176
'Bibliopliiles Hollandais, Les' (serie), I: 161-163; III: 247 (bibliophielencollectie), 329, 360, 418 (Nederl. bibliophielen)
'Bibliotheca Javanica' (serie), VIII: 206
'Bibliotheek der Nederlandse letteren' (serie), VIII: 274 + n, 302, 303, 324
'Bibliotheek voor reiner leven' (serie), VI: 49
Bibliothèque de l'Arsenal (Parijs), II: 430 + n
Bibliothèque Nationale (Parijs), III: 487-489; IV: 26, 28, 30, 41; V: 89, 205; VI: 82, 87, 90, 91, 93, 111, 128, 130
Bieling, H.F. (1887-1964), III: 515; IX: 109, *113 n*, 114 n
Bielkine, zie Poesjkin, *Les récits de feu Ivan Pétrovitch Bielkine*
Bierce, Ambrose (1842-1914?)
In the midst of life, VIII: 578 + n
Bierens de Haan, J.D. (1866-1943) *Het rijk van den geest*, VIII: 121 + n

‘Bierviltjes’, zie Greshoff, ‘Inscripties op bierviltjes’
Bilderdijk, Willem (1756-1831), IV: 210; VI: 130; VII: 90, 103

Bloemlezing, VII: 103 + n; VIII: 435 + n
Geschiedenis des vaderlands, VII: 46 + n, 163
'Bill': Marsman
Billy, André (1882-1971), VIII: 547, 548 + n
'Le centenaire de Zola et celui d'Alphonse Daudet', VIII: 548 + n
Diderot, VIII: 547 + n
Bilt, Tonia de (ps., zie ook Nijhoff Martinus), VI: 364
'De rijke jongeling wordt man', VI: 364 + n
Binnendijk, D.A.M. (1902-1984), I: 117, 290 n, 292, 348, 422; II: 8 i, 23, 28, 73, 105, 106, 115, 151, 224 + n, 256, 263, 275, 276, 293, 295-297 + n, 299, 303, 306, 307, 313-315, 317, 323 + n, 329, 337, 341, 352, *357 n*, 359 x, 363, 379, 388, 389, 392 n, 394, 397 + n, 399, 401 n, 402, 405, 411 + 11, 412, 416 + n, 417, 420, 423, 424 + n, 426, 428, 432, 434, 446, 453, 481; III: 8 i, 20, 82, 104, 115, 138, 188, 191, 193, 201, 202, 210, 245, 274, 275, 299, 314, 349, 350 n, 522; IV: 122, 189, 348, 376 n, 429 n; V: 52, 63, 68 (Perronophoob), 81 + n, 138, 226, 261, 264, 275, 276, 408; VI: 259, 263, 349 + n, 356 + n, 365 + n, 405, 424; VII: 157 + n, 243, 247, 258, 361 + n, 363, 446; IX: 43, 44, 51 + n, 59 n, 95 n, 265, 328, 329, 349, 389, 392
Het andere land, II: 263 n, 481
Commentaar, II: 417 n; III: 184, 186, 188 + n, 349, 350 n
'Dogma of aesthetica', II: 397 (geantwoord), 400 + n, 411 + n, 451, 452, 481 + n; IX: 95 (historie)
'In licht en schaduw', VII: 157 + n
'Marsman en Gorter', VII: 444 n, 446
'Nijhoff's proza', VI: 404 n, 405 *Onvoltooid verleden, Gedichten*, VII: 154, 155 n, 180, 247, 291
Prisma (bloemlezing): zie aldaar 'Vertaalde gedichten', VII: 234 + n
Binnendijk-Paauw, M.G. (Enny, geb. 1900), V: 339; VII: 314; IX: 349
Binnerts, Coert (1903-1954), VI: 9 i; VII: 47, 68, 70, 83, 90, 100, 108 + n, 111, 118, 129, 160, 166, 168, 169, 189, 190, 194, 196-199, *204 n*, 205 n, 206 n, 208, 209, 244, 247, 249, 251, 262, 294, 328, 364, 410, 451, 452; VIII: 66, 122 + n, 129, 143, 185, 221, 575; IX: 244 n, 246 + n, 374
'E. du Perron, De man van Lebak', VII: 249 n, 274 + n
Binnerts-Spikerman, Maria C. (1905-1961), VII: 83, 107, 114, 160, 166, 452; IX: 246 + n, 374
'Biografie van Lenin, Een': DP
Bismarck, Otto von (1815-1898), I: 368
Bizet, Georges (1838-1875)
Carmen, VIII: 41 + n
Bjelkin, zie Poesjkin, *Les récits defeu Ivan Pétrovitch Bielkine*
Blackett, Eveline (geb. 1907?), I: 31 i, 421 + n, 425, 426, 428 + n, 429-432 + n; II: 109, 158 n, 223; IV: 95, 98, 102; V: 230 (épistolière)
Blackwell, B. (uitgeverij), VI: 59; VII: 158
'Bladen voor de poëzie' (serie), VII: 142 n
Blake, Sexton (pers. uit detectiveverhalen), III: 436
Blake, William (1757-1827), V: 155, 257 n, 278 n, 282 + n, 291 n, 305 n, 310 + n

Blakeney, T.S.
Sherlock Holmes, Facts or fiction, III: 440, 443
Blaman, Anna (ps., 1905-1960), VIII: 496 + n
Blancheteau (boekhandelaar te Parijs), I: 442 + n; II: 67 + n
Blanke steden, zie Couperus, *Uit blanke steden onder blauwe lucht*
Blécourt, Charles de, pers. uit Marsman, *De dood van Angèle Degroux*, zie aldaar
Bleeker, Pieter (1819-1878)
Reis door de Minahassa en den Molukschen archipel, VIII: 215 n
Blei, Franz (1871-1942), I: 411; II: 85
Bles, Arnold (Dop, 1883-1940, zie ook ps. Spectator), I: 327; II: 44, 317; III: 61; IV: 61, 73; V: 381, 412; VI: 102; VIII: 275 + n
Bles, Ch., II: 26 n
Blessebois, Pierre Corneille (± 1646-± 1700), I: 217 + n; IV: 226 + n, 236, 240, 241, 286
Blessington, Marguerite (1789-1849)
Conversations of lord Byron with the countess of Blessington, VI: 149, 170
Blocnote kleinformaat: DP
Bloem, Caroline J.C. (Ini, 1892-1965), VII: 486 + n; VIII: 204 + n
Bloem, Jacques C. (1887-1966), I: 244 + n, 245 + n, 258, 272 + n, 288, 289, 383, 384, 386, 389-391 + n, 395, 401, 425 n; II: 10, 27, 28, 43, 46, 47, 51, 59, 65, 84 + n, 88, 89, 91 n, 93, 94, 110, 114, 125, 133, 148, 204, 208-210, 214, 220, 223, 224, 229, 230, 241, 255, 274, 318, 419, 435, 438, 439 + n, 472, 474 + n, 481, 484, 485; III: 18, 60, 70, 123, 138, 162, 164, 184, 188, 190, 191, 205 + n, 222, 223, 238, 251, 329-331 + n, 333, 348-351 + n, 376, 437, 444 + n, 472, 54, 521; IV: 20, 38, 56, 79 (Jacob van Breukelen), 142, 153, 156, 158 + n, 160, 192 + n, 193, 194, 201, 234 n, 308, 310, 313, 314, 318, 372, 380, 401, 450, 471, 520; V: 69, 106, 131, 156, 158, 197; VI: 80, 189 + n, 338, 339, 349 + n, 364, 381 n; VII: 486 + n; VIII: 80, 194, 368, 380, 396, 397, 467, 506, 508, 518, 568, 585; IX: 31, 38, 43, 52, 65 + n, 66 n, 144
'Augusta Peaux - Bij haar 70sten verjaardag', II: 43 + n
'Balans?', IV: 79 + n
'Dichtbundels', IV: 372 + n, 401 (gezwamd)
'Die 'k aan een gier geklemd...' IV: 56 (*tekst*)
'Het goed recht van het essay', III: 188 + n, 225; IX: 65 + n
Media vita, III: 281, 301, 349 + n, 514 (over Jacques)
De nederlaag, VII: 78 + n
'De oude mens', II: 84 n, 88
'Stemmen uit het verleden', III: 184 + n
'Terug naar de traditie', II: 474 + n
Het verlangen, II: 440; VII: 78
'Vorm ofvent', III: 329, 330 + n, 349 + n, 350
Bloem-Eggink, Clara (geb. 1906, zie ook Eggink, Clara), I: 272, 390 + n, 391; III: 205 + n, 222; IV: 142; V: 222, 321; VII: 486 + n, VIII: 337, 397, 467, 507, 518; IX: 52, 351
Bloeme, H.A. de (1802-1867), VIII: 607
Bloemlezing uit zijn werken: Multatuli

‘Bloempje aan 't (het) eind, Een’: DP
Blok, P.J. (1855-1929)

Geschiedenis van het Nederlandsche volk, VII: 147 + n
Blok, S. (boekhandel te Den Haag), I: 416 + n
Blokzeil, V: 29, 48
Blom, Chris, VIII: 581
Bloxam, John Francis
The priest and the acolyte, II: 165 + n
Bloy, Léon (1847-1917), II: 409
Bloys van Treslong Prins, P.C. (1873-1940), VII: 311-315, 317, 352, 360, 377 n, 380, 387, 399, 464 + n; VIII: 488 + n, 529; IX: 8 i, *54 n*, 55 n
'Indo-europeesche families', IX: 54 + n, 55
Bloys van Treslong Prins-Callenfels, M.H. Ph. (1895-1946), VII: 300 + n, 310, 311 (kloek), 313-317, 344, 352, 360, 380, 387, 393, 394, 464, 465, 488 n, 491 n
Blum, Léon (1872-1950), VI: 220 n, 244, 267 n; VII: 43 Stendhal et le Beylisme, VI: 150
Blijstra, Rein (1901-1975, zie ook ps. Kuyck, Van), I: 31 i, 81, 124, 131, 138, 143-145 + n, 147-153, 155-159, 165, 166, 168, 169, 171, 175, 176, 178, 179, , 86, 189, 191, 192, 194, 196, 198 x, 202, 204, 206-212, 214, 225, 249, 253, 254, 261, 262, 267-269 + 11, 285, 286, 294, 299, 300, 315, 398, 417, 427, 435; II: 29, 35-36 + n, 48, 62, 69, 85, 105, 110, 162, 173, 178, 212, 227, 232, 254, 332; III: 146, 237, 238, 255 + n, 256, 429, 430, 465 + n; IV: 222, 234 + n, 256; V: 138, 222, 364, 395; IX: 23, 32, 52 + n, 96, 351
De aanslag, VI: 404
'Cascade I en II', I: 81 + n
'Christian Morgenstern', II: 62 + n
'De daad' (verhaal in *IJzeren vlinders*), I: 268 (Kandal)
Graphische voorstelling, II: 162, 172 + n, 178 (boekjes), 212 n, 232; IX: 52 n

'Het groote gebeuren' (verliaal in *IJzeren vlinders*), V: 395 (eerste verhaal), 401
'Huiselijk geluk' (verhaal in *IJzeren vlinders*), I: 132 + n
'Een improvisatie', IX: 88 + n
'Inleiding van Joachim Tilenius Bolt tot de publicatie des Codex Calsbergliiensis', V: 221-222 + n, 256, 371, 387, 401
'Kwartetconcert', I: 168 + n, 178
'Man en paard', I: 206 (verliaal), 212
'De noodlottige kogel', I: 168 + n, 178
'De ontmoeting', I: 124, 132 + n, 138
'Romantisch beeld', I: 168 + n, 178
'Spionnage', I: 124 (één-akters), 156, 299 (schem. toneelwerk)
'Het spookslot', I: 124 (één-akters), 152, 156, 159, 168, 206, 212, 299 (schem. toneelwerk)
'Stadspanorama', I: 212
'De vuurproef', II: 53, 80 Ijzeren vlinders, I: 132 n, 138 (bundel), 148 + n, 156, 175 + n, 176, 179, 192, 198, 269, 299 + n, 387, 388; II: 178 (boekjes); V: 395, 401; VI: 175; IX: 52 n

Blijstra-van der Meulen, Maria († 1988, zie ook Willink-van der Meulen, Maria)
III: 238
Boabdil (= Abu Abdallah, † 1527), V: 93 + n
Boca, Gaston
L'ombre sur le jardin, V: 206
Bock, Eugène K.M. de (1889-1981), I: 220 + n, 221-224, 228,

229, 235 x, 240, 248, 249, 261, 284 x, 304, 338, 375, 379, 386, 439, 446 (De Sikkel-man), 447; II: 19 (rot-Sikkel-man), 98, 197, 238, 247, 286, 287, 325, 330, 331; III: 178 + n, 179, 206, 212; V: 260 n, 262; IX: 58 + n
Bodega, zie Café's
Bodenheim, Nelly (1874-1951), V: 249
Boeatan, zie Café's, Brastagi
Boeddha, VI: 239
Boedi Oetomo, VII: 492 n; IX: 252 n
Böhtlingk, Madeleine (1885-1944) *Astrid*, III: 170 + n, 178, 184
'Boek van Prof. Bousquet, Het': DP
Boek van Siman den Javaan, Het: Douwes Dekker, E.F.E.
Boekcentrale, zie Boekhuis
Boeke, Jan (1874-1956)
Afstamming van den mensch, VI: 394
Algemeene biologie, VI: 343, 394 + n; VII: 114 + n
Boeke, Julius Herman (1884-1956), VIII: *443 n*
Boeken, Hendrik Jan (Hein, 1861-1933), III: 20; VI: 401
Boeken der kleine zielen, De: Couperus
'Boeken over Multatuli', VII: 264 + n
Boekengemeenschap, De, V: 243
Boekengids (periodiek), I: 198
Boekennieuws van De Wereldbibliotheek (periodiek), IV: 469; V: 156 n, 171 n
Boekenschouw (periodiek), III: 483 n; IV: 51, 53; V: 196, 210, 249; VIII: 307
Boekhuis, IV: 279, 280, 320, 354
Boekman, E. (1889-1940), VI: 349 n, 350 + n
Boender, C.C., zie Bender
Boender, J.L. (1879-1937), III: 422; VII: 142, 170; IX: 99
Is. Querido en het begrip literatuur, III: 394-395 + n, 398, 413, 422, 425, 438 x, 444 (recensie-ex.), 449, 451, 452; VII: 170 + n
Boens, Daan (1893-1977), II: 248
Boer, Jo. (geb. 1907), V: 29, 48
'Boere-charleston': v. Ostaijen
Boerhaave, Herman (1668-1738), II: 163
Boers, De, IV: 95
Boeye, Eugénie (1903-1983), IV: 388, 419
Bogaert, Abraham (1663-1727), VI: 378; VII: 402-404, 411
De gedichten, VI: 378; VII: 391, 400 + n, 402, 404
Historische reizen door d'oostersche deelen van Asia, VII 391, 404
Roomsche monarchy, VII: 402
Bogoriana: Foore
Bohn, Erven (uitgeverij), IV: 209, 238; VII: 469
Boileau-Despréaux, Nicolas (1636-1711), V: 17
Boissard, Maurice (ps., zie ook Léautaud, Paul), II: 276
Bolhuis, J.J. van, II: 474 + n, 488 'Over toekomstige geschiedschrijvers en hedendaagsche onwetendheid', II: 474 n
Bolland, G.J.P.J. (1854-1922), II: 88; VII: 48; VIII: 390

Bolle, D. (boekhandel en uitgeverij), IV: 235 + n, 398, 413 (boekenzaak); VII: 215; IX: 9 i, 410
Bolle, Danny, zie Glopper-Bolle, Danny de
Bolomay, Benjamin S. (1739-1819), VIII: 167
Bols, II: 312
Bom, Emmanuel dc (1868-1953), I: 37 + n
'Komkommeriana', I: 37 n

Bombay, Cesar, zie DP, Pseudoniemen
Bombita (= Ricardo Torres, 1879-1936), V: 91 + n, 102
Bon acceuil, zie Pensions
Bon plaisir, Le (uitgeverij), III: 366 n
Bonasse: Bernanose
Bond van Kunstenaars voor Culturele Rechten, zie B.K.V.K.
Bond van (Nederlandsch-Indische) Kunstkringen (Batavia), VI: 323, 333, 425, 445, 452; VII: 65, 217 (ze); VIII: 132, 133, 168 n, 315; IX: 248 n, 368, 369, 377
Bondroit, César, IV: 14, 19, 23, 24
Bondy, François de (geb. 1875), VII: 259
Bonfantini, Mario (geb. 1904), IX: 227 + n
Bonnard, Abel (geb. 1883), VII: 331 *Supplément à De l'amour de Stendhal*, VII: 326 + n
La vie amoureuse d'Henri Beyle (Stendhal), VII: 326 + n
Bonnefoy-Sibour, IV: 443
Bonnel, René (1884-1975), III: 302 + n, 390; IV: 77 + n, 80, 90; VI: *445 n*
Bonnetain, Paul (1858-1899)
Charlots'amuse, VIII: 310
Bonnot, Jules Joseph (1876-1912), III: 32 + n
Bonset, I.K. (ps., zie ook Doesburg, Theo van), I: 151 + n
Bonze mèche-de-lampe, Le: Kao Tong Tsia
Boosten & Stols (drukkerij te Maastricht), I: 84 n, 217; II: 33, 35, 50, 66 n, 389; III: 24, 26, 35, 151, 258, 265 (Maastricht), 403, 424, 438, 444, 452, 462, 492, 501, 506; VII: 96 n; VIII: 423, 503 n
Booven, Henri van (1877-1964), I: 578: II: 436, 464, + n; IV: 198
'De jonge Couperus terug in Nederland', II: 454 + n, 465 (hfdst.)
Leven en werken van Louis Couperus, I: 378 n; II: 465 (biographie); IV: 394 + n
Tropenwee, I: 378
Booymans, zie Museum Boymans
Boozige boekje, Het: DP
Bopp, Léon (geb. 1896), II: 58
Bor, Livinus (1621?-1669)
Amboinse oorlogen, VII: 400 + n
Borch van Verwolde, Emile van der (1910-1943), III: 213 + n, 251 n, 374, 455, 513 + n, 517; IV: 158, 254 (Bosch), 404, 498; VI: 381 n, 382; VIII: 570
'De bruiloft', IX: 84 + n, 85
'Het dorre hart', IV: 498 + n
Bordeaux, Henri (1870-1963), III: 425, 435 + n; IV: 202, 203, 420; VI:62, 74, 196
Bordeel van Ika Loch, Het: v. Ostaijen
Bordewijk, F. (1884-1965), V: 203, 275, 318; VI: 350; VII: 21; VIII: 496 + n
Bint, V: 222
'Het gele huis, Een verhaal voor De Groene', VIII: 495 + n
Karakter, VIII: 30 n, 121 + n, 142, 149
Rood paleis, VI: 350 + n

De wingerdrank, VII: 255 + n
Borel, Henri (1869-1933), I: 133, 135, 433 n; II: 47 + n, 147, 203 + n, 246, 247, 262 + n, 266, 269, 271, 273, 276, 324, 338, 341-342, 344, 352, 372, 374, 376-378 + n, 382, 383, 385-387, 392, 403 + n, 437 + n, 438, 469, 475, 478 n; III: 60 + n (De Kwee), 156, 320 + n, 424 n, 425; IV: 73, 79, 88 + n, 127, 139, 162-164 + n, 172, 182 184 + n, 188, 191, 193 x, 194,

200, 201, 232, 236 + n, 267, 273 + n, 274 n, 277, 286 + n, 288 n, 289, 309, 316, 321, 369, 391; VII: 157; IX: 47, 122 + n, 125 n
'Een anonieme Spectator', IV: 73 + n
De Chineesche philosophie toegelicht voor niet-sinologen, II: 47 n
De geest van China, II: 47 n
'Is Edgar Allen Poe een dichter?', II: 437 + n, 438, 469 (knokpartijen)
Kwan-Yin, Een boek van goden en de hel, I: 133, 135
'Nieuwe bundels gedichten', IX: 122 n
'Twee nieuwe bundels gedichten', II: 202 + n, 269, 374 + n, 376 + n, 378 (stuk)

Wijsheid en schoonheid uit China, II: 47 n
Wijsheid en schoonheid uit Indië, II: 47 n
Het zusje, IV: 273
Borel, Pétrus (1809-1859), I: 110 n; V: 205
Champavert (Contes immoraux), I: 110 + n
'Champavert, le lycantlirope', I: 110; V: 212
'Passereau, l'écolier', I: 110
Borg(h), Emile van der, zie Borch van Verwolde, Emile van der
Borgia: Klabund
Borovsky, Maria Natacha (geb. 1924), IX: 227 n, 240, 373, 384
Borromeus-ziekenliuis, St. (Bandoeng), VII: 499 + n, 502, 505, 508, 512 (nonnetjes), 515, 517, 525, 530; VIII: 10, 12, 13, 19, 35; IX: 243, 370-373 + n, 375, 376
Bos, Charles du (1882-1939), VI: 176
Bosboom-Toussaint, A.L.G. (1812-1886), VI: 85; VII: 238
Bosch, F.D.K.
'Bali en de zending', IX: 400 + n
Bosch, Hiëronymus (1450-1516), V: 41, 42, 48; VI: 280
Bosch, P.M., zie Polanen Petel-Bosch, P.M. van
Bosch, Van der, zie Borch van Verwolde, Emile van der
Bosis, Lauro de (1901-1931?), IV: 179
Bossard (uitgeverij), II: 227
Bossu, Le (film), II: 180, 224
Bossuet, Jacques Benigne (1627-1704) II: 409
Boston-Hotel, zie Hotels
Bothenius Brouwer, A.J. (1861-1947), IV: 139, 154, 172, 173, 175, 176, 181, 183, 188, 189-190 (*tekst van niet verzonden brief*), 404
Bouché, Georges, IV: 392; VI: 371 (dokter); VIII: 327 (?); IX: 237
Boucher, L.J.C. (1907-1987), III: 71 n, 384, 410, 411, 413, 415, 418, 448, 482, 483, 485, 489, 495 x; IV: 70, 185, 284, 380, 388, 498; V: 67, 70, 125 + n, 156, 188, 199, *249 n*, 398, 423, 4z6 + n, 442 + n, 443, 445, 451; VI: 8 i, 16, 22 + n, 23, 38, 90, 111, 117, 123, 130, 188, 194, 197, 201, 205, 214, 265, 373, 374 + n, 377, 425, 462, 492; VII: 74, 166, 525 + n; VIII: 204, 275, 350; IX: 164, 178, 185 + n, 186
Boucher, W.J. (geb. 1872), IV: 388 + n; V: 336 n
Bouddha vivant: Morand

Boudier-Bakker, Ina (1875-1966), II: 253, 256, 305, 310, 313 + n; III: 102, 128; IV: 176; VI: 48, 72, 96; IX: 129
Armoede, VII: 289 + n
De klop op de deur, III: 173, 174; IV: 186; IX: 129
Vrouw Jacob, VI: 48 n, 95 n

Bougainville, zie Diderot, *Supplément au voyage de Bougainville*
Boulanger, Georges (1837-1891), IV: 382; V: 133 + n
Boulet, G.J.A. (1847-1890), VI: 473
Boulevard (periodiek), I: 356
Bouma, Josje, VIII: 577
Bouquet poëtique des médecins, chirurgiens, dentistes & apothicaires (bloemlezing door Pia), IV: 7 i, 26 + n, 124 (werk met Pia), 128, 129, 137, 149, 151, 152, 159, 184, 186 (medisch werk), 187-190, 192, 195, 199, 204, 206-212, 214, 215, 217, 248, 341, 357, 373, 425, 507; IX: 136 + n
Bourbon, Louis J.H. Ch.A. de (1908-1975, zie ook ps. Key, Ludovicus van der), III: 371 + n, 440, 442; IV: 183 + n, 224 n, 352 n; IX: 96, 351
Het licht achter Golgotha, IV: 506 + n
'Salomé', IX: 104 + n
'Zeilavond', III: 371 (een behield)
Zwerving, III: 440 n
Bourdelle, Émile Antoine (1861-1929), IV: 55
Bourgeois, Pierre (1898-1976), I: 47
Bourget, Paul Ch.J. (1852-1935), I: 415; II: 192; III: 388; VI: 73; VIII: 548; IX: 194
Cosmopolis, II: 192 + n
Bourotte, Bernard, IX: 213 + n
Bousquet, G.H. (1900-1978), VIII: 235, 367, 379, 393, 395, 485-486 + n, 501, 579
La politique musulmane et coloniale des Pays-Bas, VIII: 235 + n, 355, 367, 379, 393, 483, 485-487, 501 + n
Boutens, P.C. (1870-1943, zie ook ps. Hoghe, Andries de), I: 88, 238 n, 278 n, 300, 317, 350, 369; II: 83 + n, 112, 158, 273 n, 276, 419, 452; III: 113, 314, 351; IV: 92; V: 110, 335; VI: 84; VII: 21, 67, 79; VIII: 317, 318, 412 n, 460, 499, 565; IX: 26 n, 65 n
Beatrijs, V: 110; VII: 456
'Kussen', VIII: 318 + n
Morgengedachten op den vijftigsten geboortedag van Wilhelmina van Oranje-Nassau, Koningin der Nederlanden, 31 augustus 1930, II: 273, 276
Oud-Perzische kwatrijnen, II: 131 (die van Boutens)
Vergeten liedjes, VIII: 318 n
Bouwman, E., III: 14 n
Bouws, Everard (1900-1978), II: 7 i, 208, 229, 249 x, 253, 255, 256, 260, 261, 263-265, 273, 275, 297 + n, 307, 311-313, 330, 331, 333, 341 n, 365, 386 + n, 390, 445, 451, 453, 458, 464, 470, 471 x, 482, 494; III: 7 i, 21-23, 24 n, 33, 34, 40, 47 + n, 48, 60, 63, 71, 72 + n, 79, 82, 92 + n, 111, 115 + n, *117 n*, 125, 126, 140, 141, 144, 154, 159, 160, 163, 164, 167, 168, 176, 183, 187, 190-193, 196, 198-201, 204, 205, 218 (secretaris), 220-225, 241, 243, 244, 258, 277-279, 297, 300, 301, 315, 316, 318, 331, 334, 339, 354, 359, 360, 376, 382, 385, 386, 404, 407, 409, 416, 430, 431, 453, 505, 509; IV: 13, 19, 21, 27, 28, 30, 41 + n, 49, 58, 60, 64, 67, 68, 73, 74, 79, 103, 120, 146, 148, 158, 183 + n, 193, 195, 201, 212, 213, 219, 231, 236, 240, 241, 244, 259, 260, 264, 309, 347, 402, 405 + n,

473; V: 288; VI: 190; VII: 155; IX: 8 i, 52 n, 53 n, 56 n, 59 + n, 73 + n, 75 n, 81 n, 86 n, 9, n, 98 n, 99 n, 105 n, 106, 107, 116 n, 121 n, 122 n, 125 n,

126 n, 127 n, 328 + n, 329 n, 330 n, 332, 333 + n, 335 + n, 337 + n, 338, 341, 347, 353, 354, 356
'Open brief van een zakenman' (ongepubl.), III: 72 + n, 79
Bouws-Westmann, Hertha Else (1910-1985), III: 205 + n, 224, 380; IV: 120; IX: 76, 90, 98 + n, 100 n
Boven-Digoel: Schoonlieyt
Bovene, Gé A. van (1898-1945), IV: 197 + n, 198, 223; VII: 310 + n, VIII: 192, 235; IX: 128 + n, 130
'Hier is Indië...!', VIII: 208, 556 + n
Bovene-Beynon, L.E.C. van (Suzon, 1896-1968), IV: 197 + n, 198; VII: 310
Bovin & Cie (uitgeverij), IX: 159 + n
Bowen, Marjorie (1886-1952), VII: 238, 451
Boyer, Lucienne (geb. 1903), VII: 295 + n
Boylesve, R. (ps., 1867-1927), VI: 157 n, 176
Feuilles tombées, VI: 157 + n
La leçon d'amour dans un parc, VIII: 59
Mon amour, VI: 176
Braak, Balduinus ter (geb. 1697), VII: 434 n
Braak, Catherina ter (Tine, 1904-1988), III: 205, 224, 397
Braak, Geertruida ter (Truida, 1908-1981), II: 463, *466 n*; III: 35, 42, 48, 119, 146, 189, 478 n; IV: 315, 319 + n, 329, 366, 373, 379, 389, 394, 395, 419, 446, 455, 486 n, 489; V: 42, 48, 53, 101, 105, 122, 231, 334; VI: 28, 31; VII: 215, 235; IX: 107
Braak, J.W.G. ter (Wim, 1903-1971), III: 364, 370, 376, 378, 397, 432, 449, 456; IV: 348; IX: 341
Braak, Menno ter (1902-1940, zie ook ps. Poortman, Thea), I: 202 n, 278 n, 390 n; II: 7 i, 8 i, 189, 240, 255, 268, 274, 282, 293, 303, 304, 306, 307, 312, 322-324 + n, 330, 331, 333, 364, 365, 372 n, 386, 390, 394 + n, 397 n, 399, 400, 406, 409 + n, 411, 412, 417, 418 + n, 424 + n, 426-429, 431, 434, 445, 452, 453, 457, 466, 467, 470, 471, 479, 480, 483 + n; III: 7 i, 8 i, 14 n, 20-23 + n, 24 n, 27, 33, 34, 35 n, 40-42, 47 + n, 52, 57 + n, 61 n, 64, 76, 78 n, 82, 97, 105, 107 + n, 108 + n, 111-113, 115 + n, 118, 119, 124 n, 134, 137, 138, 140, 142, 44-46 + n, 149 + n, 152-154, 156, 158 x, 163, 164, 169, 171-174, 176, 18-182 + n, 188-194, 196, 201, 204-206, 208, 209, 210, 215, 217-220, 222, 224, 225 n, 229 + n, 238, 241, 242, 271 + n, 274, 275, 277-280 + n, 287, 297, 313, 318, 325, 329, 333, 334, 338 + n, 340, 342, 345, 351, 359, 364, 367, 369-371, 374-378, 383, 384, 389, 396 + n, 397, 400, 405, 407-409, 411-413, 415 + n, 418, 419, 422 x, 423, 424 n, 427, 429, 433, 435, 437-439, 441, 443-445, 447, 449-453, 460-462, 465, 466, 470, 477-479, 483, 485 + n, 489-491, 494, 495, 497 + n, 499, 512-515, 518, 521; IV: 8 i, 19-21, 27, 28 + n, 30 x + n, 33, 40, 41, 46, 48 + n, 49, 51, 57, 58, 60, 61, 63, 64, 67, 69, 72-76 + n, 78, 81-84, 86 + n, 87, 93, 97 + n, 99, 100, 102, 103, 108, 111, 116, 124, 129, 130, 132, 133, 139, 141, 142, 146, 147, 151, 153, 155, 157, 161, 170, 175, 179-183 + n, 185, 187-192, 195, 202 n, 204, 205, 213, 217, 219-221, 224 n, 233, 234 n, 236, 240, 244, 246,

247, 249, 251, 252, 254, 259, 260, 264, 266, 281, 282, 284, 288 + n, 289, 293, 302, 304, 306, 307, 309, 312, 313, 315, 317-319, 326, 329-331, 333-335, 341-350 + n, 352 + n, 355, 356, 359, 362, 366, 369, 370, 372, 373, 377, 380, 382 + n, 383-387, 389, 391-395 + n, 400, 401, 405 + n, 408, 409, 412 x, 413, 420, 422 + n, 429 n, 431, 433, 437, 440, 444, 452, 454-456, 458-463 + n, 465-467, 469-472 + n, 474, 479, 482, 486, 488-490 + n, 497-499, 504, 506, 510 + n, 511, 518 + n, 522; V: 8 i, 9 i, 18-20, 23, 28, 30 x, 32, 34, 40, 41, 43-46 + n, 51, 53, 55, 56 + n, 61 n, 64, 66, 68 + n, 71-74 + n, 76, 81, 85-87 + n, 96, 98, 105, 108, 109, 112, 115, 117-119 + n, 120 n, 121-123, 127, 129, 134, 136, 140, 142 + n, 143 x, 145, 146, 149 + n, 151 n, 155, 157, 162, 163, 168, 169, 173, 176, 183, 193, 196-198, 203, 204, 208, 218, 221-224, 226, 229 + n, 231, 232, 240, 246 + n, 247 + n, 249 n, 253 + n, 258, 263, 265, 270, 273, 276, 280, 281, 287, 289, 295, 296, 299, 302, 306, 312, 313, 316, 324 n, 327, 328 (musketiers), 330, 332-336, 348 x, 350, 351, 358 n, 359-364, 366-368 + n, 371-375, 377-382 + n, 384 n, 385-390, 393-396, 398, 400-404, 406, 416, 422 n, 425, 428-431, 434, 438, 441 + n, 445, 448 + n; VI: 9 i, 16, 17, 19 + n, 25, 28, 31, 32, 39, 43, 46, 48 n, 51, 66, 71, 75, 78 n, 85 n, 87, 95, 97-100 + n, 104, 105 x, 108, 111 n, 113, 124, 125, 128, 130, 132, 134, 137 + n, 144, 146, 147, 151, 183, 189, 190, 195, 196, 205-207, 209, 211, 213, 216, 217 + n, 227-229 + n, 231, 238, 239, 244, 250 n, 256-259 + n, 264, 272, 276-280, 282 x, 283, 288, 298, 303, 305, 308, 310, 316 x, 323, 324, 328-337 + n, 341, 342, 346, 350, 351, 354 x + n, 355 + n, 356 n, 358, 363, 365 n, 366, 369, 371, 372, 374, 382, 385, 386, 388, 390, 393, 395-399, 403-407, 409-411, 413, 414, 418, 421, 424-426, 432 x + n, 434, 435, 444 + 11, 450, 451, 457, 459-462, 464-466, 478, 481, 482, 487, 489, 491, 492, 496; VII: 7i, 9i, 11-20 + n, 23 n, 27-30, 32-35, 37, 43, 44, 49, 56, 59-66 + n, 70, 82, 83, 87, 88, 92 + n, 93, 106, 108, 111, 113, 117, 121 + n, 123, 132, 133+ n, 135-137 + n, 140, 146, 148-151, 153, 154 + n, 156, 157, 159, 160 + n, 163, 166, 167, 169 + n, 173, 176, 179 + n, 180 + n, 187, 194 + 11, 196 + n, 198, 202, 206-208, 210, 211 + n, 214, 215 + n, 218, 221, 227, 230, 232, 233 + n, 235 + n, 242, 243 + n, 254, 258-260, 268, 269, 275, 276, 278 + n, 288, 289 + n, 296-298, 300, 301, 303, 304, 307, 309, 311, 319, 320, 328, 329, 331, 332 n, 333, 336, 343, 344, 349, 361, 362, 377, 378 n, 381, 390 x, 394, 397, 403, 406 + n, 409, 414, 421 n, 4z6, 434-437 + n, 439, 440, 444 n, 445, 446, 448, 451-453, 463, 484, 486 + n, 489, 494-496, 500, 510, 511 + n, 514, 515, 520, 525, 527, 528, 530, 535 + n; VIII: 7i, 9 + n, 13, 15, 17, 38, 43, 45, 52, 56, 65, 66, 73, 84, 92, 95, 107, 113, 128, 134, 146, 147, 155 + n, 160-162, 180, 186 + n, 187 x + n, 191-193 + n, 195-197, 200, 201, 203, 204, 208, 210, 237, 241, 243 x, 248 n, 252 x + n, 254, 262-264, 271, 278, 284, 288, 294, 295 + n, 298, 299 n, 307, 310,

315, 316, 320 + n, 321, 323, 324, 328 + n, 329, 331, 333, 337-339, 341, 342 + n, 352, 357 (3), 366, 374 n, 379, 380, 383, 384, 386, 395-398, 408, 410, 412, 416 + n, 419, 420, 424 n, 426, 429-431, 435, 436, 438, 442, 449, 450 n, 456 + n, 457, 462, 466-468 + n, 471, 472 n, 473 n, 474, 492, 494, 499, 506-508 + n, 520, 522, 525, 528, 534, 537, 539-541, 546, 548, 550 + n, 557, 560, 563, 564 x, 568, 570, 572, 574, 576, 577, 579, 580, 583-590, 591 n; IX: 8 i, 9 i, 42-44, 48, 51 + n, 52, 53 n, 55, 56 + n, 59 + n, 61 + n, 62 n, 65 n, 66 n, 75 + n, 77, 78 n, 81-95 + n, 97, 98, 100, 101 n, 102-104 + n, 106 n, 107 n, 108 n, 110, 113 n, 114 n, 117, 118, 120, 121 + n, 125 + n, 126 + n, 129, 136 + 11, 140 n, 145 n, 156-158 + n, 160 n, 161 n, 163, 170 n, 171-175 + n, 177, 179 n, 180 n, 189 n, 190 n, 220 x, 223 + n, 227, 235, 239, 240, 245 + n, 246 n, 252 n, 262 n, 265 n, 267 n, 271 n, 275, 276 + n, 277, 278 + n, 328-332 + n, 337 n, 338, 340, 345, 347, 351-354, 357-360, 371, 385-389, 411
‘Adwaita’, zie ‘Dat ben jij’
‘De aesthetiek der kleermakers’, III: 447 + n
Afscheid van domineesland (art. + boek), II: 406; III: 54, 63, 71, 77, 88, 108 (kritisch werk), 148, 162, 171, 186, 188 + n
‘André Gide's naïveteit’, VI: 349 + n
‘Brief aan een vijandin van het tooneel’ (nawoord bij *De pantserkrant*), VI: 213 n; IX: 184 n
‘Brieven en hun belang’, VII: 180 n
‘Brieven van Multatuli: De onbetrouwbaarheid van Edu’, VI: 479 (aangekondigd)

‘Bij het graf van den “cineast”’, III: 274-275 + n (*zie Aanv. en verb.*)
Het carnaval der burgers, II: 8 i, 240, 241 + n, 247 n, 251, 268, 271 n, 273, 306, 386; III: 137, 138, 141; VI: 190; VII: 332; IX: 42-44
‘Charlotte Köhler, Een interview’, VI: 51 + n
‘Courths-Mahler op de barricaden’, V: 67, 68, 72 + n, 74, 75 + n, 100
‘De “cynici”’, VIII: 159 + n
‘Dat ben jij’ (‘Over Adwaita’), III: 171-172
Démasqué der schoonheid (art. + boek), III: 7 i, 163, 172, 174, 181, 212, 228 + n, 277 n, 452, 465 + n, 478 n, 483; VI: 190; VII: 332; VIII: 57 n; IX: 78, 85, 113
‘De dichter en het leven’, IV: 375 + n
‘Diderot, dilettant en Luppol, schoolmeester’, VI: 330 n, 331
‘Dionysos en Pentheus’, III: 163 + n
Douwes Dekker en Multatuli, VI: 444 + n, 459, 461 + n, 462 + n; VII: 111, 153; VIII: 471, 474, 535 *Dr. Dumay verliest...,* III 205, 369 + n, 383, 396, 397, 401, 412, 432, 433, 449, 456; IV: 64 + n, 65, 81, 87, 93, 100, 116, 147, 185, 187, 192, 219, 249, 350, 351, 353, 355, 362, 375, 384 + n, 399, 510 + n; V: 106 n, 142, 403; VI: 298; IX: 88 + n, 107, 181 + n
‘Du Perron als maniak’, VIII: 117 + n, 147
De duivelskunstenaar, VIII: 429 + n
‘Eckermann's Gespräche mit Eckermann’, IX: 86 + n, 87

‘De eeuwige jeugd, geproclameerd door “De nieuwe gemeenschap”’, V: 61 + n
‘Ehrenburg maakt school’, V: 72 + n
‘Einde der eeuw’, VI: 350 + n
‘De Europese heldenkermis’, VI: 20 n, 136
‘A farewell to arms’, VI: 97 + n, 99, 144
‘Geist and Freiheit’, IV: 517; V: 17 + n
‘Gesprek met Campendonck’, V: 157 n
‘Het gesprek over den zin des levens’, IX: 160 + n
‘Gide's christendom’, VII: 132-133 + n
‘Goethe en Weimar’, IX: 262 + n, 263
‘'s-Gravenhage 1900, Louis Couperus als vervulling van tachtig’, VI: 74 + n
‘Haarlemse tragedie’, VI: 43 + n *Hampton Court,* II: 472, 493-495; III: 35 n, 50-51, 70, 78 + n, 141, 175, 204 + n, 209, 213, 215, 217-219 + n, 225 n, 368, 385, 396, 432; IV: 65, 84, 100; V: 176, 428 + n; VI: 190 + n, 492; IX: 87, 90
‘Hannele's hemelvaart’, IV: 413 + n
‘De heer Zentgraaff en de waarheid’, VIII: 9 n,200
‘Heldenvereering’, IV: 402 + n ‘Historische eierdans’, VII: 62 + n ‘Huizinga voor de afgrond’, III: 52 ‘Ikaros leerdichter’, VII: 421 + n *In gesprek met de vorigen*, VI: 74 n; VII: 133 n, 179 n; VIII: 34, 46 + n, 262 n, 275, 372, 374
‘Indië en Europa, Gesprek met E. du Perron vóór zijn vertrek uit ons werelddeel’, VI: 472-473 + n, 474 (‘bijlagen’)
‘Indisch landschap’, VII: 27 + n ‘Indische “toestanden”’, VI: 217 + n
‘Inleiding’ bij Paap, *Vincent Haman,* IX: 189 + n
J. Slauerhoff overleden’, VI: 303 + n, 305
‘Jacoba van Beieren, De Middeleeuwsche vrouw en haar Arkelsch tekort’, VI: 48 + n, 95 + n
‘Jeugdlierinneringen’, 403 + n
Journaal 1939, VIII: 255 n
Just Havelaar en zijn tegenstanders, IX: 66 n
Kaiser Otto III, Ideal and Praxis im frühen Mittelalter, VII: 37, 62
‘Kleiner Mann, was nun?’, IV: 445 + n
‘De koets en haar koetsier’, VII: 289 n
‘Het lezen van poëzie’, IV: 498 + n
‘Lof der democratie’, VII: 535 + n
‘Logos en mythos’, VIII: 36 + n ‘Man rushes towards king at Cenotaph Service’, VII: 295 + n *Man tegen man*, II: 303, 348 + n, 406; III: 43, 52, 54, 77, 88, 108, 148, 158, 172, 186, 188 + n, 371 n ‘Marsman niet prijslioudend’, V: 358 + n
Mephistophelisch, VII: 389 + n; VIII: 160
‘De moderne ketterjager’, II: 192 + n; III: 52, 107 + n
‘De moralist met een reputatie’, VII: 510 + n, 514, 518, 521, 535 + n; VIII: 9 + n, 13, 199, 200
‘Moralisten als Donquichotes’, IX: 72 n
‘Multatuli, Droogstoppel, Havelaar’, VII: 179 + n, 191, 207-210 + n, 214, 229, 230, 235, 240, 248 ‘Multatuli en zijn zoon’ (bespr. in

Het vaderland), VIII: 382 + n, 386, 404, 430 + n
Multatuli en zijn zoon, Brieven van Multatuli aan J. van der Hoeven (art. + boek), VI: 478 + n, 479, 493-494, 496; VII: 11, 18, 84 + n, 92 + n, 93, 153; VIII: 416 + n, 424 n
'Multatuli in Vlaanderen', VIII: 410 + n
'De mythische jeugd', VII: 496 + n, 527
'Naar een Concertgebouw voor de filmkunst? Ten afscheid', III: 274, 275
'Het naspel van Dubrovnic', IV: 177 + n, 179, 224 n
'Nietzsche contra Freud', IV: 417 n, 418, 419; V: 61 + n, 80
De nieuwe elite, VIII: 255 n
'Nieuwe publicaties over Multatuli's leven', VIII: 412 + n, 416 'Op reis voor Europa', VII: 200, 201 + n, 229
'Ortega en Erasmus', VII: 176 + n
'De oud-helden', IV: 74 + n
De pantserkrant, VI: 213 + n; IX: 183 + n, 184 + n
'Pirandello in practijk', IV: 445 + n
'Het plagiaat', VIII: 492 + n
'Poëzie als roes', V: 197 + n, 203, 204, 222 + n, 231; IX: 160 + n *Politicus zonder partij* (art. + boek), IV: 28 (*Zieke*) + n, 234, 237, 247, 254, 260, 517, 521, 524; V: 20, 61 + n, 80, 247 n, 428; VI: 49; VII: 37, 113, 167, 332
'Politiek in Mexico', VII: 168 + n, 169
'Prisma of dogma', II: 8 i, 378, 379 n, 394, 397 + n, 405, 411, 418 + n, 424 + n, 426, 446; IX: 51 + n, 95 (historie)
'Problemen van Afrika', VIII: 255 + n
'Prof. Huizinga en de spelling', V:149 + n
'Prospectus' voor DP, *De smalle mens*, V: 23, 41
'Prospectus' voor tweede jrg. *Forum,* IX: 8 i, 107 + n, 350-352 (*tekst*)
'Regententragedie', VIII: 271 + n
'Renaissance van het fatsoen', IV: 445 + n
'Repliek van den nuchteren Dionysos', V: 8 i, 222 + n, 229 + n, 231
'Roman voor Jane', V: 336 + n, 339 x, 340, 350, 353
'Sans famille', VI: 147 x + n, 151, 184
'Schrijver en mensch', VIII: 561 + n; IX: 263 + n
'Schrijverscongres te Parijs', V: 368 + n, 370, 372, 377, 378, 381, 384
'Het schrijverspalet', IX: 101 n 'De spelling Marchant', V: 149 + n
'Student en anti-fascisme', VI: 20 n, 25
'Een studie in schaduw', VII: 173 + n
'Subjectief fascisme', VII: 288 + n
'Succesboeken, Invloed van het succes op schrijvers', VI: 337 + n 'Tachtiger, meer dan Tachtiger', VI: 74 + n
'Thea ter Braak-Poortman', V: 247 + n
'Tragische liefhebberij', VI: 318 + n; IX: 223 + n
Het tweede gezicht, V: 156 + n;
VI: 30, 245, 251; VII: 37 n, 62, 173 n; IX: 245 n

‘Twintigjaar Marsman’, VII: 397 + n
‘Uit en toch in de rij’, IX: 190 + n
‘Uittreksels uit een geheim dagboek’, VIII: 255 + n
‘Das unbewusste Europa’, IV: 455 + n
Van oude en nieuwe christenen, VI: 404 n, 405; VII: 37, 49 + n, 62, 71 + n, 73, 82, 83, 113, 146, 150 + n, 218 n, 332, 333 n; IX: 245 n
‘Een vernieuwde Van Schendel’, IX: 161 + n
‘Voorganger en jongeren’, VIII: 336 n, 431
‘Vooroordeel tegen Schweitzer’, IX: 83 n
‘Waarheen gaan wij? Een antwoord op de Stem-enquête’, III: 171 (eerste opstel)

‘Waarom ik ‘Amerika’ afwijs’, III: 172
‘Waarom ketters?’, II: 406, 409 + n
‘De wegen’, III: 172
‘Welk vakje?’, IX: 84 + n
‘Willem Elsschot en de idee’, VII: 71 + n, 74
‘Der Zauberberg incognito’, VI: 42 + n, 48
‘Een zonde tegen de Heilige Geest’, V: 80
‘Zoolang er hoop is’, III: 52 + n
Braak-Faber, Antje ter (Ant, geb. 1905), III: 377 + n, 397; IV: 247, 251, 260; V: 259, 327, 425, 429, 431; VI: 279; VII: 123, 206; VIII: 568, 594; IX: *83 n*, 172 n, 173 n, 175 n, 189 + n, 358
Braam, Jacob Pieter van (1737-1803), VIII: 57 + n, 78, 115-117
Braat, L.P.J. (1908-1982), VI: *451 n*, VII: 467, 470 n; VIII: 377, 378, 440
Brabander, Gerard den (ps., 1900-1968), VII: 182, 480; VIII: 92, 125, 565, 572; IX: 249 + n, 257 *Cynische portretten*, VIII: 92, 125 *Drie op één perron* (met J. van Hattum en E. Hoornik), VII: 480 + n; VIII: 68 + n, 92, 103, 307 n, 565 n; IX: 248 + n, 249 n, 257 + n
Gebroken lier, VIII: 92, 125
Opus 5, VII: 182 + n
Vaart, VIII: 92, 125
Braekel, Henri van, VIII: 152 n
Brahman: Mouw, Dèr
Bran, VI: 418 + n
Brandaen, Sinte, VII: 288
Brandenburg, IV: 466
Brandes, Edvard (1847-1931), VII: 152 n
Brandes, J.L.A. (1857-1905), VI: 135 + n; VIII: 105 + n; IX: 393 n, 394 + n
‘Brandmerk, Het’: Spoor
Brandt, firma (binderij), III: 231, 268, 500
Brandt, Willem (ps., zie ook Klooster, W.S.B.), VIII: 90, 91, 132 n *Oostwaarts*, VIII: 90, 91, 132 n
Tropen, VIII: 90, 132 n
Brann, Hellmut Walther (geb. 1903), III: 163 + n
Nietzsche and die Frauen, III: 163 + n
Brans, Jan Matthijs (1853-1940), I: 169 + n
Brasillach, Robert (1900-1945), V: 210

Brassai, G.H. (ps., 1899-1984) *Paris de nuit*, III: 483, 500; IV: 10
Brastagi, zie Café's
Brata Joeda, zie Courier dit Dubekart, *Feiten van Brata Yoeda Bråtå Joedå*, IX: 393 n, 395 + n, 396 n
Brecht, Bertolt (1898-1956)
'Ballade der zeerovers' (vert.

door D.A.M. Binnendijk van ‘Ballade von den Seeräubern’), VII: 234 + n
Bredero, G.A. (1585-1618), I: 366, 374; V: 150
Breen, Leo van (1906-1988), II: 384 + n; V: 423, 426
Lyriese portretten, IV: 47
Een reis per leunstoel, V: 423 + n
Breitner, G.H. (1857-1923), VIII: 281
Bremmer, H.P. (1871-1956), IV: 146
‘A.C. Willink’, III: 441 + n
Brémond, Henri (1865-1933), II: 168
Brest van Kempen, C.P. (1815-1865), VI: 449 n; VII: 87, 273, 274, 459 + n, 491 + n; VIII: 172 n, 173, 174, 214 (resident), 251, 267-269, 284, 380, 387, 388, 519, 607.
Breton, André (1896-1966), I: 35 n, 391; III: 454
Les pas perdus, III: 457
Point du jour, V: 171 + n, 190
Breuer, Alphons (drukker), I: 37, 40, 47, 64, 66, 67, 73, 97 n, 99, 110, 124, 127, 144, 149, 156, 157 (kerels), 159, 167, 168, 175, 193, 196, 206, 209, 210, 212, 226, 229, 252, 253 x, 261, 312, 352, 389, 403 + n, 405, 407 x, 409, 410, 424, 425 n; II: 80, 127, 195, 198, 228, 231, 235, 263, 298, 308, 326-329; III: 232; VIII: 365; IX: 23, 186
Breughel de Oude, Pieter (± 1528-1569), III: 511; V: 343
De val der opstandige engelen, V: 41, 48, 50 (photo)
Briefe, zie *Nietzsche in seinen Briefen and Berichten der Zeitgenossen*
Bries, De: Kuyle
Brieven: Multatuli
‘Brieven uit Brussel’: Rosine
Brieven uit Miavoye: v. Ostaijen
Brigge, zie Rilke, *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge*
Brill, E.J., (uitgeverij), V: 231
Bringolf, Hans (geb. 1876), II: 429 + n, 431 x, 433, 448; III: 148
Der Lebensroman des Leutnant Bringolf sel., II: 326 + n, 330, 429 + n, 431 x, 436; III: 141, 149
Brink, Jan ten (1834-1901), II: 343 *Onze hedendaagsche letterkundigen*, VII: 537 n
Brinkgreve, M.R.J.
‘Taalverkalking’ (met V.W.D. Schenk), V: 273 + n
Brinkman, H., VIII: 38 + n, 42
‘Brise marine’: Mallarmé
Brisson, Adolphe (1860-1925), IV: 392, 393
Britt, G.L.N., IX: 20 + n
Britt-Halewijn, Anne M.H.L., III: 159 + n, 163, 181 (Oma)
Broad highway, The: Farnol
Broeke, Rid († 1930), II: 370
Broeke, Evert ten, I: 434
Broeke, P.A. van den, VI: 317 n
Brom, Gerard (1882-1959), IV: 80, 232, 267; VI: III n, 140; VII: 281, 282 n; IX: 166

Java in onze kunst, IV: 80 + n, 108, 110, 129, 267; VII: 401, 404; VIII: 176; IX: 224
Bron, Emile (Mieltje), IV: 412 + n, 502; V: 34, 41
Brontë, Anne (1820-1849), II: 252, 309, 339
Poems, II: 252 + n, 309, 339, 340
Brontë, Charlotte (1816-1855), II: 252, 309, 339
Poems, II: 252 + n, 309, 339, 340
Brontë, Emily (1818-1848), II: 252, 309, 339, 340
Poems, II: 252 + n, 309, 339, 340 *Wuthering heights*, I: 390; III: 111, 170, 178; V: 243; VII: 142, 239

‘Bronzen kanon, Het’, zie Chasalle, ‘Het bronzen wonder’
‘Bronzen wonder, Het’: Chasalle
Brooke, Rupert (1887-1915), I: 243
Brooshooft, P. (1845-1921), VII: 267 n
Gedenkt te sterven!, VII: 267 + n
Brouwer, Jacob, pers. uit A. v. Schendel, *Het fregatschip Johanna Maria*, zie aldaar
Brouwer, Johan (1898-1943), IV: 388 + n; VI: 404 n, 405
De Spaansche burgeroorlog, VI: 330 n, 331
Brown, II: 223 (amant?)
Browning, Elizabeth Barrett (1806-1861)
>*Aurora Leigh*, VII: 326
Browning, Robert (1812-1889) *De rattenvanger van Hamelen* (bew. door A. Donker van *The pied piper of Hamelin), I: 367*
Bruaene, Gérard van (Geert, 1891-1964), I: 275
Bruch, H., VII: 265 + n, 279, 280 ‘Multatuli: monarchist, nationalist, imperialist’, VII: 265 + n, 266, 274, 279, 280
Bruegliel, zie Breughel
Bruggen, Jochem van (1881-1957) *Ampie* (trilogie), VIII: 398 + n
Bruggen, Carry van (ps., 1881-1932, zie ook ps. Abbing, Justine), II: 452; V: 305, 306, 376; VI: 85, 101 + n, 103; VIII: 95
Een coquette vrouw?, VI: 101 n
Eva, V: 259, 264
Heleen, V: 259, 264, 305-307, 309, 376
Het huisje aan de sloot, V: 305, 309 (Carry); VI: 101 n
Prometheus, II: 386, 390; VI: 101 n
Brugmans, H. (1868-1939), IV: 42 + n, 44; VII: 69
Brugmans, I.J. (geb. 1896), VII: 379 + n, 431, 432, 439; VIII: 290 + n, 312 + n, 315, 459, 486 + n
‘Oostersche en westersche elementen in liet Nederlandsch-Indische onderwijs, VIII: 486 + n ‘De verbreiding van de Nederlandsche taal in Indië’, VII: 358 + n, 379 (brochure), 390
Brugmans-Martens, L.I. (1893-1979), VIII: 486
Bruin, P. de, III: 483 + n
Bruin Kops, De, zie Bruyn Kops, A.L. de
Bruinboek van de Hitler-terreur en den Rijksdagbrand, VI: 355 + n
Bruïne, J.W. de, VIII: 135, 137
Brulard, zie Stendhal, *Vie de Henri Brulard*
Brulé, André (1879-1953), II: 311 (mijnlieer)
Brulez, Raymond (1895-1972), II: 311; IV: 355; V: 203, 233 n, 234 n, 318, 346, 364, 382, 401, 426, 427; VI: 56, 57, 83, 128, 132, 135, 348; IX: 351
‘Edgar du Perron ou le dernier des individualistes’, V: 232-234 + n, 363
‘De faun’, V: 371, 375, 427
‘Lettres néerlandaises’ (kroniek in *Cassandre*), VI: 124, 125 + n, 127, 128, 155 (rectificatie), 473, 474, (‘bijlagen’)
‘Menno ter Braak ou le politicien sans parti’, V: 363 + n
Sheherazade of literatuur als losprijs, V: 346, 349, 355, 364; IX: 87 + n, 88

Brummell, George Bryan (1778-1840), IX: 53 + n
Brumund, J.F.G. (1814-1863), VIII: 357; IX: 398
‘De dochter van den bekel’, IX: 398

Indiana, VIII: 226, 227, 231; IX: 398
Bruna & zoon's uitgevers-mij N.V., A.W. (uitgeverij), VIII: 138
Brunclair, Victor J. (1899-1944), I: 73 + n, 151, 212, 279, 290 + 11, 321, 324, 353 n, 373-375 + n, 410 + n, 411 x, 413, 427; II: 196, 197 'Paul van Ostaijen en de kritiek', I: 410 n, 413
'Berglied', I: 321 + n
De monnik in het Westen, II: 187-188, 196-197, 268, 305, 335
'Pantalonnade', I: 324, 373 + n
'Sirocco', I: 279 + n
'Wijze maagd', I: 279 + n
Bruning, Gerard (1898-1926), I: 174, 194, 356, 378; II: 419, 425; III: 85, 86; IV: 181 + n, 204 + n 'André Gide', III: 86 + n
Nagelaten werk, III: 85, 86
'De prijs der schoonheid', I: 174 (over Baudelaire); III: 85 + n, 86 'Valsche munten', IV: 181 + n, 204
Bruning, Henri (1900-1984), I: 338, 340, 378; II: 378 + n, 408; III: 86, 181, 314; V: 370, 395; VI: 381 n; VII: 287, 288, 500; VIII: 76
'Droefheid der vreugde', III: 86 + n, 87
Subjectieve normen, VII: 288 + n *Verworpen christendom*, VIII: 80 + n
'Voor moeder', III: 181 n
Brunschvicg, Léon (1869-1944), VI: 252-253
Le progrès de la conscience dans la philosophie occidentale, VI: 52
Brunswijk-Wolfenbüttel, hertog Lodewijk Ernst van (1718-1788), VII: 46 + n, 101, 163; VIII: 91 + n, 108
Brunt, Nini, zie Krimpen-Brunt, Maria Paulina van
Brunt-Pietersen, C.A.M. († 1935), IV: 213; V: 239 + n
Brusse, M.J. (1873-1941), V: 378
Brusse, N.V., W L. & J. (uitgeverij), V: 422
Bruyn Kops, A.L. de, VII: 219
Bruyn-Ouwehand, Mia (1901-1968)
Dokter Heldring's groote conflict, VI: 222 + n
Bruyn Prince, P.M.L. de (1851-1934), VII: 274; VIII: 369-371 + n, 380, 531
Officiëele bescheiden betreffende den dienst van Multatuli als Oost-Indisch ambtenaar, VI: 413 + n, 459, 463; VII: 274 + n, 279, 303, 386, 458; VIII: 369-371 + n, 374, 375 x, 380, 382, 387, 417, 418, 519, 520, 531, 543 n
Buchman, Frank N.D. (1878-1961), IX: 259 n
Buckland Wright, John (1897-1954), II: 10 + n, 25 + n, 196, 206, 226, 456 n; III: 36, 42, 150, 247, 303, 329, 404, 410, 431, 474, 481 + n, 496, 503, 504, 508, 513 + n, 517; IV: 10, 16, 17, 28, 38, 39, 45, 46, 53, 105, 123, 145, 195, 245, 247, 252-254, 268, 279, 299, 404, 420, 444, 498; V: 48, 112; VI: 114, 133, 182, 304; IX: 112, 113
Buckland Wright-Anderson, Mary, II: 25; III: 303, 431, 491, 496, 504; IV: 150, 420, 444; VI: 182, 304; IX: 112, 164
Buddingh, S.A. (1811-1869), VIII: 185, 186
'West mousson of regentijd', VIII: 185, 186, 206
Budé, zie Association Guillaume Budé
Budry, Paul (1883-1949), II: 326 n

Büchner, Georg (1813-1837), II:

321; III: 19 + n, 300; IV: 32 + n; VI: 246
Bürger, Gottfried August (1747-1794)
'Lenore' (vert. door G. de Nerval van 'Lenore'), IV: 256, 258; VIII: 537
Buggenhoudt, Van (drukker), I: 218, 238, 239 (denzelfden man), 254, 333
Buiten het gareel: Djojopoespito, Soewarsih
Buitensorgh, H. van (ps., zie ook Gravesande, G.H. 's-), IV: 317 n, 365, 384 n

'De eerste roman van H. Marsman, Een lastige opgave', IV: 384 + n
Bullier (periodiek), I: 356
Buning, zie Werumeus Buning, J.W.F.
Burcht, De, zie Café's
Burckhardt, J.C. (1818-1897), V: 447; VI: 266, 301, 476; VIII: 148 *Griechische Kulturgeschichte*, V: 447 + n
Die Kultur der Renaissance in Italien, V: 447 + n; VI: 59
Burger, Pim, IV: 467 + n
Burgers-Roland Holst, Saapke (geb. 1859), I: 272
Burgersdijk en Niermans, zie Templum Salomonis
Burnett, John (1863-1928), VI: 301
Burnett, Frances H. (1849-1924) *De groote lord* (vert. van *The head of the house of Coombe*), III: 155
Burns, Robert (1759-1796) *Love-poems*, I: 381
Burssens, Gaston (1896-1965), I: 31 i, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 56, 59, 115, 143, 145, 147-150, 1S2, 154, 155, 158, 159, 171-173, *177 n*, 178 n, 180 (afwezige redakteur), 186, 189, 191, 193, 194, 196 x, 204-206, 208-211, 216 + n, 291, 295, 299, 336 n, 352 n, 353 n, 362, 363, 374 n, 377, 400 n, 410 n, 417, 437 n, 442 n, 447 n; II: 60 n, 72 n, 101, 124 n, 129, 172, 249 n, 259, 345 n, 408; III: 11 n, 68 n, 141, 143, 232 n, 270 n; IV: 343; V: 187, 203; IX: 23 + n, 25, 58 n, 75, 77
'Aan de strijder Pol de Mont', I: 336 + n, 414 + n
'Amazone', I: 281 n
'Borms', I: 334
'Bij Paul van Ostaijen's uitvaart', I: 219 n
'Charlie Chaplin en de revolutie', I: 209, 212, 213 n
'Het duel kunstschilder X. - dichter Z.', I: 168 + n, 178
Enzovoort, I: 324 n, 333-335, 337 (twee bundels), 339, 342, 374, 423; II: 90
'Guido Gezelle', I: 334, 335
'Hypnose', I: 304 + n
'In memoriam', I: 227 (prozagedicht), 235, 240 (inleiding)
'Inleiding' (bij v. Ostaijen, *Gedichten*), I: 234, 240, 284 n, 302
'Invitation à la valse au clair de lune', I: 168 n, 178, 179
Jean Jaurès', I: 59 n, 334
'Jodelende Tyrolers', I: 281 n, 374 + n
Klemmen voor zangvogels, I: 324 + n, 333-335 (*bespr. afz. gedichten; niet apart opgenomen*), 336, 374 + n, 375 x + n, 400 (bundel), 401 x + n, 402 (*Cascade's*), 410, 414 (bundel), 419 (proeven) + n, 422, 423 (drukproeven), 437 (je bundel); II: 60, 72-73, 84 (boekjes), go (boekje), 91 (ex.), 96 + n, 98 (ex.), 101, 103, 123, 186 + n

‘Korte zwerftocht’, I: 281 n
‘Met gitaar-begeleiding’, I: 209

(twee gedichten), 212, 213 n
‘De mieren’, I: 419 + n, 422; II: 90
‘Oud liedje’, I: 168 + n, 178
‘Paul van Ostaijen’ (tekening), I: 224 (portret), 275 + n, 285, 304, 339
‘Paul van Ostaijen als vriend, Herinneringen’, I: 302 + n, 304 (liet artikel), 331 + n
‘Paul van Ostaijen en de kritiek’, I: 336 + n, 339-341, 344 (je artikel), 346 x, 347, 353, 373, 375, 380
Paul van Ostaijen, zoals hij was en is, V: 187 + n, 191, 194
Piano, 1: 46, 49, 52, 53 (zijn bundel), 56, 59 + n, 61 n, 324 n, 333 x, 335, 337 (twee bundels), 339, 342 (boekjes), 374, 423; II: 90
‘Regen’, I: 334, 335; II: 90
‘Rozen’, I: 59 n, 334
‘Tweede fantazia’, I: 209 (twee gedichten), 212, 213 n
Verzen, I: 374
‘Voor kleine saksofoon’, I: 324 n, 335, 401 + n, 419 n
Busken Huet, Conrad (1826-1886), VI: 374, 395 n, 396, 416, 417, 435, 436, 476; VII: 50, 58, 92, 135, 137, 243, 294 + n, 295, 303, 366, 385, 411, 441, 481, 492, 537; VIII: 438, 464
‘Dagboek van Gerrit Verbeet’, VII: 441; VIII: 72 + n
Het land van Rembrand, VII: 271, 333
Litterarische fantasien en kritieken, VII: 402 + n, 441; VIII: 72 n
‘Multatuli (Eduard Douwes Dekker)’, VII: 537 + n
De Van Harens, VII: 190 + n
Bussy, De, VIII: 508
Butcher, Alice Mary, II: 74
Memories of George Meredith, II: 74, 175
Butler, Samuel (1835-1902), IV: 185; V: 179, 224, 421; VI: 109
The way of ali flesh, VI: 109, 123, 149, 153, 170, 174, 210
Buys (drukkerij), V: 82, 96
Buysse, Cyriel (1859-1932), II: 305
‘Bij een handvol auteurstekeningen’: DP
Bij gebrek aan ernst: DP
‘Bij Ludwig’: Kuiper-de Jongh
‘Bij Slauerhoff's dood’, VI: 400 n
‘Bij 't licht der lamp’: v. Nijlen
‘Bij wat Stendhal noemt “energie”’: DP
Bijbel, IV: 188, 347, 406, 469; V: 221, 256, 277; VIII: 80
‘Bijdrage tot het leven van O.Z. van Haren, Een’: Nepveu
Bijdragen en mededelingen van het Historisch Genootschap (periodiek), VIII: 61
Bijdragen Kon. Inst., zie *Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië*
Bijdragen tot de oudere koloniale geschiedenis van het eiland Formosa: Verhoeven
Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië, VII: 309, 400; VIII: 417, 478, 479, 494, 574

Bijenkorf, De, III: 215, 219, 225; V: 445; VIII: 523; IX: 178
Bijl, J., zie Welter-Bijl, J.
Bijleveld, Erven J. (uitgeverij), II: 169, 170, 173 n, 184, 264, 277, 285, 299, 305, 308, 325, 342, 346, 355; III: 437; VI: 400
Bijleveld-bundel, zie *Twintig Noord en Zuid-Nederlandsche verhalen*
Bijll, Henri van der (1898-1948), VI: 385 + n; VIII: 256, 263, 267, 276, 375
Byron, George Gordon (1788-1824), I: 311 + n, 397; II: 36 n,

156, 183, 184, 186, 187, 191 x, 193, 205-207, 221, 224, 230; III: 355, 356, 360, 363, 364, 387, 451; IV: 46; V: 52, 71, 79, 288; VI: 26, 27, 88, 149; VII: 145, 398; IX: 38, 39
Childe Harold's pilgrimage, I: 311 n; II: 96, 184
The complete poetical works (3 delen), II: 96 + n, 175-176, 186, 191-193
The Corsair, IX: 38
Don Juan, II: 96, 187, 191-193, 206 (Duitsche uitgaaf), 217, 230
The Giaour, IX: 38
Hebrew melodies, II: 96; IV: 45
Lara, IX: 38
The letters, IV: 408; VI: 295; VII: 120
Lyrical poems (bloemlezing door DP), II: 196, 205-206 x + n, 221, 224, 229; III: 248, 329, 339, 348, 355, 360, 363, 423, 427; IV: 17, 38, 39, 45, 46, 53, 105, 155, 229, 249 (? drukproef), 254, 257, 267, 279 x, 299 x, 300, 303, 320, 437, 453, 475; V: 125; VI: 38, 39, 299
Mémoires (?), II: 136, 137
Poems (The Florence Press, ed. Grierson), II: 187, 191-193 + n, 196, 205, 206

Poetry (bloeml. door M. Arnold), II: 205 + n, 206 x, 217
Poetry (7 delen), II: 120, 133, 193
A selection from the works of Lord Byron (bloeml. door A.C. Swinburne), II: 206-207
'Twee liedjes van Byron' (vert. door DP), III: 355 + n, 356 (*tekst*), 363
Byron-Milbanke, Anna Isabella (1792-1860), IV: 45
Byron: Maurois
Byvanck, W.G.C. (1848-1925), VIII: 75
Vaderlandsche figuren op den overgang der achttiende eeuw, VIII: 61, 68, 75, 91, 168

C.G.T. (Confédération Générale du Travail), IV: 9i, 443 n
C.W. van der Hoogt-prijs, zie Hoogt-prijs, C.W. van der
Caesar, Julius (± 102-44 v. Chr.), VI: 202, 295
Gedenkschriften van den Gallischen oorlog (vert.), V: 420, 425
Café's en restaurants
Américain (Amsterdam), I: 143 n; II: 14, 62, 65, 80, 107, 108, 112, 140, 160, 226, 323, 351, 447; III: 238-240, 245; IV: 351; IX: 33 n Atlanta (Rotterdam), IX: 75 n, 339 + n
Aux Deux Magots (Parijs), I: 98; III: 389; IV: 311, 444; V: 82, 166; VI: 122, 210 + n
La Bagatelle (Den Haag), II: 458 + n, 464; IV: 370
Bodega (Amsterdam), I: 435 Brastagi (Den Haag), VIII: 467 + n; IX: 259 n
De Burcht (Voorburg), IV: 411 Deux Clefs (Brussel), I: 161
Le Dôme (Parijs), I: 79, 101
Dorrius (Amsterdam), II: 28
La Filature (Gistoux), I: 393; II: 58
Flore (Parijs), III: 441; VI: 122, 143, 229, 301; IX: 128 + n
Foeks (Buitenzorg), VI: 423 + n; VIII: 83

Hack (Rotterdam), III: 222
Hulstkamp (Brussel), I: 333, 423; II: 185; III: 178
Ibis (Brussel), I: 289 (*Ibys*); III: 339
Kempinski (Amsterdam), II: 240; IX: 53 + n
Krasnapolsky (Amsterdam), VIII: 140 + n; IX: 53 + n

Lacmé (Parijs), VI: 79
Lunette (Brussel), I: 222 + n, 226, 302 + n, 352
Mosquée (Parijs), IX: 140 + n
Le Murat (Parijs), IV: 474, 489; V: 40, 63, 65, 67; VI: 168, 229 n, 302; IX: 34 n, 156, 185, 236, 246, 247
Napolitain (Parijs), I: 309; IX: 392
De Oude Prins (Bergen, N.H.), VI: 56 + n; VII: 76 + n; VIII: 279, 291, 301, 310, 339, 539, 546, 566, 578; IX: 271
Regina (Den Haag), III: 256
Riche (Den Haag), III: 228, 256; IV: 370; VI: 51 + n, 282; VII: 105, 169, 191; VIII: 202, 263, 332, 467, 473 n, 587; IX: 65, 73
Royal (Arnhem), II: 366 + n
Rumpelmayer (Cap-Martin), I: 44
De Rustende Jager (Bergen, N.H.), VII: 76
Sandeman (Rotterdam), IX: 339 + n
Smaalders (Amsterdam), II: 34 + n
Le St. Germain (Parijs), IX: 132
Taverne du Passage (Brussel), I: 333, 423; II: 230, 265 + n; III: 188 + n, 261 + n, 413; V: 335 n; VI: 92; IX: 201
Taverne Royale (Brussel), I: 419, 420
Versailles (Bellevue), IV: 264
Het Wachtje (Den Haag), III: 203 + n, IV: 203
Caffi, Andrea (1887-1955), V: 9 i;
VI: 8 i, 85-88 + n, 100, 128, 129, 138, 182, 255, 382, 409; IX: 240 + n
'Cahiers d'un lecteur', zie DP, *Cahiers van een lezer*
'Cahier de revendications', III: 504 + n, 508; IX: 109 + n
Cahiers de Malte Laurids Brigge, Les: Rilke
Cahiers du Sud (periodiek), VI: 137
'Cahiers van De Driehoek' (serie), I: 61 x, 64 n, 68 n, 71, 80; II: 238; VIII: 365
Cahiers van een lezer: DP
'Cahiers verts' (serie), IV: 353
Caisse des Reports, IV: 85, 172
Caligula, pers. uit Vestdijk, *De nadagen van Pilatus*, zie aldaar
Galloway, Cab (geb. 1907), IV: 507
Calmann-Lévy (uitgeverij), IV: 278; VII: 469
Calvi, IX: 176
Cambronne, Pierre Jacques Etienne de (1770-1842), III: 132 + n; IX: 96
Camera obscura: Hildebrand
Camões, Luís Vaz de (1524/25 1580), IV: 290 + n; VI: 254
Camoös, pers. uit Slauerhoff, *Het verboden rijk*, zie aldaar
Campendonk, Heinrich (1889-1957), V: 157 + n
Campert, Jan R. Th. (1902-1943), I: 117, 348; II: 58; III: 150, 281, 468; IV: 227, 310; VI: 13 + n; VII: 258, 486 + n; VIII: 156, 204 + n, 262
De bron, III: 151
'Décor voor Ikke', VI: 13 + n
'Poëtisch journaal', VII: 361 + n, 363
Refereinen (met Scholte), IX: 24 n *Het verliefde lied*, III: 151

Camphuys, Johannes (1634-1695), VIII: 168 + n, 169 + n, 225, 227
‘Campo’: Marsman
Canard enchaîné, Le (periodiek), VIII: 548
Candide: Voltaire
Canté, Louis F.C., II: 86 n, 134; IV: 408 n; V: 104

Canter, Bernhard Alex (1870-1956), II: 201, 225
Cantré, Jan-Frans (1886-1931), I: 367; III: 249 + n
Cantré, Jozef (1890-1957) I: 367; II: 143; III: 249 n; V: 123 + n, 124
Capelle, Wilhelm (1871-1961), VI: 301
Die Vorsokratiker (bloemlezing): zie aldaar
Capellen, Joan Derk van der (1741-1784), VIII: 201
Brieven van en aan Joan Derk van der Capellen, VIII: 114 + n
Capitole, Le (uitgeverij), VI: 117 + n
Capone, Al (1899-1947), II: 474 n, 486
Carco, Francis (ps., 1886-1958), III: 342; VIII: 255
L'homme de minuit, VII: 373 + n
Le roman de François Villon, III: 342 + n
Verlaine, VIII: 255 + n
Carey, Anna, IX: 53
Carla: Walschap
Carmiggelt, Simon (1913-1987), III: 186 n
Carnaval der burgers, Het: ter Braak
'Carnaval en Aschwoensdag': DP
Carnera, Primo (1906-1967), V: 59 n
Carnet bric-á-brat: Seuphor
Carolus, Ch. E.P. (1817-1855), VI: 479; VII: 12, 207; VIII: 172-174 + n, 206, 214, 251, 270, 284, 285, 607
Carrier, Jean-Baptiste (1756-1794), V: 34 + n
Carrière, Eugène (1849-1906), VI: 269 n, 382
Carrington, Charles, II: 165 + n
Carsch, Hellmuth, V: 81 + n
'Het handschrift onzer literatoren', V: 81 + n
Carter, Nick, zie 'Nick Carter'
Casanova (ps. van Jan Nieuwenhuis, 1896-1978), II: 359-360 + n
Casanova de Seingalt, G.G. (1725-1798) I: 303; III: 81, 103; IV: 34; VI: 295; VII: 317; IX: 129 + n, 142
Amours, VI: 295
Mémoires, V: 404
Casimir, Rommert (1877-1957), I: 166; II: 316, 319, 419; IV: 150, 182; VI: 50, 398 + n; VII: 133, 149, 446; VIII: 164, 438
Beknopte geschiedenis der wijsbegeerte, IV: 150 + n, 157; VII: 417
'Open brief aan zijne excellentie Adolf Hitler', enz., VIII: 164 + n
Cassandre (periodiek), V: 232 x, 233, 363; VI: 151, 348, 473; VIII: 262
Casteels, Maurice (1890-1962), I: 38 + n, 70, 247, 350 n; II: 250 + n 'Littérature néerlandaise', I: 70 + n
Sander Meykamp, I: 38 n
'Sander Meykamp' (ongepubl. vert. door DP), I: 38 n
Cats, Jacob (1577-1660), VI: 59; VII: 485
Cattenburgh, Jetty, III: 479 + n
Caudillo, zie Guzman, *In de schaduw van den leider* en DP, 'Toppen in politieke romankunst'
'Causerieën': Multatuli

Cauwelaert, August van (1885-1945), I: 131; II: 81, 97, 100, 105 + n; IV: 417 n, 418
'Harry', IV: 417 n, 418
De Vlaamsche jongeren van gisteren en heden, 1910 1927 (bloemlezing): zie aldaar
Cavalleria rusticana: Verga

Cavelier, Ru le
De vlam der steden (met Kettmann), II: 335 + n, 338
Caves du Vatican, Les: Gide
Ce qui ne fut pas: Savinkov
Ce soir (periodiek), VI: 66 n; IX: 240 n
Ce vice impuni, la lecture... (periodiek), VI: 71 + n; VIII: 46, 57, 73, 144 192
Céline, Louis-Ferdinand(ps., 1894-1961), III: 503, 508, 520; V: 40; VI: 199, 224, 330, 342; IX: 357 *Voyage au bout de la nuit*, III: 520 + n
Cellini, Benvenuto (1500-1571), I: 434; V: 329
Perseus, I: 434
Celliers, Jan F.E. (1865-1940), VIII: 108
Celly: v. Wessem
Cenci, Beatrice (1577-1599), VIII: 10 + n; IX: 379 n
Cenci, Francesco (1549-1598), VIII: to + n; IX: 379 n
Cendrars, Blaise (ps., 1887-1961), I: 357; II: 254, 330; III: 149, 207; IV: 476
Dan Yack, III: 149
Du monde entier, VIII: 58
Feu le lieutenant Bringolf (bew. naar een vert. door P. Budry), II: 241, 326 + n, 330; III: 149
Le plan d'aiguille, IX: 111 + n *Rhum, l'aventure de Jean Galmot*, III: 57 + n, 64,138, 143, 149; IX: 123 n
Cense, A.A. (1901-1977), IX: 250 n
Centaure, Le (galerie te Brussel), I: 307,316
Centraal-Hotel, zie Hotels
Central-restaurant, zie Hotels
Centrum, Het (periodiek), III: 282
Century of creepy stories, A, VII: 353 + n; VIII: 491
Cervantes Saavedra, Miguel de (1547-1616), VII: 348
Don Quichotte (Ned. vert. van *El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*), V: 421; VII: 321 + n, 331, 332, 342 + n; IX: 66
'L'Espagnole anglaise' (vert. van 'La española inglesa'), V: 420, 421 *L'ingénieux hidalgo don Quichotte de la Manche* (vert. door J. Babelon van *El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*), II: 376; IV: 267
Cesar = Bombay, Cesar, Zie DP, Pseudoniemen
Cézanne, Paul (1839-1906), VI: 361
Chack, Paul (1876-1945), VI: 137 + n
Chadourne, Louis (1890-1925), I: 355
Chadourne, Marc (1895-1975), I: 356; III: 325
L'U.R.S.S sans passion, III: 324-325
Vasco, I: 308, 356
Chainse, zie Baisieux, *Des trois chevaliers et del chainse*
Chamberlain, Neville (1869-1940), VII: 484 n, 502
Chamfort, Sébastien-Roch-Nicolas (1741-1794), II: 348; III: 80 + n, 447; IV: 165 + n; VII: 20 + n
Chamisso, Adalbert von (1781-1838), I: 66, 68; V: 206
Peter Schlemihls wundersame Geschichte, I: 68
Champfleury, Jules (ps., 1821-1889), V: 205

Champion, Edouard (1882-1938), II: 406
Chamson, André (1900-1983)
L'auberge de l'abîme, IV: 164
Chandler, V: 434, 436, 448, 449; VI: 13-14, 18
Chant du monde, Le: Giono

Chants de Maldoror, Les: Lautréamont
Chaplin, Charley (1889-1977), I: 83; II: 180, 224; IX: 229
Chardonne, Jacques (ps., 1884-1968)
Les destinées sentimentales, IX: 157 + n
Charivarius (ps., 1870-1946), II: 273 n, 274
'Charivaria', II: 273 n
Charlemagne, zie Karel de Grote
Charles Bovary, pers. uit Flaubert,
Madame Bovary, zie aldaar
Charleston, zie v. Wessem, *Lessen in charleston*
Charlot, zie Chaplin, Charley
Charpentier, G. (uitgeverij), IV: 331
Charpentier, John (geb. 1880)
Napoléon et les hommes de lettres de son temps, V: 444 + n; VI: 29, 35, 39, 47, 100, 120; VII: 144, 149; IX: 214 n
Charrière-van Tuyll van Serooskerken, Isabella A.E. de (1740-1805, = Belle van Zuylen), III: 433, 459; IV: 418 + n; VIII: 96; IX: 112
Chartier, Emile Auguste (1868-1951, zie ook ps. Alain), V: 298
Chartreuse de Parme, La: Stendhal
Chasalle, Frederik (ps., zie ook Wessem, Constant van), I: 60, 70, 71, 80-83 + n, 298, 299; II: 120, 131, 146 n, 290, 312 n, 328 n; III: 29 n, 44, 56, 70 + n, 159 n; IX: 46 n
'A la Brentano', III: 39 + n
'Adelaide', III: 39 + n, 55 + n
'Het barokke leven', III: 55
'Het bronzen wonder', III: 39 n, 40, 55
'Het cabaret aan de haven', III: 45 + n
'Chimaeren', III: 28, 39, 44, 46, 55
'Het Chineesche penseel', III: 55
'De clown (Wat mag)', III: 39 + n, 55 + n
De clowns en defantasten, III: 16 + n, 29 + n, 36, 39 + n
'Dagboek van den danser Maitland', III: 30, 44, 46, 55
'De dood van Aspasia Citroen', III: 39 + n, 45, 55
'Drie kleine doodenmarschen', III: 55
'Het duel der oude generaals (om de ballerina)', III: 39 + n, 55
'Elegieën', III: 45, 55
'Exit Scarbo', III: 55
'De fantast (Wat niet mag)', III: 39 + n, 55 + n
'Faust en de bloemen', III: 39, 44 + n, 46, 55
'Florence', III: 39 + n, 45, 55 + n '"La gitana"', III: 55
'De groote piraterie', III: 29 + n, 40
'Hallali', III: 55 n
Harlekijn (met Kelk), III: 431 + n
Een huwelijk dat af- en aanging (met Kelk), III: 385; IV: 324 + n, 325
'Het idee', III: 39 + n, 55
'Interieur', III: 39 n
'Jacob Penn, avonturier, een doodgewoon verhaal', II: 404 + n; III: 29, 40

‘Lampions’, III: 39 + n, 55
Lampions in den wind (met Kelk), II: 145 + n, 204; III: 16 + n, 107 (= II: 204)

‘Het licht’, III: 39 + n
‘Manon-dialoog’, III: 39,44 + n, 46, 55 + n
‘De necromant’, III: 39 + n, 55 + n
‘Negerliedjes I, II, III’, III: 55 n, 416

‘De optocht in den avond’, III: 55
‘Piraten’, I: 295 n
‘De sier der deernen in den lentenacht’, III: 55
De terugkeer van Don Juan of de Alcalá'sche moordverwarring (met Kelk), II: 145 + n, 146; III: 385; IV: 325
‘Het variété varieert zichzelf’, III: 39 + n, 55
‘Vasteland-idyllen’, III: 45, 55
‘Verveling der verveling’, I: 71 n
‘Visite aan Jean l'Oiseleur’, III: 55 n, 416
‘Zelfportret’, I: 295 + n
Chassé, D.H. (1765-1849), II: 372 n; III: 421 + n, 430
Chasseur vert, Le: Stendhal
Chastelaine de Vergi, La, II: 430
‘Château de Gistoux’, zie Greshoff, ‘Chromo's I en II’
Château des Roses, zie Pensions
Chateaubriand, François-René de (1768-1848), II: 349; V: 259, 288, 295, 317; VI: 26; VII: 197; VIII: 524 n
Atala, V: 317
Les Martyrs, VIII: 523, 524 n
Mémoires d'outre-tombe, V: 259, 288, 295, 317; VI: 26
René, V: 204, 259, 317
Chatterton, Thomas (1752-1770), II: 326
Chautemps, Camille (1885-1963), IV: 443
Chauveau, Paul
Alfred Jarry, ou La naissance, la vie et la mort du père Ubu, III: 522
Chazournes, F. de
Jason, VI: 199 n, 224
Chénier, André-Marie (1762 1794), I: 243; II: 44; IV: 11
Poésies, VI: 116, 118
Cheops: Leopold, J.H.
Chérau, Gaston, II: 52 + n
Chéron, Henri (1867-1936), IV: 443
Chesterton, Gilbert Keith (1874-1936), III: 18
Chevalier, G. (drukker), I: 48, 49, 53, 60 (?)
Chevalier, Haakon M. (geb. 1902), V: 161 n, 217; VI: 139 n
Chevalier de Paille, zie Saint-Hélier, *Le cavalier de paille*
Chevalley, Abel (1868-1934), I: 244
Chevasson, Louis (geb. 1900), I: 280-282, 309, *310 n*, 323, 391, 419, 424, 442 n; II: 67 n, 76, 111, 118 (Ch); III: 350; IV: 16, 52, 159, 330, 342, 348; V: 144, 349, 366, 373, 414; VI: 106, 193, 445; VII: 217, 348, 349; VIII: 199, 508; IX: 223,240 + n, 241, 373
Chevasson-Wauters, Germaine, I: 266, 310 n, 315, 320, 370; II: 25, 47, 50, 64, 66-68, 76, 99, 100, 102, 117, 118, 130, 132, 137, 139, 232; VII: 275 + n
Chiappe, Jean (1878-1940), IV: 443 + n; V: 380
Chiara, zie Barbé, Georgette
Chiaromonte, Nicola (1905-1972), V: 9 i, 378 + n, 416-417,435; VI: 19 + n, 30, 40, 63, 93, 100, 133, 140, 145, 182, 207, 209 n, 254, 292, 297, 319, 326,

336, 382, 404, 409; VII: 121, 123, 134, 451, 489; IX: 222 + n, 227, 231, 232, 235-236, 239, 240
Chiaromonte-Pohl, Annie, VI: 209 n; IX: 222 n, 223, 231, 235-236, 240
Chide, zie Gide
'Chimaeren': Chasalle
Chimères, Les: Nerval
'Chineesche penseel, Het': Chasalle
Choderlos de Laclos, Pierre (1741-1803)
Les liaisons dangereuses, IV: 129,

318, 331, 343, 355; V: 144 + n; VI: 26; IX: 107-109 + n, 124 + n, 136
Chopin, Frédéric (1810-1849), II: 245; V: 209
Choukhaeff, V.I. (geb. 1887), I: 276
Choura, zie Hellens, Alexandre
Choux, Jules-Victor (geb. 1825) *Stances á la nuit*, I: 281
Chreestarchia (uitgeverij), VI: 49
Chrispin jr., Louis (1876-1931), II: 304 + n
Christian Wahnschaffe: Wassermann
Christoffel, Hans (geb. 1865), VIII: 228 + n
Christus, zie Jezus Christus
'Chromo's I en II': Greshoff
Chroniques italiennes: Stendhal
Chtchédrine, zie Saltykov-Sjtsjedrin
Churchill, Winston Leonard Spencer (1874-1965), IX: 270
Cicero, Marcus Tullius (106-43 v. Chr.), III: 355
Cimarosa, Domenico (1749-1801), II: 235
Ciotti, Ferdinando, I: 105
Cité des livres, La (uitgeverij), II: 376; IV: 267
Cité Universitaire, III: 475 + n, 489; IV: 70, 72; V: 389; IX: 102 n
Citroen, Paul (1896-1983), II: 324; III: 169
Palet, Een boek gewijd aan de hedendaagsche Nederlandsche schilderkunst (met Plasschaert), II: 324; III: 169 + n
City lights (film), III: 40
Claes, Ernest (1885-1968), III: 427; IV: 420
Kobeke, IV: 418 + n, 445 n
Toen Ons-lieve-vrouwke keuren beeweg deed, III: 427 (Claes); IV: 38 + n
Claudel, Paul (1868-1955), I: 174 + n; II: 266, 327 + n, 335; IV: 108, 416; V: 192, 194; VI: 84,102, 239; VIII: 436
Le soulier de satin, ou Le pire n'est pas toujours sûr, I: 442 + n; II: 68, III + n
Claudia: DP
Cleerens, Jan-Baptist (1785-1850), VII: 353 n
Cleland, John (1709-1789), I: 133, 135
Clemenceau, Georges Benjamin (1841-1929), II: 39; III: 484 x, 487
'Clémentine', zie DP, 'De onzekeren'
Clemm, Maria (1790-1871), VII: 213
Clemm, Virginia (1822-1847), VII: 212-213
Cleopatra: Haggard
Clesinger, Jean B.A. (1814-1883), I: 396
Clinge Doorenbos, J.P.J.H. (1884-1978), IV: 507 + n
Clinge Doorenbos, Jenne I. (1887-1973), VIII: 579
Close-up (ps., zie ook Domburg, A. van), III: 64 + n
Closset, François L.M.E. (1900-1964), VI: 418 + n
Closset-Manteau, Angéle, zie Manteau, Angèle
Clotis, Josette (1910-1944), IX: 140 + n
Le temps vert, IX: 140 n
'Cloud, The': Shelley
Clowns en de fantasten, De: Chasalle

Cluny, zie Èditions de Cluny
Cochius, Frans David (1787-1876), VII: 353 n
Coclico, Adrianus Petit (± 1500-1562), IX: 276, 277 + n
Cocteau, Jean (1889-1963), I: 71 n, 80-83 + n, 152, 191, 277 + n, 283, 300, 305; II: 123; III: 57, 446;

IV: 521; V: 181, 185, 429, 434, 437; VI: 207, 452; IX: 162, 163 n *Carte blanche*, I: 82
Les enfants terribles, I: 420-421 + n
Les mariés de la Tour Eiffel, V : 181
Plain-chant, III: 445
Le secret professionel, I: 83
Coen, Jan Pieterszoon (1587-1629), II: 372 n; VI: 401 + n; VII: 176 n, 313, 317, 352 + n, 420, 464 + n, 465, 482; VIII: 162 + n, 488 + n
Coen, zie Slauerhoff, *Jan Pietersz. Coen*
Coenen, Frans (1866-1936), I: 157 + n, 158, 444; II: 29 + n, 47, 110, 166 n, 170, 246, 249 + n, 251, 256, 260 + n, 261 x, 269, 270, 276, 295, 352, 427 n, 430, 482 + n; III: 164, 214 + n, 299 + n, 377, 417, 432, 447, 453, 482, 490, 491, 495, 499, 503; IV: 70, 71, 129, 158, 175, 184, 185, 241, 272, 277, 286, 296, 306, 313, 317, 322, 330 x, 331, 343, 355, 360 + n, 365, 367, 368, 378, 384, 387, 392, 397, 400, 401, 418-420 + n, 430, 486, 489, 497; V: 31, 34, 35, 65, 128, 129, 194, 231, 293, 299, 309, 350, 425, 438, 441-443, 445, 447, 448, 452; VI: 15, 19 + n, 20, 22, 29, 35, 39, 46-48, 63, 64, 82, 91, 95 + n, 96, 126, 132, 135, 167, 171, 188, 191, 195, 197, 198, 201, 205-207, 213, 221, 226 + 11, 231, 416, 490; VII: 28, 57, 234; IX: 171, 182
'Fascisme en studenten', VI: 20 n, 64
Coenraads, Eduard (ps., zie ook Endt, Pieter), VII: 66 n
Fakkeldragers, IV: 408, 410, 414 x, 464, 466; V: 72, 75
Cohen, I: 68, 395
Cohen, Alexander (1864-1961), III: 383; VII: 184 n
In opstand, III: 383 + n
Cohen, Gebr. E. & M. (uitgeverij), III: 325 + n; IV: 456 n, 524; VI: 59; VIII: 604
Cohen, J. Ch. V., VII: 346 + n
Cohen, Josef (1886-1965), V: 155 + n
Cohen, Lou, IV: 106
Cohen, Max Moro, III: 187 n
Cohen, Robert
Nouvelle histoire grecque, VI: 86, 87
'Cohen-editie van de beste binnen en buitenlandsche boeken, De' (serie), III: 325 + n
Cohen Stuart, A.B. (1825-1876), IX: 395, 396 n
Colenbrander, Herman Theodoor (1871-1945), I: 258 + n; II: 9 + n; IV: 40, 42-44 + n, 272, 395 + n; VII: 69, 465 + n, 518 n
Koloniale geschiedenis, VI: 343, 394 + n, 438; VII: 131 + n, 284, 352 + n, 353, 357, 372 + n
Leven en arbeid van Mr. C. Th. van Deventer (met Stokvis), VII: 294 + n
De patriottentijd, VIII: 68, 76, 80, 91
Willem I, Koning der Nederlanden, VII: 357
'Willem van Oranje', IV: 42 (plagiaat) + n, 44
Coleridge, Samuel Taylor (1772-1834), I: 58, 260, 381; II: 192, 196, 206; III: 248, 329; IV: 53, 105 + n, 123; VI: 265

De ballade van den oud-matroos (vert. door A. Donker van ‘The rime of the ancient mariner’), II: 463 (Kaleidoscoopboekjes); V: 412 n
‘Ballads’ (bloeml. door DP; niet gerealiseerd), I: 260, 381; II: 196, 206; III: 248, 329; IV: 53, 105 + n, 123; VI: 265

‘The rime of the ancient mariner I: 367, 381; II: 196
Colerus, Johannes (1647-1707)
The life of Benedict de Spinosa (vert.), VIII: 56 n
Colette, Sidonie-Gabrielle (1873-1954, zie ook ps. Willy), I: 215 n; III: 433; VI: 128
Collected poems: Robinson
‘Collection Bleu’ (serie), VII: 469, 512
Collem, A.E. van (1859-1933), II: 248, 302, 485, 486; III: 19, 30; IV: 33
God, II: 248
Collin, Maria Louise Frederica (Darja, 1902-1967), II: 221, 255, 258 x, 365, 370, 384; III: 22, 31, 33, 98, 154, 193 n, 196, 205 n, 223, 227, 315, 346, 380, 381, 425 + n; V: 37, 57, 62, 68, 110 + n, 268; VI: 295, 300-302; VII: 83 + n, 94, 95, 98, 217, 382; IX: 9 i, 39-41 + n, 50, 52, 53, 73 n, 79, 82, 98 n, 125, 237 + n
Colling, Alfred (geb. 1902)
Le romancier de la fatalité, Th. Hardy, VII: 347, 348 + n, 373
Collins, Wilkie (1824-1889)
The woman in white, I: 395; VII: 216
Colmjon, Gerben (1899-1972), II: 135 + n, 450 + n; III: 218 + n, 383; VI: 419; VII: 259 + n, 374 + n, IX: 99
‘Herleeft Querido?’ (met Verbraeck), VII: 259 + n
‘Vestdijk's kampioenschap’ (met Verbraeck), VII: 259 + n
Columbus, Christophorus (± 1445-1506), I: 166 n; II: 85
‘Columbus zonder Amerika’: Greshoff
Colijn, Hendrikus (1869-1944), IV: 7 i, 350, 518, 521; V: 353 + n; VI: 237, 454 + n; VII: 39, 122, 152 n, 309 + n, 470, 504 + n; VIII: 393; IX: 236
Comédie française, La, III: 40; IV: 405
Comité d'action antifasciste et de vigilance, zie Comité de vigilance des intellectuels antifascistes
Comité de vigilance des intellectuels antifascistes, IV: 461 (beweging); V: 368 + n, 372-374, 375 n, 379, 387; VI: 7 i, 104 + n, 107 n, 260
Comité Paul van O., zie Paul van Ostaijen-comité
Comité van waakzaamheid van anti-nationaal-socialistische intellectuelen, IV: 8 i; V: 368 + n, 372-374, 379; VI: 7 i, 107 n, 206, 250 n; VII: 160 n, 452, 509, 530; VIII: 38, 128 + n, 319, 374 n, 382 n, 384 + n; IX: 276 n
‘Commentaren’ (rubriek in *GN*), V: 49, 119 n; VI: 19, 20, 29, 46, 96
Commerce (periodiek), I: 142, 276 + n; II: 74
Commines, Philippe de (1447-1511), IX: 241 n
Mémoires, IX: 241 + n
Comminges, Marie-Aimery de (1862-1925), VII: 259
Commissie voor de verzorging van de nalatenschap van J. Slauerhoff, VI: 356 + n, 358, 400; VII: 317 n; VIII: 323, 485, 492, 505, 551, 553, 554, 570; IX: 260, 262-269 + n, 385, 388
Commune (periodiek), V: 129, 132; VI: 120
Communistisch manifest, Het: Marx
Communistische Partij Holland, IV: 474 n; VIII: 377 + n, 384 n, 388
Comoedia (periodiek), II: 46 n

Compagnie typographique, La, VI: 106 n

Conard, L. (uitgeverij), III: 161
Condition humaine, La: Malraux
Confession naïve, La, zie Hellens, *Documents secrets 1905-1931*
Congo-museum, zie Koloniaal Museum
Congrès International des Écrivains pour la Défense de la Culture, Premier, zie 'Pour la défense de la culture'
Congres van communistische schrijvers, Eerste (Moskou, 1934), V: 129 + n, 130; VI: 14, 120
Congreve, William (1670-1729), II: 278
Coninck, Susanne de, II: 25 (nymf), 114, 115, 117, 130, 132 (De Koning), 139, 232
'Connaissance, La' (serie), I: 176
Connie (= Constance Chatterley), pers. uit Lawrence, *Lady Chatterley's lover*, zie aldaar
Conquérants, Les: Malraux
Conrad, Joseph (ps., 1857-1924), I: 134, 147; II: 338; IV: 141; VI: 43, 76, 105, 311
Almayer's folly, VI: 40, 76
Lord Jim, VI: 76
Victory, IV: 141
Conscience, Hendrik (1812-1883)
Batavia, VIII: 224
De leeuw van Vlaanderen, VII: 277
Constandse, A.L. (1899-1985), V: 448 + n,
Constant, Benjamin (1767-1830) *Adolphe*, V: 204, 404; VIII: 34, 548
Constantin-Weyer, Maurice (geb. 1881), IV: 192; VI: 331
Contact (uitgeverij), V: 286 n; VII: 91 n; VIII: 456, 457, 468, 475, 476, 484, 495, 505, 506, 515, 518, 519, 532, 535, 537, 538, 542-544 + n, 546, 550, 556, 562, 569, 572, 573, 577, 580, 581, 587-589 + n; IX: 272 n, 273 + n, 274 + n
Contes à Ninon: Zola
'Contraflirt met de revolutie': Gans
Contrat social, zie Rousseau, *Du contrat social*
Conway, Jack (1887-1952), V: 108 n; VII: 66 n
Coolen, Antoon (1897-1961), II: 82 n, 342 + n; III: 317 n, 322, 338; IV: 355, 429 + n, 466, 490; V: 272, 292, 296; VI: 56, 57, 66, 337; VIII: 496 + n
Het donkere licht, II: 342 n
Dorp aan de rivier, VI: 288, 331, 334, 337
De drie gebroeders, VI: 310, 318 + n, 331 + n, 334, 337, 339, 349; VII: 21, 135, 159, 234 + n
De goede moordenaar, III: 322 n, 326 n
De man met het Jan Klaassenspel, IV: 490 + n
'Sterfhuis', II: 342
Cooper, James Fenimore (1789-1851), V: 192 + n
Lederkous (vert. door Henriëtte Rappard van deel van *The leatherstocking tales*), V: 192 + n *Padvinder* (vert. door Henriëtte Rappard van *The pathfinder*), V: 192 + n

Corbière, Tristan (1845-1875), I: 58, 243, 297; II: 322,426,481; III: 214, 252 n, 446, 468; IV: 65, 354 + n, 382; VI: 301, 401; VII: 244; VIII: 146, 222, 437, 454, 554; IX: 48
Les amours jaunes, II: 319 n; VIII: 58
'Kapitein Ledoux' (vert. door J. Slauerhoff van 'Cap'taine Le-doux'), VI: 306

'Paris', II: 319 n
Corcoran, William (geb. 1901), VII: 373

Cornaz, Roger, IX: 72 n
Corneille, Pierre (1606-1684), IV: 405
Corvette, Arthur H. (1880-1945), I: 230, 304-306; III: 68, 69 n, 515
Corniglion-Molinier, Édouard, IX: 137 n
Corot, Camille (1796-1875), IX: 234
Corps et biens: Desnos
Corpus diplomaticum Neerlando-Indicum, VII: 308
Corsari, Willy (ps., geb. 1897), III: 195; VI: 13
Cortège priapique: Apollinaire
Cosinus (ps., 1843-1910), IV: 166 *Kippeveer, of Het geschaakte meisje*, IV: 166
Cosmopolis (film), II: 192 + n
Coss, Ottilie (1837-1870), VIII: 491 + n, 533
Costa, Isaäc da (1798-1860), VI: 130, 162
Coster, Dirk (1887-1956), I: 47, 64 + n, 66, 70, 173, 194, 231, 317, 326-328, 343, 348-350, 362; II: 39, 73, 82 + n, 87, 89, 91, 148, 158, 205, 209, 210, 211 (weekdier), 219, 299, 308, 310, 314, 359, 392, 394 n, 395 + n, 400, 419, 420, 423, 425-428 + n, 432, 439 n, 452 x; III: 7 i, 51, 59, 60, *61 n*, 64, 67, 69, 70, 77, 79 + n, 80, 82, 95, 103, 107, 109, 115, 119, 131-133 + n, 138, 143, 146, 149 + n, 150, 153, 155, 156 x, 161 + n, 165, 167, 170 + n, 173, 177, 180, 181 x, 198, 249 + n, 282, 334 + n, 341 x, 368, 370, 387, 392 + n, 396 + n, 397, 408 + n, 418 n, 421, 429, 458, 495, 497; IV: 53, 61 n, 73, 80, 99, 106, 115, 131, 132, 154, 165, 181 + 11, 203, 204, 257, 263, 265, 266, 363 + n, 472; V: 27 n, 44, 61 + n, 65, 80, 182, 261, 279-280, 356 + n; VI: 33, 49, 50, 111, 168 n, 208, 389, 460; VII: 32, 88 + n, 89, 520 n; VIII: 107, 194 + n, 365, 386, 427, 436, 438, 454 n, 456, 479, 481, 521, 568 + n; IX: 36 n, 37, 42, 48 n, 49, 65 + n, 66, 75, 91, 97 n, 106-108 + n, 172 n, 340, 341, 351
'Aan de redactie van "het Vaderland"' (2 juli 1931), III: 61 n, 131 + n, 133, 156, 162
'Aan Ed. du Perron', IX: 91 n
Dostojevski, Een essay, III: 100, 101 n, 150, 152, 156 x, 158, 170, 174, 429
'Hervonden werkmanschap', I: 317 + n
'Jaaroverzicht van "De stem"', I: 343 + n, 348 + n
Marginalia, III: 149, 152, 156 x, 158, 174, 334 n; VI: 219
De *Nedelandsche poëzie in honderd verzen* (bloemlezing): zie aldaar
Nieuwe geluiden (bloemlezing): zie aldaar
Schetsboek, III: 51, 150, 174, 249, 436, 439,443; IX: 91 n, 93, 94,99 'Slauerhoff, de bloedbedropene', III: 115 + n
'De twee heren Anton van Duinkerken', V: 27 + n
Verzameld proza (I en II), II: 299 n, 308 n; III: 150, 152, 155, 156, 174, 408 n, 415, 429
'Een vijand gevraagd', III: 7 i, 59-62 + n, 67, 69, 77, 79 + n, 80, 133 ('varium'), 149 n (uitdaging)
Waarheen gaan wij?..., III: 150, 174; V: 80; IX: 91 n
'De wedloop', III: 150
'Wij zijn niet bang...', VIII: 194 + n
Cot, Pierre (1895-1977), VI: 267 n

Coulouma (drukkerij), II: 398

Couperus, John Ricus (1853-1940), V: 86; IX: 233 + n
Couperus, Louis (1863-1923), I: 146, 341, 345, 362, 366, 378, 383, 389, 393; II: 47, 54, 149, 344, 417 + n, 454, 458 + n, 464 n, 465; III: 25, 43 + n, 76 + n, 77, 83, 89-93 + n, 96, 99 + n, 101, 102 + n, 105, 110, 111, 120-122, 125-128 + n, 132, 135-137, 144, 461, 472; IV: 89, 101, 114, 120, 126, 149, 185, 198, 232, 233, 252, 262, 394, 438 + n, 458, 497; V: 86, 93, 202, 222, 398; VI: 21, 44, 50, 62, 73-75, 84, 102, 183, 189, 230, 263, 419; VII: 48, 103, 216, 315; VIII: 96, 111, 144, 413, 463 + n; IX: 168, 233, 411
Antiek toerisme, I: 368
Antieke verhalen, van goden en keizers, van dichters en hetaeren, I: 368, 369; III: 96, 97, 101, 110, 122, 124-126,129
Arabesken, zie *Korte arabesken*
Babel, I: 367
De berg van licht, I: 367; V: 222; VIII: 144
'Bloemlezing' (door F. Batten en DP; ongepubl.; titels van afz. verhalen niet opgenomen in register), IV: 43 + n, 71 + n, 88-90, 92 + n, 93, 96, 97, 101, 105, 109, 110, 120-125, 128, 134-136
De boeken der kleine zielen, I: 362, 383; III: 110, 135; V: 222; VI: 21, 44, 74; IX: 168, 411
Eline Vere, Een Haagsche roman, I: 341, 362; II: 54, 69, 258, 284, 285, 309, 3z6, 375, 436, 464; III: 43, 100, 102 n, 110, 128, 450; V: 222; VI: 20, 21, 36, 48, 84, 320 + n; VIII: 433; IX: 363
Extaze, I: 341, 345
Fidessa, II: 465
God en goden, I: 368; III: 136
Herakles, I: 368
'De hoogere onbewustheid', IV: 119 + n, 126, 149 (Max), 178 (cahier), 188
Eene illuzie, I: 341; III: 43, 88, 92
Iskander, V: 222
De komedianten, I: 368
Korte arabesken, I: 366; III: 92, 96, 109, 110
Langs lijnen van geleidelijkheid, II: 464; V: 222; VI: 21
Legende, mythe en fantazie, I: 368; III: 135, 136
'Legenden van de blauwe kust', III: 93, 101, 122
Een lent van vaerzen, I: 341
Lucrezia, I: 368
Majesteit, II: 465
Met Louis Couperus in Afrika, III: 136
Metamorfoze, I: 345; VI: 21, 263
Nippon, III: 136
Noodlot, VI: 21, 36
De ongelukkige, I: 368; V: 93 n
Oostwaarts, III: 136
Orchideeën, I: 341
Over lichtende drempels, III: 90, 92, 97, 136
Proza, III: 136; IV: 233 (I), 252 (I)
Psyche, I: 368; II: 465

Reis-impressies, III: 88, 89, 92, 101
Schimmen van schoonheid, I: 368; III: 101, 110, 122, 124, 125
Het snoer der ontferming, III: 136
Spaansch toerisme, III: 101, 121
De stille kracht, III: 473; IV: 113, 232
Uit blanke steden onder blauwe lucht, I: 368; III: 101, 124, 131, 134, 135, 136 (2 vorige deelen)
Van en over alles en iedereen, III: 93, 96, 121, 122, 124, 136, 150 (2 deeltjes C.), 166 x, 171, 175, 181, 189

Van en over mijzelf en anderen, III: 90, 93, 96, 110, 120, 121
Van oude menschen, de dingen, die voorbijgaan..., II: 54; III: 110, 461 n; V: 222; VI: 21; VIII: 148
De verliefde ezel, I: 368
'Les vieux (vieilles) gens' (vert., ongepubl.), III: 461, 480
Werk van Louis Couperus (bloemlezing door A.J. de Jong en J. Hiegentlich), I: 367 + n; III: 43 + n
De zwaluwen neêrgestreken..., III: 96, 109
Couperus-Baud, E.W.J. (1868-1960), II: 465; III: 101; IV: 198
Couperus-Bédier de Prairie, Camille Clémentine (1857-1906), V: 86; IX: 233 n
Courier de Méré, Paul Louis (1772-1825), I: 250-252; III: 418; IV: 268; VI: 197
Conversation chez la comtesse d'Albany à Naples, le mars 1812, I: 250, 251
Lettre à M. Renouard, libraire, sur une tache faite à un manuscript de Florence, I; 251
Lettre à messieurs de l'Académie des inscriptions et belles-lettres, I: 251
Pamphlets politiques et littéraires, I: 251
Pétition aux deux chambres, I: 251 *Procès de Paul-Louis, vigneron de la Chavonnière*, I: 251
Courier dit Dubekart, A.M. (ps., 1839-1885), VI: 420, 441; VII: 49, 50, 53, 243

Feiten van Brata-Yoeda, of Nederlandsch-Indische toestanden, VI: 420 + n, 450; VII: 49, 53
Courrier français, Le (periodiek), I: 111
Court, J.F.H.A. de la (1894-1976), VII: 152 n, 460 n, 472 n, 473, 474, 476, 477, 507, 516; VIII: 34, 80, 89 + n, 131, 150 + n, 152 + n, 189; IX: 375
Inleiding tot de Nederlandse letterkunde, VIII: 80 + n
Courteline, Georges (ps., 1858-1929), V: 205
Courths-Mahler, Hedwig (1867-1950), VI: 73, 102
Courville, Xavier de (geb. 1894) *Jomini, ou Le devin de Napoléon*, VII: 129, 247, 250
Couture, Thomas (1815-1879), VI: 140 Covarrubias, Miguel (1904-1957), VI: 421
Cramer, Hendrik (1884-1944), VIII: 107 'Korte verhalen', VIII: 107 + n
Cramer, Matthys (17e eeuw), VI: 378; VII: 410
D'Indiaense tyfferboom, VI: 378; VII: 400 + n, 404
Cramer, Rie (1887-1977), I: 368 + n, V: 110; IX: 231 n
De lachende Cupido, IX: 231 + n
Crébillon, C.P.J. de (1707-1777), V: 204
Creepy stories, zie *Century of creepy stories, A*
Creixams, Pedro (1893-1965), I: 43, 192, 198 + n, 201, 204; II: 20, 170, 171, 183 n, 213 (portret); IV: 222 + n, 322 + n, 476; VI: 175; VIII: 363, 364
Pont d'Avignon (schilderij), IV: 322, 476; V: 184; VI: 293
Crémieux, Benjamin (1888-1944), III: 458, 461, 476
Crena de Iongh, D. (1846-1933), V 209

Creusesol (ps., zie ook Graafland, I. P.C.), III: 473; IX: 398
Op en om Soeká Sepi, II: 149; IX: 398

Crevel, René (1900-1935), VI: 256
Détours, VI: 256 n
Mon corps et moi, VI: 256 n
La mort difficile, VI: 256 + n
Crevel, Marcus van (1890-1974), IX: *276 n*
Adrianus Petit Coclico, IX: + 276 n, 277 + n
Crime d'Orcival, Le: Gaboriau
Crime et le châtiment, Le: Dostojevski
Crisafulli, Henri, IV: 90 n
Criterion, The (periodiek), V: 297 + n; IX: 110
'Criterion miscellany' (serie), IX: 110 + n, 112 (boekje)
'Criterium' (periodiek, niet gereal.), III: 173 + n, 176, 183, 197 (*Kriterion*); IX: 338
Criterium (periodiek), VIII: 440, 447 n, 481, 511 + n, 514, 537, 575, 577 + n; IX: 275
Criticus B., zie DP, Pseudoniemen
Critisch bulletin (periodiek), II: 32 n, 38 n, 58, 74-75, 85-87 + n, 93, 105 n, 118, 127, 147-148, 156 + n, 188 + n, 189, 203, 204, 206, 209, 241, 274, 441, 442; III: 57 + n, 64, 138, 163, 165, 278; IV: 82 + n, 182, 183, 187; V: 247 n; VII: 530
Critische vlugschriften: Greshoff
Croce, Benedetto (1866-1952), VII: 288
Crofts, Freeman Wills (1879-1957), III: 485; VII: 89 + n
Croix de Feu, V: 133 + n, 138 ('vuurkruisen'), 386 n; VI: 77; VIII: 235
Crommelynck, Fernand (1888-1970), IV: 445
Chaud etfroid, IX: 156 + n
Crone, Alfred Eduard (Freddy), VIII: 247 n (familie), 527 + n
Crone, Ben, VI: 317, 338-340, 351; VIII: 242, 247 n (familie), 291 + n, 293, 294 + n, 527
Crone, Bernard B.J.C. (1850-1938), VI: 317, 319-321, 339, 340, 342, 350, 351, 361, 434 (oom), 453, 454; VII: 75 + n, 76, 119, 122-124, 338, 462 n; IX: 222 n, 233
Crone, Bernardus Bonifacius (1e helft 19e eeuw), VIII: 346, 401 (foto's)
Crone, Julius Caesar (Cees), VII: 122; VIII: 247 n (familie)
Crone-Loonen, Emma Alida Stephanie (geb. 1863-1943?), VI: 317, 319-321, 351, 361, 453, 454; VII: 55 (tante), 76, 119, 122-124, 338, 462; VIII: 247 n (familie), 293, 527; IX: 222 n, 223
Cros, Charles (1842-1888), IX: 162 + n
Le coffret de santal, IX: 162 + n
Crosland, T.W.H. (1865-1924), VII: 260
Crucq, K.L., VII: 464 n
Crullers, Adam Ernst (geb. 1736), VII: 182 + n, 188
Crullers, Maria, VII: 182 n
Cultureele Club, Sociëteit voor Cultureele Samenwerking, III: 52 + n; IV: 469 + n; VI: 19 n; VIII: 192 + n; IX: 276 n
Curnonsky (ps., 1873-1956), VI: 293

Currente calamo: Greshoff
‘Cydalises, Les’: Nerval
Cyrano de Bergerac: Rostand
Cyrus-hotel, zie Hotels

D., VIII: 14
D., W. v. (ps., zie ook Heijermans, Herman), II: 492 n
‘D.H. Lawrence en de erotiek’: DP
Daalberg, Bruno (ps., zie ook Wacker van Zon, Petrus de), VII: 390,

449; VIII: 176, 183, 188 + n, 194, 196, 208
De Steenbergsche familie, VII: 378 + n, 379, 392 (sinjo), 400, 441, 442, 449, 496; VIII: 62, 98, 99, 165, 176
Daalder, F., VII: 75 n
Daalderop, VI: 68 n
Daalen, G.C.E. van (1863-1930), VIII: 170, 368 + n
Dabit, Eugène (1898-1936), V: 380; VI: 331
L'île, V: 144 + n, 171
Dada, II: 427 n
Daendels, Herman Willem (1762-1818), VII: 170 n, 176 n, 436
Daeye, Hippolyte (1873-1952), I: 73 + n; VII: 383
Dagblad de nieuwsbron (periodiek), VI: 13 + n
'Dagboek van den danser Maitland': Chasalle
Dagens, Jean (geb. 1885), IV: 512 + n; V: 10
Dageraad, De (periodiek), V: 448 n; VI: 444; VII: 40, 41, 281, 282, 284, 303, 318, 340, 354, 355, 359
Dahler, Pieter Frederik (1883-1948), VI: 9 i; VII: 54 + n, 92, 125, 293
Daisne, Johan (ps., 1912-1978), VII: 412 n; VIII: 92
'Engelinnenwijn', VIII: 92 + n
'Gezichten die verschuiven...', VIII: 92 + n
Kernamout, VIII: 92
'Roos ter vaart', VIII: 92 + n
'Stilleven', VIII: 92 + n
Dajoh, Marius Ramis (1909-1975), VIII: 178 n, 179, 181, 189; IX: *250 n*, 251 n
'De stem der millioenen' (ongepubl.), IX: 251 + n
Daladier, Edouard (1884-1970), IV: 443; V: 146 n; VIII: 177, 293
Dale, Johan H. van (1828-1872) *Groot woordenboek der Nederlandsche taal*, I: 342; II: 414
Dalimier, Albert F.M. (1875-1936), IV: 9 i, 417 n
Dalmeyer, J.C. (Instituut voor zelfontwikkeling in Nederlandsch-Indië), VII: 159 + n; VIII: 393 + n
Dam, C.F. van (Kees), II: 163 + n, 212, 223, 227; IV: 46
Damar-Woelan, IX: 394 + n, 396 n
Dame bij Solon, zie Willink, *Dame in landschap*
Dame de Monsoreau, La: Dumas
'Damesportret', zie DP, 'Zittingen voor een damesportret'
Damme, Bernard, VIII: 442, 446 + n, 476
Damsté, Henri Titus (1874-1955), VIII: 482 + n, 501, 504, 525, 574, 583, 590, 592 + n, 593 n; IX: 278 'Drie Atjeh-mannen: Snouck Hurgronje-Van Heutsz-Van Daalen', VIII: 367, 368 + n
'De legende van de heilige zeven slapers in het Atjèhsch', VIII: 482, 502 + n
'Louis Constant Westenenk (3 februari 1872-2 mei 1930)', VIII: 482 + n
'Nog iets over de zeven slapers', VIII: 502 n
Danckelmann, Sophia von, VIII: 91 + n
Daniel-Rops, Henry (ps., 1901-1965), II: 58
Le monde sans âme, III: 296-297 + n

Dankmeijer-Bayer, Ch., V: 86 + n
Dansarium, zie Leistikov-Collin
Dante Alighieri (1265-1321), I: 105, 170; V: 182
Dantec, Y.-G. le, III: 507 n
Danton, Georges Jacques (1759-1794), II: 263, 479

Darwin, Charles (1809-1882) *On the origin of species*, VII: 114
Datz, Philippe P., II: 58
Daudet, Alphonse (1840-1897)
La doulou, III: 511, 514; V: 63
Lettres demon moulin, V: 205
'Les vieux', V: 205
Daudet, Léon (1867-1942), III: 491 x, 514, 515 x; IV: 107; VII: 233, 235; VIII: 548 n
Mes idées esthétiques, VIII: 304 + 237 n,
La tragique existence de Victor
Hugo, VII: 200-201 + n, 233
Daum, Bartholomeus (Bart, 1875-1936), IV: 113 + n
Daum, Maria, zie Koopman Daum, Maria
Daum, P.A. (1850-1898, zie ook ps. Maurits), III: 473; IV: 101, 258; V: 30, 118, 124, 207; VI: 202, 207, 329; VII: 408 + n, 412, 413 + n, 421, 434, 435, 438, 443, 444, 469, 483, 48S, 529, 533; VIII: 31, 76, 120, 121, 129, 133, 134, 171, 193, 208 + n, 218, 219 + n, 247, 280, 427; IX: 165, 166, 217, 218 n, 224, 225 + n, 233 + n, 398
De Hogerveidt's (met Estor), IX: 225 + n
Daumier, Honoré (1808-1879), V: 71; IX: 194
Daura, Pedro, I: 104 + n, 109
David, Henri, IV: 402
Davignon, Henri (1879-1964), IV: 83
Davy du Perron, Jacques (1556-1618), IV: 347; IX: 19 + n
Daye, zie Daeye, Hippolyte
De l'amour: Stendhal
'De la musique avant toute chose', zie Verlaine, 'Art poétique'
De la révolution de Lénine à la contre-révolution de Staline, VI: 404
Debrot, Cola (1902-1981), V: 88, 202, 220, 236, 237, 241, 242, 264, 302 + n, 313, 315, 318, 320, x, 334, 335, 355, 419, 435; VI: 95, 237 n, *249 n,* 266 n, 279, 281 n, 296, 297, 322 n, 323, 330, 353, 354, 392; VII: 49, 81, 228, 349, 35 2; VIII: 39 + n, 440, 537, 575, 577; IX: 275
'Bandoeng-Utrecht-Otrabanda' (met DP; niet gerealiseerd), VI: 237 n, 299; VII: 222 (boek over Indië)
Bewolkt bestaan, VI: 322 n, 330 (boek); VII: 48 + n
'Dr. Menno ter Braak', VII: 333 n
'In Parijs', VII: 48 n
Mijn zuster de negerin, V: 201 n, 202, 237, 241, 255, 318, 355, 375, 436 + n; VI: 249 + n, 250, 297, 321, 325, 330, 392; VII: 81 n; IX: 275
'Op Guadeloupe', VI: 299 (Echeverria), 322 + n, 330 + n; VII: 48 n
'Tegenstellingen', VIII: 537 + n
Debrot-Reed, Estelle (geb. 1904), VI: 276, 281 + n, 298, 323; VII: 228 + n, 229, 430, 435; VIII: 39 + n, 354, 476
During a silent night, VI: 281 n
'December': Vriamont
Decker, Jeremias de (1609-1666), VII: 400

‘Aen mijnen broeder op Batavia in Oost-Indiën overleden’, VI: 378; VII: 400, 404
‘Heil en voorspoed aan N. van Oosterwijck...’, VII: 400, 404
‘Uitzang van zijn broer naar Batavia...’, VII: 400, 404
Decorte, Bert (geb. 1915), V: 430 ‘De ruiters’, V: 430 + n
Dedreux-Dorcy, Pierre Joseph (1789-1874), V: II n, 13 n, 14; IX: 145 n

Deductie voor Jr Onno Zwier van Haren: Haren, O.Z. van
Deductiën (door Onno Zwier van Haren e.a.), VII: 24 + n, 25, 45-46, 69
Deeping, Warwick (1877-1950)
Sorrell en zoon (vert. van *Sorrell and son*), III: 155
'Défense de la culture', zie 'Pour la défense de la culture'
Defoe, Daniel (1660?-1731), I: II: 278
The fortunes and misfortunes of Moll Flanders, II: 284 + n
Robinson Crusoë (Ned. vert. van *The life and strange and surprising adventures of Robinson Crusoe*), VIII: 534, 562
Roxana, or The fortunate mistress, II: 284 + n
Defresne, August (1893-1961), II: 26, 44, 73, 160, 242 + n, 379 + n, 447; IV: 517, 520; VII: 173 + n; IX: 144 + n, 145
'De ik-voorstelling en de dichter', II: 157 + n, 160, 177(?)
'Zu dem Aufsatz "Hollandische Literatur von E. du Perron"', IV: 517 + n, 520; V: 19, 26; IX: 143-145 + n, 364 (*tekst*)
Degrelle, Léon J.M.I. (geb. 1906), VI: 132 + n, 423 + n
Degroux, zie Groux, Henry de
Deirdre en de zonen van Usnach: Roland Holst, A.
Dekker, Maurits (1896-1962, zie ook ps. Robazki, Boris en Babels, A.), I: 433 n; II: 492; III: 28 (Dekkerij), 50, 60 (?), 114, 234, 368, 376, 402 + n; IV: 87, 355; V: 203, 221, 256, 318, 364, 368; VI: 56, 57, 98, 105, 234-236, 240-244, 258, 274, 492; VII: 298, 363 + n; VIII: 64; IX: 142, 171
'De electrocutie', III: 234 + n
Oranje, Historische roman, VI: 274
Reflex, III: 338; IV: 81 + n
'De papegaai', V: 201 n, 203, 364 + n, 368, 371, 375, 417; VI: 61, 219
Een schot viel in Parijs..., VIII: 64 n
Dekobra, Maurice (ps., 1885-1973), II: 197, 418; III: 425; IV: 80; V: 74, 222
Delacroix, Eugène (1798-1863), IV: 55; VI: 215 n; VIII: 65 n
Delannoy, zie Lannoy, Flora de
Delavigne, J.F.C. (1793-1843), I: 166 + n
Delbeke, Frans Jozef (1890-1947), VII: 220 n, 223
Delen, Ary J.J. (1883-1960), I: 425 + n; II: 308; III: 435, 521; IV: 365, 409; V: 44
Delftsche courant (periodiek), IV: 154 (bewijsnummer), 176 n, 183, 188, 190, 318; VIII: 208
Delgouffre, Jean E.B.J. (1889-1949), I: 403 + n; II: 295, 404, 421; III: 75 + n, 337; IV: 216
Deli-courant, De (periodiek), VIII: 132 n, 575
Delmas, Jean, III: 464, 474, 476, 484 (directeur), 488, 490, 499, 500; VI: 10, 79, 445; V: 231
Delmat, Paul (1862-1904), III: 214 + n
Deloney, Thomas (1543?-1600?), I: 244
Delteil Joseph (1894-1978), I: 357; II: 428; III: 18
Demang v. P.K., zie Wira Koesoema
Démasqué der schoonheid: ter Braak

Demasy, Paul (geb. 1884)
Milmort, IV: 358, 370
Demedts, André (geb. 1906), IV: 417 n; V: 203, 243; IX: 351

‘Dood van een dichter’, V: 203, 243(?)
Demets, Jean (1895-1944), I: 95 n, 96, 98, 100, 108
Den Sji-Choea
Een Chineesch testament (vert. door S. van Praag), VIII: 30 + n
Denikin, A.I. (1872-1947), IV: 438 + n, 461
Denoöl & Steele (uitgeverij), IV: 459
Dent, J.M. (uitgeverij), II: 252, 258; VI: 295; VII: 120
Departement van Binnenlandsch Bestuur, VI: 417, 422 + n, 453, 458, 477; VII: 428, 439, 483
Departement van Justitie, VI: 453, 458, 476-479 (banen), 482 483, 485; VII: 76
Departement van Onderwijs en Eeredienst, VII: 227, 317, 459, 461, 485 + n
‘Der besten het best’ (serie), I: 97 n
Der clercke cronike van der schole tho Sunte Meerten (periodiek), II: 120, 325, 326 + n
Der liefde bloesems: Schendel, A.v.
Dèr Mouw, Johan Andreas, zie Mouw, Johan Andreas Dèr
Derain, André (1880-1954), VI: 215 n
‘Derde Nameno, De’: DP
Derème, Tristan (1889-1941), III: 445
Le poème des chimères étranglées, VIII: 58
Derks, Jan (1912-1963)
‘Gewonde harten’, V: 316 n
Dermenghem, Emile (geb. 1872)
La vie de Ailahomet, I: 332 n
Dernière apparition de Cerbère, zie Willink, *De bank van Philadelphia*
‘Des trois chevaliers et del chainse (chamise)’: Baisieux
Desbordes, Jean (geb. 1906), I: 277
Desbordes-Valmore, Marceline (1786-1859), V: 15
Descartes, René (1596-1650), IV: 267, 268, 277; VI: 128; VII: 463
Desclée de Brouwer (uitgeverij), VI: 76
Desmoulins, Camille (1760-1794), II: 259, 262, 263; VI: 373
Correspondance inédite, VI: 373 + n, 417, 435
Desnos, Robert (1900-1945), I: 316
‘L'aveugle’, II: 197
Corps et biens, II: 197, 232
‘Le fards des Argonautes’, II: 197
‘Detective club, De’ (niet gerealiseerde serie van Stols), VI: 69 + n
Deterding, Henri (1866-1939), VI: 338 + n
Deubel, Léon (1879-1913), III: 388
Deuteronomium (Bijbelboek), IV: 166
Deutsche Erzähler (bloemlezing door H. von Hofmannsthal), V: 206 + n
Deux Clefs, zie Café's
Deux Magots, Les, zie Café's, Aux Deux Magots
Deval, Jacques (ps., 1899-1972)
Prière pour les vivants, IV: 358 + n

Deventer, Conrad Theodor van (1857-1915), VI: 326, 340 n; VII: 174, 273 n, 279, 294 + n
‘Een eereschuld’, VI: 326 (prediking), 340 n; VII: 174
Deventer JSzn, Salomon van (1816-1891, zie ook ps. Moestaël)
‘Het kerkhof te Batavia’, VIII: 196
Dewever, R., IV: 19, 23-26, 29, 34, 35, 52 (tabellions), 69-71, 84-86, 136, 137, 145, 169, 172, 173, 223, 226, 295, 297, 306, 328, 331, 332 x, 335, 337, 338, 357, 364, 368, 380, 411, 424, 427, 434, 435,

437, 444, 447, 453, 454; V: 310
Deyssel, Lodewijk van (ps., 1864- 1952), I: 350, 362; II: 47, 149, 303, 452; III: 20, 132, 473; IV: 141, 232, 258, 259, 267; V: 41, 79 n, 119, 124, 212; VI: 84; VII: 1 97, 244; VIII: 178, 259, 260, 267, 285, 292-293, 296, 303, 304, 316, 339, 346, 347, 357, 360, 414, 463 + n, 509, 515 + n, 548; IX: 101 n, 143
Gedenkschriften, II: 47; IV: 267 (mémoires)
De kleine republiek, IV: 259; V: 174; VIII: 303, 304, 310, 356, 360
Kritieken (*Verz. werken* IV), II: 50; IX: 121
Een liefde, IV: 259; VI: 84
'Porselein', VIII: 339 + n
Proza gedichten (*Verz. werken* III), II: 243, 273
'Romans van Maurits', IV: 258 + n, 259, 267 (stukkie); V: 119 (vergist)
Uit het leven van Frank Rozelaar, II: 225, 243, 271-273, 284; III: 102; VII: 222 n, 255
Verzamelde opstellen, IV: 258 n, 267 n; VIII: 339 n
Deze week (periodiek), I: 425-427 + n
Dialogue d'Eleuthère: Benda
Dialogues des morts: Fontenelle
'Dialoog over het detective-verhaal': DP
'Dichten over den dood': Marsman
Dichter en maatschappij (bloemlezing door J.W. van Dijk), VII: 508 n, 526
Dichters der contra-reformatie (bloemlezing door A. van Duinkerken), IV: 73 n, 219 n
Dichters van dezen tijd (bloemlezing door J. Greshoff), VIII: 129 + n, 221, 507
Dichters van 't Fonteintje, De (bloemlezing door J. van Nijlen), II: 53 + n, 79, 81, 97
Dichterschap en werkelijkheid: Leeuwen, W.L.M.E. van
Dichtung und Wahrheit: Goethe
Dichtwerken, zie Bogaert, *De gedichten*
Dickens, Charles (1812-1870), V: 65, 404; VI: 338
Dickinson, Emily (1830-1886), III: 519; IV: 79, 163
Gedichten (vert. door S. Vestdijk), IX: 255 + n
Dictionnaire philosophique, zie Bayle, *Dictionnaire historique et critique*
Diderot, Denis (1713-1784), I: 161, 163; III: 447, 510, 511, 512, 514; IV: 169, 278, 286, 307, 331, 332, 336, 380, 381 n, 397; V: 162, 204, 392; VI: 333, 462; VII: 197, 304, 436 + n, 437, 468; VIII: 505, 533, 547; IX: 245
'Ceci n'est pas un conte', V: 204 *Le fils naturel, ou Les épreuves de la vertu*, I: 161
Jacques le fataliste et son maître, I: 162
Le neveu de Rameau, I: 161; V: 204; VIII: 58
La religieuse, V: 204; VIII: 58
Le rêve d'Alembert, I: 162
Supplément au voyage de Bougainville, I: 162
Voyage de Hollande, VII: 436 n
Diepenbrock, Alphons J.M. (1862-1921), I: 432
Diepenhorst, P.A. (1879-1953), VIII: 442 n
'Multatuli en de koloniale politiek', VIII: 442, 452 (brochures), 472 (pak)

Dietrich (boekhandel te Brussel), I: 217
Dietrich, Marlene (geb. 1901), III: 34, 271; IV: 221, 361

Diffelen, R.W. van (geb. 1902), VIII: 379 + n
Digters uit Suid-Afrika (bloemlezing door E.C. Pienaar), VIII: 21, 77
Dimitrov, Georgi (1882-1949), IV: 402, 459, 473 + n, 497, 507; VI: 323, 326
Dinaux, C.J.E. (1898-1980), IX: 110 n
Dine, S.S. van (ps., 1888-1939), VIII: 218 + n
Dinger, W.N., I: 95-99 + n, 104 n, 110, 113, 125, 143-156 + n, 158-160, 165-169 + n, 171-173, 176, 178, 180, 186, 187, 189, 191, 192, 194, 198, 199, 201, 202, 204-200, 208-216 + n, 225, 249, 253, 254, 261, 262, 269, 299, 303, 380, 395, 401; II: 284; IX: 23 + n
'Amoureuse kwadrijnen', I: 212, 214
'Bespiegeling', I: 152, 154, 155, 159, 168 + n, 178 (verzen)
'Het einde van de ijdele man', I: 213
'De insektooloog in bed', I: 213
'Kwadrijnen' ('Kwatrijnen'), I: 152, 154 (gedichten), 155 + n, 159, 160, 168 + n, 169, 178, 180, 186
'Het noodlot', I: 213 n
'Portretstudie', I: 213 n
'Pro(o)gram', I: 152, 153, 154, 155, 159, 168 + n, 178 (verzen)
'Stippellijntje: een onvolledige kroniek', I: 213-215 + n
Dingtaal: Gomperts
Dipo Negoro (± 1785-1855), III: 443; VII: 420 + n
Dishoeck, C.A.J. van (uitgeverij), I: 224; II: 130, 131, 220, 328, 383; III: 42, 519; IV: 87; V: 202; VII: 67 n
Disjecta membra: Roland Holst, A.
Disque vert, Le (periodiek), I: 70, 225 n; IV: 89, 90 + n; V: 12, 17, 181 n; VI: 137 + n, 138
Disraeli, Benjamin (1804-1881), VII: 43
Distelvinck, De, I: 60 + n, 117, 151; IX: 19
Divan, Le (periodiek), III: 354, 466; IX: 89
Divan, Le (uitgeverij), IV: 256; VI: 264; VIII: 402
Divan d'amour du Chérif Soliman, Le: Sulaiman
Dix, Otto (1891-1969), IV: 198
Djajadiningrat, Pangeran Aria Achmad (1877-1943)
Herinneringen, VI: 372-373 + n, 387, 432, 435, 479, 495 (besprekingen); VII: 21, 135, 159, 236, 241, 491; IX: 398
Djåwå (periodiek), IX: 399-405 + n
Djoegasjwili, zie Stalin
Djojopoespito, Soegondo (1905-1978), VIII: 95, 100, 111, 117, 151, 245, 257, *287 n*, 392 + n, 461 'Soeroto's Indonesiër', VIII: 32 n, 137, 151
Djojopoespito, Soewarsih (Tjitjih, 1912-1977), VIII: 100, 117, 245, 257, *287 n*, 289-291, 392, 461, 483, 502, 589, 590
Buiten het gareel, Indonesische roman, VIII: 223 + n, 232, 245, 287 n, 289, 290 + n, 392, 408, 461 (ms.), 482, 483, 485, 487, 502-505, 521, 557 + n, 558, 589 + n, 590, 593; IX: 270
Dmitri Roudine: Toergenjev
Document sur l'impuissance d'aimer, Un: Tinan
Döblin, Alfred (1878-1957), III: 299, 376; IV: 465; IX: 44, 101 n, 142

Berlin Alexanderplatz, Die Geschichte vom Franz Biberkopf, II: 368 + n,369

Doesburg, Theo van (ps., 1883-1931, zie ook ps. Bonset, I.K.), I: 151 n
Doff, Neel (1858-1942), I: 225 n, 233 + n, 302, 351; II: 54, 6r; III: 193, 377 n, 480; IV: 90 n, 214, 216
'Doktersboek', zie *Bouquet poëtique des médecins*, etc.
Dollfuss, Engelbert (1892-1934), IV: 450 n, 455, 456; V: 82 + n
Dom-prijs voor poëzie, I: 399; II: 438 n
Dom-prijs voor proza, II: 84, 85 n
Domburg, A. van (1895-1983, zie ook ps. Close-up), III: 64 n
Dôme, Le, zie Café's
Domela, Harry (ps. Victor Zsajka, geb. 1904), I: 437; VIII: 573 + n, 574
Van paria tot prins van Pruisen (vert. van *Der falsche Prinz*), I: 437; VIII: 573 n
Domela Nieuwenhuis, F. (1846-1919)
'S.E.W. Roorda van Eysinga (8 Augustus 1825-23 Oktober 1887)', VIII: 218 + n
Domineesland, zie ter Braak, *Afscheid van domineesland*
Dominicus, F.C. (1884-1976), VII: II
Dominique: Fromentin
Dommelen, Caroline van (1874-1957)
Vóór alles moeder, V: 134 n
Dompierre de Chauffepié, H.J. de, VIII: 293 + n
Don Juan: Byron
Don Pablo, zie Quevedo y Villegas, *Pablo de Ségovie, El gran Tacanño*
Don Quichotte, pers. uit Cervantes, *Don Quichotte*, zie aldaar
Don Ramire, zie Rodriguez Larreta, *La gloire de don Ramire*
Don Segundo Sombra: Güiraldes, R.
Doncker, Ko, I: 379 + n; II: 161, 164 (dien anderen man)
Dongen, Kees van (1877-1968), I: 433 n
Donker, Anthonie (ps., zie ook Donkersloot, Nicolaas A.), I: 31 i, *296 n*, 327, 329, 343 n, 344 n, 348 + n, 359 n, 366 n, 367, 389, 391-393, 404, 416, 417, 438, 445; II: 7 i, 10 n, 24 + n, 26, 32, 33 x, 37-39, 47, 58, 63, 73, 74 x, 80-82 + n, 85 + n, 89, 91 n, 94, 105 + n, 111, 118 + n, 120, 127, 128, 148, 156 n, 189 n, 203-207, 216, 254, 265-267, 271, 276, 278 (Sloot), 282, 299 + n, 304, 308 + n, 314, 318, 328 n, 356, 368 n, 369,391 n, 398, 413, 442, 443, 450, 487 + n; III: 17, 18, 20, 33, 48-52 + n, 81, 82, 104 + n, 105, 108, 113, 143, 146, 150, 159 n, 161, 163, 167, 171 n, 198 n, 278 + n, 281, 299, 302, 313 + n, 315, 35I, 371 + n, 424 + n, 427, 431 + n, 433, 434 + n, 436, 437, 442, 451, 454, 466, 467, 477, 503; IV: 41, 82, 122, 145, 182 n, 201, 203, 269, 270, 315, 347, 360, 428, 466; V: 28, 136, 173, 208, 249 + n, 326, 348, 441, 449 + n; VI: 56, 57, 98 + n, 115, 166 n, 170, 175, 176, 200, 278; VII: 32, 42 + n, 58, 160 n, 201 + n, 206, 444 n, 445, 526, 530; VIII: 182, 214, 215, 436, 438, 456, 481, 494, 519, 520; IX: 43, 49, 78
Acheron, I: 296, 348, 354; V: 441
'Antwoord', III: 48 + n
'Antwoord aan Jef Last', III: 48 + n
'Een beschuldiging in romanvorm', IV: 304 + n
'Een bloemlezing uit Couperus' werk', I: 367, 389, 393

‘Critisch curiosum’, II: 92 (Antwoord), 118 + n, 127; IV: 82 + n

‘Davos’, II: 190
‘De dichter Marsman’, II: 211 + n
‘Dolk en knoet’ (ongepubl.), I: 366
De draad van Ariadne, II: 450 n, 474 n; V: 441
‘De eerste verzen van A. Roland Holst, Een belangrijke herdruk’, II: 85
Fausten en faunen, II: 304, 340, 350; III: 186
‘Geen ridder gaat...’, II: 207 (*tekst*)
Grenzen, I: 296, 348 + n, 354; III: 17 n; V: 441
‘Het instinct schrijft’, IV: 419 + n
‘Jeugdpoëzie, De laatste oproep’, I: 362
‘Jong gestorven dichters’, I: 329 n
‘Jong katholiek? Neen, Sine nomine’, II: 391 + n, 412
‘Kameraad’, I: 365
‘Kritici in het koffyhuis’, II: 203 + n, 204, 206, 209 (manifestatie), 210, 211, 282
Kruistochten, I: 367 + n, 399 n; II: 190; V: 441
‘De laatste vrijen’, VIII: 438 + n
‘Madonna’, I: 365
‘Het mannetje in de maan, Een droefgeestige arlequinade’, II: 190 + n
‘Marsman als criticus’, I: 327 n
‘Men of one poem’ (bloemlezing, ongepubl.): zie aldaar
‘Een minderwaardig schrijfsel’, IV: 182 + n, 183, 187, 188, 203
‘Naschrift’, II: 469 + n
‘Noodschoten van een franc-ti-reur’, II: 189 + n, 265-267 + n, 271 (Donker's stukje), 273 + n, 274, 276; V: 173 + n
‘Nijhoff's Vliegende Hollander, Een veronachtzaamde sage’, II: 413 + n
‘Om den nieuwen roman...’, III: 159 + n, 163 (documenten)
‘Paradise lost’, I: 348
Penibel journaal, VII: 200, 201 + n, 229
‘Poppaea Sabina’, I: 354
‘Revolutionnaire poëzie’, II: 487 + n; III: 33, 48 n, 50
‘Roel Houwink’, II: 24 (stuk van den tweede over den eerste)
Schaduw der bergen, I: 355 + n, 365; V: 326; VI: 166-168 + n, 175, 182
De schichtige Pegasus, III: 323, 423, 427, 431, 432, 477 + n, 493 n; VI: 80 (bundel essays); VIII: 68, 103
‘Such is life in China, of: Het démasqué van den anti-burger’, III: 424 n
Ter zake, III: 431, 432 + n, 434 n, 451 + n, 477 n
‘Twee vrienden’, I: 365
‘De zwarte Pieten’, I: 372, 379
Donkere bloed, Het, zie Zielens, *Het duistere bloed*
Donkersloot, familie, I: 343 + n
Donkersloot, Jo M., III: 35, 41, 143-144, 152, 478, 479 + n, 483; IV: 10, 11
Donkersloot, Nicolaas A. (1902-1965, zie ook ps. Donker, Anthonie), I: *296 n*, 308 n, 343 n, 367 n, 378 (jou), 384 n, 388-390 + n, 392, 397 n, 404, 446 n; II: 7 i, 10 + n, 32 n, 33, 89, 90, 93, 94 + n, 96, 148, 204 n, 232, 241-242; III: 107, 153, 163, 236 n, 483, 493 + n; VI: III + n, 113, 169 + n, 181, 182, 356 n; VII: 310 n; VIII: 344 + n, 481, 510; IX: 75

De episode van de vernieuwing onzer poëzie (1880-1894), I: 388 n, 389, 397 (je boek), 399

Donkersloot-Magnani, Martha, I: 446 + n; II: 10, 47, 94; IV: 145
Dood, Cornelis de (1892-1965), I: 144, 145, 15 + n
De benevelden, I: 211 n, 212 (bespreking), 216
'Dood der courtisane, De', zie Chasalle, 'Florence'
Dood van Angèle Degroux, De: Marsman
'Dood van Aspasia Citroen, De': Chasalle
'Dood van Dutrou Bornier, De': Slauerhoff
Dood van Iwan Iljitsj, De: Tolstoj
Doodeheefver, Iris, zie Zeilinga-Doodeheefver, P.J.
Doolaard, A. den (ps., zie ook Spoelstra, C.J.G.), I: 285 + n, 359, 378, 381, 392, 398, 446; II: 9, 23, 33, 48, 58, 62, 82, 96, 132, 189, 268, 283, 305, 342, 407, 459; III: 18, 143, 168, 171 n, 317 n, 318, 418 n, 424 n, 425, 441, 445; IV: 209, 228, 355, 429 n, 450; V: 16, 60 + n, 65, 78 + n, 79, 108, 138, 196 + n, 201, 202, 209 + n, 221, 222, 255, 256, 319, 449 n; VI: 56, 57, 248, 372, 387; VII: 156, 222, 254, 287, 342, 352, 396; VIII: 317-319; IX: 30 x
'De ballade der dry-gin-drinkers', I: 332 (2e); IX: 29 + n, 30 x
'Ballade du jeune marin', II: 407 n
'De ballade van den onbekenden soldaat', I: 332 (4e)
De druivenplukkers, III: 234; V: 16, 202, 222
'H. Marsman', III: 94-95 + n; IV: 140 + n (= 154), 154 (= 140 + n)
'De herberg met het hoefijzer', IV: 450 n, 466; V: 60 n, 75 (Malissoren)
'Hyperion', IX: 30 + n
De laatste ronde, I: 438, 443, 445, 446 x; II: 23, 26, 189 n, 268 + n, 342; III: 143 n, 234
'Ogaru der Räuber', V: 201 + n
Oriënt express, V: 68, 75, 175, 196 + n, 20, + n, 221, 222
'De schapen', V: 201 n, 351, 364, 371, 375; VI: 23, 61, 219
Van vrijheid en dood, V: 449 + n
De verliefde betonwerker, IX: 30
Vier balladen, I: 332; IX: 29 n, 30
De wilde vaart, I: 332; IX: 30
'Het witte konijn van de Buet', II: 342, 343
'Dooliade', Zie DP, 'Het razende moderne tempo'
Doorman, Alicia, V: 330
Doorman, Christine, I: 368 n
Dorian Gray, zie Wilde, *The picture of Dorian Gray*
Dorp, Van (uitgeverij), IX: 406
Dorp aan de rivier: Coolen
Dorrius, zie Café's
Dorval, Marie (1798-1849), IV: 517 + n, 521
Dos Passos, John (1896-1970), III: 18, 376; IV: 465; IX: 142
Manhattan Transfer, II: 62
Dossier confidentiel: Guilloux
Dostojevskaja, A.G. (1846-1918)
Die Lebenserinnerungen der Gattin
Dostojewskis (vert.), III: 100, 101 n

Dostojevski, Aimée (1869-1926)
F.M. Dostoiewsky, door zijn dochter (vert.), III: 100, 101 n
Dostojevski, F.M. (1821-1881), I: 70, 267, 294, 300, 327, 356; II: 201, 447; III: 47, 50, 61, 100, 152, 234, 339, 381, 402, 420, 429; IV: 80; V: 65, 74, 121, 313; VI: 33, 34, 45, 67, 73, 241; VII: 295; VIII: 424; IX: 35,, 363
Le crime et le châtiment (vert.), III: 203

Demonen (vert.), III: 156 + n; V: 74 n
Les frères Karamazov (vert.), II: 227
De gebroeders Karamazov (vert.), III: 402; IX: 363
L'idiot (vert.), II: 227, 230, 241
De jongeling (vert.), III: 402
Mémoires écrits dans une souterrain (vert.), III: 437
Memoires uit het souterrain (vert.), III: 402
Njetotsjka Njezvanova (vert.), III: 402
Les possédés (vert.), II: 227
Schuld en boete (vert.), IV: 80
(Raskolnikov); VI: 33; VIII: 219
(Raskolnikov)
Souvenirs de la maison des morts (vert.), III: 437
De speler (vert.), III: 402
De vreemde vrouw en de man onder 't bed (vert.), I: 126, 164
Witte nachten (vert.), IV: 257
De zachtmoedige (vert.), II: 95 + III: 402; IV: 257; V: 204
Dostojevski, Een essay: Coster
Double méprise, La: Mérimée
Douglas, Alfred Bruce (1870-1945), I: 259, 323, 419; II: 354; III: 120; IV: 91; VII: 256 n, 260
Autobiography, I: 417, 424; II: 25; VII: 260 + n
'A ballad of hate', I: 253
Collected poems, I: 252, 253, 259 + n, 419
'De profundis', I: 253
'Hymn to physical beauty', I: 253
'In an AEgian port', I: 253
'In Basildon wood', I: 253
'In praise of shame', I: 253
'Lust and hypocrisy', I: 253
Oscar Wilde and myself, VII: (boek van n.b. *Crosland*)
Poems. Poèmes, I: 252 (Douglas' gedichten), 254 (boek)
'Prince Charming', I: 253
'Rondeau', I: 253
'Sicilian love-song', I: 253
'St. Martin's summer', I: 253
'Two loves' I: 253
Two loves and other poems, I: 252-254 (uitgaafje, plaquette), 260, 417 (drukproeven), 419 (proeven)
Doulou, La: Daudet, A.
Doumer, Paul (1857-1932)
Livre de mes fils, III: 383; IX: 86 n, 87
Doumergue, Gaston (1863-1937), IV: 443 + n, 444 n; V: 146 n; IX: 365
Douwes Dekker, Auguste H.E. (1850-1924), VI: 375 n, 392, 407, 464; VIII: 340 (vader), 341 (zoon)
Douwes Dekker, Eduard (1820-1887, zie ook ps. Multatuli)
'Afscheidsgroet aan P.G. te Winkel', VIII: 420 + n, 542

‘Nieuwjaar, 1845’, VII: 85
Douwes Dekker, Engel (1787-1850), VIII: 542 n, 543
Douwes Dekker, Ernest F.E. (D.D., 1879-1950, zie ook ps. Hautour, Marc d'), VI: 9 i, 347, 352, 354 + n, 371, 375 n, 386, 391 x, 407, 408 + n, 412, 419, 422, 423, 427, 429, 433, 438, 440, 443 n, 448, 456, 462-465, 468, 472, 473, 475-477, 480 x, 481, 486-488; VII: 33 + n, 50, 51, 70, 72, 84, 92, 93, 102, 112, 136, 184, 209, 217, 230, 248, 252, 263, 264, 271, 366, 393, 413, 414 n, 434, 435, 452, 463, 485, 492 n, 498, 524, 533, 537 + n; VIII: 23, 26 + n, 32, 47, 172, 173, 181, 253 n, 254, 257 + n, 288, 393 + n, 429, 5 1 7, 575; IX: 236, 405 n
Het boek van Siman den Javaan, VI: 443 n, 476; VII: 50, 51, 249 +

n; VIII: 23, 35, 47, 74, z64 + n, 348, 517; IX: 399, 406 n
'Mémoires' (ongepubl.), VI: 419 + n, 438, 440, 448, 480 x, 481, 487, 488; VII: 33, 72, 393, 413, 414 (copy), 434, 435, 452, 463, 485, 492-493
'Een merkwaardig regeeringsbesluit', VII: 94 + n
Gods geboorte, VIII: 23
'Uit de mémoires van Dr. E.F.E. Douwes Dekker, Mijn ontmoeting met Soetomo', VII: 492 + n, 493, 498; VIII: 26 (stuk)
Vluchtig overzicht van de geschiedenis van Indonesië, VI: 412 (boekje)
Douwes Dekker, Guido M.G. (1883-1959), VI: 9 i, *375 n*, 383, 384, 427 n, 429 n, 443-445 + n, 450 n, 455 n, 456 n; VII: 54 n, 232 n, 365 n, 366 n, 385 n; VIII: 171, 340, 341, 550, 572
Douwes Dekker, Hugo Charles (1863-1940), VIII: 371 + n, 572
Douwes Dekker, Jan (1816-1864), VI: 375 n, 376, 443 n; VIII: 340, 341, 357
Douwes Dekker, Niels Alexander (geb. 1911), VI: 429 + n, 450 n, 455 + n, 486; VII: 264, 274, 367
Douwes Dekker, Nonnie, zie Bassani-Douwes Dekker, Everdine
Douwes Dekker, P.J.C.E. (Edu, 1854-1930), VI: 469, 479, 494, 496 + n; VII: II, 12, 92 n, 179 + n, 459, 496; VIII: 256, 258, 359, 388 n, 403, 404 n, 405 + n, 410-414 + n, 416, 419, 423, 424 + n, 430, 444, 44 6, 451, 468, 469, 474, 539, 547 + n; IX: 383
Kermispret, VIII: 442, 452 (brochures), 472 (pak)
Douwes Dekker-Deye, Clara Charlotte (geb. 1885), VI: 462 (schoonzuster)
Douwes Dekker-Hamminck Schepel, Maria F.C. (Mimi, 1840-1930. zie ook ps. Heloïze), IV: 456 n; VI: 118 n, 376 + n, 384 + n, 392, 406, 407, 427, 444, 456 n, 464, 469, 479; VII: 18 n, 41, 85, 281, 282, 284, 354, 358, 388, 481, 527 + n; VIII: 265, 270 + n, 280, 329-331 + 11, 371, 403 + n, 409, 410, 424, 445, 469, 474, 478, 491 + n, 500, 501, 542, 547 + n, 562 + n, 573 + n, 577, 606
Douwes Dekker-Klein, Sietske E. (1782-1846), VIII: 542 + n, 543
Douwes Dekker-Post van Leggeloo, Annetta G. (1870-1962), VII: 92; VIII: 252 n, 256, 359, 368, 400, 401, 404-406 + n, 409-417 + n, 419, 424, 426, 429, 430 + n, 445, 449, 451, 452, 462, 469, 470, 477, 505, 510, 516, 518, 539, 540, 547-549 + n, 572, 576, 603; IX: 258, 383
'Open brief aan Dr. Julius Pée', VIII: 404 n
De waarheid over Multatuli en zijn gezin, VIII: 252 + n, 253, 256, 258, 359, 382 n, 388 + n, 400, 401, 403-406 + n, 408-417 + n, 419 + n, 420, 423-426, 429, 430 n, 445, 451, 452, 457 + n, 462 + n, 467-470, 477, 505, 510, 512 n, 513, 515, 516 n, 518, 519 n, 539, 540, 547 + n, 549, 603; IX: 258, 383
Douwes Dekker-van Wijnbergen, Everdina Huberta (Tine, 1819- 1874), VI: 473 + n; VII: 358, 481, 496; VIII: 230 n, 269, 340, 380, 404, 409 + n, 410, 431, 469, 5 84 *Tine, brieven*..., VIII: 410 n, 429, 469 + n
'Douwes Dekker, De man van Lebak, Twee boeken over Multatuli', VII: 214 + n, 230, 248, 264 + n

Douwes Dekker en Multatuli: ter Braak
Dowson, Ernest (1867-1900)
The poems, V: 110
Doyle, Arthur Conan (1859-1930), I: 152; II: 124, 285 n; III: 138, 379, 382; V: 251, 398
The Croxley master, II: 343
Danger! and other stories, II: 74, 175
Exploits of Brigadier Gérard, III: 382 + n
Gérard, Brigadier (pers. uit verhalen), II: 388, 389
Holmes, Sherlock (pers. uit verhalen), I: 152; II: 124, 127; III: 235, 379, 440, 443, 449, 459, 487, 493, 508; IV: 120; VI: 459, 483; IX: 18
De hond van de Baskervilles (vert. van *The hound of the Baskervilles*), II: 124; VII: 175
The hound of the Baskervilles, VI: 153
The valley of fear, VII: 130
Watson, Dr. (pers. uit verhalen), III: 440, 443, 449
Doyon (uitgeverij), I: 176
Dozy, G.J. (1841-1911), VII: 69
Dr. Dumay verliest...: ter Braak
Dr. Jekyll & Mr. Hyde, zie Stevenson, *Het vreemde geval van Dr. Jekyll en de heer Hyde*
'Dr. Pée pro Multatuli': DP, 'Multatuli's naleven-
Draayer-de Haas, Albertine Hendrika (geb. 1875), III: 188 x
'Drama van Huize-aan-Zee, Het': DP
Dreiser, Theodore (1871-1945), VI: 241
Drewes, G.W.J. (geb. 1899)
'Wat leest de Indonesiër?', VIII: 501 + n
Dreyfus, Alfred (1859-1935), III: 382 n
Drie gebroeders, De: Coolen
'Drie kleine doodenmarschen': Chasalle
Drie op één perron: den Brabander; van Hattum; Hoornik
Driehoek, De (periodiek), I: 30 i, 38 n, 45 + n, 46-53 + n, 55-57 + n, 59-62 + n, 64, 66, 67 + n, 70 + n, 71, 73, 74, 77 + n, 81, 247, 328, 437,439 (Δ 2); IV: 181; VIII: 365; IX: 21, 327
Driehoek, De (uitgeverij), I: 30 i, 36 n, 39, 45 n, 56, 80, 82 n, 201; II: 287; V: 203, 290; VIII: 364, 365
'Driehoek-cahiers' zie 'Cahiers van De Driehoek'
Drieu la Rochelle, Pierre (1893-1945), III: 454, 457, 508; IV: 156, 166-168, 251; V: 40
La comédie de Charleroi, V: 40
Drôle de voyage, IV: 167, 168 + n, 192 + n, 251 (Gille)
État civil, III: 429
L'Europe contre les patries, IV: 167
Une femme á sa fenêtre, IV: 166-168 + n
L'homme couvert de femmes, IV: 167, 251 (Gille)
Le jeune Européen, III: 454, 457, 520 (twee boeken); IV: 167
'Music-Hall', III: 454

Drift en bezinning: v. Leeuwen
Drion, F.J.W. (1874-1948), VIII: 374 + n
Droogleever Fortuyn, L. (geb. 1878), VI: 78, 90
Droogstoppel, pers. uit Multatuli, *Max Havelaar*, zie aldaar
'Droom, De': Raedt-de Canter
Drost, Aernout (1810-1834)
Hermingard van de Eikenterpen, VIII: 507, 524 n
De pestilentie te Katwijk, II: 71 + n, 74

Drost, J.L., VIII: 50 (hulpoff.), 74 + n
Druivenplukkers, De: den Doolaard
Drumont, Edouard (1844-1917), III: 382 + n
La France juive, III: 382 n
'Drijfzand': Marsman
'Dsjengis': Slauerhoff
Dsjoegasjwili, zie Stalin
Du Four de la Crespelière, Jacques (1625-1680), VI: 130, 131 n, 154 Énigme', VI: 130, 131 n, 154; VIII: 204
'Du Perron over Potgieter en Multatuli', IX: 89 + n
Du Plessys, Maurice (1864-1924), IX: 261 n
Dubbel vrouwenportret: Willink
Dubliners: Joyce
Dubois, Pierre H. (geb. 1917), V: 304 n; VII: 286 II, 425 n, 500, 501 n, 531; VIII: 76, 122, 164, 200 n, 302 n, 306, 360 n, 364 n, 400, 424, 476, 507, 514 + n, 537 n
'De Amsterdamsche School', VIII: 307 + n
'De fictie van het dogma', VIII: 537 + n
'Herinnering', VIII: 307 + n;
'J. Greshoff en de poëzie', VIII: 76 + n
'De mislukte wraak' (ongepubl.), VIII: 380 + n, 537
'Over den schilder A.C. Willink', VIII: 576 + n
'Over Marsman', VIII: 307 + n
'Een persoonlijk denker', VIII: 76 n
'Schijn en wezen', VIII: 307 + n
'Venus in het Vaticaan' (ongepubl.), VIII: 577 + n
Duboux, Julia E.E.P., I: *34 n*, 136, 255 + n
Duboux, Oscar, I: 34 n, 37, 136; III: 172; VIII: 363
Duce, zie Mussolini, Benito
Ducis, Jean-Louis, V: 12 n
'Duel der oude generaals, Het': Chasalle
Duell, Johnny, VI: 320 + n; VII: 123
Dufay, Pierre (1864-1944), I: 359 + n, 396
Dufy, Raoul (1877-1953), IV: 114
Duhamel, Georges (1884-1966), I: 357; IV: 459; VIII: 436, 437, 443, 453-456 + n; IX: 36 + n
Mémorial de la guerre blanche, VIII: 346 + n
La pierre d'Horeb, VIII: 455
Duinkerken, Anton van (ps., 1903- 1968), II: 48, 51, 82, 85 n, 91, 192, 391, 438, 483, 484; III: 52, 87, 107, 298 + n, 313 + n, 322 + n, 338, 351, 352, 383 + n, 495; IV: 73, 175, 181 + n, 183, 188, 203, 219 + n, 270, 315, 322 n, 407, 428, 449, 506, 513; V: 11, 26 n, 27 + n, 39, 43 + n, 44, 60 + n, 61 + n, 65, 78, 136, 151, 164, 259, 260, 264, 292, 316, 348 + n, 350-353 (bolle Ton), 446, 448; VI: 21, 49 + n, 56, 57, 75, 196 + n, 302, 43 2 + n, 462; VII: 254, 287, 289, 290; VIII: 209 + n, 425, 426, 441 + n, 445, 450 + n, 451, 456, 457, 462, 466-468 + n, 489, 518, 519 + n, 537, 549; IX: 65 n, 66 n, 78, 181-183, 185

Dichters der contra-reformatie (bloemlezing): zie aldaar '"Forum" gaat verdwijnen, Welkom afscheid', V: 446 + n; VI: 302 (lezing); VIII: 441 + n, IX: 180 x + n, 182 + n
'Forum of areopaag', IV: 428 + n
Hedendaagsche ketterijen, II: 192 + n
'Katholiek of sine nomine', II: 391 + n, 469 n

‘De keuze’, VIII: 441 + n ‘Marsman over Ter Braak’, VIII: 209 + n
‘Multatuli als huisvader’. VIII: 424-426 + n, 441, 445
‘Een Multatuli-boek’, VI: 462 + n
‘Naschrift’, VIII: 426 n, 445, 451, 462, 603 (*tekst*)
‘Neocynisme’, III: 298 + n, 400 + n
‘De nieuwe élite’, VIII: 456 + n, 457
Onder God's ogen, II: 79
‘Onder het teeken van den schorpioen’, V: 259 + n, 260
‘Provincie of Europa’, III: 322 + n, 326 n
De ravenzwarte, II 409, 438
‘Triomf der puberteit’, III: 494, 495 + n
Twintig tijdgenoten, Nederlandsch proza na 1930, V: 26 n, 148 + n
‘W.L.M.E. van Leeuwen, Iemand die zelfdenkt’, VI: 196 + n
‘100-dag’ (rubriek in *De telegraaf*), IV: 507 + n
Duizend-en-één-nacht, I: 399 n
Duizend-en-eenige hoofdstukken over specialiteiten: Multatuli
Dujardin, Edouard (1861-1949), I: 415; VII: 397
Les lauriers sant coupés, I: 415
Dumas (père), Alexandre (1802-1870), IV: 276; V: 287; VII: 238
La dame de Monsoreau, II: 181
Les trois mousquetaires, I: 170; II: 181, 224; IV: 120; VII: 238, 450
Le vicomte de Bragelonne, VII: 238
Dumonceau de Bergendal, graaf, I: 90 n, 369 n
Dumonceau de Bergendal, gravin, I: 127, 136, 369 + n
Dumont-Wilden, L. (geb. 1875)
La vie de Charles Joseph de Ligne, I: 207 + n, 215
Dun & Co., firma R.G., IX: 49 + n
Duncan, Isadora (1878-1927), V: 63; VI: 163; VII: 506
Duque, S., VI: 311 (juwelier), 342
Duranty, Louis Emile Edmond (1833-1880), III: 156; V: 133, 205, 208
La cause du beau Guillaume, III: 156; V: 133; IX: 132
Durven, Diederik (1676-1740), VIII: 227
‘Dus zullen wij nooit meer dwalen...’, zie DP, ‘Twee liedjes van Byron’
Dussen, Aegidius van der, VII: 24 n
Duunk, W.F. (uitgeverij), III: 71 + n, 77
Duyl, Gerrit van (geb. 1888), VII: 161 + n, 166
Duymaer van Twist, A.J. (1809-1887), II: 423 n; III: 127, 177; VI: 383, 384, 406, 456 n, 459, 471 (G.G.), 483; VII: 192; VIII: 216, 218, 229, 244, 258, 268, 292, 335, 336, 340, 341, 346-348, 357, 379, 426, 434, 450 (afdrukken), 463, 484 + n, 513, 520, 607
‘Duymaer van Twist geeft Multatuli gelijk’: DP
Duijs, Petronella I.W. (Nelly, geb. 1874), VIII: 374 + n, 436
Duysan, Sjef, III: 153 + n, 154 x
Duyvendak, J.J.L. (1889-1954), V: 358 n, 364
‘Dwaas bidt, De’: Leopold, M.
‘Dwaze bijen’, zie M. Nijhoff, ‘Het lied der dwaze bijen’
Dwinger, Edwin Erich (1898-1981)

Zwischen Weiss and Rot, IV: 345 + n
Dijck, Anthonie van (1599-1641), I: 105

Dijk, J.W. van, VII: 508 n
Dichter en maatschappij (bloemlezing): zie aldaar
Dijk, Titia M. van (geb. 1908) IX: 105 n, *149 n*
Dijkhoffz, M. (boekhandel), VIII: 275 n
Dijkstra, R.H. (1902-1970), V: 128 + n
Dzjoegasjwili, zie Stalin

E.M.B. (ps., zie ook Meijer-Brouwer, Elsje), VII: 55 n, 70, 203 + n, 233, 245
'Twee schilders en een wijsgeer', VII: 247 + n, 2S9, 270
'Van eigen en vreemden bodem', VII: 202 + n, 203 + n, 233
'E. du Perron, Prozaïst en dichter': Kelk
'E. du Perron terug in Nederland': 's-Gravesande
'E. du Perron's groote anti-roman': Vestdijk
'...E poi muori': DP
Eastman, Max (1883-1969)
La science de la révolution (vert. van *Marx, Lenin and the science of revolution*), III: 27 + n
Ebb-tide, The: Stevenson
Ebnet, Lajos (geb. 1902,), I: 95 n
Ecce deus-ecce homo: Merezjkovski
Échantillons (periodiek), I: 199
Eck, R. van
Luctor et emergo, of De geschiedenis der Nederlanders in de Oost-Indische archipel, V: 25 + n, 104
Eckeren, Gerard van (ps., zie ook Maurits Esser), I: 128 + n, 304, 337 n, 365; II: 488 + n; III: 408 + n, 485; IV: 79-80, 98 + n, 263-266 + n; VI: 62, 335; VII: 484 + n; VIII: 107 + n, 121 + n, 129, 255 + n; IX: 143 + n, 363
'Het bodemlooze', VII: 148 + n
'Gesluierde waarheid', IV: 80 + n
'De hel van Tsjapei', IX: 142 n
'De kronieken der Forsytes', IV: 98 + n
'Lady Chatterley's lover', III: 433 + n
'Naschrift', IX: 143 n, 363 (*tekst*)
'Requisitoir', IV: 263-266 + n '"Uit het hart" geschreven', IX: 143 + n
Eckermann, Johann Peter (1792-1854), VI: 130
Eco del mondo, L' (periodiek), IX: 34 n
Edda (vert.), II: 259
Eddy, Mary Baker (1821-1910), IV: 513 + n
Eden, Anthony (1897-1977), VI: 370 + n
Edgar Allan Poe, A study in genius: Krutch
Édition Internationale (uitgeverij), VI: 404
Éditions de Cluny (uitgeverij), IV: 257, 267; VIII: 402
'Editions Joseph (uitgeverij), III: 466
Edschmid, Kasimir (ps., 1890-1966), III: 18
'Eduard Douwes Dekker (Multatuli)', VI: 461 + n; VII: 11, 12
Eduard Douwes Dekker, Zijn jeugd en Indische jaren: Saks
Éducation sentimentale, L': Flaubert

Eeden, Frederik van (1860-1932), I: 397, 398; II: 112 n, 192 n, 355; V: 124; VI: 84, 130, 131; VII: 149; VIII: 337
Johannes Viator, II: 407
De kleine Johannes, II: 437 n; V: 124, 408; VI: 288
De nachtbruid, II: 355, 359; VI: 103 *Sirius en Siderius*, II: 355 + n, 359 *Van de koele meren des doods*, II: 355, 359; III: 100; V: 124; VI: 288

Eeden, W. van, IV: 52
Eeden-van Vloten, Martha van (1856-1943), I: 368 n, 395 IV: 52
Eekhout, Jan, H. (1900-1978), II: 378 + n; IX: 351
Eemans, Marc (geb. 1907), V: 12 + n, 196, 433-435, 448; VI: 17 n, 18, 83
Een tussen vijf:. DP
'Een, twee, drie, vier, vijf': Vestdijk
Eenheid door Democratie, VII: 152 + n
Eenige beschouwingen betreffende den ouden Aziatischen handel: v. Leur
Eerens, D.J. de (1781-1840), VIII: 227
Eerlijk zeemansgraf, Een: Slauerhoff
'Eerste boek van Schmoll': v. Ostaijen
'Eersteling onder de Indische nieuwsbladen, De': Wijnmalen
Effen, Justus van (1684-1735), IX: 97 + n
De Hollandsche spectator (periodiek), IX: 97
Eges, Willem (ps., zie ook Kramers, Wijnand A.)
'Wat wij weten', III: 79 + n
Eggink, Clara, zie ook Bloem-Eggink, Clara
Schaduw en water, VIII: 275 n
Het schiereiland, VIII: 275 + n, 280
Ehrenburg, Ilja (1891-1967), II: 44, 369, 470; III: 299; IV: 161 n, 262, 361, 465, 493, 517; V: 128, 242, 323, 349, 350; VI: 139 n, 329, 338, 369; VII: 152; VIII: 22, 96, 127, 137, 151; IX: 142
Die heiligsten Güter (vert.), III: 184 + n
'Jeunesse russe' (vert.), III: 522 + n
De liefde van Jeanne Ney (vert.), II: 470 n *10 P.K., Het leven der auto's* (vert. van *10 L.S.*), II: 369 + n; IX: 142 + n, 143 n
Eigen haard (periodiek), II: 413; V: 65, 342; VII: 295; VIII: 458, 470, 472
Eikenboom, A. en H.
Bloed ligt op straat, IV: 418 n
Eikenboom, P., IV: 74 + n
'Einde van de Nyborg, Het', zie Slauerhoff, 'De laatste reis van de Nyborg'
Einstein, Albert (1879-1955), VII: 106
Eisenstein, S.M. (1898-1948), III: 40, 47
Eldorado: Slauerhoff
'Elegieën': Chasalle
Eleuthère, zie Benda, *Dialogue d'Eleuthère*
Elias, E., (1900-1967), V: 358 n, 439
Eline Vere: Couperus
Eliot, T.S. (1888-1965), V: 297 n
Elisabeth, keizerin van Oostenrijk (1837-1898), I: 443
Ellendt, E.G.G.R., VIII: 123 + n
Else Böhler, Duitsch dienstmeisje: Vestdijk
'Elseneur', zie Slauerhoff. 'De laatste reis van de Nyborg'
Elsevier's (geïllustreerd) maandschrift (periodiek), I: 95; II: 454, 464, 465; III: 128, 135, 150; V: 65, 221, 222, 256, 387, 401; VI: 214-215, 307; VII: 98, 211; VIII: 427 + n, 428, 438, 458, 464, 474, 477, 484, 492, 505, 515, 516, 521, 533, 539, 540, 545, 564 x, 581; IX: 61, 271

Elseviers uitgeversmaatschappij, I: 129 + n, IV: 524; VI: 170; VIII: 274, 302, 311, 324, 358
Elsie, pers. uit Rosine, ‘Brieven uit Brussel’, zie aldaar
Elsschot, Willem (ps., 1882-1960), III: 514; IV: 25, 30, 69, 89, 101,

232, 273 + n, 409, 420; V: 30 (2 boekjes), 44, 46, 48, 145, 147, 202, 382; VI: 210; VII: 71-74, 125, 275, 324, 408, 413, 453; IX: 101 n, 121, 148, 350, 351
'Het huwelijk', VII: 73 + n
Kaas, IV: 51, 68, 69, 72, 77, 78, 79 n, 185, 223 n, 249, 376 n, 409 + n, 418 + n, 419; V: 44; VII: 72, 73 *Lijmen*, III: 325; IV: 69, 77-78; VII: 72
'Moeder', IV: 273 + n
Een ontgoocheling, V: 30, 31, 43 n
Pensioen VII: 71 + n, 73, 74 x, 270 + n, 275, 305, 306, 324, 390
'Stijl', IV: 79 + n
Tsjip, IV: 419, 420; V: 145, 147, 157; VI: 107 + n VII: 73
Verzen van vroeger, V: 46; VII: 73 n
Villa des roses, IV: 69
'Elvire', zie Roelants, 'Berijmde levensgeschienis van de zondares Elvire'
Emants, Marcellus (1848-1923), VI: 191
Emden, F.J.G. van, VIII: 419 + n
Emile et les détectives (film), III: 429, 432
Émile-Paul Frères (uitgeverij), I: 330
Emmerick-du Perron, Henriette Dorothea van (Jetty, 1902-1957), VIII: 192
'En écoutant le bruit de mes talons': Hellens
Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië (art. over Ned.-Ind. letterkunde), VIII: 122, 123 + n, 181, 199, 220, 279
Encyclopédie, L' (bloemlezing door Jean Voilquin), VII: 417 (schooleditietje), 463
Endt, Pieter (1883-1936, zie ook ps. Coenraads, Eduard), IV: *407 n*, 464, 502, 506, 516 n; V: 31, 45, 73, 107, 119, 139, 157, 161, 171; VI: 148, 193, 195, 200

'Protest', V: 171 + n
Enfant et l'écuyère, L': Hellens
Enfant Sauvage, L', zie Heilens, *Le jeune homme Annibal* en *Frédéric*
Engelman, Jan (1900-1972, zie ook ps. Redcel Elfen Pythia), I: 160, 174, 269 + n, 297, 378, 387, 388 + n, 398; II: 8 i, 192 + n, 309, 343, n, 402, 405, 407 n, 409 n, 410, 412, 415, 419, 425, 434, 435, 438, 442, 457, 483; III: 27, 64-67 + n, 86, 87, 105, 113 n, 114 + n, 150, 160, 177, 199 + n, 207, 252 n, 253, 276 n, 277 + n, 280 n, 281 n, 284, 299, 315, 321-323, 327, 330, 331, 346 n, 360, 392, 400 n; IV: 129, 153, 181 + n, 197, 231, 314, 352 + n, 356, 36,, 363, 373, 426 n, 428 n, 429 n, 510 n, 511 n, 512 n; V: 8 i, 56+ n, 60 n, 61 n, 72, 78 n, 79 n, 81 n, 110, 111, 149 n, 169 n, 179, 197, 203, 296 + n, 315, 316; VI: 56, 57, 68 + n, 115, 119, 280, 318 n, 404 n; VII: 63, 148, 165 n, 288, 444, 446; VIII: 41, 462, 465, 507 + n, 519, 576; IX: 51, 74-77, 89, 351
'A.C. Willink', V: 137 + n, 158
'Aan Albert Plasschaert', V: 79 n
'Afscheid', IX: 89 + n, 101 n
'Ambrosia', III: 277-280 + n, 282; IX: 74 + n
'Ambrosia...', zie 'Vera Janaco poulos'
'Antipoden', V: 148 + n
'Arne Borg, ritornel en sirene', II: 401 + n, 402, 407 n
'Aveuglement du coeur', II: 409 + n

Het bezegeld hart, VII: 78 + n, 148 n, 332
'Charley Toorop', II: 125 n

‘Conflict’, V: 150 + n
‘Charley te Chicago’, II: 343
‘En rade, vocalise voor Cavalcanti’, II: 402 + n, 407 n, 408
‘De ezelstrap van Kasper’, VII: 165 + n
‘Jan de Witt’ (ongepubl.), IV: 511 + n
‘Een Jodenfooitje’, II: 192 + n
‘Kroniek’, V: 80 + n
‘Kuyle had wijdere afstanden kunnen nemen’, IV: 510 + n
‘Over “Forum”, Antwoord aan Anton van Duinkerken’, IV: 428 + n
‘Over Multatuli’, VIII: 457 + n, 462, 468
Parnassus en Empyreum, III: 188 + n
‘Plasschaert over Wiegersma’, V: 79 + n
‘De poëzie van Marsman’, VII: 444-446 + n
‘Pyke Koch’, III: 277 + n, 280, 315 + n
‘De romans van Raymond Radiguet’, IV: 181 + n
Het roosvenster, II: 408; III: 87; IV: 512 + n
‘De school des levens’, IV: 181 + n
Sine nomine, II: 391 + n, 408; III: 114, 281; IV: 512 n
‘De spelling Marchant, Prof. Huizinga raadt aan...’, V: 149 n
‘Ter Braak over Freud, Wat rest er dan aan “geest”?’, V: 61 + n
‘Tot de “meest gegriefden”’, III: 51 + n
Tuin van Eros, III: 281; IV: 15 + n, 16, 22, 33, 38, 39, 118, 231 n, 512 + n; V: 103 + n, 150 + n, 168, 169, 197 + n, 204; VI: 68; VII: 148 n
‘Twee romans’, V: 106 + n
‘Vera Janacopoulos’, II: 402 + n, 408; III: 251, 253, 278; IV: 146 + n; V: 93
‘Vlaanderens verfvermaak’, III: 276 + n
Engels, Friedrich (1820-1895), IV: 48; V: 148 n; VI: 55, 192 n
Engels, G., II: 278
‘Énigme’: Du Four de la Crespelière
Ennery, Adolphe Ph. d’ (1811-1899)
De twee weezen (vert. van *Les deux orphélines*), I: 101 + n
Enschedé & Zonen, joh. (uitgeverij), II: 101; III: 71; IV: 284; VIII: 27
Ensor, James (1860-1949), I: 321, 325, 330
Enzovoort: Burssens
Epi-Devolder, L’, VI: 161, 171, 176, 182, 184, 188, 191, 197
Epictetus (± 50-± 120), I: 233; VI: 30, 65
Pensées et entretiens (vert. van *Enchiridion*), I: 233
Epiek en lyriek (bloemlezing door W.L.M.E. van Leeuwen), VII: 481 + n; VIII: 124 + n (*Indische uitgave*), 582 (boekje)
‘Episode in een kunstenaarsleven in de schaduw der Inquisitie’, VII: 270 + n
Époque, L’ (galerie te Brussel), I: 316
Erasmus, Desiderius (1469-1536), VI: 55, 66, 368; VII: 175 n, 176, 288; VIII: 498 n; IX: 101 n, 245 n Collection OEuvres, IX: 241 + n
Erasmus, zie Zweig, *Triumph und Tragik des Erasmus von Rotterdam*
Erberveld, Pieter († 1722), VIII: 123, 175 + n, 177
Erckmann-Chatrian (= Émile Erckmann, 1822-1899, en Alexandre Chatrian, 1826-1890)

Histoire d'un conscrit de 1813, VI: 219 + n
'Hughues le Loup', V: 205 *Waterloo*, VI: 219 + n
Erens, Frans (1857-1935) 'Berbke', III: 155
Erf aan zee, Het: Kettmann
Eric: Walschap
Erlanger, IV: 469
Ermengem, Franz van (1893-1985, ps. François Maret), VI: 8 i, 17 + n, 18 + n, 29, 40, 47, 58, 78, 79, 81-83, 91, 92, 97-100, 132, 136; IX: 8 i, *187 n*, 188 n, 190 n, 191 n, 192 + n, 196-203 + n, 206 n, 216 x + n
Erné, B.H.
'Literatuur over Multatuli', VIII: 263 + n
Ernestine, ou La naissance de l'amour: Stendhal
Ernst, Max (1891-1976), I: 271
Eros: Roelants
Erria (schip), VI: 269, 271
Ersanilli, Mario (1879-1959), VIII: 477 + n, 478
Erskine, John (1879-1951)
The private life of Helen of Troy, VII: 239
Erts (1926), I: 295 + n; II: 204; III: 18, 107 + n (= II: 204), 181; V: 4z8, 429; VI: 68 + n; VII: 288 + n
Erts (1927), I: 174, 279; III: 18, 85; V: 428, 429
Erts (1929), I: 274 + n, 275, 279, 281, 293, 295 + n, 297, 303, 316, 317, 340, 342 + n, 343 + n, 380, 434, 439; II: 97, 100, 109; III: 18 n; V: 428, 429; IX: 24 n, 25 n, 26
Erts (1930), I: 417 + n, 422, 423 + n, 434; II: 21-23, 26, 28, 45, 81 + n, 82 + n, 89, 91 + n, 129, 337, 357, 375 n, 393 + n; III: 18, 49, 65 n; V: 182, 428, 429; VII: 133 n; IX: 31-32 + n, 36 n, 37
Escher, M.C. (1898-1972), VIII: 46 n
Espoir,L': Malraux
Espronceda, José de (1808-1842), IV: 210
Essayistisch werk van Jacques Rivière, Het: Roos, E. de
Esser, Maurits (1856-1951, zie ook ps. Eckeren, Gerard van), I: 392; III: 408-410 + n, 412, 415, 416 + n, 421, 422, 429, 433, 489: IV: 263 n
Essers, Bernard (Dee, 1893-1945), II: 391 + n, V: 108, 110, 112; VIII: 320 + n
Este, Ippolito I d' (1479-1520), I: 170
Estor, J.J.
De Hogerveldt's (met Daum), IX: 225 + n
Et in terra: Werumeus Buning
Ett, Henri A. (1908-1982), VIII: 258, *368 n*, 370, 371, 373, 375, 376, 401 + n, 417, 418, 450, 481, 512 n, 537, 573, 584, 586 + n
'De moderne jeugd', VIII: 386 + n
'Het naspel van de Lebakzaak', VIII: 368 n, 388, 417, 418, 423 + n, 446, 476, 478, 479, 481, 493-494, 510, 512, 514, 519, 520, 530, 564
'De rol van de contrôleur Verbrugge in Lebak', VIII: 368 n, 387, 417, 418, 423 + n, 446, 476, 478, 479, 481, 493-494, 512, 514, 519, 530
Eucharis au collier de jais, zie Willink, *Ariadne*
Eugen-van Nahuys, Alice von, zie Nahuys, Alice van

‘Eugénie de Franval’: Sade
Eugénie, keizerin van Frankrijk, (1826-1920), V: 10

Europe (periodiek), IV: 179 (boeken)
Europe nouvelle, L' (periodiek), IV: 189
Euvel Gods, Het: Helman
'Eva', III: 105, 112, 114, 124
Eva: v. Bruggen
Evans, Margiad (ps., 1909-1958) *The wooden doctor*, V: 125
Events, R., III: 184 n
Everts, Aleida Catharina (geb. 1879), VIII: 270 n, 572, 573 + n, 584, 606
Everts, R. (ps., zie ook Kramers, Wijnand A.)
'Christelijke kasplanten', II: 327 + n
'Everyman's library' (serie), II: 196; VI: 37, 123, 129; VII: 128
Ewers, Hanns Heinz (1871-1943), V: 203, 343
'Exit Scarbo': Chasalle
Exploten van Tabarijn, De: Vriamont
Eyck, Charles Hubert (1897-1983), V: 102
Eyck, Jan van (± 1390-1441), I: 373, 374
Eyck, P.N. van (1887-1954), I: 191, 374; II: 40 + n, 116, 184, 228, 229, 255, 307 n, 314, 318, 406, 407, 410, 431; III: 114 n; IV: 40, 42-44 + n; VI: 20-23 + n, 25, 30, 33, 4I, 56, 57, 79, 80, 86, 106, 130 + n, 131, 153-155, 157, 158, 160, I64, 169 + n, 177-181, 393, 404 n, 405; VII: 28 + n, 29 n, 49, 102-104, 216, 310 n; VIII: 69 n, *274 n*, 311 + n, 389 n, 435, 450 + n, 456, 457, 465-467 + n, 489, 497, 506-508 + n, 511, 524 n, 535, 538 n, 541 n, 542 n, 549, 561, 567, 568, 576, 578, 585
'De gids en onze dichterlijke beweging', VIII: 568 + n
'Herman Gorter 1883-1897', VIII: 541 + n, 579 (bewezen)
Herwaarts, VIII: 507, 508
'J. Slauerhoff I en II', II: 406, 407 + n, 410, 420, 431; VIII: 524 + n, 568
'Kritisch onderzoek en verbeelding', VI: 20 n, 22, 30 (rede)
'De redactie van De Gids en haar kritikus voor poëzie', VII: 29 n
'De tuinman en de dood', IX: 169 + n
Eyck, Robert van (geb. 1916), VI: 31; VIII: 467, *538 n*, 540
Endless interval, Poems, VIII: 510-511 + n, 538 + n, 540
Perpetual treason, VIII: 538 n
Eyck-Benjamins, Nelly E. van (1891-1971), II: 255; VIII: *311 n*, 467
Eyk, Henriëtte van (1897-1980), VIII: 496 + n
De kleine parade, III: 477; IV: 81 + n, 355
Eyquem, Paul, III: 475, 476
Eysselstein, Ben van (1898-1973), II: 338, 403

'Fabels met kleurkrijt': Vestdijk
Faber & Faber (uitgeverij), IX: 110 + n, 112
Faber, Ant, zie Braak-Faber, Antje ter
Faber, J.L. (1875-1958), IV: 251 (dominee)
Faber, G.H. von (1899-1955)
A short history of journalism in the Dutch East-Indies, VII: 71 n, 461; VIII: 191 n
Fabrice, pers. uit Stendhal, *La chartreuse de Parme*, zie aldaar

Fabricius, Johan (1899-1981), II: 305; IV: 87, 192, 355; V: 49, 222; VI: 84; VII: 106, 117, 217; IX: 129, 142

Komedianten trokken voorbij, III: 325 n; IX: 129 n
Leeuwen hongeren in Napels, IX: 143 + n
Mario Ferraro's ijdele liefde, II: 268 + n, 305; IV: 192 n; VII: 286
Melodie der verten, IX: 129 + n, 142, 143 n
'Fado dos Passarinhos', I: 234
Fakkel, De (periodiek), VIII: 236 n
Fakkeldragers: Coenraads
Falkenhayn, Christa von, zie Roosvon Falkenhayn, Christa de
'Familie-album', hfdstk. Uit DP, *Het land van herkomst*, zie aldaar
Fancy, pers. uit Multatuli, *Minnebrieven*, zie aldaar
Fantasie-stukken van Frederik Chasalle, De: v. Wessem
Fantôme d'Orient: Loti
Fargue, Léon-Paul (1876-1947), I: 111, 276 n; II: 74, 233; III: 438; VI: 172 + n, VII: 409 n, 450, 495
Farnol, Jeffery (1878-1952)
The broad highway, IV: 341, 342, 356, 372-374
Farrar, F.W. (1831-1903)
Eric, or Little by little, IV: 120 + n
Een schooljongen of Van kwaad tot erger, (vert. door J. Kneppelhout van *Eric, or Little by little*) IV: 120 n
Farrère, Claude (ps., 1876-1957), VII: 137 + n
Fascio (toneelgezelschap), IV: 450 + n
Faulkner, William (1897-1962), IV: 251
Faure, Elie (1873-1937)
Méditations catastrophiques, VII: 347, 348 + n, 373
Faust: Goethe
Faust: Gounod
'Faust en de bloemen': Chasalle
Fausten en faunen: Donker
'Fauteuil rouge, Le': Hellens
Faux-monnayeurs, Les: Gide
Fauxbras, VI: 332
Favoriet (periodiek), IV: 209 + n, 227, 235, 238, 240
Feber, L.J.M. (1885-1964), VI: 57
'Feesten van angst en pijn, De': v. Ostaijen
Feiten van Brata Yoeda of Nederlandsch-Indische toestanden: Courier dit Dubekart
Feith, Pieter Rutger (1899-1980), VII: 441
Feith, Rhijnvis (geb. 1938), VIII: 487 + n
Feith-Dittlinger, Julie Agathe (1901-1955), VIII: 487 n
'Felicie', zie Goncelin, 'Exemple de l'amour en France dans la classe riche'
Felzen, Joeri (1895-1943), IX: 231 + n
Femmes: Verlaine
Fénelon, François de Salignac de la Mothe (1651-1715), I: 69
Ferdinand, tsaar der Bulgaren, (1861-1948), II: 9 n
Ferdinand Huyck: v. Lennep
Ferf, Bep, III: 238 + n, 240

Feriz, Hans (1895-1970), III: 63 n
Fermina Márquez: Larbaud; DP
Fernandez, Ramon (1894-1944), III: 420; VI: 46; VII: 157 + n; IX: 72 + n, 185 + n
Les violents, V: 425
Fernhout, Edgar F. (Eddy, 1912-1974), VIII: 306, 322
Fernhout-Pellekaan, Rachel (geb. 1905), VIII: 322
Ferroud, A. et E. (uitgeverij), II: 258; IV: 253
Ferry, Gabriel (ps., 1809-1852)
De woudlooper (vert. van *Le coureur des bois*), V: 194
Feuchtwanger, Lion (1884-1958), II: 369; III: 299, 331, 520 + n; VI:

175; VII: 226, 237, 470; IX: 107 *Succes* (vert. door A. Donker van *Erfolg, Drei Jahre Geschichte einer Provinz*), II: 368 + n, 369
Feuilleraie, La, zie Hotels
Feyder, Jacq., VI: 20 n
Feylbrief, Jan K. (1876-1951, zie ook ps. Oudshoorn, J. van), I: 362; II: 428; III: 150
Fielding, Henry (1707-1754), II: 481
The history of Tom Jones, III: 341, 347, 424, 460, 462, 470
Fiera letteraria (periodiek), I: 303, 342
Fiévez de Malines van Ginkel, H., VII: 511 + n
Figaro, Le (periodiek) III: 511; V: 323 n
Figner, Vera N. (1852-1942), II: 469; III: 34, 41, 47, 51, 59, 72, 98, 99, 444, 453; IX: 78
Mémoires d'une revolutionnaire (vert.), III: 19 + n, 84
Nacht over Rusland (vert. door G.J. Werumeus Buning-Ensink van *Nacht über Russland, Lebenserinnerungen, 1922-1928*), II: 469 + n, 470, 473, 479, 486, 487 (Vera); III: 19, 23, 34, 35, 42, 47 + n, 48 *Nacht über Russland, Lebenserinnerungen, 1922-1928*, III: 19, 47 n
Figuren uit de Fransche letterkunde: Marmelstein
Filarski, D.H.W. (1885-1964), VIII: 40 + n
Filature, zie Café's
Filips II, koning van Spanje, (1527-1598), VII: 225
Filles du désir, Les: Hellens
Filmliga, III: 40; IX: 44
Filmliga, Onafhankelijk maandblad voor filmkunst (periodiek), II: 460; III: 271 + n, 274; IX: 24 n, 62 n, 113 + n
'Filmpjes' (rubriek in *DGW*), I: 265 + n; VIII: 151 + n
Filter: DP
Fiore della Neve (ps., 1849-1934), VIII: 184
Firdaws, A.M. (± 934-1020) *Shāh-nāma*, V: 164
Fischer, F.H. (1876-1945), IV: 98 n, 129 + n, 486, 489, 502
'Het symbolisme in de Fransche literatuur', IV: 129 + n, 277
Fitzgerald, Edward (1809-1883), I: 157 n, 245; III: 522
Flaes, Reynier (1902-1981, zie ook ps. Terborgh, F.C.), V: 47; IX: 97, 98 + n, 24; + n
Flammarion (uitgeverij), VIII: 537
Flandria (schip), II: 270 n, 395 n
Flaubert, Gustave (1821-1880), I:
83, 242, 247; II: 28, 36, 40, 481;
VI: 73, 84, 196; VII: 306; IX: 218 + n
'Un coeur simple', V: 205
L'éducation sentimentale, V: 406
Madame Bovary, Moeurs de province, I: 114; III: 275 + n, IV: 171; VI: 449 + n
Salammbô (vert. door Andries de Rosa van *Salammbô*), IX: 218 n
La tentation de Saint-Antoine, I: 371
Flémal (pensionhouder), I: 262 + n, 263

Flémal (postchef), II: 222
Fleuret, Fernand (1884-1945), IV: 123
Fleurs de marécage: Slauerhoff
Fleurs du mal, Les: Baudelaire
Flick, Caspar, IX: 32
Flieringa, III: 497
'Flirt met de revolutie': DP
Flirt met den duivel: Last
Flobert, N. (1819-r894), I: 247
Flore, zie Café's
Florelle (= Odette Rousseau,

1898-1974), III: 367 n, 495, 499, 502-504 + n
'Florence': Chasalle
Florence Press, The (uitgeverij), II: 25, 187, 191, 193
Foch, Ferdinand (1851-1929), III: 377
Focquenbroch, W.G. van (± 1630-1670), I: 366
Foeks, zie Café's
Foire de Paris, IV: 176
'Folemprise' (serie), II: 260 n; IV: 380; V: 249 n, 257 + n; VI: 22 n, 30, 208 n, 270 n; IX: 135 n
Fontainas, André (1865-1948), I: 142
Fontaine, Denise († 1932), IV: 81 *Rivages du néant*, IV: 81 + n
Fontaine, Stella (ps., 1889-1966), VI: 281 n
Fontein, Jacques, pers. uit Marsman, *Zelfportret J.F.*, zie aldaar
Fonteintje, 't (periodiek), I: 53, 127, 222 n, 258, 290 n, 339, 373, 386; II: 53 n, 73, 81; III: 189, 446, 520; VII: 384
Fontenelle, Bernard le Bovier de (1657-1757)
Dialogues des morts, IV: 357, 366, 378 389, 392, 394, 395; IX: 358 *EOvres choisies*, IV: 357
Foore, Annie (ps., 1847-1890), VII: 351, 483, 491; IX: 398
Bogoriana, Roman uit Indië, II: 454; VII: 351 + n; IX: 398
Foppema, Yge Herman (geb. 1901), V: 128 + n, 300; VI: 136, 411
Forster, E.M. (1879-1970), VI: 79
Fort, Jean, VI: 295
Fortanier, A.H., III: 429
Forum (periodiek), I: 31 i; II: 7 i, 255 (tijdschrifthistorie), 256, 302, 306 (redactie-affaires), 307, 3 12-314, 386 (tij dschriftplannen), 494 (soort *Gids*); III: 7 i, 8 i, 73 n, 82, 104 + n, 108 n, III (*Vrije-Bladen*-reorganisatie), 115 + n, 117 n, 118, 124, 125, 129, 130, 133, 1 34, 140 (rotaffaire), 168, 1 72-174, 176, 177, 180, 183 x, 185, 187, 190-194, 197 + n, 199, 201, 205-207, 210-215 + n, 218-222, 225 x + n, 228, 230, 231, 234 n, 235 n, 237, 241-243, 245, 251 + n, 253, 255, 258 n, 260, 261 + n, 270 + n, 272, 275-278 + n, 280 n, 284, 297, 300, 304, 313, 320 + n, 322, 326 x + n, 328, 331-334 + n, 340, 342, 350, 367-369 + n, 376 + n, 378-380, 386, 401, 404, 405, 407-409, 412, 413, 416, 421 n, 424 n, 425, 429, 430, 433, 436 n, 437-442, 444 n, 448, 451, 455, 458, 459, 467, 471, 477, 483 n, 490, 495, 498, 502, 503, 509, 512-514, 517, 520 x, 521; IV: 12, 15, 16, 19, 21, 27, 28, 30, 33, 35, 42, 43, 46, 48 (opname), 49, 51-53 + n, 56 n, 58, 61 n, 67-70, 72 n, 73, 74, 77, 79, 81, 84, 96, 97 + n, 100, 108, 110, 111, 116, 118, 129, 131, 133, 134, 141, 148, 150, 158, 159, 166, 177-180, 182, 183, 185-187, 191, 193, 194, 212, 213, 218, 223, 227, 231, 233, 236, 240, 241, 244, 249, 252 x, 255, 259-261, 268, 269, 271, 273, 276, 281, 284-287, 289, 304 + 11, 307, 309, 312-315, 318, 319, 324, 326, 330, 331, 335, 342 + n, 343, 345-347, 349, 35 2 + n, 355, 356, 363, 367, 373, 376, 377, 382-387 n, 397 + n, 400-403, 405 n, 415 + n, 417, 426, 428 + n, 430, 440, 444, 449, 455, 463, 466, 473, 486, 497, 498, 507; V: 7 i, 8 i, 16 n, 25, 27, 34, 36, 44-46, 49, 54, 56, 57, 59, 66, 71-73, 75, 76, 78-80, 85-88 n, 96, 113,

123, 126, 127, 130, 136 + n, 142, 143 x, 152, 155, 167, 172, 182, 187, 190, 198, 201, 203, 218, 221, 222, 225, 229 + n, 241-243, 246 n, 252 (nrs.), 253, 260, 270, 273, 274, 281, 298, 313 + n, 318, 343, 344, 351, 353, 359-361, 368, 370, 374, 376, 378, 380-396 + n, 398, 400 (offensief), 401, 402 (solidair), 406, 413, 416, 417, 424, 427, 429, 430, 433, 438, 441 n, 443; VI: II, 14, 16, 17, 19 n, 22, 28, 29, 31, 39, 56, 88, 97 n, 122, 144, 157, 158, 167, 178, 180, 190, 247, 259, 302 + n, 303, 329, 424, 461, 462; VII: 98, 191, 195, 198, 204, 206, 243 + n, 244, 349; VIII: 47 n, 55, 150, 187, 350, 397, 441, 518, 531, 537 n, 541; IX: 8 i, 61 n, 62 + n, 72, 74-97 + n, 99-102 n, 104-107, 110-112, 114-128 4-128 + n, 130, 136, 144, 146 + n, 149 n, 159, 161 + n, 163 n, 172-175, 179 + n, 180, 182 n, 183-186, 190 n, 270, 332-341 (*tekst* concept- overeenkomst), 347, 350-356, 358, 385 n
Forum-tentoonstelling, IV: 397 n, 398, 415 + n; IX 410 n, 411
Fosca, François (ps., geb. 1881)
Histoire et technique du roman policier, VI: 481 + n, 495; VII: 11 + n, 12, 106, 125
Fougeret de Montbron, Louis Charles (1720-1761), V: 204
Foujita, Tsuguharu (1886-1968), VI: 117 n
Fouqué, F.H.K. de la Motte (1777-1843)
Undine, V: 205-206, 221
Fourest, Georges (1864-1945), I: 256
La négresse blonde, VIII: 58
Fox, Charles James (1749-1806), VIII: 251
France, Anatole (ps., 1844-1924), I: 120, 128, 213, 214, 337, 356; II: 259; V: 205; VI: 128; VII: 106, 184 + n, 244; VIII: 361; IX: 36, 203 + n
Bergeret (pers. uit romans), I: 120
Les dieux ont soif, I: 213; II: 259; VIII: 59
Le lys rouge, I: 213
La révolte des anges, I: 213, 215; VIII: 59
La rôtisserie de la reine Pédauque, I: 213; VIII: 59
Thaïs, I: 213
Francerie, IV: 154
Francis, Robert (geb. 1901)
Lagrange aux trois belles, IV: 388; V: 40
Francken, Fritz (ps., 1893-1969), I: 62, 236
Franco y Bahamonde, Francisco (1892-1975), VI: 267 n, 297; IX: 222 + n
Françoys (apotheker), IV: 102
Frank, Jan (ps., 1885-1945), VIII: 225-227 + n
Frank, W., VI: 139 n
Frank Rozelaar, zie v. Deyssel, *Uit het leven van Frank Rozelaar*
Franken Pzn., Jan (1896-1977), I: 99 (houtsneêmaker), 125, 165 + n; V: 217 + n
Franklin, Benjamin (1706-1790), II: 259
Franquinet, Robert (1915-1979)
In memoriam Maurice Ravel, VIII: 510
Fransche boek, Het (periodiek), V: 159 + n
Fransen van de Putte, I.D. (1822-1902), VII: 174 + n

Fratellini, P.F. en A., I: 304
Fratilamur: Schendel, A.v.
Frédé (= Frédéric Gérard), IV: 152

Frederik II de Grote, koning van Pruisen, (1712-1786), II: 15, 21
Frederika Sophia Wilhelmina van Pruisen (= Prinses Willemijn, 1751-1820), VIII: 91 + n, 108
Fregatschip Johanna Maria, Het: Schendel, A. van
Frente Popular, VI: 267 + n
Freud, Sigmund (1856-1939), II: 160, 246, 427 n; V: 61, 80; VII: 172, 173, 416, 527 + n; VIII: 356, 360
Gesammelte Schriften, VII: 527 + n *Het Ik en de psychologie der massa* (vert. van *Massenpsychologie and Ich-Analyse*), V: 152
Inleiding tot de studie der psychoanalyse (vert. door A.W.v. Renterghem van *Vorlesungen über die Psychoanalyse*), V: 118, 123 + n *Selbstdarstellung*, VIII: 116
Totem und Tabu, IX: 397
Friedländer, H. (geb. 1904), V: 155, 167 (bandontwerp)
Fröbe-Kapteyn, Olga, I: 438, 439, 441, 444; II: 10, 11, 14, 20, 108 + n, 221, 373; III: 316
Fröhlich, Carl (1875-1953), III: 314 n
Froimont, Laurent, V: 437 + n
Froissart, Jean (1337?-1410?), VI: 219
Chroniques, IX: 240 + n, 241
Fromentin, Eugène (1820-1876) *Dominique*, IV: 125
Frommel, Wolfgang (1902-1986), VIII: 295 + n, 337-339
Templer and Rosenkreuz, VIII: 295 n
Front commun, V: 387
Frum, R.J. (1823-1899), VIII: 57
Fruin-Mees, W. (geb. 1887) *Geschiedenis van Java*, V: 450 + n
Frijlink, H.C.A.F. (Jette, geb. 1914), VI: 23 + n, 49
Fülop-Miller, René (1891-1963), VII: 238
Der heilige Teufel, Raspu und die Frauen, II: 473
Fuhri, E. (uitgeverij), VIII: 124
Fumet, Stanislas (geb. 1896), II: 409 *Notre Baudelaire*, I: 174
Fundament (periodiek), VI: 137 + n, 174 + n, 177
Funke, George Lodewijk (1836-1885), III: 475; VI: 387 + n, 403, 469 + n; VIII: 543, 572
Briefwisseling (met Multatuli), VI: 387 n
Funke, George Lodewijk (1896-1946), VI: 387 n
Funke, Jakob (1869-1939), III: 475, 476
Fuijeree, zie Hotels, La Feuilleraie

G.K.'s leerjaren, zie Verberne, *Gijsbert Karel's leerjaren*
Gaborlau, Emile (1835-1873), I: 152, 197,
Crime d'Orcival, I: 152, 173, 197, 198 *Monsieur Lecoq*, I: 152, 172, 173, 187, 188
Gagnon, Henri (1728-1813), V: 13 x + n
Galanteries: Gautier
'Galérien, Le': Slauerhoff
Galiani, Ferdinando (1728-1787) *Lettres á...*, IV: 331, 337

Galilei, Galileo (1564-1642), VII: 76
Gallas, K.R., en C.R.C. Herkenrath
Fransch woordenboek, IX: 200 + n
Gallia (serie), IV: 253
Galliéni, zie Hotels
Gallimard, Gaston (1881-1975, uitgever), I: 234 n, 269 n; IV: 407 n; V: 414, 420, 421, 423; VI: 193; IX: 128

Gallische oorlog, De: Caesar
Galmot, Jean (1879-1928), III: 138
Gama, Vasco da (1469-1524), IV: 290 + n
Gans, Jacques (1907-1972, zie ook Seres, Charkow; en ps. Sanekin, R.), IV: *48 n*, 51, 52, 66 n, 77, 85, 149, 166 n; V: 73, 88-90, 92, 95, 122 11, 142 n, 156, 157, 206 n, 336, 363, 372, 379; VI: 12 n, 28, 105, 124 x, 174, 182, 243, 279, 294, 323 + n, 325, 3z6, 349, 370; VII: 48 n, 75 n, 104, 215 n, 217, 323; VIII: 46, 73, 144, 192; IX: 119, 220
'Aanteekeningen bij "Het land van herkomst"', V: 332 + n, 363, 371, 373, 379

'Beperkte inzet', VI: 11, 12 + n, 105 (?), 124 x
'Boekennieuws', V: 156 + n, 171 n, 172
Ce vice impuni, la lecture..., zie aldaar
'Contraflirt met de revolutie', IV: 48 + n, 49, 52, 54, 55 (antwoord), 66 + n, 67, 75, 103; IX: 119 + n
'Een getuigenis van een generatie', V: 332 (over Guéhenno), 349
'Jan Lubbes boos', V: 171 + n, 172
Open brief aan de Nederlandsche arbeiders, IV: 516 (brochure)
'Paris mon village', V: 10, + n
'De poëzie in de revolutie', V: 144 + n
'Tegen den stroom' (ongepubl.), VII: 48 + n, 49, 104-105, 217
'Twee werelden', IV: 166 + n, 167
'Vaderlandslooze gezellen', V: 101 + n, 190 + n
'Verhalen van een eiland', V: 144 + n
Gans, Louis (1900-1979), VI: 12 + n; VII: 215 + n, 217, 309
Garbo, Greta (1905-1990), III: 34, 41; IV: 142, 221; V: 318
Garmond-editie, zie Multatuli, *Verzamelde werken*
Garnera, Primo, V: 144
Garnett, Constance (1862-1946), VI: 266, 278
Garnett, David (1892-1981)
Zeeman's thuisvaart (vert. van
The sailor's return), II: 131; VI: 69 + n
Garnier (uitgeverij), I: 407, 408, 413; VI: 295; VIII: 537
Gartenlaube, Die (periodiek), II: 409 + n, 487; III: 31
Gaspard de la puit: Bertrand
Gast, Peter (ps., 1854-1918), III: 185; IV: 31'; IX: 331
'Gaston', zie v. Ostaijen, 'Boere-charleston'
Gauguin, Paul (1848-1903), II: 354; IV: 487; VIII: 305, 324
Gaulthier-Rougier de la Bergerie, Adèle, IV: 315, 329
Gauthier-Villars, Henri (1859-1931, ps. Willy), I: 215 n
Gautier, Théophile (1811-1872), I: 359 n; IV: 253, 256; V: 185, 205
Le club des Hachichins, V: 212
Émaux et camées, II: 258 + n; IV: 253
Fortunio, V: 212
Galanteries, II: 381, 384, 393, 394
Lettres à la présidente, I: 359 + n, 396
Gazul, Clara, zie Mérimée, *Le théâtre de Clara Gazul*

Gebed bij de harde dood: DP
Gedachten op Dinsdag: Nijhoff M.
Gedenkboek van het 25-jarig bestaan der Wereldbibliotheek, III: 164
Gedichten: Greshoff
'Gedichten': Keuls

Gedichten: v. Ostaijen
Gedichten, gekozen uit zijn bundels: v. Nijlen
Gedichten, 1904-1938: v. Nijlen
Gedichten, 1907-1934: Greshoff
Gedichten, 1907-1936: Greshoff
Gediking, Pieter (1878-1955), I: 332; V: 297 + n, 302, 377, 379, 391; VI: 89, 268 + n; VIII: 239 + n; IX: 9 i, *128 n*, 166 n, 170 + n
Gediking-Ferrand, Gabrielle (1888-1984), IX: 130, 169, 176, 178 + n
Gedong Lami, zie Gedong Menu
Gedong Mampir, zie Pensions
Gedong Menu (= Gedong Lami in *Het land van herkomst*), IV: 470; V: 30; VI: 8 i, 249 + n, 315, 320, 321; VII: 8 i, 81, 215, 307, 308, 334, 405-408, 410-412, 422, 423, 425, 427, 433, 435; VIII: 156, 529 n, 608
Geel, Jacob (1789-1862), II: 44; VII: 485
Onderzoek en phantasie - Gesprek op den Drachenfels - Het proza, II: 71 + n
Geel, Chris J. van (1917-1974), VIII: 279, 310 n, 353 + n, *447 n*, 448, 449, 453

'Surrealisme', VIII: 448 n
Geer, D.J. de (1870-1960), VIII: 293 n, 332 n
Geers, G.J., VII: 155 n
Geest, K. van der, VII: 470 n
Gedenkt te sterven!: Brooshooft
Geheimschrift: v. Nijlen
Geissel, Gerda, II: 466 + n, 467, 470 (huwelijk): III: 21-23, 33, 34, 41, 47 + n; IX: 56 + n
Gelder, Adolf Henri van (1899-1965), VIII: 595, 596; IX: 278 + n
Gelder, H.E. van
Matthijs Maris, VIII: 281 + n
Gelderen, Jaap van (1887-1943), IX: 351
'Noodklok', III: 320 n
Gele huis, Het: Willink
Gele huis te huur en verhuurd aan tien schrijvers, Het (verz. en ingel. door H.J. Smeding), VIII: 496 + n
Gemeenschap, De (periodiek), I: 174, 261, 275 ('Hollanders'), 338, 354, 378, 439; II: 90, 192, 286 + n, 391 n (Jong-Katholieken), 405, 427, 438 n, 483 + n, 484; III: 17, 65, 87, 494; IV: 425 n, 428 n; V: 10, 80, 209 n; VIII: 41 (groep), 457; IX: 37, 355
Gemeenschap, De (uitgeverij), I: 173, 285; II: 60, 98, 238, 273; III: 179, 232, 281 n; V: 115, 441; VI: 358 + n
Gemeente-archief van 's-Gravenhage, zie Archief der gemeente 's-Gravenhage
Genderen Stort, Reinier J.W. van (1886-1942), I: 389; II: 343; III: 102, 250; V: 202, 203, 229, 318, 368, 370, 374, 375, 395, 400, 401, 409 + n, 433; VI: 24, 61; IX: 37
Het avontuur, V: 357, 364, 433 (?)
Hélène Marveil, I: 389 + n; IV: 228
Hinne Rode, I: 438; II: 182, 406
Idealen en ironieën, V: 391, 400, 409

‘Een leven’, II: 343
‘Een nachtwake van Lambert Brodeck’, V: 203 + n, 375, 409
Paul Hooz en Lambert Brodeck, V: 203 n, 357, 364, 377, 395, 433 (?)
Sprokkelingen, VI: 50, 435
‘Het vaderschap van Paul Hooz’, V: 209 n, 201, 351, 362, 374, 387, 409, 417; VI: 61
Général Hogendorp, Le: Mélon
Génestet, P.A. de (1829-1861), I: 59; III: 215; VI: 96, 130, 338; VII: 485

‘Aan iedereen’, VIII: 455 + n
‘Jong-Hollandsch binnenhuis jen’, I: 59 n
Laatste der eerste, I: 59 n
‘Genezing door aspirine’: Walschap
Genootschap Louis Couperus, II: 464 n; III: 43
Genootschap Nederland-Frankrijk, II: 365, 366; VIII: 374 n
George VI, koning van Engeland (1895-1952), VII: 295
George, Stefan (1868-1933), VIII: 295 + n, 337-339 + n
Georgius, IV: 318
Gerakan Rakjat Indonesia (Gerindo), VII: 419 n, 431
Géraldy, Paul (ps., 1885-1970) V: 144 + n
Gérard, Brigadier: Doyle
Gerbault, Alain (1893-1941), V: 289, 298
‘Gerbe, La’ (serie), V: 421
‘Geretoucheerde veldslag, De’, zie v. Wessem, ‘Waterloo’
Germinal: Zola
Gerretson, F.C. (1884-1958, zie ook ps. Gossaert, Geerten), II: 40 n, 307 n; VIII: 368 + n; IX: 242 n
‘Gerrit Witse’: Hildebrand
Geruset, VI: 392 (fotograaf)
Gerversman, P.A.J.H. (1892-1950), IX: 53 + n
Geschiedenis der wijsbegeerte: Jansen
‘Geschiedenis van Elvire, De’, zie Roelants, ‘Berijmde geschiedenis van de zondares Elvire’
Geschiedenis van het Nederlandsche volk: Blok
Geschiedenis van Nederlandsch-Indië: Stapel
Geschiedenis van San Michele, De: Munthe
Geschiedenis van Woutertje Pieterse, De: Multatuli
Geslacht der Van Haren's, Het: Halbertsma
Gespräche mit Mussolini: Ludwig
Gesprek in Tractoria: Toussaint van Boelaere
‘Gesprek over Slauerhoff’: DP
‘Gestorven scholier, De’: v. Aart
Getij, Het (periodiek), I: 51 n, 71 n; II: 392; III: 146; VIII: 152 n, 366; IX: 36 n, 354
Geugten, Adriaan van der, VI: 378
Geuns, J.J. van (1893-1959), III: 251 n, 317 n; V: 274 + n; VII: 112; IX: 29, 86 n, 96, 351
Gedichten uit drie rijken, II: 340, 350
‘Idibus Martii’, IX: 96 + n
‘Louis de France’, IX: 29 + n
Het uur der sterren, IX: 29 + n
‘Geval Godius, Het’, zie DP, ‘...E poi muori’
Geval Jef Last, Het: Rost
Gevers, Marie (1883-1975), I: 225
Geyl, Pieter C.A. (1887-1966), II: 40 n, 307 n; IV: 40, 42-44 + n; VI: 88 + n, 352 + n, 435; IX: 242 n

‘Multatuli en Van Lennep’, VI: 352 n, 435
Nederlandsch letterkundig leven 1688-1740’, VI: 381 n, 382
Geynst, Robert de, I: 168
Gezelle, Guido (1830-1899), I: 194, 373, 374; II: 173, 205 + n, 209, 213, 220, 408; III: 400 n; VIII: 70; IX: 37
‘Timpe, tompe, terelink-, I: 374 + n
Ghilain, Alix, IV: 129, 130
Gioconda smile, The: Huxley
Gide, André (1869-1951), I: 88, 98 n, 145, 190, 195, 199, 234, 250 + n, 277, 318, 319, 356, 357, 387, 392, 403, 424, 434, 438, 446; II: 46 + n, 56, 57, 59, 62, 65, 70, 8 3, 84,

96, 105, III n, 180 n, 184, 283, 409 + n; III: 37, 52, 80, 86, 100, 147, 148, 153, 157, 168, 296, 322, 446, 447, 461, 504 + n, 515, 516; IV: 21, 105, 114, 119, 415, 459; V: 88 + n, 109, 128, 140, 172, 173, 205, 224, 228, 275, 323 n, 398, 421, 452; VI: 33, 62, 117 + n, 138, 159, 196, 211, 256 n, 259 + n, 329, 349, 362, 368-370 + n, 382 (Chide), 432; VII: 82, 99, 106, 112, 113, 184, 384, 415-417, 440, 470; VIII: 22, 43, IN), 311 n, 338, 439 n, 441; IX: 35, 109 + n, 131 n, 164 n, 360
Amyntas, III: 100, 155; VIII: 59
Les cahiers d'André Walter, I: 357; III: 450
Les caves du Vatican, I: 145, 356, 390 + n; III: 100, 296; IV: 370 + n, V: 228; VIII: 59
Corydon, I: 357; VI: 152 n
Dostoïevsky, I: 356; III: 100, 101 n
L'école desfemmes, I: 403 n; III: 100
De enge poort (vert. door A.H. Nijhoff van *La porte étroite*), V: 228 n, 266; VII: 416 n; VIII: 110
Les faux-monnayeurs, I: 257 n, 366; II: 78, 281; III: 100, 147, 296; V: 228, 242; VII: 113; VIII: 59
De immoralist (vert. door H. Marsman van *L'immoraliste*), V: 228 n, 266 + n, 275, 296, 398, 416, 440, 452; VII: 416 + n *L'immoraliste,* III: 100; V: 228 + n, 266, 275, 398; VII: 416; VIII: 59
Isabelle, III: 100; V: 228; VIII: 59
Journal, VIII: 248, 249, 353 n, 381, 441 n
Moer (vert. door M. Nijhoff van *Paludes*), V: 228 + n, 398
De nieuwe spijzen (vert. door J. Last van *Les nouvelles nourritures*), VII: 416 + n
Les nourritures terrestres, I: 356; III: 100; VIII: 59, 447 + n
Les nouvelles nourritures, VII: 416 *OEuvres complètes*, IV: 21 + n (I); V: 275; VII: 348 + n (I-XIV), 373; VIII: 248, 353 n, 381, 465; IX: 241 + n
Pages de journal, (*1929-1932*), (art. + boek), III: 504 + n; V: 58; VI: 138 + n; VIII: 353 n
Paludes, II: 136; III: 100; V: 228 + n, 398; VII: 245
La porte étroite, III: 100; V: 224, 228 + n, 266, 398; VII: 416; VIII: 59, 110
Prétextes, IX: 163 + n
Le Prométhée mal enchaîné, III: 100 *Retouches à mon retour de l'U.R.S.S.*, VI: 259 n; VII: 83, 99, 440
Le retour de l'enfant prodigue, VII: 416
Retour de l'U.R.S.S., VI: 9 i, 259 n, 326 + n, 329, 349 + n, 368 + n, 369 + n; VII: 83, 99, 113, 416, 440; IX: 223 + n
Le retour du Tchad, V: 88
Robert, supplément à L'école des femmes, II: 136, 137
Si le grain ne meurt, I: 143, 215; VIII: 356, 360
La symphonie pastorale, III: 100
Symphonie pastorale (vert. door P.C. Nagel van *La symphonie pastorale*), III: 100
La tentative amoureuse, ou Le traité du vain désir, III: 100

Terug uit Sowjet-Rusland (vert. door E.C.M. en H. Brugman van *Retour de l'U.R.S.S.*), VII: 416 + n
De terugkeer van den verloren zoon (vert. door F.G. de Jong van *Le retour de l'enfant prodigue*), VII: 416 + n

Voyage au Congo, V: 88
Le voyage d'Urien, I: 207; III: 100; V: 181
'Gide's christendom': ter Braak
Gidius, zie Gide
Gids, De (periodiek), I: 31 i, 151, 230 n, 240, 241, 258 + n, 292-294 + n, 304, 355, 379, 386, 416, 443, 444; II: 8 i, 9 + n, 14, 20, 22, 25, 26, 40 + n, 47 n, 48, 52, 57, 66, 68, 76 + n, 78, 95, 106, 109, 116, 119, 125, 127, 142, 164, 191, 220 n, 250 + n, 253, 255, 256, 259 n, 261, 264, 293, 299, 300, 306, 307, 314, 315, 319, 329, 334 n, 360, 381, 384, 385 x, 416, 454 n, 494; III: 11, 50, 82, 84, 115, 173, 214, 216, 234, 271, 303, 328, 374, 420, 425, 442, 459; IV: 31, 32, 42, 132, 152, 175, 182, 185, 227, 250, 265, 276, 279, 294, 322 + n, 325, 329-331, 344 n, 345, 351, 367, 395 + n, 407, 419, 449; V: 28, 108, 197, 259, 260; VI: 62 n, 247, 307, 374, 391 (Mult.-herdenking), 407, 408 n; VII: 26, 28 + n, 57, 141, 152; VIII: 442, 507 n, 541, 575; IX: 25, 33 n, 42, 43, 61, 97, 101, 107, 111, 130, 160, 352
Gil Blas: Le Sage
Gil-Robles, José Maria (1898-1980), V: 147 + n
Gilbert de Zigeuner, IX: 96
Gilbert, N.-J.L. (1751-1780), III: 58
Gilbert, Stuart, IX: 198 n
Gilbert de Voisins, Auguste (1877-1939), VI: 43
Le bar de la fourche, VI: 42-43
Gilde, Piet, VIII: 227 + n, 228
Gilhuys, Rie (geb. 1905), II: 109 (vriendin), 141, 226, 304 + n, 370, 380
Gilkin, Iwan (1858-1924), II: 194 Gille, pers. uit Drieu la Rochelle, *Drôle de voyage* en *L'homme couvert de femmes*, zie aldaar
Gilliams, Maurice (1900-1982), V: 203, 346, 352, 355, 364, 370, 395
Gingendael, van, II: 404, 421 + n
Gioconda: Leonardo da Vinci
Gioconda smile, The: Huxley
Giono, Jean (1895-1970), VI: 66
Le chant du monde, V: 119 + n, 122 x, 133, 139, 145, 192, 194, 197
Giraudon, VI: 140, 144, 147
Giraudoux, Jean (1882-1944), I: 234; IV: 164; V: 185; VI: 361
'Choderlos de Laclos', IX: 107 + n
Gisors, pers. uit Malraux, *La condition humaine*, zie aldaar '"Gitana, La"': Chasalle
Gladkov, F.V. (1883-1958), III: 299; V: 242; VIII: 96, 137, 447
Glastonbury romance, A: Powys
Glavimans, André (1912-1984) 'Hollandsche en Vlaamsche schilders', VIII: 281 + n
Gloire de Don Ramire, La: Rodriguez Larreta
Glopper-Bolle, Danny de (geb. 1912), IV: *396-397 n*, 408, 413, 420; VII: 215 + n; IX: 66
Gobau,John (1891-1958), II: 304 + n
Gobée, Dorothé Cornelie (geb. 1928), VIII: 525-526, 558

Gobée, Emile (1881-1954), VIII: *253 n*, 272 n, 273, 276 x, 277, 284, 296, 374, 379, 487, 585; IX: 256 + n
'De Indische nationalistische beweging', VIII: 590 + n
'Op weg naar zelfbeschikking', VIII: 590 + n
Gobée-Bosman, Jacoba Cornelia (geb. 1885), VIII: 525, 558
Gobineau, J.-A. de (1816-1882), I: 162, 167; V: 208

Adelaïde, I: 162; V: 208
Akrivie Phrangopoulo, I: 162, 163, 167; V: 208
La chasse au caribou, V: 208
Laguerre des Turcomans, V: 212
Mademoiselle Irmois, I: 162
Nouvelles asiatiques, I: 162, 167; V: 208
Les Pléiades, I: 210 + n; II: 265
Scaramouche, I: 162
Souvenirs de voyage, I: 167
God en goden: Couperus
Godard d'Aucourt, Claude (1716-1795), V: 204
Godée Molsbergen, E.C. (1875-1940), VII: 311-313 + n
Tijdens de O.I. Compagnie II, VI: 315 + n, 373, 387, 479, 495 (besprekingen); VII: 11, 21 + n, 135, 159, 236, 241, 309 + n
Godenschemering: Veterman
Godet, Philippe (1850-1922)
Madame de Charrière et ses amis, III: 433 + n; IV: 76 + n
'Godiusfragment': DP
Godthelp, H. († 1968), V: 376 + n, 395
Het nieuwe Nederlandsche proza in novellen (bloemlezing): zie aldaar
Goebbels, Paul Joseph (1897-1945), IV: 451; V: 117, 278 x; VIII: 512
Goedhart, Frans J. (1904-1990), III: 50 + n
Goelam Mohammed, IX: 185 n
Goena-goena: Maurits
Goens, Rijcklof V. van (1619-1682), VII: 518; VIII: 168, 169 + n, 225, 227
Goerée d'Overflacquée, Johan (ps. van S.F. van Oss, 1868-1949) *Uit een geheim dagboek (1918-1919)*, VIII: 108 + n
Goering, Hermann (1893-1946), IV: 451; V: 117; VII: 288; VIII: 29
Goes, Frank van der (1859-1939), II: 431 n; III: 184 n; VIII: 259, 299 n
Dr Swart Abrahamsz over Multatuli, VIII: 540 + n, 550
Uit het werk van Frank van der Goes, VIII: 142, 299 + n
Gösta Berling: Lagerlöf
Goetel, Ferdynand (1890-1960),
IV: 233
Mijn dubbel leven (vert. door S.E. van Praag), IV: 233 + n
Goethe, Johann Wolfgang von (1749-1832), I: 118, 139, 267, 268, 294, 300; II: 30, 40, 54, 472; III: 188, 247, 257; V: 371; VI: 160; VII: 72 + n, 277, 415; VIII: 127, 337, 561; IX: 37, 50, 141, 263
Clavigo (Franse vert.), III: 334
Dichtung und Wahrheit, V: 242, 248
Faust, I: 139; VIII: 95
Die Leiden des jungen Werthers, I: 118, 268; III: 247, 257; IV: 43, 208; VII: 141
Die Wahlverwandschaften, V: 408; IX: 37
Wilhelm Meister's Lehrjahre, V: 237, 242, 245, 248, 301
Wilhelm Meister's Wanderjahre, V: 248
Götze, J.G. (1862-1940), VIII: 405 + n, 430, 445

Götze-Roetman, M.S.
'De "waarheid" over Multatuli en zijn gezin', VIII: 445 + n
Gogh, Marie van, I: 134 + n, 268, 269, 311-312 + n; IV: 242; VII: 316 + n; VIII: 508 + n
Gogh, Vincent van (1853-1890), I: 134, 312; II: 354, 437 n
Gogh-Kaulbach, Anna van (1869-1960), VI: 62, 102, 389 + n, 396, 435; VII: 218; VIII: 330
Gogol, N.W. (1809-1852), I: 296; II: 181; III: 402; VI: 232 n; IX: 181 *Dode zielen* (vert,), I: 362

Gold, Michael
Joden zonder geld (vert. van *Jews without money*), III: 197 + n
Golden Cockerel Press (uitgeverij), III: 335 + n
Goll, Ivan (1891-1950), I: 47; III: 229,230
Die Eurokokke, III: 229 n
Golovleff, zie Saltykov-Sjtsjedrin, *Les messieurs Golovleff*
Gomperts, Henri Albert (Hans, geb. 1915), VIII: 297, 304, 350, *473 n*, 478 n, 551, 561; IX: 62 n, 275 *Dingtaal, Gedichten*, VIII: 297 + n, 304 + n, 595; IX: 276
'Menno ter Braak en Uzzeltje', VII: 150+ n, 168; VIII: 16 + n
Gomperz, Th.
Griechische Denker, Eine Geschichte der antiken Philosophie, V: 378-379 + n
Goncelin, (ps., zie ook Jacquemont, Victor)
'Exemple de l'amour en France dans la classe riche' (in Stendhal, *De l'amour*), VI: 76
Goncourt, zie Prix Goncourt
Goncourt, Edmond en Jules de (1822-1896; 1830-1870), I: 87 + n; V: 205; VI: 62, 73, 84, 102, 196 *Germinie Lacerteux*, VI: 73
Gonda, IX: 21
Gondrexon, Jean Albert (geb. 1905), III: 366 + n
Gone with the wind: Mitchell, M.
Gonggrijp, G.L. (1859-1939), VIII: 478, 479, 494, 514, 520
Goor, Gerrit van, VIII: 168 n
'Goriade', zie DP, 'Prof. Dr. Goris over Slauerhoff'
Goriély, Benjamin
Les poètes dans la révolution russe, V: 144 + n
Goris, J.A. (1899-1984, zie ook ps. Gijsen, Marnix), II: 250, 262, 389 *Schrijvers en schilders* (bloemlezing): zie aldaar
Goris, R., IX: 399 + n
Gorki, Maxim (ps., 1868-1936), V: 129
Vie de Klim Samguine; *Klim l'en fant* (vert.), V: 349, 350
Gorter, Herman (1864-1927), I: 300, 373, 374; II: 317; III: 184 n; IV: 48, 472; VI: 131, 287, 292, 444; VII: 138, 139, 142, 148, 150 + n, 152, 396, 444 n, 445, 448; VIII: 214, 215, 499, 541, 578, 579 *Kommunisme en anarchie*, III: 54, 59, 60
Mei, Een gedicht, VII: 224 n; VIII: 541 n, 578, 579
Pan, VII: 138-139 + n, 396
Gorter, Simon (1838-1871), VIII: 499
Brieven, VIII: 496 + n, 499 *Letterkundige studiën*, VIII: 499 n
'Een praatje', VIII: 499 + n
Gossaert, Geerten (ps., zie ook Gerretson, F.C.), I: 392; II: 184, 318; III: 83 n; IV: 520; VI: 21; VII: 78; IX: 144
Gosses, I.H. (1873-1940), IV: 42 + n, 44
Goudoever, W.A. van (1900-1989), VIII: 86 + n, 125
Goudsmit, Sam (1884-1954), IV: 33 n, 160 n
Goul, Roman (= Roman Borisovich Gul), III: 119
Gounod, Ch, (1818-1893)

Faust, IX: 277
Gourmont, Rémy de (1858-1915), III: 388
Gouverneur de Kerguelen, Le: Larbaud
Gouvion-Saint-Cyr, Laurent (1764-1830), VII: 111
Goya y Lucientes, F. de (1746-1828), IV: 22; V: 308

Que se la lleveron!, IV: 22 + n
Gozlan, Léon (1803?-1866), V: 205
Gozzi, Carlo (1720-1806)
Prinses Turandot (vert. door J. Engelman van *Turandot*), IV: 511 + n
Graaf, D.A. de (1906-1981), VII: 527; IX: *161 n*
De hedendaagse jeugd, VII: 496 + n, 527
Graaff Chris de (1890-1955)
Alleenspraak, III: 281 + n
Graaff; Nicolaus de (±1625-±1701)
d'Oost-Indise spiegel, VI: 378; VII: 391, 410 + n, 411
Reisen na de vier gedeelten des werelds, VII: 410 n
Graafland, I.P.C. (1851-1918, zie ook ps. Creusesol), II: 149
Graeff, A.C.D. de (1872-1957), VI: 340 + n; VIII: 227
Graf van Jan Pietersz. Coen, Het, VII: 313
Graffiti: DP
'Grafschrift', zie Slauerhoff, 'Autobiografisch grafschrift'
'Grafschrift van Nôfrit', zie Slauerhoff, 'Grafbeeld van Nôfrit'
Grand Albert, Le, IV: 513 + n
Grand dieu Pan, Le: Machen
Grand-Hôtel, zie Hotels
Grand Meaulnes, Le: Alain-Fournier
Grande Chartreuse, La (klooster), V: 14
Grande France, La (periodiek), I: 111
Grange aux trois belles, La: Francis
Grasset, Bernard (1881-1955, uitgever), I: 167, 225, 233, 269 + n; II: 57, 457; V: 139, 141, 349; VI: 43; IX: 131 n, 154
Grauls, A.W. (1889-1968), I: 88; III: 251, 253
Calando, III: 245, 253
'Serenade', III: 251 + n, 253 + n
Grauwe vogels, De: Schendel A. van
Grave, Eric, zie DP, Pseudoniemen
Grave, De, VII: 515 n
Grave, Adolf de (geb. 1897), VI: 347 + n; VII: 515 + n
Grave, Ferdinand de (Ferdy, 1899-1945), V: 8 i, 223 + n, 225, 338, 444; VI: 48, 63-65, 71, 77, 78, 85, 93, 152, 203, 217, 227, 286, *290 n*, 291; VII: 110, 339 + n, 405, 444 + n, 533, 534; VIII: 123 + n, 220; IX: 163, 242, 411
Grave, Theodorus Justus de, VI: 290 + n; VII: 339 + n
Grave-Terwogt, Anna G. de (1905-1978), VI: 290 n
Grave-Wollrabe, Charlotte Meintje de, VI: 290 + n; VII: 339 + n
Graves, Robert (1895-1985), VIII: 545
I, Claudius, VIII: 545 + n
Lawrence and the Arabs, III: 256
Gravesande, G.H. 's- (1916-1970), IV: 370, 390
Gravesande, J.S.M.L. 's- (Nen, geb. 1911), IV: 370, 390, 475 + n, 479, 487, 504; V: 170 + n 200; VI: 52, 91, 103, 170; VIII: 202
Gravesande (Pannekoek), G.H. 's-(1882-1965, zie ook Pannekoek, G.H. en ps. Buitensorgh, H. van), I: *200 n*, 438; II: 8 i, 170, 171, 177, 216, 378, 383 + n;

III: 218, 472; IV: 10 n, 13, 59, 91 n, 113 n, 132, 186, 273 (Hein), 274 n, 304, 315, 316, 317 n, 318, 331, 346 n, 384 n, 408, 497 n; V: 27, 29, 53, 76, 97, 104, 344, 356; VI: 47 n, 58, 64, 269 n; VII: 181, 446, 528; VIII: 134, 154, 161, 197, 336 + n, 340, 341 n, 374, 396, 574; IX: 167, 271 + n
'Bibliographie van H. Marsman', VII: 444 n, 446

‘Bibliographic Willem Elsschot’, VII: 71 n
‘E. du Perron over proza, poëzie, kritiek’, I: 438 + n; II: 141 + n, 150 (artikel), 153-156, 162, 170, 171, 181, 183 + n, 201-202 + n, 216 + n, 224-226 + n, 417; VI: 51 + n; IX: 36 n, 37
‘E. du Perron terug in Nederland’, VIII: 248-250 + n, 252, 254 x, 257, 258, 262, 286 n, 444, 483; IX: 36 n, 37
‘E. du Perron terug in Nederland’, VIII: 248-250 + n, 252, 254 x, 257, 258, 262, 286 n, 444, 483; IX: 252 + n
Greshoff 's Ikaros bekeerd, Een proeve van exegese, VII: 392 + n; VIII: 203 + n
‘J. Greshoff’, VI: 50, 58
‘J.L. Boender †’ (= ‘Wie was Boender?’), VII: 142 + n, 157 + n, 170
‘Jef Last over zijn leven en zijn werk’, IX: 142 + n, 143
Jonge most (bloemlezing): zie aldaar
‘Kwatrijnen’, VI: 330 n
‘De levende ring’, IV: 480 + n, 487, 488, 491, 497 + n, 499, 504 n, 522
Nachtelijke vangst, VI: 270 + n, 424, 425; VII: 26 + n, 27
‘Een onderhoud met Menno ter Braak’, IV: 139 + n
‘Een onderhoud met S. Vestdijk’, IV: 113 + n, 132 + n, 133, 139, 186
Sprekende schrijvers, IV: 370 n; VI: 47 + n, 50, 51, 56, 58, 60, 64, 71, 90, 91
‘De trouwe vrind’, VI: 424 n, 425
Gravesande (Pannekoek)-Boellaard, A.J.M. 's- (geb. 1876), IV: 370
Grèce, Henri (ps.), zie Greshoff jr., Jan Hendrik
Greco, El (± 1541-1614, zie ook Vestdijk, *Het vijfde zegel*), VII: 178, 225, 226, 239, 296, 304
Greebe, A. (geb. 1915), VIII: 73, *78 n*, 277
Green, Julien (geb. 1900), I: 356, 357, 377, 403; II: 332
Leviathan, I: 403 n
Green, Lili (1885-1977), IX: 53 + n
Greeve, Borromeus de (1875-1947), IX: 375
Grégoire, Henri (1881-1964), III: 232; VI: 35 n, 88
Greshoff, Cornelis Jacobus (Kees, geb. 1920), I: 225, 394 x + n; II: 52; III: 428, 431, 496; IV: 94, 102 + n, 135, 157, 172, 242; V: 226, 238 n, 239, 247, 254, 380; VI: 68 + n, 136, 147, 157, 161, 166, 169, 172, 173, 175, 176, 181, 182, 255, 288, 296, 325, 329 n, 418, 420; VII: 134, 226, 277, 381, 382, 440, 467, 468, 501, 515; VIII: 159, 309, 399, 511 n, 571; IX: 212 + n, 243
‘Départ’, VIII: 511 + n
‘De nutteloze komedie’ (vert. door F.E. A. Batten), VII: 381, 414 + n, 440, 467, 468, 529; VIII: 160, 271, 280, 398
Greshoff, Jan (1888-1971, zie ook ps. Reys, Otto P.), I: 30 i, 124 + n, 134, 135, 137, 145-147, 160, 168, 172, 173, 176, 195, 203 + n, 210, 224-228 + n, 230-232 + n, 240-242 + n, 244, 250, 252 x, 253, 255-260, 262-264, 266, 267, 272, 274, 275, 277, 278 + n, 282, 287, 288, 294, 296, 297, 302 x, 303, 305, 307-309, 312, 317, 325 x, 326, 330, 331, 333, 337 n, 340, 341, 345-348, 351, 353, 358, 359 x, 363-365, 367-369, 372, 373, 375, 377, 380-382, 384-386, 388, 391, 392, 394-397 + n, 399, 400, 405, 407 x, 409, 417, 418 x, 420-423 + n, *424 n*, 425-428 + n, 432 + n, 433 n, 441, 444 n, 445; II: 7 i, 9 n, 14 n, 19 x, 21-23, 27, 28, 29

n, 32 + n, 33, 35, 37-39 + n, 46 n, 48 n, 49, 52 n, 55 n, 58, 59, 61, 62, 65, 70, 75, 78, 80, 82 n, 84-87 + n, 92-95, 102, 103, 105 n, 114, 118 n, 127, 129-131, 135 n, 147, 148, 150, 156 + n, 158, 159, 162, 165-167, 171, 172, 176, 183, 186, 188, 203 n, 208, 209 x, 213, 215 n, 220, 221, 227-230, 240, 243, 249 x, 252, 253, 255 n, 257, 265 x + n, 266, 269, 271, 273-275 + n, 278, 282-284, 286, 294, 297, 298 n, 303, 304, 321, 324, 328 n, 331, 333, 341, 349, 367, 370, 372-374 + n, 378, 381-383 + n, 385 n, 388, 391-395 + n, 408, 412, 413, 418, 420, 422, 433, 437 + n, 438, 440, 441 n, 444, 467, 469, 474, 476, 478 n, 482, 492; III: 15, 28, 31, 46, 50, 58, 67, 71, 72, 75-79, 82, 86, 89, 99, 109, 133, 138, 151, 166, 171, 173, 178, 184 x, 188, 198 + n, 199, 213, 215 n, 219, 220, 223, 233, 242, 245, 249, 251 n, 255 n, 256-258, 276 + n, 277, 279, 294 x, 297, 302 + n, 303, 305, 319, 323, 326, 328, 334, 336, 341, 354, 359, 362 + n, 374, 377 n, 379, 382 n, 383 n, 384, 386, 391, 395, 399, 403 x, 405, 406, 414 x, 417 n, 422, 423, 424 n (Oome Jan), 426, 427, 432, 435, 446, 448 n, 452, 453 n, 456, 459, 460, 462, 463, 465, 484, 485 n, 488, 499 n, 502 + n, 503 n, 507 n, 510 n, 518, 519, 521; IV: 8 i, 12 + n, 15 n, 24, 28 n, 30, 35, 41, 51 n, 52, 56 n, 57, 63, 79 n, 86 n, 90, 95 + n, 100, 103, 113 n, 114, 119, 123, 138, 147, 155, 164, 168, 169 n, 176-178, 180, 181 + n, 183 n, 185, 199, 202 n, 204, 205, 207, 209, 211, 216, 223, 225, 232, 235, 239, 240 + n, 246, 248, 250, 253, 255, 270, 275-277, 292-294, 300-302, 304, 307-310, 314, 319 + n, 323 328, 329 n, 334, 342 n, 350, 351, 362, 376 + n, 381 x + n, 382 n, 388 n, 397, 404 n, 405 + n, 409, 415, 418 + n, 420 n, 452, 467, 479, 480, 484, 486-488, 497, 502 n, 504; V: 9 i, 11, 16 n, 23, 26 n, 27 n, 35, 43 n, 49 n, 53, 55, 57, 62, 65 n, 83, 88, 89, 105, 107 n, 112, 113 n, 115, 116, 119 n, 123, 126, 127, 147, 148, 164, 165, 183 n, 192, 193, 198-200, 203, 208, 216, 221, 226, 239 n, 244 n, 249 + n, 254 n, 258, 261, 264, 274, 285, 291 n, 292, 295, 299 n, 300 n, 304 + n, 322, 324 n, 325, 326, 328 (musketiers), 335 n, 336 n, 349, 352, 359 n, 360, 362-367, 370, 374, 377 n, 381, 383, 386-390, 394, 395, 396 n, 400, 403, 427, 428, 432, 433 n, 439, 443, 444, 452; VI: 8 i, 9 i, 18 n, 19 n, 20 n, 23, 30, 31, 37, 45, 47, 48, 50, 51, 56, 63 n, 72, 75, 78 n, 80, 81 n, 82 n, 87, 88, 90 n, 91, 110, 111, 113, 114 + n, 120, 123, 125, 128 n, 139 n, 152 n, 170, 185, 190, 199, 208 n, 217, 225, 239, 244, 272, 273, 279, 285, 287 n, 288, 295, 299, 302, 323, 324, 332-334, 337 n, 343, 347-349 + n, 354 n, 356 n, 358, 360, 362, 364, 367-369,381 + n, 392, 424, 451, 457 n, 458 n, 466, 483-485, 487 x; VII: 8 i, 9 i, 17 n, 19-22, 23 n, 27, 29 n, 32 n, 63, 64 + n, 66, 67 n, 78, 79, 92, 116 n, 128, 142 + n, 155 n, 156 n, 169, 191, 192, 194 n, 196 + n, 198, 206, 210 + n, 214-216, 219 n, 220 n, 222, 223, 227, 231, 235 n, 236 n, 254, 255, 258, 259, 269, 270, 278 n, 291, 299, 300 n, 302, 310, 320, 321 n, 322 n, 325 n, 329 n, 330 n, 332-335, 341 n, 342 n, 345, 349, 357, 364 n, 369, 370, 378 n, 383, 399, 410, 420,

421, 423, 426, 430, 433, 434 + n, 436 n, 440 n, 442, 443, 445-447, 479, 493-495, 501 n, 530, 533; VIII: 7 i, 11, 14 n, 19, 27, 28, 30 n, 65 + n, 68-70, 73, 75, 83-85, 93, 102, 104, 107 n, 113, 122 n, 129 n, 130, 147, 152, 155, 157, 164, 171, 172, 187 n, 200 n, 203, 209 n, 219, 241, 254, 257, 262, 263 n, 273, 295, 315, 321, 347 n, 363, 365, 366, 398, 399, 407, 415, 436, 455, 564, 574; IX: 23 + n, 24, 26 + n, 27 n, 28-32, 34 n, 46, 47, 50, 6165 + n, 68, 69, 71, 73 + n, 75, 85 n, 90,97 + n, 99, 109, 122, 125 n, 135 n, 145, 150 + n, 152 x, 153, 157, 159, 160, 163 n, 171, 173 + n, 178 + n, 182 + n, 183, 185, 186 x, 187 n, 188 + n, 189, 193-195 + n, 196 n, 199, 201, 210-212 + n, 219-221, 223, 226-228, 231, 235, 237 n, 238 n, 242, 243, 248 n, 348, 350-352, 361, 371, 392 + n
'A.C. Willink', I: 294 n, 422; II: 48 + n (proza, stuk); III: 199 + n, 371, 441, 442, 465, 504, 505, 507, 509-514 + n, 516, 517; IV: 13 n; V: 46 + n; IX: 89 + n
'A plume volante' (ongepubl.), II: 79
'Aan Albert Besnard', III: 67
'Aan een grijsaard', VI: 64 (?), 96 + n
'Aan een zuiderbroeder', VII: 142 n
Aardsch en hemelsch, I: 142 + n *1888-15 December-1938*, VIII: 46 + n, 73 (rijmprent)
'Een afscheid', II: 298 ('Sara Malcolm'); V: 445 ('Sara Malcolm') 'Aller et retour', VI: 94 + n, 104 (andere)
Anch'io, I: 142 + n
Arthur van Schendel, V: 31 + n, 44, 50, 63, 64 + n, 67 + n
Arthur van Schendel, Aantekeningen over 'Jan Compagnie' en 'De waterman', V: 64 + n
'Avondliedje', III: 67 (*'En toen* heeft zij mij aangenomen')
'Baudelaire en mevr. Aupick', III: 499 + n
'De bekeerling', V: 65 + n
'De blinde loods', VI: 330 + n
'Blubo-Import-Maatschappij', VI: 104 + n
'Het boek dat den prix Goncourt had moeten hebben', IX: 193 + n, 194 + n
'Boeken over kunst', II: 263 + n
'De bohémien', VII: 383 n, 384
'Brieven' (rubriek in *DGW*; zie ook *Rebuten*), II: 86; III: 71 + n, 171 (2 teksten)

Bij feestelijke gelegenheden, II: 21 n; III: 208, 467, 476; VII: 133
'Candidaten voor het kamp', IV: 418 + n
'Catrijntje Afrika', VIII: 507 + n, 508, 569
De ceder en andere gedichten, III: 468; VII: 362
'Château de Gistoux', zie 'Chromo's I en II
'Chromo's I en II (= 'Château de Gistoux I en II' en 'Een zomerdag op Gistoux'; zie ook *Mirliton*), II 21 + n, 128, 393 + n, 480; III: 464, 467, 471, 476; VII: 133 + n
'Cinema militans' (zie ook *Mirliton*), III: 219, 464
'Clémence Isaure', VI: 105 + n
'Colette ontmaskert zichzelf', VI: 128 + n
'Columbus zonder Amerika', VI: 94 + n, 104 + n

Confetti, Kleine gedichten, II: 21 n; VI: 399 + n; VII: 326 + n
Critische vlugschriften, VI: 205, 208 + n, 211, 213, 228; VII: 299, 435
Currente calamo, II: 68 + n, 298; IV: 38; VII: 298
'Daudet over Victor Hugo', VII: 200,201 + n, 233, 235
'Deemoed', II: 242 + n
'Deux peintres hollandais à Paris: A.G. et Gerard van Velde', II: 48 n *Dichters van dezen tijd* (bloemlezing): zie aldaar
'Dichterschap en werkelijkheid, Een overdaad naast een tekort', VIII: 30 + n, 31
'De dictatuur des boekhandels', III: 515
'De Domprijs en de woestijn', II: 84 + n
'Donker en Greshoff zitten elkaar in het haar, Kleine notitie', II: 82 n, 92 (citaat), 93, 118 (2e stuk), 147
'Drie handboekjes, Fransch proza en poëzie', VII: 259 + n
'Edelachtbaarheid en poëzie' (= 'De heer Patijn op 't Kloos-jubileum', VI: 489 + n
'De Encyclopédie française en de Nederlandsche letterkunde', VI: 131 + n
'"Es ist nicht wahr!"' (zie ook *Mirliton*), III: 257; IX: 73 n
'Examen de conscience' (zie ook *Mirliton*), III: 471
'Examentroost' (zie ook *Mirliton*), III: 219 + n, 471
'Fermina Marquez', VI: 63 + n
'Franz Hellens over zijn werk' (met DP), II: 29 + n
Gedichten (3e en 4e druk), VII: 40 + n, 52, 70, 71, 116, 121 + n, 133, 154 + n, 155, 159, 167 x, 80, 182, 186, 225 + n, 233, 241, 299; VIII: 15, 27, 108, 121, 129 *Gedichten, 1907-1934* ('Folemprise': 2), III: 151 + n, 452 (groote bundel), 469-471, 473, 476, 482, 483, 495; IV: 284, 373, 380, 420 (*Verzen*), 489, 517; V: 67-70 + n, 94, 116 + n, 117 + n, 145, 157, 188, 199, 274 + n, 309 (? attentie), 314, 445 n; VI: 30; VII: 133 n; VIII: 27; IX: 85 n, 135 + n
Gedichten, 1907-1936 ('Kaleidoscoop': 18), V: 445 + n; VI: 64, 70, 94 n, 96 + n, 133, 265, 314, 358, 364, 392, 404; VII: 117; VIII: 27
Het gefoelied glas, II: 308 + n *Geschiedenis der Nederlandsche letterkunde* (met J. de Vries), II: 12 (Panorama), 30, 48 + n
'De gevangene', III: 473
'De groote saneering, Purgon Donkersloot', II: 32 + n, 33, 37-39 (stuk, 'spijker'), 58 (die spijker), 92 (boutade), 93, 118 (eersten keer), 147
'Gross en Truc', V: 49 + n
'Een grijsaard', VI: 64 (?), 96 + n
'De heer Borel en de poëzie', IV: 162-164 + n
'De heerlijkheden van St. Sulpice', IV: 79 + n
'Herfst', VI: 64 (?), 96 + n
'Herinnert gij u, Jan van Nijlen', zie 'Vriend van mijnjeugd'
'De historische Hagenaar', IV: 79 + n
'Ik groet u', V: 117 + n
Ikaros bekeerd, Een leerdicht, VII: 121 + n, 217 + n, 392, 421 + n, 468
In alle ernst, Overpeinzingen op reis, VI: 234 n, 348 + n; VII: 394 + n, 407 + n, 414, 421 + n, 435, 436, 530; VIII: 372

‘In een koffijhuis geschreven’, VII: 435 (2e deel)
‘In Elsschot's laboratorium’, VII: 71 + n, 74
‘Inscripties op bierviltjes’ (zie ook *Mirliton*), III: 471, 473
‘Interieur’ (zie ook *Mirliton*), III: 214, 215
‘Intieme notities van Alph. Daudet, Het dagboek van een ziekte’, III: 511 + n, 514; V: 63 (stuk over *La Doulou*)
‘Jan van Nijlen, 1884-10 November-1934’, V: 113 + n, 198 (inleiding)
Janus Bifrons, Een debat in sonnetten, III: 378-379 + n, 452 + n, 469, 471; VII: 217 + n
‘Jean Jacques in 1933’, IV: 169 + n, 170 (gedicht), 284 + n, 286, 289-294
‘Jeugd en deugd’ (fragment uit ‘Tien Mei 1903’), V: 49 + n, 224 n, 232, 234 (copy)
‘De jeugd in de literatuur’, III: 352 (stukje), 383 + n
‘Het juiste woord’, IV: 83 + n, 418 + n
Kent uw dichters! (bloemlezing): zie aldaar
Ketelmuziek, Een keuze uit de gedichten, I: 226 + n; II: 298 n; IV: 373; VI: 105 n, 451 n; VIII: 365 *Keurdicht (1907-1927)* (met inl. van J. de Vries), I: 142 + n; II: 299-300
‘Kinderspel’, III: 214-216
‘Kitsch en kitsch’, V: 49 + n
‘Kleine gedichten’, VI: 399 + n
‘Een kluizenaar’, VI: 64 (?), 96 + n
‘Een kluizenaar begint zijn memoires te schrijven’, V: 224 n, 232, 234, 438
‘Knekels en klinkdichten’, IV: 83 + n, 259
‘Een korte karakteristiek van Slauerhoff’, VI: 318 n, 319 *Korte overwegingen*, I: 358
‘De lafaard’, III: 209, 214, 216 *Latijnsche lente*, II: 298, 299, 308
‘Laus autumni’, III: 214-216 + n (*Luis*)
‘Lans castitatis’, III: 214
‘Laus mediocritatis’, II: 46 + n, 47, 51, 58-60 + n, 63, 74 (Kramers-Kuller-affaire), 84, 87, 89 (karakteristiek), 93 (karakteristiek)
‘Leve de voorlichting!’, IV: 234 + n
‘Literatuur in Frankrijk, André Malraux’, IV: 199 + n
‘De litteratuur en “de nieuwe mensch”’, IV: 168 + n, 169
‘Louis Guilloux, De “populistische richting”’, IX: 152 + n, 153
‘Louis-Philippe’ (zie ook *Mirliton*), III: 471
Lyriek (bloemlezing): zie aldaar ‘De man van Lebak’, VII: 321 + n, 322 + n 325 + n, 326, 330-332, 334, 341-343 + n, 361-363, 384, 436, 437, 468
‘Marianne Oswald’, VII: 295 + n
‘Mars en muze’, V: 119 + n
‘Mauriac en de Académie’, IV: 202 + n
Mengelstoffen op het gebied der Fransche letterkunde, II: 298, 299, 308; III: 151; V: 300; VI: 210
‘Met het oog op de eeuwigheid’, IV: 83 + n, 259
‘Met uitzicht op zee’, VI: 234 + n, 330 + n, 331; VII: 435
Mirliton, III: 301 n, 410, 464, 466, 467, 468-469 *(bespreking afz. gedichten*), 470-472, 474, 476, 485 + n; V: 70; VII: 203 n, 217 n; IX: 85 n

‘Monsieur Maurice (Utrillo)’, III: 236
‘De muziekschijf’ (rubriek in *De Hollandsche revue*), I: 433 n
‘Nachtegalen’, VI: 96 + n
‘Nachtgang’, III: 66 (gedicht van de wandeling); VI: 96
‘De najaarsopruiming’ (zie ook *Mirliton*), III: 173, 208 + n, 209, 213 + n, 214 + n, 216-218, 464, 467, 471, 476; VII: 202 n, 203 n, 217 + n, 233
‘De Nederlander en het boek’, III: 133 + n, 142 (radio-prestatie)
‘Nederlandsche letterkunde’, VI: 131 + n
‘Nederlandsche persgebruiken’, III: 50 + n
‘De Nederlandsche toets’, V: 49 + n
‘Nieuwe Vlaamsche dichters’, VII: 142 n
Op de valreep, VIII: 263 n
‘Opdracht aan Elisabeth en Charles Edgar du Perron’ (= ‘Een opdracht’), III: 301 + n, 302, 316 (copy), 464, 470; IX: 79 + n, 85 + n, 348 (*tekst*)
Oud zeer, Gedichten, III: 66-67; V: 70; VI: 96 n
‘Oud zeer (1911)’, VI: 96 + n
‘Over kanonnen en kanonnenvoer’, IV: 372 + n
‘Over legenden en caricaturen’, IV: 79 + n
‘Pallieter en de Antipallieter’, III: 301 + n; IX: 75 + n, 77
‘De Parijsche herfstsalon’, VIII: 65 n
‘Poëzie en jura’, IV: 83 + n, 259, 376 n
‘Potverteeren’, IV: 83 + n, 259
‘Praten over Willem Elsschot’, V: 44 + n, 46; VI: 210
‘Pro domo’, III: 467 + n, 469, 471, 476 (laatste gedicht); IV: 114, 120; VII: 217 + n, 362, 468 *Rebuten* (*Onbestelde brieven*) (zie ook ‘Brieven’), III: 71 n; VI: 208 + n, 492 + n; VII: 134, 143 n, 222, 236 + n, 292 + n, 298, 322, 337 n, 344, 436, 530; VIII: 15, 121 ‘De roman van een schilder, Henry de Groux’ leven en werk’, VI: 382 + n
‘Romantiek in miniatuur’, II: 21 n
Une saison en enfer, II: 298, 299, 308
‘Sans famille’, VI: 147 x + n, 151, 152, 156, 184
‘Schipbreuk bij De Goede Hoop’, VII: 180 + n
‘Simili-Haïkaï’, V: 117
‘Spijkers met koppen’ (rubriek in *DGW*), I: 425 + n, 426, 433 + n; II: 9 + n, 32 + n, 33, 46 n, 48, 52 + n, 82 n, 85 (over anoniemen), 127 (stuk); III: 514 + n, 515; IV: 402
Spijkers met koppen, II: 298 (je kopy), 308 + n; III: 151, 166, 171, 188 + n, 225 (overjou), 232, 515 + n; VI: 489 n; VII: 298, 384 *Steenen voor brood*, VI: 329 n; VIII: 372, 397, 508
‘De stem des volks, De waarde van het document’, V: 339 + n, 349
‘Stukken en brokken’, IV: 83 + n, 259
‘De taalschutters’, II: 273 n, 274, 279 (art. van Jan); VII: 71 (polemiek)
‘Tapis roulants’ (zie ook *Mirliton*), III: 471
Te grabbel, Zeven korte beschouwingen, VII: 383 + n, 384
‘Tegen de halven’, VIII: 436 + n, 455

‘Tellurisch’, VI: 94 + n, 104 (andere)
‘Tien Mei 1903’ (ongepubl.), III: 224 + n, 383, 476; IV: 247 + n, 413 (roman), 421, 440; V: 15, 20, 28, 34, 41-43, 46, 49, 51, 101, 224 + n, 225, 232, 234, 235, 429, 438 ‘Tot een clowntje van Tytgat’ (= ‘Een clowntje van Tytgat’, zie ook *Mirliton*), III: 216 (2 verzen in *Helikon*)
‘Twee stemmen’, VI: 96 n *Uren*, III: 151
De vaders, I: 165 + n
‘Verbannen’, III: 209 + n, 213 + n, 214
‘Verheerlijking’ (= ‘Verklaring’), III: 67 (Hooftiaansche ding)
‘Een verloren zoon’, V: 445 + n; VI: 94 + n
‘Vlaanderens verfvermaak’, III: 261 + n, 276 + n
‘Voces mundi’, V: 445 + n; VI: 96 n
Voetzoekers, III: 151, 202 (boek van Jan), 204 + n, 230-232, 515 + n; VII: 298, 341 + n, 384
‘De voorkeur’, III: 216 (2 verzen in *Helikon*)
‘Vraag-en-antwoord-spel’, II: 52 + n
‘Vriend van mijn jeugd’, III: 466 (‘Herinnert gij u’)
‘Vroolijke elegie’ (zie ook *Mirliton*), III: 214
‘Waar neutraliteit een ondeugd wordt’, IV: 135 + n
‘Waarom-daarom’, VIII: 569 + n
‘Wat dan nog’, IV: 83 + n, 418 + n
‘Wedergeboorte’, III: 66
‘Whopee’ (zie ook *Mirliton*), III: 471
De wieken van den molen, III: 71, 171 (2 teksten); VII: 23 + n, 362 ‘Willem Elsschot, Vlaamsch schrijver’, III: 514 + n
‘Winterdienst’ (zie ook *Mirliton*), III: 214, 216, 217
‘Winternacht op Texel’, III: 67 ‘Zelfportret van een landjonker’ (fragment uit ‘Tien Mei 1903’), V: 224 + n, 232, 234, 235, 425-426, 438
‘Een zomerdag op Gistoux’, zie ‘Chromo's I en II’
Greshoff jr., Jan Hendrik (geb. 1917), I: 225; II 52; III: 418, 428, 432, 496; IV: 94, 102 + n, 135, 172, 242; V: 226; VI: 68 + n, 93, 157, 161, 166-169, 172, 173, 287 + n, 288, 296, 329 n; VII: 1S5 (Henri Grèce) + n, 156, 226, 501 515; VIII: 309, 398, 399, 508, 571; IX: 243
Greshoff Brunt, Agatha Christina (Aty, 1887-1987, zie ook ps. Rosine), I: 225, 244, 252, 255, 259, 260, 264, 307, 389, 405, 407 x, 428, 434; II: 28, 56, 64, 66, 76, 232, 240, 241, 274, 386, 390; III: 123, 238 + n, 318, 319, 321, 340, 382, 384, 478, 504; IV: 51, 61, 64, 87, 93, 94, 102, 128, 151, 152, 184, 213, 219, 239, 241, 242, 247, 250, 313, 327, 330, 354, 357, 408, 434, 436, 438, 441, 447, 455; V: 43, 48, 129, 166, 172, 239, 247, 259, 336, 453; VI: 68, 122, 161, 162, 208 n, 254, 288, 296, 299, 328 + n, 335, 357, 395, 405 + n, 457 n; VII: 121, 133, 135, 154, 216, 224 + n, 226, 267, 310, 317, 364 n, 395, 437; VIII: 14, 85-87 + n, 106, 121, 309, 398; IX: 69, 223, *237 n*, 238 n
Greshoff-Buys, Petronella J.M. (1860-1950), II: 274; VI: 213 (Oma); VII: 277

Greshoff's Ikaros bekeerd: ‘s-Gravesande
Greuze, Jean-Baptiste (1725-1805), III: 510, 511
Jeune villageoise, I: 34 n
Greve, H.E. (1878-1957), IV: 262 n, 347
Greve, Borromeus de, zie Greeve, Borromeus de
Grevenstuk, A. (geb. 1892), VII: 123 + n
‘De volksgeneesmiddelen van den Oost-Indischen archipel’, VII: 123 n
Griechische Denker: Gomperz
Grierson, H.J.C. (1866-1960), II: 191 n, 196, 205, 206 x
Grimmer, Annie, IX: 133 n
Groen, Edgar van der (geb. 1914), VI: 328
Groen, Wim van der, VI: 328, 493; VII: 80
Groen-Pichel, Theodora Elisabeth van der (Dora, geb. 1893), VI: 328, 438, 493; VII: 80, 81
Groene Amsterdammer, De (periodiek), I: 134 n, 379 n; II: 48, 68, 80, 130, 131, 140, 143, 157, 159 x, 161, 163 n, 177, 212, 227 (nr.), 256, 263, 273 n, 274, 279 + n, 297, 307, 386, 388; III: 137, 141, 162, 174, 218, 238; IV: 180; V: 81, 128 + n, 157 + n, 167 + n, 300 + n, 301, 304 x (grappemakers, heeren), 309, 424, 425; VI: 63, 69, 110 + n, 120, 121, 131, 136, 143, 147, 149, 189, 199, 210, 235, 236, 310, 364 n, 365, 381, 390, 408, 411, 442, 480; VII: 117, 135, 165, 180, 219, 261 + n, 295; VIII: 52, 218, 219, 466-468, 576, 582, 590; IX: 24 n, 100, 159, 212 (hebdomadaire), 214 + n
Groeneveld (ps., zie ook Kop, G.G. van der), VII: 501 n, 517
Groeneveldt, Hein (1884-1959), VI: 9 i, 340 + n, 422, 431-433, 445, 453, 465, 477; VII: 43-44, 68, 70, 90, 108, 409, 464; VIII: 235 + n, 300, 313
Groenevelt, Ernst (1887-1955), V: 356 x + n, 358, 363; VIII: 152 + n, 161, 366

De jongeren (bloemlezing): zie aldaar
Groethuysen, Bernard (1880-1946), IV: 129, 156; V: 88
Grolleau, Charles (geb. 1867), I: 195
Grom, Wilhelmina S.G. le (Minny, geb. 1910), VIII: 136 + n, 162, 194, 271, 277
Groot-Nederland (periodiek), I: 190, 292, 353, 444; II: 29 + n, 105, III, 166 + n, 170, 191, 223 n, 256, 260 (redactiebureau), 261, 307, 352, 355; III: 164, 214 n, 262, 352, 372, 383, 425, 434, 435, 438, 442, 443, 445, 447 n, 451, 459, 487, 495, 498, 499 + n, 507 n, 509; IV: 12 n, 30, 33, 70, 78, 84, 94, 98, 114, 115, 129, 161, 185 x, 227, 240, 241, 272, 276, 286, 292, 294, 306, 318, 329, 334, 342, 343, 351-353 + n, 355, 356, 360, 367, 372, 377, 382-387 + n, 389, 392, 397, 400-403 + n, 405 n, 417-420, 425 n, 426 + n, 427, 449, 454, 455, 461, 477, 486, 489, 492 + n, 497, 498, 507; V: 19-21, 24, 25, 28, 30-34, 44, 46, 49, 51, 61, 66, 82, 88, 96, 116, 118, 122, 123, 129, 137, 145, 173, 174, 177, 187, 194, 195, 213, 216, 218, 221, 224, 225 + n, 232, 234, 235, 279, 326, 334, 336, 344, 381, 388, 425-427, 429, 431, 433, 436, 438, 441-443, 445, 446, 449; VI: 7 i-9 i, 12, 14, 17, 19-22 + n, 25, 27, 29, 31, 39 n, 43, 46, 48, 56, 60, 63, 64, 67, 72, 82, 88, 90, 91, 95, 96, 100, 101,

103-105, 107, 114, 116, 122, 124, 232, 133, 136, 137 + n, 146, 149, 163, 166, 167, 171, 175, 176, 184, 188 + n, 194, 197, 201, 207, 208, 212, 221, 226, 228, 231, 233-236, 240, 241, 254, 258, 271, 304, 308, 310, 315, 318-319 + n (Slauerhoff-nr.), 327, 329, 330, 332, 334, 340, 348-351, 358, 373, 374, 379, 381, 382, 386, 387, 390, 395-397, 399, 402, 404, 407, 411, 412, 414, 416, 429, 438, 448-450, 457-460, 466-469, 476, 478, 480, 481, 483-485, 488-491, 495, 496; VII: 8 i, 9 i, 11, 17-21, 23, 28-31, 33, 34, 35 (Redactie), 50 n, 57-59, 63, 64, 68, 69, 71, 74, 75, 84-86, 88, 89, 92, 98, 112, 117, 118, 122, 124, 125, 127, 135, 138, 140-142, 148, 150 x, 153, 157-159, 162, 167, 170, 177, 191, 192, 194, 195, 207, 210, 214, 219, 220 + n, 222, 224, 231, 232, 234, 235, 241, 255, 260, 267, 271, 276, 279, 283, 292, 293, 297-299, 303-307, 311, 312, 320, 323-325, 332, 333, 341, 360, 361, 363, 370, 389, 392, 394, 395, 408, 412 (Indië-nommer), 413 + n, 421, 427, 433-435, 438, 443-448, 450-453, 462, 463, 468, 470, 471, 484 n, 485, 486, 490, 492-494 + n, 500, 508, 514, 529, 531 + n, 533, 537; VIII: 20, 21, 27, 31, 36, 45, 53, 72, 76, 87, 100, 107 n, 120, 121, 122 n, 129, 130, 133, 147, 150, 155, 163, 164, 171, 172, 193, 209 n, 219, 247, 255, 258, 284, 289, 292, 293, 314, 316, 318, 327, 346, 347 + n, 350, 352, 365, 372, 396, 406, 407, 417, 440, 463, 476, 478, 491, 494, 496, 506, 508 + n, 517, 519, 522, 534, 535; IX: 45, 61, 99-100 x, 130, 135 + n, 159, 160 + n, 175, 178n, 182, 183, 185, 222, 225, 228 + n, 242, 246
Groot-Nederlands boerenboek, VII: 234 + n
Groote lord, De: Burnett
'Groote piraterie, De': Chasalle
Gros, Jean Antoine (1771-1835), VI: 221
Grosz, George (1893-1959), I: 79 + n, 82, 109; IV: 198; V: 62
'Grote dingen van de planken, De': DP
Groux, Henry de (1867-1930), VI: 382; VII: 383 n, 384
Grub, Geert, IV: 160 n
Gruyter, J. de (1859-1932) *Het leven en de werken van Eduard Douwes Dekker (Multatuli)*, VI: 374 + n; VII: 326 + n, VIII: 409 + n
Gruyter, W. Jos de (1899-1979), VI: 221 n
Grynszpan, Herschel Feibel (geb. 1921), VII: 520 + n
'Grijze dashond, De': DP
Guchtenaere, Herman M.C. de (1895-1946, zie ook ps. Méral, Paul), II: 421 n; III: 133 n, 187, 188
'Bij de mémoires van Trotzki' (vert. door DP), III: 133 + n, 178, 184, 186, 187 (drukproeven), 188
Gudrun (boekhandel te Brussel), I: 71, 156, 160 x, 195, 240, 292
Guégan, Bertrand (geb. 1892), V: 291 + n
Guéhenno, Jean (1890-1978), V: 183, 237, 238, 329, 332, 333, 349, 366; VI: 16, 133, 138, 331
Caliban parle, III: 457
Journal d'un homme de 40 ans, V: 183 + n, 332, 425 + n; VI: 133, 139; IX: 210

Nu ik 40 ben (vert. door J.G. Schoup van *Journal d'un homme de 40 ans*), VI: 139 + n; IX: 210 + n

Guerre et la paix, La: Tolstoj
Guìla, Bodor, Zie DP, Pseudoniemen
Guilloux, Louis (1899-1980), IV: 330, 340, 342, 353, 366, 380, 388, 389, 402; V: 122, 127 n, 183; VI: 27-29, 35, 38, 40, 63, 64, 83, 88, 136, 138-148, 161, 173, 331, 382; VII: 95, 134, 467; VIII: 160; IX: 8 i, *131 n*, 132, 140, 141, 146 n, 165 n, 193, 194 n, 212 n, 357
Angélina, V: 171 + n, 190; IX: 131 n, 146 + n
Compagnons, IX: 131 n
Dossier confidentiel, IV: 353, 380, 382 (pak); V: 183 + n; IX: 131 n, 152 n, 153 x
Hyménée, IX: 131 n
Le lecteur écrit (choix de lettres): zie aldaar
Maison du peuple, V: 339; VI: 67; IX: 131 n, 152, 153 + n
Le sang noir, V: 127 n, 128, 445 x, 446, 451; VI: 27-29, 35, 38, 64, 82 + n, 83, 88, 108, 110 + n, 118, 136, 139, 143-148, 193; VII: 95; VIII: 60; IX: 131 n, 146 + n, 152 + n, 153 x (Cripure), 165, 181, 187 + n, 193-195 + n, 210-212, 213 n, 218
Souvenirs sur Georges Palante, V: 128; IX: 152 + n, 153, 194
Guilloux, Yvonne (geb. 1932), IX: 131 n, 154, 184, 194
Guilloux-Tricoire, Renée (geb. 1895), IX: 131 n, 154, 194, 211
Güiraldes, Alberto, II: 131 + n
Güiraldes, Ricardo (1886-1927), II: 116, 127, 130, 132
Don Segundo Sombra, II: 130, 131 + n; IV: 200; IX: 198 + n
Don Segundo Sombra (vert. door J. Slauerhoff en R. Schreuder van *Don Segundo Sombra*), II: 116 + n, 117, 127 (dat boek), 130, 131, 160; IV: 200; VI: 69 + n; VII: 186 + n; VIII: 68 + n; IX: 198 + n
Guiraldez, I: 404
Guitry, Sacha (1885-1957), V: 213, 429, 434, 437; VII: 384
Guizot, F.P.G. (1789-1874), VII: 39
Gulden roos, De (galerie te Brussel), V: 48 + n, 56, 59, 83
Gulden winckel, Den (periodiek), I: 31 i, 51, 57 + n, 84, 117, 124, 131 + n, 136 n, 142, 146, 148, 164, 165 n, 203, 219, 234, 235, 254, 259, 264, 269, 302, 316, 324, 331 x, 337 n, 340 n, 345, 351, 352, 359, 373, 375, 380, 384, 386, 392, 393, 413, 422, 423 n, 425 + n, 426, 433, 434; II: 7 i, 8 i, 9 n, 10, 14 n, 15, 23, 24 + n, 26, 28, 29 n, 30, 32 n, 33, 36, 38 x, 39 + n, 43, 45 x, 46, 48, 49, 62, 74, 78, 80 + n, 82, n, 84-87 + n, 89, 90, 92, 94 x, 105 + n, 116, 118, 128, 130, 134, 141, 148, 150, 153, 154, 158, 171, 177, 183, 189, 206, 216, 239, 240 (letterkundig tijdschrift), 246, 250, 262, 273, 276, 278, 279 + n, 293, 299, 316, 318, 324, 329, 335 n, 339, 347, 371, 374 n, 377 n,379, 381-383, 386-388, 392, 394, 396-399, 403, 410, 411, 413, 415-417, 422, 423, 429, 432, 434, 436, 442, 469, 473, 487, 488 x + n, 489, 491, 492; III: 12, 13, 15, 33, 35, 49, 50, 53 x, 54, 59, 62, 64, 69, 71, 72 + n, 77, 79 + n, 88 + n, 124, 131, 138, 173, 178, 186, 187 188, 225, 294, 323, 328, 329, 349, 350, 379, 406, 425, 426, 433, 434, 444, 466, 472, 481, 514 + n, 515; IV: 30, 39, 79, 113 + n, 133, 135, 139 (= 154), 154 (= 139), 157, 161, 166-168, 186, 233, 237, 263-265, 341, 342, 372, 380, 385, 394, 406, 429, 430, 455, 482, 490, 492;

V: 28, 88, 121, 134, 144, 173, 177, 221, 279, 332, 349, 363, 371, 373, 379, 424, 445 + n; VI: 12 n, 56, 98, 130, 190, 243, 400, 401; VIII: 121, 160, 204; IX: 24 n, 35, 51, 52 + n, 61, 65 n, 78, 142, 178 + n, 352, 359
Gunkel, E.R.J., VII: 195 + n
Gunning, C.P., VIII: 66 n
Gunning, J.G.H. (1856-1914), IX: 393 n, 395 n
Gutteling, Alex (1884-1910), VIII: 338
Guzman, Martin Luis (1887-1976), IV: 243; V: 349, 350; VII: 166; VIII: 137

In de schaduw van den leider (vert. door J. Slauerhoff en G.J. Geers van *La sombra del caudillo*), IV: 243, 264; V: 125; VII: 155 + n, 159, 166-169, 180, 216
Sous l'ombre du caudillo (vert. van *La sombra del caudillo*), II: 368 + n; III: 38, 75; V: 125
'Gwendoline', zie Brunclair, 'Pantalonnade'
Gijsen, Marnix (ps., zie ook Goris, J.A.), I: 46, 88, 115, 145, 196, 290, 304; II: 250 + n, 385; III: 138; IV: 38, 373, 417 n, 445 + n, 486; V: 279, 355; VI: 72
Het huis, I: 88 + n, 115; II: 408 n 'Lof-litanie van Sint Franciscus van Assisi', II: 408 + n
Gijssels, Willem, IV: 210
Priangan, VI: 268 + n, VII: 284; VIII: 202, 383

Haaften, Otto van, pers. uit Ter Braak, *Hampton Court*, zie aldaar
Haags gemeentearchief, zie Archief der gemeente 's-Gravenhage
Haagsch maandblad (periodiek), III: 425; IV: 272, 277, 286, 341, 343, 365, 461; VI: 30, 39; VII: 265, 274, 278 n, 303, 576; IX: 160
Haagsche courant (periodiek), VII: 263, 264
Haagsche post, De (periodiek), III: 102; V: 358, 439; VI: 179; VII: 131, 179, 343, 529
Haamstede, Witte van, zie Haemstede, Witte van
Haan, F. de (1863-1938), VI: 268 + n; VII: 400, 478, 495, 496, 526; VIII: 46, 119 + n, 175, 177, 193, 202
Oud Batavia, VI: 268 + n, 326, 334, 361, 373; VII: 284, 496, 527; VIII: 151, 156, 193, 202
'Personalia' (deel I, I, van *Priangan*), VI: 378
Haan, Jacob Israël de (1881-1924), II: 136, 200, 275, 303, 322; III: 369, 373; IV: 234 n; IX: 84 n
Haan N.V., W. de (uitgeverij), II: 386 + n; IV: 52; VII: 50, 215, 217, 309; VIII: 223 + n, 280, 358, 461, 482, 483, 485, 487, 502, 504, 505, 557, 589; IX: 270
Haarlems dagblad (periodiek), II: 52
Haas, H.W.M. de, VIII: 33
'Haatzaaiartikelen', zie Persbreidel-ordonnantie
Habbema, J. (1885-1937), VI: 449 + n
Hachette (uitgeverij), V: 451; VII: 138
Hadji Baba, zie Morier, *The adventures of Hajji Baba of Ispahan*
Hadzji Moerat: Tolstoj
Haek, zie Café's

Haemstede, Witte van (ca. 1280-1321), I: 131
Haentjens Dekker, R.W. (geb. 1906), VII: 456 + n, 457, 479; VIII: 372
Haesaerts, Luc (1899-1962), III: 277
Haesaerts, Paul (1901-1974), III: 277

‘Hagel’ (rubriek in *De gemeenschap*), II: 483 + n; III: 17 + n, 20; V: 316 n
Haggard, Henry Rider (1856-1925)
Cleopatra, VIII: 545 + n
Haghe, Adolf ter (ps., zie ook Koch, Anton), I: 390 + n; IV: 39; VIII: 124 + n, 125, 207
Iboe Indonesia, VIII: 124 n, 125, 207, 220 + n
‘Luc Durtain, Een kosmopoliet’, IV: 39 + n
‘Publius Vergilius Maro, Een tweeduizendjarig jubilaris’, IV: 39 + n
‘Tropische avond’, IV: 39
Haghen, Steven van der (1563-1624), VIII: 207
Hahn, Emily (geb. 1905)
Seductio ad absurdum, IX: III + n
Haighton, Alfred A. (1896-1943), VIII: 259, 267, 285, 292, 296, 316, 346, 512, 513 x + n, 515, 519, 535, 547-549, 556, 575
De crisis ontmaskerd, VIII: 548 + n ‘Dukdalf der persoonlijkheidsidee’, VIII: 259 + n, 260, 285, 292, 296, 316, 346
‘Multatuli & C[ie]’, VIII: 512 + n, 513 x, 515, 535, 556
‘Multatuli zonder masker’, VIII: 512 + n, 513, 515
Over Jeanne Kloos-Reyneke van Stuwe, VIII: 548 + n
Waarheen voert Mussert?, VIII: 548 + n
Haighton, J.G.H. (1872-1919), VIII: 513 n
Haje, C.F. (1874-1938), II: 273 n, 274, 279 + n, 333; VII: 23, 60, 71 ‘Taalschut’, II: 273 n, 279 + n
Halbertsma, J.H. (1789-1869), VII: 164
Het geslacht der Van Haren's, Fragmenten, VII: 164 + n, 189, 190, 194, 196, 198, 218, 266
Letterkundige naoogst II, VII: 165 + n, 189, 190, 194, 196, 198, 218, 266
Halcyon Press, The (= De Halcyon Pers), III: 150 n; VIII: 566 n
Halévy, Daniel (1872-1962)
La vie de F. Nietzsche, IV: 150, 247, 278 + n, 307, 311
Halewijn, VI: 231, 237, 238
Hall, J.N. van (1840-1918), VIII: 414
Hall-Nijhoff E. van (geb. 1905), IV: 241 + n
>*Hallelujah* (film), III: 40
Hallemannetje, pers. uit Multatuli, *De geschiedenis van Woutertje Pieterse*, zie aldaar
Halsbeke, Charles-Léon van (ps., zie ook Stols, A.A.M.), I: 278 n
Haman, zie Paap, *Vincent Haman*
Hamburger, Salomon Herman (1898-1946, zie ook ps. Man, Herman de), VII: 289, 290
Hamel, Anton Gerard van (1842-1907), II: 239
Hammacher, A.M.W.J. (geb. 1897), III: 198, 199; IX: 351 ‘Charley Toorop’, III: 198 + n ‘Delacroix-Derain’, VI: 215 + n
Hammett, Dashiell (1894-1961), VII: 166 + n
The glass key, VII: 146
The Maltese falcon, VII: 146

Red harvest, V: 207; VII: 146
The thin man, V: 207
Hampton Court: ter Braak
Hamsun, Knut (1859-1952), III: 18, 370
Hana, Herman (1874-1952), II: 208
Handelingen 2e Kamer, zie Verslag der handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Handelsblad, zie *Algemeen handelsblad*
Hangeler, zie Behrens-Hangeler, Herbert
Hans, D. (1882-1946), VIII: 128 + n, 186 + n, 203, 549, 575; IX: 258 n
'Naschrift', IX: 258 n, 383 (*tekst*)
Hansker, Gertie, zie Larbaud, 'Een opdracht'
'Hantoe' (ps., zie ook Spook, L.H.), VIII: 402 n
Harahap, Parada (1899-1959), VIII: 126 + n
Harde(n) dood, De(n), zie DP, *Gebed bij de harde dood*
Hardenbroek, Gijsbert Jan van (1720-1788)
Gedenkschriften (1747-1787), VIII: 91 + n, 108, 114
Hardouin, E.A. (1820-1853), VIII: 105 + n
Hardy, Thomas (1840-1928), VI: 214, 215 (portretten?), 227; VII: 348; VIII: 338
Haren, Amelia H.W. van (1738-1800), VII: 189
Haren, Carolina Wilhelmina van (1741-1812), VII: 24 (dochters), 69, 169, 182, 187-189; VIII: 157, 166, 167; IX: 378
Haren, Doekje van (1739-1819), VII: 189
Haren, Jan Poppe André van (1755-1818), VIII: 114 (zoons)
Haren, Marianne Elisabeth van (Betje, 1744-1821), VII: 24 (dochters), 69, 182, 188, 189; VIII: 556 n, 557
Haren, Onno Zwier van (1713-1779, zie voor Van Haren-verhaal: DP, *Schandaal in Holland*), VI: 10 i; VII: 24 + n, 25, 41, 46, 69, 105, 137, 140, 144, 163, 165-167, 169, 181, 182, 187-190, 197, 204, 205, 211, 531; VIII: 11, 114, 142, 296, 361 n, 362, 381, 533, 580, 581; IX: 247,378,379 n *Agon, Sulthan van Bantam*, VII: 482; VIII: 101, 109 (regels) *Deductie voor Jr Onno Zwier van Haren*, VII: 24 + n, 41, 45-46, 69, 205 + n; VIII: 362, 556 + n
Haren, Willem van (1710-1768, zie voor Van Haren-verhaal: DP, *Schandaal in Holland*), VI: 10 i; VII: 105, 137, 140, 144, 163-165 + n, 169, 181, 182, + n, 188, 197, 204, 206; VIII: 11, 296, 579 n; IX: 247, 378
Het menschlijk leeven, VII: 51 + n, 52
Haren-Charles, Marianne van (1699-1758), VII: 205
Haren-van Huls, Sara Adel (Adeleide, 1718-1793), VII: 24 n, 205 (schoonmama); VIII: 362 (zijn vrouw)
Harmonie, De (sociëteit te Batavia), VI: 458, 485 ('de soos'); VII: 85, 133, 269, 306, 315; VIII: 139, 167, 184 n, 185, 191, 239, 314 + n, 487, 488 + n
Harmsen, II: 117-118
Harmsworth, Harold Sidney, viscount Rothermere (1868-1940), III: 344 + n
Harmsworth-Share, Mary Lilian († 1937), III: 344 + n
Harnas, Het, zie DP, *Het zijden harnas*
'Harold Lloyd', zie Greshoff 'Cinema militans'
Harper and Brothers (uitgeverij), I: 320
Harrap (uitgeverij), VI: 170
Harriette Wilson, zie Wilson-Dubo-chet, *Memoirs*
Harris, Frank (1856-1931), VII: 256 n

Ma vie et mes amours (vert.), IX: 135 n
Oscar Wilde, his life and confessions, IV: 38
La vie et les confessions d'Oscar Wilde (vert. van *Oscar Wilde, his life and confessions*), I: 206, 208, 210, 213
Hart zonder land: Helman
Hart, Frances Noyes (1890-1943) *The Bellamy trial*, VII: 130
Hart, C. de (1880-1956), VI: *383 n*, 406, 407 + n, 413; VII: 359 (conservator), 481, 491; VIII: 250, 258, 273 n, 284, 312, 330 n, 369, 374, 375, 411 n, 412 n, 421 n, 473, 550, 563 n, 575, 584, 585, 586 n 'Mr. A.J. Duymaer van Twist - Ed. Douws Dekker (Multatuli)', VIII: 346, 347 + n, 478, 479, 513 'Multatuli als huisvader', VIII: 519 + n
Hartelust, P.W., VII: 215
Harten en brood: Kuyle
Harthoorn, A.M., VII: 460 n, 507; VIII: 89 + n, 131, 150 n
Hartingh, N. (1715?-1766), VI: 378
Hasselman, C.J., VIII: 172, 174
Hasselt, J. Ph. van, VI: 333; VII: 321; IX: 377
Hatta, M. (1902-1980), VII: 525, 526 + n; VIII: 290 + n, 482 + n
Hattum, Jac. van (1900-1981), VI: 91, 365 + n; VII: 480; VIII: 92, 565 + n, 572; IX: 249 + n, 257 *Drie op één perron* (met G. den Brabander en E. Hoornik), VII: 480 + n; VIII: 68 + n, 92, 103, 307 n, 565 n; IX: 248 + n, 249 n, 257 + n
Frisia non cantat, VIII: 92
Gedichten, IX: 257 + n
De pothoofdplant, VI: 365 + n, 404 + n; VIII: 92
Haulleville, Eric de (1900-1941), V: 155 + n, 168, 180, 181 + n, 197 *Un gentilhomme de lettres: Prosper de Haulleville*, V: 181 n
Le voyage aux Iles Galapagos, V: 155, 168, 181 + n, 197
Hauptmann, Gerhard (1862-1946) *Hannele's hemelvaart* (vert. door W. Kloos van *Hanneles Himmelfahrt*), IV: 412, 413
Voor zonsondergang (vert. van *Vor Sonnenuntergang*), VIII: 596 + n; IX: 278 + n
Hauser, Caspar, (Kaspar, 1812-1833), V: 342
Hautes et basses classes en Italie: Larbaud
Hautour, Marc d' (ps., zie ook Douwes Dekker, Ernest F.E.)
Van een dappere drakendoodster, VI: 408 + n
Havelaar, Just (1880-1930), I: 47; II: 84 + n, 85, 87-89, 93, 148, 210, 413; III: 138; V: 209; IX: 65 + n, 66 n
De nieuwe mensch, II: 84 n
Hazen, G.A.J., VII: 518 n
Hazil, zie Tanzil, Hazil
Hecke, Firmin van (1884-1961), VI: 100
Hecke, Paul-Gustave van (1887-1967), I: 271 + n, 273, 277 + n, 278, 283, 285, 287, 388, 391; IV: 396, 397, 402, 404, 405; V: 360; VIII: 569
Hecke-Deschrijver, Honorine Maria van (Norine, geb. 1887), I: 271
Hedda, pers. uit Marsman, 'Vera', zie aldaar
Heden ik, morgen gij: Marsman; Vestdijk
Heeckeren tot Waliën, J.C.W. van (1837-1870), VIII: 346, 401 (foto's)

Heel, Lous van, II: 192

Heemskerck, Johan van (1597-1656), VII: 403
Batavische Arcadia, VI: 377; VII: 100, 403
'Heer Borel en de poëzie, De': Greshoff, J.
Heeroma, K.H. (1909-1972), IV: 53 + n
'Kroniek van het literaire leven in 1932', IV: 53 + n
'De laatste der Multatulianen', II: 440, 441 n
Heever, C.M. van den (1902-1957), VIII: 64 + n, 83, 399
Heever, Toon van den (1894-1956), VIII: 108, 399 + n
Gedigte, VIII: 398, 399 n
Vir Eugene en andere gedigte, VIII: 398, 399 n
Hegel, Georg W.F. (1770-1831), IV: 66; V: 153; VI: 52; VII: 113
'Heilige stenen in West-Java,' zie DP, 'Oudheden op West-Java I, II'
Heimburg, Wilhelmine (ps., 1850-1912), III: 296; VIII: 127
Heimwee naar het Zuiden: v. Nijlen
Heine, Heinrich (1797-1856), II: 156, 252, 266, 273; V: 182; VI: 192; VII: 474; VIII: 148
Das Buch der Lieder, II: 437 n
Das Buch Legrand, II: 252, 273
Der lyrische Nachlass, II: 443 + n
Heinemann, W. (uitgeverij), VI: 266, 278
Heleen: v. Bruggen
Hélène Marveil: v. Genderen Stort
Helikon (periodiek), II: 300 (tijdschrift van Stols), 320 n, 328, 373, 389 n, 402; III: 38, 87 + n, 88, 129, 131, 132, 164, 209, 213, 215, 216, 230, 243, 251, 253, 256, 257, 261 x, 265, 275, 320, 323, 355; IV: 39 + n, 113, 133, 155, 186; VII: 309; VIII: 307; IX: 73, 257 n
Hellen, Ernest, zie Hello, Ernest
Hellens, Alexandre (1921-1940), I: 233 (Choura), 364, 382; II: 257, 295
Hellens, Franz (ps. van Frédéric van Ermengem, 1881-1972), I: 30 i, 70, 91 n, 161, 199, *225 n*, 232, 243, 259, 260, 265 n, 273, 277, 288, 289, 328 n, 337 + n, 351 n, 371, 418 n, 420; II: 29 n, 54, 76, 138, 232, 257, 294 n, 308, 328 n, 404; III: 75 n, 91, 196, 236 + n, 251, 255, 268, 273, 302, 350, 374, 431, 435, 439, 441, 472, 474, 522; IV: 24, 89, 90 n, 93 n, 94 n, 214, 220, 223, 225, 247 x, 385, 392; V: 17, 181 n; VI: 138, 297, 362; VII: 31, 381; IX: 8 1, 63, 64 (drie), 67, 187 n, 216
'Cécile', I: 283 + n
'La cuisine des fous', I: 330
Documents secrets, 1905-1931 (werktitel: *La confession naïve*), II: 421 + n; III: 186 + n, 268, 269
En écoutant le kruit de mes talons, II: 294, 354, 355, 362, 364
L'enfant et l'écuyère, I: 271-273 + n, 277 + n
'Le fauteuil rouge', II: 294, 354, 355, 361, 362, 364
La femme partagée, I: 225 + n, 351 n; II: 361, 421 + n
Les filles du désir, II: 61, 63-64, 138, 421 + n, 498, 499, 506; V: 345 + n
Fraîcheur de la mer, III: 372 + n; IV: 385
Frédéric, V: 345 + n
Les hors-le-vent, I: 330 + n; III: 75

Le jeune homme Annibal (werktitel: *L'enfant sauvage*), I: 325 + n, 326, 330, 364, 381 + n, 382; II: 232
'Lettre à J. Slauerhoff', I: 385 + n, 410

Le magasin aux poudres, VI: 362 + n
Mélusine, III: 269 + n
La mort dans l'âme, V: 257, 263 + n
Le naïf, I: 330 + n; II: 232; V: 345 + n
Réalités fantastiques, I: 215 + n; III: 75
Le rendez-vous dans une église, II: 294 + n, 362
'Les soirs de Gand', I: 330; III: 75
Hellens, Jeanne, zie Beduwé-van Ermengem, Jeanne
Hellens, Maria Elisabeth (geb. 1927), I: 382; II: 257, 295
Hellens, Serge (1929-1951), I: 382 (qui s'annonce), 418 + n, II: 257, 295
Hellens-Miloslavsky, Marie M. (Maroussia, 1893-1947), I: 233 n, 271, 382, 418 + n; II: 257, 295, 422; III: 75, 220, 337, 343, 372, 435, 460, 480; IV: 94
Helimer, Ruth, III: 22; IX: 53 + n
Hello, Ernest (1828-1885), V: 205 (Hellen)
Helman, Albert (ps., zie ook Lichtveld, Lou A.M.), I: 160, 173, 174, 192, 195, 206, 354, 378, 432 n; II: 48, 82, 140 (ober), 171, 177, 212, 273, 276, 282, 304, 305, 349, 388 + n, 392, 408, 414 + n, 415 + n, 441, 455 + n, 463, 483, 484; III: 27, 65 + n, 114, 169, 218, 219, 224, 234, 376 + n, 434 + n, 436, 442, 477, 490, 499; IV: 355, 429 n, 440, 445 n, 470; V: 128, 202, 221, 255, 272, 318, 350, 351, 371, 375, 394, 400, 410, 426; VI: 56, 57, 170, 209 + n, 251; VII: 156, 218 + n, 219, 229, 322, 323, 576; IX: 37, 64, 101 n, 171
'Anders schrijven en toch eender', VIII: 322 + n 'De begijnen van Woldry', V: 255 + n
Het euvel Gods, III: 477; V: 202 (verhalenboek), 255 + n
Hart zonder land, I: 395, 416; II: 305, 335 + n, 463; III: 142; V: 202, 255 n
'Ik ben Lindor', V: 255 + n
'Logica en misdaad', VIII: 218 + n, 219
's Mensen heen- en terugweg, VII: 255 + n, 270, 350 + n
'Het nutteloos verzet tegen den schrijfdemon', II: 143, 144 + n
Overwintering, III: 65, 169
Serenitas, II: 305, 335 + n, 372; III: 65
De stille plantage, III: 224, 229, 234, 299 n, 338, 402; IV: 65, 147, 393; VI: 220
'Triangel', III: 169
'Het tweekoppig monster', III: 218 + n
'De verdwenen christen', V: 201 n, 395 + n, 401 (*Verdwenen Soldaat*); VI: 23, 61, 219
'Vijf broden en twee visschen', III: 169 + n
'De vijf nabije vingers', II: 177 (onanisme van Marsman), 212 n, 223, 227
'Waar is de verteller?', II: 388 + n, 392 (beknibbelt), 404 + n, 414 + n, 441 (attaque), 455
Waarom niet?, IV: 355, 392, 393
Wij en de litteratuur, III: 188 + n
Zuid-Zuid-West, I: 173, 174; III: 65, 141, 207, 220, V: 241; VII: 286
Helmers, Jan Frederik (1767-1813), VII: 391; VIII: 534
De Hollandsche natie, VI: 379; VIII: 62, 176, 177 + n, 186, 188, 196
Helmond, N. van

‘Lofdicht op den Raad van Justitie te Batavia’, VIII: 84 + n
Heloïze, (ps., zie ook Douwes Dekker-Hamminck Schepel, Maria F.C.), VIII: 330 + n
Hemdenmaker, zie DP, *De arme hemdenmaker*
Hemdenverhaal, zie DP, ‘Van de drie ridders en het hemd’ en DP, *Het zijden harnas*
Hemel en aarde: Werumeus Buning
Hemert, Van, zie Langevelt van Hemert
Hemingway, Ernest (1899-1961), IV: 53 + n, 251; VI: 248, 252
Death in the afternoon, IV: 53 + n; V: 373
In our time, IV: 46 n; VI: 252
The torrents of spring, IV: 46 n
Hemme, M., VI: 378 n
De loff der peperthuynen, VI: 379; VII: 391-392, 411
Hémon, Louis (1880-1913)
Battling Malone, pugiliste, II: 343
Henny-du Perron, Albertine Eugenie (tante Henny, 1858-1935), II: 394 + n; III: 305, 319; IV: 212, 213, 216, 220, 222-224 + n
Henri IV, koning van Frankrijk, (1553-1610), IV: 347
Henriët, Henk A. (1903-1945), IX: 52 n
‘Henriëtte's oogen’, hfdstk uit Marsman, *De dood van Angèle Degroux*, zie aldaar
Henriquez (boekhandel te Brussel), I: 152, 250, 266; III: 374
Henry Brulard, zie Stendhal, *La vie de Henri Brulard*
Herakles: Couperus
Heraut, De (periodiek), VIII: 37 n
Herbet, Franz Isidore (1902-1958), VI: 156 (Prefect); IX: *253 n*
‘Here & now pamphlets, The’ (serie), IX: 110 + n
Hérédia, José-Marie de (1842-1905), I: 243; III: 12
Herhalingsoefeningen: v. Vriesland
Heringa, A., I: 106
‘Herinnering aan Parijs’, zie Marsman, ‘Drijfzand’
Herinneringen: Djajadiningrat
‘Herinneringen aan de Koningin van Napels’: v.d. Hoeven
‘Herinneringen aan “modern” Vlaanderen’: DP
Heris, E., VI: 175 + n, 205
Herman Gorter, Aanteekeningen bij zijn poëzie: Marsman
Herman, Léon, IV: 17, 22, 24-26, 29, 69, 70, 77 x, 84, 85, 135-137, 144, 145, 165, 172, 173, 246, 424, 436, 437; IX: 361
Hermans, Hans
‘Grafschriften’, IX: 117 + n
Hermans, Ward, IV: 38
Hermingard van de Eikenterpen: Drost
Héroard, Jean (1551-1628), VI: 435 + n
Herodotus (± 480-± 425), VI: 81, 86, 87, 98, 119, 120; VII: 474
Hérouard, Ch., III: 34

Herreman, Raymond (1896-1971), I: 53 n, 131 + n, 137, 144, 145, 151, 160, 203, 208, *222 n*, 258, 288, 290 + n, 305, 318 n, 321 n, 339 (anderen), 340, 342, 352, 358, 359, 361-363, 365, 384; II: 22, 65; III:79 + n; IV: 417 n, 445 + n; V: 359; VII: 88 n; IX: 28 n
'Littérature flamande', IV: 109 + n
'In memoriam', I: 222 + n
'Richard Minne - J. Greshoff - E. du Perron', I: 203 + n, 305 *De roos van Jericho*, III: 220, 245; IV: 240 + n
Herriot, Edouard (1872-1957), II: 36 + n; IV: 443
Hertz, J., VII: 470 n

Hertzberger, J., II: 105 n
Herwin, S., VII: 75 n
Herzog, Émile (1885-1967, zie ook ps. Maurois, André), II: 239
Hesiodus (8e e.v. Chr.), VI: 111, 119
Hess, Moses (1812-1872), VI: 192 + n
'Het is zoo innig droef...'. zie v. Nijlen, 'Lente-liederen I'
Heugten, J. van (1890-1963), IV: 51, 53, 74, 363 n; V: 249, 265; IX: 181, 182

'De dood van het vitalisme?', IV: 51 + n, 53, 74 + n; IX: 182 + n 'Een uur met du Perron', V: 196 + n, 210, 254, 265
Heukelom, J.B. (1875-1965), II: 430 + n, 443
Heurn, Johan Anton van (1885-1960), III: 482 + n, 484
Heusden, Dolf van, VIII: 360 n, 366
Heutsz, J.B. van (1851-1924), V: 353 n; VII: 519; VIII: 170, 368 + n
Heuven, W.A. van, VIII: 57 + n, 78 + n, 86
'E. du Perron', VIII: 78 n, 86
Heijden, E.J.J. van der, VII: 172 (professor)
Natuurlijke normen in het positieve recht, VII: 172 (toespraak)
Heye, Jan Pieter (1809-1876), V: 182
'Vlaggelied', V: 182 (*tekst*) + n
Heyer, Georgette
Waterloo (vert. door C. van Wessem van *Infamous army*), VIII: 323 + n
Heijermans, Herman (1864-1924, zie ook ps. Jelakowitch, Ivan en D., W.v.), II: 317, 369, 492 + n; VI: 73; VII: 73
Dora Kremer, II: 492 n
Heymans, C.S.
La vraie Mata-Hari, Courtisane et espionne (Ned. vert. door de auteur: *De ware Mata-Hari, Courtisane en spionne*), II: 469 + n
Heymans, G. (1857-1930), V: 139; VII: 207 n
Heyting, A. (1879-1949), II: 190, 250
Het rondeel (bloemlezing): zie aldaar
Hiegentlich, Jacob (1907-1940), I: 367 n; III: 43, 129, 171 + n, 187 n, 251 n; V: 363; IX: 345
'De jongeren schrijven romans', IX: 76 n
'Kort geding tegen de "Jongeren"', III: 129, 171 + n
Hiel, Emanuel (1834-1899), VI: 187 + n, 338
High and low life in Italy: Landor
High wind in Jamaica, A: Hughes
Hildebrand (ps., zie ook Beets, Nicolaas), II: 23, 30
Camera obscura, I: 101 + n
'De familie Stastok', III: 127
'Gerrit Witse', VIII: 117
Hill, Brian (drukker), I: 76-78 + n, 81
Hill, Headon (ps., 1857-1927), III: 485; VII: 128
Detective Dred, VII: 128
The narrowing circle, III: 485, 491; VII: 128, 130

Hille Ris Lambers, H.W.A. (Helen), III: 231 + n
Hindenburg, Paul von (1847-1934), IV: 7 i, 452 n 463, 466; V: 128
Hinderdael, J. (1877-1948), VII: 203 + n, 233, 245 (meneer)
Een spel van groote kinderen, VII: 202 n, 203
Hindoe Javaansche geschiedenis: Krom
Hinloopen Labberton, D. van, IX: 394 + n
Hinne Rode: v. Genderen Stort

Histoire comique de Francion, L', zie Charles Sorel, *La vraie histoire comique de Francion*
Histoire et technique du roman policier: Fosca
'Historie van klappen', zie DP, 'De avonturiers'
Historiën, zie Hooft, *Neederlandsche historien*
Historisch gedenkboek der herstelling van Neêrlands onafhankelijkheid in 1813, VIII: 101 + n
Historisch Genootschap (Utrecht), VIII: 114
Historische Afdeeling, zie Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen
Hitler, Adolf (1889-1945), III: 208; IV: 7 i, 83, 84, 105, 158, 160, 170, 256, 262, 353, 405, 450, 451, 463, 466, 473, 518; V: 34, 60 n, 109, 115, 117, 133, 138, 146, 154; VI: 311, 312, 355, 369 n; VII: 92, 122, 225, 233, 323, 363, 484 n, 488 (schoft); VIII: 29, 39, 120, 122, 158, 161, 164, 248, 308, 314 n, 324, 326, 328, 438, 574; IX: 229 (stalknecht), 244 + n, 245, 270, 331 n
Mein Kampf, V: 154
Hobhouse, J.C. (1786-1869), V: 52 *Recollections of a long life*, V: 52 + n
Hoe hij Raad van Indië werd: Maurits
Hoek, Gerard van den (1892-1916) *Het kostelijk leven*, I: 115 + n
Hoekstra, Han G. (1906-1988), V: 445 n
Hölderlin, J. Chr. F. (1770-1843), II: 369
Hoetink, H.R. (1900-1963), VII: 44 + n; VIII: 384 + n
Hoëvell, W.R. van (1812-1879), VII: 487; VIII: 99, 113 + n, 116 (boek), 119 (roode boekje), 183-185 + n, 190, 191, 313, 489; IX: 398
'Een dorp en een berg', VIII: 216 + n
Reis over Java, Madura en Bali in het midden van 1847, VII: 487 + n 'Het Tijdschrift voor Nederlands Indië', VIII: 184 + n
Uit het Indische leven, IX: 398
Hoeven, Van der, I: 443
Le Rubuiyat moderne, I: 443
Hoeven, Frederik A.A. van der (1869-1950), I: 443, 444; II: 9 + n, 29 + n, 33-35, 47, 49, 57, 64, 76 + n, 104, 107, 110, 119, 125, 135, 137; III: 32 + n
'Herinneringen aan de Koningin van Napels', I: 443; II: 29 + n, 34, 35, 47, 57, 64, 76 + n, 104, 107, 110, 119, 125, 135, 294 + n
'Toen oom Paul niet naar Berlijn mocht', I: 443 + n; II: 35
Hoeven, G.G. van der (1872-1955), III: 406 + n; IX: 52 + n
Hoeven, J. van der (1851-1882), VI: 478 n, 479, 494; VII: 84 + n, 92 n; VIII: 416 n, 424 n
Hof der dwazen, Het: Kelk
Hofdijk, W.J. (1816-1888), VIII: 184
Hofer, Andreas (1767-1810), V:
177
Hoffmann, E.T.A. (1776-1822), I: 66; V: 287; VI: 71
Gesammelte Werke, I: 68
Nachtstücke, III: 44
Hofmannsthal, Hugo von (1874-1929), III: 115 + n, 190; V: 206
Die Berührung der Sphären, III: 190 n

Deutsche Erzähler (bloemlezing): zie aldaar
'Hogarth letters, The' (serie), IX: 110 + n

Hogarth Press, The (uitgeverij), V: 256; IX: 110
Hogendorp-archief, Van, VIII: 91, 120, 153, 157, 163, 166, 185, 206, 216, 291, 312, 322, 326, 337 (papieren), 396, 397, 481, 484, 489, 493-496, 498, 501, 505, 516, 521, 528, 532, 570, 579, 580, 586, 593
Hogendorp, C.S.W. van (1788-1856), VII: 110, 504 + n, 505; VIII: 153, 166, 167, 180, 183, 188, 194, 196, 202, 206, 212
'Aan mijn zoon', VIII: 167
'Avant et après', VIII: 196, 223 + n, 231
Tafereelen van Javaansche zeden, VII: 504 n, 505; VIII: 167 + n
Hogendorp, D.C.A. van, VII: 24 n; VIII: 20 n
Hogendorp, Dirk van (1761-1822, zie voor Van Hogendorp-verhaal: DP, 'Zich doen gelden'), VI: 10 i, 255 n, 377, 378n; VII: 24, 45, 46, 69, 105, 140, 167, 169, 173, 181, 182, 188, 190, 194, 197, 220, 255, 270, 277, 284, 296, 301, 306, 308, 309, 323, 324, 335, 358, 361, 373, 392, 406, 4z8, 454, 455, 488 n, 496, 497, 521, 531; VIII: 8i, u, 45, 49, 50 + n, 53, 56, 57 n, 63, 65, 67, 80, 83, 99, 108, 109, 115, 117-120, 123, 130, 144, 147, 153 + n, 157, 163, 166, 167, 175, 191, 194, 196 n, 202, 233, 309, 381, 383, 396, 400, 423, 489, 492, 493, 505 + n, 508, 521, 532, 533 + n, 564, 570, 593, 594; IX: 247
Berigt van den tegenwoordigen toestand der Bataafsche bezittingen in Oost-Indiën enz., VIII: 109 + n, 153
Brief aan alle vrijheid en vaderland lievende Bataaven enz., VIII: 133 + n
Kraspoekol of de slaavernij, VI: 377-379 + n; VII: 24, 38, 41, 45; VIII: 109, 157, 166, 490, 491 n, 533 + n
Mémoires du général Dirk van Hogendorp, VII: 24 + n, 69, 309, 497-498; VIII: 20 + n, 77
Stukken, raakende den tegenwoordigen toestand der Bataafsche bezittingen, VIII: 109 + n, 153
'Le suicidé converti', VIII: 167
Hogendorp, Gijsbert Karel van (1762-1834), VII: 39, 169, 197, 424; VIII: 11, 61, 101, 157, 167, 196 n, 202, 383, 505, 532
Brieven en gedenkschriften, VIII: 61, 535 (3 din.)
Journal de G.K. van Hogendorp, VIII: 61
Hogendorp, Petronella van, IV: 241 + n
Hogendorp, Willem van (1735-1784, zie ook: DP, *Een lettré uit de 18e eeuw: Willem van Hogendorp*), VII: 24 + n, 69, 105, 140, 173, 182, 187, 188, 190, 205, 488 n; VIII: 101 + n, 153, 157, 167, 188, 196 n, 202, 249 + n, 381, 493, 505, 521, 533, 564, 569, 578, 580, 581, 587, 594; IX: 404
'Haar tanden, wyde mont en opgespalkte kaeken', VIII: 556 + n, 557 (gedicht op Betje)
Kraspoekol of de droevige gevolgen van een te verre gaande strengheid jegens de slaaven, VI: 374 + n, 377; VII: 24, 378, 402, 424, 483; VIII: 157, 490, 491 n, 533
'Morgengroet aan mijn vrouw', VIII: 166 + n, 167 (vorige), 180, 186, 188, 194 (verzen), 493 n 'Sage et pieux Docteur, éloquent Superville', VIII: 557 + n
Verdediging van Mr. Wilhem van Hogendorp, VIII: 557 + n
'Vers à monsieur Bolomay',

VIII: 167, 180, 186, 188, 194 (verzen)
Hogendorp-van Haren, Carolina Wilhelmina van, zie Haren, Carolina Wilhelmina van
Hogendorp van Sion, VII: 205 (tante)
Hoghe, Andries de (ps., zie ook Boutens, P.C.), IV: 68 + n
Holbach, P.H.D. d' (1723-1789), VI: 192
Holkema en Warendorf N.V., Van, (uitgeverij), III: 136; IV: 486, 489; V: 35, 36, 41; VI: 96, 114, 122, 188 n, 194, 195, 197, 198, 206, 294, 412; VII: 247, 250, 297, 306, 311, 320, 323, 324, 360, 393, 413, 434, 452, 490, 494, 501, 529, 531 n, 532; VIII: 21, 31 + n, 52, 63, 76, 108, 109, 121, 164, 165
'Holland-bibliotheek' (serie), VI: 20, 36, 48 320 + n
Hollandia Drukkerij, II: 32 + n, 33, 34 (menschen van Baarn), 37, 202, 251; III: 485
Hollands Uitgeversfonds (uitgeverij), I: 143 + n
Hollandsch binnenhuisje: v. Woude
Hollandsch drama, Een: Schendel, A. van
Hollandsche natie, De: Helmers
Hollandsche revue, De (periodiek), I: 307 + n, 433 n, 443, 444 + n; II: 29 n, 48 n, 110 n, 294, 298 + n; IV: 16, 226, 237, 238; IX: 28
Hollandsch(e) weekblad (voor België), (Het) (periodiek), IV: 404 + n, 420 + n, 436, 489 (blad); V: 135; VI: 81 + n, 348, 457 + n; VII: 8 i, 17 n, 23 + n, 32 + n, 142 n, 218-219 + n, 330, 332, 342, 343, 362 (Lubbessenkrant), 426, 500, 501 + n, 529, 530; VIII: 30 + n, 52, 64, 65, 76, 87, 106, 107, 122, 152, 155, 164, 187, 192, 193, 467 + n; IX: 243, 248 ('echo's'), 249 n, 272, 273
Hollandse Kunstenaarskring, I: 125 n
Holle, Karel Frederik (1829-1896), VII: 126 + n
Holmes, Sherlock: Doyle
Holzschuher von Harrlach, Willy, III: 219 + n
Homais, pers. uit Flaubert, *Madame Bovary*, zie aldaar
Hombres: Verlaine
Homerus (9e eeuw v. Chr.), I: 169; VI: 109, 113, 118, 120, 128; VII: 474; IX: 101 n
The Iliad (vert. door S. Butler), VI: 109, 114
Iliade (vert. door Ch. Leconte de Lisle), VI: 87, 98, 101 + n, 119 *Ilias* (vert. door P.C. Boutens), VIII: 460
De Ilias (vert. door C. Vosmaer), VI: 109; VIII: 460, 531
De Odussee (vert. door C. Vosmaer), VI: 109 + n; VIII: 460, 531 *L'Odyssée* (vert. door V. Bérard), IV: 426
Odyssée (vert. door Ch. Leconte de Lisle), VI: 111, 119, 120
The Odyssey (vert. door S. Butler), VI: 109, 114
'Homerus fecit': Vestdijk
Hommage des écrivains étrangers à Paul Valéry, II: 178 + n, 303, 322, 352
Homo ludens: Huizinga
Hond, zie Willink, *De bank van Philadelphia*
Hond van de Baskervilles, De: Doyle
Hondecoeter, Melchior d' (1636-1695), IV: 356

Hondius, J.M. (1900-1977), I: 155, 192; II: 463 n; III: 69, 78
Sebastiaan, I: 155 + n; II: 463 + n; III: 69

‘Hooft’ (portret): Willlink
Hooft, Pieter Czn (1581-1647), I: 246, 366, 373, 374 + n; IX: 143 *Erotische gedichten* (uitg. C.C. van Slooten), II: 278, 284
Minne-dichten, I: 97-100 + n, 106, 110, 380, 386, 395 + n, 400 x, 401 x (exx.), 410; II: 153 + n, 284 (oude bloemlezing)
Neederlandsche historien, VII: 355, 356, 375
Hoog, F.H. de (1881-1939), VIII: 123 + n
Hoogeveen, H.J.C. (1823-1881), VIII: 244 + n, 268 + n, 335
Hoogewerf J.J., III: 195
Hoogh, Pieter de (1629 - † na 1684), V: 137
Hooglied van Salomo, Het (Bijbelboek), zie Renan, *Le cantique des cantiques*
Hoogt-prijs, C.W. van der, II: 342 + n; III: 126 n, 137 (bekroning), 223, 325 + n, 417 n (bekroning); IV: 219 n; V: 50 + n, 51, 56, 78 n, 358 n, 360, 362, 374 (affaire); VI: 225 + n, 226; IX: 172 n, 173, 174 + n
Hoop, A.N.J. van der, zie Thomassen à Thuessink van der Hoop, A.N.J.
Hoornik, Ed. (1910-1970), VII: 412 n, 470 n, 480; VIII: 46, 92, 307, 350, 481 + n, 545, 565 + n; IX: 249 + n, *257 n*
Drie op één perron (met G. den Brabander en J. van Hattum), VII: 480 + n; VIII: 68 + n, 92, 103, 307 n, 565 n; IX: 248 + n, 249 n, 257 + n
De erfgenaam, VIII: 373 + n
Geboorte, VIII: 92; IX: 257 + n
J. Greshoff, Dichter en moralist, VIII: 203 + n, 263 n
Steenen, IX: 257 + n
‘Hoort die hond bij die baas?’, II: 433 + n, 440 + n, 442 x (stukje vuiligheid), 443 (zooiets), 444 (paar regels), 447 (stukje), 448 (stukjes), 449 (smeerlapperij), 451
Hooyer, G.B.
De krijgsgeschiedenis van Nederlandsch-Indië van 1811 tot 1894, VII: 353 + n
Hooykaas, C., IX: 395 n
Hooykaas, J.C.
Repertorium op de koloniale literatuur..., VIII: 62 + n
Hope, Anthony (ps., 1863-1933) *The prisoner of Zenda*, V: 100 + n *Rupert of Hentzau*, V: 100 + n
Hopman, Frits (1877-1932), I: 133, 135, 383; II: 142 n, 151, 248, 477; IV: 305; VIII: 156
Hora Siccama-Jäger, V: 330
Hordijk, Gerard (1899-1958), V: 62
Horla, Le: Maupassant
Hoste, Huib (1881-1957), II: 308
Hostellerie du Manoir, zie Hotels
Hotels
Cyrus-hotel (Brussel), V: 322
Grand-Hôtel (Brussel), II: 134, 137, 139
Hostellerie du Manoir (Le Roselier-en-Plérin), IV: 327, 330, 334, 340 x, 341 x, 344, 345, 358; V: 187, 188, 305; VI: 23-26; VII: 119 + n; IX: 131, 134, 137, 154-156 + n, 183, 186, 187, 195, 210, 213

Hôtel Beauséjour (Spa), III: 364 x, 367, 382; V: 62
Hotel-Boerderij Kramer (Soekaboemi), VII: 506, 519, 521
Hôtel Buckingham (Parijs), I: 109
Hôtel Centraal/Central (Brussel), II: 119, 172, 294 n, 295 n; III: 233 + n

Hôtel de Colornès (Spa), V: 324 + n
Hotel Dibbett (Buitenzorg), VIII: 34 + n
Hôtel de Gembloux (Brussel), I: 199
Hotel De Twee Steden (Den Haag), II: 425
Hôtel des Anglais (Brussel), I: 142 n, 144
Hôtel des Galeries (Batavia), VI: 488; VII: 188 n, 189, 211, 220, 228, 240; IX: 402 n
Hôtel des Indes (Batavia), VI: 482; VII: 188 n
Hôtel des Indes (Den Haag), IX: 53
Hôtel du Midi (Lugano), III: 291-293, 295, 298, 303; IX: 77
Hôtel du Parc (Lugano), I: 101
Hôtel du Parc (Saint-Germain-en-Laye), V: 347
Hôtel du Pavillon (Parijs), III: 387, 388 n, 389 n, 390; VI: 122
Hôtel Gallieni (Parijs), III: 390, 391 x, 401; IV: 137, 138, 231
Hôtel La Feuilleraie (Meudon), IV: 231 (hotel), 248 (Fuijeree), 363, 424 (hotel in Bellevue); IX: 357
Hotel Mataram (Djokjakarta), VI: 439
Hôtel Moderne (St. Nectaire), V: 86; IX: 150 n
Hotel Papandajan (Garoet), VII: 119, 124, 126, 130, 132, 133, 137, 138, 144, 147, 153, 154, 164, 169, 170, 178, 185, 193, 229; IX: 402
Hotel Parkzicht (Amsterdam), IV: 412 + n; VIII: 363, 366; IX: 189 n
Hôtel-Pension Boston (Amsterdam), III: 237 n, 238
Hotel Preanger (Bandoeng), VI: 347
Hotel Riouw (Djokjakarta), VI: 439
Hôtel Savournin (Cagnes-sur-Mer), VI: 186
Hôtel Savoy et Saint-Georges (Menton), I: 102; II: 160
Hotel Van der Veer (Buitenzorg), VIII: 48 + n
Hôtel Volnay (Nice), I: 102
Hotel Wanasari (Soekaboemi), VII: 523
Hotel Wisse (Batavia), VIII: 219 + n
Lloyd-hotel (Lugano), I: 443
Mitre Hotel (Oxford), I: 428
Park-Hotel (Batavia), VII: 246, 247 (‘garage’), 248 x, 249 (‘stand’), 250, 252, 255, 257, 258, 261, 263, 281
Parkhotel (Amsterdam), VI: 257 n; VIII: 363, 366
Polen (Amsterdam), VI: 55
Royal Hôtel (Parijs), V: 386
La Sapinière (Chaumont-Gistoux), II: 218, 220, 222; IX: 59
Hound of the Baskervilles, The: Doyle
House of souls, The: Machen
House of Usher, zie Poe, *The fall of the house of Usher*
Houten, Hendrik Cornelis van (1876-1967), III: *140 n*
Houtte, August van (1889-1936), IV: 417 n
Houwaert, Jehan Baptista (1533-1599), VIII: 523 + n
Houwink Gz., Jan, (1833-1907), VIII: 572

Houwink, Roel M.F. (1899-1987), I: 52 + n, 53, 57, *57 n*, 61, 66, 69 n, 72, 81, 95 + n, 116, 117, 124, 129 n, 143, 160, 188, 191, 192, 195, 208, 212, 292, 365; II: 10 + n, 24 + n, 48, 82, 85, 162, 171, 240, 246-248, 259, 267, 274 + n, 278-

279, 293, 305, 338, 339, 343, 372, 387, 442, 444 + n, 448 + n, 451, 477; III: 79, 82, 128, 132, 135, 167, 184 n, 225 + n, 279 + n, 294; IV: 133; V: 275, 290; VI: 215 + n, 259; VII: 254; IX: 21 + n, 44 'Anna', II: 343
Christus' ommegang in het Westen, I: 129, 130
Doodsklok, I: 72 (To The Happy Few)
'Hedendaagsche Nederlandsche letterkunde', III: 128 (stukje met die portr.), 133 (overdruk), 135-137 + n, 150, 279 n (idiotie)
Inleiding tot de hedendaagsche Nederlandsche letterkunde, III: 279 n (boekvorm)

Marceline, I: 130 + n; II: 335 + n, 339, 372, 393, 444 + n, 455-457, 493,495
Maria, I: 129, 130
'Moderne Noord-Nederlandsche dichtkunst', I: 70 n
Novellen (1920-'22), I: 57-59 + n, 61 n, 70 n
Om den dood, V: 290; VIII: 365
'De rijkdom van Van Looy's proza, Worden onze oudere schrijvers miskend?', II: 85 + n 'Slauerhoff als proza-schrijver, Een grillig debuut', II: 279 + n, 338 + n
'Uit de leerschool der cynici', II: 171, 246, 339, 444 + n
Zes kleine elegieën, I: 164 + n
Hoving, J. († 1939), V: 448
Levenshouding van een vrijdenker, V: 448-449 + n; VI: 14, 107
Huard, Charles (1874-1965), III: 161
Huber, A.
Indonesië (met S.J. Rutgers), VI: 412 + n, 479; VII: 393, 485
Huber Noodt, U., IV: 192, 241 + n
Hucht, G.L.J. van der (1812-1874), VIII: 346, 401 (foto's)
Huet, zie Busken Huet, Conrad
Hughes, Richard (1900-1976), IV: 378
A high wind in Jamaica, IV: 378; V: 181; IX: 111 + n
Hughes, William, IV: 91
Hugo, Victor (1802-1885), I: 232, 397; II: 472; V: 205; VI: 398; VII: 39, 233, 235, 306, 419; VIII: 215
Le dernier jour d'un condamné, V: 205; VI: 373
Hernani, II: 310 + n
Les misérables, VIII: 142
Notre Dame de Paris, VII: 334 (Quasimodo)
'Huinck en Scherjon. A.C. Willink', V: 137 + n
'Huize-aan-Zee' zie DP, 'Het drama van Huize-aan-Zee'
Huizinga, James H. (geb. 1908), VI: 233 + n
'Surrealisme in Londen', VI: 233 + n
Huizinga, Johan (1872-1945), III: 52; IV: 178, 474; V: 149 + n, 150, 162, 335, 350, 379; VI: 53-55, 66, 70, 76, 105, 233 + n, 254, 326; VII: 62, 102, 151, 175 n, 176, 188, 237 + n, 238, 256, 330; VIII: 56, 72, 80, 84, 170, 192, 487 + n, 523, 541; IX: 171, 179
Cultuurhistorische verkenningen, VII: 128, 142, 237 + n; VIII: 487 n
Erasmus, VI: 29; VII: 178 + n, 357 + n; VIII: 487 n
'Discours sur l'avenir de l'esprit européen', V: 163 + n

Holländische Kultur des siebzehnten Jahrhunderts, IV: 178 n
Homo ludens, VIII: 80 (spelelement), 94, 131 + n
In de schaduwen van morgen, VI:

26, 27 + n, 29, 52-55; VII: 37, 62; VIII: 523; IX: 179 + n, 183
'Laatste spellingronde', V: 149 n
'Open brief aan den heer H.A. Höweler te Hilversum', V: 149 + n
'De spelling Marchant, Nadere toelichting...', V: 149 n
De wetenschap der geschiedenis, VII: 37 + n, 237 + n
'Huldegedicht aan Singer': v. Ostaijen
Hulshof, A., V: 340
Hulstkamp, zie Café's
Hulzen, G. van (1860-1940), VI: 62
Humanité, L' (periodiek), IV: 443; VI: 66 n
Hume, Fergus (1859-1932)
The mystery of a hansom cab, VII: 128
'Huroon', zie Voltaire, *Le Huron, ou L'ingénu*
Hurst, Fannie (1889-1968), III: 369
Hutchinson, Arthur (1879-1971) *If winter comes*, I: 83 + n
Hutse, III: 196, zoo
Hutten, Ulrich von (1488-1523), VIII: 498 + n; IX: 245
Huut, M.A. van, VI: 409 + n
Huwelijk: Raedt-de Canter
Huwelijk dat af- en aanging, Een: Kelk; Chasalle
Huxley, Aldous (1894-1963), III: 147, 277, 448, 450, 451, 459, 478; IV: 33, 158; VI: 79, 248; VIII: 454; IX: 100, 111 + n, 351
Brave new world, V: 242
Eyeless in Gaza, VI: 224, 235
The Gioconda smile, III: 302, 316, 326
Jesting Pilate, VI: 308, 309; VII: 222
Point counter point, II: 340, 369; III: 147, 173; V: 242, 404; IX: 53 + n
Texts and pretexts, III: 448, 478 n; IV: 33; IX: 100 + n, 111 + n
>*Two or three graces, and other stories*, I: 431
Vulgarity in literature, IX: 111 + n
Huygens, Constantijn (1596-1687), I: 366; II: 163
Huygens, F.P. (geb. 1911), VI: 181
Huysmans, J.-K. (1848-1907), I: 154, 358; VII: 197
À rebours, VIII: 59
Huijts, Johan L.V.A. (geb. 1897), V: 254
Hijman, Stenfert Kroese & Van der Zande (uitgeverij), II: 58, 220; V: 441; IX: 39 + n
Hynckes, Raoul (1893-1973), II: 125, 126 (schilders); VII: 467; VIII: 377

i 10 (periodiek), III: 195 + n, 202 Ibsen, Henrik (1828-1906), V: 402 + n
Spoken, V: 402 n
Ibys (Ibis), zie Café's
Iconografisch Bureau (Den Haag), zie Rijksbureau voor Kunsthistorische en Ikonografische Documentatie
'Idee, Het': Chasalle
Ideën: Multatuli
Idenburg, P.J.A. (1896-1976), VIII: 222 + n, 236, 459

Idenburg, Ph.J. (geb. 1901), VI: 433 + n
Idiot, L': Dostojevski
Ido, Victor (ps., zie ook Wall, Hans van de), III: 473
Indië in den goeden ouden tijd, VI: 315 + n, 495; VII: 11, 533 + n; IX: 242 + n
De paupers, II: 149; IX: 399
'Ieder zijn kwelling': DP
Ik zie, ik zie wat gij niet ziet: Werumeus Buning

Ika Loch, zie v. Ostaijen, *Het bordeel van Ika Loch*
Ilias: Homerus
Imhoff, G.W. van (1705-1750), VIII: 130
Immoraliste, L': Gide
Imprimerie Bénard (uitgeverij), VI: 88
Impromptu's, zie v. Wessem, *De fantasiestukken van Frederik Chasalle*
In aanbouw (bloemlezing door K. Lekkerkerker), VIII: 366 + n, 476; IX: 275
In alle ernst: Greshoff
In de schaduwen van morgen: Huizinga, J.
In en uit 's lands dienst: Maurits
In gesprek met de vorigen: ter Braak 'In het hart van het oude rijk Padjadjaran', zie DP, 'Oudheden op West-Java I, II'
In memoriam Agatae, zie DP, *Agath*
'In Nederland geen rassenhaat' (vergadering), VIII: 550 + n, 563 n
Ina Damman, zie Vestdijk, *Terug tot Ina Damman*
Inayat Khan, Hazrat (1882-1927), V: 155 + n
India merdika, VII: 420 + n
Indië houzee (periodiek), VI: 339, 340; VII: 328 + n
Indisch Genootschap, VIII: 443 n, 444, 486 + n
'Indisch journalist als dichter, Een': DP
Indisch magazijn (periodiek), IX: 394 n, 397
Indische archipel, De, VIII: 211 + n
Indische courant, De (periodiek), VII: 248, 374 (Soerabajasche krant), 377, 387 + n, 393, 399, 406; VIII: 149, 187 n, 220, 575
Indische gids, De (periodiek), VI: 379; VIII: 478, 479 + n; IX: 367
Indische landhuizen en hun geschiedenis: Wall, V.I. van de
Indische navorscher, De (periodiek), VII: 314, 378 n
Indische Partij, De, VI: 386, 419, 443 n, 472 + n, 473; VII: 414 n
Indische post, De (periodiek), VIII: 383
Indische Sociaal-Democratische Partij, VII: 535 n; IV: 399 n
Indische Studenten-conferentie, VIII: 500 + n, 511, 520
Indische verlofganger, De (periodiek), V: 90 + n
Indische volk, Het (periodiek), VII: 532 n, 535 n
Individualistische Centrale (niet gerealiseerd), IV: 456 + n, 462 x, 471,474
Indo-Europeesch Verbond, V: 444; VIII: 123 n
Indonesië: Huber; Rutgers
Indrapoera (schip), VIII: 7 i, 241-245, 252, 290, 312, 325, 326
Inégalité des hommes, zie Rousseau, *Discours sur... de l'inégalité parmi les hommes*
Ingénu, L', zie Voltaire, *Le Huron, ou L'ingénu*
Inger, Norbert (1904-1947, = Noer-ed-Din ibn Suleyman), I: 80 + n, 136; II: 25
Ingleby, L.C. (1876-1923)
Oscar Wilde, I: 244 + n
Inkijinoff, Valery (geb. 1895), VI: 218-220 + n, 222, 223
'"Inlander" of "Indonesiër"': DP
'Inleiding' bij J. Greshoff *Keurdicht (1907-1927)*: Vries, J. de

Inleiding tot de beoefening der Nederlandsche letterkunde (Uitgeg. door D. de Groot, L. Leopold en R.R. Rijkens), VII: 482 + n
'Inleiding van Joachim Tilenius Bolt...': Blijstra

Insel-Almanach (periodiek), II: 311 + n
Internaat: Raedt-de Canter
Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, VI: 285 + n
Internationaal schrijverscongres te Parijs, zie 'Pour la défense de la culture'
Internationale, De (periodiek), III: 14 n
Internationale, Derde, IV: 54; V: 105
Internationale, Vierde, IV: 514 + n
Internationale Koloniale Tentoonstelling 1931 te Parijs (Nederlandse Paviljoen), III: 134 + n; VI: 314
'Interview met "Charlotte Köhler"', zie ter Braak, 'Charlotte Köhler, Een interview'
Intransigeant, L' (periodiek), IX: 131 n
Ioannes Secundus (1511-1536), II: 166;
Basiorum liber, III: 427
Ionker, IV: 102
Iperen, Josua van (1726-1780), VIII: 98 x + n, 99 + n, 103, 109
Ira, VI: 352, 360, 383, 408, 409, 439, 446, 454, 477, 478; VII: 42, 82, 110, 193, 263, 264, 345; VIII: 327, 352
'Iris': Perk
Iron Duke, zie Wellington
Isaure, Clémence (± 1460-± 1513), VI: 105 + n
Israël Querido en het begrip literatuur: Boender
Israfel: Allen
Istrati, Panaït (1884-1935), IV: 107, 109 + n, 110; VI: 369 + n; VII: 440
La maison Thüringer, IV: 109 n, 110, 116
'Témoignage sur la liberté', IV: 107, 109 + n, 110; VII: 440 (?)
Istri Sedar, VIII: 178 + n, 395 + n; IX: 251 n
Iswolsky, Hélène, I: 276, 277
Italia letteraria, L' (periodiek), III: 490 (?); IX: 61
Itinéraire de Stendhal: Martineau
Ivanov, V.V. (1895-1963)
Pantsertrein 14-69 (vert.), IV: 493
Ivans (ps., 1866-1935), I: 152; V: 106 + n
Ivens, Joris (1898-1989), III: 155 n; IV: 68; VII: 224; IX: 211 n, 337

'J. Slauerhoff': v. Eyck
J.V.
'Naschrift', IX: 16 + n, 325-326 (*tekst*)
Jaapje: v. Looy
Jaarbeurs (Bandoeng), VIII: 105, 111, 113, 120, 129, 132
Jaarboek Zuid-Afrikaanse Akademie voor taal, letteren en kunst (periodiek), VIII: 77 + n
Jaarverslag van de Vereeniging 'Het Multatuli-museum' (periodiek), VII: 458; VIII: 414 + n, 575, 585
'Jaarverslag van Menado', zie Multatuli, 'Algemeen verslag over de residentie Menado'
Jack the Ripper (± 1888), I: 180 + n

Jacob, Max (1876-1944), I: 69, 201; VIII: 364
Jacob Cow le pirate, ou Si les mots sont des signes: Paulhan, Jean
'Jacob Penn, avonturier': Chasalle
Jacobs, Jan W., II: 486 n
Jacobsen, Jens Peter (1847-1885), VII: 151-152 + n
Niels Lyhne, V: 404
Jacobsthal, IV: 156
Jacquemont, Venceslas, VI: 119 n
Jacquemont, Victor (1801-1832, zie ook ps. Goncelin), V: 144; VI: 76, 119 + n, 218

Jacrov (uitgeverij), II: 277 n
Jaïs, Lucian (geb. 1898), VI: 106 + n
Jaloux, Edmond (1878-1949), I: 162, 199
Soleils disparus, I: 331
Sur un air de Scarlatti, I: 238, 264, 326, 331 (bouquin); V: 217-219
James, Henry (1843-1916), VIII: 491
The Aspern papers, VIII: 491
The sense of the past, VIII: 491 + n
The turn of the screw, VIII: 491
Jan III Sobieski, koning van Polen, (1624-1696), VII: 309 + n
'Jan Lubbes': DP
'Jan Lubbes', V: 64-66, 69, 74, 75, 78, 80, 108, 110, 111, 134, 136 (verlubbest), 308, 353; VI: 103, 167, 417, 436, 449, 454, 457, 481, 483-485, 489-491, 495; VII: 20, 29-31, 34, 56, 61, 66, 222, 223 x, 225, 298, 304, 308, 311, 321, 323, 324, 327-331, 341-343 + n, 362, 388, 413, 423, 484; VIII: 170, 240
Jan Pietersz. Coen: Slauerhoff, zie ook 'Het leven van Jan Pieterszoon Coen'
Jan van Oordt, zie Werumeus Buning, *Kapitein Jan van Oordt*
Jane la Pale: Balzac
Janneke de pionierster: Louise B.B.
Jansen, Abraham (1907-1942), VII: 263 + n, 276, 292, 294 + n, 298, 328, 333-334, 372 n, 384, 437 + n, 493, 535, 536; VIII: 17, 30, 53, 64
Jansen, E., VII: 387 + n
Jansen, H.J., VII: 319 + n (resident der Molukken)
Jansen, Leo Frederik (1903-1945), VI: 9 i, 341, 412 + n, 4z8, 432, *436 n*, 437 n, 488; VII: 40, 43-44, 70, 108 n, 118, 150, 166 n, 188 n, 192, 194, 201, 204, 211, 219 (vriend), 220, 228, 229, 233, 240, 244, 245, 294, 387, 409, 451, 464, 511, 516; VIII: 17, 29; IX: 244 n
Jansen, W. (1851-1921)
Geschiedenis der wijsbegeerte, IV: 253 x, 258, 268 x, 280, 299, 315, 316, 320, 341, 354
Janssen, Miek (1890-1953), V: 110
Janus Bifrons: Greshoff
Janus Secundus, zie Ioannes Secundus
'Jardins sous la pluie', zie Vestdijk, 'Tuinen bij wind en weer'
Jarema, Josef (1900-1974), I: 105 + n, 434, 435; VII: 398
Jarry, zie Chauveau: *Alfred Jarry*
Jarry, Alfred (1873-1907), I: 94, 98 n, 147 n, 230, 243, 362; II: 158; VI: 242
L'amour en visites, VIII: 58
Poèmes, I: 124 (uitgaaf), 147 + n, 200, 202, 204, 419 + n
Le surmâle, VIII: 58
Ubu koning (vert. door F. Chasalle, C.J. Kelk en E. Vergé van *Ubu roi*), II: 146 + n; VI: 235, 236, 242, 269; IX: 46 n
Ubu roi, I: 172; II: 146 n, 186, 280, 327 + n; III: 147 + n; VIII: 58; IX: 46 + n, 229
Jason: Chazournes
Java: Veth, P.J.

Java-bode, De (periodiek), VI: 409 n, 422; VII: 9 i, 71 n, 160 n, 169, 301, 506 + n, 513, 516, 520 n, 532, 534 n, 535, 537; VIII: 9 + n, 10, 13, 15, 31, 40, 168, 190, 199, 200, 208, 226 n, 575; IX: 243
Java govt. gazette (periodiek), VIII: 190
Java in onze kunst: Brom
'Java in onze letteren': DP
Java-Instituut, IX: 367, 377, 399 n, 405 n
Javasche courant (periodiek), VII: 85; VIII: 190, 335 + n, 340

‘Javasche schetsen’, VIII: 185 + n
Jean-Aubry, G., zie Aubry, Georges Jean
Jean Barois: Martin du Gard
Jean-Christophe: Rolland
‘Jean l'Oiseleur’, zie Chasalle, ‘Visite aan Jean l'Oiseleur
Jeffay, III: 432
Jekyll & Hyde, zie Stevenson, *Het vreemde geval Dr. Jekyll en de heer Hyde*
Jelakowitch, Ivan (ps., zie ook Heijermans, Herman), II: 492 n *Ahasverus*, II: 492 n
Jenkinson, H. (1882-1961)
A manual of archive administration, VII: 130 + n, 131, 145, 177
‘Jeroen Bosch en tijdgenoten’ (tentoonstelling), VI: 280 + n
Jespers, Floris (1889-1965), I: 67 n, 110, 212, 228, 234-236, 324 + n, 335, 344, 346 x, 353, 400, 414, 422, 423; II: 91, 188, 197, 272, 325 + n, 465; III: 212
Jespers, Oscar (1887-1971), I: 222-224 + n, 228, 229, 235, 248, 284, 336, 400 n; II: 325 + n
Jesenin, Sergej (1895-1925), VI: 154, 162, 163, 178
Jessner, Leopold (1878-1945), IV: 438
Jesting Pilate: Huxley
Jeuken († 1935), V: 238, 242
Jeuken, Wilma, zie Willink-Jeuken, Wilma
Jeune Européen, Le: Drieu la Rochelle
Jeune homme Annibal, Le: Hellens
Jeunes filles, Les: Montherlant
Jeux innocents: Radiguet
Jezus Christus, I: 197; III: 31, 52; VI: 223; VII: 213, 221, 224, 290 (Man... van Nazareth); IX: 74
Job (Bijbelboek), I: 197, 233, 238; III: 70, 80
Jodisjwara, Empoe, IX: 397
Johannes Viator: v. Eeden
Johnson, Al, zie Jolson, Al
Jolles, André (1874-1947)
‘Verduurzaamde verhalen’, II: 384 + n, 385
Jolson, Al (ps., 1886-1950), IV: 328
Jomini, Antoine Henri (1779-1869), VII: 190, 247
Jonathan (ps., 1812-1896), II: 44
Jonckbloet, G. (1848-1926), VII: 329; VIII: 173 + n
Multatuli, VII: 329; VIII: 173 + n, 369, 387
Jonckheere, Karel (geb. 1906), VII: 88 n
Jong-Katholieken, zie *De gemeenschap*
Jong, A.J. de, I: 367 n, 372; III: 43
Jong, A.M. de (1888-1943), I: 154 n, 203; II: 240; IV: 460; VI: 57; IX: 171 + n
Merijntje Gijzen's jeugd, II: 353 ‘Voor het karretje van Moscou’, IX: 170, 171 n
Jong, David de (1898-1963), II: 487 + n; IX: 273 n
Jong, M. de, VI: 405

‘Aquilino Ribeiro, Oorspronkelijk en vertaald’, VI: 404 n, 405
Jonge, B.C. de (1875-1958), VI: 465 n; VIII: 227
Jonge most (bloemlezing door G.H. 's-Gravesande), VI: 424 + n
‘Jongensportret’, zie M. Nijhoff ‘Florentijnsch jongensportret’
Jongeren, De (bloemlezing door E. Groenvelt), III: 146 + n
Jongeren Vredes Actie, V: *419 n*
Jongste generatie over J. Greshoff, De, VIII: 46 + n, 70, 71, 75-77, 84, 107, 203
Jonker, V: 222
Jonkman, J.A. (1891-1976), VIII: 25 + n

Joostens, Paul (1889-1960), I: 35 + n
Jordaan, Philibert (Phely), V: 338; VI: 455 + n
Jordaan, De: Querido, Is.
Jordaens, Jacob (1593-1678), II: 54
Jordens jr., J.E. (ps., zie ook Veersema, J.), VII: 402, 403 + n, 407 + n; VIII: 199, 200
Josselin de Jong, K.H.R. de (geb. 1903)
Het antwoord, IV: 81 + n
Jouaust (uitgeverij), IV: 357, 378, 389
Jouhandeau, Marcel (ps., 1888-1979), IV: 159; VI: 405
Chaminadour I, II, VI: 199 + n, 224
Jourda, Pierre, (geb. 1898), IV: 268 n; VI: 120
Journal des poètes, Le (periodiek), III: 236 n; V: 261
Journal of a disappointed man, The: Barbellion
Joyce, James (1882-1941), V: 408; VII: 397
Dubliners, III: 326
Ulysse (vert. door A. Morel van
Ulysses), IX: 198 + n
Ulysses, IV: 49 n; V: 408; VIII: 148 n; IX: 198 + n
Judels, Jos, VIII: 475
'Juiste woord, Het': Greshoff
Juliana, prinses der Nederlanden (geb. 1909), VI: 336 + n, 339; VII: 122, 257, 275, 389; VIII: 168 n
Juliana-tentoonstelling, VIII: 168 + n
Julienne, Marc
Bankoville, VIII: 102
Jurriaanse, Maria W. (Mies, geb. 1900), VIII: 192, 193 + n
Juynboll, H.W., IX: 395 n

K.K.K., zie Kroniek van (hedendaagsche) kunsten kultuur
Kaas: Elsschot
Kadt, Jacques de (1897-1988), V: 365; VI: 105, 370, 396, 416, 444; VII: 234; VIII: 275, 286 + n, 305, 315, 316, 321, 322, 349, 374, 380, 408, 440, 519, 520, 549, 550, 559, 575
'De deftigheid in het gedrang', VI: 105 + n
Het fascisme en de nieuwe vrijheid, VIII: 294, 315 + n, 321, 549
Georges Sorel, Het einde van een mythe, VIII: 315 + n, 549
'Onze Multatuli', VI: 444 + n
Kästner, Erich (1899-1974)
Emil und die Detektive, III: 429 n
Kafka, Franz (1883-1924), IV: 134, 245; VI: 41, 256
Die Verwandlung, III: 270, 272
Kahim, VII: 80
Kahn, Gustave (1859-1936), I: 194 + n
Premiers poèmes, I: 194 n

‘Kaleidoscoop’ (serie), II: 332, 456 + n, 462, 463, 467; IV: 184; V: 250, 263, 397, 411, 412 + n, 420; VI: 42 (‘Karavaan’), 43, 69, 264; VII: 39 + n, 52 n, 116, 117, 185 + n, 456
‘Kalender en de notaris, De’: DP
Kalenter, Ossip (ps., 1900-1976), II: 233 n, 380 + n
Der seriöse Spaziergang, II: 233
Kalft, Gerrit (1856-1923)
Geschiedenis der Nederlandsche letterkunde, VIII: 34, 390 + n
Kalff, S. (1851-1932), V: 450 + n; VIII: 84 n
‘Bij Multatuli's portret’, VIII: 458 + n
‘Multatuli als ambtenaar’, VIII: 442, 452, 472
‘Multatuli en Brata Yoeda’, VI: 420 + n
‘Multatuli-herleving’ VII: 282 n; VIII: 211 + n

Multatuli-opstellen, VI: 420 + n *Oost-Indisch landjuweel* (bloemlezing): zie aldaar
Kamenev, L.B. (ps., 1883-1936), VI: 296 + n; IX: 229 + n
Kamp, A.F. (1905-1986), VIII: 56 *Leidsche notities*, VIII: 56 + n
Kampen, Bob van (1908-1977), II: 213; IV: 84, 145, 263, 276, 412, 440, 441; IX: 107, 411
Kampen & Zoon, P.N. van (uitgeverij), II: 76 + n, 142 + n, 150, 151, 176, 177, 213, 339; III: 384, 405, 415, 423, 428, 439, 451-453, 455, 456, 462, 463, 465, 483, 485, 489, 492, 493 x, 495, 497, 500-503; IV: 7 i, 33, 47, 54, 61, 68, 72, 76, 78, 84, 87, 88, 90, 105, 106, 117, 124-127, 133, 139, 147, 150, 197, 226, 234 + n, 235, 238, 242, 256, 263, 270-272, 276-278, 363, 367, 377, 392, 394, 397, 408-410, 412 + n, 437, 440, 441 x, 457; V: 15, 16, 34, 41, 419; VI: 20, 36, 230, 404; VII: 96, 185, 287, 386; VIII: 365; IX: 91 n, 112, 124 n, 184
Kandal, pers. uit Blijstra, 'De daad', zie aldaar
Kao Tong Tsia
Le bonze mèche-de-lampe, I: 281, 358, 359
'Kapada Adinda', zie 'Saïdjah's lied'
Kapitaal, Het: Marx
Kappel, Anna (geb. 1875), III: 361 + n
Kappeyne van de Coppello, N.J.C.M., V: 300 n
Karakter: Bordewijk
Karamazovs, zie Dostojevski, *De gebroeders Karamazov*
'Karavaan, De' (serie), V: 125 + n
Karel de Grote (742-814), II: 15
Karel en Elegast, IX: 142
Karr, Alphonse (1808-1890), V: 205
Karsten, Thomas (1884-1945), VII: 460 n, 474 + n, 477, 507; VIII: 89 + n, 131, 150 + n, 288 + n; IX: 405 + n, 406
Karta Nata Negara, Adipati (± 1796-1879), VII: 338 + n, 351 + n, 367, 385; VIII: 174 (regent), 214, 251, 269, 285, 343, 348, 387, 402 + n, 415, 449, 450 (afdrukken), 503, 510 516, 517, 558, 574, 585, 607; IX: 256 + n
Kartini, Adjeng (1879-1904), VI: 395; VII: 491
Door duisternis tot licht, VI: 395 + n; IX: 399
'Kartini en Djajadiningrat': DP
Kastelijn, L.J.C., VIII: 527 + n
Kate, J.J.L. ten (1819-1889), I: 316
Kats, J.
Het Javaansche tooneel I, Wajang poerwa, IX: 396 + n, 397
Keats, John (1795-1821), II: 166, 220, 221, 471; III: 331, 338, 339, 348, 351; IV: 65; V: 310
The collected sonnets, I: 381; II: 25 + n, 70, 75, 166, 172 (exemplaar), 221; III: 426
Letters to Fannie Brawne, II: 166, 471; III: 426
The poems, II: 25
'Keerzijde, De' (rubriek in *Forum*), IV: 417 n, 418, 445 n, 486; VI: 28 n
Keet, II: 25, 34
Keiser, Rolf von, VII: 200 + n

Keizer, W.G.N. de (1900-1974), VI: 400 + n; VIII: 86 + n, 106 + n, 129
Kelemen, Petrus, V: 114 + n, 117, 121
Kelk, Cornelis Jan (Kees, 1901-1981), I: 117, 280, 290 n, 292, 433, *435 n*; II: 14, 19, 21 + n, 26, 28, 29, 34 + n, 50, 51 n, 53, 56, 62, 66, 70 x, 77, 95, 107, 128, 146 n,

174, 185, 186 n, 203 n, 204, 209, 214, 227, 235, 242, 284 n, 306, 323 + n, 367, 372 n, 390, 392, 393, 395 + n; III: 100, 106 n, 107 + n (= II: 204), 190, 191, 318, 334, 385; IV: 119, 120, 379; VI: 42 + n, 235, 259; VIII: 79, 102, 103, 125, 138 n, 140 n, 323 + n, 575; IX: 38, 46 n, 189
'Achtste lied van Pierrot', IV: 379 + n
'Apocalypsus' (ongepubl.), II: 145, 203
'Breng de bekers, breng de kannen', II: 290, 291 (*tekst*)
'Carnaval' (afdeling van *Spelevaart*), II: 203, 292
De dans van jonge voeten, VIII: 139 + n
'De dansers luiden den avond in', II: 204, 295; III: 107 (=II: 204)
Het diner der onthoofden, II: 186; IV: 325
'E. du Perron, Prozaïst en dichter', II: 51 + n, 203 + n (radiolezing), 214 (stukje), 235, 238-239, 242-244 + n, 295 + n, 320 + n; IX: 50 + n
Harlekijn (met Chasalle), III: 431 + n
'Het was alsof ik jaren sliep', II: 289
Het hof der dwazen, II: 145 + n; III: 385
Een huwelijk dat af- en aanging (met Chasalle), III: 385; IV: 324 + n, 325
'Ik rukte op haar aan', II: 288-289, 306 (liefdesgedicht)
'Ik zag, ik zag... een grooten hond', II: 244
Jan Steen, II: 295 + n, 372
Je zang overwint mij terstond', II: 289 (Sesam-gedicht)
Katrijn, II: 19, 145 + n; III: 431 + n
Lampions in den wind (met Chasalle), II: 145 + n, 204; III: 16 + n, 28-30 + n, 36, 39 + n, 40, 44, 107 (= II: 204)
De man die zichzelf begroef, II: 186; IV: 325
'Mijn lief is groot en donker', II: 288, 289
'Mijn vriend, ik breng u gelen wijn', II: 290
De parasieten, II: 19 x, 21, 66, 79, 186 + n, 214, 283, 295, 305, 347; IV: 325
'Pierrot' (afdeling in *Spelevaart*), II: 203, 290, 292; IV: 379 + n
'Rei zwaarden tot bruggen', II: 204, 290, 346 (dansers-couplet); III: 106 (= II: 204)
Rondom tien gestalten, VIII: 69, 79 n, 102, 124, 125 + n, 128 + n, 140
Spelevaart, Oude en nieuwe verzen, II: 145-146 + n, 186 (gedichten), 203, 204, 214 (bundel), 238 (gedichten), 244 (bundel), 283, 288-290, 291-292 (*inhoudsopgave*), 295, 346 + n, 347, 494; III: 28, 54, 69, 79 + n, 92 + n,93, 100 + n, 106, 107 (= II: 204), 190-191; IV: 120, 379 n; VIII: 79 + n, 140
De terugkeer van Don Juan of de Alcalà'sche moordverwarring (met Chasalle), II: 145 + n, 146; III: 385; IV: 325
Variatie op het thema vrouw, VIII: 139 + n
'Voor de jonkvrouw' (afdeling van *Spelevaart*), II: 203, 288, 291; III: 100
De zonde van Pierrot (onder ps. Thomas Beker), II: 145 + n, 146; III: 431 + n
Kelk-van Hall, Suzie (1907-1978), II: 146 + n, 245; III: 100

Kemmerling, Charles V. (1899-1985), I: 239 (zwager)
Kempees, J.C.J., VIII: 313
Kempinski, zie Café's
Ken Arok (zie ook *Pararaton*), VI: 135 + n, 137, 391; VII: 416 + n; IX: 393 + n
Kennedy, Craig: Reeve
Kent uw dichters, Honderd gedichten van honderd dichters, Een poëtisch stalenboek (bloemlezing door J. Greshoff), III: 271 + n, 452 + n; IV: 113 + n, 379 + n, 380; V: 261; VIII: 129
Kerkbode, De (periodiek), VII: 517 n; VIII: 200
Kermesse héroïque, La (film), VI: 20 n
Kern, H. (1833-1917), IX: 393 + n, 395 n
Kernkamp, G.W. (1864-1943), IV: 42 + n, 44; VI: 80 + n
Van menschen en tijden I, VII: 375
Kessel, Joseph (1898-1979), II: 239; V: 222
Mémoires d'un commissaire du peuple, III: 255
Kesteren, A.J. van (Dick), VI: 409
Kettmann jr., George W. (1898-1970), IV: 450 + n, 474, 490; VI: 57; VII: 160 + n; VIII: 187
Het erf aan zee, VII: 160 n; VIII: 186 n
De vlam der steden (met R. le Cavelier), II: 335 + n, 338
'De wijze katers', VII: 160 + n; VIII: 186 + n
Keuchenius, Th. E.C., III: 274
Keulen, J. van, VIII: 14 + n
Keuls, H.W.J.M. (1883-1968), I: 380 (? advocaten), 395; II: 229; IV: 65; VIII: 450
'Gedichten', VII: 361 + n, 363 *In den stroom*, II: 300 + n, 308
Om de stilte, II: 300 + n, 308
Key, Ludovicus van der (ps., zie ook Bourbon, Louis J.H. Ch. A. de), IV: 183 + n
'Onze tragici, Acht vaderlandsche versjes', IV: 183 n
Keyserling, Hermann (1880-1946), V: 153 + n
Das Reisetagebuch eines Philosophen, V: 153 n
Keyts, Johannes
'Dagregister', VI: 378 (*Rapport*); VII: 391, 400
Khayyām, zie: Omar Khayyām
Ki Hadjar Dewantoro (ps., zie ook Soerianingrat, Soewardi), VI: 441 + n; VII: 418 n, 520
Kidoeng Soenda, VI: 439 + n; IX: 393 + n, 396 n
Kieffer (uitgeverij), IV: 253
Kielstra, E.B., VI: 411 (schrijver) 'Bantam en de "Max Havelaar"', VI: 410 x + n; VIII: 442, 452, 472
Kierdorff, W.G. (1912-1984), VI: 434 + n; VIII: 45
Kierdorff-Jansonius, J.L., VIII: 45
Kierkegaard, Søren A. (1813-1855), III: 160
'Kind tussen vier vrouwen': Vestdijk
'Kinderjaren', zie Marsman, *Zelfportret van J.F.*

Kinderkruistocht, De: Schwob
Kingsmill, Hugh (1889-1949) *Frank Harris*, IV: 30 + n
Kipling, Rudyard (1865-1936)
Barrack room ballads, VI: 391; VIII: 175
The jungle book, IX: 104
Kiriko, II: 14 + n, 15
Kisch, E.E. (1885-1948), IV: 84
Kisling, II: 14 + n, 15
Kisling, Moïse (1891-1953), II: 14 n
Kitchin, Clifford H.B. (1895-1967)
Death of my aunt, V: 411
Kiveron, J.M. (1893-1959), VII:

179 (Algemeenen Secretaris), 181, 314, 464 + n
Klabund (ps., 1890-1928), III: 189, 262, 342
Borgia, Het vervloekte geslacht (vert. door C. de Jong van *Borgia, Roman einer Familie*), II: 340, 350
Geschichte der Weltliteratur, III: 342 + n
'Das Lächeln der Margarethe Andoux', III: 262 + n
'Marschlied' (vert. door J. Slauerhoff van 'Chinesisches Soldatenlied'), II: 379 + n
Novellen von der Liebe, III: 262 + n
X Y Z, III: 238 + n
'Klacht der Du-Perronnisten', IX: 248, 249 n (*tekst*)
Klankbord: Vermeulen
'Klassiek letterkundig panthéon' (serie), II: 278
Kleian, VII: 300 (Indoklerk), 302
Kleian, Johannes (1894-± 1944), VI: 286; VIII: 428
Deli-planter, VI: 286 + n
'Klein brievenboek voor ontgoochelden,' zie Greshoff, 'Brieven'
Kleine Johannes, De: v. Eeden
Kleine parade, De: v. Eyk
Kleine republiek, De: v. Deyssel
Kleisi, Heinrich von (1777-1811), II: 269, 270, 275, 369; III: 322, 326, 330, 333; V: 209; VI: 26; VII: 140, 191
'Das Bettelweib von Locarno', III: 326, 330, 338
'Das Erdbeben in Chili', III: 330 *Erzählungen*, III: 316, 323, 330, 331, 338
'Der Findling', III: 330
'Die heilige Cäcilie oder die Gewalt der Musik', III: 330
Kate von Heilbronn of de vuurproef (vert. door N. van Suchtelen van *Das Kätchen von Heilbronn oder die Feuerprobe*), II: 270 + n
'Die marquise von O...', III: 330, 333
Michael Kohlhaas, III: 322, 323, 326, 330, 338
'Die Verlobung in St. Domingo', III: 330
'Der Zweikampf', III: 330
Klemmen voor zangvogels: Burssens
Klerck, E.S. de
'In memoriam dr. F. de Haan', VII: 495 n, 526; VIII: 46
Klercx, Sacha, I: 351 + n
Klerk, Reynier de (1710-1780), VII: 64, 291, 292
Klikspaan (ps., zie ook Kneppelhout, Johannes), II: 30
Klinkenberg, G.A. van (geb. 1900), II: 378 + n, 420; III: 281, 323; IV: 429 n
Klomp, Dirk Arie (1883-1947), VIII: 585
Klomp, Hans (1902-1987, zie ook ps. Proost, Mien), II: 122 n
Kloof tegen cylinder: DP
Kloos, Willem (1859-1938), I: 154, 160, 256, 300, 374, 397, 413; II: 120, 430 + n, 443 n, 474 n, 478 n; III: 20, 164, 166, 171, 175, 518; IV: 252,413; V: 33, 204, 372, 379, 391 n; VI: 130 + n, 131, 153, 154, 158-160 + n, 162-164, 177-181, 444, 445, 489 n; VII: 67, 79, 102, 103 + n, 446, 485; VIII: 178, 316, 340, 431, 434 + n, 435 + n, 496, 497, 513 n, 562-563 + n; IX: 101 n, 143, 331 + n

‘Binnengedachten’, V: 372; VI: 160
De briefwisseling Vosmaer-Kloos, VIII: 259 + n, 336 + n, 341 + n, 418 + n, 431, 434 + n, 435, 496, 497

‘Naar aanleiding van Johann Wolfgang von Goethe’, V: 391 + n
‘Een uiterst belangrijk want objektief boek over den merkwaardigen Multatuli’, VI: 444 + n, 445, 456; VII: 53 + n; VIII: 563 + n
Veertien jaar literatuurgeschiedenis, III: 164; IX: 121
Verzen, VI: 164
Kloos-Reyneke van Stuwe, Jeanne (1874-1951), III: 102; IV: 99; V: 391 + n; VI: 62, 160, 169; VIII: 316, 341 + n, 548
Klooster, W.S.B. (1905-1981, zie ook ps. Brandt, Willem), VIII: *132 n*, 139 (collega), 575
Kloot van Neukema, W.C. van, zie DP, Pseudoniemen
Klop op de deur, De: Boudier-Bakker
Kluit, M.E. (1903-1977), VIII: 313 + n
‘Klutt’, zie DP, ‘Wie, zoniet God, zei Klutt...’
‘Kluwen van Ariadne’: v. Ostaijen
Knappert, L. (1863-1943), VII: 69
Knebel, J., IX: 393 + n, 395 n
Knebel, K., V: 330
Kneppelhout, Johannes (1814-1885, zie ook ps. Klikspaan), IV: 120 n
Knuvelder, Gerard (1902-1982), III: 20 + n; IV: 219; IX: 182
Koch, Bétina (Ina), I: 311-312 + n; II: 14 + n, 109, 113, 223, 257, 286 n, 323, 390; III: 31 + n, 32, 37, 58-60; IV: 242, 470; VII: 180; IX: 40, 41, 58 + n, 237 + n
Koch, D.M.G. (1881-1960, zie ook ps. S.D.), I: 390 n; VII: 8 i, 152 n, 447 + n, 460 + n, 461, 492, 506, 507, 510, 511, 519, 523, 530, 533-535, 537; VIII: 15 + n, 16, 25, 41, 51, 55 x, 56, 60, 75, 79, 86-91 + n, 97, 99 + n, 103, 112, 116 + n, 118, 126, 131, 133, 137, 143, 150 n, 152, 163, 181, 186, 196, 217, 230, 235, 262, 288, 293 + n, 300, 305, 352, 358, 391-393, 459, 460, 483, 485, 575, 582 + n; IX: 248 n, 252, 375, 399 n, 405
‘Anti-marxistisch dogmatisme’, VIII: 52 n
‘“Hier is Indië!”’, VIII: 234 + n
‘De “plebejische gedachte”’, VIII: 234 + n
‘De Vaderlandsche Club tien jaar’, VIII: 352 + n
Koch, Johann Anthon (1900-1946, zie ook ps. Haghe, Adolf ter), I: 390 + n; IV: 39 + n; VI: 236 + n; VIII: 124 + n, 125, 207
Koch, Pyke (geb. 1901), II: 336 n, 356; III: 198 n, 199, 277, 280, 315, 316, 442; IV: 231, 300; VI: 239 + n; VII: 467
Koch-Balkstra, Henriëtte († 1944), VII: 460, 507; VIII: 56, 88; IX: 248 n
Kochnitzky, Léon (geb. 1894), I: 200
‘Orphicum litus’, I: 200 + n
Kock, Hendrik Merkus de (1779-1845), III: 442
Kock, Paul de (1793-1871), I: 198; III: 442 + n
Kock, W.H.W. de (1850-1932), VI: 345 + n, 346, 393-395, 407, 429, 460, 469, 471; VII: 56, 57, 86, 329; VIII: 369 + n, 370, 409 n, 417, 531
Lebak en de Max Havelaar, VI: 345 + n, 350, 394, 395, 407, 460, 469; VII: 57 + n, 329; VIII: 405, 415, 416
Köhler, Charlotte (1892-1977), II: 95 + n, 141, 159, 226 + n, 349 + n; III: 479; IV: 257; VI: 51

Koekelberg, (drukker), I: 47, 53, 60 (?)
Koendjarakarna, IX: 393 + n
Koeprin, Alexander, IV: 98 n
Körmendi, Ferenc (François, 1900-1972)
L'aventure à Budapest (vert. door G. Strem van *Budapesti kaland*), IX: 199 + n
Koets, Daniël (1867-1956), VIII: 316 + n, 379
Koets, Daniël Pieter (geb. 1940), VIII: 487 + n
Koets, Johanna Margot (Odi, geb. 1934), VIII: 236 + n, 237
Koets, Peter John (geb. 1901), VII: 176, 431, 432, 449, 450, 460 + n, 463, 466, 473 x, 476 x, 491, 493, 499, 502, 507, 511, *522 n*, 534, 535; VIII: 16 n, 24, 34, 36, 41, 42, 51, 52, 56, 60, 75, 83, 88, 89 + n, 112, 113 + n, 116, 118, 119, 125, 131, 136, 148, 221 n, 222 n, 234, 316 n, 393, 459-461, 484 n, 532; IX: 248 n, 375, 405 + n, 406 n
'Ik zie, ik zie wat jij niet ziet', VIII: 52 + n
'Professorale stoelendans', VIII: 16 + n
'Roodkapje en Sneeuwwitje...', VIII: 51 n
'Het vraagstuk der objectiviteit in de geschiedschrijving', IX: 405 + n
Koets-van Oordt, Adriana (geb. 1903), VIII: 222, 487 n
Koetsveld, C.E. van (1807-1893), II: 44
Koezen, Jan Gerrit (1887-1970), VI: 218
Koezen-Tissing, Etienne Jeannette (Non, geb. 1907), VI: 218
Kok, Leo, VI: 228
Kokadorus (= B. Meyer Linnewiel, 1871-1934), IV: 32 + n, 293
Kokoschka, Oskar (1886-1980), IV: 198
Kol, H. van, IX: 399 n
'Kol Nidrei', IV: 328
Kolff & Co., G. (uitgeverij enz.), VI: 393, 402, 406, 465 + n; VII: 9 i, 166 + n, 195 n, 208, 250, 253, 277, 297, 313, 319, 356, 359, 373, 378, 398, 411, 413, 438, 443, 453, 511, 518; VIII: 35, 65, 193, 436; IX: 398 n, 406
Kollewijn, R.A. (1857-1942), I: 298, 400; II: 313, 481; V: 150; VII: 46; IX: 25
Koloniaal Museum (Musée du Congo Belge), I: 266, 312
Koloniaal tijdschrift (periodiek), VII: 427, 439, 483; VIII: 29, 368, 479 x, 520, 574; IX: 367, 399 n
Koloniale geschiedenis: Colenbrander
'Koloniale geschiedenis,' zie Romein, *Machten van dezen tijd*
'Koloniale Nederlander, De': Ritman
Koloniale studiën (periodiek), VII: 9 i, 68 + n, 90 n, 276, 279, 283, 292, 336, 337 (redactie), 379, 390; VIII: 83 n, 190; IX: 278 n, 367, 399 n
Kom, A. de (1898-1945), V: *87 n*, 88 n, 118, 131, 143, 171
Wij slaven van Suriname, V: 76, 87-89 + n, 118, 119 + n, 143 + n, 173
Komedianten, De: Couperus
Komen en gaan: Roelants
Kompas, Het (uitgeverij), III: 332 n; IX: 101, 105
'Konakry', zie Slauerhoff, 'O Konakry!'
Koning, Johan F.L. (1887-1946), I: 307 n, 444 + n; II: 29 + n, 33, 34, 47, 50, 64, 68, 104, 110 + n, 119, 125, 135, 298; III: 406; VII: 265

‘Letterkundige kroniek’, VII: 263-265 + n
‘Nederlandsch-Indië in de literatuur’, II: 149 + n
Koningin van Napels, zie v.d. Hoeven, ‘Herinneringen aan de Koningin van Napels’
Koningin van Scheba, IX: 137 n, 138 (reine de Saba)
Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (museum en bibliotheek), I: 332 (Bat. Museum); III: 489; V: 297, 302 (Bibliotheek), 377; VI: 268, 317 + n, 340 (Bibliotheek), 344-346 + n, 353, 361, 371, 374, 379, 394, 401, 419, 434 (museum), 463; VII: 22, 25, 45, 82 n (Museum), 188, 194, 218, 274, 284, 338, 357, 359, 379, 391, 401-403, 407, 413 n, 441, 459, 464 n, 478, 487 + n, 503, 530; VIII: 50, 60, 65, 84, 96 + n, 99, 106, 109, 115, 116, 118 (Hist. Afd.), 119, 131, 151, 153 (Hist. Afd.), 163, 168, 183, 184, 189, 211, 215, 225, 227, 232, 239 n, 312 + n (hist. afd.), 491, 581, 607; IX: 9 i, 101 + n, 128 n, 166 n, 167, 168, 170, 224 + n, 367, 392 + n, 396-398, 402 n, 405 + n
Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (bibliotheek), VIII: 335 + n, 500, 535 (Van Galenstraat), 591; IX: 250 n
Koninklijke Bibliotheek ('s-Gravenhage), IV: 100; VI: 410; VII: 40, 403; VIII: 99, 197; IX: 10 i, 224
Koninklijke Musea voor Schoone Kunsten (Brussel), V: 41, 48
Kool, Halbo C. (1907-1968), I: 249; II: 183, 202, 318; III: 238, 255 n; VI: 80, 280-281; VII: 88 + n, 89
‘Bij Dirk Coster's vijftigste verjaardag’, VII: 88 + n
‘Paul Verlaine speelt met vuur’, IV: 418 + n
Koolemans Beynen, G.J.W., VIII: 101 n
Koopman, Wanda (ps., geb. 1912) *Proeve in strategie*, IV: 433, 437
Koopman-Daum, Maria (1870-1949), VII: 438; VIII: 280
Kooy, John, VII: 60 + n
Kop, G.G. van der (1892-1941, zie ook ps. Groeneveld), VII: 314-315, 377 n, 380, 387, 393, 399 n (‘Du Califou’), 406, 407 (Holmes), 465 (pissebed), 501 n, 517; VIII: 533 + n
‘'s Lands archief’, VII: 377 + n, 378 n, 380 (stukje), 381, 385 + n, 387, 393, 406
Koperberg, Samuel (1886-1957), VII: 8 i, 421 n, 449, 487, 491, 518; VIII: 18, 49, 55 x, 56, 60; IX: 9 i, 248 + n, 377, *399 n*, 401 n, 402 n, 406 n
‘Een cultureel tijdschrift’, IX: 368
Kopiïst, De (periodiek), VIII: 185; IX: 394 n
Koran, VIII: 95
Korff, F.W.A. (1887-1942), II: 69, 319
Levensproblemen bij Shakespeare, II: 69 n
Kornet Christopher Rilke, zie Rilke, *De wijze van liefde en dood van den cornet Christoffel Rilke*
Kornitzer, Margaret (geb. 1905)
The modern woman and herself IX: III + n
Korridon, VI: 152 + n, 156
Kort geding: Marsman
Korte arabesken: Couperus

Korte baan, Nieuwe Nederlandsche verhalen, De (bloemlezing door H. Marsman en DP), V: 8 i, 178-

80, 190, 200 + n, 201 + n (*inhoudsopgave*), 202-203 + n, 220, 226, 227, 229, 254 + n, 272, 273 + n, 275, 290 n, 307, 317, 318, 341, 346, 347, 351 + n, 352, 354, 355 x, 357, 362, 370-371 (*voorl. inhoudsopgave*), 374-376, 383, 387, 389, 395, 400, 401, 409, 416, 417, 426, 427, 434, 440, 442, 451; VI: 11, 15, 17, 23, 60, 61, 63 + n, 95, 98 n, 117, 219, 223, 380 n; VIII: 124, 125
Korteweg, P.J.G. (1913-1987), VII: 348 + n, 373; VIII: 372, 373, 496
Kostelijk leven, Het: v.d. Hoek
Koster, E.B.
Mythologisch woordenboek, VI: 112, 113, 117 x, 129 + n
Kota Agoeng (schip), VII: 128 n
Kouwenaar, David (1876-1957), VIII: 560 n, 566-567 + n
Krämer, F.J.L., VIII: 91 n
Kraemer, H.
'Repliek op "Bali en de zending"', IX: 400 + n
Kramer, zie Hotels: Hotel-Boerderij Kramer
Kramers Jz., J.
Nieuw Nederlandsch-Fransch woordenboek, IX: 208-209 + n
Nouveau dictionnaire néerlandaisfrançais, IX: 208-209 + n
Kramers, M.G.
'De litteratuur in Esperanto', III: 186 n
Kramers, Wijnand A. (1893-1975, zie ook ps. Everts, R. en Eges, W.), I: *337 n*, 341, 345, 413, 416, 423 n, 433; II: 9, 26, 28, 33, 34, 36, 45-48, 50 n, 51, 74, 85 + n, 86, 90 x, 93, 101, 110, 118, 129, 133 + n, 154, 158, 201, 202, 214, 228, 230, 232, 241, 278, 279 + n, 283, 284, 303, 309, 311, 316, 318, 327-330 + n, 332, 374 n, 382, 385, 386, 388, 392-394, 415, 416, 423, 429, 432, 435, 436, 438, 442, 443; III: 53 n, 79 n, 103, 124, 178, 184, 187, 188, 368, 408, 412, 492; IV: 19, 139, 157, 277, 342, 352, 377, 406, 413, 429, 430, 470, 482, 490; V: 88, 118, 121, 173, 279, 349, 372-374, 379, 445; VI: 104 n; IX: 44, 45, 52, 56, 143 n
'Bedenkelijk oordeel', V: 379 + n
'Het "kreatieve"', III: 53 (grapjes) + n
'Uit den stormhoek', V: 121 n, 172
Kramers-Unger, Susanna Elisabeth (1864-1939), II: 267 (moeder)
Kramers' woordenboeken, II: 355; IV: 457 + n
Kranendonk, A.G. van (1884-1957), IX: 214 + n
Krantz, Paul (geb. 1909, zie ook ps. Noth, Ernst Erich), V: 145; IX: 231
Krasnapolsky, zie: Café's
Kraspoekol of de droevige gevolgen...: Hogendorp, W. van
Kraspoekol of de slaavernij: Hogendorp, D. van
Krates, Een levensbeeld: v. Maurik
Krekel, Hendrik (geb. 1888), VIII: 155 + n, 162 + n
Kreutzersonate, De: Tolstoj
Krige, Uys (geb. 1910), VIII: 108
Krimpen, Huib van (geb. 1917), VIII: 159
Krimpen, Jan van (1892-1958), I: 425 + n; II: 27, 152 + n, 209, 337; IV: 318

Krimpen-Brunt, Maria Paulina van (Nini, 1891-1984), I: 425 + n; II: 386, 390 (schoonzuster); III: 123 + n, 167, 176, 183, 196; IV: 16, 19, 30; V: 226; VI: 122, 254
Kring, De (sociëteit te Amster-

dam), I: 383, 391; II: 26, 44, 82 n, 83, 107, 108, 122, 140, 143, 160, 351, 366, 370, 378, 447, 460, 461 n; III: 168, 239, 240, 242, 315, 381, 422, 479 n; IV: 33 + n, 40, 46, 81 + n, 143, 228, 231, 351, 412, 457, 458, 465; V: 37, 79, 138, 186, 237, 251, 264, 276; VI: 62, 73; VII: 173, 259; IX: 82
Kring Moderne Kunst, zie Moderne Kunst (Antwerpse kring)
'Kring-vers', zie v. Vriesland, *Amsterdamsche bohème*
Krishnamurti, J. (1896-1986), I: 324, 341, 404; II: 35, 394; VIII: 295
Kristal, letterkundige productie 1935, V: 367 n, 424, 427, 429, 434, 436, 437 + n, 449
'Kritici in het koffyhuis': Donker
Kritiek en opbouw (periodiek), VII: 8 i, 9 i, 152 n, 378, 431 n, 432, 447 n, 453 + n, 460 + n, 461, 472-474, 477, 483, 492, 493 x, 496-498, 502, 507 + n, 511, 513, 516, 519 (exx.), 523, 526, 530, 532-537 + n; VIII: 7 i, 13, 14, 15 n, 16, 17 x, 19, 24, 25, 30-32, 34, 36, 38, 40-43, 45, 48-51, 54-56, 60, 71, 74, 75, 80, 81, 86, 88-92 + n, 94, 95, 97, 99 + n, 100 x, 111, 116-118, 123, 124, 128, 131, 136-138, 140 x, 143, 148, 150 + n, 152 + n, 154, 156, 162, 163, 178-182 + n, 186, 187, 190, 191, 195, 199, 200, 203, 217, 220, 226, 230 (redacteur), 231, 235, 248, 262, 271, 272, 275, 287, 288 n, 293, 295, 300, 305, 309, 312, 313, 320, 327, 350, 352, 367, 379, 386, 392 + n, 393, 406, 407, 459, 479, 483, 491, 512, 514, 519, 529 + n, 530, 575, 581, 582 + n, 601; IX: 241-243, 248 n, 375, 405
Krities proza I en II: v. Ostaijen
Köner Verlag, Alfred (uitgeverij), VI: 301
Krom, Nicolaas Johannes (1883-1945), VII: 518 n
Hindoe-Javaansche geschiedenis, V: 25 + n, 26; VI: 37, 47, 59, 326, 334, 361, 421; VII: 174-175
Kroniek van (hedendaagsche) kunst en kultuur (periodiek), VI: 451 n, 495; VII: 38, 117, 126, 177, 241, 295, 298, 333, 430, 435, 467; VIII: 66, 204, 273, 274, 295, 347, 377, 396, 440, 464, 466, 468; IX: 243
'Kroniek van het literaire leven in 1932': Heeroma
Kronijk van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht (periodiek), VIII: 114
Kropotkin, P.A. (1842-1921), VIII: 377
Kruger, Paul (1825-1904), I: 443; II: 35
Kruisinga, E. (1875-1944), VIII: 416 + n, 419 + n
Krul, Jack (1896-1964), I: 95-97 + n
Krull, Germaine (1897-1985), III: 155 + n, 247 n, 498 + n; IX: 211 + n
Kruseman, fa. J. Philip (uitgeverij), V: 192 n, 391 n; VI: 115
Kruseman, Mina (1839-1922), III: 128; VI: 392 + n; VIII: 277
Een huwelijk in Indië, VI: 392 + n *Mijn leven*, VI: 392 + n
Krutch, J.W.
Edgar Allan Poe, A study in genius, VI: 201 + n
Kuen, J.Th., VIII: 25 + n
Kuen, P., VIII: 25 + n
Kürten, Peter († 1931), III: 56 + n
Kuil, H.W. van der, V: 183 + n, 291 + n
Kuiper, Koenraad (1854-1922), IV: 208, 238

Kuiper-de Jongh, C. (1891-1959), III: 383 + n
'Bij Ludwig', III: 383 n (interview); IX: 86 n, 87
Kuitenbrouwer, Henk (1900-1974), IV: 425 n, 465 + n, 508; V: 316, 328
'Eerloze eerlijkheid', V: 316 + n, 350, 352 x, 353
'Een jodenfooitje', II: 192 + n
Kuitenbrouwer, L.M.A. (1904-1958, zie ook ps. Kuyle, Albert), I: 338 + n, 354, 376, 378; II: 192 + n, 484; IV: 508; V: 316, 328
Kuller, Jo, zie Ammers-Küller, Jo van
'Kulleriade', zie Greshoff, 'Laus mediocritatis'
Kunst en kultuur, zie Kroniek van (hedendaagsche) kunst en kultuur
Kunstkring, zie Bond van Nederlandsch-Indische Kunstkringen
Kutter, Joseph (1894-1941), III: 382 n, 503 (Kuttewaarts); IV: 158, 161, 342 + n, 351, 356; VI: 243; VII: 384 + n
Kuyck, Van (ps., zie ook Blijstra, Rein), II: 29
Kuyck, A.L. van, zie DP, Pseudoniemen
Kuyle, Albert (ps., zie ook Kuitenbrouwer, L.M.A.), I: 338, 340; II: 48, 82, 305, 335, 360, 415 n, 427 n, 455 + n, 457, 463, 483; III: 146,281 + n, 346, 398, 400 + n, 442; IV: 425 n, 428, 467, 506 + n, 507, 510 + n, 512, 515; V: 60 + n, 64, 66 (groote muil), 78 + n, 79, 170, 202, 208, 221, 256, 259, 275, 288, 292, 296, 316, 319; VI: 75, 196, 223, 333; IX: 148
Alarm, V: 170 + n
'Bezieling', III: 398, 400 + n
'Aquarium', II: 463; III: 142, 155; V: 202 (visschenhistorie)
De bries, I: 416; II: 335 + n; III: 142, 146, 155; V: 202; VII: 286
Harten en brood, IV: 428, 429, 433, 437, 465, 510 n; V: 65, 68, 72 + n, 75 x, 76, 202, 317; IX: 143 n, 148
'Kom, kom, niet zoo somber...', IV: 506 + n; V: 66 (groote muil)
Orpheus, II: 360
'Proza, Een overweging vooraf', IV: 506 + n; V: 66 n (groote muil)
Seinen, II: 408
'Sjooks (van Manhattan)', II: 483 + n; V: 202 + n, 288, 290
Songs of Kalua, II: 360; III: 87
Kuyper, R. (1874-1934), VII: 150 + n
'Kwadrijnen': Dinger
Kwartier per dag: DP
Kwee, De, zie Borel
Kijzer, Max (1893-1944), III: 507; VI: 160
'Een markant lezer', V: 32 + n
Naar ;t licht, VI: 330 n, 331

L.E. (ps., 1880-1929), VII: 167 + n
Een vergeten proces, VIII: 197 + n
L. van Velton-van der Linden: Maurits
La Rochefoucauld, François de (1613-1680), I: 117, 241; II: 348; III: 49; VI: 223, 457; VII: 526 + n
Réflexions, ou Maximes morales, III: 49 + n; VI: 223 + n; VII: 526 + n
Laat de Kanter, Ph. S. de (1866-1935), IX: 233 + n

Laatste nieuws, Het (periodiek), III: 50 n
'Laatste reis van de Nyborg, De': Slauerhoff
Laatste ronde, De: den Doolaard
'Laatste sterren, De', zie M. Nijhoff, 'De nieuwe sterren'

‘Laatste treffen, Het’, zie DP, ‘De derde Nameno’
Labé, Louise (1520?-1566), II: 160, 166
OEuvres complètes, I: 238 + n, 239
Sonnets, I: 239, 240 (boek)
Laboureur, Jean Émile (1877-1943), III: 315, 335 + n, 462
Lachèvre, Frédéric (1855-1943), I: 175
‘Lachgas’: Last
Laciné, zie Café's
Lady Chatterley's lover: Lawrence
Lafayette, Marie-Madeleine de (1634-1693)
La princesse de Clèves, IV: 278 + n
Laforgue, Jules (1860-1887), IV: 267; VI: 301
Moralités légendaires, VIII: 58
Poésies, VIII: 58
Lagerkvist, Pär (1891-1974)
De beul (vert. van *Bödeln*), VI: 64 + n; IX: 190 + n
Lagerlöf, Selma (1858-1940)
Gösta Berling (vert. door M. Meyboom van *Gösta Berling*), II: 243, 271-273 + n; VI: 337
Lakschmi (periodiek), VIII: 185, 196
Lalou, René (1889-1960), V: 350
Lamartine, Alphonse de (1790-1869)
Graziella, V: 212
‘Le lac’, VI: 179
‘Le vallon’, VI: 179
Lamb, Charles (1775-1834), I: 314 + n, 383
Tales from Shakespeare, I: 314 n
Lamber, Juliette (Mme Edmond Adam, 1836-1936), VII: 496 (actrice); VIII: 404 + n, 409 + n, 431
Lamertin (boekhandel te Brussel), III: 232; VI: 88
Lamond, J.A.
Conan Doyle: A memoir, III: 379 + n
Lamp van Diogenes, De: Marsman
‘Lampions’: Chasalle
Lampions in den wind: Chasalle; Kelk
Lamprecht, G., III: 429 n
Land van herkomst, Het: DP
Land van Rembrand, Het: Busken Huet
Landheer, Jo (1906-1986), I: 83
Golven, I: 83-85 + n; IV: 479 x, 487 (boekjes)
Landhuizen, zie v.d. Wall, *Indische landhuizen en hun geschiedenis*
Landor, Walter Savage (1775-1864), III 490; IV: 185; V: 79, 323 *Hautes et basses classes en Italie* (vert. door V. Larbaud van *High and low life in Italy*), zie Larbaud *High and low life in Italy*, III: 490, 498; IV: 70 + n, 184, 185, 235; VI: 172 n
Landru, Henri Désiré (1869-1922), I: 351; VII: 313

Lands Schilderijenverzameling, 's, VII: 503, 504 + n; VIII: 168, 184 n, 218, 379, 434, 484 n, 607
Landsarchief van Nederlandsch-Indië, Het, VI: 458, 476-479 (banen), 482, 483, 485; VII: 7 i, 8 i, 22 (post), 26, 36 n, 40 (baan), 46, 62, 64, 65, 69, 70, 76, 85, 89, 90 n, 92, 102, 119, 124, 128, 131, 136, 154 (notariskantoor), 162, 171, 177, 179, 181, 186, 191, 194 (kantoor), 209-211 + n, 215, 217, 219-221, 227, 228, 232, 246, 248, 250, 253, 254, 256, 257, 263, 265, 267, 269, 271 x, 272, 274-277, 280 x, 281, 283, 285-287, 291-293 + n, 296, 298-302, 308, 310-312, 314-317 + n, 319, 333-335, 337-339, 344, 345, 349, 350, 353 n, 356-358, 360, 367-369, 371, 372, 374, 376, 377 n, 378, 381, 385, 387 x, 390, 393-395, 399 + n, 400 + n, 403, 404, 406, 407, 423, 425, 428, 429,

457, 458, 464 + n, 465 + n, 469, 475, 478, 501 n; VIII: 18, 25, 34, 45, 50, 53, 57 + n, 61, 78, 117, 160, 170, 173, 190 n, 191, 193, 214, 239 n, 240 n, 251, 488, 490 n, 528 + n, 529 n; IX: 55 n, 234 + n, 235, 239, 241, 247, 401 + n, 404
Lang, E.A.L. de (1880-1960), III: 482 + n, 486; IV: 112, 115, 117, 127, 128, 132, 391, 422 n; VI: 492; VIII: 186 n; IX: 220
Lange & Co. (uitgeverij), VIII: 204
Lange, Allert de (1855-1932, uitgever), I: 337 n, 423 n; II: 469, 473, 479 (uitgever), 486; III: 99 + n
Langendonck, Prosper van (1862-1919), IV: 164
Langevelt van Hemert, A.J. (1825-1880), VII: 12, 273, 338 + n, 367, 385, 459; VIII: 174, 251, 269, 343 (Kontr.), 387, 388, 450 (afdrukken), 494 n, 607; IX: 256 + n
Langevin, Paul (1872-1946), V: 368, 372
Langzame weten, zie Willink, *Het weten komt langzaam*
Lannoy, Flora de (1895-1958), II: 248, 302
Lansen, Gustave (1857-1934), VI: 373
Histoire de la littérature française, VI: 373 + n
Lanterne sourde, La (periodiek), I: 91 n
Lanterne sourde, La (schrijversgroep), I: 91 n
Lapidoth, Frits (1861-1932), I: 133, 135, 368-370 + n; II: 25, 77
'Bundels vol ironie en satire', I: 368-370 + n
Lapin agile, Au (cabaret te Parijs), IV: 152
Lappó, III: 23 + n
Larbaud, Valery (1881-1957), I: 91 n, III, 162, 190, 254 n, 274, 276 n, 277, 288, 356, 415, 416; II: 74, 201, 233, 347, 348; III: 299, 303, 324, 348, 355 + n, 363, *365 n*, 366 n, 394, 398, 420 + n, 438, 446, 459, 490, 522; IV: 51, 63, 105, 114, 126, 168, 169, 185, 196, 251, 257, 363, 419, 491 + n, 498, 502, 521; V: 12 x + n, 17, 46, 56, 87, 179, 213 n, 221, 222, 224, 245, 263, 272, 286, 317, 321, 324, 397, 399, 410 n, 413-415, 418, 423, 431 n; VI: 62, 81, 85, 89, 104 + n, 105, 133, 167, 172 + n, 207, 326, 338; VII: 285 + n, 397, 409 n, 410, 415, 450, 454, 495, 515; IX: 198 n, 205, 215 + n
A.O. Barnabooth, I: 91 + n, 94, 111, 180, 190, 199, 254, 356, 408 + n, 416, 440; II: 174, 228, 332, 348, 456; III: 233-235, 296, 299, 313, 366, 446, 482 + n; IV: 119 + n, 126, 142, 168, 266, 415, 416, 489; V: 17, 46 (Putouarey), 126, 211, 228, 237, 286, 329, 397, 399, 404, 407, 408; VI: 85, 175-176 (portret), 182, 207, 247; VII: 443 n, 466, 495; VIII: 34, 59, 249, 250 + n, 310 ('Barneboes'), 356, 456, 478
Amants, heureux amants..., I: 356, 415; V: 17; VII: 397 + n; VIII: 59; IX: 150-151 + n
De arme hemdenmaker (vert. door DP van *Le pauvre chemisier*), zie DP *Aux couleurs de Rome*, III: 420 n; VII: 389 + n, 397 + n, 428, 454, 495 + n
'Beauté, mon beau souci...', VII: 397 + n
Ce vice impuni, la lecture... Domaine anglais, VI: 133 + n
Enfantines, VIII: 356
Fermina Márquez, I: 356; IV: 168;

V: 8 i, 125, 174, 200, 206, 213, 221, 224, 311, 396, 410, 411, VIII: 59
Fermina Marquez, (vert. door DP van *Fermina Márquez*), zie DP
Le Gouverneur de Kerguelen, IV: 415 + n, 416, 491; VII: 495 + n *Hautes et basses classes en Italie* (vert. van Landor, *High and low life in Italy*), III: 487, 490, 494, 495, 498; IV: 70 n, 184, 185, 235; V: 263; VI: 172 + n
'Itinéraire' (ongepubl.), III: 303 + n
'Men plus secret conseil...', VII: 397 + n
'La neige', V: 213 x + n
'Une nonnain', VII: 397
'Een opdracht' (vert. door DP van 'Pour Gertie H.'), zie DP
'Patru et d'Ablancourt' (zie ook Patru, *La vie de Monsieur d'Ablancourt*) IV: 491 n
Le pauvre chemisier, II: 332; III: 233 n; VII: 208, 250
Les poésies de A.O. Barnabooth, VIII: 249 + n, 250
'Pour Gertie H.', I: 408 + n; VII: 443 n
'Rose Lourdin', I: 254
Serena (vert. door DP van fragment uit *Hautes et basses classes en Italie*), zie DP
'...Tan callando', V: 12 + n, 17; VII: 397 + n
Technique, III: 394, 396; IV: 31; VII: 285 + n
Larousse (dictionnaire encycl.), I: 103; II: 281
'Larrios': Slauerhoff
Laseur, Cees (1899-1960), II: 370 + n; VII: 122 + n
Lassalle, F.J.G. (1825-1864), VI: 65
Last, Jef (1898-1972), II: 273, 276, 303, 304, 308, 409, 484, 486-488 + n, 491; III: 12, 33, 48-54 + n, 59, 88, 95, 417 n; IV: 33 + n, 37, 40, 148 n, 149, 158, 160 + n, 284, 422, 429 + n, 469 + n, 495, 496, 515; V: 87-89, 105, 117, 128, 129, 156, 198, 203, 221, 256, 275, 292, 296, 318, 365, 367, 369, 375, 378, 387, 400, 416, 434; VI: 56, 57, 154, 229 n, 256 n, 382; VII: 416 + n, 446 + n, 452, 462, 470, 471, 484, 493, 494, 508 n; VIII: 22 n, 44 n, 53-55, 90, 310, 311 + n, 335, 351, 359, 440 n, 465, 472, 496 + n, 517, 526 + n, 573-575, 584; IX: 56, 123 + n, 131 n, 142 + n, 143, 171 + n, 356
'Aan een gevallen makker', VIII: 22 + n
De bevrijde Eros, VIII: 439, 440
Bloedbruiloft, VIII: 439
Bloedkoraal, VIII: 439, 440
'Capitan Bodega' (tekening), VIII: 440 n, 472
Don Quichotte in de loopgraaf, VIII: 439-440
Flirt met den duivel, VIII: 311 n
Het geval Jef Last, Een antwoord, VII: 508 + n
'Haven' (tekening), VIII: 440 n, 472
De Johanna, V: 31 + n
Kameraden, II: 376 n; III: 52 + n
Kruisgang, VIII: 439
'Lachgas', V: 256 + n, 288, 369, 371, 375, 387
Marianne, III: 15, 50, 52, 155, 184 n; V: 256 n; VII: 286
'De nieuwe koers', III: 417 + n

‘Om het recht van het spel’, III: 48 + n
Ontwaakt, II: 304 n, 308 n
Partij remise, IV: 457, 464-466 + n; V: 72 + n, 75; IX: 143 + n
‘Revolutionnaire poezie’, II: 487 n, 488; III: 33, 50; IX: 56

‘De slaaf’, V: 201 n, 203, 351, 364, 369, 371, 375, 387, 395, 416; VI: 23, 61
De Spaansche tragedie, VII: 509 + n; VIII: 11, 21-23 + n, 44, 53, 439 + n
‘De verdediging van het linksche inzicht’, IX: 123 + n, 356
De vliegende Hollander, VIII: 439 + n
Voor de mast, V: 287, 288
Zuiderzee, V: 128; VIII: 439 n
Latzarus, L.
La vie paresseuse de Rivarol, I: 207 + n, 210; VIII: 541 n
Lauriers sont coupés, Les: Dujardin
Laurillard, Elisa (1830-1908), VIII: 184
‘Laus mediocritatis’: Greshoff
Lautréamont, Comte de (ps., 1846-1870), II: 158, 296; III: 522
Les chants de Maldoror, I: 79, 110, 174; VII: 495; VIII: 58
De zangen van Maldoror (vert. door J. Stärcke van *Les chants de Maldoror*), I: 79 + n
Lauvrière, Emile
L'étrange vie et les étranges amours d'Edgar Poe, V: 30 + n, 31
Lavala, De, III: 490
Lawrence, D.H. (1885-1930), I: 415, 426, 430, 431; III: 108, 124, 155, 277, 297; IV: 33, 37, 50, 108, 185, 314 n; V: 71 n; VI: 245, 250; IX: 78, 101 n, 112, 351
L'amant de Lady Chatterley (vert. door R. Cornaz van *Lady Chatterley's lover*), III: 155; IX: 72 + n
The collected poems, IX: 94 + n, 100 + n, 105, 118
Lady Chatterley's lover, I: 415; 426; III: 108, 155, 295, 433; IX: 72 n, 112
The letters, III: 491; IX: 111-112 + n
New poems, IX: 100 + n
Sex, literature and censorship, III: 505 + n; IV: 53 + n
Sons and lovers, III: 296
St. Mawr, III: 295-297, 305; IV: 33; IX: 89
Lawrence, T.E. (1888-1935), IV: 63 + n; V: 39
Lawrence and the Arabs: Graves
Lazarillo de Tormes, VI: 295
Le Sage, Alain René (1668-1747)
Gil Blas, VI: 295
Leacock, Stephen (1869-1944), VI: 31 + n, 37
Lear, pers. uit Shakespeare, *King Lear*, zie aldaar
Leau, J.F. de, VIII: 291 + n
Léautaud, Paul (1872-1956, zie ook ps. Boissard, Maurice), I: 162, 337, 352 x, 392, 399, 408; II: 276 n, 314; III: 84, 417, 433-435, 437, 447, 454; IV: 63, 405; V: 17, 65; VI: 341, 463; VIII: 192 + n, 253 n, 262, 356, 360, 361, 561; IX: 71 + n, 215 + n
Amour, Aphorismes, VIII: 208 + n, 224, 234, 253
‘In memoriam’, III: 434
Passe-temps, I: 399 + n; II: 76; III: 84 + n; VIII: 60, 193, 253
Le petit ami, II: 56; III: 321, 403, 404, 434, 454-456, 462 (*het prospectus*); IV: 415; V: 17; VIII: 60, 253 + n, 353, 356, 357, 360, 401 (mama Léautaud), 561

Le théâtre de Maurice Boissard, VIII: 193, 208, 253, 271, 275
‘“Lebak”’: Saks
Lebak en de Max Havelaar: de Kock
Lebecq, Georges, V: 374
Lebensroman des Leutnant Bringolf, Der: Bringolf
Lebey, André (1877-1938)
Jean de Tinan, III: 354, 466
Leblanc, Maurice (1864-1941)

L'aiguille creuse, VII: 128
Arsène Lupin contre Herlock Sholmès, VII: 128
Le bouchon de cristal, VII: 128 *813*, VII: 128
Lupin, Arsène (pers. uit romans), I: 94; II: 311
Lebret, Frans (1820-1909), VIII: 211 n
Lecache, Bernard
Sévérine, III: 184 + n
Leck, Bart van der (1876-1958), VIII: 452
Leclercq, Alex, III: 377 + n; IV: 357, 389, 392
Leclercq, Florian, III: 362 n
Leclercq-Moens, Sophie (1887-1975), I: 157 + n, 413 + n; III: *362 n*; IV: 335, 378, 394
Leconte de Lisle, Ch. M.R. (1818-1894), III: 12; IV: 101 + n
Lecoq, pers. uit Gaboriau, *Monsieur Lecoq*, zie aldaar
LECQ. (ps., zie ook Lekkerkerker, K.), IX: 249 n, 272 + n, 273, 274 n
Lecteur écrit, Le (choix de lettres par L. Guilloux), IV: 102 + n
Ledeganck, K.L. (1805-1847), I: 309
Ledegouwer (1895-1914), I: 309
Lee, Nelson (pers. uit detective-verhalen), III: 436
Leent, J.L.W.F. van, VIII: 228
Leest, Van der (boekhandelaar), I: 195
Leeuw, A.S. de (1899-1942), VIII: 377 + n
Leeuw, Aart van der (1876-1931), II: 311, 343 + n; IV: 98 n, 234 n; VI: 44
'Het landpad', II: 343
Leeuw, G. van der (1890-1950), VII: 218 n, 320 (prof.)
Goden en menschen in Hellas, VII: 469
Leeuw van Vlaanderen, De: Conscience
Leeuwen, zie Stendhal, *Lucien Leuwen*
Leeuwen, Freek van (1905-1968), II: 486 n
Leeuwen, W.F. van, VIII: 551 + n
Leeuwen, W.L.M.E. van (1895-1974), III: 257, 396 + n, 451 + n; V: 220 + n, 227, 290, 294, 296 (Delden), 352, 363, 390, *402 n*, 406 n, 417; VI: 60, 62 n, 85 n, 135, 196 n, 209; VII: 129, 482 n; VIII: 31, 117, 186, 317 n, 318 n, 319 n, 320 n, 322; IX: 75
Dichterschap en werkelijkheid (onder red. van Van Leeuwen), VII: 480; VIII: 11, 28 + n, 30, 31, 34 + n, 37, 117 (2e druk), 317 + n
Drift en bezinning, VI: 101, 115 n, 189-191, 196 + n, 200
Epiek en lyriek (bloemlezing): zie aldaar
'Iets over kritiek' enz., VIII: 319 + n
Korte schets van de ontwikkeling der Nederlandse letterkunde, VII: 284 + n, 285
'Lezende in Du Perron', VIII: 281 + n
Naturalisme en romantiek (bloemlezing): zie aldaar
'Over litteratuur' (rubriek in *Tubantia*), V: 402 + n; VI: 61 + n, 62; VIII: 186 n, 319 + n
Schrijvers en schilders (bloemlezing): zie aldaar

Lefebvre, H., IX: 109 n
Lefevre, Frédéric (1889-1949), I: 83
Une heure avec..., I: 83 + n
Legai-Liber, VIII: 327; IX: 254
Legende, mythe en fantazie: Couperus
Leger, Alexis Saint-Leger (1887-1975, ps. St. John Perse), VI: 239

Legrand, IX: 183
Legrand, Mercédès
Géographies, I: 254 + n
Lehmann, Louis Th. (geb. 1920), VII: 526 + n; VIII: 92, 160, 161; IX: 275-276
Lehmann, Rosamund (geb. 1901)
Invitation to the waltz, IV: 46 n
Lehning, Arthur (geb. 1899), II: 479 + n; III: 115, *119 n*, 126, 195, 196, 200; V: 209; VI: 274, 285 + n, 380; VII: 145 n; IX: 133 n
'Antithesen', II: 479 + n
'Censuur-impressies', II: 479
De feiten en de beteekenis van de zaak Sacco en Vanzetti, III: 194
'Over een philosophie der menschelijke waardigheid', II: 479 + n
Politiek en cultuur, II: 459 + n, 479 + n; III: 53, 54
Leiden des jungen Werthers, Die: Goethe
Leiding (periodiek), II: 40 + n, 307 + n, 406, 407, 410, 420, 431; III: 82, 114; VIII: 507 n
Leidsche notities: Kamp
'Leidsche Vondelleerstoel, De' VIII: 466-468 + n
'Leidsche Vondel-leerstoel, Het geheiligd specialisme, De', VIII: 467 + n
Leigh-Byron, Augusta (1784-1851), II: 224; IV: 45; V: 71; IX: 39
Leistikov-Collin (dans-instituut), II: 258, 278, 283 (Dansarium)
Lekkerkerker, C. (1869-1943), VIII: 72
Land en volk van Java, VIII: 72 + n
Lekkerkerker, K. (geb. 1910, zie ook ps. LECQ.), VI: 356 n, 399, 400, 401 n, 403, 418; VII: 96 + n, 99, *317 n*; VIII: 180, 366 n, 507, 552-554, 570, 571; IX: 248 n, 249 n, 260-271 + n, 385-388
In aanbouw (bloemlezing): zie aldaar
'Slauerhoff's verzen en de spelling', IX: 266 n
Lenéru, Marie
St. Just, II: 479 + n; III: 50, 51, 57, 84
Lenin, Vladimir I. (1870-1924), II: 469; III: 28, 453; IV: 37, 48, 54, 66, 495, 515; IX: 78, 127
Lenin, Samenzweerder en dictator in het Oosten: Marcu
Lennart, Clare (ps., 1899-1972)
De blauwe horizon, VI: 96 + n
Lennep, Jacob van (1802-1868), VI: 417, 435, 436, 476; VII: 58, 92, 238, 243, 295, 303, 321, 366
Ferdinand Huyck, II: 340
De lotgevallen van Klaasje Zevenster, VIII: 224
De stichting van Batavia, VIII: 224
'Lenore': Bürger
'Lenore': Poe
Lente-eiland (Kau-Lung-Seu), Het: Slauerhoff
Leonard, Jos, I: 61 n
Leonardo da Vinci (1452-1519), I: 300; VI: 440; VII: 239
Gioconda, IV: 221, 254 + n, 291
Leonardus, zuster, IX: 243

Leopold II, koning der Belgen, (1835-1909), I: 437
Leopold III, koning der Belgen, (1901-1983), I: 437 (prins); IV: 462 + n; V: 433
Leopold, Jan Hendrik (1865-1925), II: 11, 317, 419; III: 138; V: 110, 207; VIII: 437; IX: 26 n, 47-49, 65 n
'Ballade', II: 11 n
Cheops, II: 317, 322, 419; VII: 198; IX: 48

‘Oinou hena stalagmon’, VIII: 437 n
Oostersch, VII: 68
Verzamelde verzen, V: 422, 426; VI: 169 n
Leopold, Martin (ps., 1908-1982), II: 480; III: 281, 514
‘De dwaas bidt’, II: 480 + n
Leopold's Uitgeversmaatschapij N.V., H.P., III: 42; IV: 87, 415; VII: 9 i, 361, 406, 412 n, 529 + n, 531 n; VIII: 31 n, 43, 45, 52, 63, 76, 100, 121, 147, 217 x, 244, 251 n, 298, 322, 398, 577, 581; IX: 270 *Leopold's wereldatlas*, VIII: 244 + n
Lerberghe, Charles van (1861-1907), II: 201
Lermontov, M.J. (1814-1841), VI: 35, 40, 87, 88, 197, 255
Een held van onze tijd (vert.), VI: 87
Un héros de notre temps (vert. door B. de Schloezer), VI: 87, 110
Lernet-Holenia, Alexander ‘Die Liebe’, III: 18 n
Leroux, Gaston (1868-1927), IX: 211 n
Le crime de Rouletabille, VII: 128, 130
Le mystère de la chambre jaune, VII: 128; IX: 210-211 + n
Le parfum de la dame en noir, VII: 128
Rouletabille (pers. uit romans), IX: 211 + n
Leroux, Karel (1895-1969), I: 53 n, 222 n, 258, 288, 290 + n, 314, 339, 362, 363; II: 22, 64, 81; IV: 417 n; V: 255, 401
De barmhartige Samaritaan, V: 255-256 + n, 368 + n, 371, 375, 401
Lerroux y García, Alejandro (1864-1949), V: 147 n
Lessen in charleston: v. Wessem
Lessing, Gotthold Ephraim (1729-1781), VI: 192
Letje: Naeff
Letteratura olandese e fiamminga (1880-1924), La (bloemlezing door G. Prampolini), IX: 26 n
Letterkundige almanak voor Vlaanderen (1930), I: 413 n, 417, 437 + n
Letterkundige kalender voor 1936, V: 391 + n; VI: 115, 118, 119
Letterkundige naoogst II: Halbertsma
Lettré uit de 18e eeuw: Willem van Hogendorp, Een: DP
Lettres, zie Stendhal, *Correspondance*
Lettres libres à Stendhal, I: 282 n
‘Lettres néerlandaises’ (kroniek in *Cassandre*): Brulez
Leur, Jacob Cornelis van (Job, 1908-1942), VII: 273, 279, 283, 292, 294, 336, 338, 350, 351 x + n, 387, 431, 432, 449, 460, 462, 466, 473, 476, 478, 479, 491 + n, 493, *503 n*, 504 n, 507, 519, 520; VIII: 17 x, 24, 26, 28-30, 34, 48, 54-56, 82 x, 83, 94, 110, 112, 114, 138, 153, 154, 160, 170, 172-176, 190, 206, 214, 219, 221, 226 x, 240, 242, 251, 254, 258, 273, 292, 312, 585; IX: 248 n, 405, 406 + n *Eenige beschouwingen, betreffende den ouden Aziatischen handel*, VII: 503 n; VIII: 33 + n
‘De muze van Jan Compagnie’, VIII: 29 + n, 94, 149
‘Het naspel van Lebak’ (ongepubl.), VIII: 153, 160, 172-175 + n
Leur-de Loos, Jeanne van (Peu, 1910-1973), VII: 449; VIII: 138, 176, 184 + n
Leuwen, zie Stendhal, *Lucien Leuwen*

Leven, Het (periodiek), II: 256 + n, 474 + n, 486; III: 15; V: 435 + n; VI: 448

Leven dat wij droomden, Het: Roelants
Leven der auto's, Het, zie Ehrenburg, *10 P.K., Het leven der auto's*
Leven een dansfeest, Het, zie A. v. Schendel, *De wereld een dansfeest*
Leven en werken, Maandblad der Radio- Volks-Universiteit Holland (periodiek), VI: 432 + n (*Nederlandsche literatuur van nu*)
Leven op aarde, Het: Slauerhoff
'Levende ring, De': 's-Gravesande
Levensberichten: Rost
Levet, Henry J.-M. (1874-1906), I: 76 n, 111; II: 209, 228, 233; III: 374, 446, 522; VII: 409, 410, 450, 495; VIII: 106
Cartes postales, I: 111 + n
'Côte d'Azur.-Nice', I: 76 n
Le drame de l'allée, I: 111
Le pavillon, ou La saison de Thomas W. Lance, I: 111
Poèmes (1921 en 1938), II: 228 (bundel verzen), 233 n; III: 329 + n, 348, 363, 374, 423, 427, 438, 449, 453, 455; VI: 172 + n; VII: 409 x + n, 410, 450, 479, 495, 515; VIII: 31, 68, 106, 595
Levi, Carlo (1902-1975), IX: 240 + n
Levinson, André (1887-1933)
La vie pathétique de Dostoïevsky, III: 100-101
Lévy-Bruhl, Lucien (1857-1939), VI: 192, 496; VII: 69 + n
La mentalité primitive, IX: 397
Morceaux choisis, VI: 496
Lewin, Samuel (1890-1959), V: 121 + n
Lewis, VII: 42 + n
Lewis, M.G. (1775-1818)
Le moine (vert. door A. Artaud van *The monk*), V: 127
Leyden, Oscar Moritz Ernst (1892-1969), III: 315, 381
Liaisons dangereuses, Les: Choderlos de Laclos
Liban, Louise, I: 90
Liber basiorum, zie Ioannes Secundus, *Basiorum liber*
Librairie Bénard (uitgeverij), III: 232
Librairie Moens (boekhandel te Brussel), I: 157 + n, 413 n; III: 362 n
Libre parole, La (periodiek), III: 382 n
Licht, Het: v. Nijlen
Licht, Het (periodiek), VIII: 38 + n, 42, 55, 200
Lichtenberger, Henri (1864-1941) *La philosophie de Nietzsche*, IV: 277 + n
Lichtveld, Lou A.M. (geb. 1903, zie ook ps. Helman, Albert), I: 354, 378; II: 23, 273, 323 + n; IV: 362
Lidth de Jeude, E.J. van (Eef, 1890-1932), I: 258 + n, 259, 272,278 n, 288, 397, 404, 408, 420, 428; II: 257, 258, 343; III: 215 + n, 217, 218, 417 + n; IV: 16, 237 + n, 286; VII: 34, 380
Rob Erkman's laatste liefde, II: 259 + n, 262, 267
De vreemde erfenis, I: 389 + n
Lidth de Jeude-Veder, Wilhelmina Jacoba van (Minnie, 1887-1971), I: 258, 259, 428 + n, 436; II: 257; IV: 345 + n
Liefde en dood op Bali: Baum

Liefhebber & Zn., H. (binderij), III: 254 (?), 262 (?), 264 (?); VIII: 462 + n, 465
Liem Koen Hian, VIII: 88 n, 128, 131
Liepmann, Heinz (1905-1966), IV: 452 + n, 454, 455, 459, 463, 466, 490, 518 + n, 521; V: 41, 118; VII: 336

Das Vaterland, IV: 452 n, 458, 459, 466, 482 + n, 518
Liepschitz, zie Lipschitz
Lier, Albert van (geb. 1898), VI: 281 + n
Lier, Pauline Jeanne van (Line, geb. 1922), VIII: 551 + n
Lier, Rudolf A.J. van (Rudie, 1914-1987, zie ook ps. Aart, R. van), III: 228, *245 n*, 249, 254, 270, 293, 306, 320, 502 n; IV: 12 n, 20, 115, 119-121, 149, 252, 262, 263, 299 n, 307, 393, 411, 467, 468 + n, 478, 506; V: 24, 32 n, 33, 58 + n, 66, 85, 99, 127, 132, 140 n, 151 n, 298, 329, 330, 338, 344, 362, 372, 398 n, 400, 442, 450; VI: 23, 37, 63, 108, 109, 112, 113 x, 116, 117, 123, 126, 131, 158, 159, 174 n, 178, 181, 289, 323, 399; VII: 38 + n, 41, 46-49 + n, 100, 101, 104, 105, 125, 169, 191, 192, 217, 218 + n, 266, 293, 320, 403, 404, 441, 442 + n, 525; VIII: 46, 47, 62, 69 n, 70-72, 146 n, 159-161 + n, 186, 194, 210, 223, 243, 272, 277, 297, 299 n, 304, 355, 356, 401 + n, 439; IX: 72, 181, 218 n
'Brieven', III: 293, 306 x + n, 307-311 (*tekst*)
'Notities over J. Greshoff', VIII: 71 + n
Praehistorie, Gedichten, VII: 525; VIII: 47 + n, 71 + n, 72, 131, 144, 145-146 + n (*bespreking afz. gedichten*), 159 + n, 221, 231 + n, 304, 595
'Roodkapje', VIII: 145, 231 + n
Vermoeidheid', IV: 12
'De zieke', III: 293, 306 x + n, 311-312 (*tekst*)
Life & opinions of Tristram Shandy, The: Sterne
Liga, zie Filmliga
Liger-Belair, Edgard (M. Wandah)
Les batiks, Poèmes, I: 85
Ligne, Charles Joseph de (1735-1814), I: 207, 215
Fragments de l'histoire de ma vie, I: 215
Mes écarts, ou Ma tête en liberté, I: 215
Ligt, Bart de (1888-1938), VI: 36 n
Ligthart, Jan (1859-1916), VII: 149
Ligthart, Th., VII: 441, 495 (heeren)
Ligue des droits de l'homme, IV: 460
Limburg Stirum, J.P. van (1873-1948), VI: 340 + n
Linde, Boudewijn D.J. van der (1883-1945), I: 418 + n; II: 22 (? dokter), 107 + n, VI: 255
Lindenhout, Johan van 't (1893-1916), I: 328, 329 n
Links richten (periodiek), III: 417; IV: 33 n, 40, 148 n, 160; IX: 87, 123 n, 356
Lion, Henri Julius (1806-1868), VIII: 406
Lipschitz, Boris (= Lifšic, 1895-1984, zie ook ps. Souvarine, Boris), IV: 496; VIII: 357 n, 379
Lisette I: 256-258; II: 187 + n
Lissens, R.F. (geb. 1912)
'M. Jan van Nijlen', VIII: 262 + n
Lister, Lord, zie 'Lord Lister'
Literaire boekhandel, De ('s-Gravenhage), III: 218 n
Literatur, Die (periodiek), IV: 237
Literaturnaja gazetta (periodiek), IV: 161 n

‘Literatuur en volk’: Sjahrir
Litteraire gids, De (periodiek), II: 135 + n; III: 218 n; VII: 374 + n; IX: 214
‘Littérature flamande’: Herreman
Livre de Monelle, Le: Schwob
Livrets (periodiek), I: 168 + n, 199
Ljeskov, N.S. (1831-1895), VI: 255

Gens d'église (vert.), IX: 240
Lloyd, Gwendolen, I: 434 + n
Lloyd-hotel, zie Hotels
Locale Pers, zie Provinciale Pers
Lockhart, R.H. Bruce (1887-1970), VI: 478; VII: 126
Memoirs of a British agent, VI: 478; VII: 109, 126, 127, 131
Return to Malaya, VI: 477, 478 + n; VII: 82, 109, 127
Locomotief, De (periodiek), IV: 502 + n; V: 309; VI: 328 n, 400 + n, 405, 420, 422; VII: 52, 267 n; VIII: 86 + n, 125, 406, 407, 543, 544, 575, 581, 583, 591, 592; IX: 54, 237 n
Lodewijk, koning van Frankrijk zie Louis, koning van Frankrijk
Loenen, Gabrielle van (ps., zie ook Schaik-Willing, Jeanne van), II: 310; V: 202
Lörke, Oskar, II: 443 n
Loetoeng Kasaroeng, IX: 394 + n, 396 n
Löwenthal, Erich, II: 443 n
Loffelt, A.C. (1841-1906)
Jupiter van Vloten en zijn kritiek, VIII: 540 + n, 549
Logé, Marc, II: 99
Loggia dei Lanzi (Florence), I: 434; VI: 181
Loghum Slaterus' U.M., Van (uitgeverij), II: 32 + n, 33 x (firma), 37, 39; III: 282; IV: 235 + n; VI: 37, 87, 144
'Loire': Obey
Loisy, A.F. (1857-1940), V: 451
Lokhorst, Emmy van (1891-1970), I: 295 + n; III: 472; V: 134 + n, *367 n*, 436, 437, 449 (Plokworst); VIII: 496 + n
'Een Hollandsch novum', V: 134 + n
Lokstem en andere gedichten, De: v. Nijlen
Lombard, Jean (1854-1891), I: 358; III: 120, 128; VI: 196
London, Jack (1876-1916)
The mutiny of the Elsinore, VI: 400
Longfellow, Henry W. (1807-1882), I: 381
'The bridge', I: 381
Longus (2e e. na Chr.), I: 251
Lonnes, Rudolf (1902-1933), I: 402 + n, 414, 420; II: 246 (zijn keuze), 247, 250; III: 448 n
Niederland (bloemlezing), zie aldaar
Loo, Louis van, III: 439, 451, 453, 502
'De boemelaar', III: 440
'Circus', III: 440 n, 451, 453, 502 + n, 520
'Heimwee naar het Zuiden', III: 440 + n, 451, 453, 502 + n, 520 'Verveling', III: 439, 440 n, 451, 453, 502 + n, 520
Loon, Gerard van (1882-1934), III: 489
Loon, Hans E.H. van (1885-1942), I: 392; II: 46 n, 100 (H.W.), 189; III: 441 + n, 445, 458, 465, 475, 476, 482, 489; IV: 72; VI: 228; IX: 365
'Een glimlachend cynicus', II: 156 + n, 188-189 + n

‘Kunst en revolutie’, IV: 482 + n
Loonen, Charlotte M.E. (Lot), VII: 519 + n; VIII: 327
Loonen-Chaulan, Rosine E., VII: 519 n
Loos-Haaxman, Jeanne M.C. de (1881-1976), VII: 503-505 + n; VIII: 168, 184 + n, 216; IX: 405
Loosjes Pzn., Adriaan (1761-1818), VII: 442
Looy, Jacobus van (1855-1930), I: 362; II: 85, 418
Gekken, VI: 288
Jaapje, V: 408; VI: 84

De wonderlijke avonturen van Zebedeus, II: 454 + n; III: 98, 109
Looy, S.L. van (uitgeverij), I: 72; II: 444
Lopes Cardozo, J., I: 414 + n
'Lord Lister, genaamd Raffles, de groote onbekende' (serie), III: 436 + n
Loris, IV: 156
'Lorre', zie Dekker, 'De papegaai'
Loti, Pierre (ps., 1850-1923), II: 250, 266; V: 205
Aziyadé, VIII: 59
Fantôme d'Orient, VII: 469, 512; VIII: 59, 324
Le mariage de Loti, VIII: 59
Lotisico (= N.V. De Eerste Nederlandsche Maatschappij tot Verzekering van Risico in Loterijen), VIII: 513 + n
Lotsy, Karel (1893-1959), V: 49 n
Loudon, John (1866-1955), IV: 72
Louis XIII, koning van Frankrijk, (1601-1643), VI: 435 + n; VII: 238
Louis XIV, koning van Frankrijk, (1638-1715), VII: 238
Louis XV, koning van Frankrijk, (1710-1774), II: 259
Louis XVI, koning van Frankrijk, (1754-1793), II: 15; III: 371 + n
Louis-Philippe I, koning van Frankrijk, (1773-1850), II: 420
Louise B.B. (= L.A.J. de Neve, 1859-1913)
Janneke de pionierster, VIII: 193-194, 217
Louvre, Musée du (Parijs), I: 106; IV: 469
Louw, P.J.F.
De Java-oorlog van 1825-1830, III: 442-444 + n, 460, 470
Louÿs, Pierre (ps., 1870-1925), I: 128, 133, 136; II: 179, 398, 399, 407; III: 354, 462, 516; IV: 114, 120
Aphrodite, Moeurs antiques, I: 128
Les aventures du roi Pausole, I: 128
La femme et le pantin, III: 354
Histoire du roi Gonzalve et des douze princesses, I: 128
L'homme de pourpre, V: 324, 397
Pibrac, Quatrains érotiques, III: 302
Trois filles de leur mère, I: 128, 147 + n, 396 + n
Love-letters, zie Keats, *Letters to Fannie Brawne*
Love-poems: Burns
Lowenfeld, Margaret (geb. 1890)
Play in childhood, VI: 343
Lowies, Mathilde (Tilly, Tilloesjka, geb. 1922), VIII: 302 n, 332, 361, 401 n, 402 + n, 509
'Lubbes', zie 'Jan Lubbes'
Lucasz, zie Lukács
'Luchtkasteelen' (serie), I: 401, 404, 416, 439; II: 18, 19 x, 21, 30 + n, 51, 53, 79, 80, 111 + n, 119, 124 + n, 160, 168, 186, 194 + n, 214, 270, 312 n, 347; III: 36 + n, 37, 44, 46, 56, 79
Lucien Leuwen: Stendhal
Lucka, pers. uit Th. de Vries, *Eroica*, zie aldaar

Luckenbach, Hermann (geb. 1856) *Kunst und Geschichte*, VI: 116 + n, 118, 119, 123 (atlas), 127
Lucrezia: Couperus
Luctor (ps.), III: 406
Ludeking, E.W.A. (geb. 1830), VIII: 205
'Aan Betsy', VIII: 204-205 (*tekst*) *Uit mijn portefeuille*, VIII: 204
Ludinga, Sikke, VII: 164, 165 + n
Ludwig, Emil (ps., 1881-1948), III: 383 + n; VI: 366 + n, 371
Gespräche mit Mussolini, III: 383 n; IX: 86 n
Napoleon, VI: 366 n
Lüdecke, K.G.W.
I knew Hitler, VII: 466 n

Luger, Johan (1887-1964), VII: 60 + n
Lugt Melsert, Cor van der (1882-1969), IV: 413; VII: 34, 122 + n; VIII: 596 + n; IX: 278 + n
Luguet, André (1892-1979), IV: 457
Lukács, Georg (1885-1971), VI: 65, 66, 87
Lumière (periodiek), II: 250 + n
Lunette, zie Café's
Lupin, Arsène: Leblanc
Luppol, I.K. (geb. 1896), VI: 331
Luschnat, David, IV: 160 n
Luther, Maarten (1843-1546), II: 332; VII: 288; IX: 245
Lijmen: Elsschot
Lyrical poems: Byron
Lyriek (bloemlezing door J. Greshoff en A.F. Mirande), I: 137, 200 + n, 203 n; III: 403, 453 n; VIII: 129; IX: 29 + n
Lyzeum Alpinum, I: 343

M.C. (ps., zie ook Walraven, Willem), VII: 251, 252, 262; VIII: 149 + n, 220
'De man van Lebak, Anecdoten en documenten', VII: 248 + n, 251, 252, 262
'Multatuli's Saïdjah-lied in het Maleisch', IX: 256 n
M., v., VIII: 197
'Oost-Indische Compagnie en dichtkunst', VIII: 197 + n
Maandblad van de vereeniging van huisvrouwen te Semarang (periodiek), VII: 454, 497; VIII: 156, 162
'Maar heden...': DP
Maarseveen, R.H.A. van, VI: 314
Maas, Karel, zie Maes, Karel
Maasbode, De (periodiek), II: 359; IV: 428 n; VIII: 456
Maasland, Hendrikus F.P. (1867-1940), III: 180, 258, 287; IV: 58 + n, 207, 214, 216, 296, 307, 336, 444; V: 7 i, 101, 104, 195, 424, 429, 430, 433-436; VI: 162, 274
Maaten, K. van der
Snouck Hurgronje en de Atjeh oorlog, VIII: 593 + n
Maatschappij der Nederlandsche letterkunde, III: 126 n, 137 (Commissie), 223, 325 + n, 347 + n, 349; V: 8 i, 50 + n, 78 n, 169 n, 358-361 + n, 367, 369, 374 (affaire), 375, 380, 382, 384, 385; VI: 215, 225-227 + n; VII: 27, 35, 37 n, 49, 62; IX: 73 n, 85 + n, 172-174 + n
Macaire, Robert, IV: 432
Macaulay, Thomas B. (1800-1859), VII: 238
Macdonald, Alistair, V: 217 n
Macdonald, Ph. (geb. 1896)
Het gevaar dat nadert (vert. door N. Brunt van *R.I.P.*), V: 412 n
Machen, Arthur (1863-1947), III: 264; IV: 34, 146
Legrand dien Pan (vert. door P.J. Toulet van *The great god Pan*), I: 166
The hill of dreams, VII: 120
The house of souls, III: 264, 271 (het boek); IV: 146 + n; VI: 126, 130
Machiavelli, Niccolò (1469-1527), II: 241; VIII: 535, 555

Macleod, Fiona (ps., 1855-1905), I: 394 + n
Macmillan & co (uitgeverij), VI: 70, 89, 153
Madame Bovary: Flaubert
Madame de Charrière et ses amis: Godet
Mädchen in Uniform (film), III: 314 + n, 504; IX: 106
Maeght, Joh. de, I: 432 n
Maerlant, Jacob van (± 1235-± 1300), V: 150

Maes, Karel (1900-1974), I: 61 n
Maes, Pierre
Un ami de Stendhal: Victor Jacquemont, V: 144 + n; VI: 76
Maeterlinck, Maurice (1862-1949), III: 184
Magre, Maurice (1877-1941)
Pirates, flibustiers et négriers, V: 171 + n
Magritte, René (1898-1967), I: 206
Maistre, Joseph de (1754-1821), II: 41 n
Maistre, Xavier de (1763-1852), V: 205
Les prisonniers du Caucase, V: 205, 397
Voyage autour de ma chambre, V: 205
Maîtresse servante, La: Tharaud
Majakovski, Vladimir (1893-1930), VI: 163, 178
Malbosse (boekhandel te Parijs), VI: 13
Maldoror, zie Lautréamont, *Les chants de Maldoror*
Malherbe, François de (1555-1628), I: 98 n, 164, 243, 334
'Consolation à Monsieur du Périer... sur la mort de sa fille', I: 183
Poésies galantes et autres, I: 281, 407 + n
Mallarmé, Stéphane (1842-1898), I: 313 n; II: 168, 169 n, 178-180, 200, 225, 426; VI: 373; VII: 454; VIII: 222
'Brise marine', I: 313 n
Un coup de dés jamais n'abolira le hasard, II: 168 + n
Poésies, VIII: 58
'Le tombeau d'Edgar Poe', II: 393 + n
Malory, Thomas († 1471)
Le morte d'Arthur, VI: 129, 149, 153, 170
Malraux, Fernand Georges (1875-1930), II: 390 + n
Malraux, André (ps., 1901-1976), I: 30 i, 124, 137, 162, 204, 207, 225, 233 + n, 234, 250, 260, 264, 265 x, 267-269 + n, 271, 273, 278, 280, 286, 288, 307-309, 310 n, 312, 315, 356, 373, 382 + n, 386 + n, 388, 391, 403, 434, 442, 445; II: 7 i, 8 i, 9, 14, 36, 56, 57, 67, 68, 76, 86, 111, 137, 160, 222, 234, 336, 337, 349, 350, 354, 361, 363-368, 370, 371 x, 385, 388-390, 396, 481; III: 74, 145, 155, 328, 350, 387, 409, 415, 417, 420, 428, 433, 447, 457, 492, 522; IV: 16, 25, 63, 81 n, 82, 86, 90, 111, 147, 156, 161, 163-165, 168, 169, 177, 179, 180, 189, 194, 200 x, 202 x, 207, 221, 243, 246, 257, 260, 262, 266, 289, 293, 303-306, 323, 326, 353, 360, 362, 364, 389, 400, 401 + n, 407, 408, 410, 414 x + n, 419, 429, 433, 444, 458-460, 468 + n, 479, 482, 485, 493 + n, 501, 509, 511, 516, 518, 519, 524-526; V: 10, 17, 31, 39 + n, 40, 42, 53, 55, 57, 69, 104, 105, 128, 145, 146, 159, 161, 163, 170, 172, 177-179, 208, 211, 212, 215, 217, 224, 230, 238 x, 239, 244, 268, 273 n, 283, 285, 286, 292, 297, 312, 317, 323, 326, 378 n, 392, 404, 414, 418, 419, 433, 453; VI: 7 i, 13, 29, 79, 82, 83, 87, 88, 93, 98, 106, 107, 120, 125, 128, 133, 137, 138, 143-145, 173, 182, 196, 216, 246, 253, 259-265 + n, 267 + n, 270, 292, 317, 319, 326, 329, 331, 368 + n, 369, 382; VII: 43, 59, 134, 146, 277, 336, 489 + n; VIII: 95, 127, 137, 189, 195, 198 n, 199, 256 + n, 358, 381 n, 384, 447; IX: 41 n, 52, 72, 78, 101 n, 108, 123, 128, 131 n, 137-142 + n, 146 n, 153,

170 n, 179, 205, 206 + n, 213 + n, 216, 236, 240 + n
‘L'attitude de l'artiste’, VI: 120 + n
‘De avonturier en de dood’ (ongepubl. vert. van *La voie royale*), III: 88
La condition humaine, III: 522 + n; IV: 8 i, 82, 125, 131, 151, 152, 156, 158-161, 164, 168, 177, 189 + n, 194-195, 199 + n, 202, 213, 226, 243, 250, 262, 288-289 + n, 304, 345, 360, 361, 363, 401 + n, 407 + n, 408, 422, 429, 482 + n, 493 + n, 495 (Tsjen), 511, 512 n, 515 (Tsjen), 524; V: 42, 105 (vertalingen), 161 (vert.), 170 (vert.), 178, 179, 208 n, 217, 224, 238, 239, 244, 245, 247, 254, 299, 311, 331, 332 (Gisors); VI: 145, 441 (Gisors); VIII: 60, 358, 427 + n, 447, 455; IX: 127 + n, 138 n, 140, 146 + n, 150, 153 x, 211 + n
Les conquérants, I: 207, 262 + n, 263, 268, 285, 287, 308, 356, 358 + n, 403 n; II: 86, 134 n, 349, 371; III: 522; IV: 82, 111, 250, 262, 408, 493, 516; V: 104, 238 x, 244, 245; IX: 44 + n, 146 n
Days of wrath (vert. door H.M. Chevalier van *Le temps du mépris*), VI: 139 + n
‘Écrit pour une idole à trompe’, I: 207
L'espoir, VII: 267 + n, 271, 277, 336, 374, 396, 428, 489 + n
Gody Prezrenija (vert. door I. Ehrenburg van *Le temps du mépris*), VI: 139 + n
Lunes en papier, I: 103 + n, 104
Man's late (vert. door H.M. Chevalier van *La condition humaine*), V: 105, 161 + n, 170, 217
Het menschelijk tekort (vert. door DP van *La condition humaine*), zie DP
‘Préface’ (bij *L'amant de Lady Chatterley*), IX: 72 + n
La psychologie de l'art I, Le musée imaginaire, VI: 182 + n
‘Réponse aux 64’, VI: 120 + n
Royaume-farfelu, Histoire, I: 142 n, 216 + n; II: 328; IV: 208; VI: 317 + n
So lebt der Mensch (vert. van *La condition humaine*), V: 105, 161, 170
Storm in Shanghai (vert. door A. Macdonald van *La condition humaine*), V: 105, 217 + n
Le temps du mépris, V: 146 + n, 336, 425; VI: 125, 134, 139, 145, 146, 148, 373
La tentation de l'Occident, III: 457; IX: 72 n
De veroveraars, De strijd om de macht in China (vert. door L.F.C. Canté van *Les conquérants*), II: 86 + n, 134 + n; IV: 408 + n, 516; V: 104
La voie royale, II: 311 + n, 328, 335, 336, 349, 352, 357, 370, 371, 384 n, 396 n, 484; III: 88, 138, IV: 125, 493
‘Voyage aux îles fortunées’, I: 142 + n, 143, 148
Malraux-Goldschmidt, Clara (1897-1982),I: 386 n; II: 67 + n, 68, 137, 365, 366, 370; III: 409, 415; IV: 364; V: 297, 362, 379, 415-419, 422; VI: 137, 261; VII: 103; VIII: 381 n; IX: 137, *139 n*, 140 n, 165, 177 n, 181
Malte Laurids Brigge, zie Rilke, *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge*
Man, Herman de (ps., zie ook Hamburger, Salomon Herman), II: 82 n, 122 n; III: 327; IV: 429;

>VII: 289 + n, 290, 298, 342, 363 n ‘Als ijkers de maten vervalschen’ VII: 289 + n, 298
De koets, VII: 289 n
‘Mijnheer Marsman is misselijk’, III: 326 + n, 350 (polemiek), 392 (prollenmopjes)
Man tegen man: ter Braak
‘Man van Lebak, De’: Greshoff
‘Man van Lebak, De’: DP
‘Man van Lebak, Een bespreking in brief-vorm, De’: Samkalden
Mandele, Egb. C. van de (1869-1934), II: 413 + n, 422
De steile weg, II: 413 n
Manders, Jo, VI: 403
Maneschijn: Schendel, A. van
Mangarduc, V: 330
Manger, Hermien (geb. 1903)
Groente als hoofdschotel, V: 426, 439
Mangoenkoesoemo, Budihardjo (1886-1938), VII: 499 + n, 512 + n, 523 n
Mangoenkoesoemo, Darmawan (1901-1971), VIII: 482 + n, 483
Mangoenkoesoemo, Goenawan (1889-1929), VIII: 26 + n
Mangoenkoesoemo, Kartono (1907-1939), VIII: 100 + n
Mangoenkoesoemo, Rajati (Tatie), VIII: 195 + n, 238, 257, 461
Mangoenkoesoemo, Samsoel Maarif (1897-1938), VII: 499 + n, 512 + n, 523 n
Mangoenkoesoemo, Soejitno (1909-1947), VII: *414 n*, 499 n, 506, 514 (Swiet), 520, 537 n; VIII: 26, 51, 171, 182 n, 189 n, 287-289 + n, 386, 392 n, 393 n, 395, 459, 461, 482 n, 483, 485 + n, 486; IX: 372,376
‘Nog iets over “ons Indonesiërs”’, VIII: 32 + n, 95, 111, 117, 126, 137, 151, 171
‘Nogmaals over Indonesiërs’, VIII: 386 + n, 392-395 + n, 459 n, 460
Mangoenkoesoemo, Tis, VIII: 183, 391, 394, 395 n
Mangoenkoesoemo, Tjipto (1885-1943), VI: 443 n; VII: 414 n, 537; VIII: 26 + n, 483, 485 + n
Mangoenkoesoemo, Tjonnie, VIII: 461 + n
‘Manifeste peur la peinture’, zie Peeters, ‘Driehoek-manifest voor schilderkunst’
Manik maja, IX: 395 n
Mann, Erika (1905-1969), V: 419 n
Mann, Heinrich (1871-1950), IV: 83, 84, 419
Der Hass, IV: 419 n
Mann, Klaus (1906-1949), IV: 425, 521; VII: 200; IX: 143 n, 158, 364 *Flucht in den Norden*, VII: 200 (‘Ragnar's)
Kind dieser Zeit, IV: 521
Vergittertes Fenster, VII: 531 + n
Mann, Thomas (1875-1955), I: 372; V: 71; VI: 65 + n; VII: 136 + n, 445; IX: 262 n, 263
Betrachtungen eines Unpolitischen, V: 332
Kinderleed (vert. door C.J.E. Dinaux van *Unordnung und frühes Leid*), IV: 475, 479

Lotte in Weimar, IX: 262 + n
La mort à Venise (vert. van *Der Tod in Venedig*), I: 372
Der Tod in Venedig, I: 372 + n
De tooverberg (vert. door C.J.E.
Dinaux van *Der Zauberberg*), IX: 110 n
Tristan (vert. door C.J.E. Dinaux van *Tristan*), IV: 234 + n, 238, 475, 479
Vom zukünftigen Sieg der Demokratie, VII: 535 n
Der Zauberberg, V: 408; IX: 110

‘Manneke in nood, Een’, zie DP, ‘Een mannetje alleen’
Mannen van ‘80, zie Tachtigers, De
‘Mannetje alleen, Een’: DP
Mannheimer, VI: 338 + n
Manoir du Roselier, Le, zie Hotels
‘Manon-dialoog’: Chasalle
Mansfield, Katherine (1888-1923), IV: 282, 288
Mansvelt, W.M.F. (1891-1945), VIII: 236 + n, 488
Manteau, Angèle (geb. 1912), I: 432 + n; III: 54 + n, 63, 87,167, 176, 251, 321, 323, 324, 348, 427, 438, 449, 469, 471; IV: 76, 117 + n, 207, 280, 287, 398 + n; V: 349-350; VII: 412 n; VIII: 468; IX: 63
Manuel de civilité pour petites filles du monde, Le, I: 128
Manzoni, Alessandro (1785-1873), IX: 35
I promessi sposi, IX: 35
Maran, René (1887-1960), II: 199, 200
Batouala, Véritable roman nègre, II: 199 + n
Marbot, Antoine (1782-1854) *Mémoires*, III: 382
Marcel, Gabriel (1889-1973), IV: 189; V: 208 n; VI: 137; IX: 231 *Le dard*, IX: 231 + n
‘La vie intellectuelle’, IX: 187 + n
Marceline: Houwink
Marcella, H. (geb. 1913), VIII: 50 (P.G.), 54, 74 + n, 112
Marchand de canons, IV: 372 + n
Marchant, Hendrik Pieter (1869-1956), V: 149 n, 150, 168 + n; VIII: 407, 579
Marcu, Valeriu (1899-1942)
Lenin, Samenzweerder en dictator in het Oosten (vert. door C.C. Bender van *Lenin, 30 Jahre Russland*), II: 469 + n, 470, 473, 479, 487, 491; III: 12 n, 50, 84; IV: 48; VII: 238; IX: 123 n
Marcus Aurelius (121-180), VII: 112 + n
Gedachten (?), V: 104
Marest, Aimé de (1898-1960) *Het brandglas*, III: 220, 245
Margadant, H.E.J. (geb. 1877), VIII: 25 + n
‘Marginalia’ (rubriek in *DVB*), I: 176
Marginalia: Coster
Mária Lécina: Werumeus Buning
Maria Monk, De zwarte non (vert. van *Awful disclosures of Maria Monk*)I: 110 + n
Marianne: Last
Marianne (periodiek), IV: 459; V: 128; VII: 157 + n; IX: 140 n
Marie (periodiek), I: 247
Marie I, koning der Sedangs (= Marie-David de Mayréna, ± 1844-1890, zie ook DP, ‘Een vreemdsoortig avonturier’), IV: 16, 226, 234, 237, 239, 240, 247
Mariés de la Tour Eiffel, Les: Cocteau
Marin entouré de beautés, zie Willink, *De semafoor*
‘Mariner’, zie Coleridge, ‘The rime of the ancient marmer’
Marinetti, F.T. (1876-194-4), I: 47, 82
Mario Ferraro's ijdele liefde: Fabricius

Marion, Denis (ps., geb. 1906), II: 99 + n; IV: 414; VII: 489 + n
Maris, Matthijs (1839-1917), VIII: 281
Maritain, Jacques (1882-1973), IX: 392 + n
De la philosophie chrétienne, IX: 392 n
Marius the Epicurean: Pater
Marmelstein, J.W.
Figuren uit de Fransche letterkunde, II: 250 + n

Marmontel, Jean-Franéois (1723-1799), VIII: 505, 533
Marnix van St Aldegonde, Philips van(1540-1598), II: 372 n
Marryat, Florence (1837-1899) *Hedendaagsche mirakelen* (vert. van *The spirit world*), III: 80 (geestenboek)
Marryat, Frederick (1792-1848)
Avonturen van Pieter Simpel (vert. van *Peter Simple*), IX: 208 n, 209 + n
Peter Simple, IX: 209 n
Pierre Simple (vert. van *Peter Simple*), IX: 209 + n
Marsman, Hendrik (Henny, 1899-1940, zie ook ps. Waas, S.), I: 46, 53, 69 n, 115-117, 143, 160, 190, 202, 204, 206 + n, 211, 278 n, 292, 295, 298, 305, 326, 327, 348 , 350, 354 x, 360-362, 367, 369, 376, 378, 383, 384, 387, 398 + n, 413, 414, 417, 422; II: 7 i, 8 i, 48, 60 + n, 73, 82, 87, 91 n, 98, 109, 116, 122 n, 123, 125, 126, 128, 129, 133, 136 (‘de redactie’), 138, 153, 168, 169, 174 + n, 177, 182 + n, 184, 188 + n, 189, 211, 216, 217, 233, 234 + n, 254, 256, 275, 276, 282, 293, 297 n, 303, 304, 306, 312, 313, 322, 324, 329 + n, 337, 343, 352, 353, 359 + n, 370, 381, 388, 389, 391 n, 393, 396, *397 n*, 398, 399 n, 401 + n, 403, 405, 406, 410-413, 418-420, 422, 423, 427 n, 432, 435, 436, 438 n, 439 n, 446 n, 450, 455, 457, 459 n, 462 + n, 472 n, 475, 476 + n, 479 n, 480 n, 485 n, 487 + n, 492-494; III: 7 i, 8 i, 11 + n, 12 n, 17 n, 18 n, 24 + n, 27, 29, 32, 53 + n, 56 n, 65, 70, 71, 76-78 + n, 80, 81, 83 n, 89, 91, 108 n, 111-113, 115 n 118, 119 x + n, 124 n, 125, 126 n, 129 x, 130, 133, 137, 144, 153, 155 n, 164-167, 169, 171 n, 173, 175-177, 180, 182-185, 188, 190 n, 191-193, 201, 207 n, 223, 229, 234 n, 238, 240, 248 x, 252 n, 257, 263 n, 267, 275, 276, 278, 281, 291, 300 n, 322 n, 326 n, 328, 338 n, 345 n, 346 n, 348, 350, 351, 352, 360, 367 + n, 368 n, 369, 372, 373, 379, 389, 392, 395, 400, 421, 437, 477 n, 483, 493 + n, 497, 498 n, 503, 513, 516, 521; IV: 8 i, 32 n, 33 n, 46, 64, 68 n, 72 n, 78, 79, 81 n, 82 n, 84, 97, 99 n, 103, 108, 131 + n, 132 n, 139, 153, 154, 163, 177, 205, 217, 227 n, 230, 236, 240 x, 242, 244, 246, 247, 249, 250, 252, 289, 293, 299, 307-310, 312, 313, 318, 319, 321-323, 329, 337, 344, 348 n, 350 n, 352, 353, 355, 359 n, 362 n, 365, 370, 381, 388, 420, 424, 429 n, 441, 457, 488, 495; V: 7 i, 8 i, 9 i, 14 n, 22 n, 29, 33, 61, 80, 81, 103, 106, 109, 110, 117, 146, 176, 180 n, 190 n, 197, 229 n, 231, 236, 243 n, 249 n, 272-274 + n, 283, 285, 287, 288 n, 292, 293, 299, 302, 312, 313, 320-325, 328, 336, 340, 341, 346-349 + n, 353, 355, 357, 358 n, 359, 362, 375 n, 380, 384, 385, 388, 393, 398, 400 n, 402, 404, 406, 412, 415, 434, 447 + n; VI: 9 i, 20 n, 23, 32, 33, 39, 46, 56, 57, 60, 61, 63, 65 n, 74, 75, 79, 81, 84, 95, 107, 115, 146, 189, 190, 196, 209 n, 211, 219, 225 n, 228, 233, 244, 245 n, 247, 250 n, 258 n, 279, 280, 294, 295 n, 299, 304, 307, 314, 316, 318 + n, 329, 331, 333 n, 335-337, 341, 342, 349 + n, 356 + n, 359 n, 364 n, 366, 382, 396, 397, 401, 402, 406, 421, 424, 434, 481; VII: 9 i, 34, 43, 59, 63 n, 64 n, 66 n, 67 n, 88, 96, 98, 119 n, 121, 123, 129

n, 133, 135, 139 n, 140, 145 n, 152, 163, 198, 206, 208, 209, 212 n, 213 n, 220 + n, 223 n, 224 n, 235, 258, 278, 291 n, 296, 297, 299 n, 304, 309, 319, 328, 335 n, 362, 363 n, 390, 398 n, 409, 416 + n, 444 + n, 448, 452, 463, 485, 486, 489, 515; VIII: 15, 31, 36 n, 37 n, 38, 65, 113, 124, 125, 147 n, 159 + n, 209, 214-215, 245, 307 x, 316, 317, 319 + n, 337, 381 n, 507 + n, 530 + n, 565 + n, 572, 575; IX: 40 n, 43, 48 + n, 49, 51 + n, 59-61 + n, 69 n, 78, 84 + n, 123 n, 133 n, 162, 163 n, 166 n, 171, 172 + n, 173 n, 223 + n, 265, 267, 328 + n, 332, 337, 338, 340, 341, 350, 351, 356,359
'A.-M.B.', II: 343, 353, 446, 451, 463, 473, 476 n, 477, 491; III: 81, 338; IV: 111, 255; V: 288 + n; VI: 41, 250-253, 359 n, 380 n, 381
'Aanteekeningen bij Slauerhoff's proza', VI: 334 (vorige)
'De aesthetiek der reporters', III: 207 + n, 220 (stuk)
'Afscheid', II: 385 n
De anatomische les, I: 202 + n, 204, 327; II: 308, 309, 311, 321, 399 n, 446; III: 19 + n, 108 (bundels essays); VI: 245 + n, 246 + n, 253, 262-263, 359 n (bundels); VII: 67 n
'Anthonie Donker', VI: 278 + n
'Ballade', VII: 118-119 + n
'De bekroning van Arthur van Schendel', III: 137, 140 + n, 141, 162 (proza)
'De benoeming', VI: 251-253
'Bericht', II: 492 + n
'Beschikbaar door afstand', VIII: 297 + n, 304
'De bezoeker', III: 27 + n, 50 (verhaal), 81, 189; IV: 255; V: 201 n, 254, 371, 440; VI: 250-253, 380 n, 381
'Bill', I: 325 + n, 333, 354, 360 (prozaverhaal); II: 125 n, 126 + n, 129, 174, 181, 216 n, 233, 254, 305, 477; III: 327; VI: 251, 253
'De boot van Dionysus', VIII: 381 + n
'Breero', II: 477 (*Bredero*), 484
'Brief aan een criticus', III: 368 (stuk), 369; IX: 84 + n
'Brief over Couperus', III: 369 + n
'Brieven over litteratuur' (met Vestdijk), VI: 110-111 + n
'Bij Slauerhoff's poëzie', VIII: 485, 492, 522 + n, 530 + n
'Campo', II: 129, 254, 477
'Clean-shaven', II: 476 + n, 477, 490; VI: 252 + n
'Coster en wij', IX: 48 n
'Critiek van de blauwe knoop', V: 8 i, 222 + n, 229 + n, 231; IX: 161 + n
'Critisch bulletin', II: 188 + n
'Crucifix', VII: 213 + n, 24, 254
'Dichten over den dood', III: 313, 337, 346 + n, 369, 498; VI: 380 n, 381; VII: 145
'De dierenriem', VIII: 381 + n
De dood van Angèle Degroux, III: 182, 345, 369 + n; IV: 72 + n, 77 (romanfragment), 78 (romans), 79, 81, 84 (2 romans), 97, 99 + n, 100, 103, 108, 110-112 + n, 116 + n, 124, 131, 137, 140-143, 146, 147, 151, 177 + n, 182 + n, 187, 191, 192, 195, 204, 218-221 + n, 227-229 + n, 231, 240, 243, 247 + n, 249, 250, 251 (Charles de Blécourt), 254 + n, 255 (slothoofdstuk), 264, 265,

271 + n, 283, 291 (hfdstn.), 300, 303, 311-312, 337, 350, 351, 353, 355,359-363
+ n, 381, 384 + n, 388 (Hen-

nie), 399; V: 38, 65, 106 + n, 107, 237 + n, 257, 319, 395, 397, 404, 406; VI: 24-25, 251-253, 274, 359, 380 + n; VII: 129 + n; VIII: 319; IX: 120 + n, 121, 134 + n
'De dood van het vitalisme', IV: 68 + n, 74 + n
'Doodsstrijd', III: 345 + n
'Drie autobiografische stukken', III: 313 ('confessies'), 337 (*Meditaties*), 346 n; VI: 380 n, 381
'Drievoudig afscheid', IV: 463 + n; V: 103 + n, 106; VI: 253, 380 + n
'Drijfzand' (= 'Herinnering aan Parijs'), II: 491 + n; III: 108, 313 + n, 337, 498; IV: 148 + n, 255 + n, 349 + n; VI: 380 n, 381; VII: 145 + n
'Drijven in de herfst', II: 384, 385 n
Dubbeloordeel over Bordewijk' (met Vestdijk), VI: 349 n, 350 - '"Europeesch peil"', III: 326 + n, 327, 350 (polemiek)
'Gedachten tijdens een ziekte,' VII: 212 + n
'Gesprek tussen Hans en Bennie' (ongepubl.), III: 140 + n
'Getuigenissen', VI: 334 + n
'De glimlach van de Mona Lisa', IV: 254 n
'Grenzen', VI: 278 + n
Heden ik, morgen gij (met Vestdijk), IV: 467 n; V: 77 + n, 115, 136, 201, 221, 287; VI: 27, 111 (proeven), 134 + n, 135, 209, 258 + n, 274, 359 n, 380 + n; VII: 43, 163; IX: 214 + n
'Heimwee', VII: 213 + n, 214, 254
'Henriette Roland Holst', VI: 257 + n
Herman Gorter, Aanteekeningen bij zijn poëzie, VI: 287 + n, 292; VII: 138 + n, 139, 142, 146, 148, 150, 152, 224 + n, 396
'Ichnaton', VI: 292 + n
'Inleiding' bij Nietzsche, *Aldus sprak Zarathoestra*, VII: 66 n
Joffre is stervend', III: 345 + n; IV: 283 + n
'Katholieke poëzie', IV: 73 + n
'Kinderjaren', zie *Zelfportret van J.F.*
'"De Komedianten" nabij', VII: 436 + n
Kort geding, II: 348 + n, 435, 448, 472; III: 17-18 + n, 43, 50, 54, 57, 63, 70, 71, 77, 80, 88, 89, 95, 104 n, 107, 108, 148, 186, 188 + n; IV: 466 + n; VI: 246 (3 boekjes), 253, 258, 260, 262-263, 278 n; VII: 66, 67 n
De korte baan (bloemlezing): zie aldaar
De lamp van Diogenes, I: 327 + n; II: 308, 309, 311, 325, 330, 340, 416 + n, 485; III: 18 n, 43 + n, 86, 108 (bundels essays); VI: 245, 246 (3 boekjes), 253, 257 n, 259, 262-263, 359 n (bundels)
'Lex barbarorum', IV: 265, 283
'Lezend in mijn boot', VII: 221 + n
'Lof der domheid', V: 447 + n
'Maannacht', III: 177 + n, 192
'Madonna', III: 305 + n
'De matroos en de maan', II: 477, 490; VI: 252 (*Matrozen*?)
'Menno ter Braak' (in *GN* 1938), III: 107 + n; VII: 331, 332, 336, 444 n, 446
Menno ter Braak, Een studie, VIII: 209 n, 263 n
'Mien Proost en ik', II: 122 + n, 125 n, 128, 133

‘Moscou gaat droomen’, IV: 33 + n, 40 (mijn stuk), 46 (het stuk), 81 (brief aan De Kring)

‘“Naamloos en ongekend”’, III: 313 + n, 337, 498; IV: 255; VI: 380 n, 381
‘Nawoord’ bij DP, *Tegenonderzoek*, III: 104 + n, 115 n, 116, 138 (stuk), 300, 328, 438; IV: 32, 41, 131, 152, 155, 351 + n
‘Nieuwe gedichten’, VI: 476
‘Notitie over Feuchtwanger’, IX: 107 + n
‘Ontmoeting in het donker’, IV: 68 + n, 74
‘De onvoltooide tempel’, VIII: 381 + n
‘Ouderlijk huis’, zie *Zelfportret van J.F.*
‘Over De Afspraak van Roland Holst’, IX: 48 n
‘Over de verhouding van leven en kunst’, VI: 245 + n, 246 + n
‘Over El Desdichado van Gérard de Nerval’, VI: 246 + n
‘Over Georg Büchner’, VI: 246 + n
‘Over het “kreatieve” in onze nieuwe poëzie’ (3 brieven aan DP), II: 8 i, 397-399 + n, 401 n, 405, 411, 413, 416-418 + n, 422-424, 427-429, 432-436, 438-440 + n, 445, 448 (copy), 450, 452, 457, 475, 480, 487; III: 17 n, 32 (tournooi), 53 + n, 104 (polemiek), 124, 138, 300; IX: 51 + n
‘Over Novalis’, VI: 246 + n
Paradise regained, I: 285, 398; II: 408; III: 338, 345; IV: 303; VI: 253, 292 n; IX: 133 n
‘Paul Robeson zingt’, VII: 213 + n, 24, 254
‘Pauw’ (plan voor roman), III: 155 n, 247 + n
‘Penthesileia’, II: 109, 128 + n, 254, 446, 476 + n, 477, 490; VI: 252
Penthesileia, I: 116 + n
‘De poëzie van Hendrik de Vries’, VI: 381 n
Porta nigra, II: 472 (*Proteus*) + n; III: 148 (*Proteus*), 177 (*Proteus*), 190, 338 (nieuwe bundel), 345, 346; IV: 98 (*Terugtocht*) + n, 265, 281, 283, 303; V: 115, 133, 145, 288 n, 358 n; VI: 253; VII: 213 n; IX: 172 n
‘De positie van den jongen Hollandschen schrijver’, IX: 69 n
‘Proeve van zelfcritiek’, VII: 444 n, 446
‘Proloog’, zie *Zelfportret van J.F.*
‘Provence’, II: 109, 476 + n, 490; VII: 145 + n
‘Rainer Maria Rilke’, VII: 397 + n
‘Romaninches Café’, I: 206 + n, 208, 209, 211-213 + n
‘S. Waas, mijn proletarisch dubbel-ik’, IV: 147 n-148 n; IX: 123 n
‘Salto mortale’, III: 27 + n
‘Serum tegen kanker’, II: 216 + n, 217, 233 n, 254, 313
‘Spaansche reis’, VII: 145 + n
Tempel en kruis, VIII: 381 + n, 594
‘Teresa immaculata’, VI: 252 (verhaal), 253, 324 + n; VII: 157 + n, 163
‘Terugkeer uit den vreemde’, IV: 68 + n, 74
‘Terzij de horde’ (ongepubl.), IV: 99 + n, 221, 231, 255, 264, 365; V: 40 + n
‘Thesen’ (in *DVB* en *De stem*); II: 479 + n
‘Twee meeuwen (In memoriam Herman Gorter)’, II: 384, 385 n
‘Twee vrienden’ IX: 133 + n
‘De twee vrienden’ (= ‘De vriend van mijnjeugd’; niet door

Marsman gepubliceerd), VI: 380 + n, 381; VII: 145 + n, 223
'Van Schendel en het Hollandsche landschap' V: 190 + n
'Vera', II: 335 + n 372, 405 + n, 459-463 + n, 471, 472, 476 + n, 480, 481, 484, 494; III: 16 + n, 94 + n, 104, 115, 124, 126, 141, 147-149, 154, 155, 257, 287, 333, 338, 345, 346 (Theo); IV: 78 (romans), 84 (2 romans), 97, 99 n, 100, 110, 111, 143, 360, 361; V: 38, 319; VI: 24, 41, 251-253, 359 + n, 380 n, 381, 452 + n; VI: 291 + n
Verzameld werk (1938), II: 476 n; III: 94, 95, 167, 346 n; IV: 68 n, 99 n, 359 n; V: 115, 347 n; VI: 225 (inhoud), 245, 246, 251-253 + n, 257-259, 294, 333, 358-359 + n; VII: 63 ('3 deelen'), 65, 66 + n, 119 + n, 144, 291 + n, 297, 299, 325 (Henny), 332, 333, 344, 351, 356 + n, 363 + n, 374, 396, 397 + n, 428, 435, 448, 452, 456, 463; VIII: 148, 307 n, 319 n, 594
Verzen, VII: 66 n, 213 n, 221 n
'Verzet', III: 177 + n, 192
'Virginia', II: 129, 476 + n, 477, 490; VI: 252, 253; VII: 212 + n, 213
'Vlam', III: 83 + n; IV: 283 + n;
VII: 66 + n, 213 + n, 221 + n
'De vliegende Hollander', II: 476 + n, 477, 484, 490; III: 490; VI: 251-253
Voorpost, II: 483; III: 342, 355
Vreede, zie *Zelfportret van J.F.*
'Vrees', III: 368 + n; IX: 84 + n
De vijf vingers, II: 109, 129, 184, 212, 223, 227, 268, 305, 446, 477, 489 + n, 490; III: 92 (bundeltjes), 96; VI: 251-253; VII: 286
'De wanhoop', VIII: 381 + n
'Der Weg zurück', III: 317 + n, 322 + n; IV: 73 (over de Holl. romans)
Witte vrouwen, II: 211 n, 370 n, 450, 472; III: 177, 338, 345, 346, 369 n; V: 115; VI: 253, 358 n
'X-stralen' (bundel kritisch proza, ongepubl.), III: 94, 95, 104, 167, 184; IV: 33 + n, 40; VI: 253, 278; VII: 66 + n
Zelfportret van J.F., V: 243 + n, 257 (je boek), 266, 295, 319; VI: 41, 66, 87, 251-253, 295, 380 + n, 381, 404-405 + n, 446 + n, 452; VII: 65, 118-120 + n, 123 (*Jacques Fontein*), 129, 145 + n, 146, 212, 223, 224 + n, 236 + n, 397
'Zonnige Septembermorgen', II: 384 + n
'De zwarte vloot', II: 490
Marsman-Barendregt, Rina Louisa (Rien, 1897-1953), II: 482, 484; III: 50, 84, 91, 119 + n, 160, 165, 167, 175, 176, 180, 182, 183, 191, 207, 229, 246, 252 n, 273, 275, 287, 313, 316, 331, 346, 395, 498; IV: 34, 231, 236, 241, 351; V: 41, 57, 103, 106, 134, 209, 220, 221, 225-227, 259, 296, 297, 307, 326, 336, 354, 376, 400 n; VI: 81, 118, 279, 280, 325 + n, 334; VII: 65, 256, 257; VIII: 225; IX: 133 + n, 214
'Marsman als criticus': Stuiveling
'Marsman's verhalend proza': DP
Marssen, Mau (ps., geb. 1902), II: 310, 343
'Vuisten', II: 343
Marti, VI: 442
Martin, Hans (1886-1964), VIII: 319
Malle gevallen, VI: 84

Martin du Gard, Roger (1881-1958), I: 403; IV: 99, 192
Devenir, I: 424

L'été 1914, IX: 230 + n
Jean Barois, I: 155, 356; II: 369, 466; V: 237; VIII: 59, 456
Les Thibault, II: 174 + n; IV: 99; VIII: 59; IX: 230 n
De Thibaults (vert. door C. van Wessem van *Les Thibault*), II: 174 + n
Vieille France, IV: 182, 192
Martineau, Henri (1882-1958), II: 401, 406; IV: 254, 315, 322; V: 48; VI: 176 + n; VIII: 402
Itinéraire de Stendhal, V: 29, 47, 48, 56
Martino, Pierre
Stendhal, IX: 159 + n
Marx, Karl (1818-1883), III: 30, 31, 33; IV: 37, 48, 66, 67, 166; V: 142, 148; VI: 55, 65, 192; VII: 113, 133, 149, 151, 163, 173, 174, 416; VIII: 377; IX: 115

Het communistisch manifest (vert. van *Manifest der kommunistischen Partei*; met Engels), IV: 512
Die Deutsche Ideologie (met Engels en Hess), VI: 192 + n
Het kapitaal (vert. door F. van der Goes van *Das Kapital*), II: 431 + n; III: 103
Marx, Lenin and the science of revolution: Eastman
Masefield, John E. (1878-1967) *Collected poems*, I: 431
Maskoen, Djoehaeni (1911-1949), VIII: 290 + n
Maskoen Soemadiredja (1907-1986), VIII: 290 + n
Mason, A.E.W. (1865-1948) *At the Villa Rose*, VII: 146
Masque of the red death and other tales, The: Poe
Massardo (boekhandel te Brussel), V: 335 + n
Mata Hari (= M.G. Zelle, 1876-1917), II: 469
'Mathilde, Een sonnettenkrans': Perk
'Matrozen', zie Marsman, 'De matroos en de maan'
Matthijs Maris: v. Gelder
Maturin, Charles (1782-1824)
Melmoth, The wanderer, I: 288
Maucunes, Popon de (18e E.), IV: 406; V: 156 (Franschman)
Maulnier, Thierry (geb. 1909), IV: 37 + n, 164; IX: 109 n
La crise est dans l'homme, IV: 30 + n, 37 n, 164
Nietzsche, IV: 180, 190
Maupassant, Guy de (1850-1893),
II: 414; III: 298, 299; V: 205, 208
Bel-ami, III: 298
Boule de suif, III: 298; V: 212
Fort comme la mort, III: 299
Le Horla, III: 299, 326
Mont-Oriol, III: 298
Notre coeur, III: 298
Pierre et Jean, III: 299
Une vie, III: 298
Mauriac, François (1885-1970), I: 357; II: 70, 332; III: 18; IV: 125, 194, 202 + n, 203, 345; VI: 42, 62, 73; IX: 73 n, 194, 213

Het einde van de nacht (vert. van *Le fin de la nuit*), V: 412 n
Thérèse Desqueyroux, IV: 194, 202
Thérèse Desqueyroux (Ned. vert. van *Thérèse Desqueyroux*), V: 412 n
Maurik, Justus van (1846-1904), II: 104; VI: 73, 396, 403
Krates, Een levensbeeld, VI: 74, 84
Toen ik nog jong was, II: 104 n
Maurits (ps., zie ook Daum, P.A.), II: 454; III: 60, 473; IV: 89, 101, 113, 145, 232, 234, 240-241, 258, 259, 267, 415; V: 30, 118, 119, 207, 251, 303; VI: 109, 293; VII: 408, 438; VIII: 31, 76; IX: 122, 217, 224, 225, 410

Aboe Bakar, II: 149; III: 473; IV: 89, 101, 175, 179, 232 (boeken), 237, 249; V: 118, 124, 207 (exx.), 250, 251, 262, 271, 398, 411; VI: 130; IX: 121, 166 + n, 398
Goena goena, IV: 101, 102, 113 (stukje), 115 (overschrijfsel), 119 (blaadje), 175, 179, 180, 190, 200, 209, 229, 232, 234, 237, 249, 258, 259, 267 n; V: 118, 124, 207 + n, 250, 303; VI: 130, 148, 193, 200, 202, 204 + n, 205, 207, 271, 344; VII: 408 + n, 413; IX: 10 i, 165, 166 + n, 217-219 + n, 225
Hoe hij Raad van Indië werd, IV: 101, 258 (eerste romans), 267 + n; V: 119, 124; VIII: 207, 208 n; IX: 224 + n, 398 + n
In en uit 's lands dienst, IV: 101; IX: 224 + n
L. van Velton-van der Linden, II: 149; IX: 2,24 n
'*Nummer elf*', IV: 101; VI: 293
Uit de suiker in de tabak, II: 149; III: 473; IV: 101, 179, 223, 233, 234, 240, 258 (eerste romans), 267 + n; V: 118, 119, 124, 207 (exx.), 250; VI: 130; VII: 533 + n; IX: 166 + n
'Ups' en 'downs' in het Indische leven, IV: 101; VII: 533 + n; VIII: 162, 194
De Van der Linden's c.s., II: 149
'Maurits, romancier van Tempo Doeloe': Nieuwenhuys
Maurois, André (ps., zie ook Herzog, Émile), I: 383; II: 191, 224, 239; III: 371, 451; IV: 459; VI: 371; VIII: 454 n; IX: 36 + n, 213
Ariël, Het leven van Shelley (vert. door J. Otten van *Ariel, ou La vie de Shelley*), II: 131
Byron, II: 57, 77, 78 + n, 86, 185, 191, 224; III: 451; V: 71 + n; IX: 39
Le cercle de famille, III: 261 n
Climats, I: 314 + n, 383
Fragments d'un journal de vacances, II: 239 + n
Tourguéniev, III: 58
Maurras, Charles (1868-1952), I: 232 n; II: 426, 481; VI: 64, 65, 76
Max, pers. uit Couperus, 'De hoogere onbewustheid,' zie aldaar
Max Havelaar: Multatuli
Max Havelaar op de Westkust van Sumatra, zie de Bruyn Prince, *Officieële bescheiden* enz.
Maxence, Jean-Pierre (geb. 1906), V: 336
Maximes, zie La Rochefoucauld, *Réflexions ou maximes morales*
May, Karl (1842-1912), VIII: 228 *Door het land der Skipetaren* (vert. van *Durch das Land der Skipetaren*), IV: 466
De Kara-Nirwan Khan in Albanië (vert.), IV: 466
Mayer, II: 440
Mayer, Edwin Justus (geb. 1897), V: 80
Mayer, Filip (geb. 1914), IV: 119, 236 + n; VI: 89
Mayer, Henri (1880-1958), I: 165, *314 n*, 345 n, 393, 406, 418, 424, 438; II: 50, 60, 64, 66 (H.M.), 73, 90, 96, 98, 101, 110, 123, 124, 135, 139 x, 162, 175 n, 196, 206, 208, 213, 214, 217, 229, 231, 241, 298-299, 320, 334 n, 440 n, 444, 474; III: 49, 52, 54, 96, 156 n, 177 n, 202, 204, 261, 354, 361 n, 362 n, 374, 426, 434, 438, 443 n, 444 n, 450, 452, 465, 466, 505; IV: 119, 162, 163, 236, 237, 238 n, 240, 247, 272, 282, 342, 372, 413, 456 n, 469 n; V: 375, 396, 446,

453; VI: 60, 109, 113, 114, 117, 350; VII: 38, 45, 116, 143 n, 156 + n, 180, 191, 247, 250, 372, 409, 450,

527; VIII: 31, 77 n, 196, 197, 253, 265, 271, 275, 324, 397; IX: 45, 118
Mayer Jr., Henri Cornelis (1906-1935), II: 96, 120, 269, 279, 309, 325; IV: 119; V: 390 + n, 396
Mayer, L. Th., IX: 395 n
Mayer-Landmann, Anna Cornelia (1902-1963), VII: 455; VIII: 20, 397
Maynard, François de (1582-1646) *Odes et sonnets*, I: 407, 408, 413
Mayréna, Marie-David de, zie Marie I, koning der Sedangs
McLaglen, Victor (1886-1959), VIII: 222 + n
Medan-bulletin (periodiek), VI: 293 n
Media vita: Bloem
Meerkerk, J.B. (ps., 1856-1926), VII: 482 + n
Multatuli, VI: 345 + n
Meersch, M. van der (ps., 1907-1951), VI: 361 + n
L'empreinte du Dieu, VI: 361 + n
Meersmans, P.J.A. († 1939), VIII: 445
Mees, Fokko, I: 62 n
Mees-Verwey, Mea (1892-1978), VI: 349 n, 350, 419; VIII: 337 n
Meester, Johan de (1860-1931), I: 37; III: 20; VI: 61, 62 + n, 72-75, 84, 102 + n, 189-191, 435; VIII: 156; IX: 143
Geertje, VI: 73
De klompjes, VI: 73
Zeven vertellingen, VI: 74
Carmen, VI: 73
Meeus, De, IV: 295, 297
Mei-prijs, V: 60 n, 65, 78 n, 169 n
Mein Kampf: Hitler
Melati van Java (ps., 1853-1927), VI: 389 + n
Meline, Cans et Compagnie (uitgeverij), I: 162
Mellors, Oliver, pers. uit Lawrence, *Lady Chatterley's lover*, zie aldaar
Melmoth, The wanderer: Maturin
Mélon, P.
Le général Hogendorp, VII: 392 + n, 455, 496, 497; VIII: 65
Melville, Herman (1819-1891)
Moby Dick, or The whale, I: 364 (Melville), 366; II: 375, 398, 431 x, 436, 448; III: 103; VIII: 454 *Typee*, I: 366
White jacket, or The world in a man-of-war, I: 366
Melville, Lewis
Beau Brummell, His life and letters, IX: 53 n
‘Mémoires’: Douwes Dekker, E.F.E.
Mémoires d'outre-tombe: Chateaubriand
Mémoires d'un terroriste, zie Savinkov, *Souvenirs d'un terroriste*
Mémoires d'un touriste: Stendhal
‘Mémoires van een jongeman’: Batten
‘Mémoires van een terroriste’: DP
Memoirs of a British agent: Lockhart
‘Men of one poem’ (bloemlezing door A. Donker, ongepubl.), I: 366; III: 430 + n

Mendes, Joost (ps., zie ook Querido, Em.), IV: 264; V: 142; VII: 436 *Het geslacht der Santeljano's*, VII: 195 + n, 212, 436
Meneer Visser's hellevaart: Vestdijk
Menelaos (beeld), VI: 119, 120, 181
Mengelberg, Willem (1871-1951), I: 257 + n
Mengelstoffen: Greshoff
'Mensch van wien men houdt, Een': DP
Menschelijk tekort, Het: Malraux; DP
Mensendieck-de Varel, Bess (1864-1957), VII: 440, 453
Menu, Johanna Maria (geb. 1832), VI: 271 n

Menu, Petrus Henricus (1790-1875), III: 443 n; VIII: 65 + n, 136
Mephistophelisch: ter Braak
Méprise, zie Mérimée, *La double méprise*
Méral, Paul (ps., zie ook Guchtenaere, Herman M.C. de), I: 225 n; II: 421 + n, 422; III: 74, 75, 91, 133, 144, 153, 178, 184, 186 x, 187, 196, 219, 223, 231, 235, 236 n, 255, 298, 299, 337, 344 + n, 448, 451, 460, 474, 480; IV: 90, 95, 168, 169; V: 14; VI: 14, 81; VIII: 211; IX: 63 + n, 64, 66, 67 'Loucarius' (ongepubl.), III: 344 + n
Mercier, Désiré Joseph (1851-1926), II: 129 + n
Mercken, Van, zie Merlen, J.-B. van
Mercure de France (periodiek), IV: 31; V: 355; VI: 275 n
Mercure de France (uitgeverij), I: 206, 252, 356; III: 150, 151, 342, 434, 435, 437; IV: 478; VII: 144
Méré, Antoine Gombaud, Chevalier de (1607-1684)
Conversations, III: 302, 316
Meredith, George M. (1828-1909), II: 74; III: 462; VI: 109, 114
The egoist, I: 431; VII: 73; IX: 179
Modern love, II: 196; III: 248, 329; VI: 109
The works, IX: 103 + n
Merezjkovski, D.S. (1865-1941)
Ecce deus-ecce homo, De roman van Leonardo da Vinci (vert. door J.P. Wesselink-van Rossum), VII: 239 + n
Méridien 5, V: 439 + n
Mérimée, Prosper (1803-1870), I: 163, 268 n, 276, 282 n; III: 330, 516; IV: 257; V: 10, 392, 399, 410; VI: 119 + n, 120, 205
L'abbé Aubain, III: 207
'Arsène Guillot', III: 207, 330; V: 205, 209; VI: 120; VIII: 59
Carmen, VIII: 59
La chronique du règne de Charles IX, VIII: 59
La double méprise, I: 162; III: 329, 330, 332, 335, 341; V: 205; VI: 120; VIII: 59
L'enlèvement de la redoute, V: 209 *Les faux Démétrius, Épisode de l'histoire de Russie*, VII: 138, 178 + n
'H.B.' (in *Stendhal raconté par ceux qui l'ont vu*), VI: 120
Mémoires historiques, VIL 137
Mosaïque, VI: 119
L'occasion, I: 162
'Stendhal', I: 268 n
Tamango, III: 330
Le théâtre de Clara Gazul, I: 10,
'Le vase étrusque', V: 205; VI: 119, 120
Merlen, Jean-Baptiste van (1773-1815), II: 174
Merlijn: Vestdijk
Mérode, Cléo de (1875-1966), IV: 480 + n, 487
Mérode, Willem de (ps., 1887-1939),I: 398; VII: 148
'De ziekenzuster', VII: 148 + n
Merona, Een edelman: Schendel, A. van

Merijntje Gijzen's jeugd: Jong, A.M. de
Merz, Konrad (ps., geb. 1908), VI: 334 + n
Ein Mensch fällt aus Deutschland, VI: 334 + n
Mesens, E.L.T. (1903-1971), I: 221-224, 228, 271, 275; II: 250 + n
Messieurs Golovleff, Les: Saltykov-Sjtsjedrin
Mestrovic, Ivan (1883-1962), IV: 55

Mesures (periodiek), VI: 135, 137
Methuen (uitgeverij), II: 165, 166; VI: 153, 266
Mets, Bob de, I: 77
'π', I: 77 n
Meulen, Van der, VIII: 579, 580
Meulen, J.E. van der (1890-1968), III: 262-264 + n, 266, 288, 316, 331, 374, 426 n, 437, 458, 497 + n, 503; IV: 99 + n, 124, 125, 141, 146, 204; V: 18, 27, 206, 209, 225, 226, 259, 336, 361, 368; VI: 80, 358; VIII: 452, *579 n*
Meulen, Maria van der, zie Willink-van der Meulen, Maria en Blijstra-van der Meulen, Maria
Meulenhoff, J.M. (uitgeverij), I: 287, 444; II: 391 + n; III: 271 + n, 384, 415, 419, 423, 439; IV: 78, 79, 84, 87, 128, 133, 213, 218, 226, 242, 243, 370, 397; V: 67, 114, 128, 184, 200, 214; VI: 51, 57, 64, 91, 384, 444; VII: 40, 357, 361, 394, 406 + n; VIII: 514, 577; IX: 127
Meulenhoff, John (1907-1978), VII: 406 + n, 451
Meunier, Mario, VI: 128 + n
Meuter, Maria Johanna (1897-1975), VIII: 244 + n, 252, 274, 337, 339, 506, 518; IX: 255, 260 + n
Meyboom, Margaretha, II: 272 n
Meijboom-Italiaander, Jos., IX: 395 *Javaansche sagen, mythen en legenden*, VII: 389 + n; IX: 394, 395 n, 396 n
Meijer, Guurtje (1908-1989), VIII: 339, 340
Meijer, Hendrik Arnold (1810-1854), VIII: 176, 180, 183, 188, 194, 196, 207, 208, 212
De boekanier, VIII: 176, 183
De gedichten, VIII: 176, 180, 183, 188, 194, 196 + n, 578 + n
Vaarwel aan Java, VIII: 176
Meyer, Pauline, II: 257
Meyer, W.
'Heldendaad of dolzinnigheid?', VIII: 442, 452, 472 + n
Meyer, Wybo (1885-1942), I: 117
Meijer-Brouwer, Elsje (geb. 1909, zie ook ps. E.M.B.), VII: 54 + n, 99 + n, 202 n, 233, 245, 338
Meyer Ranneft, J.W. (1887-1968), VII: 114 + n, 159, 175 n, 176, 461 n; VIII: 393, 486 + n, 520; IX: 278 + n, 375
'Het geval "Z"', VII: 461 + n, 510
'Hollands fout in Indië', VIII: 442, 452, 472
Meyerhold, V. (1874-1942), IV: 281 + n, 282, 287, 288, 297, 511
Meyers-Mulder, I: 87
Meyier, Fenna de (1874-1943), II: 69 + n, 70 (besje), 76; IX: 73 + n, 274 + n
Meyrink, Gustav († 1932), IX: 106 n
Michael Kohlhaas: Kleist
Michaux, Henri (1899-1984), I: 70 + n, 225 n; V: 181
Michel, Ernest (1899-1960), I: 202 n, 203; III: 502 + n; IX: 351
'Oufer wat "NU" jongt', I: 202 n, 203
Michelet, Jules (1798-1874), II: 353 *L'oiseau*, I: 445 + n; II: 9 (Vogel)
Michelet, Victor E. (1861-1938), IV: 268 x, 277

Contes aventureux, Contes et récits de la mer et de la cité, IV: 268
Michiels, A.V. (1797-1849), VI: 410; VII: 352, 353 n; VIII: 543 + n
Mickiewicz, A.B. (1798-1855), VI: 88
Micromégas (periodiek), VI: 348, 349

Middeleeuwse liedekens, Een bloemlezing, VI: 283 + n
Mieling, C.W.
'De Javasche karbouw', VIII: 211 + n
'Mientje Maanster', zie R. van Aart, 'De ballade van Mientje Maanster''
Mierevelt, Michiel van (1567-1641), I: 99
Mikhailov, A.D. (1855-1884), III: 28
Mikrochaos: DP
Millioenenstudiën: Multatuli
Milmort: Demasy
Milton, John (1608-1674), II: 317, 322; VI: 94
Minerva, VII: 81 + n, 105
Mingram-Tollik, W.E. (1888-1955), VIII: 490 + n
Minne, Richard (1891-1965), I: 53 n, 144, 145, 151, 160 + n, 188, 190, 203 n, 219, 222 n, 258, 290 + n, 303, 305; II: 128, 162, 171; III: 521; IV: 417 n; V: 203, 255; IX: 351
Heineke Vos en zijn biograaf, III: 369 + n, 401; IX: 87 + n, 88, 91 *In den zoeten inval*, I: 142
Minne-dichten: Hooft
Minnebrieven: Multatuli
Mirabeau, H.G.R. (1749-1791), VIII: 541
Mirande, A.F. (1886-1950), I: 203 + n; III: 453 + n; V: 376 + n, 395
Lyriek (bloemlezing): zie aldaar
Het nieuwe Nederlandsche proza in novellen (bloemlezing): zie aldaar
Mirbeau, Octave (1850-1917)
L'abbé Jules, VIII: 310
Mirliton: Greshoff
Misérables, Les: Hugo
Mistral, J.E.F. (1830-1914), V: 205
Mitchell, Gladys (geb. 1901)
Speedy death, VII: 128
Mitchell, Margaret (1900-1949)
Gone with the wind, VII: 179, 239 + n
Mitkiewicz, César L.N. (geb. 1836), VI: 475; VII: 282, 379, 481; VIII: 471, 474, 475
Mitre Hotel, zie Hotels
Mitty, Jean de, III: 315
Mitzitch, Lioubomir, I: 96
Avion sans appareil, I: 96 n
Mo Yang Ke: Ravenswood
Moby Dick: Melville
Modern love: Meredith
Moderne Kunst (Antwerpse kring), I: 36 n
Modigliani, Amedeo (1884-1920), IV: 302; VI: 182
Moens, J.L. (1887-1954), IX: 402 + n
Moens, S., zie Leclercq-Moens, Sophie en Librairie Moens
Moens, Wies (1898-1982), I: 174, 175, 194, 197, 297, 304, 305, 334, 373, 374, 475 n, 487; III: 10, 68, 114

Celbrieven, I: 194 n; II: 409
Moerkerken, Emile van (geb. 1916), VI: *229 n*, 256 n, 257 n, 287 n; VII: 470 n, 493; VIII: 278 n, 279 n, 291 n, 298, 310 n, 311 n, 329, 331 n, 333 n, 342 n, 345, 355, 361 n, 401 + n, 402 n, 414 n, 415 n, 428, 447 n, 448, 464 n, 470, 473 n, 509 n, 526 n, 538 n, 563 n, 595 Foto's, zie ook *Reportages in licht en schaduw*, VIII: 277-279 + n, 291 n, 298, 302, 304, 306, 331 + n, 333 + n, 342 n, 354, 356, 357 + n, 442, 448, 449, 452, 503 + n, 509 + n, 563; IX: 259 n
'Jeannine's luciditeit' (ongepubl.), VII: 470 + n; VIII: 448 + n
Reportages in lichten schaduw (met

een voorwoord van S. Carmiggelt), zie ook Foto's, VI: 232 + n, 256 + n; VIII: 302 n, 342 n, 357 n, 442 n, 503 + n, 509 + n, 526, 587 + n
Moerkerken, Pieter Hendrik van (1877-1951), VI: 84; VIII: 377, 415, 420 + n, 427, 428, 437, 442, 454, 539
André Campo's witte rozen, IV: 394
Moestaël (ps., zie ook Deventer JSzn, Salomon van), VIII: 177 n, 185
'Een ontbijt bij den heer Notenkraker', VIII: 177 + n, 185
Mohammadiah-beweging, VIII: 112 + n, 117 (details)
Mohammed, I: 332 n
Moissi, Alexander (1880-1935), VI: 132
Mok, Maurits (1907-1989), IV: 209; VII: 470 n; VIII: 92, 262 + n; IX: 351
'Desperado's (ongepubl.), IV: 205 + n, 209, 229
Exodus, VIII: 262 n
Figuren in het zand, VIII: 373 + n
Kaas-en-brood spel, VIII: 92
De tweede jeugd, VIII: 262 n
Verloren droomen, VIII: 262 n
Molenaar, G., III: 203; VI: 422 + n, 492
Molière (ps., 1622-1673), IV: 164
Moll, W. (1888-1962), IV: 20 + n, 120; VI: *212 n*
Moltzer, II: 371
Moltzer H.E. (1836-1895)
'Over O.Z. van Haren', VIII: 361 + n
Mona Lisa, zie Leonardo da Vinci, *Gioconda*
Monada (kostschool te Ukkel), IV: 212, 213, 219, 220, 222-225 + n, 235, 236, 240, 244, 248, 250, 297, 333, 406, 483; VI: 171, 173 + n, 175 + n, 188, 205; IX: 129, 145, 167, 237, 358
Monceau de Bergendal, zie Dumonceau de Bergendal
Monde, Le (periodiek), V: 88 + n
Monfreid, Henry de (1889-1974), IV: 110, 117, 123, 241
Aventures de mer, IV: 110 + n, 117, 123
La croisière du hachich, IV: 110 + n, 117, 123
Les secrets de la Mer Rouge, IV: 110 + n, 117, 123
Monk, Maria, zie *Maria Monk, de zwarte non*
Monnier, Adrienne (1892-1955), VII: 450
Monnier, Henri (1799-1877)
Morceaux choisis, V: 453
Monnik in het Westen, De: Brunclair
Monsieur Lecoq: Gaboriau
Mont, Pol de (1857-1931), III: 510
Montaigne, Michel de (1533-1592), I: 234; II: 348, 354; III: 364, 429; V: 40; VI: 254
Montez, Lola, (ps., 1818-1861), II: 71 (*Montès*); VII: 180 + n
Montessori, Maria (1870-1952), II: 201
Montherlant, Henry de (1896-1972), I: 357; II: 428; III: 366; V: 58; VI: 199, 274, 331, 348; IX: 223, 351
Les célibataires, V: 58

Les jeunes filles, VI: 199, 274, 300, 310 + n; VIII: 59
Mors et vita, V: 40
Pitié pour les femmes, VI: 310 + n, 318, 326, 331, 381; VIII: 59
Monthly repository (periodiek), III: 490 (tijdschrift)
Montmorency, Anne, hertog van, (1493-1567), IV: 291 + n
Montijn, J.J., VI: 496 + n

Monzie, Anatole de (1876-1947), VI: 131 + n
Encyclopédie française, VI: 131 + n
Mooi Bali, VII: 518
Moojen, P.A.J. (1879-1955), VI: 314 + n
Moor, Pim de, I: 434 + n
Moore, Thomas (1779-1852), II: 230; IV: 45; V: 310
Irish melodies, V: 310
Lalla Rookh, I: 381; II: 175 + n
The poetical works, II: 175, 230
'Moralist met een reputatie, De': ter Braak
Morand, Paul, (1888-1976), I: 111 + n; II: 347, 348; III: 147, 446; VI: 361
Bouddha vivant, I: 250, 266, 267; II: 25 + n; VI: 106
L'Europe galante, III: 147; VII: 216 'La glace à trois faces', VII: 216
Lampes à arc, III: 446
Moréas, Jean (ps., 1856-1910), I: 243; II: 481 + n; V: 185
Moree, pers. uit Paap, *Vincent Haman*, zie aldaar
Moreele Herbewapening, zie Beweging voor moreele herbewapening
Morel, Auguste, IX: 198 n
Morès, A.A.M.V. (1858-1896), III: 377 + n, 379, 382; IV: 16, 226
Morgan, Charles (1894-1958)
The fountain, VI: 41; IX: 135 n
Portrait in a mirror, VI: 41
Morgengedachten: Boutens
'Morgengroet aan mijn vrouw': Hogendorp, W. van
Morier, James J. (1780?-1849)
The adventures of Hajji Baba of Ispahan, VII: 128
Morks-magazijn (periodiek), IV: 240; V: 202
Morlanwelz, zie Pensionnat de l'Athénée Provincial du Centre
Morriën, Adriaan (geb. 1912), VII: 75 n, 470 n; VIII: 160, 305, 565 n; IX: 276

'Mephistopheles ter Braak', VIII: 160 + n
Mosquée, zie Café's
Moulaert, II: 387
Mounier, D.L., IX: 394 n, 397
Mounier, Emmanuel, IX: 109 n
Mousquetaires, zie *Three musketeers, The*
Moussault, Th. (1888-1974), V: 128 n, 309
Mouw, Johan Andreas Dèr (1863-1919, zie ook ps. Adwaita), II: 112, 113, 125, 152, 200, 201, 219, 225; III: 317 n, 377 n; V: 169 n *Brahman I en II* (+ plan bloemlezing door V.E. van Vriesland en DP), II: 112 + n, 125, 126, 140, 142, 152, 195 + n, 197-198 + n, 208, 213-217, 219, 227-229, 233 (Br.), 235, 249, 263 (eerste vel); VII: 117 + n
'k Maak in gedachten vaak een bedevaart:' II: 195
Nagelaten verzen, II: 112 n; VII: 117
't Is nacht, 'k zit op de hei', II: 195
'Trots', II: 215
'IJv'rig in schachten van natuur en taal', II: 195

Mouw-van Enst, Hendrika Wijnanda Dèr (1872-1935), II: 228
Mozi (Moïzi), zie Moissi, A.
‘Mr. A.J. Duymaer van Twist-Ed. Douwes Dekker (Multatuli)’: de Hart
Mrs. Dalloway: Woolf
MS. Trouvé dans une poche, zie DP, *Manuscrit trouvé dans une poche*
Mèller-Lehning, Arthur, zie Lehning, Arthur
Muhammad Ali, VIII: 111 n

De religie van den Islam (vert. van *The religion of Islam*), VIII: 111 + n
Muiron († 1796), III: 335 + n
Mulder, Anne H. (geb. 1906), VIII: 496 + n
Mulder, Denis Gérard (geb. 1883), VII: 527 + n, 528
De invloed der moderne kultuur op het verloop der syphilis bij den Soendanees, VII: 527 n
Mulder, Emmy, IV: 419; VII: 501 (juffrouw)
'De Afrikaansche taalbeweging', VIII: 64 + n
Muller, A., I: 26
De weg naar gezondheid, II: + 26 n
Muls, Jozef (1882-1961), I: 279 + n, 284, 292, 306, 321, 322 n, 324, 353 x, 357, 400 n, 413, 414, 420; II: 345; III: 138, 141
Multatuli (ps. van Eduard Douwes Dekker, zie ook aldaar), I: 250, 366; II: 180, 268, 316, 319, 423 n, 424; III: 52, 102, 127, 128, 132, 155, 169, 177, 314, 447, 475, 486, 518; IV: 41, 68 n, 80, 90, 92, 143, 193, 201, 231, 255, 256, 308, 331, 415, 464, 472, 524; V: 21 (portret), 240, 359, 408, 439, 447; VI: 9 i, 72-75, 84, 112, 140, 147, 156, 160, 178, 207, 288, 322, 326, 334, 340, 341, 343, 345, 346 x, 350, 352-358 + n, 361, 363, 366-369, 371, 372, 374, 376, 383, 384, 387 n, 389, 391-395 + n, 398, 403, 406 x, 407, 410, 411, 413, 414, 416-418, 420 x, 426-429 + n, 435, 436, 443, 444, 449, 450 n, 454, 456-460 + n, 462, 464, 466, 467, 469-475, 478 + n, 479, 483-485, 486 (oud-oom), 489-491, 494-496; VII: 7 i, 8 i, 11, 12, 19 + n, 20, 23 x, 26, 28-32, 36, 39, 40, 41 n, 45 x, 54 + n, 56-59, 84-89, 91-93 n, 100, 103, 104, 108, 110, 111, 113, 121, 136, 149, 153, 159, 164, 173, 174, 175 n, 176 + n, 179, 180 n, 184, 191, 192, 197, 207, 210 x, 213-217 + n, 220, 230 + n, 231, 234, 235, 240, 242-244, 249, 252, 260, 262, 265 n, 266, 271-274, 276, 279- 283, 292-299, 303-306, 308, 322, 323, 325-330 + n, 343, 344, 351 n, 353 n, 354-359, 363, 365-367, 379, 384, 385, 388, 393, 402, 416, 419, 423, 424, 427, 429, 436, 448 + n, 458, 459, 468, 471, 474 475, 477, 478, 481, 483, 485, 519, 527, 537; VIII: 14, 57, 62, 106, 123, 139, 143, 153, 160, 172 + n, 174, 181, 204, 207, 211 + n, 214 + n, 223, 229-230 + n, 232, 244 n, 251, 255, 258-261 + n, 265, 267-270 + n, 272 n, 275-278 + n, 280, 283-285, 292, 295 n, 320, 322, 329-331, 333-336, 340-348 + n, 357, 358, 367-371 + n, 380, 386-388, 398, 402 n, 403-418, 419 n, 420 n, 423-426 + n, 430, 431, 437, 438, 445, 451, 453, 456-458, 462-464, 468-471 + n, 474, 477 + n, 478, 484, 488 + n, 491 + n, 492 + n, 494 + n, 496, 499, 505, 506, 512, 513 x, 515, 516, 518-521, 533 + n, 535, 537, 538, 540-544 + n, 547-550 + n, 555, 556, 561-563 + n, 572, 573 + n, 577, 584, 586, 591, 606, 607; IX: 89, 101 n, 123, 143, 203, 226, 229, 236, 245, 256, 258, 263, 363, 383, 404
Portretten, VI: 366, 375 + n, 376, 384-385, 392, 407, 417 (clichés), 442-444, 456, 464, 475; VII: 40 + n, 41 + n, 54 + n, 85, 101, 111, 184 n, 281-284, 293, 303, 308 (foto), 318, 320, 338 + n, 340, 354, 355, 357-359, 367, 379, 385,

388, 441, 442, 448, 481, 487; VIII: 211 + n, 276 + n, 279 + n, 302, 304, 329 + n, 331-334, 345-348 + n, 382, 403 + n, 438, 450 (afdrukken), 456, 458, 464, 471, 473-475 + n, 477 + n, 484, 492, 505, 513, 515, 516, 521, 539, 543-545, 550, 561, 562, 564, 569, 573, 578, 581, 607
'Algemeen verslag over de residentie Menado' (1849, 1850, 1851), VII: 272, 279, 283, 423, 458, 465, 481; VIII: 173; IX: 404 *Bloemlezing* (door Heloïze), VIII: 330 + n, 577
Bloemlezing (door S. van Praag), VI: 389 + n, 396, 417, 435; VII: 118, 134, 167, 179, 180; VIII: 330
Bloemlezing uit zijn werken (door J.B. Meerkerk, herz. door W.L.M.E. van Leeuwen), VII: 482 + n
'Brief aan den Gouverneur-Generaal in ruste', VI: 383; VIII: 232 + n, 425, 426, 445
Briefe (vert. door W. Spohr), VII: 527 + n
Briefwisseling (met G.L. Funke), VI: 387 n, VIII: 572
Briefwisseling tusschen Multatuli en S.E.W. Roorda van Eysinga, VII: 18 + n, 36, 38, 85, 210, 278, 303, 365; VIII: 572
Brieven aan mr. Carel Vosmaer, R.J.A. Kallenberg van den Bosch en dr. Vitus Bruinsma, VIII: 445 + n, 543 *Brieven van Mutatuli, Bijdragen tot de kennis van zijn leven*, II: 467 (?); VI: 376 + n, 390, 407-408 + n, 414 x, 428 + n, 429, 475, 476, 486 (10 deelen), 494; VII: 41 n, 53 + n, 85, 278, 281, 282 + n, 284, 302, 365, 388 n; VIII: 329 + n, 331, 409, 431, 445, 474, 491 n, 538, 542 + n, 573, 581, 604
De bruid daarboven, VII: 481
'Causerieën', VIII: 406 + n, 407, 543, 544, 581, 591, 592 + n
Duizend-en-eenige hoofdstukken over specialiteiten, III: 325 + n (Cohen); IV: 456 + n (abus. *Multatuli*), 524; VI: 59, 117, 123, 408, 420; VIII: 604 (Meesterwerken)
'Een en ander over Pruisen en Nederland', VIII: 556 + n
'De eerlooze', VII: 481
'Eerste gedichten', VIII: 542 + n
Het gebed van den onwetende, VII: 40 n
De geschiedenis van Woutertje Pieterse, III: 127, 132; V: 408; VI: 74, 84; VII: 527 + n; VIII: 344 + n, 409 (Hallemannetje), 410, 413; IX: 363
Ideën, III: 127, 132; IV: 70; VI: 112, 113; VII: 459 + n, 477, 527 n 'Ik weet niet waar ik sterven zal', VIII: 492
'Lijst van gestolen buffels', VIII: 606
Max Havelaar, of de koffij-veilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij, II: 345; III: 127 (Droogstoppel); IV: 90 + n, 143; V: 237, 286, 404, 406, 408; VI: 112, 156, 170, 174, 214, 322, 346, 350, 383, 384 + n, 392, 444, 464, 466, 471, 479 n, 483 (Droogstoppel); VII: 12, 19 n, 74, 111, 114, 174, 177 + n (Saïdjah), 225, 273, 321, 378 (*Saïdjah*), 459 (Slijmering, Verbrugge), 474, 475, 478, 481; VIII: 34, 172 + n, 214 + n, 215 + n, 258-261 + n, 266, 268 + n, 283, 285, 335, 341, 344, 367, 369, 388, 403, 417, 431 (Droogstoppel), 493, 497, 516, 544, 569, 606, 607; IX: 229, 363

Max Havelaar (Franse vertaling door A.J. Nieuwenhuis en H. Crlsafulli), IV: 90 + n; VI: 479 + n
Millioenenstudiën, III: 325 + n (Cohen); IV: 456 + n (abus. *Multatuli*), 524; VI: 59, 112, 113, 117, 123, 408, 416 + n, 420; VIII: 604 (Meesterwerken)
Minnebrieven, VII: 114; VIII: 266, 271, 345 (Fancy), 584
'De molenaar van Sans-Souci', VIII: 542 + n
Multatuli-Briefe, zie *Briefe*
Multatuli en zijn zoon, Brieven van Multatuli aan J. van der Hoeven, VI: 478 + n, 479, 493-494, 496; VII: 11, 18, 84 + n, 92 + n, 93, 153; VIII: 416 + n, 424 n
'Multatuli voor de 20e eeuw' (bloemlezing door J. Vogel, ongepubl.), VIII: 329, 330 + n, 343-346
Nog-eens: Vrye-arbeid in Nederlandsch-Indië, III: 325 + n (Cohen); IV: 456 + n (abus. *Multatuli*), 524; VI: 59, 117, 123, 408, 420; VIII: 604 (Meesterwerken)

'O, zoek gastvrijheid eer bij Turk en Arabier', VIII: 151 + n
'Ontwerp van den brief aan den G.G.D.v. Twist', VI: 366 (document), 376, 383, 384, 393, 406-409 + n, 413-415, 426, 427, 444, 445, 450 + n, 455, 456 + n, 459, 461, 463-472, 474, 479, 483, 494; VII: 86, 192, 230 n, 231, 242, 260, 271; VIII: 172 (vertolking), 516 *Over vrijen-arbeid in Nederlandsch-Indië*, enz., II: 423 n; III: 132; VII: 113 + n, 114
Een paar nog onuitgegeven brieven, VIII: 347 + n
Pages choisies (bloeml. door A. Cohen), VII: 184 + n
Pages choisies de Multatuli (bloeml. door L. Roelandt), VII: 184 + n
'Publicatie', VII: 272 + n, 423, 465, 481
Reisbrieven aan Mimi en andere bescheiden, VIII: 346 + n, 543, 562 + n, 572

'Toen en thans', VIII: 542
Uit Multatuli's nalatenschap, VIII: 442, 446 + n, 472, 476
'Van den Rijn', VIII: 581 + n
Verspreide stukken, VI: 112, 113
Verzamelde werken (Elsevier-editie), II: 50; III: 325, 336, 347, 361 + n, 424, 460, 505; IV: 119, 456 + n, 464, 524; V: 21; VI: 37, 49, 59, 110, 112-114, 117, 118 + n, 126, 408, 420; VII: 210; VIII: 604
Verzamelde werken (Garmond-editie), V: 21; VI: 117, 118 + n, 123, 126, 129, 170, 174; VII: 210
Volledige werken (plan), VIII: 358 + n, 373, 429, 432-433 (*tekst concept*), 445, 497, 542-544, 546, 550, 556, 562, 569, 572, 573, 577, 580, 581, 587-589 + n, 604-605 (*tekst concept*)
Vorstenschool, VI: 392 n
'Vraagpunten aan den kontroleur', VIII: 387, 606
Multatuli: v.d. Bergh van Eysinga
'Multatuli als huisvader': de Hart
'Multatuli de schrijver': DP
'Multatuli, Droogstoppel, Havelaar': ter Braak
Multatuli en de luizen: DP

Multatuli en de zijnen: Pée
Multatuli en Douwes Dekker, zie ter Braak, *Douwes Dekker en Multatuli*
'Multatuli en zijn zoon': ter Braak
Multatuli en zijn zoon, Brieven van Multatuli aan J. van der Hoeven: ter Braak; Multatuli

Multatuli herdacht: Beversluis
'Multatuli-kabaal', IX: 258 + n, 383
'Multatuli: monarchist, nationalist, imperialist': Bruch
Multatuli-museum, VI: 383 n, 384, 385 n, 393, 406, 407, 413, 426, 445, 456 n, 464-469, 479; VII: 271, 354, 358, 359, 379, 385, 458, 459, 481, 491; VIII: 8 i, 244, 250-252, 256 (zaaltje), 258 + n, 260, 262-268, 270 x + n, 272, 278, 282-284, 292, 297, 312, 322, 333, 345, 346 + n, 359 n, 368 n, 369, 370, 375 x, 379, 401 + n, 404, 405 n, 414, 417-419, 425, 442, 446, 452, 471, 473-475, 477, 491, 512, 532, 542, 562, 573 + n, 575, 576, 585-587 + n, 606
Multatuli, Tweede pleidooi: DP
'Multatuliana': Noordenbos
Multatuliana (uitgeg. door A.S. Kok en Louis D. Petit), VI: 473 n
'Multatuli's naleven': DP
'Multatuli's portretten': DP
Munthe, Axel (1857-1949), II: 486 *De geschiedenis van San Michele* (vert. van *The story of San Michele*), II: 474, 475, 486; III: 13, 98, 111
The story of San Michele, II: 384 n; 474; III: 13
Murat, Le, zie Café's
Murger, Henry (1822-1861), V: 205
Scènes de la vie de bohème, IV: 119 + n
Murray, J. (uitgeverij), II: 193
Museum Boymans (Rotterdam), VIII: 377, 496
Museum, Maandblad voor philologie en geschiedenis (periodiek), I: 106
Museum-pension, zie Pensions
Museum van Oudheden (Rotterdam), VIII: 166
'Museum voor Stendhal geopend': DP
Museum Willet-Holthuysen (Amsterdam), II: 260 + n, 261
Music-Hall: v. Ostaijen
Musil, Robert (1880-1942), V: 245
Mussche, Achilles (1896-1974), I: 144, 145, 327; II: 419, 425
Nederlandsch leesboek, II: 385 n
Mussert, Anton A. (1894-1946), IV: 8 i, 158 + n, 160, 193, 196, 350, 390 x, 420, 450, 451 (Holl. Hitlertje), 456, 463, 471, 474, 479, 487 (boekjes); V: 312, 328, 373; VI: 28, 36, 311, 338, 351 n, 436, 454; VII: 92, 166, 470; VIII: 352; IX: 244, 359
Programma der nationaal socialistische beweging in Nederland, IV: 479, 487 (boekjes)
Musset, Alfred de (1810-1857), I: 88; III: 66 n, 325, 461, 462, 470; IV: 256; VII: 419
'Les deux maîtresses', V: 204
Un spectacle dans un fauteuil, V: 423
Mussolini, Benito (1883-1945), I: 115; II: 310, 447; IV: 293; V: 14 n, 29, 133, 434 n; VII: 183, 484 (Moes); VIII: 127; IX: 185 + n
La dottrina del fascismo, IV: 515
Muze van Jan Companjie, De (bloemlezing door DP + besprekingen), IV: 78 + n, 79, 84, 128, 397; VI: 10 i, 377-379 + n, 393; VII: 8 i, 9 i, 24, 378 + n, 391 + n, 393, 400-405 + n, 407, 410-413 + n, 424, 427, 438, 441, 449, 467, 482, 486,

487 n, 526 + n, 528 x + n, 529; VIII: 7 i, 20, 23, 29 + n, 36, 45, 53, 61, 63, 67, 72, 76, 77, 84 + n, 93-99, 101 + n, 102, 104 + n, 105 n, 106, 110 + n, 115-117, 122, 130, 136, 138 + n, 143, 144 + n, 147 + n, 149 x + n, 160

n, 161 x, 162 (overdruk), 168, 169 x + n, 171 n, 184, 194, 197 + n, 200, 201, 204, 212 n, 213 n, 223, 249 + n, 254, 258 + n, 281 + n, 460, 525; IX: 10 i, 235, 243, 247, 248 + n, 398, 404
Mijn dubbel leven: Goetel
Mijn leven: Trotski
'Mijn neus in de boeken', zie DP, *Cahiers van een lezer*
Mijn zuster de negerin: Debrot
'Mystery of Marie Rogêt, The': Poe
Mythologisch woordenboek: Koster

N.I.R.O.M. (Ned. Ind. Radio Omroep Mij.), VII: 204 n, 249, 251 (radioroepen), 262 (spreekt); IX: 126
N.R.C., zie Nieuwe Rotterdamsche Courant
N.R.F., zie Nouvelle Revue Française, La
N.S.B. (Nationaal-Socialistische Beweging), IV: 8 i, 158 n, 193 (partij), 445 n, 450 n, 473, 474; V 68, 309; VI: 8 i, 20 n, 23, 311, 314, 316, 323, 327, 328, 333-334, 336, 338-340, 342, 350, 351 + n, 355, 377, 382, 386, 395, 402, 409, 422, 425, 431, 434 n, 436, 454; VII: 45, 64, 71, 92, 122 n, 160, 161 + n, 202, 265, 280, 312, 323, 328, 428, 439, 509, 530; VIII: 31, 36, 38 + n, 42, 44, 53, 121, 122, 129, 155, 187, 201, 203, 219, 289, 313, 352, 586 n; IX: 192 n, 230, 359
N.S.N.A.P. (Nationaal-Socialistische Nederlandsche Arbeiders-Partij), VII: 161 n
N.V. tot Exploitatie van *Uren met Dirk Coster* in Boekvorm, III: 415 + n, 419, 422, 495 ('concern')
Naakte waarheid: Smeding, A.
'"Naamloos en ongekend"': Marsman
'Naar aanleiding van "Les liaisons dangereuses"': DP
Naar 't geluk: v. Nijlen
Naar 't licht: Kijzer
Naarding, J.W.
Het conflict Snouck Hurgronje-Van Heutsz-Van Daalen, VIII: 170 + n, 368 + n
Naber, Johanna W.A. (1859-1941) *Onze vorstinnen uit het huis van Oranje-Nassau*, VIII: 91 + n, 109
'Nabetrachting over het ik', zie DP, 'Anthonie Donker als autoriteit'
'De nacht hangt als een stukke lei', zie DP, 'Lied van verwachting'
Nacht over Rusland: Figner
Nachtbruid, De: v. Eeden
'Nachtegalen': Greshoff
Nachtgedaanten: Schendel, A. van
Nachtwacht, De: Rembrandt
Nadagen van Pilatus, De: Vestdijk
Naeff, Top (1878-1953), II: 87; III: 102, 128; IV: 359; VI: 208, 209; IX: 358
Een huis in de rij, VI: 208 + n; IX: 190 + n
Letje, of de weg naar het geluk, III: 128
Nāgarakrtāgama (= 'Verhandeling over de orde van het rijk'), VI: 421 + n

Nagel, G.H. (1795-1861), VIII: 180, 196
‘Bandong’, VIII: 180, 183, 196, 207, 208
Citadel, VIII: 208
‘Nagelaten verzen’: Perk
Nahon, Alice (1896-1933), I: 40 + n, 41 + n, 196, 304; II: 484; IV: 264
Nahon, Gerard Leon (1867-1942), I: 35 n, 40 n
Nahuys, Alice van (1894-1967), I:

415 n; IV: 119 + n, 264, 361; V: 23 + n, 376, VI: 442
'Najaarsopruiming, De': Greshoff
Nameno, pers. Uit DP, *Het roerend bezit*, 'Nameno's terugkeer' en 'De derde Nameno', zie aldaar
Napoléon I Bonaparte (1769-1812), II: 174, 310, 405, 447; III: 132 n, 335 + n; V: 288, 444; VI: 119 n, 120, 127, 131, 218, 278, 366, 473; VII: 76, 87, 98, 140, 190, 362; VIII: 167; IX: 244, 247
Napoléon III (1808-1873), VIII: 342, 343
Napoléon, zie Suarès, *Vues sur Napoléon*
Napoléon et les hommes de lettres de son temps: Charpentier
'Napoleon's wapenschouw', zie Slauerhoff, 'Nachtelijke wapenschouwing'
Napolitain, zie Café's
Narcissus op vrijersvoeten: Vestdijk
'Narcissus spreekt': Valéry
Narratori italiani d'oggi (bloemlezing door G. Antonini en G.B. Angioletti), IX: 247 + n
'Naschrift' bij 'Voor het laatst de heer Zentgraaff': DP
'Naschrift', zie DP, 'Over het 'kreatieve' in onze nieuwe poëzie'
Nash (periodiek), VI: 23 + n
Nash & Grayson (uitgeverij), VIII: 85, 113
'Naspel van de Lebakzaak, Het': Ett
'Nationaal gevoel en de kunst, Het': DP
Nationale commentaren (periodiek), VIII: 575
Nationale dagblad, Het (periodiek), VII: 122 + n; VIII: 3 16 n
Naturalisme en romantiek (bloemlezing door W.L.M.E. van Leeuwen), V: 220 + n, 227, 406 + n, 409, 417; VI: 62, 75 (soortgelijke boeken), VII: 481
Naundorff Karl Wilhelm (1785?-1845), III: 371 + n
Nausée, La: Sartre
Naville, II: 463
'Nawoord' bij DP, *Tegenonderzoek*: Marsman
Nazif, Mohammed, VII: 432 + n
'Ne quid nimis' (serie; niet gerealiseerd), II: 208, 209 (collectie), 212-217, 223, 230 (verbond), 231, 235 + n
Nederburgh, S.C., VII: 190, 277; VIII: 383
Nederland (periodiek), I: 292 + n; III: 54, 72; IV: 240; VII: 293; VIII: 184
Nederlander, De (periodiek), VIII: 128 n; IX: 210 + n
Nederlandsch-Indië, Weekblad van de Vaderlandsche Club (periodiek), VIL 274, 575
Nederlandsche bibliografie (periodiek), II: 52 n; III: 384; V: 159 + n
Nederlandsche boek, Het (periodiek), I: 293, 294 + n
Nederlandsche Boekhandel, N.V. De (Antwerpen), I: 40 n, 71
Nederlandsche jaarboeken (periodiek), VII: 24 n, 45
Nederlandsche letterkunde (uitgeg. door D. de Groot, L. Leopold en R.R. Rijkens), VII: 482 + n
Nederlandsche poëzie in honderd verzen, De (bloemlezing door D. Coster), III: 150, 167, 174; V: 261 + n; IX: 93, 94
Nederlandsche spectator, De (periodiek), VIII: 361

Neef, De, VII: 217
Neef, Héloise P. de (geb. 1906), VII: 527; VIII: 46 + n, 69, 74, 75, 145, 146

Neerlands Indië, Land en volk (red. H. Colijn en D.G. Stibbe), V: 353 + n, 354; VII: 309 + n, 504 + n
Negerhut van Oom Tom, De: Stowe
'Negerliedjes I, II, III': Chasalle
Nelson (uitgeverij), I: 107; II: 99, 124, 468
Nepveu, J.I.D.
'Een bijdrage tot het leven van O.Z. van Haren', VIII: 114 + n
Nerée tot Babberich, Karel de (1880-1909), II: 348
Nerée tot Babberich-van Houten, Constance Petronella de, II: 348, 354
Nerval, Gérard de (ps., 1808-1855), I: 98 n, 162; II: 158, 182, 194, 225, 226; III: 446; IV: 55, 253, 256, 258; VI: 172, 246, 264; VII: 419, 457 + n; VIII: 215, 222, 537 *Aurelia*, II: 158
Les chimères, III: 432, 506; IV: 254, 256; VIII: 222
'Les cydalises', III: 38; IV: 254; VIII: 222
'Épitaphe', IV: 254; VIII: 222
'Fantaisie', IV: 254
Les filles du feu, I: 445; II: 158
'Madame et souveraine', VIII: 222
'Octavie', II: 158; V: 205
'Ode', IV: 257
Oeuvres, IV: 256-258, 354
Poésies (bloemlezing door DP), II: 226 + n; III: 248, 329; IV: 53, 105 + n, 153, 252-258, 267; VI: 172 + n, 264 + n, 265; VII: 457 + n, 479; VIII: 67 + n, 103 x + n, 209, 210 x, 222, 537, 595 x, 597
Poésies (uitg. Pelletan), IV: 256, 258 (boekje)
'Le point noir', IV: 256
'Le soleil et la gloire', IV: 256
'Sylvie', II: 158; V: 205; VII: 419; VIII: 224
Nervie, La (periodiek), I: 353
Nescio (ps., 1882-1961), I: 350; II: 201; V: 202, 428
Dichtertje, De uitvreter, Titaantjes, I: 350
Neubronner van der Tuuk, Hermanus (1824-1894), V: 330
Neumann, Alfred (1895-1952)
Der Held, III: 234 + n, 235 + n
Neumann, J.B.
Halima, Hartstocht en ijdelheid in de Lampongsche wereld, VIII: 271 + n
Neve, Gilles P. de († 1973), VIII: 581
'New Adelphi library, The' (serie), VII: 120
Ney, Michel (1769-1815), II: 174, 185 + n
Neyn, Pieter de (geb. 1643), VIII: 105 + n
'Aan de Heer ende Meester Johan Deramout, Advocaat', VIII: 104 + n, 130
Lusthof der huwelijken, VIII: 104, 105 + n
Nia, VIII: 156
Nibelungenlied (vert. door J.M. Brans), I: 169 + n, 170, 173; VI: 129
'Nick Carter, de grootste detective van Amerika' (serie), III: 436 + n
Nicolas, Josephus A.H.F. (Joep, 1897-1972), IV: 171, 500 + n; V: 111, 155 + n, 157 n; VIII: 339; IX: 260 n

Nie, J.A. van (1893-1979), III: 315 + n
Niederland, Ein Buch junger flämischer und holländischer Dichtung (bloemlezing door R. Lonnes), II: 238, 246-247 + n, 249 x; III: 448 + n
Niehaus, Kasper (1889-1974), VII: 165 + n

Niets Lyhne: Jacobsen
Niermeijer, Jan F. (1907-1965), VIII: 128 + n, 132
Nietzsche, Elisabeth (1846-1935), V: 346 n
Nietzsche, Friedrich (1844-1900), III: 177, 181 n, 185, 339, 420; IV: 122, 170, 177, 180, 194, 220, 247, 251, 263, 277, 278, 304, 305, 307, 311, 318, 326, 331, 400, 415, 451, 471, 472, 494, 515; V: 57, 61, 70, 80, 108-110, 115, 140, 156, 162, 163, 221, 242, 333, 347; VI: 34, 49, 52, 66, 86, 119, 128, 129, 140, 254, 363, 366, 374, 417, 460, 402, 473; VII: 29, 34, 66 + n, 92, 173, 327, 335 + n, 336, 398; VIII: 37, 438; IX: 101 n, 179, 245, 331
Aldus sprak Zarathoestra (vert. door E. Coenraads en H. Marsman van *Also sprach Zarathustra*) VII: 66 n
Also sprach Zarathustra, V: 109
Considération inactuelles (vert. van *Unzeitgemäsze Betrachtungen*), III: 367, 376, 377 x
'David Strauss, Der Bekenner und der Schriftsteller', III: 367; IV: 472 + n
Ecce homo, V: 109
Der Fall Wagner, Ein Musikanten-Problem, III: 177, 185; IV: 263, 472 + n; IX: 331
Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Musik, IV: 297-298 + n
Unzeitgemäsze Betrachtungen, IV: 472 n
Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben, VII: 37
Der Wille zur Macht, V: 109, 346 + n
Nietzsche, zie Halévy, *La vie de F. Nietzsche*
Nietzsche in seinen Briefen und Berichten der Zeitgenossen (uitgeg. door Alfred Baeumler), IV: 177, 180; VII: 336
Nietzsche, Sa vie et sa pensée: Andler
Nietzsche und die Frauen: Brann
Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek, VI: 202 (boek); VIII: 98, 188, 196; IX: 225 + n
Nieuwe Arnhemsche courant (periodiek), II: 255 + n, 384, 394 x, 398, 403; III: 218, 219, 338, 346; IV: 154, 320; V: 98, 183 n, 291 n, 300 n; VI: 208 + n, 400, 401; VIII: 554; IX: 81, 352
Nieuwe courant, De (periodiek), I: 369
Nieuwe eeuw, De (periodiek), I: 269, 297 n, 388; II: 8 i, 348, 401 n, 410 + n, 432, 434-436, 442, 448, 454, 457, 475; III: 17 n, 32, 53 + n, 64 + n, 67, 86 + n, 114 n, 138, 150, 207, 262, 276 + n, 315, 326, 350, 392, 483; IV: 32, 73, 426, 428-430 + n; V: 10, 59, 60, 74; VIII: 457, 462, 465-468, 576; IX: 350
Nieuwe Esopet, De: v.d. Woestijne
Nieuwe gedichten: Nijhoff M.
Nieuwe geluiden (bloemlezing door D. Coster), I: 46, 64 + n, 66, 231 n, 328; II: 359 + n, 392; III: 18, 80, 150, 167, 174, 282 + n, 320, 323, 334, 343; IV: 181 n; VIII: 365 (Coster); IX: 48 n, 93, 94
Nieuwe gemeenschap, De (periodiek), IV: 425 n, 506, 508 (blaadje), 510 n; V: 60 + n, 61 n, 66, 78 n, 316, 325, 350, 352 x
Nieuwe gids, De (periodiek), I: 190, 397, 398; V: 363, 371, 372, 379; VI: 154, 159, 160 + n, 164, 445; VII: 67, 79, 234; VIII: 259 + n (Van Deysselnr.), 267, 285, 296, 316, 346, 347, 442, 472, 475, 512 x, 513 x + n, 515 + n, 535, 575

Nieuwe kern, De (periodiek), VIII: 286 + n, 315, 380, 408, 512, 519, 520, 530, 564, 575
'Nieuwe manier, De': DP
Nieuwe Nederlandsche proza in novellen, Het (bloemlezing door H. Godthelp en A.F. Mirande), V: 376 + n, 395
Nieuwe of littéraire sociëteit De Witte, VIII: 313 + n
Nieuwe pers, De (periodiek), IX: 357 n
Nieuwe Rotterdamsche courant (= *N.R.C.*, periodiek), I: 56, 313, 352; II: 83, 101, 109, 142 + n, 159, 189 n, 218, 225, 248 + n, 266, 275, 298, 299, 302, 308, 320, 330, 333, 336, 348, 352, 472, 475; III: 140 n, 242 + n, 278, 297, 317, 373, 378, 383, 389, 392, 406 + n, 441 n, 477, 499, 520; IV: 8 i, 30, 36, 41, 115, 123, 133, 135, 147, 151, 153, 168, 186, 189, 197, 208, 219, 241 + n, 282, 296, 305, 329, 360, 366, 367, 378, 387, 413, 465, 496; V: 8 i, 55 (kunstrubriek), 76, 79, 122 n, 137, 143 x, 155 + n, 169, 170, 206, 212, 221, 300, 331, 336, 345, 363, 382, 424, 425, 449; VI: 31, 32, 62 n, 88 n, 108, 132, 147, 175, 209, 233 + n, 275 n, 322, 370, 371, 390, 449, 461, 462; VII: 7 i, 11, 32 n, 35, 50, 117, 219, 230, 232, 233 + n, 242, 246, 247 + n, 250 x, 253, 254 + n, 258, 259 n, 260-262, 270, 307, 333, 348, 350, 373, 392, 394, 427, 428, 439, 454, 455, 496; VIII: 7 i, 11 n, 28, 39, 128, 141, 143, 152, 154 n, 155 n, 161, 162 n, 186 n, 200 + n, 204, 271, 278, 281, 327, 350, 372, 373, 382, 396, 426, 427, 484 + n, 496, 516, 567 + n; IX: 34 n, 52 n, 53 n, 62 n, 65 n, 102 n, 111, 158 + n, 241
Nieuwe spectator, De (periodiek), III: 60 + n, 187
Nieuwe taalgids, De (periodiek), VIII: 151
Nieuwe tijd, De (periodiek), VI: 395 n
'Nieuwe vrijheid, De' (periodiek, niet gerealiseerd), VIII: 316, 321
Nieuwe weg, De (periodiek), III: 14 + n, 15, 33, 49, 51; V: 144
Nieuwenhuis, A.J., IV: 90 n
Nieuwenhuis, A.W. (geb. 1864), VII: 518 n
Nieuwenhuys, Robert (Rob, geb. 1908), VI: 329; VII: 408, 412, 413, *420 n*, 434, 435, 438, 454 n, 469, 485, 529; VIII: 31, 76, 97, 120, 121, 123 n, 124 n, 125 n, 129, 134, 140, 144, 156 (kennis), 162, 168, 178, 193, 197, 207, 208 + n, 218, 224, 262, 279, 280, 304; IX: 224 n 'De lof der middelmatigheid', VIII: 79 + n, 125 + n, 140
'Maurits, romancier van Tempo Doeloe' (+ 'Korte biografie'), VI: 329 n; VII: 408 + n, 412, 413, 421, 434, 438, 443, 469, 485, 529, 533; VIII: 76, 120, 133, 134, 193, 208 n, 247; IX: 225, 242 + n, 398 + n
'Oratio pro Daum', VII: 408 n; VIII: 304 + n
Nieuwenhuys-van Bommel, Johanna Frederika (Frieda, geb. 1910), VIII: 80, 279, 280
Nieuwenhuyzen, G.J. van, IX: 351
'Nieuwjaar, 1845': Douwes Dekker, Eduard
Nieuwland, Pieter (1764-1794), VIII: 389
Nieuws van den dag, Het (periodiek), III: 475
Nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië, Het (periodiek), I: 286 n; III: 489 + n; VI: 328 n, 347, 348, 422, 436; VII: 52, 169,

264, 270, 534 n; VIII: 41 n, 54, 57 n, 78, 86, 87, 94, 149, 403 (krant); IX: 237 n, 248 n
Nieuwsblad voor den boekhandel (periodiek), VI: 97 n, 99
Nikolaas I, tsaar van Rusland, (1796-1855), VI: 81, 87
Nix & Co, A.C. (drukkerij en uitgeverij), zie ook Nix, K.E., VI: 239, 347 n, 377, 379; VII: 318 n, 319, 336, 340, 344, 356, 357, 360, 366, 367, 373, 378, 379, 385, 391, 393, 401-403, 405, 407-412 + n, 414, 421, 424-427, 429, 430, 447, 448, 458, 463, 465, 472, 476, 478, 479, 482, 504, 514, 518, 533; VIII: 21, 35, 54, 76, 84, 89, 115, 118, 130, 149, 153, 156, 161, 166, 179, 186, 188, 193, 194, 198, 205-207 + n, 216, 218, 223-225, 227, 282, 352, 525, 534; IX: 373, 404, 406
Nix, K.E. (1881-1942), zie ook Nix & Co, A.C., VI: 347 + n; VII: 8 i, 338, 356, 357, 375, 394, 424, 436, 450, 453, 515; VIII: 40, 61, 93-98, 109, 130; IX: 242, 406
Nix, Thomas (geb. 1904), VII: 432 + n, 449, 466 + n, 473; VIII: 40, 41, 93, 130; IX: 248 n, 406 + n
Nizan, Paul (1905-1940), V: 378; VI: 66 + n; IX: 109 n
Njai Soemoer Bandoeng, IX: 394 + n, 396 n
Nji Anna, VIII: 94, 147-148
Noach, Sam, VII: 290 + n
Nobelprijs, VII: 309, 310 n
'Nocturne Garoetienne', zie DP, 'Garoet bij nacht (fragment)'
Nodot, F. (17e E.), I: 233 n, 236
Noer-ed-Din ibn Suleyman, zie Inger, Norbert
'Noesantara' (periodiek, niet gerealiseerd), VII: 8 i, 9 i, 421 + n, 431, 443, 449, 453 + n, 460, 461, 463, 466, 473-477 + n, 486, 487, 498, 504, 509, 518; VIII: 20, 23, 45, 49, 53, 55 x, 64, 93, 132, 316; IX: 9 i, 246, 248 n, 367-369, 377, 400 + n, 405-407 + n
'Nog een mijnheer die weggaat', zie DP, '...E poi muori'
'Nog eens het schrijverscongres: Du Perron's oordeel': DP; Sandberg
Nog-eens: Vrye-arbeid: Multatuli
'Nog iets over "ons Indonesiërs"': Mangoenkoesoemo, S.
'Nog iets over revolutionaire poëzie': DP
'Nogmaals over Indonesiërs': Mangoenkoesoemo, S.
Non, zie Koezen-Tissing, Etienne Jeannette
Nonesuch Press, The (uitgeverij), VIII: 584
Noodlot: Couperus
'Noodschoten van een franc-tireur': Donker
Noordenbos, Oene (geb. 1896), VII: 230 + n, 231, 234, 235, 242, 243, 251, 252, 256 n, 260, 261, 276, 296, 319, 366, 374, 429; VIII: 141, 155, 426; IX: 404
'Multatuliana', VII: 230 + n, 231, 240, 242, 243 + n, 248, 251, 252, 260, 261, 264, 270, 276, 277 n, 296, 319, 366, 429; VIII: 426
Noordstar, J.C. (ps., zie ook Tammes, A.J.P.), VIII: 162
De zwanen, en andere gedichten, II: 474 n; VIII: 162 n
Noordziek
De koelie, VIII: 207

Nord(periodiek), I: 336-337 n, 364, 403, 410
Nord, Max (geb. 1916), VIII: 495, 506 n
Norden, W. van, VII: 75 n
Norie, zie Morier, James J.
Nossovitch, IV: 379, 381 x, 382,

385, 386, 391, 392, 443, 486; V: 258 (oude Russen); VI: 44; IX: 136 + n, 137
Nossovitch, Sophie (Sofka), IV: 438 (huisgenoote), 461 + n; V: 301; IX: 136 + n, 137
'Portret van mijn grootmoeder' (vert. door E. de Roos), IV: 461 + n, 462; IX: 136 n
Noth, Ernst Erich (ps., zie ook Krantz, Paul), V: 141, 145, 183, 203, 240, 246, 252, 279 + n, 346, 379, 415, 416, 418, 420, 452; VI: 41-42, 66, 87, 133, 134, 185, 199; IX: 158 + n, 177 + n, 231 + n *Die Mietskaserne, Roman junger Menschen*, V: 145 + n, 249; IX: 158 + n
La tragédie de la jeunesse allemande, V: 139, 141, 145; IX: 158 n
Noth-Fels, Elena, IX: 187, 231
Noto Soeroto (1888-1951), VI: 395; VII: 413 + n
Nouhuys, W.G. van (1854-1914) *Eerloos, drama*, VII: 481 + n
Nouveau, Germain (1851-1920), IX: 162 + n
Nouvelle revue française, La (periodiek), I: 234 n, 271, 283 n; II: 74, 99 n, 233; III: 441 n, 447, 456, 458, 461, 504, 522; IV: 111, 131, 415; V: 56; VI: 66 n, 135, 137, 138, 231, 241, 306; VIII: 198 n, 210 x, 358; IX: 72 n, 101 + n, 107, 108
Nouvelle Revue Française (uitgeverij), I: 92, 155, 162, 233 + n, 244; II: 67, 68, 137 x, 197, 201, 283, 441, 454, 457, 458, 480; IV: 30, 52, 60, 161, 190, 243, 385, 401, 459; V: 139, 144, 145, 167, 207, 250, 349, 355, 366, 373, 396, 414 x, 423, 448, 452; VI: 28, 60 n, 82, 83, 98, 107, 148, 298, 371, 496; VII: 99, 348; VIII: 253, 508; IX: 127, 128, 131 n, 197, 198, 216
Nouvelles: Poesjkin
Nouvelles littéraires, artistiques et scientifiques, Les (periodiek), I: 83, 199, 303; IV: 109, VII: 374; VIII: 454 + n
Nova (periodiek), I: 393; II: 307 + n; IV: 209 + n, 227, 235, 238
Novalis (ps., 1772-1801), II: 321, 418, 420; III: 19 n; VI: 246
Uren met Novalis (bloemlezing door D. Coster), III: 149 n
Nozières, Violette, IV: 302, 304 + n, 316, 317; IX: 365
Nu, Algemeen maandblad (periodiek), I: 154 + n, 202 + n, 203
Nu ik 40 ben: Guéhenno
'*Nummer elf*': Maurits
Nutteloos verzet: DP
'Nutteloze komedie, De': Greshoff, C.J.
Nuyssens, zie Nyssens
'Nyborg, De', zie Slauerhoff, 'De laatste reis van De Nyborg'
Nijgh en Van Ditmar (uitgeverij), I: 132, 135, 432, 438; II: 71, 297 n, 471; III: 7 i, 43, 71, 82, 92 n, 117 n, 124 n, 172, 176, 177, 183, 191, 199, 211, 225, 258, 275, 404, 412, 413, 428; IV: 187; V: 188, 441 n; VI: 22, 25; VII: 96 n; VIII: 577; IX: 59 n, 61, 85, 92, 93, 105 n, 112, 126 n, 127 n, 149 n, 262, 333-336 + n, 353, 355, 388
Nijgh, Hendrik (1873-1948), IV: 208 (directeur); VIII: 186 n, 191, 196
Nijhoff, Martinus (uitgeverij en boekhandel), I: 314 + n, 395, 401, 406; II: 50, 60, 73, 90, 98, 101, 123, 213 (bureau), 269, 374; III: 13, 207, 354, 470; IV: 406, 469 n; V: 231, 244 n, 353, 371; VI: 283 n, 288, 462; VII: 356, 357, 375, 394, 408, 450, 497; VIII: 77, 149, 179, 268; IX: 103 + n

Nijhoff, Martinus (1894-1953, zie ook ps. Bilt, Tonia de), I: 128 + n, 133, 136, 191, 350, 372, 379, 384, 436; II: 8 i, 10, 23, 28, 29, 36, 44, 47 + n, 59, 87, 91 n, 156, 164, 171, 202, 250, 253, 256-258, 261, 278, 280, 282, 299, 304, 312, 315, 318, 322, 324, 334 + n, 349, 350, 381, 384, 385, 387, 388 + n, 390-394, 418 + n, 441, 454 + n, 463 + n, 485 + n; III: 11, 78, 81, 83 + n, 93 + n, 105, 116, 126 + n, 137, 138, 140, 145, 147, 148, 162, 169, 222, 223, 237-241, 245, 277 n, 317 n, 349, 351, 368, 445, 446; IV: 71, 151 + n, 152, 175, 179 + n, 182, 183 + n, 188, 203, 234 n, 266, 272, 279, 286, 294, 296-298, 313, 314, 317, 331, 344 + n, 351, 352, 395 n; V: 167 + n, 168 + n, 178, 179, 181, 182, 184-186, 197, 202, 228, 243 + n, 265, 266, 274, 398; VI: 56, 57, 74, 190, 238, 246, 250, 298, 322 + n, 364, 405; VII: 116, 310, 397; VIII: 103 n, 299, 531; IX: *33 n*, 43, 49, 67 + n, 101 n, 160 + n, 275 n
'Aan een graf', V: 182
'Awater', V: 168 + n, 181, 183-185, 187, 204, 265; VII: 146
'Florentijnsch jongensportret', V: 184-185
Gedachten op Dinsdag, III: 188 + n, 196, 200, 204, 213, 218, 223
'De gemaskerde dichteres, "Mien Proost is een man"' (met DP), I: 438 + n; II: 122 n
'Heer Halewijn', VI: 238 + n
'De hofstee' (= 'Ad infinitum'), V: 185
'Het klimop', V: 182
'Het lied der dwaze bijen', V: 184
'Moderne dichters, Paul van Ostaijen', III: 11 + n; IX: 34 + n *Nieuwe gedichten*, V: 167 + n, 168 + n, 181, 182, 197 + n, 204, 274 + n; VII: 186 + n, 255, 332
'De nieuwe sterren', V: 185
De pen op papier, II: 456, 457, 463, 491; III: 81, 490; IV: 255; V: 178, 201 n, 202, 362, 370; VI: 23, 404; VII: 116, 186
Pierrot aan de lantaarn, II: 300, 308; VI: 404; VII: 116, 186
'De soldaat en de zee', V: 182 (*tekst*)
'Het uur U', VII: 71 n, 73, 146 + n
'Verborgen schrijver', III: 93 + n (limerick), 144, 162 (witz)
De vliegende Hollander, II: 29, 164, 250, 257, 413
Vormen, III: 338; IV: 478, 486
De wandelaar, III: 338
Nijhoff Wouter Stefan (1916-1986, ps. Steven Storm), VII: 155 + n
Nijhoff-Wind, Antoinetta Hendrika (Netty, 1897-1971), II: 164, 253, 256, 280; III: 148 + n, 165; IV: 106; V: 228, 266, 398; VII: 416 n
Twee meisjes en ik, II: 164 + n, 250 (rotrommel), 253 + n, 256, 258, 259 (boek), 261, 264, 280, 306; III: 78, 79, 84, 159 n, 165 n
Nijkerk, M.B.B. (1894-1987), I: 425 n; III: 55, 324 + n, 371, 374, 415, 451; IV: 77, 86, 89 + n, 94, 117 x, 128, 153, 165, 205, 214, 216, 295, 297, 408, 490, 492; V: 166 x, 357, 359, 360, 433; VI: 113, *114 n*, 419, 493; VII: 31, 409, 452
Nijkerk-van den Bergh, Henriëtta E. (Han, 1901-1979), VI: 114
Nijlen, Jan van (1884-1965), I: 30 i, 222, *226 n*, 227 n, 231, 250, 258, 262 n, 266 + n, 272, 288, 293, 302 n, 351 n, 358 n, 363, 366, 373, 384,

386, 393 n, 396 n, 397 + n, 399 n, 415, 418, 425 n, 441; II: 22, 24, 29, 37, 49, 51, 53 n, 54, 75, 76, 82, 93, 94 n, 119, 125, 147, 158, 208, 209, 213, 219, 221, 229, 230, 232, 242, 253, 257, 293, 320, 328 n, 357, 408, 472; III: 42, 67, 76, 89, 176, 183, 188, 196, 255, 292 n, 297, 351, 370, 389, 400, 414 n, 432, 452, 483, 513, 521; IV: 22 n, 35, 63, 76, 93, 95-97, 102, 108, 115, 118, 130, 137, 149, 150, 152, 153, 155, 156, 161-163, 175, 179, 189, 205, 208, 215, 220, 232, 234, 246, 264, 272, 279, 280, 283, 284, 293, 296, 297, 306, 322, 329, 330, 348, 353, 378, 380, 381, 392, 393, 395, 400, 401, 403, 405, 417, 425, 454, 477, 492 + n, 502, 520; V: 28, 36, 50, 67, 107 + n, 116, 117, 122 x, 130, 145, 158, 194-196, 218 x, 221, 247, 285, 300 + n, 309, 325, 334, 336, 380, 381, 401, 402, 412, 425, 426 + n, 427, 431, 442-443, 445; VI: 17, 29, 56, 57, 132, 136, 166, 297, 338, 351, 450, 460, 466, 480; VII: 9 i, 23, 31, 34, 88, 123, 235, 296, 328, 393, 409, 427, 451, 457, 489, 515; VIII: 15, 31, 65, 68, 129, 151, 164, 181, 262, 407, 574; IX: 31-32 + n, 40, 46, 86 n, 121 n, 144, 351
‘Aan Charles Péguy’, I: 389; VII: 19
‘Aan E. du Perron’, VIII: 27 + n, 28 + n
‘Aan een vriend’, I: 226
Het aangezicht der aarde, I: 302 + n, 394 (? bundels); III: 157, 291 n; IV: 280, 283
‘Adieu’, I: 262, 263
‘Bezoek aan het ouderhuis’, IV: 334 + n, 417 n, 418, 419
‘Bij 't licht der lamp’, I: 226
‘Circuslicht’, III: 333 + n, 334
De dichters van 't Fonteintje (bloemlezing); zie aldaar
‘Die goede L.’, I: 399 + n
‘Doodendag te Calevoet’, VIII: 27 + n
‘E cinere Phoenix’, I: 226
Gedichten, gekozen uit zijn bundels [...], IV: 492; V: 113 + n, 188, 193, 198, 199, 426 (?); VIII: 27 *Gedichten, 1904-1938*, III: 151 + n, 483; IV: 401 (?), 492; V: 67, 188, 199; VII: 457 + n; VIII: 21 + n, 26-28 + n, 66-68, 73, 108, 156, 161, 181
Geheimschrift, Gedichten, IV: 284 (bij Enschedé), 438, 489, 492, 502; V: 188; VIII: 229 n
‘De goudvisch’ VII: 19 + n
‘De haven’, III: 291 n
Heimwee naar het Zuiden, I: 226 + n, 228, 262, 358 (je bloeml.), 389, 394, 403-407 + n, 409, 412 (dichtb.), 415 (10 en 5 exx.), 417, 418; II: 125; III: 157 + n; IV: 283; V: 188, 198 (*mijn* keuze); VI: 448 + n; VIII: 27, 67
‘Herfst in het dorp’, VIII: 67 + n
‘Hondsdagen’, I: 226
‘Hij die droomde van 't paradijs...’, II: 57 n, 124
‘In memoriam Jakob Smits’, II: 57 n, 124
‘In memoriam Karel van de Woestijne’, II: 51, 57 + n, 58
‘Langs de vaart’, I: 226
‘Lente-liederen I’, I: 226 (‘Het is zoo innig droef...’) *Het licht*, I: 226, 394 (? bundels); III: 157 + n; IV: 164; V: 198; VIII: 66, 67 n
‘Lied’ (= ‘Oktober’), I: 226 (‘Zoo blij, zoo blank’); V: 199

De lokstem en andere gedichten, I: 206 + n, 216, 226, 262 n, 394 (? bundels);
III: 151, 483; IV: 283

‘De mislukte verloren zoon’, VII: 18
‘Na den zomer’, I: 226
Naar 't geluk, I: 226, 394 (? bundels); III: 157 + n; IV: 164; V: 198; VIII: 27, 67 + n
‘Nieuwe gedichten’, VI: 485 + n; VII: 18 + n
‘Optimistisch lied’, VIII: 229 + n
‘De oude idealist’, IV: 150 + n, 180
‘Revolutie’, I: 226
‘Schaduw en licht’, VII: 19
‘Scottish terrier in een koffiehuis’, III: 333 + n, 334
‘Treurmarsch voor twee ooms’, IV: 150 + n, 180
‘Trouw’, I: 226
‘De tulp’, I: 226
Verzen, V: 198; VIII: 66,67 n
De vogel Phoenix, I: 206 + n, 216, 226, 394 (? bundels); III: 151, 157; IV: 283, 284
‘Voorjaar’, VII: 19
‘Het wachtwoord’, I: 226
‘Wensch’, I: 226
‘Het wonder van de kermis’, II: 51, 57 + n, 125
‘Het ziekenhuis’, IV: 150 + n, 180
‘Ziekte’, IV: 150 + n, 180
‘Zomer in Gelderland’, I: 226
‘Zoo blij, zoo blank’, zie ‘Lied’
‘De zooveelste lente’, IV: 334 + n
‘De zwaluwen’, I: 389
Nijlen, Karel-Benoît van (Charles, 1921-1945), II: 40 + n; IV: 484 + n; V: 188; VII: 424
Nijlen, Maria van (1891-1968), II: 422 + n
Nijlen, Sophie van (geb. 1916), III: 414, 435, 440, 519-520; IV: 29, 123, 180, 276, 324, 334, 484; V: 188, 336; VI: 494; VII: 424
Nijlen-van Eeckhoven, Margaretha J.B. van (Griet, 1886-1963), I: 307, 393 + n; II: 246; III: 339; IV: 483; V: 188, 336; VII: 424
Nypels, Charles (1895-1952), I: 160; II: 258, 304, 324, 336, 375 + n, 441 + n, 449, 469; III: 184; IV: 33, 253; V: 262
Nypels, George (geb. 1885), VIII: 478, 479 x + n
Nyssens, IV: 224 + n, 406; VI: 128, 175 (dokter)
Nijvel, Jan van, III: 139 + n, 140 + n, 321 + n; IX: 83

O. en E., zie Departement van Onderwijs en Eeredienst
O.K.K., zie Oefening kweekt kennis
Obey, André (geb. 1892)
Loire, IV: 154 + n
Obolensky, S.S. (1908-1980), IV: 444
Ochtendpost, De (periodiek), VII: 160 n, 406, 407 n, 431, 464 (groene vod), 521; VIII: 17 (groenekrantenstukken), 106, 199, 200, 483 n; IX: 243 + n
Odyssée, L': Homerus

Oefening kweekt kennis (O.K.K.; letterkundig genootschap), IV: 497 n; VI: 394 n
Oefeningen: v.d. Veen
Oepts, Wim (1904-1988), V: 62
Oera-Lindaboek, IV: 445 + n
Oever, Karel van den (1879-1926), I: 196
Offenbach, Jacques (1819-1880), III: 44, 364
Officieële bescheiden betreffende... Multatuli: de Bruyn Prince
Oger Frères Tailleurs (Batavia), VII: 85
Ohnet, Georges (1848-1918), I: 214 + n
Oldenbarnevelt, Johan van (1547-1619), VII: 39

Olga, IX: 21
Oltmans, J.F. (1806-1854)
De schaapherder, I: 170 + n; V: 203 + n
Omar Khayyām, Abū'l-Fath (1048-1131), I: 157 + n, 195, 245, 303; III: 31, 57; IV: 11, 380; VI: 129, 149, 153
Quatrains (vert. door Ch. Grolleau), I: 195 + n
Rubaiyat (vert. door P.C. Boutens), VIII: 412 + n
The rubáiyát (vert. door E. Fitzgerald), I: 245 + n; II: 230; III: 522-523; IV: 11
Omboni-Etzerodt, Stefanie (1837-1917), VIII: 410 n, 469
Ombre du caudillo, L', zie Guzman, *Sous l'ombre du caudillo*
Onder God's ogen: v. Duinkerken
'Onderschatting en overschatting', zie 'Overschatting en onderschatting'
'Onfatsoenlijk meneer, Een', II: 475 + n, 477, 478; III: 13 (uitknipsel)
Ongelooflijke avonturen van Bram Vingerling, De: Roggeveen
Ongelukkige, De: Couperus
'Ons deel van Europa': DP
'Ontmoeting met "Indonesiërs" (Zijlicht op de provincie)': DP
'Ontslag van Ed. Douwes Dekker als assistent-resident te Lebak, Het': Saks
'Ontwerp van den brief aan den G.G.D. v. Twist': Multatuli
Onvoltooid verleden, Gedichten: Binnendijk
'Onwaardig en onwaar': Seubring
'Onwaardig en onwaar': Wormser
Onze kunst (periodiek), I: 307
Onze litteratuur in beeld (samengesteld door J. Kuypers en Th. de Ronde), V: 249 + n, 260 + n, 262, 311
Onze mille verges, Les: Apollinaire
'Onzekeren, De': DP
Oom Tom, pers. uit Stowe, *De negerhut van Oom Tom*, zie aldaar
Oord, Marietje van, I: 370
Oordt, H.L. van
Van crisis tot oorlog, II: 85 n
Oorlog en vrede: Tolstoj
Oost-Azië: Ravenswood
Oost-Indisch landjuweel (bloemlezing door S. Kalff), VIII: 84 + n
Oost-Indische thee-boom, De (bloemlezing), VIII: 110 + n
Oost-Indische uitspanningen: Verbeet
Oosten, A.J.D. van (1898-1969), IV: 79 n
Het vuurwerk, II: 474 n
Oosterhout, R.A.
De Fransche omwenteling aan het Nederlandsche volk verteld, II: 324 + n, 335
Oostindische nouvelles, VII: 403
'Op den kandelaar' (rubriek in *De nieuwe eeuw*), III: 114
'Op een scheikundeleeraar': v. Aart
'Op mijn broer', zie J. de Decker, 'Aen mijnen broeder op Batavia'
Opbouwen (periodiek), I: 172 + n, 195
Openbaring van Johannes De, (Bijbelboek), I: 93 (Apocalypse); II: 332 n
Opregte Haarlemsche courant (periodiek), VIII: 581 + n

Opstandigen, De: v. Ammers-Küller
‘Optocht in den avond, De’: Chasalle
Opwaartsche wegen (periodiek), I: 57 n; II: 384, 433, 440, 442-444, 447, 448 n; III: 315 n; IV: 53
‘Oriana’, zie Tennyson, ‘The ballad of Oriana’
Orient, D' (periodiek), IX: 181
Oriënt express: den Doolaard
Orléans, Charles d' (1391-1465), VI: 169 n

Orléans, Ferdinand Philippe Louis, hertog van, (1810-1842), II: 420, 421
Ormesson, Alexeï (= Alexis Ormuszon, geb. 1904), III: 227, 231 (danseur), 315, 380, 381; IX: 73 + n, 79, 82
Orpheus in de dessa: Wit, A. de
'Orphicum litus': Kochnitzky
Orsay, A.G.G. d' (1801-1852), II: 156
Ortega y Gasset, José (1883-1955), IV: 393; V: 141; VI: 206; VII: 176 *De opstand der horden* (vert. van *La rebelión de las masas*), IV: 389, 393; V: 141
Ortman, Theo, III: 107 n (= II: 204)
Ortt, Felix (1866-1959), VI: 49, 50, 70 n
Aan mijn zusje (brief over het geslachtsleven), VI: 49
Tweede brief aan mijn zusje, over verloving en huwelijk, VI: 49
Os, C.H. van
'Tusschen de schaduwen', VII: 234 + n
Ostaijen, familie Van, I: 219, 220, 284
Ostaijen, Constant H.J. van (1887-1928), I: 220, 221 (broer), 229, 235 x + n, 247, 275, 284 + n, 286, 304
Ostaijen, Hendrik Pieter van (1852-1932), I: 220, 221, 353; II: 98, 324; III: 213
Ostaijen, Paul van (1896-1928), I: 30 i, 31 i, 34 n, 35 n, 36 n, 38, 45-47 + n, 51 n, 52, *55 n*, 56 n, 57 n, 58 n, 61, 63 + n, 64 n, 66-68 + n, 77, 87 n, 88 n, 95, 96, 103, 115 n, 122, 126 x + n, 127, 130, 136 n, 139 + n, 150-153 + n, 155, 156, 158, 160, 164-166 + n, 171-173 + n, 175-179 + n, 187-191, 193, 196 + n, 199 n, 202 n, 204-206 + n, 209, 211, 212 n, 216 n, 218-230 + n, 234 n, 235, 247-249, 254, 262, 275, 279-282 + n, 285, 292, 293, 296, 297, 302-306, 321, 324, 331, 334, 336, 338-342, 345, 347, 350, 352, 353 + n, 358, 365, 374, 379, 380, 391, 400 + n, 410, 439, 446; II: 19, 60 + n, 72, 80, 98, 123, 124 + n, 129 n, 138, 168, 173, 209, 238, 246, 259, 272 (*de mens*), 286 + n, 287, 324, 325, 331, 345 n, 347, 401 n, 402 x, 407, 408, 426-428, 446, 453, 472, 476, 491; III: 11 + n, 12 + n, 68 + n, 69 n, 82, 86, 133, 141 n, 178 + n, 179, 206, 212, 232, 249, 301, 302, 326, 329, 400 n, 426, 445; IV: 120, 121, 202, 343; V: 187, 203, 255; IX: 21, 22 n, 23 n, 24 + n, 34, 58 n, 75
'Aan mijn vriend René Victor', I: 223
'De aarden vaas', zie 'Snijd van de struik de seringen...'
'Alpejagerslied', I: 140, 149, 159, 168 + n, 178, 190, 210 (twee gedichten), 214 n, 247, 269
'Angst, Een dans', I: 223
'De appel', I: 65
'Appendix' (afdeling in *Gedichten*), I: 235, 247-249, 261
'Avond', I: 223, 224
'Avondlied', I: 65
'De bankroet-jazz', I: 248
'Banlieue', I: 247
'Barbaarse dans', I: 142, 143, 145, 146, 164, 223, 229, 338, 439; III: 133, 426; IX: 34
'Barbaarse dans en andere gedichten' (bloemlezing door DP; niet gerealiseerd), I: 439; II: 331; VII: 117 + n, IX: 34

De bende van de stronk, I: 221, 227, 249; II: 124 + n, 128, 129, 138, 197, 238 + n, 286, 287; III: 179,

206, 212, 213, 232 + n, 270 + n, 301; IX: 58 + n, 75, 77
‘De bende van de stronk en andere grotesken’ (niet gerealiseerd), I: 221, 249, 379, 380; II: 287; IX: 58 (ene deel)
‘Berceuse presque nègre’, I: 65, 247
‘Het beroep van dichter of qui s'accuse s'excuse’, I: 249
Bezette stad, I: 64, 148 + n, 221, 223, 235; II: 286 n; III: 133, 426
‘Boere-charleston’, I: 149, 159, 168 + n, 178, 187, 190, 202, 210 (twee gedichten), 247, 269, 324, 373 + n
Het bordeel van Ika Loch, I: 59 (uw grotesken), 61 (tweetal grotesken), 67, 68 + n, 221, 249, 379; II: 238, 286 + n, 287, 305; III: 179; V: 201 n, 203, 223, 255, 318, 370; VIII: 365
Brieven uit Miavoye, I: 400 + n, 414; II: 238 (brieven), 249 + n, 272; III: 68, 178, 179, 302, 322 + n, 326, 329, 426 + n; IX: 77
‘Burssens, Du Perron en ik’, IX: 58 + n
Diergaarde voor kinderen van nu V: 187
‘Du gute Kuddelmuddelmutter Erde’, I: 345 + n
‘Eerste boek van Schmoll’, I: 66 + n, 229 + n, 246, 248, 285 + n, 338, 439; II: 331; III: 133; IX: 34
‘F. Jespers schildert een haven’, I: 234 + n, 247 + n
‘Facture baroque’, I: 247
‘Februarie’, I: 224
‘Feest’, I: 56 (gedichten), 59 (verzen), 61 n
‘De feesten van angst en pijn’, I: 222-224 + n, 228 (ms.) x, 229, 235, 248, 339, 439; II: 331
‘Gebruiksaanwijzing der lyriek’, II: 446
‘Gedichten I en II’, I: 274
Gedichten, I: 218-221, 227-229 (bundel, boek), 234-236 + n, 240, 248, 261, 263, 274, 281 (bundel), 284-286 + n, 302, 303, 338 (bundel), 374, 386, 410 n, 439 n, 442 (die oplage), 447 (oplaag); II: 402; III: 133 + n
‘De gehouden hotelsleutel of de kleine, domme daad’, I: 249
‘De generaal’, I: 248 (lange verhaal), 249
‘Groteske gedichten’ (afdeling in *Gedichten*), I: 247-249
‘Haar ogen of de goed gebruikte wensvorm’, I: 56 (gedichten), 59 (verzen), 61 n
‘Henri Bruning en Albert Kuyle’, I: 338 + n, 340 x
‘Herfst’, I: 224
‘Hiërarchie’, I: 249
‘Huldegedicht aan Singer’, I: 67 n, 234, 247, 249; II: 401 + n, 402, 407 n
‘Ik sta nu eenmaal voorbij de grens...’, I: 223 (gedicht dat op blz. 82-83 staat)

‘In memoriam Herman van den Reeck’, I: 229
Intermezzo, I: 248
‘James Ensor’, I: 65, 224
‘Jonge lente’, I: 224
‘Jus primae noctis’, I: 249
‘Kluwen van Ariadne’, I: 149 (proza), 159, 164, 168 + n, 178, 221, 224, 249, 269; V: 187

‘Koffiehuis’, I: 224
‘Een kort opstel over koloniale politiek’, I: 249
Krities proza I en II, I: 221, 235, 338 + n (I), 340 (I), 353 n (I), 375 (I + II), 379 (I + II), 380 (I + II), 386 (I), 414 (I), 420 (I), 422 (I),

423 (II), 437 (I), 439 (I), 442 (I); II: 60 (I), 98 (I), 402 (II), 465 (II), 472 n (II), 475 (II), 476 (II); III: 12 (II, exx. op Pannekoek), 154 (II), 178 (II), 179 (I + II); IX: 58 + n
'Land avond', II: 331
'Leven', I: 261 + n
'Lied voor mezelf', I: 65, 221
'Liedje', I: 223, 224
'De man met de zwijnskop', I: 249
'Marc groet 's morgens de dingen', I: 56 (gedichten), 59 n, 61 n
'Marcel Schwob', I: 221
'De marsj van de hete zomer', I: 223, 261
'Maskers', I: 227 n, 228
'Melopee', I: 137, 190, 191
'Metafiziese jazz, II: 331
'De moordenaars', I: 227 n, 228
'*Music-Hall*', I: 224
M*usic-Hall*, I: 66 + n, 221, 223, 224, 226, 228, 229; II: 331; III: 11, 133
'Mijn ogen zijn omfloersde tamboerijnen...' (= 'Gedichten II'), I: 274
'Mythos', I: 274
'Nachtelike optocht', I: 190, 191
'Ogen',I: 212, 213, 218, 247 (laatste gedichten), 248
'Oppervlakkige charleston', I: 115, 247
'De oude man', I: 212, 213, 218, 247 (laatste gedichten), 248
'Plakkage (Nr 2)', I: 223
'Poème', I: 247 + n
'Quelques notes sur la situation artistique en Flandre', IX: 58 + n
'Le renouveau lyrique en Belgique', IX: 58 + n
'Rijke armoede van de trekharmonika', I: 274 + n; III: 18; IX: 24 n, 25 n
Self-defense, III: 68; V: 187, 191, 194; IX: 58 n
'Het sienjaal', I: 65
Het sienjaal, I: 65, 66 n, 221, 223, 224, 226, 228, 229; II: 331; III: 11, 133
'Snijd van de struik de seringen...' (= 'Gedichten I'), I: 274
'Souvenir', I: 274 n, 342 + n, 439; IX: 25 n
'Stad', I: 65
'De stad der opbouwers', I: 68 + n
'Stemming', I: 223, 224
'Thématique', I: 247 + n
De trust der vaderlandsliefde, I: 59 (uw grotesken), 61 (tweetal grotesken), 64-67 + n, 221, 248, 249, 379; II: 286 + n, 287, 305; III: 179; V: 255; VIII: 365; IX: 58 + n
'De trust der vaderlandsliefde en andere grotesken' (niet gerealiseerd), I: 248, 249, 379, 380; II: 287; IX: 58 (2e bundel)
'Tussen vuur en water', I: 226, 227 + n, 249; II: 491 + n
'Twee landelike gedichten voor Heinrich Campendonk', II: 331
'Valavond', I: 223
'Vergelding', I: 223

‘Verlangen’, I: 65
‘Verzameld verhalend proza’ (niet gerealiseerd), II: 238, 286-287, 324-325, 345 + n; III: 12, 179, 206, 212, 232; IX: 58
‘Vlerken’, I: 56 (gedichten), 59, 61 n
Vogelvrij, Grotesken, I: 219, 221 + n, 236 n, 248-250, 379; II: 286 + n, 287, 305; III: 179
‘Wederzien’, I: 223
‘Wiegeliedje voor de geliefde’, I: 65, 224
‘Zaaitijd’, I: 224

‘Zelfbiografie’, I: 274 n, 281 (*onuitgegeven* bijdrage); IX: 25 + n
‘Zelfmoord des zeemans’, I: 247
Ostaijen-comité, Van, zie Paul van Ostaijen-comité
Ostaijen-Kunnen, Maria C.L. van, I: 380; III: 213
Ostmeier, J.J.B.
Karjani, De loerah van Tjibodas, IX: 398
O'Sullivan, V.
Aspects of Wilde, VII: 256 + n, 260, 308
Oswald, Marianne (= Sarah Alice Bloch, geb. 1901), IV: 420, 438, 452; VII: 295
Ottema, Nanne, VI: 356 + n
Otten, Jeanne, VI: 179
Otten, Jo F. (1901-1940), I: 383; II: 46 n, 100, 471; III: 98 (?), 118, 200, 478 + n; IV: 241 + n; V: 401; VI: 32, 79, 141, 444; VIII: *534 n*, 535, 576; IX: 43, 67, 186, 329
Angst, Dierbare vijandin, VIII: 534 n
Bed en wereld, IV: 73; VIII: 534 n
‘Bij den vijftigsten sterfdag van Multatuli’, VIII: 535 + n
‘Machiavelli en Multatuli’, VIII: 535 + n, 555
‘Mirsky over Lenin’, III: 184 + n
‘Noodlottig vaderschap’, V: 371
‘Tijdschriften’ (rubriek in *NRC*), VI: 444 + n, 449 (knipsel); VII: 35 + n, 36 (*tekst*)
Verloren vaderland, I: 394; II: 79; III: 36, 46
Otto III, zie ter Braak, *Kaiser Otto III*
Ottow, Samuel Julius
De oorsprong der conservatieve richting, VIII: 334 + n
Oubliette, De: Vestdijk
Oud Batavia: de Haan
Oud Kangeanner (ps.), IX: 16-18
‘Controleur Beynon en de Kangean-eilanden’, IX: 16 + n, 324-325 (*tekst*)
Oude Prins, De, zie Café's
‘Ouderlijk huis’, zie Marsman, *Zelfportret van J.F.*
Oudshoorn, J. van (ps., zie ook Feylbrief, Jan K.), I: 362 n; II: 225; III: 150; VI: 405
‘Kristallen’, VI: 404 n, 405
Oustric, IV: 443 + n
Outhoorn, Willem van (1635-1720), VII: 400, 404
Ouvré, Achille (1872-1951), I: 99
‘Over het “kreatieve” in onze nieuwe poëzie’: DP; Marsman
Overbeke, Aernout van (1632-1674), VIII: 105 + n
Rymwercken, VIII: 104, 105 + n, 109
‘Overgang’ (door *Forum*-redaktie), IV: 405 n
Overjas, De: Berghen
Overman, G.H.C., VII: 281, 282, 303, 340, 354, 358, 359, 388; VIII: 474

‘Overschatting en onderschatting. Een enquête onder de Nederlandsche schrijvers’ (in *Het vaderland*), V: 134 + n, 167 + n, 203; VI: 72, 322 n; IX: 160 n
Overstraeten, Edouard van (geb. 1891), II: 8 i, 387 + n, 390
Overstraten, P.G. van (1755-1801), VII: 505 + n
Overzicht, Het (periodiek), I: 30 i, 36 n, 38 n, 45 n, 51, 56, 57 + n, 123, 334; VIII: 39
Overzicht, Het (uitgeverij), I: 36 n, 51 n; VIII: 364
‘Overzigt, Het’ (periodiek, niet gerealiseerd), VIII: 190 + n
Oxford Shakespeare, The, zie Shakespeare, *The complete works*

Oye, Eugeen van (1840-1926), VIII: 70

P.E.N.-club, II: 441; III: 135 + n, 136, 279 n, 458; IV: 177 + n, 179, 339 (Doebrovnik), 350 n; VII: 201 + n, 229; IX: 73 n, 125
P.I.D. (Politieke Inlichtingendienst in Nederlandsch-Indië), VIII: 49, 50, 54, 502; IX: 252
P.N.I. (Pendidikan Nasional Indonesia), VIII: 290 n
Paaltjens, Piet (ps., 1835-1894), II: 242 n
Paap, Willem A. (1856-1923), VI: 160, 180, 207; IX: 189
Vincent Haman, I: 395; II: 467; IV: 267; VI: 131, 153, 158, 160, 164 (Moree), 180 (visie), 207 + n; IX: 189 + n
Padjadjaran, Zie DP, 'Oudheden op West Java 1 en II'
Paerels, Willem (1878-1963), I: 302 + n
Pahud, Charles Ferdinand (1803-1873), VII: 86; VIII: 173 + n, 335, 520
Paix par le droit, La, IV: 461
Palais des Beaux-Arts (Brussel), I: 321 n; II: 345, 349; III: 169
Palante, Georges (1862-1925), V: 127 + n, 128; VI: 64; VII: 95; IX: 146 n, 152 n, 181, 194
'Palladium' (serie), IV: 478-479
Pallandt, Van III: 381
Pallavicini, VII: 473, 476
Palmer van den Broek, W., IX: 394 + n, 397 + n
Paludes: Gide
Pan: Gorter, H.
Pandji-verhalen, VI: 419; VII: 413 + n; IX: 394 n, 395 n, 396 n, 403 + n
Pané, Armijn (1908-1970), VII: 54 + n, 67, 68 + n, 78, 79, 416 n; VIII: 182 + n
Pané, Sanoesi (1905-1968), VII: 416 + n, 418; VIII: 81 + n
Panferov, F.I. (1896-1960), VII: 152; VIII: 447
Panhuijsen,Jos (1900-1986)
'Jan Engelman', V: 179 + n
Pannekoek, G.H. (1882-1965, zie ook Gravesande, G.H. 's-), I: 84 (interviewer), 128 + n, *200 n*, 392, 438; II: 150, 177, 216, 226, 386; III: 465, 475, 476, 484-487, 489, 496; IV: 109, 115, 117, 118, 183, 316, 352, 365, 379, 389, 413; V: 336; VI: 47, 134, 328; VIII: 192
Pannekoek, J.H., VIII: 207
'Panopticum' (rubriek in *Forum*), III: 108 + n, 173 (rubriek), 220, 223, 261 n, 279 n, 305, 313, 383, 418, 422, 434, 438 n, 451, 452, 491, 497; IV: 19-21, 27, 33 + n, 34, 53, 73, 74, 79, 82, 86, 147 n, 177, 179, 184, 192, 224 n, 259-261, 273 n, 284, 376 n, 417 n, 428, 445 + n, 486, 502; V: 8 i, 75, 149 n, 156, 167 n, 169, 188, 229 + n, 231, 430, 447 n; VI: 19, 28; VIII: 29; IX: 75, 77, 78, 83 n, 87, 97 + n, 106, 114
Panorama, zie J. Greshoff en J. de Vries, *Geschiedenis der Nederlandsche letterkunde*
'Panthéon', zie 'Klassiek letterkundig panthéon'
Panza, Sancho, pers. uit Cervantes, *Don Quichotte*, zie aldaar
'Papegaai, De': Dekker

Paradise regained: Marsman
Pararaton (Ken Arok), of Het boek der koningen van Tumapĕl en van Majapahit,
VI: 135 + n, 137, 391, 477; IX: 393 + n
Parasieten, De: Kelk
Parc, IV: 337
Pareau, N.E.M. (ps., 1906-1981) VIII: 545

Parfentiff A., VI: 68 (russischen emigrant)
Parindra (Partai Indonesia Raja), VIII: 290 + n
Paris, H.J. (uitgeverij), IV: 208; VII: 410
Paris de nuit: Brassai
Paris-soir (periodiek), IV: 502
Parker, Claire, IV: 86 (vriendin), 349
Parker, Dorothy (1893-1967) *Laments for the living*, IV: 46 n
Park-Hotel, zie Hotels
Parkzicht, zie Hotels
Parlando: DP
Parnassus kunstkabinet, of Verzameling van weergadelooze dichtstoffen, VII: 401, 404
Parra, T.M. de la, VIII: 135, 137
Parra, Petrus Albertus van der (1714-1775)
'Autobiografie', VIII: 114 + n
Parry, Roger (1905-1977), IV: 525; V: 24, 297 (onderbuurman); VI: 298; IX: 211 + n
Partai Nasionalis Indonesia, VII: 420 n; VIII: 290 n
Partij remise: Last
Pascal, André (ps., 1872-1947)
Pranzini, Le crime de la rue Montagne, IV: 278, 280
Pascal, Blaise (1623-1662), IV: 203; V: 10 + n, 14; IX: 73 n
Pascoaes, zie Teixeira de Pascoaes
Pasjir, VI: 408
Passage, zie Café's
Passage des anges, Le: Périer
Passe-temps: Léautaud
Passeur (ps., 1899-1966), V: 385 + n
Passinheros, zie Fado dos Passarinhos
'Pastiche romantique', zie DP, 'Pastiche-Nerval'
Patah, VIII: 96 + n, 225, 227, 231, 532; IX: 9 i, 130 + n, 392 n, *393 n*, 395 n
Paté, Henry (1878-1942), IX: 234 + n
Pater, Walter (1839-1894), I: 360; II: 179, 181, 376, 380, 481
Marius the Epicurean, II: 69, 70
Patou, Jean (1887-1936), IV: 438, 461
Patow, George, III: 187 n
Patriottentijd, De: Colenbrander
Patroclos (beeld), VI: 119, 120
'Patru et d'Ablaincourt': Larbaud
Patru, Olivier (1604-1681)
La vie de Monsieur d'Ablancourt, suivie du discours et des letters de M. d'Ablancourt à Monsieur Patru
(Préf. par Valery Larbaud), IV: 491, 494
Patijn, J.A.N. (1873-1961), VI: 489 + n
Paul-Boncour, Joseph (1873-1972), III: 507 (ministerie)
'Paul van Ostaijen en de kritiek': Burssens; Brunclair; DP
Paul van Ostaijen-comité, III: 138, 139, 141 + n, 143, 153 n, 154

Paulhan, Frédéric (1856-1931), VIII: 169, 198 + n, 199, 210 x; IX: 70 + n
Les caractères, VII: 339, 340
De leugen in het karakter (vert. van *Les mensonges du caractère*), VIII: 11 + n, 198
Réflexions, III: 456, 463, 502; VIII: 103 x + n, 106, 198 + n, 199, 210 x, 595 x; IX: 70 n
Paulhan, Jean (1884-1968), I: 98 n, 283 + n; II: 294 + n; III: 441 + n, 447, 456-458, 460, 461, 463, 480; IV: 97; V: 56; VIII: *198 n*, 210 x
Jacob Cow le pirate, ou Si les mots sont des signes, II: 404 + n
Pauporté, I: 204

Pauvre chemisier, Le: Larbaud
Pauwels, François D. (1888-1966), IV: 466
Pavillon de Marsan, IV: 426
Payot (uitgeverij), II: 180; VI: 301
Payot, N.G.
Être belle, VIII: 108 + n
Paz, Magdeleine, IV: 109 n
Peaux, Augusta (1859-1944), II: 43 + n
Pée, Julius (1871-1951), VI: 408, 411, 417, 428, 469, 479, 494; VII: 184 + n, 263, 458, 459; VIII: 346 + n, 358, 404 + n, 405 + n, 410-414 + n, 416, 419, 423, 424, *429 n*, 430 n, 441, 445 n, 451, 453, 474 n, 499, 500, 515 n, 539 n, 544, 550, 562 + n, 575, 604
'Edu', VIII: 404 + n, 411, 469, 477, 540, 547-549 + n; IX: 258 + n
Multatuli de beeldenbreker (met Roelandt), VIII: 410 + n, 429 + n, 515 n
Multatuli en de zijnen, VI: 373 + n, 387, 389, 396, 408, 411, 416, 417, 419, 428 n, 434, 442, 449, 450, 457, 460-462, 469 + n, 479, 481, 485, 494; VII: 21, 84, 93, 282 + n, 458, 459; VIII: 256, 403-405 + n, 411-414 + n, 416, 423, 424, 429 + n, 430, 477 n, 478, 543, 547, 549, 583 + n
Multatuliana, VIII: 404 n, 419, 429, 444
'Nonnie', VIII: 547 + n, 572, 585
Pée, Willem (1903-1986), VIII: 573, 574, 584
Peeters, Josef (1895-1960), I: 30 i, 35 n, *36 n*, 38 n, 40, 45 n, 46, 49 n, 55-57 + n, 59-63 + n, 67 + n, 71 + n, 73, 74, 77, 80, 81, 87, 108, 117, 201, 237, 300, 325; II: 158, 287; III: 168; IV: 343; VIII: 363, 365; IX: 21, 327
'Driehoek-manifest voor schilderkunst', I: 71 n
'Katéchéô aan den kunstliefhebber', I: 46 + n
'Over kunst', I: 46 (stuk), 49 (stukken), 50 (jouw artikel), 52 (artikel), 61 n
Pegasus (uitgeverij), VI: 389, 396, 435; VII: 50, 118, 134, 167, 180
Pegasus, zie Donker, *De schichtige Pegasus*
Péguy (boekhandel te Parijs), VI: 136
Péguy, Charles Pierre (1873-1914), IV: 107, 108, 160; VI: 136
Notre jeunesse, IV: 107
Peisson, Edouard (1896-1963)
Une femme, V: 144
Péladan, Joséphin (1858-1918), VIII: 469 + n
Les amants de Pise, II: 467
Pellecom, Aleida van *Martha*, VI: 309 + n
Pellerin, Jean (1885-1921), III: 445
La romance du retour, III: 445; VIII: 58
Pelletan, Edouard († 1912), IV: 256
Pellico, Silvio (1789-1854), I: 194, 197; II: 409
Le mie prigioni, I: 194 n; II: 409
Pen op papier, De: Nijhoff
Penses-tu réussir?: Tinan
Pensioen: Elsschot
Pensionnat de l'Athénée Provincial du Centre (kostschool te Morlanwelz-Mariemont), IV: 102, 172; VI: 68 + n, 156, 157, 161, 228, 288,

348, 349 (schoolnota's), 399 (schoolgeld), 434; VII: 135; VIII: 571; IX: 253 n, 254, 255
Pensions
Baanders (Amsterdam), VIII: 265 + n
Bon Accueil (Gistoux), III: 119, 141, 159, 163, 175, 182, 391

Château des Roses (Gistoux), II: 257
Daheim (Bandoeng), VI: 453, 475, 477
Furonnière (Claix), V: 15, 17, 19, 21, 26, 30; VI: 285 + n
Gedong Mampir (Amersfoort), VI: 259, 266, 267, 269 (Amersfoort) x, 270, 272-276, 279
Herman (Brussel), III: 242, 245, 296, 319
Museum-pension (Amsterdam), II: 94-96, 98, 101, 106, 107
'Penthesileia': Marsman
Pepys, Samuel (1633-1703), VIII: 108
Perdeck, A. (1888-1973), II: 189 + n
Perelaer, Louise (Wies, 1907-1967), VII: 315-317, 353 + n, 384 (dames), 400 + n, 406, 465 + n; VIII: 78, 112, 113 + n, 115, 118, 119, 175, 183, 246 + n, 313
Perelaer, M.T.H. (1831-1901), II: 149; III: 473; VII: 483
Péret, Benjamin (1899-1959), I: 316; II: 197
Pericles (± 494-429 V. Chr.), VI: 127
Périer, Gaston-Denis
Nègreries, II: 385 n
Périer, Odilon Jean (1901-1928), I: 30 i, *90-91 n*, 92, 93 + n, 168 + n, 199, 225 n, 231 + n, 241, 244 + n, 297; V: 155 n, 181 n
Le citadin, I: 92
Le passage des anges, I: 91-94 + n
'La visite', I: 199, 200 + n
Perk, Betsy (1833-1906), VI: 181
Perk, Jacques (1859-1881), I: 45; II: 43, 200 + n, 436; IV: 164; VI: 130 + n, 131, 153, 154, 158-160, 162-164, 168, 169, 177-181; VII: 102, 103, 104 (Jaak), 485; VIII: 174, 434 + n, 497, 499
'À monsieur X. de Reul, D'un subit retour pas à jeun', VI: 159 + n
'Aan X. de R., Geoloog en letterkundige', VI: 159 + n
'Aandenken (Uit het Fransch van Mathilde)', VI: 159 + n
'De briefwisseling Vosmaer-Perk', VII: 435 + n, 485, 486; VIII: 174 + n, 434 n, 496, 497
Een dichter verliefd, VIII: 174 + n
'Drie liedjes', VI: 159 + n; VIII: 204, 205
Gedichten, II: 430 + n (12e dr.), 436 (12e 13e, 14e 17e dr.), 440 (o.a. 12e dr.), 443 + n (1e 2e 3e 4e, 7e, 12e, dr.), 444 (17e dr.), 448; III: 178 (12e dr.), 351; VI: 158, 159 + n (7e dr.); VIII: 431 (Perk-Kloos), 497
'Iris', VI: 130, 153, 154, 163, 179, 181; VIII: 204
'Mathilde, Een sonnettenkrans', VI: 130, 153; VIII: 431 + n, 435, 497 (3 hss.)

'Nagelaten verzen', VI: 130 n, 151 (intieme sonnetten), 154 + n, 157, 158, 164 + n, 179
'Wat zijn wij menschen toch verfijnde dieren', VI: 164 + n
Perk, Marie Adrien (1834-1916), VII: 485
Perkens, Duco, zie DP, Pseudoniemen
Perles de la poésie Slave (bloemlezing), III: 232; VI: 35 + n, 40, 88
Permys, Martin (ps., zie ook Premsela, Martin J.), I: 51 + n, 52, 53; II: 199

Perron, Alain Eric du (geb. 1935), V: 7 i, 243, 245, 247, 252, 269, 274, 276-279 + n, 282, 286-287, 289 x, 291, 296-299, 301, 307, 310, 311, 315, 317, 321, 324-326, 332, 351, 357, 367, 380, 381, 385,

396 (vloo), 401, 416, 419, 420, 423 x, 424, 426, 429, 435; VI: 31, 35, 38, 45, 60, 82, 88, 100, 150, 153, 173, 175, 176, 182, 185, 190, 203, 205, 206, 208, 210, 214, 217, 225, 227, 228, 231, 237, 239, 247, 255, 259, 279, 287, 290, 295, 299, 309, 312, 324, 326, 348, 353, 363, 377, 383, 399, 421, 423, 429, 431, 432, 453, 478, 492; VII: 25, 26, 66, 72, 76-78, 90, 108, 110, 134, 141, 148-150, 154, 156, 163, 164, 170, 229, 254, 261, 351 x, 368, 376, 394, 399, 405 x, 412, 422, 426, 427, 429 x, 432, 433, 437-439, 448, 457, 488, 489, 514, 515, 519, 524, 534; VIII: 48, 50, 65, 71, 100, 103, 104, 168, 169, 201, 216, 221, 224, 238, 242, 244, 252, 257, 262, 264, 277, 279, 295, 296, 300, 316, 322, 326, 333, 339-340, 342 n, 353, 356, 357, 391, 394, 395, 399, 400, 407, 408, 461, 482, 492, 500, 501, 529, 534, 551, 560, 562, 564, 571; IX: 62 n, 164 + n, 165, 167, 168, 175, 177 + n, 183, 190, 211, 221, 223, 226, 235, 238, 255, 371, 384
Perron, Betsy du, IX: 55
Perron, Charles Edgar du (Eddy, 1899-1940)
Pseudoniemen van DP
Bombay, Cesar, II: 285 n, 484; VI: 437; VII: 160 n, 195, 200; VIII: 211, 234
Criticus B., II: 205
Grave, Eric, I: 33 n, 34; VII: 145 + n
Guíla, Bodor, VIII: 363
Kloot van Neukema, W.C. van, VII: 160 n
Kuyck, A.L. van, II: 29 n, 110 + n; IV: 16 n, 226 n, 239; IX: 27 n Perkens, Duco, I: 30 i, 36 n, 37 n, 40, 41, 44-46, 52, 56 n, 61 n, 62, 66, 68 n, 81, 84, 85, 88, 105, 117, 127, 160, 201, 314 n, 350 n, 369, 383; IV: 146; VI: 189-190, 257; VIII: 363-365; IX: 25 + n, 58 n
Stoep, Karel van der, V: 32
Portretten en foto's van DP Creixams, P., I: 201, 204; II: 170, 171, 183 + n, 213 (portret); IV: 222 (jongetje), 322 + n, 476 (jongetje); VIII: 363, 364
Jacob, M., I: 69, 201; VIII: 364 Pia, P., I: 295 + n, 297, 303; IX: 24 n
Pohl, A., VI: 209
Willink, A.C., I: 72 + n, 78, 79 + n, 81, 82 x, 307, 316; II: 131, 140, 144 + n
Foto's van DP, I: 62 + n, 297, 369 (fiezelemie); II: 20, 354 + n; III: 171 + n, 448 + n; IV: 113 + n, 155-157, 278 + n, 397; V: 280 + n, 297, 328-329 + n; VI: 36, 48, 70, 107, 108, 115 + n, 298, 333, 335; VII: 47 + n, 139 + n, 221, 241, 307 + n, 308, 368, 410, 440, 442, 495, 525 + n; VIII: 18, 37 + n, 73, 74, 78, 79 + n, 156, 175 x + n, 177, 183, 189 + n, 193 + n, 195 + n, 238, 239, 246 + n, 257, 277-279 + n, 291 + n, 297, 298, 302, 304, 306, 331 n,333 + n, 342 n, 354, 356, 357, 389, 398, 442, 563; IX: 21, 211, 259 n
Werken
‘Aan Ambrosia’, IV: 15 + n, 33, 92 + n, 118 + n, 129, 224 n, 231 + n, 314, 315, 326; V: 156 (Toevoeging over dichters); IX: 123 + n, 128
‘Aan de familie’ (met Willink), I: 90 n
‘Aan Gerard van Eckeren over het geval Alie Smeding’, I: 131 + n

‘Aan de redactie van “het Vaderland”’ (6 juli 1931), III: 131 (*tekst*) + n, 133, 150, 156, 162
‘Aandacht voor Schotman’, III: 261 + n
‘Aanschouw het schoone land’, II: 237 (*tekst*)
‘Aanschouwt de moederlijke heuvlen’, V: 94 (*tekst*)
‘Een achttiende-eeuwer over Shakespeare’, IV: 406 + n; V: 155 (over een opvoering van Hamlet)
‘Adriana de Buuck’, II: 296 + n, 357 x + n, 358, 360
‘Aen den heere J.W.F. Werumeus Buning’, II: 23, 24, 26, 27 (+ *tekst*), 28-30 + n, 31 (*tekst*), 33, 35, 36, 38 (sonnet), 45 (sonnet), 65 (sonnet), 85, 96 + n; IX: 36 n
‘Afscheid van Kostersloot’, IV: 400 + n, 402, 428; V: 7 i; IX: 124 + n
Agath, Een sonnettenkrans (onder ps. W.C. Kloot van Neukema), II: 184 + n, 285 n; V: 56; VI: 36, 437, VII: 160 + n, 165; IX: 20
‘Alle Chineezen keezen’, VI: 362, 363 (*tekst*)
Alle de rozen of het gesprek bij maanlicht + bespreking, I: 203 + n, 319 + n, 322 n, 347 + n, 353 x (mijn stuk), 357 (drukproeven), 373; VIII: 364; IX: 24 + n, 26, 78 ‘Alleen de boomen zijn gebleven’, VIII: 275 + n
‘Als verschuldigd antwoord’ (ongepubl.), IV; 19, 20, 27; IX: 114 + n, 115
‘Als voorbeeld van hygiëne’, IV: 179 + n, 224 n
‘Gli amanti’, II: 191 n, 260 + n, 261 x, 355 + n
‘Ander beeld’, I: 280 + n, 292, 306, 319 n (sonnetten), 347 n; II: 144, 152 + n

‘André Gide en de Hollandsche kritiek’, I: 434 + n, 438 + n, 446; II: 46 + n, 49 (stukjes), 59-60, 62, 63 (veranderd), 65, 83, 84, 96 + n, 105, 283; III: 157, 168; IX: 35 n, 36 n
‘Anthonie Donker als autoriteit’, III: 313 + n, 376 n, 431-433, 436, 437, 454, 459, 477, 503; IV: 33; V: 155 (Nabetrachting); IX: 99 + n
‘Antwoord aan M. Nijhoff’ (ondertekend F. Batten), III: 144 + n, 145 (*tekst*), 162 + n, 164, 166, 182
‘Antwoord aan Slauerhoff’, VII: 332 n, 382
‘Antwoord op het ingezonden stuk van “Oud-Kangeanner”’, IX: 7 i, 8 i, 16-18 (*tekst*) + n
‘Antwoord, Opgedragen aan Johannes Greshovius van Nieuw-Helvoet’, III: 256, 257 + n, 261, 279, 283; IX: 73-74 (*tekst*) + n, 341 (*tekst*)
‘Een apostel’, II: 122 + n, 373; III: 230 + n
De arme hemdenmaker (vert. van V. Larbaud, *Le pauvre chemisier*) + bespreking, II: 332 + n, 456 + n; III: 200, 233 + n, 355 n, 363 (hetzelfde werk), 365 + n, 366, 384 + n, 446; IV: 184; V: 263, 271 + n, 272 (*inl. tekst*), 397, 412 + n; VI: 85; VII: 451; IX: 167
‘Arthur van Schendel, Enkele aanteekeningen’, I: 146 + n
‘Atje, Otje en Edje’ (niet gerealiseerd), VII: 353
‘Atjeh's epos in proza’, VII: 9 i, 373 n, 461 + n, 491 + n, 492 + n, 496, 511, 514 + n, 516, 525, 530; VIII: 42, 199, 229; IX: 241, 242 + n

‘Aubade’, I: 322 + n
‘Auteurs’, I: 96 n
‘Autobiografisch overzicht’, I: 111 n
‘Aux armes, citoyens!’, VIII: 220 n
‘De avonturier’, zie ‘De onzekeren’
‘De avonturiers’, I: 153 + n, 203 (Historie van klappen), 231 (vier verhalen), 262, 291 (vijftal verhalen), 295 (verhaal), 299 + n, 355 (verhalen), 361; II: 244 + n; III: 85, 446
(De) Ballade der polderlandsche onrustige kapoenen, I: 132-136 + n (+ *tekst*), 139
‘Bandoeng-Utrecht-Otrabanda’ (met Debrot; niet gerealiseerd), VI: 237 n, 299; VII: 222 (boek over Indië)
‘Beb Vuyk's opinie over onze koloniale letteren’, VII: 350 + n, 371 + n
‘De bedelaar onder de boom’, II: 25 (verzen), 52, 66 + n, 68
‘Beeld uit het verleden’, I: 280 + n, 292 (?), 306 (?); III: 446
‘Begin van de lente’, I: 292 + n, 353; II: 121, 122 (sonnet)
De behouden prullemand, I: 123, 201 + n, 364 n; VI: 159; VIII: 364; IX: 20, 21
‘Belangrijk erratum!’, IV: 287 + n
‘De belezen tijdgenoot’, IX: 76 + n
‘Bellen blazen’, VI: 199 + n
‘Benda-Huizinga of het standpunt der “clerken”’, VI: 254 + n
‘De beteekenis van Multatuli’, VI: 389 + n, 396, 417, 435; VII: 7 i (woorden), 134, 159, 167, 170 + n, 177 + n, 179, 180, 313 n
‘Betrouwbaar, daar hij zich nooit vastlegt’, VIII: 408 + n
‘De beving der oude spellers’, V: 149 n
De bewijzen uit het pak van Sjaalman, VII: 283 n; VIII: 8 i, 218 n, 244 n, 251 n, 258, 266-273 + n, 275, 276 x, 282-286 + n, 292, 297, 298, 312, 322, 325, 329, 333-336 + n, 340-344 + n, 346, 348, 350-352, 358, 368-373 + n, 376, 379 + n, 387, 396, 397, 402 n, 408, 417, 418, 422, 423, 426, 428, 446, 450, 472, 476, 491, 494, 503-505, 511-513 + n, 516, 520 n, 521, 528, 531, 535, 537, 556, 558 x, 559, 562, 564, 569, 574-577, 581, 585, 606, 607; IX: 256 + n
‘De bezitting’, I: 280 + n, 292, 306, 319 n (sonnetten), 347 n
‘De bierpiraat’, III: 215 + n, 216 (*tekst*), 217 x (vers), 218 (sonnet), 242, 243, 257, 260 + n, 261, 279, 283
‘Billets peur elle’, III: 364 + n, 365 (*tekst*); IV: 272 + n, 492 + n
‘Een biografie van Lenin’, II: 469, 473; III: 12 + n, 15, 50, 444, 449, 453; VII: 238 + n; IX: 78, 122, 123 n
‘Het bittere begin, Fragment van een “conte moral”’, I: 442 n; II: 338 (verhaal in résumé), 341 + n, 345 + n, 346, 351 + n, 354, 358 x + n
Blocnote klein formaat (art. + boek) + bespreking, V: 8 i, 130 + n, 156, 188, 224 n, 249 n, 367 n, 368 + n, 378,424 x, 425 + n, 427 + n, 429 + n, 430 + n, 434, 436, 437 + n, 440, 442 + n, 443, 445, 451-453; VI: 7 i, 8 i, 14, 20, 22 + n, 23, 27-31 + n, 35, 37-41, 43 n, 46-48, 52, 54 + n, 63, 90, 98 + n, 105, 111 + n, 116, 119 n, 122 (proeven), 126, 130 + n, 133 n, 146-152, 156, 157 n, 158 n, 164

+ n, 166 + n, 167 + n, 176 + n, 181 n, 184, 188 + n, 192-195 + n, 197 + n, 198, 201, 202 + n, 204 (papieren), 205 (enveloppe), 209 + n, 210, 213-215 + n, 219, 221, 225 n, 226, 233-235 + n, 240, 241, 243, 254, 258, 264 + n, 265, 270 + n, 292, 296, 298, 322 + n, 326 + n, 329 (besprekingen), 330 n, 332, 349 n, 358, 367, 371, 372, 381 + n, 382, 386-388, 397, 404 + n, 416, 418, 492 + n, 495; VII: 20, 21 n, 68-70, 135, 157, 159, 163, 177, 183, 195 + n, 236, 297, 300, 301, 303-306, 320 + n, 360 + n, 361 + n, 382, 383, 436, 468, 477; VIII: 204, 322, 350, 372, 508 + n, 569, 577; IX: 64 n, 136 n, 178-180 + n, 185 + n, 187 n, 188 (notities), 215 n
'Een bloempje aan 't (het) eind', I: 42 + n, 43, 73, 74 + n, 80, 87 + n, 103, 108, 129, 131 (5 verhalen), 201, 296 (Bennie); II: 181 (Bennie); III: 446
'Het boek van Prof. Bousquet', VIII: 235 + n, 355, 367, 379, 393, 395, 483, 485 + n, 487, 501
'Boeken met een dubbelen bodem', VII: 270 + n, 275, 390 + n *Het boozige boekje*, I: 83-85 + n, 88 (proeven), 89 x (boekjes), 104 n, 108, 117, 123, 141, 201, 334 + n, 361 n; IV: 121; V: 131 + n; VIII: 364; IX: 33
'Brief aan een Indonesiër', zie 'P.P.C. (Brief aan een Indonesiër)'
'Brief aan een leeraar', IX: 89 + n
'Brieven aan de jongelingschap', VIII: 401 n
'Brieven uit Holland', VIII: 235 n, 271 + n, 275, 293, 300 + n, 301, 304, 313 + n, 315 n,352, 483
'Brieven van een zwaarmoedig auteur', IV: 33; IX: 78
'Bij de memoires van Trotzki' (vert. door DP), zie de Guchtenaere
'Bij de verzen van A. Roland Holst', I: 259 (stuk)
'Bij de vorige aanteekening', III: 418 + n, 441, 445, 497
'Bij een bundel van Jan van Nijlen', I: 227 + n, 228
'Bij een handvol auteurstekeningen', VI: 451 n; VII: 38, 117, 241, 298, 435; VIII: 66, 273, 274, 355, 433 + n, 440 + n, 466, 468, 472, 475, 509 n
'Bij een herlezing van Hamlet', IV: 417 n
'Bij een trio tooneelprestaties' (zie ook, 'De grote dingen van de planken'), III: 459 + n, 513; IV: 110 + n, 129; IX: 123 + n
Bij gebrek aan ernst (onder ps. Duco Perkens) + besprekingen, I: 30 i, 72 + n, 74 n, 76-78 + n, 81 (mijn boek), 82 (bibliophielen), 84-88 + n, 95-97 + n, 103, 104 + n, 108, 122, 127, 129, 131, 132 + n, 148, 156, 201, 239, 246, 260, 264, 266, 274, 275, 278 n, 288 x, 294, 296 + n, 315 (twee boekjes), 320, 323, 361, 368 + n, 369 n, 383, 387 + n, 414; II: 7i, 35n, 51 + n, 56, 62, 85, 112 n, 131, 172, 181, 244, 305, 477; III: 24 26, 29 + n, 42, 95, 145 + n, 146, 151, 168, 200, 202, 244, 246, 249, 257, 258, 303, 323 (proeven), 327, 328 x, 348, 355, 363, 373, 386, 389, 392-396, 399, 400, 405 + n, 423, 427 (oude oplagen), 439, 444-447 (rotzooi), 449, 451, 453, 456, 501, 506; IV: 18, 54, 114, 115, 120, 121, 196 x, 206, 230, 237, 239, 252 (gele boeken), 253

(pak), 277, 278, 316, 320, 477, 491-492, 498; V: 84, 91, 207, 217-219, 223, 327, 340, 428, 431, 432, 438, 440; VI: 37, 69 + n, 229, 230, 232 n, 248 (boeken), 268; VII: 40, 52 + n, 145 n, 185 + n, 197, 285, 286, 451, 456, 479; VIII: 364, 372, 448, 550, 559, 560; IX: 22 n, 33 + n, 343
'Bij Slauerhoff's proza' (niet gerealiseerd), VIII: 485, 492, 505, 521, 522, 553, 554, 570; IX: 262 (inleiding), 264, 265, 385
'Bij wat Stendhal noemt "energie"', IV: 92 + n, 286, 444 + n; V: 25 + n, 253, 313; VII: 191 + n, 198, 204, 206; VIII: 349-350 'Bijdrage nummer zoveel', I: 55 n, 336 + n, 339 (het mijne), 340 x, 341, 344 (drukproeven), 346 (alles), 350, 352, 353 (mijn stuk), 358 + n
'Bijwijze van haat', I: 257-258 (*tekst*)
'C'est Mademoiselle Hollande', III: 375 (*tekst*), 376 (*tekst*)
'C'est pour prendre congé', IX: 76 (*tekst*)
'C.S.W. van Hogendorp', VII: 504 n; VIII: 167 n
Cahiers van een lezer + besprekingen, I: 30 i, 101 n, 153 + n, 175 n, 194, 195, 197, 202 n, 243, 252, 257 + n, 259, 270 n, 272 n, 277 n, 283, 285 n, 287, 293, 312-315 + n, 317,318 + n, 321 x + n, 322, 324, 326-329 + n, 331, 332, 342, 352 x, 358, 361 + n, 371, 375 x, 380, 383, 386, 427, 433, 434 n, 437, 442, 447 + n; II: 7 i, 46 n, 56, 62, 68 + n, 70, 71, 73, 75, 86 n, 96, 99, 126 n, 138, 139, 154 x, 157, 166, 167, 169 n, 172, 204, 207, 209, 211, 225, 269, 282 + n, 283, 293, 297, 298 + n, 302, 304, 313, 314, 317 n, 323, 342, 358 (journaal), 365, 370 372, 380, 381, 384, 388, 389, 393, 395, 396 (aant.), 400, 403, 407 n, 408, 411, 415, 416, 422, 423, 429, 435, 438, 439 + n, 443, 446-448, 455,459 + n, 463, 475, 481, 484; III: 19, 26, 32, 67-70, 72, 77, 88, 95, 104, 105, 112, 113, 137 x, 138, 142, 143, 168, 313, 323 (3e deel), 367, 368, 423, 446, 501, 506; IV: 17, 18, 32, 47, 156, 175, 237, 239, 252, 293, 341, 344, 354 (boeken), 357; V: 207 + n, 217, 253, 328, 432; VI: 51 + n, 181, 183, 229, 230, 248 (boeken), 268; VII: 256 n, 260 + n, 456, 479; VIII: 46 (kritisch proza), 57 n, 364 + n, 365, 372, 398, 447, 454 n; IX: 28-32 + n, 43, 108, 122 n
'Carnaval en Aschwoensdag, Een levensbeschouwing van onzen tijd', II: 8 i (recensie), 240, 241 + n, 247 + n, 251 + n, 268, 271 + n, 273; III: 137, 138; IX: 44 + n
'De christelijke discipline', VII: 71 + n, 82, 83, 106
Claudia (onder ps. Duco Perkens), I: 34 n, 38 n, 41, 43, 60, 64 n, 79, 82, 103-105, 108, III n, 131 (5 verhalen), 201; III: 446; VIII: 364, 365; IX: 20, 21

'De congenitale onmogelijkheid', III: 261 + n 'Couperus-bloemlezing', zie Couperus, 'Bloemlezing' (ongepubl.)
'Cultuur in en uit de lommerd', VII: 222 n, 255, 274
'D.H. Lawrence en de erotiek', III: 108 + n, 124, 155, 314 + n; IV: 33; IX: 72 + n, 78-80 + n, 82 (tekst), 112, 113
'Daar scheele Hein...', IV: 273 (*tekst*) + n, 274 n

‘De demonen van Bordewijk’, VII: 255 + n
‘De derde Nameno’, I: 104 n, 131 (een vijfde), 132 + n, 136 + n; III: 446; V: 295; VI: 230; IX: 22 + n, 23
‘Dialoog’, IV: 261 + n, 274, 284, 305 + n; VII: 191 + n
‘Dialoog over het detective-verhaal’, III: 420, 424 + n, 434, 438, 441, 459, 482, 485, 487, 490, 491 x, 493, 496, 507, 508; IV: 30 + n, 33, 46, 114 + n; V: 131 + n, 155; VI: 10 i, 69 + n; VII: 8 i, 139 + n, 298
‘De dichter en de denker’, III: 223 (‘Panopticum’)
‘Een dichter van eenvoud en stilte’, VIII: 21 + n, 27, 28 n, 66, 68, 73, 156, 161

‘Dichters van het berijmd cynisme’, VII: 480 n; VIII: 565 + n, 572; IX: 257 + n
‘Dichterschap en werkelijkheid’, VII: 480 + n; VIII: 28, 29 n, 31
‘De “dingtaal” van een debutant’, VIII: 304 + n
‘De dominees die lijkverbranding preeken’, VII: 521-522 (*tekst*)
‘Het domste boek van de wereld’, III: 383 + n; IX: 86 + n, 87
‘De dood stelt hij zich voor...’ (onder ps. Karel van der Stoep), V: 32 (*tekst*)
‘De dorpsschoone’, I: 280 + n, 292, 306, 319 n (sonnetten), 347 n ‘De douairière’, II: 276, 296 + n, 357 x + n, 377; IV: 162 n, 163
‘Het drama van Huize-aan-Zee’ + bespreking, I: 125 + n, 129, 131, 132, 140 + n, 147, 149, 153 + n, 189, 231 (vier verhalen), 291 (vijftal verh.), 355 + n, 361, 416; II: 14 + n, 22 + n, 25, 40, 234, 447, 463, 472; III: 85, 446; V: 12, 201 n, 313 + n, 329, 370, 389, 428; VI: 61, 98 + n, 165; IX: 23
‘Drie dames en een dichter’, VIII: 178 + n, 181
‘Drie liedjes voor licht en donker’, I: 322 + n, 357 (drukproeven)
‘Drie sonnetten’ (in *Erts 1930*), I: 417 + n; II: 91 (3 verzen); IX: 31 + n
‘Drie sonnetten’ (in *GN* 1933), III: 445 + n, 448, 499, 509, 513; IX: 99 + n
‘Drie vergeten sonnetten’, II: 122 n, 373 + n; III: 230 + n
‘Droomerij’, I: 363-364 (*tekst*), 366
Ducroo, *zie Het land van herkomst* ‘Duymaer van Twist geeft Multatuli gelijk’, VIII: 218 n, 258, 292, 334, 346, 347, 368 n, 406, 463, 515-517 + n
‘E. du Perron over proza, poëzie, kritiek’ (Interview door G.H. 's-Gravesande), I: 438 + n, II: 141 + n, 150 (artikel), 153-156, 162, 170, 171, 181, 183 + n, 201-202 + n, 216 + n, 224-226 + n, 417; VI: 51 + n; IX: 36 n, 37
‘...E poi muori’ (zie ook ‘Godiusfragment’), I: 31 i, 286 n, 287 n, 395 + n, 421 + n; II: 142 + n, 164 n, 223 + n, 224, (titel voor Reinald), 249 (ms. van Reinald), 251, 256, 260, 261 x, 264, 268, 270-271 (ms.), 302, 304, 316, 321, 323, 335 + n, 345, 346, 353, 371, 389, 447, 471 + n, 478, 480, 483 + n, 494 + n; III: 24-26, 29, 46 (fragment), 50 (ms. van *Godius*), 51, 56 x, 57, 70, 78, 84, 197, 198, 221 + n, 224, 226 (Reinald), 228 (Godius), 242, 250, 328 (boek), 332 x + n, 334, 335, 379,

381, 382 + n, 386, 416, 420-422, 429, 430 + n, 437; V: 302 n, 443 + n; VI: 8 i, 162, 163, 165-167, 188 n, 202, 206, 221, 226, 234, 240, 243, 294 + n, 386, 450, 458, 459, 481, 490, 491; VII: 21 + n, 124 + n, 125, 135, 191, 236, 297, 305, 306, 324, 389 + n, 390, 451; VIII: 322, 349-3 50; IX: 120 + n *Een tussen vijf* (onder ps. Duco Perkens), I: 40-45 + n, 61, 63 x + n, 77-80 + n, 103, 108, 131 (5 verhalen), 201; III: 446; VII: 470; VIII: 364, 365; IX: 20, 21
'Eens een jong meisje', VIII: 551 n
'Eerste dagen van het Bataviaasch Genootschap', VIII: 98 n, 109 (stukje)
'En de professor sprak:', IX: 277 (*tekst*)
'De englen van Andalucia', V: 93 (*tekst*)
'Eight and four ounces', IV: 33
'En is u kritikus?...' I: 361 (*tekst*) + n
'En, vriend, moeten wij dan ook niet bedenken', VI: 168-169 (*tekst*) + n, 179 (pastiches)
'Epitaaf', III: 66 + n, 113
'"Erflaters van onze beschaving"' (dl. 1 en 2), VII: 396 + n, 411, 428; VIII: 82 + n
Fermina Marquez (vert. van V. Larbaud, *Fermina Márquez*) + bespreking, V: 8 i, 125 + n, 200, 206, 213, 217, 219, 221, 224, 235, 241, 244, 245, 250, 256, 261, 263, 266, 269, 271 + n, 272 (*inl. tekst*), 290, 294, 296, 302, 303, 311, 312, 317, 221, 323, 324, 331, 336, 340, 345 x, 348, 349, 353, 357, 362, 378, 391, 396, 397 x, 408, 410, 411 x, 413-415, 418, 420-423, 432, 440; VI: 15, 41, 59, 60,63 + n, 69, 71 x, 85, 105, 117, 326; IX: 167 + n
Filter (onder ps. Duco Perkens) + bespreking, I: 67 + n, 69 n, 71 n, 72 + n, 79, 82, 104, 108, 201, 303, 305; II: 144-145 + n (+ *tekst strofe 15*); III: 445; VIII: 364; IX: 20 (Het rijm komt weer), 21, 33, 34
'Fin de siècle' (= 'De vrouw op mijn schoorsteen'), I: 292 + n, 353
'Flirt met de revolutie', II: 8 i, 446 + n, 487; III: 75 n, 88, 124, 133, 155, 186, 194, 261 + n, 433, 459 + n, 506, 507, 508; IV: 33, 35 + n, 36 n, 41, 48 + n, 52, 54 (eerste stuk), 66, 68, 75, 282; IX: 78, 99 + n, 107 (1e stuk), 109, 110, 112, 115, 116 + n, 119 n
'Fragment van een niet-verzonden brief aan P.v.O.', III: 19 + n 'De francs-tireurs', II: 144 (*tekst*), 152
'Een Frans geleerde over Holland's koloniale politiek' (zie ook 'Het boek van Prof. Bousquet'), VIII: 235 n
'Franz Hellens over zijn werk' (met J. Greshoff), II: 29 + n
'Garoet bij nacht (fragment)', VII: 21 n, 157-158 (*tekst*) + n, 161 (*tekst*)
Gebed bij de harde dood + bespreking, I: 91 n, 231 + n, 232, 240-242 + n, 250, 258 + n, 292 + n, 293, 296, 297, 303, 305, 317, 388 n, 402; II: 244, 252, 360, 396, 447; III: 18, 208, 282 + n, 414; IV: 194; VI: 425; VII: 198; IX: 24-26 + n, 33
'De gemaskerde dichteres. "Mien Proost is een man"' (met M. Nijhoff), I: 438 + n; II: 122 n

‘De geredde loopbaan’, III: 383 + n
‘Gesprek over Anna Karenina’, IX: 67 n
‘Gesprek over een koloniaal verschijnsel’, VIII: 16 n, 25, 32, 35, 42, 116
‘Gesprek over Slauerhoff’ +
‘Naschrift’ + ‘Brief over Slauerhoff’ (zie ook ‘Voetnoot’ enz.), II: 8 i, 203 n, 220 + n, 221, 247, 251 + n, 283, 293, 299, 303, 309, 311, 313-318, 320 (*het* stuk), 322, 324, 326-335 + n, 337-341, 352, 353, 359, 362 + n, 363, 367 x, 372, 377, 379 + n, 380, 383, 388, 389, 403, 413, 415, 433, 435, 442-444, 446 n, 447; III: 104, 124, 136, 138, 300; VI: 303 + n; VIII: 524 + n; IX: 42, 43 + n, 45 + n, 46-50 + n (*tekst* ‘Brief over Slauerhoff’)
‘Gistren Itaalje’, I: 161 (*tekst*) + n
‘Godiusfragment’ (= ‘mijn roman’; zie ook ‘...E poi muori’, ‘Een mannetje alleen’ en ‘De onzekeren’), I: 31 i, 286 + n, 287 x + n, 289, 291, 293, 294, 316, 344, 349, 350, 355, 376, 377, 421 + n; II: 56, 182; III: 25 (Reinald), 27, 50, 51, 56, 84, 328, 332 x + n, 334, 335, 379 + n, 381, 386, 416, 420-422, 429, 430 + n, 437; IV: 70, 77, 93, 94, 96-98, 100; V: 296; VI: 8 i; IX: 31, 120
‘Gorilla of mens’, VIII: 17 (sonnet), 46, 49, 50, 54, 74
Graffiti (Blocnote klein formaat) + bespreking, VI: 8 i, 22 + n, 23, 43 n, 111 n, 150 n, 209 + n, 24, 215, 218-220 + n, 222, 224, 235, 236, 240-243 + n, 258, 264 + n, 269, 273, 274, 318, 324, 334, 347, 370, 381 + n, 397 (stuk); VIII: 350, 508 n
‘Een griezelverhaal van de oudheid’, VIII: 127 + n, 128, 131, 135, 136, 141, 152, 154
‘Een groot, bitter boek’, VI: 110 + n, 118, 143, 147; IX: 152 n, 187 n, 212, 214

‘Een groote stilte’, I: 292 + n, 353, 417 + n; II: 81 n, 82, 91 (3 verzen); IX: 3 1 + n
‘De grote dingen van de planken’ (zie ook ‘Bij een trio tooneel-prestaties’) + besprekingen, III: 459 n; IV: 33 (brief over tooneelisten), 40 + n, 51, 28, 269, 280-283 + n, 288, 297, 426 + n, 429, 430, 511; V: 126, 136 + n, 156, 169 (Hamlet); IX: 120 + n, 123 + n
‘De grote vraag’, zie ‘Antwoord, Opgedragen aan Joannes Greshovius van Nieuw-Helvoet’
‘De grijze dashond’, VI: 10 i, 337 + n, 338 (vaerskunst), 341, 348, 357, 387, 406, 481; VII: 479-480; VIII: 7 i, 104, 353 + n, 371, 457, 518; IX: 257 + n
‘Gij die van Afrika's geheimen’, V: 95 (*tekst*)
‘Heer Binnendijk, onze migraine’, IX: 392 (*tekst*)
‘Een heer die verstand van dichten heeft’, I: 215 (*tekst*)
‘Een heer van Panaroekan’, V: 392 (*tekst*)
‘Herinneringen aan “modern” Vlaanderen’, I: 38 n, 47 n, 55 n, 71 n; III: 270 n; IV: 343 + n, 355, 378, 387; VIII: 365 + n; IX: 20 n ‘Herwaardeering in herdrukken’, III: 70 n; VII: 236 + n, 337 + n, 344
‘Hier ligt-ie weer...’, II: 483 (*tekst*); III: 27 (ballade)
‘Historie van de krokodil’, VII: 189, 190 n, 398 + n, 546 (*tekst*)

‘Een historicus onder verdenking’, VIII: 219 n, 221
‘Historie van gevoel’, I: 131, 153 + n, 179, 231 (vier verhalen), 279 x + n, 280 n, 284 (verhaal), 291 (vijftal verh.), 355 (verhalen), 361; III: 446
‘Holländische Literatur’, IV: 425 + n, 445, 517, 520; V: 17 + n; IX: 144 + n, 364
‘Holland heeft een nieuw talent’, VIII: 107 + n, 144, 221
‘Een Hollander dicht een Spaanse ballade’, III: 498 + n, 503; IV: 33, 108 + n; IX: 106 + n, 144 + n, 145
‘Hubertus bij zon en schaduw’, I: 322 n, 358 + n, 416; II: 40 + n; III: 446
‘Het huis’, II: 25 (verzen), 52, 66 + n, 68, 242
‘Hulde’, III: 251 + n, 253 (*tekst*)
‘Hij is alweer gegroeid de koning’, zie ‘Oefenplaats’
‘Ieder zijn kwelling’, I: 104 n, 131, 132 + n, 153 (nieuw verhaal), 206, 208, 209, 212, 387, 414; II: 112; III: 146; IV: 230; VI: 230
‘Ieder zijn roes’, V: 8 i, 229 + n, 231
‘Ik kijk nog nijdig uit m'n spleten’, VI: 245 (*tekst*)
‘Ikke’, VI: 164 + n, 165 (*tekst*), 179 (pastiches)
In deze grootse tijd, IV: 430 (aanteekeningen) + n; VII: 301 + n; VIII: 287 (volgend boek), 322, 372, 509 n; IX: 136 n, 179 n, 185 n, 187 n, 214 n, 215 n
‘In deze tijd van boekverbranding...’, IV: 486 (rijmen), 489, 502
‘In het Spaanse strijdgewoel’, VII: 374 + n, 396, 411, 428
‘In memoriam’, II: 25 (verzen), 52,66 + n, 68
Indies memorandum (art. + boek), VII: 373 n, 491 n, 503 n; VIII: 7 i, 16 n, 34 n, 118 n, 123 n, 178 n, 187 n, 190 n, 219 n, 220 n, 350,459 n; IX: 250 n, 251 n

‘Een Indisch journalist als dichter’, VIII: 90-91, 132 + n, 133, 136 (copie), 139,145 (copij)
‘Individueel’, VIII: 32 n, 150
‘Ingezonden’, III: 472-473 (*tekst*), 481
‘“Inlander” of “Indonesiír”’, VIII: 250 + n, 252 x, 254 x, 257, 258; IX: 252-253 (*tekst*) + n
‘Inleiding’ bij Djojopoespito, *Buiten het gareel*, VIII: 223 n, 483, 485, 487, 502-505, 521, 589 n
‘Inleiding’ bij E.F.E. Douwes Dekker, *Het boek van Siman den Javaan*, VI: 443 n; VII: 50, 249 n; VIII: 23, 35, 47, 74, 264 + n, 348
‘Inleiding’ bij Thelen, ‘Portret van Mallorca’, III: 229 n
‘Een inleiding tot het stierengevecht’, IV: 157 + n
‘Een interview met Alexejef’, IV: 358 + n, 370, 375, 399 + n
‘De Italiaansche tentoonstelling’, V: 336 n, 339
‘J.F.G. Brumund’, VIII: 215 n, 226 n
‘Jan Engelman, Jan Engelman’, III: 321 (*tekst*)
‘Jan Lubbes’ (zie ook “Jan Lubbes” als schimpnaam), IV: 9 i; V: 7 i, 34 + n, 36 x, 49, 57, 60, 64, 68, 78, 126, 156, 190 n; VI: 102
‘Jan Lubbes bijt de schim van Multatuli’, zie *Multatuli, tweede pleidooi*
‘Jan van Nijvel is van goud’, III: 139 (*tekst*)

Jansen, kom Garoetwaarts...', VII: 202 (*tekst*)
'Java in onze letteren', IV: 108 + n, 110, 129, 1S8 + n, 241 + n, 276 + n, 296, 318, 331; IX: 123 + n, 124
'Je suis ton concubin', IV: 267 (*tekst*)
'Jean Galmot en Cendrars', IV: 18 + n; IX: 122, 123 n
Jef Last en onze revolutionaire poëzie', IX: 122, 123 n
'Le Jordaen, par Israël Querido', III: 458 + n
'De kalender en de notaris', IV: 272 + n, 273, 284, 287, 288, 290; V: 156
'Kamermuziek', III: 230 + n
'Kantteekening bij Anth. Donker's... satyre' enz. (onder ps. Criticus B.), II: 204-205 (*tekst*), 206 (*tekst*), 207 (bezemlade), 214 ('ingezonden stukje')
'Kartini en Djajadiningrat', VI: 372-373 + n, 387, 432, 434-435, 479, 495; VII: 21 + n, 135, 159, 236, 241, 491 + n
'De katastrofe', III: 85
'Een kind in de zonde' (= 'Petrus en Paulus', zie ook aldaar), II: 170 n, 184 + n, 353; III: 26, 149, 168, 244 (6e verhaal), 394, 427; VI: 230 (verhaal); VII: 205 + n; IX: 50 (verhaal)
'Kelk als dichter en kritikus', VIII: 102 + n, 124, 125, 138, 140
'Het kind dat wij waren', I: 417 + n; II: 81 n, 82, 91 (3 verzen), 354 n; VI: 424 + n; IX: 31 + n
'Kinderkoor', VIII: 453 (*tekst*), 464 n
'Kleine bijdrage tot de kennis van een katholieke voorlichting en strijdmethode', V: 448 + n; VI: 302; VIII: 441 n; IX: 180-183 + n, 185
Kloof tegen cylinder (onder ps. Cesar Bombay), II: 285 + n, 484; IV: 512 (priapeia), 513; V: 392; VI: 36, 437; VII: 160 + n, 166 n, 195, 200, 208 (beslissing); VIII: 211 + n
'Koek, zand en grint', IV: 33; IX: 78
'Kolonie', II: 25 (verzen), 52, 66 + n, 68; VII: 161 + n
De koning en zijn min, I: 110 + n; II: 184 n, 285 n; VI: 36, 437; VII: 160 n
'Kontakten' (ongepubl.), I: 181 + n
De korte baan (bloemlezing): zie aldaar
'Kroniek van de poëzie' (rubriek in *BN*), VII: 154 n, 180, 247 + n, 291, 292 n

'Een kruistocht tegen het onrecht', VIII: 439 + n
'Een kunstbijbel voor de huiskamer', VIII: 280 n, 281, 317
'Een kwalijke beschuldiging. Brief aan de redactie van "Het Vaderland"', II: 374 n, 376, 377 (*tekst*) + n, 378, 382 x, 383, 385, 386, 392, 393
Kwartier per dag (onder ps, Duco Perkens) + besprekingen, I: 36-40 + n, 48, 56-58 + n, 68 n, 70 n, 78, 79, 104, 111 n, 201; IV: 121 + n; VIII: 363; IX: 20, 21, 33
'Kijk waar hij zit', V: 134 n, 167 n, 182 (schermutseling); VI: 322 + n; IX: 160 n
'Het laatste boek van Slauerhoff', VII: 255 + n
'"Het laatste huis van de wereld"', VIII: 275 + n, 493, 581; IX: 275 n

‘De lachspiegel’ (niet gerealiseerd), V: 327, 428, 432
Het land van herkomst (= *Ducroo*; met inbegrip van fragmenten en hoofdstukken) + prosp. + besprekingen, I: 29 i (‘Tanja-Teresa’), 286 n, 312 n, 428 n, 429 n; III: 8 i, 382 n, 418, 420, 422, 427, 428 (*Een Jeugd in Indië*; iets) x, 429 (het beter te doen), 438, 453, 459 (iets voor mezelf); IV: 7 i-9 i, 54, 70-72, 74, 76-78, 80-82, 84, 86-90, 92-97 + n, 98 (‘Tanja-Teresa’, Familie-album’) + n, 100, 102, 103, 107, 110, 116, 122, 124, 125, 129, 1 33, 134, 138 x, 144 (vellen), 148, 150, 159, 171, 185, 186 (werk), 226, 227, 235, 241-243, 246-248, 250, 252, 254, 255, 261 + n, 263-266, 269-275 + n, 276 (werken), 278, 279, 284-287 + n, 289, 294-298, 305, 303, 305, 306, 317, 322-325 + n, 327, 329-334, 337, 339 (tikwerk), 344 + n, 348-353 + n, 355, 357, 359-363, 365-378, 385-389, 392-399, 401, 403, 408, 409, 412 (kansen), 420, 425, 437, 440, 444, 446, 449, 457, 464, 468 , 477, 490, 492, 521, 524; V: 7 i, 10, 12 n, 16, 19-22 + 11, 24, 25 x, 28-31, 33-36 + n, 41, 43, 49-51, 54, 57, 58, 66, 70, 71, 73, 85-87, 90, 95-97 + n, 99-103 + n, 111, 113, 114 x, 116, 119, 122 x, 123, 125 x, 126 n, 128, 130, 133, 137, 138, 141, 545, 156, 158, 160, 164, 165, 168, 570, 171, 174, 176, 177, 179, 181-183, 188, 189 x, 191-200 + n, 206, 208, 210 (bladzij), 211-216 n, 258 x, 220, 221, 225-227, 230-244 + n, 246-248, 250 (proeven), 252-254, 258, 259, 263, 266-269, 273, 279, 280 (portret van Arthur Ducroo), 283-286 + n, 289, 291-294 + n, 296-299 + n, 305 x, 303-306 + n, 308, 309, 312-314 + n, 316-320 + n, 323, 325-340 + n, 344 x + n, 345, 348 + n, 350-353, 356 x + n, 358 + n, 359, 362-363 + n, 371-373 + n, 376, 377, 379 + n, 402-407 + n, 410, 427, 428, 432-434, 439, 448, 450; VI: 7 i, 8 i, 13 + n, 15 n, 17 n, 18, 22 n, 29, 31, 42, 48, 49 n, 51, 58, 77-80 + n, 82, 83, 92, 93, 99, 101, 503, 106, 112, 115, 121, 124, 125 + n, 127-128, 146, 151, 152 x, 155, 165, 166, 171 + n, 181 + n, 203 n, 213, 217, 237 n, 238, 249 n, 250, 253, 257, 262, 264, 275 + n, 277, 286, 287, 292, 295 + n, 296 + n, 317, 320, 321, 328 + n, 360-361, 368, 372, 377, 382, 388, 432-434, 437, 473; VII: 9 i, 42 n, 47 n, 52, 80, 81, 103 + n, 107, 115, 185, 191, 197, 200 n, 204 n, 228, 287, 307, 314-317 + n, 362, 363, 378 n, 380, 388 n, 407, 410, 411 + n, 422, 425, 427, 442, 468, 495, 499-501 + n, 506 n, 510, 511 + n, 514 n, 517, 519 + n; VIII: 10 + n, 12, 14, 19, 25, 38 n, 40, 79, 82, 124 + n, 125, 136, 139, 156, 194, 231 n, 397, 398, 413-415 + n, 420 (‘Wijdenes’), 447, 449 (ex.), 453, 455, 473, 509, 582 + n, 593; IX: 8 i, 16 n, 18 n, 41 n, 54 n, 55 n, 58 n, 62 n, 63 n, 72 n, 124 (‘roman’), 129, 132 + n, 134-136 + n (verhalen), 139 n, 140 + n, 145, 151, 152 n, 1 55 + n, 156, 159, 161, 163-165 + n, 167, 168, 175, 177, 178, 187 n, 188-193 + n, 199-205 + n, 207-209 + n, 211 n, 213, 216 + n, 223, 226, 252, 393 n, 400, 401, 410 (MS.) + n
Het land van herkomst (Eng. vert.), VI: 79, 106
Het land van herkomst (Franse vert.), V: 292, 312, 433, 435-436,

448; VI: 7 i, 8 i, 13-14, 17-18 + n, 29, 47, 58, 78, 79, 81-83, 91-93, 97-101, 103, 106, 121, 132, 136, 151, 152 x, 154; IX: 8 i, 187 n, 188-193 + n, 195-209 + n, 213-216
'Landelijk treurspel', II: 242 n *Een lettré uit de 18e eeuw: Willem van Hogendorp*, VII: 187-188 + n; VIII: 166 n, 167 n, 196 n, 505, 521, 528, 533, 556 n, 557 + n, 564, 569, 578-581 + n, 587, 594; IX: 270
'Leven is goed...', I: 417 + n; II: 81 n, 82, 91 (3 verzen); III: 31 + n
'Het leven van Dirk van Hogendorp', VIII: 57 n, 123, 130, 153 n, 166 n, 493
'Lied van avontuur', II: 145 + n, 169
'Lied van verwachting', II: 445
('De nacht hangt...')
'Het lied van Vrouwe Karola', I: 110, 112, 140; II: 184
'Een liedje achteraf', I: 77 n
'Liedje voor een oude hoer', I: 183-185 (+ *tekst*); VI: 36
'Een liedje vooraf', I: 77 n
'De liefheid en het "roddelen" bij Annie Foore',VII: 351 + n, 371 + n, 491 + n

'Litterair-historische opheldering', VIII: 418 + n, 496
'Maar heden...', III: 445 + n, 448, 499, 509, 513; IV: 94 n; IX: 99 + n
'Maar ons, die in dit wild Parijs', III: 439 (*tekst*)
'Mademoiselle qui dormez...', II: 160, 161 (*tekst*)
'De maker van de ijzeren toren', III: 417 + n; IX: 85 + n, 94 + n
De man van Lebak + besprekingen, VI: 9 i, 10 i, 350 + n, 353-358, 360, 361, 363-367, 371, 375-377, 381-385, 387, 393-395, 398, 403, 405 n, 406-410, 414, 415, 417, 422, 425, 427-429, 434, 459, 463-468 + n, 470-472, 474, 475, 484, 487, 492, 495, 496; VII: 8 i, 12 n, 17, 18, 23, 25, 26, 28 (biografie), 38 (proeven), 41 + n, 46, 50, 51, 53, 54 + n, 56, 57 + n, 64, 83-88 + n, 91 x + n, 93 x + n, 94 + n, 96, 100-102, 110 + n, 112, 134-136, 139, 143 + n, 163, 169, 179 + n, 183 + n, 191 + n, 196, 200, 207-210 + n, 214 + n, 217, 229-231 + n, 235, 240, 242-245 + n, 247-253 + n, 256 + n, 260, 261-265 + n, 267, 270 + n, 273, 274 + n, 276, 277 n, 278, 280 + n, 281, 283 + n, 284, 287, 296, 297, 304, 305 + n, 308, 318, 319, 321 + n, 322 + n, 325-332 + n, 334, 341, 342, 356, 357, 361-363, 366, 384-386, 389, 398, 423, 426, 436, 437, 458, 468, 469, 471, 479, 481 + n, 483, 491, 494, 499, 502 + n, 510, 514 + n, 518; VIII: 23, 48, 72, 99 + n, 151 + n, 171-173 + n, 216 n, 218 n, 225 + n, 226, 232, 244 + n, 251, 258, 263 + n, 267 n, 268 + n, 269 n, 270 n, 282, 284 n, 305 + n, 312, 340 n, 348, 358, 369, 370, 380 n, 387, 388 n, 398, 403, 417 (polemiek), 420 + n, 425 + n, 426, 445, 488 + n, 494 n, 497, 520 n, 545-546, 603, 606, 607; IX: 226, 229-230, 383
'Een mannetje alleen' (proza), I: 106 + n, 114, 377 + n, 384, 395 + n, 421 + n; II: 142 + n, 164, 170, 176, 182, 183
'Een mannetje alleen' (poëzie), II: 25 (verzen), 52, 66 + n, 68
Manuscrit trouvé dans une poche (onder ps. Bodor Guíla) + bespreking, I: 29 i, 69 + n, 70 + n, 225 n; VIII: 363; IX: 20, 21

‘Marsman's verhalend proza’, III: 19-20 + n; VII: 21 n, 133 + n, 135, 278, 291, 297, 299, 325 + n, 332, 333, 344, 351, 363 + n, 395, 396, 398, 427, 435, 444-446 + n, 452, 462
‘Melis Stoke als Indisch auteur’, VIII: 560 n
‘Mémoires van een terroriste’, II: 469, 473; III: 13 + n, 15, 48, 72, 79, 98, 444, 449, 453; IX: 78, 122, 123 n
‘Een mensch van wien men houdt’, VII: 40 + n, 71, 116, 154 + n, 155, 159, 167 x, 180, 186, 201, 233, 241
Het menschelijk tekort (vert. van Malraux, *La condition humaine*) + prosp. + besprekingen, IV: 8 i, 213, 218, 226, 243, 263, 363 + n, 401, 407-410 + n, 414, 417, 419, 420, 422-425, 429-433, 436, 437 (lijstje), 440, 449, 450, 452, 456, 457, 460, 462, 465-468 + n, 470 x, 471 x, 475-477, 479-482, 484-486, 489, 491-494 + n, 496-499, 506-506, 508-511, 514-526; V: 10 x, 12-14, 20, 24 x, 26, 29, 31 x, 37, 42 + n, 45, 53, 69, 71, 73 x, 75, 78, 83-85, 87, 89, 90, 98, 104 (prospectus), 112, 133, 150, 151 x + n, 158, 159, 160-161, 166, 170, 171 (ex.), 177-179, 192, 210 x + n, 215 + n, 217, 223, 224, 232, 233 + n, 240, 311, 331; VI: 139, 211, 344, 442; VII: 363 + n; VIII: 277 (herzien ex.), 299 + n; IX: 127 + n, 128, 138, 149 n, 150 x, 153, 167, 211
‘De menselike staat bij kookpunt’, IV: 159 + n, 202 + n, 262, 363 + n; IX: 123 + n, 128 (copy) *Mikrochaos* + besprekingen, II: 12, 15, 103 + n, 126 n, 140 (Perr. oeuvre), 144, 145 + n, 172, 183; III: 24-26, 42, 148, 151, 168, 260, 265, 279, 292 (proeven), 294, 374, 384, 386, 394, 400 + n, 403 x, 404, 406, 412, 414 + n, 419, 423, 430, 432, 440 n, 442 (kritiekje), 444-446, 449 x (boeken), 451-453; IV: 18, 115, 120, 121, 196 x, 206, 210, 237, 277, 278, 316, 317 n, 320, 365, 369, 477, 491-492, 498; V: 29, 46-48, 327, 340, 366, 431, 432; VI: 69 + n, 229, 230, 248 (boeken), 268; VII: 39 + n, 40, 52, 55, 101, 117, 161 + n, 162, 185, 186, 215, 244-245 + n, 443 n; VIII: 364; IX: 33, 99 n, 343
‘Miss Univers, ci-devant Turquie’, III: 375 (*tekst*), 377 (gedicht)
‘Moge de Gunst des Heeren’, VI: 97 (*tekst*)
‘Multatuli als huisvader’, VIII: 425-426 + n (*tekst*), 441, 445, 446
‘Multatuli de schrijver’ (‘Multatuli-biografie’; niet gerealiseerd), VII: 91-92 + n, 214, 242, 243, 283 + n, 284, 327, 357, 366, 385, 389, 483, 518, 546; IX: 229

‘Multatuli, Een paar nog onuitgegeven brieven’, VIII: 382 + n
‘Multatuli en Busken Huet’ (zie ook *Multatuli, Tweede pleidooi*), VII: 492 n
‘*Multatuli en de luizen* + bespreking, VIII: 252, 253 n, 388 n, 404 + n, 405 n, 409 n, 411, 413-415, 416 n, 417, 419-420, 421, 423, 424 n, 429-431, 441, 446 x, 449, 451-453, 457 + n, 462 + n, 463 n, 468, 475, 476, 495, 505, 510, 512, 515, 516, 518 + n, 519, 521, 528, 532, 535-537, 539, 540, 542-544, 546, 549, 556, 561 + n, 569, 572, 577, 581; IX: 258, 259, 263 + n, 383 + n

‘Multatuli-kabaal’, IX: 258-259 (*tekst*) + n, 383
Multatuli, Tweede pleidooi (met inbegrip van hoofdstukken) + besprekingen, VI: 373 n, 389 n, 396 n, 417 n, 435, 436, 460 + n, 461 (antwoord), 476, 479, 481, 484-486, 490 (stukken), 491, 495, 496; VII: 7 i, 8 i, 11, 12 n, 17, 20 (antwoorden), 29-31, 35 n, 58 (artikel), 85 + n, 89, 91 n, 92, 111 (artikelen), 134, 135, 170 n, 177 n, 192, 207 n, 215 + n, 231, 234, 236, 243 + n, 260, 271, 272 n, 273 n, 274 n, 276 + n, 277 n, 279, 283 + n, 292, 294, 295 + n, 297, 299, 301, 303, 305, 306, 308 + n, 313 n, 318-321 + n, 323, 336, 338 + n, 340, 344, 354, 356, 357, 359, 366 + n, 367, 373-375 + n, 379, 385 + n, 386 x, 388, 389, 393, 398, 407, 408 + n, 411, 423, 426, 429, 439, 448, 458, 465, 468, 469, 472 x + n, 473, 475, 476 (praatje), 478 + n, 479, 481, 483, 486, 487, 494, 501, 502 + n, 510, 514 + n, 515, 517-520 + n, 533, 534; VIII: 8 i (vervolg), 21, 23, 35, 48, 65, 67, 76-78, 82, 86, 99 + n, 117 + n, 122, 141 + n, 147 + n, 155, 159, 160 + n, 172, 173 + n, 225 + n, 226, 229, 230 n, 258 + n, 281 n, 282, 305 + n, 387, 417 (polemiek), 425, 429, 474, 556, 603; IX: 383, 403, 404, 406
‘Multatuli's naleven’, VI: 373 + n, 387, 389, 396, 411, 416-417, 419, 434, 449, 450, 457, 460, 461, 481, 485, 491; VII: 21, 84 + n, 93, 112, 127; VIII: 430
Multatuli's naleven (voorl. titel voor *Multatuli, Tweede pleidooi*), VII: 318-321, 336
‘Multatuli's portretten’, VI: 475 n; VII: 282 + n; VIII: 211 n, 276 n, 329 n, 403 n, 438, 439, 456, 458, 464, 471 + n, 474, 477, 484, 492, 505, 516, 521, 533, 537, 539, 540, 543, 545, 561-564 + n, 569, 578, 580, 581, 585; IX: 271
‘Multatuli's Saïdjah-lied in het Maleis’ + bespreking, VIII: 251 n, 265, 272 n, 406 + n, 483, 491, 492 + n; IX: 256 + n
‘Museum voor Stendhal geopend in zijn geboorteplaats Grenoble’, IV: 517; V: 10 n, 12, 15, 18 x, 20, 27 x, 29, 47
De muze van Jan Companjie (bloemlezing): zie aldaar
‘Mijn groeten nog aan juffrouw Ritter’, III: 372 (*tekst*)
‘Mijn tong is nat’, VI: 106 (*tekst*)
‘Mijnheer, dit land is klein,’ III: 140 (*tekst*)
‘Mijnheer E. du Perron schrijft ons’, II: 478 + n, 485, 487, 488; III: 13 (tirade)

‘Mystiek terrein’, IV: 263 + n; VII: 161 + n
‘Na 't zoetste werk’, II: 189, 190 (*tekst*) + n
‘Naar aanleiding van “Les liaisons dangereuses”’- (= ‘Naar aanleiding van Laclos’), IV: 129 + n, 318 + n, 331, 343, 355; V: 75 + n; IX: 107-109 + n, 124 + n, 136
‘Naar ouden trant’, II: 184
‘Nameno's terugkeer’, I: 104 n, 105, 107, 108, 110, 131; III: 446; V: 295; VI: 230; IX: 22 + n
‘Napoleon en het vrije woord’, V: 444 n; VI: 35, 39, 47, 69 + n, 100, 120, 127; IX: 214 + n
‘Naschrift’, bij ‘Voor het laatst de heer Zentgraaff’, VIII: 16 n, 19, 34 + n, 35 38, 42, 73, 156 (3e ronde), 162, 192, 200, 455
‘Naschrift’, zie ‘Over het “krea-

tieve" in onze nieuwe poëzie' 'Het nationaal gevoel en de kunst', II: 342-344 + n, 358 x (lijstje; oordeelen), 361 + n, 368, 371, 381 + n, 384 (antwoorden), 385 (stuk), 387 x (artikel; stuk), 388 + n, 390 (stuk tegen Pom), 391, 393, 394, 396, 399, 414 n, 418, 437, 441, 455 + n; III: 138
'Nawoord', bij 'Contraflirt met de revolutie' van Gans, IV: 48 + n, 67 (1 blz.); IX: 119 + n
'Nawoord' bij *De man van Lebak*, VII: 305 + n, 327 (*Naschrift*)
'Nawoord', bij 'De verdediging van het linksche inzicht' van Last, IX: 123 n, 356 (*tekst*)
'Nieuw tijdschrift der jongeren', VIII: 511 n, 537
'De nieuwe manier', III: 244, 247, 251, 271, 397, 398; IV: 507 + n; VII: 215 n; IX: 62 n, 63 + n, 64, 66 + n, 70 n, 71 + n
'De nieuwe moord van Raamsdonk', I: 200 (proeven), 201, 203 + n
'Een nieuwe novelle van Van Schendel', I: 254 + n, 264
'Nieuwe "Poëzie-bijbel" verschenen', VIII: 530, 531 + n, 536, 540
'Een nieuwe schrijversgeneratie', VII: 412 n, 496, 525; VIII: 46, 73, 92, 156, 161
'Nocturne', I: 322 + n
'Nog een mijnheer die weggaat', zie '...E poi muori'
'Nog eens het schrijverscongres: Du Perron's oordeel' (met Sandberg), V: 369 + n, 372-375, 377, 378, 412, 439
'Nóg iets over de Kangean-eilanden', IX: 16 n, 17, 317-323 (*tekst*)
'Nog iets over revolutionaire poëzie', II: 488 + n, 489, 491; III: 12, 14 + n, 48 n, 50, 51, 138 n; IX: 56 + n, 78
'Noodkreet om voorlichting', IX: 106 + n, 114 n
'De noodlotsidee bij Van Schendel', VII: 138 + n, 170 + n, 216, 310 + n, 319
'De notaris spreekt', II: 122 + n, 373; III: 230 + n
'Notes sur Valery Larbaud' (vert. door D. Verspoor), IX: 215 + n
'Notities bij het artikel van Sjahrit', VIII: 118 + n, 127, 137-138 (voetnoten), 143, 179
Nutteloos verzet + besprekingen, I: 301, 100 n, 131, 132 n, 136, 137, 140, 142, 143 x, 153 n, 203, 239, 278 n, 279 n, 288, 291 + n, 294, 295 (proeven), 299 n, 320 (derde boekje), 323, 361, 375, 376, 383, 406, 416, 441; II: 7 i, 13, 14 n, 22, 29 (exx.), 33 (boekjes), 35 + n, 45, 47, 49, 51 + n, 56, 61, 64-66, 69 + n, 76, 77, 96, 103, 105, 106, 111, 115, 120, 129, 131, 138, 143, 144 + n, 156 + n, 169-172 + n, 184 + n, 188-189 + n, 207 + n, 210, 211, 244, 246, 249 + n, 268, 269, 276, 305, 339, 351, 353, 435, 444 + n, 472 n, 481, 482 + n, 493; III: 24-26, 29 + n, 42, 56, 96, 141, 146, 149, 168, 200, 202, 244, 246, 257, 394, 423, 427, 438, 439, 443, 444, 446, 447, 449, 451-453, 455, 456, 462, 492, 493, 500, 501, 506; IV: 54, 88, 90, 133, 197, 230, 237, 252 (gele boeken), 253 (pak), 270, 386, 392, 394, 395 + n; V: 27-29 + n, 56, 173 + n, 313 n, 327, 419, 427, 428, 432; VI: 229, 230, 248 (boeken), 256, 268; VII: 185 + n, 205 + n, 286; VIII: 364; IX: 50, 343, 411
'Nijhoff, Een verfijnd talent', VII: 78 + n, 186 + n, 255, 332

‘O lieflijk dorp’, I: 292 + n, 353
‘O, toon der kultuur!’, V: 142 + n
‘Oefenplaats’ (= ‘Hij is alweer gegroeid de koning’), I: 79, 200 (proeven), 201, 203 + n
‘Het oeuvre van Albert Helman’, VII: 255 + n, 270 + n
‘Om de vrijheid van de kunst’, VII: 508 + n, 509, 526; VIII: 156, 162
‘Een ongemoedelijk steekspel, De Hr. E. du Perron als recidivist’, III: 10 (*tekst*), 13 (antwoord), 14 x (antwoord)
‘Ons deel van Europa’, IV: 9 i; V: 7 i, 23 (slotstuk), 35, 36, 49-51 + n, 57, 80, 88, 118, 119 (proeven), 126, 131 + n, 133, 134, 143 (passage), 156 (‘gesprek’)

‘Ontdekking van den Javaan’, VII: 531
‘Het ontmoedigende stokpaard’, III: 296, 305 + n; IX: 89 n
‘Ontmoeting met “Indonesiërs” (Zijlicht op de provincie)’, VII: 524 + n; VIII: 16 n, 32 + n, 81 + n, 94, 100, 117, 126, 137 (‘polemiek’), 148
‘Ontmoeting of invloed?’, IV: 157 + n; VI: 130 + n, 154
‘Onwezenlijkheid en realiteit’, VI: 199 + n, 224
‘Onze letteren in het Fransch’, VII: 455 n; VIII: 427 + n, 428, 435
‘Onze letteren in honderd deelen’, VIII: 274 + n, 302, 303, 507
‘De onzekeren’, I: 31 i, 349, 359, 376, 377, 421 (roman) + n; II: 142 + n (Clementine), 157 (Clem.), 164 (Clém. + De avonturier) + n, 170, 172 (roman), 176-177, 182, 302, 321, 353, 471, 480, 494; III: 24, 46, 56, 70, 78; V: 22 (‘roman’), 23, 25, 138 (ander boek), 183, 195, 198-200, 211, 221, 302 + n, 313, 328, 347 + n, 362, 443 + n, 446, 451; VI: 7 i, 8 i, 10 i, 32, 58-60, 65 + n, 77, 79, 81, 82, 87, 91, 93, 99, 111, 121, 163, 166, 222, 224, 225, 231, 232, 237, 255 + n, 281 n, 324; VII: 25, 46 + n, 65, 69, 89, 119, 124, 125, 134, 135, 137, 140, 141, 143-145, 149, 158, 163, 167, 169, 190-191, 194-197 + n, 209, 211, 212, 215, 220, 222, 256, 277, 296, 306, 389, 446, 531, 532; VIII: 8 i, 80, 147, 217, 296, 322, 505 n, 506, 521, 533, 564, 594; IX: 195 n, 235, 246, 247, 379
‘Op bezoek bij John Buckland Wright’, IV: 10 + n, 16, 28
‘Op de pen welke Corinna mij gaf...’. VII: 189, 190 n, 389 + n, 547 (*tekst*)
‘Op een kindertrutje’, II: 285, 286 (*tekst*); VI: 36; VIII: 211 + n
‘Op een kleine dictator’, I: 414 (*tekst*)
‘Op mijn divanbed in een Hollandse huurkamer’, III: 213 + n, 215 (sonnet), 230 + n
‘Op zoek naar een oude romance’, VI: 10 i (artikel), 478 n; VII: 36 + n
‘Een opdracht’ (vert. van V. Larbaud, ‘Pour Gertie H.’), I: 408 + n, 409, 416; VII: 443 + n, 444
‘Open brief aan Dr. N.A. Donkersloot’, II: 7 i, 84 (antwoorden), 86-89 (*tekst*), 89, 93, 96 + n, 105, 118 (ontboezeming), 147 (stukje), 148
‘De oplaag van *Uren met Dirk Coster*’, VII: 520 n
‘Oproep’ (= ‘Evocatio’), I: 280 + n, 292, 306, 319 n (sonnetten), 347

‘Oscar Wilde, Sherard, Harris, Douglas’, I: 259
‘Oude Indiese tijdschriften’, VIII: 185 n, 190 + n, 215 n
‘Oudheden op West-Java I, II’, VI: 434-435; VII: 500, 529 + n; VIII: 122, 164, 193 (1 en 2); IX: 243 + n
‘Over de “echte roman”’, VII: 454 + n, 497; VIII: 156, 162
‘Over haarwater’, V: 75 + n
‘Over het “kreatieve” in onze nieuwe poëzie’ + Naschrift + brief aan Marsman, II: 8 i, 363 n, 397-401 + n, 405, 407, 410-413 + n, 415-417 + n, 419 (antwoorden), 422-424 + n, 424-427 (*tekst*), 427, 429, 432-436, 438-440 + n, 445, 446, 448, 450, 452, 454 n, 457, 475 + n, 480, 487; III: 17 n, 32 (tournooi), 53 + n, 66 n, 104 (polemiek), 124, 138, 300; IX: 51 + n, 162 + n, 163 n
‘Over Menno ter Braak en S. Vestdijk’, VIII: 10 n, 262 + n, 275, 374
‘Over poëzie met voorbeelden’, III: 459 + n; IV: 33; IX: 100 + n, 102
‘Over S. Vestdijk’, V: 174 + n, 177, 453; VI: 13, 15-17, 22, 26 (proef), 39, 46, 95; VII: 259 + n
‘P.P.C. (Brief aan een Indonesiër)’ VIII: 459 + n; IX: 249 n
‘Pacifisties tweegesprek’, V: 419 n
‘De paladijnen’, II: 232 n
‘Panoptikum en Forum’ (niet gerealiseerd), IX: 78
‘Panoptikum op rijm’, V: 169 + n
‘Het paradoxale vrouwtje’, II: 285 (*tekst*); VI: 36; VIII: 211 + n *Parlando* (1930) + besprekingen, I: 227 n, 347 + n, 358 n, 399 + n, 404, 408 n, 416; II: 7 i, 12, 15, 18 x, 25, 30 n, 40 + n, 51 + n, 56, 66 + n, 68, 75-77, 79, 82, 83, 94 n, 95 (verzen), 103, 105, 106, 115, 156, 172, 174 n, 182 + n, 189 + n, 190 n, 202 + n, 224, 232 n, 234 n, 242 + n, 244, 265-267 + n, 269, 271 + n, 273 + n, 274, 276, 296, 304, 320 + n, 321, 326 + n, 331-333 + n, 336, 347 + n, 348, 354, 374 + n, 376 + n, 384 + n, 396, 400, 476 n, 480 n; III: 14, 26, 42, 64-67 + n, 81, 86, 253, 257, 352, 419, 423; IV: 121; V: 173, 432; VI: 230; VII: 215 + n, 228 n, 443 n; IX: 343
Parlando, Verzamelde gedichten (1941), VII: 479 (verz. gedichten), 480; VIII: 104 + n, 371, 464 n
‘Parijs bij nacht’, III: 483 + n; IV: 74 + n; IX: 114 + n, 115
‘Pastiche-Nerval’, III: 38-39 (*tekst*) + n, 230 + n, 446
‘Paul Léautaud, Het alter ego van Maurice Boissard’, I: 337 + n, 351, 352 + n

‘Paul van Ostaijen †’, I: 218, 219 n, 224, 234 n, 235
‘Paul van Ostaijen en de kritiek’, I: 410-411 (*tekst*; brief 331), 413
‘Perron spreekt’, III: 491 + n, 495 (regels); IX: 97 n, 105
‘Petites histoires pour repas de famille’ (vert. van ‘Voor de famielje’), I: 278 n

‘Petrus en Paulus of de overdrijving der jeugd (Begin van een conte moral)’ (= ‘Een kind in de zonde’; zie ook aldaar), II: 169-170 + n, 173 + n, 174, 175 (inzending), 184 + n, 233, 264, 268, 340, 343, 346, 351 + n,353, 354, 358 + n, 359 n, 491; III: 24, 26, 149, 168, 244 (6e verhaal), 394, 446; V: 428
‘De pit der kristelike poëzie’ (on-

gepubl.), IV: 19, 20, 27; IX: 114 + n, 115
‘De planter in de literatuur’, VI: 450 + n; VII: 42 + n, 54 + n, 55 n; IX: 275 n
‘Platen aan de wand’, I: 280 + n, 292 (?), 306 (?); II: 121, 183
‘Poezen en honden’, VIII: 186 + n, 187, 215, 224, 295, 319 n
‘Poëzie op Amsterdamsch peil’, VI: 404n; VII: 480n; VIII: 565 + n, 572; IX: 257 + n
‘De poëzie van Clara Eggink’, VIII: 275 n
‘De poëzie van de onzin’, VIII: 123 + n, 175 n
‘De poëzie van Garmt Stuiveling’, VIII: 350 + n, 418, 497, 498 + n
‘De poëzie van Hendrik de Vries’, VII: 154 + n, 159
‘De poging tot afstand’, III: 26; IV: 120
Poging tot afstand + besprekingen, I: 104 + n, 108, 127, 157 + n, 160 n, 165, 167, 199, 201, 203 + n, 238, 239, 246, 264 x, 266, 274, 275, 277, 284, 288 x, 294, 296 n, 304, 315 (twee boekjes), 320, 323, 333, 368 + n, 398 n; II: 51 + n, 56, 103, 131, 172, 244, 400, 477, 485 + n; III: 42, 79 + n, 200, 202, 249, 257, 342, 394, 423, 427 (oude oplagen), 439, 444-447 (rotzooi), 449, 501, 506; IV: 54, 114, 115, 119-121 + n, 140, 252 (gele boeken) x, 253 (pak); V: 431; VII: 145 n; VIII: 364, 365, 448; IX: 33, 34, 343
‘Polemiek en tijdschriftleiderschap’, III: 434 (een stuk); IX: 99 + n, 113 (tirade)
‘Politiek, moraal en juist denken’, VI: 19 + n, 20, 29, 46; IX: 185 + n
‘Portretten van Napoleon, Tentoonstelling van Gros en zijn omgeving in het Petit Palais’, VI: 221 + n
‘Postscriptum bij het voorafgaande’, IV: 74 + n
‘Pour avoir la craint’ du Seigneur’, VI: 116 (*tekst*)
‘Les pousses sauvages de la liberté (Histoire hollandaise)’, IV: 490 + n, 502, 517
‘Een prachtuitgave van Edgar Poe’, 111: 481 + n, 492, 506
‘De prins weergekeerd’, IV: 40, 41, 42-45 (*tekst*), 42 n, 74; IX: 353
‘Pro en contra Multatuli’, VIII: 417 + n
‘Prof. Dr. Goris over Slauerhoff’, II: 250 + n, 251 (Goriade), 262, 265, 347 + n, 389 + n; III: 138
‘Prospectus’ voor *De bewijzen uit het pak van Sjaalman*, VIII: 511, 512 + n, 606-607 (*tekst*)
‘Prospectus’ voor ‘Noesantara’, VII: 473, 475, 476; IX: 9 i, 367-369 (*tekst*), 377 + n, 406
‘Proza met wit’ (ongepubl.), I: 68 + n
‘Het publieke blauwtje’, IX: 85 + n
‘Het razende moderne tempo, De whisky puur van het leven’, I: 285 n, 438, 443 + n, 445, 446; II: 9, 23, 26, 33, 49 (stukjes), 58, 96 + n, 259 (‘Dooliade’), 283; III: 143, 168
‘Rectificatie’, VIII: 99 + n, 103, 116 + n, 601 (*tekst*)
‘Reisverhaal’, IV: 121 + n
‘Reprise (Na 6 jaar)’, II: 360
‘Revue der literatoren’, VIII: 11, 28, 29 n, 37
‘De roep van de heros’, VI: 20 n, 25 x, 28, 29, 37, 40, 54, 64, 91, 94

Het roerend bezit (onder ps. Duco Perkens) + besprekingen, i: 35 (boekenstapel), 36 (50[x]) + n, 37 n, 41, 43, 45 (boeken), 51-53 + n, 55-58 + n, 68 n, 79 (Nameno), 82, 103, 105, 108, 114, 131 (5 verhalen), 201; III: 29, 446; IV: 120; V: 295 (Namenootjes); VIII: 363; IX: 20, 21 + n, 22 (vorige), 23
'Roman in twee vensters', II: 66 n
'Romance', I: 322 + n
'Rondeel voor Jehanne', I: 185 (+ *tekst*); VI: 36
'De ronker tot de verdrevene', II: 11 (*tekst*) + n, 45 (verzen), 47, 122 n, 373 (*tekst*) + n; III: 230 + n
'Rose en geel', II: 12; III: 414 n, 446
'Russen en Duitsers, ...Een gesprek met... Ernst Erich Noth', V: 279 + n
Het rijm komt weer, zie Filter
'Saint-Just', III: 445 + n, 448, 499, 509, 513; IV: 94 n; IX: 99 + n
'De salon der onafhankelijken', IV: 19 + n, 21
'Sander Meykamp' (ongepubl. vert. van M. Casteels, 'Sander Meykamp'), I: 38 n
'Sans famille', VI: 147 x + n, 149 (brief), 151, 184
'Scenario te geef', IX: 78
'De schalkschheid van een worst', VIII: 177 (*tekst*)
Schandaal in Holland (= Van Haren-verhaal) + besprekingen, VI: 10 i; VII: 9 i, 24 + n, 41 (van Haren), 46 + n, 69, 89, 105, 119, 124 n, 137, 140 x, 141, 144, 147-149, 151, 163-169 + n, 178 + n, 181, 182, 187-190, 194-198 + n, 204-206 + n, 208, 211, 212, 255 + n, 270, 277, 284, 296, 301, 304, 306, 323, 361, 373, 394, 406 + n, 421 (?), 428, 451, 462, 484, 486, 488-490, 492 + n, 494 + n, 500, 501, 528, 529 + n, 531-533 + n; VIII: 10, 11, 20, 21, 31, 36, 43, 45, 52, 63, 64, 72, 83, 91 n, 100, 103, 108, 109, 120, 121, 130, 142, 147, 159, 164, 165, 202, 216-217 x, 219, 245, 271 + n, 278, 280, 281 289 + n, 295, 297, 298, 305, 313, 314, 316, 322, 346 + n, 361 n, 362 n, 381, 398, 487 + n, 489, 505, 508, 532 + n, 560 n, 579 n; IX: 242 + n, 246, 247, 255 + n, 378-379 + n
Scheepsjournaal van Arthur Ducroo, VI: 8 i, 9 i, 278 + n, 311 + n, 332, 335-339 + n, 341 + n, 342, 350-351, 367, 372, 375, 385, 386, 388, 396, 397, 401-403, 411, 416, 434, 442, 450; VII: 137 + n, 342; VIII: 197 + n, 198, 236, 305, 421, 422 + n, 480 x, 505, 521, 528, 561, 569; IX: 222 n
'Schoonmaak en schoonmaak', VIII: 187 + n, 191, 195, 196, 203, 208
'Het schot' (niet gereal. vert. van A.S. Poesjkin), II: 410 + n, 456 n; IV: 257
'Schrijverscongres te Parijs' (met E. de Roos), V: 368 + n, 370, 378, 381, 384
'Het schrijverscongres te Parijs', IX: 170-171 (*tekst*) + n
'Een seniel tractaatje', IV: 30 + n Serena (vert. van fragment uit V. Larbaud, *Hautes et basses classes en Italie*), III: 487, 490, 494, 495, 498, 503; IV: 70 + n, 150, 175, 184 x, 185, 196, 235, 238, 372; V: 8 i, 60, 79, 100, 102, 262, 263, 271 (Landor), 294, 303, 311, 321, 323, 397,

411, 440; VI: 15, 39-42, 56, 59 (boeken), 63 + n, 121, 172 + n, 264
‘Si je ne disais: mademoiselle’, IX: 260 (*tekst*)
‘Simpel verhaal’, III: 230 + n
‘Sjors, 'k heb dan kennisgenomen...’, VII: 160 (*tekst*)
‘De slechte dochter’, VII: 124 n; VIII: 505 + n, 506, 508, 570, 579, 593
De smalle mens (art. + boek) + besprekingen, II: 8 i, 446 n; III: 9 i, 75 n, 300 + n, 313 (4e bundel cahiers), 423, 424 n, 459 n, 508; IV: 7 i, 9 i, 32, 33, 37, 47, 48, 49 (2e stuk), 52, 54 x, 55 (2e stuk), 66 + n, 68, 75, 78 (bundel essays), 203, 268-270 + n, 272 + n, 276 (werken), 282, 284, 288, 314 + n, 326, 348, 426 n; V: 7 i, 16, 20, 22, 23, 28, 33-37, 41, 50-52 + n, 57, 65 n, 71 + n, 73, 75 + n, 78, 80, 83 (proeven), 87, 88, 90, 95, 112, 117, 120-122 + n, 124 x, 126, 127, 130-132, 136 + n, 140-143 + n, 145 + n, 148 + n, 151, 155, 160, 163 n, 169 + n, 170 + n, 172, 176, 182, 200, 207, 208, 210, 211, 216, 230, 234-236, 239, 240, 247 n, 252, 258-260 + n, 309, 319, 328, 330, 331, 339, 355 + n, 418, 427, 432; VI: 69 n, 77 + n, 78 n, 80, 90, 230, 245, 248 (boeken), 251, 268, 286; VII: 139 + n, 204, 287, 298, 439, 468, 499; VIII: 372, 380, 401 n, 537 n; IX: 72 n, 79 n, 99 n, 107 (2e stuk), 109 + n, 110, 112, 119 + n, 123 n, 144 n, 149 n, 353, 400
‘Socialisme en kunstenaarschap’, VIII: 299 + n
‘Sombere reeks (Enkele spoken uit de provincie)’, VIII: 16 n, 48, 55, 48
‘Somewhere’, III: 206 + n, 279; VIII: 389 + n
Sonnet van burgerdeugd, I: 165 + n, 176, 177 (+ *tekst*) + n, 200 (proeven), 203 + n, 217 + n, 237 + n, 239, 254 + n, 292 + n, 294 + n; VI: 424 + n
‘Sonnetten’, I: 292 + n, 353
‘De Spaansche tragedie’, VII: 509 n; VIII: 22, 44, 53, 439 n
Het sprookje van de misdaad + bespreking, III: 424 n; V: 131 n; VI: 10 i, 69 n, 481 + n, 495; VII: 9 i, 11, 89 n, 106 n, 107 n, 125, 128, 134, 135, 137 n, 139 + n, 146, 166 n, 253, 277-278, 293, 298, 301, 356, 359, 364, 373, 374, 378, 386, 398, 411, 426, 429, 449, 450, 453, 468, 481, 486, 494, 501; VIII: 35 (wat anders), 47, 65, 76, 117 n, 147 + n, 169, 218-219
Stalin en het bolsjewisme (vert. van B. Souvarine, *Staline*), VIII: 357 + n, 362, 379, 391, 392, 396, 449 (vertalen), 461 (werkt mee), 485, 490, 506, 519, 529, 533, 569, 587 (Soewarin); IX: 62 n, 270 ‘Stanza's voor Sofie’, I: 181-183 (+ *tekst*); II: 184; VI: 36
‘Stevens pinxit’, I: 292 + n, 353
‘Surrealistische Fransche letteren’, I: 273 + n, 316 (artikel)
‘De tee van Ludwig’, III: 383 + n; IX: 86 + n, 87, 94 + n
‘Tegen de politieagent’, IV: 160 n
‘Tegen Stalin's koddebeiers’ (niet gerealiseerd), VII: 446, 447 + n, 452, 453, 462, 471, 484
‘Tegenklacht van het perron’, IX: 248 + n, 249 (*tekst*) + n
Tegenonderzoek (*Cahiers van een lezer*)*** + besprekingen, II: 282 n, 341 n, 342 n, 371 + n, 372 + n, 381 n, 389 + n, 392 n, 393 n, 399 n, 400 + n, 407 n, 411 + n,

416 n, 424 n, 435, 439, 442 n, 443, 446, 447, 455 n, 463, 475; III: 24, 26-27, 32, 42, 67, 70, 72, 83 n, 86 n, 88, 104, 108, 113 + n, 115 n, 116, 124, 137 x, 138 (*inhoud*) + n, 142, 143 n, 148, 158, 168, 230 (drukproeven), 247 (proeven), 300 + n, 317, 323, 328, 423, 438 + n, 444, 445, 449, 453 x (proeven, deelen), 501, 506; IV: 15, 17, 18 + n, 32 + n, 41 + n, 47, 82, 105, 114, 117, 119, 125, 131, 133, 152 x, 153, 155-157 (prospectus), 162, 164, 175, 197, 237, 239, 252, 315-318 + n, 320, 341, 344, 351 n, 354 (boeken), 357, 365, 369; V: 32 + n, 207 (3 cahiers), 217, 253, 328, 432; VI: 229, 230, 248 (boeken), 268; VII: 456, 479; IX: 43 n, 45 n, 46, 51 n, 78, 122 + n, 148 + n
'Ter inleiding' (in *De korte baan*), V: 180, 220, 229, 254, 347, 351, 352, 354, 355, 375, 409, 416
'Ter uitnoodiging', I: 292 + n, 353; II: 174 + n
'Terug en terug' (= 'Aller et retour'; = boek over Indië; niet gereal.), VI: 232, 237 + n, 249, 289 + n, 335, 336, 341, 372, 377, 403, 411, 434, 482, 492, 495; VII: 81 (hfdst.), 105 (ROMAN), 125, 162, 222, 228, 254, 256, 350, 368, 377, 389, 427; VIII: 53, 82, 139, 148, 197 + n, 398, 593; IX: 9 i, 214 + n
'De terugkeer van het hart', IV: 376 n
'Théâtre de I'OEuvre, Milmort', IV: 358 + n, 370
'Toppen in politieke romankunst', VII: 155 + n, 159, 166, 167, 180, 216
'Tot beter begrip', IV: 363 + n, 516 (verklaring); V: 42 + n, 71 (overzicht)
'Twee filmsirenen', III: 260 + n, 276 + n, 279, 283
'De twee gevangenen (Bij een dubbelportret door Willink)', VII: 228 n, 429, 430 (*tekst*) + n, 435, 467; VIII: 354 (*tekst*), 355 + n, 377, 378 + n, 464, 476
'Twee liedjes van Byron' (vert.), III: 355 + n, 356 (*tekst*), 363
'Twee stukken van Shakespeare', IV: 405 + n
'Twee uitbarstingen', I: 96 n
'*Twee vragen*', IX: 142-143 (*tekst*) + n
'Tweede bijdrage tot kennis van de provincie', VII: 532, 533 n, 534, 535, 537; VIII: 13, 16, 18, 24, 25, 34, 35, 73, 192, 200, 455
'Tweede dialoog', zie *Het sprookje van de misdaad*
'Twintigste eeuw', I: 280 + n, 292, 306, 319 n (sonnetten), 347 *Uren met Dirk Coster* (art. + boek) + besprekingen, II: 308 ('Gesprek'); III: 7 i (essay), 64 ('essay'), 69, 143 (essay), 149 + n, 150, 152, 155, 156 x, 158, 159 x, 161, 163 x, 165-168 + n, 170, 172, 174-178, 180, 181, 183 x, 185 x, 187, 190, 197, 198 + n, 212, 228, 251, 261, 275, 278, 320, 326, 330, 331, 334, 336, 341, 350, 351, 382, 384, 404, 405, 407-410 + n, 412, 413-415 + n, 418, 419, 421-423, 425, 427-429, 436, 438-440, 443, 447 x, 451, 465, 491 n 495, 497 + n, 498, 503; IV: 32 + n, 54, 82, 91, 99 n, 105, 106, 113, 114, 117 x, 120, 123, 124, 126, 127, 131-133 + n, 139 (ex.), 141, 142, 146, 147, 151-154 + n, 157, 165 + n, 166 n, 175 + n, 181-183 + n, 187, 188, 197, 203, 256, 263-266 + n, 293; V: 328, 356 n, 432; VI: 33, 73, 102, 190,

230, 248 (boeken), 268, 412; VII: 287, 363, 520 + n, 536 x; VIII: 30, 46, 57, 372, 424, 428, 499 + n; IX: 65 + n, 78, 81 + n, 83, 85, 86 + n, 89, 90-95 + n, 99, 107 + n, 123 + n, 124 n, 411
'Uw eruditie, o Van Duinkerken' (ongepubl.), VIII: 465 + n (*tekst*), 466-468
'Valery Larbaud', III: 420 n
'Valery Larbaud, Groot schrijver buiten deze tijd', VII: 389 n, 454
'Van de drie ridders en het hemd' (vert. van J. de Baisieux, 'Des trois chevaliers et del chainse (chamise)'); zie ook DP, *Het zijden harnas*, II: 165-166 + n, 170, 180, 260 + n, 261 x, 430, 442, 447, 449 + n, 456, 462 + n, 478; III: 23 + n, 36, 42; IV: 55
'Van goede en slechte bloemlezingen', VIII: 47 + n, 129 + n, 144, 221, 231, 232
'Van Kraspoekol tot Saïdjah' (bloemlezing): zie aldaar
'Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan...', VII: 9 i, 502, 503 + n, 509-516 + n, 518, 519, 522 + n, 523, 525, 530; VIII: 12, 13, 16, 17 (1e stuk), 18, 24, 25, 34, 35, 40, 73, 192, 200, 455
'Van Schendel's nieuwe verschijning', VIII: 161 + n
'Van zuiver en onzuiver sentiment', VI: 424 n; VII: 26 + n, 27, 291, 292 + n
'De verborgen avonturier', III: 57 + n, 64, 138, 143, 153 (stuk voor *Menno*)
'Verborgen grootheid', VI: 199 + n
'Verdediging der kultuur', V: 129 n, 130, 368, 425 n, 443, 452; VI: 14-17 + n, 39, 47 (2 stukken), 82, 90, 104, 111 + n, 116, 122, 136, 156, 194, 195, 197, 198, 201; IX: 183 + n
'Verdere herdenking', zie 'De beteekenis van Multatuli'
'Vergeef me zoo 'k met grooten spoed', II: 236 (*tekst*)
'La véritable Manola', VIII: 464 + n, 465
'De verloofde', IV: 155 + n
'Vermoeide jeugd', II: 145 + n; III: 419, 445
'De versteenden op het land Tjikoppo', VI: 413 n, 415, 432 (artja's), 434-435; VII: 500, 529 + n; VIII: 122, 164, 193; IX: 243 + n
'Het verval', II: 12; III: 406 + n, 446
'Verwey rekent af met Van Eeden', VIII: 337 + n
'De verzen van A. Roland Holst', VII: 79 + n, 199 + n, 255, 332, 360, 368, 369 + n, 381, 395
'Vestdijk, de veelzijdig begaafde', VII: 374 + n, 396, 411, 428
'Voetballerswijsheid', VIII: 219 n
'Voetnoot na het "Gesprek over Slauerhoff"', II: 433 n, 442 + n, 443 (*tekst*), 444, 447, (6 regels), 449 (antwoord), 450, 451 (repliekje)
'De vogel Rock' (voorl. titel voor *Parlando*), I: 399 + n
'Voor alle zekerheid', I: 132 + n, 137, 138, 153 + n, 231 (vier verhalen), 262, 278 + n, 291 (vijftal verh.), 355 (verhalen), 361
'Voor Corinna's album', VII: 189, 190 n, 398 + n, 545 (*tekst*)
'Voor de famielje', I: 77 + n, 78 x, 104, 108, 278 n
'Voor een jong meisje', III: 251 n; VII: 215 + n, 309, 389 + n; IX: 66 + n
'Voor een paradijsvaarder', III:

252 (*tekst*) + n, 260 + n, 298 n ‘Voor het album van Lize’, II: 184
‘Voor Jehanne’, II: 184
Voor kleine parochie (Cahiers van een lezer) * + besprekingen, I: 115 n; II: 68 n, 75, 138, 139, 154 x, 157, 166, 167, 211, 269 + n, 282, 297, 302, 323, 348 + n, 372, 373, 384, 395 + n, 403, 408 + n, 439 + n, 475, 484; III: 19 + n, 24, 26, 42, 54, 56, 57, 63, 65, 67-69 + n, 71, 77, 80 + n, 82, 85, 92, 98, 104 + n, 107, 108, 148, 150, 169 + n, 188 + n, 200, 202, 203, 453 (deelen), 501, 506; IV: 15, 17, 18, 32 + n, 47, 117, (2 andere), 175, 181, 237, 239, 252, 293 + n, 341, 344, 354 (boeken), 357; V: 32 + n, 207 + n, 217, 328, 432; VI: 181, 229, 230, 248 (boeken), 268; VII: 456, 479; VIII: 364 + n, 365; IX: 65 n, 343
‘Voor S.’, II: 11 n, 12 (*tekst*), 20, 45 (verzen), 47 + n, 141, 142, 190-191, 252
Een voorbereiding + besprekingen, I: 29 i, 31 i, 106 n, 109 + n, 113-115 + n, 117, 118 + n, 121, 148 + n, 153, 157 + n, 158, 213, 255 + n, 286, 287, 294, 390 n, 395; II: 19-20, 25, 56, 71, 225 + n, 229, 233, 389, 447, 468, 480, 494; III: 16, 23-26 + n, 29 + n, 35, 42, 43, 45 + n, 56 x, 57, 70, 77, 139, 146, 151, 158, 160, 161, 164, 167, 168, 171, 172 (Suré), 175, 181, 182, 194, 213, 217, 224, 230, 231, 257 + n, 260, 268, 278 + n, 322 n, 326, 327, 331, 333, 355, 381 (Watteyn), 432, 446, 451, 453, 500, 501, 506; IV: 18, 96, 114, 120, 196 x, 237, 239, 256, 277, 278, 280, 347, 477, 491-492, 498, 508; V: 82-84, 91, 223, 327-330, 340, 392, 432, 438, 440; VI: 69 + n, 98 n, 229, 230, 236 n, 248 (boeken), 268, 451 + n; VII: 52 + n, 185 + n, 285, 456, 479; VIII: 364, 372, 550, 559; IX: 46 + n, 163 n, 343, 344
‘Voorlopig slot’, VII: 492 + n
‘Voorrede’ bij Ter Braak, *Démasqué der schoonheid*, III: 465, 478 + n; IX: 78
‘De vooruitgang’, III: 255 + n, 256 (*tekst*), 445 + n, 448, 499, 509, 513; IV: 94 + n; IX: 99 + n ‘Voorwoord’ bij Daum, *Goenagoena*; IV: 267 n; V: 207 n; VI: 193, 200, 202, 207, 344; VII: 408 n; IX: 166 n, 217 n, 218 + n, 219 + n, 225
‘Vreemdsoortig avonturier, Een. Marie I, koning der Sedangs’ (onder ps. A.L. van Kuyck), IV: 16 + n, 226 + n, 234, 237-240, 247
‘De vrees te berusten’ (voorl. titel van het eerste boek van ‘De onzekeren’), I: 349, 355; II: 177
*Vriend of vijand (Cahiers van een lezer)*** + bespreking, II: 86 n, 96 n, 154, 155, 157, 166, 211, 282, 297, 302, 313, 323, 342, 348, 372, 388, 389, 393 + n,395 + n, 439, 475; III: 24, 26, 42, 66, 82, 104, 105, 108, 124, 126, 137 x, 138, 142, 143 n, 148, 149 (proeven), 157, 158, 161, 168, 188 + n, 196, 200, 202-204, 207, 213, 322, 453 (deelen), 501, 506; IV: 15, 17, 18, 32, 47, 117 (2 andere), 175, 237, 239, 252, 341, 344, 354 (boeken), 357; V: 207 + n, 217, 328, 432; VI: 51 + n, 229, 230, 248 (boeken), 268; VII: 456, 479; VIII: 364 + n; IX: 29 n, 35 n, 36 n, 65 n, 163 n, 343
‘Een vriend van Nederland in

Italië, Dr. Giacomo Prampolini' (onder ps. A.L. van Kuyck), IX: 27 + n, 28 x, 30 (vertalingen)
'Een vrouw', II: 10 (*tekst*), 11 n, 14 (vergelijking), 45 (verzen), 47, 191 n, 260 + n, 261 x, 355 + n
'Vrouwenleed in de literatuur', VII: 451 n, 453
'De vijand meldt zich', III: 59 (geantwoord), 61-62 (*tekst*) + n, 67, 69, 77, 79, 131 (stuk), 132, 133, 138, 143
'5 Anekdoten en een gesprek'
'3e bijdrage tot kennis van de provincie'; ongepubl.), VIII: 16 + n, 19, 25, 32
'De waarheid der wrekende schoondochters', VIII: 417 + n, 463 + n, 518 + n, 519, 535; IX: 383
'Waarom Indië', zie *Scheepsjournaal van Arthur Ducroo*
'De wachtende', II: 11 + n, 15-18 (*tekst*), 20, 45, 47 (verzen), 190-191, 260-262 + n, 355 + n, 375 n; III: 230; IX: 44 + n, 45
'Wandeling zonder maan', I: 280 + n, 292, 306, 319 n (sonnetten), 347 n; II: 144, 152 + n, 242 + n
'Weer terug in "Het land van herkomst"', VI: 317 + n
'Welneen, ik ben niet boos', V: 131 + n
'De werkelike d'Artagnan', IV: 271, 272 + n, 276, 277, 286, 288, 296, 298, 339, 354, 365 (overdrukken), 375, 377
'Wie, zoniet God, zei Kluit...', V: 131 + n
'Willem van Hogendorps Indische jaren', VIII: 493 + n, 498
'Windstilte', I: 75-78 + n, 104, 108, 141, 296, 305; II: 446 (*tekst*); III: 445; IX: 33
'Woord vooraf bij de volgende stukken' (= 'Aantekening bij discussie over "Ontmoeting met Indonesiërs"'), VIII: 32 n, 95 'Woordvoerder van het modernisme', V: 347 n; VII: 63, 64, 119 + n, 291 + n, 332, 374 + n, 395, 411, 428, 429, 448 + n
'Written in dejection', IV: 268, 269, 304 + n, 306-307, 318, 326, 352 + n, 376 n, 377, 400; V: 156 (Nietzsche-Tielrooy); VIII: 427 n, 455 (botsing)
'Zaak van intellectueel geweten', VII: 83 + n, 99, 106; IX: 223 n
'Zentgraaf, de oude Judas ook,' VII: 582-583 + n (*tekst*)
'De "zenuwlijder" van Lebak', V: 9 i (artikel), 334 + n, 343, 346, 350, 351, 353, 354, 366, 367, 372, 375, 387, 391, 397, 402, 461, 463, 484; VII: 99 n
'Zich doen gelden', VI: 255 + n; VII: 45, 46, 69 (2e verhaal), 89, 105, 124 n, 140, 141, 167, 169, 181, 182 (vervolg), 188, 190, 194, 196, 197, 211, 212, 220, 255, 270, 277, 284, 296, 301, 306, 323, 324, 335, 361, 373, 406, 428, 454, 521, 528, 531; VIII: 8 i, 11, 48-50, 53, 56, 60, 63, 64, 67, 80, 83, 91 n, 94, 99, 108, 113-115, 117-120, 123, 130 x, 133, 144, 147, 153, 157, 163, 166, 196, 202, 233, 309, 396, 423, 489, 505 + n, 506, 508, 564, 570, 579, 593; IX: 245
'Zittingen voor een damesportret', I: 75, 79 + n, 80, 87 + n, 103, 108, 111 n, 131 (5 verhalen), 201, 368-370; III: 446
'Zo leeg een bestaan', I: 100 + n, 104 n, 109, 131, 137, 139, 140 + n, 153 + n, 159, 168 + n, 178, 179, 202, 208, 210, 231, 262, 291, 297 + n, 336-337 n, 355 (verhalen), 361; III: 446 (1e verhaal)

‘Zu dem Aufsatz “Holländische Literatur von E. du Perron”’, IV: 517 + n, 520; V: 19, 26; IX: 143-145 (*tekst*) + n
Het zijden harnas (vert. van J. de Baisieux, ‘Des trois chevaliers et del chainse (chamise)’) + bespreking; zie ook DP, ‘Van de drie ridders en het hemd’, II: 166 n, 260 n; III: 36, 42, 47 (opdracht), 410, 411, 413, 448, 451, 480 + n, 489; IV: 10 + n, 55 (Ridders); V: 249 n; IX: 107, 167
Perron, Charles Emile du (1861-1926), I: 30 i, 31 i, 38, 41, 60, 74, 89, 90 n, 112 n, 153, 232, 262, 287 n, 331 n, 343, 344, 349, 369 n; II: 192 n; III: 22, 122, 178, 305; IV: 85, 140, 145, 159, 279, 306, 338; V: 66, 85, 86, 100, 316, 329; VI: 80, 155; VII: 80, 307, 314, 410, 422, 532 n; VIII: 156, 192, 231 n, 420; IX: 54, 55, 233 + n ‘Ambtelijke indrogings-statistieken’, IX: 233 + n
Perron, Dolly du (geb. 1919), VII: 107 + n, 114
Perron, Edoardo du, VII: 527
Perron, Frits du (1856-1935), V: 359
Perron, George J.P. du (1871-1952), VII: 109 + n, 120, 124-126; VIII: 192
Perron, Gille du (geb. 1926), I: 31 i, 74 n, 271, 303, 311; II: 10 n, 18 + n, 30 n, 90, 149, 290; III: 77, 180, 226, 263, 269, 271-273, 295, 317, 323, 331 x, 336, 337, 340, 344, 350, 352, 353, 356, 357, 359-361, 377, 393, 395, 398, 461, 494, 503; IV: 14, 68, 88, 89, 104, 123, 130, 133, 151, 152, 155, 159, 170, 171, 208, 211-216, 218, 220, 222-225 + n, 234-236, 239-241, 244, 246, 248, 250, 276, 295, 297, 333, 339, 365, 368, 387, 390, 406, 444, 483, 490, 507; V: 38, 50, 57, 62, 315, 322, 325, 377, 379-381, 383, 385, 386, 417, 423, 424, 429; VI: 68 + n, 99, 124, 128, 136, 151, 156, 161, 167, 171, 173 n, 175, 182, 184, 188, 189, 204, 225, 228, 248, 254, 259, 267, 271 + n, 273, 278-281, 286, 288, 292, 300, 319, 323 + n, 328, 351, 354, 367, 371, 375, 386, 396, 397, 399, 402, 417, 421, 434, 456, 487, 495; VII: 15, 51, 78, 118, 250, 267, 364 + n, 446, 516; VIII: 121, 163, 164, 169, 233, 242, 243, 252, 309, 326, 327, 399, 571; IX: 33 + n, 55, 129, 145, 167, 235, 237, 253 n, 254 + n, 358
Perron, Hendricus Wilhelmus du (Henri, 1889-1969), I: 138 + n; VII 107 + n, 114; IX: 55
Perron, Hendrik Wilhelmus du (Henri, 1820-1900), VII: 109 n, IX: 55
Perron, Jean-Roch du (1765-1808), III: 442; IX: 18 + n, 19, 54 + n, 55
Perron, Jetty du, zie Emmerick-du Perron, H.D. van
Perron, Louis du (1793-1855), III: 442-444, 460; VII: 352, 353 + n, IX: 18 n, 54 + n, 55
Perron, Louis Henri du (1856-1916), I: 138 n; IX: 55, 233
Perron, Nicolaas du (1787?-1809), IX: 18 n, 54 + n, 55
Perron, Pieter Johannes du (1830-1899), VII: 109 n, 120 (vader)
Perron-Bédier de Prairie, Marie M.M. du (1864-1933), I: 30 i, 40 n, 60, 74 n, 89, 90 n, 102, 104, 121, 134 + n, 138, 142 n, 218, 225, 232, 239, 258, 262, 263, 267, 271, 287 n, 289, 303, 306, 308, 309, 311 + n, 312 n, 323, 331 n, 343, 344, 348, 349, 351, 369, 370, 390, 393, 402, 405 x, 406, 409, 420, 422,

425, 426 x, 432, 447; II: 7 i, 9-ii + n, 13 x, 14, 18-20, 24, 25, 29, 30 + n, 33 x, 39-41, 43, 46, 47, 58, 59, 61, 64, 67, 75 x, 77, 90, 95, 97, 99, 106, 107, 110-113, 117 x, 119, 124, 125, 127, 134, 149, 150, 162, 191, 222, 223, 235, 237, 245, 256, 275, 286, 295, 323, 333, 362, 367, 376, 390, 395 x, 436, 440, 459, 462, 465-468 + n, 470, 473, 482; III: 7 i, 8 i, 21, 28, 30-32, 37-38, 56, 58, 60, 69, 74, 82, 91, 97, 98, 105, 112, 114, 123, 125, 126, 134, 139, 147, 152-154, 156, 159, 160, 163, 168, 169, 175 x, 178-180, 182, 197, 198, 203, 204, 236 x, 241 x, 251, 252, 254, 258-263, 265 x, 267-269, 283, 286-290, 295-297, 304, 316-320, 322, 323, 325, 331 x, 336 x, 337, 340, 343, 350, 352-354, 356-359, 361, 367, 377, 379, 382, 391, 393, 395, 398, 399, 401, 424, 435, 440, 455, 460-462, 485, 494, 496, 505 x, 508; IV: 7 i, 11-15, 21-24 + n, 34, 69, 85 + n, 88, 89, 128, 145, 150, 197, 198, 215, 225, 279, 295, 322, 329-330, 336, 348, 364, 368 + n, 397, 416, 442, 447, 454, 469, 470; V: 30, 33, 37, 66, 86, 96, 100, 116, 258, 330; VI: 100, 155, 409; VII: 180, 307, 422, 500 + n, 532 n; VIII: 156, 247 n, 293, 397, 508, 527; IX: 37, 40, 41, 55, 57, 58, 71, 83, 90, 101, 105, 115 n, 167
Perron-Caron, Lisabeth du († 1805), III: 442; IX: 19 + n, 55
Perron-van Ligten, Alestina Rudolphine du (geb. 1881), VIII: 192
Perron-Menu, Margaretha Catharina du (1829-1896), VI: 271 n; IX: 55
Perron-de Quartel, Johanna Lucretia du (1798-1875), III: 443
Perron-de Roos, Elisabeth Geertruida du (1903-1981; zie ook Roos, Elisabeth de, en ps. Potomak), I: 295 n; II: 303; III: 8 i, 9 i, 22, 142, 147, 149 n, 152, 172, 174, 176, 192 n, 197, 198 n, 205, 255, 259, 265, 267 (‘the Elizabethan shadow’), 272-274, 282, 285- 287, 289, 291, 293, 296, 297 + n, 299, 302, 304, 305 + n, 313, 314, 317-319, 321, 322, 324 x, 326, 327, 332, 334, 337-340, 343, 344, 346, 347, 350-354, 357, 358, 361, 371 + n, 377, 379, 382, 383, 387, 388, 391, 392, 397, 398, 400, 401 x, 406 + n, 412, 414 x, 416-418, 422, 429, 431-434, 437, 440, 441, 447, 459, 460, 463, 478-481, 484, 486, 488-490, 496, 498, 499 x, 503 x, 507, 513, 518, 520-522 + n; IV: 8 i, 10 x, 13, 14, 16, 19, 25, 29, 30, 34, 35, 41, 46 + n, 50, 51, 55, 70, 74, 78, 79, 80 n, 82, 91, 92, 100, 101, 104, 106-110, 112, 114, 115, 118, 119, 128, 130, 131, 133, 135, 139, 142, 148, 152, 154 + n, 157, 159, 165, 170-173, 176, 180, 181, 183, 184, 188-190 + n, 194, 196, 197, 199, 201, 204, 205, 207, 208, 211, 212, 214-218, 226, 228, 232, 234, 241, 242, 244, 246-251, 261, 265, 270, 271, 278, 283, 285, 289, 292, 293, 295, 296, 299 n, 300-303 + n, 306, 309, 310, 317, 318, 322-324 + n, 326, 327, 329, 330, 333, 335, 339, 342, 345-349, 355, 357, 358, 360-365, 367, 370-374, 376-379, 388-391, 394, 398, 401-403, 405, 407-409, 411-413, 417, 421, 424 x, 428, 434-436, 438, 441, 444, 449-453, 455, 461 + n, 463, 467, 468, 476-478 + n, 480 + n, 482, 486, 487, 489, 491-492 + n, 497, 499, 500, 504, 506, 507, 517; V: 7 i, 10, 14, 17, 19, 25,

35, 37-41, 45, 49, 51, 52, 54, 57, 58 x, 67, 68, 71, 76, 82 + n, 87, 96, 97, 101, 102, 107, 108, 110, 112, 115, 117, 125, 128, 142, 147, 149, 155, 164, 167, 171-173, 175, 177, 180, 181, 185, 186, 188-190, 192, 193, 195-198 + n, 200, 204, 206 x, 211, 212, 214, 224, 225 x + n, 227, 231 x, 239 x, 240 x, 242 x, 243, 245 x, 246, 248, 250-252, 259, 263, 264, 266, 268-271, 274, 277, 279, 282 x, 286, 287, 289-291, 294, 296, 297, 299, 301, 302, 305-307, 310, 311, 314, 316-318, 320, 321, 325 x, 326 x + n, 331, 332, 340, 345, 348 x, 351, 357, 364, 365, 367, 368, 372, 378, 380, 383-385, 389 x, 395, 397, 400, 401, 409, 415, 416, 420, 422, 424-426, 435, 443, 444, 446, 453; VI: 7 i, 12 + n, 13, 15, 24, 31, 32, 35, 41, 43, 45, 52, 55, 60, 65, 68, 75, 76, 78, 79, 82, 85, 88, 90, 100, 103, 108, 110, 111, 116, 118, 122, 124, 132-134, 146-148, 150-152, 155, 157, 161, 162, 172, 173, 182, 184-186, 188, 197-199, 202, 203, 206, 208, 217, 224, 225, 227, 228, 231, 232, 235-239, 244, 247-249, 254, 259, 262-265, 270, 279-281, 284, 286, 287, 290, 291, 295, 298-300, 304, 305, 309, 312-315 ,318, 319, 321-322, 324-328, 332-334, 340, 343, 344, 351, 353, 356, 357, 359, 361, 363, 370, 374, 377, 380, 383, 387, 390 + n, 394, 397-399, 405 + n, 408, 409, 413, 415 x, 416, 420, 423 x, 425, 427-432, 439, 442, 446, 448, 451-453, 455, 458, 466, 467, 475-483, 485, 486, 492, 493, 495, 496; VII: 7 i, 12-18 + n, 22, 25, 26, 28, 40-42, 44, 46, 52, 60, 64, 65, 67, 69 + n, 70, 72, 73, 75, 77, 78, 80, 82, 84, 85, 88, 94, 99, 100, 107, 108 x, 110, 112, 114, 115, 117, 121, 123, 124, 127, 128, 130, 132, 134, 136-138, 141-143, 145, 146, 149-151, 153, 154 x, 156, 158, 162-165 + n, 167-171, 178, 179, 183, 186, 189, 191-193, 199, 200, 206, 208-212, 214, 215, 219-225, 227, 228 + n, 236, 242, 247, 248, 253, 255, 257-259, 261-264, 267, 271, 281, 285, 292, 294, 298, 299, 301, 302, 307 x, 316, 331, 333-336, 338, 348-351, 353, 355, 357, 360, 367-370 + n, 373, 374 n, 375 n, 376, 377, 387, 389, 390, 392, 395-397, 399 x, 402, 405 x, 407, 410, 412, 422-427, 429 x, 431-433, 437, 438, 447-449, 451, 452, 455, 457, 460-462, 464, 465, 467, 475, 483, 487, 489, 492, 494, 499 + n, 500-502, 506, 507, 512, 513, 515, 519, 523-525, 530, 534, 537; VIII: 11, 14 x, 22, 23 x, 27, 30, 36, 39, 45, 47, 49, 50, 55, 63, 64, 66, 67, 71, 81, 82, 85, 94, 96, 100, 102, 104, 108, 111, 113, 125, 130, 131, 133, 135, 139, 141, 145, 147, 161, 164, 168-170, 183, 189, 190, 199 + n, 201, 202, 212, 213, 216, 220 x, 221-224, 235, 238, 242, 249, 252, 254, 256, 257, 262-265, 271, 272 x, 275, 279-282, 289-292, 295, 297, 309, 311, 312, 314, 319-322, 326-328, 333, 334, 341, 352, 362, 363, 383, 385, 391, 392, 394, 396-398, 422, 427, 452, 461, 467, 480, 482, 484, + n, 489, 491 n, 492-495, 500, 501, 506-509 + n, 521, 525, 527, 529, 534, 535, 561, 564, 566, 567 + n, 579, 593; IX: 8 i, 9 i, 34 n, 53 + n, *62 n*, 74 n, 77 n, 83, 87, 91, 93, 95-97 + n, 98 n, 103, 108-113 + n, 128, 132-136 + n, 138-141 + n, 150, 154-159 + n, 161 + n, 164 + n, 165, 167-169, 175, 176, 179 + n, 183 + n, 184, 186,

187, 189, 195 + n, 211, 212, 215, 218-223 + n, 226-228, 230, 231, 234-241 + n, 245-247, 255, 259 n, 262, 278 n, 329, 342, 351, 357-360 + n, 365, 370-376, 384, 400, 404, 406 n
Perron-Sechez, Simone Elise du, I: 31 i, 74 + n, 77, 79 n, 106, 126, 255, 262, 263, 265-268, 270, 271, 273, 281 n, 282, 301-303 + n, 306, 312, 316, 323, 337, 345, 389, 390, 405, 407, 409, 418 x, 422, 424, 426, 429; II: 7 i, 9-11 + n, 13, 14, 18, 21, 22, 25, 30 n, 33, 39-40, 43, 56, 61, 67, 107, 136, 149, 150, 172, 245, 246, 254, 257, 259, 272, 288, 323, 327, 337, 360, 366, 367, 391, 400, 405, 422, 468; III: 7 i, 8 i, 15, 22, 32, 34, 58 x, 69, 74, 82, 110, 152-154, 169, 186, 222, 226, 227, 235, 236, 246, 251, 259-263, 265-269, 272-274, 282 n, 287, 289, 295 + n, 296, 304, 305, 317-319, 321-323, 331 x, 336, 337, 340, 343, 344, 350, 352-354, 356-359, 361, 378, 379, 393, 395, 398, 399, 401, 447, 461, 494; IV: 14, 88, 89, 104, 130, 133, 134, 151, 152 x, 155, 158, 170-172, 180, 210-220, 222-225 + n, 235, 236, 239-241, 244, 246-248, 250, 276, 295, 297, 333, 334, 337, 342, 365, 368, 390, 424, 436, 437, 442, 445, 447-449, 453, 456, 483, 490; V: 77, 232, 253, 258, 315, 321, 322, 383, 385, 386; VI: 128, 156, 157, 161, 162, 167, 188, 205, 234, 236, 240, 243, 267, 271 n, 273 + n, 280, 304, 323 + n, 375, 386, 396, 397, 399, 421, 495; VII: 220, 250; VIII: 164, 233, 327, 571; IX: 40, 41, 55, 58, 67, 69, 129, 253 n, 254, 361, 362
Perrot d'Ablancourt, Nicolas (1606-1664), IV: 491, 494
Persbreidelordonnantie, VI: 465 + n; VII: 86; VIII: 181 + n
Perseus: Cellini
Persky, Serge M. (1870-1938) *La vie et l'oeuvre de Dostoïevsky*, III: 100, 101 n
Personalia: de Haan
Pet, W.J., VI: 310-311 (oude heer), 342
Pétain, Philippe (1856-1951), IV: 444
Petel, Zus, zie Polanen Petel, Zus van
Petit ami, Le: Léautaud
Petit Palais (museum te Parijs), V: 336
Petit, VIII: 361 + n
Petit, Claude le (± 1638-1662), I: 175 + n, 176
L'adieu des filles de joye à la ville de Paris, 1657, I: 175 + n, 176, 358, 359
Le bordel des muses ou les neufs pucelles putains, I: 175 + n ‘Madrid ridicule’, I: 176
‘Paris ridicule’, I: 175 n, 176
‘Rome ridicule’, I: 176
Petronius Arbiter († 66)
Le Satyricon (vert. door L. Tailhade van *Satiricon*), I: 233 + n, 236
Le Satyricon (vert. door F. Nodot van *Satiricon*), I: 233 + n, 236
Petrucci, Clairette E.A. (geb. 1899), I: 29 i, 30 i, 32 + n, 33, *42 n*, 43, 122 (oude liefde), 255 + n; IV: 95, 96, 366; V: 230; IX: 70
Petrucci, Raphaël (1872-1917), I: 32 n
Petrucci-Verwée, Claire A. (1873-1956), I: 29 i, *32 n, 33 n*, 54, 118; IV: 95, 96; VII: 145 n
‘Petrus en Paulus’: DP
Peyré, Joseph (1892-1968), VI: 63; IX: 193 + n, 194 + n

Sang et lumières, VI: 63; IX: 193 + n
Peyrefitte, Roger (geb. 1907), II: 111 n
Propos secrets, II: 111 n
Peysson, zie Peisson
Pfeffermühle, Die, V: 419 + n
Philippart, G., III: 75 + n
Philippe, Ch.-L. (1874-1909), II: 201
Philippeau, Herbert, II: 99, 113, 193 (neef), 216, 257, 286 n, 323; III: 153, 500, 501; IV: 242; IX: 40, 41, 49 + n, 343
Philips II, zie Filips II
Philips, Marianne (1886-1951), V: 256, 375; VI: 209
Henri van den overkant, Een jeugd tussen twee eeuwen, VI: 349 n
De jacht op de vlinder, V: 243, 290 + n, 294-295, 306
Phoenix, zie v. Nijlen, *De vogel Phoenix*
Photographie, III: 483, 499
Pia, Colette (geb. 1937), IX: 240 n
Pia, Pascal (ps., 1902-1979), I: 29 i, 43, 98 + n, 121, 137, 139, 142, 146, 158, 164, 204, 234, 236, 239, 265, 295 n, 396, 403; II: 76, 160, 161, 215 + n, 222, 245, 263, 266, 277, 281, 321, 326 + n, 327, 339, 390, 430; III: 14, 74, 85, 114, 145, 150 n, 227, 302, 328, 350, 359, 382, 387, 411, 438, 454-457, 462, 474, 480, 507 + n; IV: 21, 26 + n, 27, 30, 52, 63, 97, 124, 128, 129, 137-139, 148, 149, 151, 152, 156, 159, 179, 182, 184, 187-190, 192, 195, 201, 202, 204, 206, 212, 215, 217, 226, 246, 248, 252, 257, 258 x, 277, 289, 293, 337, 341, 357, 425, 443, 507, 519; V: 54 x, 56, 59, 76, 97, 120, 312, 318, 322, 324-326, 401, 433; VI: 8 i, 17 n, 18, 48 + n, 63, 66, 78, 79, 81, 82, 90, 92, 93, 98, 99, 121, 132, 136, 138, 142, 143, 149, 151 x, 152, 216, 356, 361, 409, 445 n; VII: 74, 123, 223, 261, 381, 489 + n; VIII: 199, 210; IX: 24 n, 136 + n, 181, 188, 190-193 + n, 195-203 + n, 213, 215, 216 x, 240 + n
André Masson, II: 263 n
Bouquet poëtique des médecins (bloemlezing): zie aldaar
Cortège priapique, zie Apollinaire, *Cortège priapique*
'De Gistoux si j'étais le maître', II: 263-264 (*tekst*)
'Het geval Rimbaud, Twee dichters over dit dichterlijk genie' (vert. door DP), II: 266, 321, 326 + n, 327 + n, 339
Manolo, II: 263 n
La muse en rut, VII: 515 + n; VIII: 31 (*Pia's*), 103 x, 210, 595 x
Pia-Lonneux, Suzanna, I: 146, 234, 236, 265, 403 n; VI: 66, 81
Piano: Burssens
Piazza, H. (uitgeverij), III: 189
Picasso, Pablo (1881-1973), I: 147; III: 517; IV: 477; IX: 96
Pichel, Dora, zie Groen-Pichel, Th. E. van der
Pichon, L. (uitgeverij), I: 162
Picture of Dorian Gray, The: Wilde
Pied Nickelé (personage uit beeldverhalen), IV: 431
Pienaar, E.C. (1882-1949)
Digters uit Suid-Afrika (bloemlezing): zie aldaar

Pieneman, Jan Willem (1779-1853), III: 511
Slag bij Waterloo, III: 511
Pierard, Louis (1863-1942), II: 55 + n
Pierre d'Horeb, La: Duhamel
Pierre-Quint, Léon (1895-1958), IV: 119
'Pierrot': Kelk

Pierrot, zie Kelk, *De zonde van Pierrot*
Pierrot aan de lantaarn: Nijhoff M.
Pieters, Marcel, III: 496
Pieterse, zie Rantwijk-Pietersen, Nike van
Pietragrua, Angela, I: 268 + n
Pigeaud, T.G.T. (1899-1988), VII: 420 + n
'Alexander, Sakèndèr en Sénapati', IX: 403 x+ n
'Pilar': Antonini
Pilatus, zie Vestdijk, *De nadagen van Pilatus*
Pillecyn, Filip de (1891-1962), V: 318, 351, 401, 427; VI: 56, 57 *Monsieur Hawarden*, V: 318
'De schaduw', V: 201 n, 351 + n, 364, 371, 375, 376, 395, 401, 426; VI: 11
Pilnjak, Boris (ps., 1894-1937?)
L'année nue (vert.), VI: 38
Pindarus (± 522-443 v. Chr.), VI: 128
Pirenne, Henri (1862-1935), III: 362 n; IV: 42 + n, 44
Pisan, Christine de (1363-1431), II: 11
Pistoolschot, Het: Poesjkin
Pit, Mary Ann (1891-1966), IX: 272 n, 273, 274 + n
Pitié pour les femmes: Montherlant
Pitoëff, Georges (1884-1939), III: 459
Pitt, William (1708-1778), VIII: 251 'De planken', zie DP, 'De grote dingen van de planken'
Plantage, zie Helman, *De stille plantage*
Plasschaert, Albert C.A. (1874-1941), I:50, 134 + n; II: 336 + n, 356, 404; III: 169; IV: 370; V: 10, 11, 79 + n, 81, 157 n
'Nieuws onder de zon?', II: 404 + n
Palet, Een boek gewijd aan de hedendaagsche Nederlandsche schilderkunst (met Citroen), II: 324; III: 169 + n
'Tent. Kunstzaal De Boer te Amsterdam', II: 356 + n
'Waarom Campendonk', V: 157 n
Platenatlas bij de Nederlandsche literatuurgeschiedenis (samenst. G. Brom, M.A.P.C. Poelhekke en C.G.N. de Vooys), VII: 281, 282 + n, 283, 355
Plato (± 428-± 348 v. Chr.), VI: 66, 119, 120, 153
Verdediging van Socrates (vert.), VIII: 460
Play in childhood: Lowenfeld
Plechanov, G.V. (1856-1918), VI: 66 + n
Pléiade, La (uitgeverij en serie), VIII: 402
Pleyte, C.M. (geb. 1863), IX: 392 n, 394+ n
Soendasche schetsen, IX: 397
Plievier, Theodor (1892-1955), VIII: 95
Ploeg, De (uitgeverij), VII: 319; VIII: 23, 47, 264, 265, 348 n
Plon (uitgeverij), VII: 129
Plume, La (periodiek), I: 111
Plutarchus (±50-± 125), III: 355; VI: 127; VII: 238
'Po Tsju I en Yuan Sjen bij de Yang Tse': Slauerhoff
Podach, E.F.

Friedrich Nietzsche und Lou Salomé, Ihre Begegnung 1882, VII: 335 + n
Podewils, Clemens, IV: 521 + n; V: 19, 31, 50, 239 + n
Poe, Edgar Allan (1809-1849), I: 232, 406; II: 175, 179-180 + n, 196, 224, 414, 428, 437 n, 438, 457, 491; III: 235, 342, 363, 493;

IV: 33, 55, 65, 104 + n, 122, 144, 347, 415; V:30, 31, 203, 208, 307; VI: 61, 201, 363; VII: 107 + n, 164, 212, 213, 454; VIII: 424; IX: 102, 235
'Annabel Lee', I: 378, 379 n
'The cask of Amontillado', III: 481
'Drie gedichten' (vert. door H. de Vries), IX: 102 + n
'Eureka, A prose poem', II: 179, 224
'The fall of the house of Usher', II: 428; IV: 105, 117, 370; VI: 323 *Fantastic tales*, II: 196 (Tauchnitz); VI: 201 (?)
'Lenore', I: 406
'Lenore' (Franse vert. door G. de Nerval), IV: 256, 258
'Leonainie', I: 406, 411-412 (*tekst*)
Letters till now unpublished in the Valentine Museum, Richmond, Virginia, II: 120 + n
'Ligeia', III: 481
The literati of New-York City, I: 384
'The man of the crowd', III: 481 *Marginalia*, VI: 201
The masque of the red death and other tales, III: 342, 363, 432, 434 + n, 438, 481 + n, 492, 506; VI: 200
'The mystery of Marie Rogêt', III: 493
Tales of mystery and imagination, II: 196 ('Everyman's library'); VI: 201 (?)
'Tamerlane', IX: 38
Poedjangga baroe (periodiek), VII: 8 i, 67, 416 + n; VIII: 32 n, 95 + n, 101, 126 n, 138, 178, 179, 181, 182 + n, 189; IX: 251 n
Poedovkin, V.I. (1893-1953), II: 460; III: 40, 47; VI: 218 n
Poelhekke, M.A.P.C. (1864-1925), VII: 281, 282 n, 355
Poels, VII: 160 n
Poèmes: Levet
Poensen, C., IX: 395 n
Poerbatjaraka, Ngabèhi (1884-1964), VI: 419, 442; VII: 413 + n; VIII: 96 + n; IX: 393 + n, 395 n, 396, 403
Poésies: Nerval
Poesjkin, A.S. (1799-1837), I: 139 + n, 276; II: 456, 457, 462; III: 248, 330; IV: 92, 257; VI: 88; VIII: 151
Boris Godounov (vert.), I: 277 *Le coq d'or* (vert.), I: 276
'Le coup de pistolet' (vert. door A. Gide en J. Schiffrin), III: 37, 248, 288
'Le coup de pistolet' (vert. door P. Mérimée), IV: 257
'Le coup de pistolet' (vert. door G. Wilkomirsky), II: 181, 456, 462; IV: 257
'La dame de pique' (vert. door A. Gide en J. Schiffrin), III: 37
'La dame de pique' (vert. door P. Mérimée), I: 163, 276, 277; IV: 257
'La demoiselle paysanne' (vert.), III: 37
Doubrovsky (vert.), I: 276, 277 *Eugène Oniéguine* (vert.), I: 276, 277
La fille du capitaine (vert.), I: 276 *De geschiedenis van het dorp Gorjoechino* (vert.), I: 276
Kirdgialli, I: 276, 277; III: 37 + n 'Le maître de relais' (vert. door A. Gide en J. Schiffrin), III: 37 *Le maure de Pierre-le-Grand* (vert. door H. Iswolsky), I: 276, 277 *Nouvelles* (vert. door A. Gide en J. Schiffrin), III: 37 + n
Het pistoolschot (vert. door C. v.

Wessem van *Le coup de pistolet*), II: 456 + n, 457, 462, 493; III: 159 + n, 166 + n, 230 (Pouchkine), 233, 248 x, 257, 288, 316; IV: 257; V: 412 n; IX: 344
Les récits de feu Ivan Pétrovich Bielkine (vert.), I: 139 + n, 276, 402 (de Pouchkine), 424 + n; II: 25, 76, 116, 117, 237 + n, 462 (Fr. vertaling); III: 37, 44, 501, 506; IV: 370; V: 125
Rousslane et Lioudmilla (vert.), I: 276
'Het schot' (vert. door DP, niet gereal.), II: 410 + n, 456 n; IV: 257
'La tempête de neige' (vert. door A. Gide en J. Schiffrin), III: 37 *Le Tsar Saltane* (vert.), I: 276 *Les Tziganes* (vert. door P. Mérimée), I: 276
Poëties bericht, IV: 418
Pogany, W. (1882-1955), II: 230
Poging tot afstand: DP
Pohl, Annie, zie Chiaromonte-Pohl, Annie
Point counter point: Huxley
Poiret, Paul (1879-1944), IV: 438
Pol, H.H.J. van de (1894-1971), IV: 176 + n, 183, 190
Polaire (ps., 1877-1939), IV: 302 + n
Polaire par elle-même, IV: 302 + n
Polak, H.
Amsterdam, die groote stad..., VI: 349 n
Poland, Theodorus (Toontje, 1795-1857), VII: 120 + n
Polanen Petel, Anne M.H.L. van (Zus, geb. 1917), VI: 117 (dochter); VII: 132
Polanen Petel, Jan van (1923-1949), VI: 89 (neefjes), 204
Polanen Petel, Jules Edouard van (1856-1933), I: 232 (gemaal); IV: 21 + n, 23, 34, 212
Polanen Petel, Jules Edouard van (Eddy, geb. 1913), VI: 89 (neefjes), 117, 347 + n, 349, 351 x (trouwerij), 352, 374; VII: 148
Polanen Petel, Oscar A. van (1887-1932), I:123 + n, 268, 289, 331 + n, 344; II: 333; III: 159 n, 236; IV: 14 + n, 15, 23, 380; VII: 148, 527; IX: 39
Polanen Petel, Oscar Ernest van (Ernest, geb. 1914), VI: 138
Polanen Petel-Bosch, Paula M. van, VI: 117 (verloofde), 347 + n, 351 x (trouwerij), 352
Polanen Petel-Britt, Ernestiene Augusta van (Erna, 1890-1970), I: 123 + n, 268, 289; III: 189; IV: 212, 444; V: 36, 38, 45, 50, 51, 55, 57, 62, 70 x, 74, 76, 77 x, 313, 321, 435, 444; VI: 111, 116, 117, 138, 161, 204, 228, 231, 238, 286, 290-292, 315, 347, 351, 352, 371, 391, 399, 412, 413, 421, 429, 430, 495; VII: 78, 82, 135, 232, 240, 241, 249, 267; VIII: 121, 243, 489; IX: 145, 167
Polderlandsche kapoenen, zie DP, *Ballade der polderlandsche onrustige kapoenen*
Polen, zie Hotels
Politicus zonder partij: ter Braak
Politique musulmane et coloniale des Pays-Bas, La: Bousquet
Pollajuolo, Antonio del (1433-1498), IV: 290 n
Pollès, Henri
Les gueux de i'élite, VI: 189, 199, 224
Pollones, J.A., III: 465 + n, 475; IV: 72

Polti, G. (geb. 1868), VI: 221, 226 *Les trente-six situations dramatiques*, VI: 221 + n, 226

Ponchon, Raoul (1848-1937), III: 214 + n, 468, 471, 514
Ponder, H.W.
Java's pracht en praal (bew. door C.P. Gunning van *Java's pageant*), VIII: 66 n
Ponson du Terrail, P.-A. (1829-1871)
Rocambole (pers. uit romans), I: 92
Pont d'Avignon: Creixams
Ponte, Lorenzo da (1749-1838), VII: 107 + n
Pool, M.J., VIII: 335
Poort, Herman (1886-1933), VI: 159
Poortenaar, Jan Chr. (1886-1958), V: 108 n, 112, 124
Poortman, Thea (ps. van M. ter Braak), V: 247 + n
Poot, Hubert K. (1689-1733), I: 366
Poplavski, Boris, VI: 218-220, 222, 223
Porché, François (1877-1944), VII: 31
Verlaine tel qu'il fut, VII: 31
Porphyrius (232-305), VIII: 219
Porta nigra: Marsman
Porte étroite, La: Gide
Porto-Riche, Georges de (1849-1930), VI: 131
'Portretten van letterkundigen' (serie), II: 259 (portret), 277 + n
Pos, H.J. (1898-1955), VII: 21; VIII: 384 + n
Post, P., VIII: 152 + n
Post van den Neder-Rhijn, De (periodiek), VIII: 201
Posthumus, N.W. (1880-1960), VIII: 246 + n, 490
Postma, Kor (1903-1977), I: 209 + n, 212 + n, 213; II: 336 n, 356; III: 198 n, 199
Potgieter, E.J. (1808-1875), II: 44, 50; IV: 331; VI: 85, 130, 178; VII: 103, 104, 485; VIII: 34 + n, 196; IX: 89 + n, 101 n
'Jacob van Heemskerck en vijf en twintig jaren Hollandsche poëzij', VIII: 196 + n
Potomak (ps. van Elisabeth du Perron-de Roos)
'Parijsche brieven', IV: 139 + n, 154, 173, 183, 190
Poucel, Victor (1872-1953), II: 409 + n
L'esprit d'André Gide, II: 490 + n
Pouchkine, zie Poesjkin
Poulaille, Henry (1896-1980), V: 380, 381; VI: 138; VII: 184 + n
Les damnés de la terre, 1906-1910,
V: 339 + n, 349
Le pain quotidien, 1903-1906, V: 339 + n, 349
'Pour la défense de la culture' (Internationaal schrijverscongres te Parijs, 1935), V: 91, 129 n, 273 + n, 275, 327, 335, 344, 346 (uitnoodiging), 348, 350-351, 354, 356, 361-364, 368-370, 372, 377, 378, 380, 381, 384, 410, 443, 452; VI: 14, 120, 137 n, 260; IX: 170 n, 171 + n, 183
'Pour Gertie H': Larbaud
Pourtalès, Guy de (1881-1941), III: 290 + n; IV:119
Chopin ou le poète, III: 290 + n

Poussin, Nicolas (1594-1665), VI: 361
Povel, Henri J.M.E. († 1944), VIII: 314 + n
Powys, John Cowper (1872-1963) *A Glastonbury romance*, VI: 288
Praag, J.P. van (geb. 1911), VIII: 133, 134, 171, 304
'De steen in het water', VII: 408 n; VIII: 121, 133, 134, 171, 247, 304 n
Praag, S. van (geb. 1888), VIII: 30 n
Praag, Siegfried E. van (geb. 1899), IV: 234 n; VI: 389 + n

Een man van aanzien, III: 325 n *Praehistorie, Gedichten*: v. Lier
Prampolim, Giacomo (1898-1975), I: 303, 304 n, 342; IX: 8 i, *26 n*, 27 n, 28 n, 29 n, 61 n
'*Dall' alto silenzio'*, IX: 27 n *Grammatica teorico-pratica della lingua olandese*, IX: 26 n
La letteratura olandese e fiamminga (1880-1924) (bloemlezing): zie aldaar 'Nederlandsche literatuur in Italië', IX: 26 n
Pranzini: Pascal, A.
Praviel, Armand (geb. 1875)
Histoire vraie des trois mousquetaires, IV: 271 + n, 272
Preanger Hotel, zie: Hotels
Preanger post, De (periodiek), VII: 535; VIII: 9 + n, 13, 16, 25, 200
Preangerbode, De, zie Algemeen Indisch dagblad De Preangerbode
Prediker, De (Bijbelboek; zie ook Renan, *L'ecclésiaste*), I: 195; III: 31
Premsela, Martin J. (1896-1960, zie ook Permys, Martin), I: *51 n*, 52 n, 53, 57; II: 200, 239, 248 + n, 350, 365; III: 261 + n, 262, 384 + n, IV: 132; V: 159 + n, 178, 210, 216; VI: 331; VIII: 454; IX: 36 + n, 153 + n
Lectuurgids voor de moderne Fransche letterkunde, VI: 331 + n 'La princesse lointaine', II: 84 'Proletarische dichtkunst', III: 184 + n
Prévost, Jean (1901-1944), V: 40
Prick van Wely, F.R.H. (1867-1926), IV: 457 + n
Neerlands taal in 't Verre oosten, VII: 216 + n, 266, 281, 293, 307
Pringgodigdo, Abdoel Karim (1906-1961), VII: 431 + n, 432, 466 + n, 473 x; VIII: 49, 95, 163, 238, 240, 254, 257, 273, 392; IX: 405, 406 n
Pringgodigdo, Ratoe Soewarni (Nming, 1910-1967), VII: 455 + n; VIII: 95, 168, 178 n, 238, 257, 273, 287 n, 290 + n, 392, 461, 484
Prins van Oranje, zie Willem II
Prins, Apie (1885-1958), II: 461; IV: 36, 37, 41
Prins, Arij (1860-1922), I: 362; II: 179; III: 125; VI: 62; VII: 491 + n; VIII: 310; IX: 101 n
De heilige tocht, VIII: 310
Prins, Jan (ps., zie ook Schepp, C.L.), III: 472; VII: 408 + n
Indische gedichten, III: 472
Prinsen J. Lz., J. (1866-1935), VI: 384 n
De roman in de 18e eeuw in West-Europa, VIII: 390 + n
Prinses Turandot: Gozzi
Prisma (bloemlezing door D.A.M. Binnendijk), II: 8 i, 295-296 + n, 357-360 + n, 363, 378, 384 n, 392 n, 394, 397, 398, 405, 416, 426, 446 (inleiding), 452, 480 n; V: 261 + n, IX: 95 n
'Prisma of dogma': ter Braak
Private life of Helen of Troy, The: Erskine
Prix Goncourt, III: 498, 507; IV: 401 + n; VI: 29, 63, 361 + n; IX: 138 + n, 157, 193 + n
Prix Théophraste Renaudot, V: 68 'Pro domo': Greshoff
Problemen der poëzie: de Raaf
Procès du Centre terroriste Trotskiste-Zinoviéviste, Le, VI: 296 + n

Progrès de Lyon, Le (periodiek), VI: 92, 93, 151; IX: 195 + n, 200 (werk), 202, 213 + n
Proletkult, V: 142 + n
Promenade de l'héroïne, La, zie Willink, *Dame in landschap*
Promenades dans Rome: Stendhal

Prometheus: v. Bruggen
Prometheus geboeid: Aeschylus
'Prominentenreeks' (serie), VIII: 197 n, 422 + n, 429 n, 561 n, 569
'Proogram': Dinger
Proost, Karel Frederik (1883-1962), VI: 432 n; VIII: 384 + n *De ontwikkeling der literatuur in Sowjetrusland*, VI: 37 + n, 87
Proost, Mien (ps., zie ook Klomp, Hans), I: 438; II: 24, 122 + n, 125 n, 128, 133, 154, 357, 359, 360, 363 (buren)
Het middelbaar onderwijs en andere gedichten, I: 395 + n; II: 122 n
Propria cures (periodiek), VII: 150; IX: 97
'Prospectus' voor *Forum*: ter Braak
'Prospectus' voor 'Noesantara': DP
'Proteus', zie Marsman, *Porta nigra*
Proudhon, Pierre Joseph (1809-1865), III: 30, 420; VIII: 377; IX: 115, 116
Proust, Marcel (1871-1922), II: 369; III: 271; IV: 119, 120, 134, 244, 245; V: 286, 306, 404, 421; VI: 432
A la recherche du temps perdu, V: 400; VIII: 59
Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, VI: 42; VIII: 575; IX: 352
Provinciale Pers, IV: 127, 139, 173, 181, 183, 188, 404; IX: 129
Proza I en II, zie Coster, *Verzameld proza*
Proza gedichten: v. Deyssel
Prullemand, zie DP, *De behouden prullemand*
Psalmanazar, George (1679-1763), IV: 226 + n
Psyche: Couperus
Pulings, Gaston (1885-1941), I: 198 + n, 199
'Un essai, Aiguillage', I: 199 + n
Putman, Willem (1900-1954)
'De maaltijd', IV: 177 + n; IX: 88 + n, 90-91, 114, 116
Putouarey, pers. uit Larbaud, *A.O. Barnabooth, son journal intime*, zie aldaar
Pybrac: Louÿs
Pijper, G.F. (geb. 1893), VIII: 385 + n, 483, 487
Pijper, Willem (1894-1947), VIII: 561, 569; IX: 337
Pythia (ps., zie ook Engelman, Jan) 'Gevraagd een professor te Leiden', VIII: 451 + n, 465-468 + n 'Stoelgang', VIII: 465-468 + n, 518 + n

Quartero, VII: 200
Quasimodo, pers. uit Hugo, *Notre Dame de Paris*, zie aldaar
Querido, Emanuel (1871-1943, zie ook ps. Mendes, Joost), II: 101, 259; III: 42, 53, 59 (Joden), 221, 438 n, 451, 452, 454, 457, 497, 520; IV: 33, 78, 99 n, 111, 119, 242 x, 243, 255, 263, 264, 270, 361, 363, 372, 397, 408-410, 412, 437, 440, 441 x, 449, 457, 464, 477; V 8 i, 16, 20, *22 n*, 25, 28, 33-36, 41, 52, 78, 88, 90, 95-97, 103, 111, 114, 116, 120-122, 124 x, 125 + n, 128, 142 n, 143, 164, 167, 171, 178, 180, 188, 190, 194, 196, 198, 200, 207 + n, 212, 216, 217, 220, 228 n, 229, 231, 232, 234, 235, 237, 250, 252, 257, 262, 266 n, 269, 272, 279, 293, 296, 309, 314, 319, 327, 331, 334, 336, 338, 353-355, 362, 370 + n, 376 n, 398, 416-419, 421, 426, 427, 433, 434, 440, 442, 444, 445, 451; VI: 10

i, 13, 23, 29, 30, 51, 60 x, 74, 77 n, 78 + n, 80, 90, 98, 134, 146, 217, 230, 265, 275, 279, 280, 284, 286, 318 + n, 333, 355-358, 367, 371,

372, 374, 376, 377, 381, 387, 393, 394, 402, 406, 408, 410, 415, 417, 425, 427, 429, 434, 442, 459, 463-467, 470, 474, 487, 496; VII: 8 i, 18, 40, 41, 46, 50 x, 51, 57, 64, 67 n, 83-85, 87, 88, 91, 93, 100, 101 x, 111, 117, 119, 134, 139, 163, 186, 194-196 + n, 212, 214, 222, 223, 235, 242, 247, 248, 251, 253, 255, 270, 277, 283, 284, 287, 297, 301, 305, 308, 318 + n, 319, 327, 332, 336, 345, 356, 359-361, 366, 386, 425, 436, 456, 479, 483, 499, 519, 531; VIII: 282, 349, 357, 362, 379, 380, 391, 392, 396, 408, 414, 415, 449, 461, 488, 506, 546, 577; IX: 102, 143 n, 156, 167, 168, 177, 178, 184, 189, 193, 195, 198, 229, 230, 400
Querido, Israël (1872-1932), I: 37, 69 + n, 116, 117, 154 n, 203, 362; III: 129, 395, 422, 425; IV: 143; VII: 142, 170; IX: 101 n, 363 *De Jordaan*, III: 129, 461 n
Le Jordaan (vert. door A. de Rosa en G. Rageot van *De Jordaan*), III: 458 + n, 460, 461
Kunstenaarsleven, IV: 143
Over literatuur, Karakteristieken, I: 69 + n
'Roel Houwink', I: 69 (stuk)
Simson, De godgewijde, VII: 285
Quevedo y Villegas, F.G. de (1580-1645)
Pablo de Ségovie, El gran Tacaño, (vert. door Rosny van *Historia de la vida del Buscón, llamado don Pablos*), VI: 295
Quichotte, Don, pers. uit Cervantes, *Don Quichotte*, zie aldaar
Quincey, Thomas de (1785-1859)
De l'assassinat considéré comme un des beaux-arts (vert. door A. Fontainas van *On murder as one of the fine arts*), I: 142
selected writings, VIII: 584 + n
Quint, zie Pierre-Quint, Léon
Quo vadis?: Sienkiewicz

R.A., zie Algemeen Rijksarchief
R., E. de, IX: 357 + n
'Paris, Paris, Paradis des femmes?', IX: 357 n
Raad van Nederlands-Indië, IX: 278 n
Raaf, K.H. de (1871-1948), II: 168, 177-178, 202; VI: 160, 169 + n *Problemen der poëzie*, II: 156 + n, 159, 168
Radek, Karl (ps., 1885-1939), IX: 229 + n
Rabelais, François, (± 1494-± 1553), VIII: 318
Racan, Honorat de Bueil de (1589-1670), II: 150, 162-163, 171, 232; VIII: 553

Les poésies lyriques profanes, I: 238; II: 232
Racine, Jean (1639-1699), I: 233; II: 22; IV: 164; VIII: 436
Britannicus, V: 350 + n
Racine et Shakespeare: Stendhal
Raden Kamandaka, IX: 393 + n
Raden Moending Laja, IX: 394 + n, 396 n
Raden Pandji, zie Pandji-verhalen
Raden Widjaja, IX: 393 + n

Radermacher Schorer, M.R. (1888-1956), IV: 124, 142, 146, 187, 204, 498; V: 368; VI: 333, 358, 380; VII: 118, 223 + n; VIII: 147
Radetzkymarsch: Roth
Radiguet, Raymond (1903-1923), IV: 181; VII: 440
Le bal du comte d'Orgel, IV: 125
Le diable au corps, VII: 440
Jeux innocents (door Pia), VII: 515 + n; VIII: 31 (Pia's), 103 x, 210, 595 x

Radiobode, II: 239
Raedt-de Canter, Eva (ps., 1900-1975), V: 24 + n, 25, 256, 264 + n, 275, 370, 371, 375, 389, 401, 425, 436 + n, 445; VI: 19 + n, 20, 22, 23, 39, 46, 67, 95, 171, 184, 194 + n, 195, 198, 221; VII: 234 'De droom', V: 201 n, 389, 401, 417; VI: 23
Huwelijk, V: 370 + n, 371, 376, 387, 389
Internaat, V: 370 + n, 371, 376, 387, 389
Ons Anneke, V: 31 + n
Raemaekers, Louis (1869-1956), IV: 445 n
Raffles, Th. S. (1781-1826), VIII: 334-335
Rageot, Georges, III: 461 + n
Ragnar, pers. uit K. Mann, *Flucht in den Norden*, zie aldaar
Rais, zie Retz
Rajah van Halapore, II: 232 + n
Ramaer-Sibinga Mulder, E.M. († 1986), VII: 351 + n, 365
Ramah (ps., 1887-1947), I: 239
Ramayana, IX: 393 n, 395 + n
Rameau, Jean (1859-1942), VI: 196
Rameau, zie Diderot, *Le neveu de Rameau*
Ramshay-Mensink, Hermien, I: 432 + n
Ramuz, C.F. (1878-1947)
De geschiedenis van den soldaat (vert. door M. Nijhoff van *Histoire du soldat*), VIII: 103 + n, 104
Ranci, Costanzo, II: 422
Rang, Bernhard (geb. 1897), IV: 234
Weltliteratur der Gegenwart, IV: 234 + n
Rangga Lawè, IX: 393 n, 394 + n, 396 n
Rantwijk, Arthur E. van (geb. 1910), V: 231 + n, 278, 279; VI: 138 (die heer), 176; VIII: 247, 347 *n*, 381, 494, 505, 508, 568, 570; IX: 163 n
Rantwijk-Pietersen, W, van (Nike, 1908-1988), V: 226; VIII: 347, 568
Raousset-Boulbon, Gaston de (1817-1854), IV: 16 + n, 226
RAPP, V: 142 n; VI: 111, 133 + n
Rappard, J.C. (1824-1898), VIII: 105 + n
Rasidi, VII: 72
Raskolnikov, pers. uit Dostojevski, *Schuld en boete*, zie aldaar
Raspoetin, G.J. (1872-1916), VIII: 469
Raspoetin, zie Fülop-Miller, *Der heilige Teufel, Rasputin und die Frauen*
Rath, Ernst vom († 1938), VII: 520 + n
Rattenvanger, zie Browning, *De rattenvanger van Hamelen*
Rauschning, Hermann (1887-1982), VIII: 275
Hitlers eigen woorden (vert. door M. ter Braak en M. Nord), VIII: 506 + n
De nihilistische revolutie (vert. door M. ter Braak van *Die Revolution des Nihilismus*), VIII: 248 + n, 294, 379, 396
Ravel, Gaston, II: 192 n
Ravenswood, John (ps., zie ook Slauerhoff, J.J.), I: 401

Mo Yang Ke, Chineesche verzen, I: 401, 402 (vorige Chin. bundel), 406, 416; II: 25 (2 boekjes), 77, 79 *Oost-Azië* (afd. en bundel), II: 250; VI: 306; VII: 96 n, 97-99
Ravesteijn, W. van (1876-1970), V: 117 + n
Ray, Marcel (1878-1951), V: 410 n
'Razende moderne tempo, Het': DP
Reael, Laurens Laurensz. (1583-1637), VII: 391 + n
Rebel, G.B., V: 300 + n

Reboux, Paul (ps., 1877-1963) en Charles Muller (1877-1915)
À la manière de..., IX: 121
Rebuten: Greshoff
Recensent, ook der recensenten, De (periodiek), VIII: 62
Récits de feu Ivan Pétrovitch Bielkine, Les: Poesjkin
Reclam (uitgeverij), VI: 89
Recollections, zie Blessington, *Conversations of lord Byron with the countess of Blessington*
Recollections of a long life: Hobhouse
Redcel Elf (ps., zie ook Engelman, Jan), IV: 510
'Ubu als tijdschriftredacteur', IV: 510 + n, 512
Reddingius, J. (1873-1944), VI: 83, 102
Arbeid, VI: 330 n, 331
Redon, Odilon (1840-1916), VII: 118
Rée, Paul, (1849-1901), VII: 335 n, 336
Rees, W.A. van (1820-1898), II: 149; VII: 483
De Bandjermasinsche krijg van 1859-1863, IX: 399
Herinneringen uit de loopbaan van een Indisch officier, II: 454; IX: 399
Neerlandsch Indië, VIII: 105 + n *Novellen, levensschetsen en krijgstafereelen*, II: 175 + n
Toontje Poland, II: 175, 454; IX: 399
Vermeulen Krieger, II: 175, 454; IX: 399
Werken, II: 175 + n
Reeve, Arthur B. (1880-1936) Craig Kennedy (pers. uit romans), I: 320 x, 323
Reflex: Dekker
Réflexions: Paulhan, F.
Réflexions sur la violence: Sorel, G.
Reflux, Le: Stevenson
Regeerings almanak (periodiek), VII: 280; VIII: 335, 336
Regent van Tjiandjoer, VIII: 269
Regina, zie Café's
Regler, Gustav (1898-1963), VI: 146
Régnier, Henri de (1864-1936), III: 510; V: 343; VIII: 361
Le passé vivant, IX: 271 + n
Reich, Wilhelm (1897-1957), VIII: 415 n
Massenpsychologie des Faschismus, V: 73, 74
Reigen, Zehn Dialoge: Schnitzler
Reik, Theodor (1888-1969), VIII: 218
Der unbekannte Mörder, VII: 137 + n
Reinach, Salomon (1858-1932)
Orpheus, Histoire générale des religions, V: 451
Reinald Godius, zie DP, 'Godiusfragment'
Reine de Naples, zie v.d. Hoeven, 'Herinneringen aan de Koningin van Napels'
Reinhart, Max (1873-1943), IV: 438
Reiniersz, Carel (1604-1653), VIII: 227
Reisbrieven aan Mimi en andere bescheiden: Multatuli
Reitsma, Elisabeth (geb. 1897), III: 519

‘Tragedie’, III: 519 (*tekst*) + n *Zingende golven*, III: 519 + n
Religie van den Islam, De: Muhammad Ali
Remarque, Erich Maria (ps., 1898-1970), I: 372; II: 10
Im Westen nichts Neues (roman en film), II: 454 + n
Der Weg zurück, III: 173
Rembrandt Harmensz. van Rijn (1606-1669), I: 300, 397; II:

54, 68; IV: 178; VI: 87; VII: 77 n *Danaë*, II: S4; VII: 77 + n, 78
Het joodsche bruidje (= *Isaac en Rebecca*), II: 54; VII: 77 + n *De nachtwacht*, III: 274
De staalmeesters, I: 378
Titus in monnikspij, V: 437 + n
Rênal, Mme de, pers. uit Stendhal, *Le rouge et le noir*, zie aldaar
Renan, Ernest (1823-1892), 1: 312; V: 451; VII: 331 + n
L'avenir de la science, VII: 331 + n *Le cantique des cantiques* (Bijbelboek; vert.), I: 113 + n, 312 + n, 313 (andere boekje); VI: 132, 136
L'ecclésiaste (Bijbelboek; vert.), I: 313 + n; VI: 132, 136
Souvenirs d'enfance et de jeunesse, VI: 224 (Renan); VIII: 59
Renard,Jules (1864-1910), VI: 361 *Journal*, VI: 361
Rengers, III: 32 + n
Reiner, G.J. (1892-1962), VI: 79 + n
Renn, Ludwig (ps., 1889-1979), III: 18 + n, 80; IV: 84
Krieg, IV: 466 + n
Rensburg, Jacques Karel (1870-1943), II: 140 + n, 143, 182, 301, 419, 425 + n

Japansche verzen, II: 425 n
Renssen, P. van (1902-1936), VI: 404 + n
'Over literatuur', VI: 404 + n
Renterghem, A.W. van (1866-1916), V: 118, 123 n
Reportages in licht en schaduw: v. Moerkerken
Resident van Cheribon, VII: 300, 302
Resident van Menado, zie Rhijn, M. van
Residentiebode, De (periodiek), II: 492
Resink, G.J. (geb. 1911), VIII: 170 + n
Resner, August F.H., VII: 269 (hoofdcommies), 308, 312 + n
Restif de la Bretonne (1734-1806), I: 133, 135,
Rethaan Macaré, C.A., VIII: 114 n
Retour de l'U.R.S.S.: Gide
Return to Malaya: Lockhart
Retz, Gilles de (1404-1440), II: 18 + n, 385
Reul, Xavier de (1830-1895), VI: 159
Reuling, Josine (1899-1961), IV: 224 n
Reuter, Fritz (1810-1874), II: 21 + n, 30
Ut mine stromtid, II: 21 + n
Rêve, Le: Zola
'Revendications', zie 'Cahier de revendications'
Revis, M. (ps., 1904-1973), IV: 465 + n; V: 275; IX: 142
8.100.000 M^3 zand, IX: 142 + n
Revius, Jacobus (1586-1658), I: 296, 366
Révolution de février 1917 en Russie, La, III: 255
Revue blanche, La (periodiek), VI: 295
'Revue der literatoren': DP

Rex-beweging, VI: 312 n, 454 + n Reijen, Wim van (geb. 1899), V: 100 + n, 102 + n, 127, 131, 337, 353; VII: 47 + n, 48; IX: 163
Reyneke van Stuwe, Jacqueline (1881-1955), VI: 160
Reyneke van Stuwe, Jeanne, zie Kloos-Reyneke van Stuwe, Jeanne
Reys, Otto P. (ps., zie ook Greshoff, Jan), II: 203
Dichters in het koffyhuis, Herinneringen, II: 203 n, 227
Rhede van der Kloot, M.A. van

De gouverneurs-generaal en commissarissen-generaal van Nederlandsch-Indië, 1610-1888, VII: 505 + n, VIII: 336
Rhemrev, C.H., VIII: 341
Rhum: Cendrars
Rhijn, M. van, VII: 271 (resident van Menado), 272
Ribeiro, Aquilino (1885-1963)
De man die de duivel doodde (vert. door J. Brouwer van *O homem que matou o diabo*), VI: 404 n, 405
Ribemont-Dessaignes, Georges (1884-1974), III: 446; VIII: 107
Riche, zie Café's
Richelieu, A.J. de (1585-1642), IX: 61, 157 + n
Ricket, F.W. (geb. 1888), V: 434 + n
Rictus, Jehan (ps., 1867-1933), IV: 374
Ridder, André de (1888-1961), V: 128
Ridder, Q.A. de (1884-1949), VIII: 128 + n
Riedel, J.G.F., VIII: 96 + n, 109
Rieu, W.N. du, VIII: 62
Rigoletto: Verdi
Rilke, Rainer Maria (1875-1926), I: 146; III: 18, 81 n, 252 n; IV: 65; VI: 263; VII: 397
Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge, III: 81 + n; IV: 255, 348; V: 137, 404; VI: 263 + n, 405
Les cahiers de Malte Laurids Brigge (vert. door M. Betz van *Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge*), I: 102 + n
De wijze van liefde en dood van den cornet Christoffel Rilke (vert. door V.E. van Vriesland van *Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke*), II: 159, 269, 270 (proeven), 275 + n, 278, 332 n, 364, 385, 463 (Kaleidoscoopboekjes), 467; V: 412 n; IX: 96
Rimbaud, Arthur (1854-1891), I: 174, 176, 243, 301; II: 205, 250, 266, 326 n, 327 n, 339, 354; III: 86, 150, 151; IV: 184, 254, 257, 496; V: 11, 152 + n, 430; VI: 154, 159, 301, 373; VIII: 222; IX: 48, 49, 161 n, 162 n, 261 n, 276
'Le bateau ivre', I: 191, 301; V: 430+ n
Ce qu'on dit au poète à propos de fleurs, III: 151
Un coeur sous une soutane, Intimités d'un séminariste, III: 151
Les illuminations, I: 301
Les oeuvres complètes, II: 266, 326 n; III: 150 + n; IV: 256
OEuvres, Vers et proses, I: 174 n; III: 150; VIII: 58
Poésies, VIII: 179 + n
Les stupra, Sonnets, III: 151
Rimbaud, Isabelle (1860-1917), I: 174 + n; II: 327 + n
Rinkes, D.A., IX: 394 n
Ripperda, II: 29
Rire, Le (periodiek), III: 297
Ris, A.H. (1893-1980), IX: 8 i, *18 n*
Rispens, J.A. (1889-1962), VIII: 68
'In memoriam P. van Renssen', VI: 404 + n

Richtingen en figuren in de Nederlandsche letterkunde na 1880, VIII: 68-69, 80-81, 124
Rissik, Anna Adriana (geb. 1886) en Anna Maria (geb. 1888), V: 53, 104; VI: 247 (kennissen), 273, 274
Rissik, C., VI: 439
Rissink, W.G.F.C., VI: 422 + n, 453 (chef)
Ritman, Johannes Henricus (1893-1982), VI: 9 i, 421, 422, 428, 430, 432, 433, 441, 456-458 + n, 480 x, 492, 495; VII: 54 + n, 55, 69-

71, 83, *99 n*, 106, 107, 109, 115, 151, 166, 167, 170, 174-176 + n, 180, 183, 229, 233, 244-246, 248, 255, 299, 301-302, 337, 350, 369, 409, 428, 443, 466, 493 + n, 511 n, 516, 518, 519 + n; VIII: 7 i, 13, 19, 86, 87, 135, 136, 141, 145, 212 + n, 220, 315, 532, 575; IX: 232 n 'Etalage', IX: 232 + n
'De koloniale Nederlander', VII: 461 n
Ritman-Earle Purvis, Louise Mand (geb. 1902), VI: 421; IX: 370 + n
Ritschl, Giza (1869-1942), IV: 286 + n
Ritter, Isaline J.F.M.A. (geb. 1912), III: 372
Ritter jr., P.H. (1882-1962), I: 57, 63, 133, 136; 11: 84n, 86-90, 93, 94 x, 105, 118, 148, 203, 214, 300; IV: 151 + n, 152, 154, 204, 350, 353, 359; V: 78 + n, 300 n, 337 + n, 340 + n, 344, 348 + n, 362; VII: 47; VIII: 188, 194, 208, 231
'Bij J. Slauerhoff', VI: 302 + n *Het gracieus avontuur*, I: 57 n, 63 n, 437
'Havelaar-Ritter-Bloem', II: 148 (antwoord van Ritter aan Jan) 'In memoriam Just Havelaar', II: 84 + n, 85, 87-89, 90 (kwijlerij), 93 (karakteristiek), 94 (géinsinueer), 148 (manifestatie)
Kaïn en Abel, VI: 330 n, 331 'Het land van herkomst', V: 340 + n, 344, 348 + n
Ritter, W.L. (1799-1862), VIII: 188 + n, 191, 194, 196, 208, 212 *Java, Tooneelen uit het leven*, VIII: 105 + n
Rivages du néant: Fontaine
Rivarol, Antoine (1753-1801), I: 207; VIII: 541
Rivet, Paul (1876-1958), V: 368, 372, 374, 379
Rivière, Jacques (1886-1925), III: 329, 387, 388
Rivière, Robert, III: 522; IV: 11
Rob Erkman's laatste liefde: v. Lidth de Jeude
Robazki, Boris (ps., zie ook Dekker, Maurits), II: 492;; IX: 142 *Waarom ik niet krankzinnig ben*, II: 492; III: 402 + n, 437
Robbers, Herman (1868-1937), II: 23, 125, 126, 128, 129, 174, 254, 427 + n; IV: 64, 394; V: 132, 139, 357, 378; VI: 62, 394 + n, 395, 435; VII: 157, 236, 298, 300 + n, 303, 304, 306, 317; VIII: 427; IX: 143,363
'Nieuwere en nieuwste proza-literatuur', VI: 394 + n, 395
Robert: Gide
Robert en Bertrand, of De lustige vagebonden, IV: 431
Roberts, S.C. (1887-1966) *Doctor Watson*, III: 440, 443
Robespierre, Maximilien de (1758-1794), II: 259
Robinson, zie Defoe, *Robinson Crusoë*
Robinson, Edwin Arlington (1869-1935), III: 267; IV: 49, 50 *Collected poems*, IV: 49 + n
'John Evereldown', IV: 49-50 (*tekst*)
'Luke Havergal', III: 267-268 (*tekst*) + n; IV: 49, 50
Robles, zie Gil-Robles
Robsart, Amy, pers. uit Scott, *Kenilworth*, zie aldaar
Rocambole: Ponson du Terrail
Rouchefoucauld, François de la, zie La Rochefoucauld, François de
Rocque, zie Roque
Rodenbach, Albrecht (1856-1880), II: 173, 332 + n; IV: 53, 105 + n; VI: 43; VII: 117 + n

‘Rodica en Dodica’, zie v. Ostaijen,

‘Rijke armoede van de trekharmonika’
Rodin, Auguste (1840-1917), VII: 384
Rodker, John (geb. 1894), II: 109 + n
Adolphe (vert.), II: 109 n
Rodriguez Larreta, Enrique (1875-1961)
La gloire de don Ramire (vert. van *La gloria de don Ramiro*), IV: 215, 234, 237
Röhm, Ernst (1887-1934), V: 60 n, 62
Roekoen Peladjar Indonesia, VIII: 525 + n, 583, 593
Roelandslied, Het, I: 170
Roelandt, L., VII: 184 + n
Multatuli de beeldenbreker (met Pée), VIII: 410 + n, 429 + n, 515 n
Roelants, Maurice (1895-1966), I: 53 n, 127, 144, 145, 151, 160, 200, 219, 220, 222 n, 258, 288, 290 + n, 295, 304, 313 n, 314-316, 319, 339, 340, 342, 344-346, 362, 363; II: 22, 48, 53, 54, 56, 62, 64, 73, 74, 76, 78, 79, 81, 82, 97, 105, 110, 111, 119, 153, 343, 408, 428 + n, 455 + n; III: 7i, 173, 174, 176, 189, 190, 192, 205, 210-212, 217, 224, 249, 277, 280, 288, 313, 334, 351, 386, 409, 411, 440, 451, 455, 474, 490, 513, 514, 521; IV: 19, 21, 27, 28, 48, 49, 51 + n, 57, 58, 60, 63, 67, 72-75, 82, 86, 93, 97 + n, 99, 103, 108, 111, 127, 187, 191, 195, 249, 259, 260, 264, 280, 281, 304, 312-314, 318, 319 + n, 323, 324, 326, 327, 334, 347, 355, 373, 417 n, 418, 445 + n, 478, 486; V: 55, 203, 255, 318, 335, 355, 359, 364, 368, 401, 427; VII: 88 n, 142 + n, 156 + n, 243 + n, 322; IX: 74 + n,77,78, 83-85 + n, 88-90, 104, 106, 114, 117 + n, 118 + n, 120, 121, 337, 338, 341, 351, 353, 354
‘Bakkeleien met Jan Greshoff’, VII: 143 n
‘Berijmde levensgeschiedenis van de zondares Elvire’, II: 97 (2 gedichten), 100, 105
‘De beteekenis van wijlen Paul van Ostaijen’, I: 219 n
‘De drie meiskens’, II: 81
‘De eeuwig bestolene’, II: 81; V: 201 n, 203, 440
‘Eigenhandig testament’, II: 82 *Eros*, II: 53, 73, 76, 78 (paperassen), 79, 81, 97, 105, 110
‘Gepeinzenwisseling’, II: 105 (2 (?) gedichten), 110 (gedicht), 111 (gedichten)

‘Gerard Walschap en de dokters’, IX: 77 + n
‘Herfst in de ziel’, II: 81
‘Hollywood en de Koninklijke Vlaamsche Academie’, IV: 417 n, 418
‘Hooitijd’, II: 105 (2 (?) gedichten), 110 (gedicht), 111 (gedichten)
‘Ik denk zoo vaak aan Perk en Rodenbach’, II: 81 (sonnet), 105 (vers)
De jazz-speler, I: 316 + n; II: 305; III: 100; V: 375
De kom der loutering, II: 53, 73, 79, 81
Komen en gaan, I: 127, 128 n, 304, 316, 416, 438; II: 47, 305, 428; III: 100, 141, 224
‘Kraaien hebben gekrast’, V: 255 + n
Het leven dat wij droomden, III: 217 + n, 224 + n; IV: 249
Het negerbeeld, V: 370 + n, 371, 375, 427; IX: 77 + n
‘Opdrachten’, II: 81

‘Overgave’, II: 105 (2 (?) gedich-

ten), 110 (gedicht), 111 (gedichten)
‘Paul van Ostaijen †’, I: 219 + n
‘Specialisten gevraagd’, IX: 77 + n
‘'t Hangt alles aan een haar’ (ongepubl.), II: 455 n
‘Ter vervanging van Forum’, VI: 28 + n
Twee helden, II: 305; V: 255 + n *Het verzaken*, II: 53, 73 (bundel), 76 (bundel), 79, 97 (bloemlezing), 100, 105 (heele pak), 106 (bundel), 110 (het pak), 111, 119 (bundel), 428 + n
‘Vooraleer te vertrouwen’, II: 81 ‘Een vrouw en een passerdoos’, II: 343, 359 + n, 455 + n
Röell, W.F.A. (1892-1932), I: 51; III: 456 + n, 458, 463 + n, 474, 475, 477, 481-483; V: 55; VI: 78 ‘Brief uit Parijs’, I: 51 n
Röell Jas, A.E. (geb. 1895), III: 475
Roelofsz, Charles F. (1897-1962), I: 158, 206, 212 + n, 213
Roelofsz, Marie A.P. (1905-1988), VIII: 118 + n, 119, 153, 166, 167, 246 + n, 313
‘Roep van de heros, De’: DP
Roepi, zie Roekoen Peladjar Indonesia
Roeping (periodiek), I: 150; III: 20 n, 86 n; IX: 352
Roerend bezit, Het: DP
Roessingh van Iterson, J.A. (1846-1924), VIII: 388
Roggeveen, Leonard (1898-1959), I: 395
De ongelooflijke avonturen van Bram Vingerling, I: 394 + n
Rohde, Erwin (1845-1898), IV: 307, 311, 326, 400; VI: 266 n *Psyche, Seelenkult und Unsterblichkeitsglaube der Griechen*, VI: 86, 266 + n
‘Rol van de contrôleur Verbrugge in Lebak, De’: Ett
Roland Holst, Adriaan (Jany, 1888-1976), I: 30 i, 31 i, 224, *230 n*, 234, 243 n, 258 n, 263, 270, 272 n, 274, 278 n, 288, 293, 298, 300, 317, 343, 360, 364, 383, 384, 389, 394, 395, 404, 416-422, 424-428 + n, 438 n, 440, 444 + n; II: 9-12 + n, 14, 20, 25, 28, 35, 36, 40, 45, 69, 74, 83, 85, 89, 108 n, 109 n, 125, 128, 134, 154, 158, 166, 172, 177, 178, 202, 208, 214, 215, 220 n, 221 n, 224, 229, 241, 242, 254, 258, 264, 278, 280, 289, 293, 299-301, 303, 313-318 + n, 321, 322, 324, 328, 329, 332, 334 + n, 343, 350, 353, 372, 373, 380, 386, 391 n, 419, 425, 426, 428, 446, 451, 472, 476; III: 32 n, 58 x, 67 x, 75, 76, 80-85, 87, 89 x, 91, 116, 167, 187,189-191, 205, 214, 237, 245, 251 n, 271, 273, 275, 282-284, 300 + n, 301, 303, 305, 314-316, 338, 349, 370, 467, 511, 513, 515, 516, 521; IV: 18, 32, 40, 44, 70, 71, 83, 108, 116, 123, 130, 138, 140, 142-147, 149, 162, 176, 201, 221, 234 n, 247, 249, 265, 272, 276, 279, 285, 286, 293, 294, 296, 306-309, 311-313, 317, 319 + n, 321, 325, 326, 329-331, 333, 352, 361, 362, 365-368, 376, 381, 387, 395 + n, 409, 420, 455, 471, 512, 513, 520; V: 8 i, 28, 31, 33, 36, 37, 39-42, 45, 55, 79-83 + n, 105, 106, 115, 117, 149, 150, 156-158, 163, 167 + n, 187, 192, 202, 203, 209, 220, 229, 258-260, 264, 280 + n, 281, 295, 297, 299, 314-316, 318, 335, 343, 351, 355, 404, 437, 447; VI: 23 n, 24, 25, 35, 50, 55 n, 56, 57, 728, 98, 107, 146, 168, 195, 200-202, 204, 205, 207-209, 228, 239, 254, 263, 283, 300 n, 301,

304, 305, 307, 333, 356 n, 400, 405, 424, 444; VII: 26, 28 + n, 67, 81 n, 88, 101, 121, 125, 138-140, 142, 154 + n, 155, 190, 193, 194, 197, 199, 210, 211, 227, 228, 235, 244, 292, 296, 334, 335 + n, 360, 381, 396, 398, 409, 427, 437 + n, 456, 462, 466, 485, 489, 515, 545 n; VIII: 15, 65, 80, 107, 145, 146, 244, 249, 251, 254, 259, 265, 272, 274, 279-281, 291, 295, 296, 298, 307-311, 316, 318, 319 + n, 320 n, 321, 323, 372, 395, 396, 398, 450, 452, 457, 467, 507, 522, 536-539, 541, 553, 556, 566-568, 570, 576, 579, 595; IX: 24, 31, 36, 37, 39 + n, 40 + n, 45, 47-49, 52, 63 n, 65, 66, 71, 79, 139 n, 144, 259 + n, 260 + n, 263, 265, 267-271, 371
'Aan Ken...', VII: 190, 545 n *De afspraak*, I: 84 + n, 270 + n, 360; II: 9, 40, 109, 128, 353, 425, 446, 451, 457; III: 17 + n, 81, 85; IV: 255, 307, 326, 361; V: 201 n, 202, 229, 259, 355, 375; VI: 55; VII: 397; IX: 48 n
De belijdenis van de stilte, I: 230 n, 259
'De bewegende gordijnen', III: 84 + n
Deirdre en de zonen van Usnach, II: 425
'De dichter en de volle levers', VIII: 318 + n
Disjecta membra, I: 425 + n; VI: 37 + n, 108; VIII: 365
'Drie dichters en drie vrouwen', VII: 361 + n, 370 + n
'De gedachte en de muzikanten', III: 84 + n
'Geen tweede Troje' (vert. van W.B. Yeats, 'No second Troy'), I: 317 + n; III: 18; IX: 24 n 'Het gouden plein', II: 108 n 'In gedachten', III: 84 (in *De gids*); VI: 349 + n (in *GN*)
'Kristal tegen spiegel', II: 9, 108 + n, 491
'Kwatrijn', VI: 31 + n
'Een libertijn', II: 191
'Liefde's aanblik' (vert. van D.G. Rossetti, 'Lovesight'), I: 317 + n, IX: 24 n
'Lilith', II: 106 (verzen), 108 'De nederlaag', V: 185
Onderweg, VIII: 566 + n
'De ontkomen zwerver', I: 300, 317; IX: 29
'Oorlogstuig', V: 229 + n
Over den dichter Leopold, VI: 43
'Overzicht', VI: 332 + n, 333
'De Prins weergekeerd', IV: 40 + n, 41, 83 + n
'Shakespeare ontmand', II: 69 + n, 70
Shelley (Een afscheid), IV: 307; VI: 244
'Sirenische kunst', II: 9, 40 + n
'Spiegel en hart', III: 84 + n
'De stervende geliefden', I: 300; II: 108; VI: 424
Tusschen vuur en maan, IV: 18 + n, 38 + n, 157, 162, 256, 279 (Jany)
'Twee gedichten uit "Een winter aan zee"', VI: 50 + n
Uit zelfbehoud, VII: 456, 462, 484; VIII: 107 + n, 121, 3 18 n
'De uitspraak', II: 106 (verzen), 108; V: 185
Verzen, I: 230 n, 259; III: 170, 178, 184
Voorbij de wegen, I: 230 n, 259; IV: 478, 486
Voortekens, II: 108 n
De wilde kim, I: 230 n, 259, 293; IV: 478, 486
Een winter aan zee, V: 108 + n, 109; VI: 50 + n, 53; VII: 79, 199

+ n, 255, 332, 360, 361, 368, 381, 395; VIII: 371
Roland Holst, Marius (Eep, 1889-1960), I: 244 (broer); IX: 65 + n
Roland Holst, Richard N. (1868-1938), I: 298, 441, 443; VII: 396 (Ric)
Overpeinzingen van een bramenzoeker, I: 298 + n
Roland Holst-de Meester, Annie (1893-1987), IX: 65 + n
Roland Holst-van der Schalk, Henriette G.A. (1869-1952), I: 317, 373, 441, 443, 444; II: 120, 486 n; III: 30 + n, 31; IV: 48, 465; V: 335, 350; VI:257, 330n, 331, 444; VII: 67, 79, 138, 150 n; VIII: 127, 349, 358; IX: 26 n, 171
'Een epos van de Chinese burgeroorlog', V: 215 + n
Herman Gorter, VII: 396 + n *Over leven en schoonheid*, VIII: 21, 77
Tijdsignalen (bloemlezing): zie aldaar
Verworvenheden, VI: 257 + n
Rolland, Romain (1866-1944), IV: 461, 493; VI: 118, 147 x + n, 151; VII: 415, 417-419; VIII: 437; IX: 36, 73 n
Jean-Christophe, V: 350
Romains, Jules (ps., 1885-1972), VI: 207
Romance sentimentale (film), III: 47
'Romans van Maurits': v. Deyssel
Rombauts, Willem (1906-1961), I: 249, 255, 262, 345, 346 x, 374 'Paul van Ostaijen en de openbare rust', I: 374
Romburgh, H. van (1883-1977), V: 309 + n, 310
Rome, Naples et Florence: Stendhal
Romein, Jan M. (1893-1962), VI: 104 n, 108, 228, 350, 404, 416, 419; VII: 62, 69, 90 + n, 115, 144, 149, 151, 169 + n, 180, 237, 238, 365, 493 + n; VIII: 16 + n, 76, 82-84 + n, 90, 128, 137, 177, 192 + n, 194, 219 n, 225 n, 234, 237, 289-290, 313, 368, *382 n*, 479, 481, 510 n, 549, 567
'Het beloofde land - verdeling van Palestina?', VII: 157 + n
'Bilderdijk als geschiedschrijver', VII: 90 + n
'Een brief in plaats van een overzicht', VI: 404 + n
'De Britse leeuw eet uit de hand', VI: 381 n
Erflaters van onze beschaving, VII: 396 + n, 428; VIII: 82 n, 219 n, 221, 549
'Finis Austriae', VII: 361 n
'Historische constanten en variabelen', VI: 330 n, 331
'Kanttekeningen bij Huizinga's cultuurhistorische verkenningen', VII: 151 + n, 237
De lage landen bij de zee, VII: 73, 90, 147 + n, 149
Machten van dezen tijd, VI: 438 ('Koloniale Geschiedenis')
'Een nieuw geluid, De nieuwe grondwet der U.S.S.R.', VI: 349 n, 350
Het onvoltooid verleden, VII: 37 + n, 90 + n, 115 + n, 137, 151 n, 177; VIII: 488 + n
De sociale en economische grondslagen van het fascisme, VII: 466 n
'Zekerheid en onzekerheid in de geschiedwetenschap', VII: 361 + n, 362
Romein-Verschoor, Annie H.M. (1895-1978), VI: 36, 133, 188; VII: 37 n, 149, 151, 276, 319, 366, 429; VIII: 82, 141, 155, 159, 160 + n, 192 n, 194, 246, 289-290, 313, 384, 479, 481, *510 n*, 549, 550, 574; IX: 189 n, 404

‘Douwes Dekker, Begrijpen en verdedigen’, VII: 270 + n, 276, 277 n, 319, 366, 429
Erflaters van onze beschaving, VII: 396 + n, 428; VIII: 82 n, 219 n, 221, 549
‘Jens Peter Jacobsen en zijn “Marie Grubbe”’, VII: 151-152 + n *De Nederlandsche romanschrister na 1880*, VIII: 510 n
Vrouwenspiegel, VI: 132 n, 188
Rondeau jr., S.
‘Jan Pietersz. Coen’, VIII: 62
Rondeel, Het (bloemlezing door A. Heyting), II: 189 + n
Rondgang door de verzameling, Een, V: 377 + n
Rondom tien gestalten: Kelk
Ronkel, Ph. S. van (1870-1954), VII: 518n; VIII: 115 + n
Ronsard, Pierre de (1524-1585), II: 50; IV: 83, 508; V: 291 n; VII: 314, 389
‘Rood front’: Waas
Roodboek; Van der Lubbe en de Rijksdagbrand, V: 72
Roorda, F., IX: 393 n, 395 n
Roorda van Eysinga, Philippus Pieter (1796-1856), VIII: 62 + n, 63, 162 n, 176, 180, 183; IX: 394 n ‘Bevel van Satrijo’, VIII: 62 ‘De cholera morbus te Batavia’, VIII: 62, 63
Nederlands roem in Oost-Indië, VIII: 62, 162 + n
Roorda van Eysinga, Sicco E.W. (1825-1887, zie ook ps. Sentot), VII: 210; VIII: 62 + n, 106, 162 n, 176, 206, 218, 223, 357, 376 + n, 406, 583 + n
Briefwisseling tusschen Multatuli en S.E.W. Roorda van Eysinga, VII: 18 + n, 36, 38, 85, 210, 278, 303, 365; VIII: 572
Verzamelde stukken, VIII: 218 + n
Roorda van Eysinga, Sytze (1773-1829), VIII: 162 + n, 176
Roos, Elisabeth de (zie ook Perronde Roos, Elisabeth Geertruida du en ps. Potomak)
‘Als niet-commerçant ten Foire de Paris’, IV: 176 + n
‘De amazone is coming man’, IX: 106 + n
‘De bekroning van Céline’, III: 503 + n
‘Cafés en literatuur’, IX: 365
‘D.H. Lawrence: de briefschrijver na de romancier’, IX: 111 + n, 112
‘Een Deen over Java’, VII: 21 n, 298 + n, 307, 360
‘Een drama over Napoleon’, IV: 176 + n
‘Een der laatste bohémiens overleden, Rictus de zanger van de armen’, IV: 373, 374 + n
‘Engelsch essayisme’, IX: 111 + n ‘Essay-bundel’ (niet gerealiseerd), IX: 110-113
Het essayistisch werk van Jacques Rivière, III: 388 + n; IV: 208 + n, 215 (dissertatie); VII: 410 + n; IX: 62 n
‘Falcon’ (?), IV: 91, s06, 107, 109 (weggeraakt), 118, 132 (copy) ‘Herfst te Parijs’, IX: 365
‘Ivan Mestrovic en Bourdelle’, IV: 55 + n
‘Java’, VIII: 66 + n; IX: 243 + n ‘Kroniek der Fransche letteren’, v: 108

‘Léon Daudet voor het voetlicht’, III: 522 + n; IV: 107 + n ‘De manier voor goede verstaanders’, IX: 87 + n, 111 + n
‘De memoires van Polaire, Voorloopster van de moderne vrouwensilhouet’, IV: 302 + n ‘Een nieuwe ster aan den cabaret-

hemel, Le cas Oswald!', IV: 420 + n, 424 (?'papier'), 438, 452
'De opening van het tentoonstellingsseizoen, De salons', IV: 358 + n, 370
'Opschorting', IX: 87 (titel), 91 + n, 92 (pagina), 101 n
'Het "orphische" vuur op het "mantische" altaar', III: 313 + n
'Oude en moderne kunst, De stad van contrasten', IV: 487 + n
'Oxford versus Europa', VI: 199 + n, 235
'Parijsche schrijvers berichten over het litteratuurcongres van Moskou', IX: 365
'Paul Verlaine en Paul Valéry', III: 522 + n
'De pen der vrouwen van Holland', VI: 132 + n, 133, 188, 202
'Reisschetsen van Delacroix', IV: 55 + n
'De "retrospective Modigliani"', IV: 302
'De Salon d'automne, Meubelkunst en grafiek', IV: 358 + n, 370
'Salon des humoristes', IV: 106 + n
'Schrijverscongres te Parijs' (met DP), V: 368 + n, 370, 378, 381, 384
'Het sprookje voor het sprookje', IX: 161 + n
'Stendhal herlezende', VI: 425, 481 + n; VII: 21 + n, 47, 360
'Teekeningen en grafiek van een kind', IX: 365
'Terugblik op Schnitzler', IX: 79 + n, 82 (tekst), 111 + n
'Het theaterseizoen geopend, Nieuwe stukken van weinig belang', IV: 358 + n

'Tooneel van Lenormand', enz., IX: 156 + n
'Twee tentoonstellingen van Daumier, Prenten en schilderijen', V: 71 + n
'Uit het leven van Stavisky, Politieke sensatie en romaneske avonturen', IV: 417 + n
'Het voorseizoen achter de winkelruit', IV: 358 + n
'Wereldtentoonstelling te Parijs in 1937', IX: 365
'Een werkelijke avonturenroman', IX: 110, 111 + n
'De ziekte der jeugd', IV: 302 + n, 316-317
'Zij die door de mode heerschen, Uit het leven der mannequin's', IV: 438 + n
Roos, J.R.B. de (1875-1934), III: 192 + n; IV: 23, 34, 170, 171, 204, 211, 214, 215, 285, 289, 295, 296, 300, 389, 407-409, 424, 434-437, 482, 501, 514; V: 7 i, 24, 42, 53, 54, 97, 101 + n, 104, 111, 114, 228, 269, 377 n; VI: 13; VII: 120; IX: 70, 87, 151 + n, 152, 154, 167, 169, 361
Roos, Robert de (1907-1976), III: 327 + n, 350, 450, 453; IV: 170, 296, 408; VI: 175, 259, 280, 419; VII: 527; VIII: 122, 341; IX: 179 + n
Roos-von Falkenhayn, Christa de, IV: 296, 408
Roos van Jericho, De: Herreman
Roosevelt, Franklin D. (1882-1945), IV: 7 i
Roosseno, zie Soerjohadikoesoemo, Roosseno
Rops, Daniel, zie Daniel-Rops, Henry
Roque, François de la, V: 133 + n, 138, 145; VI: 244, 245 n
Rose, Pascal (ps. van Rosy Ternova), VI: 48 + n; IX: 181
La vie de familie, VI: 48 + n; IX: 181

‘Rose Lourdin’: Larbaud
‘Roseau d'or, Le’ (serie), I: 174
Roselier, Le, zie Hotels: Hostellerie du Manoir
Rosine (ps., zie ook Greshoff-Brunt, A.C.), VI: 328 + n, 348, 357, 457 n; VIII: 86; IX: 237 n
‘Brieven uit Brussel’, VI: 328 + n, 347 (‘Elsie’), 348, 405 (Elsie), 420, 422, 446 (Elsie), 457 + n; VIII: 86 + n, 87 (Belonje-kwestie); IX: 237 n, 238
Rosny (ps. van J.H.H. Boëx, 1856-1940, en S.J.F. Boëx, 1859-1948), VI: 295
Ross, Robert, II: 165 n
Rosselli, Carlo (1899-1937), IX: 234 + n, 236, 240
Rosselli, Nello (1900-1937), IX: 234 + n, 236, 240
Rossem, C.P. van (1885-1935)
Twee historische avonturiers, Beau Brummell en Giacomo Casanova, IV: 235 + n
Rossetti, Dante Gabriel (1828-1882), I: 242, 243, 245, 246, 259, 317 n; II: 36, 69; III: 177 + n, 178, 339; V: 149; VI: 207, 452; VII: 59; IX: 47-49
Guinevere, IV: 254 n
Hand and soul, I: 263 + n
‘The house of life’, IX: 108
‘Nuptial sleep’, I: 246
Poems and translations, 1850-1870, I: 259 (Oxford-edition)
‘The portrait’, I: 259
Rossini, Gioacchino A. (1792-1868), VII: 362
Rost, Maud, II: 112
Het vertraagde einde, II: 112 + n, 126
Rost, Nico (1896-1967), I: 146; III: 119, 184 n, 186, 207, 378; VI: 381 n; VII: 263, 452, 471, 493, 494, 508 + n, 509; IX: 67, 171
Het geval Jef Last, Over fascisme en trotzkisme, VII: 446 + n, 452, 453, 462, 470, 471, 484, 493, 508 + n
Levensberichten, III: 88, 96, 99, 103, 119, 202, 207 + n, 256
‘De man van Lebak, E. du Perron over Multatuli’, VII: 263 + n, 471
‘Manulescu’, III: 207 + n
Rost van Tonningen, M.M. (1894-1945), VII: 122 n
Rostand, Edmond E.A. (1868-1918), II: 84, 201, 239, 418, 420; III: 411; IX: 36 n
L'Aiglon, VIII: 515 + n
Cyrano de Bergerac, I: 319, 417; II: 26, 418; III: 407 + n, 411; IV: 286
Rot, Thomas Sijbrandt (Tom, 1909-1982), VIII: 23, 264 + n, 265, 271, 277, *348 n*, 517
Rotgans, G.E., VI: 437 + n
Roth, Joseph (1894-1939) *Radetzkymarsch*, IV: 34 + n, 41, 82
Rothermere, zie Harmsworth
Rotterdamsch Leeskabinet, VIII: 116, 117, 196
Rottier, IV: 19, 21, 24, 101-102
Roud, Gustave (1897-1976), *Petit traîté de marche en plaine*, IV: 30 + n
Rouge et Noir (cabaret te Brussel), I: 302 + n
Rouge et le noir, Le: Stendhal

Rougemont, Denis de (1906-1985), VIII: 46, 248 + n, 272, 275; IX: 109 n
Journal d'Allemagne, VIII: 248 + n
Journal d'un intellectuel en chômage, VIII: 248 + n, 272 + n
Penser avec les mains, VIII: 272 + n
Rouletabille: Leroux, G.

Rousseau, Henri (1844-1910), VIII: 40 n
Rousseau, Jean-Jacques (1712-1778), I: 197; VI: 192, 473; VII: 174, 183, 424; VIII: 224
Confessions, V: 404
Discours sur l'origine... de l'inégalité parmi les hommes, VII: 183
Du contrat social, VII: 173, 183
Rouveyre, André L.M. (1879-1962), I: 82
Visages des contemporains, I: 82
Royaards, Willem (1867-1929), II: 23, 26, 28, 30; VII: 177 + n
Royal, zie Café's
Royal, zie Hotels
Royale Belge, La, IV: 23, 24, 352, 356, 368 + n, 371, 376, 378, 421, 424, 427, 447, 448; IX: 135
Royaume-farfelu: Malraux
Royen, J.F. van (1878-1942), VI: 388 + n
Royen, Marie A.H. van (geb. 1892), II: 127
De afstand, II: 127 n
Rozendaal, W.J., II: 456 n; III: 233 n; VI: 270 n
Rubens, Peter Paul (1577-1640), II: 54
Rüdesheim, II: 173, 287, 324
Rümke, H.C. (1896-1961), VI: 104 n
Ruimte (periodiek), I: 73, 220 + n
'Rumoer rondom Multatuli', VII: 179 + n
Rumpelmayer, zie Café's
Rumphius, G.E. (1627/28-1702), VII: 123 + n; VIII: 443
Het Amboinsche kruidboek, VII: 123 n
Ruquoy-Delagarde-Van Uffelen (uitgeverij), I: 236 + n
Rustende jager, De, zie Café's
Rutering, Anthonij, VII: 279
Rutgers, S.J. (1879-1961) *Indonesië* (met A. Huber), VI: 412 + n, 479; VII: 393, 485
Rutherford, M. (ps., 1831-1913)
The autobiography of Mark Rutherford, dissenting minister, VII: 512 + n
Rutten, Matthieu (geb. 1906), I: 321, 324
Ruyter, Michiel Adriaansz. de (1607-1676), VII: 170 n, 416
'Ruzie drie-hoog-achter', VIII: 462 + n
Ruzius, J.B., II: 149
Heilig Indië, II: 149; IX: 398
'Rij zwaarden tot bogen', zie Kelk, 'Rei zwaarden tot bruggen'
Rijckevorsel, Maria Jacoba van (Miek, geb. 1910), I: 428 + n; IV: 345 + n
'Rijke armoede van de trekharmonika': v. Ostaijen
Rijke man, De: Schendel, A. van
Rijksarchief, zie Algemeen Rijksarchief
Rijksbureau voor Kunsthistorische en Ikonografische Documentatie (Den Haag), VIII: 166, 180, 188, 196, 212
Rijksdaggebouw, IV: 473
Rijkseenheid, De (periodiek), VIII: 203 n

Rijksmuseum (Amsterdam), I: 107; II: 68
‘Rijmprenten en planodrukken’ (serie), I: 165; II: 140 n; III: 168 n
Rijmwercken, zie Bogaert, *De gedichten*
Rynbende's blijmoedig maandblad (periodiek), II: 122 + n, 312 (?)
Rijpstra, Annie, zie Batten-Rijpstra, Annie

S.D.A.P. (Sociaal Democratische Arbeiders Partij), II: 484; VI: 350 n; VII: 445; IX: 232 n

S. ‘Bârâs Kangean’, IX: 16 n, 313-316 (*tekst*)
S.D. (ps., zie ook Koch, D.M.G.) ‘Reactie’, VIII: 51 + n
S.O.S. (ps.)
‘Wijlen oweeër’, II: 120 + n
Sabatier, Apollinie-Aglaé, I: 359 n, 396
Sacco, Nicola (1891-1927), III: 194 *Lettres* (vert. van *The letters*), III: 194
Sade, D.A.F. de (1740-1814), I: 110, 133, 135, 163; II: 388, 389; III: 138
‘Eugénie de Franval’, II: 388; V: 204
Sagan, Leontine, III: 314 n
Saïdjah, pers. uit Multatuli, *Max Havelaar*, zie aldaar
‘Saïdjah's lied’, VIII: 251 + n, 265, 272 + n, 273 (rapport), 276 x (dokument), 379 (stukken), 491 + n, 492 + n, 500, 501
Saint Augustin, zie Augustinus
Saint Georges de Bouhelier (1876-1947)
Napoléon, IV: 176
Saint-Hélier, Monique
Le cavalier de paille, IX: 230 + n, 373
Saint Just, Louis Antoine Léon (1767-1794), II: 259, 263, 283, 324, 332, 335 n, 353, 357, 479, 485; VI: 131, 146
Saint Léger-Léger, A. (1889-1975), VI: 239
Sainte-Beuve, Charles Augustin (1804-1869), I: 312
Saks, J. (ps., zie ook Wiedijk, P.), VI: 9 i, 395-399 + n, 405, 407, 416, 417, 429, 435, 436, 449, 457-460, 469, 471, 472, 476, 479, 481, 483-486, 488-491, 495, 496; VII: 11, 12, 16, 17, 19-21 + n, 23, 27-36, 53, 57-61, 67, 84-89 + n, 135, 143, 191-192, 207, 210, 214 + n, 215 n, 223, 230, 231, 234, 235, 242, 243, 251, 252, 256 + n, 260, 264, 265, 271, 276, 279, 283, 292, 296-299, 303, 304, 308, 319, 322, 326, 330, 342, 366, 458, 459; VIII: 53, 268 + n, 409 n, 417, 425, 426, 445, 494, 603; IX: 404
Eduard Douwes Dekker, Zijn jeugd en Indische jaren, VI: 395 + n, 411, 417, 429, 435, 469, 486; VII: 19 n, 35, 36, 57 + n, 58, 85, 87, 92, 118, 134, 143 n, 179 + n, 180, 183, 191, 207-210, 214, 215 + n, 229-231 + n, 235, 236, 242-244, 247, 249, 250-252, 256 + n, 260-262, 265, 267, 270 + n, 271, 276, 279, 283, 292, 293, 299, 308, 319, 330, 331, 366, 458, 459; VIII: 151 n, 225 n, 226, 268 + n, 425, 494, 603
‘Lebak’ (*GN* 1927), VI: 395 n, 399, 407, 429, 459, 483, 484, 490; VII: 57
‘Het ontslag van Ed. Douwes Dekker als assistent-resident te Lebak I, II, III’ (*GN* 1937), VI: 9 i (artikelen), 395 n, 416, 449, 457-461 + n, 469, 476, 479, 481, 483-485, 488-491, 495, 496; VII: 11, 18-20 + n, 23 + n, 28-31, 35, 36, 38, 50 + n, 57-61, 88, 297, 330
Potgieter en Busken Huet, VII: 265 + n, 339
Socialistische opstellen, VII: 265 + n, 339; VIII: 53 (opstellen?)
‘Salamander, De’ (serie), V: 125 + n, 134, 207 (*zijn* Albatross-serie), 304; VII: 134 + n, 196, 222 + n
Salden, Helmut (geb. 1910), VIII: 146 n, 472 + n
Saleh, Raden, zie Basteman
Sallustius Crispus, Gaius (86-34 v.

Chr.), V: 17, 420, 425; VI: 295
Salmon, André (1881-1969), I: 137
Salomé, Lou (1861-1937), VII: 335 + n
Salomon, Ernst von (geb. 1902), IV: 167, 243; V: 203, 243; IX: 359 n (auteur)

Die Geächteten, IV: 345; V: 71
Die Stadt, IV: 166 n, 167, 243; V: 243 (?)
Salomons, Annie (1885-1980), VII: 165; IX: 50 + n, 238 + n
Ballingen, IX: 238 n
Het huis in de hitte, Drie jaar Deli, IX: 238 n
Verhalen uit het Verre Oosten, IX: 50 n, 238 n
Salon d'automne (Parijs), I: 101; IV: 358, 367, 370; VIII: 65 n
Salon des artistes indépendants (Parijs), IV: 19, 21, 358, 367, 370
Salti-Goetz, Jéhanne (1890-1945), II: 60 + n, 72, 98, 103, 123, 143, 158, 173, 185, 187, 197, 238, 324, 337; III: 178, 179
Saltykov-Sjtsjedrin, M.E. (1826-1889), IV: 242
Les messieurs Golovleff (vert.), IV: 107, 110, 115, 136, 180, 189, 190; V: 45 + n, 48, 50, 51
Salvemini, Gaetano (1873-1957) *La terreur fasciste*, V: 373
Salverda de Grave, Jean Jacques (1863-1947)
La Hollande, III: 458 + n, 461
Samain, Albert (1858-1900), I: 242; V: 97
'Samenspraak', zie v. Vriesland, 'Nieuwe samenspraken'
Samirah, VII: 411, 423
Samkalden, Hugo (1905-1943), VI: 9 i, *412 n*, 416, 436 n, 457, 458, 485; VII: 30, 43 n, 55 n, 70, 71, 90 n, 99 n, 107 n, 168, 200 n, 251, 252 n, 310 n, 328, 346, 409, 432, 451, 461 n, 473, 476 n, 492 n, 499 n, 507 n, 513, 516, 519 n, 521, 523, 524, 536; VIII: 16 n, 17, 29 n, 33, 57, 75, 81-82, 83 n, 88, 96, 112 + n, 113, 124, 127, 131, 132 n, 133, 135, 137, 140 + n, 148 + n, 163, 175, 184, 221, 225, 235, 236 n, 293, 294, 484, 458, 490, 525, 528 + n, 583, 594, 596; IX: 91, 232 n, 243, 248 n, 278 n, 370 + n, 375, 405, 406 n
'Dr. Jan Romein als historicus', VIII: 225 + n
'Huizinga's laatste werk', VIII: 131 + n
'In het zonnetje van gisteren', VII: 115 + n, 137, 144, 150, 151 + n, 177.
'Jan Compagnie en zijn muze', VIII: 29 + n, 94, 149
'De man van Lebak, Een bespreking in brief-vorm', VII: 183 + n, 200, 244, 251, 252 + n, 262 x, 502 + n
'Multatuli, Tweede pleidooi, De vermommingen van jan Lubbes', VII: 502 + n, 518, 520
'Natuurrecht in eere hersteld...?, Het', VII: 172 (artikel)
'Negentien boeken', VIII: 148 + n, 170
'Politieke geschriften', VII: 466 + n
Publieke meening, pers en staat, VIII: 33 + n
'Twintig jaar U.S.S.R', VII: 144 (artikel), 172 (andere artikel), 182 + n
'De volksraad en de Europeesche samenleving in Nederlandsch-Indië', VII: 461 + n
Samkalden, Ivo (geb. 1912), VII: 505 + n, 519

Samkalden, Joseph (1874-1968), VIII: 294, 528; IX: 278 n

Samkalden-Meijers, O.J., VII: 505 n
Sammlung, Die (periodiek), IV: 425, 445, 517, 520; V: 17 + n, 19, 26, 201; IX: 143 n, 144 + n, 364
'Samoun', zie Slauerhoff, 'Simoun'
Samsoedin, VIII: 395; IX: 251 + n
Samsoedin, Artinah (1913-1985), VIII: 395; IX: 251 + n
San Michele, zie Munthe, *De geschiedenis van San Michele*
San-Severina, pers. uit Stendhal, *La chartreuse de Parme*, zie aldaar
Sånå Boedåjå (museum), IX: 399 n, 402 n, 405 n
Sand, George (ps., 1804-1876), V: 205; IX: 211 n
Sandberg, H.W. (1898-1983), IV: 240, 493 + n; V: 369 + n, 372, 378, 381, 412; VI: 104, 171 + n; VII: 75 n, 323
Andrée, V: 369 n, 372
'Bescheidenheid', V: 381 + n
'Nog eens het schrijverscongres: Du Perron's oordeel' (met DP), V: 369 + n, 372-375, 377, 378, 412, 439
Schaduw, IV: 240 + n
Sandeman, zie Café's
Sandick, Johan Alexander van (1727-1763), VII: 24 + n, 189
Sandick, R.A. van (1855-1933), VII: 329
Leed en lief uit Bantam, VII: 329
Sandick-van Haren, Amelia H.W. van, zie Haren, Amelia H.W. van
Sanekin, R. (ps., zie ook Gans, Jacques), VI: 12 n
'De dialectiek van den heiligen schijn', VI: 12 + n
Sang noir, Le: Guilloux
Santwijk, H. van, VIII: 112 (Off. v. Justitie)
Sapinière, La, zie Hotels
Sappho, Anacréon et Anacréontiques (vert. door M. Meunier), VI: 128 + n
'Sara Malcolm', zie J. Greshoff, 'Een afscheid'
Sarraut, Albert (1872-1962), IV: 443
Sartre, Jean-Paul (1905-1980) *La nausée*, VII: 389
Saturnus: Slauerhoff
Satyricon, Le: Petronius
Sauvageot, A., IX: 199 + n
Savinkov, Boris V. (ps. Ropchine, 1879-1925), III: 19, 88, 103, 108, 119, 124, 133, 155, 170, 173, 186, 194, 196, 202, 207, 235, 241, 370, 382, 436, 459; IV: 38, 243; IX: 67 + n, 78, 90
Ce qui ne fut pas, III: 75, 99 + n, 200, 202, 204, 205, 213; IV: 243; V: 125; IX: 67 n
'Le cheval blême' (blanc) (ongepubl.), III: 99 + n, 102, 103, 170, 436, 459
The pale horse (vert.), III: 160, 436
Souvenirs d'un terroriste (vert.), III: 19, 75 + n, 99 + n; V: 125
'Het vale paard' (witte) (ongepubl.), III: 155, 196, 199, 207, 436, 506
'Het zwarte paard' (ongepubl.), III: 196 (= *The black horse*?), 199, 200, 207, 436
Savonarola, Girolamo (1452-1498), II: 409
Sayers, Dorothy L. (1893-1957), VII: 115

Scaramouche (film), II: 224
Scarlatti, zie Jaloux, *Sur un air de Scarlatti*
Scève, Maurice (1501-1560), V: 13, 17
Schaaf, Nine van der (1884-1973), I: 295 + n; VI: 424

‘Schaduw, De’: de Pillecyn
Schaduw der bergen: Donker
Schaduw van den Caudillo, De, zie Guzman, *In de schaduw van den leider*
Schagen, J.C. van (1891-1985)
Litanie, III: 18 n
Narrenwijsheid, I: 131 + n
Schagen van Leeuwen, J.A.N. (1823-1897), V: 257
De ondergang van de Cornelia, V: 257 + n
Schaïk, Van, II: 130, 135 + n
Schaik-Willing, Jeanne van (1895-1984, zie ook ps. Loenen, Gabrielle van), I: 295 + n; II: 310, 343; V: 255, 370, 371, 426; VI: 23, 56, 57; VII: 239
‘Barbaarsche rhapsodie’, V: 201 n, 202, 255 (copy), 370, 371, 375, 387, 400, 426, 440; VI: 23, 61, 219
‘Kracht en artisticiteit’, VII: 239 + n
‘De lusteloozen’, II: 343; V: 202 + n, 255
‘Sneeuw’, VI: 349 + n
Sofie Blank, V: 259
Uitstel van executie, IV: 192 + n, 355
Schakelaar, De (periodiek), II: 417 n; III: 76 n, 126, 127 n
Schamhardt, Frans (1920-1984), VIII: 187 n, 332 n, *378 n*, 535 + n
Schandaal in Holland: DP
‘Schapen, De’: den Doolaard
Scharten, Carel (1878-1950), I: 116, 117; III: 102 + n; IV: 275, 388; VIII: 127; IX: 21
De roeping der kunst, III: 102 + n
Scharten-Antink, Margo (1868-1957), I: 117; IV: 275; VIII: 127
Scharten-Antink, C. en M.
Jhr. mr. James de Beyll, Minister van nuttelooze zaken, IV: 275 + n
Schauer, IV: 256
Scheepsjournaal van Arthur Ducroo: DP
Scheffer, Thassilo F.H. von (1873-1951)
Griechische Heldensagen, VI: 109 + n, 116, 119, 120; VII: 469
Schelling, Ada L. (geb. 1908, zie ook ps. Selten, A.L.), III: 249 + n; IV: 348 + n; V: 24, 141 + n; VII: 526 + n; VIII: 73 + n
Scheltens, J., VII: 81 (burgerfamilie), 215, 334 (kleermaker), 406, 407, 410, 422, 427, 433; IX: 404
Schendel, Arthur van (1879-1946), I: 31 i (fam. Van S.), 146, 310 n, 314, 345, 377 + n, 383, 433; II: 22, 40, 335, 338, 343, 344, 391, 396, 457; III: 82, 126 n, 137, 223, 224, 299 n, 371, 389 + n, 392 x, 410, 413, 414, 444, 447 + n, 453-454, 464, 465, 474, 475, 485, 490, 508, 514, 521; IV: 18, 30, 35, 43, 65, 78, 95 x, 96, 101, 103, 122 x, 137, 141, 148, 158, 180, 184, 189, 191, 201, 222, 226, 232, 265, 272, 354, 379, 385, 386, 389, 392, 394, 435-438, 440, 446, 447, 453, 455, 470, 482, 484, 489, 517, 518; V: 17, 31, 44, 50, 57, 63, 64, 67 n, 87, 90 + n, 107, 108, 122, 130, 135, 145, 165, 173, 184, 190, 232, 239 x, 247, 335, 350, 358 n, 362, 377 n, 378, 379, 384, 433; VI: 14, 42, 45, 47, 53, 56, 57, 62, 69, 72, 74, 75, 103, 137, 149-151, 180, 229, 318, 333, 335-337, 364, 390, 419; VII: 48, 103, 123, 125, 138, 156, 196 n, 197, 204, 205 n, 216, 217, 247, 251, 309, 310

+ n, 319, 331, 333, 409, 451; VIII: 18, 70, 96, 157, 158, 161, 162, 192 + n, 202, 233, 265 + n, 281 n, 296, 320 n, 323, 325, 466, 567, 570, 576, 586; IX: 26 n, 27 n, 109, 123 + n, 164, 168, 171, 187 n, 223 n, 227

Anders en eender, VIII: 275 + n
Avonturiers, VI: 90, 210, 214
De berg van droomen, VI: 364
'Blidmonde', II: 209
'De clown en zijn ander ik', V: 145 + n
Der liefde bloesems, I: 314, 383; V: 232
Fratilamur, I: 254 + n, 264; VI: 43, 364, 390
Het fregatschip Johanna Maria, II: 40 + n, 134 + n, 259 + n, 335 + n, 338; III: 78, 126 n, 417 n; V: 107, 173, 184; VI: 43, 337 (Brouwer), 364; IX: 168
'De gauwdief en het ideaal', V: 164
'De Grammar School, En een Hollandsche "foreign master"', VI: 390 + n
De grauwe vogels, VII: 137-138, 169, 216, 310, 319; VIII: 296
Herinneringen van een dammen jongen, V: 145 + n, 164, 165; VI: 337; IX: 161 + n
Een Hollandsch drama, VI: 14, 29, 42-47, 53, 56, 74, 95 + n, 149, 229 + n, 318, 335, 337, 364; VII: 205 n; VIII: 296
Jan Compagnie, III: 425 + n
'De Khan en de vorstin zonder gebrek', V: 164
'De liedjesman', VI: 349 + n
'De luiaard en zijn tegendeel', V: 145 n
'De luistervink', IV: 417 n, 418; V: 145 n
'De makelaar en de jonkvrouw', V: 145 + n
Maneschijn, I: 239
Merona, Een edelman, VI: 335, 364; IX: 227
Nachtgedaanten, VIII: 46
'De nauwgezette schuldenaar en zijn rekening', V: 145 + n
Rose Angélique, De droomers van de liefde, V: 232; VI: 43
De rijke man, VI: 314 + n, 318, 331, 335, 337, 349 + n, 364 + n; VII: 226; IX: 223 + n, 227
'De schilder en het allerschoonste', V: 164
De schoone jacht en andere verhalen, V: 105, 107-108 + n, 112
Tamalone (vert. door G. Prampolini van *Een zwerver verliefd* en *Een zwerver verdwaald*), IX: 26 n
Verhalen, II: 208-209, 213, 391; III: 102
De waterman, IV: 437, 439, 440, 445; V: 107, 114, 131, 132, 190 n; VI: 42-44, 337, 364; VII: 167; VIII: 296; IX: 168
'De weduwe en de klok', V: 145 n
De wereld een dansfeest, VII: 216 (geheime boek); VIII: 46, 71, 80, 161, 319 n
De zeven tuinen, VIII: 275 + n, 282 n, 322 n
Een zwerver verdwaald, I: 314 + n, 383, 433 (Tamalone); II: 335 (Tamalone), 338, 391 + n; III: 102; V: 108, 110 (Tamalones), 112, 437 (Tamalone); VI: 247 (Tamalone), 364
Een zwerver verliefd, I: 314 + n, 383, 433 (Tamalone); II: 335 (Tamalone), 338; III: 102; V: 108, 110 (Tamalones), 112, 437 (Tamalone); VI: 247 (Tamalone), 364

Schendel Jr., Arthur F.E. van (Sjeu, 1910-1979), I: 345, 377 n; II: 390; IV: 222, 392, 411; V: 130, 165, 356; VI: 45, 69 + n, 150, 349 n, 350; VII: 268, 354, 358, 359, 379, 388, 402; VIII: *281 n*, 578
Breitner, VIII: 281 + n, 306, 578
Le dessin en Lombardie, jusqu'à la fin du XVe siècle, VII: 268 n

Schendel, Corinna F.A. van (Kennie, 1909-1985), I: 310 n, 434 n; II: 386, 390; III: 508; IV: 103; V: 17, 165; VI: 45, 150; VII: 103, 125, 189, 190 + n, 389 + n, 525, 545-547 + n; VIII: 306
Schendel-de Boers, Annie van (1885-1976), I: 310 n, 345, 432 + n; III: 451, 464; IV: 21 + n, 43, 95, 127, 148, 189, 191, 453, 482, 489, 517; V: 17 + n, 19, 22, 34, 87, 135, 239, 240, 379; VI: 43, 151; VII: 48, 123, 216, 247 + n; VIII: 207, 466; IX: 27 n, 69, 164, 187 + n, 373
Schenk, V.W.D.
'Taalverkalking' (met Brinkgreve), V: 273 + n
Schepens, Jan (geb. 1909, zie ook ps. Baudoux, Jean), V: 355 + n; VI: *275 n*; VII: 412 n
J. Greshoff, Een studie, VII: 392 + n; VIII: 203 + n
'Willem Elsschot in de Vlaamsche letterkunde', VII: 71 n, 74
Schepp, Christiaan Louis (1876-1948, zie ook ps. Prins, Jan), VI: 57
Scherius, Reinier (geb. 1810), VII: 272, 279, 283
Schetsboek: Coster
Scheurmann, Erich
De Papalagi (vert. van *Der Papalagi*), II: 240 + n
Schichtige Pegasus, De: Donker
Schiereiland, Het: Eggink
Schieveen Borgman, Piet Jacob (1868-1924), VIII: 337 n
Schieveen Borgman-Roland Holst, Maria Dorothea (1865-1929), VIII: 337 n
Schiffrin, Jacques, I: 276; III: 37, 248, 507; IV: 105
Schilder, H.A., VIII: 529 + n
Schill, Anke, IX: 231 + n
Schiller, Friedrich von (1759-1805), II: 54; III: 480
Don Carlos, III: 480 (ridder van Granada); IV: 217 + n
Schilt, C.M. (1878-1950), II: 383 (hoofdredacteur), 385, 392; III: 463 + n, 465, 474-476, 482, 486, 488, 496, 500; IV: 10, 106-109, 112, 115, 118, 127-130, 135, 139, 302, 316, 317, 330, 391, 413; V: 171; VI: 134, *260 n*, 261 x, 262, 265, 422, 480, 492; VII: 12-17, 28, 30, 32-34, 60-63, 71, 175 n, 218, 307, 511; VIII: 186, 192 n, 196, 252, 476; IX: 220 x, 365
Schimmel, Hendrik Jan (1823-1906), VII: 238
Schimmen van schoonheid: Couperus
Schloezer, Boris de, III: 37 + n; VI: 87
Schlumberger, Jean (1877-1968)
Un homme heureux, VIII: 59
Saint-Saturnin, IX: 72 + n
Schmied, François Louis (1873-1941), IV: 426, 430
Schnitzler, Arthur (1862-1931), I: 415, 416, 427; VII: 43, 397; IX: 111, 351
Carnaval (vert. door A. van Nahuys van *Traumnovelle*), I: 415 + n
De eenzame weg (vert. van *Der einsame Weg*), IV: 486
Else (vert. door A. van Nahuys van *Fräulein Else*), I: 415 + n
Hazard (vert. door A. van Nahuys van *Spiel im Morgengrauen*), I: 415 + n
Reigen, Zehn Dialoge, I: 125 + n, 416; III: 459, 460; IX: 111
Scholl, Aurélien (1833-1902), IV: 83 + n

Scholte, Henrik (1903-1988), I: 117, 282, 348, 378, 383; II: 276, 322, 323 + n;
III: 172, 174, 180, 271 n,

275; IV: 286 + n, 288, 302, 305, 331, 369; V: 17 n, 65 + n, 68, 128; VI: 175; IX: *24 n*, 25 n, 351, 358
'Bühne in Holland', IX: 144 + n
Chrysantheem, IX: 24 n
'Critiek', III: 271 n (stuk), 274
Intermezzo, IX: 24 n
Refereinen (met Campert), IX: 24 n
Scholte, J.H. (1874-1959)
De goede hoop, VII: 180 + n
Schoone jacht, De: Schendel, A.v.
Schoone uit Bolivia, zie Willink, *Ariadne*
'Schoonheidszin en persoonlijkheid', IX: 106 + n, 113 n, 114 n
Schoonheyt, L.J.A. (1903-1986), VI: 330 + n, 409
Boven-Digoel, Het land van communisten en kannibalen, VI: 324, 329, 330 + n, 372, 373, 387, 404, 411, 442, 495; VII: 117, 168, 169, 177, 183, 241
Schopenhauer, Arthur (1788-1860), VI: 254
Schorer, zie Radermacher Schorer
'Schot, Het': Poesjkin; DP
Schotman, Johan Wilhelm (1892-1976), II: 278; III: 173 n, 176, 261; V: 208; IX: 338
'Vlegelrevolutie', III: 261 + n
Schoup, J.G. (1893-1944), VI: 136, 139 + n, 143, 148; IX: 210 + n, 211, 213
In Vlaanderen heb ik gedood, IX: 210 + n
Schram, Mieltje, VI: 228
Schreuder, R., II: 116 n; VII: 186 n; IX: 198 n
Schrijvers en schilders (bloemlezing door W.L.M.E. van Leeuwen en J.A. Goris), VIII: 280 + n, 281, 317
Schrijvers getuigen tegen oorlog en militarisme, V: 419 n
'Schrijverscongres te Parijs': ter Braak; DP; de Roos
Schuhmacher, Wim (1894-1986), VIII: 377
Schuim en asch: Slauerhoff
Schwab, Raymond
Vie d'Anquetil-Duperron, V: 363, 449
Schwencke, Johan (1887-1981), III: 481 + n
'John Buckland Wright, Een boekversierder', III: 481 + n
De Nederlandsche exlibris-kunst, III: 151 + n
Schwitters, Kurt (1887-1948), I: 80, 126, 164; IV: 465; IX: 114 + n
Schwob, Marcel (1867-1905), I: 147; III: 155; V: 205
Coeur double, I: 147
Croisade des enfants, II: 95 n, 270 n
De kinderkruistocht (vert. door V.E. van Vriesland van *Croisade des enfants*), II: 95 + n, 159, 270 + n, 349 + n, 463 (Kaleidoscoopboekjes); V: 412 n
Le livre de Monelle, VIII: 107
Scott, Walter (1771-1832), V: 408; VII: 238; IX: 35
Kenilworth, V: 286 (Amy Robsart)
Scott, William B., II: 96 n
Scotto, Vincent

‘La petite Tonkinoise’, VII: 264 + n
Sebastiaan: Hondius
Sechez, I: 307 (ouders), 422; II: 56; III: 69, 74 (parents), 82 (ouders), 236, 296, 304; V: 385, 417
Sechez, Simone, zie Perron-Sechez, Simone du
Seckar, Alvena, VIII: 73, 387 + n
Secker, Martin (uitgeverij), I: 253, 424; VII: 120
Secret professionnel, Le: Cocteau

Sedov, Lev (1906-1938), IX: 228 n
Livre rouge sur le procès de Moscou, IX: 228 + n, 229
Seede-Sangen voor de Batavische jonkheyt: Steendam
Seignobos, Charles (1854-1942), VII: 238
Selten, A.L. (ps., zie ook Schelling, Ada L.), VIII: 73
'Klein en onbelangrijk', VII: 526 + n; VIII: 73
Senerpont Domis, H.J. de, VIII: 335
Sentimental journey through France and Italy, A: Sterne
Sentot (ps., zie ook Roorda van Eysinga, S.E.W.)
'De laatste dag der Hollanders op Java' (= 'Vloekzang'), VIII: 62 + n, 206
7 Arts (periodiek), I: 38 n
Serena: Larbaud; DP
'Serenade': Grauls
Serenade: Slauerhoff
'Sérénade de retour': Slauerhoff
Serenitas: Helman
Seres, Charkow (= J. Gans?), V: 144 (toegeschreven)
'Het oorlogsgevaar en de 3e internationale', V: 144 + n
Serge, Victor (ps., 1890-1947), III: 19 n; VI: 369 + n
Ville conquise, III: 508 + n
Sérigiers, G., I: 233 n
Serrurier, Cornelia (Keetje, 1879-1962), VIII: 442 + n, 454, 539
Serstevens, 't, zie T'Serstevens
'Serum tegen kanker': Marsman
Service, Robert W. (1874-1958), III: 436
The master of the microbe, III: 436
Servire, N.V. (uitgeverij), III: 15, 53, 88, 103, 109, 119, 313; VII: 50
Servranckx, Victor (1897-1965), I: 61 n
Seubring, G., VII: 535 + n; VIII: 9 n, 13, 19, 200
'Onwaardig en onwaar, Of Also sprach Z(arathustra)', VII: 535 + n (2e stuk); VIII: 13, 200
'Sluipend gif, of Moderne Don Quichotterie', VII: 535 + n; VIII: 200
Seuphor, Michel (ps., zie ook Berckelaers, Fernand), I: 30 i, 35 n, 40, 45 n, 46, 47 + n, 59, 63, 70 n, 98, 101 n, 380; IV: 251, 343
Carnet bric-à-brac, I: 51 + n, 53
'Mariages et divorces', I: 101 n
Te Parijs in trombe, I: 70 n
Wenduyne aan Zee, I: 70 n
Séverin, R., VIII: 329 n, 474
Sévérine: Lecache
Shakespeare & Co (boekhandel te Parijs), IV: 49 + n
Shakespeare, William (1564-1616), I: 244, 277, 314 + n, 383, 397; II: 25, 26, 54, 257-258, 317; III: 420, 462; IV: 80, 170, 406, 415, 450; V: 182, 385, 435 n, 436, 447; VI: 37, 73; VII: 238; IX: 363
The complete works (*The Oxford Shakespeare*), II: 252 + n, 258; VI: 59, 70, 89

Complete works (Pembroke edition), II: 258 + n
Coriolanus, IV: 405 + n
'Driekoningen-avond' (vert. door A. Donker van *Twelfth night or what you will*, ongepubl.), II: 26
Hamlet, III: 313 n; IV: 93, 319, 456; V: 136, 155, 156, 169; IX: 363
Henry IV, II: 26
Julius Caesar, II: 255 + n; VI: 362
(?)
King Lear, I: 232
Macbeth, II: 70
The merry wives of Windsor, II: 26, 70

Richard III, IV: 405 n
Sonnets, IV: 91
De storm (vert. door M. Nijhoff van *The tempest*), II: 44
The Temple Shakespeare (Dent), II: 252 + n, 258
Timon of Athens, II: 70
The works (Blackwell), VI: 59
The works (Macmillan & Co), VI: 59, 70, 88, 89, 109
Shapcott, R., VII: 512 n
Shaw, George Bernard (1856-1950)
The adventures of the black girl in her search for God, IV: 30 + n
Saint Joan, VII: 238
Shelley, Percy Bysshe (1792-1822), II: 69, 71, 74, 137, 186, 187, 192, 221, 453; III: 331, 338, 339, 348, 351; IV: 65, 259; VI: 130, 179, 471
The Cenci, IX: 379 + n
'The cloud', VI: 163, 179
The masque of anarchy, II: 186 + n
Oedipus tyrannus, or Swelfoot the tyrant, II: 186 + n
The revolt of Islam, III: 339
Shelley (Een afscheid): Roland Holst, A.
Sherard, R.H. (1861-1943), VII: 256 n
Bernard Shaw & Oscar Wilde, VII: 256 + n, 260, 308
The life of Oscar Wilde, I: 244 + n
Shi Nai An
De roovers van het Liang Schan Moer (vert.), VII: 234 + n
Shiell, P.F.R. († 1965), IV: 211, 224 n, 225, 337
Si le grain ne meurt: Gide
Si Oepi Keteh, VIII: 492 n
Sidney, Sylvia (geb. 1910), VI: 446 + n
Sidney herald (periodiek), II: 386 + n, 390 (dat blad)
Siegenbeek, Matthijs (1774-1854)
Beknopte geschiedenis der Nederlandsche letterkunde, IX: 97 + n
Sienkiewicz, Henryk (1846-1916) *Quo vadis?*, V: 451
Sienjaal, Het (uitgeverij), I: 103, 148 n, 186
Sienjaal, Het: v. Ostaijen
'Sier der deernen, De': Chasalle
Sierra de Teruel (film), VII: 489 + n; IX: 240 n
Sikkel, De (uitgeverij), I: 218, 220 + n, 227, 228, 236 + n, 284 x, 375 x, 439 + n, 446, 447; II: 19, 60, 98, 287, 345; III: 178 n, 232; V: 249 + n
Sillem, J.A.
Dirk van Hogendorp (1761-1822), VII: 24 + n, 69
Silone, Ignazio (ps., 1900-1978), VIII: 137
Siman den Javaan, zie E.F.E. Douwes Dekker, *Het boek van Siman den Javaan*
Simons, W.H.A.G., VII: 195 + n
Simons-Posthumus, fam. D., V: 107, 243 (tante), 301; VI: 283 + n; VIII: 223, 235, 244, 252, 256, 264, 283, 376; IX: 237, 371
Simonson, Raoul (1896-1965), I: 48, 72 + n, 83 + n, 85-87, 95, 97, 124, 201, 252, 254, 314 n, 369 + n; II: 50, 241

Simpson, H.
De tragische liefde van Sophie-Dorothea, VII: 234 + n
Sin tit po (periodiek), VIII: 88 n, 89, 90, 97, 128, 601
Sindoesastrå, N., IX: 394 n
Sine nomine: Engelman
'Singer', zie v. Ostaijen, 'Huldegedicht aan Singer'
Sinjo Monet, pers. uit Daalberg, *De Steenbergsche familie*, zie aldaar
Sirène, La (uitgeverij), II: 50; III: 156, 181, 189

‘Sirenen’, zie DP, ‘Twee filmsirenen’
Sirius en Siderius: v. Eeden
‘Sixain pour une croyante’: Slauerhoff
Sjah, Soetan Mohammad (geb. 1912), VII: 67 (Sumatranen), 68, 78, 79
Sjah-Namè: Firdawsī
Sjahrazad (ps., zie ook Sjahrir, Soetan)
Indonesische overpeinzingen, VIII: 290 n
Sjahrir, Sjahsam, VIII: 271 + n, 286, 288
Sjahrir, Soetan (1909-1966, zie ook ps. Sjahrazad), VIII: 95 n, 126, 137, 138, 143, 150, 178, 179, 182, 189 + n, 262, 271 n, 286, 288-290 + n, 385, 459; IX: 139 n
‘Literatuur en volk’, VIII: 95 + n, 101, 117, 118 n, 126, 127, 137, 138, 140, 141, 143, 150, 152, 178, 181-182, 189
Sjahrir-Duchãteau, Maria (Mies), VIII: 271 n, 385, 483
Shanghai: Wagener
Sjanghai Express (film), III: 271 + n
Sjarifoedin, Amir (1907-1948), VII: 419 + n, 431
Sjestov, Lev (ps., 1868-1938), III: 437
Dostojevski en Nietzsche (vert.), III: 437 + n
Sji-Choea, Den, zie Den Sji Choea
Sjtsjedrin, zie Saltykov-Sjtsjedrin
‘Slaaf, De’: Last
Slag bij Waterloo, De (film), I: 96 + n
Slauerhoff J.J. (1898-1936, zie ook ps. Ravenswood, John), I: 30 i, 70, 117, 232, 278 n, 288, 289, 328 + n, 343, 348, 369, 378, 382, 385 + n, 387, 389-391, 393, 394, 397-399 + n, 401-407 + n, 409, 417-421, 425, 432 + n, 433 n, 435 n, 436; II: 7 i, 19-21, 26, 34 + n, 36, 40, 43-45 + n, 48, 50, 58, 60 n, 61, 68, 70, 74, 89, 95, 104, 107 + n, 109, 111, 116 + n, 117, 119, 123, 129, 130, 134, 138, 143, 157, 158, 174, 177 + n, 202, 203, 208, 213, 220, 221, 234, 241, 244, 246-256 + n, 266, 269, 270 + n, 273, 275, 278, 283, 296, 300, 304, 306, 307, 313, 315-320, 322, 328, 329, 338, 339, 341, 343, 344, 349-354, 364, 365, 372 n, 377, 379, 380, 383-385 + n, 389, 392 + n, 395 + n, 399 n, 403, 406, 410, 419, 420, 425-427, 431, 433 n, 436, 438, 440, 446, 448, 449, 452, 453, 462, 472, 477, 478, 482, 485, 487 n; III: 15, 16 + n, 18, 20, 31, 33 x, 49, 56, 58-60 + n, *63 n*, 72-74 + n, 77, 82 + n, 83, 86, 87, 97, 102, 104, 106, 108, 114 + n, 115, 117 n, 118, 119, 123, 128, 135, 141, 144, 154, 159 + n, 163, 165, 171 n, 172, 178, 193 x, 194, 196 x, 198 n, 206, 218-220 + n, 222, 223, 231, 250, 251 + n, 307, 311, 315, 317 n, 320, 327-329, 337, 338, 346, 347 n, 368, 371, 374, 380 + n, 381, 394, 419, 424 n, 425 + n, 446, 449, 458, 475, 514, 521; IV: 12, 55-62 + n, 84, 92, 97, 106, 123, 130, 139, 141, 153-155, 163, 181 n, 183 + n, 184, 188, 191, 193 x, 194, 202, 207, 234 n, 236, 243, 244, 246, 247, 264, 285, 288, 289 + n, 292, 293, 304, 307, 309, 313, 318, 320, 321, 325, 326, 355, 360, 362, 370, 380, 417 n, 425, 470, 488, 491, 498, 506 n; V: 7 i, 8 i, 36, 37, 45-47, 50 + n, 51, 56, 57, 62, 64, 68, 70, 75, 78 + n, 82-84, 86, 87, 91, 92, 95, 97, 98, 100, 105, 109, 110 + n, 115, 117 + n, 125, 133,

134, 146, 147, 150, 155, 156, 195, 198, 201, 208, 209, 212, 220-222, 226, 230, 232, 246 + n, 254, 256, 258, 264, 265, 267-271 + n, 275, 276, 278, 280-282 + n, 291 n, 295, 297, 300, 307, 308, 312-315, 317, 320-322, 361, 424; VI: 7 i, 32, 39, 55 n, 56-58, 80, 88, 98, 134, 142, 162, 189, 200, 228, 247, 254, 255, 287, 293, 295, 300-308 + n, 318 + n, 319, 322-324, 334, 349 + n, 356, 358, 363, 400-402, 404 n, 405, 418, 424, 442; VII: 94-99 + n, 101, 155 + n, 157, 167, 186 n, 198, 206, 208, 234, 258, 321, 351, 382, 383, 536; VIII: 47, 79, 80, 139, 145, 146, 176, 222, 367, 507 + n, 521-524 + n, 551-554, 568, 570, 571; IX: 8 i, 9 i, 36, 39 n, 40 + n, 42, 43, 45-49 + n, 52, 54-56 + n, 75, 79, 82, 85, 86, 97, 100, 125 + n, 129, 149 + n, 151, 161-164, 173 n, 174 + n, 181 + n, 198 n, 222, 223, 226-227, 228 n, 237 + n, 260, 261, 264 n, 265, 269, 271, 272, 276, 329, 351, 385
'Aan Arthur Rimbaud', II: 266 + n, 326 n, 327, 339
'Aankomst', III: 320 + n
'Al dwalend' (afd. 'Ongebundelde en ongepubliceerde verzen' in *Verz. werken*), VI: 306 n, 307
'De amfoor', VIII: 552, 553, 555; IX: 389
'Antwoord op een invitatie', III: 347 + n, 349
'Antwoord van Hein Boeken', VI: 401
Archipel (afd. en bundel), II: 146, 164 + n, 177 + n, 203, 208, 213, 223, 224, 231; VI: 37 + n, 306 + n; VII: 96, 97; VIII: 365; IX: 264 n, 268, 270 + n, 271 + n
'Autobiografisch grafschrift' (= 'In memoriam mijzelf'), VI: 404 n, 405
'Ballade', IX: 261 n
'Captain Miguel', VI: 306; VII: 97
'Cherchez la femme', IV: 97 + n, 191 n, 376 n; VIII: 551-553, 555; IX: 389
'Chineesche bundel' (niet gereal.), III: 323, 327-329, 374, 445 (proeven), 449

'Chlotarius' ('Knapentijd'), VI: 306; VII: 98-99; IX: 388
Clair-obscur, I: 328; II: 58; VI: 306; VII: 97, 99
'De cognacfles en het bed van de keizerin', VIII: 553, 555; IX: 389
'Contes cruels', II: 177; IX: 264 + n
'De dienstmaagd', II: 487 n
'De dood van Dutrou Bornier', IV: 97 + n, 191 + n, VI: 307, 400-401; VIII: 551-553, 555; IX: 104 + n, 389
'De doodsstrijd van den dwazen oude, in het schrijven verliefde', VIII: 554; IX: 389
'Drie fragmenten uit een onvoltooid prozawerk', VIII: 554 + n
'Dsjengis', II: 317; VII: 67, 68, 78, 96 n, 97; IX: 38, 48
'Een dubbele vergissing', VIII: 553, 555; IX: 389
'Duke of Portland', IX: 271 + n
Een eerlijk zeemansgraf, III: 65 n; VI: 247 + n, 254, 306, 307; VII: 95 + n, 97, 98
'Eerste verzen' (afd. in *Verz. werken*), VI: 306 n
'Het eind van het lied', VIII: 554; IX: 389
Eldorado (afd. en bundel), II: 220, 383; VI: 248, 306; VII: 96 n, 97-99; IX: 28, 29

‘Elegie’, II: 177

‘O engeitado’, III: 320 + n
‘Epitaaph’, III: 320 + n
‘De Erebos’, II: 343, 353, 359 + n; VI: 307, 400 + n; VIII: 551-553, 555; IX: 389
‘De erfgenaam’, II: 338 + n; IV: 307; VI: 307; VIII: 552, 554; IX: 389
‘Escale’, VIII: 552, 553, 555; IX: 389
‘Fin de siècle’, I: 318 (*tekst*), 328 (+ *tekst*); VII: 547 n
Fleurs de marécage (afd. en bundel), I: 318, 328 + n, 385 n, 409, 418; II: 226, 228, 383, 402, 403; V: 47, 48, 53, 54 x, 56, 59, 77, 78; VI: 307; VII: 96 n (zes boeken), 98, 547 n; VIII: 47
‘Le galérien’, V: 53
Gedichten I-III, zie *Verzamelde werken*
‘De geschiedenis van het paarlensnoer’, VIII: 552, 553, 555; IX: 389
‘Grafbeeld van Nôfrit’, II: 223-224
‘Herdenken’, II: 384 + n
‘In memoriam patris’, VI: 332 + n
‘Indrukken van een reis naar de Golf van Guinee’, VI: 401 + n
Jan Pietersz. Coen, II: 250 + n, 253, 256-258, 261, 283, 372, 494 + n; III: 16, 25 + n, 183, 417 n; V: 268; VI: 69 + n, 308; VII: 96 n (zes boeken); VIII: 555; IX: 63, 389
‘Jeugdverzen (1918-1921)’, IX: 265 + n
‘Un jeune qui s'en va, minuten met E. du P.’, VII: 332 + n, 382
‘Kolibries’, IV: 97 + n, 141; VIII: 552, 553, 555; IX: 389
‘De laatste reis van de Nyborg’, II: 343 + n, 353; IV: 307; VI: 307, 400; VIII: 552, 554; IX: 57, 389
‘Laatste verschijning van Camoës’, VIII: 553, 555; IX: 390
‘Larrios’, II: 247, 250, 463; III: 368, 490; V: 201, 223; VI: 18 + n (Fr. vert.); VIII: 554; IX: 56, 57, 389
‘Legende van de zee’, VIII: 554; IX: 389
‘Het lente-eiland’, I: 401, 402; VI: 402; VIII: 554; IX: 389
Het lente-eiland (Kau-lung-Seu), I: 401 (Chin. verhalen), 404 (Chin. bundel), 416; II: 25 (2 boekjes), 77, 79, 116, 203 + n, 262, 266, 379 + n, 403; III: 100, 323 + n; V: 54, 59; VI: 307; VII: 96 n (zes boeken), 97; VIII: 551, 554, 555; IX: 50 n, 389, 390
Het leven op aarde, IV: 417 n; V: 46, 197, 220, 269, 407; VI: 248, 308; VIII: 553, 555; IX: 149 + n, 271-272 + n, 390
‘Het leven van Jan Pieterszoon Coen’ (ongepubl. roman), II: 372 n; III: 16 (vie romancée); VI: 401-402 + n
‘Maneschijn te Tsjing Tao’, II: 384 + n; III: 328, 374 + n, 394
‘Moderne Nederlandsche romans’, III: 159 + n, 163, 165
‘Nachtelijke wapenschouwing’, VI: 307
‘Nimfen’, VII: 96
‘O Konakry!’, VI: 307; VII: 98
‘Oceaannacht’, VII: 96
‘Onderzeesch bosch’, II: 177; VI: 306
‘Het oordeel van Paris’, zie ‘De tweede keuze van Paris’

De opstand van Guadalajara, VI: 306 n, 308; VII: 216, 255 + n; VIII: 555; IX: 389, 390
'Le passé vivant', VI: 306; VII: 97; IX: 271 + n

‘Po Tsju I en Yuan Sjen bij de Yang Tse’, II: 379 + n; III: 100; V: 201 + n, 223, 254 (accoord), 265, 290, 295, 370; VIII: 551, 555; IX: 50 + n, 389
‘Een poëtisch levenswerk’, V: 116 + n, 117
‘De prinsessen’, II: 177
Proza I-V, zie *Verzamelde werken*
‘René Martineau over Tristan Corbière’, VI: 401 + n; VIII: 554 + n
‘De renegaat’, I: 317; IX: 29
‘Rondeel’, IX: 261 + n, 263 + n
‘Rudolf de Mepsche’, VIII: 554 + n, 555, IX: 389
Saturnus (afd. en bundel), II: 58, 203, 220, 250 + n, 267, 328 n; III: 138; VI: 306; VII: 97, 98; IX: 39 + n, 261 n, 263 n, 264 + n, 268-271
‘Saudade’, III: 320 + n
Schuim en asch, II: 104, 119, 146, 203, 220, 241, 268, 279 n, 335 + n, 338 + n, 343 + n, 353, 433, 436, 443; III: 78, 135, 141; IV: 141, 191; VI: 248, 307, 400; VII: 98, 99, 167; VIII: 551, 552, 554, 555; IX: 50, 56 + n, 57, 389, 390
‘Sentimental journey’, II: 177
‘Sépulture d'un poète maudit’ (Baudelaire), IX: 261 n
Serenade (afd. en bundel), II: 104, 116, 203, 295, 304, 328 n, 403; III: 181; VI: 306; VII: 96 n (zes boeken), 97; IX: 264 n
‘Sérénade de retour’, II: 226, 228
‘Simoun’, II: 228
‘Sixain pour une croyante’ V: 53 *Soleares* (afd. en bundel), IV: 123, 155, 340, 341, 344, 470, 491, 498, 506, 508; V: 50 n, 56 (prijs); VI: 306 n, 307; VII: 96 n (zes boeken), 98; IX: 174 n
‘Such is life in China’, VIII: 554; IX: 389
‘De tweede keuze van Paris’, VI: 307; VIII: 552, 553, 555; IX: 389
‘Uit het leven van Po Tsju I’, VIII: 551, 555; IX: 389
‘Uit het leven van Tristan Corbière’, II: 177
‘Het uitgewischte handschrift’, VI: 402 + n; VIII: 551; IX: 389
Het verboden rijk, II: 256 (roman over Camoëns), 335 + n, 449-450; III: 172, 192 + n, 206, 212, 228 + n, 320, 325 + n, 346 (Camoës), 434, 435, 498; IV: 84, 88 + n, 141, 183 n, 185, 233, 475, 483, 486; V: 220, 308 (Camoës); VI: 248, 308; VIII: 553, 555; IX: 80 x + n, 81, 82 (tekst), 84-86 + n, 90, 100 + n, 101, 116, 125 n, 271-272 + n, 390
‘Verzadiging’, VI: 247 + n
Verzamelde werken (*Gedichten* + *Proza*), VI: 305-308 + n, 356 + n, 358, 399-402; VII: 96-99 + n, 317, 318, 383; VIII: 80, 180, 194, 485, 492, 493, 505, 521, 522 + n, 545, 551-555 + n, 570, 590 + n, 591; IX: 9 i, 260-271 + n, 385-390

‘De verzuimde liefde’, VI: 402 + n; VIII: 551; IX: 389
‘Vida triste’, III: 320 + n
‘Volkswijze’, III: 320 + n
‘Voor den meestbiedende’ (Villon), IX: 261 + n
‘Voorwereld (I en II)’, II: 177
‘Voorwereldlijk landschap’, VII: 96
‘La voyageuse’, III: 65 + n
‘Waar de levensvreugde vandaan komt’, VI: 308; VIII: 552, 553, 555; IX: 389

Yoeng Poe Tsjoeng (afd. en bundel), II: 203 + n, 262, 266, 313

(Chin. prod.), 328 + n, 379 + n, 403; III: 323 + n; V: 59; VI: 307; VII: 96 n (zes boeken), 97
Slauerhoff sr., Jan Jacob (1862-1929), I: 403 + n; VI: 332
Slauerhoff Collin, Darja, zie Collin, Darja
Slauerhoff-Pronker, Cornelia (1858-1951), II: 448; III: 59 n, 106
Slauerhoff-commissie, zie Commissie voor de verzorging van de nalatenschap van J. Slauerhoff
Slava, zie Weyna, Slawa
Sleutel, De (periodiek), VI: 20 + n, 23, 25, 28, 29, 54, 64, 66, 91, 94, 108, 120
Sliva, Milos, III: 521 + n; IV: 176 n
Sluimers, B. (1894-1978), VII: 507 + n, 511; VIII: 19, 575
'Sluipend gif': Seubring
Sluipend gif: Wutse
'Sluipend gif': Zentgraaff
Sluyters, Jan (1881-1957), V: 419 n
Slijmering, pers. uit Multatuli, *Max Havelaar*, zie aldaar
Smaalders, zie Café's
Smalle mens, De: DP
Smaradahana, IX: 393 + n, 396 n
Smeding, Alie (1890-1938), I: 128 + n, 139, 288 + n; II: 305, 310, 313 + n, 322, 352; III: 14 + n, 54, 72, 188 x, 407; IV: 80; VIII: 476; IX: 49 + n
'Als men auteur is...', III: 14 + n, 54, 72 (stukje)
De domineesvrouw van Blankenheim, III: 14 n
'*De domineesvrouw van Blankenheim*, Mijn boodschap van liefde', III: 54, 72 + n
Naakte waarheid, III: 477; IV: 80 n
De zondaar, I: 128 + n, 131-136 + n, 288
Smeding, H.J. (1899-1979), VIII: 476, 496 + n
Smit, Gabriël (1910-1981), II: 378 + n, 456; III: 285 + n, 326-327, 392 + n, 393 (brein), 440, 442; IV: 506 n, 508
'Legendarische heldhaftigheid', IV: 506 + n, 508
'"Paradise lost"', III: 326 + n, 350 (polemiek), 392 + n
Requiem, III: 440 n
Voorspel, II: 456 + n
Smit, H., VIII: 477 n
Smit, W.A.P. (1903-1986), I: 398 + n; III: 281
Smit-v.d. Wall, W.
Van licht en schaduw, III: 440 n
Smit Kleine, Frits (1845-1931), II: 303, 488 + n
Smith, W.H. (boekhandel te Brussel), II: 196 + n; IV: 341, 342, 372
Smith, Wallace (1888-1937)
The captain hates the sea, VIII: 247 + n
Smits, Den ouden heer (ps., 1819-1877), VI: 330
Smits, G.P., VIII: 490 + n
Sneevliet, H.J.F.M. (1883-1942), VIII: 517
'Snipper(s)' (rubriek in *DGW*), I: 425 + n; II: 39 + n

Snouck Hurgronje, C. (1857-1936), VII: 114 + n, 518 n; VIII: 111, 212, 213 n, 367, 368, 443, 593
Colijn over Indië, VIII: 212 + n, 213 n
So lebt der Mensch: Malraux
Socialistische gids, De (periodiek), VI: 30, 39
Société d'études européennes, V: 163 + n
Sociëteit voor Cultureele Samenwerking, zie Cultureele Club
Socrates (469-399 v. Chr.), VI: 120; VII: 415
Sodoma, Giovanni Antonio Bazzi

(1477-1549), VII: 497 + n; VIII: 21 (foto's)
Soebardjo, Achmad (1896-1978), VII: 431 + n, 432, 449, 463, 466, 473; VIII: 136, 150 + n, 178, 181, 182, 189, 288, 392, 395; IX: 405, 406 n
Soekarno (1901-1970), VII: 420 + n, 526 n; VIII: 290 n
Soeprapto, VIII: 110
Soerabaiaasch handelsblad (periodiek), VI: 441; VII: 52, 71 n, 511 + n; VIII: 219, 575; IX: 399, 400
Soerianingrat, Soewardi (1889-1959, zie ook ps. Ki Hadjar Dewantoro), VI: 441 + n, 443 n; VII: 414 n
Soerjohadikoesoemo, Roosseno (geb. 1908), VII: 460 n, 507; VIII: 89 + n, 131, 150
Soeropati, VII: 420 + n
Soeroto (geb. 1912), VIII: 94, 95, 100, 117, 126, 150, *230 n*, 288, 395; IX: 249 n, 252 n
'Ervaringen met blanken', VIII: 230 + n, 288 + n; IX: 251 n, 252 n
'Over Du Perron', IX: 249 n
'Rumoer rondom "de" Indonesiër', VIII: 32 n, 150
Soeroto, Noto, zie Noto Soeroto
Soesilo, M. (1901-1943), VIII: 150 + n, 288
'Wij Indonesiërs', VIII: 32 n, 94, 95, 100, 111, 117, 126, 128, 137 ('polemiek')
Soest, Ems I.H. van (geb. 1908)
Theeland, VIII: 438 + n
Soetomo, R. (1888-1938), VII: 492 n, 493, 498; VIII: 26 + n; IX: 252 + n
Soewarin, zie Souvarine, Boris
Soewarno-van der Kaaden, J.C., VIII: 428
Nonna Dokter, VI: 217 + n
Soir, Le (periodiek), II: 99 n
'Soirée', fragment uit Marsman, *De dood van Angèle Degroux*, zie aldaar
Soleares: Slauerhoff
Sondermans, Isaac, VII: 401, 404, 411
Sonetti lussoriosi: Aretino
Sonneborn, J. (ps., zie ook Batten, F.E.A.), VIII: 160 + n
'De melancholische blik en de leeuwenmanen van onze schrijvers', VIII: 160 + n
Sonnet van burgerdeugd: DP; Willink
Sonnets, zie Keats, *The collected sonnets*
Sons and lovers: Lawrence
Sophie Blank: v. Schaik-Willing
Sophocles (496-406 v. Chr.), III: 479; VI: 119, 120, 128, 225
Sopper, A.J. de (ps., geb. 1875), V: 140 + n
Sorel, Cécile (1873-1966), IV: 302, 444 + n
Sorel, Charles (ps., 1600-1674)
La vraie histoire comique de Francion, VI: 295
Sorel, Georges (1847-1922), VI: 65, 322; VIII: 315, 549
Propos, VI: 221, 224
Réflexions sur la violence, VI: 52, 53, 64, 65, 213, 221, 224
Sorel, Julien, pers. uit Stendhal, *Le rouge et le noir*, zie aldaar

Sorgen, W.G.F.A. van
Porcelein, VIII: 339 + n
Sorges, Hélène
'Vérité sur "Les jeunes filles"', VI: 348 + n
Sorrell en zoon: Deeping
Soulier de satin, Le: Claudel
Soupault, Philippe (geb. 1897), III: 446; IV: 462
Le bon apôtre, III: 446
Sourire de Morgane, Le, zie Willink, *Meisjesportret met kralen*

Sous l'ombre du Caudillo: Guzman
Sous les toits de Paris (film), III: 40
Sousa, John Philip (1854-1932), I: 257 + n
Souterrain, Het, zie Dostojevski, *Memoires uit het souterrain*
Souvarine, Boris (ps., zie ook Lipschitz, Boris), IV: 496; V: 76; VIII: 357 n
Stalin en het bolsjewisme (vert. door DP van *Staline*) zie DP
Staline, VIII: 362, 376, 379, 391, 396, 485, 506, 533; IX: 62 n
'Souvenier': v. Ostaijen
Souvenirs d'égotisme: Stendhal
Souvenirs d'un commissaire du peuple, zie Kessel, *Mémoires d'un commissaire du peuple*
Souza, zie Sousa, John Philip
Spaansche tragedie, De: Last
Spada, André (geb. 1889), IV: 194, 226
Mes mémoires, IV: 194
Specialiteiten, zie Multatuli, *Duizend en eenige hoofdstukken over specialiteiten*
Spectator (ps., zie ook Bles, Arnold), IV: 61 + n, 73, 74
'Vluchtige blikken', IV: 61 n, 73, 131 (Spectator-repliek)
Spectator (ps., zie ook Walraven, Willem), VIII: 459
Speelman, Cornelis Jansz. (1628-1684), VII: 420 + n
Speenhoff, J.H. (Koos, 1869-1945), I: 433 n; II: 445, 487; III: 215, 440, 467, 468, 471, 476, 514; VI: 96, 444, 488
'Bergsche plas', IV: 479 (*tekst*)
'Herinneringen (Kees van Dongen)', VIII: 255 + n
Spelevaart: Kelk
Spender, Stephen (geb. 1909)
The burning cactus, VI: 199 + n, 235
Spengler, Oswald (1880-1936), IX: 351
Der Untergang des Abendlandes, IV: 157
Spenser, Edmund (1552-1599), I: 243
Spiegel, H.L. (1549-1612), VI: 85; VII: 282
Spiegel van de Nederlandsche poëzie door alle eeuwen (bloemlezing door V.E. van Vriesland), VIII: 523 + n, 525 + n, 531 + n, 536, 542 n
Spieghel, De (uitgeverij), I: 400, 413 + n; II: 98, 99, 297 n, 363, 372 n, 449; III: 44, 45, 90, 185, 332 n, 421; IV: 356; IX: 338
Spiering, Ada C. (geb. 1888), IV: 486 + n
Spies, Walter (1896-1942), VIII: 40 + n; IX: 399
Spinoza, Benedictus de (1632-1677), V: 162; VI: 49, 65, 66, 76, 473; VII: 176, 463; VIII: 56
Ethica, V: 104
Spleen de Paris, Le: Baudelaire
Spoelstra, C.J.G. (geb. 1901, zie ook ps. Doolaard, A. den), I: 285; III: 418
Spohr, Wilhelm (geb. 1888), VII: 527 n
Spoken: Ibsen
Spook, L.H. (zie ook ps. 'Hantoe'), VII: 385 + n; VIII: 402 n, 415, 450, 516, 517
'Spookslot, Het': Blijstra

Spoor, IV: 160
‘Het brandmerk’, IV: 160 + n
Sport in beeld (periodiek), VI: 409 n
Sprekende schrijvers: 's-Gravesande
Sprookje van de misdaad, Het: DP
Spijkers met koppen: Greshoff
St. Germain, Le, zie Café's
St. Just: Lenéru
St. Mawr: Lawrence

Staalmeesters, De: Rembrandt
'Stad': v. Ostaijen
Stärcke, Johan, I: 79 + n, VI: 308, 309
Stalin, J.V. (= Dzjoegasjvili, 1879-1953), III: 28; IV: 495 + n, 496, 516; V: 74, 142, 153, 365; VI: 54, 444, 454; VII: 453, 470, 508 n; VIII: 304, 453, 463, 565, 587; IX: 228 + n, 229 + n, 236, 252 n
Stalin en het bolsjewisme: Souvarine; DP
Staline: Souvarine
Stalpaert van der Wiele, Johannes (1579-1630), II: 408
Standaard, De (boekhandel te Brussel), I: 71
Standaard, De (periodiek), II: 475, 477, 478, 485 + n, 487, 488, 492; III: 10, 11, 13, 14, 67, 94; VI: 136, 137 n, 140; VII: 142 n
Standard, Mary Newton, II: 120 n
'Standpunten en getuigenissen' (serie), II: 282 + n, 297, 302, 304, 305, 308 n, 324, 348-349, 441, 456, 493; III: 63 + n, 68, 88, 137, 204 n, 218, 323, 501, 506; VI: 401
Stanislawa, I: 139 + n
Stansje, VI: 178
Stapel, VII: 308
Stapel, F.W. (1879-1957), V: 450; VII: 308 + n, 309, 320, 358, 368, 371, 441, 503, 517, 526; VIII: 45, 115-117, 153 + n, 154, 157, 161, 166, 167, 188, 207, 212, 213 + n, 388, 400, 417, 476, 478, 479, 481, 494, 500, 559, 567, 574
Geschiedenis van Nederlandsch-Indië, V: 25 + n, 450; VI: 326, 334, 361; VII: 308 n; VIII: 117, 212, 213 n, 462
De gouverneurs-generaal van Nederlandsch-Indië in woord en beeld, VII: 504 + n, 505
'In memoriam dr. F. de Haan', VII: 495 + n, 526; VIII: 46
'Een protest', VIII: 207, 212, 213 n
Starter, J.J. (1594-1626), I: 366
Staverman, W.H., VIII: 34 + n
Stavisky, Serge Alexandre (1886-1934), IV: 9 i, 417 + n, 424, 429, 443 + n, 445 n; V: 146 n (gebeurtenissen), 236; VI: 53; IX: 410
Steen, Jan (1626-1679), II: 372 n
Steen, Eric van der (ps., 1907-1985), IV: 65, 79 n; VI: 424; VIII: 92
Controversen, VIII: 92, 159 n
Gemengde berichten, IV: 183 n
Steenbergsche familie, De: Daalberg
Steendam, Jacob (1615-† vóór 1673)
Seede-sangen voor de Batavische jonkheyt, VI: 378; VII: 391, 400, 404, 411
Steenuil, De (uitgeverij), VI: 139 n, 148; VII: 50; IX: 210 + n, 211
Stein Callenfels, Pieter Vincent van (1883-1938), V: 330; VII: 388 + n, 390, 391
Steiner, Rudolf (1861-1925), IV: 513 + n
Steinmetz, VI: 319
Stekel, Wilhelm (1868-1940)
Briefe an einer Mutter, VI: 343
Stella, II: 212 + n, 218, 227

Stello: Vigny
Stem, De (periodiek), II: 32 n, 82 n, 394 + n, 425 + n, 479 n; III: 7 i, 51, 59, 61, 62, 69, 77, 80, 82, 131, 149 n, 202, 207, 425; IV: 53, 73, 266, 303-305, 363; VI: 97 n, 168; VII: 57, 141, 446; VIII: 57, 479, 481, 494, 512, 520, 555, 556; IX: 65 + n, 101, 117, 172, 351
Stemmen des tijds (periodiek), VIII: 442
'Stemming': v. Ostaijen

Stempels, Bob (ps., 1915-1939)
'Gedichten', VI: 330 n, 331
Stendhal (ps., zie ook Beyle, Henri), I: 98 n, 152, 162, 195 + n, 197, 198, 215, 242, 244, 250, 260, 264, 267, 268 n, 282, 360, 377, 387, 433; II: 36, 54, 142, 168, 169 + n, 178-180, 184, 185 n, 198, 225, 267 n, 268, 349, 353, 381, 388, 389, 430, 446, 449, 481; III: 45, 74, 100, 113, 138, 156, 200, 235, 262, 323, 330, 339, 348, 351, 420, 426 n, 437, 446, 447, 462, 483 n, 510, 516, 518; IV: 63, 65, 143, 231, 254, 259, 314 + n, 315, 393, 415; V: 10-15 + n, 18, 19, 21, 22, 24, 27, 30, 36, 38, 42, 44, 47, 71 n, 137, 146, 156, 224, 286, 288, 329, 357, 392; VI: 34, 76, 119 n, 120, 138, 140 (portret), 144 (foto), 146, 147 (Giraudon), 150, 161, 171, 176, 188, 191, 197 x, 201 (portret), 219, 223, 241, 263, 348, 361, 363, 449, 460, 462, 473, 484; VII: 21, 47, 78, 120 n, 136, 164, 197, 210, 213, 304, 306, 325, 328, 360, 362, 390, 424, 513, 515, 534; VIII: 10 n, 43, 57, 308, 338, 402, 449, 453, 506, 523, 524 + n, 548; IX: 73 n, 101 n, 145 n, 147, 159, 203 + n, 218, 245, 274, 363
L'abbesse de Castro, IX: 274
De abdis van Castro (vert. door F. de Meyier van *L'abbesse de Castro*), IX: 274 + n
Anecdotes italiennes et françaises, II: 401 + n, 405 (werkje); III: 247, 284, 303, 329, 418, 432; IV: 268; VI: 15, 38, 39, 59 (boeken); VIII: 68, 148
Armance, II: 169, 268; VIII: 58, 449
'Les Cenci', VIII: 10 n; IX: 379 n
La chartreuse de Parme, I: 170; II: 169 (Fabrice), 185 + n; III: 74; IV: 259; VI: 219 + n; VIII: 58, 214, 524 n; IX: 96 (Fabrice)
Le chasseur vert, III: 315; V: 133, 204 + n
Chroniques italiennes, I: 170, 215, 260; II: 447; III: 330, 446; V: 224; VI: 218; VII: 362; VIII: 10 n, 58; IX: 379 n
'Le coffre et le revenant', I: 260, 264 ('esp.' kant)
Correspondance, VII: 325; VIII: 524 n
De l'amour, II: 179; IV: 274 n; V: 109, 224; VI: 76
Ernestine, ou La naissance de l'amour, II: 13 + n, 19 x, 169, 178, 179; V: 224, 228 (verhalen); VI: 15, 38, 39, 59 (boeken)
Journal, VI: 200; VII: 325; VIII: 58
Lamiel, VIII: 58
Lucien Leuwen, III: 315; IV: 315, 322, 329, 330; V: 204 n; VIII: 58
Lucien Leuwen, ou L'amarante et le noir, III: 315
Mémoires d'un touriste, II: 400, 405; V: 15; VIII: 58
'Mina de Vanghel', V: 205, 224, 228 (verhalen)
Pensées, Filosofia nova, III: 113 + n, 476
'Le philtre', I: 260, 264 ('esp.' kant)
Promenades dans Rome, II: 400, 405, 406; VIII: 58
Racine et Shakespeare, IV: 330
Romans et nouvelles, V: 224
Rome, Naples et Florence, II: 400, 405; V: 211; VII: 222; VIII: 58
Rood en zwart (vert. door D. de Jong van *Le rouge et le noir*), IX: 273 n
Rood en zwart (vert. door M.A. Pit van *Le rouge et le noir*), IX: 272 n, 273, 274 + n

Le rouge et le noir, I: 170; II: 169,

447; III: 65, 437, 511; IV: 143 (Julien Sorel); V: 288, 384; VI: 12 + n, 425, 481; VII: 362, 398; VIII: 58, 142, 401 + n, 402, 414, 456, 484-485 + n, 489, 506, 530, 548; IX: 146, 272 n, 273, 274
Souvenirs d'égotisme, II: 76; III: 511; VII: 325; VIII: 58
'Suora scolastica', I: 162, 163, 217, 239, 260
Théâtre, V: 45
'Vanina Vanini', V: 224, 228 (verhalen)
Vie de Henri Brulard, II: 76, 447; III: 426, 431; IV: 255, 266, 278, 348, 349, 415, 416; V: 10, 15, 126, 137, 146, 284, 286, 288, 329, 337; VI: 437; VII: 325, 362, 398; VIII: 58; IX: 203 + n
Vie de Napoléon, IV: 366; VII: 362
Stendhal érotique, I: 282 + n
Stendhal-museum, IV: 517; V: 10-15 + n, 18 x, 27 x, 29; IX: 146
Stendhal raconté par ceux qui l'ont vu, VI: 120
Stenfert Kroese, H.E. (uitgeverij), IV: 280
Stenfert Kroese, W., VII: 470 n
Stentor (schip), VIII: 7 i, 207, 209, 210, 212, 213, 216, 217, 220, 221, 223, 224, 227, 230, 232, 233, 236-242, 244, 245, 247, 308, 326
Sterckx, Omer, III: 496
Sterkenburg, Reinier P.
'Franz Blei', II: 85 + n
Sterne, Laurence (1713-1768)
The life & opinions of Tristram Shandy, III: 335 + n, 341, 347, 424, 460, 462, 470; V: 408
A sentimental journey through France and Italy, III: 335 + n, 341, 347, 424, 460, 462, 470
Stevenson, Robert Louis (1850-1894), I: 146, 147, 152, 308; V: 392; VI: 40; VII: 238
'The beach of Falesá', VI: 105
The black arrow, VII: 238
The body-snatcher, VIII: 85, 113
Catriona, I: 147; VIII: 113
The dynamiter, VIII: 85
The ebb-tide, I: 147, 148; VI: 40, 43, 76, 105
Island nights' entertainments, I: 147; VI: 106
Kidnapped, I: 147; VIII: 113
Le maître de la Ballantrae (vert. van *The master of Ballantrae*), V: 439
'Markheim', I: 309; VIII: 85, 113
The master of Ballantrae, I: 147; V: 439 n; VI: 40, 76; VIII: 113
The merry men and other stories, I: 308, 309
More new Arabian nights, VIII: 85
New Arabian nights, VIII: 85, 113 (editie)
Le reflux (vert. door T. de Wyzewa van *The ebb-tide*), I: 147, 148, 150, 342, 353
St. Ives, VII: 238; VIII: 113
Tales and fantasies, VIII: 113
Treasure island, I: 147

De verkeerde kist (vert. van *The wrong box*), I: 142, 146 (verhaaltje)
Het vreemde geval van Dr. Jekyll en de heer Hyde (vert. van *Strange case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde*), I: 146, 148, 150, 160
Weir of Hermiston, I: 415
'Will o' the mill', I: 308
Stibbe, D.G. (geb. 1874), VII: 309 + n, 504 n
Stichting tot verdediging van de culturele en maatschappelijke rechten van de Joden, VIII: 550 + n
Stieneke, VIII: 340
Stille plantage, De: Helman
Stillebroer, C., VIII: 73 + n

Stirner, Max (ps., 1806-1856), VI: 76, 89; VIII: 377
Der Einzige und sein Eigentum, VI: 65 + n, 71, 76, 81, 89
Stobbaerts, Marcel E.V.J. (1899-1979), I: 307, 381 + n; II: 48 + n; III: 302, 316, 415, 428, 513, 514, 516; IV: 342
Stock (uitgeverij), V: 324
Stockum & Zn., W.P. van (boekhandel en uitgeverij), VI: 21, 345, 350; VII: 57; VIII: 256, 258, 388, 416, 449, 572, 576
Stoep, Karel van der, zie DP, Pseudoniemen
Stoke, Melis (ps., 1892-1942), VIII: 319, 560
De razende berg, VIII: 560 x + n
Zoutwaterliefde, VIII: 560 x + n
Stokvis, J.E. (1875-1951)
Leven en arbeid van Mr. C.Th. van Deventer (met Colenbrander), VII: 294 + n
Van wingewest tot zelfbestuur, VI: 438
Stolp, A., VIII: 246 + n
Stols, Firma, zie Boosten & Stols
Stols, Alexander A.M. (1900-1973, zie ook ps. Halsbeke, Charles-Léon van), I: 72, *83 n*, 84 n, 86, 99, 104 n, 124 + n, 125, 139 n, 142, 143, 145, 146, 148, 161 n, 164 x, 165, 176, 177, 201, 203, 206, 208 + n, 210, 217, 218, 227, 237, 244 + n, 250 n, 254 n, 256 + n, 258, 263 n, 276, 288, 291 + n, 310 n, 318, 325 + n, 326, 328, 330-333, 335, 338, 344 + n, 366, 375 x, 389, 397 n, 399 + n, 404 n, 418, 424 n, 425 n, 427, 439-441; II: 13 n, 15, 21, 29, 30 + n, 47, 49, 51, 53, 56, 57, 62, 64, 66, 68 + n, 76, 82, 95 n, 97, 99, 100 + n, 103-105, 107, 111 x + n, 116 + n, 118-120, 124 n, 127, 128, 131-135 + n, 137, 140 n, 143, 146, 150, 152, 154 x, 159, 161-164, 167, 176, 179, 186, 188, 189, 194, 197, 205, 206 n, 208, 209, 212-214 + n, 218, 220, 221 + n, 224, 226, 228, 229, 232 + n, 234, 241, 244, 257, 266, 269, 270, 275, 282, 283 x, 287, 288, 290, 294 n, 295, 297, 300, 302-306, 308 n, 312 + n, 315, 316, 321-323, 325-328 + n, 330, 332, 347-349, 364, 372 n, 380, 383, 384, 388, 389, 401-403 + n, 412, 419, 421 n, 429, 438, 441, 456 + n, 457, 462, 468, 483, 493; III: 15, 57, 32, 36 x + n, 37, 42-44, 46, 50, 52, 56, 63 + n, 65-67, 69-71, 77, 79, 89, 94, 95, 104, 106, 137 x, 138, 142, 148, 150 n, 151, 152, 164, 166-168 + n, 170, 183, 186 n, 194, 196, 202-204, 207, 215, 217, 220, 221, 223, 232, 233, 238, 243, 244, 253, 255, 260, 262, 265, 269, 275, 282, 285 n, 302, 306, 335, 342, 365 + n, 366, 371, 406, 407, 410, 411, 415, 418, 429, 431, 438 + n, 439, 443, 447, 451, 453, 455, 481, 483, 492, 493, 497, 499, 503, 508; IV: 33, 41, 43, 56-58 + n, 60, 82, 105 n, 114, 119, 120, 127, 150, 152 x, 156-158, 164, 175, 196, 199, 205 n, 206, 234, 240, 245, 246, 252, 280, 299, 300, 303, 315, 317, 318, 370, 397 n, 479, 494; V: 8 i, 14 n, 27, 48 n, 56 n, 200, 207 n, 213 + n, 220, 221, 224, 228 n, 229 (uitgever), 241, 244, 262, 265, 302, 317, 331, 366, 408, 410, 412 n, 414, 420, 421, 445 + n; VI: 40, 41, 63, 69 n, 106 n, 114 n, 117, 133, 172 n, 193, 222, 230, 260, 264 n, 314, 337 + n, 358 , 373, 401, 404, 492 n; VII: 52 n, 55, 62, 64, 66-67 + n, 70, 76, 96 + n, 98, 116 + n, 117, 121, 186 n, 215,

256, 275, 285, 287, 301 n, 386, 456 n, 457 n, 515; VIII: 28, 92, 108, 198 n, 282 n, 313, 348, 364, 365, 372 n, 373, 415, 423, 428, 446, 472 n, 503-505, 509 n, 517, 535, 538 + n, 540, 554, 556, 562, 564, 566, 569, 577, 581, 594 + n, 595; IX: 30 x, 33, 61, 63, 73 n, 99 n, 164, 257 + n, 264 n, 270 n, 342, 343
Stols, Alphonse A.J. (1901-1985), VIII: 503 n
Stols, Clément M. (geb. 1903), I: 288; II: 166
Stols, Eva A.M.M. (geb. 1929), I: 418, 424; VIII: 594
Stols, Frans Jan (geb. 1933), IV: 298 (derden telg), 299
Stols, Geertruy J. (geb. 1905), I: 239
Stols, Ludovicus H.A. (1870-1942), II: 19, 66; III: 151, 413, 452; IV: 105 n
Stols-Kroesen, Margaretha W.
(Greet, geb. 1908), I: 288, 424; II: 100 + n; III: 285, 431, 508; IV: 105, 232, 234, 237, 240; VII: 186 + n; VIII: 298, *594 n*, 595; IX: 164
Stone, III: 74
Storm, De: Shakespeare
Storm over Azië (film), VI: 218 n
Storm van 's-Gravesande, Laurens (1704-1775), VII: 357
Storm van 's-Gravesande, Paul Lodewijk (geb. 1900), VIII: 315 + n
Storm van 's Gravesande: de Villiers
Stort, zie Genderen Stort, R. van
Stowe, Harriet Beecher (1811-1896), IV: 80; VII: 415, 424; IX: 405
De negerhut van Oom Tom (vert. van *Uncle Tom's cabin*), VI: 374; VII: 375 (oom Tom), 415, 424, 436, 453, 483
Straat, Evert (1898-1972), IV: 351
Straat zonder zon: Tokoenaga
Strachey, John (1901-1963), V: 364
Strachey, Lytton (1880-1932), VII: 238
Straits & Sunda Syndicaat, VIII: 294 + n
Strauss, David Friedrich (1808-1874), III: 367; IV: 472
Strawinsky, Igor (1882-1971), II: 235
Strem, G., IX: 199 + n
Strengholt, A.J.G. (geb. 1901), I: 281, 337 + n, 372, 380, 384, 388, 413, 423 + n, 433, 434; II: 80 + n, 110, 116; V: 445; VI: 12 + n; IX: 184
Streuvels, Stijn (ps., 1871-1969), I: 383; II: 305; V: 335, 350, 354; IX: 171
Stroman, B.J.H. (Ben, 1902-1985), VI: 234-236, 240, 241 (beschermers), 258 (redacteuren)
Strubbe, II: 216-217 (pensionhouder), 218, 220, 222, 320, 321; III: 245
Struycken, H.L.A.M. (Pim), VIII: 29 + n
Stuiveling, Garmt (1907-1985), II: 486 n; III: 30; VII: 150, 331, 427, 444-446 + n, 448, 486, 514; VIII: 131 + n, *171 n*, 172 n, 174 n, 214 n, 215 n, 251 n, 252 + n, 255, 259 n, 270 n, 273, 283 n, 298, 340 n, 341 + n, 350 n, 358 n, 373, 416 n, 418 n, 429, 431 n, 496 n, 542-544 + n, 546, 550, 556 n, 562, 569, 572-574, 577, 581, 585, 587 + n, 588 n, 604; IX: 256 + n
'Aantekeningen over Albert Verwey', VII: 157 + n
Het boek als vraagstuk, VIII: 131 + n
Bij Vondels feest, VIII: 498
Elementen, VIII: 350 + n, 351, 497, 498

Erasmus, VIII: 350 + n, 351, 358, 497, 498 + n

‘Golfslag’, VIII: 498
‘Gorter, de onbekende’, VII: 148 + n, 150 + n
‘Multatuliana’, VII: 331 + n
‘Marsman als criticus’, VII: 427, 444-446 + n, 448, 486; VIII: 214 + n, 215
‘Nieuw licht op de voortijd van '80’, VIII: 431 + n
De Nieuwe Gids als geestelijk brandpunt, VIII: 418
‘Springvloed’, VIII: 498
Tegen de stroom, VIII: 350 + n, 351, 497, 498
‘Thuisreis’, VIII: 497, 498
‘Van Douwes Dekker tot Max Havelaar’, VIII: 172 + n, 258 + n, 260
‘Vondel tusschen gezag en vrijheid’, VII: 75 n, 234 + n
‘Zeeschuim’, VIII: 498
Stuiveling-van Vierssen Trip, M. (geb. 1906), VIII: 213
Stultjens, III: 318
Sturler, Jean Victor de (1907-1979), I: 372; VI: *271 n*, 272 n, 297, 299, 302, 328, 340, 341, 373, 375, 386, 397, 398, 402, 417, 434, 435, 495; VII: 16, 33, 88, 118, 135, 142, 227, 250, 360, 516; VIII: 52, 63, 163, 164, 233, 243, 326, 328, 571, 585; IX: 237, 253-255 + n
Les relations politiques et les échanges commerciaux entre le duché de Brabant et l'Angleterre au Moyen Ages, VI: 272 + n
Sturler-Raemaekers, Margarethe M. de (Pepi, 1905-1958), VI: *271 n*, 299, 487; VII: 16, 118, 135, 142; VIII: 164, 571; IX: 237
Sturler-Verstege, Adèle E. de (1870-1946), II: 394 + n; IV: 212-214, 216, 220, 222-225 + n, 333, 371; VI: 271 n, 294-296 + n, 299
Sturm, Der (periodiek), I: 59, 96; IV: 465
Stutterheim, W.F. (1892-1942), IX: 405
Cultuurgeschiedenis van Java in beeld, VIII: 225 + n, 233
‘Enkele interessante reliëfs van Oost-Java’, IX: 403 x + n, 404
‘Een Oud Javaansche Bhimacultus’, IX: 403 + n
Stuijvaert, Victor (1897-1974), VI: 283 n; VIII: 373 n
Suarès, André (ps., 1868-1948)
Trois grands vivants, Cervantès, Tolstoï, Baudelaire, VII: 347, 348 + n, 351, 373
Vues sur Napoléon, IV: 366, 405
‘Succès’ (serie), V: 207
Suchtelen, Nico van (1878-1949), IV: 98 n, 407 n; V: 89, 157; VI: 195; VII: 436 n; VIII: 358, 374, 432, 497, 499; IX: 212, 213, 217 n, 272 n, 274 n
Tat twam asi, IV: 420 + n; VI: 167, 344, 435
Sudermann, Hermann (1857-1928)
Frau Sorge, IX: 156 + n
Suetonius Tranquillus, Gaius (± 70-± 140), VIII: 144
Van de twaalf keizers (vert. van *De vita XII caesarum*), VIII: 545
Sulaiman, Sharif
Le divan d'amour du Chérif Soliman, I: 116
Suleyman Ibn Inger Abdulla, I: 80 n
Sully-Prudhomme, René F.A. (1839-1907), I: 58
Sumatra-post (periodiek), VI: 293 n; VIII: 152, 575

Sumatraantjes: Zentgraaff
Sunderman, zie Sondermans
‘Suora scolastica’: Stendhal
Supervielle, Jules (1884-1960), II: 116
La belle au bois, IV: 30 + n

Superville, Daniel de (1700-1762), VIII: 557
Sur un air de Scarlatti: Jaloux
Suré, pers. uit DP, *Een voorbereiding*, zie aldaar
'Surrealisme in Londen': Huizinga, J.H.
Sury d'Aspremont, Paul
La presse à travers les ages, II: 385 n
Svevo, Italo (ps., 1861-1928)
Zéno (vert. van *La coscienza di Zeno*), IV: 108
Swaelens, Gustave, IV: 89
Swanson, Gloria (geb. 1898), I: 45 + n
Swart, P.C. (1879-1941), VII: 233 n, 246, 259 + n, 373; VIII: 155 + n, 156, 186 + n, 191, 196, 204
Swart Abrahamsz, Sietske, zie Wienecke-Swart Abrahamsz, E.
Swart Abrahamsz, Theodoor (1848-1911), VII: 329, 482; VIII: 438
Edouard Douwes Dekker (Multatuli), Eene ziektegeschiedenis, VII: 329, 482 + n; VIII: 550 + n
Swarth, Hélène (1859-1941), II: 444; IV: 273, 388 + n; VI: 131
Kinderen, IV: 418 n
Swinburne, A.C. (1837-1909), II: 205, 207
'Wordsworth and Byron', II: 184 n
Sijthoff, A.W. (uitgeverij), II: 444; III: 173 n, 176; IV: 101, 229; IX: 166
Székely, László
Van oerwoud tot plantage, Verhaal van een plantersleven (vert. van Öserdöktöl az ultetvényekig), VI: 215 n
Székely-Lulofs, Magdalena (Madelon) H. (1899-1958), III: 472; IV: 429, 490; VI: 51, 248, 250; VII: 42; VIII: 428
De andere wereld, IV: 490 + n
De hongertocht, VI: 217 + n
Koelie, III: 472 (roman)
Rubber, III: 428; VI: 286

Taai Agen Moro, zie Aagen-Moro, Taï
Taak, De (periodiek), IX: 399 n
Tachtigers, De, I: 87 + n, 397; VI: 160 ('80); VII: 244, 446; IX: 203
Tacitus, P. Cornelius (± 55-± 120), VI: 73; VIII: 144
Tack, VII: 420 n
Tagore, Rabindranath (1861-1941), I: 197; II: 437 n; VII: 413
Tailhade, Laurent (1854-1919), I: 135, 154, 233 + n, 236; II: 27, 219; IV: 122

Poèmes aristophanesques, VIII: 58
Takdir Alisjahbana, Soetan (geb. 1908), VI: 9 i; VII: 54 + n, 67, 68, 78, 79; VIII: 32 + n, 81 + n, 126 + n, 127, 137, 150, 151, 179, 182 + n; IX: 251 + n
Lajar terkembang, VIII: 589 + n
Tales, zie Poe, *Tales of mystery and imagination en Fantastic tales*
Tallandier, Jules (uitgeverij), IV: 119 n, 194
Tamalone, zie A.v. Schendel, *Een zwerver verliefd* en *Een zwerver verdwaald*
Taman Siswa, VI: 441; VII: 418

Tammes, A.J.P. (1907-1987, zie ook ps. Noordstar, J.C.), VIII: 162 n
'Tanja-Teresa', hfdstk. uit DP, *Het land van herkomst*, zie aldaar
Tanzil, Hazil (1918-1990), VIII: 179 + n, 189
Tardieu, André Pierre (1876-1945), IV: 443
Tas, Sal (1906-1976), VIII: 271 n, 286 + n, 316
Tas, Hugo van der, VIII: 135, 137

Tauber, Richard (1892-1948), III: 112
Tauchnitz, B. (uitgeverij), II: 196; V: 256; VI: 109; VIII: 113
Taverne du Passage, zie Café's
Taverne Royale, zie Café's
Tchtchedrine, zie Saltykov-Sjtsjedrin
Technique: Larbaud
Tegenonderzoek: DP
Teipe, Max B.
Dr. Menno ter Braak, 'Reinaert uit Eibergen' (met Van der Woude), VI: 209 + n; VII: 332 + n
Teirlinck, Herman (1879-1967), I: 120, 121, 313 n; II: 54, 197; III: 179; V: 287

Het ivoren aapje, I: 120, 352; II: 54
De leemen torens (met Van de Woestijne), V: 287 + n; VI: 107
Mijnheer J.B. Serjanszoon, Orator didacticus, I: 120; III: 85 + n
Teixeira de Pascoaes (ps., 1877-1952)
Paulus, De dichter Gods (vert. door A.V. Thelen en H. Marsman van *São Paulo*), VIII: 36 + n
'Tekst en uitleg': v. Vriesland
Telegraaf, De (periodiek), I: 219, 257 n; II: 22, 30, 45, 134, 273 n, 276, 313 n, 345, 357; III: 440 + n, 444; IV: 237 + n, 238, 507; V: 65, 128 n, 170; VI: 398 n, 433, 492; VII: 60 n, 165 n, 214, 230, 234, 248, 516; VIII: 31, 225 n, 308, 316, 462, 566; IX: 45 n, 190 + n, 255 + n
Télin (uitgeverij), III: 434, 454
Tempel en kruis: Marsman
Templum Salomonis (= Burgersdijk en Niermans, uitgeverij), VII: 318 n, 408 + n, 472, 487, 514; VIII: 21, 77, 93, 194
Temps du mépris, Le: Malraux
'Ten voeten uit' (door redactie *K. & O.*), VII: 533 n
Tennyson, Alfred (1809-1892), I: 381
'The ballad of Oriana', I: 381
'*Ballads and other poems*, I: 381
'Lady Clare', I: 381
'The lady of Shalott', I: 381
'Locksley Hall', I: 381
Ter gedachtenis aan Multatuli, 1887-19 februari-1892, VII: 40 n
'Ter inleiding' (door redactie van *Forum*), III: 172 (manifest), 210 + n; VII: 243 + n
Ter-Lasne (ps., † 1957), I: 196
Vingt-deux poèmes belges, I: 196 n
Terborgh, F.C. (ps., zie ook Flaes, Reijnier), IV: 417 n; IX: 97-98, 222 n, 246 n, 351
'De bruiloft', IX: 89 + n, 98 n
'De Grieksche', IX: 104 + n
Terburg, C.A., I: 88 + n
Terechtstelling, De, zie Willink, *Laatste verdedigingsrede*
Terug tot Ina Damman: Vestdijk

Terugkeer van Don Juan, De: Chasalle; Kelk
'Terugtocht', zie Marsman, *Porta nigra*
'Terzij de horde': Marsman
Teste, zie Valéry, *La soirée avec monsieur Teste*
'Texel', zie Greshoff, 'Winternacht op Texel'
Teylingen, Diederik van, III: 41
Thälmann, Ernst (1886-1944), V: 42 + n; VI: 145 + n
Tharaud, Jérôme (1874-1953) en Jean (1877-1952), I: 51, 357; II: 200, 239, 303, 322; IX: 36
La maîtresse servante, I: 252; VIII: 59
Pogrom (vert. door M.J. Premsela van *Un royaume de Dieu*), I: 51 n

De schaduw van het kruis (vert. door M.J. Premsela van *L'ombre de la croix*), I: 51 n
Théâtre de Maurice Boissard, Le: Léautaud
Thelen, Albert Vigoleis (1903-1989), III: 229 + n; IV: 237, 239, 255, 256, 264 + n, 376 n; V: 401, 414, 418, 434; VII: 63 n, 336; VIII: 36 n
'Portret van Mallorca' (met inl. van DP), III: 229 n
'Teixeira de Pascoaes', VII: 234 + n
Theo, pers. uit Marsman, 'Vera', zie aldaar
Thérive, A. (1891-1967), VI: 449 + n, 484
Théroulde (Turoldus, 11e eeuw), I: 169
Theunisz, Johan (geb. 1900), I: 269
Thialet, Georges, I: 403 + n
Thibaudet, Albert (1874-1936), VI: 231; VIII: 125
Réflexions sur le roman, VIII: 125
Thibault, Les: Martin du Gard
Thieme, W. (uitgeverij), IV: 253, 268
Thier, H.B.M. (geb. 1892), VIII: 150 + n, 582 + n
Thierry, Augustin (1795-1856)
Récits des temps mérovingiens, VII: 101; VIII: 59
Thiers, L.A. (1797-1877), VII: 39
Thirion, André, I: 386 n
Tholen, Herman (1897-1982), VI: 281 + n
Thomassen, M.
'Bent u een goed detective?', VII: 131 + n
Thomassen à Thuessink van der Hoop, A.N.J. (1893-1969), VI: 9 i, 317 + n, 340, 432 (v.d. H.); VII: 68, 108 + n, 112, 174, 175, 206 + n, 390, 459, 464 n, 465; VIII: 96, 120, 532
Thompson, A. Hamilton (1873-1952), I: 260 + n
Thomson, H. Douglas
Masters of mystery, III: 424, 434, 436 (detective-gids)
Thorbecke, J.R. (1798-1872), VII: 39
Thoreau, Henry D. (1817-1862), IV: 488
Thouars, De, VI: 268
Thouars, Jacques de, III: 35 + n
Three musketeers, The (film), II: 224 (*Mousquetaires*)
Thucydides (± 460-± 395 v. Chr.), VI: 86, 119
Thula, zie Vista, Tula di
Tibullus, Albius (± 48-19 v. Chr.), V: 420, 421
Tichelaar, P.A. (1888-1963), VII: 517 + n, 519, 521, 522 + n; VIII: 200
Tideman, P.J. (1871-1943), VI: 160 + n
Tieck, Ludwig (1773-1853), V: 206
Tiele, P.A. (1834-1889), VI: 428 + n; VII: 86
Tielrooy, Johannes Bernardus (1886-1953), II: 419; IV: 306, 318, 326, 377, 400; V: 156, 350 + n; VI: 460; VII: 157, 361, 446, 533; VIII: *427 n*, 436 n, 442, 454 n, 464, 477, 484, 509, 539 x
'Aan de lezers', VIII: 427 + n, 436

‘André Malraux en de mensch’, IV: 303-306 + n
‘Bijdrage tot de kennisse Greshoff's’, VIII: 436 + n, 455
‘La Hollande est neutre, les Hollandais ne le sont pas’, VIII: 454 + n
‘In memoriam Herman Robbers’, VII: 157 + n

‘Jean Racine I’, VIII: 436 + n
‘Menno ter Braak en de rechtvaardigheid’, VIII: 539-540 + n
‘Over Menno ter Braak’, VIII: 539-540 + n
Panorama de la littérature hollandaise contemporaine, VII: 455 + n; VIII: 427 + n, 437 + n
‘Tien Mei 1903’: Greshoff
Timann, W., VIII: 46 (duitschen consul-generaal), 74
Timmerman, Aegidius W. (1858-1941)
Tim's herinneringen, VIII: 142
Timmermans, Felix (1886-1947), II: 196; III: 281, 301, 362 + n
Kerstliedeken, I: 165 + n
Timmers Verhoeven, H.L., IV: 51 + n, 52, 58, 61, 69-71, 76, 77 x, 80, 84-86, 89, 92, 94, 101, 102, 117, 118, 132, 134-137, 145, 147, 150, 152, 153, 155, 158, 161, 163-165, 169, 170, 172-174, 179, 207, 213, 214, 219, 225, 292, 295-298, 302, 304, 306, 328, 330-333, 335-339, 342, 352, 353, 356, 367-372, 376, 379, 380, 384, 389, 411, 413, 421 x, 422, 424, 427, 428, 430, 434-436, 439, 442, 446-448, 453-456, 470, 483, 489, 502; V: 30, 111 n; VI: 296 n; IX: 135, 361
Timmers Verhoeven, mw., IV: 163, 165, 434
Timon of Athens: Shakespeare
Tina, VI: 231, 237, 238, 291
Tinan, Jean de (1874-1898), I: 356 + n; III: 354, 446, 466; IV: 126, 169, 347; V: 33, 66, 392, 398, 399; VI: 35 + n, 37, 131, 157, 181; VII: 307; VIII: 361
Aimienne, ou Le détournement de mineure, I: 356, 373 (twee andere deeltjes); III: 342, 354; IV: 478; VIII: 60
Un document sur l'impuissance d'aimer, I: 356, 373; III: 466; IV: 478
Érythrée, III: 466
Penses-tu réussir?, I: 118, 356, 373 (twee andere deeltjes); III: 354; IV: 478; VIII: 60
La petite Jeanne pâle, I: 163
Tine: Douwes Dekker-van Wijnbergen
Tingen, Frits, I: 144, 145
Tintoretto (1518-1594), I: 105
Tissing, Doede Feiko (1898-1972), III: 203, 231 (mon ami de Java); V: 338; VI: 203 n, 218, 409 + n, 410, 437 + n, 455, 477; VII: 42, 109, 345 + n, 405; VIII: 326 + n, 352, 353
Tissing, Garmt Otto (Adé of Dé, 1900-1960), I: 73 + n, 77, 115; II: 7 i, 354 + n, 361, 364-366, 374, 380, 458; IV: 469 + n; V: 225, 338; VI: 7 i-9 i, *203 n*, 220, 228-231 + n, 237-239, 244, 247, 248, 273 n, 279, 290 + n, 292, 308, 314, 319, 321, 325, 357, 360 n, 395, 404, 464, 477, 493; VII: 8 i, 9 i, 67, 80, 183 n, 192 n, 193, 334, 345 n, 372, 378 + n, 381, 384, 385, 392, 395, 409, 425, 427, 428, 437, 444, 447, 451, 452, 456; VIII: 79; IX: 223
Tissing, Johannes Jacobus (Johan, 1902-1953), VI: 203 n; VII: 345 + n
Tissing, Lucas Jan (Bas, 1905-1972), I: 136; VI: 203 n; VII: 171 + n, 183, 345 + n; VIII: 175, 327, 352
Tissing, Non, zie Koezen-Tissing, Etienne Jeannette
Tissing, Otto (1869-1931), VI: 203 n
Tissing-de Vos, Truus (1900-1973), VIII: 327

Tissing-Hamilton of Silverton Hill, Olfine (Olly, geb. 1907), VIII: 352 + n

Tissing-Tonckens, Aukje Ruardina (1865-1945), VI: 217, 268 + n, 453, 477; VII: 171 n, 240, 345, 405, 432, 444; VIII: 327, 352
Titiaan (± 1485-1576), I: 105
Titulescu, N. (1822-1941), VI: 370 + n
Tjalong Arang, IX: 393 + n, 396 n
Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, A.W.L. (1888-1978), VIII: 69 n, 208 (G.-G.), 213 n
Tjaringin, fam., VII: 75 + n
Tjeenk Willink, H.D. (uitgeverij te Haarlem), II: 454; VII: 357; VIII: 94, 488
Tjeenk Willink, W.E.J. (uitgeverij te Zwolle), I: 203 n
Tjiandjoer, zie Regent van Tjiandjoer
Tjioeng Wanara, IX: 394 + n, 396 n
'To the happy few' (serie), I: 72, 143, 164; III: 37, 426
Toepoel, P.M.C. (1881-1960), IV: 438 + n
Toergenjev, I.S. (1818-1883), II: 373; III: 58; V: 398, 399
Dimitri Roudine (vert.), V: 324
Fumée (vert.), I: 107
'Trois rencontres' (vert.), V: 324, 397
Vaders en zonen (vert.), IV: 255, 307
Toetie, VIII: 482
Tokoenaga, Naoshi
Straat zonder zon (vert. uit het Duits door E. Coenraads), IV: 410, 520, 526; V: 73, 75; IX: 138
Toledo, Pl.J. van, IX: 264 + n, 267
'Verknoeiing van het vers', IX: 264 + n, 266 + n
Tollens, Hendrik (1780-1856), III: 398
'Wien Neerlandsch bloed', VII: 254
Tolstoj, L.N. (1828-1910), II: 447; IV: 143; V: 74, 378, 395, 404; VI: 34, 53, 84, 102, 197, 219, 241, 245, 250, 255, 263, 266, 272, 276, 278, 381; VII: 239, 348; VIII: 44
Anna Karenin (Engelse vert.), VI: 266, 278
Anna Karenina (Ned. vert.), IV: 143; VI: 61; IX: 67 + n
Anna Karénine (Franse vert.), V: 357, 378, 406
The death of Ivan Ilitch and other stories (vert.), VI: 266, 278
De dood van Iwan Iljitsj (vert.), VI: 61
La guerre et la paix (vert.), II: 375
Hadzji Moerat (vert.), VI: 40, 87 255, 266
Jeugd en jongelingsjaren (vert.), VI: 266
Kaukasische vertellingen (vert.), VI: 266
De Kozakken (vert.), VI: 87, 255, 266
De Kreutzersonate (vert.), IV: 147
Oorlog en vrede (vert.), II: 369; IV: 143; V: 74; VI: 34, 245, 268; VII: 239, 372

'Sewastopol in augustus 1855' (vert.), VI: 219 + n
'Sewastopol in mei' (vert.), VI: 219 + n
War and peace (vert.), VI: 266, 278
Tom Jones, zie Fielding, *The history of Tom Jones*

Toorop, Charley (1891-1955), II: 125, 126 (schilders); III: 198 + n, 199, 206, 441; IV: 300; V: 212; VIII: 306, 322
Toorop, Jan (1858-1928), V: 110
Topp, Arnold, I: 66
Torry, Pauline, IV: 461, 462, 483, 490, 502
‘Tot een clowntje van Tytgat’: Greshoff
Toulet, Paul Jean (1867-1920), I:

118, 131, 166, 191, 194, 256; III: 58, 214, 354 + n, 445, 462, 473
Les contrerimes, I: 257; III: 354 n, 473; VIII: 58
Demi-veuve, VI: 293
Tour du Pin, Patrice de la (geb. 1911)
La quête de joie, VIII: 372 + n, 373
Touriste, zie Stendhal, *Mémoires d'un touriste*
Toussaint van Boelaere, Fernand Victor (1875-1947), I: 315, 323, 357,358 + n; IV: 25, 57; VI: 100; VII: 88, 134, 155
'Dagregister', VII: 361 + n
'De doode die zich niet verhing', VI: 349 + n; VII: 134 (Ursa Minor), 155 (opus?)
Gesprek in Tractoria, VII: 52, 155, 186
'Tragedie': Reitsma
'Trajectum ad Mosam' (serie), III: 426
Trakl, Georg (1887-1914), III: 19
Transition 1932, An international workshop for Orphic creation, III: 313 + n
'Travellers library, The' (serie), VI: 174
Trent's last case: Bentley
Tretjakov, Sergei (1892-1939), V: 132; VIII: 30 n
Treub, M.W.F. (1858-1931), VI: 453 + n, 454
Herinneringen en overpeinzingen, VI: 453 + n
Regeeringsbemoeiing met het bedrijfsleven in Nederland en Nederlandsch-Indië, VI: 453 + n
Tribune, De (periodiek), IV: 48 n, 54; VIII: 404 n; IX: 351
Tristan: Mann, Th.
'Tristan Corbière', zie Slauerhoff, 'Uit het leven van Tristan Corbière'
Tristram Shandy, zie Sterne, *The life & opinions of Tristram Shandy*
Troeno Djojo, VII: 420 + n
Trois mousquetaires, Les: Dumas
Tromp, Maarten Harpertsz. (1598-1653), VII: 416
Tromp Meesters, Salco (1890-1937), VII: 92 + n; VIII: 404 + n, 406, 409 + n, 430 n, 431, 462 + n
'Multatuli en zijn zoon', VIII: 404 n
Troostenburg de Bruyn, C.A.L. van (1829-1902)
Biographisch woordenboek van Oost-Indische predikanten, VIII: 99 + n, 103
Tropen: Brandt
Trotski, Leo D. (ps., 1877-1940), II: 446; III: 28, 30, 49, 57, 88, 95, 124, 133, 155, 178, 184, 186; IV: 48 n, 495, 496, 514 n, 515; V: 152, 172; VI: 54, 438; VII: 470; IX: 146 + n, 228 n, 229 + n
Literatur und Revolution (vert.), III: 155 + n
Moja řiza, II: 473 n
Mijn leven (vert. door E. Brouwer van *Moja řiza*), II: 409, 473 + n; III: 53, 54, 59, 75, 79
La Quatrième Internationale et l'U.R.S.S., IV: 514 + n
Über Lenin, Material für eine Biographie, II: 473 + n
Truc, Gonzague (geb. 1877), II: 422
Trust der vaderlandsliefde, De: v. Ostaijen

T'Serstevens, Albert (1886-1974), III: 342
Le dieu qui danse, III: 342
Taïa, III: 342
Le vagabond sentimental, III: 342
Tsjang-Kai-Sjek (1887-1975), IV: 452, 481, 523
Tsjechov, Anton P. (1860-1904), I: 177

Salle 6 (vert.), I: 210, 212, 213
Tsjip: Elsschot
Tubantia (periodiek), III: 257; IX: 352
Tugendbund, I: 125
Tuin van Eros: Engelman
Tuinzing, A.J.P., VIII: 428
De moeilijke weg naar het goede einde, Batiaviasche roman, VII: 117 + n
Tuschinski (bioscoop te Amsterdam), IX: 53 + n
Tuschinski, A.I. (1886-1942), VII: 123 + n
Tusschen kantoor en archief: v.d. Veen
Tusschen vuur en maan: Roland Holst, A.
Tuuk, Van der, VII: 465
'Twee gedichten', zie v. Ostaijen, 'De oude man' en 'Ogen'
'Twee gevangenen, De': DP
'Twee liedjes van Byron': DP
Twee meisjes en ik: Nijhoff-Wind
'Tweede bijdrage tot kennis van de provincie': DP
Tweede gezicht, Het: ter Braak
Twintig Noord- en Zuid-Nederlandsche verhalen (bloemlezing door C. van Wessem), II: 169, 170 n, 173 n, 174 n, 228 n, 277, 285, 296 n, 299, 305, 308-311 + n, 313, 325, 336 + n, 340, 342-344 + n, 346, 351 n, 352, 358, 359 + n, 361 n, 368 (verhalers), 371, 381, 384 + n, 388 n, 392 + n, 404 n, 414 + n, 415 + n, 455 n; III: 24, 26, 138, 149, 168, 244, 394, 446; V: 202 + n, 255; VI: 223, 307, 380 n, 400 + n; VIII: 552 + n
Twist, Van, zie Duymaer van Twist, A.J.
Two or three graces, and other stories: Huxley
Turksib (film), III: 40
Tijd, De (periodiek), III: 322 n; IV: 175, 181; V: 60 + n, 348, 352, 353; VI: 462; VIII: 424, 446, 519
Tijd en taak (periodiek), VII: 331
Tijd op zondag, De (periodiek), III: 322 + n
Tydeman, Hendrik Willem (1778-1863), VII: 46 n
Tijdens de O.I.-Compagnie: Godée Molsbergen
Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap, zie *Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde*
Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde (periodiek), VII: 388; VIII: 99, 190, 225, 265, 406, 575, 581 (Bat. Gen.)
Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië (periodiek), VIII: 61 + n, 99, 184 + n; IX: 395 n
'Tijdschriften': Otten
Tijdsignalen (bloemlezing door H. Roland Holst-van der Schalk), II: 486 + n, 487 n; III: 13, 19, 30, 52 n, 67
Tijdspiegel, De (periodiek), VI: 395, 410 x; VII: 56; VIII: 442
Tijdstroom, De (periodiek), V: 27, 29
Tytgat, Edgar(d), (1879-1957), I: 307; II: 325; V: 117 n; VIII: 103 n
Tzara, Tristan (1896-1963), I: 108; VIII: 69

U.B., zie Multatuli-museum
Ubu, pers. uit Jarry, *Ubu roi*, zie aldaar
Ubu roi: Jarry
Uccello, Paolo (± 1397-1475), III: 511
Uit blanke steden onder blauwe lucht: Couperus
Uit de suiker in de tabak: Maurits
'Uit de wereld van het boek, Anecdoten en legenden over den Man van Lebak',
VII: 264 + n

Uit een geheim dagboek (1918-1919): Goerée d'Overflacquée
Uit het leven van Frank Rozelaar: v. Deyssel
Uit Multatuli's leven: Anderson
'Uit vrees...': v. Aart
Uit zelfbehoud: Roland Holst, A.
Uitstel van executie: v. Schaik-Willing
'Uitverkoop', zie Greshoff, 'De najaarsopruiming'
Uitvreter, De: zie Nescio, *Dichtertje* enz.
Unamuno y Jugo, Miguel de (1864-1936), III: 18
Een kerel uit één stuk (vert. door G.J. Geers van *Nado menos que todo un hombre*), IV: 235 + n
Undine: Fouqué
Undset, Sigrid (1882-1949), II: 70, 131-132
'Une parmi cinq', zie DP, *Een tussen vijf*
Unger, A.H., VI: 289 + n, 419; VII: 452
Unie, De (uitgeverij), VII: 160 + n
Universiteitsbibliotheek Leiden, VII: 441
Up de Graff, F.W. († 1927)
Head hunters of the Amazon, II: 368 + n
'Upi Adinda!', zie 'Saïdjah's lied'
'*Ups' en 'downs' in het Indische leven*: Maurits
'Uren met...' (serie), III: 149 n
Uren met Dirk Coster: DP
'Ursa minor' (serie), VI: 337 + n, 341, 492 + n; VII: 116 + n, 117, 134, 480; VIII: 104 + n, 371
'Usher', zie Poe, 'The fall of the house of Usher'
Uslar-Pietri, Arturo
Les lances rouges, IV: 192 + n
Utrecht (levensverzekeringsmij), IV: 71; V: 111 + n; VI: 174
Utrechts dagblad (periodiek), I: 371 n; III: 298 + n; IV: 151 n, 152, 204, 353; V: 337
Utrillo, Maurice (1883-1955), I: 362
Uyldert, Maurits (1881-1966), I: 410 + n, 433 + n; II: 10, 129, 263, 269, 271 + n, 273, 276, 324, 338, 341-342, 344, 352, 418; III: 52, 368; V: 26 + n, 27, 288 + n, 362, 363, 379 + n; VIII: 262 n, 346 + n; IX: 47
'Letterkundige kroniek' (in *AH*), V: 26 + n, 288 + n, 362, 379 + n; VIII: 262 n, 346 + n
Uylenburch, Saskia van († 1642), VII: 77-78
Uytvanck, Valentijn E. van (1896-1950), II: 265 + n, 323, 356, 365, 370, 404, 456 + n, 465; III: 13, 169, 422, 441, 445, 458, 505; IV: 250; V: 367; IX: 349, 351
'Raoul Hynckes en de deformatie', II: 125 n
'Schildersintelligentie', IX: 100 + n
'Uzzeltje', zie Gomperts, 'Menno ter Braak en Uzzeltje'

V.A.N.K. jaarboek (periodiek), III: 464
V.C., zie Vaderlandsche Club

‘V.C.-fouten’: Zentgraaff
V.V.O. (= Verbond van verenigingen van overheidsdienaren), VIII: 89 + n
Vaderland, Het (periodiek), I: 200 n, 433 n; II: 110, 156, 159, 168, 262 n, 342, 344, 374, 376, 378, 382 x, 383 + n, 385, 386, 392, 393, 403, 437 + n, 478; III: 9 i, 132, 133, 150, 156, 162, 217, 218, 242, 243, 456 n, 463 + n, 477, 480-482 + n, 489, 494, 498, 503, 504, 522; IV: 13, 16, 21 + n, 28, 91 + n,

108, 115, 117, 122, 127, 128, 132, 135, 161, 162, 164, 168, 176, 183, 184, 202, 238, 274 n, 286 + n, 288 n, 296, 301, 316 x, 346, 347, 352, 353, 358, 365, 367, 369, 374, 375, 378, 389, 391, 399, 404, 413, 417, 420, 424, 433, 449, 450, 452, 454, 458, 476, 480 n; V: 12, 15, 20, 27, 28, 38, 40, 55, 68, 72, 73, 76, 108, 112, 121, 134 + n, 143, 145, 157 n, 167, 171, 203, 276, 279, 331, 339, 358, 360, 362, 368, 370, 400, 425, 448; VI: 9 i, 72, 78, 100, 128, 131, 132, 134, 221, 256 n, 260 + n, 262, 269 n, 305, 322 n, 330, 334, 343, 346, 350, 354, 366, 372, 373, 375, 382, 387, 390, 391, 434, 461, 473, 475, 480 x, 482, 492, 493; VII: 12-15 + n, 17, 27, 32 n, 37, 60, 61, 70, 87, 92, 117, 133, 142 n, 160, 161 n, 200, 207, 210, 218, 283, 369, 436, 439 + n, 440, 495, 500 + n, 510, 511, 514, 518, 529 n, 535; VIII: 7 i, 9, 13, 30 n, 34, 46, 92, 154, 155 + n, 161, 162 n, 186 n, 193, 199-201, 248-250 + n (exx.), 252, 254, 278, 331, 336, 362, 374, 386, 404, 416, 424, 430, 444, 445, 456, 467, 483, 495, 540; IX: 34 n, 62 n, 96, 102 n, 129, 132, 155 + n, 156, 158-160 + n, 167, 177, 180 + n, 181, 220 + n, 253 n, 365, 366
Vaderlandsche Club (V.C.), VII: 312, 416 + n, 428, 439, 461 + n; VIII: 44, 129, 219, 236 n, 352, 367, 379, 393, 488, 501
Vaderlandsche letteroefeningen (periodiek), VIII: 62
'Vaderlandslooze gezellen': Gans
Vaders en zonen: Toergenjev
'Vaderschap van Paul Hooz, Het': v. Genderen Stort
Vagabond sentimental, Le: T'Serstevens
Vaillant-Couturier, Paul (1892-1937), VI: 65
Valckenier Kips, J.H. (1862-1942), VI: 345 + n, 346, 393
Valentino, Rudolf (1895-1926), I: 276
Valentijn, François (1666-1727), VII: 86
Beschrijving van Groot Djava, VIII: 84 + n, 88
Oud en Nieuw Oost-Indiën, VIII: 84 n, 169, 490 + n
Valéry, Paul (1871-1945), I: 146, 276 n, 277; II: 168, 169 + n, 178-180 + n, 183, 200, 225, 233, 281, 300, 303, 322, 352, 372, 426; III: 64 + n, 494; IV: 257, 284, 376, 459, 498; V: 221; VII: 197 n; VIII: 437; IX: 104
Agnés, II: 169 + n, 178, 179, 233
Introduction à la méthode de Léonard de Vinci, II: 179
'Narcissus spreekt' (vert. door V. van Vriesland van 'Narcisse parle'), II: 262 + n, 378 n
Quatre lettres au sujet de Nietzsche, V: 221 + n
La soirée avec monsieur Teste, II: 179
De terugreis uit Holland (vert. door A.A.M. Stols van *Le retour de Hollande*), I: 208 + n
Variété, II: 142 (II), 152 (II), 168 (II), 179 (I), 224 (I); VI: 189 (III), 199 (III)
'Vin perdu', VIII: 437 n
Vallès, Jules (1832-1885)
Un gentilhomme, IV: 30 + n
Vallon, Le (sanatorium in Miavoye-Anthée), I: 126 + n, 127 (Kurhaus)
'Van de drie ridders en het hemd': Baisieux; DP
Van de koele meren des doods: v. Eeden

Van der Linden's c.s., De: Maurits
Van en over alles en iedereen: Couperus
Van en over mijzelf en anderen: Couperus
'Van Kraspoekol tot Saïdjah' (bloemlezing door DP, ongepubl.), VI: 378 n; VII: 378 + n, 391 + n, 393, 402, 407, 424, 427, 442 (collectie), 467, 481-482, 505; VIII: 7 i, 45, 50, 53, 54, 57 n, 61 + n, 67, 94, 97-99 + n, 119, 120, 130, 144 n, 147, 153 + n, 157, 162, 163, 166, 169 ,176, 178-181, 183-186, 188 + n, 190 x, 194, 195, 199-201, 207 + n, 208, 223, 226 + n, 231 (drukproef), 534, 556 n, 557 n; IX: 10 i, 404
Van oude en nieuwe christenen: ter Braak
Van oude menschen, de dingen die voorbijgaan...: Couperus
'Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan...': DP
Van Veltons-van der Lindens, De, zie Maurits, *De Van der Linden's c.s.* en *L. van Velton-van der Linden*
Vanda, P., IV: 438 + n 'Een Engelsche ontdekt Couperus', IV: 438 + n
Vandaag (periodiek), I: 304, 313 + n, 315, 319, 325, 336, 344 (volgend nr.), 346, 347, 350, 353 + n, 357, 358, 374, 380; II: 74
Vandeputte, III: 227
Vanter, Gerard (ps. van Gerardus J.M. van het Reve, 1892-1975) *De voorsten*, V: 72, 76
Vanzetti, Bartolomeo (1888-1927), III: 194
Lettres (vert. van *The letters*), III: 194
VAPP, V: 142 + n
Varangot, Victor (geb. 1912), IV: 224 n, 486, 487, 506-507, 522; V: 41, 49, 50, 52, 55, 70, 118, 157, 231 + n, 254, 334, 336 + n, 381, 425 + n, 427, 449 + n; VI: 14, 28, 31, 32, 107, 132; VII: 16, 235 + n, 278 + n; VIII: 76, 262, 263 n, 347 n; IX: 163 + n
'Illusie', IV: 487 + n
'Quelques livres de second plan', VIII: 262 + n
'Virginia', V: 8 i, 16 + n, 313 n, 359, 361, 380-382, 384, 385, 390, 393, 394, 416, 441 n; VI: 16, 19 + n, 28, 31, 37; IX: 163 n, 173, 184, 185
Varangot-ter Braak, G., zie Braak, Geertruida ter
Variéte: Valéry
'Variété varieert zichzelf, Het': Chasalle
Variétés (periodiek), I: 271 + n, 273, 278, 285, 307, 369, 373, 386 + n, 388, 391, 410, 428 n
'Découverte de la Hollande' (jrg. 1, nr. 12), I: 278 + n, 285, 307, 369, 373, 428 n
'Le surréalisme en 1929' (jrg. 2, nr. 2), I: 386 + n, 388, 391
Variot, Jean (geb. 1881), VI: 221 *Boumpernickel*, IV: 52 + n
Varno, Roland (ps. van Jacob Frederik (Jaap) Vuerhard, geb. 1908), III: 41 + n, 190 n
Vasalis, M. (ps. van M. Droogleever Fortuyn-Leenmans, geb. 1909), VIII: 92; IX: 275
'Vasteland-idyllen': Chasalle
Vaterland, Das: Liepmann
Vautel, Clement (ps., 1875-1954), VI: 484; VII: 88 + n

Vautrin, pers. uit Balzac, *Comédie humaine*, zie aldaar
Vauvenargues, Luc de Clapiers de (1715-1747), II: 348, 354; VI: 16
Veen jr., Lambertus Jacobus (1907-

1973), VIII: 349, 358, 408, 415, 421-423, 428, 429
Veen's uitgevers-maatschappij N.V., L.J., II: 465; VI: 21; VIII: 197 n, 198, 236, 289, 305, 325, 329, 348-350 + n, 358, 368, 371, 373, 379, 408, 415, 421-423 + n, 428, 429 + n, 480 x, 505, 561 n, 569
Veen, Adriaan van der (geb. 1916), V: 418 + n, 429, 438, 440; VI: 58, 63, 64, 67, 173, 282, 328-329 + n, 351, 382; VII: 32 + n, 48 + n, 49, 75 n, 104, 105, 121, 124, 125, 135, 412 n, 426, 439, 440, 470 n, 500, 501, 526 + n; VIII: 30, 46, 70, 73, 76, 164, 248-250, 277, 297, 303-304, 305, 366, 387 + n, 401 + n, 476, 495, 568, 569 + n; IX: 275
Geld speelt de groote rol, VI: 67 n; VIII: 107 + n, 144, 221
'Geld speelt de grote rol', VI: 66 + n, 67 x, 382 (vorige keer)
'Huupjambel', VI: 66-67 + n; VII: 104
'Klerkje in droomland', VI: 34 + n, 63, 382
Oefeningen, VI: 34 n, 67 n, 382; VIII: 92, 107 + n, 144, 221
'Onder andere over brood en arbeid', VI: 381 n, 382
Tusschen kantoor en archief, De bevrijding, VIII: 303 + n, 310, 361 'Wonderen gebeuren niet', VI: 66-67 + n
Veenenbos, J.G., VIII: 106 n, 129
Veer, Willem van der (1887-1960), III: 399-400 + n
Veersema, J. (zie ook ps. Jordens jr., J.E.), VII: 160 + n, 407 n, 501 n, 517, 519; VIII: 106, 229, 286, 287, 313 + n, 483 n
Veidt, Conrad (1893-1943), I: 148
Velde, Bram van (1895-1981), II: 48 + n; III: 513 (?)
Velde, Geer van (1898-1977), II: 48 + n; III: 513 (?)
Velde, R. van de, VIII: 325 (directeur), 329 (uitgever), 421 n, 422, 428
Velde, Th. H. van de (1873-1937), III: 238 + n
Het volkomen huwelijk, III: 287 + n
Veldheer, J.G., II: 443 n
Veldkamp, J., III: 406
Moderne Engelsche literatuur, III: 406 + n
Ven, A.E.M. van der, VII: 99 + n, 100, 116, 244 + n, 245, 251, 337 + n
'Lof der liefdeloosheid', VII: 244-245 + n, 251
'Een schrijfster in de rimboe', VII: 350 n
Vendredi (periodiek), V: 366; VI: 133
Venne, Joost van de
'André Malraux of de onmenselike staat', V: 210 + n
Venster, Het (periodiek), III: 275
Ver Huell, Alexander (1822-1897), IV: 63
Vera, III: 260 + n, 359, 505, 508
'Vera': Marsman
'Vera Janacopoulos': Engelman
Verbeeck, R., VII: 142 n
Verbeet, Gerard (geb. 1720), VII:
401 n, 402, 449, 517, 526; VIII: 72, 130
Memorie (...) *van alle de moeilijkheden* (...), VIII: 72 + n
Oost-Indische uitspanningen, VII: 401, 404, 411-412, 441, 449, 495, 517, 526 + n; VIII: 72 + n, 115, 117

‘Zeege-zang over de behaalde overwinning teegen de Chineesen’, VII: 401, 404, 411, 441, 449, 495, 526; VIII: 72 + n, 154

Verberne, L.G.J. (1889-1956)
Gijsbert Karel's leerjaren, VII: 469
Verboden rijk, Het: Slauerhoff
Verboeket, K.F.J. (geb. 1902), VII: 82 + n, 176
Verboom, J., IX: 377
Verbraeck, Lex, II: 135 n, 450 + n; III: 218 + n, 383; VI: 419; VII: 259 + n, 374 + n; IX: 99
'Herleeft Querido?' (met Colmjon), VII: 259 + n
Vestdijk's kampioenschap' (met Colmjon), VII: 259 + n
Verbrugge, pers. uit Multatuli, *Max Havelaar*, zie aldaar
Vercammen, Jan (1906-1984), III: 455; V: 27; IX: 351
'In memoriam Rik', III: 455 + n
'Verdediging der kultuur': DP
Verdi, Giuseppe (1813-1901) *Rigoletto*, IX: 277
Verdoes, P. (geb. 1886), VII: 247 + n
'Verdwenen christen, De': Helman
Vereeniging van letterkundigen, IV: 57; IX: 73 n
Vereeniging van Vlaamsche letterkundigen, II: 344 + n, 345 x, 349
Verga, Giovanni (1840-1922), IX: 35 + n
Cavalleria rusticana, II: 368; IX: 35 n
Vergé, E. (ps.), II: 146 n; IX: 46 n
Vergilius Maro, P. (70-19 v. Chr.), I: 169
Vergin, F., VII: 173
Das unbewusste Europa, VII: 173 n
Verhaeren, Emile (1855-1916), III: 362 n
'Verhalen van De Driehoek', zie 'Cahiers van De Driehoek'
Verhalend proza, zie v. Ostaijen, *De bende van de stronk en andere grotesken*
Verhoeven, Frances Eleanor (geb. 1934), VIII: 490 + n
Verhoeven, Frans R.J. (Bob, 1905-1987), VI: 9 i, 268, 458, 477, 482; VII: 7 i, *36 n*, 62, 64, 76, 83, 90 + n, 102, 109, 136, 176-177, 179, 217, 256, 263, 266, 269, 272, 275, 276, 279-281, 284, 292, 298, 302, 308, 312-316, 324, 333, 335, 351, 367, 371, 385, 387, 393, 399 n, 423, 431, 465 n; VIII: 17, 18, 24, 25, 34, 49, 51, 83 + n, 113 n, 153, 165 + n, 175 n, 184 n, 193 + n, 221, 229, 231, 239 n, 312 n, 490 n, 491 n, 528 + n, 529; IX: 239
Bijdragen tot de oudere koloniale geschiedenis van het eiland Formosa, VII: 36 n
De jonge jaren van de Harmonie, VII: 269 n; VIII: 184 n, 191, 487-488 + n
'Levensbericht van dr. F. de Haan, 22 juli 1863-16 augustus 1938', VIII: 119 n
'De vier "officieele" geschiedschrijvers van Nederlandsch-Indië: De Serrière, Meylan, Van Beusechem en Van Hoëvell', VII: 487 + n; VIII: 184 n, 190, 191, 313, 489 + n
Verhoeven, H.D.A.J. (1876-1943), VII: 353 + n
Verhoeven, Joan Wilina (geb. 1931), VIII: 490 + n
Verhoeven, Walter Rijndert (geb. 1929), VIII: 170, 490 + n
Verhoeven-Mingram, Eleanor Hedwig (Ellen, geb. 1908), VII: 347, 351-353, 472 + n, 474, 478, 486, 487; VIII: 112, 114, 118, *165 n*, 170, 177, 489, 490 n

‘Vérité sur “Les jeunes filles”’: Sorges
Verkade, Eduard (1878-1961), IV: 486; IX: 231 n
Verlaine, Paul (1844-1896), I: 59, 242, 256; II: 193, 194, 281, 354;

III: 209; IV: 257, 418; V: 110; VI: 154, 269 + n, 272-273 (portret);
VII: 30, 31; VIII: 222, 255, 380, 424, 437; IX: 162 n, 261 n
'Art poétique' (= 'De la musique avant toute chose'), I: 59
Choix de poésies, VIII: 58
Femmes, II: 394
Hombres, II: 394; III: 55
Verlangen, Het: Bloem
Verliefde ezel, De: Couperus
'Verlies van tijd', zie Batten, 'Mémoires van een jongeman'
'Verloren zoon, Een': Greshoff
Vermeer, Johannes (1632-1675), I: 106
De kantwerkster, I: 106
Vermeulen, Johannes Th. (geb. 1910), VII: 505 + n, 506; VIII: 34, 50 + n, 56, 60, 84, 112, 116, 153, 154, 170, 184
De Chineezen te Batavia en de troebelen van 1740, VIII: 33 + n
Vermeulen, Matthijs (1888-1967), I: 243, 256, 257 + n; II: 314, 319, 419, 425, 439 n; III: 18, 70, 80, 271; IV: 41; V: 40
'Beethoven. 1827 † 26 Maart-1927', I: 256 + n
Klankbord, II: 63
Vermeulen-Meijers, T., VII: 505 + n, 506
Vermeylen, August (1872-1945),
III: 351; V: 350, 354; VII: 88 n;
IX: 171
De wandelende jood, I: 131 + n; II:
234
Vermeylen, Guillaume (1891-1943), VI: 161 + n, 162, 173, 175, 182, 184, 188, 204, 205, 220, 234, 267
Veroveraars, De: Malraux
'Vers à monsieur Bolomay': Hogendorp, W. van
Versailles, zie Café's
Verslag der handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, VI: 476
Verslagen omtrent's Rijks oude archieven (periodiek), VIII: 118, 119, 153, 163 (lijst), 165 (lijst), 166 (Jaar), 167
Versluys, W. (uitgeverij), II: 198 + n, 217, 228, 229
Verspoor, Dolf (geb. 1917), VIII: 402 + n
Verspyck, H.H.G. (1900-1980), VIII: 65 + n
Versteeg, C.J.J. († 1943), VI: 421 + n, 422; VII: 511 + n, 518-520; VIII: 7 i, 13, 29, 87, 90, 132-136 + n, 139 (hoofdred.), 141, 142, 145, 212 n, 219, 394; IX: 400 x
'Nog een nationaal schandaal', VIII: 219 + n
Versteegh, Carolina Joanna, VII: 85
'Versteenden op het land Tjikoppo, De': DP
Verster, A.J.G. (geb. 1888), II: 232 + n
Oud tin, II: 232 n
Vertalen, Orgaan van de Vereeniging Nederlandsche Vertalingen (periodiek), V: 159 + n
Vertès, Marcel (1895-1961), III: 359

Vervloet, Theodoor Louis (geb. 1900), VII: 536
Verwey, Albert (1865-1937), I: 410; II: 112; III: 20; V: 362; VI: 131, 154, 157, 179; VII: 49-50, 53, 216; VIII: 69 n, 337-339 + n, 578; IX: 33
Frederik van Eeden, VIII: 337 + n ‘Een jongere tijdgenoot van Multatuli’, VII: 49 + n, 50, 53 + n
Mijn verhouding tot Stefan George, VIII: 337 + n, 338 + n
Oorspronkelijk dichtwerk, VIII: 319 n

Proza, III: 20
Véry, Pierre (1900-1960), V: 206
Vespucci, Simonetta, IV: 290 + n
Vestdijk, Simon (1898-1971), III: 8 i, 63 + n, *72 n*, 73 n, 87, 267, 270, 295, 300 n, 317, 325, 396, 495, 513, 521; IV: 28, 41 n, 50, 79 n, 113 + n, 139, 153, 160, 163, 172, 176, 234 n, 247, 373, 376 n, 395 n, 417 n, 425, 498, 506; V: 8 i, 28, 77, 81 n, 82, 120 n, 136 n, 169 n, 221, 222, 226, 240, 243, 253 n, 254, 258, 259, 265, 270, 273 n, 274 + n, 281, 287, 289, 295, 302, 307, 308, 310, 336, 341, 359 + n, 361, 380, 382-388, 394, 400, 412, 424, 438, 441, 442, 445-448, 452, 453; VI: 15-17, 20-22, 29, 39, 41, 46, 63, 75, 82 + n, 95, 96, 105, 130, 142, 155, 171, 194, 198, 236, 250, 256, 279, 281 + n, 283, 287, 330 n, 331, 337 n, 341, 349 + n, 365, 404, 406, 432 + n, 450, 459, 466, 480, 481; VII: 7 i, 43, 82, 115, 145, 156, 178, 197, 198, 206, 208, 225, 226, 239, 245, 247, 254 + n, 258 n, 261 n, 262, 268, 276, 296, 321, 324, 343, 374 n, 397, 428, 454, 490; VIII: 7 i, 11 n, 38 + n, 63, 104, 107, 113, 128 + n, 144, 147, 152 + n, 154 n, 155 n, 160, 161, 164, 187, 220, 250, 289 n, 297, 309, 316-319 + n, 342 + n, 356, 357 (3), 374, 407, 422, 429, 442, 449, 452, 457, 463, 478, 479, 494, 545, 565 n, 572, 574; IX: 75, 86 n, 97 + n, 104, 106, 109, 125, 163, 172-175 + n, 178, 182, 184, 185, 214, 241, 255 n, 257 + n, 346, 351, 378
‘Afstand’, V: 253 + n
‘Ars moriendi’, III: 304 + n, 320
n; V: 253 + n, 341, 343; IX: 109 ‘Barioni en Peter’, V: 287 + n, 341-342
Berijmd palet, III: 319 + n, 378 n; IV: 134, 375 n
‘Een beschouwing over diepzee-poëzie’, VII: 350 + n
‘Blinden’, III: 87 + n
‘Brieven over litteratuur’ (met Marsman), VI: 110-111 + n
De bruine vriend, V: 453; VI: 13
‘Bij een gedicht van E.A. Robinson’, III: 267 n; V: 253 + n
‘De derde keer’, IX: 104 + n
‘Dichterlijke eenlijnigheid’, VII: 397 + n
‘Doge en Cicisbeo’, VI: 459 + n *De dood betrapt*, V: 136 + n, 252-254 + n, 287 + n, 293, 308, 341-343
‘Drie van Tilly’, V: 341-343
‘Dubbeloordeel over Bordewijk’ (met Marsman), VI: 349 n, 350
‘E. du Perron's groote anti-roman’, V: 273, 336 + n, 344; VIII: 10 + n, 38 + n
‘Een, twee, drie, vier, vijf’, IV: 134 + n, 285 + n; V: 201 + n, 252-253 + n, 254, 272, 273 + n, 275, 287 x, 313, 341, 371; VII: 397; IX: 109
Else Böhler, Duitsch dienstmeisje, V: 221, 246 + n, 252, 259, 266, 274, z87 + n, 341, 343; VI: 13, 25-26, 29, 35, 39, 155; VII: 226; VIII: 72, 318
‘Fabels met kleurkrijt’, VII: 361 n ‘Fantast en occultist’, IX: 106 + n ‘De fatsoensrakker’, VIII: 289 + n, 297, 314, 316, 318; IX: 255 n ‘Geknotte profetes’, VII: 453 + n ‘Gestimuleerd door Saks’, VII: 374 + n; VIII: 141 + n, 155
Heden ik, morgen gij (met Marsman), IV: 467 n; V: 77 + n, 115, 136, 201, 221, 287; VI: 27, 111 (proeven), 134 + n, 135, 209, 258

+ n, 274, 359 n, 380 + n; VII: 43, 163; IX: 214 + n
‘Hemelsche en aardsche poëzie’, V: 274 + n; VI: 70; VII: 225 n
‘Homerus fecit’, VI: 381 n, 382
‘Hotel du Grand Miroir’, III: 319 + n
‘De jager’, III: 243 + n
‘De kasplant’, III: 243 + n
‘Kind tusschen vier vrouwen’, IV: 133 + n, 134, 176 + n, 177, 185 (romanvraagstuk), 244, 245, 279, 285; V: 174 (eerste niet), 176 (dikke ‘roman’); VI: 154
Kind van stad en land, V: 253 n
‘'s Konings poppen’, IX: 88 + n
‘Landsknecht’, IX: 104 + n
Lier en lancet, VIII: 10 + n, 38, 143, 262 n, 275, 374
‘Maria moet blijven varen’, VII: 148 + n
‘De meester’, IX: 104 + n
Meneer Visser's hellevaart, V: 221, 287 + n, 341; VI: 355 + n, 440; VII: 197, 259, 260, 296; IX: 172 n, 222
Merlijn, Een drama in verzen, VIII: 561 + n, 569
‘Moraal en moralisme’, VIII: 271 + n, 278, 280, 28,
De nadagen van Pilatus, VIII: 127-129 + n, 131, 135, 142, 144, 149, 152, 154 n, 155, 203 n, 545 n
Narcissus op vrijersvoeten, V: 253 + n; VII: 157, 260 + n, 374 + n, 396, 397 n, 428
‘De onderbroken wandeling’, III: 340 + n
‘Het ongeval’, III: 243
‘De ongrijpbare’, V: 253 + n
‘De opvolgster’, III: 318 + n, 319, 419 + n, 519 + n; IV: 186
De oubliette, V: 136 + n, 252, 453; VI: 13; VIII: 142 + n
‘Over de dichteres Emily Dickinson’, IV: 79 + n, 133 + n, 163; IX: 88 + n, 89, 110
‘De parasiet’, III: 244 + n
‘Parc aux cerfs’, V: 120 + n, 135 + n, 170 (fransche versje), 243 + n, 274, 341-343
‘Poëtisch maandbericht’ (rubriek in *GN*), VI: 349 + n, 381 n, 382, 404 n
‘Pijpen’, VII: 157 + n
‘De schrijfster’, IX: 104 + n
Sint Sebastiaan, De geschiedenis van een talent, VII: 260 + n, 361 n; VIII: 356, 360 (*Anton Wachter*)
‘Het steenen gezicht’, V: 341
‘Terechtstelling’, VI: 349 + n
Terug tot Ina Damman, V: 136 + n, 170, 172, 174-177 + n, 221, 246, 266, 276, 312, 341, 343; VI: 154, 256 + n; VII: 226, 260; VIII: 356 (Anton Wachter), 360

‘Tuinen bij wind en weer’, III: 243 + n; IX: 104 + n
Twaalf gedichten, V: 253 n
‘De twee vrienden’, IV: 113 + n, 186 + n
‘Valéry en het duistere vers’, III: 494 + n; IV: 376 + n; IX: 104 + n, 110

‘Het veer’, IV: 134 + n; V: 341, 343
‘De verloren zoon in aantocht’, VII: 350 + n
‘Verzen’ in *Helikon* 1933 (titels van afz. gedichten niet opgenomen in register), IV: 133 + n
Verzen, III: 317 + n, 318 (*opsomming titels*), 325, 494, 495 n; IV: 162 n, 172; IX: 122 n
‘De vlinder’, III: 340 + n, 378 + n
‘Voor E. en B.:’, III: 295 (kwatrijn), 297; IX: 346 (*tekst*) Vrouwendienst, V: 120, 253 n
Het vijfde zegel, VI: 154 (El Gre-

co), 155, 330 + n, 447 + n, 490; VII: 169, 170 n, 178, 196 n, 198, 225, 226, 239, 247 + n, 259, 270, 278, 296, 304, 305, 321, 343, 436, 437, 490 + n; VIII: 11, 141-142
'De wals van Glazounoff', IX: 104 + n
Water in zicht, VIII: 504 + n
'De wordende Cycloop', IX: 104 + n
'De wortelstok der Forumpoëzie', VII: 71 n, 74
'De wraak van den Oldenhove', III: 244
'De zanger', III: 340
De zwarte ruiter, VIII: 429 + n, 561 + n, 569
Veterman, Eduard (1901-1946), II: 259; III: 128; IV: 83
Godenschemering, II: 259, 262, 263, 267, 271
Veth, B.M., IV: 13 + n, 92 + n, 214; VII: 234 + n
Veth, Bas (1860-1922)
Het leven in Nederlandsch-Indië, VII: 162 + n; IX: 398
Veth, Cornelis (1880-1962), II: 474; VI: 59 + n, 95, 96; IX: 189
'Sensationeele critiek', VI: 95 + n
Veth, P.J. (1814-1895)
Java, geographisch, ethnologisch, historisch, VIII: 72 + n
Viau, Théophile de (1590-1626), I: 161 n
Sonnets, suivis de La requeste au roy, I: 161 + n
Vibert, Pierre Eugène (1875-1937), I: 99
Victor, III: 258 + n; IV: 337
Victor, René (1897-1984), I: 236
Vidal, Gaston
Saint Just, VI: 146
Vie de Henri Brulard: Stendhal
Vie de Monsieur d'Ablancourt..., La: Patru
Vie parisienne, La (periodiek), III: 34
Vieille France: Martin du Gard
Vieille maîtresse, Une: Barbey d'Aurevilly
24 Neue deutsche Erzähler (bloemlezing door H. Kesten), II: 274 n
Vieuchange, Michel (1904-1930), IV: 179
Smara, IV: 179 (boeken)
'Vieux/Vieilles gens, Les': Couperus
Vigilance, zie Comité de vigilance des intellectuels antifascistes
Vigny, Alfred de (1797-1863), I: 58; III: 66 n; IV: 517 + n, 521; VIII: 212; IX: 72 + n
'La canne de jonc', V: 204
Chatterton, V: 204
Cinq-Mars, VII: 178
'Kitty Bell', V: 204
Servitude et grandeur militairen, VI: 255
'La soirée de Vincennes', V: 204
Stella, III: 58; V: 204
Villa, Francisco 'Pancho' (1877-1923), VII: 166 + n
Ville de Mirmont, Jean de la (1886-1914)

Contes, I: 283
Les dimanches de Jean Dézert, I: 282 + n, 283
L'horizon chimérique, I: 282 + n, 283
Villiers, J.A.J. de
Storm van 's Gravesande, Zijn werk en zijn leven, VII: 357
Villiers de l'Isle Adam, Ph. A.M. (1838-1889), V: 205,208; IX: 264 n, 271 + n

Akëdysséril, V: 212
Akëdysseril, (bew. door K.J.L. Alberdingk Thijm), V: 212
Contes cruets, IX: 264 n
Villon, François (1431?-1466?), I: 195, 243; II: 317, 322; III: 18, 181,

189, 343; IV: 65; IX: 261 + n
'Ballade des dames du temps jadis', III: 18 + n; VIII: 109 n
Vincent, IV: 242
Vincent Haman: Paap
Vinci, zie Leonardo da Vinci
Vinci, zie Valéry, *Introduction à la méthode de Leonard de Vinci*
Vindry, Noël, VI: 133
Vingeroefeningen, zie v.d. Veen, *Oefeningen*
'Virginia': Marsman
'Virginia': Varangot
'Visite aan Jean l'Oiseleur': Chasalle
Visscher, Cornelis, VII: 280 + n
Visser & Co. (boekhandel en drukkerij te Bandoeng en Batavia), VI: 391; VII: 107 + n, 250; VIII: 436
Visser, Carel Marinus († 1855), VII: 279, 280 + n, 292
Visser, Mathilde (1900-1985), III: 474 + n, 479, 484; IX: 96
Visser, Louis de (1878-1945), VI: 66
Vista, Tula di, III: 36 + n
Viva Villa (film), V: 108; VII: 166 + n
Vlaams(ch)e almanak, zie Letterkundige almanak voor Vlaanderen
Vlaamsche arbeid (periodiek), I: 73 n, 95, 115 + n, 136 + n, 137, 211, 221, 249, 279 x + n, 280, 292 (Van Ostaijen-nr.), 319, 321, 322, 342, 345, 347, 353 x + n, 373, 375, 380, 413, 442 + n, 447; II: 158, 314, 316, 330, 345 + n, 346 (feestnr.), 351, 352,373; IX: 58
Vlaamsche jongeren van gisteren en heden, 1910-1927, De (bloemlezing door A. van Cauwelaert), II: 81, 97, 100, 105 + n
Vlaamsche schrijvers, De, II: 311 + n
'Vlaggelied': Heye
Vlam der steden, De: le Cavelier; Kettmann
'Vlam '40' (periodiek, niet gerealiseerd), VIII: 360 n, 361 + n, 366, 367 (bladen), 481, 514 + n
Vletter, Jacob de (1818-1872), VIII: 446 n
'Vliegende Hollander, De': Marsman
Vliegende Hollander, De: Nijhoff; M.
Vlinder, zie Philips, *De jacht op de vlinder*
Vlinders, zie Blijstra, *IJzeren vlinders*
'Vloekzang', zie Sentot, 'De laatste dag der Hollanders op Java'
Vloten, Johannes van (1818-1883), VII: 25, 103; VIII: 101
'Een edelman onder de ploerten', VII: 25 + n
Leven en werken van W. en O.Z. van Haren, VII: 25 + n, 189 + n, 190
Onkruid onder de tarwe, VII: 25, 103 + n; VIII: 549, 550 n
'Voces mundi': Greshoff
'Voetnoot na het "Gesprek over Slauerhoff"' DP
Voetzoekers: Greshoff
Vogel, Jaap, VIII: 329, 330 + n, 343-345
Vogel, zie Michelet, *L'oiseau*
Vogel Phoenix, De: v. Nijlen

Vogelvrij, Grotesken: v. Ostaijen
Vogue, La (periodiek), I: 111
Voie royale, La: Malraux
Voilà (periodiek), V: 435 + n
Voisins, Gilbert des, zie Gilbert de Voisins, Auguste
Volk, Het (periodiek), I: 151 n; III: 255 n; V: 369, 372-374, 376-379, 410; VI: 284 (redactie); VII: 235; IX: 170, 171 n
Volk: Walschap
Volk en vaderland (periodiek), V: 55; VI: 41 + n; VIII: 38 + n
Volkenbond, VI: 123 n; VII: 78
Volksblad, Het (periodiek), I: 198

Volksdagblad, Het (periodiek), VIII: 377 n
Volksgazet, De (periodiek), I: 51
Volksraad, VII: 43 n, 72, 310, 461; VIII: 16 n, 25, 236 n, 290 n; IX: 278 n, 380
Volksuniversiteit Batavia, VII: 65
Vollenhoven, C. van (1874-1933), VII: 114 + n, 518 n
De Indiën, Herdenkingen, enz., VII: 308, 309 n
Professor Thorbecke (1831-1849), VII: 39 + n
'De woning van Dirk van Bogendorp in Brazilië (1817-1822)', VII: 308, 309 + n
Vollenhoven, Joost van
Multatuli en congé, VIII: 387 + n
Voltaire (ps., 1694-1778), I: 161, 163; II: 174, 184; III: 446; V: 204; VI: 192; VIII: 383 n *Candide, ou L'optimisme, I: 161,* 398 + n, III: 446; V: 204; VIII: 548
L'homme aux quarante écus, I: 161 Le Huron, ou L'ingénu, I: 161; V: 204; VIII: 383 + n, 389
Micromégas, I: 161
La princesse de Babylone, I: 161
Romans et contes, VIII: 58
Le taureau blanc, I: 161
Zadig, ou La destinée, I: 161
Vondel, Joost van den (1587-1679), I: 101, 366; II: 22, 23, 26, 28, 30, 45, 65; III: 352, 383 n; IV: 178; V: 150; VI: 83, 378; VII: 74-75 + n, 176 n; VIII: 468 + n, 489, 497, 498, 5 88; IX: 37, 143
Adam in ballingschap, I: 160; II: 380, 384, 394, 398, 429, 431, 437, 440
Gijsbrecht van Aemstel, II: 380, 384, 394, 398, 429, 431, 437, 440 *Lucifer*, I: 160; II: 380, 384, 394, 398, 429, 431, 437, 440
De werken (W.B.-uitgave), VI: 378; VIII: 497, 588 (prosp.), 604
Vondelleerstoel, VIII: 450 n, 456, 457, 465-468 + n, 488-489, 518
Vonk, Ton
Op de kebon, VIII: 438 + n
Voogt, J.H.E. de, VIII: 18
Voogt-Blume, A.M. de (Enny), VII: 370 + n; VIII: *13 n*
'Voor Albert Besnard', zie Greshoff; 'Aan Albert Besnard'
'Voor alle zekerheid': DP
Voor kleine parochie: DP
Voor zonsondergang: Hauptmann
Voorbereiding, Een: DR
Voorbeytel, M.C.M. (1879-1959), III: 465 + n, 475, 482, 489; IV: 72
Voorde, Urbain van de (1893-1966), I: 55, 56, 137, 148, 174, 317, 374, 398; II: 186 + n, 205, 219, 223, 226, 228, 349, 357, 359, 360, 363 (buren), 425, 469 + n; III: 161 + n, 249 + n; IV: 304 + n, 312, 313, 324, 373; VI: 100; VII: 60, 321, 322; IX: 21 + n
Het donkere vuur, II: 218 n; III: 161 n
'Drie onlustige liedjes', I: 317 + n *Gezelle's Eros of de leeraarstijd te Roesselaere*, II: 205 n
Per umbram vitae, II: 218 n; III: 161 n

Voorhoeve, P., IX: 170 + n
Voorpost: Marsman
Voorspel: Smit
Voortganck, De (uitgeverij), V: 104
Voortman, Albert C.A. (geb. 1911), IV: 376 n
'Voortrekkers' (serie), VII: 42 n
Vooruit (periodiek), I: 222; IV: 396, 397, 404, 414; V: 117 n; VII: 263; VIII: 574; IX: 139
Voorwaardelijk uitzicht: v. Vriesland
Vooys, C.G.N. de (1873-1955), II:

71 n; VII: 281, 282 n, 310 n; VIII: 151 + n
Vorden, Johan van (ps., zie ook Beernink, J.J.Ph.), II: 339 + n, 343; IV: 347 n

Alex' vrouwen, II: 339 + n; VII: 286
'Drie', II: 343
Maja, II: 406
Vorkink, N.V. Mij. (uitgeverij en boekhandel), VIII: 30 + n, 61, 170
'Vormen, De', zie v. Wessem, 'Het moderne proza'
Vorsman, Mary, I: 42 + n, 45
Vorsokratiker, Die (bloeml. en vert. door W. Capelle), VI: 301
Vos, C.J. (1891-1955), II: 483 + n
Vos, Jan (1620-1667), II: 54
Vos, Margot (geb. 1891)
De windharp, IV: 418 n
Vos, Trijntje de, I: 136
Voskuil, J.J., VI: 389 n
Vosmaer, Carel (1826-1888), II: 44, 443 n; VI: 109 + n; VII: 485; VIII: 259, 434 + n, 445, 460, 499, 531, 543, 544
De briefwisseling Vosmaer-Kloos, VIII: 259 + n, 336 + n, 341 + n, 418 + n, 431, 434 + n, 435, 496, 497
'De briefwisseling Vosmaer-Perk', VII: 435 + n, 485, 486; VIII: 174 + n, 434 n, 496, 497 *Vogels van diverse pluimage*, II: 44
Vosmaer-van Drooge, A.W. (Ank), VII: 517 + n
Voyage d'Urien, Le: Gide
Vraie Mata-Hari, Courtisane et espionne, La: Heymans
Vrede, III: 475 + n, 489
Vredenburch, Van, II: 85 n
Vree, Paul de († 1982), VII: 75 n 'Willem Elsschot's gestalten', VII: 71 n, 74
Vreede, zie Marsman, *Zelfportret van J.F.*
Vriamont, Joris (1896-1961), I: 208 + n, 215, 291; II: 55, 234 + n; III: 301; V: 220
'December', II: 234 n
De exploten van Tabarijn, I: 208 + n, 291 + n; II: 30 + n, 79, 234; III: 36, 79; V: 201 n, 220; IX: 75
'Sabbat', Il: 234 n
Sebbedee, I: 291 + n; II: 234; V: 220
Vriend of vijand: DP
'Vriend van mijn jeugd, De', zie Marsman, 'De twee vrienden'
Vries, De, IX: 392 n, 393 n
Vries, Anne de (1904-1964), VII: 234 + n
Vries, Dirk de (1902-1983), VII: *487 n*, 530, 535 n; VIII: 84, 88 n, 99 n, 124 x + n, 184, 213 n, 225 n, 226 n, 231 n, 492 n, 533 n, 575, 581 n, 601; IX: 375
'Atila-Zentgraaff', VIII: 226 + n
'E. du Perron en zijn werk', VIII: 532 + n, 533 n
'Lof der algemeene ontwikkeling', VIII: 226 + n
'Multatuliana', VIII: 406 n
'Sluipend gif', VII: 530 + n;

VIII: 199; IX: 375
‘De zedenmisdrijven en de wet’, VIII: 69 + n, 75, 100, 116
‘Zedenmisdrijven en maatschappij’, VIII: 116 + n, 131, 133
Vries, Hendrik de (1896-1989), I: 398; III: 70, 79, 317 n, 491, 495; IV: *104 n*, 179, 182, 184, 196, 224 n, 231, 265, 314, 320, 370, 506; V: 67, 68, 301, 346, 356, 426 + n; VI: 305, 306, 318 + n, 381 n, 382, 401; VII: 96, 134, 154, 286 n; VIII: 367; IX: 97, 102, 106, 350, 351

Atlantische balladen, VI: 358 + n, 492 + n; VII: 116, 134, 154 + n, 159, 350 + n
Coster spreekt, zie 'Nagekomen opdrachten' enz.
Geïmproviseerd bouquet, VI: 435 + n; VII: 154 + n, 159
'Koorts', V: 307
Lofzangen, III: 70 + n; IV: 232 (4 bundels)
'Mijn broer', V: 307
De nacht, IV: 206, 232 (4 bundels); V: 307
'Nagekomen opdrachten, te plakken in het nieuwste werk van Du Perron', III: 491 + n, 495 (rijmen); IX: 97 n, 105, 106 (*Coster spreekt*)
Nergal, Gedichten, IV: 206 + n, 210 (bundel), 229-230 (*bespreking afz. gedichten*), 232; VI: 318 + n, 333, 358 + n; VII: 154 + n, 159
'Oorlogs-Tarantella', V: 307
'Poëzie der romantiek', VII: 234 + n
Silenen, IV: 196, 206, 210, 232 (4 bundels)
Stormfakkels, IV: 372 n, 375 n
'De twintigjarige', V: 307
'De verdwenenen', V: 307
'Vergelding', V: 307
Vlamrood, IV: 206, 232 (4 bundels); V: 307
'De zee', V: 307 'Zonsopgang', V: 307 'De zwever', V: 307
Vries, Jan P.M.L. de (1890-1964), I: 95 n; II: 299 + n, 300; V: 358 + n, 359 + n; VII: 389
Geschiedenis der Nederlandsche letterkunde (met J. Greshoff), II: 12 (Panorama), 30, 48 + n
'Inleiding' bij J. Greshoff, *Keurdicht (1907-1927)*, II: 299-300
Vries, Louis de (1871-1940), VI: 447
Vries, Marian de (geb. 1938), VIII: 534 + n, 583
Vries, Matthijs de (1820-1892), I: 101, 165, 400; II: 180, 313, 387; IX: 25
Vries, Maurits de (1885-1946), I: 301,b 315, 316
'n Mensch, I: 316 + n
Vries, Theun de (geb. 1907), I: 378, 398; II: 82, 91, 248, 343; III: 171 n, 313 + n; IV: 154, 163, 182, 203, 270, 355, 429 n, 440, 445, 465, 490, 506; V: 72, 74, 75; VIII: 22; IX: 78, 101 n, 124 + n
'Dirk Coster, pro en contra', IV: 106 + n, 132
Doctor José droomt vergeefs, IV: 304 + n
Eroica, V: 67, 68, 72 + n, 74-76 + n, 76, 100
'Een Narcissusproduct', III: 278 + n
'Proefbalans 1934', IV: 429 + n, 430, 445 + n, 490
Rembrandt, III: 325 n
'Terugkeer', IX: 29 + n
Terugkeer, I: 206 + n, 394 + n; III: 360, 427; IX: 29 n
'Titus' eerste schooldag', II: 343
De vervreemding, I: 394 + n
Westersche nachten, II: 304
Vries-Bruins, A.E.J. de (1874-1957), VIII: 384 + n
Vriesland, Sigfried Adolph van (1886-1939), II: 270, 277, 351

Vriesland, Victor E. van (1892-1974), II: 7 i, 48, 74, 76-78, *82 n*, 94, 95 + n, 105, 107, 109, 112 n, 126 n, 140 n, 142 n, 153 (interview), 157 n, 159, 163 n, 169 n, 173 + n, 182 n, 193, 199 n, 213, 218 n, 226, 241, 242, 250, 251, 262 n, 263 + n, 266, 270 n, 275 n, 276

n, 278, 282 n, 298 + n, 301 n, 304 n, 308 + n, 312, 320 x, 322, 324, 330, 332 n, 333 (een der beste Ned. critici), 336, 341 n, 344, 348, 349 n, 352 n, 370 n, 373, 378 + n, 379 n, 380 n, 385, 413, 424 + n, 441, 452, 467, 484; III: 7 i, 24 n, 27, 46, 51, 78, 83, 104, 115 + n, 118, 146, 148, 150, 161 n, 173 n, 176, 183, 187, 198 n, 199, 210, 220, 224, 228, 229, 240, 242 n, 262, 315, 317-319 + n, 332, 333, 354, 369 + n, 376, 383, 389, 392, 397, 400, 406 n, 421, 434 + n; IV: 8 i, 21, 36 n, 41, 81, 110, 117, 142, 147, 151, 153, 181, 184, 207, 241, 242, 280-282 + n, 284, 286, 288, 289, 292, 293, 297, 304, 305, 310, 312, 313, 320, 323, 352 n, 356, 360, 373, 385, 387, 402, 405, 408, 417 n, 429 n, 465, 486, 495, 496, 506, 511, 513, 517, 520; V: 8 i, 30, 31, 55, 79, 122, 143, 170, 186, 190 + n, 197, 246 n, 265, 270, 281, 295, 300, 345 + n, 359, 360, 380, 383, 385, 387, 388, 393, 394, 396, 416, 424; VI: 28, 31, 209, 234-236, 240-242, 258, 371, 390, 449, 459, 460, 483, 485; VII: 117, 223 n, 247 n, 254-256 + n, 258, 260, 261, 268, 307, 348, 373; VIII: 141, 523, 525, 531, 541-542; IX: 38 n, 51 + n, 52 + n, 70, 84 n, 101 + n, 106 + n, 113 n, 144 + n, 158 + n, 173 + n, 174, 184, 241, 328, 338, 351, 364
‘Aanteekeningen in proza’, II: 194
‘Aanteekeningen over een gestorvene’, II: 173 + n, 224 (3 verzen), 233
Het afscheid van de wereld in drie dagen, II: 77, 78, 82 n, 83, 95, 101, 121 + n, 122, 126, 224; IV: 355; VI: 199 n, 224; VII: 285
Amsterdamsche bohème, II: 83 + n, 107 (vers), 122, 140 + n, 143 (rijmprent), 152, 159 x, 161, 163 (*tekst*), 164 (drukproef), 167, 176, 208 (text), 212 + n, 223, 354 + n; III: 168 + n
‘Anticipatie’, II: 151
‘La buveuse d'absinthe’, II: 194
‘Chansons d'Iseult’, II: 194
‘Commentaire au crépuscule’, II: 83 + n
‘Dédicace’, IX: 80 + n
‘Dertien gedichten’, VII: 148 + n
‘Dialogue à contre-jour’, III: 354 + n; IX: 80 + n
‘Eerste opvlucht en terugval’, II: 228 n, 344, 353
‘Epitaaf’, II: 224 (‘Naar doods open...’, *tekst*)
‘Et cor meum in te pacificare’, II: 194
‘Evolution’, II: 277, 281, 301 + n, 304, 316, 320 + 11, 321
‘Exaltatiën’, II: 194, 209, 224, 270 (prozagedichten), 275, 282
‘De fluitspeler’, II: 194
‘Grabock’ (ongepubl.), II: 228 + n
‘Herdenking van Johan Andreas dèr Mouw’, II: 200, 225
Herhalingsoefeningen, II: 83 n, 301 n; III: 221 + n
Herman Hana geschetst in zijn beteekenis..., II: 208 + n
‘Hypothese’, II: 142 + n, 150, 151, 159 (sonnet), 173 + n, 224 (3 verzen), 233

‘Jood bij zonnebloemen’, II: 224
‘Het Joodse lied’, II: 200, 275, 303
‘Kalkeerplaatjes’, II: 321 + n
‘Kantteekening bij “Amphitryon 38”’, II: 262 + n, 378 n
‘Het kind’, II: 300

‘Kritieken’ (zie voor afz. titels met commentaar van DP: II: 200-

201), II: 195, 198, 199, 200-201, 225, 263 (artikelen), 275, 282, 298 + n, 302, 303, 321, 334, 348, 349, 352
'Maannacht', II: 95, 142-143
'Na een jaar', IX: 80 + n
'Nawoord', II: 194
'Nieuwe samenspraken over de aandoeningen der liefde (woorden en antwoorden), Vijfde samenspraak', II: 173 + n, 224 (3 verzen), 233, 277
'Onzaakkundige zakelijkheid', II: 136, 173 n
'Een opmerkelijk maar slordig debuut', III: 165 + n
'De oude dichter', II: 301 (*tekst*) + n
Over de cultureele nood-toestand van het Joodsche volk, II: 208 + n
'Paul Valery: Narcissus spreekt', zie Valery, 'Narcissus spreekt'
'Le poète à la mode', II: 157 + n, 160 (*joie*), 161, 169
'Portret', II: 321
'Rekenschap', II: 300, 301, 304, 316, 320 + n, 321
'Rekenschap en verantwoording' (ongepubl.), II: 282 + n, 322, 334, 348, 352
'Samenspraken over de aandoeningen der liefde', II: 159, 167-168 + n, 176 (uitgaven), 180, 277; VII: 148 (*6e Samenspraak*) *Spiegel van de Nederlandsche poëzie door alle eeuwen* (bloemlezing): zie aldaar
'Tekst en uitleg' (ongepubl.), II: 282 + n, 322, 334, 348, 352
'Uitgeleide', II: 95, 142-143
'Van de Woestijne en zijn tijd', VII: 88 + n
De verloren zoon, II: 248 + n, 380 + n
Voorwaardelijk uitzicht, I: 394; II: 82 n, 83 + n, 121 (verzenbundel), 126, 140, 142, 152, 157 n, 180, 193, 194 (eersten druk), 224, 225, 277, 281; III: 406
'Het woord in de poëzie van Paul Valéry', II: 178 + n, 303, 322, 352
Vriesland-Dumittan, Marie Huguenin van († 1931), II: 484; III: 20-21 + n
Vromant, I: 333
Vrouw bij zee: Derain
'Vrouwe Karola', zie DP: 'Het lied van Vrouwe Karola'
Vrij Spanje (bloemlezing), VIII: 22 n
Vrijdenker, De (periodiek), V: 448 + n
Vrije bladen, De (periodiek + schriften), I: 52 + n, 57 n, 60 n, 71 n, 81, 154 n, 176, 289-292 + n, 295 (medewerker), 298 + n, 299 + n, 302-304, 325, 331, 333, 354, 355 + n, 377, 382, 413 n; II: 8 i, 10, 23, 28, 30, 38, 51, 90, 99, 106, 115, 120, 122, 123, 125 + n, 126, 128, 131, 173, 177, 188, 191, 192, 203 + n, 216, 220 n, 224, 233, 244, 256, 261, 263 + n, 268, 275, 284, 297 n, 306, 307, 312, 320 x, 322, 325, 329-331, 334, 339-341, 342 n, 344, 352, 367, 371 n, 372, 377, 379, 381 + n, 382, 386, 388, 392 n, 394 x, 397 + n, 401 + n, 411, 415, 423, 430, 433 n, 442-444, 450, 451, 456, 462, 471, 472, 474, 484, 487, 488, 492-494 + n; III: 7 i, 16 + n, 25 n, 51, 73 n, 78 + n, 82 + n, 87, 94, 97, 104 + n, 107, 108 n, 111, 115 + n, 117 n, 118, 124 + n, 125, 133, 134, 136-138, 140 (rotaffaire), 144, 150, 158, 163 + n, 166, 168, 173, 176, 177, 180, 185, 191-193, 201, 209 + n, 210, 221 n, 224, 228, 234, 249 + n, 250, 325, 332 + n, 334, 429, 430; IV: 342, 343, 346, 352 +

n, 356, 373; V: 275, 359; VI: 8 i, 60, 209 + n, 214, 215, 221, 234 n, 235, 240, 243, 253, 258, 259, 401, 435, 459; VII: 111, 125; VIII: 251 + n, 252 + n, 271, 284, 325, 350, 380, 420, 452, 472, 505, 521, 524, 528, 533, 534 n, 537, 564, 569, 578, 581; IX: 21, 45 n, 51, 59-61 + n, 62 n, 328-330 + n, 332, 337, 338, 340, 354
Vürtheim, J.J.G. (1869-1928), IV: 208, 238
Vues sur Napoléon: Suarès
Vuistslag, De: v. Wessem
Vuurhard, Jaap, zie ps. Varno, Roland
Vuyk, Beb (Elisabeth, geb. 1905), II: 311, 344, 404; V: 256, 275, 364; VII: 42, 350 n; VIII: 93, 427, 461, 483 + n, 493, 505, 556, 559, 575, 581; IX: *275 n*
Duizend eilanden, VI: 450; VII: 27, 42 + n, 55 n; VIII: 438; IX: 275 n
Het laatste huis van de wereld, VIII: 275 + n, 438, 559-561, 581; IX: 275 n
'Een open brief', VIII: 483 + n; IX: 275 n
Vele namen, III: 250 + n; V: 256 + n, 275, 364; IX: 275 n
'De verliezer', II: 344
'Een "zonnig" boek over Indië', VIII: 556 + n
Vuylsteke, Julius P. (1836-1903), VI: 187 + n, 338
'Vijand gevraagd, Een': Coster
'Vijand meldt zich, De': DP
'Vijf nabije vingers, De': Helman
Vijf vingers, De: Marsman
Vijfde zegel, Het: Vestdijk

W.B., zie Wereldbibliotheek
'Waakzaamheid' (serie), VII: 466 n, 530
Waakzaamheid, zie Comité van waakzaamheid enz.
Waal, Engelbertus de (1821-1905), VIII: 185, 190 n, 268 + n, 406
'Waar is de verteller': Helman
Waarheid over Multatuli en zijn gezin, De: Douwes Dekker-Post van Leggeloo
'Waarom Indië', zie DP, *Scheepsjournaal van Arthur Ducroo*
Waas, S. (ps., zie ook Marsman, Hendrik), IV: 148 n (ps.); IX: 123 n
'Parool', IV: 147 (poëmen) + n, 148 n
'De proletarische dichter', IV: 147 (poëmen) + n, 148 n
'Rood front', IV: 147 (poëmen), 148 n (één geplaatst); IX: 123 n, 356
Waasdijk, Albert van, II: 248 + n
Wachter, Anton, zie Vestdijk, *Sint Sebastiaan* en *Terug tot Ina Damman*
Wachtje, Het, zie Café's
Wacker van Zon, Petrus de (1758-1818, zie ook ps. Daalberg, Bruno), VII: 378, 390, 391
Wagener, Willem Adriaan (1901-1968), IV: 465; VI: 199; IX: 142 *Sjanghai*, IV: 457, 464-466 + n; V: 72, 75; IX: 142 + n, 143 n
Wagenvoorde, Hanno van (ps., geb. 1915), VII: 75 n; VIII: 360 + n, 366 + n, 367, 481
Wagenvoort, Maurits (1859-1945), III: 93 n (vriend)
Wagner, Richard (1813-1883), II: 259; III: 177; V: 109
Wahlverwandschaften, Die: Goethe

Walch, Jan L. (1879-1946), I: 232, 241; III: 127 + n, 164
Gebed zonder end, IV: 418 + n
Walden, Herwarth (ps., 1878-1941), I: 47, 96

Wall, Hans van de (1869-1948, zie ook ps. Ido, Victor), II: 149
Wall, V.I. van de (geb. 1891), V: 450; VII: 101; VIII: 123
Indische landhuizen en hun geschiedenis, II: 443 + n; V: 450 + n; VII: 101, 102, 115-116, 164, 266, 281, 358; VIII: 65 n, 93, 97, 136; IX: 233
Wallace, Edgar (1875-1932), II: 99 + n
Wallagh, G.H. (1907-1967), VIII: 30 + n
Wallis, A.S.C. (ps., 1856-1925), VII: 238
Walraven, Itih, VIII: 459
Walraven, Willem (1887-1943, zie ook ps. M.C. en Spectator), VII: 248 n; VIII: 149, *187 n*, 203, 220, 240 n, 271, 332 n, 352, 378 + n, 392-395 + n, 458, 459, 460 (3), 529, 575; IX: 256 n
'Ad interim', VIII: 393 + n
'Apologie', VIII: 459 + n
'Europeesche vakbeweging, Speciaal in de suikerindustrie', VIII: 352 + n, 392 + n, 393 (Polemiek), 395
'Farizeïsme', VIII: 203 + n, 220
'Het verboden boek', VIII: 220 + n
Walschap, Gerard J.L. (1898-1989), II: 48, 234, 305, 325, 344 x, 345, 352, 388, 389; III: 210, 211, 221; IV: 355, 373, 417 n, 445 + n, 486; V: 203, 255, 313, 317, 335, 350, 354, 355, 359, 430; VI: 16; VII: 73, 226, 453; VIII: 496 + n; IX: 9 i, *146 n*, 160 n, 171
Adelaïde, II: 234, 305 + n, 325, 332, 345, 352, 395, 396-397; III: 100, 138, 141; VII: 453; IX: 113, 146 + n, 148 + n
Carla, IV: 271
Celibaat, IV: 417 n, 418; V: 264 + n; VII: 226, 453; VIII: 107; IX: 146-148 + n
Eric, IV: 271
'Genezing door aspirine', V: 201 n, 203, 317, 318, 352, 355, 371, 417
'De goddeloosheid van Soo de Kommer', V: 352
Jan Frans Cantré, III: 249 + n
Het kind, VIII: 275 + n
Liederen van leed, IX: 146 n
'Nachttrein', IX: 181 + n
Sibylle, VII: 148 + n, 157 + n, 451 + n, 453
Trouwen, IV: 185; IX: 146 n
Vaarwel dan!, VIII: 537
'Vinus', II: 344, 359 + n
Volk, II: 305; V: 255, 318, 352, 355
Waldo, II: 335
Walther, P., VI: 428 + n
Wangsatama mamaling, IX: 395 n
Wansart, Eric, III: 232
Warendorff, III: 435
Warmenhoven, A.A.J. (geb. 1907), VII: 107 + n
Warnasarie (periodiek), VIII: 61 + n, 163, 176, 185
Warner, Sylvia Townsend (1893-1978)
The salutation, IV: 46 n

Waschneck, Erich, III: 504 n; IX: 106 n
Wassermann, Jakob (1873-1934)
Christian Wahnschaffe, IX: 50
Christoph Columbus, II: 85 + n
'Wat dan nog': Greshoff
Wat de pers zegt van 'De zondaar' door Alie Smeding, I: 132-136, 139
'Waterloo': v. Wessem
Waterman, De: Schendel, A.v.
Waterschoot van der Gracht, Gisèle van (geb. 1912), VIII: 467; IX: *259 n*, 260 n, 381 (*portret door* DP)

‘To a sprouter of whiskers’, IX: 259 + n, 382 (*tekst*)
Watson, Dr.: Doyle
Watteyn, Kristiaan, pers. Uit DP, *Een voorbereiding*, zie aldaar
Wauters, Germaine, zie Chevasson-Wauters, Germaine
Wawatjan Soelandjana, IX: 396 n, 397 + n
Way of all flesh, The: Butler
Wayenberg, J.Th.E.E. (1896-1982), VIII: 87
Weeber, A., VIII: 37 + n
Weekblad voor Indië (periodiek), IX: 7 i, 8 i, 17
Weerden Poelman, H. van, VI: 317 n
Weg ins Leben, Der (film), III: 299
Wehry & Co, Geo, VI: 338 + n; VII: 176 n
Weidlé, Wladimir (geb. 1895), IX: 227 + n, 231
Weininger, Otto (1880-1903), III: 296, 387
Geschlecht und Charakter, III: 296 + n, 305, 387, 388 + n
Weiss, W.H., VI: 291 + n
Weissglas, Willy (1915-1942), VI: 20 n, 25, 66, 108, 120, 174, 181
Welie, Johannes Antonius van (Antoon, 1866-1956), III: 182 + n; VI: 50 + n
Wellekens, Jan Baptista (1658-1726), VIII: 389 n, 523 + n, 561 ‘Ter bruilofte’, VIII: 525 + n
Wellington, Arthur Wellesley, hertog van, (1769-1852), II: 174 (Iron Duke)
Wells, H.G. (1866-1946), IV: 177
Welter, A.G.H. (Trui, geb. 1939), VIII: 529
Welter, Ch.J.I.M. (1880-1972), VIII: 293 + n, 385, 528 n
Welter, Louis Joseph (Kriek, 1910-1943), VII: 316 (verloofde), 465 n, 536; VIII: *240 n*, 247 n, 528 n; IX: 278
Welter-Bijl, Josine (Joke, 1910-1990), VII: 315-317, 353 + n, 384 (dames), 465 + n; VIII: 240 + n, 247 n, 292, 488, 490
Wendingen (periodiek), III: 199 n, 414, 464
Went, VI: 206, 212, 213, 221, 226, 240, 243
Wereld een dansfeest, De: Schendel, A. van
Wereldbibliotheek (uitgeverij), II: 209, 213, 270, 431 + n; III: 164; IV: 8 i, 157, 198, 209, 238, 257, 401, 407 n, 464, 467, 469, 491, 493 + n, 499, 523; V: 20, 90, 104, 112, 118, 119, 152, 155-157 + n, 159, 161, 171 n, 179, 207, 230, 250; VI: 7 i, 12, 87, 130, 136, 143, 146 x, 170, 174, 193, 195, 200, 202 x, 205, 207, 344, 376, 378, 390, 391, 394, 417, 442; VII: 103, 281, 408 + n, 413; VIII: 277, 286, 299, 329, 331, 373, 429, 445, 497, 543; IX: 165, 211-213, 218 n, 410
Wereldcomité voor slachtoffers van het Hitlerfascisme, VI: 355 n
Wereldnieuws en sport in beeld, zie *Actueel wereldnieuws en sport in beeld*
Wereldtentoonstelling 1930 (Antwerpen), II: 185 + n
Werfel, Franz (1890-1945)
Barbara oder die Frömmigkeit, II: 420
Werfhorst, Aar van de (ps., geb. 1907), VII: 470 n
Werk (periodiek), VII: 412 + n, 425, 426, 439, 440, 468, 470 + n, 496, 525, 526; VIII: 20, 46, 73, 92, 93, 99, 107, 125, 156, 160, 161, 200, 245 + n, 307, 366, 367 (bladen)
‘Werkelike d'Artagnan, De’: DP

Werner, Zacharias (1768-1823), VIII: 127
Werther, zie Goethe, *Die Leiden des jungen Werthers*
Werumeus Buning, J.W.F. (Jobs, 1891-1958), I: 290 n, 292, 350, 367, 384; II: 22, 23, 26-30 + n, 44, 45, 63, 80, 91 n, 96, 107, 126, 135 x, 155, 171, 202, 229, 318, 441; III: 47, 115 + n, 351, 440 n, 442, 444 + n, 445; IV: 33, 108, 222, 234 n, 237 + n, 308, 313, 314, 345, 497, 517, 520, 521; V: 81 n, 82, 170 + n, 186, 229, 447; VI: 74, 79, 80, 90, 91, 104, 293; VII: 234; VIII: 289 n, 297, 308, 316, 318, 322, 560 + n, 575; IX: 36 + n, 49, 144 + n, 255 n, 364
Afscheid (epiloog in memoriam), Triomf van den dood en andere gedichten, II: 80, 96 + n, 101 x
'Beschamende lectuur', VIII: 289 n, 316, 322, 560 n; IX: 255 + n, 378-379 (*tekst*)
Dood en leven, II: 80, 96 + n, 101
Enkele gedichten, IV: 478-479, 487
'Essay en pamflet', V: 170 + n
Et in terra, IV: 375 n
Hemel en aarde, II: 80, 96 + n, 101 x *Ik zie, ik zie, wat gij niet ziet*, VII: 55 n
In memoriam, II: 80, 96 + n, 101
'Het journaal van Marie Bashkirtseff', VI: 74 + n
Kapitein Jan van Oordt, IV: 372, 379, 389, 392, 395, 401
Mária Lécina, III: 474, 498, 503; IV: 108 + n, 372 + n, 401; VI: 90 + n; IX: 102, 106, 114
Negen balladen, V: 447 + n
'De voorproever van de sultan', VI: 79 + n
Werumeus Buning-Ensink, Gerritdiena Johanna (Pop, 1890-1955), II: 135; III: 47
Wesenhagen, W.M. (Dicky), VIII: 15 + n, 52, 63, 67 (dokter), 77, 87, 121, 122
Wespen (periodiek), VIII: 62
Wesselink-van Rossum, J.P., VII: 239 n
Wessem, Constant van (1891-1954, zie ook ps. Chasalle, Frederik), I: 60 n, 61, *71 n*, 289 n, 292; II: 56, 63, 101, 115, 120, 127, 128, 145 n, 169, 173 n, 174 n, 214, 256, 297 n, 305 n, 328-331 + n, 333 + n, 335 n, 344, 351 n, 352, 354, 359 n, 365, 372 n, 381 n, 386, 387, 392 n, 397 n, 399, 400, 401 n, 414 n, 415 n, 417, 441 n, 446, 447, 451, 455 n, 463 n, 472, 477, 484, 491; III: 7 i, 8 i, 16 n, 26, 28 n, 29 n, 39 n, 44 + n, 45 n, 56, 57, 69 n, 70 n, 104, 111, 115 n, 117 x, 118, 123, 129, 130, 138, 140, 146-148 + n, 154, 159 n, 163, 166 n, 176, 177, 180, 193, 316, 318, 325, 334 n, 385 n, 388, 429, 430 n; IV: 257, 325, 342, 352 + n, 355; V: 17 n, 370, 387, 400; VI: 8 i, 209, 213 n, 214 n, 219 n, 221, 236, 258 (redacteuren), 324, 334, 356 n, 400 n, 401, 402; VII: 125, 446; VIII: 367, 507, 508, 552 + n, 567, 568; IX: 38 n, 45 n, 59-61 + n, 88, 100, 267, 328-330 + n
'A.D. 1717', III: 421 n
'André en de Slag bij Waterloo' (ongepubl.), II: 297 + n, 405, 415, 441, 450, 462; III: 30, 78 n, 90 'De begrafenis van oom', II: 297 n
'Celly', II: 382 + n, 472
Celly, Lessen in charleston, II: 458 n, 484, 493; III: 70 n, 90 (2e druk), 210 (herdruk); VII: 337 n

De Ruyter, VIII: 323 + n
300 negerslaven, III: 430 + n; VI: 216, 220

‘Het duel’, II: 297 n
De fantasie-stukken van Frederik Chasalle, I: 80, 82 + n; III: 16 n, 28-30 + n (bundel, impromptu's), 36, 37 + n, 39 + n, 40, 44-46 + n, 55 + n, 56, 70 + n, 79, 416 + n
‘Het glorie-rijke oogenblik’, III: 421 + n; IX: 96 x + n
‘Inleiding’ bij *De jongeren*, III: 146 + n
Jacht op Bonaparte, Een Talleyrand-roman, VIII: 323 + n
Koning-stadhouder Willem III, VIII: 323 + n
‘Kroniek van het proza’ (bundel; ongepubl.), II: 305 (pak copy), 312 (stukken), 328-329, 456, 457, 493
Lessen in charleston, II: 372 + n, 382 + n, 393, 405, 441 + n, 449, 457, 458 + n, 462 + n, 472, 484, 493, 494; III: 17, 44, 45, 70, 89 + n, 90, 100, 141, 159 + n, 176, 210, 385 + n; IV: 81 + n; IX: 61
‘Het leven van Generaal Bajonet’ (ongepubl.), II: 372 n; III: 421 + n, 430
Margreet vervult de wet, VIII: 323 + n
‘Marsman als tijdschriftleider’, VII: 444 n, 446
‘Het moderne proza, II: 268 + n, 284, 297, 463 n
‘Onzaakkundige zakelijkheid’, II: 173 + n
‘De oude generaal’, II: 297 n
‘Over de aphorisme’, III: 334 n
‘Over Jean Cocteau. De moderne gevoeligheid’, II: 123 + n
‘“Samengesteld”’, II: 404 + n, 414 n, 415 n
Slauerhoff-herinneringen, VIII: 323 + n; IX: 265 + n, 268, 269, 271 *Twee verhalen*, III: 421 n
Twintig Noord- en Zuid-Nederlandsche verhalen (bloemlezing): zie aldaar
‘Verhaal en vertelling’, II: 414 + n, 415 n, 451, 455 (geantwoord), 477 (‘verhaal’)

‘De verzoening der beesten’, II: 462 n, 463, 472 (fragment), 484, 493-495; IV: 81 + n
De vuistslag, III: 159 + n, 163 (roman), 166, 185, 192, 193, 209, 210, 249, 332, 384-386; VI: 222; IX: 86 + n, 88
‘Waterloo’ (= ‘André’), II: 268, 296-297 + n, 344, 405, 415, 441, 450, 461, 462; III: 30, 78 n, 90 ‘De wei der ideetjes’, III: 69 + n, 334 + n
De ijzeren maarschalk, Het leven van Daendels, ‘Soldat de fortune’, III: 258 + n, 332-335 + n, 416, 417 + n
Wessem-Oyens, Ursula Ch.M. van (1883-1965), II: 236; III: 16, 25, 56, 147, 148, 158
Westenenk, L.C. (1872-1930), VIII: 482 + n
Het rijk van Bittertong, VIII: 482 + n
Westerman, William Marten (1892-1950), IV: 177 + n, 339, 343, 461
Westersche nachten: Vries, Th. de Westmann, Hertha, zie Bouws-Westmann, Hertha
Weten komt langzaam, Het: Willink
Wetering, F.H. van de, VIII: 529 + n
Wevers-historie, zie Marsman en Vestdijk, *Heden ik, morgen gij*
Weijand, Jaap (1886-1960), IV: 352
Weijden, Rogier van der (± 1400-1464), V: 437

Weijer, J.H. van de (1818-1889), VIII: 180

Weyman, Stanley J. (1855-1928), VII: 238
Weyna, Slawa, VI: 41, 359 n
Wheatley, Dennis (1897-1977)
Murder off Miami, VII: 106 + n, 107, 131, 171
Who killed Robert Prentice?, VII: 106 + n, 131, 171
Whitbrooke, I: 442-443 + n; II: 35, 109; III: 32 + n; IX: 79 + n
Whitman, Walt (1819-1892), IV: 108, 416; VI: 84, 102
Wibaut, F.M. en M. Wibaut-Berdenis van Berlecom, V: 144
Wordend huwelijk, V: 145 n
Wichman, Erich (1890-1929), I: 202 n, 203; IV: 41; VI: 219 + n 'Kunstkroniek', VI: 219 + n
'Wie is Boris Robazki?', II: 492 (*tekst*); III: 50 (bericht)
'Wie was Boender?', zie 's-Gravesande, 'J.L. Boender †'
Wieck, Dorothea (geb. 1908), III: 314
Wiedijk, P. (1867-1938, zie ook ps. Saks, J.), VI: 395 n, 429
Wiegersma, Hendrik J.M. (1891-1969), III: 169, 199 + n, 206, 277, 284, 513, 516; IV: 15 + n, 39
Wiegersma-Daniëls, Petronella (1892-1962), V: 80
'Wien Neerlandsch bloed': Tollens
Wienecke, C.A. (1874-1948), VIII: 347 + n, 405 + n
Wienecke-Swart Abrahamsz, E. (Sietske, 1842-1912), VII: 354, 482; VIII: 547 + n
'Multatuli-herinneringen', VII: 293 + n, 354
Wiersma, J.N., VIII: 251 n, 491, 500, 501
Wiertz, Henri Louis (1893-1966), III: 378 + n, 509, 510, 513
Wilcox, Ella Wheeler (1850-1919), VIII: 318 + n
Wilde vaart, De: den Doolaard
Wilde, Oscar (1854-1900), I: 244, 259; II: 165 + n, 354; III: 45, 80; IV: 38, 91, 198, 199; VII: 23, 256, 260, 308, 452
Ballad of Reading gaol, I: 191
An ideal husband, II: 165, 192
The importance of being earnest, II: 165, 192
Intentions, VI: 255
Lady Windermere's fan, II: 165, 192
Lord Arthur Savile's crime and other stories, II: 165, 192; IV: 91; VI: 255 + n, 266
The picture of Dorian Gray, II: 165 + n, 191; VI: 153
Poems, II: 165, 192
'Poems in prose', II: 166
'The portrait of Mr. W.H.', IV: 91; VI: 255
A woman of no importance, II: 165, 192
Works, II: 165 + n, 166
Wilhelm Meister's Lehrjahre: Goethe
Wilhelm II, keizer van Duitsland, (1859-1941), I: 443
'Wilhelmus van Nassouwe', IV: 40
Wilkomirsky, Gisèle, I: 139 + n, 276; II: 237 + n, 456 (Russische), 462; IV: 257

Willekes Macdonald, P.J., VII: 300 (‘leider’)
Willem II, koning der Nederlanden, (1792-1849), II: 174
Willem III, koning der Nederlanden, (1817-1890), III: 364
Willem I, prins van Oranje, (1533-1584), IV: 40-43 + n, 83
Willem IV, prins van Oranje en Nassau, erfstadhouder, (1711-1751), VII: 147 + n, 162 (teekening), 197; IX: 378
Willem V, prins van Oranje en

Nassau, erfstadhouder, (1748-1806), VII: 46 + n; VIII: 91, 108
Willem Elsschot's gestalten': de Vree
Willem de Zwijger, zie Willem I, prins van Oranje
Willem Kloosfonds, IX: 357
Willemijn, prinses, zie Frederika Sophia Wilhelmina van Pruisen
Williams, Valentine (1883-1946), III: 485
Willigen-Vuyk, Elisabeth de, zie Vuyk, Beb
Willink, Albert Carel (1900-1983), I: 30 i, 34 n, *35 n*, 41 + n, 44 + n, 45, 48-50 + n, 52, 60-63 + n, 79 n, 81, 90 n, 97 n, 99, 103, 112 n, 115-117, 125 n, 126, 129, 134 n, 135, 143 n, 157 (teekenaar), 165-167 + n, 178, 201, 202, 206, 209 + n, 212, 239 (A.C.W.), 268 n, 278 n, 288, 289, 307 n, 378, 379, 385, 386, 422 n, 435 + n, 441; II: 14, 20, 22, 26, 29, 44, 48 + n, 49, 51, 76, 94, 99, 123, 125, 126, 128, 131, 137, 138, 140 + n, 144 + n, 152, 156-158 + n, 161, 163, 167 x, 172, 175, 176, 185, 188, 195, 197, 208, 212 n, 218, 223, 235, 248, 261, 265, 267, 273, 278, 280, 323 n, 336 n, 354, 366; III: 13, 47 n, 48, 172, 198 + n, 225, 228, 229, 238, 239, 277, 280, 284, 371, 414 n, 441, 442, 504, 505, 507, 509-514 + n, 516, 517; IV: 13 + n, 40, 158, 247, 300, 413, 477; V: 26 n, 46, 53, 63 n, 104, 160, 161, 195, 302 + n, 419 n; VI: 279, 280, 297, 298, 322 + n, 440 n; VII: 228 n, 435, 467; VIII: 39 n, 272, 291, 363-366, 377, 576; IX: 19 + n, 67, 327
'Aan de familie' (met DP), I: 90 n
'Oplossing', I: 96 + n
'Ter omlijsting, Bij de schilders in dit boek', II: 227 + n, 280 (zijn art.), 323 + n
Het weten komt langzaam, I: 61-63 + n, 73, 75, 76, 81; VIII: 365
Schilderijen enz.
Amsterdamsche bohème (rijmprent van V.E. v. Vriesland), II 140 + n, 143, 152, 159, 161, 163-164, 167, 176, 195, 208, 212 + n, 218, 223, 226, 354 + n; III: 168 + n *Ariadne* (*uit Bolivië*), I: 104 + n, 273 (juffrouw met halssnoer), 287 (photo's)
De bank van Philadelphia, I: 273 (hond vóór de beurs), 287 (photo's), 422, 426 (compositie); III: 513 (hond vóór een gebouw); IV: 476 (de hond)
Baskische boer, IV: 13 + n
Dame in landschap (= *Vrouw met bloemen*), I: 80 + n, 108, 273 (juffrouw in romantisch landschap), 287 (photo's)
Damesportret, I: 294 + n
Du Perron en zijn 'muze', I: 72 + n, 78 (portret, repr.), 81 (portret, repr.), 82 x (schilderij + portret, repr.), 307, 316
Dubbel vrouwenportret, VII: 228 + n, 229, 429, 430, 435, 467; VIII: 355 + n, 377, 378 + n, 464, 476
Het gele huis (1928), I: 422 + n;
III: 509, 512; VIII: 495 + n, 496
Het gele huis (1934), VIII: 476, 495 + n, 496
Heer met bloem, I: 86 + n
Heer met rozen, I: 86 + n
'Hooft' (portret), I: 97-99 + n, 109, 110, 124, 125, 138, 237, 246; II: 152
Laatste verdedigingsrede (= *De terechtstelling*), IV: 412 + n, 457 + n
'Lourdes', I: 237

Meisjesportret met kralen, I: 273 (lachende meisjeskop), 287 (photo's)
De promenade, II: 134 + n
Rustende Venus, IX: 345
De semafoor, I: 273 (matroos), 287 (photo's)
Sonnet van burgerdeugd (rijmprent van DP), I: 165, 176, 177, 203, 217, 227, 237-239 + n, 254 + n, 289, 294 + n
Stilleven met rozen, IV: 13 + n
Wilma, III: 414 + n; IV: 13 + n
Zelfportret (1926), I: 273, 287 (photo's)
Zelfportret met hoed (1930), II: 356
De zilveren bruiloft, I: 45 + n, 273, 287 (photo's)
Tekeningen, houtsneden enz. (zonder naam), I: 35, 41, 44 + n, 61, 63, 64, 72, 73 x, 75, 76 x, 78-82, 103, 104, 108, 109, 118 (dessin), 122, 125, 127, 129, 155 (maandplaatje), 157, 158, 164-167 + n, 176-178, 201-204 + n, 237, 246, 274, 275, 280, 289, 340, 426; II: 131, 140, 144 + n; III: 168; V: 62, 251, 302 + n, 320; VI: 297
Willink, Jan (1870-1928), I: 129, 267 + n
Willink, W.E.J., I: 129
Willink-Altes, Wilhelmina († 1970), I: 186, 268, 269, 270, 436; II: 134, 337; III: 169; IV: 46, 412, 458; V: 138, 251, 302
Willink Jeuken, Wilma Henriëtte Johanna († 1960), II: 323 + n, 336, 356, 370; III: 168, 238, 239, 292, 414 + n, 465; IV: 158, 159, 300, 412, 458; V: 137, 159, 435; VII: 228 + n, 229, 429, 430, 435; VIII: 354, 476, 576
Willink-van der Meulen, Maria (Mies, 1900-1988; zie ook Blijstra-van der Meulen, Maria), I: 73 + n, 103, 106, 109, 112 + n, 123, 126, 165, 177, 181, 186, 268 + n, 270, 294, 300, 316; II: 172 + n, 173
Willoughby, Vera, III: 341
Willy (ps.), I: 215 + n
Wilson, Thomas Woodrow (1856-1924), III: 233 + n
Wilson-Dubochet, Harriette (1786-1846), II: 285; IX: 53 + n
Memoirs, II: 285; IX: 53 n
Wilsons, De (periodiek), I: 416
Wind, Aaltje de, zie Nijhoff-Wind, A.H.
Winden, VIII: 545
Windroos, De (uitgeverij), VII: 456 n
'Windstilte': DP
Winkel, Jan te (1847-1927)
De ontwikkelingsgang der Nederlandsche letterkunde, VIII: 34, 390 + n
Winkel, L.A. te (1809-1868), I: 101, 165, 400; II: 180, 313, 387; IX: 25
Winkel, P.G. te (1819-1883), VIII: 420 n
Winkler, Johan (1898-1986), V: 372, 379, 402 + n, 410
'Soort dagboek met duidelijk autobiografisch karakter, Indische herinneringen', V: 372 + n, 376-377, 379, 402 + n, 410
Winkler Prins, Jacob (1849-1907), II: 43
Sonnetten, II: 43 n
Verzamelde gedichten, II: 43
Zonder sonnetten, II: 43 n

Winkler Prins geïllustreerde encyclopaedie, VI: 202
Winter aan zee, Een: Roland Holst, A.
Winter, Nick (ps., † 1946), VIII: 277 + n

Wintgens, Willem (1811-1895), VIII: 446 n
Wira Koesoema, VIII: 174 (demang v. P.K.)
Wiselius, S.I. (1769-1845), VIII: 207
Wishart and Co., IX: 110 + n
Wisse, zie Hotels
Wit, Augusta de (1864-1939), IV: 80, 355, 365; V: 119; VI: 345; VII: 419; VIII: 534
De godin die wacht, II: 148 + n; IX: 398
Natuur en moonstone in Indië, IX: 398
Orpheus in de dessa, VI: 327; VIII: 125; IX: 398
De wake bij de brug, VI: 344; IX: 398
Wit, Jo de (1894-1973), I: 295 + n *Een kort leven*, I: 316
Wit, Tom de, IV: 160 n
Witt, Johan de (1625-1672), VII: 39
Witte mier, De (periodiek), I: 323 n, 340 n; VI: 401; VII: 29 n; VIII: 554
'Witte raaf, De' (serie), I: 221 n, 236 + n
Witte vrouwen: Marsman
Wøller, J.
Van de fjorden naar de Boroboedoer, VII: 298 + n, 360
Woensel, Pieter van (1747-1808), VIII: 389, 390
Woestijne, Karel van de (1878-1929), I: 210, 230, 244 + n, 305, 315, 323, 342, 358, 373, 374, 408 + n; II: 74, 78, 81, 119, 120, 151, 209, 213, 428; III: 138, 179; IV: 51 n, 58, 60; V: 287; VII: 88 + n, 125, 383; VIII: 552; IX: 47, 117 + n, 118 n
Gedichten, Gekozen uit zijn bundels verzen... (bloeml. door Greshoff), II: 209 (die van Van Krimpen)
'Gemeenplaatsen over kritiek en poëzie', I: 358 + n, 374
De leemen torens (met Teirlinck), V: 287 + n; VI: 107
Lyriek I, II (= *Werken* 1 en 2), II: 77, 78
Het menschelijk brood, IX: 51 n
De modderen man, II: 424 n; IX: 51 n
Nagelaten gedichten, IX: 65 n
De nieuwe Esopet, V: 123 + n, 124
Wolfers, Claire, I: 120, 121
Wolfers, Janine, I: 55, 120, 121
Wolfers, Marcel (1886-1976), I: 29 i, 42 n
Wolfers-Petrucci, Clairette, zie Petrucci, Clairette E.A.
Wolfskehl, Karl (1869-1948), VIII: 338 + n
Wolfswinkel, VI: 362
Wolters uitgeversmaatschappij N.V., J.B., VII: 24, 68, 111, 204 n, 281, 284
Wolzogen Kühr, A.J.A. von, VIII: 419 + n
Wolzogen Kühr, S.I. von, VIII: 419 + n; IX: 258 + n
'Multatuli-kabaal', IX: 258 + n, 383
Woman in white, The: Collins
Woolf, Leonard (1880-1969), IX: 110
Woolf, Virginia (1882-1941), V: 277; IX: 87 + n, 111
The common reader, IX: 111 + n

Mrs. Dalloway, V: 256, 262, 277, 408
Orlando, V: 256
A room of one's own, IX: 111 n
The waves, III: 505 + n
Woord, Het (periodiek), I: 95 + n, 96 + n, 98 (blad), 108 + n, 131 n, 137, 153

‘Woordvoerder van het modernisme’: DP
Wordsworth, William (1770-1850), I: 58
Wormser, C.W., VII: 534 + n; VIII: 15, 16, 25, 33, 38, 86; IX: 248 n
‘Onwaardig en onwaar, “Preanger Post” over “Atjeh”’, VII: 535 + n; VIII: 200
Woude, Johanna van
Hollandsch binnenhuisje, V: 389
Woude, Johan van der (1906-1979), VI: 209; VII: 470 n; VIII: *197 n*, 322, 348 n, 349 n, 372, 421 n, 422 n, 428 n
Dr. Menno ter Braak, Reinaert uit Eibergen (met Teipe), VI: 209 + n; VII: 332 + n
Macht over Granvell, VI: 79 + n
Woudlooper, De: Ferry
Wouters, zie Chevasson-Wauters, Germaine
Wrangel, P.N. (1878-1928), IV: 438 + n, 461
‘Written in dejection’: DP
Wuthering heights: Brontë, E.
Wutse (ps.), VIII: 38 n
Sluipend gif, VII: 449 + n, 466 + n, 501 n, 511 n; VIII: 38, 42
‘Wij Indonesiërs’: Soeroto
Wybrands, Karel (1863-1929), I: 286 + n, 366; III: 489 + n; V: 329; VI: 48; VIII: 96 + n, 109, 403, 412, 413
Indische distels, VIII: 403 + n
Wyck, J. van der, I: 369
Wyck, Johan Cornelis van der (1848-1919), IV: 246 + n
Wyck-du Perron, Jeanne Marie van der (1853-1920), IV: 246 n
Wijdenes, pers. Uit DP, *Het land van herkomst*, zie aldaar
Wijdenes, Jan, VIII: 420 + n
Wijdenes, Pieter, VIII: 420 + n
Wijdeveld, Gerard (geb. 1905), II: 309 + n, 344, 391 n; III: 87
‘Sinte Jehanne d'Arc’, II: 344
‘De vragende’, V: 151 + n
Wijhe, M.C. van, I: 288 + n; III: 14 + n
Wijhe-Smeding, Alie van, zie Smeding, Alie
Wijk Louw, N.P. van (1906-1970), VIII: 308 + n
Berigte te velde, VIII: 255 n
Wijnaendts Francken-prijs, Dr. C.J., VII: 37 n
Wijnkoop, David (1876-1941), IV: 474 + n
Wijnmalen, T.C.L.
‘De eersteling onder de Indische nieuwsbladen’, VII: 404 + n
Wynne, Anth. (ps., geb. 1882), III: 485
‘Wijze katers, De’: Kettmann
Wijze van liefde en dood van den cornet Christoffel Rilke, De: Rilke
Wyzewa, Teodor de, I: 148

‘X-stralen’: Marsman
Xenophon (geb. ± 430 v. Chr.), I: 354; VI: 119
Anabasis, V: 425

Yeats, William Butler (1865-1939), I: 317 n, 431; II: 300, 322, 428; V: 149; VII: 389; IX: 48, 49
The countess Cathleen, II: 221 + n *De gravin Catelene* (vert. door A. Roland Holst van *The countess Cathleen*), II: 221 + n
Yoeng Poe Tsjoeng: Slauerhoff
IJzeren vlinders: Blijstra

Zachtmoedige, De: Dostojevski
Zadkine, Ossip (1890-1967), III: 451
Zamjatin, Eugeni I. (1884-1937), V: 250 + n, 251, 355-356; IX: 228 + n

Nous autres (vert.), V: 250, 355
De vloo (vert.), V: 251
Wij (vert.), V: 250 n; IX: 228 n
Zandijk, Van, zie Sandick, J.A. van
Zangwill, Israel (1864-1926)
The big Bow mystery, VII: 128, 130
Zauberberg, Der: Mann, Th.
Zebedeüs, zie v. Looy, *De wonderlijke avonturen van Zebedeüs*
Zee, Daan van der
De man die zichzelf behield, VII: 428 n, 439, 483
Zee, Jan van der, I: 61 n
'Zeege-zang over de behaalde overwinning tegen de Chineesen': Verbeet
Zeeman's thuisvaart: Garnett
Zeilinga-Doodeheefver, P.J. (Iris, 1900-1957), II: 134 + n; IX: 133 + n
Zentgraaff, H.C. (1873-1940), VI: 433; VII: 7 i, 9 i, 71 + n, 124, 166, 170 + n, 243, 301, 328, 337 n, 373, 416 n, 439, 443, 461 + n, 491, 492, 496-498, 501 + n, 502, 506 + n, 507 + n, 509-511 + n, 513-516 + n, 518-521, + n, 525, 530, 532 + n, 533 n, 534-537 + n; VIII: 9 + n, 10, 12-19 + n, 21, 24 x, 25, 29, 31-35, 37, 38 + n, 40, 42, 43 + n, 45, 51, 52, 55, 61, 65, 73, 79, 86, 107, 126, 128, 133, 142, 155, 156, 162, 191, 192, 199, 200, 226 n, 227-229 + n, 234, 316, 406, 455, 529, 560 + n, 575, 582; IX: 243, 248 n, 375
Atjeh, VII: 9 i, 71 n, 301 + n, 373, 461 n, 491, 496, 511, 516, 534, 535 n; VIII: 42, 199, 227 n, 228, 229; IX: 241, 242
'Dingen die verdwijnen', VIII: 15 + n, 25
'Het geval Meijer-Ranneft', VII: 461 + n, 502, 510 (dossier Z.)
'Graven en knagen', VII: 532 + n, 535, 537; VIII: 200
'De heer Z. aan het woord', VII: 532 + n, 533 n, 535, 537; VIII: 13, 16, 24, 25, 35, 45, 200, 455
'Indisch geestesmerk', VII: 461 + n, 492, 502, 510 (dossier Z.)
'Het oude beeld', VII: 461 n, 502, 510 (dossier Z.)
'Protest', VII: 461 + n, 492, 502, 510 (dossier Z.)
'Schoonmaak', VIII: 187 n, 191
'Sluipend gif', VII: 9 i, 501 + n, 506 n, 510 (dossier Z.), 511 + n, 514 n, 517, 519; VIII: 10, 12, 13, 16, 19, 25, 31, 35, 40, 42, 199
Sumatraantjes, VIII: 228
'Tuiltje "democratie"', VII: 337 n
'V.C.-fouten', VII: 461 + n, 502, 510 (dossier Z.)
'Voor het laatst de heer Zentgraaff', VIII: 16 n, 34 + n, 35, 38, 42, 45, 200, 455
'"Zenuwlijder" van Lebak, De': DP
Zernike, Elisabeth (1891-1982), I: 57; II: 305, 310, 344; V: 376; VIII: 496 + n

'De koning verjaart', II: 344
Vriendschappen, IV: 418 + n
Zondebok, I: 57 n, 62 + n
6e samenspraak', zie V.E. van Vriesland, 'Samenspraken over de aandoeningen der liefde'

Zeven Provinciën, De (schip), IV: 7 i, 74 n
‘Zich doen gelden’: DP
Zielens, Lode (1901-1944), II: 305, 311; IV: 355; V: 203, 318, 354, 364, 382; VI: 56, 57, 72; IX: 171 *Het duistere bloed*, II: 311
Zilcken, Ch. L. Ph. (1857-1930), I: 105 + n
‘Zilveren verpoozingen’ (serie), IV: 234 n, 238

Zingende golven: Reitsma
Zinovjev, G.I. (ps., 1883-1936), VI: 296 + n; IX: 229 + n
'Zittingen voor een damesportret': DP
'Zo leeg een bestaan': DP
Zoete, I: 206?, 213?, 283; III: 324, 403?; IV: 13
Zola, Émile (1840-1902), III: 368; V: 205; VI: 62, 73, 196; VII: 30; VIII: 548 + n
'L'attaque du moulin', V: 205
Contes à Ninon, VIII: 548
Germinal, IV: 496; V: 323 + n, 339, 344
'Naïs Micoulin', V: 205
Le rêve, VIII: 548
'Zomerdag op Gistoux, Een', zie Greshoff 'Chromo's I en II'
Zondaar, De: Smeding, A.
Zürcher, Johannes (1851-1905), VII: 220
Zuid-Afrikaans jaarboek zie *Jaarboek Zuid-Afrikaanse Akademie voor taal, letteren en kunst*
Zuid-Zuid-West: Helman
Zuidema, E.
'Daum (Paul Adriaan)', IX: 225 + n
Zuiderzee: Last
Zuylen, Belle van, zie Charrière, Isabella A.E. de
Zwaluwen neêrgesteken, De: Couperus
Zwanen en andere gedichten, De: Noordstar
Zwart, J.
A.J. Duymaer van Twist, Een historisch-liberaal staatsman, 1809-1887, VIII: 218 + n, 258, 292
Zwart front (periodiek), VI: 250 + n
Zwart op wit (periodiek), IV: 388 + n; V: 336 n; IX: 164
Zweep, De (periodiek), VI: 401 + n
Zweig, Stefan (1881-1942), II: 70; V: 342
Amok, V: 342
Triumph and Tragik des Erasmus von Rotterdam, VI: 283
Zwerver verdwaald, Een: Schendel, A.v.
Zwerver verliefd, Een: Schendel, A.v.
Zijden harnas, Het: Baisieux; DP
Zijlstra, Doeke (1889-1940), II: 7 i, 297 n; III: 7 i, 92 + n, 117, 118, 130, 172, 183, 190, 191, 193, 209, 218, 221, 222, 235, 251, 275, 319, 404, 405, 407-409, 411-413, 419, 423, 452, 483, 497; IV: 30, 33, 51, 73, 200, 201, 212, 213, 244 (uitgever), 280, 281, 312, 347, 356, 370, 373, 377, 440; V: 15, 41, 71, 114, 232, 252, 255, 269, 272, 287 x, 359, 393, 394, 441; VI: 19, 305, 318, 325; VII: 96 n; VIII: 412; IX: 59 n, 60, 61, 90-94 + n, 99, 107, 110, 112, 113, 118, 125-127 + n, 173 + n, 179, 184, 185, 261, 263, 266-268, 328-330, 332, 337, 347, 354, 388